

BISHOP WEBSTER
COLLECTION

Sufficientia Ex Deo

Frank Grant

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Kahle/Austin Foundation

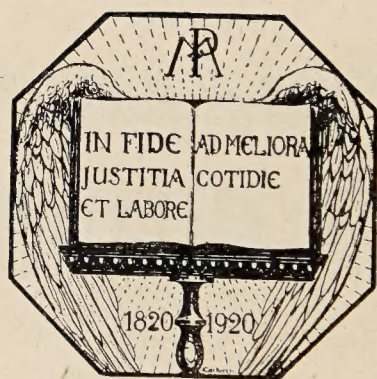

52659

S. THOMÆ AQUINATIS
SUMMA THEOLOGICA

Tomus VI.

S. THOMÆ AQUINATIS

DOCTORIS ANGELICI

SUMMA THEOLOGICA

DILIGENTER EMENDATA

DE RUBEIS, BILLUART ET ALIORUM

NOTIS SELECTIS ORNATA

INDICES ET LEXICON

—
TOMUS SEXTUS
—

Reimpressio Decimaoctava Taurinensis emendatissima.

TAURINI (ITALIA)

Ex Officina Libraria MARIETTI anno 1820 condita
nunc MARII E. MARIETTI Sanctæ Sedis Apostolicæ, S. RR. Congr.
et Archiepiscopi Taurinensis Typographi

—
MCMXXVI

V. Nihil obstat.

Taurini, 25 Martii 1922.

Can. CAROLUS FRANCO, *Censor. Archiep.*

V. Imprimatur.

C. FRANCISCUS DUVINA, *Provic. Gen.*

LR
BX.1749.T52 1926 v.6

INDICES

SUMPTI EX EDITIONE PATAVINA ANNI 1712.

INDEX PRIMUS

AUCTORITATES SACRÆ SCRIPTURÆ

IN

SUMMA THEOLOGICA S. THOMÆ OSTENDENS

NUNC PRIMUM JUXTA ORDINEM LIBRORUM,

QUI IN BIBLIIS SIXTI V ET CLEMENTIS VIII CERNITUR, EMENDATUS

*Notæ, quæ brevitatis causa in omnibus Indicibus adhiberi solent,
et earum declaratio.*

I.			parte prima.
1 2.	{	id est	{ prima secundæ, hoc est, in prima parte secundæ partis: nam secunda pars Summæ in duas partes ab Auctore dividitur.
2 2.	{	in	{ secunda secundæ, hoc est, in secunda parte secundæ partis.
III.	{		{ tertia parte.
Supp.	{		{ supplemento tertiæ partis.
q.	{		{ quæstione.
a.	{		{ articulo: frequentius tamen a omittitur, solo numero articulum designante.
o.	{	id est	{ toto articulo.
c.	{	in	{ corpore articuli, hoc est in responsione ad quæstionem.
1.	{		{ primum argumentum.
2.	{		{ secundum argumentum.
3.	{		{ tertium argumentum, etc.

s. cum unico tantum numero sequenti denotat (supra), cum vero post adduntur *q.* et plures numeri (supplementum) significat.

Primusigitur numerus in quolibet subjecto indice notatus denotat partem Summæ, secundus quæstionem, tertius articulum, quartus notat vel totum articulum, vel partem ejus. Exempli gratia:

In initio 1. Indicis.

In principio creavit Deus cælum et terram. *i.* q. 46. *2.* c. item *3.* o. item *q.* 61. *3.* ad *3.* etc., hoc est, explicatur hæc scriptura in prima parte Summæ, quæstione quadragesima sexta, articulo secundo in corpore. Et articulo tertio ejusdem quæstionis per totum. Et in eadem parte, quæstione sexagesima prima, articulo tertio, in responsione ad tertium argumentum, etc.

AUCTORITATES

EX LIBRO GENESEOS.

CAPUT I. — In principio creavit Deus cælum et terram. i. q. 46. 2. c. et 3. o. et q. 61. 3. ad 3. et q. 65. 1. 3. o. et q. 66. 1. ad 1 et ad 3. et q. 68. 1. ad 1. et q. 69. 1. c. ad 5. et q. 74. 1. ad 1. et 2. c. et 3. ad 1. et ad 2 et ad 3. 1. 2. q. 100. 7. ad 2. et 2. 2. q. 1. 1. ad 1. et q. 171. 3. c. — Terra autem erat inanis et vacua. i. q. 66. 1. c. ad 1. et q. 67. 4. o. et q. 69. 1. o. et ad 2. — Et tenebræ erant super faciem abyssi. i. q. 66. 1. c. ad 5. et q. 68. 3. c. et q. 69. 1. c. et q. 74. 3. ad 4. — Spiritus Domini ferebatur super aquas. i. q. 64. 3. ad 3 et 4. et q. 66. 1. ad 5. et q. 74. 3. ad 3 et 4. — Dixitque Deus. i. q. 32. 1. ad 3. et q. 47. 1. c. fi. et q. 32. 1. ad 3. ad 2. et q. 65. 4. o. fi. et 74. 3. ad 1 et ad 3. et ad 5. — Fiat lux, et facta est lux. i. q. 67. 4. o. et q. 70. 1. ad 2. et q. 74. 1. c. et 3. ad 5. — Et vidit Deus. i. q. 64. 3. ad 3. et q. 73. 3. ad 3. et q. 32. 1. ad 3. — Et divisit lucem a tenebris. i. q. 63. 5. ad 2. et q. 67. 4. o. ad 2. et ad 4. — Appellavitque lucem diem, et tenebras noctem. i. q. 64. 1. ad 3. et q. 67. 4. ad 2. et q. 68. 1. ad 1. et q. 69. 1. ad 5. — Factum est vespere et mane dies unus. i. q. 69. 1. ad 5. et q. 74. 2. c. et 3. ad 6. et ad 7. — Fiat firmamentum. i. q. 68. 1. 2. 3. o. et q. 71 ad 3. — Divisitque aquas quæ erant super firmamentum. i. q. 68. 2. 3. o. — Congregentur aquæ in unum locum. i. q. 69. 4. o. — Appareat arida. i. q. 69. 1. c. ad 1. — Vocavitque Deus firmamentum cælum. i. q. 68. 1. o. et q. 69. 1. ad 5. et q. 74. 3. ad 3. — Vocavitque Deus aridam terram, congregationesque aquarum appellavit maria. i. q. 69. 1. ad 5. — Germinet terra herbam virentem, etc. i. q. 69. 2. o. et q. 72. ad 1. — Fiant luminaria, etc. usque ad noctem. i. q. 70. 1. et 3. o. — Et sint in signa, etc. usque terram. i. q. 70. 2. o. — Fecitque Deus duo magna luminaria, etc. usque nocti. i. q. 70. 1. ad 5. et q. 68. 1. c. fi. — Producant aquæ reptile, etc. usque cæli. i. q. 71. o. et q. 72. ad 1. — Creavitque Deus cete grandia, etc. usque genus suum. i. q. 71. ad 4. — Producat terra animam viventem, etc. usque species suas. i. q. 72. o. — Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. i. q. 3. 1. ad 2. et q. 4. 3. o. et i. q. 91. 4. ad 1. et ad 2. et q. 93. o. 2. 2. q. 163. 2. ad 1. — Et præsit piscibus maris, etc. usque terræ. i. q. 96. o. — Et universæ terræ. i. q. 96. 2. o. — Masculum et foeminam creavit eos. i. q. 93. 4. ad 1. et 6. ad 2. — Benedixitque illis Deus. i. q. 72. ad 4. et q. 73. 3. o. — Crescite et multiplicamini et replete terram. i. q. 72. 4. et i. q. 93. 1. o. 2. 2. q. 152. 2. ad 1. sup. q. 41. 2. o. — Ecce dedi vobis omnem herbam, etc. usque ad vrescendum. i. q. 96. 1. ad 2. — Vidit Deus cuncta quæ fecerat, et erant valde bona. i. q. 22. 4. c. et q. 25. 6. ad 3. et q. 47. 2. c. ad 1. et q. 49. 2. c.

CAPUT II. — Igitur perfecti sunt cæli et terra, et omnis ornatus eorum. i. q. 70. 1. c. — Complevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat. i. q. 73. 1. o. — Et requievit die septimo ab

omni opere quod patrarat. i. q. 73. 2. o. et ad 3. et 3. c. et q. 74. 1. ad 5. et 2. ad 3. q. 118. 1. ad 1. — Et benedixit diei septimo, et sanctificavit eum. i. q. 73. 3. o. — Istæ sunt generationes cæli et terræ, etc. usque in terram. i. q. 69. 2. c. et q. 74. 2. ad 1. — Non enim pluerat Dominus Deus super terram. i. q. 33. 3. c. et iii. q. 23. 3. ad 1. — Sed fons ascendebat e terra, irrigans universam superficiem terræ. i. q. 102. 1. ad 2. — Nomen uni Phison. i. q. 102. 1. ad 2. — Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ. i. q. 91. 4. o. — Et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ. i. q. 90. 1. ad 1. et 3. c. et q. 91. 4. ad 3. et ad 4. — Et factus est homo in animam viventem. i. q. 91. 4. ad 3. q. 94. 2. c. et q. 95. 1. ad 1. et q. 97. 2. c. — Plantaverat autem Dominus Deus paradisum voluptatis a principio. i. q. 102. o. — In quo posuit hominem quem formaverat. i. q. 102. 4. o. — Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum viso, et ad vrescendum suave. i. q. 102. ad 5. — Lignum etiam vitæ in medio paradisi. i. q. 102. 1. ad 4. — Lignum scientiæ boni et mali. i. q. 102. 1. ad 4. — Et fluvijs egrediebatur de loco voluptatis. i. q. 102. 1. ad 2. — Tulit ergo Dominus Deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis. i. q. 102. 4. o. — Ut operaretur et custodiret illum. i. q. 102. 3. o. — De ligno autem scientiæ boni et mali ne comedas. i. q. 102. 1. ad 2. — In quacumque enim die comederis ex eo, morte morieris. i. 2. q. 85. 5. 6. et q. 94. 5. ad 22. 2. q. 164. 1. o. — Non est bonum esse hominem solum. 2. 2. q. 188. 8. o. iii. q. 41. 2. ad 3. — Faciamus ei adiutorium simile sibi. i. q. 92. 1. o. et q. 98. 2. o. ad 2. sup. q. 64. 3. ad 3. — Adduxit ea ad Adam, ut videret quid vocaret ea. i. q. 96. 1. ad 3. — Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam. 2. 2. q. 175. 3 ad 1. — Cumque obdormisset, tulit unam de costis ejus, et replevit carnem pro ea. i. q. 92. 3. ad 2. et q. 97. 2. ad 3. iii. q. 31. 5. ad 2. — Et edificavit Dominus Deus costam quam tulerat de Adam in mulierem. i. q. 92. 2. et 3. o. — Quoniam de viro sumpsit est. i. q. 92. 2. o. — Quam ob rem relinquet homo patrem suum et matrem, et adhærebit uxori suæ. 2. 2. q. 2. 7. c. et q. 26. 1. ad 1. sup. q. 54. 3. c. — Et erunt duo in carne una. i. q. 92. 1. c. sup. q. 44. 1. o. — Erat autem uterque nudus, Adam scilicet et uxor ejus, et non erubescabant. i. q. 96. 1. ad 3. — Hoc nunc os ex ossibus meis. sup. q. 54. 3. 1.

CAPUT III. — Serpens erat callidior cunctis animalibus terræ. 2. 2. q. 165. 2. ad 3. et 4. — Qui dixit ad mulierem. 2. 2. q. 165. 2. ibid. — Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis de omni ligno paradisi? iii. q. 41. 4. c. — Aperientur oculi vestri. iii. q. 41. 4. c. — Eritis sicut dii, scientes bonum et malum. i. q. 61. 4. ad 3. et q. 63. 3. o. 2. 2. q. 163. 2. o. et iii. q. 41. 4. c. — Deditque viro suo. 2. 2. q. 165. 2. o. — Et aperti sunt oculi amborum. 2. 2. q. 164. 2. c. et ad 9. — Cumque cognovissent se esse nudos. i. q. 95. 1. c. 1. 2. q. 41. 4. c. 2. 2. q. 75. 1. ad 1. q. 167. 2. o. — Et fecerunt sibi perizomata. 2. 2. q. 164. 2. c. ad 8. et q. 187. 6. o. — Abscondit se Adam. iii. q. 84. 6. ad 1. — Cum audissent vocem Dei deambulantis. i. q. 9. 1. 2. o. et q. 10. 1. 2. o. et q. 14. o. et q. 19. 7. 8. o. et q. 30.

1. ad 3. et q. 63. 6. ad 1. et q. 65. 1. ad 1. III. q. 2. 1. c. et q. 57. 1. ad 1. et ad 2. — A facie Domini Dei. I. q. 1. 10. ad 3. et q. 3. 1. ad 3. — Serpens decepit me, et comedi. I. q. 94. 4. ad 1. et ad 2. 12. q. 89. 3. ad 2. 22. q. 163. 1. ad 4. et 4. ad 1. — Et ait Dominus Deus ad serpentem: Quia fecisti hoc, maledictus eris; etc. usque calcaneo ejus. 22. q. 165. 2. ad 4. — * Super pectus tuum gradieris. I. q. 63. 6. ad 2. 22. q. 165. 2. ad 4. — Mulieri quoque dixit: Multiplicabo ærumnas tuas, et conceptus tuos. In dolore paries. 22. q. 164. 2. o. — Eris sub viri potestate, et ipse dominabitur tui. I. q. 92. 1. ad 2. 22. q. 164. 2. c. ad 1. — Maledicta terra in opere tuo. 22. q. 25. 6. ad 1. et ad 3. et q. 76. 1. 2. o. et 4. ad 1. et q. 83. 8. ad 1. et ad 2. q. 164. 1. 2. o. — In laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ. 22. q. 164. 2. c. — Spinæ et tribulos germinabit tibi. I. q. 69. 2. ad 2. 22. q. 164. 2. c. ad 1. — In sudore vultus tui, vesceris pane tuo. 22. q. 164. 2. c. ad 3. — Donec revertaris in terram, de qua sumptus es. 22. q. 164. 2. o. — Pulvis es, et in pulverem reverteris. 22. q. 164. 2. c. — Fecitque Deus Adæ et uxori ejus tunicas pelliceas, et induit eos. 22. q. 164. 2. c. et ad 8. — Ecce Adam factus est quasi unus ex nobis. 22. q. 164. 2. c. et ad 6. — Ne forte mittat manum suam, et sumat de ligno vitæ, et vivat in æternum. I. q. 97. 4. o. 22. q. 164. 2. c. et ad 6. — Et emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis 22. q. 164. 2. c. — Et collocavit ante paradisum voluptatis cherubim et flammeum gladium atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ. 22. q. 164. 2. c. ad 5.

CAPUT IV. — Adam cognovit Evam uxorem suam. I. q. 51. 3. ad 6. I. q. 98. 2. ad 2. — Respexit Dominus ad Abel, et ad munera ejus. 12. q. 103. 1. ad 1. Sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. 12. q. 10. 3. o. 1. 12. q. 77. 78. c. et q. 80. 3. o. 22. q. 155. 3. ad 3. et q. 156. 1. c. et q. 175. 2. ad 2. — Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. 22. q. 83. 1. ad 1. et 8. ad 2. — Occidi virum in vulnus meum, et adolescentulum in livorem meum. 22. q. 64. 8. c. ad 1. — Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear. 22. q. 20. o. — Omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur. 12. q. 105. 2. ad 9.

CAPUT VI. — Videntes filii Dei filias hominum. I. q. 51. 3. ad 6. — Gigantes autem erant super terram in diebus illis. I. q. 51. 3. ad 6. — Pœnituit eum, quod hominem fecisset in terra. I. q. 19. 7. ad 1. I. q. 102. 2. ad 3. III. q. 49. 5. ad 2. — Delebo ab homine, etc. 12. q. 105. 2. ad 11. 22. q. 108. 4. ad 3. — Omnis quippe caro corrumperet viam suam. 12. q. 71. 2. ad 3. et q. 72. 2. ad 4. 22. q. 154. 12. o.

CAPUT VIII. — Noe dimisit corvum, qui egrediebatur et non revertebatur. 12. q. 102. 6. ad 1. — Donec siccarentur aquæ super terram. III. q. 28. 3. ad 3. — Odoratus est Dominus odorem suavitatis. 12. q. 103. 1. ad 1. 22. q. 186. 3. ad 6. et 5. ad 1. et 6. c. ad 3. et 7. 8. c. — Sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. 12. q. 92. 6. o. et 3. q. 27. 3. c.

CAPUT IX. — Terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ. I. q. 96. 1. 2. c. — Omne

quod movetur, et vivit, erit vobis in cibum, etc. usque omnia. 12. q. 102. 6. ad 2. — Apparebit arcus meus in nubibus. 22. q. 95. 5. c. — Noe bibens vinum, inebriatus est, et nudatus in tabernaculo suo. 22. q. 150. 1. 4. c. — Sit Chanaan servus ejus. 22. q. 57. 3. ad 2. 22. q. 104. 5. c. ad 2. et 6. ad 1. et q. 108. 4. ad 1. et q. 122. 4. ad 3.

CAPUT X. — Ab iis divisæ sunt gentes in terra post diluvium. 22. q. 176. 1. o.

CAPUT XII. — Dixit Abraham uxori suæ: Dic, obsecro, quod soror mea sis. 22. q. 110. 3. ad 3. et q. 111. 1. ad 1.

CAPUT XIII. — Facta est rixa inter pastores. 22. q. 37. 2. ad 5. et q. 41. 1. 2. c. et q. 42. 1. c. — Ne, queso, sit jurgium inter me et te. 22. q. 41. 1. o. — Fratres enim sumus. III. q. 28. 3. ad 5. — * Edificavitque ibi altare Domino. 12. q. 103. 1. ad 2.

CAPUT XIV. — At vero Melchisedech rex Salem, offerens panem et vinum. 12. q. 103. 1. ad 3. III. q. 22. 6. ad 3. III. q. 73. 6. c. et ad 1. — Et dedit ei decimas ex omnibus. 22. q. 87. 1. ad 3.

CAPUT XV. — Credidit Abraham Deo, et reputatum est ei ad justitiam. 12. q. 113. 4. o. — Dixit Abraham Deo: Domine Deus, unde scire possum quod possessurus sim eam. 22. q. 97. 2. ad 3. — Necdum enim complete sunt iniquitates Amorrhæorum. 12. q. 87. 8. ad 1.

CAPUT XVI. — Ingredere ad ancillam meam, etc. usque ad eam. 22. q. 154. 2. ad 3. — Profecto hic vidi posteriora videntis me. I. q. 12. 2. c. ad 1. et 5. o.

CAPUT XVII. — Ego Dñs Deus omnipotens. I. q. 25. 3. o. et III. q. 13. 1. c. — Ambula coram me. 12. q. 91. 5. c. et q. 99. 6. ad 1. et q. 110. 3. c. — Et esto perfectus. 22. q. 184. 2. ad 3. — Circumcidetur in vobis omne masculinum. III. q. 70. 2. ad 4. — Et circumcidetis carnem præputii vestri. 12. q. 105. 5. ad 1. III. q. 62. 6. ad 3. q. 66. 7. ad 3. et q. 70. 3. ad 1. — Ut sit signum fœderis inter me et vos. 12. q. 102. 5. ad 1. III. q. 70. 1. o. — Infans octo dierum circumcidetur. 12. q. 102. 5. ad 1. III. q. 70. 3. ad 3. — Eritque pactum meum in carne vestra, in fœdus æternum. 12. q. 102. 5. ad 1. et q. 103. 3. ad 1.

CAPUT XVIII. — Apparuerunt ei tres viri. 22. q. 84. 1. ad 1. et ad 3. — Quos adoravit in terra. I. q. 51. 3. ad 5. 22. q. 84. 1. ad 1. q. 94. 1. ad 2. III. q. 25. 6. o. — Domine, si inventi gratiam in oculis tuis, etc. usque transibitis. I. q. 51. 3. ad 5. — Cumque comedissent. I. q. 51. 3. ad 5. et q. 55. 6. ad 1. — Num celare potero Abraham, quæ gesturus sum. III. q. 43. 2. ad 1. — Descendam, et videbo utrum clamorem opere compleverint. III. q. 46. 1. ad 3.

CAPUT XIX. — Compulit illos oppido, ut diverterent ad eum. I. q. 21. 4. c. 22. q. 30. 1. c. — Ut perdamus illos. 12. q. 87. 2. o. — Nec stes in omni circa regione. III. q. 41. 2. 4. ad 2.

CAPUT XX. — Venit autem Deus ad Abimelech, per somnium nocte. 22. q. 80. 2. c. o. q. 95. 6. 2. 2.

et q. 154. 3. c. et q. 172. 1. ad 2. — Abraham propheta est, et orabit pro te. 2 2. q. 174. 6. c. III. q. 31 2. c. et 8. ad 3.

CAPUT XXII. — Tentavit Deus Abraham. 1. q. 114. 2. o. 2 2. q. 97. 2. c. — Tolle filium tuum, etc. usque monstravero tibi. 1 2. q. 94. 5. ad 2. et q. 100. 8. ad 3. 2 2. q. 104. 4. ad 2. et q. 154. 2. ad 2. — Postquam adoraverimus revertemur ad vos. 2 2. q. 111. 1. ad 1. — Extenditque manum ut immolaret filium suum. 1 2. q. 94. 5. ad 2. et q. 100. 8. ad 2. 2 2. q. 64. 6. o. 2 2. q. 104. 4. ad 2. et q. 154. 2. ad 2. et q. 171. 5. c. III. q. 47. 6. ad 3. — Nunc cognovi quod timeas Deum. 1 2. q. 112. 5. ad 5. et III. q. 10. 2. ad 1. — Appellavitque nomen loci illius, Dominus videt. 1 2. q. 102. 4. ad 2. — Per memetipsum juravi. 2 2. q. 89. 1. o.

CAPUT XXIII. — Dabo pecuniam pro agro, et sic sepeliam mortuum meum. 2 2. q. 100. 4. ad 3.

CAPUT XXIV. — Ut adjurem te. 2 2. q. 83. 17. ad 1. et q. 90. o. — Filium meum ne reducas illuc. 2 2. q. 104. 5. c. — Posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui, et juravit illi. 2 2. q. 89. 7. c. — Puella cui dixerō inclina hydriam, usque cum domino meo. 2 2. q. 95. 7. ad 3. — Et dixit mihi. 2 2. q. 95. 7. ad 3. — Vocemus puellam et quæramus ejus voluntatem. 2 2. q. 104. 5. c. sup. q. 47. 1. o. et 3. c.

CAPUT XXV. — Deprecatus est Isaac Dominum pro uxore sua, etc. usque conceptum Rebecca. 1. q. 23. 8. o. — Dixit Jacob fratri: Vende mihi primogenita tua. 2 2. q. 103. 4. ad 3.

CAPUT XXVII. — Dixit Jacob: Ego sum primogenitus tuus Esau. 2 2. q. 110. 3. ad 3.

CAPUT XXVIII. — Isaac præcepit filio suo Jacob: noli accipere conjugem, etc. usque avunculi tui. 2 2. q. 104. 3. c. — Deus autem omnipotens. s. 17. c. — Benedicat tibi, s. 1. — Jacob vidit in somnis scalam, etc. usque per eam. 2 2. q. 181. 4. ad 7. — Et ero custos tuus. 1. q. 113. 1. ad 2. — Vere Dominus est in loco isto. 1. q. 8. 2. c. et q. 52. 2. c. et q. 52. 3. ad 3. — Votum vovit Deo dicens, si Deus fuerit mecum, etc. usque Domus Dei. 2 2. q. 88. 2. ad 1. — Cunctorumque quæ dederis mihi decimas offeram tibi. 2 2. q. 87. 1. ad 3.

CAPUT XXIX. — Indicavit ei quod frater patris sui esset. s. 13. — Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora facie, et venusto aspectu. 2 2. q. 179. 2. — Os meum et caro mea es. sup. q. 54. 1. 4.

CAPUT XXXI. — Timensque Jacob. 2 2. q. 153. 7. c. ad 3. — Cum jurgio ait. 2 2. q. 41. 2. ad 2. — Pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis. s. 13.

CAPUT XXXII. — Vidi Deum facie ad faciem. 1. q. 12. 11. ad 1. 2 2. q. 180. 5. ad 1. — Ipse vero claudicabat pede. 2 2. q. 103. 7. ad 4.

CAPUT XXXIII. — Jacob adoravit pronus in terram, similiter ancillæ et uxores et filii ejus. s. 18. — Quasi viderim vultum Dei. s. 3. et 32. — Obstuprum sororis. 2 2. q. 154. 1. c. et 6. o.

CAPUT XXXV. — Apparuit Deus Jacob. s. 32. — Benedixitque ei. s. 1. — Ego sum Deus omnipotens. s. 17. — Crescite et multiplicare. s. 1.

CAPUT XXXVII. — Accusavitque Joseph fratres suos crimine pessimo. 2 2. q. 33. 7. ad 2. et q. 154. 12. ad 4. — Non interficiamus animam ejus. infr. 46.

CAPUT XXXVIII. — Nunciatum est Thamar, quod Judas socer ejus, etc. usque fi. 2 2. q. 154. 2. ad 3.

CAPUT XXXIX. — Benedixitque Dominus domui Egypti propter Joseph. s. 1. — Et ille, scilicet Joseph, recusabat stuprum. 2 2. q. 154. 6. ad 2.

CAPUT XLI. — Post duos annos vidit Pharaos somnium. 2 2. q. 173. 2. c. — Uterque vidimus somnium præsagium futurorum. 2 2. q. 95. 6. c. — Erat ibi puer Hebræus, usque eventus. 2 2. q. 173. 7. c.

CAPUT XLII. — Cumque adorassent eum scilicet Joseph fratres sui. s. 18. — Per salutem Pharaonis. 2 2. q. 89. 6. b. — Deducetis canos meos cum dolore ad inferos. sup. q. 69. 4. c.

CAPUT XLIII. — Deus autem meus omnipotens. s. 17. — Et adoraverunt proni in terra. s. 18.

CAPUT XLIV. — Sciphus quem furati estis, etc. usque in quo augurari solet. 2 2. q. 94. 7. ad 1. — An ighoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia? Ibidem.

CAPUT XLV. — Nec poterant respondere fratres, nimio timore perterriti. 1 2. q. 44. 1. ad 2.

CAPUT XLVI. — Ego descendam tecum. s. 3. — Cunctæ animæ quæ egressæ sunt de femore Jacob. 1. q. 3. 2. ad 1. 1. q. 118. 2. ad 1. — Detestantur Egypti omnes pastores ovium. 1 2. q. 102. 3. ad 2.

CAPUT XLVII. — Adoravit vestigium virgæ ejus. s. 18. — Pone manum sub femore meo. s. 24.

CAPUT XLVIII. — Deus omnipotens. s. 17. — Apparuit mihi. s. 32. — Adoravit pronus in terram. s. 18.

CAPUT XLIX. — Ascendisti cubile patris tui. 2 2. q. 154. 8. ad 1. — Benedicet tibi. s. 1. — Quam, scilicet speluncam, emit Abraham, etc. usque sepulchri. s. 23. — Finitisque mandatis, quibus filios instruebat. 1 2. q. 100. 5. ad 4. 2 2. q. 101. 1. c. et q. 106. 1. c. et 6. ad 1.

CAPUT L. — Præcepitque servis suis medicis, ut aromatibus condirent patrem. III. q. 51. 2. ad 2. — Pater meus adjuraverit me. s. 24. — Sepelierunt eum in spelunca duplici, quam emerat Abraham, etc. usque Mambre. s. 23. — Veneruntque ad eum scilicet Joseph fratres sui, et proni in terram adoraverunt. s. 18. — Num Dei possumus resistere voluntati? 1. q. 19. 6. c. et q. 22. 2. ad 1. 1. q. 103. 7. 8. o. — Quam juravit Deus Abraham. s. 22.

EX LIBRO EXODI.

CAPUT I. — Et quia timuerunt obstetrices Deum, edificavit illis domos. 1 2. q. 114. 10. ad 2. 2 2. q. 110. 3. ad 2. et 4. ad 4.

CAPUT II. — Moyses percussus Ægyptium abscondit sabulo. 2 2. q. 60. 6. ad 2. — Accepitque Sēphorā filiam ejus, quā peperit ei filium. Intra 34.

CAPUT III. — Terram quæ fluit lacte et melle. 1 2. q. 102. 3. ad 2. III. q. 73. 6. o. et q. 74. 6. ad 1. — Quis ego sum, ut vadam ad Pharaonem, etc. 2 2. q. 185. 2. ad 2. — Ego sum qui sum et qui est. I. q. 2. 3. o. et q. 13. 11. o. — Dominus Deus vocavit nos. 1 2. q. 113. 1. ad 3. — Ibumus viam trium dierum in solitudine. 2 2. q. 88. 8. o. — Postulabit mulier a vicina, etc. usque f. 1 2. q. 94. 5. ad 2. et q. 100. 8. ad 3. 2 2. q. 66. 5. ad 1. 2 2. q. 104. 4. ad 2.

CAPUT IV. — Iratus est Dominus in Moysem. s. q. 3. 2. ad 2. et q. 19. 11. c. et q. 20. 1. ad 2. et q. 59. 4. ad 1. et 2 2. q. 162. 3. c. — Et indurabo cor ejus. I. q. 23. 3. ad 2. et q. 48. 6. c. et q. 49. 2. o. et q. 63. 5. c. 1 2. q. 79. 1. ad 1. et 3. o. et q. 87. 1. ad 2. 2 2. q. 15. 1. o. et q. 19. 1. ad 3. et q. 24. 10. c. — Tulit illico Sēphora acutissimam petram, et circumcidit præputium filii sui. III. q. 70. 3. ad 2.

CAPUT V. — Vocavit nos. s. 3. — Eamus viam trium dierum. s. 3.

CAPUT VI. — Dixit Dominus ad Moysem. I. q. 43. 7. ad 5. 1 2. q. 98. 3. ad 1. — Et nomen meum Adonai, non indicavi eis. 2 2. q. 17. 4. 6. b. — Cum incircumcisis sim labiis. III. q. 70. 4. ad 3.

CAPUT VII. — Ecce constitui te Deum Pharaonis. I. q. 13. 9. 10. — Sed ego indurabo eum. s. 4. — Feceruntque similiter malefici, per incantationes. I. q. 100. 4. ad 2. et q. 114. 4. o. 2 2. q. 178. 2. c. ad 3.

CAPUT VIII. — Dixitque Dominus ad Moysem. s. 6. — Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter. s. 7. — Malefici non poterunt educere cinifes: ideo dixerunt: Digitus Dei est hic. I. q. 32. 1. ad 1. et q. 36. 1. ad 1. — Viam trium dierum ibimus in solitudine. s. 3.

CAPUT IX. — Dixit Dominus ad Moysem. s. 6. — Induravitque Dominus cor Pharaonis. s. 4.

CAPUT X. — Ego enim induravi cor Pharaonis, et servorum ejus. s. 4. — Dixit Dominus ad Moysem. s. 6. — Pergemus cum filiis et filiabus. s. 3.

CAPUT XI. — Dices ergo omni plebi ut postulet, asque Ægyptiis. s. 3. — Et induravit Dominus cor Pharaonis. s. 4.

CAPUT XII. — Dixit Dominus ad Moysem. s. 6. — Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum, usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 2. — In cunctis

diis Ægypti. s. 7. — Habebitis hanc diem in monumentum, et celebrabitis eam solemnem Domino. 1 2. q. 100. 5. ad 2. et q. 102. 4. ad 10. et 5. ad 2. — Azyma comedetis septem diebus. III. q. 74. 4. c. ad 3. — Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus vestris. 1 2. q. 102. 3. ad 14. III. q. 74. 4. c. et ad 3. — Et petierunt ab Ægyptiis vasa, usque profecti. s. 3. Omnis alienigena non comedet ex eo, scilicet phase. 1 2. q. 102. 5. c. III. q. 37. 1. et q. 40. 4. c. et q. 70. 4. — Si quis circumcisis non fuerit, non vescetur ex eo, scilicet Phase. s. 10 — Eadem lex erit indigenæ et colono qui peregrinantur apud vos. 1 2. q. 105. 3. o.

CAPUT XIII. — Locutus est Dominus ad Moysem dicens. s. 6. — Sanctifica mihi omne primogenitum. III. q. 23. 2. ad 1. et q. 37. 3. ad 1. — Ut non comedatis fermentatum. s. 12. — Terram fluentem lacte et melle. s. 3. — Septem diebus vesceris azymis. s. 12.

CAPUT XIV. — Locutus est Dominus ad Moysem dicens. s. 6. — Indurabo cor Pharaonis, etc. s. 4.

CAPUT XV. — Iste Deus meus. I. q. 39. 8. ad 3. — Omnipotens nomen ejus. I. q. 13. 1. — Misisti iram tuam. s. 4. — In spiritu furoris tui. Ibidem. — Dominus regnabit in æternum et ultra. I. q. 10. 2. ad 2. — Magnificus in sanctitate 2 2. q. 134. 2. ad 3.

CAPUT XVI. — Dixit Dominus ad Moysem. s. 6. — Requies sabbati sanctificata est Domino, inf. 20. — Filii autem vestri comederunt manna quadraginta annis, donec, usque Chanaan. 1 2. q. 102. 3. ad 2. III. q. 73. 6. o. et q. 74. 6. ad 1.

CAPUT XVII. — Et bellum Dei erit contra Amalech, a generatione in generationem. 1 2. q. 105. 5. c. ad 1.

CAPUT XVIII. — Super omnes deos. s. 7.

CAPUT XIX. — Vocavitque Moysem Dominus. s. 3. — Portaverim vos super alas aquilarum. 2 2. q. 123. 6. ad 1. et ad 2. — Eritis mihi in peculum de cunctis populis. 1 2. q. 105. 1. ad 1. — Veniam ad te. I. q. 3. 1. ad 5. q. 9. 1. ad 3. — Audiat me populus loquentem ad te. s. 6. — Omnis qui tetigerit montem, etc. usque non vivet. 2 2. q. 33. 4. ad 1.

CAPUT XX. — Locutus est Dominus cunctos sermones hos. s. 6. — Non habebis deos alienos. s. 7. — Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem. 1 2. q. 100. 7. ad 2. et ad 3. et ad 4. 2 2. q. 122. 2. ad 2. et 3. q. 25. 3. ad 1. et ad 2. et ad 3. — Non adorabis ea neque coles. 2 2. q. 84. 1. ad 1. et 2 2. q. 94. 2. 3. o. q. 122. 2. o. et q. 161. 3. ad 1. III. q. 25. 3. ad 1. 2 et 3. — Deus zelotes. 1 2. q. 28. 4. o. — Visitans iniquitates patrum in filios. 1 2. q. 81. 1. ad 1. et 2. ad 1. et q. 87. 7. 8. o. 2 2. q. 108. 4. o. et q. 164. 1. ad 4. III. q. 14. 1. ad 1. — In tertiam et quartam generationem. 1 2. q. 87. 8. ad 1. 2 2. q. 108. 4. ad 1. — Qui oderunt me. I. q. 60. 5. ad 5. 2 2. q. 13. 4. o. et 3. ad 2. et q. 34.

1. o. 2. o. — Et faciens misericordiam in millia, etc. usque præcepta mea. 1 2. q. 100. 7. ad 2. et ad 3. et ad 4. III. q. 84. 10. c. — Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum. 1 2. q. 100. 7. ad 4. et 5. c. et 11. c. ad 2. 2 2. q. 122. 3. o. — Quia sumpserit nomen Dei sui. 1 2. q. 100. 5. c. 2 2. q. 89. 1. 14. o. q. 98. 2. c. — Neque enim habebit insontem Dominus eum, etc. usque frustra. 1 2. q. 100. 7. ad 2. — Memento ut diem sabbati sanctifices. 1 2. q. 100. 5. ad 2. et 7. ad 2. et ad 5. et 11. c. et q. 102. 2. c. et 4. ad 10. et 105. 4. c. 2 2. q. 35. 3. ad 1. 2 2. q. 122. 4. o. — Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua, etc. usque portas tuas. 1 2. q. 100. 8. ad 4. et q. 107. 2. ad 3. 2 2. q. 40. 4. o. q. 122. 4. ad 3. III. q. 40. 4. ad 1. et ad 3. — Sex enim diebus fecit Deus caelum et terram, etc. usque in eis sunt. 1. q. 68. 1. ad 1. et q. seq. 1 2. q. 100. 7. ad 2. — Honora patrem tuum, et matrem tuam. 1 2. q. 100. 5. c. ad 4. et 11. c. 2 2. q. 33. 2. ad 2. 2 2. q. 101. 2. o. et q. 104. 5. ad 1. et q. 106. 3. c. ad 3. et q. 122. 5. o. et q. 189. 6. c. ad 1. — Ut sis longævus super terram. 1 2. q. 100. 7. ad 3. et ad 4. 2 2. q. 122. 5. ad 4. — Non occides. 1 2. q. 100. 4. c. et 8. ad 3. et 11. c. 2 2. q. 64. 3. o. et 5. ad 2. et ad 3. et 7. c. et 8. o. et q. 65. 1. o. ad 4. 2 2. q. 122. 6. ad 2. — Non mœchaberis. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 170. 1. o. — Non furtum facies. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 122. 6. ad 2. — Non falsum testimonium dices. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 70. 4. o. et q. 110. 4. ad 2. et q. 122. 6. ad 2. — Non concupisces. 1 2. q. 100. 5. c. ad 5. et ad 6. et 4. ad 3. et 11. c. 2 2. q. 122. 6. ad 3. et ad 4. et q. 170. 1. c. — Venit Deus. s. 19. — Non facietis deos argenteos, et deos aureos non facietis vobis. s. 7. — Altare de terra facietis mihi, etc. usque polluetur. 1 2. q. 102. 4. ad 7. et III. q. 83. 3. ad 5. — Non ascendes per gradus ad altare meum, ne reveletur turpitudine tua. 1 2. q. 102. 4. ad 4.

CAPUT XXI. — Si emeris servum Hebræum, sex annis serviet tibi, in septimo egredietur liber gratis. 1 2. q. 105. 4. ad 1. — Offerat eum Dominus diis. s. 7. — Si dixerit servus, diligo, etc. erit ei servus in sæculum. 1 2. q. 105. 2 ad 10. — Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancillæ, etc. 1 2. q. 105. 4. ad 4. — Qui percusserit hominem volens occidere eum, morte moriatur. s. 20. — Qui furatus fuerit hominem et vendiderit, etc. moriatur. 1 2. q. 105. 2. ad 10. — Et percusserit alter proximum, etc. usque restituat. 1 2. q. 105. 4. ad 3. — Qui percusserit servum suum, etc. usque illius est. 1 2. q. 105. 4. ad 3. — Si percusserit quis mulierem prægnantem, etc. usque livore. 2 2. q. 64. 8. ad 2. — Si bos cornu petierit, etc. usque opprimitur. 1 2. q. 105. 2. ad 11. — Si quis aperuit cisternam, etc. usque erit. 2 2. q. 43. 1. c. 2 2. q. 189. 1. ad 3.

CAPUT XXII. — Si quis furatus fuerit ovem aut bovem, etc. usque pro una ove. 1 2. q. 105. 2. ad 9. 2 2. q. 62. 3. ad 1. et q. 66. 6. ad 2. III. q. 49. 6. c. — Applicabitur ad deos. s. 7. — Si quis amico commendaverit pecuniam, etc. usque non restituet. 1 2. q. 105. 2. ad 4. et ad 3. 2 2.

q. 62. 6. c. — Qui a proximo suo quicquam horum mutuo postulaverit, etc. usque operis sui. Ibidem. — Qui coierit cum jumento, morte moriatur. 1 2. q. 105. 2. ad 11. 2 2. q. 154. 12. ad 4. — Qui immolat diis occidetur præter Domino soli. 1 2. q. 102. 3. c. 2 2. q. 84. 1. ad 1. et q. 85. 2. o. 2 2. q. 94. 2. c. 3. q. 48. 3. c. — Indignabitur furor meus. s. 4. — Non negabis unum quasi exactor, nec usuris opprimes. 2 2. q. 78. 4. o. — Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, etc. usque dormiat. 1 2. q. 99. 5. et q. 105. 2. ad 4. 2 2. q. 62. 8. c. — Quia misericors sum. 1. q. 21. 3. o. 2 2. q. 30. 2. ad 1. — Decimas tuas non tardabis offerre. 2 2. q. 87. 1. o. III. q. 31. 8. c. — Et primitias. 2 2. q. 85. 3. ad 3. et q. 86. 4. o. — Primogenitum filiorum tuorum dabis mihi, de bobus quoque et ovibus similiter facies. s. 13. — Septem diebus sit cum matre sua, die octava reddes illum mihi. 1 2. q. 102. 3. ad 7. et 5. ad 1. III. q. 70. 3. ad 3. — Pupillo et viduæ non nocebitis. 2 2. q. 65. 4. ad 2.

CAPUT XXIII. — Non suscipies vocem mendacii. 2 2. q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. 2 2. q. 110. 3. 4. o. et q. 111. 1. c. et q. 124. 5. ad 2. — Nec junge manus tuas, ut pro impio falsum dicas testimonium. s. 20. — Pauperis quoque non misereberis in judicio. 2 2. q. 63. 4. ad 3. — Et insontem et justum non occides. s. 20. — Sex diebus operaberis, septima die cessabis. s. 20. — Per nomen externorum deorum non jurabis. s. 20. 2 2. q. 89. 6. o. — Solemnitatem azymorum custodies. s. 12. — Azyma comedetis septem diebus. Ibid. — Non immolabis super fermentum. Ibid. — Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui. 2 2. q. 85. 3. ad 3. et q. 86. 4. o. — Non coques hædum in lacte matris suæ. 1 2. q. 102. 6. ad 4. et ad 8. — Et est nomen meum in illo, scilicet angelo. s. 6. — Non adorabis deos eorum, neque coles. s. 20. et 7.

CAPUT XXIV. — Moysi quoque dixit Deus. s. 6. — Et vocavit eum, scilicet Moysem, Dominus. s. 3. — Daboque tibi duas tabulas lapideas, infr. 31. — Moyses fuit ibi, scilicet in monte, quadraginta diebus, et quadraginta noctibus. 2 2. q. 147. 5. c. et III. q. 40. 2. ad 3. — Si quid natum fuerit questionis inter vos, sup. q. 20. 2. ad 3.

CAPUT XXV. — Locutus est Dominus ad Moysem. s. 6. — Tollant mihi primitias ab omni domo. s. 22. — Arcam de lignis Sethim compingite, cujus longitudo, etc. usque fin. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Qui, scilicet vectes, semper erunt in circulis. 1 2. q. 65. 2. 3. 5. o. 2 2. q. 23. 7. o. 2 2. q. 108. 2. ad 2. — Duos quoque cherubim aureos et productiles facies, etc. usque inde. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Facies alteram coronam aureolam, sup. q. 96. 1. c. — Facies et candelabrum ductile de auro mundissimo. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Facies et lucernas septem. Ibid.

CAPUT XXVI. — Tabernaculum ita fiet, etc. usque fin. 1 2. q. 102. 4. ad 2. — Facies et velum de hyacintho, etc. usque finem. 1 2. q. 102. 4. ad 4.

CAPUT XXVII. — Facies et altare de lignis Sethim, etc. usque fin. s. 20. — Facies et atrium tabernaculi, etc. usque fin. 1 2. q. 102. 4. c. — Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus, etc. ex ære facies. 1 2. q. 102. 4. ad 7.

CAPUT XXVIII. — Loqueris cunctis sapientibus corde, quos replevi spiritu prudentiæ, etc. infr. 31. — Hæc autem erunt vestimenta, quæ facient, etc. usque fin. 1 2. q. 192. 5. ad 10. — Sacrificium est Dño. 22. q. 81. 4. ad 1. ix. q. 22. 2. c. et q. 43. 3. c.

CAPUT XXIX. — Sed et hoc facies, ut mihi in sacerdotio consecrentur, etc. usque fin. 1 2. q. 102. 5. ad 8. et q. 103. 2. ad 1. iii. q. 62. 6. ad 2. — Agnos anniculos duos per singulos dies jugiter. 1 2. q. 102. 4. ad 10. et iii. q. 22. 3. ad 3. — Ut sacerdotio fungantur mihi. iii. q. 22. 6. ad 2.

CAPUT XXX. — Faciesque altare ad adolendum thymiama, etc. usque tegitur. s. 20. — Locutus est Dominus ad Moysem. s. 6. — Sanctificabisque omnia. 22. q. 81. 3. c. iii. q. 62. 6. ad 2. et q. 63. 6. ad 2.

CAPUT XXXI. — Locutus est Dominus ad Moysem. s. 6. — Ecce vocavi ex nomine Beseleel. 1 2. q. 113. 1. ad 3. — Videte ut sabbatum meum custodiatis. s. 20. — Qui fecerit opus in eo. Ibidem. — Sex enim diebus fecit Dominus cælum et terram. s. 20. — Dedit Dominus Moysi duas tabulas lapideas. 1 2. q. 93. 2. 3. o. et q. 107. 1. c. iii. q. 42. 4. ad 2.

CAPUT XXXII. — Fac nobis deos. s. 7. — Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. 2 2. q. 163. 2. ad 2. et 3. ad 2. — Ut irascatur furor meus. s. 4. — Portans duas tabulas. s. 31. — Inducens super eum peccatum maximum. 1 2. q. 102. 3. 11. 2 2. q. 10. 3. o. et q. 13. 3. c. et q. 39. 2. o. 2 2. q. 94. 3. o. iii. q. 80. 5. c. — Consecrastis manus vestras hodie Domino, etc. usque benedictio. 1 2. q. 102. 5. ad 8. et 9. — De libro tuo quem scripsisti. i. q. 24. o. et q. 39. 8. fin. — Qui peccaverit mihi, delebo eum de libro meo. i. q. 24. 3. o. — Angelus meus præcedet te. i. q. 113. 1. o.

CAPUT XXXIII. — Terram fluentem lacte et melle. s. 3. — Et mittam præcursorem tui angelum. i. q. 113. o. — Loquebatur autem Dominus ad Moysem, facie ad faciem. 1 2. q. 98. 3. ad 2. 2 2. q. 174. 4. c. ad 1. — Novi te ex nomine. 1 2. q. 112. 5. ad 5. 2 2. q. 172. 4. — Præcipis ut educam populum istum. 1 2. q. 90. 2. ad 1. 2 2. q. 174. 4. c. et ad 1. — Ostende mihi viam tuam, et gloriam tuam. i. q. 12. 11. ad 2. 2 2. q. 174. 4. c. et 5. ad 1. et q. 175. 3. ad 2. et q. 180. 5. c. — Et requiem meam dabo tibi. i. q. 73. 3. c. 1 2. q. 3. 4. ad 1. et 3. c. 2 2. q. 18. 3. c. — Non videbit me homo, et vivet. i. q. 12. 11. o. et q. 13. 1. c. et 2. ad 3. 1 2. q. 5. o. et 3. c. i. q. 93. o. 2 2. q. 180. 5. o. et q. 175. 4. o. et 5. c. — Non poteris videre faciem meam. i. q. 12. 4. o. et q. 23. 1. c. et q. 56. 3. c. ad 2. et q. 62. 1. c. et q. 64. 1. ad 2. i. q. 94. 2. c. et q. 108. 4. c. et 1 2. q. 5. 3. c. iii. q. 10. 4. ad 2. — Stabis supra petram. i. q. 102. 1. ad 4. — Cumque transibit glo-

ria mea. 2 2. q. 171. 2. c. — Et videbis posteriora mea. i. q. 12. 2. c. ad 1.

CAPUT XXXIV. — Præcide mihi duas tabulas lapideas. s. 31. — Deus misericors, et multæ miserationis. s. 22. — Et clemens. 2 2. q. 157. 1. 2. o. et 3. c. et 4. ad 3. et q. 169. 1. c. et 4. c. ad 3. — Patiens. 2 2. q. 123. 3. ad 1. et ad 2. — Et verax. i. q. 16. 5. o. 1 2. q. 3. 7. c. 1 2. q. 93. 1. ad 3. 2 2. q. 27. 4. o. — Qui custodis misericordiam in millia. s. 20. — Qui reddes iniquitates patrum in filiis ac nepotibus, in tertiam et quartam progeniem. s. 20. — Noli adorare Deum alienum. s. 20. — Dominus zelotes. Ibid. — Deus æmulator. Ibid. — Cum fornicati fuerint cum diis suis. 2 2. q. 151. 2. c. ad 3. — Nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis. 1 2. q. 105. 4. ad 6. sup. q. 59. 1. — Deos confatiles non facies tibi. s. 20. — Solemnitatem azymorum custodies. s. 12. — Septem diebus vesceris azymis. Ibid. — Ne ineas pactum cum hominibus illarum regionum. 1 2. q. 105. 3. ad 1. 2 2. q. 10. 9. o. q. 46. 2. ad 3. et fin. — Sex diebus operaberis, in die septimo cessabis arare et metere. s. 20. — Non immolabis super fermento. s. 12. — Primitias frugum terræ tuæ offeres. s. 22. — Non coques hædum in lacte matris suæ. s. 23. — Fuit ergo ibi cum Deo quadraginta dies et quadraginta noctes, etc. s. 24.

CAPUT XXXV. — Sex diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sanctus. s. 20. — Separate apud vos primitias Domino. s. 22. — Faciat tabernaculum suum. s. 26. — Ecce vocavit Dominus ex nomine. s. 3. — Omnes viri ac mulieres mente promptissima atque devota obtulere donaria. 2 2. q. 85. 3. ad 3. et q. 88. 4. c. — Ecce vocavit Dominus ex nomine Beseleel. 1 2. q. 113. 1. ad 3. — Et implevit eum spirita Dei, sapientia, intelligentia, scientia et omni doctrina, ad excogitandum et faciendum opus. 1 2. q. 57. 2. 6. o. q. 8. 3. o. et q. 9. 1. c. et 2. et 3. o.

CAPUT XXXVI. — Omnis sapiens quibus Dominus dedit sapientiam et intellectum. Ibidem.

CAPUT XXXVII. — Fecit autem Beseleel et arcam. s. 25. — Fecit et propitiatorium. Ibidem. — Duos etiam cherubim. Ibidem. — Fecit et mensam de lignis Sethim. s. 6. — Fecit et altare thymiamatis de lignis. s. 20.

CAPUT XXXVIII. — Fecit et altare holocausti. 1 2. q. 102. ad 7. o.

CAPUT XXXIX. — De hyacintho et purpura vermiculo ac bysso fecit vestes, usque fi. s. 23. — Altare aureum, et altare æneum. s. 20. — Et obtulerunt opertorium de pellibus arietum rubricatis, opertimentum de hyacinthinis pellibus. 1 2. q. 102. 4. ad 8. o.

CAPUT XL. — Locutus est ad Moysem. s. 6. — Mense primo, prima die mensis eriges tabernaculum, usque fi. s. 26. — Et assumpto unctionis oleo, unges tabernaculum cum vasis suis. 1 2. q. 102. 4. ad 9. — Ut sanctificentur. s. 30. — Applicabisque Aaron, et filios ejus, usque fi. et fecit. s. 29. — Altare aureum, et altare holocaustorum. s. 20. — Posuit in tabernaculo. 1 2. q. 102. 4. ad 6.

EX LIBRO LEVITICI.

CAPUT I. — Si holocaustum fuerit ejus oblatio ac de armento, masculum immaculatum offeret. 1 2. q. 102. 3. ad 8. et ad 9. — Sanguinem ejus fundentes per altaris circuitum. 1 2. q. 102. 3. ad 8. — De turturibus et pullis columbæ offeret. 1 2. q. 102. 3. ad 2. et ad 4. et ad 6. et ad 9. III. q. 37. 3. ad 4. — Retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco. 1 2. q. 102. 3. ad 6.

CAPUT II. — Simila erit ejus oblatio, fundeturque super eam oleum et thus, usque f. 1 2. q. 102. 3. ad 12. et ad 13. et ad 14. — Nec quicquam mellis adolebitur in sacrificio Domini. 1 2. q. 102. 3. ad 14. — In omni oblatione offeres sal. 1 2. q. 102. 3. ad 13. et ad 14.

CAPUT III. — Si hostia pacificorum fuerit ejus oblatio, usque f. 1 2. q. 102. 3. ad 8. et ad 9. — Sive marem sive feminam. 1 2. q. 102. 3. ad 9. — Immaculata offeret. 1 2. q. 102. 3. ad 7. 2 2. q. 86. 3. ad 3. — Fundent sanguinem per circuitum altaris. s. 1. — Omnis adeps erit Domini. 1 2. q. 102. 3. ad 8. et 6. ad 1. — Nec adipem, nec sanguinem omnino comedetis. Ibid. — Offerunt Domino caudam totam. 2 2. q. 138. 1. ad 3.

CAPUT IV. — Qui peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, usque f. 1 2. q. 102. 3. ad 8. et q. 105. 2. ad 9. — Immaculatum offeret Domino. s. 3. — Sanguinem fundet. s. 1. — Omnem adipem offeret Domino. s. 3. — Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato ejus, et dimittetur ei. 1 2. q. 103. 2. c. — Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in tabernaculum testimonii. 1 2. q. 102. 5. ad 6. — Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eum septies coram Domino contra velum sanctuarii. 1 2. q. 102. 5. ad 5. — Ponetque de sanguine ejus super cornua altaris thymiamatis. s. 1. et 4. — Ponetque manum super caput hostiæ pro peccato suo. 1 2. q. 102. 5. ad 6.

CAPUT V. — Qui audierit vocem jurantis, usque anima. 2 2. q. 98. 4. ad 3. — Anima quæ tetigerit aliquid immundum, usque deliquit. 1 2. q. 102. 5. ad 4. III. q. 40. 4. ad 2. — Offerat agnam de gregibus sive capram. s. 3. — Orabit pro eo sacerdos, et pro peccato ejus. s. 4. — Offerat duos turtures, aut duos pullos columbarum. s. 1. — Retorquebit caput ejus ad pennulas. Ibid. — Quicquid autem reliquum fuerit ejus, faciet distillare ad fundamentum ejus. s. 1. — Non mittet in eam oleum, nec thuris aliquid imponet, quia pro peccato est. 1 2. q. 102. 3. c. et ad 14.

CAPUT VI. — Offeret arietem immaculatum. s. 3. — Reddet omnia quæ per fraudem voluit obtinere integra. 2 2. q. 62. 2. o. et q. 79. 3. ad 2. — Et quintam insuper partem domino, cui damnum intulit. 1 2. q. 105. 2. ad 9. 2 2. q. 62. 3. o. et 4. c. — Si rem perditam invenerit. 2 2. q. 66. 5.

ad 2. — Qui rogabit pro eo, et dimittetur ei. s. 4. — Omne sacrificium sacerdotum igne cremabitur, nec quisquam comedet ex eo. 1 2. q. 102. 3. ad 8.

CAPUT VII. — Sanguis ejus per gyrum fundetur altaris. s. 1. — Sicut pro peccato offertur hostia, ita et pro delicto. 1 2. q. 102. 3. ad 8. — Offerent ex ea caudam. s. 3. — Cujus carnes eadem comedentur die, usque rea erit. 1 2. q. 102. 3. ad 10. — Adipem non comedetis nec sanguinem. s. 3. — Pectusculum et armus dexter erit sacerdotis offerentis hostiam pacificorum. 1 2. q. 102. 3. ad 8. 2 2. q. 85. o. — Quæ tetigerit immundum. s. 5. — Fudit reliquum sanguinem ad fundamenta ejus. s. 1. — Posuerunt super caput hostiæ Aaror et filii ejus. s. 4. — Et caudam. s. 3.

CAPUT IX. — Utrumque immaculatum. s. 3. — Reliquum fudit ad basim ejus. s. 1. — Et caudam. s. 3. — Pectora et armos dextros separavit Aaron. s. 7. — Laudaverunt Dominum, ruentes in facies suas. 2 2. q. 81. 5. ad 1. et q. 82. 2. ad 1. et q. 85. 3. o. et q. 88. 4. ad 1.

CAPUT X. — Pectusculum quod oblatum est et armum. s. 7.

CAPUT XI. — Hæc sunt animalia quæ comedere debetis, usque f. 1 2. q. 102. q. 6. ad 1. et ad 2. — Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit. s. 5. — Usque ad vesperam. 1 2. q. 102. 5. ad 5. — Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. 1 2. q. 98. 4. 6. et 5. c. et q. 99. 2. c.

CAPUT XII. — Mulier si suscepto semine peperit masculum, immunda erit septem diebus, usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 4. et III. q. 37. 3. c. ad 1. et 4. ad 2. — Pullum columbæ sive turturem. s. 1. — Orabitque pro ea sacerdos, et sic mundabitur. s. 4.

CAPUT XIII. — Homo in cujus carne et cute ortus fuerit diversus color, usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 4. et q. 107. 2. ad 4. — Vestis lanea sive linea quæ lepram habuerit, usque f. 1 2. q. 102. 5. 4.

CAPUT XIV. — Hic est ritus leprosi, quando mundandus est, etc. usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 7. et q. 103. 2. ad 3. — Et duos pullos columbæ. s. 1. — Rogabit pro eo coram Domino. s. 4. — Offeret agnum immaculatum. s. 3. — Sicut enim pro peccato, ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia. s. 7. — Si fuerit plaga lepræ in ædibus, etc. usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 4.

CAPUT XV. — Vir qui patitur fluxum seminis, immundus erit, usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 4. — Qui tetigerit, etc. immundus erit. s. 5. — Usque ad vesperam. s. 11. — Sumet duos turtures, aut duos pullos columbarum. s. 1. — Mulier quæ redeunte mense patitur fluxum sanguinis, etc. usque f. 1 2. q. 102. 5. ad 4. — Rogabitque pro eo coram Domino. s. 4.

CAPUT XVI. — Duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonii, us-

que fl. 1 2. q. 102. ad 6. — Orabit pro se et pro domo sua. s. 4. — Mense septimo decima mensis, etc. erit expiatio vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis vestris. 1 2. q. 102. 4. ad 10. et 5. ad 6. q. 103. 2. ad 1. et 3. ad 4. III. q. 73. 6. c.

CAPUT XVII. — Fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini. s. 1. — Si comederit sanguinem. s. 3. — Anima omnis carnis in sanguine est. 1 2. q. 102. 3. ad 8. — Contaminatus erit usque ad vesperam. 1 2. q. 102. 5. ad 4.

CAPUT XVIII. — Facietis præcepta mea, atque judicia mea servabitis, et ambulabitis in eis. 1 2. q. 99. 4. ad 2. — Quæ faciens homo, vivet in eis. 1 2. q. 100. 12. ad 2. — Talis coitus incestus est. 2 2. q. 154. 1. c. et 9. o. — Sororem uxoris tuæ in pellicatam non accipies. 1 2. q. 101. 3. ad 2. — Ad mulierem quæ patitur menstruum, non accedes. 1 2. q. 102. 5. ad 4. — De semine tuo non dabis, ut consecratur idolo Moloch. 2 2. q. 81. 5. ad 1. — Cum masculo non commisceberis, etc. 2 2. q. 142. 4. ad 3. et q. 154. 11. 12. o. III. q. 70. 2. ad 4. — Cum omni pecore non coibis, etc. usque scelus est. 2 2. q. 154. 11. ad 2. et 12. ad 4. — Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis. sup. q. 55. 6. c.

CAPUT XIX. — Sancti estote, quia ego sanctus sum. s. 11. — Si immolaveritis hostiam pacificorum Domino, ut sit placabilis. s. 3. — Eo die quo fuerit immolata, comedetis eam, et die altero, etc. usque polluit. s. 7. — Cum messueris segetes terræ tuæ, non tond ebis usque ad solum, etc. usque dimittes. 2 2. q. 101. 1. ad 2. — Nec decipiet unusquisque proximum suum. 2 2. q. 35. 5. o. et q. 56. 2. 2 2. q. 118. 8. o. — Non facies calumniam. 2 2. q. 68. 3. c. ad 1. et q. 69. c. — Nec vi opprimes eum. 2 2. q. 68. 8. c. q. 118. 8. o. — Non morabitur merces mercenarii tui apud te usque mane. 1 2. q. 105. 2. ad 6. — Non maledices surdo. 2 2. q. 76. 3. o. — Timebis Dominum Deum tuum. 1 2. q. 67. 4. ad 2. 2 2. q. 7. 1. c. et q. 19. 2. o. — Non injuste judicabis. 2 2. q. 60. 2. 3. 6. o. et q. 67. 1. o. III. q. 59. 1. c. — Non eris criminator. 2 2. q. 62. 2. ad 2. et q. 73. 1. ad 2. et q. 74. 1. ad 3. et 2. o. — Nec susurro in populis. 2 2. q. 74. o. et q. 75. 1. c. — Non oderis fratrem tuum. 2 2. q. 25. 6. o. et q. 34. 4. o. — Sed publice argue eum. 2 2. q. 33. 7. o. III. q. 35. 1. ad 1. — Jumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus. 1 2. q. 102. 6. ad 8. — Agrum tuum non seres diverso semine. 1 2. q. 102. 6. ad 9. — Veste quæ ex duobus texta est, non indueris. 1 2. q. 102. 6. ad 6. — Orabitque pro eo sacerdos, etc. usque et dimittetur peccatum. s. 4. — Cum ingressi fueritis terram et plantaveritis ligna pomifera, auferetis præputia eorum, etc. usque proferunt. 1 2. q. 102. 6. ad 5. — Non comedetis carnem cum sanguine. s. 3. — Non augurabimini. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 95. 3. c. et 7. o. — Non observabitis somnia. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 95. 6. o. — Super mortuo non incidetis carnes vestras. 2 2. q. 92. 1. 2. o. — Neque figuras aliquas, aut stigmata facietis vobis. 2 2. q. 94. 2. ad

1. — Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini. 1 2. q. 100. 11. c. 2 2. q. 95. 2. — Coram cano capite consurge, et honora personam senis. 1 2. q. 100. 11. c. fl. 2 2. q. 63. 3. ad 2. — Si habitaverit advena in terra vestra, etc. usque Ægypti. 1 2. q. 104. 4. o. et q. 105. 3. o. — Custodite omnia præcepta mea et universa judicia, et facite ea. s. 18.

CAPUT XX. — Anima quæ declinaverit ad magos et ariolos. s. 19. — Sanctificamini et estote sancti, quia et ego sanctus sum. s. 11. — Custodite præcepta mea, etc. s. 18. — Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, etc. s. 15. — Qui separavi vos a cæteris populis. 1 2. q. 36. 3. ad 2. et ad 3.

CAPUT XXI. — Ne contaminetur sacerdos in mortibus, etc. usque fl. 1 2. q. 102. 6. ad 11. — Sancti erunt Deo suo. s. 11. — Filia sacerdotis, si deprehensa fuerit in stupro, etc. III. q. 29. 1. ad 4. — Pontifex, id est, sacerdos maximus, etc. usque, qui sanctifico eum. 1 2. q. 102. 6. ad 11. — Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, etc. usque fl. 1 2. q. 102. 5. ad 9. sup. q. 36. 1. c.

CAPUT XXII. — Homo de semine Aaron qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, etc. usque cibus illius est. Ibidem. — Qui tetigerit immundum, etc. s. 5. usque ad vesperam. s. 11. — Morticinum et captum a bestia non comedent. 1 2. q. 102. 6. ad 1. et ad 2. — Addet quintam partem cum eo quod comedit, et dabit sacerdoti. s. 6. — Quicumque obtulerit in holocaustum, illud erit masculum. s. 1. — Sine macula cuncta offerent. s. 3. — Non immolabuntur una die mater cum fetibus suis. 1 2. q. 102. 6. ad 1. et ad 2. — Si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione, etc. usque alterius diei. s. 7. — Custodite mandata, etc. s. 18.

CAPUT XXIII. — Hæ sunt feriæ Domini quas vocabitis sanctas, etc. usque fl. 1 2. q. 102. 4. ad 10. et q. 103. 3. ad 4. — Cædetur agnus immaculatus. s. 3. — Non secabitis eam usque ad solum, etc. s. 19. — Die decimo mensis septimi dieis expiationum erit celeberrimus, etc. s. 16. — A quindécimo die mensis hujus septimi feriæ tabernaculorum, septem diebus Domino, etc. 1 2. q. 102. 4. ad 10. et q. 103. 3. ad 4. — Dies primus vocabitur celeberrimus, atque sanctissimus. s. 1. — Dies octavus erit celeberrimus atque sanctissimus. 1 2. q. 102. 5. ad 1. et III. q. 70. 3. ad 3. — Sumetis die primo fructus arboris pulcherrimæ spatulasque palmarum, et ramos ligni densarum frondium, etc. 1 2. q. 102. 4. ad 10. fl.

CAPUT XXIV. — Qui blasphemaverit nomen Domini, morte morietur. 1 2. q. 110. 11. c. 2 2. q. 13. 2. III. q. 80. 3. c. — Qui irrogaverit maculam sicut fecit fiet ei, fracturam pro fractura, etc. usque cogetur. 1 2. q. 105. 2. ad 10. — Æquum judicium sit inter vos, etc. s. 19.

CAPUT XXV. — Anno jubilæi redient omnes ad possessiones suas, etc. usque fl. 1 2. q. 105. 1. ad 3. — Facite præcepta mea et judicia custodite. s. 18. — Terra non vendetur in perpetuum. etc. usque vendetur. 1 2. q. 105. 2. c. ad 3. 2 2. q. 66. 2. c. —

Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram. 1 2. q. 105. 3. ad 3. 2 2. q. 78. 1. o. — Computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit, et quod reliquum est reddet emptori, sique recipiet possessionem suam. 2 2. q. 78. 2. ad 6. — Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes servitute famulorum, etc. 1 2. q. 105. 4. ad 1. ad 4. sup. q. 14. 3. 1.

CAPUT XXVI. — Si in præceptis meis ambulaveritis, etc. usque fi. 1 2. q. 91. 5. c. et q. 99. 6. o. et q. 104. 1. ad 1. et q. 107. 1. ad 2. — Non abiciet vos anima mea. 1. q. 3. 2. ad 1. et q. 19. 11. c.

CAPUT XXVII. — Animal quod immolari potest Domino, si quis voverit, mutari non potest. 2 2. q. 88. 10. ad 1.

EX LIBRO NUMERORUM.

CAPUT I. — Tollite summam universæ congregationis filiorum Israel, etc. usque fi. 2 2. q. 108. 4. ad 1.

CAPUT II. — Ad orientem Judas. 2 2. q. 84. 3. ad 3.

CAPUT V. — Si autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, et erit sacerdotis. 2 2. q. 62. 5. ad 3. — Vir cujus uxor erraverit, maritumque contemnens, dormierit cum altero viro, etc. usque fi. 1 2. q. 105. 4. ad 9. 2 2. q. 154. 6. ad 2. — Non fundet super eam oleum, nec imponet thus, quia sacrificium zelotypiæ est, et oblatio investigans adulterium. 1 2. q. 102. 3. ad 14. et q. 105. 4. ad 9. — Putrescat femur tuum, et tumens uterus tuus dirumpatur. 1 2. q. 103. 2. ad 3. — Vir sive mulier cum fecerit votum ut sanctificetur et voluerit se Domino consecrare, etc. usque fi. 2 2. q. 186. 6.

CAPUT VII. — Capita familiarum. 1 2. q. 84. 3. 4. o. III. q. 8. 1. 8. c.

CAPUT X. — Capita multitudinis. s. 7.

CAPUT XI. — Auferam de spiritu tuo, et tradam eis. 1. q. 36. 1. ad 3. sup. q. 37. 1. 2. — Qui in medio vestri est. 2 2. q. 188. 8. ad 2.

CAPUT XII. — Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum. 1. q. 12. 11. ad 1. 2 2. q. 173. 3 ad 1. et q. 174. 1. ad 3. et 3. o. — At non talis servus meus Moyses. 2 2. q. 174. 4. o. III. q. 7. 8. ad 1. — Erat enim Moyses vir mitissimus, super omnes homines qui morabantur in terra. 2 2. q. 157. 4. ad 1.

CAPUT XV. — Colligentem ligna sabbato obruerunt lapidibus, ex præcepto Dei. 1 2. q. 105. 2. ad 9. — Faciant sibi fimbrias per angulos quatuor palliorum, etc. fi. 1 2. q. 102. 6. ad 7.]

CAPUT XVI. — Dirupta est terra sub pedibus eorum, etc. 2 2. q. 39. 2. o.

CAPUT XVII. — Cumque oriretur seditio. 2 2. q. 42. o. — Invenit germinasse virgam Aaron. 1. q. 69. 2. o.

CAPUT XVIII. — Tu et filii tui et domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem sanctuarii, etc.

1 2. q. 81. 1. ad 1. — Cum acceperitis a filiis Israel decimas quas dedi vobis, primitias eorum offerte Domino, id est decimam partem decimæ. 2 2. q. 87. 1. ad 4.

CAPUT XIX. — Præcipe filiis Israel ut adducant ad te vaccam rufam, etc. usque fi. 1 2. q. 102. 5. ad 5. — Vas quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit. 1 2. q. 102. 5. ad 4.

CAPUT XX. — Si in seditionem. s. 16. — Loquimini ad petram coram eis, et illa dabit aquas. 1. q. 102. 1. ad 4. — Egressus est obvius cum infinita multitudine. s. 7.

CAPUT XXII. — Dixit Deus ad Balaam. 2 2. q. 172. 6. ad 2. — Aperuitque Dominus os asinæ, et locuta est, etc. 2 2. q. 165. 2. ad 4.

CAPUT XXIII. — Nec ut filius hominis, ut mutetur. 1. q. 19. 7. ad 2.

CAPUT XXIV. — Quam pulchra tabernacula tæ Jacob, et tentoria Israel. 1 2. q. 105. 1.

CAPUT XXV. — Phinees perfodit ambos, scilicet virum et mulierem, in locis genitalibus. 2 2. q. 60. 6. ad 2.

CAPUT XXVI. — Numerate omnem summam filiorum Israel, etc. usque fi. s. 1. — In seditione Chore, s. 16.

CAPUT XXVII. — Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam ejus transibit hæreditas, etc. usque sicut. 1 2. q. 105. 2. ad 2.

CAPUT XXVIII. — Agnos duos quotidie in holocaustum sempiternum, unum offeretis mane, et alterum ad vespem, etc. usque die. 1 2. q. 102. 4. ad 10.

CAPUT XXX. — Si quis virorum votum Domino voverit, etc. usque implebit. 2 2. q. 88. 3. o. q. 88. 3. c. — Mulier si quippiam voverit, etc. usque fi. 2 2. q. 88. 8. o. et 9. c. ad 2. 2 2. q. 189.

CAPUT XXXI. — Ulciscere primus filios Israel de Madianitis. 2 2. q. 103. 1. o. et 3. c. q. 158. 1. c. ad 3. et 2. c. et 3. III. q. 15. 9. c.

CAPUT XXXII. — Erat illis in jumentis infinita substantia. s. 20. — Ipsi impleverunt voluntatem meam. III. q. 18. 5. c. ad 2.

CAPUT XXXV. — Cognatus occisi statim ut invenerit homicidam, interficiet, s. 31. — Homicida a casu maneat in civitate confugii, usquequo sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est, moriatur. 1 2. q. 105. 2. ad 10. III. q. 49. 5. c. fi.

CAPUT XXXVI. — Ut filiabus Salphaad dares possessionem debitam patri. 1. q. 21. 1. ad 3. — Omnes viri ducent uxores de tribu et cognatione sua, et cunctæ feminae, etc. usque separatæ sunt. 1 2. q. 105. 2. ad 2. III. q. 31. 2. ad 2.

EX LIBRO DEUTERONOMII.

CAPUT I. — Deus addat ad hunc numerum multa millia. 1. q. 23. 7. ad 1. — Nec accipietis cu-

jusquam personam. 1. q. 23. 5. ad 3. 1 2. q. 97. 4. ad 2. et q. 103. 3. ad 1. 2 2. q. 63. o.

CAPUT III. — Neque est alius Deus in cælo vel in terra. infr. 6.

CAPUT IV. — Non addetis ad verbum quod loquor vobis, nec auferetis ex eo. III. q. 60. 8. ad 1. et 1. — Hæc est enim vestra sapientia et intellectus, etc. 1. q. 1. 6. o. 1 2. q. 100. 7. c. — Quæ est alia gens sic incluta quæ habeat cæremonias atque judicia et universam legem. 1 2. q. 98. 4. o. et 5. c. — Deus in virtute sua magna. 2 2. q. 21. 1. ad 1. 1 2. q. 61. 5. o.

CAPUT V. — Audi Israel cæremonias atque judicia. s. 4. — Ego sequester et medius fui inter Deum et vos. III. q. 22. 1. c. ad 1. et 4. — Non declinabitis ad dexteram neque ad sinistram: sed per viam quam præcepit Dominus. 1 2. q. 102. 4.

CAPUT VI. — Hæc sunt præcepta et cæremonia atque judicia, quæ mandavit Dominus. sup. 4. — Deus unus est. 1. q. 11. 3. 4. o. 1. q. 103. 3. o. et 1 2. q. 23. 3. c. et q. 30. 1. ad 3. et q. 39. 3. c. — Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua. 2 2. q. 44. 4. 5. o. — Erunt verba hæc, etc. in corde tuo, etc. sedens, etc. ambulans, etc. dormiens, atque consurgens, ligabis ea, etc. 1 2. q. 102. 6. ad 7. 2 2. q. 16. 2. c. ad 4. — Ac per nomen illius jurabis. 1 2. q. 107. 2. c. ad 2. et q. 108. 3. ad 1. 2 2. q. 89. 2. 5. 6. o. — Non tentabis Dominum Deum tuum. 1 2. q. 112. 2. c. 2 2. q. 53. 4. ad 1. et 3. ad 3. et 2 2. q. 97. 1. 2. o. III. q. 41. 4. ad 1. et ad 2. — Te elegit Dominus Deus tuus. III. q. 18. 4. ad 1. et ad 2. — Dilexit vos Dominus. 1. q. 20. 2. q. 23. 4. o. et q. 24. 1. c. — Custodite ergo præcepta et cæremonias atque judicia, etc. s. 4. — Non concupisces argentum et aurum, de quibus facta sunt, etc. usque tuam. 1 2. q. 102. 6. ad 10.

CAPUT VIII. — Ne negligas mandata ejus atque judicia et cæremonias, etc. s. 4.

CAPUT X. — Et diligas eum, etc. s. 6. — Custodias mandata Domini, etc. s. 4. — Patribus tuis conglutinator est Dominus. 1. q. 20. 1. ad 3. et q. 60. 3. ad 2. 1 2. q. 25. 2. ad 2. et q. 27. 2. c. ad 2. et q. 28. 1. 2. o. et 1 2. q. 66. 6. c. — Et amavit eos. s. 7. — Elegitque semen eorum, etc. s. 7. — Et Dominus dominantium. 1. q. 13. 7. ad 5. III. q. 35. 5. c. — Qui personam non accipit. 1. q. 23. 5. ad 3. et q. 65. 2. ad 3. 1 2. q. 98. 4. ad 2. et q. 106. 3. ad 1. 2 2. q. 63. 1. ad 3. — Ipsi adhærebitis. 1. 2. q. 98. 5. ad 2. 2 2. q. 27. 6. ad 3. et q. 30. 4. o. q. 186. 1. c. — Jurabis in nomine ipsius. s. 6.

CAPUT XI. — Ama Dominum Deum tuum. s. 6. — Et observa præcepta ejus et cæremonias, judicia atque mandata, omni tempore. s. 4. — Adhærentes ei. s. 10.

CAPUT XII. — Ut esset nomen meum ibi. 1 2. q. 102. 4. ad 1. — Non poteris comedere in oppidis tuis decimas, etc. primogenita, etc. et omnia quæ voveris, et sponte offerre volueris, et primitias, etc. 2 2. q. 87. 1. ad 4. — Cave ne derelinquas Levitam in omni tempore. 2 2. q. 31. 3. ad 4. —

Non facies similiter Domino Deo tuo. 2 2. q. 84. 3. o. — Nec addas quoquam, nec minuas. s. 4.

CAPUT XIII. — Si surrexerit in medio tui propheta, etc. usque fin. 1 2. q. 100. 5. ad 3. et 11. c. — Diligatis eum in toto, etc. s. 6.

CAPUT XIV. — Te elegit. s. 7. — Et comedes eam in conspectu Domini Dei tui, etc. s. 12. — Ut in eo nomen Domini invocetur. s. 12. — Ne derelinquas Levitam. s. 12. — Anno tertio separabis aliam decimam, etc. usque fin. 2 2. q. 87. 1. ad 4.

CAPUT XV. — Septimo anno facies remissionem, etc. usque potestatem. 1 2. q. 105. 2. ad 4. — Et omnino indigens et mendicus non erit inter vos. 2 2. q. 187. 5. ad 3. — Fœnerabis gentibus multis. 2 2. q. 78. 1. ad 2. — Si unus de fratribus tuis, etc. ad paupertatem devenit, etc. 1 2. q. 105. 2. ad 4. — Cum tibi venditus fuerit frater tuus, etc. Ibid. — In conspectu Domini comedes ea, etc. s. 12.

CAPUT XVI. — Ut inhabitet nomen ejus ibi. s. 12. — Non accipias personam. 2 2. q. 63. o. — Juste quod justum est exequeris. 1 2. q. 100. 9. ad 1. — Non plantabis lucum et omnem arborem juxta altare. 1 2. q. 102. 4. ad 7.

CAPUT XVII. — Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, etc. veniensque ad sacerdotes. etc. 1 2. q. 105. 2. ad 7. et 2 2. q. 67. 2. ad 1. — Non declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. s. 5. — Constitues regem quem Dominus elegerit de numero fratrum tuorum. 1 2. q. 105. 1. o. — Rex non multiplicabit sibi equos, etc. 1 2. q. 105. 1. o. — Non habebit uxores plurimas, quæ alliciant animum ejus. 1 2. q. 105. 1. ad 2. — Non argenti et auri immensa pondera. 1 2. q. 105. 1. ad 2.

CAPUT XVIII. — Nec inveniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem. 1 2. q. 100. 1. c.

CAPUT XIX. — Qui non est reus mortis. 2 2. q. 64. 8. o. — Diligas Dominum Deum tuum. s. 6. — In ore duorum vel trium testimonium stabit omne verbum. 1 2. q. 105. 2. ad 8. 2 2. q. 70. 2. o. — Si steterit testis mendax contra hominem, etc. red- dent ei sicut fratri suo facere cogitavit, etc. usque fin. 2 2. q. 64. 2. o.

CAPUT XX. — Qui ædificat domum, vadat et revertatur, etc. 1 2. q. 105. 3. ad 5. et ad 6. — Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem, etc. 1 2. q. 105. 3. ad 4. — Non succides arbores, de quibus vesci potest, etc. usque fin. 1 2. q. 105. 3. ad 4. — Instrue machinas. 2 2. q. 40. 1. o. et q. 41. 1. ad 3. et q. 42. 2. ad 1. et q. 66. 8. ad 1.

CAPUT XXI. — Quando inventum fuerit cada- ver occisi, et ignorabitur cædis reus, egredientur majores, etc. usque Dominus. 1 2. q. 105. 2. ad 12. — Si videris in medio captivorum mulierem pul- chram, etc. radet cæsariem, etc. usque humili- sti eam. 1 2. q. 105. 4. ad 6. et sup. q. 59. 1. 2. — Dabit primogenito de his quæ habuerit cuncta duplicia. 1 2. q. 103. 1. ad 3. 2 2. q. 87. 1. ad 3. —

Si genuerit homo filium protervum contumacem, etc. usque pertimescat. 1 2. q. 105. 2. ad 9. et 4. ad 5. — Maledictus a Deo est qui pendet in ligno. 3. q. 40. 4. ad 3.

CAPUT XXII. — Non induetur mulier veste virili, nec e converso. 1 2. q. 102. 6. ad 6. 2 2. q. 169. 2. ad 3. — Si nidum avis inveneris, et matrem, pulis vel ovis desuper incubantem, etc. 1 2. q. 102. 6. ad 8. — Non arabis in bove simul et asino. 1 2. q. 102. 6. ad 9. — Si non est inventa in puella virginitas, etc. lapidibus obruent, etc. III. q. 29. 1. ad 4. — Diffamavit nomen pessimum super virginem. 2 2. q. 151. 4. ad 3. — Si in agro repererit vir puellam, etc. et nullus affuit qui liberaret eam. 1 2. q. 105. 2. ad 9. — Si invenerit vir puellam virginem quæ non habet sponsum, etc. dabit patri quinquaginta siclos, etc. 2 2. q. 154. 6. ad 3. — Si dimiserit vir uxorem suam, etc. sup. q. 67. 6. c.

CAPUT XXIII. — Non intrabit eunuchus, attritis vel amputatis testiculis, et abscisso veretro, ecclesiam Domini. 1 2. q. 105. 3. ad 2. — Non ingreditur manzer, hoc est de scorto natus in ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem, ibid. et sup. q. 39. 5. c. — Ammonitæ et Moabites etiam post decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam Domini in æternum. 1 2. q. 105. 3. ad 1. et c. — Eo quod diligeret te. s. 7. — Non facias cum eis pacem, nec quaras eis bona in sempiternum. 2 2. q. 40. 1. o. — Non abominaberis Idumæum, etc. nec Ægyptium, etc. qui nati fuerint ex eis. In tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini. 1 2. q. 105. 3. c. ad 1. — Non trades servum domino suo, qui ad te confugerit. 1 2. q. 105. 4. ad 2. — Non offeres mercedem prostibuli. 1 2. q. 102. 3. 7. et 2 2. q. 32. 7. ad 2. et III. q. 86. 3. ad 1. — Nec pretium canis. 1 2. q. 102. 3. 7. 2 2. q. 86. 3. ad 2. — Ingressus vineam proximi tui, comede uvas quantum tibi placuerit, foras autem non efferas tecum. 1 2. q. 105. 2. c. ad 1. — Si intraveris segetem amici tui, franges spicas, et manu conteres, falce autem non metes. 2 2. q. 62. 2. ad 4. et 4. o.

CAPUT XXIV. — Si acceperit homo uxorem, etc. scribet libellum repudii, etc. 1 2. q. 105. 4. 8. et 107. 2. ad 2. — Non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam. 1 2. q. 105. 2. ad 4.

CAPUT XXV. — Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas. 1 2. q. 102. 6. 8. — Non habebis in sacco diversa pondera, majus et minus. 1 2. q. 100. 11. c. — Pro mensura delicti erit et plagarum modus. Sup. q. 3. 3. c. et q. 25. 1. ad 1.

CAPUT XXVI. — Infinitæ multitudinis. s. 1. — Cum compleveris decimam cunectarum frugum tuarum, anno decimarum tertio. s. 14. — Custodias cæremonias illius, et mandata atque judicia. s. 4. — Te elegit Deus. s. 7.

CAPUT XXVIII. — Fœnerabis cunctis gentibus. s. 15. — Non declinaveris ab eis ad dexteram nec ad sinistram. s. 5. — Facias omnia mandata ejus et cæremonias. s. 4.

CAPUT XXX. — Custodi præcepta et cæremonias.

s. 4. — Et illi adhæreas. s. 10. — Ipse enim est vita tua. 1 2. q. 110. 1. ad 2. 2 2. q. 22. 2. ad 2.

CAPUT XXXII. — Audite cæli quæ loquor. I. q. 68. 4. c. et q. 94. 1. c. ff. — Dei perfecta sunt opera. 1 2. q. 98. 2. ad 1. 2 2. q. 171. 4. ad 2. — Et absque ulla iniquitate. I. q. 25. 3. ad 2. et q. 63. 1. c. 2 2. q. 6. 2. c. ad 2. — Justus. I. q. 21. 1. o. — Numquid non ipse est pater tuus. I. q. 36. 3. c. — Ut sugeret mel de petra. I. q. 102. 1. ad 4. — Dereliquit Deum. I. q. 3. 1. ad 5. — Videte quod ego sim solus. I. q. 31. 30. — Et non sit alius Deus præter me. s. 6. — Ego occidam. I. q. 49. 2. c. — Vivo ego in æternum. I. q. 18. 3. o.

CAPUT XXXIII. — In dextera ejus lex. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Dilexit populum. s. 7. — Qui dixerit patri suo et matri suæ, nescio vos. 2 2. q. 101. 4. ad 1. — De pomis collium æternorum. I. q. 10. 3. c. — Non est alius ut Deus. s. 6. — Ascensor cæli auxiliator tuus. III. q. 57. 2. ad 1.

EX LIBRO JOSUE.

CAPUT I. — Confortare et esto robustus. 1 2. q. 100. 11. 3. 2 2. q. 140. 1. o. — Non dimittam nec derelinquam te. I. q. 9. 1. ad 3. I. q. 113. 6. o. — Non declines ab ea. 1 2. q. 102. 4. ad 6.

CAPUT II. — Innoxii erimus a juramento quo adjurasti nos. 2 2. q. 40. 3. o. et q. 71. 3. ad 3.

CAPUT V. — Populus qui natus est in deserto per 40 annos incircumciscus fuit. III. q. 70. 4. ad 3. — Sum princeps exercitus Domini. I. q. 113. 3. c.

CAPUT VI. — Rahab vero meretricem. 1 2. q. 105. 3. ad 1.

CAPUT VIII. — Pone insidias urbi. 2 2. q. 40. 3. o. et q. 71. 3. ad 3. — Prædam vero et omnia animantia diripiatis vobis. 2 2. q. 66. 8. ad 1. — Josue et omnis Israel simulantes metum, et fugientes. 2 2. q. 111. 1. o.

CAPUT X. — Dixitque Josue: Sol contra Gabaon non movearis et luna. 2 2. q. 174. 4. ad 2.

CAPUT XI. — Omnemque prædam. s. 8.

CAPUT XVIII. — Coram Domino Deo vestro mittam hic vobis fortem. 2 2. q. 95. 3. 8. c.

CAPUT XIX. — Egressa est sors secunda. s. 18.

CAPUT XXI. — Egressa est sors. s. 18.

CAPUT XXII. — Dividite prædam hostium cum fratribus vestris. s. 8. — Cur reliquistis Dominum. I. q. 3. 1. ad 5. — Extruamus nobis altare. 1 2. q. 102. 4. ad 7. III. q. 83. 3. ad 5.

CAPUT XXIV. — Absit a nobis ut relinquamus Dominum. s. 22. — Custodivit nos Deus in omnia. I. q. 113. 1. ad 2.

EX LIBRO JUDICUM.

CAPUT II. — Cumque Dominus judices suscitaret. 1 2. q. 105. 1. ad 1. — In diebus eorum flectebatur misericordia. 1 2. q. 89. 6. ad 3.

CAPUT III. — Hæ sunt gentes quas Dominus dereliquit ut erudiret in eis Israel. 22. q. 11. 3. ad 2. III. q. 63. 3. c. — Qui suscitavit eis salvatorem. s. 2. — Utraque manu pro dextera utebatur. 12. q. 102. ad 6.

CAPUT VI. — Venit angelus Domini. I. q. 9. 2. c. et q. 10. 5. c. et q. 53. 1. o. — Et sedit sub quercu. I. q. 3. 1. ad 4. et III. q. 58. o. — Angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus. III. q. 54. 1. ad 2.

CAPUT VII. — Cumque audisset Gedeon somnium, et interpretationem ejus. 22. q. 95. 7. ad 3.

CAPUT VIII. — Et factum est Gedeoni, et omni domui ejus in ruinam. Ibid.

CAPUT XI. — Non ego pecco in te. 22. q. 40. 1. o. et q. 41. 1. ad 3. et q. 42. 2. ad 1. et q. 66. 8. ad 1. et q. 83. 3. ad 3. — Jephthe votum vovit Domino, et fecit filiae sicut voverat. 22. q. 83. 1. ad 2.

CAPUT XIII. — Erit Nazareus Dei ab infantia sua, usque fin. 22. q. 186. 6.

CAPUT XVI. — Vidit ibi mulierem meretricem. 12. q. 103. 4. ad 3. — Nazareus, id est consecratus Domino sum, ex utero matris meae. s. 13. — Moriatur anima mea cum Philistiim. 22. q. 59. 3. ad 2. et q. 64. 5. o. 22. q. 124. 1. ad 2. III. q. 47. 6. ad 3. — Multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat. 22. q. 25. 6. ad 2.

CAPUT XIX. — Cessate ab hac stultitia. 22. q. 46. 3. o.

CAPUT XX. — Ita sinistra ut dextera præstantes. s. 3.

CAPUT XXI. — Grandi juramento se constrinxerunt. 22. q. 88. 1. ad 2. et q. 89. 7. o.

EX LIBRO RUTH.

CAPUT III. — Scit omnis populus mulierem te esse virtutis. I. q. 39. 2. c. ad 4.

CAPUT IV. — Testes vos quod Ruth moabitidem in conjugium sumpserim. 12. q. 150. 3. ad 1.

EX PRIMO LIBRO REGUM.

CAPUT II. — Ipsi preparantur cogitationes. I. q. 14. 13. o. 1. q. 86. 3. 4. o.

CAPUT III. — Sermo Domini erat pretiosus. 22. q. 174. 6. ad 2.

CAPUT IV. — Domini sedentis super cherubim. 12. q. 102. 4. ad 6.

CAPUT VII. — Preparate corda vestra Domino. I. q. 62. 2. ad 3. 12. q. 109. 6. o. et q. 112. 2. o. et 3. c. ad 2. et 4. c. et q. 113. 3. 7. c. 22. q. 24. 10. ad 3.

CAPUT VIII. — Contestare eos, et dilo eis jus regis, usque fin. 12. q. 195. 1. ad 5.

CAPUT IX. — Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns. 22. q. 171. 1. o.

CAPUT X. — Et mutaberis in virum alium. I. q. 79. 4. c. — Qui solus salvavit vos. III. q. 37. 2. ad 2.

CAPUT XV. — Melior est obedientia quam victimæ. 22. q. 104. 3. o. et ad 1. — Quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi sceus idololatriæ nolle acquiescere. 22. q. 105. 2. ad 1. — Porro triumphator non parcat et pœnitudo non flectetur, neque est ut homo, ut agat pœnitentiam. I. q. 19. 7. o. et q. 23. 8. c.

CAPUT XVI. — Homo videt ea quæ parent, Dominus autem intuetur cor. I. q. 57. 4. o. et sup. q. 87. 1. c. — Non elegit Dominus ex his. Ibid. III. q. 18. 4. ad 1. et ad 2. — Et exagitabat eum spiritus nequam a Domino. III. q. 44. 1. ad 4.

CAPUT XVII. — Eligite ex vobis virum, et descendat ad singulare certamen. 22. q. 95. 8. ad 3. — Non possum sic incedere: quia usum non habeo. 22. q. 189. 10. ad 3.

CAPUT XX. — Calendæ sunt crastino. 12. q. 102. ad 10.

CAPUT XXI. — Dedit ei sacerdos sanctificatos panes. III. q. 40. 4. ad 3. — David mutavit os suum coram Achis, et collabebatur inter manus, et impingebat in ostia portæ. 22. q. 111. 1. ad 2.

CAPUT XXVI. — Qui ejecerunt me hodie, ut non habitem in hæreditate Domini. 12. q. 105. 2. ad 10.

CAPUT XXVIII. — Saul consultoit Dominum, et non respondit ei, neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per prophetas. 22. q. 174. 1. ad 3. et 3. o. — Querite mihi mulierem habentem pythonem. 22. q. 95. 3. c. — Suscita mihi Samuelem. I. q. 89. 8. ad 2. 22. q. 95. 4. ad 2. et q. 174. 5. ad 4.

CAPUT XXIX. — Rectus es. 12. q. 55. 4. ad 4. — Et bonus. I. q. 5. 4. ad 2. et q. 48. 6. c. 12. q. 56. 3. c. et q. 66. 3. ad 2. et q. 92. 1. ad 3.

CAPUT XXX. — Applica ad me Ephod. 12. q. 102. 5. ad 2.

CAPUT XXXI. — Evagina gladium tuum, et percute me. 22. q. 64. 5. o. — Et noluit armiger ejus. III. q. 47. 6. ad 3.

EX SECUNDO LIBRO REGUM.

CAPUT I. — Sta super me et interfice me. s. 31. — Stansque super eum, occidit eum. Ibidem. — Vocans David unum de pueris suis ait: Accedens irruet in eum. 22. q. 64. 3. o. et 5. ad 2. et ad 3. et 7. c. et q. 65. 1. c. ad 2. — Montes Gelboe, nec ros, nec pluvia veniant super vos. 22. q. 76. 2. o. et 4. ad 1.

CAPUT II. — An ignoras, quod periculosa sit desperatio. 1 2. q. 40.

CAPUT V. — Cæcus et claudus non intrabunt in templum. 1 2. q. 102. 5. 9. ff.

CAPUT VI. — Extendit Oza manum ad arcam Dei, et mortuus est. 1 2. q. 33. 4. ad 1. — Super temeritate. 2 2. q. 8. 6. ad 1. et q. 21. 3. c. et q. 53. 3. ad 2. — Eroque humilis in oculis meis. 2 2. q. 160. 2. c. et q. 161. 1. o. et 2. c. ad 4. et 3. ad 3.

CAPUT VII. — Dixitque Nathan propheta ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade et fac. 2 2. q. 171. 4. 5. o. — Numquid tu edificabis mihi domum ad habitandum. 1 2. q. 102. 4. ad 1. — Stabiliam thronum regni ejus, usque in sempiternum. 2 2. q. 137. 2. ad 2.

CAPUT VIII. — Humiliavit eos. 2 2. q. 161. 1. ad 1.

CAPUT X. — Dixit David: Faciam misericordiam, consolans eum. 2 2. q. 32. 2. c.

CAPUT XII. — Eo quod despexeris me. III. q. 83. 4. ff. — Peccavi Domino. 1 2. q. 87. 6. et ad 3. — Blasphemare fecistis inimicos nomen Domini, propter verbum hoc. 1 2. q. 87. 6. et ad 3.

CAPUT XXIII. — Spiritus Domini locutus est per me, et sermo ejus per linguam meam. 1. q. 1. 10. c. V. 2 2. q. 174. 2. c. — Sicut lux auroræ oriente sole, mane absque nubibus rutilat. 2 2. q. 174. 2. c.

CAPUT XXIV. — Et mortui sunt ex populo septingenta millia. 2 2. q. 103. 4. ad 1. etc.

EX TERTIO LIBRO REGUM.

CAPUT III. — Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte. 1 2. q. 113. 3. ad 2. et 2 2. q. 154. 5. ad 1.

CAPUT IV. — Dedit Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis, usque fin. 2 2. q. 173. 2. o. et q. 174. 3. c.

CAPUT V. — Dedit Deus sapientiam Salomoni. s. 4. — Lapides grandes pretiosos in fundamentis templi dolaverunt cæmentarii Salomonis, et cæmentarii Hyran. 1 2. q. 102. 4. ad 2.

CAPUT VI. — Malleus, et securis, et omne ferramentum, non sunt audita in domo, cum edificaretur. 1 2. q. 102. 4. ad 2.

CAPUT VII. — Hyram plenum sapientia et intelligentia et doctrina, ad faciendum omne opus ex ære. s. 4. — Omnia vasa erant aurea. s. 6.

CAPUT VIII. — In arca non erat aliud nisi duæ tabulæ lapideæ. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Si enim cælum et cæli celorum te capere non possunt. Ibidem. — Quanto magis domus hæc quam edificavi tibi. 1 2. q. 102. 4. ad 1. —

Ut exaudias deprecationem servi tui, et populi. 1 2. q. 102. 4. ad 1. III. q. 83. 3. o. — In loco habitaculi in cælo. 1 2. q. 4. 7. ad 3. III. q. 57. 4. ad 1. — Tu solus nosti corda hominum. 1. q. 14. 12. o. et q. 57. 4. o. et 5. c. et q. 114. 2. ad 2. q. 117. 2. c. et 1 2. q. 111. 4. c. 2 2. q. 106. 5. ad 3. — Non est homo qui non peccet. 1. q. 63. 1. c. — Sed inclinet corda nostra ad se. 1. q. 105. 4. c. — Apparuit ei Dominus secundo, sicut apparuerat ei in Gabaon. s. 3.

CAPUT IX. — Et æquitate. 2 2. q. 80. ad 3.

CAPUT X. — Videns regina Saba omnem sapientiam, etc. 2 2. q. 183. 2. c. — In sempiternum. 1. q. 20. 2. ad 2.

CAPUT XI. — Aversa est mens ejus a Domino. 1 2. q. 75. 5. c. et q. 87. 4. o. III. q. 86. 4. c. et q. 88. 1. c. — Qui apparuerat ei. s. 3. — Dirumpens scindam regnum tuum. 1 2. q. 105. 1. ad 3.

CAPUT XIV. — Scidi regnum domus David. s. 11.

CAPUT XVII. — Corvisque præcepi ut pascant te. 2 2. q. 83. 10. ad 3.

CAPUT XVIII. — Non est gens aut regnum, in quo non miserit Dominus meus te requirens. III. q. 44. 2. ad 2. — Incidebant se juxta ritum suum cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine. 1 2. q. 102. 5. ad 1.

CAPUT XIX. — Angelus Domini tetigit eum. 1. q. 75. 1. ad 3. q. 105. 2. ad 1. — Ambulavit in fortitudine illius cibi, quadraginta diebus, et quadraginta noctibus. 1 2. q. 100. 8. ad 4. 2 2. q. 40. 4. c. q. 122. 4. ad 3. III. q. 40. 4. ad 3. — Et ecce Dominus transit. 2 2. q. 1. 71. 2. c.

CAPUT XXII. — Et omnem exercitum cæli assistentem ei. 1. q. 113. 3. o. — Egrediar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. 1. q. 114. 1. ad 1. 2 2. q. 172. 6. ad 2.

EX QUARTO LIBRO REGUM.

Dixit Helias quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta tuos. 2 2. q. 108. 1. ad 4.

CAPUT II. — Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus. 1. q. 36. 1. ad 2. — Ascendit Helias per turbinem in cælum. 1. q. 102. 2. ad 3. III. q. 49. 5. ad 2. — Requievit spiritus Helias super Eliseum. 1. q. 36. 1. ad 3. — Eliseus maledixit pueris, et duo ursi occiderunt quadraginta duos ex eis. s. 1.

CAPUT III. — Dixit Eliseus: Adducite mihi psalten. Cumque caneret psalter. 2 2. q. 171. 2. b. — Rex Moab primogenitum suum obtulit holocaustum super murum, et facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo. 1 2. q. 94. 5. ad 2. — Filii prophetarum habitabunt coram eo. 2 2. q. 174. 4. c. fin.

CAPUT V. — Nonne cor meum in presenti erat, etc. 2 2. q. 171. 3. o.

CAPUT VI. — Plures sunt nobiscum quam eum illis. 1. q. 63. 9. o.

CAPUT VII. — Ambulavit in viis regum Israel. 2 2. et q. 94. 1. o.

CAPUT X. — Quia studiose egisti quod rectum est, etc. filii tui, usque ad quartam generationem, etc. 2 2. q. 111. 1. ad 3. III. q. 89. 6. ad 3.

CAPUT XII. — Servi ejus percusserunt eum. scilicet Joas regem, et mortuus est. 2 2. q. 42. 2. ad 3.

CAPUT XV. — Verumtamen excelsa non est demolitus, nec abstulit. 2 2. q. 94. 1. o. — Qui peccare fecit Israel. 2 2. q. 94. 1. o.

CAPUT XVI. — Filium consecravit, transferens per ignem. 2 2. q. 94. 5. ad 2.

CAPUT XVIII. — Speravit in Domino Deo suo Israel. 2 2. q. 17. 4. o. et 5. c. et q. 25. 1. ad 2. III. q. 7. 4. c. — In Domino Deo nostro habemus fiduciam. 1 2. q. 40. 2. ad 2. 2 2. q. 128. ad 6. et q. 129. 6. o.

CAPUT XIX. — In quo habet fiduciam. s. 18. — Mittit radicem deorsum, et faciet fructum sursum. III. q. 42. 1. c. et q. 46. 2. ad 1. — Præcipe domui tuæ, morieris enim tu, et non vives. 2 2. q. 171. 6. ad 2.

CAPUT XX. — In veritate. I. q. 16. 4. ad 3. et q. 21. 2. ad 2. 2 2. q. 109. o.

CAPUT XXI. — Interfecerunt regem. s. 12.

CAPUT XXII. — Colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui mala. I. q. 89. 8. o. et ad 2. 2 2. q. 83. 4. ad 2. sup. q. 72. 1. 2.

EX PRIMO LIBRO PARALIPOMENON.

CAPUT XI. — Proficiebatque David vadens et crescens. 2 2. q. 186. 2. ad 2. et q. 189. 1. ad 4.

CAPUT XII. — Te adjuvet Deus tuus. I. q. 23. 8. ad 2.

CAPUT XV. — Pro octava caneabant. 1 2. q. 102. 5. ad 6. III. q. 70. 3. ad 3. — Adjuvisset Dominus Levitas. s. 12.

CAPUT XVI. — Nolite tangere christos meos. 2 2. q. 33. 4. ad 1. — Confitemini Domino. 2 2. q. 3. 1. o. et q. 12. 1. ad 2. — Quoniam bonus. I. 1. q. 6. 1. o.

CAPUT XVIII. — Adjuvit eum Deus. s. 12.

EX SECUNDO LIBRO PARALIPOMENON.

CAPUT III. — Et coepit Salomon ædificare domum Dei in Jerusalem, in monte Moria, qui demonstratus fuerat David, in area Ornani Jebusei. 1 2. q. 102. 4. ad 2.

CAPUT X. — Erat enim voluntas Dei, ut compleretur sermo ejus. I. q. 19. 1. et 12. o.

CAPUT XVI. — Qui credunt in eum. 2 2. q. 2. 2. o.

CAPUT XVII. — Consecratus Domino. 1 2. q. 102. 5. ad 8.

CAPUT XIX. — Impio præbes auxilium. Sed bona opera inventa sunt in te. 2 2. q. 186. 10. ad 2. — Amicitia jungeris malis. 2 2. q. 23. 1. ad 3. — Non hominis exercetis judicium, sed Domini. 2 2. q. 10. 11. c. 2 2. q. 108. 4. ad 2. — Cum diligentia cuncta facite. 2 2. q. 54. 1. ad 1.

CAPUT XX. — Credite in Domino. s. 16.

CAPUT XXII. — Voluntas Dei fuit adversus Ochoziam, ut veniret Joram. s. 10.

CAPUT XXIV. — Incurvato genu, adoraverunt. 2 2. q. 84. 2. ad 2. — Levitæ quippe faciliiori ritu sanctificantur quam sacerdotes. 1 2. q. 102. 5. ad 8.

CAPUT XXX. — Illis irridentibus et subsannantibus eos. 2 2. q. 85. 1. ad 1. — Propitiabitur cunctis qui in toto corde. 1 2. q. 73. o. ad 1. 2 2. q. 186. 10. ad 1.

CAPUT XXXIII. — Magicis artibus inserviebat. 1 2. q. 57. 3. ad 2 2. q. 95. 1. ad 2. et q. 169. 2. ad 4.

CAPUT XXXIV. — Custodiens præcepta. 1 2. q. 99. 5. c.

EX ORATIONE MANASSES.

Immensa vero et investigabilis misericordis promissionis tuæ. III. q. 84. 10. c. — Et tibi est gloria in sæcula sæculorum. I. q. 31. 3. ad 2.

EX PRIMO LIBRO ESDRÆ.

CAPUT I. — Suscitavit Dominus spiritum Cyri. I. q. 41. 3. ad 4.

CAPUT III. — Post hæc holocausta jube ita. 1 2. q. 102. 4. ad 10.

CAPUT X. — Vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas. sup. q. 59. 1. o. ad 1.

EX SECUNDO LIBRO ESDRÆ.

CAPUT IX. — Induraverunt cervices suas. 1 2. q. 79. 3. 4. o. — Longanimis. 1. 2. q. 70. 3. c. et 2 2. q. 136. 5. o.

CAPUT XII. — Omnis Israel sanctificabat Levitas, et Levitæ sanctificabant filios Aaron. 1 2. q. 102. 5. ad 8.

EX TERTIO LIBRO ESDRÆ.

CAPUT I. — Propter irreligiositatem suam. 2 2. q. 92. et 97. 99. princ. et q. 122. 3. 4. c. et q. 154. 10. ad 1.

CAPUT III. — Omnem mentem convertit in securitatem et jucunditatem. 2 2. q. 147. 8. ad 1. III. q. 74. 5. c. — Vinum omnia præcordia facit honesta. 2 2. q. 145. 4. ad 2.

CAPUT IV. — Diligit homo uxorem suam magis quam patrem aut matrem 2 2. q. 26. 11. o. — Omnis terra veritatem invocatur. 2 2. q. 34. 1. 2. et q. 83. 10. ad 3. — Majestas omnium ævorum. 1. q. 10. 6. ad 1. — Omnes benignantur in operibus ejus. 2 2. q. 34. 1. ad 2.

EX QUARTO LIBRO ESDRÆ.

CAPUT VIII. — Tu ei imago nominatus es. 1. q. 35. 1. et 1. q. 93. 5. ad 4.

CAPUT XIII. — Revelabitur filius meus. 2 2. q. 2. 7. ad 2.

CAPUT XIV. — Justorum nomina patebunt, et impiorum facta ostendentur. 1. q. 20. o.

EX LIBRO TOBIÆ.

CAPUT I. — Hic solus fugiebat consortia omnium. 1. q. 51. 1. c. 2 2. q. 118. 8. o. — Ministraret omnem decimationem 2 2. q. 87. 1. ad 4. — Monita salutis dabat eis. 2 2. q. 32. 2. c. — Ex his quibus honoratus fuerat a Rege, habuisset decem talenta argenti. 2 2. q. 103. 3. 2. ad 4. — Dividebatque unicuique prout poterat. 2 2. q. 32. 2. ad 2. q. 117. 1. ad 2. — De facultatibus suis. 2 2. q. 31. 3. ad 3. et q. 32. 7. o. et 8. ad 2. et q. 62. 5. ad 2. et q. 87. 2. ad 2. q. 110. 3. ad 4. — Esurientes aliebat, nudisque vestimenta præbebat. 2 2. q. 32. 2. o. — Mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat. 2 2. q. 32. 2. c. ad 1.

CAPUT II. — Vade, et adduc aliquos de tribu nostra timentes Deum, ut epulentur nobiscum. 2 2. q. 32. 3. ad 1. et 9. o. et q. 71. 1. c. — Sepeliunt eum. s. 1. Hanc autem tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiæ ejus, sicut et sancti Job. 2 2. q. 108. 4. c. fin. — Sed immobilis in Dei timore permansit. 1 2. q. 100. 9. c. 2 2. q. 58. 1. c. — Agens gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. 1 2. q. 60. 3. c. 2 2. q. 106. 2. c.

CAPUT III. — Virum cum timore tuo, non cum libidine mea consensui suscipere. sup. q. 48. 1. o. — Omnes viæ tuæ misericordia et veritas et iudicium. 1. q. 21. 4. o. — Expedi mihi mori, magis quam vivere. 1 2. q. 53. c. III. q. 96. 6. c. ad 4. — In tempore tribulationis peccata dimittis. 1. q. 21. 4. ad 3. 1 2. q. 87. 6. c. fin. — Nunquam cum ludentibus miscui me. 2 2. q. 168. 4. ad 2. — Hoc autem pro certo habet omnis qui colit te. 1. q. 1. 5. ad 1. 2 2. q. 4. 8. o.

CAPUT IV. — Sepeli corpus meum. s. 1. — Ex substantia tua fac eleemosynam. s. 1. — Si multum tibi fuerit, abundanter tribue. 2 2. q. 32. 10. o. — Eleemosyna ab omni peccato liberat. 2 2. q. 154. 2. ad 5. — Et non patietur animam ire in tenebras. 2 2. q. 154. 2. ad 5. — Et præter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. 2 2. q. 35. c. et q. 36. 5. c. q. 153. 3. o. et q. 154. 2. o. — Attende tibi ab omni fornicatione. 2 2. q. 154. 2. sup. q. 65. 4. c. — Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas. 2 2. q. 162.

1. o. — In ipsa enim sumpsit initium omnis perditio. 1 2. q. 84. 2. o. et 3. ad 1. et 4. ad 4. 2 2. q. 162. 2. o. et 5. ad 1 et 7. ad 1. — Panem tuum cum esurientibus et egentibus comede, et de vestimentis tuis nudos tege. s. 1. — Et noli ex eo comedere et bibere cum peccatoribus. 2 2. q. 25. 6. c. ad 2. et q. 31. 2. ad 2. et q. 32. 9. ad 1. 2 2. q. 168. 3. ad 3.

CAPUT V. — Omnia quæ præcepisti mihi faciam. 2 2. q. 104. 5. ad 3. — Angelus Dei bonus comitetur ei. 1. q. 113. 1. 2. o.

CAPUT VIII. — Sed sola posteritatis dilectione. 2 2. q. 154. 2. c. III. q. 29. 2. c.

CAPUT IX. — Flevit Gabelus. 2 2. q. 82. 4. ad 3.

CAPUT XI. — Gratias agens Deo. s. 2. — Et cœperunt flere præ gaudio. s. 9.

CAPUT XII. — Etenim sacramentum regis abscondere bonum est. III. q. 60. 1. ad 2. — Bona est oratio cum jejuniis et eleemosynis. 1 2. q. 103. 3. ad 4. et 4. c. — Qui autem faciunt peccatum et iniquitatem. 2 2. q. 33. 1. ad 1. 2 2. q. 110. 4. ad 4. — Et sepeliebas mortuos. s. 1. — Et quia acceptus eras Deo. 1 2. q. 102. 3. o. — Necesse fuit ut tentatio probaret te. 2 2. q. 97. 1. o. — Unus ex septem. 1 2. q. 102. 3. ad 2.

EX LIBRO JUDITH.

CAPUT I. — Et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui, et in gloria quadrigarum suarum. 2 2. q. 133. o. — Tunc indignatus est. 2 2. q. 158. 7. c.

CAPUT II. — Habuit cum eis mysterium consilii sui. 2 2. q. 14. o.

CAPUT III. — Desinat indignatio tua contra nos. s. 1. — Ferocitatem pectoris ejus mitigare non poterunt. 2 2. q. 157. 1. ad 3. et q. 159. 2. c.

CAPUT V. — Usque dum non peccarent in conspectu Dei sui, erant cum illis bona. 1 2. q. 99. 6. ad 3.

CAPUT VI. — Præsumentes de te. 2 2. q. 21. 2. ad 1. — Præsumentes de se humilias. 121. 4. o. q. 130. 2. o. et q. 135. 1. c. — Ut sicut tibi placuit, ita cum tuis omnibus converseris nobiscum. 1 2. q. 105. 3. ad 1.

CAPUT VII. — Contestamur hodie cælum et terram. 2 2. q. 89. 1. ad 3.

CAPUT VIII. — Judith jejunabat cunctis diebus vitæ suæ. 2 2. q. 147. 5. ad 3. — Et per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est. 1 2. q. 87. 6. c. II. 2 2. q. 103. 4. c. II.

CAPUT IX. — Et in curribus suis, etc. gloriantur. s. 1. — De tua misericordia præsumentem. s. 6.

CAPUT X. — Lavit corpus suum et unxit, etc. omnibus ornamentis ornavit se. 2 2. q. 169. 2. o. et q. 187. 6. c. — Fugit a facie eorum, etc. usque de exercitu ejus. 2 2. q. 110. 3. ad 3.

CAPUT XII. — Baptizabat se. III. q. 38. 1. ad 3.

CAPUT XIII. — Speraverunt eam jam non esse venturam. 2 2. q. 21. 3. ad 2.

EX LIBRO ESTHER.

CAPUT II. — Mardocheus adoptavit sibi Esther in filiam. III. q. 3. 5. ad 2. et q. 23. et 1. c. sup. q. 56. 1. o.

CAPUT VI. — Sic honorabitur quemcumque voluerit rex honorari. 2 2. q. 103. 2. ad 4.

CAPUT VIII. — Plures alterius gentis et sectæ. 2 2. q. 11. 1. ad 3. — Eorum religioni jungerentur. 1 2. q. 60. 3. c. 2 2. q. 80. c. et q. 81. o. et q. 82. 2. c. et q. 83. 3. c. q. 94. 1. ad 1. et q. 97. 3. c. et q. 186. 1. c.

CAPUT IX. — Qui religioni eorum voluerunt copulari. s. 8.

CAPUT XIII. — Optata cunctis mortalibus pace fruerentur. 2 2. q. 29. 2. o. — Cuncta nosti et scis. 1. q. 14. 5. o. et 7. 11. 12. c. q. 79. 2. c. et q. 87. 1. 7.

CAPUT XIV. — Qui habes omnium scientiam. s. 13.

CAPUT XV. — In pallorem colore mutato. 1 2. q. 44. 1. ad 3. — Convertitque Deus spiritum regis in mansuetudinem. 1. q. 105. 4. o.

CAPUT XVI. — Dei cuncta cernentis. s. 13.

EX LIBRO JOB.

CAPUT I. — Simplex. 2 2. q. 109. 2. ad 4. et q. 111. 3. ad 2. — Et rectus. 1 2. q. 55. 4. ad 4. 2 2. q. 183. 1. ad 1. — Affuit inter eos etiam Satan. 1. q. 112. 3. c. ad 3. — Circuivi terram. 1. q. 53. 1. c. — Numquid considerasti servum meum Job? 2 2. q. 53. 4. c. — Cui respondens Satan ait. 1. q. 107. 8. o. — Ecce universa quæ habet, in manu tua sunt, tantum in eum ne extendas manum tuam. III. q. 29. 1. ad 3. — Boves arabant, et asinæ pascebantur juxta eos. 2 2. q. 6. a. 4.

CAPUT II. — Et staret in conspectu ejus. s. 1. — Ut diceret Dominus ad Satan. Ibidem. — Circuivi terram. s. — Cui respondens Satan ait. s. 1. — Numquid considerasti servum meum Job? Ibidem. — Vir simplex. Ibidem. — Et rectus. Ibidem. — Et adhuc retines innocentiam. 2 2. q. 80. ad 2. — Adhuc tu permanes in simplicitate tua? s. 1.

CAPUT III. — Expectet lucem et non videat, nec ortum surgentis auroræ. III. q. 27. 2. ad 2. — Sicut abortivum absconditum non sustinerem, vel qui concepti non viderunt lucem. 2 2. q. 64. 8. ad 1.

CAPUT IV. — In angelis suis reperit pravitatem. 1. q. 63. o. 1 2. q. 29. 4. o.

CAPUT V. — Virum stultum interfecit iracundia. 2 2. q. 153. 3. ad 1. — Voca, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere. sup. q. 72. 2. c.

CAPUT VI. — Iram meruit. III. q. 49. o. c.

CAPUT VII. — Qui descendet ad inferos, non ascendet. sup. q. 69. 3. 2.

CAPUT VIII. — Si mundus et rectus incesseris. s. 1. — Spes hypocritæ peribit. 2 2. q. 111. 4. o. — Deus non projiciet simplicem. s. 1. — Induetur confusione. sup. q. 87. 3. c.

CAPUT IX. — Sapiens est corde. 1. q. 37. 2. ad 1. et q. 39. 7. ad 2. — Non videbo eum. 1 2. q. 112. 5. c. — Si abierit. 1 2. q. 112. 5. c. — Etiam si simplex fuero. Ibidem.

CAPUT X. — Nonne sicut lac mulisti me? etc. usque tribuisti mihi. 1. q. 105. 5. c. fi. — Pelle et carnibus vestisti me, ossibus et nervis compegisti me. 1. q. 105. 5. c. fi.

CAPUT XI. — Ut ostenderet secreta sapientiæ suæ. s. 9. — Multiplex esset lex ejus. 1 2. q. 91. o. — Multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua. 1. q. 21. 4. ad 1. — Forsitan vestigia Dei comprehendes. 1. q. 5. 5. o. et q. 45. 7. o. q. 93. 6. c. — Et usque ad perfectum omnipotentem reperies. 1. q. 17. 1. ad 1. ad 3. et 7. o. et 56. 3. ad 1. et ad 2. et q. 57. 5. ad 2. et q. 62. 9. c. q. 86. 2. ad 1. et q. 107. 3. c. 1 2. q. 43. ad 1. et q. 93. 2. ad 2. 2 2. q. 182. 4. ad 6. III. q. 10. 1. o. et 3. ad 1. — Excelsior cælo est, etc. usque mari. III. q. 3. 1. ad 1. et q. 8. 1. ad 1.

CAPUT XII. — In antiquis est sapientia. 2 2. q. 47. 15. ad 2. — Et in multo tempore prudentia. 2 2. q. 47. 14. o. et q. 49. 3. c. et q. 51. 1. ad 3. — Apud ipsum est sapientia. s. 9. — Ipse habet consilium. 1. q. 22. 1. ad 1. 1 2. q. 14. 1. ad 1. 2 2. q. 52. 3. ad 3. q. 189. 10. ad 1. — Et intelligentiam. 1. q. 14. 1. o. et q. 26. 1. c. — Qui revelat profunda de tenebris. 2 2. q. 171. 1. ad 4.

CAPUT XIII. — Disputare cum Deo cupio. 2 2. q. 128. ad 4. — Numquid Deus indiget mendacio nostro? sup. q. 25. 2. c.

CAPUT XIV. — Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles. sup. q. 72. 1. c.

CAPUT XV. — Numquid consilium Dei audisti? s. 12. — Ejus sapientia. s. 9. — Quid est homo ut immaculatus sit, et ut justus appareat, natus de muliere. III. q. 31. 4. ad 3. — Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis. 1. q. 9. 2. o. et q. 10. 3. o. et q. 16. 8. o. et q. 65. 1. ad 1. 1 2. q. 109. 2. ad 2. ad 3. III. q. 10. 4. c. et q. 13. 2. c. et q. 57. 4. ad 1. — Et cæli non sunt mundi in conspectu ejus. s. 4. — Congregatio hypocritæ, sterilis. s. 8.

CAPUT XVI. — Collegit furorem suum in me. 1. q. 54. 5. ad 3. et q. 58. 5. fi. et q. 59. 4. ad 1.

CAPUT XVII. — In profundissimum infernum descendunt omnia mea. III. q. 52. 2. ad 3.

CAPUT XIX. — Scio enim quod redemptor meus vivit. III. q. 53. 1. c. sup. q. 75. 1. c. — In carne mea videbo Deum. 1. q. 12. 3. ad 1. sup. q. 79. 1. c. — Et oculi mei conspecturi sunt. 1. q. 12. 3. o. et 4. ad 3. 2 2. q. 175. 4. c. — Verebar omnia opera mea. sup. q. 6. 4. c.

CAPUT XX. — Gaudium hypocritæ, ad instar puncti. s. 8. — Omnes tenebræ absconditæ sunt in oculis ejus. III. q. 84. 6. ad 1.

CAPUT XXI. — Qui dixerunt Deo, recede a nobis. I. q. 9. 1. ad 3.

CAPUT XXII. — Quid prodest Deo si justus fueris, aut quid confers ei, si immaculata fuit vita tua? 2 2. q. 81. 6. ad 2. et 7. c. — Deus excelsior cælo. s. 11. — Qui dicebant Deo, recede a nobis. s. 21. — Salvabitur innocens. s. 2. — Si reversus fueris ad omnipotentem, edificaberis: et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. 1 2. q. 113. o. et 3. q. 86. 2. o. et 6. ad 1. et q. 83. 2. c.

CAPUT XXIII. — Proponat æquitatem contra me. 2 2. q. 80. ad 3. q. 120. 1. c. — Ipse vero scit vias meas. I. q. 14. 11. o. — Vestigia ejus secutus est pes meus. s. 11. — Et nemo potest avertere cogitationes ejus. I. q. 34. 1. ad 2 2 2. q. 21. c. q. 188. 3. ad 1. — Timore sollicitor. 1 2. q. 44. 2. o. 2 2. q. 47. 3. ad 3. 2 2. q. 129. 7. c.

CAPUT XXIV. — Ad nimum calorem transiet ab aquis nivium. I. q. 10. 3. ad 2. 1 2. q. 67. 4. ad 2. — Oculus adulteri observat caliginem. sup. q. 62. 3. 2.

CAPUT XXV. — Qui facit concordiam in sublimibus suis. I. q. 103. 6. c. et q. 113. 8. o. — Numquid est numerus militum ejus. I. q. 50. 3. o. q. 112. 4. ad 2. — Et super quem non fulgeat lumen illius. I. q. 107. 2. c. et q. 169. 3. c. — Aut apparere mundus, natus de muliere. s. 15.

CAPUT XXVI. — Oujus adjutor es. I. q. 23. 8. ad 2. — Qui dedisti consilium. s. 12. — Forsitan illi qui non habet sapientiam. s. 9. — Et prudentia ejus, scilicet Dei. I. q. 22. 1. c. ad 1. — Columnæ cæli contremiscunt. sup. q. 73. 3. c.

CAPUT XXVII. — Non recedam ab innocentia mea. s. 2. — Quæ est spes hypocritæ. s. 8.

CAPUT XXVIII. — Ecce timor Domini, ipsa est sapientia, et recedere a malo, intelligentia. 2 2. q. 19. 7. ad 2. et q. 45. 1. ad 3.

CAPUT XXX. — Ubi constituta est domus omni viventi. sup. q. 69. 4. c.

CAPUT XXXI. — Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. 2 2. q. 167. 2. o. ad 2. — Sciat Deus simplicitatem meam. s. 1. — Numquid non in utero fecit me. s. 10. — Ab infantia crevit mecum misratio, etc. 1 2. q. 51. 1. o. et q. 63. 1. o. et 2. ad 3. et 3. c. et q. 71. 2. ad 1. et q. 85. 1. c. et q. 95. 1. c. 2 2. q. 47. 15. o. q. 108. 2. c. et q. 123. 1. ad 2. et q. 141. 1. ad 2. III. q. 27. 6. ad 3. — Si abscondi ut homo peccatum meum. sup. q. 6. 2. 3.

CAPUT XXXIII. — Semel loquitur Deus, et secundo idipsum non repetit. I. q. 27. 5. ad 3. et q. 43. 5. ad 2. III. q. 45. 4. ad 1. — Si fuerit pro eo angelus loquens, unus de millibus. s. 25. — Ut annunciet hominis æquitatem. s. 23.

CAPUT XXXIV. — Conteret multos et innumerabiles, et stare faciet alios pro eis. I. q. 23. 6. ad 1.

CAPUT XXXV. — Si peccaveris, quid ei nocebis, etc. 1 2. q. 21. 4. ad 1. et q. 47. ad 1. et q. 73. 8. ad 2 2 2. q. 88. 2. c. — Si juste egeris, quid donabis ei, etc. s. 22. — Et filium hominis adjuvabit justitia tua. 2 2. q. 57. 1. c. — Nuno ulciscitur scelus valde. I. q. 21. 4. ad 1.

CAPUT XXXVI. — Causa tua quasi impij iudicata est, causam iudiciumque recipies. III. q. 49. 6. c. fi. — Ecce Deus excelsus. s. 11. — Quis poterit scrutari vias ejus. s. 11. — Omnes homines vident eum, unusquisque intuetur eum procul. I. q. 12. o. 1 2. q. 93. 2. o. — Ecce Deus magnus. 1 2. q. 112. 5. c. — Vincens scientiam nostram. s. 11

CAPUT XXXVII. — Digne eum invenire non possumus. s. 11.

CAPUT XXXVIII. — Quis conclusit ostiis mare. I. q. 69. 1. ad 2. — Quis est pluvie pater. I. q. 33. 3. c. III. q. 23. 3. ad 1.

CAPUT XXXIX. — Penna struthionis similis est pennæ herodii et accipitris. 1 2. q. 102. 6. ad 1. — Procul odoratur bellum, exhortationem ducum, ululatum exercitus. III. q. 41. 4. c. — Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. 1 2. q. 102. 6. ad 1. — Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit. 2 2. q. 38. 1. ad 4. — Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? I. q. 107. 3.

CAPUT XL. — Et condemnabis me, ut iustificeris. 2 2. q. 33. 5. c. — Ecce spes ejus frustrabitur. 2 2. q. 18. 3. ad 1. — Cor ejus indurabitur quasi lapis. I. q. 23. 3. ad 2. 2 2. q. 79. 3. o. et 2 2. 151. 2. o.

CAPUT XLI. — Factus est ut nullum timeret. I. q. 61. 3. ad 2. — Ipse est rex super universos filios superbie. III. q. 8. 7. o. — Æstimavit abyssum tanquam senescentem iniqui. sup. q. 99. 1. o.

CAPUT XLII. — Auditu auris audivi te, nunc autem oculus meus videt te. I. q. 12. 3. ad 1. — Interroga bo te. s. 1.

EX LIBRO PSALMORUM.

PSALMUS I. — Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum. I. q. 62. 1. c. 1 2. q. 3. 2. ad 4. et 3. 5. 6. c. q. 44. 5. 6. 7. 8. c. et q. 53. o. et q. 62. 1. c. et q. 69. 1. 3. c. et 2. o. 2 2. q. 8. 7. o. 2 2. q. 186. 1. ad 4. — Et in via peccatorum non stetit. 2 2. q. 183. 1. o. — In lege ejus meditabitur die ac nocte. 2 2. q. 183. 6. o.

PSALMUS III. — Exurrexi, quia Dominus suscepit me. III. q. 53. 4. o. — Domini est salus. III. q. 37. 2. ad 2. et q. 61. 3. 1. ad 2. et 4. c. et q. 68. 1. o. et 2. c. 3. q. 73. 5. c. et q. 84. 5. c.

PSALMUS IV. — Ut quid diligitis vanitatem, et queritis mendacium. I. q. 17. 1. c. — Irascimini et nolite peccare. 2 2. q. 153. 1. 2. o. III. q. 15. 9. c. — Sacrificate sacrificium iustitiæ. 2 2. q. 81. 4. ad 1. et q. 85. 1. 2. 4. o. et 3. ad 2. III. q. 22. 2. c. et q. 43. 3. c. 3. q. 82. 4. c. — Et sperate in Domino. 2 2. q. 17. 1. ad 2. — Signatura

est super nos lumen vultus tui, Domine. 12. q. 19. 4. c. q. 91. 2. ad 1.

PSALMUS V. — Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. 1. q. 19. 9. o. et 10 ad 1. et ad 2. et q. 22. 3. ad 3. et q. 48. 6. o. et 12. q. 39. 2. ad 3. — Odisti omnes qui operantur iniquitatem. 1. q. 20. 2. ad 4. et q. 23. 3. ad 1. 22. et q. 83. 16. c. III. q. 49. 4. ad 1. — Perdes omnes qui loquuntur mendacium. 22. q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. q. 100. 4. ad 1.

PSALMUS VI. — Turbatus est a furore oculus meus. 22. q. 108. 4. ad 5. — Erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei, convertantur et erubescant valde velociter. 12. q. 41. 4. c. 22. q. 75. 1. ad 2. q. 144. 2. c.

PSALMUS VII. — Domine, si feci istud, etc. decidam merito, etc. in pulverem reducat. 22. q. 89. 1. ad 3. et 6. c.

PSALMUS IX. — Ipse iudicabit orbem terrarum. 1. q. 58. c. et q. 59. 2. o. — Convertantur peccatores in infernum. 22. q. 25. 6. ad 1. et ad 3. et q. 83. 8. ad 1. — Preparationem cordis eorum audivit auris tua. 22. q. 83. 1. ad 1.

PSALMUS X. — Dominus in templo. 22. q. 85. 2. ad 3. — Qui autem diligit iniquitatem, 12. q. 27. 1. ad 1. — Odit animam suam. 12. q. 29. 4. o. 22. q. 25. 7. o. et 4. ad 3. 22. q. 117. 1. ad 1. — Pluet super peccatores laqueos, ignis, sulphur, et spiritus procellarum, pars calicis eorum. 1. q. 10. 3. ad 2. 12. q. 67. 4. ad 2.

PSALMUS XI. — Nunc exurgam, dicit Dominus. III. q. 57. 2. ad 1. — In circuitu impii ambulant. 22. q. 35. 4. ad 3.

PSALMUS XIII. — Dixit insipiens in corde suo, Non est Deus. 1. q. 2. o. — Dominus in generatione justa est. 1. q. 8. 3. ad 4. et q. 43. 3. o. q. 112. 1. c. III. q. 2. 10. ad 2.

PSALMUS XV. — Bonorum meorum non eges. 1. q. 4. 2. c. et 3. o. — Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. III. q. 50. 5. c. — Adimplebis me lætitia. 1. q. 12. 8. ad 4. 12. q. 1. 5. c. et q. 3. 4. ad 1. et 8. c. et q. 4. 5. ad 5. et q. 5. 3. 4. c. et 8. o. ad 3. 12. q. 67. 4. ad 3. 22. q. 18. 3. c. ad 2. et q. 28. 3. c. 22. q. 118. 7. c. et q. 173. 1. c. — Delectationes in dextera tua usque in finem. 22. q. 28. 3. o. et III. q. 46. 6. ad 3. — Cum vultu tuo. 22. q. 173. 1. c.

PSALMUS XVII. — Quoniam tu populum humilem salvum facies et oculos superbiorum humiliabis. 22. q. 162. 1. o. — Cum perverso perverteris. sup. q. 2. 5. 17.

PSALMUS XVIII. — Cæli enarrant gloriam Dei. 1. q. 68. 2. c. — Lex Domini immaculata convertens animas. 12. q. 91. 4. c. — Timor Domini sanctus permanet in sæculum sæculi. 12. q. 67. 4. ad 2. 22. q. 19. 11. o. — Et dulciora super mel et favum. 22. q. 188. 6. c. — Delicta quis intelligit, ab occultis meis munda me. 12. q. 112. 5. o. 6. — Præceptum Domini lucidum. 12. q. 102. 1. o. — Emundabor a delicto maximo. 22. q. 33. 7. ad

2. 22. q. 154. 12. ad 4. et q. 186. 7. ad 4. — Ab alienis parce servo tuo. sup. q. 2. 5. ad 1.

PSALMUS XX. — Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis. 12. q. 111. 3. o. 22. q. 45. 2. c. et q. 83. 13. c. 12. q. 154. 5. c. et q. 162. 3. ad 1. — Cantabimus et psallemus. 22. q. 13. 4. c. et q. 91. o.

PSALMUS XXI. — Quare me dereliquisti. 1. q. 113. 6. o. III. q. 47. 3. c. fi. et q. 50. 2. ad 1. — Verba delictorum meorum. III. q. 15. 1. ad 1. — Et non exaudies. III. q. 21. 4. ad 4.

PSALMUS XXII. — Calix meus inebrians quam præclarus est. 22. q. 144. 1. ad 1. III. q. 78. 3. ad 1.

PSALMUS XXIII. — Et mundo corde. 22. q. 8. 7. o. — Attollite, portas, principes, vestras, etc. rex gloriæ. III. q. 39. 5. ad 3. et q. 52. 1. c. fi. — Quis est iste rex gloriæ? 1. q. 57. 5. o. 1. q. 106. 4. ad 2.

PSALMUS XXIV. — Propter bonitatem tuam, Domine. 1. q. 44. 4. c. ad 3. — Diriget mansuetos in iudicio, docebit mites vias suas. 22. q. 157. 4. c. ad 1.

PSALMUS XXIX. — Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem. III. q. 51. 3. ad 1. et q. 53. 1. c.

PSALMUS XXX. — In te, Domine, speravi. 12. q. 65. 5. ad 3. 22. q. 18. 2. ad 1. III. q. 7. 4. o. et 6. ad 1. et 8. ad 2. et 9. ad 1.

PSALMUS XXXI. — Quoniam tacui. 12. q. 27. 2. c.

PSALMUS XXXII. — Cantate ei canticum novum. 22. q. 91. o. — Qui intelligit omnia opera eorum. 1. q. 22. 2. 3. o. q. 103. 5. o. et q. 113. 2. 6. c. et q. 116. 1. c. et 12. q. 91. 2. c. 22. q. 93. 2. c. — Qui fluxit sigillatim corda eorum. 1. q. 14. 5. 6. 11. 12. o. et q. 15. 3. ad 4. et q. 22. 2. 3. o. et q. 55. 1. ad 5. et q. 57. 2. c. fi. 1. q. 89. 4. c.

PSALMUS XXXIII. — Semper laus ejus in ore meo. 22. q. 91. 1. et 2. o. — Accedite ad eum. 1. q. 3. 1. ad 5. et sup. q. 10. 4. c. — Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus. 22. q. 97. 2. ad 2. — Oculi Domini super justos. 1. q. 8. 3. q. 3. 1. ad 3. et q. 22. 2. ad 4. et q. 23. 7. c. — Et aures ejus in preces eorum. Ibid. 22. q. 83. 16. c. III. q. 43. 2. ad 1. III. q. 82. 6. c. et 7. ad 3. — Potentia. q. 6. 9. ad 5.

PSALMUS XXXIV. — Cogitantes mihi mala. 12. q. 47. 2. c. III. q. 83. 2. o. — Humiliabam in jejuniis animam meam. 22. q. 147. 1. 2. 5. 7. c.

PSALMUS XXXV. — Noluit intelligere, ut bene ageret. 12. q. 8. o. et q. 19. 6. c. 12. q. 76. 3. 4. c. III. q. 47. 5. ad 3. — Homines et jumenta salvabis, Domine. 1. q. 64. 2. c. — Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ. 1. q. 51. 1. ad 3. 12. q. 110. 1. ad 2. 22. q. 23. 2. ad 2. III. q. 2. 5. ad 3. et q. 5. 3. ad 2. et q. 50. 2. ad 3. — Et in lumine tuo videbimus lumen. 1. q. 12. 2. c. et 5. o. 22. q. 171. 2. c. et q. 174. 5. ad 1. et q. 175. 3. ad 2. III. q. 10. 4. c. et q. 45. 2. c.

PSALMUS XXXVI. — Noli æmulari in malignantibus. 1 2. q. 28. 4. o. 2 2. q. 36. 2. c. et q. 30. 3. ad 2. et ad 4. — Delectare in Domino. 1 2. q. 34. 1. o. — Desine ab ira. 1 2. q. 48. 3. o. et 4. c. 2 2. q. 41. 2. ad 3. 2 2. q. 158. 4. c.

PSALMUS XXXVII. — Et dolos tota die meditantur. 2 2. q. 55. 4. ad 2. et 5. o. et q. 63. 2. c.

PSALMUS XXXVIII. — In meditatione mea exardescet ignis. 1. q. 21. 4. ad 1. f. et q. 43. 5. 2 2. q. 180. 4. ad 3. et 4.

PSALMUS XXXIX. — Expectans expectavi Dominum. 1 2. q. 40. 2. ad 1. — Sacrificium et oblationem noluisti, etc. usque venio. 1 2. q. 102. 3. o. et 4. ad 3. et 5. ad 4. et princ. — Cor meum dereliquit me. 2 2. q. 83. 13. o. et 3. q. 64. 8. ad 3. — Etenim homo pacis meæ in quo speravi. 2 2. q. 17. 4. o. et 5. c. et q. 25. 1. ad 3.

PSALMUS XLIII. — In nomine tuo confitebimur. 2 2. q. 3. 1. o. et q. 12. 1. ad 2.

PSALMUS XLIV. — Unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ, præ consortibus tuis. 1 2. q. 102. 5. ad 9. III. q. 72. 2. c. — Circumdatus varietate. 2 2. q. 103. 2. o. et q. 189. 1. o. — Omnis gloria ejus uliæ regis ab intus. 2 2. q. 168. 1. ad 1.

PSALMUS XLV. — Terribilis. 1 2. q. 42. 1. o. et q. 43. 1. ad 1. 2 2. q. 19. 1. o. III. q. 7. 6. o.

PSALMUS XLVII. — Magnus Dominus. 1. q. 28. 4. c. et q. 42. 1. ad 1. et 4. ad 2. III. q. 58. 3. o. — Deus in domibus ejus cognoscetur. 2 2. q. 83. 2. c.

PSALMUS XLVIII. — Qui confidunt in virtute sua. 2 2. q. 188. 7. c. — Simul insipiens et stultus peribunt. 2 2. q. 46. 1. ad 1. — Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis, etc. 2 2. q. 64. 2. ad 3.

PSALMUS XLIX. — Deus manifeste veniet. III. q. 36. 1. ad 1. et ad 3.

PSALMUS L. — Tibi soli peccavi, etc. usque judicaris. 1 2. q. 96. 5. ad 3. 2 2. q. 67. 4. o. III. q. 46. 2. ad 3. — Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. 1 2. q. 82. 2. ad 1. 2 2. q. 103. o. — Incerta et occulta sapientiæ tuæ. 2 2. q. 17. 1. ad 3. — Auditu meo. 2 2. q. 28. 1. o. et q. 35. 2. 2. c. — Cor mundum crea in me Deus. 1. q. 64. 1. ad 2. 1 2. q. 109. 1. o. — Sacrificium Deo spiritus contribulatus. 2 2. q. 85. ad 2.

PSALMUS LI. — Videbunt justi et timebunt, et super eum ridebunt. 2 2. q. 83. 8. ad 2.

PSALMUS LII. — Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent. 2 2. q. 115. 1. ad 1.

PSALMUS LVI. — Exaltare super cælos Deus. III. q. 57. o. et q. 58. 3. c. — Exurgam diluculo. III. q. 51. 4. ad 3. et q. 53. 2. ad 3. III. q. 83. 2. ad 4.

PSALMUS LVII. — Supercecidit ignis, et non viderunt solem. 2 2. q. 15. 1. o.

PSALMUS LIX. — Dedisti metuentibus te significationem. 1 2. q. 87. 3. ad 2.

PSALMUS LXI. — Semel locutus est Deus. 1. q. 27. 5. ad 3. et q. 34. 3. o. et q. 41. 6. o. — Reddes unicuique juxta opera. III. q. 56. 2. ad 3. — Sitivit in te anima mea. 1 2. q. 67. 4. 3. — Labia mea laudabunt te. 2 2. q. 91. o. — Sicut adipe et pinguedine, repleatur anima mea. 1 2. q. 102. 3. ad 1. et 6. ad 1. 2 2. q. 82. 2. ad 2. et 3. c.

PSALMUS LXIV. — Beatus quem elegisti, et assumpsisti. III. q. 4. 3. ad 1.

PSALMUS LXVII. — Qui ascendit super occasum. 1 2. q. 102. 4. ad 5. — Et justi epulentur, et exultent in conspectu Dei. 1 2. q. 4. 7. ad 1.

PSALMUS LXVIII. — Quæ non rapui, tunc exolvebam. III. q. 47. 2. ad 1. — Quoniam zelus domus tuæ comedit me. III. q. 15. 9. c.

PSALMUS LXX. — Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini. 2 2. q. 188. 5. ad 1. — Potentiam tuam. 1. q. 25. 1. o. et q. 41. 4. ad 2.

PSALMUS LXXI. — Et humiliabit calumniatorem. 1 2. q. 68. 3. c. et q. 69. 2. 3. c. — Qui facit mirabilia solus. 1. q. 110. 4. o. et q. 114. 4. c. 1 2. q. 111. 4. c. et q. 113. 10. c. 2 2. q. 178. 1. ad 1. et ad 2. et 4. o. III. q. 43. 2. c. ad 3. III. q. 78. 4. ad 2.

PSALMUS LXXII. — Mei autem pene moti sunt pedes. 2 2. q. 43. 5. ad 2. — In labore hominum non sunt, etc. usque operati. 1 2. q. 78. 7. ad 2. — Quid enim mihi est in cælo, et a te quid volui super terram. 1 2. q. 47. o. et 2 2. q. 186. 3. ad 4.

PSALMUS LXXIII. — Operatus est salutem in medio terræ. III. q. 46. 10. ad 1. — Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. 1. q. 61. 2. o. 2 2. q. 34. 1. o.

PSALMUS LXXV. — Vovete et reddite. 2 2. q. 88. 3. 4. 6. o. 2 2. q. 189. 2. 3. c. III. q. 28. 4. c. — Domino Deo vestro. 2 2. q. 88. 5. ad 3.

PSALMUS LXXVI. — Et non sum locutus. 1 2. q. 46. 8. ad 3. 2 2. q. 158. 5. ad 3. et 7. c. — Et annos æternos in mente habui. 1. q. 10. 4. ad 1. — Hæc mutatio dexteræ excelsi. 1. q. 57. 4. c. f. 1 2. q. 6. 4. ad 1.

PSALMUS LXXVII. — Immissiones per angelos malos. 1. q. 111. 2. ad 2. 2 2. q. 154. 5. ad 3. — Non custodierunt testamentum Dei. III. q. 78. 3. ad 3.

PSALMUS LXXX. — Et dimisi eos, secundum desideria cordis eorum. 1. q. 22. 2. ad 4. — Erit tempus eorum in sæculo. 1. q. 10. 3. ad 2.

PSALMUS LXXXI. — Deus stetit. 1. q. 3. 1. ad 4. III. q. 58. o.

PSALMUS LXXXII. — Deus quis similis erit tibi. 1. q. 4. 3. o. et q. 44. 3. ad 1. q. 93. 2. ad 4. 2 2. q. 163. 2. o.

PSALMUS LXXXIII. — Cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum. 1 2. q. 24. 3. c. f. et q. 30. 1. ad 1. et III. q. 21. 2. ad 1. — Et turtur nidum, etc. 1 2. q. 102. 3. ad 2. III. q. 37. 3. c. ad

4. — In sæcula sæculorum laudabunt te, 22. q. 91. 1. 2. o. — Gratiam et gloriam dabit Dominus. 12. q. 112. 1. o.

PSALMUS LXXXIV. — Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. 1. q. 94. 1. c. — Et in eos qui convertuntur ad cor. 22. q. 44. 1. c. — Misericordia et veritas obviaverunt sibi. 1. q. 21. 2. c. — Justitia et pax osculatæ sunt. 22. q. 29. 3. ad 3. 22. q. 180. 2. ad 2. — Veritas de terra orta est. 22. q. 109. 1. c. ad 3. — Et justitia de cælo prospexit. 1. q. 21. 1. c.

PSALMUS LXXXV. — Fac mecum signum in bonum. 22. q. 97. 2. ad 3.

PSALMUS LXXXVI. — Scientibus me. 1. q. 43. 5. ad 2. et ad 3. 22. q. 45. 2. ad 2. et 4. ad 1. 22. q. 162. 3. ad 1. et 173. 2. o. 111. q. 45. 4. ad 3.

PSALMUS LXXXVII. — Factus sum sicut homo sine adjutorio. 111. q. 51. 1. ad 1.

PSALMUS LXXXVIII. — Et ego primogenitum ponam illum. 1. q. 33. 2. c. ad 2. et q. 41. 3. c. — Quis est homo qui vivet, et non videbit mortem? 12. q. 81. 3. ad 1. 111. q. 46. 11. ad 1. — Ernet animam suam de manu inferi. 111. q. 49. 2. ad 2. et q. 52. 5. ad 2. et 16. ad 2.

PSALMUS LXXXIX. — Domine, refugium factus es nobis. 1. q. 13. 7. ad 2. — Nos humiliasti. 12. q. 79. 4. c. 22. q. 162. 6. ad 3.

PSALMUS XC. — Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. 1. q. 113. o.

PSALMUS XCI. — Senectus mea in misericordia uberi. 111. q. 1. 6. ad 1.

PSALMUS XCIII. — Qui fingis laborem in præcepto. 12. q. 107. 4. o.

PSALMUS XCIV. — Et altitudines montium ipse conspicit. 1. q. 61. 4. ad 3. 22. q. 162. 1. o.

PSALMUS CI. — In matutino interficiebam omnes peccatores terræ. 22. q. 25. 6. ad 2.

PSALMUS CII. — Renovabitur ut aquilæ juvenus tua. 111. q. 46. 9. ad 4. — Non secundum peccata nostra fecit nobis, etc. 1. q. 21. 4. ad 1.

PSALMUS CIII. — Draco iste, quem formasti, ad illudendum ei. 1. q. 63. 8. ad 3.

PSALMUS CIV. — In prophetis meis nolite malignari. 22. q. 174. 6. c. — Ut custodiam justificationes ejus. 12. q. 99. 5. c.

PSALMUS CV. — Et reputatum est ei ad justitiam. 22. q. 60. 6. ad 2. — Et iratus est furore Dominus. 1. q. 3. 2. ad 2. — Et immolaverunt filios suos, et filias suas dæmonibus. 111. q. 74. 1. c.

PSALMUS CVI. — Contrivit portas aëreas, et vectes ferreos confregit. 111. q. 52. 4. ad 2. — Omnis sapientia eorum devorata est. 22. q. 150. 4. ad 3. et q. 157. 3. ad 3.

PSALMUS CVIII. — Et diabolus stetit a dextris ejus. 1. q. 55. 1. c. — Et oratio ejus fiet in peccatum, usque pro eo quod. 22. q. 83. 16. o. 22. 178. 2. ad 1.

PSALMUS CIX. — Tu es sacerdos. 111. q. 22. o. et q. 50. 4. ad 3. et q. 52. 2. c. et q. 59. 4. ad 1. et q. 63. 6. c. 111. q. 84. 7. ad 4. — In æternum. 111. q. 22. 5. o. et 6. c. q. 83. 5. c. — Secundum ordinem Melchisedech. 111. q. 22. 6. o. et q. 61. 3. ad 3.

PSALMUS CX. — Exquisita in omnes voluntates ejus. 1. q. 19. 2. ad 4. et 5. c. et 11. 12. o. et q. 23. 5. c. et q. 27. 5. ad 3. et q. 41. 6. c. — Initium sapientiæ, timor Domini. 22. q. 19. 7. o. et q. 45. 1. ad 3. et 6. ad 3.

PSALMUS CXII. — Et humilia respicit in cælo et in terra. 1. q. 22. 3. ad 3.

PSALMUS CXIII. — Omnia quæcumque voluit fecit. 1. q. 19. 6. o. 1. q. 104. 3. c.

PSALMUS CXV. — Pretiosa in conspectu Domini, mors sanctorum ejus. 22. q. 25. 6. ad 2. 12. q. 124. 2. ad 2. et q. 164. 1. ad 6.

PSALMUS CXVIII. — ALEPH. 1. — Qui scrutantur testimonia ejus. 12. q. 99. 5. c.

iv. — Justificationes tuas. 12. q. 99. 5. c. — Adhæsi testimoniis tuis, Domine. 12. q. 99. 5. c.

vi. — Mandata tua. s. — Ambulabam in latitudine. 12. q. 107. 4. o. — Quia mandata tua exquisivi. s. 2. — Et meditabar, etc. 22. q. 188. 5. o. — Exercebar in justificationibus tuis. s. 2. — Memor esto. Gen. 8. 1. — Judiciorum tuorum. s. 5.

vii. — Cantabiles mihi erant justificationes tuæ. Ibid. 1. — In loco peregrinationis meæ. Heb. 11. lect. 4. c. fin. — Memor fui nocte nominis tui Domine. Exod. 4. 1. 3. et s. 2. et Luc. 18. 1.

viii. — Deprecatus sum faciem tuam. Gen. 3. 14. — In toto corde meo. Deut. 6. 4. — Miserere mei. Exod. 22. 11. — In testimonia tua. s. 1. — Ut custodiam mandata tua. s. 2. — Justificationes tuas. Ibid. — Doce me. Matth. 23. 2. — Ad confitendum tibi. 1. Paral. 16. 6. — Particeps ego sum omnium, etc. 4. d. 20. ar. 3. q. 2. ad 5. et q. 45. q. 2. ar. 1. et q. 1. c. — Timentium te. Levit. 19. 14. — Super judicia justificationis tuæ. s. 5.

ix. — Bonus es tu, in bonitate tua. 1. Paral. 16. 7. — Doce me. Matth. 23. 2. — Justificationes tuas. s. 2. — Mandatis tuis. Ibidem. — In toto corde meo. Deuter. 6. 4. — Humiliasti me. 2. Reg. 8. 1. — Lex oris tui. Gen. 3. 14. — Coagulatum est sicut lac cor eorum. Exod. 4. 9.

x. — Manus tuæ, Domine. Genes. 3. 14. — Fecerunt me. Gen. 30. c. 2. 11. — Et plasmaverunt me. Ibid. 9. 10. — Da mihi intellectum. Matth. 23. 2. — Ut discam mandata tua. s. 2. — Qui timent te. Levit. 19. 14. — Æquitas judicia tua. s. 5. et Job 23. 4. — In veritate tua. Exod. 34. 5. — Humiliasti me. 2. Reg. 8. 1. — Fiat misericordia tua. Psal. 80. 1. et Exod. 22. 11. — Veniant mihi miserationes tuæ. Ibid. et Gen. 3. 13. Exod. 49. 6. — Confundantur. Psal. 30. 2. — Testimonia sua. s. 1. — In justificationibus tuis. Ibid. 2.

xi. — Defecit in salutare tuum anima mea. Gen. 46. 2. et Job 12. 2. — Justificationes tuas. s. 2. — Omnia mandata tua veritas. Ibid. — Adjuva me. 1. Paral. 12. 5. — Secundum misericordiam tuam. Exod. 22. 11. — Testimonia oris tui. s. 1. et Gen. 3. 14. — Factus sum sicut uter in pruina. Psal. 32. o. 5.

xii. — In æternum, Domine, verbum tuum permanet in celo. 3. Reg. 8. 10. — Veritas tua, Exod. 34. 5. — In humilitate mea, 2. Reg. 8. 1. — Justificationes tuas, s. 2. — Testimonia tua, Ibid. 1. — Latum mandatum tuum nimis, Ibid. 2. 1. 2. q. 107. 4. o. et Psal. 93. 12.

xiii. — Super senes intellexi, i. q. 57. 5. ad 3. f. 2. 2. q. 174. 4. ad 1. — Mandata tua quæsi. s. 2. — Testimonia tua, Ibid. 1. — A judiciis tuis non declinavi, Ibid. 5.

xiv. — Lucerna pedibus meis verbum tuum, etc. Ps. 17. co. 21. — Doce me, Matth. 23. 2. — Judicia justitiæ tuæ, s. 5. et Deut. 32. 6. — Humiliatus sum, 2. Reg. 8. 1. — De mandatis tuis, s. 2. — Testimonia tua, Ibid. 1. — Anima mea in manibus meis semper, Prov. 21. 1. et 1. 2. q. 80. 5. ad 3. et 4. c. fi. et Judicium 12. 1. et Eccl. 15. 3. et Tob. 15. 5. et 1. Tim. 5. 6. — Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem, s. 2. et i. q. 111. 2. c. et 2. 2. q. 32. 3. ad 2.

xv. — Iniquos odio habui, Psal. 138. 12. — Adjutor meus, 1. Paral. 12. 5. — Mandata Dei mei, s. ii. et Genes. 17. 5. — Suscipe me secundum eloquium tuum, et vivam, 2. 2. q. 188. 11. ad 1. et q. 189. 1. c. ad 3. — Non confundas me, Psal. 30. 2. — Meditabor in justificationibus tuis semper, s. 2. et Luc. 18. 1. — A justitiis tuis, Deut. 32. 6. et Psal. 138. 7. — Testimonia tua, s. 2. — Confige timore tuo carnes meas, 2. 2. q. 44. 1. ad 3. et Psal. 43. c. 7. — A judiciis tuis timui, s. 5.

xvi. — Non tradas me calumniantibus me, Psal. 71. 2. — Justitiæ tuæ, Deut. 32. 6. — Secundum misericordiam tuam, Exod. 22. 11. — Et justificationes tuas, s. 2. — Et mandata tua, Ibid. — Ut sciam testimonia tua, Ibid. 2. — Doce me, Matth. 23. 2. — Da mihi intellectum, Ibid.

xvii. — Mirabilia testimonia tua, s. 1. — Ideo scrutata est ea anima mea, Gen. 46. 2. — Mandata tua, Ibid. 2. — Justificationes meas, Ibid. — Aspice in me, Exod. 2. 6. — Et miserere mei, Exod. 22. 11. — Gressus meos, etc. Isa. 10. 6. et Prov. 16. 6. — Faciem tuam illumina super servum tuum, Gen. 3. 14. et Ps. 35. 10. — Et doce me, Matth. 23. 2.

xviii. — Justus es, Domine, Deut. 32. 6. — Testimonia tua, s. 1. — Et veritatem tuam, Exod. 34. 5. — Justificationes tuas, s. 2. — Tabescere me fecit zelus meus, Exod. 20. 6. et Psal. 38. co. 10. — Ignitum eloquium tuum vehementer, Heb. 4. 3. 4. — Mandata sua, s. 2. — Æquitas, Job 23. 4. — Intellectum da mihi, Matth. 23. 2.

xix. — Clamavi, Gen. 4. 4. — In toto corde, Deut. 6. 4. — Justificationes tuas requiram, s. 2. — Ut custodiam mandata tua, Ibid. — Secundum misericordiam tuam, Exod. 22. 11. — Omnes viæ tuæ veritas, Job 23. 6. et Exod. 34. 5. — De testimoniis tuis, s. 1. — Prope es tu, Domine, i. q. 3. 1. ad 5. et q. 9. 1. ad 3. 2. 2. q. 22. 2. ad 1. et Job 4. c. 5. prin. et Psal. 45. c. 5. et Isa. pro. 2. et c. 7. f. et c. 12. f. et c. 34. c. 1. f. et Phil. 4. c. 3. et Heb. 2. lect. 3. c. 4. et c. 3. 8. et infra. 7. ad 2.

xx. — In æternum fundasti ea, Gen. 17. 11. — Vide humilitatem meam, Exod. 2. 6. et 2. Reg. 8. 1. — Longe a peccatoribus salus, 1. 2. q. 98. 2. ad

4 et Psal. 19. co. 4. — Quia justificationes tuas non exquisierunt, s. 2. — Misericordiæ tuæ multæ, Domine, Exod. 22. 11. — A testimoniis tuis non declinavi, Gen. 1. — Vidi prævaricantes et tabescebam, s. 56. et Ps. 36. 1. — Mandata tua dilexi, Domine, s. 2. — Principium verborum tuorum veritas, Exod. 34. 5. — In æternum omnia judicia justitiæ tuæ, Gen. 17. 11. et s. 5. et Deut. 32. 6.

xxi. — Septies in die laudem dixi tibi, Ps. 33. 2. — Super judicia justitiæ tuæ, s. 5. Deut. 32. 6. — Pax multa diligentibus legem tuam, 1. 2. q. 70. 3. c. 2. 2. q. 29. — Et non est illis scandalum, 2. 2. q. 43. o. et 4. et Matth. 15. c. 5. 6. et Rom. 7. 2. — Servavi mandata tua, s. 2. — Et testimonia tua, Ibid. 1. — Omnes viæ meæ in conspectu tuo, Ps. 32. 8. 9. — Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine, 2. 2. q. 83. 1. ad 2. — Intret postulatio mea in conspectu tuo, 2. 2. q. 83. 1. o. et 9. c. ad 2. iii. q. 21. 1. 2. o. — Vivet anima mea, 1. 2. q. 110. 1. ad 2. 2. 2. q. 23. 2. ad 2. — Quære servum tuum, Domine, 2. 2. q. 186. 4. 7. c.

PSALMUS CXIX. — A lingua dolosa, 2. 2. q. 25. 4. ad 2. et 5. c. q. 111. 3. ad 2. et q. 118. 8. a. ad 2. — Cum his qui oderunt pacem, 2. 2. q. 29. 2. ad 2.

PSALMUS CXXI. — In domum Domini ibimus, 2. 2. q. 84. 3. o.

PSALMUS CXXVI. — Frustra vigilat, i. q. 25. 2. ad 2. q. 88. 1. ad 4. iii. q. 11. 5. ad 1.

PSALMUS CXXX. — Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, 2. 2. q. 161. 2. ad 1. et q. 189. 1. ad 4. — Si non humiliter sentiebam, etc. 2. 2. q. 161. 2. ad 1. et q. 189. 1. ad 4. — Sicut ablactatus est super matre sua, 2. 2. q. 149. 1. ad 4.

PSALMUS CXXXI. — Propter David servum tuum non avertas faciem Christi tui, iii. q. 2. 11. o.

PSALMUS CXXXII. — Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum, 2. 2. q. 37. 1. c.

PSALMUS CXXXIV. — Omnia quæcumque voluit Deus, i. q. 19. 6. o.

PSALMUS CXXXV. — Qui percussit, etc. 2. 2. q. 148. 3. ad 2.

PSALMUS CXXXVI. — Super flumina Babylo nis, etc. usque in salicibus, 1. 2. q. 89. 1. ad 2. — Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea, 2. 2. q. 162. 7. ad 3.

PSALMUS CXXXVIII. — Tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam, iii. q. 49. 6. c. et q. 53. 1. c. — Si ascendero in cælum, tu illie es, etc. usque, et dixi, i. q. 8. 2. 4. o. et q. 16. 7. ad 2. q. 112. 1. c. — Exurrexi et adhuc tecum sum, iii. q. 53. 1. 1. o. — Perfecto odio oderam illos, 1. 2. q. 29. o. 2. 2. q. 25. 6. o. et q. 26. 2. c. et 7. ad 1. et q. 34. 3. ad 1. V. 2. 2. q. 101. 4. ad 1.

PSALMUS CXXXIX. — Cum vultu tuo, 2. 2. q. 173. 1. c.

PSALMUS CXL. — Dirigatur oratio mea sicut

incensum in conspectu tuo. 12. q. 103. 3. ad 14. 3. q. 83. 5. ad 2. — Ad excusandas excusationes in peccatis. 12. q. 13. 3. ad 2. 22. q. 162. 4 ad 3. — Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. 22. q. 115. o.

PSALMUS CXLII. — Anima mea sicut terra sine aqua tibi. 12. q. 112. 1. 2. o. — Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. 12. q. 113. 7. b.

PSALMUS CXLIII. — Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. 12. q. 5. 3. ad 3. — Memoriam abundantiae suavitatis tue eructabunt. 22. q. 188. 6. c. — Miserationes ejus super omnia opera ejus. 1. q. 21. 3. ad 2. et 4. c. et q. 25. 3. ad 3. — Et magnitudinis ejus non est finis. 1. q. 7. 1. o. et q. 12. 1. ad 2. et 7. c. ad 3. et q. 25. 2. o. et 3. c. et q. 52. 2. c. et q. 54. 2. c. et q. 55. 1. c. f. 12. q. 75. 5. ad 4. et q. 86. 2. ad 1. III. q. 10. 3. ad 1. et 2.

PSALMUS CXLVI. — Pullis corvorum invocantibus eum. 22. q. 83. 10. ad 3.

PSALMUS CXLVII. — Qui posuit fines tuos pacem. 12. q. 3. 4. ad 1. 22. q. 183. 2. ad 3.

PSALMUS CXLVIII. — Præceptum posuit et non præteribit. 12. q. 19. 6. c. — Laudate Dominum de terra, etc. ignis, grando, etc. 1. q. 63. 2. c. et q. 74. 3. ad 2. — Quæ faciunt verbum ejus. 1. q. 34. 1. c. ad 4.

PSALMUS CL. — In virtutibus ejus. 1. q. 103. 5. ad 1.

EX LIBRO PROVERBIORUM.

CAPUT I. — Ut detur parvulis astutia. 22. q. 55. 3. ad 1. et 4. ad 1. 22. q. 92. 1. ad 1. — Et moliantur fraudes contra animas suas. 22. q. 55. 5. ad 3. — Timore malorum sublato. 22. q. 19. 11. ad 1.

CAPUT II. — Dominus dat sapientiam. 1. q. 17. 1. o. 22. q. 45. 1. o. et 4. ad 1. et ad 2.

CAPUT III. — Describe ea in tabulis cordis tui. 1. q. 24. 1. c. — Ne innitaris prudentiae tuæ. 22. q. 55. 1. 2. o. — Ne sis sapiens apud te. 22. q. 149. 1. ad 1.

CAPUT IV. — Et unigenitus coram matre mea. III. q. 37. 2. ad 3.

CAPUT V. — Bibe aquam de cisterna tua, et fluent putei tui. 22. q. 95. 7. ad 3.

CAPUT VI. — Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, etc. usque seminat. 22. q. 12. 1. ad 2. — Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit. 22. q. 66. 6. ad 1.

CAPUT VII. — Ad decipiendas animas. 22. q. 169. 2. c.

CAPUT VIII. — Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum. 22. q. 163. 2. ad 1. — Justi sunt omnes sermones mei, et non est in eis prævum quid, neque perversum. 22. q. 34. 3. ad 1. — Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram. 1. q. 27. 2. ad 2.

CAPUT IX. — Sapientia ædificavit sibi domum. III. q. 32. 1. ad 3. — Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem, et ad mœnia civitatis. 1. q. 1. 5. b. ad 2. et 8. ad 2.

CAPUT X. — Odium suscitatur rixas. 22. q. 41. 2. ad 4. — Qui profert contumeliam, insipiens est. 22. q. 72. 4. o. et q. 73. 3. ad 3. 22. q. 133. 7. c. — In multiloquio non deerit peccatum. 22. q. 72. 1. ad 1. et q. 89. 2. c. f. 22. q. 143. 6. c. — Sapientia est viro prudentia. 1. q. 1. 6. c. 22. q. 47. 2. ad 1. — Spes impiorum peribit. 22. q. 21. 3. ad 1. — Universa delicta operit charitas. sup. q. 14. 2. c. — Desiderium suum justis dabitur. sup. q. 92. 3. 7.

CAPUT XI. — Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia. s. 10. — Qui crudelis est, propinques abjicit. 22. q. 159. 1. ad 3.

CAPUT XII. — Non contristabit justum quicquid ei acciderit. III. q. 15. 6. ad 1. et ad 2. — Qui negligit damnum propter amicum, justus est. 22. q. 26. 4. ad 2.

CAPUT XIII. — Inter superbos semper jurgia sunt. 12. q. 27. 7. ad 1. et 22. 183. 5. ad 2. — Spes quæ differtur, affligit animam. 12. q. 32. 3. ad 2. et 12. q. 40. 3. ad 2.

CAPUT XIV. — Errant qui operantur malum. 1. q. 63. 1. 4. 12. q. 6. 8. o. et q. 53. 2. c. 12. q. 77. 2. c. 22. q. 20. 2. o. et q. 51. 3. ad 2. et q. 53. 2. c.

CAPUT XV. — In abundanti justitia virtus est plurima. 1. 2. q. 66. 1. c. et 4. o. et 63. 7. 6. — Per timorem Domini declinat omnis a malo. 22. q. 54. 2. ad 4.

CAPUT XVI. — Universa propter semetipsum operatus est Dominus. 1. q. 44. 4. c. et q. 65. 2. o. — Abominatio Domini est omnis arrogans. 22. q. 112. 1. ad 2. — Domini est dirigere gressus ejus, scilicet hominis. 1. 23. 2. ad 2. 12. q. 112. 2. c. f. — Mellior est patiens viro forti, etc. 12. q. 66. 4. ad 2. et 22. q. 136. 2. o.

CAPUT XVII. — Qui meditatur discordias, diligit rixas. 22. q. 41. 2. ad 5. — Spiritus tristis exsiccatur ossa. 12. q. 37. 4. o. 12. q. 41. 1. c. sup. q. 5. 2. ad 2. — Qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus. 22. q. 36. 2. o. 22. 158. 1. ad 3.

CAPUT XVIII. — Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit. 22. q. 186. 9. 3. — Labia stulti miscunt se rixis. 22. q. 41. 2. ad 3. — Animæ effœminatorum esurient. 22. q. 154. 11. ad 2. — Vir amabilis ad societatem, magis amicus erit quam frater. 22. q. 26. 8. ad 1.

CAPUT XX. — Luxuriosa res vinum. 22. q. 178. ad 1. — Fidelem quis inveniet? 1. q. 22. 1. c. 12. q. 97. 4. c.

CAPUT XXI. — Quocumque voluerit vertet illud. 1. q. 83. 1. ad 3. 12. q. 6. 1. ad 3. et q. 9. 4. ad 1. et 6. c. 12. q. 55. 4. ad 6. et q. 80. 1. ad 3. et q. 109. 1. 9. q. c. 22. q. 104. 4. III. q. 86. 1. — Anima impij desiderat malum. 1. q. 19. 9. c. q. 82. 2. ad 1. et q. 103. 8. c. et 12. q. 8. 1. o. et q. 6. 4. v. 3. et q. 13. 4. ad 1. et q. 19. 1. ad 1. et 9. c. es

q. 23. 2. c. et q. 27. 1. ad 1. et q. 28. 4. c. et q. 29. 4. c. 1. 2. q. 74. 1. ad 1. et q. 77. 2. c. et q. 80. 1. c.

CAPUT XXIII. — Prudentiæ tuæ pone modum. 2. q. 47. 4. ad 3.

CAPUT XXIV. — Erue eos qui ducuntur ad mortem, etc. 2. q. 10. 12. ad 2. et q. 69. 4. ad 3. III. q. 68. 10. ad 1. — Ne quæras impietatem in domo justī. 2. q. 33. 2. ad 3. et ad 4. et q. 40. 3. c. — Non habent futurorum spem malī. 2. q. 18. 3. o.

CAPUT XXV. — Causam tuam tracta cum amico tuo. 2. q. 189. 10. ad 2.

CAPUT XXVI. — Sicut qui mittit lapidem in acervum mercurii, ita qui tribuit insipienti honorem. 2. q. 63. 3. c. — Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor. 1. 2. q. 46. 6. ad 1.

CAPUT XXVII. — Non auferetur ab eo stulti-
tia ejus. 2. q. 114. 2. ad 3.

CAPUT XXVIII. — Justus quasi leo confidens, absque timore erit. III. q. 15. 7. ad 1. — Qui declinat aurem suam ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. 2. q. 83. 10. ad 1. 2. q. 178. 2. ad 1. — Qui abscondit scelera sua, non dirigetur. III. 84. 6. ad 1. — Qui autem mentis est duræ, corruet in malum. 1. 2. q. 101. 3. c. — Qui dat pauperi, non indigebit. 2. q. 117. 4. ad 3.

CAPUT XXX. — Stultissimus sum virorum, etc. usque quis. 2. q. 103. 1. ad 3. — Quod nomen est ejus, aut quod nomen filii ejus, si nosti. I. q. 13. 1. ad 1. — Mendicitatem et divitias ne dederis mihi. 2. q. 187. 5. o. et III. q. 40. 3. ad 1. — Egestate compulsus furer, et perjurer, etc. 2. q. 187. 5. c. et III. q. 40. 3. ad 1.

CAPUT XXXI. — Noli regibus dare vinum, etc. 2. q. 149. 4. o. — Vir ejus, et laudavit eam. 2. q. 115. 1. ad 1.

EX LIBRO ECCLESIASTES.

CAPUT I. — Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. 2. q. 5. 1. ad 2. — Terra in æterpū stat. I. q. 10. 3. c. — Quid habet amplius homo de universo labore? etc. I. q. 75. 6. ad 1. — Omnia flumina intrant mare, etc. I. q. 102. 1. ad 2. — Nihil sub sole novum. I. q. 73. 1. ad 3. — Perversi difficile corriguntur. 2. q. 186. 10. ad 3. — Eo quod in multa sapientia multa sit indignatio. 1. 2. q. 47. 1. — Et afflictio spiritus. 1. 2. q. 38. ad 1. — Qui addit scientiam, addit et laborem vel dolorem. 1. 2. q. 38. 4. ad 1. — Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. sup. q. 19. 1. 1.

CAPUT II. — Cogitavi in corde meo, abstrahere a vino carnem meam. ut animum meum transferrem ad sapientiam. 2. q. 149. 4. o. et q. 188. 5. o. — Unus utriusque, scilicet sapientis et stulti, est interitus. I. q. 75. 6. ad 1.

CAPUT III. — Didici quod omnia opera quæ fecit Deus, perseverent in æternum. I. q. 65. 1. ad 1. q. 103. 1. ad 2. et 104. 4. o. 1. 2. q. 98. 2. ad 2. — Unus est interitus hominis, et jumentorum, et æ-

qua utriusque conditio. I. q. 75. 6. ad 1. 2. q. 104. 1. ad 1.

CAPUT IV. — Melius est duos esse simul quam unum, etc. usque funiculus. 2. q. 188. 8. ad 1.

CAPUT V. — Displicet et infidelis et stulta promissio. 2. q. 88. 2. ad 3. — Ne dicas coram angelo, non est providentia. I. q. 57. 2. c. — Avarus non implebitur pecunia. 1. 2. q. 2. 1. ad 3.

CAPUT VII. — Quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit. I. q. 23. 3. ad 3. — Noli esse justus multum. I. q. 103. 5. ad 2. — Qui Deum timet, nihil negligit. 2. q. 54. 2. ad 4. — Solummodo hoc reperi, quod fecerit Deus hominem rectum. I. q. 95. o. 2. 2. q. 5. 1. c.

CAPUT VIII. — Ego os regis observo. 2. q. 152. 2. ad 1. — Non est in hominis potestate prohibere spiritum. 2. q. 189. 1. ad 4.

CAPUT IX. — Nescit homo utrum amore, an odio dignus sit. 1. 2. q. 112. 5. o. III. q. 80. 4. ad 5. sup. q. 14. 2. ad 2. — Universa æque veniunt justo et impio, etc. usque unde. 1. 2. q. 114. 10. ad 4. — Mortui vero nihil noverunt amplius. I. q. 75. 6. ad 1. — Amor quoque, et odium et invidia, simul pereunt. I. q. 103. 5. ad 1. — Vidique sub sole, nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, etc. I. q. 103. 5. ad 1. — Sed tempus casumque in omnibus. Ibidem. — Et qui in uno peccaverit, multa bona perdet. 1. 2. q. 63. 2. ad 2. et q. 65. 3. c. et q. 71. 4. o. et q. 73. 1. ad 2. et 2. 2. q. 132. 3. ad 2. III. q. 89. 4. o.

CAPUT X. — Pecuniæ obediunt omnia. 1. 2. q. 2. 1. ad 1. et 4. ad 1. et 2. 2. q. 78. 2. c.

CAPUT XI. — Lignum in quocumque loco ceciderit, ibi erit. 2. q. 13. 4. ad 3. sup. q. 69. 2. o.

EX LIBRO CANTICI CANTICORUM.

CAPUT II. — Ordinavit in me charitatem. 2. q. 26. 1. o. et q. 44. 8. o. — Amore langueo. 1. 2. q. 28. 5. ad 1. — Læva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. III. q. 58. 4. ad 2.

CAPUT IV. — Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. III. q. 27. 4. o. et 6. ad 1.

CAPUT V. — Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est mihi. 1. 2. q. 26. ad 1.

CAPUT VIII. — Lampades ejus, ut lampades ignis atque flammæ. 1. 2. q. 28. 5. c.

EX LIBRO SAPIENTIÆ.

CAPUT I. — Perversæ cogitationes separant a Deo. 2. q. 154. 5. c. et q. 163. 3. ad 1. — In malevolam animam non introibit sapientia. 2. q. 45. 4. o. — Nec habitabit in corpore subdito peccatis. Ibidem. — Deus mortem non fecit. I. q. 49. 2. c. 2. q. 19. 1. ad 3. 2. q. 164. 1. ad 5. — Nec delectatur in perditione impiorum. I. q. 19. 9. o. et 10. ad 1. et 2. et q. 22. 3. ad 3. et q. 48. 6. c. 1. 2. q. 39. 2.

ad 3. et q. 79. 4. ad 2. — Creavit, ut essent omnia. 1. q. 65. 2. ad 1. — Justitia perpetua est, et immortalis. 1. 2. q. 67. 1. ad 3. 2. 2. q. 58. ad 3. et ad 4.

CAPUT II. — Excœcavit illos malitia eorum. 1. 2. q. 79. 3. o. et 2. 2. q. 15. 1. c. ad 2. — Deus creavit hominem inextinguibilem. 1. q. 76. 5. ad 1. et q. 97. 1. o. et 3. ad 1. et q. 102. 2. c. — Invidia autem diaboli, mors introivit in orbem terrarum. 2. 2. q. 36. 4. ad 2. — Bonorum laborum gloriosus est fructus. sup. q. 96. 3. et 4.

CAPUT V. — Pœnitentiam agentes. 2. 2. q. 13. 4. c. III. q. 86. 1. o. sup. q. 16. 3. c. et 98. 2. c. — Et vir prudens quam fortis. 1. 2. q. 61. 2. ad 1. et q. 66. 1. c. et 2. o. 2. 2. q. 23. 6. c. et q. 47. 6. ad 3. et q. 56. 1. ad 1. 2. 2. q. 123. 12. o. et q. 141. 8. o. III. q. 85. 3. ad 4. — Pugnabit orbis terræ contra insensatos. sup. q. 97. 5. c.

CAPUT VI. — Æqualiter est illi cura de omnibus. 1. q. 20. 3. ad 1. et 1. 2. q. 112. 4. ad 1. — Concupiscentia sapientiæ. 1. q. 20. 1. ad 1. et q. 59. 4. ad 2. et q. 64. 3. c. q. 82. 5. ad 1. et 1. 2. q. 22. 3. ad 2. et q. 30. 1. ad 1. 2. 2. q. 18. 1. c. — Non abscondam a vobis sacramenta Dei. III. q. 60. 1. c.

CAPUT VII. — Sum quidem et ego mortalis homo, similis omnibus. III. q. 29. 1. ad 3. — Ex genere terreno illius, qui prior factus est. III. q. 4. 6. o. et q. 31. 1. c. — Divitias nihil esse duxi, in comparatione illius. 2. 2. q. 188. 5. c. — Dominus dedit mihi horum quæ sunt scientiam veram. 1. 2. q. 112. 5. ad 2. — Omnibus mobilibus mobilior est sapientia. 1. q. 9. 1. ad 2. et q. 73. 3. c. — Per nationes in animas sanctas se transfert, amicos Dei et prophetas constituit. 2. 2. q. 45. 6. ad 2. et 2. 2. 172. 2. ad 1. et 4. ad 1. — Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter. 1. 2. q. 110. 2. c. 2. 2. q. 23. 2. c. et q. 165. 1. c.

CAPUT VIII. — Hanc amavi et exquisivi a juventute mea. 1. 2. q. 26. 1. ad 1. — Sobrietatem docet, et sapientiam, justitiam, et virtutem. 1. 2. q. 51. 4. o. q. 63. 3. o. et 2. 2. q. 143. c. — Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tedium. etc. 1. 2. q. 31. 5. c. fi. et q. 32. 7. ad 2. et q. 35. 5. o. 2. 2. q. 9. 1. ad 2. et q. 80. 8. c. 3. q. 46. 7. ad 4. — Puer autem eram ingeniosus, utpote qui sortitus sum animam bonam. 1. q. 85. 7. c. III. q. 55. 1. ad 1. — Et cum essem magis bonus, veni ad corpus coinquinatum. 1. q. 90. 1. o. et q. 91. 4. ad 3. et q. 118. 3. o. 2. 2. q. 164. 1. ad 4. III. q. 6. 3. 4. o. et 9. c. ad 2. — Non possum esse continens, nisi Deus det. 2. 2. q. 156. 3. ad 1.

CAPUT IX. — Mitte illam de cælis. 1. q. 43. 5. o. — Corpus quod corrumpitur, aggravat animam. 2. 2. q. 180. 7. ad 2.

CAPUT X. — Dedit illi scientiam sanctorum. 1. q. 1. 3. o. 1. 2. q. 112. 5. ad 2.

CAPUT XI. — Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti. 1. q. 5. 5. o. et q. 45. 7. o. — Diligis omnia quæ sunt. 1. q. 20. 2. c. et q. 23. 3. ad 1. 1. 2. q. 110. 1. c. — Per quæ peccat quis per hæc torquetur. sup. q. 97. 6. c. — Misereris omnium, Domine. sup. q. 99. 2. 1.

CAPUT XII. — Et naturalis malitia eorum. 1. q. 63. 4. ad 2. 3. q. 2. 12. c. — Cui cura est de omnibus. 1. q. 8. 3. c. et q. 22. 2. 3. o. et q. 23. 1. c. q. 103. 5. o. et q. 113. 6. c. 1. 2. q. 91. 2. c. et q. 93. 1. c. et 4. 5. 6. o. — Virtutem enim ostendis, qui non crederis in virtute esse consummatus. 1. q. 21. 1. ad 1. 1. 2. q. 61. 5. c. ad 1.

CAPUT XIII. — A magnitudine enim speciei et creaturæ cognoscibiliter poterat creator horum videri. 1. q. 12. o. 1. 2. q. 93. 2. o.

CAPUT XIV. — Creaturæ factæ sunt in odium et in tentationem animæ hominum, et in muscipulam pedibus insipientium. 1. q. 65. 1. ad 3. 1. 2. q. 79. 1. ad 2.

CAPUT XV. — Supervacuitas enim hominum hæc adinvenit, etc. usque imposuerunt. 2. 2. q. 94. 4. o. — Incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. 1. q. 3. 4. ad 1. et q. 13. 9. o. — Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est, initium et finis. 2. 2. q. 94. 4. 1. — Sed et affirmaverunt ludum esse vitam nostram. 2. 2. q. 168. 2. ad 2.

CAPUT XVI. — Ingrati enim spes, tanquam hybernalis glacies tabescet. 2. 2. q. 107. 4. o. et q. 122. 5. ad 4.

CAPUT XVII. — Semper præsumit sæva, turbata conscientia. 2. 2. q. 21. 3. ad 1. — Nihil enim est timor, nisi præsumptionis adjutorium. Ibid.

CAPUT XVIII. — In veste enim poderis quam habebat, totus erat orbis terrarum. 1. 2. q. 102. 5. ad 9.

EX LIBRO ECCLESIASTICI.

CAPUT I. — Omnis sapientia a Domino Deo est, et cum illo fuit semper, et est ante ævum. 1. q. 10. 5. ad 2. — Prior omnium creata est sapientia. 1. q. 41. 3. ad 4. — Effudit illam super omnia opera sua, etc. Ibid.

CAPUT II. — Qui timetis Deum, credite illi. 2. 2. q. 7. 1. ad 1. — Quoniam pius et misericors est Deus. 1. q. 21. 3. o. 2. 2. q. 30. 2. ad 1. — Et remittit in die tribulationis peccata. 2. 2. q. 87. 6. c. fin. — Væ duplici corde. 2. 2. q. 109. 2. ad 4. et q. 111. 3. ad 2.

CAPUT III. — Altiora te ne quæseris. 1. q. 1. 1. ad 1. 2. 2. q. 161. 2. ad 2. — Tristitiam longe expelle a te. sup. q. 4. 2. ad 2. — Eleemosyna resistit peccatis. 2. 2. q. 154. 2. ad 5.

CAPUT V. — De propitiato peccato noli esse sine metu. sup. q. 4. 1. c.

CAPUT VI. — Sapientia doctrinæ secundum nomen ejus. 1. q. 1. 6. o. 2. 2. q. 43. 5. ad 2. fin.

CAPUT VII. — Noli velle mentiri omne mendacium. 2. 2. q. 110. 3. o. et 4. c. et q. 111. 1. c. et q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. et q. 124. 5. ad 2. — Vindicta carnis impii ignis et vermis. sup. q. 97. 2. c.

CAPUT VIII. — Cum audace ne eas in via, ne forte gravet sua mala in te. 2. 2. q. 170. 1. ad 1. fin.

CAPUT X. — Odibilis coram Deo est et hominibus superbia. 2 2. q. 162. 2. o. et 5. o. — Avaro nihil est scelestius. 2 2. q. 118. 5. o. — Nihil est iniquius, quam amare pecuniam. 2 2. q. 118. 5. ad 1. — Initium superbiæ hominis, apostatare a Deo. 1 2. q. 84. 2. ad 2. 2. q. 158. 7. ad 1. et q. 162. 5. c. et 7. ad 2. — Initium omnis peccati superbia. 1 2. q. 84. 2. o. et 3. ad 1. et 4. ad 4. 2 2. q. 12. ad 4. 1. 2 2. q. 162. 2. o. et 5. ad 1. et 7. ad 1. et q. 170. 2. ad 1.

CAPUT XI. — Non laudes virum in specie sua. 2 2. q. 115. 1. ad 1. — Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas, a Deo sunt. 2 2. q. 145. 3. a. 2. — Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem. 1 2. q. 112. 2. ad 2. — Malitia horæ unius oblivionem facit luxuriæ magnæ. 1 2. q. 37. 1. ad 2.

CAPUT XII. — Da bono, et non receperis peccatorem. 2 2. q. 31. 2. ad 2. et q. 32. 9. ad 1.

CAPUT XIII. — Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. 2 2. q. 145. 3. ad 2. — Omne animal diligit simile sibi. 1 2. q. 27. 5. o. 2 2. q. 193. 2. ad 3.

CAPUT XIV. — Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo, et non est stimulatus in tristitia delicti. 2 2. q. 72. 1. ad 1. et q. 89. 2. c. fin. — Felix qui non habuit animi sui tristitiam, et non excidit a spe sua. 2 2. q. 20. 1. ad 2. et q. 34. 4. o. — Qui sibi nequam est, cui alii bonus erit? 1 2. q. 33. 1. ad 1.

CAPUT XV. — Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui. 1. q. 22. 2. ad 4. q. 83. 1. c. et 2 2. q. 104. 1. ad 1. — Ante hominem vita et mors, bonum et malum; quod placuerit ei, dabo illi. 1 2. q. 109. 8. ad 3.

CAPUT XVII. — A mortuo quasi nihil perit confessio. sup. q. 1. ad 1.

CAPUT XVIII. — Qui vivit in æternum, creavit omnia simul. 1. q. 10. 3. o. et q. 74. 2. ad 2. — Non impediaris orare semper. 2 2. q. 83. 14. o. — Ante orationem præpara animam tuam. 2 2. q. 97. 3. ad 2.

CAPUT XIX. — Qui cito credit, levis est corde. 2 2. q. 2. 9. ad 3. — Ex visu cognoscitur vir, et ab occurso faciei cognoscitur sensatus. 2 2. q. 68. 1. ad 3. — Amictus corporis, et risus dentium, et ingressus hominis enunciat de illo. 2 2. q. 120. 2. ad 3. et q. 168. 1. ad 3.

CAPUT XX. — Concupiscentia spadonis devirginavit juvenulam. 2 2. q. 154. 7. o.

CAPUT XXI. — Quasi a facie colubri, fuge peccatum. 2 2. q. 35. 1. ad 4. — Dum maledicit diabolum impius, maledicit ipse animam suam. 2 2. q. 76. 1. ad 4.

CAPUT XXIII. — Jurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in illa. 1 2. q. 108. 3. ad 1. et q. 107. 2. c. ad 2. 2 2. q. 89. 2. o. et 3. c. et 5. o. — Et si frustraverit fratrem, delictum illius supra ipsum erit. 2 2. q. 89. 5. ad 3.

CAPUT XXIV. — Sapientia laudabit animam

suam. 1. q. 3. 2. ad 1. — Ego ex ore Altissimi prodii, primogenita ante omnem creaturam. 1. q. 41. 3. ad 4. — Ab initio et ante sæcula creata sum. 1. q. 41. 3. ad 4. — Flores mei fructus honoris et honestatis. 1 2. q. 70. 1. c. — Qui edunt me, adhuc esuriunt, et qui bibunt me, adhuc sitient. 1 2. q. 2. 1. ad 3. et q. 33. 2. o. 1 2. q. 67. 4. ad 3. — Qui elucidunt me, vitam æternam habebunt. 1. q. 1. 9. ad 2. — Hæc omnia liber vitæ. 1. q. 24. 1. ad 1. — Penetrabo omnes inferiores partes terræ. III. q. 52. 2. ad 1.

CAPUT XXV. — Timor Dei initium dilectionis ejus. 2 2. q. 19. 8. ad 1. — Omnis plaga tristitia cordis est. 1 2. q. 35. 7.

CAPUT XXVI. — Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ. 2 2. q. 83. 11. ad 5. 2 2. q. 155. 4. ad 1. et q. 186. 8. ad 2.

CAPUT XXVII. — Si non in timore Domini tenueris te, cito subvertetur domus tua. 2 2. q. 54. 2. ad 4. — Vasa figuli probat fornax, et homines justos tentatio tribulationis. 2 2. q. 108. c. — Ante sermonem non laudes virum. 2 2. q. 115. 1. ad 1. — In mensura contra mensuram cum abjecta fuerit judicabo eam. sup. q. 8. 8. c.

CAPUT XXVIII. — Susurro et bilinguis maledictus, multos enim turbavit pacem habentes. 2 2. q. 74. 1. ad 3.

CAPUT XXIX. — Multi non causa nequitiae fornerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt. 2 2. q. 78. 1. ad 2.

CAPUT XXX. — Non est census super censum salutis corporis. 1 2. q. 6. 5. ad 1. — Miserere animæ tuæ, placens Deo. 2 2. q. 30. 1. ad 2. et q. 32. 9. ad 3. 2 2. q. 106. 3. ad 1. — Multos enim occidit tristitia. 1 2. q. 39. 3. ad 1.

CAPUT XXXI. — Vigilia honestatis tabefaciet carnes. 2 2. q. 188. 5. c. — Sanitas est animæ et corpori sobrius potus. 2 2. q. 149. 4. c.

CAPUT XXXIII. — Quare dies diem superat, et iterum lux lucem, et annus annum. 1. q. 47. 2. — Contra bonum malum, etc. et sic intueri in omnia opera altissimi, duo contra duo, et unum contra unum. 1. q. 48. 1. ad 3. et 2. ad 1. — Multam enim malitiam docuit otiositas. 1 2. q. 77. 2. c.

CAPUT XXXVI. — Innova signa. 1. q. 73. 1. ad 3. — Cum viro irreligioso tracta de sanctitate. 2 2. q. 189. 10. c. — Qui sophisticè loquitur, odibilis est. 2 2. q. 55. 4. ad 2. — Propter crapulam multi obierunt. 2 2. q. 148. 3. ad 3.

CAPUT XXXIX. — Sapientiam omnium antiquorum exquirat sapiens et in prophetis vacabit. 2 2. q. 188. 5. o. — Hæc omnia sanctis in bona, sic impiis et peccatoribus in mala convertentur. 1 2. q. 87. 7. ad 2. q. 114. 10. c. ad 4. et 2 2. q. 36. 2. a.

CAPUT XLI. — Curam habe de bono nomine, etc. 2 2. q. 72. 3. c.

CAPUT XLIII. — Major est omni laude. 2 2. q. 91. 1. ad 1.

CAPUT XLIV. — Non est inventus similis illi in gloria. 1 2. q. 66. 2. ad 2.

CAPUT XLVIII. — Et mortuum prophetavit corpus, scilicet Elisei. 2 2. q. 171. 1. ad 1.

EX LIBRO PROPHETÆ ISAIAE.

CAPUT I. — Odivit anima mea. 1. q. 3. 2. ad 1.
— Quiescite agere perverse, discite benefacere. 2 2. q. 79. 1. o. — Pupillo non judicant, et causa viduae non ingreditur ad eos. 2 2. q. 65. 4. ad 2. — Plaga tumens non est curata medicamine. sup. q. 29. 4. c.

CAPUT III. — Peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt. III. q. 84. 6. ad 1. — Dominus ad iudicium veniet cum senioribus. sup. q. 89. 1. c.

CAPUT IV. — Omnis qui scriptus est in vita, in Jerusalem. 1. q. 24. o. et q. 39. 8. fi.

CAPUT V. — Auferam spem ejus. 1. q. 113. 6. c. — Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. 1 2. q. 76. 2. o. 2 2. q. 53. 2. ad 2. — Væ qui dicitis bonum malum, et malum bonum. 1. q. 5. 3. ad 2. et q. 48. 3. ad 4. — Væ qui potentes estis ad bibendum vinum. 1 2. q. 55. 3. ad 2. 2 2. q. 149.

CAPUT VI. — Vidi Dominum. 2 2. q. 171. 3. c. — Tota ista visio dupliciter exponitur. 1. q. 3. 1. ad 4. 1 2. q. 102. 4. ad 6. — Et clamabat alter ad alterum, sanctus, etc. 1. q. 107. 4. ad 1. et ad 2. 2 2. q. 178. 3. ad 2. — Et volavit ad me unus de Seraphim. 1. q. 112. 2. ad 2. — Et in manu ejus calculus quem forcipe tulerat de altari. III. q. 79. 1. ad 2. — Ecce ego, mitte me. 2 2. q. 133. 1. ad 4. — Si non credideritis, non permanebitis. 2 2. q. 2. 10. o.

CAPUT VII. — Pete tibi signum a Domino Deo tuo, etc. Non petam. 2 2. q. 97. 2. ad 3. — Ecce virgo concipiet. 1 2. q. 103. 4. c. 2 2. q. 171. 3. — Et vocabitur nomen ejus Emmanuel. III. q. 37. 2. ad 1. — Voca nomen ejus, accelera, spolia detrahe, festina. III. q. 37. 2. ad 1.

CAPUT VIII. — Prædare. III. q. 37. 2. ad 1. — Antequam sciat puer vocare patrem. III. q. 15. 3. ad 3. — In lapidem autem offensionis, et petram scandali, duabus domibus Israel. III. q. 42. 2. o.

CAPUT IX. — Et vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis. III. q. 37. 2. ad 1.

CAPUT XI. — Et erit sepulcrum ejus gloriosum. III. q. 51. 2. ad 1. — Et requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ et intellectus, etc. 1. q. 1. 6. ad 3.

CAPUT XIV. — Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui mane oriebaris. 1. q. 63. 5. c. — Ascendam in cælum. 1. q. 61. 4. ad 3. et q. 68. 4. c. fi. — Similis ero Altissimo. 1. q. 61. 4. ad 3. et q. 63. 3. o. et q. 68. 4. c. fin. 2 2. q. 162. 1. ad 2. — Infernus subitus conturbatus est. sup. q. 97. 7. c.

CAPUT XV. — Ligna Libani non sufficient ad holocaustum. sup. q. 13. 1. 3.

CAPUT XVI. — Emitte agnum, Domine, dominatorem terræ, etc. III. q. 1. 1. o. — Absconde fugientes, et vagos ne prodas. III. q. 84. 6. ad 1.

CAPUT XIX. — Ecce Dominus ascendet, etc. III. q. 57. 1. o.

CAPUT XXII. — Et vocabit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum, et ad planctum. 1. q. 113. 7. ad 1.

CAPUT XXIII. — Negotatio Sidonis. 2 2. q. 40. 2. c. et q. 77. 4. ad 3. 2 2. q. 187. 2. o.

CAPUT XXIV. — Visitabit Dominus per militiam cæli, etc. usque visitabuntur. III. q. 52. 6. ad 1. — Congregabuntur congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere. III. q. 52. 6. ad 1.

CAPUT XXV. — Civitatem sublimem humiliabis, etc. et conculcabit eam pes pauperis, gressus egenorum. III. q. 25. 7. ad 3.

CAPUT XXVI. — Cum feceris judicia tua in terra, justitiam discent omnes habitatores orbis. 1 2. q. 37. 1. ad 1. — In tribulatione murmuris doctrina tua eis. 1 2. q. 37. 1. ad 1. — A facie tua, Domine, concepimus, et quasi parturivimus, et peperimus spiritum. 1 2. q. 11. 1. o. ad 3.

CAPUT XXVII. — Et iste omnis fructus, ut auferatur peccatum ejus. 1 2. q. 70. 3. ad 1. sup. q. 29. 1. c.

CAPUT XXVIII. — Quem docebit scientiam, et quem intelligere faciet auditum avulsos ab uberibus, ablactatos a lacte. 1 2. q. 37. 1. ad 2. — Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat; et pallium breve utrumque operire non potest. 2 2. q. 122. 3. c.

CAPUT XXX. — Erit lux lunæ sicut lux solis. sup. q. 73. 2. c. — Præparata est ab heri Tophet. sup. q. 79. 9. 3

CAPUT XXXII. — Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. 1. q. 113. 7. ad 1.

CAPUT XXXIII. — Angeli pacis amare fiebunt. 1. q. 51. 3. o. 1. q. 113. 7. ad 1.

CAPUT XXXV. — Fugiet dolor et gemitus. 1 2. q. 59. 3. ad 1.

CAPUT XXXVIII. — Dispone domui tuæ, quia morieris tu, et non vives. 1. q. 49. 7. ad 2. 2 2. q. 171. 6. ad 2. et q. 173. 1. ad 1.

CAPUT XXXIX. — Lætatus est autem super eis Ezechias. 2 2. q. 132. 1. c.

CAPUT XL. — Quis est qui pugillo aquas, et cælos palmo, ponderabit? 2 2. q. 171. 3. c. — Qui ergo similem fecistis Deum, aut quam imaginem ponetis ei? 1. q. 4. 3. ad 4. et q. 42. 1. ad 3. et q. 57. 2. ad 2. q. 93. 1. ad 1. — Assument pennas, ut aquilæ, etc. de agilitate. 2 2. q. 189. 10. c. — Current et non laborabunt. sup. q. 84. 2. c.

CAPUT XLI. — O mors, quam bonum est iudicium tuum, etc. sup. q. 98. 3. c.

CAPUT XLII. — Dedi te in foedus populi, in lucem gentium. III. q. 42. 1. ad 1. — Complacuit sibi in illo anima mea. I. q. 3. 2. ad 1. et q. 19. 11. c. — Non erit tristis. III. q. 1. 5. 6. ad 1.

CAPUT XLIII. — Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. III. q. 84. 3. ad 3. — Et contaminaui principes. I 2 q. 105. 1. ad 3. — Narra si quid habes ut justificeris. sup. q. 6. 2. c.

CAPUT XLV. — Deus absconditus, Deus Israel salvator. III. q. 36. 1. o. — Creans malum. I. 49. 2. ad 1.

CAPUT XLVII. — Sapientia tua et scientia tua, hæc te decepit. 2 2. q. 46. 1. ad 3.

CAPUT XLVIII. — Non est pax impiis, dicit Dominus. 2 2. q. 29. 2. ad 3. et 3. ad 1. — Et nunc Dominus Deus misit me, et spiritus ejus. I. q. 43. 8.

CAPUT L. — Mane erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum. I. q. 105. 3. o. et q. 117. 1. o.

CAPUT LI. — Gratiarum actio et vox laudis. 2 2 q. 13. 4. c. — Consurge, consurge, induere fortitudinem. III. q. 14. 1. ad 4.

CAPUT LII. — Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. 2 2. q. 25. 6. ad 5. — Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum. III. q. 46. 5. ad 2. et q. 49. 6. c.

CAPUT LIII. — Quasi absconditus vultus ejus, et despectus. III. q. 36. 1. o. — Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. III. q. 2. 2. ad 1. et 6. ad 4. et q. 15. 1. ad 4. — Vere linguas nostros ipse tulit. III. q. 12. 4. ad 3. et q. 14. 4. o. et q. 15. 1. c. et q. 46. 4. ad 3. — Oblatus est, quia ipse voluit. III. q. 14. 2. ad 1. et q. 15. 6. ad 4. — Generationem ejus quis enarrabit? III. q. 31. 3. ad 1. — Et dabit impios pro sepultura. III. q. 51. 1. ad 2. — Tradidit in mortem animam suam. III. q. 47. 3. ad 2. — Pro eo quod iniquitatem non fecerit, et dolus non est inventus in ore ejus. III. q. 14. 3. o. et q. 15. 8. o. et 5. ad 1. et ad 2. et q. 22. 4. ad 1. et q. 27. 3. c. et q. 28. 1. c. et q. 31. 7. o. et q. 34. 1. ad 2. et q. 39. 1. c. et 2. ad 2. et q. 40. 3. ad 1. et q. 50. 2. c. — Et dolores nostros ipse portavit. III. q. 15. 5. o. et q. 46. 6. 8. o. — Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. III. q. 49. o. et q. 52. 5. c. et q. 56. 2. ad 4. et q. 62. 5. o. et q. 69. 1. ad 2. q. 79. 3. c. — Et livore ejus sanatus sum. III. q. 46. 3. c. et q. 48. 1. o. et 6. ad 3. et q. 49. 1. c. et q. 50. 6. c. et q. 61. 1. ad 2. et q. 62. 5. o. — Et cum sceleratis reputatus est. III. q. 46. 11. o. — Et pro transgressoribus rogavit. 2 2. q. 31. 2. ad 1. et q. 83. 7. ad 3.

CAPUT LVI. — Non dicat filius advenæ, quia adheret Domino, dicens: Separatione dividet me Dominus a populo suo, etc. I 2. q. 105. 3. o. ad 1. — Et non dicat eunuchus, ecce ego lignum aridum: quia hæc dicit Dominus eunuchis, etc. I 2. q. 105. 3. ad 2. — Dabo eis nomen melius a

filii et filiabus. sup. q. 96. 5. c. — Domus mea, domus orationis vocabitur, cunctis gentibus. I 2. q. 102. 4. ad 1. et 2.

CAPUT LVIII. — Nonne hoc est magis jejunium, quod elegi, dissolve colligationes impletatis, etc. 2 2. q. 147. 1. ad 1. et q. 171. 3. c. et q. 183. 6. ad 3.

CAPUT LIX. — Iniquitates vestrae diviserunt inter vos et Deum vestrum, et peccata vestra absconderunt faciem ejus a vobis. I. q. 48. 4. e. fi. I 2. q. 79. 3. o. et 4. o.

CAPUT LX. — Ponam te in superbiam populorum. 2 2. q. 161. 1. ad 1.

CAPUT LXI. — Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me. I. q. 36. 1. ad 1. — Induit me vestimentis salutis. sup. q. 95. 1. c.

CAPUT LXII. — Et vocabitur tibi nomen novum. III. q. 37. 2. ad 2.

CAPUT LXIII. — Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? I. q. 57. 5. et 2 2. q. 2. 7. ad 1. — Ego qui loquor justitiam. I. q. 51. 5. — Spiritus Domini ductor ejus fuit. I 2. q. 113. 7. 2 2. q. 173. 2. c. fi. et q. 189. 10. ad 1. — Abraham nescivit nos, et Israel ignoravit nos. I. q. 89. 8. c.

CAPUT LXIV. — Oculus non vidit, Deus, absque te, quæ præparasti expectantibus te. I. q. 1. 1. c. 2 2. q. 17. 2. ad 1. III. q. 57. 2. ad 2. — Quasi pannus monstruatus, universæ justitiæ nostræ. III. q. 89. 6. o.

CAPUT LXV. — Et servos suos vocabit nomine alio. III. q. 37. 2. o. — Antequam clament, ego exaudiam, adhuc loquentibus illis, ego exaudiam. 2 2. q. 83. 1. ad 1. — Non nocebunt, neque occident, in monte sancto meo. 2 2. q. 64. 4. o.

CAPUT LXVI. — Numquid qui alios parere facio, ego non pariam? si ego qui aliis generationem tribuo, sterilis ero? I. q. 27. 2. et q. 28. 4. c. — Vermis eorum non morietur. I. q. 64. 3. a. 4. ad 4. — Et ignis eorum non extinguetur. I. q. 10. 3. c. ad 2. — Egredietur, et videbunt cadavera vivorum. sup. q. 94. 1. c.

EX JEREMIA PROPHETA.

CAPUT I. — Priusquam te formarem in utero, novi te. III. q. 27. 2. ad 1. — Et prophetam in gentibus dedi te. 2 2. q. 171. 2. ad 2. — Et misit manum suam. 2. Paral. 6. fi.

CAPUT II. — Elongaverunt a me. I. q. 3. 1. ad 5.

CAPUT IV. — Et jurabis, vivit Dominus in veritate, et iudicio, et justitia. 2 2. q. 89. 3. o. et 7. c. 2 2. q. 98. 1. ad 1. — Circumcidimini Domino, et auferte præputia cordis vestri. I 2. q. 102. 5. ad 1.

CAPUT VI. — A minore quippe usque ad majorem, omnes avaritiæ student. 2 2. q. 166. 1. ad 3. — Crudelis est, et non miserebitur. 2 2. q. 159. 1. ad 2.

CAPUT VII. — Et mulieres conspergunt adipem, ut faciant placenta reginæ cæli. 1 2. q. 102. 4. ad 6. et 3. — Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, per diem consurgens diluculo et mittens. 2 2. q. 171. 1. ad 3. et 5. c.

CAPUT VIII. — Apprehenderunt mendacium. 1. q. 17. 4. ad 3. — Milvus in cælo cognovit tempus suum, turtur, et hirundo, et ciconia, etc. 2 2. q. 95. 7. ad 2.

CAPUT IX. — Non gloriatur sapiens in sapientia sua, nec fortis in fortitudine sua, etc. sed scire et nosse me. 2 2. q. 45. 4. ad 1.

CAPUT X. — A signis cæli nolite metuere, quæ gentes timent. 1. q. 115. 4. ad 3. — Stultus factus est omnis homo, a scientia sua. 2 2. q. 46. 1. ad 3. — Non est hominis via ejus, neque viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. 1. q. 83. 1. ad 4. — Ne forte ad nihilum redigas me. 1. q. 104. 3. o. 1 2. q. 87. 4. ad 1.

CAPUT XI. — Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? 2 2. q. 184. 8. o. et q. 186. 10. o. — Numquid carnes sanctæ auferent a te malitias tuas? 11. q. 79. 2 ad 2. — Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam, vocavit Dominus nomen tuum. 11. q. 37. 2. o. — Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam. 1 2. q. 102. 3. ad 2. 11. q. 73. 5. c.

CAPUT XIII. — Confusa es in mendacio. 2 2. q. 128. ad 2. — Quare quasi colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum. 11. q. 15. 10. c.

CAPUT XV. — Si steterint Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum. 1. q. 3. 2. ad 1. 1 2. q. 114. 6. c. sup. q. 72. 3. 2. — Non sedi in concilio ludentium. 2 2. q. 168. 4. ad 2. — Si converteris, convertam te. 1. q. 62. 2. ad 3.

CAPUT XVII. — Maledictus homo, qui confidit in homine. 2 2. q. 25. 1. ad 3.

CAPUT XVIII. — Sicut lutum in manus figuli, sic et vos. 1 2. q. 112. 3. — Repente loquar adversus gentem, et adversus regnum, ut eradicem, etc. usque: Nunc ergo. 1. q. 19. 7. ad 2. 2 2. q. 171. 6. ad 2. et q. 174. 1. c. et 2. o.

CAPUT XX. — Seduxisti me, Domine, et seductus sum. 2 2. q. 55. 4. ad 1.

CAPUT XXII. — Scribe virum istum sterilem. 11. q. 31. 2. ad 3.

CAPUT XXIII. — Et regnabit rex, et sapiens erit. 2 2. q. 50. 1. ad 1. — Numquid non cælum et terram ego impleo? dicit Dominus. 1. q. 3. 2. c.

CAPUT XXIX. — Ego sum iudex et testis, dicit Dominus. 2 2. q. 67. 1. ad 1. 3 ad 3. et q. 89. 1. ad 3.

CAPUT XXXI. — Quiescat vox tua a ploratu, et oculi tui a lacrymis, quia est merces operi tuo, ait Dominus. 11. q. 84. 9. ad 1. — Postquam convertisti me, egi poenitentiam. 11. q. 85. 5. ad 3. — Non docebit ultra vir proximum suum, et vir

fratrem suum, etc. usque maximum. 1. q. 106. 1. ad 1.

CAPUT XXXII. — Et incomprehensibilis. 1. q. 12. 1. ad 1. et ad 3. et 7. o. et 8. o. et q. 56. 3. ad 1. et ad 2. et q. 57. 5. ad 2. et q. 62. 9. c. et 1. q. 86. 2. ad 1. et q. 107. 3. o. 1 2. q. 93. 2. ad 2. et q. 102. 4. ad 6. 11. q. 10. 1. o. et 3. ad 1.

CAPUT XXXIX. — Ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc, in malum, et non in bonum. 1. q. 48. 6. 5.

CAPUT XL. — Si placet tibi, ut venias mecum in Babylonem, veni, et ponam oculos meos super te. 2 2. q. 22. 1. o.

CAPUT XLI. — Noli occidere nos, quia habemus thesaurum in agro. 2 2. q. 66. 5. ad 2.

CAPUT XLIII. — Mendacium tu loqueris. 2 2. q. 110. 1. o.

CAPUT XLIV. — Et non poterat ultra portare Dominus, propter malitiam studiorum vestrorum. 2 2. q. 137. 5. ad 4.

CAPUT XLIX. — Dispergam in omnem ventum eos. sup. q. 40. 1. ad 1

CAPUT LI. — Derelinquamus eam. 1. q. 113. 6. c.

EX LIBRO LAMENTATIONUM.

CAPUT I. — O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, et videte si dolor est, sicut dolor meus. 11. q. 40. 6. o.

EX LIBRO BARUCH.

CAPUT III. — Post hæc in terris visus est, et cum hominibus conversatus est. 11. q. 40. ad 1.

CAPUT IV. — Hic liber mandatorum Dei, et lex quæ est in æternum. 1 2. q. 103. 3. ad 1.

EX EZECHIELE.

CAPUT I. — Animalia ibant et revertebantur, in similitudinem fulguris coruscantis. 2 2. q. 183. 6. c. — Quasi sit rota in medio rotæ. 1 2. q. 107. 3. c.

CAPUT II. — Filii hominis, sta super pedes tuos. 2 2. q. 171. 1. ad 4. et q. 183. 1. ad 1.

CAPUT III. — Si dicente me ad impium: morte morieris, non annuntiaveris ei, neque locutus fueris, ut avertatur a via sua impia, et vivat ipse impius, in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. 2 2. q. 10. 12. ad 5.

CAPUT IX. — Dereliquit Dominus terram, et Dominus non videt. 1. q. 103. 5. c. 11. ad 2.

CAPUT XIII. — Væ qui consuunt pulvillos sub omni cubito manus. 2 2. q. 115. 1.

CAPUT XIV. — Ego Dominus decepi prophetam illum. 2 2. q. 55. 4. ad 1.

CAPUT XVI. — In pulchritudine tua, fornicata es, in nomine tuo. 22 q. 145. 2. ad 3.

CAPUT XVIII. — Omnes animæ meæ sunt; u anima patris, ita et anima filii mea est. 12. q. 87. 8 c. fin. — Filius non portabit iniquitatem patris, et pater non portabit iniquitatem filii. 12. q. 81. 1. ad 1. et 2. ad 1. sup. q. 68. 2. 1. — Omnes iustitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur. III. q. 88. 1. ad 3.

CAPUT XX. — Dedi eis præcepta mea, et judicia mea, quæ faciens homo, vivet in eis. 12. q. 98. 1. ad 1. — Dedi eis præcepta non bona, et judicia in quibus non vivent. Ibid. — Et pollui eos in muneribus suis, cum offerent omne quod aperit vulvam, propter delicta sua. Ibid.

CAPUT XXI. — Stetit rex Babylonis in bivio, in capite duarum viarum, divinationem quærens, commiscens sagittas. 22. q. 95. 8. o.

CAPUT XXV. — Tu signaculum similitudinis. I. q. 93. 3. o.

CAPUT XXVII. — Pupillum et viduam contristaverunt apud te. 22. q. 116. 1. c.

CAPUT XXVIII. — Plenus sapientia, perfectus decore. I. q. 55. 2. o. I. q. 85. 5. c. q. 91. 1. c. et q. 109. 3. ad 3. — In deliciis paradisi fuisti. I. q. 63. 5. c. — Omnis lapis pretiosus, operimentum tuum. I. q. 63. 7. o. et 9. ad 3. 22. q. 183. 1. c. et 2. ad 2. — Tu cherubim extensus et protegens. I. q. 63. 7. ad 1. — Ambulasti perfectus in viis tuis, a die conditionis tuæ. I. q. 63. 6. ad 1. — Et elevatum est cor tuum in decore tuo, perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. I. q. 63. 2. 3. o. et 7. c. fi. 22. q. 145. 2. ad 3.

CAPUT XXIX. — Nabuchodonosor, rex Babylonis, servire fecit exercitum suum servitute magna adversus Tyrum, etc. usque laboraverit mihi. 12. q. 114. 10. ad 2.

CAPUT XXXIII. — Sanguinem ejus de manu speculatoris requiram. 22. q. 10. 12. ad 5. — Justitia justi non liberabit eum, in quacumque die peccaverit. III. q. 89. 4. 5. 6. o. — Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. III. q. 89. 2. ad 2. et 3. o.

CAPUT XLI. — Duas facies habebat cherubim. I. q. 63. 7. ad 1. et I. q. 108. 5. ad 3.

CAPUT XLIII. — Ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalem, et terra splendebat a majestate ejus. III. q. 27. 3. c. fi.

CAPUT XLIV. — Porta hæc clausa erit, et non aperietur, et vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam. III. q. 28. 5. c. — Et vinum non bibet omnis sacerdos, quando ingressurus est atrium interius. 22. q. 149. 3. o. — Et ad mortuum hominem non ingredientur, ne polluantur, nisi ad patrem. 12. q. 103. 4. ad 3.

EX DANIELE.

CAPUT I. — Decorus forma. 22. q. 167. 2. c. fi. Si viderit vultus vestros macilentiores præ cæteris adolescentibus cœvis vestris, condemnabitur caput meum regi. 22. q. 88. 2. ad 3. 22. q. 147. 1. ad 2. et q. 188. 6. ad 3. — Tenta nos, obsecro, servos tuos, diebus decem. III. q. 41. 2. ad 2. — Pueris autem iis dedit Deus scientiam, et disciplinam in omni libro et sapientia. 22. q. 15. 3. c. fi. 22. q. 96. 1. ad 2. et q. 189. 1. ad 4.

CAPUT II. — Exceptis diis, quorum conversatio non est cum hominibus. 22. q. 23. 1. ad 1.

CAPUT III. — Sumusque humiles. 22. q. 161. 1. ad 1. — Omnis populus, tribus, et lingua quacumque locuta fuerit blasphemiam contra Deum. 22. q. 13. 2. o.

CAPUT IV. — Consilium meum placeat tibi, et peccata tua eleemosynis redime. 22. q. 32. 5. ad 1. sup. q. 14. 2. 1.

CAPUT VII. — Millia millium ministrabant ei, et decies millies centena millia assistebant ei. I. q. 112. 4. ad 2. — Antiquus dierum sedit. III. q. 59. 1. ad 2. sup. q. 90. 1. 4. — Fluvius igneus rapidusque egrediebatur. sup. q. 74. 9. c.

CAPUT X. — Intelligentia enim opus est in visione. 22. q. 3. 5. ad 2. 22. q. 173. 2. ad 2. — Princeps regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus. I. q. 108. 6. c. et q. 113. 8. o. — Michael princeps vester. I. q. 113. 3. c.

CAPUT XII. — Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. I. q. 10. 3. ad 1. I. q. 117. 1. 2. o. 22. q. 189. 9. c.

CAPUT XIII. — Melius est mihi absque opere incidere in manus hominum, quam peccare in conspectu Domini. 22. q. 110. 3. ad 4. — Suscitavit Deus spiritum pueri junioris, cui nomen Daniel. 22. q. 189. 1. ad 4. — Convicerat enim eos Daniel ex ore suo, falsum dixisse testimonium. 22. q. 67. 1. ad 1. et 3. ad 3.

EX OSEA.

CAPUT I. — Vade et accipe uxorem fornicariam, et fac filios fornicationum. 12. q. 94. 5. ad 2. et q. 100. 8. 3. ad 3. et 22. q. 10. 4. ad 2. 22. q. 154. 2. ad 2.

CAPUT II. — Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus. 12. q. 51. 1. c. fi. 22. q. 183. 5. 8. c.

CAPUT IV. — Peccata populi mei comedent. III. q. 15. 1. ad 4.

CAPUT VI. — In tribulatione sua, mane con-surgent ad me. III. q. 21. 4. ad 3. — Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos. III. q. 51. 4. o. et q. 53. 2. o. — Misericordiam vului, et non sacrificium. 22. q. 30. 4. ad 1.

CAPUT VIII. — Scribam eis multiplices leges meas. 1 2. q. 91. 5. ad 1.

CAPUT IX. — Scito te Israel stultum, prophetam insanum, virum spiritalem. 2 2. q. 171. 1. ad 3. — Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt. 2 2. q. 7. 2. c. et q. 81. 8. c.

CAPUT XII. — Ego visionem multiplicavi. 1. q. 1. 9. o. et q. 3. 1. o. 1. q. 111. 1. o. 2 2. q. 172. 1. 2. o. et q. 173. 2. — Et in manu prophetarum assimilatus sum. 2 2. q. 173. 2. c.

CAPUT XIII. — Perditio tua ex te, Israel, tantum ex me auxilium tuum. 1. q. 23. 3. ad 2. et 1 2. q. 112. 3. ad 2. — Ero mors tua, o mors, morsus tuus ero, inferne. III. q. 52. 6. c.

CAPUT XIV. — Ex me fructus tuus inventus est. 1. q. 23. 3. ad 2. 1 2. q. 76. 2. ad 2. et q. 109. 7.

EX JOELE.

CAPUT I. — Sanctificate jejunium. 2 2. q. 147. 1. 3. 5.

CAPUT II. — Sol et luna obtenebrati sunt. III. q. 44. 2. ad 2. — Congregate parvulos, et sugentes ubera. 2 2. q. 147. 4. ad 2. — Effundam de spirita meo super omnem carnem. 1. q. 36. 1. ad 1. — Omnis qui invocaverit nomen Domini, salvus erit. 2 2. q. 93. 1. ad 3. — Magnus dies Domini, et terribilis valde, et horribilis. III. q. 36. 1. ad 3. — Educam eas in valle Josaphat. sup. q. 88. 4. 3.

EX AMOS.

CAPUT I. — Dominus de Sion rugiet. 2 2. q. 172. 3. ad 1. q. 173. 2. ad 1.

CAPUT III. — Si erit malum in civitate, quod Deus non fecerit. 1. q. 49. 2. ad 1. — Non faciet Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum ad servos suos prophetas. 1. q. 57. 5. ad 3. 2 2. q. 171. 4. ad 1. et 172. 4. ad 2.

CAPUT IV. — Formans montes, et creans spiritum. 1. q. 41. 3. ad 4.

CAPUT VII. — Non sum propheta, et non sum filius prophetæ. 2 2. q. 113. 1. ad 1.

EX JONA.

CAPUT II. — Et erat Jonas in ventre piscis, tribus diebus et tribus noctibus. III. q. 51. 4. o.

CAPUT III. — Homines et jumenta, boves et pecora, non gustent quicquam, nec pascantur. 2 2. q. 147. 4. ad 2.

EX MICHÆA.

CAPUT II. — Et mendacium potius loquerer. 2 2. q. 110. 3. ad 4. et q. 113. 1. ad 3. — Ascendet enim, pandens iter ante eos. III. q. 49. 5. ad 4.

CAPUT III. — Qui odio habetis bonum, et diligitis malum. 1. q. 12. 9. c. 1. q. 82. 2. ad 1. 1 2.

q. 6. 4. ad 3. et q. 8. 1. o. et q. 18. 4. ad 1. et q. 19. 1. ad 1. et q. 27. 1. ad 1. et q. 29. 4. c. et 1. 2. q. 74. 1. ad 1. et q. 77. 2. c. et q. 80. 1. c.

CAPUT V. — Egressus ejus a principio. 1. q. 42. 5. ad 2. — A diebus æternis. 1. q. 10. 1. ad 4.

CAPUT VI. — Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te. 1. 2. q. 19. 10. ad 1. — Utique facere judicium et diligere justitiam. 2 2. q. 60. 1. ad 2. — Et sollicitum ambulare cum Deo suo. 2 2. q. 47. 9. ad 3. et q. 55. 6. c.

CAPUT VII. — Inimici hominis domestici ejus. 2. 2. q. 70. 3. o. 2 2. q. 189. 10. ad 2.

EX NAHUM.

CAPUT I. — Non consurget duplex tribulatio, vel: Non judicabit Deus bis in idipsum. III. q. 59. 5. ad 2.

EX ZACHARIA.

CAPUT I. — Convertimini ad me, ait Dominus, et convertar ad vos. 1 2. q. 109. 6. ad 1.

CAPUT II. — Quia consurrexit de habitaculo sancto suo. III. q. 57. 2. ad 1.

CAPUT VI. — Ecce vir, oriens nomen illi. III. q. 36. 3. ad 3. et q. 37. 2. ad 1.

CAPUT VII. — Verba quæ misit Dominus exercituum in spiritu sancto suo, per manum prophetarum priorum. 1. q. 1. 10. c.

CAPUT IX. — Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non erat aqua. III. q. 52. 4. ad 1. et 5. 6. 7. 8. o.

CAPUT XIII. — In die illa, erit fons patens domui David, et habitatoribus Jerusalem in ablutionem peccatoris, et menstruatæ. III. q. 68. 4. ad 1. — Adam exemplum meum, ab adolescentia mea. 1. 2. q. 82. 2. ad 1.

EX MALACHIA.

CAPUT I. — Dilexi vos. 1. q. 20. 1. 2. o. et q. 33. 3. ad 1. 1 2. q. 110. 1. o. — Jacob dilexi, Esau autem odio habui. 1. q. 23. 3. c. — Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus? 2 2. q. 65. 3. o. — Si offeratis cæcum, claudum et languidum, nonne malum est? 2 2. q. 86. 3. ad 3. — Et in omni loco sacrificabitur, et offeretur nomini meo oblatio munda. 1 2. q. 102. 4. ad 5. 2 2. q. 84. 3. o.

CAPUT II. — Maledicam benedictionibus vestris. III. q. 82. 5. ad 3. — Angelus Domini exercituum est. III. q. 22. 1. c. ad 1. et 4. c. et q. 26. 1. o. et 3. q. 82. 3. c. — Contaminavit Judas sanctificationem. sup. q. 59. 1. c. — Si odio habueris illam, dimitte eam. sup. q. 67. 6. o.

CAPUT III. — Et præparabit viam. III. q. 38. 1. o. et 2. ad 2. et 3. o. et q. 70. 1. ad 3. — Inferte omnem decimationem in horreum meum, et sit cibis in domo mea: et probate me super hoc

dicat Dominus. 2. 2. q. 97. 2. ad 1. — Dixistis, vauus est qui servit Deo. 2. 2. q. 83. 2. c. — Et scriptus est liber monimenti, coram Deo, timen-tibus Deum. i. q. 24. o. et q. 39. 8. ñ.

CAPUT IV. — Ecce ego mittam vobis Heliam prophetam. 2. 2. q. 174. 4. ad 3. — Et convertet cor patrum ad filios, et cor filiorum ad patres. 2. 2. q. 26. 10. o.

EX MACHABÆIS, LIB. I.

CAPUT I. — Et destinaverunt aliqui de po-pulo. i. q. 23. 1. c. et 2. ad 2.

CAPUT II. — Et cogitaverunt dicentes, omnis homo quicumque venerit ad nos in bello in die sabbatorum, pugnemus adversus eum, et non moriemur omnes. 1. 2. q. 100. 8. ad 4. 2. 2. q. 40. 4. o. 2. 2. q. 122. 4. ad 3. iii. q. 40. 4. ad 3.

CAPUT VI. — Vidit Eleazarus filius Saura unam de bestiis loricatam loricis regis, etc. et mortuus est. 2. 2. q. 64. 5. ad 5.

CAPUT VIII. — Et committunt uni magistrat-um, per singulos annos dominari universæ terræ suæ, et omnes obediunt uni. i. q. 103. 3. c. 1. 2. q. 95. 4. c. et q. 105. 1. o. 2. 2. q. 50. 1. ad 2. — Et non est invidia, neque zelus inter eos. 2. 2. q. 36. 2. ad 1.

CAPUT XII. — Non enim cum nullo horum indigeremus, habentes solatio sanctos libros. 2. 2. q. 188. 5. c.

LIB. II.

CAPUT I. — Domine Deus omnium creator. i. q. 44. o. et q. 45. 2. o. et q. 65. o. 1. 2. q. 79. 2. c. — Qui solus es bonus rex, solus prestans. i. q. 3. 2. c. et q. 6. o. et q. 20. 1. ad 3. et q. 49. 3. c. ad 2. et q. 62. 8. c. ad 2. q. 100. 2. c. et q. 103. 2. c. et 1. 2. q. 4. 4. c. 2. 2. q. 19. 1. c. et q. 23. 2. ad 1. et q. 24. 11. c. ñ. et q. 27. 3. 4. o. et q. 34. 1. c. ad 1. iii. q. 1. 1. c. et q. 20. 1. c. — Et æternus. i. q. 10. 2. 3. o. et q. 16. 7. o. et q. 46. o. et q. 61. 2. o.

CAPUT III. — Invocabant de cælo eum, qui de depositis legem posuit. 1. 2. q. 105. 2. ad 4. et ad 5. 2. 2. q. 62. 6. c. — Visitator et adjutor loci illius est. i. q. 23. 8. ad 2.

CAPUT V. — Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit. 1. 2. q. 104. 4. ad 1.

CAPUT VI. — Respondit cito dicens, præmitti se velle in infernum. iii. q. 52. 2. ad 4. — Non enim ætati nostræ dignum inquit est fingere. iii. q. 69. 9. ad 3. — Et ipsi propter meam simulationem decipiantur, et per hæc maculam et execra-tionem meæ senectuti conquiram. 2. 2. q. 111. 1. o. — Fortiter vita excedendo, etc. Adolescentibus forte exemplum relinquam, si prompto animo ac fortiter, etc. honesta morte perfungar. 2. 2. q. 123. 5. ad 1. et q. 124. 2. c.

CAPUT VII. — Parati sumus mori, magis quam Æatrias Dei leges prævaricari. 2. 2. q. 100. 3. ad 4.

et q. 119. 3. ad 3. et q. 125. 4. c. — Neque ego spi-ritum et animam donavi vobis et vitam, etc. sed mundi creator, etc. i. q. 75. 6. ad 1. q. 90. 2. o. et q. 93. 2. c. ñ. et q. 100. 1. ad 2. et q. 118. 2. c. et 1. 2. q. 3. 7. ad 2. et q. 9. 6. c. et 1. 2. q. 81. 1. c. ad 2. 2. 2. q. 85. 2. c.

CAPUT IX. — Orabat hic scelestus Dominum, a quo non erat misericordiam consecuturus. iii. q. 83. 1. ad 1.

CAPUT XII. — Sancta ergo et salubris est co-gitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis sol-vantur. iii. q. 82. 6. c. sup. q. 71. 2. c.

CAPUT XV. — Oniam, qui fuerat summus sa-cerdos, virum bonum et benignum, etc. manus protendentem orare pro omni populo Judæorum. 2. 2. q. 83. 11. o. — Tu Domine qui misisti angeli-tum tuum sub Ezechia rege Juda. i. q. 112. o. — Judas per omnia corde et animo mori pro civi-bus paratus erat. i. q. 60. c. 2. 2. q. 26. 3. c. et q. 31. 3. ad 2. — Magnifice glorius est. 2. 2. q. 132. 1. ad 1. et ad 3. — Hic est qui multum orat pro populo. sup. q. 72. 3. c.

EX EVANGELIO

SECUNDUM SANCTUM MATTHÆUM

CAPUT I. — Liber generationis Jesu Christi. iii. q. 31. 3. ad 1. et ad 3. 4. ad 5. — Filii David filii Abraham. iii. q. 31. 2. c. — Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob. 1. 2. q. 85. 4. ad 6. — Jacob autem genuit Judam, et fratres ejus. iii. q. 31. 3. ad 5. — Judas autem genuit Phares et Zaram, de Thamar. iii. q. 31. 3. ad 5. — Booz autem genuit Obed ex Ruth. 1. 2. q. 105. 3. ad 1. — David autem rex genuit Salomonem, ex ea quæ, fuit Uriæ. iii. q. 31. 3. ad 5. — Joram autem ge-nuit Oziam. iii. q. 31. 3. ad 4. — Josias autem ge-nuit Jechoniam et fratres ejus. iii. q. 31. 3. ad 5. — Et post transmigrationem Babylonis, Jechonias genuit Salathiel. iii. q. 31. 3. ad 3. — Jacob autem genuit Joseph. iii. q. 31. 3. ad 2. et 4. ad 5. — Vi-rum Mariæ. iii. q. 29. 2. o. et q. 28. 3. ad 2. — De qua natus est Jesus. iii. q. 35. 2. o. et 5. c. — Qui vocatur Christus. iii. q. 16. 5. o. et q. 17. 1. c. et q. 37. 2. o. — Cum esset desponsata. iii. q. 2. 9. 1. o. — Mater Jesu Maria. iii. q. 25. 5. c. et q. 35. 3. ad 4. — Antequam convenirent. iii. q. 23. 3. ad 1. — Inventa est in utero habens de Spiritu sancto. iii. q. 23. 3. ad 1. et q. 32. 1. 2. o. et q. 39. 8. ad 2. et q. 46. 6. c. et q. 52. 1. ad 3. — Joseph autem vir ejus. iii. q. 29. 2. o. et q. 23. 2. ad 2. — Cum esset justus. iii. q. 28. 3. ad 5. et 4. c. ad 3. — Et nollet eam traducere. iii. q. 29. 2. ad 3. — Voluit occulte dimittere eam. iii. q. 23. 3. ad 2. et q. 29. 2. ad 3. sup. q. 62. 3. 2. — Ecce angelus Do-mini apparuit in somnis Joseph. iii. q. 30. 2. ad 2. et 3. ad 2. et q. 36. 2. ad 2. — Noli timere acci-pere Mariam conjugem tuam. iii. q. 28. 3. ad 2. et q. 29. 2. o. — Quod enim in ea natum est. iii. q. 35. 2. o. et 5. c. — De Spiritu sancto est. s. 20. — Vocabis nomen ejus Jesum. iii. q. 57. 2. o. — Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod

dictum est per prophetam. 1 2. q. 98. 1. ad 2. — Et accepit conjugem suam. III. q. 29. 2. ad 3. — Et non cognoscebat eam. III. q. 28. 3. ad 3. et ad 4. — Donec peperit. III. q. 28. 3. ad 3. — Primogenitum. III. q. 23. 3. ad 4.

CAPUT II. — In Bethlehem Judæ. III. q. 35. 7. o. et q. 46. 10. ad 1. — Ecce magi. III. q. 35. 3. c. ad 2. et 5. c. — Ab oriente. III. q. 36. 3. ad 3. et 5. ad 4. 6. c. ad 3. — Venerunt Jerosolymam. III. q. 36. 8. ad 3. — Ubi est qui natus est, rex Judæorum. III. q. 36. 8. ad 3. — Vidimus enim stellam ejus in oriente. III. q. 36. 5. o. et 6. ad 3. et 7. o. — Et venimus adorare eum. III. q. 36. 8. o. — Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Jerosolyma cum illo. III. q. 36. 2. ad 3. — Et ecce stella quam viderant in oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. III. q. 36. 6. ad 3. et 7. c. ad 3. — Obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham. III. q. 36. 8. ad 4. et ad 5. — Herodes occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus ejus, a bimatu et infra. III. q. 36. 2. ad 3. et 6. ad 3. — Defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. 1 2. q. 82. 2. ad 1. III. q. 46. 11. ad 3. — Et habitavit in civitate quæ vocatur Nazareth. III. q. 35. 7. ad 2.

CAPUT III. — Et baptizabantur ab eo in Jordane. III. q. 38. 4. o. et q. 39. 3. ad 1. — Confitentes peccata sua. III. q. 38. 3. ad 2. — Ego vos baptizo in aqua, in poenitentiam. III. q. 38. 3. ad 3. — Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igne. III. q. 38. 3. ad 1. — Venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. III. q. 58. 1. c. et q. 39. 1. 2. 4. o. et 5. c. et q. 66. 5. ad 4. et q. 67. 7. ad 1. III. q. 81. 1. c. et q. 84. 7. ad 4. — Ego a te debeo baptizari. III. q. 38. 6. ad 3. — Sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam. III. q. 38. 6. ad 3. — Et ecce aperti sunt cæli. III. q. 39. 5. o. et q. 49. 5. ad 3. — Et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam. III. q. 39. 6. 7. o. et q. 46. 4. ad 2. — Et ecce vox de cælis dicens. III. q. 39. 3. o. et q. 45. 4. o. et q. 66. 6. c.

CAPUT IV. — Tunc ductus est Jesus in desertum. III. q. 41. 1. ad 2. et 2. o. — Ut tentaretur a diabolo. III. q. 41. 1. o. — Et cum jejunasset quadraginta diebus, et quadraginta noctibus. III. q. 41. 3. o. — Postea esurit. Et accedens tentator dixit. III. q. 41. 1. ad 1. et 3. o. — Si filius Dei es. III. q. 41. 4. c. et 1. ad 1. — Dic ut lapides isti panes fiant. III. q. 41. 4. ad 1. — Qui respondens, dixit ei, Scriptum est. III. q. 41. 4. o. — Non in solo pane vivit homo. Deuter. 8. II. et 30. ad VII. 22. q. 188. 8. ad 4. — Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem. III. q. 41. 1. ad 2. et 2. ad 3. et 4. ad 7. — Mitte te deorsum. III. q. 41. 4. ad 2. — Assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde. III. q. 41. 1. ad 2. — Et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum. III. q. 41. 4. ad 7. — Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoreris me. III. q. 41. 4. ad 3. — Vade, Satana. III. q. 41. 4. ad 6. — Tunc reliquit eum diabolus. I. q. 114. 5. c. III. q. 41. 3. ad 2. et ad 3. — Et ecce

angeli accesserunt, et ministrabant ei. III. q. 41. 3. ad 2. — Exinde coepit Jesus prædicare. III. q. 42. o. — At illi statim, relictis retibus et patre, secuti sunt eum. 2 2. q. 101. 2. ad 1. et 4. ad 1. — Et vocavit eos. 2 2. q. 189. 6. o. et 10. o. — Et obtulerunt omnes male habentes, etc. et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos. 2 2. q. 125. 5. ad 1.

CAPUT V. — Beati pauperes spiritu, etc. usque gaudete, etc. 1 2. q. 69. o. — Beati mites. 1 2. q. 69. 3. 4. o. — Beati qui lugent. 1 2. q. 35. 3. ad 1. et q. 69. 3. 4. o. et 2 2. q. 23. 1. ad 2. sup. q. 4. 2. c. — Beati qui esurunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur. 1 2. q. 69. 3. 4. o. 2 2. q. 139. 2. ad 1. — Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. 1 2. q. 69. 3. 4. o. 2 2. q. 8. 7. o. et q. 83. 9. ad 3. — Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. 1 2. q. 69. 3. 4. o. 2 2. q. 45. 6. o. et q. 83. 9. ad 3. — Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum. 1 2. q. 69. 3. ad 5. et 4. ad 2. — Merces vestra copiosa est in cælis. 1. q. 68. 4. c. fin. 1 2. q. 4. 7. ad 3. — Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum. 2 2. q. 189. 9. ad 2. — Nolite putare, quoniam veni solvere legem aut prophetas. Non veni solvere. 1 2. q. 107. 2. ad 4. III. q. 37. o. et q. 40. 4. o. et q. 47. 2. ad 1. — Sed adimplere. 1 2. q. 107. 2. o. et 4. ad 3. 2 2. q. 104. 6. ad 2. — Dico autem vobis. III. q. 42. 1. 2. c. ad 2. — Audistis quia dictum est antiquis. 2 2. q. 5. 1. ad 3. — Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. 2 2. q. 153. 3. ad 2. et 5. ad 3. — Qui autem dixerit Racha, reus erit concilio. 2 2. q. 153. 5. ad 3. et q. 15. 5. c. fin. — Qui autem dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis. 1 2. q. 46. 8. ad 3. 2 2. q. 153. 5. ad 3. et q. 72. 2. o. — Omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mochari. 1 2. q. 107. 2. ad 3. sup. q. 59. 6. c. — Qui dimissam duxerit mocharatur. sup. q. 67. 4. c. — Reddes Domino juramenta tua. 2 2. q. 89. 1. ad 3. — Non jurare omnino. 2 2. q. 89. 2. ad 1. et 6. ad 1. — Sit sermo vester, est est; non non; quod autem his abundantius est, a malo est. 2 2. q. 89. 1. ad 2. et 2. ad 1. et ad 2. — Non resistere malo. 2 2. q. 2. 3. o. 2 2. q. 108. 1. ad 2. et ad 4. et q. 188. 3. ad 1. — Si quis percusserit te in dexteram maxillam tuam, præbe illi et alteram, etc. usque fi. 1 2. q. 108. 3. ad 2. et 4. ad 4. 2 2. q. 40. 1. ad 2. et q. 43. 8. ad 4. et q. 72. 3. c. q. 124. 1. ad 3. et 3. ad 1. et q. 128. 1. ad 4. et q. 140. 2. ad 2. et q. 152. 3. ad 2. et q. 186. 2. c. — Qui vult tecum in iudicio contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. 2 2. q. 43. 8. ad 4. et q. 72. 3. o. 2 2. q. 108. 1. ad 2. et ad 4. et q. 188. 3. ad 1. — Diligite inimicos vestros. 2 2. q. 25. 8. 9. o. et q. 34. 3. ad 3. et q. 83. 8. c. 2 2. q. 108. 1. c. — Benefacite iis qui oderunt vos. 2 2. q. 25. 6. c. ad 2. et 9. o. et q. 31. 2. o. et q. 32. 9. ad 1. 2 2. q. 163. 3. ad 3. — Orate pro persecutoribus et calumniatoribus vos. 2 2. q. 83. 8. o. — Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? 2 2. q. 27. 7. ad 1. — Estote ergo perfecti, sicut et Pater vester celestis perfectus

est. 2. 2. q. 189. 2. ad 2. — Receperunt mercedem suam, sup. q. 14. 4. 2.

CAPUT VI. — Alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum. 2. 2. q. 132. 3. ad 1. — Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te. 2. 2. q. 132. 5. ad 3. — Sicut hypocritæ faciunt. 2. 2. q. 111. o. — Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, etc. 2. 2. q. 83. 12. ad 3. — Orantes nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt. 2. 2. q. 83. 14. ad 1. — Sic ergo vos orabitis. 2. 2. q. 83. 14 ad 3. — Pater noster, etc. usque fin. 2. 2. q. 83. 9 o. — Fiat voluntas tua. 1. q. 19. 11. 12. c. — Panem nostrum supersubstantialiaem da nobis hodie. 2. 2. q. 83. 7. ad 1. — Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. 2. 2. q. 83. 16. ad 3. 11. q. 84. 10. b. sup. q. 99. 5. 3. — Thesaurizate vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, etc. 1. 2. q. 4. 7. ad 1. — Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. 1. 2. q. 12. 1. ad 1. — Si ergo lumen quod in te est, tenebræ sunt. 1. 2. q. 12. 1. ad 2. — Nemo potest duobus dominis servire. 1. 2. q. 1. 5. c. — Ne solliciti sitis animæ vestræ, etc. 1. 2. q. 108. 5. ad 3. 2. 2. q. 47. 9. c. ad 3. et q. 49. 4. c. et q. 55. 6. 4. et q. 83. 6. ad 2. 2. 2. q. 188. 7. c. — Quarite ergo primum regnum Dei et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis. 2. 2. q. 87. 6. ad 1. — Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. 2. 2. q. 83. 2. ad 1. — Nolite ergo solliciti esse in crastinum. 2. 2. q. 55. 7. o. 2. 2. q. 188. 7. ad 2.

CAPUT VII. — Nolite judicare, et non judicabimini. 1. 2. q. 108. 3. ad 6. 2. 2. q. 60. 2. 3. 6. o. et q. 67. 1. o. et q. 80. 2. ad 1. 11. q. 59. 1. c. — In quo enim iudicio judicaveritis, judicabimini, et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. 2. 2. q. 61. 4. ad 1. — Quomodo dicis fratri tuo, Frater, sine, ejciam festucam de oculo tuo; trabem autem, quæ est in oculo tuo, non vides? 2. 2. q. 33. 5. c. — Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, etc. 1. q. 1. 9. ad 2. — Petite, et dabitur vobis. 2. 2. q. 83. 3. ad 2. — Omnia ergo quæ vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. 1. 2. q. 99. 1. ad 3. — Attendite a falsis prophetis, etc. 2. 2. q. 172. 4. ad 3. — Non potest arbor bona fructus malos facere; neque e converso. 1. q. 49. 1. ad 1. 1. 2. q. 20. 2. ad 1. — Erat enim docens eos, sicut potestatem habens, et non sicut Scribæ eorum, et Pharisei. 11. q. 42. 1. ad 2.

CAPUT VIII. — Et extendens Jesus manum, tetigit eum. 11. q. 44. 3. ad 2. — Vide nemini dixeris. 2. 2. q. 104. 4. ad 1. 11. q. 13. 4. ad 2. et q. 44. 3. ad 4. — Vade, ostende te sacerdoti, et offer munus, etc. 1. 2. q. 103. 2. ad 2. — Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum. 11. q. 80. 10. ad 3. — Audiens autem Jesus miratus est. 11. q. 15. 8. o. — Non inveni tantam fidem in Israel. 2. 2. q. 5. 4. o. — Surrexit, et ministrabat eis. 11. q. 44. 3. ad 2. — Omnes male habentes curavit. 11. q. 43. 4. c. — Domine, permitte me primum ire, et sepelire patrem meum. 2. 2. q. 101. 4. ad 2. et q. 189. 6. c. 2. — Dæmones rogabant eum, di-

centes: Si ejcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. 11. q. 44. 1. ad 4. — Et ait illis: Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos. Ibid. — Et ecce magno impetu abiit totus grex per præceps in mare, et mortui sunt in aquis. Ibid.

CAPUT IX. — Videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide, fili. 1. 2. q. 114. 6. ad 1. — Dixit Jesus paralytico: Remittuntur tibi peccata tua. 11. q. 44. 3. ad 3. — Et cum vidisset Jesus cogitationes eorum. 11. q. 10. 2. o. et q. 59. 2. ad 3. — Quid est facilius dicere, dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge et ambula? 11. q. 44. 3. ad 3. — Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata. 11. q. 16. 11. ad 2. — Et præteriens inde Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine, et ait illi: Sequere me. Et secutus est eum. 11. q. 44. 3. ad 1. — Multi publicani et peccatores discumbabant cum Jesu, et discipulis ejus. 2. 2. q. 25. 6. ad 5. 11. q. 40. 1. o. et 2. c. ad 3. — Non enim veni vocare justos, sed peccatores. 11. q. 1. 3. 4. o. et 5. c. et q. 40. 1. c. et q. 43. 3. ad 2. et q. 44. 3. c. — Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus, etc. et tunc jejunabunt. 2. 2. q. 147. 4. ad 5. — Nemo mittit commissuram panni rudis, in vestimentum vetus. 2. 2. q. 147. 4. ad 5. — Sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur. 1. 2. q. 96. 2. c. ad 2. — Et tenuit manum ejus, et dixit. 11. q. 44. 3. ad 2. — Tunc tetigit oculos eorum, dicens. Ibid. — Creditis, quia hoc possum facere vobis, etc. secundum fidem vestram fiat vobis. 2. 2. q. 178. 1. o. et ad 5. — Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. 11. q. 13. 4. ad 2. — In principe dæmoniorum ejicit dæmones. 11. q. 43. 2. ad 3. — Et circuibat Jesus omnes civitates, et castella, docens in synagogis. 11. q. 7. 3. ad 2.

CAPUT X. — Dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos. 11. q. 43. 2. ad 3. — In viam gentium ne abieritis, etc. Non sum missus nisi ad oves quæ perierunt domus Israel. 11. q. 42. 1. o. — Nolite possidere, etc. non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam. 1. 2. q. 108. 2. ad 3. et 4. ad 2. et ad 4. — Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam, etc. 1. 2. q. 108. 2. ad 3. et 4. ad 4. 2. 2. q. 185. 6. ad 2. et q. 188. 7. ad 5. — Estote ergo prudentes, sicut serpentes. 2. 2. q. 55. 3. ad 1. et 4. ad 1. 2. 2. q. 92. 1. ad 1. — Cum autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini. 2. 2. q. 53. 4. ad 1. — Nolite timere eos qui occidunt corpus, sup. q. 71. 11. — Et quod in aure auditis, prædicate super tecta. 11. q. 42. 3. ad 1. — Non veni pacem mittere, sed gladium. 2. 2. q. 37. 1. ad 2. 2. — Inimici hominis, domestici ejus. 2. 2. q. 70. 3. o.

CAPUT XI. — Tu es qui venturus es, an alium expectamus? 2. 2. q. 2. 7. ad 2. — Etiam dico vobis plusquam prophetam. 2. 2. q. 174. 4. 3. — Qui autem minor est in regno celorum, major est illo. 1. q. 108. 2. ad 3. et q. 117. 2. c. ad 3. sup. q. 22. 4. 1. — Omnes enim prophætæ et lex, usque

ad Joannem prophetaverunt. 22. q. 174. 6. ad 3. — Venit Joannes, neque manducans, neque bibens. III. q. 40. 2. c. ad 1. — Venit filius hominis manducans et bibens. III. q. 40. 2. o. et q. 41. 3. ad 1. — Et justificata est sapientia a filiis suis. III. q. 40. 2. ad 1. — Abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. 22. q. 162. 3. ad 1. — Nemo novit filium, nisi pater, neque patrem quis novit, nisi filius, et cui voluerit filius revelare. I. q. 31. 4. ad 2. — Jugum enim meum suave est, et onus meum leve. 12. q. 107. 4. o.

CAPUT XII. — Discipuli autem ejus esurientes, coeperunt evellere spicas sabbato et manducare. 12. q. 100. 8. ad 4. 22. q. 40. 4. o. 22. q. 122. 4. ad 3. III. q. 40. 4. ad 3. — Sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine crimine sunt. 22. q. 122. 4. ad 3. — Licet sabbatis benefacere. 12. q. 100. 8. ad 4. et q. 107. 2. ad 4. 22. q. 40. 4. o. 22. q. 122. 4. ad 3. III. q. 40. 4. ad 1. et ad 3. — Omne regnum divisum contra se, desolabitur, et omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. 22. q. 37. 2. ad 3. — Si Satanas Satanas ejicit, adversus se divisus est. I. q. 109. 2. ad 2. III. q. 43. 2. ad 3. — Filii vestri in quo ejiciunt? III. q. 43. 2. ad 3. — Si autem ego in spiritu Dei ejicio dæmonia. I. q. 36. 1. ad 1. et q. 32. 1. ad 1. — Quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, etc. diripiet. III. q. 43. 2. ad 3. — Qui non est mecum, contra me est; et qui non congregat mecum, spargit. Ibid. — Spiritus autem blasphemiae non remittetur. 22. q. 14. 3. o. et q. 34. 2. ad 1. 22. q. 118. 5. ad 3. III. q. 86. 1. ad 2. et ad 3. — Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro. 22. q. 14. 1. o. — Et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. III. q. 43. 1. ad 1. — Revertar in domum meam, unde exivi. III. q. 88. 1. ad 2. — Et ecce fratres tui. III. q. 28. 3. ad 5. — Viri Ninivitæ resurgent in judicio. sup. q. 88. 1. c.

CAPUT XIII. — Qui autem seminatus est in spinis. 22. q. 188. 7. c. — Alia ceciderunt in terram bonam, et dabant fructum aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. 12. q. 70. 3. ad 2. 22. q. 125. 5. ad 2. — Vis imus, et colligimus ea? 22. q. 10. 8. ad 1. et q. 11. 3. ad 3. et q. 64. 2. ad 1. 22. q. 108. 1. ad 3. et 3. ad 1. — Sine parabolis non loquebatur eis. III. q. 42. 3. ad 3. — Messis est consummatio sæculi. I. q. 73. 1. ad 1. — Tunc fulgebunt justi sicut sol in regno Patris eorum. III. q. 45. 2. c. et q. 54. 2. ad 1. et ad 2. sup. q. 85. 1. c. — Simile est regnum calororum thesauro abscondito in agro, etc. et emit agrum illum. 22. q. 66. 5. ad 2.

CAPUT XIV. — Propter jusjurandum, etc. jus sit dari. 22. q. 89. 7. ad 2. — Misitque et decolavit Joannem in carcere. 22. q. 124. 5. c. — Accepit quinque panibus et duobus piscibus. I. q. 92. 3. ad 1. III. q. 44. 4. ad 4. — Aspiciens in caelum, benedixit. 22. q. 83. 10. ad 1. III. q. 13. 4. ad 3. et q. 21. 1. o. et q. 43. 2. ad 2. et q. 53. 4.

ad 2. — Ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto, solus erat ibi. III. q. 13. 4. ad 3. et q. 40. 1. ad 3.

CAPUT XV. — Non quod intrat in os, co.nquinat hominem. 22. q. 148. 1. ad 1. III. q. 40. 4. ad 2. et 12. q. 103. 4. ad 3. — Scis quia Pharisei, audito hoc verbo, scandalizati sunt. III. q. 42. 2. o. — Sinite illos: Cæci sunt et cæcos cæcorum. 22. q. 43. 7. o. et 8. o. III. q. 42. 2. o. — Omne quod in os intrat, in ventrem vadit, et in secessum emitur. I. q. 119. 1. ad 1. — Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel. III. q. 42. 1. o.

CAPUT XVI. — Cavete a fermento Phariseorum et Sadduceorum. III. q. 74. 4. c. fl. ad 3. — Oportet enim ire Jerosolymam, et multa pati, etc. III. q. 46. o. et q. 56. 1. ad 2. — Et occidi. III. q. 14. 2. o. — Scandalum es mihi. 22. q. 43. 2. ad 2. et 5. ad 1. — Tibi dabo claves regni calororum. sup. q. 17. 1. c. — Quodcumque ligaveris super terram. sup. q. 18. 3. 5.

CAPUT XVII. — Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem. III. q. 45. 3. ad 4. — Et transfiguratus est ante eos. III. q. 45. 1. 2. o. — Et resplenduit facies ejus sicut sol. III. q. 45. 1. 2. o. — Et vestimenta ejus facta sunt alba sicut nix. III. q. 45. 1. ad 1. et 2. ad 3. — Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias, cum eo loquentes. III. q. 45. 3. o. — Ecce nubes lucida obumbravit eos. III. q. 45. 4. ad 3. — Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus, etc. III. q. 39. 8. ad 2. et q. 45. 4. o. — Ipsum audite. III. q. 45. 4. ad 3. — Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. III. q. 45. 4. ad 4. — Et accessit Jesus, et tetigit eos, dixitque eis: Surgite, et nolite timere. Ibid. — Et descendentibus illis de monte, præcepit Jesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat. III. q. 45. 3. ad 4. — Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est. I. q. 115. 5. ad 1. — Filius hominis tradendus est in manus hominum. III. q. 47. 4. o.

CAPUT XVIII. — Qui autem scandalizaverit unum, etc. expedit ei ut suspendatur, etc. 22. q. 43. 8. o. — Vae mundo a scandalis. 22. q. 42. 1. o. et 4. c. — Necesse est enim ut veniant scandala. 22. q. 11. 3. ad 2. et q. 43. 2. ad 1. — Vae autem homini illi per quem scandalum venit. 22. q. 43. 4. o. — Semper vident faciem Patris mei. I. q. 64. 4. ad 3. I. q. 112. 1. ad 3. 22. q. 181. 4. ad 2. sup. q. 72. 1. 4. — Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. 22. q. 11. 4. ad 2. et q. 33. o. et q. 43. 7. ad 3. — Si te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos. 22. q. 33. 8. o. — Si non audierit eos, del Ecclesiæ. 22. q. 33. 7. o. — Sit tibi sicut ethnicus et publicanus. sup. q. 21. 2. c. — Ubi enim duo vel tres congregati fuerint, etc. 22. q. 188. 8. ad 2. — Usque septuagies septies. 22. q. 11. 4. ad 2. — Quoadusque redderet universum debitum. 22. q. 183. 6. ad 3. III. q. 88. 1. ad 1. et 3. ad 3.

CAPUT XIX. — Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet. 12. q. 102. 5. ad 3. 22. q. 154.

2. c. sup. q. 41. 2. 1. et q. 48. 2. 2. et q. 54. 3. c. — Non legistis quod ab initio qui fecit homines. sup. q. 42. 2. c. — Moyses mandavit dari libellum repudiij, et dimittere uxores. 1. 2. q. 107. 2. ad 3. — Moyses, ad duritiam cordis vestri, permisit vobis dimittere uxores vestras. 1. 2. q. 107. 2. ad 3. — Non expedit nubere. 1. 2. q. 108. 4. ad 1. — Oblati sunt ei parvuli, ut manus imponeret. III. q. 72. 1. ad 1. — Unus est bonus Deus. I. q. 6. 2. ad 2. — Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. 1. 2. q. 100. 10. ad 1. — Diliges proximum tuum sicut teipsum. 1. 2. q. 73. 5. c. et 2. 2. q. 1. 1. ad 3. et q. 25. 12. o. et q. 26. 4. 5. c. et q. 44. 3. ad 1. et 7. o. et 8. ad 2. — Hæc omnia custodi vi a juventute mea. 2. 2. q. 189. 1. ad 1. — Si vis perfectus esse, vende et vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et veni, sequere me. 2. 2. q. 84. 3. ad 1. 2. 2. q. 188. 7. ad 1. et q. 189. 1. c. ad 1. — Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum cælorum. 2. 2. q. 186. 3. ad 4. et q. 188. 7. c. — Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te; quid ergo erit nobis? 2. 2. q. 188. 7. c. — Vos qui secuti estis me, etc. sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. III. q. 56. 4. ad 3. sup. q. 89. 1. c. — Omnis qui reliquerit domum vel fratres, etc. centuplum accipiet. 2. 2. q. 122. 5. ad 4. et 182. 2. ad 1. — Erunt novissimi primi, et e converso. I. q. 65. 2. 3.

CAPUT XX. — Acceperant singulos denarios. 1. 2. q. 5. 2. ad 1. — Portavimus pondus diei et æstus. I. q. 65. 2. ad 3. — Et tradent eum gentibus. III. q. 47. 4. o. — Et tertia die resurget. III. q. 51. 4. o. et q. 53. 2. o. — Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram, in regno tuo. III. q. 58. 4. ad 4. — Calicem quidem meum bibetis. III. q. 76. 2. ad 1. — Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo. III. q. 58. 4. ad 4.

CAPUT XXI. — Turbæ autem quæ præcedebant, et quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosanna filio David. III. q. 45. 3. c. — Et ejiciebat omnes vendentes et eementes in templo. III. q. 44. 3. ad 1. — Et arefacta est continuo ficulnea. III. q. 44. 4. ad 2. — Publicani et meretrices præcedent vos in regno Dei. 2. 2. q. 189. 1. ad 1.

CAPUT XXII. — Accesserunt ad Jesum Sadducæi, qui negant resurrectionem. I. q. 50. 1. c. — In resurrectione non nubent, neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in cælo. I. q. 97. 3. c. sup. q. 49. 3. ad 3. et q. 81. 4. c. — Hoc est maximum et primum mandatum. 2. 2. q. 44. 1. o. — In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetæ. 1. 2. q. 99. 1. ad 2. et q. 105. 2. ad 1.

CAPUT XXIII. — Nolite vocari Rabbi, nec vocimini magistri. I. q. 117. 1. ad 1. — Unus est enim magister vester. I. q. 105. 3. o. et q. 117. 1. o. 2. 2. q. 173. 2. c. III. q. 1. 1. c. et q. 69. 5. ad 2. — Et patrem nolite vocare vobis super terram. Unus est enim pater vester. I. q. 33. 2. ad 4. — Væ vobis, Scribæ et Pharisei hypocritæ, qui circuitis mare et aridam, ut faciatis vobis unum prosely-

tum. 2. 2. q. 189. 9. ad 2. — Væ vobis, qui decimatis mentam, et anetum, et ciminum. III. q. 38. 1. ad 3. — Et vos implete mensuram patrum vestrorum. 1. 2. q. 87. 8. ad 1. — Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram. 1. 2. q. 87. 8. ad 1. et ad 3. — Et dabunt signa magna et prodigia, ita ut, etc. I. q. 114. 4. ad 1. 2. 2. q. 178. 1. ad 2. — Et multi pseudoprophetae surgent, et seducunt multos. 2. 2. q. 178. 1. ad 2. et 2. 2. q. 189. 9. c. fin.

CAPUT XXIV. — Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe. 1. 2. q. 106. 4. ad 4. — Tunc refrigescet charitas multorum. sup. q. 74. 2. ad 2. — Fidelis servus et prudens. I. q. 22. 1. c. 2. 2. q. 97. 4. c. — Et congregabunt electos ejus a quatuor ventis. I. q. 91. 2. ad 1. et q. 110. 4. ad 1. — Stellæ de cælo cadent. sup. q. 77. 3. c. — De die illa et hora nemo scit. sup. q. 77. c.

CAPUT XXV. — Uni dedit quinque talenta, alii duo, alii vero unum. 2. 2. q. 24. 3. ad 1. — Unicuique secundum propriam virtutem. 2. 2. q. 24. 3. ad 1. sup. q. 93. 3. 1. — Intra in gaudium Domini tui. 2. 2. q. 28. 3. c. fin. — Meto ubi non seminavi. 2. 2. q. 62. 4. ad 3. — Et veniens ego, utique recepissim quod meum est, cum usura. 2. 2. q. 78. 1. ad 1. — Venite, benedicti Patris mei, possidete regnum. 1. 2. q. 4. 7. ad 1. — Ite, maledicti, in ignem æternum. sup. q. 74. 9. 3. et q. 97. 1. 1. — Esurivi enim, etc. 2. 2. q. 32. 2. o. — Et ibunt hi in supplicium æternum. I. q. 64. 2. c. sup. q. 99. 1. o. — Justi autem in vitam æternam. I. q. 10. 3. c. et q. 18. 2. ad 1. et q. 64. 2. c. 1. 2. q. 3. 2. ad 1. 2. 2. q. 18. 2. ad 2.

CAPUT XXVI. — Post bîdium Pascha fiet. III. q. 46. 9. ad 1. III. q. 74. 4. ad 1. — Me autem non semper habebitis. III. q. 75. 1. ad 2. — Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: Ubi vis paremus? III. q. 46. 9. c. ad 1. III. q. 74. 4. c. ad 1. — Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. I. q. 1. 2. ad 3. 1. 2. q. 8. 1. ad 3. et q. 29. 4. ad 2. 1. 2. q. 73. 8. ad 2. — Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem. III. q. 81. 1. ad 1. — Accipite et comedite. III. q. 78. 1. o. ad 4. — Hoc est corpus meum. III. q. 60. 8. c. et 3. q. 78. 1. o. et 5. c. et q. 83. 4. ad 1. et q. 84. 3. c. — Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur, in remissionem peccatorum. III. q. 78. 3. 5. o. — Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. III. q. 81. 2. ad 1. — Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. III. q. 55. 3. ad 4. — Judas qui tradidit eum. III. q. 47. 3. o. et 6. ad 2. — Cœpit contristari et moestus esse. III. q. 15. 6. ad 1. — Tristis est anima mea usque ad mortem. III. q. 15. 6. o. — Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, et dicens: Pater mi. 2. 2. q. 83. 10. ad 1. III. q. 13. 4. ad 3. et q. 21. o. et q. 43. 2. ad 2. et q. 53. 4. ad 2. — Si possibile est, transeat a me calix iste, III. q. 15. 6. ad 4. et q. 18. o. et q. 21. 2. c. ad 2. et 3. c. 4. ad 1. — Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. III. q. 46. 2. ad 1. — Converte gladium tuum in locum

sum. 22. q. 40. 2. o. — Omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. 22. q. 40. 1. ad 1. — Et princeps sacerdotum ait illi: Adjuro te per Deum vivum. 22. q. 90. 1. ad 1. — At ille, scilicet Petrus, negavit coram omnibus. 22. q. 24. 12. ad 2.

CAPUT XXVII. — Ut crucifigeretur. III. q. 46. 4. o. — Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvarie locus. III. q. 46. 10. ad 3. — Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus a dextris, et unus a sinistris. III. q. 46. 1. o. — Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei. III. q. 46. 11. ad 3. — Tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam. III. q. 44. 2. ad 2. — Clamans voce magna, emisit spiritum. III. q. 47. 1. ad 2. — Emisit spiritum. III. q. 50. 4. 5. c. ad 3. — Velum templi scissum est in duas partes, a summo usque deorsum. 12. q. 103. 3. ad 2. III. q. 44. 4. ad 3. — Et terra mota est, et petrae scissæ sunt. III. q. 44. 4. ad 3. — Monumenta aperta sunt. Ibid. — Multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt. III. q. 53. 3. ad 2. — Inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi, et Joseph mater, et mater filiorum Zebedæi. III. q. 23. 3. ad 6. — Joseph involvit illud, scilicet corpus Jesu, in sindone munda. III. q. 51. 2. ad 2. et ad 3. et ad 4. — Et posuit illud in monumento suo novo, quod excocterat in petra. III. q. 51. 1. o. et 4. c. et q. 52. 4. c. et q. 66. 8. ad 1. — Advolvit saxum magnum ad ostium monumenti. III. q. 51. 2. ad 4.

CAPUT XXVIII. — Angelus enim Domini descendit de cælo, et revolvit lapidem, et sedebat super eum. III. q. 55. 6. ad 5. — Respondens autem angelus, dixit mulieribus. III. q. 55. 1. ad 3. et 2. o. — Illæ autem accesserunt, et tenuerunt pedes ejus. III. q. 55. 6. ad 3. et q. 8. 4. ad 1. — Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra. III. q. 13. 2. ad 1. — Baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. III. q. 60. 8. c. et q. 66. 5. o. et q. 67. 6. c. et q. 84. 3. c. — Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit. sup. q. 99. 4. 1.

EX EVANGELIO

SECUNDUM SANCTUM MARCUM.

CAPUT I. — Fuit Joannes in deserto baptizans, et prædicans baptismum poenitentiae, in remissionem peccatorum. III. q. 38. 3. ad 1. — Et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus. III. q. 41. 2. ad 3. et 3. ad 2. — Eratque cum bestiis. III. q. 41. 3. ad 2. — Scio quod sis Sanctus Dei. I. q. 12. 13. ad 6. et q. 32. 1. ad 1. et q. 64. 1. ad 4. et 2. ad 5. III. q. 29. 1. ad 3. et q. 44. 1. ad 1. et q. 47. 5. c. — Obmutesce, et exi ab eo. III. q. 44. 1. ad 3. — Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magna, exiit ab eo. III. q. 44. 1. ad 4. — Quoniam sciebat eum. I. q. 64. 1. ad 4. et q. 41. 1. ad 1. et q. 44. 1. ad 1. et q. 47. 5. c.

CAPUT II. — Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? III. q. 16. 11. ad 2. III. q. 84. 3. ad 3.

CAPUT III. — Et circumspiciens eos cum ira. III. q. 15. 9. o. — Dæmones clamabant, dicentes: Tu es filius Dei. s. 1.

CAPUT V. — Vade in domum tuam ad tuos, et annuncia illis, quanta tibi Deus fecerit. III. q. 44. 3. ad 4.

CAPUT VI. — Et non poterat tibi ullam virtutem facere. III. q. 43. 2. ad 1.

CAPUT VII. — Tenetis traditiones hominum, baptismata urceorum, et calicum. III. q. 38. 1. ad 3. — Et ingressus domum, neminem voluit scire. Et non potuit latere. III. q. 13. 4. ad 1. et q. 44. 3. ad 4.

CAPUT VIII. — Et interrogavit eum, si quid videret, et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes, etc. III. q. 44. 3. ad 2.

CAPUT IX. — Et exclamans, et multum discerpens, exiit ab eo. s. 1.

CAPUT X. — Et offerebant ei parvulos, ut tangeret eos, etc. III. q. 72. 1. ad 1.

CAPUT XIII. — Neque filius hominis, nisi pater. I. q. 31. 4. ad 2. III. q. 10. 2. ad 1.

CAPUT XV. — Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum. III. q. 46. 9. ad 2. et III. q. 82. 2. ad 3. — Pilatus autem mirabatur, si jam obiisset. III. q. 47. 1. ad 2.

CAPUT XVI. — Ostensus est in alia effigie, euntibus in villam. III. q. 54. 1. ad 3. et q. 55. 4. o. — Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. I. q. 91. 1. c. et q. 96. 2. c. et 12. q. 17. 8. ad 2. — Qui vero non crediderit, condemnabitur. 22. q. 1. 6. ad 3. et q. 2. 3. o. et q. 16. 1. ad 1. — Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur. 22. q. 178. 1. ad 3. — Linguis loquentur novis. 22. q. 176. 1. o. — Super ægros manus imponent, et bene habebunt. III. q. 84. 4. ad 1. — Assumptus est in cælum. III. q. 57. a. et q. 58. 1. 3. c. — Et sedet a dextris Dei. III. q. 57. 2. ad 3. et q. 58. o.

EX EVANGELIO

SECUNDUM SANCTUM LUCAM.

CAPUT I. — Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia, in ordine vicis suæ. 22. q. 97. 2. ad 3. III. q. 37. 2. c. — Sorte exiit, ut poneret incensum. 22. q. 95. 8. o. — Apparuit autem illi angelus Domini. Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. III. q. 30. 3. ad 3. — Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. III. q. 27. 2. ad 1. et 6. ad 1. — Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciam, etc. 22. q. 97. 2. ad 3. — Eris tacens, et non poteris loqui, etc. pro eo quod non credidisti. 22. q. 97. 2. ad 3. — Missus est angelus Gabriel a Deo. III. q. 30. 4. o. — Et ingressus angelus ad eam. III. q. 30. 3. o. — Ave gratia plena, Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus. III. q. 7. 10. ad 1. et q. 30. 4. o. — Quæ cum audisset, turbata est, et cogitabat qualis esset ista salutatio. III. q. 30. 3. ad 3. — Et ait angelus ei: Ne timeas, Maria invenisti enim gra-

tiā apud Deum. Ibid. — Ecce concipies in utero, et paries filium. III. q. 30. 4. c. — Et vocabis nomen ejus Jesum. III. q. 37. 2. o. — Quomodo fiet istud. III. q. 30. 4. ad 2. — Virtus Altissimi obumbrabit tibi. III. q. 32. 1. ad 1. — Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua. III. q. 29. 1. ad 4. et q. 30. 4. ad 1. — Non erit impossibile apud Deum omne verbum. I. q. 25. 3. o. — Exultavit in gaudio infans in utero meo. 22. q. 124. 1. ad 1. et III. q. 27. 6. c. — Respexit humilitatem ancillæ suæ. 22. q. 161. 1. ad 1. — Et vocabant eum nomine patris sui. III. q. 37. 2. ad 3. et q. 70. 3. ad 3. — Sicut locutus est per os Sanctorum, qui a sæculo sunt, prophetarum ejus. I. q. 1. 10. c. 22. q. 172. 1. c. — Puer autem crescebat, et confortabatur spiritu. III. q. 9. 4. o. et q. 12. o. et q. 15. 8. o.

CAPUT II. — Exiit edictum a Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis. III. q. 35. 8. ad 1. — Pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes, etc. III. q. 36. o. — Et ecce angelus Domini stetit juxta illos. III. q. 36. 3. o. et 5. c. et ad 1. — Et claritas Dei circumfulsit illos. III. q. 36. 5. ad 1. — Et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere. s. 1. — Et postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer. III. q. 57. 1. o. et q. 40. o. — Postquam impleti sunt dies purificationis ejus, secundum legem Moysi. III. q. 37. 4. o. — Ut sisterent eum Domino. III. q. 37. 3. o. — Et ut darent pro eo hostiam. III. q. 37. 3. ad 3. — Et homo iste justus, et timoratus. III. q. 36. 6. ad 1. — Cum inducerent puerum Jesum parentes ejus. III. q. 28. 1. ad 1. — Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. III. q. 27. 4. ad 2. — Et Anna prophetissa, filia Phanael, etc. III. q. 36. 3. c. ad 5. et 6. c. ad 1. — Puer autem crescebat, et confortabatur. s. 1. — Plenus sapientia. I. q. 9. 10. 11. 12. o. et q. 15. 2. 3. c. ad 1. — Et gratia Dei erat in illo. III. q. 7. o. — Et ibant parentes ejus. s. 2. — Invenierunt eum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem. III. q. 12. 3. ad 1. — Ecce pater tuus et ego. s. 2. — Et Jesus proficiebat sapientia. III. q. 7. 12. ad 3. et q. 12. 2. o. et 3. ad 3. et q. 15. 8. ad 3. — Et gratia. III. q. 7. 12. o.

CAPUT III. — Et videbit omnis caro salutare Dei. I. q. 12. 2. o. — Facite fructus dignos pœnitentiæ. sup. q. 13. 1. c. — Cujus ventilabrum in manu ejus. sup. q. 74. 9. c.

CAPUT IV. — Et consummata omni tentatione. III. q. 41. 3. ad 3. et 4. ad 4. — Ipse autem transiens, per medium illorum ibat. III. q. 44. 3. ad 2. — Scio te, quia sis Sanctus Dei. III. q. 29. 1. ad 3. et q. 44. 1. ad 1.

CAPUT V. — Relictis omnibus, secuti sunt eum. 22. q. 189. 1. b.

CAPUT VI. — Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis. 22. q. 168. 2. ad 1. — Mutuum date, nihil inde sperantes. 22. q. 78. 1. ad 3. — Et eritis filii Altissimi. I. q. 33. 3. c. 12. q. 114. 3. o. fin. III. q. 3. 4. ad 3. et 5. ad 2. et q. 2. 3. q. — Estote ergo misericordes. 22. q. 30. 4. o.

CAPUT VII. — Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. I. q. 21. 4. ad 1. III. q. 49. 1. c.

CAPUT VIII. — Quod tibi nomen est? At ille: Legio. 22. q. 95. 4. ad 1.

CAPUT IX. — Et dicebant excessum, quem completurus erat in Jerusalem. III. q. 45. 3. ad 3. — Nemo mittens manum ad aratrum, etc. 22. q. 88. 1. ad 3. — Permite mihi primum renunciare his, qui domi sunt. 22. q. 189. 6. o. fin. et 10. ad 2. — Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro aptus est regno Dei. 22. q. 189. 10. ad 2.

CAPUT X. — Neminem per viam salutaveritis. III. q. 64. 1. o. et 2. o. — Intravit Jesus in quoddam castellum, et mulier quædam, Martha nomine, excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria, etc. 22. q. 171. principio. — Maria optimam partem elegit. 12. q. 57. 1. c. 22. q. 182. 2. o.

CAPUT XI. — Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. 22. q. 189. 9. c. fin. et ad 2. fin. — Nemo accendit lucernam, et in abscondito ponit. 22. q. 188. 8. ad 4. — Quod superest date elemosynam. 22. q. 32. 5. ad 6. et q. 66. 7. c. et q. 71. 3. c. et q. 87. 1. ad 4. 22. q. 118. 4. ad 2. et q. 185. 7. ad 1.

CAPUT XII. — Et post hæc non habent amplius quid faciant. 22. q. 32. 2. ad 1. — Quis me constituit judicem, aut divisorem supra vos? III. q. 50. 4. ad 1. — Caveje ab omni avaritia. I. q. 63. 2 ad 2. 12. q. 77. 5. ad 1. et q. 82. 4. ad 3. et q. 84. 1. o. 22. q. 24. 10. ad 2. q. 118. 2. o. et 5. ad 2. et q. 119. 2. ad 1.

CAPUT XIII. — Non capit prophetam perire extra Jerusalem. III. q. 46. 10. ad 1.

CAPUT XIV. — Omnis qui se exaltat, humiliabitur, et e converso. 22. q. 161. 5. ad 3. — Cum facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos, etc. sed pauperes. etc. 22. q. 31. 3. ad 1. — Si quis venit ad me, et non odit patrem, etc. et animam suam, non potest meus esse discipulus. 22. q. 25. 6. c. et q. 26. 2. c. et 7. ad 1. et q. 34. 3. ad 1. 22. q. 101. 4. ad 1. — Quis enim volens turrim ædificare, non prius sedens computat sumptus, etc. et non potuit consummare. 22. q. 189. 10. ad 3. — Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. 22. q. 184. 7. ad 1. et q. 189. 10. ad 3.

CAPUT XV. — Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores. 22. q. 25. 6. ad 5. III. q. 40. 1. o. et ad 3. — Ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam supra nonaginta justis qui non indigent pœnitentia. I. q. 20. 4. ad 4. sup. q. 71. 8. 3.

CAPUT XVI. — Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. 22. q. 47. 13. ad 1. — Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. 22. q. 32. 7. ad 1. 22. q. 114. 6. ad 3. — Recordare quia recepisti bona in vita tua. sup. q.

70. 2. 4. et 93. 7. c. — In sinum Abrahæ. III. q. 52. 2. ad 4. sup. q. 69. 4. o. et ad 3.

CAPUT XVII. — Ubi cumque fuerit corpus, ibi congregabuntur et aquilæ. 12. q. 102. 6. ad 1.

CAPUT XVIII. — Oportet semper orare, et non deficere. 22. q. 83. 14. o. — Judex quidam erat in quadam civitate, qui nec Deum timebat, et homines non reverebatur. 22. q. 19. 3. ad 1. — Omnis qui se exaltat, humiliabitur, et e converso. s. 14.

CAPUT XIX. — Et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. 22. q. 62. 3. ad 2. — Dimidium bonorum meorum do pauperibus. III. q. 7. 2. ad 3.

CAPUT XX. — Neque ultra mori poterunt. 1. q. 97. 3. c. — Æquales enim angelis sunt. 1. q. 63. 9. ad 3. q. 108. 8. o. 22. q. 4. 5. ad 6. — Et filii sunt Dei. s. 6. — Omnia enim vivunt ei. 12. q. 110. 1. ad 2. 22. q. 23. 2. ad 2. — Erunt signa in sole. sup. q. 73. 1. c. — Capillus de capite vestro non peribit. sup. q. 80. 2. c.

CAPUT XXI. — Vidua hæc pauper plus quam omnes misit. 22. q. 32. 4. ad 3. — In patientia vestra possidebitis animas vestras. 22. q. 136. 2. ad 2.

CAPUT XXII. — Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. III. q. 81. 1. ad 3. — Similiter et calicem postquam cœnavit, dicens. III. q. 74. 2. ad 3. — Facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse major. 22. q. 38. 1. ad 1. — Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum. 12. q. 4. 7. ad 1. — Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Ib. — Apparuit autem illi angelus de cælo, confortans eum. III. q. 12. 4. ad 1. — Et factus in agonia. III. q. 18. 6. ad 3.

CAPUT XXIII. — Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die; nam antea inimici erant ad invicem. 22. q. 23. 1. ad 2. et ad 3. et q. 25. 8. ad 3. — Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. III. q. 21. 4. ad 2. et q. 47. 5. o. et 6. c. — Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. III. q. 46. 11. ad 3. — Hodie mecum eris in paradiso. III. q. 52. 4. ad 3. — In quo nondum quisquam positus fuerat. III. q. 51. 2. c. ad 4.

CAPUT XXIV. — Non est hic, sed surrexit. III. q. 53. 1. o. et 2. c. et 3. ad 1. — Procumbens vidit linteamina posita. III. q. 18. 4. ad 1. et ad 2. — Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. III. q. 55. 4. ad 3. — Et ita intrare in gloriam suam. III. q. 45. 1. c. — Et ipse se finxit longius ire. 22. q. 111. 1. ad 1. — Et coegerunt illum. 22. q. 188. 6. c. III. q. 40. 1. ad 2. — Et aperti sunt oculi eorum. III. q. 55. 4. ad 3. — Et ipse evanuit ex oculis eorum. III. q. 54. 1. ad 2. — Et aperiret nobis Scripturas. 22. q. 173. 3. c. — Palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, etc. III. q. 54. 2. ad 2. sup. q. 83. 6. c. — Et cum manducasset coram eis. 1. q. 51. 3. ad 5. III. q. 54. 7. ad 3. et q. 55. 3. c. et 6. c. ad 1. — Hæc sunt

verba quæ locutus sum vobis, cum adhuc essem vobiscum. III. q. 55. 3. c. — Vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto. 12. q. 103. 4. ad 1.

EX EVANGELIO SECUNDUM SANCTUM JOANNEM.

CAPUT I. — Et Verbum erat apud Deum. 1. q. 33. 3. ad 3. et q. 34. 1. o. 12. q. 93. 1. ad 2. 2. q. 189. 1. ad 4. — Et Deus erat verbum. 1. q. 27. 1. c. et q. 33. 1. ad 2. et q. 41. 3. o. III. q. 43. 4. o. — Hoc erat in principio apud Deum. s. 1. — Omnia per ipsum facta sunt. 1. q. 39. 8. c. — Et sine ipso factum est nihil. 12. q. 72. 1. ad 2. — Quod factum est, in ipso vita erat. 1. q. 18. 4. o. — Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum. 1. q. 79. 4. ad 1. 22. q. 171. 2. c. — Et mundus per ipsum factus est. s. 1. — Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. 12. q. 109. 7. o. — Et Verbum caro factum est. 22. q. 189. 1. ad 4. III. q. 5. 3. ad 1. — Et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre. 1. q. 33. 3. c. ad 2. — Plenum gratiæ et veritatis. III. q. 2. 10. ad 2. et q. 7. 7. ad 1. et 9. o. et 10. 12. o. et q. 14. 4. ad 2. et q. 15. 2. 3. c. et q. 22. 1. c. ad 1. et ad 3. et q. 27. 5. ad 1. et q. 28. 4. ad 2. et q. 34. 1. c. et q. 38. 2. ad 2. — Qui post me venturus est, ante me factus est. III. q. 16. 6. ad 2. — Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus. III. q. 7. 10. o. — Lex per Moysem facta est, gratia autem et veritas per Jesum Christum facta est. 12. q. 112. 1. ad 1. — Deum nemo vidit unquam. 1. q. 12. 1. ad 1. 12. q. 112. 5. ad 3. — Unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit. 1. q. 33. 3. ad 2. — Ecce agnus Dei. 12. q. 102. 3. ad 2. III. q. 75. 5. c. — Ecce qui tollit peccatum mundi. III. q. 22. 2. ad 2. et 3. c. et q. 46. 5. ad 3. et 6. ad 6. et q. 48. 2. ad 2. et q. 49. 1. o. et 2. 3. 4. 5. o. et 5. ad 3. et ad 4. q. 52. 5. c. et q. 56. 2. ad 4. et q. 62. 5. o. et q. 69. 1. ad 2. et ad 3. III. q. 73. 5. c. et q. 79. 3. c. — Ut manifestetur in Israel, propterea veni ego. III. q. 36. 4. ad 3. et q. 43. 3. ad 1. — Deum nemo vidit unquam. sup. q. 92. 1. ad 2.

CAPUT II. — Nondum venit hora mea. III. q. 46. 9. o. et 10. c. — Omnis homo primum bonum vinum ponit. III. q. 44. 3. ad 2. — Hoc fecit initium signorum Jesus. III. q. 36. 4. ad 3. et q. 43. 3. o. — Et crediderunt in eum discipuli ejus. III. q. 43. 3. ad 3. — Post hæc descendit Jesus in Capharnaum, ipse et mater ejus, et fratres ejus. III. q. 28. 3. ad 5. — Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc. III. q. 33. 1. ad 1. — Ipse enim sciebat quid esset in homine. III. q. 10. 2. c.

CAPUT III. — Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. 12. q. 112. 1. ad 2. et q. 113. 3. ad 1. III. q. 66. 2. o. et q. 68. 1. 2. o. et q. 70. 2. ad 3. et ad 4. et q. 72. 6. ad 1. et q. 84. 5. o. — Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, filius hominis, qui est in cælo. III. q. 5. 2

ad 1. et q. 57. 2. ad 2. — Ita exaltari oportet filium hominis. III. q. 46. 2. c. — Sic Deus dilexit mundum. III. q. 1. 1. c. — Non enim misit Deus alium suum in mundum, ut judicaret mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. III. q. 68. 1. c. et 2. o. — Qui autem facit veritatem, venit ad lucem. I. q. 17. 1. c. — Qui habet sponsam sponsus est. sup. q. 95. 3. c. — Non enim ad mensuram dat Deus spiritum. III. q. 7. 11. ad 1. — Pater diligit filium, et omnia dedit in manu ejus. I. q. 42. 6. ad 2. — Qui credit in eum non judicabitur. sup. q. 89. 6. 1.

CAPUT IV. — Discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos emerent. 2 2. q. 188. 7. c. — Omnis qui biberit ex aqua hac, sitiet iterum. 1 2. q. 2. 1. c. ad 3. — Fons aquæ salientis. 1 2. q. 2. 1. ad 3. et 1 2. q. 114. 3. c. ad 3. — Video, quia propheta es tu. Infr. 6. — Venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adorabitis Patrem. 2 2. q. 84. 3. ad 1. — Spiritus est Deus. I. q. 1. 3. o. et q. 3. 1. o. — In spiritu et veritate oportet adorare. 2 2. q. 81. 7. ad 1. et q. 83. 13. ad 1. — Jam non propter loquelam tuam credimus. 2 2. q. 2. 10. c. fin. — Perfecta charitas foras mittit timorem. sup. q. 4. 1. ad 2.

CAPUT V. — Pater meus usque modo operatur, et ego operor. I. q. 69. 2. c. et q. 73. 2. ad 1. 1. q. 118. 3. ad 1. — Equalem se faciens Deo. I. q. 42. o. III. q. 43. 4. c. et q. 58. 3. o. — Non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem. I. q. 42. 6. ad 1. — Quæcumque enim ille fecerit, hæc et Filius similiter facit. III. q. 43. 4. b. — Pater enim diligit Filium, et demonstrat ei omnia quæ ipse facit. I. q. 42. 6. ad 2. — Sicut enim Pater suscitavit mortuos, et vivificat, sic et Filius quos vult vivificat. III. q. 43. 4. c. ad 2. — Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. 2 2. q. 81. 3. ad 1. et q. 84. 1. ad 3. III. q. 25. 1. ad 1. — Qui misit illum. I. q. 43. o. et I. q. 112. 1. c. ad 3. et III. q. 28. 1. ad 3. et q. 39. 8. ad 1. — Et in judicium non venit, sed transiet a morte in vitam. sup. 3. — Et potestatem dedit ei judicium facere, quia filius hominis est. III. q. 59. 2. c. sup. q. 89. 3. c. — Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui vero mala egerunt, in resurrectionem judicii. I. q. 64. 2. c. — Non possum ego a meipso facere quicquam. s. 5. — Sicut audio, judico. I. q. 42. 6. ad 2. — Et judicium meum verum est. I. q. 16. 5. o. 1 2. q. 3. 7. c. — Opera quæ dedit mihi Pater, ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me. III. q. 43. 1. 4. o. — Neque vocem ejus unquam audistis. III. q. 39. 8. ad 2. — Neque speciem ejus vidistis. Ibid. — Est qui accusat vos Moyses. sup. q. 89. 2. ad 3.

CAPUT VI. — Hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. 2 2. q. 174. 5. ad 3. et III. q. 7. 8. o. et q. 31. 2. c. — Ego sum panis vitæ. III. q. 89. c. — Quem misit ille. s. 5. — Qui venit ad me, non esuriit; et qui credit in me, non sitiet in æternum. 1 2. q. 2. 1. ad 3. — Et ego resuscitabo eum. III. q. 54. 2. c. et q. 56. 1. 2.

o. et q. 59. 2. c. fin. et q. 62. 5. ad 1. et ad 3. — Omne quod dedit mihi, non perdam ex eo. Inf. 10. — Omnis qui audit a Patre, et didicit, venit ad me. I. q. 43. 5. ad 2. 1 2. q. 122. 2. ad 2. et 10. 13. — Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic vidit Patrem, s. 1. — Panis quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. III. q. 79. 1. o. et 8. c. et q. 81. 1. ad 5. — Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. III. q. 65. 4. ad 2. et q. 73. 3. ad 1. et q. 87. 4. ad 1. — Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam. III. q. 79. 2. o. et q. 80. 2. ad 1. sup. q. 99. 4. 2. — Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. III. q. 76. 1. ad 2. — Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo. Inf. 10. — Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam. 2 2. q. 183. 2. ad 3. et III. q. 75. 1. ad 1. — Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. III. q. 57. 1. ad 1.

CAPUT VII. — Erat autem in proximo dies festus Judæorum scenopegia. 1 2. q. 102. 4. ad 10. et q. 103. 3. ad 4. — Mea doctrina non est mea. III. q. 9. 1. o. — Qui misit me. s. 5. — Non ex Moyse est circumcisio, sed ex patribus. 1 2. q. 103. 1. ad 3. — Circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysis. 2 2. q. 122. 4. ad 3. — Mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbato? III. q. 44. 3. ad 3. q. 88. 5. ad 1. — Qui credit in me sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. 1 2. q. 2. 1. ad 3. — Quia Londum venerat hora ejus. s. 2. — Nondum enim erat spiritus datus, quia Jesus nondum fuerat glorificatus. III. q. 43. 6. ad 1. — Hic est vere propheta. s. 6.

CAPUT VIII. — In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. III. q. 29. 1. ad 4. — Ego sum lux mundi. s. 1. — Ego non judico quemquam. s. 5. — Misit me Pater. s. 5. — Necdum venerat hora ejus. s. 2. — Si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. 2 2. q. 2. 8. ad 3. — Ego non sum de hoc mundo. 2 2. q. 168. 2. ad 3. — Et ego quæ audiavi a Patre meo, hæc loquor in mundo. s. 5. — Principium qui et loquor vobis. I. q. 1. 3. ad 1. et 7. c. — Cum exaltaveritis filium hominis. s. 2. — Sicut docuit me Pater, hæc loquor. s. 5. — Et a me ipso facio nihil. s. 5. — Pater mecum est, et non reliquit me solum. I. q. 31. o. — Si vos filius liberavit, vere liberi eritis. III. q. 27. 3. c. ff. et q. 49. 2. ad 2. et q. 34. 7. ad 2. — Ego quod audiavi apud Patrem, loquor. s. 5. — Veritatem loquor quam audiavi a Deo. Ibid. — Si filii Abraham estis, opera Abraham facite. 2 2. q. 89. 1. ad 1. — Ego enim ex Deo processi et veni. I. q. 27. o. — Vos ex patre diabolo estis. I. q. 114. 3. ad 2. — Ille homicida erat ab initio. I. q. 63. 5. ad 1. — Et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo. I. q. 63. 6. o. et q. 64. 2. ad 5. 2 2. q. 96. 1. c. — Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur. Quia mendax est et pater ejus. 2 2. q. 172. 6. ad 3. — Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum, vidit et gavisus est. 1 2. q. 93. 4. c. VII.

q. 31. 1. o. — Jesus autem abscondit se, et exivit de templo. III. q. 44. 3. ad 1.

CAPUT IX. — Neque hic peccavit, neque parentes ejus. 1 2. q. 87. 7. ad 1. — Qui misit me. s. 5. — Lux sum mundi. s. 1. — Lutum fecit ex sputo, et linit sputum super oculos ejus, et dixit. III. q. 44. 3. ad 2. et ad 3. — Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. III. q. 40. 4. ad 1. — Propheta est. s. 6. — Scimus quia Deus peccatores non exaudit. 2 2. q. 83. 16. o. 2 2. q. 178. 2. ad 1. sup. q. 71. 3. 1. — Si cæci essetis, non haberetis peccatum. 2 2. q. 15. 1. ad 1.

CAPUT X. — Ego sum ostium. III. q. 8. 6. ad 3. — Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso. III. q. 47. 1. ad 1. et q. 50. 3. ad 1. — Hoc mandatum accepi a Patre meo. III. q. 47. 2. ad 1. — Numquid demonium potest cæcorum oculos aperire? I. q. 91. 2. ad 1. et ad 3. et q. 114. 4. c. ad 2. et q. 115. 5. ad 1. et q. 117. 3. c. et III. q. 29. 1. ad 3. — Ego et Pater unum sumus, inf. 12. — Quem Pater sanctificavit. III. q. 34. 1. ad 2. — Et misit in mundum. s. 5. — Opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me. s. 1. — Pater in me est, et ego in Patre. I. q. 42. 5. o. III. q. 2. 9. et ad 4. — Joannes quidem fecit signum nullum. III. q. 38. 2. et q. 40. 2. ad 1.

CAPUT XI. — In novissimo die. s. 6. — Tu me misisti. s. 3. — Solvite eum, et sinite abire. sup. q. 8. 1. c.

CAPUT XII. — Loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat. 2 2. q. 188. 7. c. — Nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet. III. q. 42. 1. c. fi. et q. 46. 2. ad 1. — Ego autem si exaltatus fuero a terra. s. 3. — Qui misit me. s. 5. — Ego lux in mundum veni. s. 1. — Ego non judico eum. s. 3. — Non enim veni ut judicem mundum. s. 3.

CAPUT XIII. — A Deo exivit, et ad Deum vadit. I. q. 42. 5. ad 2. — Quem diligebat Jesus. I. q. 20. 4. ad 3. et III. q. 45. 3. ad 4. — Ille est, cui intinctum panem porrexero: et cum intinxisset panem dedit Judæ. III. q. 81. 2. ad 1. et q. 83. 5. ad 9. — Aut ut egenis aliquid daret. 2 2. q. 188. 7. c. — Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. 1 2. q. 108. 3. o. 2 2. q. 44. 7. o. — In hoc ergo cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. 2 2. q. 81. 1. ad 5. et 2 2. q. 101. 1. ad 3.

CAPUT XIV. — Creditis in Deum et in me credite. 2 2. q. 2. 7. c. — In domo Patris mei mansiones multæ sunt. 1 2. q. 3. 2. ad 4. et q. 5. 2. o. et q. 112. 4. 2. ad 2. — Domine, nescimus quo vadis: et quomodo possumus viam scire? I. q. 1. 101. ad 2. et 1 2. q. 76. 2. c. — Ego sum via, veritas et vita. I. q. 2. 1. ad 3. et q. 3. 3. o. et q. 4. 2. ad 2. et ad 3. 2 2. q. 34. 1. ad 2. — Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis. s. 8. — Qui videt me, videt et Patrem meum. Ibid. — Ego in Patre, et Pater in me est. s. 10. — Alioquin propter ipsa opera credite. s. 5. — Amen amen dico vobis. s. 1. — Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, et majora horum

faciet. III. q. 43. 4 ad 2. — Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam. 2 2. q. 83. 7. ad 2. et 15. ad 2. et 16. c. — Si diligitis me, mandata mea servate. 2 2. q. 44. 1. o. — Rogabo Patrem, et alium paracletum dabit vobis. 2 2. q. 83. 10. ad 1. — In illo die cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. I. q. 31. 1. ad 4. — Et sermonem quem audistis non est meus, sed ejus qui misit me Patris. s. 7. — Pater major me est. I. q. 33. 1. ad 2. et q. 42. 4. ad 1. et q. 43. 7. ad 1. III. q. 20. 1. o. — Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. I. q. 40. 6. ad 2. et q. 47. 2. ad 1. — In domo Patris mei mansiones multæ sunt. sup. q. 93. 2. c.

CAPUT XV. — Sine me nihil potestis facere. 1 2. q. 6. 1. ad 1. 1 2. q. 114. 6. o. — Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. s. 14. — Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. I. q. 37. 2. ad 3. — Vos autem dixi amicis. 2 2. q. 172. 4. ad 2. — Omnia quæcumque audivi a Patre meo. s. 5. — Ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. s. 14. — Scitote, quia me priorem vobis odio habuerit. 2 2. q. 13. 4. o. et 6. ad 2. et q. 34. 1. 1. o. — Si non venissem, et locutus eis non fuisset, peccatum non haberent. 2 2. q. 10. 1. 3. c. — Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. III. q. 43. 4. c. ad 1. — Nunc autem et viderunt et oderunt et me et Patrem meum. 2 2. q. 34. 1. b. et III. q. 47. 5. c. ad 2. — Cum autem venerit paracletus quem ego mittam vobis a Patre spiritum veritatis, qui a Patre procedit. I. q. 36. 2. ad 1. et 4. ad 1. 1 2. q. 106. 4. ad 2.

CAPUT XVI. — Omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. 1 2. q. 94. 5. ad 2. et q. 100. 8. ad 3. 2 2. q. 64. 6. o. — Qui misit me. s. 5. — Si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos. III. q. 57. 6. o. — Si autem abiero, mittam eum ad vos. I. q. 43. 8. o. — Ille arguet mundum de peccato. III. q. 59. 1. ad 3. — Cum autem venerit spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem. 1 2. q. 106. 4. ad 2. et 2 2. q. 176. 1. ad 1. — Sed quæcumque audiet loquetur. s. 5. — Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. s. 4. — A Deo exivi: exivi a Patre, et veni in mundum. s. 13. — Iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. III. q. 57. 1. 6. o. — Nunc scimus quia scis omnia. III. q. 10. 2. o. et q. 13. 1. ad 2. et q. 3. et q. 59. 2. ad 3. — Quia a Deo existi. s. 13. — Et non sum solus, quia Pater mecum est. s. 8.

CAPUT XVII. — Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum. I. q. 10. 3. c. fi. et q. 31. 4. ad 1. — Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. 2 2. q. 2. 8. ad 2. — Tui erant, et mihi eos dedisti. Ibid. — Et cognoverunt vere, quia a te exivi. s. 13. — Et crediderunt, quia tu me misisti. s. 5. — Et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. s. 8. III. q. 31. 2. ad 3. fi. — Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et

ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint. s. 10. — Ut sint unum, sicut et nos unum sumus. s. 10. 2. q. 183. 2. ad 1. — Et dilexisti eos, sicut me dilexisti, i. q. 37. 2. o.

CAPUT XVIII. — Ut ergo dixit, ego sum, abiierunt retrorsum, et ceciderunt in terram. III. q. 43. 3. ad 1. et q. 44. 3. ad 1. — Dicit ille, scil. Petrus. Non sum. 2. q. 24. 12. ad 2. — Ego palam locutus sum mundo. Ego semper docui in synagoga, et in templo, quo omnes conveniunt, III. q. 42. 3. ad 2. — Et in occulto locutus sum nihil. III. q. 42. 3. c. — Respondit ei Jesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, cur me cadis? 2. q. 65. 2. o. et III. q. 46. 9. ad 2. et III. q. 83. 2. ad 3. — Judæi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed manducarent pascha. III. q. 46. 9. ad 2. — Nobis non licet interficere quemquam. III. q. 47. 4. ad 3. — Regnum meum non est de hoc mundo. III. q. 7. 2. ad 3. et q. 59. 4. ad 1. — Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. 2. q. 180. 3. ad 4.

CAPUT XIX. — Majus peccatum habet. I. 2. q. 72. 3. o. III. q. 47. 6. o. et 4. ad 2. — Cum vidisset ergo Jesus matrem, Matth. 1. 18. — Et discipulum stantem, quem diligebat. s. 13. — Postea sciens Jesus, quia omnia consummata sunt. I. 2. q. 103. 3. ad 2. III. q. 47. 2. ad 1. — Judæi ergo quoniam parasceve erat, ut non remanerent in cruce corpora sabbato. III. q. 46. 4. ad 3. et q. 48. 4. o. — Erat enim magnus dies ille sabbati. III. q. 46. 9. ad 1. — Et continuo exivit sanguis et aqua. III. q. 66. 4. ad 3. et q. 74. 7. ad 3. — Venit Nicodemus, ferens mixturam myrrhæ, et aloes, quasi libras centum. III. q. 51. 2. ad 2. et ad 3. — Cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. III. q. 51. 2. ad 2. et ad 3. — Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus, et in horto monumentum novum. III. q. 51. 2. ad 4. — Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti. III. q. 51. 2. ad 3.

CAPUT XX. — Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum. III. q. 53. 2. ad 3. — Et vidit linteamina posita. III. q. 51. 2. ad 3. — Et sudarium. III. q. 51. 2. ad 3. — Tunc ergo introiit, et ille discipulus, qui venerat primus. III. q. 8. 3. ad 3. — Noli me tangere. III. q. 80. 4. ad 1. — Nondum enim ascendi ad Patrem meum. III. q. 55. 6. ad 3. et q. 80. 4. ad 1. — Cum ergo sero esset die illo una sabbatorum et fores essent clausæ, etc. venit Jesus. III. q. 54. 1. ad 1. — Et ait: Pax vobis. III. q. 33. 8. ad 1. — Ostendit eis manus et latus. III. q. 54. 4. o. — Hæc cum dixisset, inaufflavit. I. q. 43. 7. ad 6. — Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. III. q. 84. 3. ad 3. sup. q. 18. 1. 1. — Infer digitum tuum huc, et affer manum tuam, et mitte in loca clavorum. III. q. 54. 4. ad 2. et q. 55. 6. ad 3. — Quia vidisti me, Thoma, credidisti. 2. q. 1. 4. ad 1. III. q. 55. 5. ad 3. — Beati qui non viderunt et crediderunt. Ibid. — Multa quidem et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. III. q. 42. 4. o. et q. 68. 1. ad 1. — Hæc autem scripta sunt, ut credatis, etc. I. q. 8. ad 1.

CAPUT XXI. — Vado piscari. I. q. 96. 1. o. et 2. q. 64. 1. o. — Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Jesus. s. 13. — Dominus est. I. q. 13. 7. ad 1. et ad 6. — Simon Joannis, diligis me plus his? 2. q. 185. 3. ad 1. — Pasce oves meas, vel agnos meos. Ibid. — Domine, tu scis quia amo te. I. q. 20. 4. ad 3. — Domine, tu omnia nosti. s. 16. — Quem diligebat Jesus. s. 13. — Sunt autem et alia multa quæ fecit Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. III. q. 6. 3. ad 3. et q. 68. 1. ad 1.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

CAPUT I. — Quibus et præbuit seipsum vivum, post passionem suam, in multis argumentis. III. q. 55. 5. 6. o. — Per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei. III. q. 55. 3. o. — Et nubes suscepit eum ab oculis eorum. III. q. 57. 4. ad 3. — Et hic possedit agrum, de mercede iniquitatis. 2. q. 32. 7. ad 4. — Et dederunt eis sortes, et cecidit sors super Mathiam. 2. q. 95. 8. ad 2.

CAPUT II. — Et cum complerentur dies Pentecostes. I. 2. q. 102. 4. ad 10. et q. 103. 3. ad 4. — Apparuerunt illis dispartitæ linguæ, tanquam ignis. I. q. 43. 7. ad 6. et III. q. 39. 6. ad 4. et q. 72. 2. ad 1. — Coeperunt loqui variis linguis. 2. q. 176. 1. o. — Quem Deus suscitavit. III. q. 53. 4. ad 1. — Solutis inferni doloribus. III. q. 52. 2. ad 2. — Juxta quod impossibile erat, illum detineri ab eo. III. q. 53. 2. ad 2. — Pœnitentiam igitur agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi. III. q. 49. 3. ad 2. et q. 68. 5. 6. o. et 7. ad 2. et q. 86. 2. ad 1. — Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum. 2. q. 176. 1. ad 1. — Et in communicatione fractionis panis. III. q. 80. 10. ad 4. — Multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant. 2. q. 178. 1. ad 3. — Omnes etiam qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia. 2. q. 66. 2. o. — Possessiones et substantias vendebant, et dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. 2. q. 188. 7. c. f. — Frangentes circa domos panem. s. 2.

CAPUT IV. — Et non est in alio aliquo salus. III. q. 61. 3. c. ad 2. et ad 3. et q. 68. 1. o. et 2. o. q. 73. 5. c. et q. 84. 5. c. — Si justum est in conspectu Dei vos potius audire, quam Deum, judicate. 2. q. 69. 3. ad 1. q. 105. 2. c. et q. 144. 5. c. — Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una. I. q. 76. 5. ad 3. — Neque enim quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. s. 2. — Neque quisquam egens erat inter illos. s. 2. — Quotquot possessores agrorum aut domorum erant, vendentes, afferebant pretia eorum, etc. s. 2. — Christus judex vivorum et mortuorum. sup. q. 89. 5. c.

CAPUT V. — Dixit autem Petrus ad Ananiam: Anania, cur tentavit Satanas cor tuum, etc. 2. q. 33. 7. ad 2. et q. 64. 4. ad 1. — Per manus autem apostolorum fiebant et prodigia multa in

plebe. s. 2. — Obedire oportet Deo magis quam hominibus. s. 4. — Si est ex hominibus consilium hoc aut opus, destruetur; si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere. 2 2. q. 189. 10. ad 1.

CAPUT VI. — Elegerunt Stephanum, virum plenum fide, et Spiritu sancto. 2 2. q. 53. 4. ad 1. III. q. 7. 10. o. — Faciebat prodigia et signa magna in populo. s. 2. — Non poterant resistere sapientiae et spiritui, qui loquebatur. 2 2. q. 53. 4. ad 1. — Viderunt faciem ejus, tanquam faciem angeli. III. q. 12. 4. ad 1. — Et cum vidisset quemdam injuriam patientem, vindicavit illum, etc. 2 2. q. 60. 6. ad 2. — Faciens prodigia et signa, etc. s. 2. — Vos semper Spiritui sancto resistitis. 2 2. q. 189. 1. ad 4. — Cum autem esset plenus Spiritu sancto, s. 6. — Et Jesum stantem a dextris Dei. III. q. 58. 1. ad 3.

CAPUT VIII. — In nomine Jesu Christi baptizabantur viri ac mulieres. III. q. 66. 6. o. — Cum vidisset Simon, quia per impositionem manus apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit pecuniam, etc. 2 2. q. 10. 1. ad 1. et ad 4.

CAPUT IX. — Et subito circumfulsit illum lux de caelo. 1 2. q. 112. 2. ad 2. — Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. III. q. 57. 6. ad 3. — Durum est tibi contra stimulum calcitrare. 1 2. q. 112. 2. ad 2. et q. 113. 10. c.

CAPUT X. — Cornelius centurio, vir religiosus et timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas. 2 2. q. 10. 4. ad 3. et III. q. 69. 4. ad 2. — Cecidit super Petrum mentis excessus, et vidit. 2 2. q. 175. 3. ad 1. — Quod Deus purificavit, tu ne commune dixeris. 1 2. q. 101. 5. ad 4. et ad 5. et ad 6. et 6. ad 1. et q. 103. 2. c. sup. q. 74. 1. ad 1. — Et dedit eum manifestum fieri, non omni populo, sed testibus praedominatis a Deo, nobis, etc. III. q. 36. 2. c. et q. 55. 1. o. — Et jussit illos baptizari in nomine Jesu. s. 8.

CAPUT XII. — Angelus ejus est. III. q. 113. 2. o. 2 2. q. 10. 2. ad 3.

CAPUT XIII. — Videte, contemptores, et admiramini. 2 2. q. 186. 9. ad 3.

CAPUT XIV. — Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. III. q. 45. 1. c.

CAPUT XV. — Surrexerunt quidam de haeresi phariseorum, qui crediderunt dicentes, quia oportet circumcidi eos, praecipere quoque servare legem Moysi. III. q. 74. 4. c. fin. — Fide purificans corda eorum. 2 2. q. 7. 2. o. — Imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque nos, neque patres nostri, portare potuimus. 1 2. q. 98. 1. ad 3. 2 2. q. 154. 2. ad 1. — Sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus salvari. 1 2. q. 110. 2. ad 1. — Visum est Spiritui sancto et nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam haec necessaria. 2 2. q. 174. 6. c. fin. et ad 3. 1 2. q. 103. 4. ad 3. — Ut abstinere ab immolatis simulacrorum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione. 1 2. q. 103. 4. ad 3. et 2 2. q. 154. 2. ad 1. — Facta est dissensio, ita ut discederent ab

invicem, scilicet Barnabas et Paulus. 2 2. q. 37. 1. ad 3.

CAPUT XVI. — Hunc, scilicet Timotheum, voluit Paulus secum proficisci, et assumens circumcidit eum, propter Judaeos. 1 2. q. 103. 4. ad 1.

CAPUT XVII. — In ipso enim vivimus, movemur, et sumus. I. q. 18. 4. ad 1. — Ipsius enim et genus sumus. Genus ergo cum simus Dei. I. q. 1. 8. ad 2. et 2. o. et 1 2. q. 1. 1. ad 2.

CAPUT XIX. — Baptizati sunt in nomine Domini Jesu. s. 8.

CAPUT XX. — Beatius est dare quam accipere. 2 2. q. 117. 4. ad 3.

CAPUT XXI. — Tunc Paulus de consilio Jacobo assumptis viris, postera die purificatus, cum illis intravit in templum, etc. donec offerretur, etc. 1 2. q. 103. 4. ad 1.

CAPUT XXII. — Subito de caelo circumfulsit me lux copiosa. s. 9. — Ego sum Christus Nazarenus, quem tu persequeris. Ibid.

CAPUT XXIII. — Principem populi tui non maledices. 2 2. q. 76. 3. o. — Sciens autem Paulus, quia una pars esset Sadduceorum, et altera Phariseorum, exclamavit in concilio. 2 2. q. 37. 1. 2. a. 2. ad 2. — Et cum hoc dixisset, facta est dissensio inter Phariseos et Sadduceos, et divisa est multitudo. 2 2. q. 37. 1. ad 2. — Quidam ex Judaeis devoverunt se non manducatuos neque bibituos, donec occiderent Paulum. 2 2. q. 88. 2. o. et 10. c.

CAPUT XXV. — Caesarem appello. 2 2. q. 69. 3. o.

CAPUT XXVI. — Die media in via vidi, o Rex, de caelo supra splendorem solis lumen. s. 9. — Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. Ibid. — Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ibid. — Ad hoc enim apparui tibi. III. q. 57. 6. ad 3. — Si passibilis Christus. III. q. 46. 5. 12. o. — Coactus sum appellare Caesarem. s. 25

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

CAPUT I. — Qui factus est ei ex semine David secundum carnem. III. q. 16. 7. ad 1. et q. 31. 6. ad 2. — Qui praedestinatus est Filius Dei in virtute. III. q. 24. o. — Ad obediendum fidei. 1 2. q. 47. ad 3. 2 2. q. 104. 3. ad 2. III. q. 7. 3. ad 2. — Graecis ac barbaris, sapientibus et insipientibus, debitor sum. I. q. 21. 1. ad 3. — Judaeo primum et Graeco. III. q. 31. 2. ad 2. — Qui veritatem Dei in injustitia detinent. 2 2. q. 40. 3. o. et q. 59. 3. 4. o. et q. 71. 3. ad 3. — Quod notum est Dei manifestum est illis. I. q. 1. 6. c. fi. et q. 12. 12. b. et c. — Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur. I. q. 2. 2. o. et 2 2. q. 27. 3. ad 2. et q. 34. 2. c. et 2 2. q. 171. 2. ad 3. — Ita ut sint inexcusabiles. Infr. 2. — Cum cognovissent Deum, non ut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt. 1 2. q. 6. 8. o. et q. 19. 6. c. et q. 76. 3. 4. c. III. q. 47. 5. ad 3. —

Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. 1 2. q. 46. 1. ad 1. et 2. c. — Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et quadrupedum, et serpentum. 2 2. q. 94. 1. c. et q. 122. 2. ad 2. — Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam. 1 2. q. 87. 2. c. — Quia commutaverunt veritatem Dei in mendacium. s. 1. — Tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, etc. 1 2. q. 79. 1. ad 1. — Parentibus non obediunt, 2 2. q. 105. 1. c. — Qui cum justitiam Dei cognovissent, non intellexerunt, s. — Quoniam qui talia agunt, digni sunt morte. 1 2. q. 85. 5. o.

CAPUT II. — Propter quod inexcusabilis es, o homo omnis qui judicas. 2 2. q. 33. 5. o. et q. 60. 2. ad 2. — An divitias bonitatis ejus, patientiæ et longanimitatis contemnitis? 2 2. q. 186. 9. ad 3. — Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt. 1 2. q. 90. 3. ad 1. — Et qui in lege peccaverunt, per legem judicabuntur. 1 2. q. 103. 3. 4. o. et q. 104. 3. c. et 2 2. q. 86. 4. ad 1. — Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur. 1 2. q. 100. 12. ad 1. — Oum enim gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt. 1 2. q. 109. 4. ad 1. — Legem non habentes, ipsi sibi sunt lex. 1 2. q. 90. 3. ad 1. — Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Ibid. — Testimonium reddente illis conscientia ipsorum. i. q. 79. 13. c. — Et inter se invicem cogitationum accusantium, aut defendentium. Ibid. — Circumcisio quidem prodest, si legem observes. 1 2. q. 103. 3. 4. o. et q. 104. 3. c. 2 2. q. 86. 4. ad 1. et q. 87. 1. c. et q. 93. 1. o. et q. 94. 3. ad 5. — Si autem prævaricator legis sis, circumcisio tua præputium facta est, s. 2.

CAPUT III. — Ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo. 1 2. q. 98. 1. o. et 4. c. fi. et ad 2. et q. 100. 12. o. et q. 103. 2. o. — Arbitramur justificari hominem per fidem, sine operibus legis. 1 2. q. 100. 12. o. — Faciamus mala, ut veniant bona. 1 2. q. 79. 4. ad 4. — Si Abraham ex operibus legis justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. 1 2. q. 100. 12. c. — David dicit, beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert justitiam sine operibus. 1 2. q. 5. 7. ad 3.

CAPUT IV. — Et signum accepit circumcisiōnis signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio. 1 2. q. 102. 5. ad 1. — Et vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. 1 2. q. 91. 1. ad 1. — Qui contra spem in spe credidit. 1 2. q. 41. 3. ad 3. et q. 102. 5. ad 1. — Et autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. 1 2. q. 112. 2. ad 1. — Lex iram operatur. 1 2. q. 47. 1. o. — Jesus traditus est propter delicta nostra. iii. q. 49. o.

CAPUT V. — Justificati ergo ex fide. 1 2. q. 112. 3. ad 1. et q. 113. 6. o. et iii. q. 86. 6. c. — Et gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. i. q. 33. 3. c. — Spes autem non confundit. 2 2. q. 19. 4. o. —

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. 2 2. q. 24. 2. o. et 3. 10. c. 2 2. q. 172. 2. ad 1. — Cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem Filii ejus. iii. q. 43. 4. o. et q. 49. 2. c. et 4. o. — Peccatum non imputabatur, cum lex non esset. 1 2. q. 98. 5. 6. o. iii. q. 70. 1. ad 2. — Nam judicium quidem ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem. 1 2. q. 113. 1. 6. o. — Si enim unus delicto, mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiæ et donationis et justitiæ accipientes in vita, regnabunt per unum Jesum Christum. iii. q. 52. 7. ad 2. — Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obedientiam justii constituentur multi. 2 2. q. 105. 2. ad 3. — Lex autem subintravit ut abundaret delictum. 1 2. q. 93. 1. ad 2. — Ubi autem abundavit delictum, superabundavit et gratia. iii. q. 89. 2. ad 3. — Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita et gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum. Infr. 6. — Tribulatio patientiam operatur. sup. q. 15. 2. c. — Resurrexit propter justificationem nostram. sup. q. 56. 2. c.

CAPUT VI. — Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in mortem ipsius baptizati sumus. 2 2. q. 147. 5. c. iii. q. 49. 3. ad 2. et q. 51. 1. c. et q. 61. 1. ad 2. et q. 66. 2. 9. c. ad 5. et q. 68. 5. 7. c. et iii. q. 80. 10. ad 1. et q. 86. 4. ad 3. — Ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate ambulemus. 1 2. q. 112. 2. ad 3. — Si enim complautati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus. iii. q. 54. 2. c. et q. 56. 1. 2. o. — Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato. iii. q. 79. 1. ad 3. — Qui enim mortuus est, justificatus est a peccato. 1 2. q. 113. 1. 6. o. — Si enim mortui sumus cum Christo, credimus quia etiam simul vivemus cum illo. iii. q. 54. 2. c. — Ita et vos existimate quidem vos mortuos esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Jesu. iii. q. 54. 2. c. — Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. 2 2. q. 74. 3. ad 1. — Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo, tamquam ex mortuis viventes et membra vestra arma justitiæ Deo. iii. q. 79. 1. ad 3. — Non enim sub lege estis, sed sub gratia. 1 2. q. 108. 1. 2. o. — Sicut enim exhibuistis membra vestra servire iniquitati. iii. q. 48. 4. c. ad 3. — Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ. 2 2. q. 183. 3. c. — Quem ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis. 1 2. q. 70. 4. ad 1. 2 2. q. 8. 8. — Nam finis illorum mors est. 1 2. q. 85. 5. o. et q. 87. 7. c. ad 1. — Nunc autem liberati a peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem; finem vero vitam æternam. i. q. 23. 1. c. 1 2. q. 3. 1. ad 3. — Stipendia peccati mors, s. 6. — Gratia autem Dei, vita æterna. i. q. 24. 3. c. 1 2. q. 113. 2. ad 2. 9. c. et q. 114. 3. ad 2.

CAPUT VII. — Lex in homine dominatur, quanto tempore vivit. III. q. 15. 4. ad 3. — Soluta est a lege viri. sup. q. 55. 2. 1. — Cum essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per legem erant, operantur in membris nostris. 1 2. q. 77. 8. o. III. q. 15. 4. ad 3. — Serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ. 1 2. q. 98. 1. ad 2. et q. 99. 2. ad 3. et q. 106. 2. c. — Peccatum non cognovi nisi per legem. 1 2. q. 90. 1. c. et q. 100. 4. ad 3. — Nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, Non concupisces. 1 2. q. 100. 4. ad 3. — Sine lege enim peccatum mortuum erat, ego autem vivebam sine lege aliquando. 1 2. q. 98. 1. ad 2. — Itaque lex quidem sancta, et mandatum justum et bonum. 1 2. q. 98. 1. o. sup. q. 67. 3. 2. — Quod enim operor, non intelligo. 1 2. q. 56. 4. c. et q. 74. 3. c. — Non enim quod volo bonum, hoc ago. 1. q. 83. 1. ad 1. et 1 2. q. 10. 3. ad 1. et q. 17. 7. ad 1. 1 2. q. 74. 3. c. et q. 77. 7. ad 1. — Sed quod odi malum, illud facio. 1 2. q. 77. 7. ad 1. — Consentio legi, quoniam bona est. 1 2. q. 98. 1. c. — Condelector enim legi Dei, secundum interiorem hominem. 1. q. 78. 4. ad 1. 1 2. q. 98. 1. c. 2 2. q. 25. 7. c. — Video autem alteram legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. 1 2. q. 83. 1. ad 1. et q. 90. 1. ad 1. et q. 91. 6. o. — Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? 2 2. q. 25. 5. ad 1.

CAPUT VIII. — Nihil ergo nunc damnationis est tuis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundum carnem ambulant. 1 2. q. 89. 5. ad 1. — Lex enim spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit me a lege peccati et mortis. s. 7. — Sapientia carnis inimica est Deo. 1 2. q. 93. 6. ad 2. 2 2. q. 55. 2. ad 1. et ad 2. — Legi enim Dei subjecta non est, nec enim potest. 2 2. q. 55. 2. ad 1. et ad 2. — Sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Infr. 8. — Habitat in vobis. 1. q. 43. 2. 3. o. et 4. ad 2. 5. c. et 1 2. q. 114. 3. ad 3. — Propter inhabitantem spiritum ejus in vobis. s. 8. — Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. 1 2. q. 111. 1. ad 2. — Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. 1 2. q. 72. 2. ad 1. et ad 2. — Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. III. q. 89. 3. o. — Quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei. 1 2. q. 114. 3. c. fi. 2 2. q. 51. 1. ad 3. et q. 88. 8. ad 2. — Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore. 2 2. q. 19. 6. o. et 8. ad 2. et 10. c. — Si autem filii, et hæredes. 1. q. 95. 1. ad 2. 1 2. q. 111. 3. c. fi. — Si tamen compatimur, ut conglorificemur. 1 2. q. 85. 5. ad 2. III. q. 49. 1. ad 4. et 3. ad 2. et ad 3. et 5. c. et q. 52. 1. ad 2. et 7. 8. c. III. q. 79. 2. ad 1. et 7. ad 2. — Existimo enim quod non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. 1 2. q. 114. 3. o. et 5. c. et 3. q. 48. 1. c. — Expectatio creaturæ revelationem filiorum Dei expectat. 1. q. 98. 3. c. — Spe enim salvi facti sumus. 2 2. q. 17. 6. o. — Spes autem quæ videtur, non est spes. 1 2. q. 40. 1. o. et 2. 5. 6. 7. 8. c. et q. 41. 2. c. et q. 42. 3. c. ad 3. et q. 67. 4. 5. o. et 2 2. q. 18. 2. o. et 3. c.

et q. 19. 11. ad 3. — Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus. 1 2. q. 40. 2. ad 1. — Ipse spiritus postulat in nobis, gemitibus inenarrabilibus. 2 2. q. 83. 10. ad 1. III. q. 26. 1. ad 3. — Scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum pro peccatis postulat. III. q. 21. 4. c. — Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. III. q. 89. 2. ad 1. sup. q. 4. 1. ad 4. — Nam quos præscivit et prædestinavit. 1. q. 23. 1. ad 2. — Conformes fieri imaginis filii sui. 1. q. 33. 3. ad 1. q. 93. 4. ad 2. 2 2. q. 45. 6. c. ad 1. III. q. 3. 5. ad 2. et 8. c. et q. 39. 8. ad 3. et q. 45. 4. c. — Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. 1. q. 33. 3. c. ad 2. q. 41. 3. c. — Quos autem prædestinavit, hos et vocavit. 1. q. 23. 2. c. et 5. ad 1. — Et quos vocavit, hos et justificavit. 1 2. q. 113. 1. ad 3. — Qui etiam interpellat pro nobis. III. q. 21. 3. o. et q. 22. 4. ad 1. — Quis nos separabit a charitate Christi? etc. III. q. 62. 6. ad 3. et q. 70. 4. c. — Creatura liberabitur a servitute corruptionis. sup. q. 74. 7. o.

CAPUT IX. — Optabam ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, etc. 2 2. q. 27. 8. ad 1. 2 2. q. 182. 2. c. fi. — Quorum patres, ex quibus est Christus, secundum carnem. 1 2. q. 98. 4. c. ad 1. et 5. o. III. q. 4. 6. ad 3. — Non est volentis neque currentis, sed miserentis est Dei. 1. q. 83. 1. ad 2. 1 2. q. 98. 1. ad 3. — Quia si Deus volens ostendere iram, et notam, etc. quæ præparavit in gloriam. 1. q. 23. 5. ad 3.

CAPUT X. — Oorde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem. 2 2. q. 3. 2. o. — Dives in omnes qui invocant illum. 2 2. q. 117. 1. ad 1. — Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. 1. q. 111. 1. ad 1. 2 2. q. 6. 1. o.

CAPUT XI. — Ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia. 1. q. 39. 8. c. — Conclussit Deus omnia sub peccato. sup. q. 99. 2. 2.

CAPUT XII. — Exhibeat corpora vestra Deo, hostiam viventem, sanctam, Deo placentem. 2 2. q. 85. 3. ad 2. — Rationabile obsequium vestrum. sup. q. 3. 2. c. — Ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, et perfecta. 2 2. q. 97. 2. ad 2. — Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. 2 2. q. 149. 1. ad 1. — Et unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei. 1 2. q. 114. 5. ad 1. 2 2. q. 6. 1. o. — Sicut enim in uno corpore multa membra habemus. 1. q. 75. 5. ad 3. 2 2. q. 183. 2. c. — Habentes donationes. 1. q. 21. 3. c. 1 2. q. 112. 5. ad 4. — Sive prophetiam, secundum rationem fidei. 2 2. q. 172. 1. o. et 3. c. — Qui præest in sollicitudine. 2 2. q. 47. 9. ad 3. c. et q. 53. 6. c. — Dilectio sine simulatione. 2 2. q. 111. 1. o. — Honore invicem prævenientes. 2 2. q. 103. 2. ad 3. — Nolite maledicere. 2 2. q. 76. 1. ad 2. — Spe gaudentes. 2 2. q. 23. 1. ad 3. — Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. 2 2. q. 29. 1. c. et 2. ad 3. — Non vosmetipsos defendentes, charissimi. 2 2. q. 40. 1. ad 2. et q. 64. 7. 5.

CAPUT XIII. — Potestatibus sublimioribus subdita sit. 2 2. q. 59. 1. c. et q. 83. 10. ad 2. 2 2. q.

104. 1. c. et 5. c. prin. et ad 1. et 6. o. — Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. 1 2. q. 102. 1. c. et 2 2. q. 102. 2. c. principio. sup. q. 34. 1. c. — Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. 2 2. q. 158. 1. ad 3. — Cui tributum, tributum. 2 2. q. 102. 2. ad 3. — Qui diligit proximum, legem implevit. 1 2. q. 99. 1. ad 2. et q. 105. 2. ad 1. 2 2. q. 44. 2. ad 4. — Et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur. 1 2. q. 99. 1. ad 2. — Induimini Dominum Jesum Christum. III. q. 69. 9. ad 1.

CAPUT XIV. — Qui infirmus est, olus manducet. 1 2. q. 77. 3. o. — Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. I. q. 1. 8. ad 2. — Nihil commune per ipsum. 1 2. q. 102. 6. ad 1. et 2 2. q. 149. 3. o. et III. q. 40. 4. ad 2. — Si propter verbum frater tuus contristatur, jam non secundum charitatem ambulas. 2 2. q. 45. 3. ad 3. — Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. 2 2. q. 45. III. ad 2. — Non est enim regnum Dei esca et potus. III. q. 40. 2. ad 1. — Bonum est non manducare carnem, et non bibere vinum. 1 2. q. 103. 4. ad 3. et 2 2. q. 43. 1. ad 5. et 2 2. q. 149. 3. ad 2. — Omne quod non est ex fide, peccatum est. 1 2. q. 19. 5. c. 1 2. q. 103. 4. ad 3. 2 2. q. 10. 4. ad 1.

CAPUT XV. — Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad ædificationem. 2 2. q. 115. 1. ad 1. — Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones patrum. III. q. 42. 1. c. — Gentes autem super misericordia honorare Deum. I. q. 21. 4. ad 2. — Si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles, debet et in carnalibus ministrare eis. 2 2. q. 187. 4. ad 2.

CAPUT XVI. — Si vobis primum ex parte frui- tus fuero. 1 2. q. 11. 3. ad 1. — Secundum revelationem mysterii, temporibus æternis taciti. I. q. 10. 1. ad 4. — Ut adjuvetis me in orationibus vestris. sup. q. 72. 2. c.

EX PRIMA EPISTOLA AD CORINTHIOS.

CAPUT I. — In omnibus divites facti estis in illo, scilicet Christo, in omni verbo, et in omni scientia. 2 2. q. 50. 3. ad 1. et 2 2. q. 188. 5. ad 2. — Ut non sint in vobis schismata. 2 2. q. 39. 1. o. et 4. c. 2 2. q. 188. 5. ad 2. — Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? III. q. 48. 5. ad 3. — Aut in nomine Pauli baptizati estis? III. q. 64. 3. c. — Non enim misit me Deus baptizare, sed evangelizare. III. q. 67. 2. ad 1. — Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? 2 2. q. 46. 3. ad 2. — Et Dei sapientiam. I. q. 39. 7. ad 2. — Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus. s. — Et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. I. q. 48. 6. ad 1. — Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes. s. — Ut ea quæ sunt destrueret. s. — Ut non gloriaretur omnis caro in conspectu ejus. 2 2. q. 45. 4. ad 1. — Christus factus est nobis sapientia, et justitia, et sanctificatio, et redemptio. III. q. 48. 6. ad 3. — Qui gloriatur, in Domino gloriatur. s.

CAPUT II. — Sapientiam loquimur inter perfectos. 2 2. q. 45. 5. ad 1. — Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est. I. q. 57. 5. ad 3. — Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. III. q. 46. 12. ad 1. et q. 47. 5. o. et 6. c. — Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est. 1 2. q. 112. 5. ad 4. — Ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis. 1 2. q. 112. 5. ad 4. — Spiritualis autem judicat omnia, et ipse a nemine judicatur. I. q. 1. 6. ad 3. et 2 2. q. 60. 1. ad 2.

CAPUT III. — Tamquam parvulis in Christo, lac vobis potum dedi, non escam. 2 2. q. 189. 1. ad 4. — Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis? 1 2. q. 28. 4. ad 1. — Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli, alius autem, Cephas; ego autem Apollo, nonne homines estis? 2 2. q. 188. 5. ad 2. — Ut sapiens architectus fundamentum posui. I. q. 1. 6. c. — Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus. 2 2. q. 4. 7. o. 2 2. q. 161. 5. ad 2. — Si quis superædificat supra fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretiosos. 1 2. q. 89. 2. o. — Ipse autem salvus erit sic quasi per ignem. sup. q. 99. 4. 3. — Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens. 2 2. q. 46. 1. ad 2.

CAPUT IV. — Dominus illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium. I. q. 24. 1. ad 2. sup. q. 87. 2. c. — Sed neque meipsum judico. 1 2. q. 112. 5. c. — In Christo Jesu per evangelium ego vos genui. sup. q. 56. 2. c. — Non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. 2 2. q. 177. 1. ad 2. — Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. sup. q. 10. 4. ad 2.

CAPUT V. — Quid enim mihi de his qui foris sunt judicare. sup. q. 22. 5. 1. — Cum ejusmodi nec cibum sumere. sup. q. 23. 1. c.

CAPUT VI. — Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod judicia habetis inter vos. 2 2. q. 43. 8. ad 1. — Quare non magis injuriam accipitis? 2 2. q. 108. 1. ad 2. et ad 4. — Quare non magis fraudem patimini? 2 2. q. 55. 5. ad 1. — Iniqui regnum Dei non possidebunt. III. q. 63. 4. c. — Esca ventri, et venter escis. I. q. 65. 1. c. 1 2. q. 1. 5. b. — Corpus autem non fornicationi. 1 2. q. 103. 4. ad 3. et 2 2. q. 35. 1. ad 4. et 2 2. q. 154. 2. ad 2. — Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? III. q. 8. 3. o. — Qui autem adhæret Domino, unus spiritus est. 2 2. q. 45. 2. c. — Qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur. sup. q. 55. 3. c. — Fugite fornicationem. 2 2. q. 35. 1. ad 4. — Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est. 1 2. q. 74. 4. o. — Neque fornicarii, neque adulteri. sup. q. 99. 5. 4. — Qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. 1 2. q. 72. 2. ad 4. — Melius est nubere quam uri. sup. q. 42. 4. ad 4.

CAPUT VII. — Bonum est homini mulierem non tangere. 1 2. q. 14. 1. ad 3. — Ne fraudetis vos invicem nisi ex communi consensu. sup. q. 64. 4.

c. — Præterit figura hujus mundi. sup. q. 74. 1. a. — Similiter et uxor viro. 2. 2. q. 32. 8. ad 2. — Uxori vir debitum reddat. sup. q. 11. 4. c. — Unusquisque proprium donum habet ex Deo. 1. 2. q. 66. 2. ad 1. — Virgo si nubat non peccat. sup. q. 41. 3. c. — Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis, si sic permanserint. 2. 2. q. 140. 1. ad 3. — Consilium autem do. 1. 2. q. 14. 1. ad 3. et 2. 2. q. 152. 2. o. — Si quis frater uxorem habet infidelem. sup. q. 59. 2. c. — Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt. 2. 2. q. 152. 2. o. et 4. c. et 5. c. — Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit; et qui non jungit, melius facit. 2. 2. q. 152. 3. ad 5. et 4. 5. o. sup. q. 41. 2. c. — Qui nubunt tamquam non nubentes. sup. q. 41. 3. 1. — Beatior autem erit, si sic permanserit. 1. 2. q. 70. 3. ad 2.

CAPUT VIII. — Scientia inflat. 2. 2. q. 167. 1. c. et q. 188. 6. ad 2. — Scimus quia nihil est idolum in mundo. 2. 2. q. 94. 1. ad 3. — Nam et si sint qui dicantur dii, sive in cælo, sive in terra, siquidem sunt dii multi, et domini multi. 1. q. 11. 3. ad 1.

CAPUT IX. — Nonne Christum Jesum Dominum nostrum vidi? III. q. 57. 6. ad 3. — Numquid de bobus cura est Deo? 1. q. 22. 2. ad 5. 1. q. 103. 5. ad 2. 1. 2. q. 102. 5. ad 8. — Omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio. 2. 2. q. 43. 8. ad 5. — Bonum est mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. 1. 2. q. 2. 3. c. et 2. 2. q. 132. 1. ad 3. — Nam si evangelizavero, non est mihi gloria, necessitas enim mihi incumbit. 2. 2. q. 81. 6. ad 3. — Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci. 1. q. 83. 3. 4. o. — Nescitis quod si qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? 1. 2. q. 4. 3. ad 1. — Sic currite, ut comprehendatis. 1. q. 12. 7. ad 1. 1. 2. q. 4. 3. ad 1.

CAPUT X. — Patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube, et in mari. III. q. 70. ad 1. — Petra autem erat Christus. 1. q. 102. 1. ad 4. — Hæc autem omnia in figuram continebant illis. 1. 2. q. 107. 2. o. — Qui se existimat stare, videat ne cadat. 1. q. 95. 3. o. — Tentatio vos non apprehendat, nisi humana. III. q. 41. 2. ad 2. — Dico quod immolatum est aliquid idolis, aut quod idolum sit aliquid? s. 8. — Si quis vocat vos infidelium ad cœnam, et vultis ire. 2. 2. q. 10. 9. c. — Nemo quod suum est, querat, sed quod alterius. 2. 2. q. 58. 11. c. — Domini est terra et plenitudo ejus. 1. q. 13. 7. ad 1. et ad 6. — Omnia in gloriam Dei facite. 1. 2. q. 88. 1. ad 2. et q. 100. 10. ad 2. — Sine offensa estote Judæis et Gentibus, et Ecclesiæ Dei. 2. 2. q. 7. 2. 3. et III. q. 42. 2. ad 1. — Nos scimus in quos fines sæculorum devenerunt. sup. q. 88. 3. ad 3.

CAPUT XI. — Omnis viri caput Christus est. III. q. 8. o. et q. 48. 1. c. et q. 49. 1. c. — Caput autem mulieris, vir. 1. q. 93. 4. ad 1. sup. q. 62. 4. ad 4. — Caput autem Christi, Deus. III. q. 8. 1. ad 3. et 8. ad 1. — Vir imago et gloria Dei est,

mulier autem gloria viri est. 1. q. 35. 2. ad 3. 1. q. 93. 4. ad 1. et 6. ad 2. — Nam oportet: hæreses esse, ut qui probati sunt manifesti fiant in nobis. 2. 2. q. 11. 3. ad 2. — Ego enim accepi a Domino. sup. q. 29. 7. ad 1. — Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. III. q. 66. 4. ad 5. III. q. 73. 4. 5. o. et q. 74. 1. c. et q. 76. 2. ad 2. et q. 79. 1. c. et 7. ad 2. et q. 80. 10. ad 2. et q. 83. 1. c. et 2. c. ad 1. et ad 2. et 3. c. q. 84. 7. ad 3. — Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. III. q. 80. 4. ad 5. — Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit. III. q. 80. 5. ad 2. — Non dijudicans corpus Domini. III. q. 80. 5. ad 2. — Cætera cum venero, disponam. III. q. 25. 3. ad 4. et q. 64. 2. ad 1. III. q. 72. 4. ad 1. et q. 78. 3. ad 9. et q. 83. 4. ad 2.

CAPUT XII. — Nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. 1. 2. q. 109. 1. b. et c. ad 1. 2. 2. q. 171. 1. ad 1. et q. 176. 2. ad 2. — Et nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in spiritu sancto. 2. 2. q. 15. 3. c. ad 1. — Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus. 2. 2. q. 175. princ. sup. q. 35. 1. 2. — Et divisiones ministrariorum sunt. Ibid. — Et divisiones operationum sunt. Ibid. — Qui operatur omnia in omnibus. 1. q. 105. 5. o. — Unicusque autem datur manifestatio spiritus, ad utilitatem. 1. q. 104. 4. c. 1. 2. q. 111. 1. 4. c. 2. 2. q. 172. 2. o. et q. 178. 1. ad 1. et q. 177. 1. c. ad 3. et ad 4. III. q. 7. 7. c. ad 1. — Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiæ. 1. 2. q. 66. 2. ad 1. et q. 68. 5. ad 1. et q. 111. 4. o. 2. 2. q. 176. 177. 178. o. — Alii autem sermo scientiæ, secundum eundem spiritum. 1. q. 105. 7. ad 3. et 1. 2. q. 51. 4. c. et q. 68. 5. ad 1. et q. 111. 4. c. ad 4. et q. 113. 10. ad 3. 2. 2. q. 171. 3. ad 2. — Alteri fides in eodem spiritu. 1. 2. q. 111. 4. c. ad 2. 2. 2. q. 4. 5. ad 4. — Alii gratia sanitarum in uno spiritu. 1. 2. q. 111. 4. c. ad 3. — Alii operatio virtutum. 1. 2. q. 111. 4. c. ad 3. et 2. 2. q. 178. 1. ad 1. — Alii prophetia. 1. 2. q. 68. 3. ad 3. et 2. 2. q. 171. 2. o. et q. 174. 3. ad 2. et q. 176. 2. ad 3. — Alii discretio spirituum. 1. 2. q. 111. 4. c. 2. 2. q. 171. princ. — Alii genera linguarum. 1. 2. q. 111. 4. c. ad 3. et 2. 2. q. 176. 1. o. et q. 179. 1. o. — Alii interpretatio sermonum. 1. 2. q. 111. 4. c. ad 3. — Hæc autem omnia operatur, etc. 1. q. 38. 2. o. et q. 43. 5. ad 1. — Dividens singulis prout vult. 1. q. 19. 10. c. et 1. 2. q. 66. 2. ad 1. et q. 68. 5. ad 1. et q. 112. 4. o. et 2. 2. q. 172. 3. o. — Sicut unum corpus est, et membra habet multa, etc. ita et Christus. 1. q. 76. 5. ad 3. et 2. 2. q. 183. 2. 3. o. et III. q. 8. 1. 3. c. et q. 48. 1. c. et q. 49. c. 1. — Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. 2. 2. q. 24. 4. o.

CAPUT XIII. — Et angelorum. 1. q. 107. 1. ad 2. — Factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens. 2. 2. q. 111. 2. o. — Charitatem autem non habuero. 1. q. 43. 5. ad 2. 1. 2. q. 65. 2. o. 2. 2. q. 23. 7. o. 2. 2. q. 108. 2. ad 2. — Nihil mihi prodest. III. q. 89. 6. ad 3. — Si habuero prophetiam, etc. 1. q. 43. 5. ad 3. 2. 2. q. 6. 2. ad 3. 2. 2. q. 172. 4. c. — Et si habuero omnem fidem. 2. 2. q.

4. o. et 7. ad 4. et q. 19. 5. ad 1. — Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, etc. 2 2. q. 117. o. 2. et sup. q. 14. 2. c. — Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, etc. 2 2. q. 124. 2. ad 2. — Caritas patiens est, etc. 2 2. q. 23. 4. ad 2. — Non querit quæ sua sunt. 2 2. q. 26. 4. ad 3. — Sive prophetiæ evacuabuntur. 2 2. q. 171. 4. ad 2. et q. 173. 1. c. et q. 174. 5. o. III. q. 7. 8. c. — Tunc autem facie ad faciem. sup. q. 92. 1. 6. — Sive linguæ cessabunt. 2 2. q. 176. 1. o. — Sive scientia destruetur. I. q. 89. 5. ad 1. 1 2. q. 63. 2. ad 1. — Cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. I. q. 58. 7. ad 3. et q. 62. 7. ad 1. 1 2. q. 67. 3. o. 2 2. q. 44. ad 1. 2 2. q. 171. 4. ad 2. — Videmus nunc per speculum in ænigmate. I. q. 56. 4. c. 2 2. q. 1. 2. 3. et 4. ad 2. et 2 2. q. 184. 2. ad 1. — Tunc autem facie ad faciem. I. q. 12. 14. ad 1. 2 2. q. 23. 1. ad 1. — Nunc autem manent fides, spes, caritas; tria hæc. I. 2. q. 62. 3. o. 2. princ. et q. 17. 6. o. — Major autem horum est caritas. 1 2. q. 66. o. 2 2. q. 23. 6. o. et q. 30. 4. o. et q. 34. 5. ad 1. 2 2. q. 117. 6. ad 3. et q. 157. 4. c. ad 2. — Caritas nunquam excidit. sup. q. 4. 5. ad 1. et q. 71. 2. c.

CAPUT XIV. — Qui loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo. 2 2. q. 176. 2. ad 2. — Qui prophetat, hominibus loquitur, ad edificationem, et exhortationem, et consolationem. 2 2. q. 171. 1. ad 2. et q. 176. 2. ad 2. — Qui loquitur lingua, seipsum ædificat. 2 2. q. 176. 1. o. — Major est qui prophetat, quam qui loquitur linguis. 2 2. q. 176. 2. o. — Sensibus autem perfecti estote. 2 2. q. 184. 1. ad 1. — Apocalypsim habet. 2 2. q. 176. 2. ad 1. — Si autem omnes prophetant. 2 2. q. 171. 3. b. — Occulta enim cordis ejus manifesta fiunt. 2 2. q. 171. 3. c. — Spiritus prophetarum prophetis subjectus est. 2 2. q. 171. 3. c. et q. 173. 3. ad 4. — Mulieres in Ecclesia taceant. 2 2. q. 177. 2. o. — Turpe est enim mulieri in ecclesia loqui. III. q. 87. 4. ad 1. — Si quis ignorat, ignorabitur. 1 2. q. 6. 8. c. ad 1. — Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant in vobis. 1 2. q. 87. 1. c. 2 2. q. 145. 1. ad 2. et 2. o. — Si orem lingua, mens mea sine fructu est. 2 2. q. 83. 13. c.

CAPUT XV. — Resurrexit tertia die. III. q. 53. 2. o. — Si autem resurrexisset mortuorum non est, neque Christus resurrexit. III. q. 53. 1. o. et 2. c. et 3. o. et q. 56. 1. c. — Si omnino mortui non resurgunt, ut quid etiam baptizantur? sup. q. 71. 9. 4. — Christus resurrexit a mortuis, primitiæ dormientium. I. q. 95. 1. ad 1. III. q. 27. 3. c. et q. 53. 3. o. et q. 56. 1. c. ad 3. — Si Christus resurrexit, et nos resurgemus. sup. q. 75. 2. 3. — Inanis est prædicatio nostra. sup. q. 25. 2. c. — Deinde finis cum tradiderit regnum Deo et Patri. I. q. 108. 7. ad 1. — Cum evacuerit omnem principatum, et potestatem, et virtutem. I. q. 108. 7. o. sup. q. 89. 4. 1. — Cum autem subjecta fuerint ei omnia, tunc et ipse filius subjectus erit illi, qui subjecti sibi omnia. I. q. 42. 4. ad 1. III. q. 20. 1. ad 3. — Ut sit Deus omnia in omnibus. I. q. 8. 1. 3. o. I. q. 112. 1. c. — Quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur. III. q. 43. 2. c. 6. et q. 46. 2. c. — Seminatur in corruptione, surget in incorru-

ptione. III. q. 82. 1. b. et c. — Non corpus quod futurum est seminas. sup. q. 79. 1. ad 1. — Seminatur in infirmitate, surget in virtute. III. q. 82. b. et c. sup. q. 82. 1. c. — Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. III. q. 54. 1. ad 1. — Mortui resurgent incorrupti. sup. q. 86. 1. c. — Novissimus Adam in spiritum vivificantem. I. q. 95. 1. ad 1. et III. q. 31. 1. ad 1. et q. 34. 1. ad 1. — Sed non prius quod spirituale est, sed quod animale, deinde quod spirituale. I. q. 95. 1. ad 1. III. q. 34. 1. ad 1. — Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de cælo, cælestis. III. q. 5. 2. ad 1. et q. 31. 1. ad 1. et q. 54. 3. ad 1. — Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis cælestis, tales et cælestes. III. q. 19. 3. o. — Caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt. III. q. 5. 2. ad 2. et q. 54. 3. ad 1. — Canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti, et nos immutabimur. III. q. 82. 1. o. — Omnes quidem resurgemus. sup. q. 75. 2. c. — Resurgemus in momento, in ictu oculi. sup. q. 77. 4. c. — Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem. Ibid. — Virtus vero peccati lex. 1 2. q. 55. 3. ad 1. — Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estote, et immobiles. 2 2. q. 183. 1. o. ad 2. et ad 3.

CAPUT XVI. — Veniam autem ad vos, cum Macedoniam pertransiero. 2 2. q. 110. 3. ad 5. — Omnia vestra in charitate fiant. 2 2. q. 23. 4. ad 2.

EX SECUNDA

EPISTOLA AD CORINTHIOS.

CAPUT I. — Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis. 2 2. q. 83. 13. o. — Sicut abundant passionem Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra. Ibid. — Sive autem tribulamur. 1 2. q. 87. 6. c. fi. — Sicut socii passionum fuistis, sic et consolationis. III. q. 49. 6. o. — Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. 2 2. q. 45. 4. ad 1. — Volui prius venire ad vos. 2 2. q. 110. 3. ad 5. — Sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo, est et non, sed est in illo. 2 2. q. 109. 4. o. et q. 129. 3. ad 5. — Qui unxit nos Deus, et qui signavit nos, et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. 1 2. q. 114. 3. ad 3. et fi.

CAPUT II. — Ne forte abundantiori tristitia absorbeatur, qui ejusmodi est. 1 2. q. 37. 2. ad 3. — Si quis autem contristavit me. 2 2. q. 116. 1. c. — Christi bonus odor sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, et in iis qui pereunt. III. q. 71. 2. 3. o. — Aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitæ in vitam. 2 2. q. 78. 4. o. 2 2. q. 124. 1. ad 1. — Nam et ego quod donavi. sup. q. 25. 1. c.

CAPUT III. — Qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti. III. q. 17. 4. c. — Litteræ enim occidit, spiritus autem vivificat. 1 2. q. 98. 1. ad 2. et q. 99. 2. ad 3. et q. 106. 2. c. 2 2. q. 188. 5. ad 1. — Quod si ministratio mortis, litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, etc. quod

manet, in gloria est. 22. q. 87. 1. c. fi. 22. q. 174. 4. ad 3.

CAPUT IV. — Neque adulterantes verbum Dei. sup. 2. 5. — Deus hujus sæculi. 1. q. 65. 1. c. i. q. 114. 3. ad 2. — Charitas Christi urget nos. III. q. 79. 1. ad 2. — Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus. 22. q. 28. 1. ad 1. — Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna sunt. 1. q. 65. 1. ad 1.

CAPUT V. — Dum sumus in corpore, peregrinamur a Deo. 22. q. 28. 1. ad 1. — Sive enim mente excedimus, Deo, sive sobrii sumus, vobis. 22. q. 81. 6. ad 2. et 7. c. — Pro nobis fecit peccatum, III. q. 15. 1. ad 4. et 3. ad 2. et q. 46. 4. ad 3. — Si terrena nostra habitatio dissolvatur. sup. q. 69. 2. c.

CAPUT VI. — Quæ autem conventio Christi ad Belial, etc. 1. q. 64. 1. ad 5. 2. 2. q. 172. 6. ad 1. et ad 3. — Quæ societas luci ad tenebras? sup. q. 59. 1. c. — Exite de medio eorum, et separamini ab eis. 22. q. 25. 6. ad 5. — Et immundum ne tetigeritis. Ibid. — Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi. sup. q. 71. 2. ad 1.

CAPUT VII. — Mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus. 12. q. 72. 2. c. — Quæ est secundum Deum tristitia, poenitentiam in salutem stabilem operatur. 22. q. 35. 3. b. — Sæculi autem tristitia mortem operatur. 12. q. 37. 4. o. et q. 41. 1. c. — Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantum in vobis operatur sollicitudinem, etc. 12. q. 37. 2. ad 1.

CAPUT VIII. — Si enim voluntas prompta est secundum id quod habet, accepta est. 12. q. 20. 4. c. III. q. 68. 2. ad 2. fi. — Non autem aliis sit remissio, vobis autem tribulatio. 22. q. 32. 19. ad 3. — Qui multum, non abundavit, et qui modicum, non minoravit. 22. q. 32. 5. 6. o. et q. 66. 7. c. et q. 71. 1. c. et q. 87. 1. ad 4.

CAPUT IX. — Qui parce seminat, parce et metet. 22. q. 63. 1. ad 3. — Non ex tristitia aut necessitate. 12. q. 39. 2. ad 2. — Ad destructionem munitionum, consilia destruentes, et omnem altitudinem extollemem se adversus scientiam Dei. 1. q. 1. 6. ad 2. — Et in captivitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi. 1. q. 1. 8. ad 2. 1. q. 111. 1. ad 1. 12. q. 56. 2. c. 22. q. 1. 4. c. et q. 4. 1. c.

CAPUT XI. — Satanas transfiguratur se in angelum lucis. 22. q. 10. 2. ad 3. et 2. q. 174. 5. ad 4. — Non est ergo magnum, si ministri ejus transfigurentur, velut ministri justitiæ. III. q. 8. 7. 8. o.

CAPUT XII. — Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit. 22. q. 175. 5. 6. o. — Raptum hujusmodi usque ad tertium cælum. 1. q. 68. 4. c. — Et audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. 1. q. 12. 9. ad 2 et 22. q. 75. 4. ad 3. — Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis. 12. q. 79. 4. c. et q. 87. 2. ad 1. — Sufficit tibi gratia mea. 12. q. 112. 5. c. — Nam virtus in infirmitate per-

ficatur. 12. q. 55. 3. ad 3. — Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis. 22. q. 101. 2. ad 2. — Sed cum essem astutus, dolo vos cepi. 22. q. 55. 4. ad 1. et 5. o. et q. 69. 2. c.

CAPUT XIII. — An experimentum queritis ejus, qui in me loquitur Christus? 22. q. 172. 1. b. et ad 4. et 6. b. et ad 1. — Pacem habete. 22. q. 29. 1. c. et q. 183. 2. ad 3. — Parentes debent filiis thesaurizare. sup. q. 57. 1. 2.

EX EPISTOLA AD GALATAS.

CAPUT I. — Paternarum mearum traditionum æmulator existens. 12. q. 87. 8. ad 1. et ad 3.

CAPUT II. — In faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. 12. q. 103. 4. ad 2. et 22. q. 33. 4. ad 2. et q. 43. 6. ad 2. — Ego enim per legem legi mortuus sum. 22. q. 88. 11. ad 1. — Christo confixus sum cruci. III. q. 49. 1. ad 3. — Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus. 22. q. 175. 2. ad 2. — Qui dilexit me, et tradidit seipsum pro me. III. q. 1. 4. ad 3. — Si enim per legem justificatio, ergo gratis Christus mortuus est. 12. q. 109. 7. b.

CAPUT III. — O insensati Galatæ. 22. q. 72. 2. o. 22. q. 158. 5. ad 3. — Quis vos fascinavit? 1. q. 117. ad 3. — Christus redemit nos de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. III. q. 46. 4. ad 3. et q. 48. 4. c. — Lex propter transgressionem posita, etc. 12. q. 92. 4. ad 4. sup. q. 65. 2. c. — Ordinata per angelos. 12. q. 98. 3. o. et 6. b. — In manu mediatoris. III. q. 26. o. — Lex pædagogus noster fuit in Christo. 12. q. 93. 2. c. — In Christo Jesu non est servus neque liber. sup. q. 52. 2. c.

CAPUT IV. — Oum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes. 22. q. 88. 9. o. — At ubi venit plenitudo temporis. 1. q. 73. 1. ad 1. — Factum ex muliere. III. q. 41. 4. c. — Quomodo convertimini ad infirma et egena elementa. 12. q. 103. 2. c. et III. q. 61. ad 4. et q. 62. 7. b.

CAPUT V. — Testificor enim circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ. III. q. 37. principio. et q. 40. 4. c. — Sed fides, quæ per dilectionem operatur. 22. q. 4. 2. ad 3. et q. 23. 6. ad 2. — Quis vos fascinavit? s. III. — Caro enim concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem. 12. q. 70. 4. o. et q. 71. 2. ad 3. 22. q. 189. 10. ad 2. — Hæc enim sibi invicem adversantur. 12. q. 70. 4. c. — Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt, etc. 12. q. 70. 4. o. — Fructus autem spiritus est charitas, etc. 12. q. 11. 3. ad 2. 12. q. 70. o. 22. q. 4. 5. ad 4. — Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis III. q. 84. 4. c. et 5. ad 3.

CAPUT VI. — Non efficiamini inanis gloriæ cupidi. 22. q. 132. 1. c. — Consideramus teipsum, ne et tu tenteris. 1. q. 95. 3. o. — Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. 22. q. 103. 1. ad 2. et ad 4. et q. 188. 3. ad 1. sup. q. 13. 2. c. — Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. 1. q. 45. 1. o. et 2. ad 1. — Opus suum probet unusquisque, et

sic in semetipso tantum gloriam habebit, et non in altero. III. q. 80. 4. ad 5. — Qui seminat in carne sua, de carne sua et metet corruptionem. I. q. 22. 2. ad 2. 12. q. 42. 2. c. ad 3. et q. 85. 6. o. 22. q. 65. 1. ad 1. — Bonum autem facientes, non deficiamus. 22. q. 106. 3. o. — Quæ enim seminaverit homo, hæc et metet. sup. q. 71. 1. ad 1. — Tempore enim suo metemus, non deficientes. 22. q. 106. 3. o. — Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. 22. q. 31. 2. o. — Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. 22. q. 132. 1. ad 1. — Ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. 22. q. 124. 1. ad 1. III. q. 49. 1. ad 3. et 2. c. et 4. o. et q. 66. 2. 3. 9. c. et q. 68. 2. ad 2. III. q. 87. ad 2.

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAPUT I. — Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum. I. q. 23. o. III. q. 24. o. — Instaurare omnia in Christo, quæ in cælis, et quæ in terra sunt in ipso. III. q. 48. 6. ad 3. — Operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. I. q. 22. 1. ad 1. 12. q. 14. 1. ad 2. — Illuminatos oculos cordis vestri. I. q. 12. 3. ad 1. — Supra omnem principatum et potestatem, et virtutem, et dominationem. I. q. 108. 2. ad 2. et 6. o. — Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam. III. q. 8. 1. o. — Ut sciatis quæ sit supereminens. sup. q. 96. 6. c.

CAPUT II. — Facientes voluntatem carnis et cogitationum. 22. q. 154. 5. c. et q. 162. 3. ad 1. — Eramus natura filii iræ. III. q. 2. 12. c. — Convificavit nos, et conresuscitavit, et consedere fecit in cælestibus. III. q. 58. 4. ad 1. — Ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes civitates gloriæ suæ, in bonitate super nos in Christo Jesu. 12. q. 114. 10. ad 1. — Legem mandatorum decretis evacuans. 12. q. 99. 1. o.

CAPUT III. — Ut innotescat principibus et potestatibus in cælestibus per ecclesiam multiformis gratia Dei. I. q. 117. 2. ad 1. — Ex quo omnis paternitas in cælis et in terra nominatur. I. q. 31. 3. ad 3. et q. 33. 2. ad 4. et q. 45. 5. ad 1. — In charitate radicati, et fundati. 22. q. 23. 8. ad 2. — Ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. III. q. 7. 10. ad 2.

CAPUT IV. — Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. 22. q. 29. 2. o. et 3. ad 1. et 22. q. 183. 2. ad 3. — Unum corpus. III. q. 8. 3. ad 3. — Et unus spiritus. I. q. 30. 2. o. et q. 31. 1. o. et q. 41. 6. o. — Unus Deus. I. q. 103. 1. 3. o. 1. 2. q. 91. — Una fides. 22. q. 4. 6. o. et q. 5. 4. c. et q. 10. 5. ad 1. et ad 3. et q. 23. 5. b. III. q. 73. 1. c. — Unum baptisma. III. q. 49. 3. ad 2. et q. 66. 9. o. et q. 67. 3. ad 1. et 4. ad 3. 5. 6. o. et q. 71. 2. ad 3. III. q. 80. 10. ad 1. et q. 82. 8. c. et q. 83. 3. ad 3. et q. 84. 10. ad 1. et ad 5. — Qui super omnes, et per omnia, et in omnibus vobis. I. q. 8. 1. 3. o. et q. 43. 3. c. — Unicuique nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi. 12. q. 112. 4. o. — Quod autem ascendit, quid est nisi quia et descendit primum in infe-

riores partes terræ? III. q. 49. 6. c. et q. 57. 2. ad 2. — Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes cælos. III. q. 57. 4. 5. o. et q. 58. 3. c. — Ut adimpleret omnia. III. q. 7. 10. o. — Et ipse dedit quosdam, etc. ad consummationem corporis Christi. 12. q. 112. 4. c. n. 22. q. 177. principio. — Ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem juncturam, etc. 22. q. 183. 2. ad 1. — Deponite vos, s. pristinam conversationem, veterem hominem. 22. q. 19. 2. ad 2. — Sol non occidat super iracundiam vestram. 12. q. 47. 4. o. — Ut det gratiam audientibus. III. q. 8. 6. ad 2. — Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei. III. q. 63. 3. ad 1. — Donec occurramus omnes in virum perfectum. sup. q. 81. 1. c.

CAPUT V. — Estote imitatores Dei. 12. q. 19. 9. ad 1. — Christus dilexit nos, et tradidit seipsum pro nobis. III. q. 47. 2. o. et q. 48. 2. c. et q. 49. 1. c. et q. 51. 4. c. et q. 53. 1. c. principio. — Fornicatio autem et omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis. 12. q. 72. 2. ad 4. et q. 73. 5. ad 1. — Aut turpitudine. 22. q. 144. 2. c. et q. 187. 5. ad 4. — Aut stultiloquium. 22. q. 148. 6. c. et q. 153. 5. ad 4. — Omnis autem fornicator, aut immundus, etc. non habet hereditatem, etc. 22. q. 25. 5. ad 7. et q. 35. 3. c. et q. 36. 3. c. 22. q. 153. 3. o. — Aut avarus quod est idolorum servitus. 22. q. 118. 5. ad 4. — Omnia autem quæ arguuntur, a lumine manifestantur. I. q. 117. 1. 2. o. 22. q. 171. 2. c. — Omne quod manifestatur, lumen est. I. q. 64. 2. ad 3. et ad 5. 12. q. 112. 5. ad 3. 22. q. 171. 2. c. — Surge qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. 12. q. 109. 7. ad 1. — Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. 12. q. 76. 4. ad 2. et ad 4. 22. q. 150. 4. o. et q. 147. 8. ad 1. — Subjecti invicem, in timore Christi. 22. q. 19. 2. ad 3. 22. q. 104. 1. o. et 5. c. principio. et ad 1. 6. ad 2. III. q. 20. 1. o. — Nemo carnem suam odio habuit. sup. q. 71. 11. 3. — Viri, diligite uxores vestras. 22. q. 26. 11. ad 2. et ad 4. — Ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam. III. q. 8. 3. ad 2. — Hoc sacramentum magnum est, ego autem dico in Christo et ecclesia. III. q. 36. 3. ad 4. et q. 67. 2. ad 3. sup. q. 42. 1. c.

CAPUT VI. — Et vos patres, nolite ad iracundiam provocare filios vestros, etc. c. 22. q. 55. 2. ad 1. — Servi, obedite dominis carnalibus, cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, etc. 22. q. 104. 5. ad 1. — Et vos domini, eadem facite illis, remittentes minas. 22. q. 65. 2. ad 1. — Non est nobis collectatio adversus carnem et sanguinem. 12. q. 55. 3. ad 3. 22. q. 123. 1. ad 1. — In omnibus sumentes scutum fidei. 22. q. 7. 1. ad 2.

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAPUT I. — Charitas vestra magis ac magis abundet. 12. q. 52. o. et q. 66. 1. o. 22. q. 24. 4. o. — Quidam ex contentione annuntiant Christum, non sincere; æstimantes se pressuram excitare vinculis meis. 22. q. 38. 1. ad 2. et q. 88. 2. ad 1. — Coarctor autem a duobus. desiderium habens

dissolvi et esse cum Christo, multo magis melius est. 1 2. q. 5. 3. c. et 2 2. q. 24. 8. c. iii. q. 46. 6. c. ad 4.

CAPUT II. — In humilitate superiores sibi invicem arbitantes. 2 2. q. 161. 3. o. et 6. ad 1. sup. q. 34. 1. ad 2. — Qui cum in forma Dei esset. i. q. 31. 2. ad 2. — Formam servi accipiens. 2 2. q. 161. 1. ad 4. et iii. q. 1. 1. c. — In similitudinem hominum factus. iii. q. 5. 1. ad 1. — Et habitu inventus ut homo. iii. q. 2. 6. ad 1. — Humiliavit semetipsum. 2 2. q. 161. 1. ad 4. iii. q. 49. 6. c. et q. 53. 1. c. et q. 54. 2. c. et q. 59. 3. o. et 6. c. — Factus obediens usque ad mortem. iii. q. 47. 2. o. et q. 48. 2. 3. c. et q. 49. 1. c. et 4. ad 3. et q. 51. 4. c. et q. 53. 1. c. — Propter quod et Deus exaltavit illum. iii. q. 49. 6. c. et q. 53. 1. c. et q. 54. 2. c. et q. 59. 3. o. et 6. c. — Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. i. q. 83. 1. ad 3. et q. 105. 4. o.

CAPUT III. — Propter quem omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, ut Christum crucifaciam. 2 2. q. 184. 7. ad 1. — Non quod jam acceperim, aut perfectus sim. 2 2. q. 24. 8. ad 1. — Sequor autem si quo modo comprehendam. i. q. 12. 7. ad 1. — Quae retro sunt obliviscens. 1 2. q. 13. 5. ad 2. — Quorum Deus venter est. i. q. 65. 1. c. 1. 2. q. 1. 5. b. — Nostra autem conversatio in caelis est. 2 2. q. 23. 1. ad 7. — Qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. iii. q. 45. 2. ad 3. sup. q. 85. 2. c.

CAPUT IV. — Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. 2 2. q. 160. 2. ad 1. — Sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum. 2 2. q. 83. 17. o. — Pax Dei quae exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, et intelligentias vestras. 1 2. q. 70. 3. c. 2 2. q. 29. o. — Ubique et in omnibus institutus sum, et satiari, et esurire, et abundare, et penuriam pati. 1 2. q. 24. 1. ad 3. — Omnia possum in eo qui me confortat. iii. q. 43. 4. ad 3. — Gaudete in Domino semper. sup. q. 4. 2. ad 1.

EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.

CAPUT I. — Et transtulit in regnum filii dilectionis suae. i. q. 41. 2. ad 2. — Qui est imago Dei invisibilis. i. q. 35. 2. o. et q. 47. 1. ad 2. i. q. 88. 3. ad 3. et q. 93. 1. ad 3. — Primogenitus omnis creaturae. i. q. 33. 3. ad 2. — Quoniam in ipso sunt universa. iii. q. 7. 10. o. — Pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quae in terris. iii. q. 35. 8. ad 1.

CAPUT II. — In ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. iii. q. 2. 10. ad 2. — Qui est caput omnis principatus et potestatis. iii. q. 8. 4. o. — In quo et resurrexistis per fidem. iii. q. 66. 2. 3. 9. c. — Donans vobis omnia delicta. iii. q. 84. 3. ad 3. — Et ipsum tulit de medio, affligens illum cruci. iii. q. 48. 6. ad 3. et q. 49. 3. o. et q. 52. 5. c. — Expolians principatus et potestates, traduxit confidenter, palam triumphans

illos in semetipso. iii. q. 52. 5. o. — Quae sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. 1 2. q. 107. 2. c. iii. q. 2. 10. ad 2. et q. 47. 2. ad 1.

CAPUT III. — Quod est vinculum perfectionis. 2 2. q. 81. 7. c. 2 2. q. 184. 1. o. et 2. 3. c. et q. 186. 7. ad 1. et q. 189. 1. ad 1. iii. q. 46. 3. c. — Filii, obedite parentibus per omnia. 2 2. q. 104. 5. ad 1. — Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, etc. 2 2. q. 104. 5. ad 1.

CAPUT IV. — Sermo vester semper in gratia sale sit conditus. iii. q. 71. 2. c.

EX I. EP. AD THESSALONICENSES.

CAPUT IV. — Et ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum. 2 2. q. 55. 4. ad 2. et 5. c. — Operamini manibus vestris, sicut praecipimus vobis. 2 2. q. 187. 3. o. — Nos qui vivimus, qui relinquimur. 1 2. q. 81. 3. ad 1. — Et sic semper cum Domino erimus. 1 2. q. 98. 5. ad 2. — Rapiemur obviam Christo in aera. sup. q. 84. 1. ad 1. — Nos qui vivimus, qui residui sumus. sup. q. 74. 7. ad 3. — Dominus in voce archangelii descendet. sup. q. 76. 3. c.

CAPUT V. — Sine intermissione orate. 2 2. q. 83. 14. ad 4. — Spiritum nolite extinguere. 2 2. q. 189. 1. ad 4. — Omnia probate. 2 2. q. 189. 9. a. 1. ad 1. et 10. ad 1. fin. — Ab omni specie mala abstinete vos. 2 2. q. 43. 1. o. et 4. c. — Repentinus eis superveniet interitus. sup. q. 73. 1. ad 1. — Dies Domini sicut fur. sup. q. 73. 1. ad 2.

EX II. EP. AD THESSALONICENSES

CAPUT I. — Supercrevit fides vestra. 2 2. q. 5. 4. o. — In omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus, quas sustinetis in exemplum justi iudicii Dei. 2 2. q. 108. 4. c. fin. — Ut digni habeamini in regno Dei. i. q. 24. 1. c.

CAPUT II. — Cujus adventus est secundum operationem Satanæ. iii. q. 8. 8. c. ad 1. — In omni virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, et in omni seductione iniquitatis. i. q. 114. 4. ad 1. 2 2. q. 178. 1. ad 2.

CAPUT III. — Non enim omnium est fides. i. q. 1. 2. ad 1. — Non inquieti fuimus inter vos. 2 2. q. 35. 4. ad 3. — Neque gratis panem manducavimus ab aliquo. 2 2. q. 187. 3. c. et ad 5.

EX PRIMA EPISTOLA AD TIMOTHEUM.

CAPUT I. — Finis praecepti est charitas. 1 2. q. 99. 1. ad 2. 2 2. q. 24. 2. ad 3. et q. 43. 4. ad 3. et q. 44. 1. c. et 2 2. q. 170. 1. c. — Lex justo non est posita. 1 2. q. 93. 6. ad 1. et q. 96. 5. o. — Plagiaris. 1 2. q. 105. 2. ad 10. 2 2. q. 66. 6. ad 2. — Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Infr. — Si ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primum ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi, in vitam aeternam. 1 2. q. 87. 2. ad 1 et ad 2. — Regi saeculorum immortalis, invisibilis, soli Deo. i. q. 31. 3. ad 2.

CAPUT II. — Omnes homines vult salvos fieri. 1. q. 19. 6. ad 1. et q. 23. 4. ad 3. — Pro omnibus. 11. q. 46. 1. ad 3. et 6. c. ad 4. et ad 6 et q. 43. 2. o. et q. 49. 1. 3. c. et q. 63. 1. c. et q. 69. 2. c. III. q. 79. 7. ad 2. — Volo viros orare in omni loco. 1. 2. q. 102. 4. ad 5. 2. 2. q. 84. 3. o. — Similiter mulieres in habitu ornato, cum verecundia. 1. q. 95. 3. c. fi. 2. 2. q. 144. 4. o. — Cum sobrietate. 2. 2. q. 143. c. princ. et q. 149. o. — Ornantes se non tortis crinibus, aut auro, aut margaritis vel veste pretiosa. 2. 2. q. 169. o. et q. 187. 6. c. — Docere, mulieri non permitto. 2. 2. q. 177. 2. o. III. q. 75. 1. ad 3. et q. 76. 4. ad 2. sup. q. 39. 1. c. — Adam non est seductus. 1. q. 94. 4. o. — Mulier autem seducta in prævicatione fuit. 1. q. 94. 4. ad 1. et ad 2. et 1. 2. q. 89. 3. ad 2. et 2. 2. q. 163. 1. ad 4. et 4. ad 1. — Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide et dilectione. III. q. 68. 1. o. — Cum sobrietate. s. 2.

CAPUT III. — Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. 2. 2. q. 185. 1. o. — Unius uxoris virum. 2. 2. q. 103. 4. ad 2. — Aperuit angelis, 1. q. 57. 5. ad 1.

CAPUT IV. — Prohibentium nubere. 1. 2. q. 105. 4. ad 6. — Exerce teipsum ad pietatem. 2. 2. q. 80. c. et 2. 2. q. 101. o. et q. 102. 1. 3. c. et q. 121. 1. ad 2. et q. 122. 5. ad 1. — Corporalis exercitatio ad modicum utilis est. 1. 2. q. 68. 7. ad 2. 2. 2. q. 30. 4. ad 2. et q. 32. 5. ad 4. — Pietas ad omnia utilis est. 1. 2. q. 68. 7. ad 2. et 2. 2. q. 4. 4. ad 2. et q. 32. 5. ad 4. sup. q. 99. 5. ad 4. — Qui est salvator omnium hominum. s. 2. — Promissionem habens vitæ quæ nunc est, et futuræ. 2. 2. q. 32. 5. ad 4.

CAPUT V. — Seniores ne increpaveris, sed obsecra ut patrem. III. q. 42. 2. ad 3. — Si quis suorum, et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior. 2. 2. b. 32. 3. ad 1. et 9. o. 2. 2. q. 189. 6. ad 1. — Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo et doctrina. 2. 2. q. 102. 2. o. — Dignus est operarius mercede sua; 1. 2. q. 114. 5. c. III. q. 49. 6. c. — Peccantes coram omnibus argue. III. q. 55. 1. ad 1. — Hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens, in alteram partem declinando. 2. 2. q. 89. 3. ad 3. — Quorumdam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium, quorumdam autem subsequuntur. 2. 2. q. 67. 2. ad 3. — Nemini cito manum imposueris. sup. q. 36. 4. ad 3. — Volo juvenculas nubere et procreare filios. sup. q. 41. 3. o.

CAPUT VI. — Radix omnium malorum est cupiditas. 1. 2. q. 77. 5. ad 1. et q. 82. 4. ad 3. et q. 84. 1. o. et 2. c. fi. et 3. ad 1. et 4. ad 4. 2. 2. q. 24. 10. ad 2. 2. 2. q. 119. 2. ad 1. — Usque in adventum Domini. III. q. 36. 1. ad 3. — Et lucem habitat inaccessibilem; quem nullus hominum videt, nec videre potest. 1. 2. q. 112. 5. ad 3.

EX II. EPISTOLA AD TIMOTHEUM.

CAPUT II. — Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus. 2. 2. q. 18. 3. ad 2. et 2. 2. q.

182. 2. o. et q. 188. 2. ad 2. — Si negaverimus, ei ipse negabit nos. 1. q. 32. 4. c. et 2. 2. q. 1. 6. ad 1. et 7. c. et q. 2. 5. c. et q. 8. 2. o. et 3. 6. c. et q. 11. 2. c. — Nolite contendere verbis. 2. 2. q. 10. 7. ad 1. — Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc; novit Dominus, qui sunt ejus. 1. q. 24. 1. c. fi. 2. 2. q. 172. 4. b. — In magna autem domo non solum sunt vasa aurea, etc. 2. 2. q. 183. 2. c. fi. — Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes. 2. 2. q. 116. 1. o. — Cum modestia corripiant eos, qui resistunt veritati. 2. 2. q. 160. 1. ad 3.

CAPUT III. — Erunt homines seipsos amantes. 1. 2. q. 77. 4. o. et 2. 2. q. 19. 6. o. et q. 25. 4. ad 2. et ad 3. et 7. o. et 2. 2. q. 117. 1. ad 1. et q. 153. 5. ad 3. — Omnis sapientia divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, etc. 1. q. 1. 1. b.

CAPUT IV. — In reliquo reposita est mihi corona justitiæ. 1. 2. q. 114. 3. b. et c.

EX EPISTOLA AD TITUM.

CAPUT I. — Secundum agnitionem veritatis, quæ secundum pietatem est. 2. 2. q. 188. 5. ad 3. — Qui non mentitur Deus. 2. 2. q. 110. 1. o. et 2. c. — Et eos qui contradicunt, arguere. 1. q. 1. 1. b. et 8. o. et 2. 2. q. 188. 5. c. — Sed inquinatæ sunt eorum mens, et conscientia. 1. q. 79. 13. ad 2. — Confitentur quidem se nosse Deum, factis autem negant. 2. 2. q. 2. 9. o. et 2. 2. q. 124. 5. o. et III. q. 7. 3. ad 2.

CAPUT II. — Senes ut sobrii sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione et patientia. 2. 2. q. 60. 3. c.

CAPUT III. — Dicto obedire. 2. 2. q. 104. 6. o. — Cum apparuerit benignitas, et humanitas salvatoris nostri Dei, non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos. 1. 2. q. 93. 4. c. III. q. 2. 11. o. et q. 24. 3. c. fi. — Per lavacrum regenerationis. III. q. 62. 2. c. et q. 65. 1. 2. c. et q. 66. 1. ad 1. et 3. 9. c. ad 5. et q. 67. 3. c. III. q. 84. 10. ad 1. — Et renovationis Spiritus sancti. III. q. 84. 10. ad 1. — Quem effudit in nos abunde. 1. q. 36. 1. ad 1. — Hæreticum hominem, post unam et secundam correctionem, devota. 2. 2. q. 11. 3. 4. c. ad 1.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

CAPUT I. — Tanto melior angelis effectus, etc. III. q. 22. 1. ad 1. — Qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus. 1. q. 3. 1. ad 2. — Portansque omnia verbo virtutis suæ. 1. q. 34. 2. ad 5. 1. q. 114. 1. b. et 4. ad 1. — Et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur. 1. q. 9. 1. 2. o. — Omnes sunt administratores spiritus, in ministerium nostrum missi. 1. q. 112. 2. ad 1.

CAPUT II. — Nunc autem nequid videmus omnia subjecta ei. III. q. 20. 1. ad 3. et q. 59. 4. ad 2. — Decebat eum, etc. per passionem consummari. III. q. 50. 1. o. et q. 52. 1. c. — Propter quod non confunditur, fratres eos vocare. 1. q. 33.

3. o. III. q. 28. 3. ad 5. — Ego ero fidens in eum. 2 2. q. 129. 6. o. — Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini. III. q. 80. 1. 2. 3. o. — Et ipse participavit eisdem. III. q. 81. 1. o. et q. 84. 7. ad 4. — Ut per mortem destrueret eum, qui mortis habebat imperium. III. q. 48. 4. o. et 6. ad 3. et q. 52. 1. o. — Et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii tenebantur servituti. III. q. 48. 4. c. et q. 49. 2. o. — Sed semen Abrahæ apprehendit. III. q. 31. 2. o. — Unde debuit per omnia fratribus assimilari. III. q. 29. 3. ad 1. — Ut repropitiaret delicta populi. III. q. 2. 4. ad 2.

CAPUT III. — Considerate apostolum, et pontificem confessionis nostræ Jesum. III. q. 22. o. et q. 31. 2. ad 2. et q. 59. 4. ad 1. q. 84. 7. ad 4.

CAPUT IV. — Non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei. 2 2. q. 5. 2. ad 2. — Habentes ergo pontificem magnum. III. q. 22. 1. o.

CAPUT V. — Omnis pontifex ex hominibus assumptus est. III. q. 22. 1. o. et 3. ad 1. et q. 50. 4. ad 3. — Pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum. III. q. 22. 1. o. ad 1. et 4. c. et q. 26. 1. o. et q. 82. 3. c. — Propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. III. q. 22. 4. ad 1. — Exauditus est pro sua reverentia. III. q. 21. 3. 4. o. — Ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. sup. q. 61. 9. o.

CAPUT VI. — Non rursum jacentes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis. III. q. 84. 6. ad 2. et q. 89. 6. c. — Impossibile est eos qui semel illuminati sunt, etc. et prolapsi sunt, rursum revocari ad pœnitentiam, etc. III. q. 84. 10. ad 1. — Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei. III. q. 84. 10. c. ad 1. f. — Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem et germinans herbam opportunam, etc. 1 2. q. 70. 1. ad 1. — Proferens autem spinas ac tribulos, reprobæ est, et maledicto proxima. 1. q. 23. 1. ad 3. — Homines per maiorem sui jurant. 2 2. q. 89. 1. o. et 4. c. 2 2. q. 98. 2. c. — Omnis controversiæ finis est juramentum. sup. q. 46. 1. ad 4. — Et incedentem usque ad interiora velaminis. 2 2. q. 17. 2. ad 4. et ad 5. — Hic enim Melchisedech, etc. cui et decimas omnium divisit Abraham. 2 2. q. 87. 1. ad 3.

CAPUT VII. — Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens. III. q. 22. 6. ad 3. — Translato enim sacerdotio, necesse est ut et legis translatio fiat. 1 2. q. 107. 2. o. et 1. 4. 1. 10. c. — Reprobatio quidem fit præcedentis mandati propter infirmitatem et inutilitatem. 1 2. q. 98. 2. ad 2. — Nihil enim ad perfectum adduxit lex. 1 2. q. 98. 2. o. et 1. q. 1. 10. c. — Talis enim decebat, ut nobis esset pontifex, sanctus, impollutus, segregatus a peccatoribus. III. q. 4. 6. ad 1. — Qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre. III. q. 22. 6. ad 2. — Quod minus est a meliore benedicetur. sup. q. 19. 4. 2.

CAPUT VIII. — Talem habemus pontificem. s. 3. — Sacramentorum minister et tabernaculi Dei quod fixit Deus, et non homo. 1 2. q. 102. 4. o. — Omnis pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur. III. q. 22. 1. c. ad 1. — Cum essent qui offerrent secundum legem munera quæ exemplari et umbræ deserviunt cælestium. Ibid. — Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti mediator est. Gal. 3. et 1 2. q. 91. 5. c. ad 1. et q. 98. 1. o. et 2. ad 1. et ad 2. et q. 99. 6. c. et q. 106. 3. c. et q. 107. 1. c. ad 2. et 2. 3. 4. c. 2 2. q. 1. 7. ad 2. — Quod in melioribus repromissionibus sanctum est. 1 2. q. 91. 5. o. et q. 99. 6. o. et q. 107. 1. ad 2. et q. 108. 1. o. 2 2. q. 95. 2. ad 3. et q. 140. 1. ad 1. — Quod autem antiquatur et veterascit, prope interitum est. 1. q. 10. 4. ad 3.

CAPUT IX. — In priori tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum, officia consummantes, in secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine. 1 2. q. 102. 4. ad 4. et ad 5. et ad 6. — Hostiæ offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem. 1 2. q. 98. 2. o. — Justitiis carnis, usque ad tempus correctionis impositis. 1 2. q. 56. 4. c. — Si enim sanguis hircorum, et taurorum, et cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat, ad emundationem carnis. 1 2. q. 102. 5. ad 4. et 5. ad 6. et q. 103. 2. o. III. q. 37. 4. ad 3. q. 87. 4. ad 1. — Sanguis Christi emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis. III. q. 48. ad 3. et q. 49. 5. ad 1. et III. q. 89. 6. o.

CAPUT X. — Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. 1 2. q. 101. 2. c. — Nunquam potest accedentes perfectos facere. 1. q. 1. 10. c. 1 2. q. 98. 2. o. — Initiavit vobis viam novam et invicem per velamen, id est carnem suam. III. q. 62. 5. c. et q. 63. 3. c. — Et sacerdotem magnum, super domum Dei. s. 3. — Non deserentes collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam. 2 2. q. 109. 8. ad 1. — Voluntarie enim peccantibus nobis, post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia. s. 6. — Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculcaverit, etc. 1 2. q. 106. 2. ad 2. 2 2. q. 103. ad 3. et q. 189. 4. ad 1. sup. q. 8. 7. ad 2. — Quod si subtraxerit se, non placebit animæ mee. 1. q. 3. 2. ad 1.

CAPUT XI. — Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. 1. q. 2. 2. ad 1. et 2 2. q. 4. 1. o. et 2 2. q. 171. 3. ad 2. — Sine fide autem impossibile est placere Deo. 2 2. q. 2. 3. o. — Credere oportet accedentem ad Deum, quia est, et inquiringibus se remunerator sit. 2 2. q. 2. 8. ad 1. — A longe eas aspicientes et salutantes, etc. 1. q. 10. 1. ad 4. et q. 42. 5. ad 2. et 2 2. q. 173. 1. c. — Circulerunt in melotis, et in pellibus caprinis. 2 2. q. 169. 1. ad 2. — Quibus dignus non erat mundus. 2 2. q. 188. 2. ad 3. — Hi omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem. 1 2. q. 98. 2. c. sup. q. 77. 1. c.

CAPUT XII. — Nondum enim usque ad sanguinem restitistis. 2 2. q. 188. 6. ad 3. — Non multo magis obtemperabimus Patri spirituum et vivemus ? 2 2. q. 189. 6. c. fin. — Et sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. 2 2. q. 81. 8. o. — Postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est. 1. q. 23. 3. o. — Non invenit penitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam. III. q. 86. 1. ad 1. — Sed accessistis ad Sion montem, et civitatem Dei viventis Jerusalem caelestem. 1. q. 3. 1. ad 5. — Et multorum millium angelorum frequentiam. 1. q. 50. 3. o. i. q. 112. 4. ad 2. — Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tentant Deum. 1. q. 112. 2. c. 2 2. q. 97. 2. o. — Propter hoc et Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, etc. III. q. 49. 1. o. — Exeamus igitur ad eum extra castra improprium ejus portantes. III. q. 46. 3. o. — Beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci. 2 2. q. 31. 1. o. — Talibus enim hostilis promeretur Deus. 2 2. q. 86. 2. ad 1.

EX EPIST. APOST. S. JACOBI.

CAPUT I. — Patientia autem opus perfectum habet. 1 2. q. 66. 4. ad 2. 2 2. q. 136. 2. ad 1. et q. 184. 1. ad 3. — Vir duplex animo, inconstans est in omnibus viis suis. 2 2. q. 53. 6. ad 2. — Ira viri justitiam Dei non operatur. III. q. 15. 9. ad 1. — Estote factores verbi, et non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. 1. q. 1. 4. c. fin. — Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem, haec est, visitare pupillos et viduas, etc. 2 2. q. 81. 1. ad 1. — Dæmones credunt et contremiscunt. sup. q. 16. 3. ad 1.

CAPUT II. — Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. 1 2. q. 73. 1. ad 1. 2 2. q. 5. 3. ad 3. III. q. 88. 1. c. sup. q. 99. 5. c. — Judicium sine misericordia illi qui non fecerit misericordiam. 1. q. 21. 4. ad 1. 2 2. q. 67. 4. ad 1. sup. q. 99. 5. 1. — Superexaltat autem misericordia judicium. 1. q. 21. 3. ad 2. — Ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. 2 2. q. 124. 5. o. — Dæmones credunt, et contremiscunt. 1. q. 64. 2. ad 5. et 3. ad 2. 2 2. q. 5. 2. o. et q. 18. 3. ad 2. III. q. 76. 7. c. — Fides sine operibus mortua est, vel otiosa. 2 2. q. 2. 9. o. 2 2. q. 124. 5. o. III. q. 7. 3. ad 2.

CAPUT III. — In multis enim offendimus omnes. 2 2. q. 181. 2. ad 2. — Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir. 2 2. q. 72. 1. ad 1. — Lingua ignis est, universitas iniquitatis. Ibid. — Lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus, et inflammat. Ibid. 2 2. q. 83. 12. ad 2. — Linguam nullus hominum domare potest. 2 2. q. 73. 1. b. c. — Non est ista sapientia de sursum descendens a patre luminum, sed terrena, animalis, diabolica. 2 2. q. 45. 1. ad 1. — Ubi zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravam. 2 2. q. 38. 1. o. — Quae autem desursum est, primum quidem publica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, etc. 2 2. q. 45. 6. ad 3. — Fructus autem justitiae in pace seminatur facientibus pacem. 2 2. q. 29. 1. o.

CAPUT IV. — Unde bella et lites in vobis, nonne ex concupiscentiis vestris ? 2 2. q. 41. 2. ad 1. et 2 2. q. 116. 1. ad 3. — Petit, et non accipitis, eo quod male petatis. 2 2. q. 83. 15. ad 2. et 16. c. — Amicitia hujus saeculi inimica est Dei. 2 2. q. 144. 1. o. — Quicumque voluerit amicus esse hujus saeculi, inimicus Dei constituitur. Ibid. — Ad invidiam concupiscit spiritus. 2 2. q. 34. 6. ad 2. — Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. 2 2. q. 162. 1. o. — Subditi estote Deo. 2 2. q. 19. 11. c. et q. 81. 7. c. et 2 2. q. 101. 4. ad 2. — Nolite detrahare alterutrum. 2 2. q. 73. 2. o. — Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi et judicat legem. 2 2. q. 74. 2. ad 3.

CAPUT V. — Scienti bonum facere, et non facienti, peccatum est illi. 1 2. q. 71. 7. ad 3. 2 2. q. 2. 5. ad 3. — Patientes estote. 1 2. q. 66. 4. ad 2. et 2 2. q. 128. c. et q. 136. 1. o. et 5. c. — Oleo, in nomine Domini. III. q. 72. 3. c. — Inducat presbyteros Ecclesiae. sup. q. 31. 2. c. — Et oratio fidei salvabit infirmum. 1 2. q. 102. 5. ad 3. III. q. 65. 1. ad 4. et q. 48. 1. ad 1. — Et si in peccatis sit, dimittentur ei. III. q. 65. 1. c. sup. q. 25. 1. c. — Qui converti fecerit, etc. 1. q. 117. 1. 2. o. 2 2. q. 189. 9. c. — Confitemini alterutrum peccata vestra. sup. q. 8. 1. 1.

EX PRIMA EPIST. APOST. S. PETRI.

CAPUT I. — Prophetae non sibi metipsis, vobis autem ministrabant. 2 2. q. 174. 2. c. ad 1. et 6. c. — In quem desiderant angeli prospicere. 1. q. 58. 1. ad 2. 1 2. q. 97. 4. ad 3. — Non corruptilibus auro et argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi. III. q. 48. 4. ad 3. et 5. c. et q. 49. 5. ad 1.

CAPUT II. — Omnes honorate. 2 2. q. 103. 1. ad 3. — Servi, subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis, sed etiam discipulis. 2 2. q. 69. 1. c. et q. 88. 10. ad 2. — Christus passus est pro nobis. III. q. 48. 6. o. — Ut peccatis mortui, justitiae vivamus. 2 2. q. 88. 11. ad 1.

CAPUT III. — Parati semper ad satisfaciendum omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est fide et spe. 2 2. q. 2. 10. o. sup. q. 36. 2. ad 2. — Ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, vivificatos autem spiritu. 2 2. q. 88. 11. ad 1. — In quo et illi qui in carcere erant, spiritu veniens praedicavit, qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe, cum facta esset arca. III. q. 52. 2. ad 3. — Quod et vos nunc similis formae, salvos faciet baptismus. III. q. 66. 11. ad 3. — Conscientiae bonae interrogatio in Deum. 1. q. 79. 13. c. — Per resurrectionem Jesu Christi a mortuis. III. q. 56. 1. ad 4. et q. 62. 5. ad 1. et ad 3.

CAPUT IV. — Propter hoc enim evangelizatum est et mortuis. III. q. 52. 2. ad 3. — Si autem ut christianus, non erubescat. 2 2. q. 124. 5. ad 1.

CAPUT V. — Cum apparuerit princeps pastorum. III. q. 8. 6. ad 3. — Dominus superbis resi-

stit. humilibus autem dat gratiam. 2. 2. q. 162. 1. o. — Ipsi cura est de vobis. 1. q. 22. 2. ad 2. 1. q. 103. 5. c. — Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone. III. q. 8. 4. c. ad 2.

EX SECUNDA EPIST. APOST. S. PETRI.

CAPUT I. — Per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit. 1. q. 13. 9. ad 1. — Et per hoc efficiamini divinarum consortes naturæ. 1. q. 13. 9. ad 1. 1. 2. q. 110. 3. 4. c. et q. 112. 1. c. et q. 113. 9. c. et q. 114. 3. c. fi. 2. 2. q. 19. 7. c. III. q. 2. 10. ad 1. et q. 3. 4. ad 3. et q. 62. 1. 2. o. — In scientia autem abstinentia. 2. 2. q. 146. 1. c. — Satagite, ut per bona opera vestra, certam vocationem et electionem faciatis. 1. q. 23. 8. c. — Omnis scriptura prophetiæ propria interpretatione non fit. 2. 2. q. 171. 3. ad 1. et 6. b.

CAPUT II. — Deus angelis peccantibus non pepercit. 1. q. 64. 2. o. 1. 2. q. 80. 4. ad 2. et III. q. 4. 1. c. ad 3. et q. 6. 2. ad 2. et q. 46. 1. ad 4. q. 86. 1. c. — In iudicium reservari. sup. q. 89. 8. 3. — Angeli cum sint fortitudine et virtute majores. 1. q. 93. 3. o. et q. 96. 1. ad 1. et q. 103. 2. ad 3. et q. 112. 1. ad 4. et 1. 2. q. 5. 1. ad 3. 2. 2. q. 172. 2. o. — Non portant adversum se execrabile iudicium. III. q. 36. 2. ad 3. — Oculos habentes plenos adulterii, et incessabilis delicti. 2. 2. q. 154. 1. ad 3. — A quo quis superatus est, hujus et servus est. 1. q. 63. 8. c. 2. 2. q. 64. 2. ad 3. III. q. 43. 4. c. ad 3. — Canis reversus ad vomitum, etc. 2. 2. q. 189. 9. ad 2.

CAPUT III. — Novos vero cælos, et novam terram, et promissa ejus expectamus. 2. 2. q. 17. 5. ad 1. — Crescite in gratia. 1. 2. q. 66. 2. ad 1. et q. 112. 4. o. et 2. 2. q. 5. 4. ad 3. — Cæli ardentes solventur. sup. q. 74. 2. c.

EX PRIMA EPIST. APOST. S. JOANNIS.

CAPUT I. — Quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus. 1. q. 12. 1. 2. o.

CAPUT II. — Qui dicit se nosse Deum, et mandata ejus non custodit, mendax est. 2. 2. q. 111. 1. c. ad 4. — Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare. III. q. 14. 1. o. — Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo. 2. 2. q. 183. 2. ad 3. — Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ. 1. 2. q. 77. 5. o. et q. 103. 3. ad 4. — Qui negat Filium, nec Patrem habet; qui autem confitetur Filium, et Patrem habet. 2. 2. q. 3. 1. ad 2. et ad 3. et 2. o. — Unctio docebit vos de omnibus. 2. 2. q. 8. 4. ad 1.

CAPUT III. — Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. 1. q. 4. 3. o. et q. 12. 1. o. et 2. ad 1. et 5. c. et 6. ad 1. et 2. 2. q. 1. 2. ad 3. — Videbimus eum sicuti est. 2. 2. q. 1. 2. ad 3. sup. q. 92. 1. o. — Omne peccatum est iniquitas. 2. 2. q. 110. 4. ad 3. et q. 159. 1. ad 1. — In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. III. q. 15. 2. ad 3. — Omnis qui natus est ex Deo, pec-

catum non facit, quia semen ipsius manet in eo: et non potest peccare, quia ex Deo natus est. 1. q. 62. 3. c. et 2. 2. q. 24. 11. ad 1. — Omnis qui non est justus, non est ex Deo; et qui non diligit fratrem suum. 2. 2. q. 44. 7. c. — Nos scimus, quoniam translatus sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Ibid. — Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. 2. 2. q. 34. 3. o. — Omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. 1. 2. q. 88. 6. ad 3. et q. 100. 8. ad 3. 2. 2. q. 13. 3. ad 1. et q. 73. 3. 2. 2. q. 154. 3. o. — Et nos debemus pro fratribus animas ponere. 2. 2. q. 26. 5. ad 3. — Non diligamus verbo neque lingua, sed opere et veritate. 2. 2. q. 7. c. 44. 7. c.

CAPUT IV. — Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus, si ex Deo sunt. 2. 2. q. 189. 9. a. 1. et ad 1. 10. ad 1. — Deus charitas est. 2. 2. q. 23. 20. — Ipse prior dilexit nos. III. q. 1. 1. c. — Qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo. 1. 2. q. 28. 2. o. 1. 2. q. 66. 6. c. — Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem. 2. 2. q. 19. 6. o. et 8. ad 2. et 10. c. et III. q. 7. 6. ad 3. — Timor pœnam habet. 2. 2. q. 19. 2. ad 4. — Qui timet, non est perfectus in charitate. 2. 2. q. 19. 10. o. — Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, et fratrem suum odit, mendax est. 2. 2. q. 110. 1. ad 2. — Qui non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? 2. 2. q. 26. 2. ad 1. — Et hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum. 2. 2. q. 25. 1. o. et q. 44. 7. o.

CAPUT V. — Et omnis qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est ex eo. 2. 2. q. 2. 8. ad 3. — In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei, cum Deum diligamus et mandata ejus faciamus. 2. 2. q. 25. 1. o. et q. 44. 2. o. — Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus. 2. 2. q. 25. 1. o. — Et mandata ejus gravia non sunt. 1. 2. q. 107. 4. o. — Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum. III. q. 15. 3. ad 2. — Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, et Spiritus sanctus. 1. q. 30. 2. o. et q. 31. 1. o. et q. 41. 6. o. — Et hi tres unum sunt. 1. q. 31. 2. ad 4. et q. 39. 2. 3. 6. o. — Omnis qui natus est ex Deo, non peccat, sed gratia Dei conservat eum. s. 3. — Et malignus non tanget eum. III. q. 29. 1. ad 3. — Et mundus totus in maligno positus est. s. 2.

EX II. EP. APOST. S. JOANNIS.

CAPUT I. — Et hæc charitas, ut ambulemus secundum mandata ejus. 1. 2. q. 99. 1. ad 2. — Qui non confitentur Jesum Christum venisse in carnem. III. q. 16. 3. 4. 7. c. — Videte vosmetipsos, ne perdati quæ operati estis. III. q. 89. 4. 5. 6. o.

EX III. EPIST. AP. S. JOANNIS.

CAPUT I. — Qui bene facit, ex Deo est. 2. 2. q. 31. 2. ad 1.

EX EPISTOLA APOST. S. JUDÆ.

CAPUT I. — Angelos qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni dei, vinculis æternis sub caligine reservavit. sup. q. 89. 8. c. — Cum Michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysei corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiam, sed dixit: Imperet tibi Deus. 22. q. 76. 4. ad 1.

EX APOCALYPSI SANCTI JOANNIS.

CAPUT I. — Qui est, et qui erat, et qui venturus est. i. q. 13. 11. o. et q. 39. 8. a. — Et princeps regum terrarum. i. q. 13. 7. ad 1. et ad 6. — Et qui eum pupugerunt. iii. q. 46. 4. 6. c. — Ego sum alpha et omega, principium et finis. i. q. 1. 3. ad 1. et 7. c.

CAPUT II. — Quod charitatem tuam primam dereliquisti. 12. q. 71. 4. c. et iii. q. 79. 6. ad 2. et q. 84. 10. c. — Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. i. q. 102. 1. ad 4. — Vincenti dabo manna absconditum. 12. q. 112. 5. c. — Et dabo illi calculum candidum, et in calculo nomen novum scriptum. i. q. 13. 3. o. — Quod nemo scit, nisi qui accipit. 12. q. 112. 5. c.

CAPUT III. — Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. i. q. 23. 6. ad 1. — Qui viderit, dabo ei sedere mecum in throno meo. iii. q. 58. 4. ad 3. — Hæc dicit qui habet clavem David. sup. q. 19. 2. c.

CAPUT IV. — Qui est, et qui erat, et qui venturus est. s. 1. — Et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt. i. q. 19. 4. o. et q. 20. 5. c. et q. 25. 5. c. et q. 45. 6. c. et q. 46. 1. c. et 12. q. 110. 1. c. et iii. q. 86. 2. c. — Vidi et ecce in cælo ostium apertum. sup. q. 17. 1. ad 1.

CAPUT VI. — Usquequo, Domine, sanctus, et verus, non judicas et vindicas sanguinem nostrum? 22. q. 83. 8. ad 2. — Et vidi sub altare animas interfectorum. sup. q. 93. 1. c.

CAPUT VII. — Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum. 22. q. 82. 4. ad 3.

CAPUT VIII. — Factum est silentium in cælo, quasi media hora. iii. q. 60. 8. o. — Et alius angelus venit et stetit ante altare, habens thuribulum aureum, et data sunt ei incensa multa, etc. iii. q. 37. 3. ad 4. iii. q. 83. 5. ad 2.

CAPUT IX. — In diebus illis quærent homines mortem, et non invenient. sup. q. 76. 2. c.

CAPUT X. — Levavit manum suam ad cælum, et juravit per viventem in sæcula sæculorum. 22. q. 89. 10. ad 4.

CAPUT XI. — Qui es, et qui eras, et qui venturus es. s. 1.

CAPUT XII. — Et signum magnum apparuit

in cælo, mulier amicta sole. 12. q. 103. 3. ad 4 — Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cæli, et misit eas in terram. i. q. 63. 8. o. — Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus. 22. q. 165. 2. ad 3. et ad 4.

CAPUT XIII. — Agni qui occisus est ab origine mundi. iii. q. 83. 1. c. — Et faciet omnes, etc. habere characterem in dextera manu, aut in frontibus suis. iii. q. 63. 3. ad 3.

CAPUT XIV. — Et cantabant quasi canticum novum. 22. q. 152. 5. ad 3. — Aut acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua. s. 13. — Beati mortui qui in Domino moriuntur. 22. q. 124. 5. o.

CAPUT XV. — Quia solus pius es. 22. q. 101. 1. ad 2.

CAPUT XVI. — Qui habebant characterem bestiarum. s. 13. — Qui es, et qui eras sanctus. s. 1. — Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentorum. sup. q. 8. 7. 1. et 99. 1. c.

CAPUT XIX. — Et cecidi ad pedes ut adorarem eum, et dixit mihi: Vide ne feceris. 22. q. 94. 2. ad 1. et q. 103. 2. ad 1. — Qui acceperunt characterem bestiarum. s. 13.

CAPUT XX. — Nec acceperunt characterem ejus in frontibus, aut in manibus suis. s. 13. — Et libri aperti sunt. i. q. 24. 1. ad 1.

CAPUT XXI. — Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. 12. q. 102. 4. ad 2. — Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, etc. neque dolor erit ultra. 22. q. 82. 4. ad 3. — Ecce nova facio omnia. i. q. 73. 1. ad 3. — Primum cælum et prima terra. sup. q. 74. 5. 2. — Vidi cælum novum et terram novam. sup. q. 91. 1. c. — Ego sum alpha et omega, initium et finis. s. 1. — Et habebat murum magnum et altum, habentem duodecim portas, et in portis angelos duodecim, et nomina inscripta duodecim tribuum. iii. q. 31. 2. ad 2. — Mensura hominis, quæ est angeli. 12. q. 90. 1. c. — Et civitas non eget sole et luna, ut luceant in ea. 22. q. 47. 5. ad 2. — Nam charitas Dei illuminabit eam, et lucerna ejus est agnus. i. q. 12. 5. c. — Et portæ ejus non clauduntur per diem. i. q. 73. 1. 2. c.

CAPUT XXII. — Et ostendit mihi fluvium aquæ vivæ, tanquam crystallum, procedentem de sede Dei et agni. 12. q. 2. 1. ad 3. — In medio platearum et ex utraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructus duodecim. 12. q. 70. 3. o. — Per singulos menses reddens fructum suum. 12. q. 102. 2. o. et 4. c. — Et folia ligni ad sanitatem gentium. 12. q. 70. 3. o. — Et omne maledictum non erit amplius. 12. q. 59. 3. ad 1. — Et videbunt faciem ejus. 22. q. 23. 1. ad 1. — Et non egebunt lumine lucernarum, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos. s. 21. — Ego sum alpha et omega, primus et novissimus, principium et finis. s. 1. — Veni, Domine Jesu. iii. q. 44. 3. ad 3. — Gratia Domini nostri Jesu Christi, cum omnibus vobis. iii. q. 7. 7. ad 2.

INDEX SECUNDUS

UNIVERSÆ SUMMÆ THEOLOGICÆ DOCTRINAM

AD LOCOS COMMUNES, SEU DOCTRINÆ CHRISTIANÆ CAPITA

ALPHABETI ORDINE REVOCATA CONTINENS

Abstinentia,	2 2. q. 146	Baptismum suscipientes,	III. q. 67
Acceptio personarum,	2 2. q. 63	Ad baptismum concurrentia præparatoria,	III. q. 71
Ad accusationem justam pertinentia,	2 2. q. 66	Baptizatio Christi,	III. q. 37
Acedia,	2 2. q. 35	Beatitudo Dei,	I. q. 26
Actio { angelorum in homines,	I. q. 111	Beatitudo { hominis in quo consistat,	I 2. q. 2
{ corporalis creaturæ,	I. q. 115	{ quid sit, et quid requirat,	I 2. q. 3 et 4
Ad actionem hominis pertinentia	I. q. 117	Beatitudinis adeptio,	I 2. q. 5
Actus { humani sequentes rationem bonitatis,	I 2. q. 21	Beatitudines ipsæ,	I 2. q. 69
{ imperati a voluntate,	I 2. q. 17	Ad beatitudinem requisita,	I 2. q. 4
Adjuratio,	2 2. q. 90	Bellum,	2 2. q. 40
Adoptio Christi,	III. q. 23	Beneficentia,	2 2. q. 31
Adoratio { Christi,	III. q. 15	Blasphemia { in generali,	2 2. q. 13
{ Dei,	2 2. q. 84	{ in speciali,	2 2. q. 14
Adulatio,	2 2. q. 115	{ Dei,	I. q. 5
Adulterium,	2 2. q. 154	Bonitas { humanorum { in generali,	2 2. q. 18
Æqualitas divinarum personarum ad invicem,	I. q. 41	{ actuum { exteriorum,	I 2. q. 20
Æternitas Dei,	I. q. 10	{ inferiorum voluntas,	I 2. q. 19
Affabilitas,	2 2. q. 114	Bonum { in communi,	I. q. 4
Ambitio,	2 2. q. 131	{ circa passionem animæ,	I 2. q. 24
Amicitia,	2 2. q. 114	{ facere, et declinare a malo,	2 2. q. 79
Amor { Dei,	I. q. 20	<i>Ex supplemento.</i>	
{ ut est nomen Spiritus sancti,	I. q. 37	Beatitudo sanctorum et eorum mansiones,	93
{ seu dilectio angeli,	I. q. 80	Beatorum dotes,	95
Amor,	I 2. q. 26	Beatorum resurgentium conditiones,	82
Amoris { causa,	I 2. q. 27	Bigamia,	65
{ effectus,	I 2. q. 28	Irregularitas inde contracta,	60
Angelus, I. a q. 50 usque 64. et a 106 usque 114		Cæcitas mentis,	2 2. q. 15
Anima in genere,	I. q. 87 usque q. 90	Castitas,	2 2. q. 115
{ conjuncta intelligat corporalia,	I. q. 84	Catechismus,	III. q. 71
Quomodo { intellectiva cognoscat seipsam,	I. q. 84	Causa mali,	I. q. 49
{ humana cognoscat quæ supra se sunt,	I. q. 88	Causa prima omnium entium,	I. q. 44
Annunciatio B. Virginis,	III. q. 30	{ secundum se,	2 2. q. 23
Apostasia,	2 2. q. 12	{ comparatione subjecti,	2 2. q. 24
Ascensio Christi,	III. q. 57	Charitas { quantum { objectum,	2 2. q. 25
Astutia,	2 2. q. 55	{ ad { ordinem diligendorum,	2 2. q. 26
Avantia,	2 2. q. 113	{ dilectionem,	2 2. q. 27
Audacia,	I. q. 45. item 2 2. q. 127	Charitatis { exteriores,	2 2. q. 27
<i>Ex supplemento.</i>		{ effectus { interiores,	2 2. q. 31
Absolutio,	24	Charitatis effectus { misericordiam,	2 2. q. 30
Animæ exeuntis e corpore qualitas et poena,	70	{ quantum ad { pacem,	2 2. q. 29
Annexa { matrimonii et redditio debiti,	64	Christo convenientia ut est subjectus Patri,	I. q. 20
{ sacramenti ordinis,	40	Circumcisio,	III. q. 70
Aureolæ,	96	Circumcisio Christi,	III. q. 37
Baptismus Joannis,	III. q. 38	Circumstantiæ humanorum actuum,	I 2. q. 7
{ effectus,	III. q. 69	Clementia,	2 2. q. 157
Baptismi { minister,	III. q. 67		
{ sacramentum,	III. q. 66		

	angeli,	2 2. q. 157
Cognitio	angelorum	ex parte immaterialium,
		quantum ad res materiales,
	animæ separatæ,	1. q. 56
	divinarum personarum	1. q. 57
Comparatio angelorum	corpora,	1. q. 89
	ad locum,	1. q. 31
	Christi secundum principium activum,	1. q. 52
Conceptio	Salvatoris secundum materiam corporis,	1. q. 52
		III. q. 32
Concupiscentia,		1 2. q. 30
		1 2. q. 30
Conditio	corporis	prolis generandæ in statu
		justitiæ
	innocentiæ,	1. q. 100
	primi hominis secundum intellectum,	1. q. 94
	scientiæ prolis generandæ,	1. q. 101
Confirmationis sacramentum,		III. q. 72
Consensus comparatione finis,		1 2. q. 15
Consilium quod præcedit electionem,		1 2. q. 14
Ad conservationem speciei per generationem pertinentia,		1. q. 98
Conversatio Christi,		III. q. 40
Conversio panis et vini in sanguinem et corpus Christi,		III. q. 75
Contentio,		2 2. q. 38
Correctio fraterna,		2 2. q. 33
Consilii donum quod respondet prudentiæ,		2 2. q. 54
Continentia,		2 2. q. 155
Contumelia,		2 2. q. 72
Creatio,		1. q. 45
Creatura una quomodo movet aliam,		1. q. 109
Crudelitas,		2 2. q. 159
Curiositas,		2 2. q. 167
Custodia bonorum angelorum,		1. q. 113

Ex supplemento.

Clavium	{	effectus,	18	
		minister,	17	
		potestas,	17	
De his in quos clavium usus exerceri potest,			20	
Cognatio legalis,			57	
Conditio quam habent resurgentes,			87	
Confessio et ejus necessitas,			6	
Confessionis	{	effectus,	10	
		minister,	8	
		qualitas,	9	
		quidditas,	7	
Consensus	{	sigillum,	11	
		coactus,	47	
		objectum,	48	
Contritio,			1	
Contributionis	{	effectus,	5	
		quantitas,	3	
		objectum,	2	
		tempus,	4	
Corporum	{	resurgentium integritas,	80	
		beatorum	agilitas,	84
			claritas,	85
			subtilitas,	83
		damnatorum resurgentium con-	ditiones,	86
Decalogus,			1 2. q. 100	
Decima,			2 2. q. 87	
Defectus	{	a Christo assumpti,	III. q. 14	
		animæ a Christo assumpti,	III. q. 15	
Delectatio,			1 2. q. 31. 32. 33. et 34	
Descensus Christi ad inferos,			III. q. 52	
Desponsatio matris Dei,			III. q. 29	
Derisio,			2 2. q. 75	

Desperatio,		2 2. q. 20
Detractio,		2 2. q. 73
Devotio,		2 2. q. 82
Deus,	i. q. 2. usque 5	
Dilectio.		2 2. q. 27
Discordia,		2 2. q. 37
Distinctio {	in communi,	1. q. 47
rerum {	in speciali,	1. q. 48
Divina {	beatitudo,	1. q. 26
	nomina,	1. q. 23
	potentia Dei,	1. q. 23
Divinæ relationes,		1. q. 28
Divinationes,		2 2. q. 95
Doctrina {	Christi,	III. q. 42
	sacra,	1. q. 1
Dolor secundum se,		1 2. q. 35
Dominium hominis in statu innocentiae,		1. q. 96
Dona,		2 2. q. 68
Donum {	quod est nomen Spiritus sancti,	1. q. 38
	respondens fortitudini,	2 2. q. 130
Dulia,		1 2. q. 103
Ebrietas,		2 2. q. 159
Electio,		1 2. q. 13
Eleemosyna,		2 2. q. 32
Epichia, seu Epicheia,		2 2. q. 120
Ad statum episcoporum pertinentia,		2 2. q. 185
Eucharistiæ {	effectus,	III. q. 70
	forma,	III. q. 78
	materia,	III. q. 74
	minister,	III. q. 82
	sacramentum,	III. q. 73
	ritus,	III. q. 83
	usus,	III. q. 80
In Eucharistia remanentia accidentia,		III. q. 77
Existentiæ modus in hoc sacramento,		III. q. 67
Existentia Dei in rebus,		1. q. 8
Exorcismus,		III. q. 71

Ex supplemento.

Excommunicatio,			21
De his qui possunt excommunicare,			22
De participatione cum excommunicatis,			23
Extrema unctionis sacramentum,			29
Effectus hujus sacramenti,			30
Minister hujus sacramenti,			31
Quibus hoc sacramentum conferri debeat, et quæ parte,			32
De iteratione hujus sacramenti,			33
Facere bonum, et declinare a malo,	2 2. q.		79
Falsitas,		1. q.	17
Fatum,		1. q.	116
	{ actum	interiorem, scilicet credere,	2 2. q. 2
		exteriorem, scilicet confiteri,	2 2. q. 3
Fides quantum ad ejus	{ habitum et ipsam fidem,		
		objectum,	2 2. q. 4
			2 2. q. 1
	{ habitus quantum ad	habentes ipsam,	2 2. q. 5
		ejus causam,	
Fidei	{ effectus,		2 2. q. 6
			2 2. q. 7
Finis	{ ultimus in communi,		1 2. q. 5
		productionis hominis,	1. q. 93
Fortitudo,		2 2. q.	123
Fortitudinis partes in communi,		2 2. q.	123
Fraus quæ committitur in emptionibus et venditionibus		2 2. q.	77
Fructus,		1 2. q.	70
Fruitio quæ est actus voluntatis,		1 2. q.	11
Furtum et rapina,		2 2. q.	66

Ex supplemento.

Filii illegitime nati,	68
Gaudium,	2 2. q. 23
Gloria inanis,	2 2. q. 132
Gratia Christi in incarnat. assumpta,	III. q. 7
Gratiae { causa,	1 2. q. 112
Dei essentia,	1 2. q. 110
divisio,	1 2. q. 111
effectus,	1 2. q. 113
gratis datæ quantum ad genera lingua-	2 2. q. 176
rum,	1 2. q. 109
necessitas,	2 2. q. 178
miraculorum,	1. q. 95
primi hominis,	1 2. q. 103
quantum { causam,	1 2. q. 113
ad ejus { effectus,	2 2. q. 177
sermonis sapientiæ sive scientiæ,	2 2. q. 106
Gratitudo,	1. q. 104
Gubernationis divini effectus in speciali,	1. q. 103
Gubernatio rerum in communi,	2 2. q. 143
Gula,	2 2. q. 49
Habitus in generali quantum ad substantiam eo-	1 2. q. 50
rum,	augmentum,
Habitus subjectum,	ad generationem,
Habituum { causa quantum	1 2. q. 52
ad	1 2. q. 51
corruptio et diminutio,	1 2. q. 53
distinctio,	1 2. q. 54
Hæresis,	2 2. q. 11
Quomodo homo factus sit ad imaginem et simili-	1. q. 93
tudinem Dei,	1. q. 75
Homo quantum ad essentiam,	2 2. q. 64
Homicidium,	2 2. q. 145
Honestas,	1 2. q. 109
Humanorum actuum principium exterius,	1 2. q. 162
Humilitas,	2 2. q. 111
Hypocrisis,	2 2. q. 112
Jactantia,	1. q. 15
Idem,	2 2. q. 94
Idololatria,	2 2. q. 147
Jejunium,	1 2. q. 76
Ignorantia causa peccati ex parte rationis,	1 2. q. 35
Imago,	1. q. 9
Immutabilitas Dei,	III. q. 37
Impositio nominis Jesu,	2 2. q. 53
Imprudencia,	1. q. 113
Impugnatio malorum angelorum,	2 2. q. 156
Incontinentia,	2 2. q. 10
Infidelitas,	1. q. 7
Infinitas Dei,	2 2. q. 107
Ingratitudo,	2 2. q. 189
Ingressus religionis,	2 2. q. 65
Injurie in personam proximi commisse,	2 2. q. 59
Injustitia,	2 2. q. 71
Injustitia { advocatorum,	2 2. q. 67
judicis,	2 2. q. 69
rei in sua defensione,	2 2. q. 70
testis in testificando,	2 2. q. 105
Inobedientia,	2 2. q. 8
Intellectus donum,	1. q. 89
Intellectus noster quid cognoscat in corporalibus,	1 2. q. 12
Intentio quæ est actus voluntatis,	2 2. q. 26
Intimiditatis vitium,	2 2. q. 36
Invidia,	1 2. q. 6
Involuntarium,	1 2. q. 46
Ira secundum se,	

Iracundia,	1 2. q. 158
Ira { causa effectiva et remedia,	1 2. q. 47
effectus,	1 2. q. 48
Irascibilis passiones,	1 2. q. 40
Ironia,	2 2. q. 113
Irreverentia { Dei,	2 2. q. 99
rerum sacrarum,	2 2. q. 97
Judicium,	2 2. q. 60
Juramentum,	2 2. q. 39
Jus,	2 2. q. 57
Justificatio,	1 2. q. 113 et 114
Justitia,	2 2. q. 58
Justitia { commutativa et distributiva,	2 2. q. 61
et gratia primi hominis,	1. q. 95
et misericordia Dei,	1. q. 21

Ex supplemento.

Indulgentia,	25
De his qui possunt facere indulgentias,	26
Quibus valent indulgentiæ,	27
Ignis ultimæ conflagrationis,	74
Impedimenta matrimonii,	50
Impedimentum { affinitatis,	55
cognitionis spiritualis,	56
conditionis servitutis,	52
consanguinitatis,	54
disparitatis cultus,	59
frigiditatis, maleficii, furie, et amentie,	53
voti solemnitis,	61
voti et ordinis,	53
Impedimentum superveniens matrimonio con-	
summato, quod est fornicatio,	62
Judicium generale quo tempore et loco fiet,	89
Forma judicis venientis ad judicium,	90
Laus Dei,	2 2. q. 91
Legalia circa puerum Jesum observata,	III. q. 37
In nova lege contenta,	1 2. q. 108
Legis { humanæ { mutatio,	1 2. q. 97
potestas,	1 2. q. 96
novæ ad veterem comparatio,	1 2. q. 107
veteris præcepta,	1 2. q. 99
Legum { differentia,	1 2. q. 91
effectus,	1 2. q. 92
Lex in { communi,	1 2. q. 90
speciali,	1 2. q. 93
humana secundum se,	1 2. q. 95
Lex { naturalis,	1 2. q. 94
nova,	1 2. q. 106
vetus secundum se,	1 2. q. 98
Liberalitas,	2 2. q. 117
Liber vitæ,	1. q. 24
Liberum arbitrium,	1. q. 89
Litigium,	2 2. q. 116
Locutiones angelorum,	1. q. 107
Luxuria,	2 2. q. 153
Luxuriæ partes,	2 2. q. 154

Ex supplemento.

Libellus repudiæ,	67
Magnanimitas,	2 2. q. 129
Magnificencia,	2 2. q. 134
Maledictio,	2 2. q. 75
Malitia { actuum { interioris voluntatis,	1 2. q. 19
humanorum { in generali,	1 2. q. 13
exteriorum,	1 2. q. 20
culpæ angelorum,	1. q. 63
Malum,	1. q. 48
Malum circa passiones animæ,	1 2. q. 24
Manifestatio Christi nati,	III. q. 36
Mansuetudo,	2 2. q. 157
Martyrium,	2 2. q. 124

Præcepta	ceremonialia	secundum se,	1 2. q. 101
	veteris legis	secundum suas causas,	1 2 q. 102
	judicialia in communi,		1 2. q. 104
	moralia veteris legis,		1 2. q. 100
	charitatis,		2 2 q. 24
	fortitudinis,		2 2. q. 140
	justitiæ,		2 2. q. 122
	prudentiæ,		2 2. q. 56
	pertinentia ad	fidem,	2 2.
		scientiam,	q. 16
Præceptorum	ceremonialium duratio,		1 2 q. 103
	judicialium ratio,		1 2. q. 105
Prædestinatio,			1. q. 23
Præsentia angelorum super creaturam corporalem,			1. q. 101
Præsumptio,			2 2. q. 130
Primatus Petri,			2 2. q. 1, art. 10
Principium durationis rerum creaturarum,			1. q. 46
Processio	divinarum personarum,		1. q. 27
	creaturarum a Deo,		1. q. 44
Prodigalitas,			2 2. q. 119
Productio	angelorum in esse naturæ,		1. q. 61
	angelorum in esse gratiæ et gloriæ,		1. q. 62
	primi hominis quantum ad animam,		1. q. 90
Propagatio	corporis primi hominis,		1. q. 91
	mulleris,		1. q. 92
	hominis secundum corpus,		1. q. 119
Prophetiæ	causa,		2 2. q. 172
	divisio,		2 2. q. 174
	essentia,		2 2. q. 171
Providentia Dei,			1. q. 22
Prudentia	secundum se,		2 2. q. 47
	quantum ad virtutes conjunctas,		2 2. q. 51
Prudentiæ	partes in generali,		2 2. q. 48
	partes singulæ,		2 2. q. 49
	species,		2 2. q. 50
	vitia opposita, cum ea similitudinem habentia,		2 2. q. 55
Pugna demonum,			1. q. 114
Purgatio Mariæ Virginis,			III. q. 37
Pusillanimitas,			2 2. q. 133

Ex supplemento.

Pœna damnatorum,		97
Pœnitentiæ	sacramentum suscipientes	16
	solemnis ritus,	23
Raptus		2 2. q. 175
Recuperatio virtutum per pœnitentiam,		III. q. 89
Religio secundum se,		2 2. q. 81
Religionis ingressus,		2 2. q. 189
Religionis status in quo consistat,		2 2. q. 186
Religionum differentia,		2 2. q. 188
De religiosis competentibus,		2 2. q. 187
Remissio venialium peccatorum,		III. q. 87
Restitutio,		2 2. q. 62
Resurrectio Christi,		III. q. 53
Resurgentis Christi qualitas,		III. q. 54
Resurrectionis Christi manifestatio,		III. q. 55
Resurrectionis causalitas,		III. q. 56
Rixa,		2 2. q. 41

Ex supplemento.

Receptacula animarum,		69
Resurrectio,		75

Resurrectio	causa,		76
	tempus et modus,		77
ctionis	terminus,		78
	conditio,		79
Resurgentium qualitas,			81
Sacerdotium Christi,		III. q.	22
Sacramenta,		III. q.	60
Sacramentorum	causa,		III. q. 61
	character,		III. q. 64
	effectus principalis,		III. q. 62
	necessitas,		III. q. 64
	numerus,		1. q. 65
Sacrificia,			2 2. q. 85
Sacrilegium,			2 2. q. 99
Sanctificatio B. Virginis,			2 2. q. 37
Sapientiæ donum,			2 2. q. 46
Scandalum,			2 2. q. 42
Scientia	Dei,		1. q. 14
	pertinens ad animam Christi,		III. q. 10
Dei	infusa vel acquisita,		III. q. 11
	indita et experiment,		III. q. 12
Scientiæ Domini,			1 2. q. 9
Schisma,			2 2. q. 39
Seditio,			2 2. q. 42
Sensualitas,			1. q. 81
Sensus hebetudo,			2 2. q. 15
Septimus dies, et ad illum pertinentia,			1. q. 73
Sepultura Christi,			III. q. 50
Sessio Christi ad dexteram Patris,			III. q. 58
Similitudo divinarum personarum,			1. q. 42
Simonias,			2 2. q. 100
Simplicitas Dei,			1. q. 3
Simulatio,			2 2. q. 111
Sobrietas,			2 2. q. 149
Spes et desperatio,			1 2. q. 40
Spes secundum se,			2 2. q. 17
Spei subjectum,			2 2. q. 18
Status	primi hominis secundum intellectum,		1. q. 94
	hominis in generali,		2 2. q. 181
Ad statum primi hominis ad conservationem individui pertinentia,			1. q. 97
Substantia angelorum absoluta,			1. q. 50
Studiositas,			2 2 q. 166
Stultitia,			2 2. q. 46
Superbia in communi,			2 2. q. 162
Superstitio,			2 2. q. 92
Superstitionis species quantum ad cultum Dei veri,			2 2. q. 93
Superstit. nonnullarum observationum,			2 2. q. 96
Susurratio,			2 2. q. 74

Ex supplemento.

De modo quo sancti se habent ad damnatos,		94
Satisfactio et ejus quidditas,		12
Satisfactionis	possibilitas,	13
	qualitas,	14
De his per quas fit satisfactio,		15
Signa quæ judicium præcedent,		73
Sponsalia,		43
Suffragia mortuorum,		71
Temperantia,		2 2. q. 141
Temperantiæ	vitia opposita,	2 2. q. 142
	partes in generali,	2 2. q. 142
	partes singulæ in speciali,	2 2. q. 143
	præcepta,	2 2. q. 70
Tentatio	Christi,	III. q. 41
	primorum parentum,	2 2. q. 165
	qua Deus tentatur,	2 2. q. 97
Timor,	1 2. q. 41, et	2 2. q. 125
Timoris	objectum,	1 2. q. 42
	causa,	1 2. q. 43
	effectus,	1 2. q. 44
	donum spei respondens,	2 2. q. 19
	vitium,	2 2. q. 125

Traductio hominis ex homine secundum animam,	i. q. 118	Vitæ divisio in activam et contemplativam,	2 2. q. 179
Transfiguratio Christi,	iii. q. 45	Vita { contemplativa,	2 2. q. 180
Tristitia secundum se,	1 2. q. 35	{ activa,	2 2. q. 181
Tristitiæ { bonitas vel malitia,	1 2. q. 39	Vitarum inter se comparatio,	2 2. q. 182
{ causæ,	1 2. q. 36	Vitia secundum se,	1 2. q. 74
{ effectus,	1 2. q. 37	Ultimus finis hominis,	1 2. q. 1
{ remedia,	1 2. q. 38	Unio animæ ad corpus,	i. q. 76
Venditio,	2 2. q. 77	Unionem Christi consequentia,	iii. q. 16
Verecundia,	2 2. q. 144	Unitas Dei,	i. q. 11
Veritas,	i. q. 16, et 2 2. q. 109	{ conjuncta quantum ad voluntatem,	iii. q. 18
Virtutis subjectum,	1 2. q. 56	Unitati { Christi incipientia quantum ad esse,	iii. q. 17
Virtutes { cardinales,	1 2. q. 61	{ conjuncta quantum ad operationem,	iii. q. 19
{ theologicæ,	1 2. q. 62	Voluntarium,	1 2. q. 6
{ æqualitas,	1 2. q. 60	Voluntas,	i. q. 82
{ causa,	1 2. q. 61	Voluntas { Dei,	i. q. 19
{ connexio,	1 2. q. 65	{ quorum sit ut volitorum,	1 2. q. 8
{ duratio post hanc vitam,	1 2. q. 67	Pertinentia ad voluntatem primi hominis,	i. q. 95
{ essentia,	1 2. q. 55	Votum,	2 2. q. 88
{ intellectualium distinctio,	1 2. q. 57	Usura,	2 2. q. 78
Virtutum { medium,	1 2. q. 64	Usus qui est actus voluntatis,	1 2. q. 16
{ moralium ab intellectualibus distin-	1 2. q. 60		
{ ctio,	1 2. q. 58		
{ moralium secundum comparisonem	1 2. q. 59		
{ ad passiones distinctio,	1 2. q. 59		
{ moralium ab invicem distinctio,	1 2. q. 60		
Vindicatio,	2 2. q. 108		
Virginitas,	2 2. q. 152		
Virginitas Mariæ Virginis,	iii. q. 23		
Visio Dei,	i. q. 12		
Vita Dei,	i. q. 18		

Ex supplemento.

Visio divinæ essentia per comparisonem ad crea-	92
tos,	92
Voluntas et intellectus damnatorum,	98
Uxoricideum,	9

INDEX TERTIUS

RES OMNES AC DOCTRINAS MEMORABILES

QUÆ IN TRIBUS EJUSDEM SUMMÆ PARTIBUS

AC SUPPLEMENTO TRACTATÆ SUNT, SUMMATIM COMPREHENDENS

ET LOCA UBI LATIUS EXPLICANTUR, DEMONSTRANS

ABDICATIO rerum temporalium secundum præparationem animi, ut scil. homo sit paratus, si opus fuerit, omnia dimittere vel distribuere, pertinet directe ad perfectionem: non autem abdicatio rerum actualis: quia sic in ea non consistit essentialiter perfectio, sed est quoddam perfectionis instrumentum. I 2. q. 108. 4 ad 4. et 2 2. q. 184. 7 ad 1.

ABLATIVUS constituitur in vi causæ efficientis vel finalis vel formalis, vel in vi effectus formalis. I. q. 37. 2. c.

ABLUTIO manuum in missa fit ad decentiam, et significat emundationem etiam a minimis peccatis. III. q. 83. 5 ad 1.

1. Abraham fuit perfectus. 2 2. q. 186. 4 ad 2.

2. Abraham æqualiter meruit in matrimonio, sicut Joannes in virginitate. 2 2. q. 152. 4 ad 1. et q. 186. 4 ad 2.

3. Abraham est primum exemplum fidei tripliciter, s. primo recedendo ab infidelibus, primo credendo aliquid supra naturam, et primo accipiendo circumcisionem. I. q. 1. 2 ad 2. et 7 ad 2. et I 2. q. 102. 5 ad 1. et III. q. 70. 2. c.

4. Peccatum idololatriæ incepit tempore Abraham. 2 2. q. 94. 4 ad 2. et q. 174. 6. c. et III. q. 70. 2 ad 1.

5. Abraham petens signum promissæ possessionis, non tentavit Deum, nec peccavit. 2 2. q. 97. 2 ad 3.

6. Abraham non fuit mendax, dicendo Saram sororem suam. 2 2. q. 110. 3 ad 3. et 4 ad 5. et q. 111. 1 ad 1.

7. Abraham accedens ad ancillam suam non peccavit. 2 2. q. 154. 2 ad 3.

8. Abraham volens occidere Isaac non peccavit, quia debuit obedire præcepto Dei. I 2. q. 94. 5 ad 2. et 2 2. q. 64. 6 ad 1. et q. 104. 4 ad 2. et q. 154. 2 ad 2.

9. Abraham emendo speluncam in sepulturam non peccavit. 2 2. q. 100. 4 ad 3.

10. CHRISTUS specialiter dicitur filius Abraham et David, triplici ratione, s. quia ad hos specialiter de Christo repromissio facta est: et quia Christus futurus erat rex, propheta et sacerdos: et quia in Abraham primo incepit circumcisio, et in David electio. III. q. 31. 2. o.

11. Abraham fuit primus inter antiquos patres,

quia accepit promissionem de Christo nascituro. III. q. 70. 2. c.

12. Promissio de Christo facta fuit Abraham non quidem propter meritum ejus, sed ex gratia Dei. I 2. q. 98. 4. c.

13. Omnes descendentes ab Abraham decimati sunt in eo, præter Christum. III. q. 31. 8. o.

14. IN COMMUNI. Abraham dedit decimas Melchisedech summo sacerdoti. 2 2. q. 87. 1 ad 3.

15. Abraham adoravit angelos, inquantum apparentes in corporibus, quasi imaginibus, representabant Trinitatem. I. q. 51. 3 ad 5.

16. Abraham juste obtulit angelis cibos, quia credidit eos homines esse, in quibus tamen Deum venerabatur, sicut solet Deus esse in prophetis, ut Augustinus dicit. I. q. 51. 3 ad 5.

ABRENTIATIO divitiarum comparatur elemosynis, sicut universale particulari, et holocaustum sacrificio. I 2. q. 102. 3 ad 8. et 2 2. q. 186. 3 ad 6. et 5.

ABSCONDERE peccatum contingit dupliciter, scilicet dum fit, et per negligentiam confessionis. Primum est remedium contra peccatum, quia pejus est peccatum publicum quam occultum, propter majorem contemptum et propter scandalum. Sed secundum contrariatur poenitentia. III. q. 84. 6 ad 1.

1. Absolutio facta a sacerdote peccatore valet sicut et a iusto, nisi sit hæreticus. 2 2. q. 39. 3. o.

2. Absolvit Deus auctoritative, homo vero ut minister et instrumentaliter. Et inter ministros Dei papa dicitur absolvere aliquem, etiamsi per alium officium absolutionis impendat. I. q. 112. 2 ad 2. a. 1.

3. Forma absolutionis sacramentalis est hæc: Ego te absolvo. Reliqua quæ adjunguntur, sunt in arbitrio sacerdotis. III. q. 84. 3. c.

4. Forma absolutionis sacramentalis differt a forma baptismi et confirmationis. III. q. 84. 3. o.

5. Forma absolutionis sacramentalis debet fieri per verbum indicativum. III. q. 84. 3. o.

6. Absolutio in publico facta, ut in missa, et prima, et completorio, non est sacramentalis. III. q. 84. 3 ad 1.

7. EFFECTUS. Culpa remittitur per absolutionem sacerdotis. III. q. 84. 3 ad 3.

8. Quædam reliquiæ peccati remanent post ab-

solutionem, s. dispositio ad peccatum, et reatus, licet diminuta. III. q. 86. 5. o. et q. 89. 1 ad 3.

ABSOLUTUM est prius relativo secundum esse, et est posterius relativo secundum dici. 1 2. q. 16. 4 ad 2.

1. ABSTINENTIA importet subtractionem ciborum. Ideo est virtus si ratione reguletur. 2 2. q. 143. c. et q. 146. 1. o.

2. Abstinencia est specialis virtus. 2 2. q. 146. 2. o.

3. EFFECTUS. Abstinencia a cibo necessario ad valetudinem, quoad optimam dispositionem corporis, laudatur; non autem quoad ea quæ incumbunt ex officio, seu societate. 2 2. q. 141. 6. o. et q. 142. 1. c. et q. 147. 1. 2. o. et q. 150. 1 ad 1.

4. Abstinencia consistit in medio, licet denominetur a defectu. 2 2. q. 146. 1 ad 3.

5. Usus ciborum et eorum abstinencia non pertinent ad regnum Dei, nisi sint cum ratione, fide et dilectione Dei. 2 2. q. 146. 1 ad 1.

6. In scientia abstinencia est ministranda, ut scilicet homo a cibis absteineat prout oportet, pro congruentia hominum cum quibus vivit et personæ suæ, et pro valetudinis suæ necessitate. 2 2. q. 146. 1. c. fi.

ABSTRACTIO triplex, s. a materia, et ab inferiori, et a sensu. 1. q. 40. 3. c.

2. Materia duplex, scil. secundum duplicem operationem intellectus, id est, per modum compositionis et divisionis, sicut cum intelligimus aliquid non esse in alio, vel esse separatum ab eo; vel per modum simplicis et absolutæ considerationis: sicut cum intelligimus unum, nihil considerando de alio. 1. q. 85. 1 ad 1.

3. Abstractio fit a materia quadruplici, scilicet, sensibili, intelligibili, communi et individuali. 1. q. 85. 1 ad 2. et III. q. 77. 2 ad 4.

4. Mathematici abstrahunt a materia sensibili, non autem a materia intelligibili, sed per eam demonstrant. 1. q. 85. 1 ad 2. et III. q. 77. 2 ad 4.

5. Intellectus agens abstrahit species intelligibiles a phantasmatibus, inquantum virtute ejus possumus intelligere naturas specierum, sine conditionibus individualibus. 1. q. 12. 13. c. et q. 85. 1 ad 1. ad 3. et 4.

6. Necessè est quod intellectus noster abstrahat a phantasmatibus. 1. q. 85. 1. o. et q. 86. 2 ad 2. et q. 101. 1. o.

7. Imo in statu innocentie homo non acquisisset scientiam ex sensibus. III. q. 61. 2. o.

8. Omnis intellectus abstrahit ab hic et nunc: aliter tamen angelicus quam humanus. 1. q. 50. 2. c. et q. 107. 4. c.

9. Perfectio prudentie et cujuslibet intellectualis virtutis consistit in abstractione a sensibilibus. 2 2. q. 53. 6. c.

10. Quanto plus intellectus abstrahit a sensibilibus, tanto melius intelligit. 2 2. q. 15. 3. c. et q. 53. 6. c.

11. Abstractio a sensibus dupliciter contingit, s. ex causa animali, id est, attentione ad intelligibilia, vel imaginabilia; vel ex causa naturali, id est ex infirmitate, vel somno. 2 2. q. 173. 3. c.

12. Abstractio a sensibus ex triplici causa contingit, scilicet corporali, ut infirmitate, vel dia-

bolica, vel divina. 2 2. q. 173. 3. c. et q. 175. 1. c. fi.

13. In abstractione speciei intelligibilis est ordo; quia primo oportet quod species representetur sensui; secundo imaginationi, et tertio intellectui possibili, qui immutatur speciebus phantasmatum, secundum illustrationem intellectus agentis. 2 2. q. 172. 2. c.

14. Abstractio a sensibus quandoque fit perfecte, scilicet ut nihil sensibus percipiatur; quandoque imperfecte, scilicet ut discernatur, sed non plene inter visa imaginarie, et visa per sensum. 2 2. q. 173. 3. c.

15. VISIO DEI. Videns Deum per essentiam, non potest aliquid abstrahere ab illo. III. q. 3. 3. c.

16. Homo in hac vita non potest videre essentiam Dei, nisi abstrahatur a sensibus. 1. q. 12. 11 ad 2. et 1 2. q. 98. 3 ad 2. et 2 2. q. 175. 4. o. item 5. c. et q. 180. 5. c.

17. Christus mortalis videbat Dei essentiam, sicut etiam beati sine abstractione a sensibus. 2 2. q. 175. 4 ad 1.

18. Ad videndum essentiam Dei non oportet abstrahi ab operibus vegetativis. 2 2. q. 175. 5 ad 3.

19. In visione prophetica aliquando fit abstractio a sensibus, aliquando vero non. 2 2. q. 173. 3. o.

1. ABSTRACTUM. In Deo. Abstractum et concretum in divinis sunt idem realiter, et differunt ratione. 1. q. 1. 2. 3. c. et q. 3. 3. c. et ad 1. et q. 40. 1 ad 1. et 2. c. et 3. q. 17. 1. c.

2. IN CREATURIS. In omni creatura differunt concretum, et abstractum. 1. q. 40. 1 ad 1.

3. Omne abstractum, etiam non subsistens, est tantum unum numero. 1. q. 54. 1. c.

4. Abstractum significat incompletum non subsistens, concretum vero compositum. 1. q. 3. 3. ad 1. et q. 13. 1 ad 2. et q. 32. 2. c.

5. Nomina concreta significant ens completum subsistens, sed abstracta quo aliquid est. 1. q. 3. 3 ad 1. et q. 13. 1 ad 2. et q. 32. 2. c.

6. Nomina concreta, et abstracta possunt predicari de Deo. 1. q. 3. 3 ad 1. et q. 13. 1 ad 2. et q. 32. 2. c.

ABUTI potest aliquis prophetia ut objecto, non autem ut principio. 2 2. q. 55. 4 ad 1.

1. ACCEDERE ad Deum, vel recedere, non est passibus corporis, sed affectibus mentis. 1. q. 3. 1 ad 5.

2. Deus dicitur accedere ad nos, vel recedere, inquantum participamus influentiam bonitatis ejus, vel deficiamus ab ea. 1. q. 9. 1 ad 3.

1. ACCEPTIO personarum est attendere ad conditionem personæ, nihil facientem ad illud negotium. 1. q. 23. 5 ad 3. et 1 2. q. 97. 4 ad 2. et q. 98. 4 ad 2. et q. 106. 3 ad 1. et 2 2. q. 63. 1. o. et 2. 4. c.

2. Acceptio personarum est tantum de re debita. Ideo non convenit Deo. 1. q. 23. 6 ad 3. et q. 65. 2 ad 3. et 1 2. q. 98. 4 ad 2. et q. 106. 3 ad 1. et 2 2. q. 63. 1 ad 3.

3. In honorando contingit acceptio personarum. 2 2. q. 63. 3. o.

4. In iudiciis contingit acceptio personarum. 2 2. q. 63. 4. o.

5. Acceptio personarum est peccatum oppositum justitiæ distributiæ. 2 2. q. 63. princip. et 1. o. et 2. c.

6. Acceptio personarum est gravius peccatum in re spirituali quam temporalis. 2 2. q. 63. 2. o.

1. Accessus est prior in intentione, et posterior in executione quam recessus. 1 2. q. 29. 2 ad 3. et q. 36. 1. o. et III. q. 85. 6 ad 2.

2. Accessus est prior recessu ex parte moventis, sed est posterior ex parte mobilis. 1 2. q. 113. 8 ad 1. et III. q. 85. 5 ad 2.

1. Accidens non est ens, sed entis. 1. q. 5. 5 ad 2. et q. 90. 2. c. et 1 2. q. 55. 4 ad 1. et q. 110. 2 ad 3. et III. q. 11. 5 ad 3. et q. 77. 1 ad 4.

2. Propria diffinitio accidentis, non est esse in subjecto, sed est esse rem cui debetur esse in subjecto. III. q. 77. 1 ad 2.

3. Accidens in concreto diffinitur per subjectum loco generis, sed in abstracto loco differentie 1 2. q. 53. 2 ad 3.

4. Non omne adveniens rei post esse completum est accidens. III. q. 2. 6 ad 2.

5. Omne accidens et omnis forma non subsistens est ens, verum, et bonum ut quo; non autem ut quod. 1 2. q. 55. 4 ad 1.

6. Omne accidens dependet a subjecto, et per illud diffinitur. 1 2. q. 53. 3 ad 3.

7. Imo mensura debet esse homogenea, id est, ejusdem generis cum mensurato. 1. q. 3. 5 ad 2. et 1 2. q. 19. 4 ad 2.

8. Omne accidens est per se respectu alicujus subjecti, cum omne per accidens reducatur ad per se. 1. q. 22. 4. o. et q. 103. 7. c. et ad 3.

9. Omne accidens est nobilius suo subjecto secundum quid, sed simpliciter est e converso. 1. q. 16. 6 ad 1. et 1 2. q. 66. 4. c. et q. 110. 2 ad 2. et 2 2. q. 23. 3 ad 3. et III. q. 11. 5 ad 3.

10. Nullum accidens excedit suum subjectum secundum esse, sed secundum operationem. 1. q. 115. 1 ad 5.

11. Quod convenit accidenti ex parte subjecti, et non ex ratione accidentis, non attribuitur accidenti in abstracto, sed in concreto. 1 2. q. 53. 2 ad 3.

12. Accidens potest esse sine subjecto, virtute Dei. III. q. 77. 1. o.

13. Accidens non potest transire de subjecto ad subjectum idem numero, sed bene idem specie. III. q. 62. 3 ad 2. et q. 77. 1. c.

14. Accidens individuatur, numeratur, et distinguitur secundum suum subjectum. 1. q. 29. 1. c. et q. 39. 3. c.

15. Accidentia numerantur secundum supposita. 1. q. 36. 4 ad 7. et q. 39. 3. c.

16. Duo accidentia numero ejusdem rationis non possunt esse simul in eodem subjecto. 1. q. 94. 3 ad 1. et 1 2. q. 63. 4 ad 3.

17. Accidens potest esse subjectum accidentis, sed per substantiam. 1. q. 77. 7 ad 2. et q. 78. 4 ad 3. et 1 2. q. 7. 1 ad 3. et q. 50. 2 ad 2. et q. 56. 1 ad 3. et III. q. 77. 2 ad 1.

18. Subjectum est causa proprii accidentis in triplici genere causæ, scilicet ut causa materialis, efficiens, et finalis. Aliorum autem accidentium est tantum causa materialis. 1. q. 77. 6. o.

19. Subjectum est causa propria accidentis, non per transmutationem, sed per quamdam naturalem consequentiam et resultationem. 1. q. 77. 6 ad 3. et 7 ad 1.

20. Accidentia non habent materiam ex qua, sed in qua, scilicet subjectum, et circa quam, scilicet objectum. 1 2. q. 55. 4. c.

21. Accidens comparatur ad subjectum, ut actus ad potentiam. 1. q. 3. 6. c. et q. 54. 3 ad 2.

22. Accidentium innaturalium subjectum est tantum causa materialis. 1. q. 77. 6. o.

23. Accidens in concreto habet genus in subjecto loco materiæ, sed in abstracto a modo essendi. 1 2. q. 35. 4 ad 2.

24. Accidens potest agere in suum subjectum tantum formaliter, non autem effective. 1 2. q. 85. 1 ad 4. et q. 110. 2 ad 1 et q. 111. 1 ad 1. et 2 ad 1.

25. Substantia spiritualis non est subjectum accidentis, nisi pertinentis ad intellectum vel voluntatem. 1 2. q. 50. 5. o.

26. SACRAMENTUM. Deus instituit quod accidentia panis et vini sint in sacramento altaris. et ibi maneant sine subjecto, quadruplici ratione, scilicet quantum ad usum; quantum ad manducationem spiritualem, quæ est per fidem; quantum ad vitiationem horroris et irrisionis, et quantum ad spiritualia, quæ per corporalia consueverunt ostendi. III. q. 75. 2 ad 3. et 3. o. et q. 76. 1 ad 3.

27. Accidens est ibi sine subjecto. III. q. 75. 5. o. et q. 77. 1. o.

28. Quantitas est ibi subjectum aliorum accidentium. III. q. 77. 2. o.

29. Accidentia hæc non sunt subjective in aere. III. q. 77. 1. c.

30. Accidentia hæc habent modum essendi, agendi, et patiendi substantiæ. Ideo possunt agere et pati quicquid poterat substantia præexistens. III. q. 77. 3. 4. 5. 6. 7. 8. o.

31. Accidentia hic agunt virtute substantiæ. III. q. 75. 6 ad 3. et q. 77. 3. o.

32. Accidentia hæc possunt immutare ad formam substantialem. III. q. 77. 3 ad 3.

33. Accidentia hæc immutant corpora vicina. III. q. 77. 8. o.

34. Accidentia hæc nutriunt. III. q. 77. 6. o.

35. Accidentium istorum operationes quædam sunt naturales, et quædam miraculosæ. III. q. 74. 6 ad 3.

36. Ex eis potest aliquid generari. III. q. 77. 5. o. et 8 ad 3.

37. Hæc accidentia possunt misceri cum aliis liquoribus. III. q. 77. 8. o.

38. Accidentia hæc possunt frangi, nec tamen Christus frangitur. III. q. 77. 7. o.

39. Hæc fractio tria significat, s. divisionem corporis Christi in passionem, distributionem virtutis ejus, et triplicem statum animarum, s. quia quidam sunt adhuc vivi, quidam in plena participatione beatitudinis, et quidam in expectatione plenæ beatitudinis. III. q. 83. 5 ad 7. et ad 8.

40. Accidentia hæc corrumpi possunt sicut et ante consecrationem dupliciter, s. per se, id est

per alterationem contrariarum qualitaturn, per augmentum et diminutionem, idest per additionem vel divisionem quantitatum, et per accidens, i. per corruptionem subjecti. III. q. 77. 4. o. et 5. o.

41. Ista corruptio non est miraculosa, sed miraculum præsупponit. III. q. 77. 4 ad 3. et 5. c. fi.

42. Nulla immutatio horum accidentium facit ibi desinere corpus Christi, nisi qua corrumpetur substantia panis et vini, si adesset. III. q. 76. 6. o. et 8. c. fi. et q. 77. 4. o. et 5. 8. c. et q. 80. 3. c. et ad 3. et q. 83. 6 ad 7.

43. Accidentia hæc sunt composita ex quo est, et quid est. III. q. 77. 1 ad 4.

44. MEDIUM. Nihil potest esse medium inter substantiam et accidens. I. q. 77. 1 ad 5.

45. Accidens speciei consequitur formam, accidens autem individui consequitur materiam. I. q. 54. 3 ad 2.

46. Accidens dicitur dupliciter, scilicet natura accidentis conditiva substantiæ, et quod nominat aliquid per aliud. I. q. 77. 1 ad 5. et 12. q. 7. 1 ad 2. et III. q. 2. 6 ad 2.

47. Accidens per se consideratur ab arte, non autem accidens omnino per accidens. 12. q. 7. 2 ad 2. et q. 18. 3 ad 2.

48. Accidens aliquod miraculose productum in aliquo subjecto, efficitur ei naturale, sicut cæcus miraculose illuminatus naturaliter videt. I. q. 77. 4 ad 3.

49. Accidens et omne præter rationem rei est duplex, s. determinativum alicujus essentialium principiorum, et non determinativum. Secundum tantum est in angelis, sed utrumque est in compositis. I. q. 54. 3 ad 2.

50. IN DEO. Nullum accidens est in Deo. I. q. 3. 6. o. et q. 6. 3. c. et q. 28. 2. c. et q. 29. 3 ad 3. et q. 40. 1 ad 1. et q. 54. 3 ad 2.

51. Ista est per se, et nullo modo per accidens: Pater est Deus, et e converso. I. q. 39. 6 ad 2.

52. Accidens in abstracto non predicatur secundum magis et minus. 12. q. 52. 1. 2. 3. o. et q. 53. 2 ad 3.

53. Accidens non generatur nec corrumpitur, et quæ corrumpuntur, non omnino in nihilum rediguntur; non quidem quia aliqua pars eorum remaneat, sed quia remanent in potentia materiæ vel subjecti. I. q. 104. 4 ad 3. et 12. q. 110. 2 ad 3.

54. Accidens non variatur subjective, sed subjectum secundum ipsum. I. q. 9. 2 ad 3. et q. 16. 8. c. fi.

1. Quod autem accidit in hominibus, quod bonum sit ut in paucioribus, et malum ut in pluribus, ex hoc contingit, quia pluribus modis contingit deviare a medio, quam medium tenere; et etiam quia sensibilia sunt magis nota apud multos, quam bona rationis. 12. q. 71. 2. ad 3.

2. Omne quod advenit alicui post ejus esse completum, convenit ei accidentaliter, nisi trahatur in communionem illius esse completi. III. q. 2. 6 ad 2.

3. Quod accidit alicui naturæ, non est universaliter in illa natura. I. q. 51. 1. c.

4. Nulla forma de genere substantiæ convenit

alicui accidentaliter. Ideo omnis forma adveniens accidentaliter est accidens. I. q. 67. 3. c.

1. ACCIDIA vel accidia est tedium bene operandi, et tristitia de re spirituali. I. q. 63. 2 ad 2. et 22. q. 65. 1. 2. c. et 3. c. et ad 2. et 4. c. et ad 2. et q. 54. 2. ad 1.

2. Accidia non est recessus mentis a quocunque bono spirituali, sed a divino, cui oportet mentem ex necessitate inhærere. 22. q. 35. 3 ad 2.

3. Accidia est peccatum. 22. q. 35. 1. o.

4. Accidia de se est peccatum mortale. 22. q. 35. 3. o.

5. Tristitia de bono spirituali divino est speciale peccatum, scilicet accidia: sed in communi convenit omni vitio. Similiter gaudium de bono spirituali divino convenit speciali virtuti, scilicet charitati; sed in communi convenit omni virtuti. 22. q. 35. 2. c. et 3. ad 2. et 4 ad 3.

6. Accidia est species tristitiæ. 12. q. 35. 8. o.

7. Accidia est vitium capitale. 22. q. 35. 4. o. et q. 36. 4. c.

8. Divisio. Filiæ accidiæ sunt sex, s. malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor, et evagatio mentis. 22. q. 35. 4. ad 2. et ad 3.

9. Accidia est contraria charitati. 22. q. 35. 3. c. fi.

10. Accidia et invidia opponuntur gaudio charitatis, s. prima, ut est de bono divino; secunda, ut est de bono proximi. 22. q. 34. princ. et q. 35. princ. et 3. c. et q. 36. 3. c. et ad 3.

11. Accidia est contra tertium præceptum Decalogi. 22. q. 35. 3 ad 1.

12. EFFECTUS. Jejunes maxime impugnantur circa horam sextam, id est in meridie ab accidia, propter famem, et æstus solis. 22. q. 35. 1 ad 2.

1. ACCIPERE aliquid in bono vel in malo, dicitur dupliciter, s. accipere proprie, et accipere abusive. 22. q. 55. 4. ad 1.

2. Non omne acceptum, est receptum in aliquo. 1. q. 17. 2 ad 3.

3. Accipere ab alio est commune Christo et creaturæ analogice, non autem univoce. I. q. 33. 3 ad 2.

ACCIPITER significat ministros potentum ad prædam. 12. q. 102. 6 ad 1. c. 3.

1. ACCUSATIO debet fieri in scriptis. 22. q. 68. 2. o.

2. Accusatio est de præcepto valenti probare peccatum contra communitatem. 22. q. 68. 2. o.

3. Accusatio est injusta per calumniam, prævaricationem, et tergiversationem. 22. q. 68. 3. o.

4. In denuntiatione enim attenditur emendatio fratris, sed in accusatione punitio criminis. 22. q. 67. 3 ad 2. et q. 68. 1. c.

5. Accusatus tenetur dicere veritatem judici interroganti juridice, s. si præcessit infamia, vel indicia expressa, vel probatio semiplena. 22. q. 69. 1. o. et 2. c.

6. Accusatus potest defendere se per prudentiam, non autem per calumniam, vel collusionem. 22. q. 69. 2. o. et 3. c.

7. Et ei licet appellare. 22. q. 69. 3. c.

8. Accusatus falso ex levitate et non ex malitia,

potest remittere pœnam talionis, non autem si desistat per collusionem, sed tantum princeps. 2. 2. q. 68. 4 ad 2.

9. Accusans in probatione deficiens meretur pœnam talionis. 2. 2. q. 64. 4. o.

10. Accusans falso, meretur duplicem pœnam, scilicet talionis pro nocumento accusati et infamiae pro calumnia. Sed quandoque princeps liberat ab utraque, et quandoque tantum a prima. 2. 2. q. 68. 4. ad 3.

11. Desistere ab accusatione ordinate et sine vitio, contingit dupliciter, scilicet si in processu perpendat se false accusasse, vel si princeps eam aboleat. 2. 2. q. 68. 3. ad 3.

12. In notoriis non requiritur accusator, quia infamia tenet locum accusatoris. 2. 2. q. 67. 2 ad 3. et 3 ad 2.

13. Subditi possunt suos superiores accusare. 2. 2. q. 68. 1. ad 2.

14. Nullus debet accusare religiosum in capitulo de crimine occulto. 2. 2. q. 33. 7 ad 4.

15. Excommunicati, infames, et de majori crimine accusati, non possunt accusare. 2. 2. q. 69. 1 ad 1.

1. ACETUM et vinum differunt specie III. q. 74. 5 ad 2.

2. Acetum non potest naturaliter mutari in vinum, nisi resolvatur in materiam primam. III. q. 74. 5 ad 2.

ACHAZ rex non petens signum a Deo peccavit, et non peccasset si signum petisset. 2. 2. q. 97. 2 ad 3.

ACQUIRERE illicite, contingit tripliciter, scilicet vel ratione causæ, vel acquirentis, vel ejus a quo auferitur. 2. 2. q. 32. 7. c. et q. 62. 5 ad 2. et q. 87. 2 ad 2.

1. ACTIO DEI est sua essentia et sua potentia. I. q. 14. 4. o. et q. 19. 1. o. et 4. ad 2. et q. 25. 1 ad 2. et q. 30. 2. ad 3. et q. 41. 4. ad 3. et q. 45. 3 ad 1. et q. 54. 1. 2. 3. c. et q. 77. 1. c. et 2. c. et q. 79. 1. c. et q. 87. 3. c. et 1. 2. q. 49. 4. c. et q. 55. 2. ad 3. et III. q. 9. ad 1.

2. Actio Dei est una secundum rem, et multæ secundum rationem. I. q. 30. 2 ad 3.

3. Deus agit in omni operante. I. q. 105. 5. o. et 1. 2. q. 55. 4 ad 6.

4. Actio Dei quæ operatur in omni operatione creaturæ, non est creatio. I. q. 45. 8. o.

5. Actio Dei non subtrahit actiones agentium inferiorum. I. q. 105. 5. o.

6. Omnis actio creaturæ est a Deo. I. q. 105. 5. c. et 1. 2. q. 6. 1 ad 3. et q. 79. 2. o. et q. 109. 1. c.

7. Omnis actio formæ substantialis vel accidentalis dependet a Deo. III. q. 77. 3. ad 2.

8. Actio intellectus et cujuslibet creaturæ dupliciter dependet a Deo, scilicet formaliter et effective. I. q. 105. 5. c. et 1. 2. q. 109. 1. c.

9. Actio proprie est operatio voluntatis imperata, manens in operante. Sed facere est operatio transiens. I. 2. q. 57. 4. c. et 5 ad 1.

10. Actio recta differt ab actione reflexa. I. q. 28. 4 ad 2. et q. 87. 3 ad 2.

11. Duplex est actionis genus: una, scilicet actio, quæ transit in aliquid exterius, inferens ei

passionem, sicut urere, et secare. Alia vero quæ non transit in rem exteriorem, sed magis manet in ipso agente. Et hæc est duplex, scilicet quædam corporalis, sicut sentire, et alia spiritualis, sicut intelligere et velle. I. q. 18. 3 ad 1. et q. 41. 1. c.

12. Actio duplex, scilicet immanens et transiens. I. q. 14. 2. c. et q. 18. 3 ad 1. et q. 23. 2. ad 1. et q. 27. 1. 3. 5. c. et q. 28. 4. c. et q. 41. 2. c. et q. 54. 1 ad 3. et 2. c. et q. 56. 1. c. et q. 74. 1. c.

13. Objectum actionis transeuntis sive materia est separata ab agente: objectum autem immanens unitur ei. I. q. 56. 1. c.

14. Actio transiens infert ex se passionem, non autem immanens. I. q. 23. 2 ad 1. et 2. 2. q. 59. 3 ad 3.

15. Actio immanens est actus et perfectio agentis, non autem transiens, sed tantum patientis. I. 2. q. 3. 2 ad 3. et q. 31. 5. c.

16. Actio duplex, scilicet, una cum transmutatione materiæ, sicut actio physica; alia sine transmutatione materiæ, quæ scilicet materiam non præsupponit: sicut patet in creatione. Sed actio corporis est, quæ agit secundum quod est actu, in aliud corpus secundum quod est in potentia. I. q. 91. 2. c. et q. 115. 1. c.

17. Omnis actio creaturæ differt realiter ab ea. I. q. 54. 1. 2. c.

18. Actio instrumenti duplex, scilicet secundum propriam formam, et ut movetur a principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis, secunda vero est eadem. III. q. 19. 1. c. et ad 2. et 2. c. et q. 62. 1 ad 2.

19. Actio humana speciem sortitur a fine proximo: quia ad bonitatem, vel malitiam rei non solum exigitur bonitas, vel malitia finis ultimi, quem respicit voluntas intendens; sed etiam bonitas vel malitia finis proximi, quem respicit voluntas eligens. Et ideo non sequitur, quod bonitas voluntatis intendentis ad bonitatem actus sufficiat. I. 2. q. 1. 3. c. et ad 3. et 2. 2. q. 11. 1 ad 2.

20. Actio dicitur voluntaria dupliciter, scilicet imperative et elicitive. I. 2. q. 1. 1 ad 2. et q. 6. princip.

21. Actio voluntaria fundatur super actionem naturæ. I. 2. q. 10. 1 ad 1.

22. Eadem actio secundum speciem naturæ potest differre secundum speciem moris, et e converso. I. 2. q. 1. 3 ad 3. et III. q. 47. 2. ad 3.

23. Actionum quæ ab homine aguntur, illæ solæ dicuntur humanæ proprie quæ sunt a voluntate deliberata. Si quæ autem aliæ actiones homini convenient, possent dici quidem hominis actiones, sed non proprie humanæ, cum non sint hominis, inquantum est homo, sicut cum aliquis movet pedem vel manum aliis intentus, vel fricat barbam. I. 2. q. 1. 1. a. 3. et c. et ad 3.

24. Actio naturæ terminatur ad unum, non autem voluntaria. I. q. 41. 2. c. et 1. 2. q. 10. 4 ad 1.

25. Actio primi principii proprie dicitur operatio, non autem actiones secundorum, sed dicuntur operata. III. q. 9. 1. c.

26. Actio et passio conveniunt in una substantia motus, et sunt unus motus numero, et differunt tantum secundum diversas habitudines. I. q. 28. 3 ad 1. et q. 41. 1 ad 2. et q. 45. 2 ad 2. et 3. c. et 22. q. 90. 3. c.

27. Actio speciem habet a forma agentis. I. q. 14. 5 ad 3. et 12. q. 1. 3. c. et III. q. 19. 1 ad 3.

28. Principium actionis primo est finis, secundo agens, tertio forma, non autem materia. I. q. 105. 5. c.

29. Actio quælibet commensuratur virtuti agentis. Nec aliquid agens naturale nititur ad agendum quod excedit suam facultatem. 22. q. 130. 1. c.

30. Omnis forma dependens ab agente secundum fieri tantum, remanet cessante actione ejus. I. q. 104. 1. c.

31. Impossibile est actionem unius agentis terminari ad formam tantum, et alterius ad subiectum formæ, nisi in agentibus subordinatis. I. q. 118. 2. ad 3.

32. Una et eadem actio procedit a primo et secundo agente, non autem a duobus agentibus unius ordinis. I. q. 105. 5. ad 2.

33. Quanto agens est potentius, tanto magis potest actionem suam diffundere ad magis distans. I. q. 118. c. et 22. q. 141. 7. ad 1.

34. Actionum quarum una est regula et ratio alterius, una non impedit, sed juvat aliam. I. q. 112. 1 ad 3.

35. Actio non attribuitur instrumento proprie, sed principali agenti. 12. q. 16. 1. c. ff. et 22. q. 172. 1 ad 3. et III. q. 13. 3. c. et q. 15. 9. ad 1.

36. Actio attribuitur instrumento sicut immediate agenti, sed principali agenti, sicut in omni virtute agit instrumentum. III. q. 66. 5 ad 1.

37. Actio instrumenti duplex, scilicet secundum propriam formam, et ut movetur a principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis, secunda vero eadem. III. q. 19. 1. c. et ad 2. et 2. c. et q. 62. 1. ad 2.

38. Si sit unum agens principale et duo instrumenta, dicetur unum agens simpliciter et duæ actiones; si autem e converso, dicetur e converso. I. q. 76. 2. c.

39. Instrumentum duas habet actiones, scilicet unam instrumentalem, secundum quam operatur, non in virtute propria, sed in virtute principalis agentis; aliam propriam, quæ competit sibi secundum propriam formam; sicut securi competit scindere ratione suæ acuitatis, facere autem lectum, inquantum est instrumentum artis; non autem perficit actionem instrumentalem, nisi exercendo actionem propriam, scindendo enim facit lectum. III. q. 62. 1. ad 2.

40. Impossibile est quod eadem numero essentialiter sit actio principalis agentis, et instrumenti. III. q. 19. 1. c.

41. Malum in actione semper causatur ex defectu agentis, principalis vel instrumentalis. Similiter in effectu proprio, vel in dispositione materiæ. Sed in patiente, ex imperfectione vel defectu agentis vel materiæ. I. q. 49. 1. c. et ad 3. et 12. q. 18. 2. c.

42. Omnis actio est per aliquam formam. I. q. 48. 1 ad 4. et q. 76. 1. c. et III. q. 19. 1 ad 3.

43. Forma est principium actionis. 22. q. 179. 1. ad 1.

44. Forma non nominat principium actionis ut est in agente, sed ut respicit effectum. I. q. 14. 8. c.

45. Actiones sunt suppositorum. 12. q. 77. 2 ad 1.

46. Forma substantialis non est principium actionis, nisi mediante qualitate. I. q. 77. 1. c. et ad 4. et III. q. 77. 3 ad 3.

47. Qualitatis actio non producit formam substantialem, nisi in virtute formæ substantialis. I. q. 45. 8 ad 2. et q. 67. 3 ad 3. et q. 115. 1. ad 5. et III. q. 77. 3 ad 3.

48. Forma perfecta secundum esse reale, potest esse principium actionis transeuntis, non autem imperfecta. 12. q. 5. 6 ad 2.

49. Forma determinata ad unam operationem, non requirit dispositionem. 12. q. 49. 4. c. et ad 1.

50. In eodem instanti acquiritur forma, et incipit actio. 12. q. 113. 7 ad 4.

51. IN COMMUNI. Actio secundum primam impositionem nominis importat originem motus: quo remoto nihil aliud quam ordinem originis importat. I. q. 41. 1 ad 2. et q. 45. 3. c.

52. Actio proprie est actualis virtutis. I. q. 54. 1. c.

53. Actio quædam est finis, non autem quælibet. 12. q. 1. 1 ad 2. et q. 19. 1 ad 2.

54. Quælibet actio eo modo est bona quo habet esse, sed non est bona simpliciter, nisi habeat plenitudinem sui esse. 12. q. 18. 1. c.

55. Actio humana est bona vel mala quadrupliciter, s. ex genere, ex objecto, fine, circumstantiis, et hujusmodi. 12. q. 18. c. et q. 20. 1. 2. c. et q. 73. 7 ad 1.

56. Eadem actio, inquantum multa, potest esse bona et mala, non autem inquantum una. III. q. 82. 5 ad 3.

57. Omnis processio est secundum aliquam actionem, et e converso. I. q. 27. 1. c.

58. Actio sine motu non infert ex se passionem, nisi grammaticè, ut in divinis. I. q. 41. 1 ad 3.

59. Actio cum motu est semper cum innovatione fieri, et corruptione; non autem actio sine motu. I. q. 41. 1 ad 3.

1. DIFFERENTIA. Actus duplex, s. primus et secundus. I. q. 48. 5. c. et 12. q. 32. c. et q. 111. 2. c. ff.

2. Actus primus est esse, secundus autem operatio. 12. q. 111. 2. c. ff.

3. Actus dupliciter est alicujus potentiæ, s. elicitive et imperative. 12. q. 1. 1 ad 2. et q. 6. princip. et 4. c. et q. 8. princip. et III. q. 85. 2 ad 1.

4. Actus dupliciter dicitur esse moralis, s. essentialiter, id est, elicitus a voluntate, et quoad usum, id est, imperatus. 12. q. 1. 1. c. et ad 2.

5. Aliquis actus est unus numero secundum esse naturale, et duo in genere moris. 12. q. 20. 6. c.

6. Actus dupliciter non est ordinatus in Deum, s. ex parte actus non ordinabilis, ut omne peccatum, vel ex parte agentis. 12. q. 21. 4. c.

7. Potentia dupliciter est actus corporis, s. informando organum, et in essentia animæ. 1. q. 76. 8 ad 4.

8. Actum oportet proportionari objecto et agenti, sed ab objecto speciem habet, a virtute vero vel a potentia agentis habet modum intensiōis. 1. q. 89. 6. c. et 22. q. 26. 7. c.

9. Potentiæ distinguuntur per actus, et actus per objecta. 1. q. 77. 3. o.

10. Actus cuiuslibet potentiæ vel habitus sumitur secundum ordinem potentiæ vel habitus ad objectum. 22. q. 2. 2. 5. c.

11. Nihil subest potentiæ, habitui, vel actui, nisi mediante ratione formali objecti. 12. q. 1. 1. c. et 22. q. 1. 3. c.

12. Sicut se habet actus ad actum, sic et potentia ad potentiam respectu objecti adæquati, non autem respectu objecti particularis. 22. q. 2. 2. 5. c.

13. Objectum comparatur ad actum potentiæ passivæ, ut principium et causa movens: ad actum vero potentiæ activæ, ut terminus et finis ejus. 1. q. 77. 3. c. et 12. q. 1. 3. c.

14. Actus in rationem objecti, et actus in objectum sub tali ratione, sunt ejusdem speciei, ut visio luminis, et visio coloris. 22. q. 25. 1. c.

15. Omnis virtus et potentia eodem actu fertur in objectum, et in rationem formalem objecti. 22. q. 25. 1. c.

16. Nihil potest esse objectum habitus vel actus, nisi objectum potentiæ subjectæ utrique. 22. q. 162. 3. c.

17. Prima bonitas vel malitia actus moralis est ex objecto convenienti, sicut in naturalibus ex forma. Et dicitur bonum vel malum ex genere, id est, secundum speciem. 12. q. 18. 2. c.

18. Species bonitatis vel malitiæ actuum ex objecto per se ordinato ad finem, continetur sub specie ex fine. Si autem per accidens, sunt species disparatæ. 12. q. 18. 7. o. et 22. q. 21. 1. ad 2.

19. Actus moralis habet speciem ex objecto, et fine. 1. q. 43. 1. ad 2 et 12. q. 1. 3. o. et q. 7. 3 ad 3. et 4. o. et q. 18. 2. 3. o. et q. 5. 6. 8. c. et q. 19. 1. c. et q. 53. 1. c. et q. 60. 1. ad 3. et q. 72. 1. o. et 3. o. et 22. q. 4. 3. c. et q. 19. 3. 4. c. et q. 23. 4. c. et q. 25. 1. c. et q. 47. 5. c. et q. 64. 7. c. et q. 92. 2. c. et q. 110. 1. c. et q. 154. 1. c. et q. 181. 2 ad 1.

20. Actus moralis est bonus vel malus, principaliter ex objecto et fine, secundario autem ex circumstantiis. 12. q. 18. 2. 3. 4. o. et q. 21. 1. o. et q. 42. 6. c. et q. 72. 1 ad 1.

21. Objectum comparatur ad actum interiorum ut finis, ad exteriorum vero, ut materia circa quam. 12. q. 18. 6. c. et q. 54. 2 ad 3. et q. 72. 3. ad 2.

22. Actus non denominatur a potentia, nisi sit ab ea sine respectu ad aliam. 12. q. 8. 2. c.

23. Non omnis diversitas actuum, sed tantum formalis facit diversitatem potentiarum. 1. q. 77. 3. c. et q. 79. 7. 9. c. et 10 ad 3. et 12. q. 54. 1 ad 1.

24. Actus diversarum potentiarum differunt genere. 12. q. 23. 1. c. et q. 54. 1 ad 1.

25. Idem actus potest pertinere ad diversas potentias. 12. q. 56. 2 ad 1.

26. Idem actus potest pertinere ad diversas potentias secundum diversas rationes et diverso ordine, non autem æqualiter et eodem ordine. 12. q. 56. 2 ad 1.

27. Unius potentiæ non possunt esse simul plures actus. 1. q. 58. 7 ad 2. et q. 62. 7 ad 3. et 12. q. 54. 1. ad 3. et 22. q. 18. 1 ad 3.

28. Unius potentiæ non possunt esse simul plures actus, nisi sint subordinati. 1. q. 58. 7 ad 2. et q. 62. 7 ad 3. et 12. q. 54. 1 ad 3. et 22. q. 18. 1 ad 3.

29. Proximum principium actus est vis appetitiva. 22. q. 59. 4. c.

30. Actus respectu unius potentiæ differunt specie, qui respectu alterius potentiæ sunt ejusdem speciei. 12. q. 18. 5. c.

31. Qualibet potentia immaterialis, et nulla materialis reflectitur super actum suum. 1. q. 87. 3 ad 3. et 22. q. 25. 2. c.

32. Actus est prior potentia. 1. q. 82. 3 ad 2.

* Imo actus est posterior potentia. 1. q. 77. 3 ad 1.

33. Actus in diversis est prior potentia, sed in eodem est posterior secundum tempus. 1. q. 3. 1. c. et 8. c. fi. et q. 77. 3 ad 1. et q. 82. 3 ad 2. et q. 85. 3 ad 1. et q. 94. 3. c. et 12. q. 50. 2 ad 3.

34. Actus semper superat potentiam in bono et malo. 12. q. 71. 3. c.

35. In potentiis ordinatis actus potentiæ superioris est sicut forma actus potentiæ inferioris. 12. q. 13. 1. c. et q. 17. 4. c. fi.

36. Actus potentiæ inferioris se habet ut materiale respectu actus potentiæ superioris, et ille ut formale respectu ejus. 12. q. 17. 1. 4. c.

37. Potentia activa non distinguitur contra actum, sed in eo fundatur. 1. q. 25. 1 ad 1.

38. Nullus actus producit perfecte ab aliqua potentia activa, nisi sit ei consimilis per aliquam formam, quæ sit principium ejus. 12. q. 23. 2. c.

39. Habitus est actus primus, non autem secundus. 12. q. 49. 3 ad 1.

40. Habitus dupliciter potest habere ordinem ad actum, scilicet secundum rationem habitus, et secundum rationem subjecti, id est, potentiæ. 12. q. 49. 3. o.

41. Species habitus distinguuntur secundum species actuum. 111. q. 83. 2. c.

42. Idem actus potest a diversis habitibus informari, et sic ad diversas species reduci. 22. q. 4. 3 ad 1.

43. Idem habitus potest habere diversos actus ejusdem rationis ordinatos, quorum unus sequitur ex alio, et fit mediante priori. Sed habitus non diffinitur, nec denominatur nisi a primo. 22. q. 23. 4. c. et q. 29. 4. c. et q. 51. 2. 3. c. et q. 161. 2. ad 3.

44. Actus unius virtutis vel vitii ordinatus ad finem alterius, efficitur species ejus. 22. q. 154. 10. c. ad 1. et q. 181. 1 ad 3. et 2. c.

45. Quilibet actus proportionaliter habitui in tensus augeat eum vel ad hoc disponit, non autem remissus. 12. q. 52. 3. o.

46. Diversi actus quorum unus est ratio alterius, non diversificant habitum. 22. q. 23. 4. c. et 111. q. 8. 5 ad 2.

47. Habitus acquisitus semper reddit actum similem actui, a quo generatus est secundum speciem, non autem secundum modum. 1. q. 89. 6. ad 3. et 12. q. 73. 2 ad 2.

48. Idem actus specie naturæ potest esse in diversis generibus moris, scilicet virtutis et vitii. 12. q. 1. 3 ad 3. et q. 18. 5. c. et ad 3. et 6 ad 3. et 7. c. ad 1. et 10 ad 3. et q. 20. 6. o. et q. 72. 6. c. et 22. q. 99. 2 ad 2. et 3. ad 2.

49. Habitus respectu aliquorum actuum sunt necessarii. 12. q. 49. 4. o. et q. 50. o.

50. Actus est causa finalis habitus qui est causa efficiens sui actus. 12. q. 51. 4 ad 3. et q. 71. 3 ad 3.

51. Habitus ex quibusdam actibus generatur in agente habente in se etiam principium passivum, non autem in aliis. 12. q. 51. 2. o. et q. 63. 2. o.

52. Ex multis actibus rationis oportet causari habitum opinativum etiam ex parte intellectus possibilis. 12. q. 51. 3. c.

53. Quantum ad inferiores vires apprehensivas, necessarium est eosdem actus pluries reiterari, ut aliquid firmiter memoriæ imprimatur. 12. q. 51. 3. c.

54. Habitus corporales quandoque generantur ex uno actu forti. Et etiam in intellectu possibili scientia, non autem opinio, nec in intellectu passivo, nec in appetitu, sed tantum ex multis. 12. q. 51. 3. o. et q. 71. 4. c.

55. Habitus ut habitus non potest corrumpi per unum actum solum, nisi removendo causam habitus. 12. q. 71. 4. c.

56. Actus simpliciter excedit habitum in bono et in malo. 12. q. 71. 3. o.

57. Actus dicitur moralis et humanus a voluntate. 1. q. 48. 1 ad 2. et 12. q. 1. 1. o. et 3. c. et q. 6. princip. et q. 7. 4. c. et q. 10. 1. c. et q. 18. 5. c. et q. 71. 6. c. et q. 74. 1. c. et 22. q. 23. 8. c. et q. 106. 5 ad 1. et q. 110. 1. c. et 19. 2. o.

58. Actus dicuntur humani vel morales, secundum quod sunt a ratione deliberata, vel secundum quod obediunt rationi. 12. q. 1. 1. c. et q. 18. 5. 9. c. et q. 19. 1 ad 3. et q. 58. 2. c. et q. 63. 2. c. et q. 100. 1. c. et q. 104. 1. c. ad 3. et 22. q. 152. 1. c. et 111. q. 19. 2. c.

59. Actus moralis non specificatur ex fine ultimo, sed ex fine proximo. 12. q. 1. 3 ad 3. et q. 60. 1 ad 3. et 22. q. 11. 1 ad 2. et q. 19. 3. c. et q. 66. 4 ad 2.

60. In actibus moralibus voluntas est primum movens. 12. q. 1. 1. c. et 22. q. 110. 1. c.

61. Omnis actus moralis est immanens, et in voluntate subjective et effective. 12. q. 74. 1. o.

62. Corpus per accidens se habet ad actum moralem qui non consideratur per se, nisi secundum ea quæ sunt animæ, ad quam passiones animæ se habent materialiter, ratio vero formaliter et complete. 22. q. 152. 1. c.

63. Idem actus numero moralis sive humanus est actio et passio. 12. q. 1. 3. c.

64. Actus moralis, inquantum est bonus vel malus, habet rationem rectitudinis vel peccati. 12. q. 21. 1. o.

65. Aliqui actus sunt indifferentes secundum speciem, non autem omnes. 12. q. 18. 8. 9. o.

66. Aliquis actus est ita secundum se malus, quod non potest bene fieri. 22. q. 110. 3. c.

67. Actus moralis, inquantum est bonus vel malus, habet rationem laudabilis vel vituperabilis. 12. q. 21. 2. o.

68. Et rationem meriti vel demeriti. 12. q. 21. 3. o.

69. Actus est bonus dupliciter, scilicet vel ut in genere moris, vel ut meritorius. 12. q. 109. 2. c. et 5. o.

70. Bonitas actus duplex, scilicet ex objecto, et ex fine. Prima est materialis respectu secundæ. Ideo secundam voluntas attendit, et penes eam meritum potius consistit. 12. q. 18. 6. c.

71. Bonitas actus humani quadruplex, scilicet secundum genus, speciem, circumstantias, et finem. 12. q. 18. 4. c. et q. 73. 7 ad 1.

72. Ad perfectionem actus causati ex duplici principio requiritur perfectio utriusque principii. 12. q. 56. 4. c. et q. 58. 3 ad 2. et 65. 3 ad 1. et 22. q. 4. 2. 5. c.

73. Bonum et malum sunt differentie essentialis actuum humanorum. 1. q. 48. 1 ad 2. et 12. q. 18. 5. 6. o. et q. 54. 3. c. ad 2.

74. Bonum et malum sunt differentie essentialis actuum elicitorum a voluntate, sed per accidens actuum aliarum potentialium, ut sunt imperati a voluntate. 12. q. 18. 6. o. et q. 19. 1. o.

75. Omnis actus deliberatus est bonus vel malus moraliter. 12. q. 18. 9. o.

76. Bonum vel malum in actibus humanis dicitur per comparisonem ad rationem. 12. q. 18. 5. c. ad 1. et 8. c. ad 2. et 10. c. et q. 19. 1 ad 3. et q. 21. 1. c. et q. 24. 2. 3. o. et q. 34. 1. c. et q. 66. 1. c.

77. Bonitas vel malitia moralis principaliter in voluntate consistit. 12. q. 34. 4. c.

78. Idem numero actus in genere naturæ potest esse bonus et malus moraliter: non autem unus numero in genere moris. 12. q. 20. 6. o. et q. 88. 4. c. et 22. q. 55. 4 ad 1.

79. Actus et motus exteriores sunt signa dispositionis interioris. 22. q. 168. 1 ad 1. et ad 3.

80. Actus exteriores sunt ad finem interiorum qui se habent ut finis, scilicet credere, diligere, et sperare. Ideo secundi quæri debent in infinitum, primi autem cum mensura discretionis. 111. q. 34. 8. o.

81. Actus exteriores diversimode ad diversas virtutes pertinent. 22. q. 32. 1. c. et q. 168. 1. o.

82. Exteriores actus ad illam virtutem referuntur, ad quam pertinet illud quod est motivum ad agendum. 22. q. 32. 1. c.

83. In actu exteriori invenitur peccatum, sicut in interiori. 12. q. 81. 1. 3. 4. c.

84. Actus voluntatis elicti per se sunt in genere moris, non autem actus aliarum potentialium, sed tantum per accidens ut imperati a voluntate. 12. q. 18. 6. c.

85. In actibus exterioribus membrorum non est principaliter peccatum, sed instrumentaliter tantum. 12. q. 74. 2 ad 3. q. 83. 1. c.

86. Actus sunt suppositorum. 1. q. 22. 3 ad 1. et 12. q. 77. 2 ad 1.

87. Dei actus notionales sunt qui designant

processum divinæ personæ, essentielles vero processum creaturarum a Deo. i. q. 41. 1 ad 1. 3. c.

88. Actus notionales attribuantur divinis personis ad significandum in eis ordinem originis. i. q. 41. 1. o.

89. In divinis est potentia respectu actuum notionalium. i. q. 41. 4. o.

90. Actus notionales non sunt de nihilo, sed de substantia patris. i. q. 41. 3. o.

91. Actus notionales et relationes personales sunt idem re, sed differunt secundum modum significandi. i. q. 40. 2. c. et q. 41. 1 ad 2.

92. Actus notionales qui significant comparisonem generantis vel geniti ad essentiam, possunt terminari ad essentiam, ut dare et accipere; non autem qui significant comparisonem geniti ad generantem; vel e converso, ut generari, generare, et nasci. i. q. 39. 5. c.

93. Actus notionales terminantur tantum ad unam personam. i. q. 41. 6. o.

94. Actus notionales præintelliguntur proprietatibus personarum: nisi sumatur proprietas constitutiva personæ, et actus ut actio. i. q. 40. 4. o.

95. Actus notionales sunt aliquo modo necessarii, voluntarii et naturales. i. q. 41. 2. o. et q. 42. 2. c.

96. Ea quæ in divinis habent ordinem ad actus personales vel essentielles, non prædicantur de notionibus, alia vero sic. i. q. 32. 2 ad 2. et q. 40. 1 ad 3.

97. Omnis actus qui prædicatur de supposito non secundum modum quo differt ab essentia, prædicatur etiam de essentia in divinis. i. q. 29. 5. c.

Ad denotat accessum cum distantia. i. q. 35. 2 ad 3. et q. 45. 7. c. et q. 93. 1. c. ad 3.

1. ADAM cognitio. Adam non videbat Deum per essentiam secundum communem statum. i. q. 94. 1. o. et q. 95. 3. c. et 2. q. 5. 1. 2. c.

2. Non est inconveniens Adam vidisse divinam essentiam supernaturaliter. i. q. 94. 1. 2. c.

3. Adam videbat Deum per gratiam, sicut angelus per naturam. i. q. 94. 1. c.

4. Adam habuit duplicem cognitionem de Deo, scilicet naturalem, et supernaturalem. i. q. 94. 3. o.

5. Adam habuit omnem cognitionem possibilem naturaliter homini. i. q. 94. 3. c. et q. 101. 1 ad 1.

6. Adam præseclvit incarnationem Dei, non autem suum peccatum. 2. q. 2. 7. c. et III. q. 1. 3 ad 5.

7. Adam ante peccatum, et angeli ante confirmationem aliqua de mysteriis Dei cognoverunt manifeste, quæ nunc non possumus cognoscere nisi credendo. 2. q. 5. 1. c. fi. ad 1.

8. Adam habebat excellentiorem cognitionem de angelis quam nos, quia erat magis certa et fixa circa inferiora intelligibilia. i. q. 94. 2. c.

9. Adam non videbat essentiam angelorum. i. q. 94. 2. c.

10. Cognitio Adæ erat media inter cognitionem nostram et beatorum. i. q. 94. 1. c.

11. Scientia Adæ erat ejusdem rationis cum

scientia nostra, licet esset per species infusas. i. q. 94. 3 ad 1.

12. Adam indigebat phantasmate in considerando, non autem in acquirendo scientiam. i. q. 94. 2. c.

13. Adam in primo statu non acquirebat cognitionem ex sensibilibus per medium argumentationis. i. q. 94. 1 ad 3.

14. Adam non poterat decipi. i. q. 94. 4. o.

15. Nihil poterat impedire contrarie cognitionem Adæ, sed negative tantum. i. q. 94. 1. 2. o.

16. Adam proficiebat in scientia naturali quoad modum, scilicet per experientiam, non autem quoad numerum scitorum, sed in supernaturali, utroque modo. i. q. 94. 3 ad 3.

17. Adam non cognoscebat naturaliter futura contingentia. i. q. 94. 3. c.

18. Adam non cognovit cogitationes cordium, nec quælibet singularia. i. q. 94. 3. c.

19. Adam fuit creatus in gratia. i. q. 95. 1. o. et q. 100. 1 ad 3. et 1. 2. q. 5. 1. c.

20. Adam habuit omnes virtutes. i. q. 95. 3. o.

21. Adam habuit fidem. i. q. 95. 3. c. et 2. q. 5. 1. c.

22. Adam in primo statu poterat mereri, non tamen sine gratia. i. q. 94. 3 ad 3. et q. 95. 4 ad 1. et 1. 2. q. 109. 2. 5. o. et q. 114. 2. o. et III. q. 61. 2 ad 1.

23. Adam in primo statu genuisset filios cum originali iustitia, et gratuita, et cum gratia. i. q. 100. 1. o. et 1. 2. q. 81. 2. c. fi.

24. Adam non fuit perfecte beatus. i. q. 94. 1. c. ad 1. et q. 95. 3. c.

25. Passio. Adam erat immortalis et impassibilis secundum corpus passione proprie dicta. i. q. 76. 5 ad 1. et q. 97. 1. o.

26. Differentia immortalitatis et impassibilitatis Adæ, et resurgentium. i. q. 97. 1. o. et 3 ad 1. et q. 102. 2. c.

27. Corpus Adæ erat impassibile passione corruptiva, sed passibile passione perfectiva. i. q. 95. 2 ad 2. et q. 97. 2. o.

28. Immortalitas et impassibilitas Adæ non erat ex principiis naturæ, sed ex beneficio Dei. i. q. 76. 5 ad 1. et q. 97. 1. o. et 2 ad 3. et 3 ad 1. et q. 102. 2. c. ad 2. et 4. c.

29. Si Adam comedisset de ligno vitæ, non fuisset immortalitatem consecutus, nisi frequenter sumendo. i. q. 97. 4. c. fi.

30. Adam mortuus fuisset, si non comedisset. i. q. 97. 3 ad 3.

31. Adam indigebat cibo ad restaurationem perditum. i. q. 97. 3. o.

32. Adam dormisset. i. q. 94. 4 ad 4. et q. 97. 2 ad 2.

33. Adam somniasset, nec habuisset liberum usum rationis in somno. i. q. 94. 4 ad 4.

34. In anima Adæ fuissent passiones animales, sed non afflictivæ. i. q. 95. 2. o. et 3 ad 2.

35. Adam non potuit primo peccare venialiter. 1. 2. q. 89. 3 ad 3.

36. Imo in hominibus contingit esse peccatum veniale sine mortali. 1. 2. q. 72. 5. c.

37. Adam per liberum arbitrium sine gratia poterat vitare peccatum. 1. 2. q. 109. 8. c.

38. Peccatum Adæ fuit superbia. 1 2. q. 89. 3 ad 2. et 2 2. q. 105. 2 ad 3. et q. 163. 1. o. et 3. 4. c. et III. q. 1. 5. c.

39. In peccato Adæ fuit multiplex deformitas, scilicet superbiæ, inobedientiæ, gulæ, et alia hujusmodi. 1 2. q. 82. 2 ad 1. et 2 2. q. 63. 1. o.

40. Adam peccavit principaliter, appetendo similitudinem Dei, quantum ad scientiam boni et mali, sicut serpens ei suggessit, ut scilicet per virtutem propriæ naturæ determinaret sibi quid esset bonum, et quid malum ad agendum, vel etiam ut per seipsum præcognosceret quid sibi boni vel mali esset futurum. Et secundario peccavit appetendo similitudinem Dei, quantum ad propriam potestatem operandi, ut scilicet virtute propriæ naturæ operaretur ad beatitudinem consequendam. 2 2. q. 163. 2. o.

41. Peccatum Adæ fuit gravius nostris secundum circumstantiam personæ, non autem secundum speciem. 1 2. q. 89. 3. c. princip. et 2 2. q. 163. 3. o.

42. Eva gravius peccavit quam Adam. 2 2. q. 163. 4. o.

43. Si Adam non comedisset, peccasset contra præceptum Dei et legis naturalis. I. q. 97. 3. ad 3.

44. Si Adam primo non peccasset, etiam non statim confirmatus fuisset in gratia sive in originali justitia. I. q. 100. 1. o. q. 5. 1. c.

45. Si Adam fuisset confirmatus, non tamen genuisset filios confirmatos, sed potuissent peccare, et filii eorum habuissent peccatum originale. I. q. 100. 2. o.

46. Si Eva peccasset et non Adam, filii eorum non habuissent peccatum originale. 1 2. q. 81. 5. o.

47. Si Eva peccasset et non Adam, filii eorum non habuissent defectus secutos peccatum, scilicet passibilitatem et mortalitatem. I. q. 99. 1. o. et 1 2. q. 81. 5. ad 2.

48. INFECTIO. Tantum primum peccatum Adæ traducitur ad posterum. 1 2. q. 81. 1. 2. o. et III. q. 19. 4 ad 1.

49. Peccatum originale in Adam derivatum est ad nos a peccato actuali ejus. III. q. 8. 5 ad 1.

50. Peccati originalis infectio fuit in Adam dupliciter; scilicet per modum actualis peccati, in quantum contraxit esse per propriam voluntatem ejus, et per modum peccati quasi naturalis, in quantum tota natura in eo infecta est. In aliis ætatem tantum secundo modo. III. q. 8. 5 ad 1.

51. IN COMMUNI. Adam fuit principium naturæ humanæ, et principium peccati ejus per translationem. I. q. 92. 2. o. et q. 94. 3. c. et q. 101. 5 ad 1. et 2 2. q. 164. 1 ad 3.

52. Adam efficacius meruisset quam nos modo. I. q. 95. 4. o.

53. Adam obtulit sacrificium Deo, sicut alii iusti. Sed non est scriptum, ne origo peccati videatur esse origo gratiæ. 2 2. q. 85. 1 ad 2.

54. Adam non poterat se transferre in aliam formam. III. q. 13. 3 ad 2.

55. Adam habuit angelum custodem. I. q. 113. 4 ad 2.

56. PRODUCTIO. Anima hujus hominis non fuit in Adam sicut in principio effectivo, sed sicut in

principio dispositivo secundum rationem seminalem. 1 2. q. 83. 1 ad 3.

57. Anima Adæ fuit producta in actu sexta die simul cum angelis. Non autem corpus ejus, sed tantum secundum causales rationes secundum Augustinum. Secundum alios autem utraque simul in actu producta sunt. I. q. 90. 4. c. et q. 91. 4 ad 5.

58. Corpora Adæ et Evæ fuerunt immediate producta a Deo. I. q. 91. 2. o. et q. 92. 4. o.

59. Formatio corporis Adæ ex terra fuit supernaturalis et miraculosa. I. q. 91. 2 ad 1. et ad 3.

60. Materia totius naturæ humanæ non potuit esse in Adam. I. q. 119. 2. o.

1. ADDERE aliquid super alterum potest tripliciter, scilicet naturam extraneam, determinans reale, et aliquid rationis. I. q. 5. 3 ad 1.

2. Non addere aliquid dupliciter dicitur, scilicet quia de ratione ejus est, nihil sibi posset addi, ut Deus, vel quia non est de ratione ejus additio ut ens. I. q. 3. 4 ad 1.

3. Quæ absolute dicuntur, quolibet addito remanent talia, non autem relativa. I. q. 6. 6 ad 2.

4. ENS. Aliqua addunt differentiam supra ens, et aliqua rationem, diversimode. I. q. 5. 3. ad 1. et q. 13. 11. c.

5. Bonum addit supra ens respectum rationis ad appetitum. I. q. 5. 1 ad 1. et 3 ad 1. et q. 16. 3. c.

6. Verum addit supra ens respectum rationis ad intellectum tantum. I. q. 16. 3. c.

7. Unum transcendens addit supra ens individuationem tantum. I. q. 6. 3 ad 1. et q. 11. 1. o. et 2. c. et q. 30. 3. o.

8. Unum quod est principium numeri, addit supra ens et supra unum transcendens rationem mensuræ. I. q. 11. 1. o. et 2. c. et q. 3. 3. o.

9. Multitudo transcendens, supra ens addit tantum rationem divisionis. I. q. 30. 3. o.

1. ADEPS in veteri lege prohibetur comedi. Primo quia non generat bonum nutrimentum, sicut nec sanguis. Secundo propter idololatriam. Tercio quia erat pro sacrificio. Quarto propter sensualitatem. 1 2. q. 102. 3. ad 8. et 6. ad 1.

2. Adeps comburebatur Deo, a quo est omnium bonorum sufficientia, et pro charitate Christi in passione. 1 2. q. 102. 3 ad 8. et 6 ad 1.

1. ADÆQUARI et assimilari important motum ad æqualitatem et similitudinem, non autem æquale, et simile. Ideo Filius Dei est similis et equalis Patri, et e converso, et adæquatur et assimilatur ei, sed non e converso. I. q. 42. 1 ad 3.

1. ADJECTIVA significant per modum accidentis, substantiva vero per modum substantiæ. I. q. 39. 3. c.

2. Nomina collectiva substantiva prædicantur de multis suppositis in singulari, non autem adjectiva, sed tantum in plurali. I. q. 39. 3. c.

3. Adjectiva non secum ferunt suppositum sicut substantiva, sed significatum suum ponunt circa subjectum. I. q. 39. 5 ad 5.

4. Adjectiva numerantur secundum supposita, substantiva vero secundum formam sui significati. I. q. 36. 4 ad 7. et q. 39. 3. c.

5. Adjectiva non supponunt. i. q. 39. 5 ad 5.
 6. Adjectiva copulant. i. q. 39. 5 ad 5.
 7. Adjectiva essentialia prædicantur de personis divinis pluraliter, substantiva vero tantum singulariter. i. q. 39. 3. o.

8. Substantiva notionalia prædicantur de essentia, non autem adjectiva, nisi mediante substantivo notionali. i. q. 39. 5 ad 5. et 6. c.

1. ADDISCENDI actum dolor, tristitia, et delectatio intense impediunt, sed moderate adjuvant. 1 2. q. 37. 1. o.

2. Apertio aditus regni cælorum est remotio impedimenti gloriæ. III. q. 39. 5. o. et q. 49. 5. o. et q. 69. 7. o.

1. ADJURARE est ordinare aliquid ad aliquid per divina. 2 2. q. 90. 1. c.

2. Modus adjurationis duplex, scilicet coactivus, et deprecativus. 2 2. q. 90. 1. 2. c.

3. Adjurare subditos licet utroque modo, sed pares vel superiores tantum secundo modo. 2 2. q. 83. 17 ad 1. et q. 99. 1. o.

4. Non licet adjurare dæmones deprecando, sed compellendo ne noceant, non ut prosint. 2 2. q. 90. 2. o.

5. Adjurare licet creaturas irracionales, ne per eas nobis dæmon noceat. 2 2. q. 90. 3. o.

6. Summus pontifex Judæorum adjurando Christum coactive, peccavit. 2 2. q. 90. 1 ad 1.

7. Simon et Judas leguntur adjurasse dracones, et eis præcepisse, ut in desertum locum discederent. 2 2. q. 90. 3. b.

ADJUVARI dicitur aliquis dupliciter, scilicet per ministerium, et per virtutem. Primum convenit Deo, non autem secundum. i. q. 23. 8 ad 2.

1. Admiratio est species timoris, et principium philosophiæ. 1 2. q. 41. 4. o. et 2 2. q. 18. 3 ad 3.

2. Admiratio est causa delectationis ratione spei, et actus connaturalis, scilicet collationis. 1 2. q. 32. 8. o.

3. Admiratio consequitur apprehensionem aliquid excedentis nostram facultatem. i. q. 105. 7. c. et 1 2. q. 41. 4. c. et 2 2. q. 180. 3 ad 3. et III. q. 15. 8. c.

4. Admiratio fuit in Christo. III. q. 15. 8. o.

1. ADMONITIO pertinet ad correctionem fraternam. 2 2. q. 33. 7. o.

2. Admonitio prævia secreta est de præcepto ante publicam denunciationem in judicio. 2 2. q. 33. 7. o.

3. Admonitio coram testibus debet præcedere accusationem. 2 2. q. 33. 8. o.

4. Admonitio prævia fratris de re quæ dicitur prælato, extra judicium existenti, tanquam personæ quæ potest prodesse et non obesse, non est de præcepto. 2 2. q. 33. 8. c. ad 4.

1. ADOPTIO. In communi est extraneæ personæ in filium vel nepotem et deinceps legitima assumptio. III. q. 3. 5 ad 2.

2. Adoptare est admittere gratis ad participandum hereditatem. III. q. 23. 1. c.

3. DEUS. Adoptare homines convenit Deo. III. q. 23. 1. o.

4. Adoptare convenit toti Trinitati, licet possit appropriari Patri. III. q. 3. 4 ad 3. et 5 ad 2. et q. 83. 2. o.

5. Adoptare appropriatur Patri, ut auctori, Filio ut exemplari, et Spiritui sancto, ut imprimenti. III. q. 3. 5 ad 2. et q. 23. 2 ad 3.

6. Adoptatio Dei facit adoptatum esse idoneum, sed adoptatio hominis præsupponit idoneum. III. q. 23. 1. c.

7. Sola creatura rationalis adoptatur a Deo, non ex creatione, sed ex dono Spiritus sancti. III. q. 23. 3. o.

8. Adoptari convenit etiam angelis. III. q. 23. 3 ad 2.

9. Adoptio filiorum Dei est per conformitatem imaginis ad filium naturalem, imperfecte quidem per gratiam viæ, sed perfecte per gloriam. i. q. 93. 4 ad 2. et 2 2. q. 45. 6. c. ad 1. et III. q. 3. 5 ad 2. et 8. c. et q. 39. 8 ad 3. et q. 45. 4. c.

10. Christus non est filius Dei adoptivus. IV. q. 23. 4. o. et q. 32. 3. c. et q. 43. 1. c.

11. Christus fuit filius adoptivus Joseph. III. q. 28. 1 ad 1.

12. Adoptio est extraneæ personæ in filium seu filiam vel neptem legitima assumptio. a. q. 57. 1. c.

13. Humanis legibus jure decretum est, et ab Ecclesia approbatum, ut legalis cognatio matrimonium impediat. Suppl. q. 57. 2. c.

14. Legalis cognatio omnium descendendum et per modum cujusdam affinitatis contracta, perpetuo matrimonium impedit; ea autem quæ est inter filium adoptivum et naturalem filium, tamdiu impedit, quamdiu manserit in adoptantis potestate. Suppl. q. 57. 3. o.

1. ADORATIO Dei est actus latræ. 2 2. q. 84. 1. o.

2. Adoratio Dei est duplex, scilicet interior devotionis mentis, et exterior humiliatio corporis. Prima est principalior, ad quam et propter quam secunda fit. 2 2. q. 84. 2. 3. o.

3. Adoratio exhibita Deo et creature non dicitur univoce, sed analogice. 2 2. q. 84. 1 ad 1. et q. 94. 1 ad 2.

4. Adoratio requirit actum corporalem. 2 2. q. 81. 7. o. et q. 84. 2. o.

5. In adoratione genuflectimus, nostram infirmitatem designantes respectu Dei, sed prosternimur quasi profitentes nos nihil esse ex nobis. 2 2. q. 84. 2 ad 2.

6. Adoratio requirit locum determinatum, non de necessitate, sed ad decentiam ex parte adorantium, triplici ratione, scilicet propter loci consecrationem, propter sacra mysteria, et alia sanctitatis signa quæ ibi continentur, et propter concursum multorum adorantium. 2 2. q. 34. 3. o.

7. Judæi adorant ad occidentem, ut vitent idolatriam, et significant mortem Christi. 1 2. q. 102. 4 ad 5.

8. Christiani adorant ad orientem, propter lumen mentis, et quia ibi est nobilior pars, et nobiliora opera. 2 2. q. 84. 3. ad 3.

9. Adoratio latræ fit ratione principii, creationis, et gubernationis. 2 2. q. 81. 1 ad 3. et ad 4. et 3. o. et q. 84. 1 ad 3.

10. Deo debetur latra propter deitatem, et divinitatem propter dominium. III. q. 25. 2. c.

11. Tota Trinitas est adoranda una tantum latra. 2 2. q. 81. 3 ad 1. et q. 84. 1 ad 3. et III. q. 25. 1 ad 1.

12. Relationes divinæ debent adorari latria. 1. q. 23. 2. b.

13. CHRISTUS. Deitas et humanitas Christi sunt adorandæ una adoratione latriæ. III. q. 25. 1. o. et q. 58. 3. c. f. et ad 1.

14. Persona Christi adorari debet latria ratione deitatis, et dulia ratione humanitatis, perfectionum munere gratiarum. III. q. 25. 2. c.

15. Humanitas Christi, ut unita Verbo, debet adorari latria, non autem secundum se, sed hyperdulia. III. q. 25. 2. o.

16. Caro Christi adoranda est latria. III. q. 25. 3. o. et q. 54. 3 ad 1.

17. Hostia debet adorari latria sub conditione in habitu. III. q. 80. 6 ad 2.

18. Imago Christi adorari debet latria. 2 2. q. 3 ad 3, et q. 94. 2 ad 1. et III. q. 25. 3. o. et 4. c. et 5 ad 2.

19. Adoratio imaginis Christi tradita est ab apostolis. Et Lucas depinxit imaginem Christi, quæ est Romæ. III. q. 25. 3 ad 4.

20. Ponere imagines Christi, et sanctorum, et adorare eas licet nunc, non autem in veteri testamento. III. q. 26. 3 ad 1.

21. Crux propria Christi ut representans Christum, et ut tetigit Christum, et perfusa Christi sanguine, debet eadem adoratione latriæ cum Christo adorari. Sed imago crucis ejus in alia materia debet adorari latria, ut imago Christi tantum. 2 2. q. 103. 4 ad 3, et III. q. 25. 4. o.

22. Omnia alia Christi, ut clavi, lancea, corona, vestes, et hujusmodi, adorantur ratione contactus tantum. III. q. 25. 4 ad 3.

23. Mater Christi adorari debet hyperdulia, non autem latria. 2 2. q. 103. 4 ad 2. et III. q. 25. 5. o.

24. Viri sancti debent adorari dulia tantum. 2 2. q. 84. 1 ad 1.

25. Reliquiæ sanctorum sunt adorandæ dulia tantum. III. q. 25. 6. o.

26. Creatura non potest adorari latria sine peccato. 2 2. q. 84. 1 ad 1. et q. 94. 2. 3. o. et q. 161. 3 ad 1. et III. q. 25. 5. 6. 7. o.

1. ADVENTUS Christi duplex, scilicet in carne, et ad judicium. III. q. 1. 6. ad 3, et q. 36. 1. ad 1. et ad 3.

2. Adventus primus fuit ad manifestandam veritatem, ad liberandum a peccatis, et ad trahendum ad Deum. III. q. 40. 1. c.

3. Adventus secundus erit dissimilis primo dupliciter, scilicet quia manifestus, et quia terribilis. III. q. 36. 1 ad 3.

1. ADULATIO. Excedens in delectando alios verbis et laudibus propter delectationem solam, vocatur placidus; si vero causa lucri, vocatur adulator, quod tamen communiter dicitur etiam primo modo. 2 2. q. 115. 1. c.

2. Adulatio est excessus delectandi alios verbis laudis causa lucri, ideo est peccatum. 2 2. q. 115. 1. o.

3. Adulatio est peccatum mortale tantum, quando est contra charitatem, scilicet de peccato, intentione nocendi, vel cum scandalo. 2 2. q. 115. 2. o.

4. Adulatio secundum se est turpius peccatum

et verecundius litigio, quia quæ ex dolo fiunt, videntur esse ex infirmitate et falsitate rationis. Sed est levius, quia minus contrariatur amicitia, id est affabilitati occultæ, sine vi, et minus cum contemptu. 2 2. q. 116. 2. o.

5. Adulatio et litigium contrariantur amicitia, id est affabilitati. Primum secundum excessum in delectando, sed secundum, secundum defectum in contristando, secundum vero e converso. 2 2. q. 114. princip. et q. 115. princip. et 1. c. et q. 116. 1. o.

1. ADULTERIUM est species determinata luxuriæ. 2 2. q. 154. 1. c. et 8. o.

2. Adulterium est gravius stupro. 2 2. q. 164. 1. 2. c. et q. 170. 1 ad 2.

3. Ardentior in propria conjuge est aequaliter magis adulter quam cum alia. 2 2. q. 154. 8 ad 2.

4. Nulla species luxuriæ, vel gulæ, vel vitiorum contra fortitudinem ita directe contrariatur dilectioni proximi, sicut adulterium. 2 2. q. 170. 1 ad 1 et ad 2.

5. Deus in adulterio juste infundit animam, quia cooperatur naturæ, cujus operatio est generatio, non autem peccato. 1. q. 118. 2 ad 5.

6. Concupiscentiæ motus, tendens in adulterium, videtur aequaliter nobis a natura inesse. 1 2. q. 108. 3 ad 1.

1. ADVOCATUS. Peccatum. Advocatus scienter defendens causam injustam peccat, et tenetur ad restitutionem. 2 2. q. 71. 3. o.

2. Advocatus tenetur subvenire causæ pauperum in necessitate, si per alium nec per se possit. 2 2. q. 71. 1. o. et 4. c. ad 1.

3. Advocatus auxiliium et consilium præstat ei cujus causæ patrocinatur. 2 2. q. 71. 3. c.

4. Advocatus suscipiens scienter causam injustam, injuste lædit eum contra quem injuste patrocinium præstat. 2 2. q. 71. c. ad 1.

5. Advocatus suscipiens causam injustam, quamvis laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tamen peccat, quantum ad injustitiam voluntatis qua abutitur arte ad malum. 2 2. q. 71. 3 ad 1.

6. Si in processu perpendit advocatus causam esse injustam, non prodatur, sed cesset inducens ad concordiam sine damno alterius. 2 2. q. 71. 3 ad 2.

7. LICITA. Advocato defendenti causam justam licet prudenter occultare ea quibus impediri possit processus ejus, non autem aliqua falsitate uti. 2 2. q. 71. 3 ad 2.

8. Advocato licet accipere præmium moderatum, secundum laborem, personas, negotia et consuetudines. 2 2. q. 71. 4. o.

9. PROHIBITIO. Advocare prohibentur furiosi, amentes, impuberes, surdi, muti, in qualibet causa. Clerici in causa seculari, sacerdos, monachus, cæcus, infamis nisi in necessitate pro se, vel sibi conjunctis. 2 2. q. 71. 2. o. et q. 183. 3 ad 2.

AER secundum inferiorem partem est locus avium. 1. q. 71 ad 3.

1. Aves sunt productæ principaliter ex aere inferiori, secundum considerationem motus. 1. q. 71 ad 3.

2. Aer densatus potest figurari, et colorari. 1. q. 51. 2 ad 3.

3. Aer et ignis non describuntur in principio Biblæ, quia sunt insensibiles. 1. q. 66. 1 ad 5. et q. 68. 3. c. ad 3. et q. 71 ad 3. et q. 74. 1 ad 2. et q. 91. 1 ad 4.

1. AFFABILITAS sive amicitia non est specialis virtus distincta ab aliis, sed est aliquid consequens omnes virtutes. 2 2. q. 23. 3 ad 1. et q. 114. 1 ad 1.

2. Affabilitas sive amicitia est pars annexa iustitiæ. 2 2. q. 114. 2. o.

3. Affabilitati opponitur litigium. 2 2. q. 116. 1. o.

1. Delectatio magis afficit quam tristitia, sed minus percipitur. 1 2. q. 35. 6. o.

2. Affectus est virtus benevolentiae faciens placere superioribus bona inferiorum. 2 2. q. 80 ad 2.

3. Affectum hominis per se quidem solus Deus videt, sed secundum quod per aliqua signa manifestatur, potest etiam ipsum homo cognoscere. 1 2. q. 112. 5. c. et 2 2. q. 106. 5 ad 3.

4. Passio divinorum dicitur affectio ad divina, et conjunctio ad ipsa per amorem Dei, et per gustum spirituum divinorum. 1 2. q. 111. 5. c. et 2 2. q. 100. 12. 5. c. et 2 2. q. 45. 2. c. ad 1. et q. 97. ad 2. et q. 154. 2. c. et q. 162. 3 ad 1. fi.

1. AFFINITAS. Sicut ex naturali generatione efficitur consanguinitas, ita ex matrimonio et carnali copula contrahitur affinitas inter viri et uxoris consanguineos. Suppl. q. 55. 1. o.

2. Ex morte viri et uxoris non tollitur affinitas. Suppl. q. 55. 2. c.

3. Fornicarius concubitus, inquantum aliquid de carnali conjunctione participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus. Suppl. q. 55. 3. o.

4. Publicæ potius quedam honestatis iustitia ex sponsalibus contrahitur quam aliqua affinitas. Suppl. q. 55. 4. c.

5. Affinitas affinitatem non causat. Suppl. q. 55. 5. o.

6. Affinitas matrimonium præcedens non modo contrahendum, sed contractum dirimit. Suppl. q. 55. 6. c.

7. Tot sunt gradus affinitatis, quot sunt consanguinitatis. Suppl. q. 55. 8. o.

8. Conjugium inter consanguineos et affines contractum semper dirimendum est. Suppl. q. 55. 9. c.

9. Graduum distinctio per se consanguinitati convenit, affinitati vero, non nisi mediante consanguinitate, ut quoto gradu consanguinitatis attinet mihi vir, toto gradu affinitatis attineat mihi uxor. Suppl. q. 55. 7. o.

10. Per viam accusationis procedendum est ad separationem matrimonii inter consanguineos et affines contracti. Suppl. q. 55. 10. c.

11. Procedendum est per testes in matrimonii contracti separatione inter consanguineos et affines. Suppl. q. 55. 11. c.

1. AFFIRMATIO. In omni affirmatione subjectum et predicatum sunt idem re, et differunt ratione. 1. q. 13. 12. c. et q. 85. 5 ad 3.

2. Affirmatio naturaliter prior est negatione,

quia simplicior, et significat compositionem priorem divisione, et significat esse quod est prius quam non esse. 2 2. q. 122. 2 ad 1.

3. Ad affirmationem semper sequitur negatio oppositi, non autem e converso, quia ad plura se extendit negatio quam affirmatio. 1 2. q. 100. 7 ad 1.

AGATHA non utens medicinis, sed expectans hoc a Deo, non tentavit Deum. 2 2. q. 97. 1 ad 5.

1. AGENS. Agens triplex, scilicet univocum, analogum, et æquivocum. 1. q. 13. 5. o. et 1 2. q. 60. 1. c.

2. Agens quintuplex, scilicet adjuvans, consulens, disponens, perficiens principale, et perficiens instrumentale. 1 2. q. 17. 1 ad 1.

3. Agens duplex, scilicet naturale et voluntarium. 1. q. 19. 4. c. et q. 41. 2. c. et q. 47. 1. ad 1. et 1 2. q. 10. 1 ad 1.

4. Agens duplex, scilicet in esse, et in fieri. Primum conservat effectum in esse et fieri, secundum tantum in fieri. 1. q. 104. 1. c. ad 2. et 2 2. q. 52. 3. c.

5. Agens duplex, scilicet principale, et instrumentale. III. q. 48. 6. c. et q. 62. 1. c.

6. Agens analogum est causa universalis totius speciei, non autem univocum, sed tantum individui. 1. q. 13. 5 ad 1. et 104. 1. c.

7. Agentia differunt dupliciter, scilicet secundum naturam, et secundum virtutem activam. 1 2. q. 23. 4. c.

8. Agens univocum est proportionatum passo, ideo facit effectum ejusdem speciei vel rationis, non autem æquivocum. 1. q. 13. 5. c. ad 1. et 1 2. q. 60. 1. c.

9. Agens voluntarium determinat sibi finem, non autem agens naturale. 1. q. 19. 4. c.

10. Agens naturale determinatur ad unum effectum, non autem agens per intellectum. 1. q. 19. 4. c. et q. 41. 1. 2. c. et q. 47. 1 ad 1. et q. 116. 1. c. et 1 2. q. 10. 1 ad 1.

11. Actio naturalis agentis proportionatur naturæ ejus, non actio agentis per intellectum. 1. q. 41. 2. c.

12. Agens naturale est causa in fieri tantum, sed agens divinum est causa in esse et fieri. 1. q. 104. 1. c.

13. Agens naturale agit per motum, ideo requirit materiam, non autem agens divinum. 1. q. 90. 3. c. et 2 2. q. 173. 3. c.

14. De ratione agentis instrumentalis est, esse movens motum. III. q. 19. 1 ad 2.

15. Agens secundarium non agit sine principali, sed cooperatur principali agenti. III. q. 71. 4. c.

16. In omnibus agentibus ordinatis, secundum agit in virtute primi, quod movet secundum ad agendum. 1. q. 105. 5. c. fi.

17. Omne agens instrumentale exequitur actionem principalis agentis, per aliquam actionem propriam et connaturalem sibi. 1. q. 45. 5. c. et III. q. 62. 1 ad 2.

18. Agens instrumentale non agit per virtutem suæ formæ sicut agens principale, sed solum per motum a principali agente. 1. q. 18. 3. c. et 1 2. q. 112. 1 ad 1. et III. q. 62. 1. 4. c. et q. 64. c. 5.

19. Agens principale agit secundum exigentiam suae formæ. Ideo virtus ejus activa habet esse completum, non autem instrumentale, quia agit ut motum ab alio. III. q. 63. 5 ad 2.

20. Omne agens inquantum agens est nobilius passo, non autem simpliciter. I. q. 39. 2 ad 3. et q. 79. 2 ad 3. et I 2. q. 100. 7 ad 1.

21. Idem secundum idem non potest esse agens et patiens. 22. q. 59. 3. c.

22. Agens naturale inducit in patiente duplicem effectum, scilicet formam, et motum consequentem formam. I 2. q. 26. 2. o.

23. Impressio agentis in passum est duplex, scilicet per modum qualitatis, et per modum passionis. 22. q. 171. 2. c. et q. 174. 5 ad 1. et q. 175. 3 ad 2.

24. Cujuslibet agentis sine medio nulla distantia est ad passum. I. q. 8. 1. c.

25. Materia corporalis reducitur ad actum imperfectum, sola virtute agentis universalis, non autem ad perfectum, nisi mediante agente particulari. I. q. 79. 4. c. et ad 1.

26. Materia non coincidit cum agente, cujus actio est transiens, nec movet se. Sed contrarium est in voluntate. I 2. q. 74. 1 ad 3.

27. Nullum agens præter Deum attingit materiam primam, sed præsupponit eam. III. q. 75. 4. c.

28. Agens infinitæ virtutis non requirit materiam, nec dispositionem materiæ, nisi ratione effectus, nec hoc ab alio agente. I 2. q. 112. 2 ad 3. et q. 113. 7. c. et 22. q. 72. 3. c.

29. Omne agens quanto perfectius habet formam qua agit, tanto major est ejus potentia in agendo. I. q. 25. 2. c.

30. Forma effectus est in agente naturali secundum similitudinem naturæ, sed in artificiali est secundum eandem rationem, non autem secundum eundem modum essendi. I. q. 15. 1. c.

31. Agens non ageret propter formam, nisi inquantum similitudo formæ esset in eo secundum esse naturale vel intelligibile. I. q. 15. 1. c.

32. Forma subsistens Platonica non potest esse agens. I. q. 15. 4. c. et ad 2. et q. 91. 2. c.

33. Omne agens cum motu prius est duratione suo effectui, non autem agens quodlibet sine motu. I. q. 42. 2. c. et q. 46. 2 ad 1.

34. Omne agens intendit facere aliquod finitum. I. q. 7. 4. c. et q. 23. 7. c. et q. 47. 3 ad 2. et q. 62. 9. c.

35. Omne agens agit sibi simile. I. q. 115. 1. c.

36. Effectus dupliciter assimilatur agenti, scilicet secundum speciem, et secundum virtutalem continentiam. I. q. 13. 5. c. et q. 105. 1 ad 1. et q. 110. 2. c. et q. 115. 3 ad 3. et q. 117. 3. c.

37. Tota potentia agentis univoci manifestatur in suo effectui, non autem potentia æquivoci. I. q. 25. 2 ad 2. et ad 3.

38. Agens per eandem virtutem potest producere multos effectus se invicem consequentes. 22. q. 29. 4. c.

39. Plura agentia subordinata possunt producere eundem effectum. III. q. 82. 2. c. et ad 2.

40. Omne agens secundum præsupponit aliquid a primo. I. q. 90. 3. c.

41. Quanto virtus agentis ad plura et remotiora extenditur, tanto est potior in iis quæ propter se quærentur, sed in iis quæ quærentur propter aliud est e converso. 22. q. 174. 2 ad 2.

42. Agens univocum reducitur ad æquivocum, non autem e converso. I. q. 13. 5 ad 1.

43. Nullum agens ex necessitate naturæ potest esse primum agens, cum ei determinetur finis ab alio. I. q. 19. 4. c. et I 2. q. 1. 3 ad 2.

44. Deus, natura, et omne agens, agit semper quod melius est toti, non autem parti. I. q. 47. 2 ad 1. et q. 48. 2 ad 3. et q. 91. 3. c.

45. IN COMMUNI. Omne agens, inquantum hujusmodi, est in actu. I. q. 2. 3. c. et q. 4. 1. c. et q. 25. 1. c. ad 1. et q. 76. 1. c. et q. 89. 1. c. et q. 115. 1. c. et I 2. q. 79. 2. c. et III. q. 8. 5. c. et q. 75. 4. c. et q. 77. 3. c.

46. Omne agens creatum agit potentia differentia ab essentia ejus. I. q. 54. 1. 2. 3. o.

47. Nullum agens agit, nisi in virtute Dei. I. q. 105. 5. c.

48. Aliquid agit in virtute alterius dupliciter, scilicet ut motum a virtute ejus, et ut utens virtute ejus. I. q. 36. 3 ad 4.

1. OMNE agens agit propter finem. I. q. 44. 4. o. et I 2. q. 1. 2. o. et q. 6. 1. c. et q. 9. 1. c. et q. 12. 1. c. et 5. o. et q. 17. 8. c. q. 38. 6. c. et q. 94. 2. c. et q. 109. 6. et 22. q. 45. 1 ad 1.

2. Agere propter finem dicitur dupliciter, sc. a se, vel ab alio directum; primum convenit solis rationalibus, secundum vero carentibus ratione et brutis. I. q. 2. 3. c. fi. et ad 2. et q. 44. 4 ad 3. et q. 59. 3. c. et q. 103 ad 1. et I 2. q. 1. 2. o. et q. 12. 5. c. ad 3. et q. 17. 2 ad 3. et q. 93. 5. c. et q. 114. 1. c. fi. et 22. q. 50. 2. c. et q. 64. 1 ad 2.

3. Diversarum actionum sunt diversi fines proximi, sed est tantum unus ultimus. I 2. q. 1. 3 ad 3.

4. Finis est causa tantum, ut est in voluntate agentis. I 2. q. 1. 1 ad 1.

5. Omne agens agit propter bonum. I. q. 165. 5. c.

6. Deus. Deus agit propter finem communificandum aliis, scilicet se, non autem propter finem sibi acquirendum. I. q. 44. 4. o.

7. Omnia quæ sunt in toto mundo, aguntur, præter primum agens, quod nullo modo ab alio agitur. I. q. 60. 1 ad 2.

8. Omne agens aliud a Deo, agit propter alium finem a se, ideo agit ex indigentia. I. q. 44. 4. o. ad 1.

9. Agere propter indigentiam, est agentis imperfecti, quod natum est agere et pati, ideo non convenit Deo. I. q. 44. 4. c. ad 1.

10. Ut Deus vel charitas sit finis actionis, requiritur quod ratio prius cogitans de eis, ordinaverit eam in Deum. I 2. q. 1. 6 ad 3.

11. Non oportet quod agens semper cogitet de ultimo fine. I 2. q. 1. 6 ad 3.

12. Quicquid homo faciat, verum est dicere quod homo agat propter finem, etiam agendo actionem quæ est ultimus finis. I 2. q. 1. 1 ad 2. fi.

13. Omnia quæ agit homo, agit propter ultimum finem. I 2. q. 1. 6. o.

14. **DIVISIO. IN COMMUNI.** Agere tripliciter dicitur, scilicet effective, formaliter, et finaliter. i. q. 43. 1 ad 4.

15. Agere tripliciter contingit, scilicet per se primo, per partem, et per accidens. i. q. 76. 1. c.

16. Agere, mediante alio, tripliciter sumitur, scilicet virtute ejus, et supposito vel instrumento, et principio formali. i. q. 36. 3 ad 4.

17. In agentibus ordinatis, secundum potest dupliciter agere vel moveri, scilicet secundum propriam naturam, vel secundum naturam superioris. 22. q. 2. 3. c.

18. Aliquid agere potest ultra speciem suam in virtute agentis superioris, non autem in virtute propria. 12. q. 109. 1. c. et 3 ad 2. et q. 112. 1. c. et q. 114. 2. c. et iii. q. 77. 3 ad 3.

1. Corpus gloriosum erit agile sicut anima, ut ei sit habile ad obediendum. Suppl. q. 84. 1. c.

2. Corpora gloriosa movebuntur agilitate sua ut eis libitum fuerit. Suppl. q. 84. 2. c.

3. Corpora gloriosa movebuntur in tempore sed imperceptibili propter brevitatem. Suppl. q. 84. 3. c.

1. **AGGRAVATIO** animi est effectus doloris. 12. q. 37. 2.

1. **AGIOGRAPHÆ** dicuntur, qui supranaturaliter solum visiones intellectuales habuerunt, quoad iudicium tantum vel quoad acceptionem. 22. q. 174. 6 ad 3.

2. Plures agiographæ sæpius loquebantur de cognoscibilibus humana ratione, non quasi ex persona Dei, sed propria, tamen cum adiutorio divini luminis. 22. q. 174. 2 ad 3.

1. **AGNUS** jugiter oblatus mane et vespere, erat principale sacrificium veteris legis. iii. q. 22. 3 ad 3.

2. **Agnus paschalis** erat præcipuum sacramentum representativum passionis Christi. iii. q. 73. 5. c.

3. **Christus** dicitur agnus tripliciter, scilicet propter vitæ puritatem, mortis mansuetudinem, et peccati expiationem. 12. q. 102. 3 ad 2.

4. **Esus agni paschalis** præfigurabat esum corporis Christi. Unde significabatur quod oblatio agni veri, id est Christi, esset sacrificium consumptivum omnium aliorum. iii. q. 22. 3 ad 3.

1. **AGONIA** est timor mali extrinseci, cui resisti non potest, propter improvisionem. 12. q. 41. 4. c.

2. **Agonia** fuit in Christo, secundum partem sensitivam, non autem secundum rationem. iii. q. 13. 6 ad 3.

1. **AGRESTA** est in via ad generationem vini, ideo non est vinum. iii. q. 74. 5 ad 3.

Agrestes et duri dicuntur, secundum philosophiam, qui in ludo deficiunt, nec ipsi dicunt aliquid ridiculum, et dicentibus molesti sunt, quia scilicet moderatos aliorum ludos non recipiunt. Et ideo vitiosi sunt. 22. q. 163. 4. c.

1. **AGRICULTURA** in statu innocentie fuisset delectabilis, et non laboriosa. i. q. 102. 3. c.

2. **Agricultura** habebatur inter res sacras ab Ægyptiis et paganis. 12. q. 102. 3 ad 2.

Licet vendere argentum vel aurum alchimicum, si sit verum. 22. q. 77. 2 ad 1.

ALEA est species avaritiæ. 22. q. 118. 8 ad 4.

1. **ALEATOR** quadrupliciter tenetur ad restitutionem accepti per ludum, scilicet si lucretur ab iis qui rem suam alienare non possunt, sicut sunt minores, et furiosi, et similes; si alium trahat ad ludum ex cupiditate lucrandi; si alium trahat ut fraudulenter ab eo lucretur, et si lusit contra prohibitionem legis civilis. 22. q. 32. 7 ad 2.

2. **Aleator** si tractus lusit, et amisit, potest repetere. 22. q. 32. 7 ad 2.

3. **Aleator** si tractus lucratus est, non tenetur restituere: quia ille qui amisit, non meretur recipere. 22. q. 32. 7 ad 3.

ALEXIUS omnibus suis propter Christum dimissis, mendicus gaudebat eleemosynam a servis suis se accepisse. 22. q. 187. 5. c.

1. **ALIENUM** quod est extraneum, et dissimile; sed hoc non importatur, cum dicitur alius. i. q. 31. 2 ad 3.

2. Ne tollatur æqualitas vel similitudo in divinis, vitandum est nomen alieni, et discrepantis. i. q. 31. 2. c.

3. Dicimus **Filium Dei** alium a Patre, licet non dicamus alienum. i. q. 31. 2 ad 3.

Alletus pascitur minutis avibus, et significat molestos pauperibus. 12. q. 102. 6 ad 1. c. 2.

1. **ALIMENTUM** pertinet ad veritatem humanæ naturæ. i. q. 119. 1. c.

2. **ALIMENTUM** corporale convertitur in substantiam aliti, sed alimentum spirituale e converso. Ideo spirituale conservat, licet non sumatur realiter, non autem corporale. iii. q. 73. 3 ad 2.

1. **ALIUS** significat diversitatem personarum, sed aliud diversitatem simpliciter, id est essentialis. i. q. 31. 2. c. fi. et ad 4.

2. **Diversitas accidentis** facit alterum simpliciter, sed diversitas substantiæ facit aliud secundum quid, id est secundum essentialitatem, nisi adsit diversitas suppositorum. iii. q. 17. 1 ad 7.

3. **Filius Dei** est alius a Patre, non autem aliud. i. q. 31. 2. c. o. et 4. c.

1. **ALTARE** debet esse lapideum multiplici ratione, scilicet quia altare lapideum significat Christum, et corpus Christi in sepulchro lapideo fuisse reconditum, et quoad usum sacramenti, lapis solidus est, et de facili potest inveniri ubique. iii. q. 83. 3 ad 5.

2. In veteri lege erat tantum unum altare, ad unum effectum deputatum, ideo erat aureum, vel terreum, vel ligneum. 12. q. 102. 4 ad 7. et iii. q. 83. 3 ad 5.

3. **Ratio omnium** pertinentium ad altare tabernaculi. 12. q. 102. 4 ad 6. et ad 7.

4. **Altare** significat Christum. 12. q. 102. 4 ad 6. fi. et iii. q. 83. 3 ad 2. et ad 4. et ad 5. et 4 ad 9. et 5 ad 2.

5. **Altare** significat crucem Christi. iii. q. 83. 1 ad 2.

6. **Altare** constituitur angelis et sanctis. 22. q. 85. 2 ad 3.

1. **ALTERATIO** est in prima specie qualitatis, consequenter tantum. 12. q. 50. 1 ad 3. et q. 52. 1 ad 3.

2. Alteratio proprie fit tantum secundum qualitates sensibiles. 1 2. q. 50. 1 ad 3. et q. 52. 1 ad 3.

3. Alteratio requirit subjectum subsistens corpus naturam subjectam contrarietati, expulsionem unius qualitatis, et introductionem alterius. 1 2. q. 22. 1 ad 1.

AMALECITÆ, Ammonitæ et Moabitæ, erant exclusi in æternum a civitate Judæorum: sed Ægyptii et Idumæi per triennium tantum. 1 2. q. 105. 3. c. ad 1.

1. AMARITUDO est effectus rancoris, et filia aciditæ. 2 2. q. 35. 4 ad 3.

1. AMBITIO est peccatum oppositum magnanimitati secundum excessum, quia est inordinatus appetitus honoris. 2 2. q. 131. 2. o.

2. Appetitus dignitatum inordinatus, ratione honoris pertinet ad ambitionem, sed propter debitum dignitatis usum ut excedentem facultatem appetentis, pertinet ad præsumptionem. 2 2. q. 131. 2. c. ad 2.

3. Ambitio non est circa vestes, et exteriorem cultum, nisi secundum quod ad honorem pertinet. 2 2. q. 131. 2 ad 3.

1. AMBROSIVS in ecclesia Mediolanensi cantum instituit, secundum Augustinum. 2 2. q. 91. 2. c.

1. AMICITIA. Quid. Est amor mutue benevolentiae, fundatus super aliquam communicationem. 1 2. q. 65. 5. c. et 2 2. q. 23. 1. c. et 5. c.

2. Amicitia quæ est affabilitas non habet perfectam rationem amicitiae, sed similitudinem ejus, scilicet ad decentem conversationem in dictis et factis delectabiliter ad omnes, non æqualiter. 2 2. q. 114. o.

3. Amicitia utilis et delectabilis deficit a ratione veræ amicitiae, inquantum trahitur ad amorem concupiscentiae. 1 2. q. 26. 4 ad 3. et 2 2. q. 189. 10 ad 2.

4. Amicitia non est virtus specialis distincta ab aliis, sed est aliquid consequens omnes virtutes. 2 2. q. 23. 3 ad 1. et q. 114. 1 ad 1.

5. Species amicitiae dupliciter distinguuntur, scilicet secundum fines, et sic sunt tres, scilicet amicitia honesti, utilis et delectabilis. Et secundum communicationes. 2 2. q. 23. 1. ad 3. et 5. c. ad 3.

6. Amicitia duplex, scilicet in conversatione et in affectu. 2 2. q. 114. 1 ad 1.

7. Amicitia non est ejusdem ad seipsum, quia est uno, ideo est inter plures. 2 2. q. 25. 4. o.

8. Amicitia est ad aliquos dupliciter, scilicet per se, id est ad amicos tantum, et propter aliud, et sic est ad inimicos. 2 2. q. 23. 1 ad 2. et ad 3. et q. 25. 8. c.

9. Amicitia non est ad irrationalia. 1. q. 20. 2 ad 3. et 2 2. q. 23. 1. c. et q. 25. 3. o.

10. Amicitia non potest esse ad virtutes, nec ad aliqua alia accidentia. 2 2. q. 25. 2. c.

11. Amicitia honesti non est ad vitiosum per se, sed propter aliud. 2 2. q. 23. 1 ad 3.

12. Amicitia conservatur et augetur per exercitium operum amicabilium, et meditationem. 2 2. q. 82. 2 ad 2.

13. Cum vera amicitia supra virtutem fundetur, quicquid in amico contrariatur virtuti im-

peditivum est amicitiae, et quicquid est virtuosum, est provocativum amicitiae. 2 2. q. 106. 1 ad 3.

14. Per recompensationem beneficiorum amicitia conservatur. 2 2. q. 106. 1 ad 3.

15. Amicitia vera facit desiderium videndi amicum, et mutuis colloquiis gaudere. 1 2. q. 28. 1. ad 2.

16. Propria amicitiae sunt quinque, scilicet velle amicum esse et vivere, velle ei bona, operari ei bona, conversari cum eo delectabiliter, et concordia. 2 2. q. 25. 7. c. et q. 27. 2. ad 3. et q. 31. 1. c.

17. Amicitia principaliter intendit conviventes delectare. Sed quando oportet, non veretur contristare eos, propter bonum promovendum, vel propter malum vitandum. 2 2. q. 114. 1 ad 3. et 2 ad 1. et q. 115. 1. c. et q. 116. 2. c. et q. 168. 1 ad 3.

18. Delectationes et utilitates, provenientes ex amicitia, possunt dici merces, non autem amicus proprie, sed causaliter. 1 2. q. 114. 6. ad 3.

19. Homo debet pati detrimenta corporalia propter amicum, non autem spiritualia. 2 2. q. 26. 4 ad 2.

20. Amicis peccantibus magis auxiliandum est ad recuperationem virtutis quam ad recuperationem temporalium, quamdiu est spes de salute eorum, nec tamen amplius est habenda familiaritas sic ad eos. 2 2. q. 125. 6. ad 2.

21. IN COMMUNI. Amicus magis debet subvenire in damnis virtutum, quam rerum exteriorum. 2 2. q. 25. 6 ad 2. et q. 33. 1. c.

22. Discordia opinionum potest esse inter aliquos, cum amicitia et pace. 2 2. q. 28. 3 ad 2. et q. 37. 1. c.

AMIDUM fit de farina per attaminationem et exhalationem, et vaporis admistionem. III. q. 74. 3 ad 4.

1. AMOR notionalis in divinis sumitur tripliciter, scilicet essentialiter, notionaliter et personaliter. 1. q. 37. o.

2. AMOR in divinis est subsistens. 1. q. 37. 1 ad 2.

3. Amor ut Dei communicat naturam, non autem ut amor. 1. q. 27. 4 ad 3.

4. In divinis non est amor ex amore, quia ibi est unus tantum amor perfectus. 1. q. 27. 5 ad 3. et q. 37. 1 ad 4. et q. 41. 6. o.

5. Amor est proprium nomen Spiritus sancti. 1. q. 37. 1. o.

6. Spiritus sanctus ut amor, et ut nexus, est media persona, sed est tertia, secundum ordinem numeri et originis. 1. q. 37. 1 ad 3.

7. Spiritus sanctus procedit per modum amoris. 1. q. 27. 3. 4. 5. o. et q. 37. 1. o. q. 45. 7. c.

8. Spiritus sanctus ex suo modo procedendi est amor Patris in Filium, et e converso. 1. q. 37. 1 ad 2. et III. q. 32. 1. c.

9. Pater amat Filium et e converso, Spiritu sancto, per modum effectus formalis. 1. q. 37. 2 o.

10. Pater amat se Spiritu sancto, non autem generat se Filio, nec spirat se Spiritu sancto. 1. q. 37. 2 ad 2 et ad 3.

11. Pater et Filius amant nos Spiritu sancto. 1. q. 37. 2 ad 3.

12. ESSENTIALIS. Deus amat omnia quæ ab eo sunt. I. q. 20. 2. o. et q. 23. 3 ad 1. et 12. q. 110. 1. c.

13. Amor transfert Deum et omne amans extra se. I. q. 20. 2 ad 1.

14. Dilectio Dei duplex, scilicet communis, qua diligit omnem creaturam; alia specialis, qua trahit creaturam rationalem supra conditionem ejusdem naturæ, ad participationem sui. 12. q. 110. 1. c.

15. Amor ut passio, secundum suum materiale, non est in Deo, sed tantum secundum suum formale. I. q. 20. 1. o. et q. 82. 5 ad 1.

16. Amor Dei causat bonitatem in rebus, sed amor noster deusatur ab eo. I. q. 20. 2. c. et q. 23. 4. c. et 12. q. 110. 1. c. ad 1. et III. q. 86. 2. c.

17. Deus ab æterno dilexit creaturas in propriis naturis, et voluit eas esse, non autem tunc. I. q. 20. 2 ad 2.

18. Deus amat creaturas irracionales, non amore amicitia, sed quasi amore concupiscentia. I. q. 20. 2 ad 3. et 22. q. 25. 3. c. ad 1.

19. Deus diligit peccatores et damnatos. I. q. 20. 2 ad 4. et q. 23. 3 ad 1. et ad 2.

20. Deus diligit damnatos quoad naturam, sed odit eos inquantum sunt mali, et inquantum non vult eis bonum vitæ æternæ nisi voluntate antecedente. I. q. 20. 2 ad 4. et q. 23. 3 ad 1. et 22. q. 83. 16. c. et III. q. 49. 4 ad 1.

21. PRUS. Deus plus amat aliqua quam alia, ex parte boni voliti, sed æqualiter ex parte actus. I. q. 20. 3. o.

22. Deus semper plus amat meliora. I. q. 20. 4. o.

23. Deus plus amat Christum quam omnes creaturas. I. q. 20. 4 ad 1 et ad 2.

24. Deus plus amat angelos quam homines quoad esse naturæ, sed quoad esse gloriæ, aliquos plus, aliquos minus vel æqualiter. I. q. 20. 4 ad 3.

25. Deus plus amat innocentem quam poenitentem æqualis charitatis quoad præmium accidentale tantum. I. q. 20. 4 ad 4.

26. Deus plus simpliciter amat peccatorem prædestinatum quam justum præscitum, sed ut nunc e converso. I. q. 20. 4 ad 5.

27. Deus potest immediate amari a nobis in hac vita. 22. q. 27. 4. o.

28. Omnis creatura naturaliter plus diligit Deum quam se. I. q. 60. 5. o. et 12. q. 109. 3. c. et 22. q. 26. 3. c.

29. Modus amandi Deum non potest determinari. 22. q. 27. 6. o.

30. Deus potest a creatura diligi totaliter ex parte Dei, et parte sui, non ex parte actus. 22. q. 27. 5. o.

31. Amor quo diligimus Deum, non est infinitus. 22. q. 27. 5. c.

32. Homo et angelus in puris naturalibus, id est sine gratia, potest amare Deum super omnia. I. q. 60. 5. o. et 12. q. 109. 3. o.

33. Dilectio Dei est finis omnis actionis hominis, et summa perfectionis ejus. 22. q. 27. 6. o. ad 3.

34. Deus diligitur propter aliud non formaliter,

nec effective, nec ut finis, sed dispositive vel materialiter. 22. q. 27. 3. o.

35. Antecedentia dilectionem Dei in via sunt tria, scilicet apprehensio Dei per auditum, per visum, et per gustum. Primum est in incipientibus, secundum in proficientibus et tertium in perfectis. 22. q. 24. 9. o.

36. Amor Dei est congregativus, sed amor sui est disgregativus. 12. q. 73. 1 ad 3.

37. Esse, vivere et intelligere, est appetibile et amabile omnibus, ideo Deus inquantum est causa horum non potest ab aliquo haberi odio. 22. q. 34. 1. o.

38. Dilectio Dei includitur in dilectione proximi virtute, sicut causa in effectu, et e converso sicut effectus in causa. 12. q. 99. 1 ad 2.

39. Amare Deum est magis meritorium quam amare proximum. 22. q. 27. 8. o. et q. 182. 3. c.

40. Diversæ opiniones de Petro et Joanne apostolo in dilectione Christi activa et passiva. I. q. 20. 4 ad 3.

41. Angeli in statu naturæ amabant Deum super omnia. I. q. 60. 5. o. et q. 62. 2 ad 1. et q. 63. 1 ad 3.

42. Angeli naturaliter plus diligit Deum quam se. I. q. 60. 5. o. et 12. q. 109. 3. o. et 22. q. 26. 3. c.

43. In angelis est dilectio naturalis, et electiva. I. q. 60. 1. 2. 3. o.

44. Angelus et homo diligit se dilectione naturali et electiva. I. q. 60. 3. o.

45. Quilibet angelus diligit alium sicut seipsum, dilectione naturali, etiam malus bonos. I. q. 60. 4. o.

46. In angelis beatis perseverat dilectio naturalis. I. q. 62. 7. o.

47. CHARITATE. Deus est ex charitate amandus super omnia. 22. q. 44. 8 ad 2.

48. Quilibet debet ex charitate plus diligere Deum quam se. 22. q. 26. 3. o. et q. 44. 8. c.

49. Angeli sunt a nobis ex charitate amandi. 22. q. 25. 10. o.

50. Deus debet ex charitate magis amari quam proximus. 22. q. 26. 2. o.

51. Tantum quatuor debent ex charitate amari, scilicet Deus, proximus, anima et corpus. 22. q. 25. 12. o. et q. 44. 3 ad 1. et 8 ad 2.

52. Homo potest ex charitate se diligere. 22. q. 25. 4. o.

53. Quilibet ex charitate debet magis se amare quam proximum. 22. q. 26. 4. o. et q. 44. 8 ad 2.

54. Proximus debet amari ex charitate propter Deum, non autem principaliter. 22. q. 25. 1. o. et 2 ad 1. et 8. c. et q. 103. 3 ad 2. et q. 188. 2. c.

55. Corpus debet ex charitate diligi. 22. q. 25. 5. o.

56. Proximus debet ex charitate magis diligi quam proprium corpus. 12. q. 73. 5. c. et 22. q. 26. 5. o. et q. 44. 8 ad 2.

57. Peccator debet diligi ex charitate quoad naturam, non autem quoad culpam. 22. q. 25. 6. o. et 11. c. et q. 64. 6.

58. Amare inimicum ut sic, est perversum, sed quoad naturam in communi, est de præcepto cuilibet, non autem in particulari, nisi in præ-

paratione animi, sed est de perfectione. 2 2. q. 25. 8. o. c. et 9. et q. 34. 3 ad 3. et q. 83. 8. c. et q. 108. 1. c.

59. Signa amoris oportet inimicis ostendere in communi, non autem in speciali, nisi in præparatione animi, sed est de perfectione. 2 2. q. 25. 9. o.

60. Virtutes debent amari ex charitate. 2 2. q. 25. 2. c.

61. Charitas amari debet ex charitate. 2 2. q. 25. 2. o.

62. Aliquid potest diligi ex charitate dupliciter, scilicet amore amicitiae, et amore concupiscentiae, et sic amari potest accidens, et res irrationales, non autem primo modo. 2 2. q. 25. 2. 3. o. et 11. c.

63. Demones et ceteri damnati quoad naturam sunt ex charitate amandi, non autem quoad gloriam, nisi voluntate antecedente. 2 2. q. 25. 11. o.

64. Ordo. Omne ens naturaliter plus diligit se quam alterum. 1. q. 60. 4 ad 2. et 5 ad 1.

65. Deus plus amat nos quam e converso. 2 2. q. 26. 12 ad 3.

66. Quodlibet singulare plus naturaliter diligit bonum speciei quam bonum proprium. 1. q. 60. 5. o. et 1 2. q. 109. 3. c.

67. Omnis pars naturaliter plus diligit totum quam se. 1. q. 60. 5. o. et 1 2. q. 19. 10. c. et q. 109. 3. c. et 2 2. q. 26. 3. c. et 4 ad 3.

68. In patria nullus est ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum. 2 2. q. 26. 1. 3. c.

69. In patria quilibet plus amat se post Deum quam alium. 2 2. q. 26. 13. o.

70. Beati voluntate consequente volunt majus bonum alteri meliori quam sibi, sed intensius sibi. Antecedente vero etiam majus bonum volunt sibi. 2 2. q. 26. 1. 3. c.

71. In amore est duplex gradus, scilicet inter diligibilia et diligentis ad dilectum. Primum attendit amans, non autem secundum, quoad affectum, sed tantum quoad effectum. 2 2. q. 9. 10. 11. 12. 13. o.

72. Omnes homines equaliter sunt amandi respectu objecti, non autem respectu actus. 2 2. q. 26. 6 ad 1.

73. Unus proximus est magis amandus quam alius, secundum majorem unionem. 2 2. q. 26. 6. o. et q. 44. 8 ad 2.

74. Propinquiore debent plus amari quam meliores, et firmiter, et multiplicius. 2 2. q. 26. 7. 8. o. et q. 32. 9. o. et q. 44. 8 ad 2 et ad 3.

75. Parentes debent plus filiis amari ratione objecti, sed e converso ratione amantis. 1. q. 96. 3 ad 2. et 1 2. q. 100. 5 ad 4. et 2 2. q. 26. 9. o. et 1 2. ad 3. et q. 31. 3 ad 4.

76. Debent uxores plus amari ratione objecti, sed e converso ratione diligentis. 2 2. q. 26. 11. o.

77. Consanguinei debent plus aliis amari. 2 2. q. 26. 8. o.

78. In naturalibus quilibet tenetur magis amare consanguineos, et in civilibus concives, et in militaribus commilitones. 2 2. q. 26. 8. o. et q. 31. 3. c. ad 2.

79. Filii debent plus amari quam fratres. 1. q. 96. 2 ad 2.

80. Mater plus amat quam pater, qui debet plus amari quam mater. 2 2. q. 26. 10. o.

81. Filii fontis debent plus amari in spiritualibus quam filii carnis, non autem in aliis. 2 2. q. 26. 8 ad 2.

82. Benefactor plus diligit quam beneficiatus. 2 2. q. 26. 12. o.

83. Dilectio inimicorum est perfectior et magis meritoria quam dilectio amicorum. 2 2. q. 27. 7. o. et 8 ad 2.

84. Amor naturalis non est passio, sed connaturalitas rei. 1 2. q. 26. 1. 2. o.

85. Amor naturalis est inclinatio ad aliquid. 1. q. 60. 1. o. et 1 2. q. 26. 1. 2. o.

86. Amor naturalis nihil aliud est quam inclinatio naturae indita ab auctore naturae. 1. q. 60. 1 ad 3.

87. Dilectio naturalis est respectu finis, sed electiva est respectu eorum quae sunt ad finem. 1. q. 60. 2. c. et 4 ad 3.

88. Dilectio naturalis est principium electivae. 1. q. 60. 2. c. et q. 62. 2. c. et q. 82. 1. o. et 1 2. q. 10. 1. c. et q. 17. 9 ad 2. et q. 41. 3. c. et q. 91. 2 ad 2. et 2 2. q. 154. 12. c. et q. 155. 2. c.

89. Omnis dilectio naturalis est recta non rectitudine charitatis, licet una rectitudo perficiat aliam, sed rectitudine naturali. 1. q. 60. 1 ad 3.

90. Amor naturalis est triplex, scilicet in appetitu naturali, sensitivo et intellectivo. 1. q. 60. 1. c.

91. Amor naturalis est in omni re, in omni potentia et membro. 1. q. 60. 1. c. et 1 2. q. 26. 1 ad 3.

92. Quaelibet res naturali dilectione amat se, et quidquid est idem ei in natura. 1. q. 60. 3. 4. c. et 1 2. q. 10. 1. c. et q. 77 ad 4. et 1. et 2 2. q. 67. 5 ad 1. et q. 126. 1. c.

93. Amor sui tripliciter se habet ad charitatem, scilicet contrarie, inclusive et concomitanter. 2 2. q. 19. 6. o.

94. Amare se dicitur aliquis tripliciter, scilicet juste, injuste et indifferenter. 2 2. q. 25. 7. c.

95. Amor sui est vituperabilis, quando est nimis respectu sui vel exteriorum. 1 2. q. 29. 4 ad 3. et q. 77. 4 ad 1.

96. Amor sui inordinatus est causa omnis peccati. 1 2. q. 77. 4. o. et 5. c. et q. 84. 2 ad 3. et 2 2. q. 25. 7 ad 1. et q. 153. 5 ad 3.

97. Amare se secundum substantiam convenit omnibus, secundum carnem principaliter vel secundum sensum peccatoribus tantum, sed secundum spiritum bonis tantum. 2 2. q. 25. 4 ad 3. et 7. o. et q. 117. 1 ad 1.

98. Unio quadruplex, scilicet realis, similitudinis, affectus et substantialis. Prima est effectus amoris. Secunda et quarta est causa ejus. Tertia est amor. 1 2. q. 28. 1 ad 2.

99. Unio amantis ad amatum duplex, scilicet realis et affectus. 1 2. q. 25. 2 ad 2. et q. 28. 1. c.

100. Amor triplex, scilicet naturalis, sensitivus et intellectivus. 1. q. 60. 1. c. et 1 2. q. 26. 1. o. et q. 28. 6. ad 1. et q. 41. 3. c. et 2 2. q. 26. 3. c.

101. Amor duplex, scilicet amicitiae et concupiscentiae. 1. q. 60. 3. c. et 4 ad 3. et 1 2. q. 26. 4. o. et q. 28. 1. c. et 2 2. q. 17. 8. c. et q. 23. 1. c.

102. Amor est inæqualis dupliciter, scilicet secundum inæquale bonum, et secundum magis et minus. 1. q. 20. 3. o. et 2. q. 26. 6.

103. Dilectio est tantum in voluntate, sed amor proprie in sensitivo, licet transferatur etiam ad voluntatem. 1. 2. q. 26. 3. o.

104. Dilectio addit supra amorem electionem, sed charitas æstimationem magni pretii. 1. 2. q. 26. 3. o.

105. Amor intellectualis addit supra benevolentiam unionem effectus. 2. 2. q. 27. 2. c. ad 2. et q. 31. 1. c.

106. Amor ut passio est semper cum impetu et consuetudine, sed benevolentia quandoque subito et sine impetu. 2. 2. q. 27. 2. c.

107. Amor est boni in communi, sive habiti sive non: sed gaudium et delectatio est de præsentis et habito, desiderium vero et spes est de non habito. 1. q. 20. 1. c. et q. 34. 3 ad 1. et 1. 2. q. 28. 1 ad 1. et 2. 2. q. 4. 1 ad 3.

108. Actus amoris semper tendit in duo, scilicet in bonum volitum, et in eum cui vult bonum. 1. q. 20. 1 ad 3. et 1. 2. q. 26. 4. c.

109. Amor est unio amantis ad amatum. 1. q. 20. 1. c. ad 3. et 1. 2. q. 25. 2 ad 2. et q. 28. 1. o.

110. Amor non est unio secundum rem, sed secundum affectum. 1. 2. q. 25. 2 ad 2. et q. 28. 1. c. ad 2.

111. Amor est motus appetitus quo immutatur ab appetibili ut ei placeat, non autem ut tendens in appetibile, quia hoc est desiderium. 1. 2. q. 26. 2. c. ad 3.

112. Amor est complacentia amantis in amatum. 1. 2. q. 25. 2. c. et q. 26. 1. 2. c. et q. 27. 1. c.

113. Amor importat convenientiam et connaturalitatem ad amatum. 1. 2. q. 23. 4. c. et q. 25. 2. c. et q. 26. 1. c. et q. 27. 1. c. et 4. c. et q. 28. 5. c. et q. 29. 1. 2. c. et q. 32. 3 ad 3.

114. Amor est passio proprie secundum quod est in concupiscibili, communiter autem ut est in voluntate. 1. 2. q. 26. 2. o. et 3 ad 3 et ad 4. et q. 28. 6 ad 1.

115. Amor, gaudium et delectatio, ut sunt in appetitu sensitivo, passionem sunt, non autem ut sunt in voluntate. 1. q. 20. 1 ad 1.

116. Amor ponitur pro omni passione. 2. 2. q. 162. 3 ad 4.

117. Amor est prima omnium passionum. 1. q. 20. 1. c. et 1. 2. q. 25. 2. o. et 3. c. fi. et q. 27. 4. c. et q. 56. 3 ad 1. et q. 70. 3. c. et 2. 2. q. 28. 4. c. et q. 47. 1 ad 1. et q. 162. 3 ad 4.

118. Amor qui est in appetitu sensitivo, est passio quædam. 2. 2. q. 27. 2. o.

119. Amor non est passio læsiva, sed perfectiva, nisi ratione transmutationis corporalis, vel objecti inconvenientis, scilicet peccati. 1. 2. q. 28. 5. o.

120. Amor non determinatur ad aliquod genus virtutis vel vitii, sed ordinatus includitur in quolibet virtute, et inordinatus in quolibet peccato. 2. 2. q. 125. 2. o.

121. Amor est naturaliter prior odio, sed sunt simul secundum rationem. 1. 2. q. 29. 2. o.

122. Amor est fortior odio, licet quandoque videatur e converso, quia odium est sensibillius, et

majus odium comparatur minori amori. 1. 2. q. 29. 3. o.

123. Aliquid est causa amoris dupliciter, scilicet ut ratio, et ut via. 2. 2. q. 26. 2 ad 1.

124. Nulla passio est causa omnis amoris, sed aliqua est causa alicujus amoris. 1. 2. q. 27. 4. o.

125. Bonum est causa amoris propria, ut proprium ejus objectum. 1. 2. q. 27. 1. o. et 2. c. et q. 29. 1. o.

126. Bonum ut conformat sibi appetitum causat amorem, ut absens concupiscentiam, et ut præsens delectationem. 1. q. 20. 1. c. et 1. 2. q. 23. 4. c. et q. 26. 2. c. et q. 28. 1 ad 1. et q. 30. 2. o.

127. Objectum amoris est simpliciter bonum, ideo bonum augmentatum simpliciter augeat amorem. Sed non est sic in audacia, quia objectum ejus est compositum ex bono et malo, et motus ejus in malo præsupponit motum spei in bonum. Ideo, si addatur tantum de arduo quod excedat spem, non sequitur motus audaciæ, sed minuitur. 1. 2. q. 45. 4 ad 2.

128. Novitas et absentia amati facit perceptionem amoris, licet non semper augeat ipsum. 1. 2. q. 29. 3. c. et q. 35. 6. c. et q. 48. 2 ad 1.

129. Sicut ex delectatione causatur amor, sic ex tristitia odium, quia sicut movemur in amorem delectantium, sic in odium tristantium. 2. 2. q. 34. 6. c. et q. 36. 4. ad 3. et q. 158. 7 ad 2.

130. Odium potest esse per accidens causa amoris, inquantum aliqui conveniunt in odio alicujus. 1. 2. q. 32. 4 ad 3.

131. Amor et odium circa idem sunt contraria, non autem de contrariis, sed se invicem consequentia. 1. 2. q. 29. 2 ad 2.

132. Apprehensio unitatis est causa amoris, quia si aliquid apprehenditur ut pertinens ad bene esse amantis, causat amorem concupiscentiæ. Si vero ut alterum se, causat amorem amicitiae. 1. 2. q. 28. 1. o.

133. Similitudo est per se causa amoris. Sed per accidens, scilicet ut impedit proprium bonum, est causa odii. 1. 2. q. 27. 3. o. et q. 29. 2. c.

134. Similitudo in actu est causa amoris amicitiae, sed similitudo in potentia est causa amoris concupiscentiæ. 2. 2. q. 27. 3. c.

135. Similitudo est causa odii, et dissimilitudo est causa amoris per accidens tripliciter, scilicet ratione displicentiæ propriæ conditionis, ratione impedimenti, vel ratione cognitionis amoris sequentis. 1. 2. q. 99. 2 c.

136. Delectatio, ut intenta, causat desiderium et amorem, sed in exequendo est e converso. 1. 2. q. 25. 2. c. ad 3. et q. 27. 4 ad 1. et q. 34. 1. c. ad 1.

137. Spes respectu ejus, per quem fit possibile, causat amorem. Sed respectu boni sperati est e converso. 1. 2. q. 27. 4 ad 3. et q. 40. 7. o. et q. 62. 4 ad 3. et 2. 2. q. 17. 8. c. et q. 66. 6 ad 2.

138. Spes causat amorem vel augeat ratione delectationis, quia delectationem causat, vel ratione desiderii, quia spes desiderium fortificat. 1. 2. q. 27. 4 ad 3.

139. Amor carnalis cognoscitur per frequentem familiaritatem, et per nimia colloquia cum mulieribus, et dum ab invicem invitæ et tristes discedunt. 1. 2. q. 28. 5 ad 1.

140. Si bonus cantor amet bonum scriptorem, attenditur ibi similitudo proportionis secundum quod uterque habet quod convenit ei secundum suam artem. 1 2. q. 27. 3 ad 2.

141. Licet non omnes homines habeant aliquas virtutes secundum habitum completum, habent tamen eas secundum quædam seminalia rationis, secundum quæ qui non habet virtutem diligit virtuosos tamquam suæ naturali rationi conformem. 1 2. q. 27. 3 ad 4. fi.

142. Amari propter aliud contingit secundum quatuor genera causarum, scilicet secundum causam finalem, formalem, efficientem et materialem. 2 2. q. 27. 3. c.

143. Amor est causa omnium passionum et affectionum. 1. q. 20. 1. c. et q. 60. princip. et 1 2. q. 26. 1 ad 2. et 2 ad 1. et q. 27. 4. c. et q. 28. 6 ad 2. et q. 41. 2. ad 1. et q. 46. 1. c. et q. 62. 3 ad 3. et q. 70. 3. c. et 2 2. q. 17. 8. c. ad 2. et q. 19. 9 ad 3. et q. 162. 3 ad 4.

144. Unio secundum rem amantis ad amatum, est effectus amoris. 1. q. 20. 1 ad 3. et q. 60. 3 ad 2. et 1 2. q. 23. 1. o.

145. Mutua inhæsiō triplex, scilicet secundum vim apprehensivam, appetitivam, et redamationem, est effectus amoris. 1 2. q. 23. 2. o. et q. 66. 6. c.

146. Extasis est effectus amoris. 1. q. 20. 2 ad 1. et 1 2. q. 23. 3. o. et 2 2. q. 175. 2. o.

147. Amor facit fervere, et ebullire, id est ferri extra se in amatum. 1 2. q. 37. 2. c.

148. Amor liquefacit, id est facit non continere amantem intra se. 1 2. q. 23. 5.

149. Proprii effectus amoris sunt quatuor, scilicet liquefactio, id est mollificatio affectus, ut facilliter penetretur ab amato; fruitio, id est delectatio; languor, id est tristitia, et fervor, id est intensum desiderium. 1 2. q. 23. 5.

150. Amor languere facit, id est tristari de absentia amati. 1 2. q. 23. 5. ad 1.

151. Amor movet inferiora in superiora, ut ab eis perficiantur, et superiora in inferiorum provisionem. 2 2. q. 3. 1 ad 1.

152. Amans agit omnia quæ agit ex amore. 1 2. q. 23. 6. o.

153. Zelus est effectus amoris. 1 2. q. 23. 4. o.

154. Ex amore procedunt gaudium et tristitia, contrario modo. 2 2. q. 23. 1. c.

155. Ex amore inordinato procedit cupiditas inordinata. 2 2. q. 25. 2. c.

156. Odium est effectus amoris. 1 2. q. 23. 6 ad 3. et q. 29. 2. o. et 3. c.

157. COGNITIO. Cognitio est causa amoris. 1 2. q. 27. 2. o. et 2 2. q. 26. 2. ad 1.

158. In his quæ sunt supra hominem, amor est nobilior cognitione, sed in aliis est e converso. 1. q. 82. 3. c. ad 3. et q. 103. 6. ad 3. et 1 2. q. 66. 6. ad 1. et 2 2. q. 23. 6 ad 1. et q. 27. 4. ad 2.

159. Amor est altior cognitione in movendo, sed in attingendo est e converso. 1 2. q. 3. 4 ad 4.

160. Cognitio perficitur per hoc quod cognitum est in cognoscente, sed amor, secundum quod amans trahitur ad amatum. 1. q. 16. 1. c. et q. 19. 3 ad 6. et 6 ad 2. et q. 59. 2. c. et 3. ad 2. et q. 60. 2. o. et q. 78. 1. c. ad 3. et q. 81. 1. c. et q. 82. 3.

c. et q. 103. 6. ad 3. et 1 2. q. 5. 1. ad 3. et q. 22. 2. c. et q. 40. 2. c. et q. 66. 6. ad 1. et q. 86. 1. ad 2. et 2 2. q. 23. 6. ad 1. et q. 26. 1 ad 2. et q. 27. 4. c.

161. Aliquid perfecte amatur, quod non perfecte cognoscitur. 2 2. q. 27. 2 ad 2. et 2 2. q. 27. 4 ad 1.

162. Nil amatur nisi cognitum. 1 2. q. 3. 4 ad 4. et q. 27. 2. c. et 4 ad 1.

163. Deus per essentiam visus necessario amatur, sed per effectus cognitus potest odiri. 1. q. 60. 5 ad 5. et 2 2. q. 34. 1. o.

164. Subjectum amoris sensibilis est concupiscibilis, intellectualis vero est voluntas. 1. q. 82. 5 ad 3. et 1 2. q. 23. 1. 2. c. et q. 26. 1. o. et 2 ad 2.

165. Amor mundanus semper est malus. 1 2. q. 19. 3. c.

166. Amor mercenarius est semper malus. 2 2. q. 19. 4. ad 3.

167. AMPLEXUS, oscula, tactus, et huiusmodi ex libidine, sunt peccata mortalia, non autem secundum se, scilicet vel propter consuetudinem patriæ, vel propter aliquam necessitatem, aut rationabilem causam. 2 2. q. 154. 4. o.

1. ANALOGIA duplex, scilicet secundum quod aliqua participant aliquid, secundum prius et posterius, vel secundum quod unum imitatur alterum. Secunda est in divinis, non autem prima. 1. q. 13. 5. c.

2. In analogis prius dicitur dupliciter, scilicet secundum rem, et secundum impositionem nominis. 1. q. 13. 6. o. et q. 33. 2. ad 4.

3. Omnia dicta de Deo et creatura dicuntur analogice, non autem univoce, nec pure æquivoce. 1. q. 3. 6 ad 1. et q. 13. 5. 6. 10. o. et q. 25. 2 ad 2. et q. 29. 4 ad 4. et q. 32. 1. ad 2 fi.

4. Analogum est medium inter univocum et æquivocum. 1. q. 13. 5. 10. o.

5. Analogata dicuntur ad unum numero, et non secundum rationem tantum, sicut univocum. 1 2. q. 20. 3 ad 3.

6. Analogum est tantum in uno analogato secundum propriam rationem, univocum autem est in quolibet. 1. q. 16. 6. c. et 1 2. q. 20. 3. c. ad 3.

7. Omnia analogata necessario dicuntur per respectum ad unum primum. 1. q. 13. 6. c. et 10. o.

8. Primum in analogis oportet poni in diffinitione omnium aliorum. 1. q. 13. 6. c. et 10. c.

ANDRAGATHIA, id est, strenuitas, est virtus viri, communicabilium operum adinventiva, et pars fortitudinis potentialis pertinens ad liberalitatem, vel potius ad magnificentiam, licet magis conveniat cum iustitia ratione materiæ. 2 2. q. 123 ad 6. fi.

1. ANGELUS. Necesse est angelos esse. 1. q. 50. 1. o.

2. Angeli non fuerunt ante mundum, id est ante corpora. 1. q. 61. 2. 3. o. et q. 102. 2. ad 1. et 4 ad 1.

3. Angeli potuerunt esse ante mundum. 1. q. 61. 3. o. et 4 ad 1.

4. Esse angeli est infinitum secundum quid, inquantum non est in materia, non autem simpliciter, quia finitur per essentiam a qua est. 1. q. 7. 2. o. et q. 50. 2. ad 4. et q. 52. 2. c.

5. Esse angeli est accidens. i. q. 50. 2 ad 3. et q. 61. 1. c.

6. Esse angeli non est ejus essentia. i. q. 12. 4. c. et q. 47. 1. c. et q. 50. 2 ad 3. et q. 61. 1. c.

7. Esse angeli non est suum intelligere. i. q. 54. 2. o. et 3. c.

8. Esse angeli non est ejus operatio. i. q. 54. 2. o. et 3. c.

9. Angeli sunt creati a Deo. i. q. 61. 1. o.

10. Angeli sunt creati immediate a Deo. i. q. 45 5 ad 1.

11. Angeli fuerunt creati in cælo empyreo. i. q. 61. 4. o. et q. 102. 2 ad 1. et 4. ad 1.

12. Angeli non sunt facti propter hominem principaliter. i. q. 50. 3 ad 2.

13. Angeli fuerunt creati in gratia. i. q. 63. 3. o. et q. 62. 5 ad 4. et 6. c. et q. 67. 4 ad 4. et q. 95. 1 ad 3. et q. 109. 1. c. et 2 2. q. 5. 1. c.

14. Angeli sunt creati in beatitudine imperfecta. i. q. 61. 1. o. et q. 67. 4 ad 4.

15. Angelus non est creatus malus. i. q. 67. 4 ad 4.

16. Angelus est forma subsistens. i. q. 50. 5. c. et q. 56. 1. c. fi. et 2 ad 3. et q. 75. 3. c.

17. Angeli sunt partes universi ejusdem cum creatura corporali, non autem Deus, sed est supra totum universum. i. q. 50. 3. c. et q. 61. 3. 4. o.

18. Quilibet angelus est in genere substantiæ. i. q. 88. 2 ad 4.

19. In angelis genus et differentia sumuntur ab eodem, scilicet ab essentia, sed diversimode. i. q. 50. 2 ad 1.

20. In angelis idem est essentia, et id quod est. i. q. 3. 3. c. et q. 39. 1. c.

21. In substantiis separatis a materia, id est in angelis, idem est suppositum et natura secundum rem, licet differant secundum rationem. i. q. 3. 3. c.

22. Angelus est totaliter intellectualis naturæ, ideo oportet quod omnis ejus actio sit secundum intellectum. Quandoque tamen intellectuales creaturæ, quæ sunt angeli, distinguuntur a rationalibus, quandoque autem sub rationalibus comprehenduntur. i. q. 62. 8 ad 2. et 2 2. q. 83. 10 ad 2.

23. Intellectus angeli non est ejus essentia. i. q. 54. 3. o. et q. 77. 1. c. et q. 79. 1. o.

24. Intelligere angeli non est ejus essentia. i. q. 64. 1. o.

25. Essentia angeli individuatur se ipsa. i. q. 3. 2 ad 3. et 3. c. et q. 13. 9. c. et iii. q. 77. 2. c.

26. Angelus est indivisibilis in essentia, non autem secundum virtutem, id est secundum objecta, et secundum intensionem et remissionem actus. i. q. 53. 1 ad 1. et 3 ad 3.

27. In angelis est compositio ex esse et essentia. i. q. 50. 2 ad 3. et q. 75. 5. ad 4. et q. 88. 2. ad 4.

28. In angelis non sunt partes essentiæ, sed sunt partes secundum potentiam, in quantum intellectus eorum per plures species perficitur, et eorum voluntas se habet ad plura, ut partialitas non referatur ad substantiam angeli, sed ad virtutem ejus, vel ad locum. i. q. 53. 1 ad 1. fi. et 1 2. q. 50. 6. ad 3.

29. In angelis est compositio ex quo est, id est ex esse, et quod est. i. q. 50. 2 ad 3. et q. 75. 4. ad 5.

30. Angelus componitur ex actu et potentia. i. q. 47. 1. c. et q. 50. 2 ad 3. et q. 75. 5 ad 4. et 1 2. q. 50. 5. c.

31. Quanto angelus est superior, tanto minus habet de potentialitate. 1 2. q. 50. 5. c.

32. In angelis non est materia proprie. i. q. 50. 2. o. et q. 61. 3 ad 3. et q. 85. 1. c.

33. In angelis est compositio subjecti, et accidentis. i. q. 50. 6. o.

34. Quilibet angelus differt specie ab alio angelo. i. q. 10. 6. c. fi. et q. 47. 2. c. et q. 50. 4. o. et q. 62. 6. ad 3. et q. 75. 7. c. et q. 76. 2. ad 1. et iii. q. 69. 8 ad 3.

35. Impossibile est esse duos angelos unius speciei, quia omnes angeli differunt specie secundum diversos gradus naturæ intellectivæ. i. q. 50. 4. c. et ad 4.

36. Bonum speciei præponderat bono individuo. Unde multo melius est quod multiplicentur species in angelis, quam quod multiplicentur individua in una specie. i. q. 50. 4 ad 3.

37. Perfectio naturæ angelicæ requirit multiplicationem specierum, non autem multiplicationem individuum in una specie. i. q. 50. 4 ad 4.

38. Differentiæ angelorum, ut multi tenent, sumuntur secundum diversos gradus potentialitatis. i. q. 50. 2 ad 1. et 4. o. et q. 56. 2 ad 1. et 1 2. q. 50. 5. c.

39. Si tamen angelus haberet materiam, nec sic possent esse plures angeli unius speciei. i. q. 50. 4. c.

40. Angelus et anima differunt specie. i. q. 75. 7. o.

41. Angelus est simpliciter nobilior homine, sed secundum quid est e converso. i. q. 93. 3. o. et q. 90. 1 ad 1. et 2. c. et q. 108. 2. ad 3. et q. 112. 1 ad 4. et 1 2. q. 5. 1. ad 3. et 2 2. q. 172. 2. c.

42. Angeli conveniunt cum substantiis materialibus in genere logico, non autem in genere physico. i. q. 88. 2. ad 4.

43. Angeli non habent corpora naturaliter sibi unita. i. q. 51. 1. o. et q. 54. 5. c. ad 1. et q. 110. 2. ad 1. et 3 ad 3. et q. 115. 5. c. et q. 117. 4. ad 1. et q. 118. 3. c.

44. Angeli possunt assumere corpora. i. q. 51. 2. o.

45. Angelus non indiget corpore assumpto propter se, sed propter nos. i. q. 51. 2. ad 1.

46. Non omne corpus motum ab angelo, assumptum est ab eo, sed tantum quod repræsentat eum. i. q. 51. 2 ad 2.

47. Corpus assumptum non unitur angelo, ut forma, sed ut motori repræsentato. i. q. 51. 2 ad 2.

48. Angelus movetur per accidens in corpore assumpto, non autem in aliis. i. q. 51. 3 ad 3.

49. Corpora assumpta ab angelis sunt de aere inspissato. i. q. 51. 2 ad 4.

50. Corpora assumpta ab angelis non habent virtutes naturales quas ostendunt, nec operationes vitæ, sed communes etiam inanimatis. i. q. 51. 3. o. et iii. q. 55. 6 ad 1.

51. Angelus potest esse simul cum corpore. i. q. 52. 3 ad 2.
52. In eodem corpore simul sunt anima formaliter dans esse, et operans operationes naturales, et angelus operans operationes supernaturales. i. q. 52. 3 ad 3.
53. Angeli administrant et gubernant omnem creaturam corpoream. i. q. 110. 1. o.
54. Deus non produxit corpora mediantibus angelis. i. q. 65. 3. o.
55. Formæ corporum non creantur ab angelis. i. q. 65. 4. o. et q. 91. 2. c. et q. 110. 2. o.
56. Nec anima creatur ab angelis. i. q. 90. 3. o. et 12. q. 3. 7 ad 2. et 22. q. 85. 2. c.
57. Essentia angeli non indiget loco. i. q. 61. 4. ad 1. et q. 102. 2 ad 2. et q. 112. 1 ad 2.
58. Esse in loco dicitur de angelis æquivoce, respectu corporalium. i. q. 52. 1. c. et q. 63. 1. c.
59. Deus, angelus et anima non continentur a loco, sicut corpora, sed continent eum. i. q. 8. 1 ad 2. et q. 52. 1. c. fi. et q. 53. 1. c. et 2. c. fi.
60. Angelus non est in loco, nisi secundum contactum virtutis. i. q. 8. 2 ad 1. et ad 2. et q. 52. o. et q. 53. c.
61. Angelus est in loco diffinitive, non autem circumscriptive. i. q. 8. 2 ad 1. et q. 52. 1. 2. o. et q. 53. 1. c. et 12. q. 94. 2. o.
62. Locus angeli potest esse divisibilis, et indivisibilis. i. q. 52. 2. c. et q. 53. 1. o. et 2 ad 7.
63. Angelus non est simul in pluribus locis. i. q. 52. 2. o. et q. 53. 1. c. et q. 112. 1. c.
64. Plures angeli non possunt esse simul in eodem loco. i. q. 52. 2. o.
65. Non oportet quod si aliquis angelus movet cælum, quod sit ubique. i. q. 52. 2. c.
66. Operatio angeli diffinita est ad unum locum, respectu operati et operantis, non autem Deus, quia operatio ejus est determinata tantum primo modo. i. q. 52. 2. c.
67. Angelus movetur localiter, tamen æquivoce aliis rebus. i. q. 53. 1. o.
68. Motus angeli in loco nihil aliud est quam diversus contactus diversorum locorum successive. i. q. 53. 1. c.
69. Motus angeli est successio diversarum operationum ejus. i. q. 12. 10 ad 2. et q. 63. 6 ad 4. et q. 53. o. et q. 73. 2. c.
70. Motus angeli non est actus imperfecti, sed existentis in actu. i. q. 53. 1 ad 2 et ad 3.
71. Motus angeli non est propter indigentiam suam, sed nostram. i. q. 53. 1 ad 3. et q. 55. 2 ad 3.
72. Motus angeli potest esse continuus et discontinuus, sicut vult. i. q. 53. 1. o. et 2. c. et 3. c.
73. Angelus dum movetur partim est in utroque termino. i. q. 53. 1 ad 1. et 3 ad 3.
74. Angelus dum movetur motu continuo, in principio est in toto loco divisibili a quo incipit moveri; sed dum est in ipso moveri, est in parte loci quem deserit, et in parte loci quem occupat. i. q. 53. 1 ad 1 et 3 ad 3.
75. Motus continuus angeli necessario est per omnia media, sed discontinuus potest esse sine medio. i. q. 53. 2. o.
76. Motus angeli non est in instanti, sed in tempore. i. q. 53. 3. o. et iii. q. 57. 3 ad 3.
77. Angelus movetur secundum totam vim suam in id quod agit. i. q. 62. 6. o. et q. 63. 8 ad 3.
78. Motus angeli non habet ordinem ad motum primi mobilis. i. q. 53. 3. c. fi. et q. 63. 6 ad 4. et q. 91. 2 ad 3.
79. Velocitas motus angeli non est secundum quantitatem virtutis ejus, sed secundum voluntatem ejus. i. q. 53. 3 ad 1.
80. Angeli sunt immutabiles et incorruptibiles. i. q. 92. c. et q. 10. 5. c. et fi. et q. 50. 5. o. et q. 61. 2 ad 3. et q. 75. 6. c. fi. et q. 97. 1. c.
81. Angeli sunt mutabiles tripliciter, scilicet quoad electionem finis, applicationem virtutis ad diversa, et per annihilationem. i. q. 9. 2. c. et q. 10. 5. c.
82. Motus illuminationis angeli triplex, scilicet circularis, rectus, et obliquus. 22. q. 180. 6 ad 2.
83. Unus angelus agens in virtute imperii Dei est sufficientis virtutis ad educendum in actum totum quod divina virtute operandum est circa corpus aliquod supra actus naturales. i. q. 112. 2. c.
84. Omnia corpora obediunt angelis ad nutum motu locali, non autem formali. i. q. 65. 4. c. fi. et q. 91. 2. c. et q. 105. 1 ad 1. et q. 110. 2. 3. o. et q. 111. 3. c. et q. 114. 4 ad 2. et q. 117. 3. c. ad 3. et 4. ad 1. et 12. q. 80. 2. c.
85. Angelus potest immutare omnes sensus hominis interiores et exteriores. i. q. 111. 3. 4. o. et q. 114. 4 ad 2.
86. Angelus non potest aliquam formam imprimere in imaginatione, nisi mediante sensu extrinseco. i. q. 111. 3 ad 2.
- Angelos immutare voluntatem nostram est omnino hæreticum. i. q. 106. 2. c. et 12. q. 80. 3 ad 1. et 22. q. 174. 5 ad 4.
87. Angelus potest immutare voluntatem hominis, persuadendo solum, vel concitando passionem. i. q. 106. 2. c. et q. 111. 2. o. et q. 114. 2. ad 3. et q. 115. 4 ad 1. et 12. q. 9. 6 ad 2. et q. 75. 3. o. et q. 80. 1. o.
88. Angelus superior movet voluntatem angeli inferioris aqualiter ut objectum, persuadendo; non autem de necessitate, nec ex parte potentie. i. q. 106. 2. o.
89. Angeli dupliciter possunt agere in animas nostras, s. confortando intellectum, et illustrando phantasmata. i. q. 111. 1. c.
90. Boni angeli possunt imprimere in intellectum nostrum, non autem mali. 12. q. 80. 2. c. et 22. q. 96. 1. o. et q. 172. 2 ad 1.
91. Boni angeli possunt imprimere in intellectum nostrum confortando, non autem imprimendo lumen. i. q. 111. 1. o.
92. Angeli mali imprimunt in phantasmata, applicando ad ea lumen suum. 12. q. 80. 2. o.
93. Substantie separate, i. angeli, non sunt principia intellectus humani, cum creatio intellectus humani sit immediate a Deo. i. q. 65. 3. c.
94. Bonæ cogitationes attribuntur altiori principio, s. Deo, licet angelorum ministerio procurantur. i. q. 111. 2 ad 2. fi.
95. Angeli sunt supra tempus, et supra motum

omnium corporalium, non autem supra tempus successionum esse ipsorum, et operationum eorum. I. q. 61. 2 ad 2. et q. 62. 5. ad 2. et q. 84. 4 ad 1.

96. Intelligere angeli est supra tempus. I. 2. q. 113. 7 ad 5.

97. Intelligere angeli est supra tempus corporalium, et est in tempore alio. I. q. 57. 3 ad 2.

98. Tempus angeli est alterius rationis a tempore aliorum. I. q. 53. 3. c.

99. Tempus angeli potest esse continuum, et discretum, sicut et motus ejus. I. q. 53. 3. o.

100. Tempus angeli discretum nullam proportionem habet ad tempus aliorum, sed continuum sic. I. q. 53. 3 ad 1.

101. Tempus angeli componitur ex instantibus, quia est discretum. I. q. 63. 6 ad 4. et I 2. q. 113. 7. ad 4.

102. Operatio angeli successiva, i. motus, s. intellectio et affectio, mensuratur tempore, non autem ævo. I. q. 10. 5. ad 1. et q. 12. 10 ad 2.

103. Esse angeli mensuratur sæculo, cognitio naturalis tempore, sed visio beata, æternitate. I. q. 10. 5. ad 1. et ad 3.

104. Esse angeli, et substantia ejus mensuratur ævo. I. q. 10. 5 ad 1.

105. Visio beata angeli mensuratur ævo. I. q. 10. 5 ad 1.

106. Numerus. Numerus angelorum non est de genere quantitatatis, sed est multitudo transcendens et formalis. I. q. 30. 3. c. et q. 50. 3. ad 1.

107. Numerus angelorum excedit omnem numerum corporalium. I. q. 50. 3. o. et q. 112. 4 ad 2.

108. Angeli boni sunt in majori numero quam mali. I. q. 63. 9. o.

109. In angelis sunt tres hierarchiæ secundum triplicem gradum cognitionis eorum. I. q. 108. 1. o.

110. In qualibet hierarchia sunt tres ordines. I. q. 108. 2. o.

111. In quolibet ordine sunt multi angeli. I. q. 108. 3. o.

112. Distinctio hierarchiarum et ordinum in angelis est a natura, sed completur per dona gratiæ. I. q. 108. 4. o. et 8. c. et q. 109. 1. c.

113. Distinctio ordinum in angelis est secundum distinctionem actuum et officiorum. I. q. 108. 2. o. et q. 110. 1 ad 3. ff.

114. Ordines angelorum sunt tantum novem. I. q. 108. 2. c.

115. Gradus in ordinibus angelorum bene ordinantur. I. q. 108. 2 ad 2. et 6. o.

116. Tota ratio ordinis in angelis est ex propinquitate ad Deum. Ideo propinquiore Deo sunt gradu sublimiores et scientia clariores, non autem in hominibus. I. q. 106. 3 ad 1. et q. 107. 2. c.

117. Angeli in confinibus suorum ordinum magis conveniunt quam cum extremis suorum ordinum. I. q. 108. 3 ad 3.

118. Angeli unius ordinis non sunt æquales. I. q. 10. 6. c. ff. et q. 47. 2. c. et q. 30. 4. c. et q. 108. 3. o. et q. 113. 3 ad 1.

119. Omnes ordines primæ hierarchiæ assimilantur ministris regis circa personam ejus, s. cu-

biculariis, consiliariis, et assessoribus. Secundæ autem officialibus regni in communi, s. dominis curiæ, principibus militiæ, et iudicibus curiæ. Tertiæ vero deputatis ad certas partes regni, s. præpositis, ballivis, et hujusmodi. I. q. 108. 6. c.

120. Ad primam hierarchiam pertinet consideratio finis. Ad secundam dispositio universalis de agendis. Ad tertiam vero executio operis. I. q. 108. 6. c.

121. Ordines angelorum sunt connexi ad invicem, et ad nostram hierarchiam. I. q. 108. 1. o.

122. Omnes homines, et omnes angelorum ordines sunt una hierarchia. I. q. 108. 1. c. ad 1. et III. q. 8. 4. c.

123. Homines assumuntur ad omnes ordines angelorum. I. q. 108. 8. o. et q. 68. 9. ad 3. et I 2. q. 4. 5. ad 6.

124. Angelus inferioris ordinis non assumetur ad superiorem ordinem. I. q. 108. 8 ad 1.

125. Quilibet angelus magis habet proprium ordinem et officium quam quæcumque stella. I. q. 108. 3. c. ad 2.

126. Minimus ordo angelorum est superior supremo ordine nostræ hierarchiæ. I. q. 108. 2. ad 3. et q. 117. 2. c. ad 3.

127. Proprietates et officia in ordinibus angelorum et Ecclesiæ accipiuntur ex nominibus eorum. III. q. 67. 1. c.

128. Ordines angelorum semper durabunt. I. q. 108. 7. c.

129. Excellentia cujuslibet angeli inferioris continetur in excellentia cujuslibet superioris, et non e converso. I. q. 108. 5 ad 6.

130. Omnes perfectiones sunt communes omnibus angelis, sed perfectius et abundantius sunt in superioribus quam in inferioribus. I. q. 106. 4. o. et q. 108. 2 ad 2. et 5. c. et I 2. q. 24. 3. ad 3.

131. Inferiores angeli exercent officia superiorum in virtute superiorum. Ideo infimi possunt arcere dæmones, et facere miracula. I. q. 112. 2 ad 2. et q. 113. 3 ad 3.

132. Essentia superioris angeli est nobilior, et virtus efficacior ad intelligendum et ad agendum in res exteriores, quam essentia et virtus inferioris. I. q. 89. 1. c. ff. et q. 168. 1. 3. 4. c.

133. Nihil prohibet dicere inferiores angelos administrare inferiora corpora, et superiores superiora, et summos assistere Deo. I. q. 63. 7. c.

134. Ordo in angelis nunquam a Deo præmittitur, quin semper inferiora per superiora moveantur, et non e converso. I. q. 106. 3. c. et q. 112. 2. c.

135. Quilibet angelus est simpliciter major quolibet viatore secundum conditionem status, non autem secundum meritum. I. q. 108. 2 ad 3.

136. Formæ superiorum angelorum sunt universaliores formis inferiorum. I. q. 55. 3. o. et q. 89. 1. c. et q. 110. 1. c. et q. 116. 1. c.

137. Scientia superiorum angelorum dicitur esse universalior quoad eminentiorem modum intelligendi. I. q. 106. 4 ad 1.

138. Cognitio superiorum angelorum est perfectior quam cognitio inferiorum. I. q. 89. 1. c. 3. et q. 106. 4. o. et I 2. q. 150. 5. c. ff.

139. Superiores angeli idem cognitum perfe-

ctius et clarius cognoscunt quam inferiores. 2. 2. q. 2. 6. c.

140. Paciores sunt formæ intelligibiles in intellectibus superiorum angelorum, quia lumen intellectuale in eis minus dividitur. 1. q. 89. 1. c. 2.

141. Angelus superior per unam speciem potest plura intelligere quam inferior. 1. q. 5. 5. 1. o. et q. 89. 1. c. 2.

142. Superiores angeli perspicacius divinam sapientiam contemplantes, plura et altiora mysteria gratiæ cognoscunt in visione Dei, quæ inferioribus eos illuminando manifestant. 1. q. 57. 5. c.

143. Angelus superior illuminat inferiorem. 1. q. 106. 1. 3. o. et q. 107. 2. c. et q. 108 principio, et q. 113. 2 ad 2. et q. 117. 2. c. et 1. 2. q. 112. 1 ad 3. et 2. 2. q. 2. 6. o.

144. Angelus superior instruit inferiorem de omnibus quæ scit. 1. q. 106. 4. o. et 2. 2. q. 81. 4 ad 2.

145. Usque ad diem iudicii semper nova aliqua supremis angelis revelantur divinitus de iis quæ pertinent ad dispositionem mundi, et præcipue ad salutem electorum. Unde semper remanet unde superiores angeli inferiores illuminent. 1. q. 106. 4 ad 3.

146. Angelus inferior nunquam illuminat superiorem, nec potest. 1. q. 106. 3. o. et q. 107. 2. c. et q. 108. principio, et q. 117. 2. c.

147. PRÆLATIO. Boni angeli habent prælationem super angelos malos. 1. q. 109. 4. o.

148. Boni angeli inferiores secundum naturam, habent prælationem super angelos malos superiores secundum naturam. 1. q. 109. 4 ad 3.

149. Superiores angeli mali habent prælationem super inferiores angelos malos. 1. q. 63. 8. o. et q. 109. 2. o.

150. Angeli præidentiam habent super ista inferiora immediatam. 1. q. 110. 1 ad 2. et ad 3.

151. Minimus angelus habet altiore et universaliorē virtutem, quam aliquod genus corporalium, sed Deus diversos angelos præposuit cuilibet generi corporum. 1. q. 110. 1 ad 3.

152. Anima secundum ordinem naturæ non præfertur alteri animæ, sicut dæmones ordine naturæ præferuntur hominibus. 1. q. 64. 4 ad 2.

153. Prælatio malorum angelorum fundatur super iustitiam Dei, non autem super iustitiam eorum. 1. q. 109. 2 ad 1.

154. Prælatio angelorum post diem iudicii cessabit quoad ministeria circa nos. 1. q. 64. 4. c.

155. Intellectus angeli est deiformis, quia non habet cognitionem a rebus, nec per sensum, nec cum discursu, sicut in nobis. 1. q. 84. 2. c. fi. et 2. 2. q. 180. 6 ad 2.

156. Intellectus angeli est semper in actu, et nunquam in potentia. 1. q. 50. 1 ad 2. et q. 54. 4. c.

157. Intellectus angeli est in potentia essentiali et accidentali respectu revelandorum, sed respectu naturaliter cognitorum est tantum in potentia accidentali. 1. q. 58. 1. o. et q. 62. 1. c. et 1. 2. q. 50. 5. c.

158. Intellectus angeli semper est in actu se-

cundo, et in nulla potentia respectu verbi Dei. 1. q. 58. 1. c. et 2. 2. q. 180. 6 ad 2.

159. In intellectu angeli beati non potest esse falsitas. 1. q. 58. 5. o.

160. Intellectus et voluntas in angelis differunt realiter. 1. q. 59. 2. o.

161. In angelis sunt tantum duæ potentiae, sc. intellectus et voluntas. 1. q. 54. 5. c. et q. 79. 1 ad 3.

162. Intellectus angeli est medius inter intellectum Dei et hominis virtute et modo cognoscendi, quia similitudo ejus non est essentia ejus sicut in Deo, nec accepta a rebus sicut in nobis, sed per influxum a Deo. 1. q. 84. 2. c. fi.

163. Intellectus angeli non habet defectum sui generis sicut noster, sed tantum respectu intellectus Dei. 1. q. 12. 4 ad 2.

164. In angelis non est intellectus agens et possibilis. 1. q. 54. 4. o.

165. Intellectus possibilis angeli est in potentia respectu luminis divini, noster autem etiam respectu specierum a rebus acceptarum. 1. q. 54. 4. o.

166. Intellectus angeli est completus per species connaturales omnium quæ naturaliter cognoscere potest, non autem intellectus noster. 1. q. 54. 4. o. et q. 55. 2. o. et q. 59. 3 ad 2. et q. 60. 2. o. et q. 76. 5. c. et q. 84. 3 ad 1. et q. 91. 1. c. et q. 109. 3 ad 3.

167. Intellectus Dei et angeli statim totam rei cognitionem habent, intellectus autem noster paulatim. 1. q. 85. 5. c. et 1. 2. q. 5. 1 ad 1. et 2. 2. q. 180. 3. c.

168. In angelis est aliqua nescientia. 1. q. 12. 8. o. et q. 58. 5. o. et q. 101. 1 ad 2. et q. 106. 2 ad 1. et 1. 2. q. 76. 2. c. et 2. 2. q. 52. 8. c.

169. Angeli ignorant aliqua supernaturalia, non autem aliquid cognoscibile ab eis naturaliter, sed intellectus noster ignorat utroque modo. 1. q. 58. 5. c.

170. Connaturale est intellectui nostro cognoscere naturas in materia, angelico autem sine materia, sed intellectui divino esse subsistens. 1. q. 12. 4. c. et q. 85. 1. c.

171. Intellectus Dei est sicut actus totius entis, ideo solus est actus purus; angelicus autem est semper in actu suorum intelligibilium, non autem intellectus noster, sed est in potentia. 1. q. 79. 2. c. et q. 87. 1. c. et 1. 2. q. 49. 4. c. et q. 50. 5. c. et q. 51. 1 ad 2.

172. Intellectus Dei est suum intelligere, non autem intellectus angeli, nec intellectus hominis. 1. q. 54. 1. c. et q. 87. 3. c.

173. Angelus dicitur mens et intellectus, quia solam cognitionem intellectivam habet. 1. q. 54. 3 ad 1. et 5. o. et q. 79. 1 ad 3.

174. OBJECTUM. Objectum primum intellectus angeli est ejus essentia, intellectus vero nostri conjuncti objectum est quidditas rei materialis. 1. q. 12. 4. c. et q. 84. 7. c. et q. 85. 1. c. et q. 87. 3. c.

175. Angelus uno et eodem actu primo simul intelligit se intelligere, et essentiam suam, non autem homo. 1. q. 87. 3. c.

176. Cognitio angeli duplex, s. matutina et

vespertina. i. q. 58. 6. 7. o. et q. 64. 1 ad 3. et l 2. q. 67. 3. c. et III. q. 9. 3. c.

177. Nulla cognitio præter matutinam et vespertinam est in angelis. i. q. 58. 6. o.

178. Cognitio vespertina, id est, in propria natura respectu medii, s. per rationes rerum in verbo, est eadem cum matutina, differens tantum secundum cognita, non autem cognitio per species rerum innatas; sed est diversa realiter. i. q. 58. 7. o.

179. Angelus dupliciter cognoscit, s. per species, et per verbum. i. q. 57. 5. et c. q. 58. 6. 7. o.

180. In prima cognitione est vicissitudo, successio, et renovatio operationum, non autem in secunda. i. q. 57. 3 ad 2.

181. Angelus dupliciter cognoscit res in verbo, scilicet per similitudinem verbi in sua natura relucens, et per essentiam verbi. Primam habuit in principio suæ creationis, non autem secundam, quæ proprie dicitur matutina. i. q. 62. 1 ad 3.

182. Angelus habet triplicem de rebus cognitionem, s. in verbo, in mente ejus, et in propria natura. Secunda et tertia est vespertina, prima vero matutina. i. q. 12. 10 ad 2. et q. 58. 6. o. et q. 60. 2. o.

183. Angelus numquam cognoscit res in propria natura, nisi per species earum. i. q. 55. 1. o.

184. Angelus cognoscit per species innatas, non autem per acquisitas a rebus, sicut homo. i. q. 55. 2. o. et q. 57. 1 ad 3. et q. 87. 1. c. et q. 89. 1. 2. 3. o. et l 2. q. 51. 1. c. ad 2. et 22. q. 180. 6 ad 2.

185. Quilibet angelus beatus semper videt quemlibet alium angelum in verbo, et quicquid est in eo ad se ordinatum. i. q. 107. 1 ad 3.

186. Intelligere angeli et animæ differunt specie. i. q. 75. 7. o.

187. Angeli non capiunt cognitionem ex sensibilibus. i. q. 51. 1. c. et q. 55. 2. o. et 3 ad 1. et q. 57. 1 ad 3. et q. 58. 7. c.

188. Angelus non intelligit componendo et dividendo, sicut homo. i. q. 58. 4. o. et 5. c. et q. 85. 5. c.

189. Cognitio angeli non est discursiva, sed tantum nostra. Et tamen angeli syllogizare possunt. Et in substantiis separatis a materia semper res cognoscibilis potest cognosci per certissimam demonstrationem, cum illa non sint subiecta transmutationi. i. q. 58. 3. o. et 4. c. et q. 62. 1. c. et 5. c. et q. 63. 5. c. et q. 79. 3. c. et q. 85. 5. c. et l 2. q. 89. 4. c. et 22. q. 49. 5 ad 2. et q. 180. 6 ad 3. et III. q. 11. 3 ad 3.

190. Cognitio angeli non est causa rerum. i. q. 55. 2 ad 1. et 3 ad 1.

191. In angelis perseverat cognitio naturalis. i. q. 62. 7. o.

192. Angeli boni et mali non possunt deponere existimationem semel habitam. i. q. 63. 6 ad 3. et q. 64. 2. c. fi.

193. Distantia temporalis impedit cognitionem angelorum. i. q. 47. 3 ad 4. et q. 89. 7 ad 3.

194. Distantia localis non impedit cognitionem angelorum. i. q. 55. 2 ad 3. et q. 57. 3 ad 4. et q. 107. 4. o.

195. Angeli in statu naturæ non viderunt ver-

bum Dei, nisi per similitudinem. i. q. 62. 1 ad 3. et 22. q. 5. 1. c.

196. Angeli habuerunt in verbo cognitionem rerum fiendarum, quæ jam factæ erant. i. q. 55. 2. c. ad 1. et q. 56. 2. c. et q. 57. 2. c. fi.

197. Angeli cognoscunt in verbo mysteria gratiæ, non omnia, nec æqualiter omnes: sed secundum quod Deus vult eis revelare, non autem cognitione naturali. i. q. 57. 5. c. et q. 64. 1 ad 4. et q. 106. 4 ad 2.

198. Angeli a principio suæ creationis cognoverunt aliqua mysteria, et aliqua post, secundum quod congruit eorum officiis. i. q. 57. 5. c. et q. 64. 1 ad 4.

199. Angeli omnes a principio suæ beatitudinis præciverunt mysterium incarnationis quoad substantiam, non autem quoad omnes circumstantias. i. q. 57. 5 ad 1. et q. 64. 1 ad 4. et q. 106. 4 ad 3. et q. 117. 2 ad 1. et 22. q. 2. 7. ad 1.

200. Angeli in verbo simul contemplantur omnia sua cognita, non autem in cognitione naturali, sed tantum quæ per unam speciem representantur. i. q. 58. 1. c.

201. Angeli simul cognoscunt res in verbo, et in propria natura. i. q. 12. 9. c. et q. 58. 6. 7. o. et q. 62. 7 ad 1. et ad 3.

202. Angelus cognoscit res in propria natura dupliciter, id est, per duplex medium, s. per rationes rerum in verbo, et per species rerum innatas. i. q. 58. 7. c.

203. Angeli naturaliter cognoscunt Deum, non per essentiam ejus, sed per naturalia eorum. i. q. 56. 3. o.

204. Angeli non possunt per sua naturalia videre essentiam Dei, nec aliqua alia creatura. i. q. 12. 4. o. et q. 64. 1 ad 2.

205. Res non cognoscuntur perfecte in angelo, sicut in Deo. i. q. 55. 1. c. ad 3. et q. 84. 2. c. fi. et ad 3.

206. Omnes angeli primæ hierarchiæ accipiunt cognitionem divinorum effectuum in prima causa; secundæ vero in universalibus rerum rationibus, id est, a prima hierarchia. Tertiarum autem in propriis rationibus. i. q. 108. 1. 6. c. et q. 112. 3. c. ad 4. et q. 113. 2 ad 2.

207. Angelus non cognoscit res per essentiam, sed per species earum. i. q. 55. 1. o. et q. 84. 2. c. fi. et q. 87. 1. c. et q. 89. 3. o. et l 2. q. 50. 4. c. et 5 ad 1. et q. 51. 1 ad 2.

208. Angeli cognoscunt se per essentiam suam, et non per speciem suam. i. q. 56. 1. o. et 2. 3. c. et q. 87. 1. o.

209. Nihil Deus produxit in rerum natura, quod non impremerit menti angelicæ. i. q. 74. 2. c. et q. 89. 3. c. et q. 91. 1. c.

210. Angelus cognoscit alium angelum per speciem tantum. i. q. 56. 2. o.

211. Quilibet angelus bonus vel malus cognoscit perfecte et naturaliter species, et quicquid est in intellectu nostro, præter usum specierum qui est actualis cogitatio, dependens ex voluntate. i. q. 111. 1 ad 2.

212. Angeli a principio cognoverunt naturaliter omnia naturalia per species. i. q. 57. 1. o. et q. 89. 3. o. et q. 109. 3 ad 3.

213. Angeli cognoscunt materialia. I. q. 57. l. o. et q. 85. l. c.
214. Angeli cognoscunt materialia in immaterialibus, s. in seipsis, vel in Deo. I. q. 85. l. c.
215. Angeli cognoscunt singularia distincte per similitudines specierum. I. q. 54. 5 ad 2. et q. 57. 2. o. et q. 89. 2. c.
216. Angelus quilibet per unam speciem, omnia individua unius speciei cognoscit, quæ sit propria ratio singulorum, secundum proprios respectus ad illa. I. q. 58. 2. c.
217. Angelus intelligendo quidditatem alicujus, simul cognoscit quicquid ei attribui potest vel removeri, vel concludi. I. q. 58. 3. 4. 5. o. et q. 85. 5. c.
218. Angeli possunt cognoscere illud quod est in appetitu vel apprehensione beatorum, non autem motum appetitus sensitivi vel apprehensionem phantasticam hominis, ut moventur a voluntate et a ratione, nisi procedant in actum exteriorem. I. q. 57. 4 ad 3.
219. Substantia immaterialis est proprium objectum intellectus angeli. I. q. 12. 4. c. et q. 54. 4. c. et q. 84. 7. c. et q. 85. l. c. et q. 87. 3. c.
220. In angelis potuit esse error electionis, in particulari, non quidem ex ignorantia, sed ex inconsideratione. I. q. 63. l ad 4.
221. Angeli ignoraverunt virtutes suas, et ordinationes, secundum Dionysium, s. non quidem secundum se, sed quia non comprehendunt eas in Deo. I. q. 56. l ad 1.
222. Nostra hierarchia perficitur divino lumine, velato similitudinibus sensibilium, in figuris et sacramentis, angelica vero lumine simplici et absoluto. I. q. 108. l. c.
223. Angelus illuminat alium angelum. I. q. 106. l. o.
224. Angelus illuminat alium angelum, id est, manifestat ei veritatem, quam illuminans cognoscit, confortando virtutem intellectivam ejus per conversionem ad eum, et distinguendo universalem scientiam. I. q. 106. l. o. et q. 111. l. c.
225. Angelus illuminat angelum de pertinentibus ad præmium accidentale, non autem de pertinentibus ad præmium essentielle. I. q. 106. l ad 1. et 2. q. 181. 4 ad 2.
226. Illuminatio angelorum non est de volito eorum; sed de volito Dei, et de veritate ut est a Deo. I. q. 107. 2. c. et 5 ad 3. et q. 109. 3. c.
227. Angeli per illuminationem proficiunt in cognitionem, non quidem Dei, sed effectuum ejus. I. 2. q. 5. 6 ad 3.
228. Revelationes factæ dæmonibus per sanctos angelos, ex parte dæmonum non sunt illuminationes, quia non ordinant eas ad Deum. I. q. 109. 4 ad 1.
229. Illuminatio semper erit in angelis usque ad diem judicii. I. q. 106. 4 ad 3. et 2. 2. q. 181. 4 ad 2.
230. Actiones hierarchicæ semper erunt in angelis, quia semper unus alium illuminabit, purgabit et perficiet. I. q. 108. 7 ad 2 et ad 3.
231. Actiones hierarchicæ semper erunt in angelis, non quoad novorum cognitionem per modum profectus et motus, sed erit semper continuatio illuminationis, quia inferiores in lumine superiorum rationes divinarum secretorum cognoscent. I. q. 3. 7 ad 2.
232. Homines illuminantur ab angelis. I. q. 111. l. o. et l. 2. q. 112. l ad 3.
233. Deus est primum principium creationis et illuminationis animæ, sed angelus illuminat eam tanquam manifestans. I. 2. q. 112. 7 ad 2.
234. Homines illuminantur ab angelis, non solum de credendis, sed etiam de agendis. I. q. 111. l ad 1.
235. Non docentur angeli ab hominibus. I. q. 117. 2. o.
236. Purgatio, illuminatio, et perfectio in angelis et hominibus differunt tantum ratione. I. q. 106. 2 ad 1. et l. 2. q. 112. l ad 3.
237. Angelus superior purgat inferiorem, non autem e converso. I. 2. q. 112. l ad 3.
238. Minimus ordo angelorum potest perficere, illuminare et purgare. I. q. 108. 2 ad 3.
239. Purgatio in angelis non est a culpa nec ab immunditia; sed a dissimilitudinis confusione, id est, a nescientia. I. q. 106. 2 ad 1. et l. 2. q. 112. l ad 3.
240. Illuminatio proprie est de visis in lumine divinæ essentia ab angelo superiori et non ab inferiori; sed locutio est de motibus liberi arbitrii. I. q. 107. 2. o.
241. Omnis illuminatio est locutio in angelis, et non e converso universaliter. I. q. 107. 2. o.
242. Angelus loquitur angelo ex hoc quod ordinat conceptum proprium ad manifestandum volitum suum ei. I. q. 107. l. o. et 2. c.
243. Superiores angeli possunt loqui inferioribus, et e converso. I. q. 107. 2. o. et q. 117. 2. c.
244. Non omnes angeli percipiunt locutionem unius angeli cum alio. I. q. 107. 5. o.
245. Angelus proprie non loquitur per corpus assumptum. I. q. 51. 3 ad 4.
246. Locutio angeli est in ipso loquente, et est ibi ubi ipse est. I. q. 107. 4 ad 1.
247. Locutio angelorum non impeditur distantia locali. I. q. 107. 4. o.
248. Clamor angeli non est vox; sed est manifestatio rei magnæ, vel magni affectus. I. q. 107. 4 ad 2.
249. Verbum cordis, loqui, signa, nutus, et lingua, differunt in angelis, sicut in nobis. I. q. 107. 3 ad 2.
250. Angeli loquuntur Deo non ei aliquid communicando, sed eum consultando, vel excellentiam ejus admirando. I. q. 107. 3. o.
251. Angeli semper loquuntur Deo laudando eum, non autem semper consulendo eum de agendis. I. q. 107. 3 ad 2.
252. Omnis locutio Dei ad angelos est illuminatio. I. q. 107. 2 ad 3.
253. APPARITIO. Omnis apparitio angelorum in Veteri Testamento ordinabatur ad apparitionem filii Dei in carne. I. q. 51. 2 ad 1. et III. q. 30. 3. c.
254. Angelus apparens Moysi dicitur Deus vel Dominus, quia apparebat in persona Dei. I. q. 43. 7 ad 5. et l. 2. q. 98. 3 ad 1.
255. Omnis apparitio boni angeli fit ex speciali

dispensatione Dei. i. q. 89. 8 ad 2. et q. 113. 1 ad 3.

256. Omnis apparitio angeli in principio est cum terrore; sed bonus tandem consolationem facit, non autem malus. iii. q. 30. 3 ad 3.

257. Apparitiones mortuorum quandoque fiunt per operationes angelorum vel dæmonum, et etiam ignorantibus mortuis. i. q. 89. 8 ad 2.

258. Ad sepulchrum Christi apparuit primo unus angelus mulieribus, deinde duo. iii. q. 55. 6 ad 5.

259. Voluntas est in angelis. i. q. 59. 1. o.

260. In angelis est liberum arbitrium. i. q. 59. 3. o. et q. 64. 2. c. ad 1.

261. Liberum arbitrium angeli est medium inter divinum et humanum, quia est mobile ante electionem, et non post; humanum autem utrobique, divinum vero nullo modo. i. q. 63. 6 ad 3. et q. 64. 2. c. fi. et q. 100. 2 ad 4.

262. In angelis est electio. i. q. 59. 3 ad 1.

263. Appetitus in angelis non dividitur in multas potentias, ideo totaliter inclinatur in id, in quod tendit; nec inclinatur in contrarium. 2. 2. q. 24. 3 ad 3.

264. Appetitus in angelis non dividitur per concupiscibilem et irascibilem. i. q. 59. 4. o.

265. Desiderium in angelis non ponit imperfectionem, quia est de re habita. i. q. 58. 1 ad 2. et 1. 2. q. 67. 4 ad 3.

266. Angeli potuerunt peccare. i. q. 63. 1. o. et 1. 2. q. 89. 4. o.

267. Angelus non potuit peccare in primo instanti. i. q. 63. 5. o. et iii. q. 34. 3 ad 1.

268. De quolibet ordine quidam peccaverunt. i. q. 63. 9. ad 3.

269. Supremus omnium ordinum angelorum peccavit. i. q. 63. 7. o. et 9 ad 3.

270. Primus angelus fuit aliis occasio peccandi. i. q. 63. 8. o.

271. Peccatum primi angeli fuit superbia. i. q. 63. 2. 3. o. et 7. c. fi.

272. Peccatum inferiorum angelorum fuit superbia. i. q. 63. 8 ad 2. et 2. 2. q. 162. 3. c.

273. Angeli beati non possunt peccare. i. q. 62. 8.

274. Nullus angelus bonus vel malus potest peccare venialiter. 1. 2. q. 89. 4. o.

275. Angelus peccando non appetit malum, sed appetit inordinate bonum. i. q. 63. 1 ad 4.

276. Peccatum angeli est irremediabile sextuplo ratione, s. primo quia angelus malo quod peccando appetit immobiliter adheret. Secundo quia angelorum natura non propagatur ex uno ex quo vitium contrahat. Tertio quia potentiam appetit, nec de venia cogitavit, nec alio suggerente peccavit. Quarto quia proprio arbitrio peccavit. Quinto quia non in uno primo parente peccavit sicut homo. Sexto quia peccavit in termino viæ, non autem homo. i. q. 64. 2. o. et 1. 2. q. 80. 4 ad 3. et iii. q. 4. 1. c. ad 3. et q. 6. 2 ad 2. et q. 46. 1 ad 4. et q. 86. 1. c.

277. SACRAMENTUM. Angelus non est minister alicujus sacramenti, nec alicujus rei sacramentalis. iii. q. 64. 7. o.

278. Angelo ministranti sacramenta credi debet, non autem dæmoni. iii. q. 64. 7. c.

279. Angelus non potest manducare sacramentaliter eucharistiam, nec spiritualiter, sed Christum. iii. q. 80. 2. o.

280. Tempia consecrata ab angelis non debent amplius consecrari. iii. q. 64. 7. c.

281. Christus, secundum quod Deus et secundum quod homo, est caput angelorum. iii. q. 8. 4. o.

282. Christus, secundum humanitatem, illuminat angelos. iii. q. 8. 4. c. ad 3. et q. 59. 6. c.

283. Anima Christi potest per propriam virtutem et naturam illuminare omnem creaturam rationalem, et etiam summum angelum, dando ei gratiam et scientiam. iii. q. 13. 2. o.

284. Christus perfectius videt essentiam Dei quam omnes angeli et homines. 2. 2. q. 175. 4 ad 2. et iii. q. 10. 4. o. et q. 11. 4. o. et q. 34. 4. c. et q. 59. 6. c.

285. Christus nullam scientiam didicit ab angelis. iii. q. 12. 4. o. et q. 30. 2 ad 1.

286. Scientia infusa in anima Christi fuit multo excellentior quam in angelis, quoad multitudinem cognitorum, certitudinem, et lumen; sed quoad modum, fuit e converso. iii. q. 11. 4. o. et 6 ad 1.

287. Anima Christi est nobilior angelis, corpus Christi animabus nostris; intellectus passibilis Christi intellectu nostro agente; sensus ejus intellectu nostro passibili, non ex natura, sed ex unione Verbi. iii. q. 63 ad 2.

288. Omnes angeli cooperabuntur Christo in resurrectione, colligendo partes corporum, sed specialiter Michael et custodes singulorum. i. q. 91. 2. ad 2. et q. 110. 4 ad 1.

289. Angeli indigebant gratia ad hoc quod converterentur in Deum, prout est objectum beatitudinis. i. q. 62. 2. o. et q. 63. 1 ad 3.

290. Angelus et homo possunt se preparare ad gratiam. i. q. 62. 2. o. et 1. 2. q. 109. 6. o.

291. Angelus citius confirmatus fuit in gratia quam homo. i. q. 62. 5 ad 1. et q. 100. 2. 4.

292. Esse gratiæ est supra esse naturæ angeli, et hominis. i. q. 62. 2 ad 2.

293. Gratia et gloria data est angelis, secundum quantitatem naturalium. i. q. 62. 6. o. et q. 108. 4. c. et 8 ad 1. et 2. 2. q. 34. 3 ad 3. et iii. q. 69. 8 ad 3.

294. Virtutes morales sunt in Deo et in angelis, exemplariter tantum. 1. 2. q. 57. 1 ad 1.

295. Ea quæ sunt fidei, sunt supra cognitionem naturalem angelorum et hominum. 2. 2. q. 5. 1. c.

296. Angeli habuerunt fidem, et spem, et charitatem ante confirmationem suam. 2. 2. q. 5. 1. o.

297. Fides non est in angelis bonis, nec malis. 2. 2. q. 5. 2. o.

298. Angeli meruerunt in primo instanti suæ creationis. i. q. 63. 5 ad 3. et ad 4. et 6. c. et iii. q. 34. 3 ad 1.

299. Omnes angeli in primo instanti, quo creati sunt in gratia, meruerunt; sed quidam eorum statim impedimentum præstiterunt suæ beatitudinis, mortificantes præcedens meritum, et tunc beatitudine quam meruerunt privati sunt. i. q. 63. 5 ad 4. et 6. c. ad 3 et ad 4.

300. Angeli meruerunt suam beatitudinem. 1. q. 62. 4. o. et q. 63. 5 ad 4.

301. Angeli beati non possunt proficere in beatitudine. 1. q. 62. 9. o.

302. Premium accidentale angelorum et aliorum beatorum potest augeri usque in diem iudicii. 1. q. 62. 2. 9 ad 3.

303. Angeli boni statim post primum actum meritorium fuerunt beati. 1. q. 62. 5. o. et q. 63. 5 ad 4. et 6. c. ad 3 et ad 4. et 7. c. et 1. 2. q. 5. 1 ad 1.

304. Deus est beatus naturaliter per essentiam, sed angelus et homo per gratiam et participative. 1. q. 26. 1. 2. o. et 1. 2. q. 3. 1 ad 1. et 2 ad 1 et ad 4.

305. Deus per essentiam est beatus, angelus autem per unicam operationem, sed homo per multas in via, et per unam in patria. 1. 2. q. 3. 2 ad 4. et q. 5. 1 ad 1. et 7. c.

306. Omnes angeli primæ hierarchiæ assistunt Deo. 1. q. 112. 3. o. 4. c. et ad 2.

307. Soli angeli primæ hierarchiæ assistunt Deo. 1. q. 112. 3. o. et 4 ad 2.

308. Nullus angelus secundæ hierarchiæ assistit Deo. 1. q. 112. 3. o. et 4 ad 2.

309. Omnes angeli beati assistunt semper Deo, inquantum immediate vident Deum. 1. q. 112. 3. o.

310. Dominationes non mittuntur, nec assistunt Deo, tamen ministrant imperative, non autem executive. 1. q. 112. 4. o. ad 1.

311. Numerus angelorum ministrantium et assistentium Deo, exponitur. 1. q. 112. 4 ad 2.

312. Missio angelorum sicut et divinarum personarum, s. invisibilis et visibilis, est duplex. s. interior, id est, ad effectum intellectualem, s. ad illuminationem, et exterior, id est, ad effectum corporalem. Primo modo convenit omnibus angelis, non autem secundo modo. 1. q. 112. 2 ad 1.

313. Mitti convenit angelis, inquantum de novo applicantur ad aliquod ministerium. 1. q. 112. 1. o.

314. Angeli non mittuntur ad aliquod ministerium, nisi inferiores secundum Dionysium, non autem superiores. 1. q. 112. 2. o.

315. Sed Dionysius, c. 13. Cal. hierarch., dicit expresse et vult quod tantum inferiores angeli mittantur ad nos. Et hoc dicit esse propter ordinem divinæ legis, ut inferiora reducantur in Deum per media. Quod autem dicitur de seraphim misso, dupliciter solvit, scilicet uno modo quod iste angelus purgans, dicatur seraphim æquivoce, scilicet non ordine, sed ab actu quem tunc exercuit, quia igne purgavit, et seraphim dicitur incendium. Alio modo solvit, quod dicatur proprie seraphim ille qui est de ordine illo. Et dicitur purgare, non quia ipse immediate purget, sed quia ejus auctoritate, vel quia percepta ab ipso illuminatione, inferior angelus purgavit. Et ponit exemplum. Sicut dicitur Papa vel episcopus absolvere, quando auctoritate ipsius aliquis absolvit. Et ideo propter reverentiam angelus inferior qui visionem formavit, reducit in Deum primo, et in seraphim secundo; ac si diceret: Ego purgo te, per lumen receptum a Deo, mediante seraphim. 1. q. 112. 2 ad 2

316. Solis quinque ordinibus inferioribus convenit mitti in ministerium. 1. q. 112. 4. o.

317. Angeli missi non retardantur a contemplatione Dei propter executionem ministerii. 1. q. 64. 4 ad 3. et q. 112. 1 ad 3. et 2. 2. q. 181. 4 ad 2.

318. Actiones angelorum ministeria vocantur, et propter hoc dicuntur in ministerium mitti. 1. q. 112. 2. c. fi.

319. Mitti convenit æquivoce angelis et personis divinis. 1. q. 112. 2 ad 3.

320. Divinæ personæ mittuntur ad angelos, et ad alios beatos, per novas revelationes tantum. 1. q. 43. 6 ad 3.

321. Angeli formaverunt species visas in missione visibili Spiritus sancti. 1. q. 43. 8 ad 5.

322. Custos. Custodia angelorum est quædam executio divinæ providentiæ circa homines. 1. q. 113. 2. 6. c.

323. Angeli deputantur ad custodiam hominum. 1. q. 113. 1. o.

324. Deus immediate custodit hominem, quoad affectum inclinandum ad bonum, sed mediantibus angelis, quoad intellectum illuminandum. 1. q. 113. 1 ad 2.

325. Superiores angeli custodiunt electos, ad majorem gradum gloriæ. 1. q. 113. 2 ad 3. et 3 ad 1.

326. Soli angeli infimi ordinis sunt custodes particularium hominum. 1. q. 113. 3. o.

327. Angeli custodiunt particulares homines, archangeli provincias, Principatus totam naturam humanam, Virtutes corpora, Potestates supra dæmones, sed Dominationes supra bonos spiritus habent custodiam. 1. q. 113. 3. c.

328. Singulis speciebus rerum corruptibilium deputantur singuli angeli, sicut singulis individuis incorruptibilium, s. hominibus. 1. q. 110. 1 ad 3. et q. 113. 2. c.

329. Quilibet homo habet tantum unum angelum custodem. 1. q. 113. 2. o.

330. Singulis hominibus, ut sunt singulares personæ, dantur singuli angeli, sed ut partes collegii, habent unum in communi. 1. q. 113. 2 ad 1. et 3. c.

331. Prælatus custoditur ut persona particularis ab angelo, sed ut prælatus, illuminatur ab archangelo, vel a principe. 1. q. 113. 2 ad 1.

332. Custodia angelorum principaliter ordinatur ad illuminationem, secundario vero ad arcendum dæmones et alia hujusmodi. 1. q. 113. 5 ad 2.

333. Idem angelus custodit matrem et infantem, quamdiu est in utero ejus. 1. q. 113. 5 ad 3.

334. Angelus non deserit hominem quem custodit, usque ad mortem. 1. q. 113. 4. c. et 6. o.

335. Angeli pugnant ad invicem pro custodiis, non quidem per contrarietatem voluntatum, sed quia contraria sunt merita, de quibus consulunt voluntatem Dei. 1. q. 108. 6. c. et q. 113. o.

336. Angeli non dolent de damnatione custoditum, sed gaudent de justitia divina. 1. q. 113. 7. o.

337. Homo in statu innocentie indigebat angelo custode, propter pericula ab extrinseco tantum. 1. q. 113. 4 ad 2.

338. Christus non habuit angelum custodem,

sed ministrum; et hoc quoad passibilitatem corporis tantum. i. q. 113. 4 ad 1.

339. Dammandis deputantur angeli custodes, qui retrahunt eos a multis. i. q. 113. 4 ad 3. et 5 ad 1.

340. Antichristus habebit angelum custodem, quia hoc auxilium est concessum toti naturæ humanæ. i. q. 113. 4 ad 3.

341. Homines vel animæ non deputantur ad custodiam hominum, quia non habent gradus in natura sicut angeli. i. q. 64. 4 ad 2.

342. NOMEN. Hoc nomen Angelus est commune omni ordini angelorum, et omni spiritui cælesti. i. q. 108. 5. c.

343. Nomina ordinum angelorum assignantur et exponuntur. i. q. 108. 5. o.

344. Ultimus ordo specialiter nominatur angelus. i. q. 108. 5 ad 1. et 22. q. 160. 1 ad 1.

345. Nomen cujuslibet ordinis significat participationem alicujus perfectionis quæ est in Deo, sicut nomen virtutis significat participationem divinæ virtutis. i. q. 108. 5 ad 2.

346. Proprietates et officia in ordinibus angelorum et Ecclesiæ accipiuntur ex nominibus eorum. iii. q. 67. 1. c.

347. Omnes ordines primæ hierarchiæ nominantur ab operationibus circa Deum; secundæ vero a potestate non limitata; tertiæ autem ab actibus limitatis ad unum hominem, vel ad unam provinciam. i. q. 108. 6. c.

348. Dominatio participative est proprium nomen unius ordinis angelorum, sed per excessum convenit soli Deo. i. q. 108. 5 ad 2.

349. Virtus est nomen proprium unius ordinis angelorum, et est commune omnibus angelis. i. q. 108. 5 ad 1.

350. Moyses nominavit angelos nomine lucis, vel cæli, non autem propriæ, quia loquebatur populo rudi, s. Judæorum. i. q. 61. 1 ad 1. et q. 67. 4. c. et q. 68. 2. c. et 3. c.

351. Lex vetus data fuit a Deo per angelos. 12. q. 98. 3. o. et 6. c.

352. In angelis sunt habitus. 12. q. 50. 6. o. et q. 51. 1. c.

353. In angelis sunt habitus alterius rationis quam in hominibus. 12. q. 50. 6. o. et q. 51. 1. c.

354. In angelis est aliquid de vita activa, sed non distinctum a contemplativa. 22. q. 181. 4. ad 2.

355. Angelis convenit orare. 22. q. 83. 10 ad 2.

356. Angeli Deo comparati, sunt materiales et corporei, non quod in eis sit aliquid de natura corporea. i. q. 50. 1 ad 1.

1. ANIMA non est suum esse. i. q. 77. 1. o.

2. In homine non potest esse alia anima, præter rationalem. i. q. 76. 3. o. et 6 ad 1. et q. 118. 2 ad 2.

3. In homine non potest esse alia forma substantialis, præter animam rationalem. i. q. 76. 3. o. et iii. q. 75. 6 ad 2.

4. Impossibile est esse simul plures animas in eodem corpore. i. q. 76. 3. c.

5. Anima rationalis non recipit esse a Deo, nisi in corpore. i. q. 90. 4. o. et q. 118. 3. o. et iii. q. 63. 4. o.

6. Anima rationalis non fuit producta in esse, ante corpus. i. q. 90. 4. o. et q. 91. 4 ad 3. et 22. q. 164. 1 ad 4. et iii. q. 6. 3. o. et 4. c. ad 2.

7. Corpus adveniens animæ rationali trahitur ad illud esse, in quo anima subsistit. i. q. 75. 2. 3. o. et q. 76. 1 ad 5. et iii. q. 15. 4. c.

8. Anima dependet a corpore in esse, quoad principium, non quoad finem. Ideo manet destructo corpore. i. q. 76. 1 ad 5. et ad 6. et 2 ad 2. et q. 90. 4 ad 3. et 12. q. 2. 5. c. et q. 4. 5 ad 2.

9. Anima rationalis est tota in toto, et tota in qualibet parte corporis sui. i. q. 8. 2 ad 3. et q. 76. 8. o. et q. 93. 3. c. et iii. q. 46. 7. c.

10. Ridiculum est dicere quod animæ rationali vel alicui spiritui substantiæ sit locus aliquis naturalis. i. q. 102. 2 ad 3.

11. Anima secundum se est supra tempus; sed actus ejus per accidens mensuratur tempore primi motus, ratione corporis. i. q. 118. 3. c. et 12. q. 53. 3 ad 3. et q. 113. 7 ad 5.

12. Anima triplex, s. vegetativa, sensitiva, et intellectiva. i. q. 78. 1. 2.

13. Anima non impeditur a suo corpore, ut est perfectibile ab ea, sed ut habet aliquid repugnans animæ. i. q. 75. 3 ad 3.

14. Anima rationalis dupliciter indiget corpore, s. ut objecto, et ut subjecto vel organo. i. q. 75. 3 ad 3.

15. Anima rationalis habet aliquas virtutes, in quibus non communicat corpus. i. q. 70. 3. c. et q. 76. 1 ad 4. et q. 77. 5. o. et q. 118. 2. c.

16. 17. Anima rationalis habet aliquas operationes, in quibus non communicat corpus. i. q. 75. 2. o. et q. 76. 1. c. ad 1. et q. 77. 5. o.

18. Una pars corporis dicitur principalior alia, quia est organum principalioris potentiæ animæ, vel quia eidem potentiæ principalius deservit. i. q. 76. 8. ad 5.

19. Anima est causa efficiens finis, et formalis sui corporis. i. q. 90. 2 ad 1.

20. Anima rationalis est forma sui corporis. i. q. 76. 1. 7. 8. o. et q. 90. 4. c. et q. 91. 4. ad 3.

21. Anima non est de essentia Dei. i. q. 90. 1. o.

22. Anima rationalis est forma immaterialis, quoad operationem; sed materialis, quoad esse. i. q. 76. 1 ad 1.

23. Anima magis propriè dicitur rationalis quam intellectualis. 22. q. 83. 10 ad 2.

24. Intellectivum principium, idest anima, est propria hominis forma. i. q. 76. 1. c.

25. Anima est quodammodo omnia, quia per sensum est omnia sensibilia, et per intellectum est omnia intelligibilia. i. q. 80. 1. c. et q. 84. 2 ad 2.

26. Anima per essentiam suam est spiritus, et forma corporis: quia in ea non sunt duæ formæ, sicut nec in corpore ejus sunt duæ formæ: sed anima est forma corporis, dans ei totum ordinem esse perfecti, s. esse, esse corporeum, et esse animatum, et sic de aliis. i. q. 76. 3. c. et iii. q. 75. 6 ad 2.

27. Anima est infima in genere intellectualium. i. q. 51. 1. c. et q. 75. 7 ad 3. et q. 76. 5. c. et q. 77. 2. c. et q. 79. 2. c. ad 1. et q. 89. 1. c. ad 1. et 12. q. 50. 5. c.

28. Anima humana est ultima in nobilitate formarum. i. q. 76. 1. c. fi. et ad 1.

29. Anima rationalis est quasi horizon, et confinium corporeorum et incorporeorum. i. q. 77. 2. c.

30. Anima rationalis est incorporea et subsistens. i. q. 75. 2. o. et 6. c. et q. 90. 2. c. ad 2. et 118. 2. c.

31. Anima rationalis est immortalis. 2. 2. q. 164. 1 ad 2. et iii. q. 2. 8. c. ad 4.

32. Anima rationalis est incorruptibilis. i. q. 61. 2. 3. et q. 75. 6. o. et q. 76. 3 ad 1. et q. 90. 2 ad 1. et q. 98. 1. c. et q. 113. 2. c. et q. 118. 2 ad 2. et 12. q. 85. 6. o.

33. Anima est actus corporis organici. i. q. 76. 4 ad 1. et 8 ad 2.

34. Anima est primo actus totius corporis, secundario autem partium ejus. i. q. 76. 8. c. ad 2 et ad 3.

35. Anima rationalis per se non habet speciem completam, sed est pars speciei humanæ. i. q. 75. 2 ad 1. et q. 4. o. et 7 ad 3. et q. 90. 4. o. et 12. q. 4. 5 ad 2.

36. Anima non est composita ex omnibus, ut cognoscat omnia. i. q. 84. 2. c.

Anima rationalis componitur ex quo est, id est, ex esse, et quod est. i. q. 75. 5 ad 4. et q. 90. 1 ad 2. et 2 ad 1.

37. Anima non est composita ex materia et forma. i. q. 75. 5. o. et q. 76. 1. c. fi. et q. 90. 1 ad 2. et 2 ad 1.

38. Anima est composita ex materia et forma improprie, id est, ex actu et potentia. i. q. 90. 2 ad 1.

39. Anima rationalis habet materiam in qua, non autem materiam ex qua. i. q. 76. 2 ad 1.

40. Anima non habet totalitatem quantitativam per se, nec per accidens, in animalibus perfectis. Ideo est indivisibilis per se, et per accidens. i. q. 76. 8. c.

41. Anima est primum principium vivendi in istis inferioribus. i. q. 75. 1. c.

42. Anima rationalis non est homo, contra Hugonem de Sancto Victore. i. q. 75. 4. o. et q. 76. 1. c. co. 1. et q. 118. 3. c. et iii. q. 50. 4. c.

43. Anima non est corpus. i. q. 75. 1. o.

44. INDIVIDUATIO. Individuatio animæ rationalis dependet a corpore in fieri, non autem in esse. i. q. 76. 2 ad 2.

45. Animarum diversitas et multitudo causatur ex multitudine corporum. i. q. 76. 2. o.

46. Diversitas in nobilitate animarum sequitur nobilitatem corporum in statu innocentiae et peccati, non autem in statu gloriæ. i. q. 85. 7. c. et iii. q. 55. 1 ad 3.

47. Anima rationalis est hoc aliquid, ut subsistens, non autem ut completum in specie. i. q. 75. 2 ad 1.

48. Anima non est persona, contra Hugonem de Sancto Victore, et contra Magistrum sententiarum. i. q. 29. 1 ad 5. et q. 75. 4 ad 2.

49. Animæ rationales multiplicantur secundum numerum in eadem specie. i. q. 76. 2. c. et q. 79. 5. c.

50. Anima rationalis non traditur a parenti-

bus. i. q. 90. 2. o. et q. 100. 1 ad 2. et q. 118. 2. o. et 12. q. 81. 1. c. ad 2.

51. Anima rationalis non educitur de potentia materiæ, sed creatur a solo Deo. i. q. 75. 6 ad 1. et q. 79. 4. c. fin. ad 5. et q. 90. 2. o. et 3. c. et q. 98. 1. c. fi. et q. 118. 2. o. et 12. q. 3. 7 ad 2. et q. 9. 6. c. et 22. q. 85. 2. c.

52. Hæreticum est dicere animam intellectivam traduci cum semine. i. q. 118. 2. c. fi.

53. Creatio et infusio sunt simul respectu animæ, sed differunt, quia creatio respicit tantum principium, sed infusio principium et naturam quam perficit, s. carnem, in qua infunditur. 12. q. 83. 1 ad 4.

54. Anima rationalis maculatur in sua infusione causaliter, ratione termini, et concomitanter ratione principii: in creatione vero, tantum secundo modo. 12. q. 83. 1 ad 4.

55. Deus infundit animam conceptis in peccato originali, quia melius est sic esse quam simpliciter non esse. 12. q. 83. 1 ad 5.

56. Non omnes animæ creatæ sunt simul contra Origenem. i. q. 118. 3. o.

57. Naturale est animæ corpori uniri. 12. q. 4. 6. c.

58. Si anima non esset unibilis corpori, esset alterius naturæ. i. q. 75. 7 ad 3.

59. Oportet animam rationalem uniri tali corpori. i. q. 76. 5. o.

60. Anima immediate unitur corpori et non mediantibus quibusdam dispositionibus. i. q. 76. 6. 7. o.

61. Anima immediate unitur materiæ primæ, ut forma. i. q. 76. 4 ad 3. et 6. 7. o.

62. Anima unitur corpori ut forma, et ut motor. i. q. 76. 1. o. et 4 ad 2. et 6 ad 3. et 7. o. et 8. c. et q. 90. 4. c. et q. 110. 2 ad 1. et q. 117. 3 ad 3. et 12. q. 83. 2 ad 3. et iii. q. 8. 2. c.

63. Anima rationalis ut motor unitur corpori mediantibus viribus sensitivis, sed immediate ut forma. i. q. 76. 6. c. ad 3.

64. Anima unitur corpori ut ipsa perficiatur. i. q. 51. 1. c. et q. 55. 2. c. et q. 89. 1. o. et q. 118. 3. c.

65. Anima unita corpori perfectior est quam separata. i. q. 89. 1. o. et 2 ad 1. q. 90. 4. c. fi. et q. 118. 3. c. et 12. q. 4. 5. c. fi.

66. Anima unitur naturaliter suo corpori et secundum rationem suæ naturæ. Sed esse separatam vel separari ab eo, est ei præter naturam. i. q. 89. 1. c. et q. 118. 3. c. et 12. q. 4. 6. c.

67. Omnis anima separata habet voluntatem immobilem respectu finis. iii. q. 52. 6 ad 3. et 7 ad 3. et q. 59. 5 ad 1 et ad 3.

68. Anima separata statim habet statum immobilem. iii. q. 59. 5 ad 1 et ad 3.

69. Anima statim post mortem vadit ad paradisum, vel purgatorium, vel infernum. 12. q. 4. 5. c. et iii. q. 59. 5 ad 1.

70. Oppositum hujus est hæreticum. i. q. 64. 4 ad 3.

71. Anima separata habet aptitudinem et inclinationem naturalem ad sui corporis unionem. i. q. 76. 1 ad 6. et 12. q. 4. 5. 6. o.

72. Quamdiu anima fruitur Deo sine corpore

appetitus ejus sic quiescit in eo quod tamen adhuc ad participationem ejus vellet suum corpus pertingere. 1 2. q. 4. 5 ad 4.

73. Appetit anima sic frui Deo, quod etiam ipsa fruitio derivetur ad corpus per redundantiam, sicut est possibile. 1 2. q. 4. 5 ad 4.

Separatio animæ a corpore dicitur animam retardare, ne tota intentione tendat in visionem divinæ essentiae. 1 2. q. 4. 5 ad 4.

74. Anima separata nullum corpus potest movere. 1. q. 117. 4. o.

75. Animæ separatæ possunt exire de locis suis et apparere vivis. 1. q. 89. 8 ad 2.

76. Apparitio animæ separatæ est miraculosa. 1. q. 89. 8 ad 2.

77. Anima separata cruciatur igne inferni per tristitiam, non autem per alterationem. 1. q. 64. 4 ad 1.

78. Operationes sensitivæ non manent in anima separata. 1. q. 77. 8. o.

79. Potentiæ immateriales manent actu in anima separata, non autem organicae, sed ut in radice. 1. q. 77. 8. o. et q. 89. 7. c. et 1 2. q. 67. 1 ad 3.

80. Habitus scientiæ hic acquisiti manent in anima separata. 1. q. 89. 1 ad 3. et 3 ad 4. et 5. o. et 6. c. et 1 2. q. 97. 2. o.

81. Actus scientiæ hic acquisiti manent in anima separata. 1. q. 89. 1 ad 3. et 6. o. et 1 2. q. 67. 2. o.

82. Anima separata intelligit per species tunc infusas, et per acquisitas hic, non autem per species innatas, nec tunc abstractas, nec convertendo se ad phantasmata, sed ad superiora. 1. q. 75. 6 ad 3. et q. 89. 1. o. et 2. 3. 6. 7. c. et 1 2. q. 5. 1 ad 2. et q. 67. 2. c. ad 1 et ad 3. et III. q. 11. 2. o.

83. Animæ beatorum ante resurrectionem et post, intelligere possunt, non convertendo se ad phantasmata. 1. q. 54. 4. o. et III. q. 11. 2. c.

84. Anima separata cognoscit se per seipsam. 1. q. 89. 2. c.

85. Animæ separatæ cognoscunt se mutuo et angelos. 1. q. 89. 2. o. et III. q. 11. 1 ad 2.

86. Anima separata intelligit angelos per similitudines divinitus ei impressas. 1. q. 89. 2 ad 2.

87. Anima separata habet cognitionem perfectam de aliis animabus separatis, non autem de angelis, sed imperfectam naturaliter. 1. q. 89. 2. o. et 3 ad 1 et ad 2. et III. q. 11. 1 ad 2.

88. Animæ separatæ non semper cognoscunt ea quæ hic fiunt. 1. q. 89. 8. o. et 2 2. q. 83. 4 ad 2.

89. Anima separata non cognoscit omnia singularia sibi præsentia, sed tantum ea ad quæ determinatur priori cognitione, affectione, naturali habitudine, vel ordinatione divina. 1. q. 89. 4. o. et 7. 8. c.

90. Animæ separatæ possunt cognoscere facta viventium, per animas noviter decedentium, vel per angelos, vel per dæmones, vel Deo revelante. 1. q. 89. 8 ad 1.

91. Anima separata naturaliter cognoscit omnia naturalia, sed confuse. 1. q. 89. 3. o.

92. Distantia temporalis impedit cognitionem animæ separatæ, non autem distantia localis. 1. q. 79. 7. o.

93. Uti collatione et discursu est connaturale animabus beatorum. III. q. 11. 3 ad 3.

94. Anima rationalis semper intelligit se et Deum, inquantum ipsa est semper sibi præsens et Deus. 1. q. 93. 7 ad 4.

95. Motus cognitionis animæ rationalis triplex, s. circularis, rectus et obliquus. 2 2. q. 179. 1 ad 3. et q. 180. 1. 8. o. 6. o.

96. Cujuslibet potentiæ sensitivæ objectum est forma, prout est in materia corporali, ideo est cognoscitiva particularium tantum. 1. q. 85. 1. o.

97. Gradus cognitionis animæ conjunctæ triplex, s. respectu corporalium, immaterialium, et Dei. 1. q. 94. 2. o.

98. Anima intelligit corpora, et alias res per species, non autem per essentiam. 1. q. 84. 1. 2. o.

99. Anima hic nihil cognoscit per species infusas, sed per abstractas a rebus sensibilibus. 1. q. 84. 3. 4. o.

100. Anima hic nihil intelligit sine phantasmate. 1. q. 84. 7. o. et q. 85. 1 ad 4. et 5 ad 2. et q. 86. 1. c. et q. 88. 1. c. et q. 89. 1. 2. o. et q. 111. 2 ad 3. et q. 118. 3. c. et 1 2. q. 5. 1 ad 2. et 2 2. q. 174. 2 ad 4. et q. 175. 4. c. et q. 180. 5 ad 2. et III. q. 11. 1 ad 2. et 2. o.

101. Propria operatio animæ conjunctæ est intelligere cum phantasmate. 1. q. 75. 6 ad 3.

102. Anima indiget phantasmate ad duo, s. ad acquirendam scientiam et ad considerandum. 1. q. 84. 7. c. et 1 2. q. 4. 5. c.

103. Anima non habuit a principio omnes scientias, contra Platonem. 1. q. 84. 1. 2. 3. c. et 1 2. q. 172. 1. c.

104. Anima hic non cognoscit substantias separatas, quid sunt secundum speciem, sed quia sunt. 1. q. 12. 4. c. et 11. c. et q. 50. 2. c. fi. et q. 84. 7 ad 3. et q. 88. o. 1 2. q. 3. 6. c. fi. et III. q. 11. 1 ad 2. et q. 30. 3 ad 1.

105. Anima rationalis cognoscit omnia quæ cognoscit in prima veritate. 1. q. 16. 6 ad 1.

106. Anima rationalis cognoscit omnia quæ cognoscit in prima veritate, non secundum essentiam, sed in veritate exemplata a prima veritate. 1. q. 12. 11 ad 3. et q. 16. 6 ad 1 et ad 2.

107. Deus est primum objectum intellectus animæ rationalis, quia ratio et causa veritatis alicujus objecti primo apprehenditur a potentia. 2 2. q. 1. 1. c.

108. Anima cognoscit omnia in rationibus æternis. 1. q. 12. 11 ad 3. et q. 84. 5. o.

109. Anima cognoscit omnia in rationibus æternis, ut in principio cognitionis, non autem ut in subjecto, vel in speculo. 1. q. 12. 11 ad 3. et q. 84. 5. o. et q. 4. 3 ad 1.

110. Nulla operatio animæ dicitur proprie motus, nisi operatio appetitus sensitivi. 1. q. 81. 1. c.

111. Ab essentia animæ non procedit operatio nisi mediante virtute ejus vel potentia. 1. q. 77. 1. o.

112. Necesse est dicere, id quod est principium intellectualis operationis, quod dicimus hominis animam, esse quoddam principium incorporeum et subsistens. 1. q. 75. 2. c. principio.

113. Si ipsa essentia animæ esset immediatum

operationis principium, semper habens animam actu haberet opera vitæ. I. q. 77. 1. c.

114. Anima tripliciter patitur, s. a Deo, et a læsione corporis, et a propria operatione. III. q. 15. 4. c.

115. Illud quo anima operatur, differt realiter ab ea. I. q. 77. 1. o

116. Anima rationalis non habet vim transmutandi materiam corporalem. I. q. 117. 3. o.

117. In actibus et relationibus animæ intellectus itur in infinitum. I. q. 23. 4 ad 2. et q. 32. 2. c. fi. et q. 87. 3 ad 2. et I 2. q. 1. 4. ad 3. et III. q. 87. 3 ad 2.

118. Anima est movens mota per accidens. I. q. 75. 1 ad 1.

119. Anima de se nata est movere ad quamlibet partem, sed per corporis gravitatem impeditur, ideo difficile est homini ascendere. I. q. 62. 2 ad 2.

120. Cum superior pars animæ intense movetur in aliquid, sequitur motum ejus pars inferior per redundantiam. I 2. q. 24. 3 ad 1. et q. 30. 1 ad 1. et q. 31. 5. 6. fi. et q. 38. 4 ad 3. et q. 59. 5. c. et q. 77. 6. c.

121. Potentiæ animæ dupliciter possunt moveri, s. quoad exercitium actus et quoad determinationem ejus. I 2. q. 9. 1. c.

122. Anima non movetur, nisi per accidens. I. q. 75. 1 ad 1. et I 2. q. 22. 1 ad 2. et III. q. 59. 5 ad 3.

123. Motus magis est in potentiis animæ appetitivis quam apprehensivis. I. q. 81. 1. c.

124. Omnis motus cognitivæ et appetitivæ virtutis reducitur in naturam, sicut in primum principium. I 2. q. 10. 1. c. q. 17. 9 ad 2. et q. 41. 3. c.

125. Omnis motus appetitivæ potentiæ reducitur ad prosecutionem boni per se, vel mali per accidens, vel ad fugam mali per se, vel boni per accidens. I 2. q. 45. 2. c.

126. Anima differt realiter a suis potentiis. I. q. 77. 1. o. et I 2. q. 110. 4. c.

127. Quandoque dicitur quod anima est suæ potentiæ, et e converso, sed non proprie, sed denominative, quasi a principali sua virtute. I. q. 79. 1 ad 1.

128. In potentiis unius animæ non potest esse nisi una intentio. I 2. q. 37. 1. o. et q. 77. 1. o.

129. Omnes potentiæ animæ radicanter in una essentia animæ, ideo oportet quod quando intentio animæ vehementer trahitur ad unam operationem unius potentiæ, retrahatur ab operatione alterius, quia unius animæ non potest esse nisi una intentio. I 2. q. 37. 1. o. et q. 77. 1. c. et III. q. 46. 7. c.

130. Omnes potentiæ in eadem essentia animæ radicanter et fundantur, velut in principio tantum, ut organicæ, i. vegetativæ et sensitivæ, vel in essentia etiam ut in subjecto, ut intellectivæ. I. q. 77. 8. o.

131. Omnis proprietas naturaliter consequens animam, dicitur potentia ejus. I. q. 77. 8. ad 2.

132. Natura quandoque dividitur contra rationem et voluntatem, cum tamen ipsa ratio et voluntas ad naturam hominis pertineant. Et cum potentiæ animæ sint naturales proprietates, spe-

ciem consequentes, anima non potest sine iis esse. Dato tamen quod sine iis esset, adhuc tamen anima diceretur secundum speciem suam intellectualis vel rationalis, non quia actu haberet has potentias, sed propter speciem talis essentia, ex qua natæ sunt hujusmodi potentiæ effluere. I. q. 77. 8. ad 2. et I 2. q. 51. 1 ad 1. et q. 110. 4 ad 4.

133. Potentiæ animæ sunt accidentia ejus per se, et sunt in secunda specie qualitatis. I. 77. 1. ad 5. et I 2. q. 83. 2 ad 3. et q. 110. 4 ad 3. et ad 4.

134. Capacitas animæ non est nec potest esse infinita in actu, sed potest ampliari in infinitum. 2 2. q. 24. 7. c. ad 2.

135. Potentiæ animæ fluunt ab ejus essentia. I. q. 77. 1 ad 5 et 6. o. et I 2. q. 100. 4 ad 1. et III. q. 7. 2. c. et q. 62. 2. c. et q. 89. 1. c.

136. Una potentia fluit ab anima, mediante alia. I. q. 77. 7. o. et q. 78. 4 ad 3.

137. Potentiæ organicæ fluunt ab anima, in quantum est actus corporis, aliæ vero ut prædominatur corpori. I. q. 76. 8 ad 4.

138. Anima est causa suarum potentialium tripliciter, s. efficiens, finalis, et materialis, i. subjectiva. I. q. 77. 6. o. et 7. c.

139. Potentiæ animæ perfectiores sunt principia imperfectionum activa et finalia, et etiam priora, sed e converso via generationis, et causæ materialis. I. q. 77. 7. c.

140. Potentiæ non organicæ sunt subjectivæ in anima, organicæ vero in composito. I. q. 77. 5. o. et 6. 8. c.

141. Una potentia animæ est subjectum alterius potentiæ in virtute animæ. I. q. 77. 7. 2. et q. 78. 4 ad 3.

142. Ordo potentialium animæ triplex, s. perfectionis, generationis, et objectorum. I. q. 77. 4. o. et 7. c.

143. Omnes potentiæ animæ necessariam habent habitudinem ad suum proprium et principale objectum. I. q. 9. 3. c.

144. Potentiæ animæ mutuo se impediunt circa diversa objecta, non autem circa idem. I 2. q. 33. 3 ad 3. et q. 37. 1. o. et q. 77. 1. c. et 2 2. q. 123. 8. ad 1. et q. 153. 5. c. et III. q. 15. 9 ad 3.

145. Omnis potentia animæ est quædam forma, seu natura. I. q. 80. 1 ad 3.

146. In omni potentia animæ commune est fere, ut eodem nomine, actus et potentia nominetur. I. q. 83. 2 ad 1.

147. Appetitus naturalis est in qualibet potentia animæ, et in voluntate, et in omni parte et membro corporis, et in omni re. I. q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1 ad 3.

148. Anima rationalis habet plures potentias quam aliqua alia res. I. q. 77. 2. o.

149. Anima quanto nobilior est, tanto plures potentias, operationes, et organa habet. I. q. 30. 2 ad 3. et q. 76. 5 ad 3. et q. 77. 2. c.

150. Anima comparatur ad corpus sicut forma ad materiam; ad potentias vero, ut substantia ad propria accidentia; ideo prior est eis generatione et perfectione, sed corpore prior est secundo modo, et posterior primo modo. I 2. q. 83. 2 ad 3.

151. *Potentia motiva animæ duplex, s. impetans motum et exequens motum.* i. q. 75. 3 ad 3. et q. 78. 1 ad 4.
152. *Potentia cujus objectum est patiens ab ea, est activa sicut omnes vegetativæ; si autem ut agens, est passiva, sicut omnes sensitivæ.* i. q. 79. 3 ad 1.
153. *Omnes potentie animæ sunt passivæ, præter intellectum agentem, et vegetativas, quæ solæ sunt activæ.* i. q. 79. 3, ad 1.
154. *Modi vivendi animæ sunt tres, gradus vero quatuor et quinque genera potentialium, s. vegetativum, sensitivum, motivum secundum locum, appetitivum, et intellectivum.* i. q. 18. 2, ad 1. et 3. c. et q. 78. 1. o.
155. *Omnes potentie animæ intellectivæ et sensitivæ, appetitivæ, et apprehensivæ interiores, ut operantur ex ratione, indigent habitu, non autem ut ex instinctu naturæ.* 2. q. 49. 4. c. et q. 50. 3. 4. 5. o.
156. *Omnis habitus operativus et culpa prius sunt in potentiis animæ quam in essentia.* 1. 2. q. 50. 2. o.
157. *Gratia est immediate in essentia animæ, non autem in potentiis ejus.* 1. 2. q. 50. 2. c. et q. 110. 4. o. et q. 112. 5. ad 1. et III. q. 2. 10 ad 2. et q. 7. 2. c. et q. 62. 2. c. ad 1.
158. *Gratia ponit aliquid creatum in anima.* 1. 2. q. 110. 1. o.
159. *Gratia agit in anima formaliter, non autem effective.* 1. 2. q. 110. 2 ad 1. et q. 111. 1 ad 1. et 2 ad 1.
160. *Anima est simpliciter nobilior gratia, sed secundum quid est e converso.* 1. 2. q. 110. 2 ad 2.
161. *Multi habitus possunt simul esse in eadem potentia.* 1. 2. q. 54. 1. o. et 2. 2. q. 57. 5. c.
162. *Omne diversificans potentiam diversificat habitum, non autem e converso.* 1. 2. q. 8. 2. ad 3. et q. 54. 1. o. et q. 56. 2. c. et 2. 2. q. 47. 5. o.
163. *In potentiis sensitivis apprehensivis interioribus sunt aliqui habitus, ut in memoria.* 1. 2. q. 50. 3 ad 3. et q. 56. 5. c.
164. *In potentiis sensitivis exterioribus non est habitus.* 1. 2. q. 50. 3 ad 3.
165. *In potentiis vegetativis non est habitus.* 1. 2. q. 53. ad 1. et q. 54. 1. c. et 2. 2. q. 158. 1 ad 3.
166. *Omnis perfectio potentie animæ habet rationem virtutis.* 1. 2. q. 110. 4. c.
167. *Virtutes sunt subjective in potentiis animæ.* 1. 2. q. 50. 1. o. et q. 56. 1. o. et III. q. 7. 2. c.
168. *Virtutes sunt subjective tantum in potentia rationali essentialiter vel participative.* 1. 2. q. 55. 2. c. et 4 ad 3. et q. 61. 2. c. fi.
169. *Una virtus potest esse in pluribus potentiis non æqualiter, sed ordine quodam, s. in una principaliter, in alia vero per modum diffusionis vel dispositionis, vel directionis, vel motivi.* 1. 2. q. 56. 2. o. et q. 60. 5. c.
170. *In nulla potentia sensitiva est virtus nisi in appetitiva.* 1. 2. q. 56. 5. o.
171. *Virtus est necessaria potentie sensitivæ appetitivæ, s. concupiscibili et irascibili, in quibus est subjective, non quidem secundum se, sed ut sunt rationales participative.* 1. 2. q. 56. 4. o. et 5 ad 1.
172. *Anima et angelus non conveniunt in ultima differentia.* i. q. 75. 7 ad 2.
173. *Anima et angelus conveniunt in ultimo fine, non autem in fine proximo.* i. q. 75. 7. ad 1.
174. *Anima sensitiva in homine est incorruptibilis.* i. q. 76. 3 ad 1.
175. *Anima sensitiva in homine est nobilior quam in brutis.* i. q. 76. 5. c. et q. 91. 3 ad 1. et 1. 2. q. 74. 3 ad 1. et III. q. 2 ad 2. et 5 ad 1.
176. *Anima sensitiva non est subsistens.* i. q. 75. 3. o. 6. c. et q. 118. 1. o. ad 1.
177. *Anima sensitiva nullo modo est hoc aliquid.* i. q. 75. 3. o.
178. *Anima sensitiva non est vivens, sed principium vivendi.* i. q. 118. 1. o.
179. *Anima sensitiva non est per creationem.* i. q. 118. 1. o.
180. *Anima sensitiva non præexistit actu in semine, nec etiam vegetativa.* i. q. 118. 1. o.
181. *Anima sensitiva et vegetativa traducitur cum semine.* i. q. 118. 1. o. et 2 ad 2.
182. *Anima sensitiva prolis producta in partem principalem incipit operari ad complementum proprii corporis, per modum nutritionis et augmenti.* i. q. 118. 1 ad 4.
183. *Anima sensitiva nullam habet operationem per se.* i. q. 75. 3. o. et q. 118. 1. c.
184. *Anima brutorum desinunt esse, corpore corrupto.* 2. 2. q. 164. 1 ad 2.
185. *Anima vegetativa non creatur.* i. q. 118. 1. o.
186. *Anima vegetativa non præexistit in semine.* i. q. 118. 1. o.
187. *Anima vegetativa est in menstruo secundum actum primum, non autem secundum actum secundum qui est operari.* i. q. 118. 1 ad 4. et 2 ad 2.
188. *Ex anima vegetativa generantis derivatur quædam virtus activa ad ipsum semen animalis vel plantæ, sicut a principali agente derivatur vis motiva ad instrumentum.* i. q. 118. 4. c. ad 3. et q. 119. 1. c. fi. et 2. c. ad 1.
189. *Anima vegetativa non agit nisi in corpus sibi unitum.* i. q. 78. 1. c. et q. 79. 2 ad 3.
190. *Objectum potentie vegetativæ est corpus vivens per eam.* i. q. 78. 1. 2. c.
191. *Potentia vegetativa est triplex, s. generativa, augmentativa, et nutritiva.* i. q. 78. 2. o.
192. *Omnium partium animæ vegetativæ generativa est finalior, dignior, et perfectior.* i. q. 72 ad 1. et q. 78. 2. c.
193. *Vires vegetativæ dicuntur naturales, dupliciter, s. quia habent effectus similis naturæ i. esse, quantitatem, et conservationem, et quia per similia instrumenta agunt, i. per qualitates activas et passivas, sed altiori modo.* i. q. 78. 2 ad 1.
194. *Vegetativæ agunt per calorem, et per alias qualitates naturales.* i. q. 78. 1. c. et 2. o.
195. *Potentie vegetativæ non obediunt imperio rationis.* 1. 2. q. 17. 8. 9. o. et q. 50. 3 ad 1. et 2. 2. q. 148. 1 ad 3. et III. q. 15. 2 ad 1. et q. 19. 2. c.
196. *Sicut Deum in cælo esse dicimus, ita animabus beatissimis, quæ deitatis perfecte participes sunt, assignari; animabus vero quæ hujus deitatis*

tis sunt expertes, contraria loca deputari asserimus. Suppl. q. 69. 1. c.

197. Animæ e carcere corporis liberatæ præmio consecuto in cælum, aut pœna debita inflictæ, in infernum feruntur. Suppl. q. 69. 2. o.

198. Fieri non potest ut animæ vel de paradiso vel de inferno simpliciter exeant. Suppl. q. 69. 3. c.

199. In anima separata potentia sensitivæ et aliæ similes non remanent simpliciter, sed secundum quid, hoc est eo modo quo principiata sunt in suis principiis. Suppl. q. 70. 1. c.

200. Actus sensitivarum potentiarum nullo modo remanent in anima soluta a corpore, nisi fortassis tanquam in radice remota. Suppl. q. 70. 2. c.

1. ANIMAL. Essentia. Animal est quod habet naturam sensitivam, rationale vero, quod habet naturam intellectivam. 1. q. 3. 5. c. et q. 85. 3 ad 4. et 5 ad 3. et 12. q. 67. 5. c.

2. Quædam animalia dicuntur esse ex aqua, quia plus habent de aqua quam alia animalia, licet in omnibus prædominetur terra. 1. q. 71 ad 2.

3. Quædam animalia sunt media inter aquatica et terrestria, licet magis conveniant cum altero, cum quo magis computantur. 1. q. 71 ad 4.

4. Animalia terrestria sunt perfectiora avibus et piscibus. 1. q. 72 ad 1

5. Non quælibet pars animalis est animal, quia non habet animam primo, sed in ordine ad totum. 1. q. 76. 8. c. fi. ad 2 et ad 3.

6. Pars animalis perfecti non est animal, quia non habet distinctionem organorum et operationum quæ requiruntur. 1. q. 5. 2 ad 2.

7. Partes animalis non sunt in specie, nec differunt specie, sed sunt diversarum dispositionum. 1. q. 76. 5 ad 3.

8. Dextra est nobilior pars corporis animalis. Ideo qui ad dextram alicujus sedet, nobilissimo modo ei conjungitur. 1. q. 102. 1. c. fi.

9. Diversa animalia ad ornatum diversorum elementorum pertinent, s. aves aeris, et pisces aquæ, cætera autem terræ. 1. q. 71. 72. o.

10. GENERATIO. Animalia quælibet præter perfecta, possunt generari ex semine, et sine semine per putrefactionem. 1. q. 91. 2 ad 2.

11. Virtus cæli loco spermatis cum elementis sufficit ad generationem animalium imperfectorum, non autem perfectorum. 1. q. 45. 8 ad 3. et q. 70. 3. c. et q. 71 ad 1. et q. 91. 2 ad 2.

12. Species animalium de novo generatæ per putrefactionem, fuerunt productæ in primis sex diebus in suis principiis. 1. q. 74. 1 ad 3.

13. Generatio hominis et multiplicatio, etiam quoad individua, est de principali intentione naturæ, non autem aliorum animalium, nisi secundum speciem. 1. q. 50. 4 ad 4. et q. 98. 1. o.

14. In generatione animalis, præcipue hominis, sunt necessariae multæ generationes non continuæ, sicut etiam multæ formæ. 1. q. 118. 2 ad 2.

15. Motus sursum est naturalis animali secundum animam, non autem secundum corpus. 12. q. 6. 5 ad 3.

16. Motus appetitus animalis prævenitur ab exteriori motu dupliciter, scilicet secundum sensus, et secundum corpus. 12. q. 6. 1 ad 2.

17. Quædam animalia mox nata habent movere

se, et usum membrorum, non propter nobilitatem, sed propter siccitatem cerebri. 1. q. 99. 1 ad 2.

18. Animalia pugnant propter cibum et coitum. 1. q. 81. 2. c. fi.

19. Quædam animalia abhorrent coire cum matre, ut equus, et camelus. 22. q. 154. 9 ad 2.

20. Animalia bruta non prosequuntur conveniens, nec fugiunt nociva per rationis deliberationem, sed per naturalem instinctum æstimationis, similiter et pueri. 1. q. 83. 1. c. et 12. q. 11. 2. c. et q. 15. 2. c. et q. 16. 2 ad 3. et q. 17. 2 ad 3. et q. 46. 4 ad 2. et 7 ad 2.

21. Animalia bruta non intendunt aliquid manifestare, vel representare, quia hoc est proprium rationis conferentis signum ad signatum: sed agunt ex instinctu naturali aliquid ad quod sequitur hoc. 22. q. 110. 1. c.

22. Aves docent pullos suos volare, et similia: quia mox nata bruta non habent ita perfectum usum industriæ naturalis, sicut postea. 1. q. 101. 2 ad 3.

23. Animalia bruta sunt sagacia, quia diriguntur a Deo, sicut horologia. 12. q. 13. 2 ad 3.

24. Cognitio est in animalibus brutis propter necessitatem actionis tantum. 1. q. 91. 3 ad 3. et 12. q. 31. 6. c.

25. Homines in statu innocentis non indigebant aliis animalibus, nisi ad experimentalem cognitionem eorum. 1. q. 96. 1 ad 3.

26. Appetitus animalis bruti non est liber. 1. q. 59. 3. c. et q. 83. 1. c. et 12. q. 11. 2. c. et q. 13. 2 ad 2. et ad 3. et q. 26. 1. c.

27. Electio non convenit animalibus brutis. 12. q. 13. 2. o.

28. Intentio proprie non convenit animalibus brutis. 12. q. 12. 5. o.

29. Delectatio proprie convenit animalibus brutis, non autem gaudium. 12. q. 31. 3. c.

30. Animalia bruta non delectantur visibilibus, odoribus, et sonis, nisi in ordine ad sustentationem naturæ. 1. q. 91. 3 ad 3. et 12. q. 31. 6. c. et q. 35. 2 ad 3. et 22. q. 141. 4 ad 3. et q. 167. 2. o.

31. Omne animal naturaliter abstrahitur a delectationibus venereis, et gustus per dolores corporis. 12. q. 29. 2 ad 1. et q. 35. 6. c. fi. ad 1.

32. Animalia ferociora non erant mansueta ante peccatum Adæ, nec comedebant herbas, sed carnes sicut nunc. 1. q. 96. 1 ad 2.

33. Animalia bruta appetunt excellentiam, et irascuntur contra derogantia ei, non autem honorem. 12. q. 47. 2 ad 2.

34. IN COMMUNI. Homo ex parte suæ temperatissimæ complexionis, non habet superexcellentiā alicujus passionis animæ, quam habent cætera animalia, secundum quod deviant ab hac æqualitate, ut leo in audacia, canis in ira, lepus in timore, et sic de aliis. 12. q. 46. 5 ad 1.

35. Quæ tantum vivunt, i. plantæ, sunt propter omnia animalia, et hæc propter hominem, et omne imperfectius propter perfectius. 1. q. 65. 2. c. et 22. q. 64. 1. 2. c. et q. 66. 1. c.

36. Omnia animalia sunt subjecta homini, vel totaliter, ut mansueta, vel in parte, ut alia, sed non omnia obediunt ei propter peccatum. 1. q. 96. 1. o.

37. Bruta quandoque puniuntur in poenam dominorum suorum. 22. q. 108. 4 ad 3.

38. In brutis est similitudo boni moralis, scilicet virtutum, secundum passiones tantum. 12. q. 24. 4 ad 3.

39. Bruta invocant Deum, in quantum naturaliter desiderant bonitatem ejus. Sed obediunt ei, in quantum naturalis instinctus eorum movetur a Deo. 22. q. 83. 10 ad 3.

40. LEX. Distinctio animalium immundorum a mundis non erat ante legem Moysi, quoad esum, nisi propter abominationem vel consuetudinem, sed bene quoad sacrificia. 12. q. 103. 1 ad 4.

41. Expositio animalium mundorum secundum legem. 12. q. 102. 3 ad 2.

42. Expositio animalium immundorum secundum legem. 12. q. 102. 6 ad 1 et ad 2.

43. Animal sacrificandum debebat habere quatuor, s. integritatem, sanitatem, suavitatem et sal. 12. q. 102. 3. c. ad 2 et ad 7.

44. Animalia ante octo dies non offerebantur, propter suam ténéritudinem. 12. q. 102. 3 ad 7. et 5 ad 1. et III. q. 70. 3 ad 3.

45. In lege veteri offerri solebant quinque animalia figurantia eorum sacrificium, i. Christum, s. vitulus, capra, ovis, turtur et columba. 12. q. 112. 3 ad 2.

46. Deus providit quod in sacrificiis propter paupertatem non valens offerre animal quadrupes, offerret aves. Si non, panes, vel farinam, vel spicas. 12. q. 102. 3 ad 12.

47. Quanto gravior est peccatum, tanto villior species animalis offerebatur in sacrificiis, s. capra pro idololatria, vitulus pro ignorantia sacerdotis, et hircus pro negligentia principis. 12. q. 102. 3 ad 11.

ANIMATA generant et conservantur a principio motivo intrinseco, sed inanimata tantum ab extrinseco. 1. q. 78. 1. 2. o.

1. ANIMUS pro vi irascibili ponitur, ut patet per Philosophum, ubi dicit, quod in sensitivo appetitu est desiderium et animus, i. concupiscibilis, et irascibilis. 22. q. 129. 1. ad 1 et ad 2.

2. Moderatio animi quandoque provenit ex quadam dulcedine affectus, qua quis abhorret omne illud quod potest alium tristere. Et ideo dicit Seneca, quod temperantia est quadam lenitas animi. Nam austeritas et contrario animi videtur esse in eo, qui non veretur alios contristare.

Nisi propter aliquam causam necesse sit aliquando alios utiliter contristare. 22. q. 114. 2 ad 1. fi. et q. 157. 3 ad 1. fi.

1. ANNEXUM spiritualibus potest esse aliquid dupliciter, s. vel sicut ex spiritualibus dependens, sicut habere beneficia ecclesiastica dicitur spiritualibus esse annexum, quia non competit, nisi habenti officium clericale. Unde hujusmodi nullo modo possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc ea nullo modo vendere licet, quia eis venditis, intelliguntur etiam spiritualia venditioni subijci. Quædam autem sunt annexa spiritualibus, in quantum ad spiritualia ordinantur, sicut jus patronatus quod ordinatur ad præsentandum clericos ad ecclesiastica beneficia, et sicut vasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorum usum.

Unde hujusmodi non præsupponunt spiritualia, sed magis ea ordine temporis præcedunt, et ideo aliquo modo vendi possunt, non autem in quantum sunt spiritualibus annexa. 22. q. 100. 4. c.

1. In mutationibus naturalibus terminus a quo, i. forma, annihilatur, nisi in quantum manet in potentia in suo subjecto. 1. q. 104. 4 ad 3.

2. Nulla creatura annihilatur, sed quælibet secundum aliquid perseverabit in æternum. 1. q. 65. 1 ad 1. et q. 103. 1 ad 2. et q. 104. 4. c.

3. AGENS. Si Deus subtraheret actionem suam, omnia subito annihilarentur. 1. q. 8. 1. c. et q. 9. 2. c. et q. 50. 5 ad 3. et q. 104. 1. c. et 12. q. 109. 2 ad 2. et 8. c.

4. Solus Deus potest aliquid annihilare. 1. q. 9. 2. c. et III. q. 13. 2. c.

5. Deus de potentia absoluta potest annihilare omnem creaturam, non autem de potentia ordinaria. 1. q. 2. c. et q. 104. 3. 4. o.

6. Deus non annihilat peccatores, ne justitia sit sine misericordia, et ut poena respondeat culpæ. 12. q. 87. 4 ad 1.

1. ANNUNCIATIO Christi convenienter facta fuit beatæ Virginis. III. q. 30. 1. o.

2. Annuntiatio Christi convenienter facta fuit per angelum. III. q. 30. 2. o.

3. Annuntiatio Christi convenienter facta fuit per supremum archangelum. III. q. 30. 2 ad 4.

4. Annuntiatio Christi convenienter facta fuit in specie corporali, et visione corporali. III. q. 30. 3. o.

5. Annuntiatio Christi convenienti modo et ordine facta fuit. III. q. 30. 4. o.

6. Expositio evangelii de annuntiatione dominica. III. q. 30. 4. o.

Quando in antecedente est aliquid pertinens ad actum animæ, consequens debet sumi ut est in anima. 1. q. 14. 13 ad 2.

1. ANTEQUAM importat ordinem ad futurum vere, vel imaginarie. III. q. 28. 3 ad 1.

ANTIOCHUS non vere poenituit. 1. q. 86. 1 ad 1.

1. ANTICHRISTUS non erit unitus diabolo in persona. III. q. 8. 8. c. ad 1.

2. Antichristus erit caput malorum omnium perfectione malitiæ, non autem ordine vel influxu. III. q. 8. 8. o.

In collationibus patrum introducitur sententia beati Antonii, qui prætulit discretionem per quam aliquis omnia moderatur, et jejuniis, et vigiliis, et omnibus hujusmodi observantiis. 12. q. 188. 6. c. ad 3.

ANTONOMASIA est figura qua nomina generalia restringuntur ad aliquid per excellentiam, ut Urbs pro Roma. 22. q. 141. 2. c. et q. 186. 1. c.

ANTHROPOMORPHIÆ fuerunt hæretici fingentes Deum esse figuratum lineamentis corporis humani. 22. q. 118. 5. c.

APIROCALIA est excessus expensarum contra rationem, et opponitur parvificentiæ. 22. q. 135. 2. o.

APOCRYPHA Esdræ. 1. q. 10. 6. a. 1. et 22. q. 34. 1. a. 2.

1. APOSTASIA. DIVISIO. Duplex, s. aversio a Deo, et nolle subdi Deo, et sic est speciale peccatum, s. prima species superbiam, non autem primo

modo, sed est generalis conditio omnis peccati. 1 2. q. 84. 2 ad 2.

2. Apostasia, id est, recessus a Deo, est triplex, scilicet a religione, vel ordine, a bona vita, et a fide. 2 2. q. 12. 1. o.

3. Apostasia a fide non est species infidelitatis, sed est circumstantia ejus aggravans eam. 2 2. q. 12. 1 ad 3.

4. Apostasia a fide est pessima, et includit alias. 2 2. q. 12. 1. c.

5. PENA. Apostata condemnatus ab Ecclesia perdit jus dominii super subditos. 2 2. q. 12. 2. o.

1. APOSTOLI fuerunt perfectiores ceteris sanctis. 1 2. q. 106. 4. c.

2. Apostoli habuerunt omnem scientiam quantum expediebat ad conversionem mundi. 2 2. q. 176. 1 ad 1.

3. Spiritus sanctus docuit apostolos omnem veritatem necessariam ad salutem, non autem omnes futuros eventus. 1 2. q. 106. 4. 2.

4. Verba apostolorum sunt ex familiari revelatione Spiritus sancti et Christi, ideo servanda sunt, quia sunt in canonica scriptura, in qua nefas est credere aliquid falsum esse. 1. q. 57. 5 ad 3. et 1 2. q. 100. 8. 5 ad 3. fi. et q. 103. 4 ad 2.

5. Missio visibilis Spiritus sancti facta est ad apostolos in specie flatus, et lingue igneae, ad significandum quod gratiam et auctoritatem haberent a capite, i. Christo, et abundarent verbis et fervore. 1. q. 43. 7 ad 6, et III. q. 39. 6 ad 4. et q. 72. 2 ad 1.

6. Deus dedit apostolis scientiam scripturarum, et omnium linguarum, quam homines per studium vel consuetudinem acquirere possunt, licet non ita perfecte. 1 2. q. 51. 4. c.

7. Apostoli loquebantur omnibus linguis, non autem Christus, nec christiani modo. 2 2. q. 176. 1. o.

8. Apostoli relinquentes omnia propter Christum voverunt continentiam ad perfectionis statum. 2 2. q. 88. 4 ad 3.

9. Apostoli omnes in navicula turbabantur propter peccatum Judae, ad commendationem unitatis. 2 2. q. 108. 4. ad 5.

10. SACRAMENTUM. Apostoli nullum sacramentum instituerunt. III. q. 64. 2. o. et q. 72. 1 ad 1.

11. Apostoli ministrantes sacramenta utebantur aliqua forma verborum tradita a Christo. III. q. 72. 4 ad 1.

12. Apostoli multa tradiderunt occulte, non in scriptis, ut formas sacramentorum, ne irriterentur ab infidelibus. III. q. 25. 3 ad 4. et q. 64. 2 ad 1. et q. 72. 4 ad 1. et q. 73. 3 ad 9. et q. 83. 4. ad 2.

13. Omnes apostoli sunt baptizati baptismo Christi a Christo. III. q. 38. 6 ad 2. et o. 72. 6 ad 2. et q. 84. 7 ad 4.

14. Apostoli baptizabant per alios, et secundum Dionysium divini nostri duces, id est, apostoli probaverunt infantes recipi ad baptismum, sed praedicabant per se sicut etiam Christus, quia industria ministri multum facit in ultimo, et nihil facit in primo. III. q. 67. 2 ad 1. et q. 68. 9. c.

15. Apostoli confirmati sunt a Christo sine materia, sed non confirmabant alios communiter sine materia. III. q. 72. 2 ad 1. et 4 ad 1.

1. DEI APPARITIO differt a missione visibili, quia non importat ordinem divinarum personarum, nec inhabitationem, sicut missio. 1. q. 43. 7 ad 6. et III. q. 39. 8 ad 1.

2. Apparitio convenit patri, non autem mitti. 1. q. 43. 7 ad 6. et III. q. 39. 8 ad 1.

3. Apparitio Christi postquam resurrexit, legitur facta duodecies. III. q. 55 ad 3. et ad 4. q. 83. 5 ad 6.

4. Christus apparuit in alia effigie, propter gloriam ejus, et incredulitatem videntium. III. q. 54. 1 ad 3. et q. 55. 4. o.

5. Christus per apparitiones probare voluit identitatem resurgentis, quoad naturam comedendo, personam eadem effigie, vel accidentia, per cicatrices, veritatem vitae loquendo, et veritatem corporis, per palpationem, et ejus gloriam intrando januis clausis. III. q. 55. 6. c.

6. Christus post ascensionem apparuit quibusdam in specie propria corporali, sicut Paulo. III. q. 57. 6 ad 3.

1. APPELLARE ex confidentia justae causae licet cuilibet, non autem ut per moram justitiam impediatur. 2 2. q. 69. 3. o.

2. Ante sententiam, et post eam licet appellare. 2 2. q. 69. 3 ad 1.

3. Appellare licet a iudice ordinario tantum, et ab ordinario et arbitrario simul, non autem ab arbitrario tantum. 2 2. q. 69. 3 ad 2.

4. Nullus potest appellare post decem dies, nec plus quam ter. 2 2. q. 69. 3 ad 3.

5. Nulli fidei licet ad iudicem infidelem appellare. 2 2. q. 69. 3 ad 3.

1. APPETITUS quid. Appetitus est potentia passiva. 1. q. 80. 2. c. et 1 2. q. 8. 2 ad 3. et q. 27. 1. c. et q. 50. 5 ad 2.

2. Appetitus est inclinatio appetentis in aliquid sibi simile et conveniens. 1. q. 80. 1. c. et 1 2. q. 8. 1. c. et q. 29. 1. c. et q. 50. 5 ad 1.

3. Appetitus omnis est inclinatio consequens formam, sed naturalis naturalem, sensitivus apprehensam a sensu, intellectivus, id est, voluntas apprehensam ab intellectu. 1. q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1. c. et q. 81. 1. c. et q. 87. 4. c. et 1 2. q. 8. 1. c. et q. 17. 8. c. et q. 26. 1. c. et q. 35. 1. c. et q. 40. 3. c.

4. Appetitus cuilibet sequitur cognitionem. 1 2. q. 40. 3. c.

5. Appetitus est ad res, sed cognitio est a rebus. 1. q. 16. 1. c. et q. 19. 3 ad 6. et 6 ad 2. et q. 80. 2. a. 2. et q. 82. 3. c. et 1 2. q. 22. 2. c. et q. 40. 2. c. et q. 66. 6 ad 1. et 2 2. q. 26. 1 ad 2. et q. 27. 4. c.

6. Divisio. Appetitus duplex, s. naturalis, et sensitivus. 1. q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1. c. et 2 2. q. 148. 1 ad 3.

7. Appetitus duplex, s. sensitivus, et intellectivus. 1. q. 80. 2. o. et 2 2. q. 18. 1. c. et q. 24. 1. c. et q. 58. 4. c. et q. 175. 2 ad 2.

8. Appetitus triplex, s. naturalis, sensitivus, et intellectivus. 1. q. 6. 1 ad 1. et q. 19. 1. 9. c. et q. 59. 1. c. et 60. 1. c. et q. 87. 4. c. et 1 2. q. 1. 2. c. ad 3. et q. 26. 1. 2. c. et q. 40. 3. c. et 2 2. q. 29. 2 ad 1.

9. Appetitus naturalis qui sequitur naturae in-

digestiam, s. vis appetitiva vel attractiva, dividitur contra retentivam, digestivam et expulsi-
vam. Et omnes subserviunt nutritivæ, et sunt
vires animæ vegetativæ propriæ, sed in passioni-
bus animæ, secundum similitudinem agentium
naturalium. 1. 2. q. 23. 4. c. et q. 40. 4. c. et 1. q.
117. 1. c. et q. 119. 2. c. et 22. q. 148. 1 ad 3.

10. Appetitus cibi duplex, s. naturalis, id est,
fames et sitis, et animalis, in quo est vitium gulæ,
non autem in primo. 22. q. 148. 1 ad 3.

11. Actus appetitus est appetere non habita,
amare habita et delectari in eis. 1. q. 19. 1. c. ad
2. et q. 59. 1 ad 2.

12. Motus appetitus duplex, s. prosecutio, et
fuga. 22. q. 141. 3. c. et q. 161. 1. c.

13. Ordo motus appetitus proportionatur ordi-
ni motuum naturalium. 1. 2. q. 23. 2. c.

14. Omnis appetitus secundum quod tendit in
bonum, tendit in assimilationem divinæ bonita-
tis. 1. q. 7. 1. c. ad 2. et q. 44. 4. c. ad 3 et 22. q.
34. 1 ad 3.

15. Creatura irrationalis appetit Deum impli-
cite tantum, sed rationalis implicite et expli-
cite. 1. q. 6. 1 ad 2.

16. In omni bono appetitur summum bonum,
id est, Deus. 1. q. 6. 1 ad 2.

17. Appeti propter se dicitur dupliciter, s. so-
lum propter se, et nunquam propter aliud, et
aliquando etiam propter aliud. Primum convenit
soli beatitudini, secundum virtutibus. 22. q.
145. 1 ad 1.

18. Omnia appetunt bonum, esse, perfectionem,
et conjungi suo principio. 1. q. 5. 1. c. et q. 6. 1.
o. et 2 ad 2. et q. 63. 3. c. et 22. q. 64. 5. c.

19. Nullus appetitus est ad malum. 1. q. 19. 9.
c. et q. 103. 8. c. et 1. 2. q. 8. 1. c. et q. 23. 2. c. et
q. 27. 1 ad 1. et q. 28. 4. c.

20. Non esse est appetibile damnatis, et despe-
ratis per accidens tantum, s. ratione poenæ. 1. q.
5. 2 ad 3. et 1. 2. q. 8. 1. 3. et q. 29. 4 ad 2. et q. 73.
8 ad 2.

21. Bonum arduum ratione boni attrahit appe-
titum causando spem, sed ratione difficultatis
retrahit causando desperationem. 22. q. 161. 1. o.

22. Possibile convenit objecto appetitus, non
omnino per accidens. 1. 2. q. 40. 1 ad 3.

23. Appetibile non movet appetitum sensiti-
vum, nec rationalem, nisi apprehendatur. 1. q.
80. 2 ad 1. et 22. q. 34. 1. o. princ.

24. SUBJECTUM. Quælibet res habet aliquem ap-
petitum. 1. q. 59. 1. c. et q. 80. 1. c.

25. NATURALIS. Appetitus naturalis nihil aliud
est, nisi inclinatio et ordo rei ad rem sibi conve-
nientem. 1. q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1. o. et q. 81. 1.
c. et q. 87. 4. c.

26. Appetitus naturalis est habitudo ad bonum
naturale, ad quod tendit quando non habet, et
in quo habito quiescit. 1. q. 19. 1. 2. c.

27. Appetitus naturalis semper tendit in bo-
num existens in re. 1. 2. q. 8. 1. c.

28. Appetitus naturalis semper sequitur for-
mam in re existentem, alii autem apprehensam.
1. q. 59. 1. c. et q. 60. 1. c. et q. 80. 1. c. et 1. 2. q.
8. 1. o. et q. 17. 8. c. et q. 26. 1. c.

29. Illud quod appetitur appetitu naturali po-

test etiam appeti appetitu animali, cum fuerit
apprehensum. 1. 2. q. 30. 3 ad 1.

30. Quælibet potentia animæ appetitu naturali
concupiscit, amat, delectatur, et hujusmodi, sed
appetitu animali sola concupiscibilis. 1. q. 78. 1
ad 3. et q. 80. 1 ad 3. et 1. 2. q. 30. 1 ad 3.

31. Appetitus potest dici naturalis tripliciter,
s. vel quia inest rei a natura, et sic est in qua-
libet potentia animæ, et etiam in voluntate, et
in omni parte et membro corporis, et in omni
re. Vel quia consequitur formam mere natura-
lem et simpliciter immersam materia. Vel quia
consequitur formam rationalem, quæ inest ho-
mini a natura, non tamen ut sequens formam
actu apprehensam ab intellectu. 1. q. 76. 1. c. co.
2. et q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1 ad 3.

32. Appetitus naturalis animæ non est poten-
tia animæ distincta a cæteris ejus potentiis. 1. q.
80. 1. o. et 1. 2. q. 30. 1 ad 3.

33. Appetitus inferior naturaliter sequitur mot-
um appetitus superioris, nisi aliquid repugnet.
22. q. 158. 8. c.

34. Appetitus naturalis non obedit rationis im-
perio. 1. q. 83. 1 ad 5. et 1. 2. q. 17. 8. 9. o. et 2. 2.
q. 148. 1 ad 3.

35. Omnis potentia animæ, naturali appetitu
appetit objectum sibi conveniens. 1. q. 78. 1 ad
3. et q. 80. 1 ad 3. et 1. 2. q. 30. 1 ad 3.

36. Appetitus consequens apprehensionem ani-
malis est potentia animæ distincta a cæteris ejus
potentiis, non autem appetitus naturalis. 1. q. 80.
o. 1. et 1. 2. q. 30. 1 ad 3.

37. Appetitus sensitivus movetur a cogitativa
seu æstimativa, imaginativa, et sensu. 1. q. 81. 3
ad 2. et 1. 2. et q. 75. 2. c.

38. Appetitus sensitivus movetur immediate
ab imaginatione, vel æstimativa, sed mediate a
ratione. 1. q. 81. 3. c. et 1. 2. q. 30. 3 ad 3.

39. Vis cognitiva non movet nisi mediante ap-
petitiva, nec ratio universalis, nisi mediante ra-
tione particulari, nec voluntas, nisi mediante
appetitu sensitivo. 1. q. 20. 1 ad 1. et q. 80. 2 ad 3.
et q. 86. 1 ad 2.

40. Appetitus sensitivus dividitur per concu-
piscibilem, et irascibilem. III. q. 59. 4. c. et q. 78.
1 ad 3. et q. 81. 2. o. et 3. c. et 22. q. 18. 1. c. et
q. 58. 4. c. et q. 168. 2. c.

41. Et uterque appetitus obedit imperio ratio-
nis. 1. q. 74. 3. c. et q. 81. 3. o. et q. 83. 1 ad 1. et
ad 5. et q. 96. 2. c. et q. 110. 2 ad 5. et q. 117. 3 ad
3. et 1. 2. q. 17. 7. o. et q. 26. 1. c. et q. 42. 4. c. et
q. 50. 3. o. et 56. 4. o. et q. 58. 2. c. et 22. q. 58. 2.
c. et 4 ad 3. et q. 158. 2 ad 4. et III. q. 15. 2 ad 1. et
q. 18. 2. c. ad 1. et q. 19. 2. c. et q. 20. 2 ad 3.

42. Appetitus sensitivus non obedit imperio ratio-
nis, nisi mediante voluntate. 1. 2. q. 46. 4 ad 1.

43. Actus appetitus sensitivi ut est a potentia
animæ, subjacet imperio rationis, non autem ut
est ex dispositione organi corporalis. 1. 2. q. 17.
7. o.

44. Proprium hominis est, quod appetitus infe-
rior subdatur appetitui superiori et moveatur ab
eo. 1. 2. q. 74. 3 ad 1. et 2. 2. q. 175. 2 ad 2

45. Appetitus sensitivus est proximus motui
corporis nostri. 1. q. 20. 1 ad 1

46. In passionibus appetitus sensitivi est considerare aliquid quasi materiale, scilicet corporalem transmutationem, et aliquid quasi formale, quod est ex parte appetitus. i. q. 20. 1 ad 2.

47. Bonum sensibile est objectum appetitus sensitivi, sed bonum simpliciter est objectum voluntatis. i. q. 59. 4. c. et 12. q. 1. 2 ad 3. et q. 19. 3. c. et 22. q. 24. 1. c.

48. Nullus appetitus movetur ad suum objectum, nisi apprehendatur sub ratione boni vel mali, convenientis vel nocivi. 12. q. 9. 1 ad 2

49. Appetitus sensitivus, ut rectus a ratione, potest esse subiectum virtutis et vitii. 12. q. 50. 3 ad 3. et q. 56. 3. c. et 4. o. et 5 ad 1. et q. 57. 1 c. et q. 74. 2. c. ad 2. et 3. o.

50. Actus appetitus sensitivi semper est cum transmutatione corporis, et maxime circa cor. i. q. 20. 1 ad 3. et 12. q. 10. 3. c. et q. 22. 2 ad 3.

51. DIFFERENTIA. Appetitus sensitivus et rationalis, i. voluntas, sunt duæ potentie. i. q. 80. 2. o.

52. Actus appetitus sensitivi ratione mutationis corporalis annexæ dicuntur passionem, non autem actus voluntatis. i. q. 20. 1 ad 1.

53. INTELLECTIVUS. Appetitus sensitivus et voluntas sunt rationales participative. 12. q. 24. 1 ad 2. et q. 56. 6 ad 2. et q. 59. 4 ad 2. et q. 61. 2. c. fi. ad 2. et 22. q. 58. 4 ad 3. et iii. q. 18. 2. 4.

54. Appetitus rationalis non dividitur per concupiscibilem et irascibilem. i. q. 59. 4. o. et q. 82. 5. o.

55. Appetitus rationalis non fertur in particulare, nisi sub ratione universalis. i. q. 80. 2 ad 2.

1. APPREHENSIO aliqua est causa timoris, et omnium operationum appetitus. 22. q. 7. 1. c.

2. Respectus qui est tantum in apprehensione rationis conferentis unum alteri, est relatio rationis tantum. i. q. 28. 1. c.

1. APPROPINQUATIO. Quanto aliquid habet minus de potentialitate, tanto magis appropinquat Deo. 12. q. 22. 2 ad 1.

2. Quanto aliqua sunt fini bono propinquiora, tanto sunt meliora. 22. q. 81. 6. c. princ.

1. APPROPRIATIO in communi est manifestatio divinarum personarum per attributa essentialia. i. q. 39. 7. c.

2. Appropriatio in divinis potest fieri dupliciter, scilicet ex parte creaturarum, et ex parte Dei. Prima debet semper fieri per contrarium, secunda vero per similitudinem ad proprium. i. q. 39. 7. c. ad 1. et 8. c. co. 2.

3. Appropriatum ut sic est posterius proprio secundum modum intelligendi, sed ut essentialiter, est e converso. i. q. 39. 7 ad 3.

4. Attributa convenienter appropriantur divinis personis. i. q. 39. 7. 8. o.

5. Essentialia nulli personæ appropriantur, nec operatio. i. q. 39. 8. c.

6. IN SPECIALI potentia appropriatur Patri, sapientia Filio, bonitas vero Spiritui sancto. i. q. 39. 7. 8. c. et q. 45. 6 ad 2. et q. 46. 3. c. et 22. q. 14. 1. c.

7. Veritas in divinis appropriatur Filio. i. q. 39. 8. c.

8. Principium effectivum appropriatur Patri, exemplare autem Filio. i. q. 46. 3. c.

9. Æternitas appropriatur Patri, pulchritudo Filio, usus vero Spiritui sancto, secundum Hilarium. i. q. 39. 8. c. et iii. q. 59. 1 ad 2.

10. Unitas appropriatur Patri, imago, æqualitas, et verbum Filio, nexus vero Spiritui sancto, secundum Augustinum. i. q. 37. 1 ad 3. et q. 39. 8. c. et q. 47. 2 ad 2. et iii. q. 58. 2 ad 3.

11. Ex ipso appropriatur Patri; per quem, Filio; in quo, Spiritui sancto. i. q. 36. 8. c.

12. Creatorem esse, appropriatur Patri; per quem, Filio; dominium vero et vivificatio, Spiritui sancto. i. q. 45. 6 ad 2.

1. AQUA. In communi habet sex proprietates, quia est diaphana, humida, frigida, generativa, abundans ubique, et sine pretio. iii. q. 66. 3. c. et q. 69. 2 ad 2. et 4 ad 1. c.

2. Aqua est duplex, scilicet viva, id est continuata suo principio cum fluxu, et mortua, id est stans. i. q. 18. 1 ad 3.

3. Aqua non cooperit totam terram contra naturam, propter viventia super eam. i. q. 69. 1 ad 2 et ad 4.

4. Congregatio aquarum convenienter describitur tertia die. i. q. 69. 1. o.

5. Aquæ dicuntur potius congregari et dividi quam creari, quia labiliter fluxæ sunt. Sed aquæ quæ supra cælos sunt, non sunt fluidæ secundum Basilium. i. q. 68. 2. c. et ad 2. fi. et q. 69. 1 ad 1.

6. Aqua calida citius et fortius congelatur. 12. q. 35. 6. a. 2. et q. 37. 1 ad 2. et q. 48. 2. c. et q. 87. 2. c.

7. DE LATERE CHRISTI. Vera aqua exivit de latere Christi, in cruce. iii. q. 66. 4 ad 3. et q. 74. 7 ad 3.

8. BENEDICTA. Aqua benedicta non est sacramentum, sed est quid sacramentale. iii. q. 65. 1 ad 6.

9. Aqua benedicta non ordinatur directe ad remedium præstandum, sed contra dæmones, et contra omne impedimentum sacramentorum. iii. q. 65. 1 ad 6.

10. Aqua benedicta datur contra impugnationem exteriorum dæmonum; exorcismus autem, contra interiores. iii. q. 71. 2 ad 3.

11. Aqua benedicta delet peccata venialia. iii. q. 65. 1 ad 6 et ad 8, et q. 83 ad 3. et q. 87. 3. c.

12. Aqua benedicta potest iterari, non autem exorcismus, pro quo sumitur contra dæmones. iii. q. 71. 2 ad 3.

13. Aquæ benedictæ potest fieri additio aquæ non benedictæ, et tota erit benedicta. iii. q. 77. 8 ad 3. et q. 83. 3 ad 3. et q. 87. 3. o.

Aquila significat superbiam. 12. q. 102. 6 ad 1. c. 2. fi.

AQUILUS flans facit generare mares, auster vero feminas. i. q. 92. 1 ad 1. et q. 99. 2 ad 2.

1. Aliter habetur spes fructificationis arboris cum virescit frondibus, et aliter cum jam primordia fructuum incipiunt apparere. 12. q. 69. 3. c.

2. In arboribus et in herbis nihil erat immundum secundum legem, sicut in omni genere animalium. 12. q. 102. 6 ad 2.

1. ARCA testamenti significat secreta fidei, quæ

permittuntur videri a majoribus tantum. I 2. q. 102. 4 ad 6.

2. Dispositio arce testamenti interius et exterius, et expositio litteralis et figuralis omnium pertinentium ad eam. I 2. q. 102. 4 ad 6.

ARCHANGELI sunt medius ordo inter angelos et Principatus. I. q. 108. 5 ad 4.

ARCHITECTOR est principalis artifex præcipiens induci formam, et præparari materiam. I. q. 18. 3. c.

1. ARGUMENTUM dicitur dupliciter, scilicet ratio rei dubiæ, et signum evidens sensibile. III. q. 55. 5. c.

2. Oratio firmat argumentum, primo a substantia actus; secundo a circumstantiis. I 2. q. 17 ad 1.

3. Argumentum ex solo litterali sensu sumitur sacræ Scripturæ. I. q. 1. 10 ad 1.

4. Argumentum ab auctoritate Dei est firmissimum, sed ab auctoritate humana est debilissimum. I. q. 1. 8 ad 2.

ARITHMETICA et geometria procedunt ex principiis notis lumine naturali intellectus. I. q. 1. 2. c.

1. ARISTOTELES instituit sectam peripateticorum, quorum princeps ipse fuit. I 2. q. 59. 2. c. et 2 2. q. 123. 10. c.

ARMUS dexter, et pectusculum hostiæ in lege veteri, erant sacerdotis contra divinationem, et quia sapientia cordis et fortitudo sunt ei necessaria. I 2. q. 102. 3 ad 8. fi.

SPIRITUS sanctus dicitur pignus, sed magis proprie arrha, quia Spiritus sanctus dicitur arrha, per respectum ad ea dona, quæ manent in patria; pignus vero per respectum ad ea quæ evacuabuntur. I 2. q. 114. 3 ad 3. fi.

1. ARROGANTIA. Arrogans est, qui sibi tribuit quod non habet. 2 2. q. 112. 1 ad 2.

2. Arrogantia qua aliquis supra se extollitur, est species superbæ. Nec est jactantia, sed sæpe est causa ejus. 2 2. q. 112. 1 ad 2.

1. ARS quid. Ars est virtus intellectualis, inquantum facit facultatem boni operis. Non autem simpliciter est virtus, quia non perficit usum, nec appetitum. I 2. q. 57. 3. 4. o.

2. Ars est recta ratio factibilium, et habitus operativus. I. q. 22. 2. c. et I 2. q. 57. 3. 4. o. et q. 93. 1. c. et 2 2. q. 47. 5. c.

3. Forma artis est similitudo ultimi effectus intenti ab artifice. III. q. 78. 2. c.

4. Ars semper est ad bonum, sicut et scientia. I 2. q. 57. 3 ad 1.

5. Artis est aliqua virtus, quia ad bonum ejus usum requiritur aliqua virtus moralis. I 2. q. 57. 3 ad 2. et 2 2. q. 47. 4 ad 2.

6. Scientiæ ad nullum opus ordinatæ dicuntur simpliciter scientiæ, non autem artes. I 2. q. 57. 3 ad 3.

7. Artes quæ ordinantur ad opus rationis, dicuntur liberales. Quæ vero ordinantur ad opus corporis dicuntur serviles. I 2. q. 57. 3 ad 3.

8. Artes liberales sunt speculativæ. Sed dicuntur artes, quia habent aliquid per modum operis. I 2. q. 57. 3 ad 3. et 2 2. q. 47. 2 ad 3.

9. Omnis applicatio rationis rectæ ad aliquid

factibile pertinet ad artem. Ideo est aliqua ars speculativa. Non autem prudentia, quia est tantum de consiliabilibus, in quibus non sunt viæ determinatæ ad finem. 2 2. q. 47. 2 ad 3.

10. COMPARATIO. Ars magis convenit cum prudentia quam habitus speculativi ratione objecti et subjecti. Sed e converso, ratione virtutis. I 2. q. 57. 4 ad 2.

11. Ars differt realiter a prudentia. I 2. q. 57. 4. o. 5 ad 1. et 2 2. q. 47. 4 ad 2.

12. Ars non requirit aliquos habitus morales in appetitu, sicut requirit prudentia. I 2. q. 57. 4. c. et q. 58. 5 ad 2.

13. Ars habet determinata media ad finem. Sed in quibusdam non habet in quibus per similitudinem dicitur aliquis prudenter agere, ut in medicina, et navali, in quibus est necessarium consilium. 2 2. q. 47. 4 ad 2. et q. 49. 5 ad 2.

14. Bonum artis est extra hominem, s. in artificialibus, sed bonum prudentiæ est intra hominem. I 2. q. 57. 4. c. et 5 ad 1.

15. Operatio artis fundatur super operationem naturæ, et hæc super creationem. I. q. 45. 8. c. ad 4.

16. Initium artis secundum ejus essentiam sunt principia ex quibus procedit ars. Sed secundum ejus effectum est unde incipit ars operari, sicut principium artis edificativæ est fundamentum. 2 2. q. 19. 7. c.

17. Quicquid est contra naturam artificiatum, est contra naturam artis. I 2. q. 71. 2 ad 4.

18. Ars non potest inducere formam substantialem, nisi virtute naturæ. 2 2. q. 77. 2 ad 1. et III. q. 66. 4. c. et q. 75. 6 ad 1.

19. In aliqua materia est virtus agens ad productionem formæ artis, in aliqua vero non. I. q. 77. 1. c.

20. Vendere artes liberales quoad veritatem earum, peccatum est simoniæ, non autem locare operas suas, s. docendo eas, quia hoc licitum est. 2 2. q. 100. 3. c. ad 3.

21. Id quod de se ordinatur ad malum, non est ars. I 2. q. 57. 3 ad 1. et 2 2. q. 95. 1 ad 2. et q. 169. 2 ad 4.

22. In actu artis dupliciter contingit esse peccatum, s. deviando a fine particulari artis et a fine communi. Primum est proprium, secundum vero est artificis, inquantum est homo. I 2. q. 21. 2 ad 2. et q. 57. 3 ad 1.

23. In arte peccans volens, est elegibilior quam peccans nolens, sed in virtutibus moralibus est e converso. I 2. q. 21. 2 ad 2. et q. 57. 4. c. et 2 2. q. 47. 1 ad 3. et 8. c.

24. Artes quibus ut pluries aliqui male utuntur, licet de se sint licitæ, debent tamen extirpari de civitate per principes, secundum Platonem. 2 2. q. 169. 2 ad 4.

1. ARTICULUS fidei est indivisibilis veritas de Deo, arcans nos ad credendum, secundum Richardum de Sancto Victore. 2 2. q. 1. 6. o.

2. Articulus dicitur quadrupliciter, s. membrum, conclusio, particula in judicio, et spiritualis difficultas supposita in fide, non dependens ex alia. 2 2. q. 1. 6. c.

ARTIFEX ex suo opere est laudabilis vel cul-

pablis, per bonitatem vel malitiam sui actus. 1 2. q. 21. 2. c. ad 2.

1. FORMÆ artificialium sunt accidentia. III. q. 66. 4. c.

2. Formæ artificialium nihil aliud sunt quam compositio, ordo, et figura. 2 2. q. 96. 2 ad 2.

3. In artificialibus ratio ordinatur ad finem particularem, in moralibus autem ad finem communem totius humanæ vitæ. 1 2. q. 21. 2 ad 2. et q. 57. 4 ad 3. et 2 2. q. 47. 4 ad 2.

4. Nullum artificiale, ut imagines et verba, habet aliquam vim a constellationibus, sed a demonibus. 2 2. q. 96. 2 ad 2.

1. ASCENDERE in cælum, fuit conveniens Christo. III. q. 57. 1. 6. c.

2. Christus ascendit secundum utramque naturam. III. q. 57. 2. c.

3. Christus ascendit propria virtute utriusque naturæ. III. q. 57. 3. o.

4. Christus ascendit super omnes cælos, et super omnem creaturam. III. q. 57. 4. 5. o. et q. 58. 3. c.

5. Ascensio Christi, et quies sursum, vel cuiuscumque corporis gloriosi, non est violenta, sed naturalis. 1. q. 57. 3 ad 2. et 4 ad 4.

6. Crebra fuit Christi conversatio cum discipulis ad eorum consolationem, ante ejus ascensionem. III. q. 55. 3 ad 3.

7. Nescitur ubi Christus corporaliter ante ascensionem manserit, cum hoc Scriptura non tradat. III. q. 55. 3 ad 2.

8. Christus non statim post resurrectionem ascendit, propter fidem confirmandam. III. q. 57. 1 ad 4.

9. Ascensio Christi non fuit in instanti. III. q. 57. 3 ad 3.

10. Ascensio Christi fuit causa nostræ salutis. III. q. 57. 6. o.

11. Ascensio Christi aperuit nobis paradisum, quoad locum, non autem quoad visionem. III. q. 49. 5 ad 4.

12. Animæ sanctorum post resurrectionem et ante ascensionem Christi, etiam in limbo, videntur Deum per essentiam. III. q. 52. 4 ad 3.

13. Ante ascensionem Christi nullus intravit paradisum cælestem, sed latro statim moriens intravit in visionem Dei, non autem in paradisum terrestrem. III. q. 52. 4 ad 3.

14. Ascendenti Christo accrevit gaudium, quoad modum, non autem intensive, nec extensive, quia de omnibus perfectum gaudium habuit ab instanti suæ conceptionis. III. q. 57. 1 ad 2.

1. ASSENTIRE est actus intellectus, sed consentire est actus voluntatis. 1 2. q. 15. 1. ad 3. et 1 2. q. 2. 1 ad 3.

2. Assensus contingit tripliciter, s. propter evidentiam rei, sicut principiorum habitus, vel propter aliud, ut in scientia, vel per imperium voluntatis, ut credere. 2 2. q. 1. 4. c. et q. 2. 2. c.

3. Voluntas dupliciter movet intellectum ad assentiendum, s. ex ordine ad bonum, vel coactione veri non visi. 2 2. q. 5. 2. c.

4. Intellectus dupliciter perficitur ad assentiendum veritati. Primo capiendū eam, secundo habendo certum iudicium de ea. 2 2. q. 9. 1. c.

5. Intellectus necessario assentit principiis per se notis, et aliis cognitis sequi necessario ex iis, non autem aliis veris. Quædam enim ex necessitate consequuntur ex principiis, ita s. quod non possunt esse falsa, principiis existentibus veris, sicut sunt omnes conclusiones demonstrationum, et huiusmodi veris intellectus de necessitate assentit, postquam percepit ordinem eorum, non autem prius. 1. q. 62. 8 ad 2. et q. 82. 1. 2. c. et 1 2. q. 17. 6. c.

6. Intellectus non potest assentire oppositis dignitatibus. 1. q. 2. 10. c.

ASSIDUITAS unius rei fastidium parit. 2 2. q. 88. 11 ad 4.

1. ASSIMILATIO in communi. Est duplex, s. in natura, et in specie intelligibili. Secunda requiritur in cognitione, non autem prima. 1. q. 57. 2 ad 2. et q. 85. 8 ad 3. et q. 88. 1 ad 2.

2. Intelligere per assimilationem convenit soli intellectui recipienti speciem a rebus. 1. q. 14. 2 ad 2.

3. Assimilari possumus tripliciter Verbo Dei, sive filio Dei, primo, secundum rationem formæ, et non secundum intellectualitatem ipsius, non solum secundum rationem formæ; secundo, secundum intellectualitatem ipsius; tertio, secundum unitatem quam habet ad patrem, per gratiam et charitatem. III. q. 23. 3. c.

4. Talis assimilatio per gratiam et charitatem perficitur ratione adoptionis, quia sic assimilatis debetur hæreditas æterna. III. q. 23. 3. c.

5. Assimilatio intellectus practici ad Deum est secundum proportionalitatem, speculativi autem secundum unionem et informationem, quæ est multo major. 1 2. q. 3. 5 ad 1.

6. Summa assimilatio hominis ad Deum est per operationem. Ideo per beatitudinem homo Deo maxime conformatur. 1. q. 63. 3. c. et 1 2. q. 55. 2 ad 3.

7. Generans non assimilatur sibi genitum in perfectionibus acquisitis per actus, nisi in aptitudine. 1 2. q. 81. 2. c.

8. FILII. Causa assimilationis filii ad patrem non est materia, sed formativa virtus in semine, causata ex operatione virtutis formativæ patris in semen. 1. q. 119. 2 ad 2.

9. Filii quandoque assimilantur avis et proavis, quia in semine est virtus eorum. 1. q. 119. 2. c. ad 2.

10. Filii magis assimilantur parentibus secundum frascibilem quam secundum concupiscibilem. 1 2. q. 6. 5. c. et 2 2. q. 156. 4. c.

1. ASSISTERE sumitur dupliciter, s. simpliciter, et secundum quid. 1. q. 112. 3. c.

2. Deo Assistere Deo est esse circa Deum, 1. immediate recipere illuminationes in simplicitate divini luminis. 1. q. 112. 3. c.

3. Satan dicitur affuisse, non autem astitisse Deo. 1. q. 112. 3 ad 3.

1. ASSUMERE dicit actum assumentis, et terminum. III. q. 2. 8. c. et q. 3. 1. 2. 4. c.

2. Assumere proprie convenit personæ, non autem naturæ. III. q. 3. 1. 2. 3. o.

3. Assumi convenit naturæ, non autem personæ. III. q. 4. o. et q. 16. 4 ad 3.

4. Assumptio significat actionem in fieri, et respicit diversimode agens, patiens, terminum a quo, et terminum ad quem: unio autem significat relationem in facto esse, et eodem modo respiciens omnia. III. q. 2. 8. o.

5. Assumptio differt ratione ab unione, et incarnatione, seu humanatione. III. q. 2. 8 ad 3.

6. Natura divina est unita, non autem assumpta. Sed natura humana est unita, et assumpta. III. q. 2. 8. c. ad 2.

7. Uniens est unitum, non autem assumens est assumptum. III. q. 2. 8. c.

8. Omnis persona assumens est uniens. Non autem e converso, quia pater est uniens, non autem assumens. III. q. 2. 8 ad 2. et q. 3. 1 ad 1.

9. Assumere naturæ convenit, ratione principii tantum, sed personæ, ratione principii et termini. III. q. 1. 1. 2. o. et 4 ad 2.

10. Abstracta personalitate, natura posset assumere. III. q. 3. 3. o.

11. Deus posset assumere naturam angelicam sine corruptione personalitatis angelicæ. III. q. 4. 1 ad 3.

12. Quælibet natura posset de potentia Dei absoluta assumi, sed tantum natura humana, secundum congruentiam. III. q. 4. 1. o.

13. Quælibet persona potest sine alia incarnari, et assumere. III. q. 3. 4. 5. o.

14. Tres personæ possunt unam numero naturam assumere. III. q. 3. 6. o.

15. Et tunc tres personæ essent unus homo, unitate naturæ, non autem unitate personæ. III. q. 3. 6. 1. et 7 ad 2.

16. Una persona potest plures naturas humanas assumere. III. q. 3. 7. o.

17. Si una persona divina assumeret duas naturas humanas, tunc illa persona esset tantum unus homo, et non plures. III. q. 3. 7 ad 2.

18. Assumptio naturæ humanæ convenientius facta est ad filium quam ad Patrem, vel ad Spiritum sanctum. III. q. 3. 8. o. et q. 39. 8 ad 2.

19. Filius Dei assumpsit naturam humanam cum omnibus perfectionibus suis. III. q. 9. 1. c. et q. 18. 1. 2. o.

20. Columba non fuit assumpta in unitate personæ Spiritus sancti, quia non apparuit ut salvaret, sed ut significaret. I. q. 43. 7 ad 1. et III. q. 39. 6 ad 2. et 7. c.

21. Natura humana assumpta est in individuo. III. q. 2. 2 ad 3. et 5 ad 2. et q. 4. 2 ad 1. et 3. co. et 4. o.

22. Non decuit, ut natura humana in quolibet suo supposito assumeretur. III. q. 2. 5 ad 2. et q. 4. 5. o.

23. Natura humana convenienter assumpta est de stirpe Adæ. III. q. 4. 6. o. et q. 31. 1. o.

24. Natura humana non debuit immediate assumi in Adam. III. q. 4. 6 ad 2.

25. Assumi convenit naturæ humanæ ratione sui, et non ratione suppositi, ideo non convenit Deo. III. q. 16. 4 ad 3.

26. Deus convenienter carnem assumpsit de muliere. III. q. 31. 4. o.

27. Deus non assumpsit hominem. III. q. 4. 3. o.

28. CONTRA ERRORES. Christus assumpsit ani-

mam, contra Arium, Eunomium, et Apollinarem. III. q. 5. 3. o. et q. 10. 2 ad 1.

29. Christus assumpsit animam rationalem, contra Eunomium, et Apollinarem. III. q. 5. 4. o. et q. 16. 3 ad 2. et q. 18. 1. c.

30. Assumptio Christi non fuit tantum per inhabitationem gratiæ, contra Nestorium, et Theodorum. III. q. 2. 6. c. et q. 6. 1. 3. 4. 7. c. et q. 18. 1. c.

31. Christus non attulit corpus de cælo, sed assumpsit ipsum de muliere, contra Valentinum et Marcianum. III. q. 5. 2. o. et q. 35. 3. c. et q. 37. 1. c. et q. 5. 4. 3. c.

32. Christus assumpsit verum corpus, et non phantasticum, contra Manichæum et Valentinum. III. q. 5. 1. o. et 2. c. et q. 14. 1. c. et q. 16. 1. c. et q. 37. 1. c. et q. 39. 7. c.

33. Christus assumpsit naturam humanam integram et perfectam. III. q. 9. 1. c. et q. 18. 1. c. et 2. c.

34. Hæreticum est dicere Christum non assumpsisse partes unitas. III. q. 2. 5. c.

35. Hæreticum est dicere Deum esse unitum homini accidentaliter. III. q. 2. 6. c.

36. PARTES. Caro assumpta est mediante anima, et anima mediante spiritu. III. q. 6. 1. 2. o. et 3 ad 1. et 4 ad 3. et q. 33. 2. c. et q. 49. 6 ad 3. et q. 50. 2 ad 2. et 3. c.

37. Caro Christi assumpta est de Adam, de David, et de Abraham. III. q. 31. 1. 2. o.

38. Anima Christi non fuit prius creata quam assumpta. III. q. 6. 3. o.

39. Partes assumptæ sunt mediante toto ordine intentionis, sed e converso ordine executionis. III. q. 6. 5. o.

40. Natura humana assumpta est mediante gratia habituali, sicut medio congruitatis, et Spiritu sancto sicut causante, et unione sicut effectu consequente. III. q. 6. 6. o.

41. In eodem instanti anima et caro sunt assumptæ et unitæ. III. q. 6. 1. c. et 3. 4. o. et 6. o. et q. 33. 2. o. et q. 34. 1. c. et q. 35. 4. c.

42. In eodem instanti anima creata est, caro concepta et animata, et utraque assumpta est a Verbo, s. in primo instanti. III. q. 6. 3. 4. o. et q. 33. 1. 2. 3. o. et q. 35. 4. o.

43. DEFECTUS. Christus assumpsit omnes defectus naturales corporis, communes toti naturæ humanæ. III. q. 12. 4 ad 3. et q. 14. 4. o. et q. 15. 1. c. et q. 46. 4 ad 3.

44. Christus nullum morbum assumpsit, nec aliquem defectum non communem omni homini. III. q. 14. 4. o. et q. 46. 3 ad 2. et 5. o. et 9. ad 4. et q. 51. 3. c.

45. Christus nullum defectum contraxit, sed voluntarie assumpsit. III. q. 14. 3. o.

46. Christus assumpsit defectus corporis necessitate naturæ corporis, non autem coacte, nec contra voluntatem divinam, nec humanam. III. q. 14. 2. o. et q. 15. 5 ad 1 et ad 2.

47. Christus nullum defectum animæ assumpsit, nec contraxit, s. ignorantiam, culpam vel defectum gratiæ. III. q. 1. 1 ad 3. et q. 12. 4 ad 3 et q. 14. 1 ad 1. et 3 ad 1. et 4. c. ad 2. et q. 15. o. et q. 31. 7. o. et q. 46. 4 ad 2.

1. **ASTROLOGIA** et perspectiva non sunt proprie species mathematicæ, sed secundum quid. 1 2. q. 35. 8. c.

2. Astrologia et perspectiva sunt magis naturales quam mathematicæ materialiter, sed formaliter et principaliter sunt e converso. 2 2. q. 9. 2 ad 3.

3. Astrologus potest prædicere futura determinata ut semper vel ut frequenter in suis causis, non autem contingentia ad utrumlibet. 1. q. 115. 4 ad 3. et 1 2. q. 9. 5 ad 3. et 2 2. q. 95. 1. o. et 5. o.

1. **ASTUTIA**. Est vitium speciale, differens a prudentia carnis, utens non veris viis vel mediis, sed simulatis. Ideo opponitur prudentiæ. 2 2. q. 55. 3. o. et 4. c. et q. 69. 2. c. et q. 97. 13 ad 3. et q. 111. 3 ad 2.

2. Astutia quandoque dicitur prudentia, et e converso. 2 2. q. 55. 3 ad 1. et 4 ad 1. et q. 92. 1 ad 1.

3. Astutia consistit in excogitatione simulatæ viæ, sed dolus et fraus in executione ejus. 2 2. q. 55. 4. 5. o. et q. 69. 2. c. et q. 111. 3 ad 2.

1. **ATHANASIUS** et Gregorius Nazianzenus tantæ auctoritatis fuerunt, ut nemo contrariaretur eis. 1. q. 61. 3. c.

1. **ATTENTIO** triplex in oratione, s. ad verba, ad petitionem, et ad Deum, vel ad aliam circumstantiam. 2 2. q. 83. 13. c.

2. Attentio actualis est necessaria in oratione, saltem in principio. 2 2. q. 83. 13. o.

1. **ATTINGERE** naturam superiorem contingit dupliciter, s. objective, et secundum virtutem. 1 2. q. 3. 7 ad 3.

2. Attingere Deum tripliciter contingit, s. similitudine, operatione, et unione personali. Primum convenit omni creature, secundum tantum rationali, tertium vero soli Christo. 2 2. q. 2. 3. c.

1. **ATTRIBUI**. Ex eo quod aliquid attribuitur alicui, oportet ei attribui omnia quæ sunt de ratione ejus. 1. q. 28. 3. c.

1. **ATTRIBUTA** Dei differunt tantum ratione, sed fundamentum habent ex natura rei. 1. q. 13. 4. o. et 12. c.

2. Plura attributa sunt in Deo, sed unite. 1. q. 13. 4. o. et 12. c.

3. Attributa essentialia possunt a nobis naturaliter cognosci, non autem personalia. 1. q. 32. 1. o. et q. 39. 7. c.

4. Ratio attributorum est conceptio intellectus, quam significat nomen. 1. q. 13. 1. c. et 4. o.

5. Attributa divina prædicantur de se invicem nominibus primæ intentionis, non autem secundæ. 1. q. 32. 3 ad 3.

6. Quilibet effectus Dei est a quolibet attributo ejus, tamen reducitur ad illud, cum ejus ratione magis convenit. 1. q. 45. 6 ad 3.

1. **AVARITIA** quid. Est immoderatus amor habendi. 2 2. q. 118. 1. 8. c.

2. Avaritia proprie semper est peccatum. 2 2. q. 118. 1. o. et q. 119. 1. o.

3. Avaritia est peccatum spirituale. 2 2. q. 118. 6. o.

4. Avaritia, secundum quod opponitur justitiæ,

hoc modo ex genere suo est peccatum mortale. Contingit tamen in hoc genere avaritia esse peccatum veniale, propter imperfectionem actus. 2 2. q. 118. 4. o.

5. Avaritia est medium inter peccata pure spiritualia, et peccata pure carnalia. 1 2. q. 72. 2 ad 4. et 2 2. q. 118. 6 ad 1.

6. Avaritia est contra Deum, contra se, et contra proximum. 2 2. q. 18. 1 ad 2. et 3 ad 1.

7. **SUBJECTUM**. Avaritia large est in dæmonibus, s. immoderata cupiditas habendi quodcumque bonum creatum, non autem proprie. 1. q. 63. 2 ad 2.

8. Senes sunt naturaliter avari, propter defectum naturæ eorum. 2 2. q. 118. 1 ad 3. et 5 ad 3. et q. 119. 3. o.

9. **DIVISIO**. Avaritia dupliciter importat immoderantiam exteriorum, s. in affectu, et in re. 2 2. q. 55. 8. c. et q. 118. 1 ad 2. et 3. c.

10. Avaritia sumitur dupliciter, s. large pro omni cupiditate inordinata habendi quodcumque bonum creatum, et proprie ut est speciale peccatum circa possessiones exteriores. 1. q. 63. 2 ad 2. et 2 2. q. 118. 2. o. et 5 ad 2.

11. **SPECIES**. Species avaritiæ sunt septem, s. parcitas, tenacitas, cymilitas, turpe lucrum, usura, latrocinium, et alea. 2 2. q. 118. 8 ad 4.

12. Avaritia est vitium capitale, cujus filii sunt septem, s. proditio, fraus, fallacia, perjurium, inquietudo, violentia, et obduratio. 2 2. q. 55. 8. o. et q. 118. 7. 8. o.

13. Avaritia, libido, et cupiditas dicuntur tripliciter, scilicet passio habitualis consequens peccatum originale, i. fomes, inordinatus appetitus cujuscumque rei vel tantum divitiarum. Prima est radix omnis peccati. Secunda est genus omnis peccati. Tertia est vitium capitale. 1 2. q. 77. 5 ad 1. et q. 82. 4 ad 3. et q. 84. 1. o. et 2 2. q. 24. 10 ad 2. et q. 119. 2 ad 1.

14. Avaritia tiam tertio modo, s. ut est tantum inordinatus appetitus divitiarum, radix est omnium peccatorum. 1 2. q. 84. 1. o. et 2. c. fi. et 3 ad 1. et 4 ad 4. et 2 2. q. 119. 2 ad 1.

15. Avaritia facit homines odiosos, et causatur ex nimio amore sui. 1 2. q. 29. 4 ad 3.

16. **GRAVITAS**. Avaritia est maximum peccatorum secundum quid, i. ex parte conversionis, et est minimum simpliciter, i. ex parte aversionis. 2 2. q. 118. 5. o.

17. Avaritia est gravius peccatum prodigalitate, quia magis repugnat liberalitati; sed inutilior est et insanabilior triplici ratione, s. quia prodigus facile est sanabilis per hoc quod declinat ad ætatem senectutis, quæ est contraria prodigalitati; et per hoc quod pervenit ad egestatem de facili, dum multa inutiliter consumit, et sic pauper factus, non potest in dando superabundare; et etiam quia de facili perducitur ad virtutem propter similitudinem, quam ad ipsam virtutem habet. Sed avarus non de facili sanatur, quia habet iis contraria. 2 2. q. 107. 2. c. et q. 118. 5 ad 3. et q. 119. 3. o.

18. Avaritia superabundat in amando, acqui-
rendo et retinendo, sed deficit in dando; prodigalitas autem e converso. 2 2. q. 119. 3. o.

19. Ex avaritia quandoque nascitur prodigalitas, dum aliquis multa consumit, ad captandum favorem aliorum, a quibus capiat. 2 2. q. 119. 2 ad 1.

20. Prodigalitas opponitur avaritiæ, licet quandoque secundum diversa sint in eodem, quia denominatur a principali, s. a datione. 1 2. q. 72. 8 ad 3. et 2 2. q. 118. 1 ad 4.

21. COMPARATIO. Avaritia ut est inordinatio affectus, opponitur liberalitati, sed ut est extra in re opponitur justitiæ. 2 2. q. 117. principio, et q. 118. principio. et 3. o.

22. Avaritia ut opponitur liberalitati, habet vitium oppositum, s. prodigalitem, non autem ut opponitur justitiæ. 2 2. q. 118. 3 ad 3. et q. 119. 1. o.

23. Actus perfectus avaritiæ oppositæ justitiæ est peccatum mortale, non autem oppositæ liberalitati, nisi sit contra charitatem. 1 2. q. 118. 4. o.

1. AUDACIA includit in se securitatem, sicut contrariam privationem. 1 2. q. 45. 1 ad 3.

2. Audacia proprie respicit malum, sed bonum ei conjunctum respicit spes. Et similiter desperatio respicit directe bonum, sed malum ei conjunctum respicit timor. 1 2. q. 45. 2 ad 3. et 4 ad 3.

3. Audacia est peccatum contrarium fortitudini. 2 2. q. 126. 2 ad 3. et q. 127. 2. o.

4. Audacia contrariatur timori, secundum accessum et recessum circa idem objectum, spes autem secundum contrarietatem objectorum. 1 2. q. 23. 2. c. fi. et q. 45. 1. o. et 3. c. et 2 2. q. 123. 3 ad 3. et q. 129. 6 ad 2.

5. Sicut spes est prior quam audacia, ita timor est prior quam desperatio. 1 2. q. 45. 2 ad 2.

6. Sicut ex timore non semper sequitur desperatio, nisi sit intensus, sic nec ex spe audacia, nisi sit vehemens. 1 2. q. 45. 2 ad 2.

7. Nullus defectus est per se causa audaciæ, sed omnia quæ faciunt spem victoriæ, vel calefaciunt cor. 1 2. q. 25. 3. c. et q. 45. 3. o.

8. Omnia quæ sunt nata causare spem vel excludere timorem, ex parte animæ vel corporis, sunt causa audaciæ. 1 2. q. 45. 3. c.

9. Audacia sequitur spem, nec est pars ejus sed effectus, sicut desperatio respectu timoris. 1 2. q. 25. 3. c. fi. et q. 45. 2. o. et 3. c. et 2 2. q. 125. 2 ad 3. et q. 129. 7. c.

10. Audacia non potest esse passio principalis. 1 2. q. 25. 4 ad 2. et ad 3. et q. 45. 2 ad 3.

11. Audacia causat tremorem, revocando calorem ab exterioribus ad interiora, s. ad cor, timor autem ad inferiora. 1 2. q. 45. 4 ad 1.

12. Audacia non causatur ex ira, nisi mediante spe. 1 2. q. 45. 4 ad 3.

13. Audacia est subjective in irascibili. 1. q. 59. 1 ad 2. et 1 2. q. 23. 1. 2. c.

14. Habentes se bene ad divina, et passi injusta, habentes cor parvum, et experti sunt audaciores oppositis. 1 2. q. 45. 3. o.

15. Habentes pulmonem sanguineum, et amatores vini sunt audaciores aliis, propter caliditatem ampliantem et extendentem cor. 1 2. q. 45. 3. c. ad 1.

16. Audaces sunt promptiores in principio quam in ipsis periculis, sed fortes e converso. 1 2. q. 45. 4. o.

1. AUDIENS detractiones peccat, minus tamen quam detrahens, nisi audiat ex odio. 2 2. q. 75. 4. o.

2. Auditus duplex, s. interior et exterior. 2 2. q. 5. 1 ad 3.

3. Auditus deservit disciplinæ, et visus deservit intentioni. 1. q. 117. 1. o.

AVE MARIA exponitur. III. q. 30. 4. o.

1. Conversio potest esse sine aversione, ut in peccato veniali. 1 2. q. 72. 5. c. et III. q. 86. 4. 5. c.

2. Si posset esse conversio sine aversione, non esset peccatum mortale. 2 2. q. 20. 3. c.

3. In omni peccato mortali est aversio et conversio. 1 2. q. 72. 5. c. et q. 87. 4. o. 2 2. q. 20. 1 ad 1. et q. 21. 12 ad 4. et q. 162. 6. c. et III. q. 86. 4. c. et q. 88. 1. c.

4. Ratio materialis peccati mortalis est in conversione, formalis autem in aversione. 2 2. q. 10. 3. c. et q. 110. 4. c. et q. 118. 5. c. fi. et q. 162. 6. c. et III. q. 86. 4 ad 1.

5. In peccato est duplex aversio, s. a regula rationis, quoad circumstantias, quam sequitur alia, s. aversio a Deo. 1 2. q. 73. 7 ad 3.

6. Ratio inferior potest averti a rationibus æternis quibus intendit, ut regulata, non autem ut regulans, secundum eas, quia hoc est proprium rationis superioris. 1 2. q. 74. 8 ad 1.

7. Peccatum caret ordine ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis. 1 2. q. 84. 3 ad 2.

8. In quolibet peccatore aversio a Deo est præter intentionem ejus. 1 2. q. 77. 6 ad 1. et 8. ad 2. et 2 2. q. 39. 1 ad 1. et q. 46. 2 ad 2.

9. Peccata carnalia plus habent de conversione quam de aversione, sed spiritalia e converso. 1 2. q. 73. 5. c.

10. Peccatorum contrarietas est ratione conversionis, sed eorum convenientia et reatus, ratione aversionis. 1 2. q. 73. 1. o. et q. 113. 2 ad 3. et III. q. 8. 7 ad 3. et q. 86. 3 ad 3. et q. 88. 1. c.

11. Peccato mortali debetur poena damni infinita, ratione aversionis, sed poena sensus finita, ratione conversionis. 1 2. q. 87. 4. o. et 2 2. q. 79. 4 ad 4. et III. q. 86. 4. c.

12. In peccatis contra virtutes theologicas prius est aversio quam conversio, in aliis autem e converso. 2 2. q. 2. 1 ad 1. et 3. c.

13. In odio Dei prius est aversio quam conversio, in aliis autem e converso. 2 2. q. 34. 2. c.

14. In superbia prius est aversio quam conversio, in aliis autem e converso. 2 2. q. 162. 6. c. ad 2. et 7. c.

1. AUGMENTUM est motus non continuus. 1 2. q. 52. 3. c. et 2 2. q. 24. 6. c.

2. Augmentum formarum tripliciter terminatur, s. ratione formæ, agentis et subjecti. 2 2. q. 24. 7. c. et III. q. 7. 12. c.

3. Formæ specificæ respectu alterius quædam augentur ratione sui et subjecti, ut motus, sanitas, et quilibet habitus: sed absolute ratione

subjecti tantum ut qualitates sensibiles. Primum aliquæ, non omnes, augentur per additionem, non autem secundæ, sed per hoc quod subjectum magis participat eandem formam. 12. q. 52. 1. 2. o. et q. 53. 2 ad 3. et q. 66. 1. 2. o. et 22. q. 24. 5 ad 1.

4. Scientia augetur secundum intensiorem actus dupliciter, s. ex parte subjecti, et secundum numerum objectorum, sed virtus tantum primo modo. 12. q. 52. 2. c. et q. 66. 1. o. et 22. q. 24. 4 ad 1. et 5. c. ad 1.

5. Opinio quadruplex de augmento formarum. 12. q. 52. 1. c.

6. In magnitudine corporali augmentum est duplex, s. per additionem, ut in viventibus, vel per intensiorem, sicut in rarefactione. 12. q. 52. 2 ad 1. et 22. q. 24. 5 ad 3.

7. Motus, manente eadem specie, augetur tripliciter, s. per additionem temporis, vel viæ, vel participatione subjecti. 12. q. 52. 2. c.

8. Augens habitum semper facit aliquid in subjecto, non quidem formam novam, sed quod subjectum perfectius participet formam præexistentem, vel quod amplius se extendat. 12. q. 52. 2 ad 2. et ad 3. et 22. q. 24. 5 ad 3.

9. Habitus corporales non multum videntur augeri per additionem, sed per transmutationem primarum qualitatum, quæ non augentur, nisi per intensiorem ex parte subjecti participantis. 12. q. 52. c. fi.

10. Omnis forma augetur, 1. suscipit magis et minus, nisi consistat in indivisibili, ut species numeri, vel secundum numeros, ut quantitates continuæ, figuræ, et relationes, vel det esse substantiale. 12. q. 52. 1. 2. o. et iii. q. 7. 12.

11. Augmentum formarum nominatur ad similitudinem augmenti corporum. 12. q. 52. 1. c.

12. Corpus hominis augetur per additionem materiæ. 1. q. 119. 1. c.

1. AUGURIUM est divinatio a garritu avium sumpta, sed auspiciu, a motu avium. 22. q. 95. 3. c.

2. Augurium est illicitum in his quæ non cantantur a cælis, vel quæ non pertinent ad aves. 22. q. 95. 7. o.

3. Per avium garritus, et motus, et alias dispositiones, possunt futura præcognosci, non sicut per causas futurorum eventuum, sed sicut per signa. 22. q. 35. 7. o.

AUGUSTINUS sequitur Platonem, quantum potest salva fide. 1. q. 66. 2 ad 1. et q. 77. 5 ad 3. et q. 84. 5. c. et 22. q. 23. 2 ad 1.

1. AUREOLA MARTYRUM est simpliciter potior cæteris, virginum diuturnior, confessorum vero periculosior. 22. q. 152. 5. b. 1. c.

2. Ex ratione operis meritorii, quoddam accidentale præmium debetur essentiali præmio, quod aureola appellatur. Suppl. q. 96. 1. o.

3. Cum fructus hoc loco consistat in gaudio dispositionis operum, et aureola in gaudio perfectionis operum, non est idem fructus quod aureola. Suppl. q. 96. 2. o.

4. Continentiæ magis debetur fructus quam alii virtuti, cum ea virtus præcipue hominem liberet a subiectione carnis, ratione cujus fructus ei respondet. Suppl. q. 96. 3. c.

5. Convenienter assignantur tres fructus tribus continentis partibus; conjugali enim continentis tricesimus, virginali sexagesimus, virginali centesimus fructus debetur. Suppl. q. 96. 4. c.

6. Cum per virginitatem singularis quædam victoria contra carnem obtineatur, virginibus, quibus propositum fuit virginitatis perpetuo servandæ, aureola ex merito debetur. Suppl. q. 96. 5. o.

7. Quemadmodum virginibus, sic et martyribus aureola debetur, tum propter victoriam passionum martyrii, tum propter causam pugnæ. Suppl. q. 96. 6. c.

8. Sicut virgines et martyres, ita doctores aureolam consequuntur, propter victoriam quam obtinent adversus diabolum, per prædicationem et doctrinam. Suppl. q. 96. 7. o.

9. Quanquam competat Christo aurea, cum strenue pugnaverit et vicerit, non tamen aureola ei debetur. Suppl. q. 96. 8. c.

10. Angelis non competit habere aureolam. Suppl. q. 96. 9. o.

11. Cum aureola sit gaudium de his operibus, quorum gratia ea debetur, proprie in mente esse dicitur, quamvis etiam aliquis decor ex gaudio aureolæ in corpore resultet. Suppl. q. 96. 10. c.

12. Cum virgines, martyres et doctores in perpetua pugna sint, et victoriam ex ea consequantur, merito eis assignatæ sunt tres aureolæ. Suppl. q. 96. 11. c.

13. Simpliciter loquendo aureola martyrum est omnium potissima. Suppl. q. 96. 12. c.

14. Cum meritum sit causa præmii, consequens est ut sicut præmio præmium est majus, sic aureola una major altera esse dicatur. Suppl. q. 96. 13. o.

AURUM habet vim lætificandi. 22. q. 37. 2 ad 1.

1. AUSTERITAS est pars potentialis temperantiæ, s. virtus refrenans loquacitatem. 22. q. 143. c.

2. Austeritas, ut virtus, non excludit omnes delectationes, sed tantum superfluas, et inordinatas. Ideo videtur pertinere ad amicitiam, i. ad affabilitatem, vel ad eutrapeliam, i. ad jucunditatem. 22. q. 168. 4 ad 3.

3. Austera severitate peccata proximi dijudicans ac si ipse esset justus, est superbus, in quantum s. aliquis propria peccata parvipendens, seipsum proximo præfert in corde suo. 22. q. 33. 5. c.

Auctoritas Dei prævalet rationi humanæ, multo magis quam auctoritas philosophi, rationi debili alicujus pueri. 1. q. 1. 8 ad 2.

1. AUXILIUM maximum ad omnia calor et spiritus sunt animali. 12. q. 44. 1 ad 2.

2. Homo non potest habere auxilia et instrumenta determinata a natura, sicut alia animalia, quia esset contra complexionem ejus, et etiam infinitis indiget. 1. q. 76. 5 ad 4. et q. 91. 3 ad 2. et 12. q. 5. 5 ad 1.

3. Naturalis est cuilibet dolenti uti quocumque auxilio ad repellendum nocivum præsens, quod infert dolorem. 12. q. 44. 1 ad 2.

4. DEI. Quilibet homo indiget auxilio divino, et humano. 22. q. 129. 6 ad 1.

B

BALAAM vere prophetavit ex inspiratione Dei, licet esset propheta dæmonis. 2. 2. q. 172. 6. c. et ad 1.

BALLIVUS operatur per regem, et e converso, quia est dominus sui actus. Non autem martellus operatur per fabrum. 1. q. 36. 3 ad 4. et 2. 2. q. 90. 1. c.

BALNEUM intrare non licebat antiquitus filio cum patre, ne se invicem viderent nudos. 2. 2. q. 154. 9. c.

BANAUSIA est vitium contrarium parvificentiæ. Et dicitur a furno, quia quasi ignis consumit omnia. 2. 2. q. 135. 2. o.

1. **BAPTISMUS** Joannis fuit convenienter institutus, quadruplici ratione, s. primo quia oportebat Christum a Joanne baptizari, ut consecraret baptismum. Secundo ut Christus per baptismum Joannis manifestaretur. Tertio ut suo baptismo assuefaceret homines ad baptismum Christi. Quarto ut ad pœnitentiam homines inducens, præpararet ad digne suscipiendum baptismum Christi. III. q. 38. 1. o.

2. Baptismus Joannis nominatur ab ipso triplici ratione: s. primo quia ipse fuit sui baptismi institutor aliquo modo. Secundo quia nihil in illo baptismo efficiebatur, quod Joannes non faceret. Tertio quia sibi soli erat datum illius baptismi ministerium. III. q. 38. 2 ad 1.

3. Baptismus Joannis fuit a Deo per auctoritatem, et a Joanne per ministerium. III. q. 38. 2. o.

4. Baptismus Joannis non fuit commendatus aliquo præcepto Dei in sacra Scriptura, quia parum erat duraturus. III. q. 38. 2 ad 3.

5. Baptismus Joannis erat præparatorius ad baptismum Christi. III. q. 38. 1. 3. o. et q. 70. 1 ad 3.

6. Baptismus Joannis erat quasi protestatio et professio pœnitentiæ, quam imponebat baptizatis. III. q. 38. 3 ad 1.

7. Baptismus Joannis non imprimebat characterem. III. q. 38. 6. c.

8. Nec in eo peccata remittebantur. III. q. 68. 6 ad 1.

9. Baptismus Joannis non conferebat gratiam, sed tantum effectum hominis. III. q. 38. 2. c. et 3. o. et 6. c.

10. Circumcisio quoad necessitatem instituta erat ut remedium contra peccatum originale, sed baptismus Joannis ut assuefaceret ad baptismum Christi. III. q. 70. 1 ad 3.

11. Christus inhibuit apostolis, gentibus evangelium prædicare ante passionem et resurrectionem suam. Unde multo minus conveniebat per Joannem gentiles ad baptismum admitti. III. q. 38. 4 ad 3.

12. Christus voluit baptizari baptismo Joannis a Joanne, sextuplici ratione: s. propter humilitatem implendam, ut baptismum Joannis approbaret, ut aquas consecraret suæ carnis tactu, et sic baptismum suum institueret, ut ostenderet non interesse quis a quo baptizaretur, ad exemplum baptismi proponendum illis qui erant futuri filii Dei per fidem, et ut in baptismo miracula osten-

dens evacuet illorum errorem, qui Joannem Christo majorem credebant. III. q. 38. 1. c. et q. 39. 1. 2. o. et 5. o. et q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 7 ad 1. et q. 81. 1. c. et q. 84. 7 ad 4.

13. Joannes baptizatus fuit a Christo. III. q. 38. 6 ad 3.

14. Multi baptizati sunt a Joanne, præter Christum, non autem omnes. III. q. 38. 4. o.

15. Christus non fuit primus, nec ultimus baptizatus a Joanne. III. q. 39. 3 ad 4.

16. Christus baptizatus fuit in Jordane, quia per ipsum fuit introitus in terram promissionis, et etiam ipsum divisit Helias. III. q. 39. 4. o.

17. Christus baptizatus fuit tempore convenienti. III. q. 39. 3. o.

18. Nullus levavit Christum de baptismo, quia non propter se, sed propter alios baptizatus est. III. q. 67. 7 ad 1.

19. Christo baptizato, aperti sunt cæli quadruplici mysterio: s. ut ostenderetur quod de cætero virtus cælestis baptismum consecraret, et quod per fidem baptismi inspicimus cælestia, quæ sensum et rationem humanam excedunt, et ut ostenderetur, quod baptizatis patet via ad cælum, et ut detur intelligi, quod hoc ipsum quod post baptismum cælum aperitur credentibus, est ex virtute orationis. III. q. 39. 5. o. et q. 49. 5 ad 3.

20. Christo baptizato, audita est vox Patris, propter mysterium Trinitatis. III. q. 39. 8. o. et q. 45. 4. o. et q. 66. 6. c.

21. Spiritus sanctus apparuit, Christo baptizato, in specie columbæ, quia datur omni baptizato sine fictione. III. q. 39. 6. o. et q. 46. 4 ad 2.

22. Baptizati baptismo Joannis baptizari tenebantur baptismum Christi. III. q. 38. 6. o. et q. 66. 9 ad 2.

23. Joannes non baptizavit pueros, nec gentiles. III. q. 38. 4 ad 3.

24. Baptismus Joannis cessavit quoad suum maximum posse, Christo baptizato. Sed totaliter cessavit Joanne incarcerato, quia ministerium ejus soli Joanni erat commissum. III. q. 38. 5. o.

25. Baptizato Christo non cessavit baptismus Joannis, sed tantum eo decollato. III. q. 38. 5. o. et q. 39. 3 ad 4.

26. **DIFFINITIO.** Diversæ diffinitiones baptismi. III. q. 66. 1. o.

27. **FORMA** baptismi est ista, s. Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. III. q. 60. 8. c. et q. 66. 5. o. et q. 84. 3. c.

28. **FORMA** baptismi secundum Græcos est ista, s. Baptizetur servus Christi N. in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. III. q. 60. 8. c. et q. 66. 5 ad 1. et q. 67. 6. c.

29. Per formam Græcorum perficitur verum sacramentum baptismi. Et sit ad vitandum antiquorum errorem, qui virtutem attribuebant baptistis. III. q. 66. 5 ad 1.

30. In forma baptismi, dimittens verbum, baptizo, nihil agit. III. q. 66. 5 ad 2.

31. Dicens, nos baptizamus, nihil agit. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 6. c. ad 2.

32. Ego non est de necessitate formæ baptismi, sed ponitur ad majorem expressionem intentionis. III. q. 66. 5 ad 1. et q. 72. 4 ad 3.

33. Si dicatur, Ego baptizo vos, est baptismus, sed peccatum est, nisi necessitas cogat. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 6 ad 2.

34. Si dicatur, In nomine Trinitatis, nihil agitur. III. q. 66. 6 ad 3.

35. Si dicatur, In nomine genitoris, vel proferrantur alia nomina personarum non propria, nihil agitur. III. q. 60. 7 ad 2. et q. 66. 5 ad 7.

36. Si dicatur, In nomine Christi, non est baptismus, nisi reveletur, sicut apostolis, ad amorem Christi. III. q. 56. 6. o.

37. Si in forma baptismi addatur, et beatæ Mariæ, quasi ibi aliquid operetur nomen ejus, nihil agitur. Si autem intendatur tantum, quod oratio ejus prosit baptizato, valet. III. q. 60. 8. c. fi.

38. Si nominata tantum una persona Trinitatis, baptizandus moriatur, creditur suppleri invisibiliter. III. q. 68. 2. 7. J. o. et q. 82. 4 ad 2.

39. Non dicitur ibi, in nominibus, sed in nomine, i. in invocatione, per confessionem exteriorem. III. q. 66. 5 ad 6.

40. Si fiat tanta interruptio verborum, vel interpositio, quod interceptat intentionem baptizantis, tunc non erit una forma, et utraque per se erit imperfecta, nec sufficiet ad baptismum, sicut si dicatur: In nomine Patris, et interponat baptizans longam fabulam, et postea dicat, et Filii, non erit baptismus. III. q. 60. 8. o.

41. Si autem fiat ita parva interruptio, vel interpositio verbi non corrumpentis formam, nec principalem sententiam mutantis, ut si dicat baptizans: In nomine Patris omnipotentis, aut interpositio silentii, aut interruptio tussis, vel alioquin hujusmodi quod intentionem baptizantis non discontinuet, erit cum unitate intentionis unitas formæ. Constat enim, quod continuatio formæ ex vocibus unitatem habere non potest, cum oratio sit quantitas discreta. III. q. 60. 8. o.

42. Si dubitatur de aliquo, an sit baptizatus, debet baptizari sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo. III. q. 66. 9 ad 4. et q. 68. 7 ad 3. et 11 ad 4.

43. Aqua est materia baptismi, non autem oleum, sanguis, vinum, nec aliquid elementum. III. q. 60. 7 ad 2. et q. 66. 3. o. et 5 ad 7. et q. 67. 3. c. et q. 74. 1. c. et 6 ad 2. et q. 84. 1 ad 1. et q. 86. 4 ad 3. et 6. c.

44. Aqua est materia baptismi remota. Sed ablutio est materia proxima, ideo proprie prædicatur de eo. Non autem aqua, nisi per causam. III. q. 66. 1. o.

45. Aqua quantumcumque alterata, vel mista per naturam, vel artem, potest esse materia baptismi, nisi solvatur species. III. q. 66. 4. o.

46. In aqua mista cum chrismate potest fieri baptismus, quia non solvitur species aquæ. III. q. 66. 4 ad 2.

47. Baptismus potest fieri in lixivio, et brodio, et in aquis sulphureis. III. q. 66. 4 ad 2. et ad 4.

48. Baptismus potest fieri in qualibet aqua maris, fluminis, vel paludis. III. q. 66. 3 ad 4. et 4 ad 1.

49. Baptismo facto in mari, illa tantum aqua consecratur, quæ venit ibi in usum. III. q. 74. 2 ad 2.

50. Baptismus potest fieri ex aqua luti, non autem ex luto. III. q. 66. 4 ad 2.

51. Baptismus non potest fieri in aquis artificialibus, vel alchimicæ, vel rosarum. III. q. 66. 4 ad 5.

52. Chrisma non est de necessitate baptismi, sed quodam modo perficit baptismum. III. q. 64. 4. c.

53. In baptismo non aqua, sed lotio est sacramentum tantum, justificatio est res tantum, sed character utrumque. III. q. 66. 1. o.

54. Si sacerdos sit in tali loco, quod non possit habere aquam de fonte, vel rivo, vel aliunde, fodiat terram, si possit invenire. Et si non poterit habere, imploranda est bonorum omnium largitoris gratia. Si enim sacerdos facit quod potest, et quod non potest committit Deo, tunc ipse Deus invisibiliter supplet defectum. Et sic potest sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non voto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, et aliquo casu prævenitur morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismo actuali potest salutem consequi, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus hominem interius sanctificat, cujus potentia sacramentis visibilibus non alligatur. III. q. 68. 2. 7. 9. o. et q. 82. 4 ad 2.

55. Modus. Baptismus potest fieri per aspersionem, effusionem et immersionem in aqua. III. q. 66. 7. o.

56. Sufficit quod caput immergatur in baptismum. III. q. 66. 7 ad 3.

57. Trina immersio non est de necessitate, tamen debet fieri. III. q. 66. 8. o.

58. Si trina immersio sit intenta, non perficitur baptismus, nisi in tertia. Si autem una intendatur, perficitur in ea. III. q. 66. 8 ad 3. et q. 73. 6 ad 2.

59. Sermo dirigitur ad non intelligentem, quia in baptismo et in aliis sermo efficit quod significat. III. q. 66. 5 ad 3.

60. Quæ pertinent ad ritum et solemnitatem baptismi, fiunt ad devotionem, et instructionem, et contra dæmones. III. q. 66. 10. c.

61. Solemnitas, cæremoniæ, et ritus non sunt de necessitate baptismi, sed fiunt ad devotionem, instructionem, et contra dæmones. III. q. 66. 10. o.

62. Baptismus, quoad solemnitatem, habet tempus determinatum, s. sabbatum ante Pascha, et ante Pentecosten: non autem quoad substantiam ejus, et necessitatem. III. q. 66. 10 ad 1.

63. Baptismus non debet iterari. III. q. 49. 3 ad 2. et q. 66. 9. o. et q. 67. 3 ad 1. et 4 ad 3. et 5. 6. c. et q. 71. 2 ad 3. et q. 80. 10 ad 1. et q. 82. 8. c. et q. 83. 3 ad 3. et q. 84. 10 ad 1. et ad 5.

64. Baptismus est sacramentum maximæ necessitatis. III. q. 65. 3 ad 4. et q. 67. 1 ad 3. et 2 ad 3. et 3. c. ad 3. et 5 ad 3. et q. 68. 1. 2. o. et q. 72. 2 ad 4. et q. 73. 1 ad 4. et q. 82. 1 ad 3.

65. Necessaria fuit institutio baptismi, quia circumcisio sanctificabat removendo tantum, nec ita efficaciter sicut baptismus. III. q. 70. 4. c. ad 5.

66. Singulari personæ baptismus quidem simpliciter et absolute est necessarius ad salutem, pœnitentia autem supposito peccato mortali post

baptismum. Sacramentum autem ordinis est necessarium Ecclesiae ad gubernandum. Sed necessitate congruenti, confirmatio quodam modo perficit baptismum, extrema unctio poenitentiam, matrimonium vero ecclesiae multitudinem per propagationem conservat. III. q. 65. 4. c.

67. Forma baptismi, et usus debita materiae sunt de necessitate hujus sacramenti, non autem benedictio aquae, et alia hujusmodi, sed pertinent tantum ad solemnitatem ejus. III. q. 66. 3 ad 5. et 10. c. et q. 67. 3 ad 2.

68. Baptismus fuit institutus quoad materiam in baptismo Christi. Sed necessitas ejus declarata est Joannis tertio, usus autem ejus incepit, quando misit apostolos. III. q. 66. 2. o. et q. 73. 5 ad 4.

69. Baptismus fuit in praecepto omnibus statim post passionem Christi, non autem ante. III. q. 66. 2. o.

70. Omnes tenentur baptizari. III. q. 68. 1. o. et q. 70. 2 ad 3. et ad 4. et q. 84. 5. c.

71. Nullus potest salvari sine baptismo in actu, vel in proposito. I 2. q. 113. 3 ad 1. et III. q. 68. 2. o. et q. 72. 6 ad 1.

72. Intentio propria est necessaria in baptizando habente usum rationis, in non habente autem sufficit intentio Ecclesiae. III. q. 68. 7. o. et 8 ad 3. et 9 ad 1. et 12. c. ad 1. et q. 69. 1 ad 2. et 9. o. et q. 71. 3 ad 3.

73. Intentio est necessaria in baptizante. III. q. 66. 8. ad 3.

74. Baptismus est protestatio fidei. III. q. 66. 1 ad 1. et q. 78. 3 ad 6.

75. Baptismus dicitur sacramentum fidei, quia fides Ecclesiae, et ejus qui baptizatur, operatur ad efficaciam baptismi, et etiam baptizati profitentur fidem. I 2. q. 102. 5 ad 3. et III. q. 39. 5. o. q. 66. 1 ad 1. et 3. c. et q. 68. 1 ad 1. et 4 ad 3. et q. 70. 1. c. ad 3. et 2. c. et q. 71. 1. c. ad 3. et q. 73. 3 ad 3. et q. 78. 3 ad 6.

76. Fides est necessaria in baptizandis adultis, quoad gratiam, non autem quoad characterem. III. q. 68. 8. o. et q. 71. 3 ad 3.

77. Noviter baptizatis non indicitur jejunium usque ad Pentecosten. Et hoc ostendit, quod non sunt de necessitate ad difficilia cogendi, antequam per Spiritum sanctum interius ad hoc instigentur, ut difficilia propria voluntate assumant. 2 2. q. 189. 1 ad 4.

78. Fides non est necessaria in baptizantibus. III. q. 64. 9. o. et q. 68. 8. c.

79. In habentibus usum rationis baptizandis requiritur contritio, sive devotio, quoad rem sacramenti, sed intentio sive voluntas quoad sacramentum. III. q. 68. 7 ad 2. et q. 86. 2 ad 1.

80. Confessio non est de necessitate baptismi. III. q. 68. 6. o.

81. Ad baptismum non requiritur manus impositio. III. q. 84. 4. o. ad 2.

82. Baptizati tenentur ad restitutionem male ablatorum. III. q. 68. 5 ad 3.

83. Prima causa et auctoritas efficaciae baptismi est Trinitas, sed secundaria et meritoria est passio Christi. III. q. 66. 5. c. ad 5.

84. Causa baptismi duplex, s. principalis, dans

virtutem ei. I. Trinitas, et instrumentalis, s. minister. III. q. 66. 5. o. et 8. ad 1. et q. 67. 4 ad 3.

85. Sacerdos est proprius minister hujus sacramenti, non autem diaconus, nisi in necessitate. III. q. 67. 1. 2. o. et 3 ad 1. et ad 2.

86. Baptismus solemniter celebratus debet sumi a presbytero curato, vel ejus vice. III. q. 67. 4 ad 2.

87. Sacerdos malus baptizans peccat mortaliter, nisi in necessitate, et sine solemnitate. III. q. 64. 6 ad 3.

88. Recipiens baptismum, vel alia sacramenta a ministro malo non praeciso non peccat, nisi communicet ei in peccato, s. inducendo eum ad ministrandum. 2 2. q. 39. 4 ad 1. et III. q. 64. 6 ad 2.

89. Omnis homo cujuscumque sexus, vel cultus, etiamsi sit Judaeus vel paganus, potest baptizare in necessitate, si desit minister aptior. 2 2. q. 39. 4 ad 1. et q. 100. 2 ad 4. et III. q. 67. 3. 4. 5. o. et 8. ad 1. et q. 82. 1 ad 3. et 7 ad 2.

90. Si laicus vel mulier sine necessitate baptizet, peccat, et cooperans ei, sed non reiteratur. III. q. 57. 3 ad 1. et 4 ad 3.

91. Si laicus praesente clerico, vel non sacerdos, praesente sacerdote, vel mulier praesente viro baptizet, peccant. III. q. 67. 4. o.

92. Unus potest simul plures baptizare, si sit necessitas. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 6 ad 2.

93. Plures non possunt eundem baptizare. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 6. o.

94. Si unus est mancus, et alter mutus, non possunt baptizare. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 67. 6 ad 3.

95. Nullus potest se baptizare, tamen propter contritionem et devotionem salvaretur. III. q. 66. 5 ad 4. et q. 68. 2. o. et 7. o. et q. 82. 4 ad 2.

96. Pueri sunt baptizandi. I 2. q. 113. 3 ad 1. et III. q. 39. 3 ad 1. et q. 68. 9. o.

97. Pueri baptizantur in fide militantis Ecclesiae, quae si per impossibile deficeret, suppleret Ecclesia triumphans. III. q. 68. 9. o. et 12. c. ad 1. et q. 69. 6 ad 3. et 8. c. et q. 71. 1 ad 2. et 3. ad 3. et q. 73. 3. c.

98. Pueri infidelium, antequam habeant usum rationis, non sunt baptizandi, invitis parentibus, 2 2. q. 10. 12. o. et III. q. 68. 10. o.

99. Baptismus debet differri in adultis, ad probationem, instructionem et reverentiam, non autem in pueris. III. q. 68. 3. o.

100. Infidelitas aliorum non nocet baptizandis, nec alia peccata, sed tantum propria. III. q. 68. 9 ad 2. et q. 69. 6 ad 4.

101. Amentes et furiosi a nativitate, et continue, sunt baptizandi, non autem alii, nisi quando habentes usum rationis, volunt. I 2. q. 113. 3 ad 1. et III. q. 68. 12. o.

102. Manens in proposito peccandi non debet baptizari. III. q. 68. 4. o. et 8 ad 4.

103. Dormientes non sunt baptizandi, nisi propter periculum, et nisi prius voluerint. I 2. q. 113. 3 ad 1. et ad 2. et III. q. 68. 12 ad 3.

104. Baptizati ab haereticis in forma Ecclesiae non debent rebaptizari. III. q. 66. 9 ad 3.

105. Puer in utero matris non est baptizandus. III. q. 68. 11. o.

106. Mater viva non debet scindi, ut puer baptizetur. III. q. 68. 11 ad 3.
107. Apparente aliquo membro, si imminet periculum, debet baptizari puer, rebaptizandus, nisi sit caput. III. q. 66. 7 ad 3. et q. 68. 11 ad 4.
108. Brutum non potest baptizari. III. q. 68. 12 ad 2.
109. Baptizatus debet levare de fonte ab aliquo docto in divinis. III. q. 67. 7. o.
110. Levantem baptizatum, non oportet esse doctum in divinis, nisi imminente periculo. III. q. 67. 8 ad 1.
111. Levans de fonte tenetur baptizatum instruere de fide, si sint inter fideles, vel nisi parentes suppleant. III. q. 67. 8. o. et q. 71. 1 ad 3.
112. Levans de baptismo assumit sibi officium nutritis et pædagogis. III. q. 67. 7. o. et 8. c.
113. Levans baptizatum debet esse tantum unus principalis, sed possunt esse alii coadjutores. III. q. 67. 8 ad 3.
114. Non baptizatus non potest aliquem levare de fonte. III. q. 67. 8 ad 1.
115. Pater non debet levare proprium filium de baptismo, nisi in necessitate. III. q. 67. 8 ad 2.
116. Levatio non est de necessitate, sed fit propter imbecillitatem animæ, et non corporis. III. q. 67. 7. o. et 8 ad 1.
117. Baptismus est janua omnium sacramentorum, inquantum est causa: s. characteris, et gratiæ. III. q. 63. 6. o. et q. 68. 6. c. et q. 73. 3. c.
118. Per baptismum aperitur janua paradisi. III. q. 39. 5. o. et q. 69. 5 ad 1. et 7. o.
119. Introitus in regnum Dei non est nisi per baptismum aquæ in re, vel in voto, vel in figura. III. q. 69. 5 ad 1.
120. Baptizatus adscribitur ad duo, s. ad costum fidellum, et ad sacramentorum participationem. III. q. 63. 6. c. et q. 67. 2. c. et q. 70. 1. c.
121. Baptismus habet vim illuminativam, et fecundativam ad bona opera. III. q. 65. 1 ad 3. et q. 67. 1 ad 2. et q. 69. 5. o.
122. Pueri salvantur per solum baptismum sine aliis sacramentis, et aliquis moriens statim post baptismum statim volat ad cælum. III. q. 65. 4. c. et q. 68. 2 ad 2.
123. Pueris baptizatis subvenit meritum Christi ad beatitudinem consequendam, licet desint eis merita propria, et usum liberi arbitrii non habeant, eo quod per baptismum sunt Christi membra effecti. 1. 2. q. 5. 7 ad 2. a. et q. 113. 3 ad 1.
124. Circumcisioni succedit baptismus, tanquam perfectum imperfecto. 1. 2. q. 102. 5 ad 3. et q. 103. 3 ad 4. et q. 70. 2 ad 3 et ad 4.
125. Circumcisio erat imperfecta respectu baptismi, quoad significationem, efficaciam, et utilitatem. Quæ non erat etiam ita communis, quia habebat populum, sexum, et tempus determinatos. III. q. 70. 2 ad 3 et ad 4.
126. Baptismus et circumcisio conferebant gratiam. Sed ille ex sua virtute ut instrumentum passionis Christi jam perfectæ; illa vero ut signum fidei passionis futuræ. III. q. 70. 4. c. a.
127. In baptismo amplius gratia datur quam in circumcisione. III. q. 70. 4. c. a. ad 5.
128. Baptismus ante passionem Christi, si ful-

set, non aperuisset janua paradisi, conferendo etiam eandem gratiam sicut prius. Etsi nunc circumcisio haberet locum, aperiret eam. III. q. 69. 7 ad 2. et q. 70. 4 ad 4.

129. Baptismus continet perfectionem salutis non autem circumcisio, sed significabat eam, ut fiendam per Christum. III. q. 70. 4. o.

130. Gratia baptismalis sufficit ad concupiscentiam totaliter reprimendam, et ad merendum, non autem gratia in circumcisione data. III. q. 70. 4. c. a. ad 5.

131. Omnibus rite baptizatis etiam pueris conferuntur gratia et virtutes, et in habentibus augentur. 2. 2. q. 47. 13 ad 3. et III. q. 69. 3. 4. 5. c. et 6. o. et q. 71. 3. c.

132. Omnes pueri æqualem gratiam consequuntur per baptismum, adulti autem inæqualem, secundum gradus devotionis. III. q. 69. 8. c. et q. 89. 2 ad 2.

133. Effectus baptismi duplex, s. primus, i. character, et secundus, s. gratia. III. q. 68. 8. c. et q. 69. 10. c.

134. Per baptismum homines adoptantur in filios Dei. III. q. 39. 8 ad 3.

135. Per baptismum homo regeneratur ad vitam spirituales. III. q. 39. 5. c. a. et q. 62. 2. c. et q. 65. 1. 2. c. et q. 66. 1 ad 1. et 3. c. et 9. c. ad 5. et q. 67. 3. c. et 7. c. et q. 68. 1. c. et 9 ad 1. q. 69. 5. 8. c. et q. 72. 1. c. et 4 ad 3. et 5. 6. c. et 9 ad 1. et 11 ad 2. et q. 73. 1. c. et 3. c. ad 3. et 5 ad 1. et q. 79. 3 ad 2. et 8 ad 2. et q. 80. 10 ad 1. et q. 84. 6. c. et 10. c. ad 5. et q. 85. 4 ad 3. et 5. c. a.

136. Effectus baptismi duplex, scilicet per se, id est, generatio in vitam spiritualem, et per accedens, id est, præservatio a peccato. Primus omnibus æqualiter confertur secundum se, non autem secundus. III. q. 69. 8.

137. Per baptismum homo fit membrum Christi, ideo poena quam Christus sustinuit, reputatur ei ad satisfactionem. 1. 2. q. 5. 7 ad 2. et III. q. 48. 1. c. et q. 49. 1. c. et q. 62. 1. 2. c. et q. 68. 1. c. et 5 ad 1. et q. 69. 2. c. ad 1. et 3. 4. 5. 6. 10. c. et q. 73. et 3 ad 1.

138. Per baptismum homo incorporatur Christo. III. q. 62. 1. c. et q. 68. 1. c. ad 1. et 2. 4. c. et 5. c. ad 1. et q. 69. 2. 3. 4. c. et 5. o. et 7 ad 1.

139. Fides incorporat Christo mentaliter, baptismus autem corporaliter, sine cujus proposito neutrum fieri potest. III. q. 69. 5 ad 1.

140. Baptismus est sacramentum passionis, et mortis Christi. III. q. 73. 3 ad 3.

141. In baptismo homo participat totaliter virtutem passionis Christi, non autem in poenitentia. III. q. 86. 4 ad 3.

142. Baptismus configurat Christo passo per immersionem, resurgenti per nitorem aquæ, ascendenti per levationem. III. q. 66. 2. 3. 9. c.

143. Ante baptismum actualiter susceptum, aliquis rem baptismi consequitur, ex proposito suscipiendi baptismum. III. q. 68. 2. o. et 3. c. et q. 80. 1 ad 3.

144. Homo per baptismum in mortem Christi baptizatur, et ei commoritur et consepelitur. 2. 2. q. 147. 5. c. et III. q. 49. 3 ad 2. et q. 51. 1. c. et q.

61. 1 ad 2. et q. 66. 3. c. et 9. c. ad 5. et q. 68. 5. 7. c. et q. 80. 10 ad 1. et q. 86. 4 ad 3.

145. Efficacia baptismi est a passione Christi, et a Spiritu sancto. III. q. 66. 6. c. ad 1. et 10 ad 1, et 11. c. ad 1. et 12. c. et q. 69. 1. o.

146. Baptismus datus a meliori non est melior, quia efficaciam habet ex merito passionis Christi, et non alterius. III. q. 64. 1 ad 2. et q. 82. 6 ad 2.

147. Effectus principalis baptismi est delere peccata. III. q. 39. 5. c. fi. et q. 79. 5 ad 1.

148. Remissio culpæ fit in baptismo virtute materiæ, sed principalius virtute formæ, ex qua etiam materia virtutem recipit. III. q. 86. 6. c.

149. Effectus baptismi est tollere omnia peccata præterita et præsentia, non autem futura. III. q. 69. 10 ad 3.

150. Baptismus impedit peccata futura, ne fiant. III. q. 68. 3 ad 3.

151. Baptismus omnibus æqualiter aufert omnem culpam, et omnem poenam. III. q. 67. 3. c. et q. 68. 2 ad 2. et q. 69. 8. o.

152. Baptismus principaliter ordinatus est contra peccatum originale. III. q. 66. 9. c. fi.

153. Baptismus delet omnem culpam originalem, et mortalem, et quodcumque venialem. III. q. 68. 7 ad 3. et q. 69. 1. o. et 4. c. ad 2. et 7. c. et 8 ad 1. et 10. c. ad 2. et q. 70. 4 ad 5. et q. 71. 3. c. et q. 79. 5 ad 1. et q. 84. 1 ad 1. et 4. c. et q. 87. 1 ad 2.

154. Baptismus statim tollit poenas et infectiones peccati originalis, quoad personam, non autem quoad naturam, nisi in fine. 1 2. q. 81. 3 ad 2. et q. 85. 5 ad 2. et q. 87. 7 ad 1. et q. 109. 8. 9. c. ad 1. et 10. c. ad 3. et 2 2. q. 104. 6 ad 1. et III. q. 49. 3 ad 3. et q. 52. 5 ad 2. et q. 68. 1 ad 2. et q. 69. 3. o. et 7 ad 3.

155. Per baptismum fomes mitigatur, ne dominetur. III. q. 66. 3. c. et q. 69. 4 ad 3.

156. Baptismus per gratiam minuit fomitem, inquantum inclinat in contrarium, sed non totaliter tollit usque ad beatitudinem. III. q. 39. 5. c. et q. 86. 5. c. fi.

157. Baptismus absolvit ab omni poenâ. III. q. 68. 5. o. et q. 69. 2. o. et 7. c. et 10 ad 3. et q. 70. 4 ad 5. et q. 79. 5 ad 1. et q. 84. 1 ad 1. et q. 86. 4. ad 3.

158. Baptismus non tollit poenam hominis. Ideo homicida potest puniri, licet pius esset ei parcere. III. q. 69. 2 ad 3.

159. Fictio non removetur per baptismum, sed per poenitentiam. III. q. 69. 9 ad 2. et 10 ad 2 et ad 3.

160. Ad effectum baptismi exequendum in ficto concurrunt per se baptismus, sed poenitentia per accidens, removendo fictionem. III. q. 69. 10 ad 2.

161. Fictio mortalis impedit simpliciter effectum baptismi, sed venialis, quoad venialia tantum. III. q. 69. 3. o. et q. 87. 3 ad 2.

162. Fictione recedente, baptismus habet proprium effectum. III. q. 69. 10. o.

163. Aliquis dicitur ad baptismum fictus accedere quadrupliciter, s. non credens, contemnens baptismum, non servans ritum Ecclesiæ, et inde votus, i. non volens sacramentum, et rem sacramentali. III. q. 69. 9. c.

164. Indispositio voluntatis contraria gratiæ impedit secundum effectum baptismi, s. gratiam; non autem primum, s. characterem. III. q. 69. 9. o.

165. Error circa baptismum non impedit acceptionem characteris, dummodo intendat facere vel accipere quod Ecclesia dat, licet credat illud nihil esse. III. q. 64. 9 ad 1. et q. 68. 8 ad 3.

166. Baptismus triplex, s. sanguinis, flaminis et fluminis. III. q. 66. 11. o.

167. Baptismus sanguinis est mellior et efficacior cæteris baptismis. III. q. 66. 12. o.

168. Baptismus sanguinis includit baptismum flaminis, non autem e converso. III. q. 66. 12 ad 2.

169. Baptismus sanguinis supplet baptismum fluminis, in necessitate solum. III. q. 66. 11. o.

170. Baptismus sanguinis et flaminis non sunt sacramenta, quia conveniunt cum sacramento in causando, non autem in significando. III. q. 66. 11 ad 2. et 12 ad 1.

171. Poenitentia dicitur baptismus flaminis, quia sine baptismo sufficit ad salutem, in necessitate tantum. III. q. 66. 11. c.

172. Pueri non possunt salvari sine baptismo sanguinis vel fluminis. 1 2. q. 113. 3 ad 1. et III. q. 67. 3. c. et q. 68. 3. c. et q. 73. 3. c.

173. Baptismus sanguinis non imprimit characterem, quia non habet efficaciam baptismi sacramentalis, sed meritum. III. q. 66. 11 ad 2. et 12. c. ad 1.

174. Baptismus sanguinis liberat ab omni culpa et omni poenâ, ex virtute passionis Christi, cui conformat. 2 2. q. 124. 1 ad 1. et III. q. 68. 2 ad 1. et q. 87. 1 ad 2.

175. Baptizatus baptismo flaminis consequitur emundationem, sed accipiens sacramentum consequitur majorem gratiam. III. q. 69. 1 ad 2. et 4 ad 2. et q. 80. 1 ad 3. et q. 90. 3 ad 2.

176. Baptismus debet præcedere catechismus. III. q. 71. o.

177. Unctio triplex in baptismo, s. oleo catechumenorum, et bis chrismate. 1. q. 66. 10 ad 2. et q. 71. 3 ad 4. et q. 72. 11 ad 3.

178. Baptizati liniuntur chrismate in fronte ne erubescant. III. q. 72. 9. c.

179. Aures baptizandorum liniuntur sputo, ut aperiantur ad verbum Dei, nares vero ad odorem bonæ famæ, non autem oculi, quia pertinent ad inventionem, per quam non habetur fides. III. q. 71. 2. 3. c.

180. Sal ponitur in os baptizandi, ut habeat discretionem in sermone fidei. III. q. 71. 2. c.

181. Baptizatis datur vestis alba, in signum resurrectionis futuræ, et puritatis conservandæ. III. q. 66. 10 ad 3. et q. 71. 3 ad 4.

182. Eorum quæ sunt post baptismum, aliqua tantum significant, ut vestis alba, novitatem vitæ, aliqua etiam efficiunt, ut unctio in vertice, conservationem gratiæ baptismalis. III. q. 71. 3 ad 4.

183. Baptismus est unus tantum simpliciter, sed secundum quid sunt novem, quia diluvium, transitus maris, et lotiones legis, erant figuræ; baptismus Joannis dispositio, baptismus Christi causa efficacis, baptismus sanguinis et flaminis, et poenitentia secundum proportionem effectus,

et baptismus aquæ et spiritus, III. q. 66. 11 ad 3. et q. 70. 1 ad 2 et ad 3.

184. Pro baptismo non debet committi simonia. 2 2. q. 100. 2. c. ad 1.

185. PHARISÆORUM. Baptismata Phariseorum erant vana, ad munditiam carnis tantum ordinata. I. q. 38. 1 ad 3.

BARNABAS et Paulus discordaverunt præter intentionem eorum, providentia Dei. 2 2. q. 37. 1 ad 3.

BARTHOLOMÆUS miraculose occultabat se, et se ostendebat sicut volebat. III. q. 54. 1 ad 2.

BASILISCUS non interficit visu, sed vapore, sicut menstruata inficit speculum. I. q. 117. 3 ad 2.

1. BEATITUDO est operatio et ultima perfectio. 1 2. q. 3. 2. o. et 5. c. et q. 55. 2 ad 3.

2. Beatitudo est vita æterna, non quidem esse, sed operatio. I. q. 10. 3. c. et q. 18. 2 ad 3. et 1 2. q. 3. 2 ad 1. et 2 2. q. 18. 2 ad 2.

3. Visio Dei per essentiam est tota essentia beatitudinis. I. q. 1. 4. c. et q. 12. 1. c. et 4. o. et 6. c. et 8 ad 4. et q. 26. 2. 3. o. et q. 62. 1. 2. 9. c. et 1 2. q. 3. 4. 8. o. et q. 4. 4. 5. c. et q. 5. 1. 4. 5. c. et 2 2. q. 2. 3. c. et q. 5. 1. c. et q. 173. 1. c. et 180. 4. c. et III. q. 52. 5. c. et q. 59. 5 ad 1.

4. Gloria essentialis beatitudinis est quam habet homo non apud hominem, sed apud Deum. 1 2. q. 2. 3 ad 1. et q. 4. 8 ad 1.

5. Beatitudo est summum bonum. I. q. 26. 3 ad 1. et 1 2. q. 3. 1 ad 2. et q. 5. 2 ad 2. et q. 19. 9. c.

6. Beatitudo habet rationem præmii. I. q. 26. 1 ad 2. et q. 62. 4. c. et 1 2. q. 2. 2 ad 1. et q. 5. 7. c.

7. Beatitudo est finis rationalis naturæ tantum. I. q. 23. 1. c. ad 2. et q. 26. 1. 2. c. et q. 62. 1. 4. c. et 1 2. q. 3. 1 ad 3. et q. 55. 2 ad 3. et q. 69. 1. c. et 2 2. q. 118. 7. c.

8. Beatitudo, ut finis quo, est aliquid creatum, non autem ut finis quod. I. q. 20. et 3. o. et 1 2. q. 3. 1. o.

9. Beatitudo est ultima perfectio hominis. I. q. 62. 3. 4. c. et q. 73. 1. c. et 1 2. q. 3. 2. c. ad 4. et 6. c.

10. Beatitudo est proprium hominis bonum. 1 2. q. 6. principio.

11. Beatitudo est bonum perfectum naturæ intellectualis, apprehensum per intellectum. I. q. 26. 1. 2. c. et 1 2. q. 3. 2 ad 2.

12. Beatitudo est status omnium bonorum congregatione perfectus, secundum Boetium. I. q. 26. 1 ad 1. et 1 2. q. 3. 2 ad 2. et 3 ad 2. et q. 4. 7. ad 2.

13. Beatitudo nihil aliud est quam gaudium de veritate. 1 2. q. 3. 4. c. fi.

14. In vita activa quæ circa multa occupatur, est minus de beatitudine quam in contemplativa, quæ versatur circa unum, s. circa veritatis contemplationem. 1 2. q. 3. 2 ad 4 et 5. c. et q. 4. 7. c.

15. De ratione beatitudinis sunt tria, s. bonum perfectum, per se sufficientia et delectatio. 2 2. q. 118. 7. c.

16. Beatitudo consistit in duobus, s. in visione Dei, et delectatione fructuonis. 1. 2. q. 3. 4. c.

17. Essentia beatitudinis consistit in actu in-

tellectus, sed delectatio ejus in voluntate. I. q. 26. 2. o. et 3. c. et 1 2. q. 3. 4. o. et q. 11. 1 ad 1.

18. Beatitudo consistit in contemplatione veritatis, et maxime Dei. 2 2. q. 167. 1 ad 1.

19. Beatitudo vitæ præsentis secundum Aristotelem consistit in operatione perfectissima, ratione potentiæ, habitus et objecti. I. q. 62. 1. c. et q. 88. 1. c. co. 2. et 1 2. q. 3. 5. c.

20. Beatitudo et miseria sunt principaliter in anima, secundario autem in corpore. III. q. 15. 10. c. ad 2.

21. Beatitudo consistit in conjunctione ad Deum, et miseria in recessu a Deo. 1 2. q. 3. 3. c. et 7 ad 2. et 8. c.

22. IN QUIBUS NON EST. Beatitudo ultima, vel miseria, non consistit in bonis vel malis præsentis vitæ. 1 2. q. 5. 3. o.

23. Beatitudo non consistit in divitiis. 1 2. q. 2. 1. o.

24. Nec in honoribus. 1 2. q. 2. 2. o.

25. Nec in fama seu gloria humana. 1 2. q. 2. 3. o.

26. Nec in potestate. 1 2. q. 2. 4. o.

27. Nec in aliquo bono exteriori, nec in omnibus simul. 1 2. q. 2. 4. o.

28. Nec in bonis corporalis. 1 2. q. 2. 5. o. et q. 3. 3. c. et q. 4. 6 ad 1.

29. Nec in parte sensitiva. 1 2. q. 3. 3. o.

30. Nec in voluptate. 1 2. q. 2. 6. o.

31. Nec in aliquo inhærenti animæ. 1 2. q. 2. 7. o.

32. Nec in habitibus virtutum. 1 2. q. 3. 2. c.

33. Nec in operatione transeunte in exteriorem materiam. 1 2. q. 3. 2 ad 3.

34. Nec in actu voluntatis. I. q. 26. 2 ad 2. et 1 2. q. 3. 4. o. et q. 4. 2. c.

35. Nec in intellectu practico principaliter, sed in speculativo. I. q. 26. 2. o. et 1 2. q. 3. 5. o.

36. Nec in consideratione scientiarum speculativarum. 1 2. q. 3. 6. o. et 1 2. q. 167. 1 ad 1.

37. Consideratio scientiarum speculativarum est quædam participatio veræ et perfectæ beatitudinis, non autem substantialis beatitudo. 1 2. q. 3. 6. c. fi. et q. 66. 3 ad 1. et 5 ad 2. et 2 2. q. 180. 4. c.

38. Nec consistit in contemplatione angelorum. I. q. 64. 1 ad 1. et q. 89. 2 ad 3. et 1 2. q. 3. 7. o. et 2 2. q. 167. 1 ad 1.

39. Nec in cognitione Dei, quæ habetur per demonstrationem. 1 2. q. 66. 5 ad 2.

40. Nec in aliquo creato. I. q. 12. 1. c. et q. 82. 2. c. et q. 89. 2 ad 3. et 1 2. q. 3. 8. o. et 2 2. q. 85. 2. c.

41. Nec in cognitione cujuslibet veri, sed in cognitione perfecta summæ veritatis. I. q. 26. 2. 3. o. et 1 2. q. 3. 4. 8. o. et 2 2. q. 167. 1 ad 1.

42. REQUISITA. Bona exteriora non requiruntur ad beatitudinem perfectam. 1 2. q. 4. 7. o. et 2 2. q. 186. 3 ad 4.

43. Divitiis adjuvant felicitatem activam instrumentaliter, sed contemplativam impediunt. Sed ad patriæ beatitudinem multum valet voluntaria paupertas. 1 2. q. 4. 7. c. et 2 2. q. 186. 3 ad 4.

44. Amici non requiruntur ad perfectam beatitudinem. 1 2. q. 4. 8. o.

45. Angelus suo ministerio adjuvat hominem, ut perveniat ad beatitudinem, non autem ut humanæ beatitudinis objectum. 1 2. q. 3. 7 ad 2. et q. 5. 6 ad 1.

46. Ad beatitudinem aliqua requiruntur tripliciter, scilicet antecedenter, essentialiter et consequenter. 1 2. q. 3. 3. c.

47. Ad beatitudinem tria requiruntur, scilicet visio Dei, comprehensio et delectatio. 1 2. q. 4. 3. o.

48. Perfectio charitatis est essentialis beatitudini quoad dilectionem Dei, non autem quoad dilectionem proximi, sed quasi concomitanter. 1 2. q. 4. 8 ad 3.

49. Rectitudo voluntatis requiritur ad beatitudinem antecedenter, et concomitanter. 1 2. q. 4. 4. o. et q. 5. 4. 7. c.

50. Delectatio requiritur ad beatitudinem consequenter tantum, vel concomitanter. 1 2. q. 3. 4. c. et q. 4. 1. 2. o.

51. Corpus et perfectio ejus requiritur ad beatitudinem viæ, et ad beatitudinem patriæ omnino perfectam, requiritur antecedenter et consequenter, non autem essentialiter, nec ad beatitudinem patriæ simpliciter. 1 2. q. 4. 5. 6. o. et III. q. 7. 4 ad 2. et q. 15. 10. c. ad 2.

52. Beatitudo animæ redundabit in corpus. 1 2. q. 3. 3. c. ad 3. et q. 4. 6. c. et III. q. 57. 3. c. et q. 59. 5 ad 3.

53. Operationes meritorie plures requiruntur ad beatitudinem hominis. 1. q. 62. 5 ad 1. et 1 2. q. 5. 7. 9. et q. 6. principio.

54. Operationes sensitivæ requiruntur antecedenter ad beatitudinem viæ, non autem ad beatitudinem patriæ, sed consequenter tantum, ad neutram autem essentialiter. 1 2. q. 3. 3. o.

55. Pax requiritur ad beatitudinem antecedenter et consequenter, non autem essentialiter. 1 2. q. 3. 4 ad 1.

56. MUTATIO. Nullum bonum creatum additum visioni Dei facit magis beatum. 1 2. q. 5. 2 ad 3.

57. Beatitudo æqualiter participatur ab omnibus ex parte objecti, sed inæqualiter ex parte subjecti. 1 2. q. 3. 2 ad 4. et q. 112. 4. c. ad 1.

58. Nulla creatura potest per sua tantum naturalia adipisci perfectam beatitudinem. 1. q. 12. 4. o. et q. 23. 1. c. et q. 64. 1 ad 2. et q. 94. 1. o. et q. 108. 4. c. et 1 2. q. 5. 5. o. et q. 62. 1. 2. 3. o.

59. Homo non potest per operationem solius creature superioris attingere ad perfectam beatitudinem. 1 2. q. 5. 6. o.

60. Homo potest adipisci perfectam beatitudinem. 1 2. q. 5. 1. o.

61. Beatitudo perfecta non potest amitti. 1. q. 64. 2. c. et q. 94. 1. c. et 1 2. q. 5. 4. o.

62. APPETITUS. Voluntas necessario appetit beatitudinem. 1. q. 19. 1. o. et 3. 6. c. et q. 82. 1. 2. o. et q. 83. 1 ad 5. et 1 2. q. 5. 4. c. ad 2. et 8 ad 2. et q. 6. 4. o. et q. 10. 1. 2. o. et q. 13. 6. c. et q. 94. 1. c. et III. q. 18. 1 ad 3.

63. Omnes homines naturaliter appetunt beatitudinem. 1. q. 2 ad 1. et q. 19. 10. c. et q. 26. 2. c. et q. 41. 2 ad 2. et q. 60. 2. c. et q. 62. 1. c. et q. 82. 1. 2. o. et q. 83. 1 ad 5. et 1 2. q. 3. 6 ad 2. et q. 5. 1. 8. c. et q. 10. 1. o. et III. q. 18. 1 ad 3.

64. Non solum perfecta beatitudo, sed etiam qualiscumque similitudo, vel participatio ejus naturaliter desideratur. 1 2. q. 3. 6 ad 2.

65. Omnia quæ desiderat voluntas, appetit propter beatitudinem. 1. q. 60. 2. c. et 1 2. q. 1. 6. o.

66. In ultima beatitudine complebitur omne desiderium beatorum. 1. q. 12. 8 ad 4. et 1 2. q. 1. 5. c. et q. 3. 8. c. et q. 4. 5 ad 5. et q. 5. 3. 4. c. 8. c. ad 3. et q. 67. 4. ad 3. et 2 2. q. 23. 3. c. ad 2.

67. Perfecta quietatio intellectus et voluntatis consequitur beatitudinem. 1 2. q. 3. 4 ad 1. et 8. c. et 2 2. q. 18. 2. c. et 4 ad 12. et q. 23. 3. c. et q. 94. 1. c. et q. 118. 7. c.

68. Perfecta beatitudo omne malum excludit. 1 2. q. 2. 4. c. et q. 5. 3. 4. c. et q. 67. 4 ad 2.

69. Beatitudo ascendit in cor hominis secundum rationem communem, non autem quæ et qualis sit in speciali. 1 2. q. 5. 8. c. ad 2. et 2 2. q. 17. 2 ad 1.

70. Beatitudo est primum objectum voluntatis. 1 2. q. 3. 4 ad 2. et q. 11. 1 ad 1.

71. Beatitudo amatur amore concupiscentiæ, non autem amore amicitie. 1 2. q. 2. 7 ad 2.

72. DEUS. Deus est perfecte beatus. 1. q. 26. 1. o. et q. 62. 4. c.

73. Deus est sua beatitudo. 1. q. 26. 2. o. et q. 62. 4. c. et q. 94. 1. c. et 1 2. q. 3. 1 ad 1. et 2 ad 1. et ad 4.

74. Deus est beatus secundum intellectum. 1. q. 26. 2. o.

75. Beatitudo Dei excedit quamlibet aliam beatitudinem. 1. q. 26. 4. o.

76. Beatitudo Dei completitur omnem aliam beatitudinem. 1. q. 26. 4. o.

77. Beatitudo est naturalis soli Deo. 1. q. 62. 4. c. et q. 63. 3. c. fi. et 1 2. q. 3. 1 ad 1. et q. 5. 7. c.

78. IN COMMUNI. Beatitudo triplex secundum philosophos, s. voluptuosa, activa et contemplativa. 1 2. q. 3. 2 ad 1. et q. 69. 3. 4. o.

79. Beatitudo duplex, s. perfecta, et imperfecta, 1. in patria, et in viâ. 1. q. 62. 1. c. et 1 2. q. 3. 2 ad 4. et 3. 5. 6. c. et q. 4. 5. 6. 7. 8. c. et q. 5. 3. o. et q. 4. 5. c. et q. 62. 1. c. et q. 69. 1. 3. c. et 2 2. q. 186. 1 ad 4.

80. Beatitudo patriæ est continua, non autem beatitudo viæ. 1 2. q. 3. 2 ad 4.

81. Duplex perfectio beatitudinis, s. ex parte objecti, et ex parte subjecti; prima tollit rationem veræ beatitudinis, non autem secundæ. 1 2. q. 5. 3 ad 2. et q. 4. 5 ad 5. et q. 11. 4 ad 2.

82. Nullus ante passionem Christi potuit habere beatitudinem, licet sancti patres meruerint eam per fidem passionis Christi, quoad propriam personam, non autem quoad naturam communem. III. q. 49. 5 ad 1.

83. BEATITUDES IN COMMUNI. Beatitudines sunt operationes virtutum perfectarum per dona, et etiam donorum. 1 2. q. 69. 1. o. et q. 70. 2. c. et 2 2. q. 157. 2 ad 3.

84. Actus virtutum, ut perficiant, dicuntur beatitudines; sed ut delectant, dicuntur fructus. 2 2. q. 157. 2 ad 3.

85. Actus donorum pertinentium ad vitam activam exprimuntur in meritis beatitudinum, sed

actus vitæ contemplativæ in præmiis. 1 2. q. 69. 3. c. fi. ad 1.

86. In singulis beatitudinibus ponitur aliquid pertinens ad statum vitæ, et aliquid ad statum patriæ. 1 2. q. 69. 2. o. et 2 2. q. 8. 7. c.

87. Qualibet beatitudo est fructus addens excellentiam et principalitatem præmiis, et non e converso. 1 2. q. 70. 2. o.

88. Omnia præmia septem beatitudinum sunt idem realiter, et differunt ratione. 1 2. q. 69. 4 ad 1.

89. Præmia beatitudinum inchoative habentur hic, sed complete in patria tantum. 1 2. q. 69. 2. o. et 2 2. q. 8. 7. o.

90. Beatitudines et præmia earum sufficienter enumerantur septem, et quatuor, et octo, diversimode, et declarantur. 1 2. q. 69. 3. 4. o.

91. Primæ tres beatitudines sunt contra beatitudinem voluptuosam, sed quarta et quinta pertinent ad vitam activam, alie autem duæ ad contemplativam. 1 2. q. 69. 3. 4. o.

92. Omnes beatitudines posite in sacra Scriptura, oportet ad has reduci, quia omnes pertinent ad vitam activam vel contemplativam. 1 2. q. 69. 3 ad 4.

93. Beatitudines correspondent septem donis, non quidem singulis singulis, sed plures uni, et una pluribus. 1 2. q. 69. 3. o.

94. Beatitudines dupliciter adaptantur donis, s. secundum convenientiam ordinis, ut prima infimo, secunda sexto, et sic de aliis secundum Augustinum, vel secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem secundum actus, et objecta. 2 2. q. 121. 2. c. ad 2. et q. 139. 2. o.

95. IN SPECIALI. Beatitudo prima, s. paupertas, correspondet dono timoris. 2 2. q. 19. 12. o. et q. 83. 9 ad 3. et q. 121. 2. c. et q. 161. 2 ad 3.

96. Fructus decimus, s. modestia, et undecimus, s. continentia, et duodecimus, s. castitas, correspondent eis. 2 2. q. 19. 12 ad 4.

97. Petitio septima correspondet eis. 2 2. q. 19. 12 ad 4. et q. 83. 9 ad 3.

98. SECUNDA beatitudo, s. mitis, correspondet dono pietatis. 1 2. q. 69. 3 ad 3. et 2 2. q. 83. 9 ad 3. et q. 121. 2. o.

99. Fructus octavus, s. mansuetudo, correspondet eis indirecte; sed sextus, id est, bonitas, et septimus, s. benignitas, directe. 2 2. q. 121. 2 ad 3.

100. Petitio sexta correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

101. TERTIA beatitudo, s. luctus, correspondet dono scientiæ. 1 2. q. 69. 3 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 9. 4. o. et q. 83. 9 ad 3.

102. Petitio quinta correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

103. QUARTA beatitudo, s. justitiæ, correspondet dono fortitudinis. 1 2. q. 69. 3 ad 3. et 2 2. q. 83. 9 ad 3. et q. 139. 2. o.

104. Fructus quartus, s. patientia, et octavus, s. longanimitas, correspondent eis. 2 2. q. 139. 2 ad 3.

105. Petitio quarta correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

106. QUINTA beatitudo, s. misericordiæ, correspondet dono consilii. 1 2. q. 69. 3 ad 3. et 2 2. q. 52. 4. o. et q. 83. 9 ad 3.

107. Eandem beatitudinem oportet respondere secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem donis scientiæ et pietatis, non autem secundum convenientiam ordinis, sed diverse correspondent. 2 2. q. 121. 2 ad 2.

108. Fructus sextus, s. bonitas, i. dulcedo animi, et quintus, s. benignitas, correspondent quintæ beatitudini, et dono pietatis. 2 2. q. 52. 4 ad 3. et q. 121. 2 ad 3.

109. Petitio tertia correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

110. SEXTA beatitudo, s. munditia, correspondet dono intellectus. 1 2. q. 69. 3. c. fi. ad 1. et 2 2. q. 8. 7. o. et q. 83. 9 ad 3.

111. Fructus secundus, s. gaudium, et nonus, s. fides, correspondent eis. 2 2. q. 8. 8. o.

112. Petitio secunda correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

113. SEPTIMA beatitudo, s. pacis, correspondet dono sapientiæ. 1 2. q. 69. 3. c. fi. ad 1. et 4. c. fi. et 2 2. q. 45. 6. o. et q. 83. 9 ad 3.

114. Petitio prima correspondet eis. 2 2. q. 83. 9 ad 3.

115. OCTAVA beatitudo, s. persecutionis, est manifestativa omnium beatitudinum præcedentium, nec correspondet alicui dono in speciali. 2 2. q. 69. 3 ad 5. et 4 ad 2.

116. VIRTUTIBUS ET DONIS. Prima beatitudo, secundum Ambrosium, attribuitur temperantiæ, tertia prudentiæ, quarta justitiæ, et octava fortitudini. 1 2. q. 69. 3 ad 6.

117. Primæ quinque beatitudines secundum convenientiam materiæ correspondent donis scientiæ et consilii ut dirigentibus; sed aliis donis correspondent ut exequentibus; secundum motiva vero correspondent ut supra. 1 2. q. 69. 3 ad 3. et 2 2. q. 121. 2. c.

118. Beatitudo quarta et quinta secundum materiam correspondent pietati, secunda fortitudini; sed prima et tertia timori. 1 2. q. 69. 3 ad 3.

119. Beatitudo quarta et quinta secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem adaptantur dono pietatis, sed secundum convenientiam ordinis adaptatur ei secunda beatitudo; quæ tamen convenit ei tollendo impedimenta actuum ejus. 2 2. q. 121. 2. c. ad 3.

1. BEATUS. IN COMMUNI. Aliquis dicitur beatus in spe. 1 2. q. 69. 1. c.

2. Quidam dicuntur beati in hac vita propter spem, vel participative. 1 2. q. 5. 3 ad 1.

3. Beati in patria omnes rationes rerum quæ in Christo sunt, non cognoscunt, etsi ipsum comprehendant. 1. q. 12. 8. c. et 2 2. q. 173. 1. c.

4. Beati per simplicem conversionem ad Deum illuminantur de agendis quæ nesciunt, sine inquisitione et anxietate dubitationis, ut in viatoribus. 2 2. q. 52. 3. c. ad 2.

5. In beatis sunt aliqui actus ordinati ad finem, scilicet procedentes ex consecutione finis, ut laus Dei; et aliqui pertrahentes alios ad finem, ut ministeria angelorum, et orationes sanctorum. 2 2. q. 52. 3 ad 1.

6. Quilibet beatus est certus de perpetuitate suæ beatitudinis. 2 2. q. 18. 3. c.

7. Beati in patria clare cognoscunt omnia quae hic sunt. I. q. 89. 8. c.

8. Beati Deum comprehendunt, sed non totaliter, id est, omnibus modis, quibus comprehendere potest. I. q. 12. 7 ad 1.

9. Beati laudabunt Deum. 2 2. q. 13. 4. c.

10. Beati non possunt peccare. I. q. 62. 8. o. et q. 82. 2. c. fi. et q. 94. 1. c. et q. 100. 2. c. et 1 2. q. 4. 4. c. et q. 5. 4. c. et q. 109. 1 ad 3. et 2 2. q. 19. 11. c.

11. Beati sunt in statu impetrandi, non autem in statu merendi. I. q. 62. 9. o. et 2 2. q. 83. 11. c. ad 1.

12. Dignitas beatorum in anima et in corpore erit secundum gradus meritorum, non autem secundum diversitatem sexus, sicut nunc et in statu innocentiae. III. q. 55. 1 ad 3.

13. Quilibet beatus gaudet de bonis factis a se, vel ab aliis. I. q. 23. 6 ad 1.

14. Gaudium beatorum superat omne gaudium viatorum. III. q. 43. 6 ad 3.

15. Gaudium beatorum erit superplenum ex parte gaudientium, non autem ex parte objecti; viatorum autem neutro modo. 2 2. q. 28. 3. o.

16. Multiplicatis bonis nostris gaudium beatorum augetur materialiter, non autem formaliter, quia Deus est eis ratio gaudendi, de quibuscumque gaudent. I. q. 62. 9 ad 3. fi.

17. Beati non intersunt rebus vivorum secundum legem communem. I. q. 108. 8 ad 2.

18. Beati in regno caelesti videbunt Deum facie ad faciem. Supp. q. 92. 1. o. v.

19. Beati post resurrectionem nullo modo videre poterunt Deum visu corporali, tanquam Deus esset per se visibilis, nisi per accidens. Supp. q. 92. 2. o.

20. Cum sancti non sint comprehensuri Dei essentiam, non omnia videbunt quae Deus videt. Supp. q. 92. 3. c.

21. Sancti beatiores erunt post iudicium quam ante. Supp. q. 93. 1. c.

22. Erunt in beatis gradus beatitudinis, qui mansiones appellantur. Supp. q. 93. 2. o.

23. Beati in regno caelorum videbunt poenas damnatorum, ut beatitudo illis magis complaceat. Supp. q. 94. 1. o.

24. Cum damnati non possint transferri a sua miseria, beati non compatiuntur eorum miseriis. Supp. q. 94. 2. c.

25. Sancti non gaudent per se de poenis damnatorum, sed per accidens, contemplando in eis divinam iustitiam, et quomodo ab eis liberati sint. Supp. q. 94. 3. o.

1. BELLUM duplex, scilicet commune, et particulare. 2 2. q. 123. 5. c. ad 2.

2. Ad bellum justum tria requiruntur, scilicet auctoritas principis, justa causa et intentio recta. 2 2. q. 40. 1. o. et q. 41. 1 ad 3. et q. 42. 2 ad 1. et q. 66. 8 ad 1.

3. In bello justo deprædans hostes non peccat, nisi pugnet principaliter propter prædam, nec tenetur restituere. 2 2. q. 66. 8 ad 1.

4. Bellum gerere in festo non licet, nisi imminente necessitate, pro tuenda republica. 2 2. q. 40. 4. o.

5. Clericis non licet bellare in propria persona, sed possunt bello interesse de licentia superioris, et exhortari pugnantes. 2 2. q. 40. 2. o.

BENEDICTIO Dei significat donorum ejus colationem et multiplicationem. I. q. 72 ad 4. et q. 73. 3. c.

1. BENEDICTUS videns totum mundum, non vidit essentiam Dei. 2 2. q. 180. 5 ad 3.

2. Quis puerum Benedictum stultitiae argui patiatur, quod relicta domo rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctae conversationis habitum et desertum quaesivit. 2 2. q. 189. 1 ad 2.

3. In regula beati Benedicti conceditur probationis annus nuper ad religionem conversis. 2 2. q. 189. 2 ad 1.

4. Beatus Benedictus dicit, quod si praelatus aliquid impossibile præceperit, tentandum est. 1 2. q. 13. 5. c.

5. Hoc autem dictum sancti Benedicti ideo dicitur, quia an aliquid sit possibile, subditi non debet suo iudicio diffinire, sed in unoquoque iudicio superioris stare. 1 2. q. 13. 5 ad 3. et 2 2. q. 64. 6 ad 3.

6. Mandat beatus Benedictus in regula sua, quod venientibus ad religionem non sit facilis præbendus ingressus, sed probandum est an spiritus a Deo sit. 2 2. q. 189. 9 ad 1.

1. BENEFACERE omnibus quilibet tenetur in præparatione animi, pro loco et tempore. 2 2. q. 31. 2. o.

2. Aliquod beneficium est quo possumus et tenemur benefacere omnibus, saltem in generali, s. orare pro omnibus fidelibus et infidelibus. 2 2. q. 31. 2 ad 1.

3. Malis debemus benefacere in auxilium naturæ, non autem culpæ. 2 2. q. 25. 6. c. ad 2. et q. 31. 2 ad 2. et q. 32. 9 ad 1. et q. 168. 3 ad 3.

4. Magis conjunctis est magis benefaciendum, cæteris paribus. 2 2. q. 26. 6. c. et q. 31. 3. o. et q. 32. 9. o. et q. 71. 1. c.

5. Subventio, gratiarum actio, et reverentia debetur omni benefacienti. 2 2. q. 166. 3. o.

1. BENEFICENTIA est facere bonum. Et est actus amicitiae, vel charitatis, secundum rationem communem. 2 2. q. 31. 1. o.

2. Beneficentia non est virtus specialis, sed actus exterior amicitiae, sicut benevolentia est actus ejus interior. 2 2. q. 31. 4. o.

1. BENEFICIUM, IN COMMUNI. Est statim recompensandum secundum affectum, sed expectanda est opportunitas effectus. 2 2. q. 106. 4. o.

2. Recompensatio beneficii debet esse major accepto. 2 2. q. 106. 6. o. et q. 107. 2. c.

3. Recompensatio beneficii pertinet ad tres virtutes diversimode, s. ad iustitiam, ubi est debitum legale, ut in mutuo et aliis hujusmodi; ad amicitiam vero, et gratiam, ubi est debitum morale. 2 2. q. 31. 1 ad 3. et q. 106. 5. c. et q. 108. 2 ad 1.

4. Beneficium et recompensatio magis in affectu consistit quam in effectu. 2 2. q. 106. 3 ad 5. et ad 6. et 5. o. et 6 ad 1.

5. In recompensando beneficium iustitia attendit datum, amicitia utilis attendit utilitatem, sed amicitia honesti et gratia attendit affectum dan-

Ms. 22. q. 31. 1 ad 3. et q. 77. 1 ad 3. et q. 78. 2 ad 2. et q. 106. 5. o.

6. Nullus beneficium est tantum sicut parentum. Ideo in recompensatione beneficiorum sunt ceteris preferendi, nisi necessitas vel utilitas, vel alia causa præponderet. 2 2. q. 31. 3 ad 3. et ad 4. et q. 101. 1. c.

7. Omnia beneficia secundum communem rationem reducuntur ad amorem, et omnia nocumenta ad odium, sed secundum speciales rationes ad diversas virtutes, vel vitia. 2 2. q. 31. 4 ad 2.

8. Filius potest parentibus majus beneficium recompensare, quam accepit secundum affectum, non autem secundum effectum. 2 2. q. 106. 6 ad 1.

9. Dei Beneficia Dei tota singulis hominibus sunt exhibita. iii. q. 1. 4 ad 3.

10. Præcipua Dei beneficia sunt creatio, et quies mentis in Deum, per gratiam et gloriam. 1 2. q. 100. 5 ad 2.

11. Omnis solemnitas vel sacrificium veteris legis fuit instituta propter aliqua beneficia Dei, præterita vel futura. 1 2. q. 100. 5 ad 2.

12. Licitum est petere beneficium sine cura, pro se digno et indigenti, non autem cum cura. 2 2. q. 100. 5 ad 3.

13. Dans beneficium non meliori, sed sufficientiori, non peccat. 2 2. q. 63. 2. o.

14. Beneficia ecclesiastica magis debent dari plus idoneis ad regimen Ecclesie, quam magis consanguineis; sed de patrimonio et licitis lucris est et converso. 2 2. q. 63. 1. c.

15. Dans beneficium spirituale consanguineo minus digno, peccat per acceptionem personarum, non autem si sit æque dignus. 2 2. q. 63. 2 ad 1. et q. 85. 3. c.

16. Dans beneficium ratione consanguinitatis graviter peccat, et est simonia si per hoc intendit aliquid bonum proprium. 2 2. q. 63. 1. c. et 2 ad 2. et q. 100. 5 ad 2. et q. 185. 7 ad 2.

BENIGNITAS est idem cum affectu, s. habitus benefactivus, et ad loquendum dulciter. 1 2. q. 70. 3. c. et 2 2. q. 80 ad 4.

1. BENEVOLENTIA proprie est actus voluntatis, quo alteri volumus bonum. 2 2. q. 27. 1. c.

2. Benevolentia est tantum ad rationalia. 1. q. 20. 2 ad 1.

BESTIA dicitur quasi vastia, propter crudelitatem, ut leo, ursus, et huiusmodi. 1. q. 7. 2. ad 2.

1. BESTIALITAS, sicut secundum Philosophum ponitur extra numerum alliarum malitiarum humanarum, quia humanum modum transcendit, ita a sanctis ponitur extra numerum peccatorum, quæ in ipsis fidelibus inveniuntur, quasi gravius eis. Tamen si ad aliquod de septem capitalibus reduci debeat, poterit ad superbiam reduci secundum diffinitionem Augustini. 2 2. q. 154. 11 ad 2.

BIBERE pluries in die licet jejnantibus, nisi fiat in fraudem. 2 2. q. 147. 6 ad 2. et ad 3. et iii. q. 80. 8 ad 4.

1. Bigamia inducens irregularitatem incurritur quadrupliciter, et impedit omnem ordinem, s. cum quis habet plures uxores de jure successive; cum simul habet plures uxores, unam de jure,

et aliam de facto; cum plures habet successive, unam de jure, et aliam de facto, et quando viduam ducit in uxorem. 2 2. q. 108. 4 ad 2.

2. Cum bigamia tollat significationem sacramenti integrum, et per consequens significationem conjunctionis Christi cum Ecclesia, quæ est unus ad unam, merito irregularitatem inducit. Suppl. q. 66. 1. c.

3. Sive uxorem unam quis habuerit de facto, sive alteram de jure (ubi est quædam sacramenti similitudo), irregularis efficitur, sicque bigamie utroque modo irregularitas annexa est. Suppl. q. 66. 2. o.

4. Ex hoc quod vir uxorem non virginem ducit, irregularis efficitur, non autem ex hoc quod corruptus corruptam ducit. Suppl. q. 66. 3. c.

5. Sicut baptismus non tollit conjugium, sic nec bigamie irregularitatem tollere potest. Suppl. q. 66. 4. c.

6. Cum irregularitas bigamie non sit de jure naturali, sed positivo, potest Papa cum bigamo dispensare in omnibus ordinibus, Episcopus vero solum in minoribus, nisi in quibusdam casibus. Suppl. q. 66. 5. c.

Bilinguis idem est quod susurro. 2 2. q. 74. 1. ad 3.

1. BLASPHEMIA in communi est attribuire Deo quod ei non convenit, vel detrahere ab eo quod ei convenit. 2 2. q. 13. 1. o.

2. Blasphemia pertinet ad genus infidelitatis, aggravans eam. 2 2. q. 13. 3. c.

3. Blasphemia quælibet semper est peccatum mortale quando est cum deliberato consensu. 2 2. q. 13. 2. o.

4. Blasphemia ex lapsu lingue est peccatum veniale, si hoc non intendebat. 2 2. q. 13. 2 ad 3.

5. Blasphemia est gravissimum peccatorum omnium. 2 2. q. 13. 3. o. et iii. q. 80. 3. c.

6. Blasphemia simpliciter est gravior homicidio et perjurio, sed secundum quid est et converso, s. ratione nocumenti. 2 2. q. 13. 3 ad 1 et ad 2.

7. Blasphemia est contra primum vel secundum præceptum Decalogi. 1 2. q. 100. 1. c. et 2 2. q. 13. 2 ad 2.

8. Blasphemia ex deliberatione oritur ex superbia, sed ex turbatione, oritur ex ira. 2 2. q. 158. 7 ad 1.

9. Blasphemia in Spiritum sanctum dicitur tripliciter, s. dicere contra deitatem, finalis impenitentia et peccatum ex malitia. 2 2. q. 14. 1. o.

10. Hæc blasphemia dicitur dupliciter, s. contra personam Spiritus sancti, et contra attributum ejus. 2 2. q. 14. 1. 3. c.

11. Blasphemia in Spiritum sanctum potest fieri tripliciter, scilicet corde, ore, et opere. 2 2. q. 13. 1. c. et q. 14. 1. c. ad 1.

12. Ex deliberatione peccare est peccare in Spiritum sanctum. 2 2. q. 34. 2 ad 1.

13. Peccatum ex malitia, id est, ex electione mali, dicitur peccatum in Spiritum sanctum, sed ex ignorantia in Filium, et ex infirmitate, id est, ex passione, in Patrem. 2 2. q. 14. 1. 3. c.

14. Non omne peccatum ex malitia, est peccatum in Spiritum sanctum, sed tantum ex malitia quæ est cum contemptu impediendum peccatum. 2. 2. q. 14. l. o. 4. c. et q. 100. 1 ad 2.

15. Non omnis contemptus boni impediens peccatum est blasphemia in Spiritum sanctum, sed tantum contemptus illorum quæ directe ducunt ad penitentiam et remissionem peccatorum. 2. 2. q. 105. 2 ad 2.

16. Hoc peccatum est generale ratione habitus, sed est speciale ratione contemptus. 2. 2. q. 14. 1 ad 3.

17. Blasphemia in Spiritum sanctum ut speciale peccatum, est contemptus doni, quo homo retrahitur a peccato; non autem est peccatum sequens ex eo. 2. 2. q. 118. 5 ad 3.

18. Species ejus secundum tertium modum, s. ut est peccatum ex malitia, sunt sex, s. desperatio, præsumptio, impenitentia, obstinatio, impugnatio veritatis agnitæ, et invidentia fraternæ gratiæ. 2. 2. q. 14. 2. o. et q. 36. 4 ad 2.

19. Hoc peccatum esse irremissibile, exponitur tripliciter a doctoribus, s. vel quia est finalis impenitentia, et sic nullo modo remittitur. Vel quia, quantum est de se, habet meritum ut non remittatur quantum ad penam. Vel quantum ad culpam, inquantum excludit ea, per quæ fit remissio peccatorum. 1. q. 61. 2. c. et 2. 2. q. 14. 3. o. et q. 118. 5 ad 3. et III. q. 86. 1. ad 2. et ad 3.

20. Hoc peccatum est desperatum ex parte peccantis, non autem ex parte Dei. 2. 2. q. 14. 3. o. ad 1.

21. Homo potest primo ante alia peccata habere hoc peccatum, licet raro contingat. 2. 2. q. 14. 4. o.

1. BONITAS DEI. Bonitas Dei acquiritur a creatura rationali, tamquam perfectio ejus objectiva; ab aliis autem secundum similitudinem tantum. 1. q. 6. 1 ad 2. et q. 65. 2. c. fi. et 1. 2. q. 1. 8. o.

2. Omne bonum est bonum sola similitudine divinæ bonitatis. 1. q. 105. 5. c.

3. Nihil divinæ bonitatis participatione omnino caret. 1. q. 19. 4 ad 1. et q. 23. 4 ad 1.

4. Omnia opera Dei attribuuntur bonitati ejus. 2. q. 105. 2 ad 2.

5. Universum perfectius participat et representat bonitatem Dei, quam quæcumque alia creatura. 1. q. 15. 2. c. et q. 47. 1. c. fi. et 2 ad 1.

6. Deum possumus aequaliter intelligere, non intelligendo bonitatem ejus, non autem intelligendo eum non esse bonum. 2. 2. q. 2. 8 ad 3.

7. Omnia sunt bona bonitate Dei. 1. q. 6. 4. o. et 2. 2. q. 23. 2 ad 1. et q. 27. 3. c.

8. Omnia sunt bona bonitate Dei, ut principio effectivo, exemplari et finali. 1. q. 6. 4. o. et 2. 2. q. 25. 2 ad 1. et q. 27. 3. c.

9. Deus vult quod sua bonitas multiplicetur ex sui similitudine propter se, sicut propter finem operantis, et propter utilitatem creaturæ, sicut propter finem operis. 1. q. 44. 4. c. ad 3.

10. Quodlibet bonum ex additione alterius fit melius, præter optimum simplex, ex cujus participatione omnia sunt bona. 1. 2. q. 34. 3 ad 2.

11. Differentia triplex bonitatis Dei, et creaturarum, s. quia solius Dei essentia est suum esse, et ei non adveniunt aliqua accidentia, et ad nihil aliud ordinatur sicut ad finem. 1. q. 6. 3. c.

12. Per hoc quod Deus creavit omnia ut essent, non excluditur quin creaverit omnia propter suam bonitatem. 1. q. 65. 2 ad 1. fi.

13. Quodlibet bonum creatum est bonum particulare, sed solus Deus est bonum universale. 1. q. 65. 1 ad 2. et q. 103. 2. c. et q. 105. 4. o. et q. 106. 2. c. et 1. 2. q. 2. 7. 8. c. et q. 9. 6. c.

14. Deus est sua bonitas essentialiter. 1. q. 3. 2. c. et q. 6. 3. o. et q. 20. 1 ad 3. et q. 49. 3. c. et q. 62. 8. c. ad 2. et q. 100. 2. c. et q. 103. 2. c. et 1. 2. q. 4. 4. c. et 2. 2. q. 19. 1. c. et q. 23. 2 ad 1. et q. 24. 11. c. fi. et q. 27. 3. 4. c. et q. 34. 1. c. ad 1. et 1. q. 1. 1. o. et q. 20. 1. c.

15. Deus est vere et proprie bonus. 1. q. 6. 1. o.

16. Deus est summum bonum. 1. q. 6. 1. ad 2. et 2. o.

17. In omni bono, summum bonum, s. Deus, consideratur. 1. q. 6. 1 ad 1.

18. Habere speciem, modum, et ordinem, non est de ratione boni increati, nisi sicut in causa. 1. q. 6. 1 ad 1.

19. Bonum duplex, s. absolute, id est, cujus bonitas esset alio creato non existente, ut supposita, et ad aliud, i. cujus bonitas non esset sine alio creato, ut materia et accidentia. 1. 2. q. 18. 4. o.

20. Bonum duplex, s. commutabile et incommutabile. 2. 2. q. 21. 1 ad 3. et III. q. 86. 4 ad 1. et 5. c.

21. Bonum duplex, s. subsistens, ut personæ, et inhærens, ut accidentia. 1. 2. q. 26. 4. c. et III. q. 11. 5 ad 3.

22. Bonum simpliciter, dicitur dupliciter, s. absolute, et universaliter. 2. 2. q. 58. 10 ad 2.

23. Quod est bonum ex suppositione, debet bonum judicari. 1. 2. q. 39. 1. c.

24. Bonum particulare duplex, s. verum, i. ordinabile ad principale bonum, s. ad ultimum finem; et falsum, seu apparens, quod abducit a finali bono. 2. 2. q. 23. 7. c. et q. 45. 1 ad 1.

25. Bonum triplex, s. honestum, utile, et delectabile. 1. q. 5. 6. o. et 1. 2. q. 99. 5. o. et 2. 2. q. 45. 3. o.

26. Bonum duplex, s. propter se, id est honestum, et propter aliud, i. utile. 1. 2. q. 8. 2. 3. o. et 2. 2. q. 23. 7. o.

27. Divisio boni est analogi, quia primo convenit honesto, secundo delectabili, tertio vero utili. 1. q. 5. 6 ad 3. et 1. 2. q. 8. 2 ad 2. et 3 ad 4.

28. Quid. Bonum importat relationem rationis ad appetitum. 1. q. 5. 1. c. ad 1. et 3 ad 1. et q. 16. 1. 3. c.

29. Bonum consistit in hoc quod sit aliquid appetibile. 1. q. 5. 1. c. ad 1. et 3. c. ad 1. et 5. c. et q. 6. 1. c. et 2 ad 2. et q. 16. 3. 4. c. et q. 19. 9. c. et q. 48. 1. c. et 1. 2. q. 22. 1. o.

30. Bonum et pulchrum fundantur super eandem rem, s. formam. Sed bonum respicit appetitum, pulchrum vero vim cognitivam. 1. q. 5. 4 ad 1.

31. Bonum est diffusivum sui ipsius, ut finis; non autem ut efficiens. i. q. 5. 4 ad 2.

32. Bonum dicitur rationem perfecti, et ultimi. i. q. 5. 1. c. ad 1. et 3. c. ad 1. et 5. c. ad 1. et q. 6. 3. c. et q. 16. 3. 4. c. et 12. q. 52. 1. c.

33. Bonum consistit principaliter et per se in perfectione et actu. i. q. 48. 5. 6. c. et q. 49. 1. c.

34. In bonis simpliciter, et absolute, et secundum naturam suam, potest esse medium et extrema, g. superfluum et diminutum, non autem in bonis simpliciter, i. universaliter. 22. q. 58. 10 ad 2.

35. Non tantum finis, sed etiam quae sunt ad finem, ex ipso ordine habent rationem boni. 22. q. 33. 6 ad 3.

36. Bonum habet rationem causae finalis. i. q. 6. 2 ad 1. et ad 2. et 4. c. et q. 48. 1 ad 2.

37. Bonum omnium mensuratorum et regulatorum consistit in attingendo suam regulam. 12. q. 19. 9. c. et q. 64. 1. 3. c. et q. 71. 6. c. et 22. q. 17. 1. c. et q. 23. 3. 6. c. et q. 27. 6. c. et q. 58. 3. c.

38. Ens. Ratio boni primo praesupponit formam, per quam est ens; secundo virtutem effectivam, qua est perfectum. i. q. 5. 4. c.

39. Omne ens est bonum, et e converso. i. q. 6. 3. c. et q. 17. 4 ad 2. et q. 49. 1. 3. c. et 12. q. 18. 1. c. et 3 ad 3.

40. Omne ens est bonum, inquantum est perfectum, et in actu. i. q. 5. 1. c. et q. 48. 1. c. et 12. q. 18. 1. 2. 3. 4. c.

41. Omne ens sicut est bonum, sic est appetibile. i. q. 5. 1. c.

42. Bonum secundum rationem finis est prius ente, sed e converso secundum rationem formae et simpliciter. i. q. 5. 2. c. et 3 ad 4. et 4. c.

43. Bonum est communius ente, secundum causalitatem. i. q. 5. 2 ad 2.

44. Bonum simpliciter dicitur secundum perfectionem ultimam, et bonum secundum quid, secundum perfectionem essentialem et primam, sed ens e converso. i. q. 5. 1 ad 2. et 12. q. 18. 1. c.

45. Materia est bona simpliciter, licet sit ens secundum quid. i. q. 48. 3. c. et q. 49. 1. c.

46. Materia non est ens, nec bona, nisi in potentia. i. q. 5. 3 ad 3.

47. In mathematicis non est bonum, quia non sunt separata secundum esse. i. q. 5. 3 ad 4.

48. Bonum, et ens, et alia transcendentia convertuntur secundum supposita, non autem secundum rationem. i. q. 5. 1. c. et q. 11. 1. c. et q. 16. 3. c. et 4. c. et q. 17. 4 ad 2. et q. 54. 2. c. et q. 59. 2. ad 3. et 12. q. 29. 5. c. et 22. q. 109. 2 ad 1. et in. q. 10. 3. c.

49. Unitas pertinet ad rationem bonitatis. i. q. 103. 3. c. et 12. q. 36. 3. c.

50. Bonum, verum et unum habent contraria, quia fundantur in ente, non autem ens, quia in nullo fundatur. i. q. 17. 4. c.

51. VERUM. Verum significat rationem boni. i. q. 82. 3 ad 1.

52. Bonum et verum mutuo se includunt. i. q. 16. 4 ad 1. et q. 50. 2 ad 3. et q. 59. 2 ad 3. et q. 79. 11 ad 2. et q. 82. 3 ad 1. et 4. ad 1. et q. 87. 4 ad 2. et 12. q. 9. 1. c. ad 3. et 22. q. 109. 2 ad 1.

53. Bonum est prius vero secundum appetitum, secundum rationem autem et simpliciter est e converso. i. q. 16. 4. c.

54. Verum est simplicius, abstractius, et absolutius bono, et propinquius enti. i. q. 16. 4. c. et q. 82. 3. c.

55. Verum est in anima, sed bonum est in rebus. i. q. 16. 1. c. et q. 82. 3. c.

56. Ratio veri est eadem in omnibus moralibus, non autem ratio boni. 12. q. 60. 1 ad 1.

57. Bonum est primum cadens in apprehensione rationis practicae. 12. q. 94. 2. c.

58. Sicut bonum nominat illud, in quod tendit appetitus, ita verum nominat illud, in quod tendit intellectus. i. q. 16. 1. 3. c.

59. Verum est bonum intellectus, et falsum est malum ejus. 12. q. 55. 4. c. et q. 57. 2 ad 3. et q. 64. 3. c. et 22. q. 13 ad 1. et q. 4. 5. c. ad 1.

60. Bonum est fortius malo. 12. q. 60. 5 ad 4.

61. Bonum difficilius constituitur quam malum. 12. q. 18. 4 ad 3. et q. 19. 6 ad 1. et 7 ad 3. et q. 20. 2. c. et q. 35. 8 ad 1. et q. 71. 4 ad 2. et 5 ad 1. et 22. q. 79. 3 ad 4. et q. 110. 3. c.

62. In omni malo est aliquid boni. i. q. 49. 3. c. et q. 103. 7 ad 1. et q. 109. 1 ad 1. et 12. q. 18. 1. c. ad 1. et q. 35. 6. c. et q. 73. 2. c. fi. et 22. q. 172. 6. c.

63. Bonum et virtus transumptive dicitur, etiam in malis, sicut dicitur bonus latro. 12. q. 5. 3 ad 1. et q. 92. 1. c. et 22. q. 45. 1 ad 1. et q. 47. 13. c. et q. 92. 1 ad 1.

64. Alio malo fundatur in aliquo bono. i. q. 103. 7 ad 1.

65. Bonum et malum ex genere sunt respectu objecti. 12. q. 18. 2. c.

66. Illud quod est secundum se malum ex genere, non potest esse bonum et licitum. 22. q. 110. 3. c.

67. Malum aliquando dicitur contrarium bono, quia non privatur totum bonum, sed aliquid de bono remanet. 22. q. 33. 5. c. primo.

68. Non omnis carentia boni est malum, sed tantum debiti. i. q. 48. 2 ad 1. et 3. c. ad 2. et 5 ad 1. et q. 49. 1. c.

69. Subjectum cujuslibet mali est bonum deficiens, id est in potentia. i. q. 11. 2 ad 1. et q. 17. 4 ad 2. et q. 48. 3. c. et q. 49. 1. c. et 3. c. et q. 103. 7 ad 1.

70. Bonum est naturaliter prius malo. 12. q. 25. 2. c.

71. Bonum est causa mali per accidens tantum. i. q. 49. 1. c. et 3. c. et 12. q. 75. 1. c.

72. Causa mali non est nisi bonum deficiens. 12. q. 18. 1 ad 1.

73. Bonum et malum per accidens, id est in concreto, contrariantur, sed per se, id est, in abstracto, opponuntur privative. i. q. 48. 1 ad 3. et 2 ad 1 et ad 2.

74. Bonum et malum dicuntur contraria, et sunt genera, i. generales condiciones omnium contrariorum. i. q. 48. 1 ad 1.

75. Summum malum non contrariatur summo bono secundum rem, sed secundum vocem. i. q. 39. 3 ad 2.

76. Nullum malum opponitur summo bono con-

trarie, nec privative, nisi indirecte, id est secundum rationem communem boni, i. q. 17. 4 ad 3. et q. 42. 3 ad 2.

77. Mala esse et fieri, non est bonum simpliciter, sed tantum per accidens, inquantum sunt occasio bonorum, i. q. 19. 9. o.

78. Malum tollit totum bonum sibi oppositum, et minuit habilitatem, non autem tollit subiectum ejus, i. q. 48. 4. o. et 12. q. 85. 1. 2. 4. o. et q. 93. 6 ad 2.

79. Malum corrumpit bonum sibi oppositum formaliter et privative, non autem effective, i. q. 48. 1 ad 4. et q. 49. 3. c. et 12. q. 85. 1 ad 4.

80. Inter bonum et malum civile, vel ad alterum, est medium, non autem absolute, i. q. 48. 1 ad 3. et 12. q. 18. 8 ad 1.

81. Bonitas creaturæ non est ejus essentia, i. q. 6. 3 ad 3.

82. Nulla creatura est bona per essentiam, i. q. 6. 3. o. et q. 103. 2. c. et 12. q. 2. 8. c. et q. 9. 6. o.

83. Maximum bonum in creaturis est bonum ordinis universi, i. q. 22. 4. c. et q. 25. 6 ad 3. et q. 47. 2. c. et q. 49. 2. c. et q. 50. 3. c. fin. et 22. q. 122. 2. o.

84. Cujuslibet creaturæ secundum se considerata duplex est bonitas, s. essentialis et accidentalis, i. q. 25. 6. o.

85. Creatura ex esse vel essentia est bona secundum quid, sed ex accidentibus est bona simpliciter, i. q. 5. 1 ad 1.

86. Ipsum universum, et quolibet creatura potest esse melior quam sit, bonitate accidentali, non autem essentiali, i. q. 25. 6. o.

87. Qualibet re creata potest esse alia res creata melior, bonitate essentiali, et accidentali, i. q. 25. 6. o.

88. Bonum cujuslibet creaturæ consistit in specie, modo et ordine, i. q. 5. 5. o. et q. 6. 1 ad 1. et 12. q. 63. 2 ad 3. et q. 85. 4. o. et 22. q. 19. 11. c. et q. 27. 6 ad 1. et q. 109. 2. c. ad 3. et q. 114. 1. c.

89. Hominis. Homo dicitur bonus simpliciter secundum voluntatem, quia ipsa imperat cuilibet potentia. Secundum quid autem, per intellectum, vel alias potentias, i. q. 4. 5 ad 3. et q. 48. 6. c. et 12. q. 34. 4. c. et q. 56. 3. c. et q. 66. 3 ad 2.

90. Bonum hominis, ut est homo, est bonum secundum rationem, non autem secundum sensum, i. q. 49. 3 ad 5. et 12. q. 71. 2. c. et 22. q. 123. 1. 2. c. et q. 129. 3. c. et q. 141. 1. 6. c.

91. Bonum hominis consistit principaliter in actibus interioribus, 22. q. 27. 6 ad 3. et q. 30. 4. o.

92. Bonum hominis consistit in conjunctione ejus ad Deum, 12. q. 98. 5 ad 2. et 22. q. 27. 6 ad 3. et q. 30. 4. o. et q. 186. 1. c.

93. Totum bonum hominis consistit in subjectione ejus ad Deum, 22. q. 19. 11. c. et q. 81. 7. c. et q. 104. 4 ad 2.

94. Omnes homines appetunt unum bonum formaliter, non autem materialiter, 12. q. 1. 7. o.

95. Homo naturaliter in bonum tendit, 22. q. 34. 5. o.

96. Bonum cujuslibet virtutis est conveniens homini secundum rationem, ideo convenit ei naturaliter, 12. q. 54. 3. c.

97. Impossibile est quod aliquis homo sit bonus, nisi sit bene proportionatus bono communi, 12. q. 92. 1 ad 3.

98. Qui querit bonum commune, querit proprium, quia bonum proprium non potest esse sine communi; et bona dispositio partis est in respectu ad totum, 22. q. 47. 10 ad 2. et q. 61. 1 ad 3.

99. Omne bonum creatum est minus bono hominis obiectivo, non autem intrinseco, et inhærenti, 12. q. 2. 8 ad 3.

100. Bonum animæ est melius bono corporis, et hoc, bonis exterioribus, et bonum vitæ contemplativæ, bono activæ, 12. q. 2. 5. c. et 22. q. 104. 3. c. et q. 152. 2. 4. c.

101. Bonum multitudinis est majus quam bonum unius qui est de multitudine, non autem quam bonum unius extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur, 22. q. 39. 2 ad 2.

102. In spiritualibus bonis debet homo semper sibi magis providere quam aliis, sed in temporalibus laudabiliter liberalis facit e converso, 22. q. 117. 1 ad 1.

103. Bonum hominis triplex, s. animæ, corporis, et exteriora, 12. q. 84. 4. c. et 22. q. 73. 3. c. et q. 85. 3 ad 2. et q. 104. 3. c. et q. 118. 5. c. et q. 152. 2. 4. c. et q. 186. 7. c.

104. Bonum hominis duplex, s. simpliciter, id est, ultimus finis ejus, et omnia ducentia in eum, et bonum secundum quid, id est, ut nunc, vel secundum aliquid bonum, 12. q. 114. 10. c. et 22. q. 25. 7. c.

105. Bona hominis triplicia, s. minima, ut bona fortunæ, media, id est, naturalia, et magna, id est, habitus virtuosos. Et eorum triplex est fructus, scilicet fructus honestæ conversationis, sacræ devotionis, et jucundæ pietatis, 12. q. 85. 4. c. et 22. q. 103. 4. c. et q. 118. 5.

106. In bonis corporis hominis tria sunt per ordinem, s. integritas corporis, quies et delectatio sensus, et usus membrorum. Primum tollitur per occisionem vel mutilationem, secundum per verbera, tertium per carcerem, 22. q. 65. 3. c.

107. Bonum unius hominis continuatur alteri dupliciter, s. per charitatem, et per intentionem facientis, 11. q. 82. 6 ad 3.

108. Bonum naturæ hominis triplex, scilicet principia naturæ cum proprietatibus ejus, inclinatio ad virtutes, et originalis justitia. Tertium totaliter tollitur per peccatum. Secundum minuitur, primum autem integrum manet, 12. q. 83. 1. 2. 4. o. et q. 93. 6 ad 2. et 22. q. 10. 4. c. et q. 23. 7 ad 1. et q. 33. 5. o.

109. Bonum proportionatum communi statui naturæ est ut in pluribus; excedens vero ut in paucioribus; defectus autem e converso, i. q. 23. 7 ad 3.

110. Ecclesiæ. Bona ecclesiastica debent dividi in quatuor partes, quarum una debetur episcopo, alia fabricæ, tertia pauperibus, et quarta beneficiato, 22. q. 185. 7. c.

111. In necessitate non debent emi possessiones de bonis ecclesiasticis, nec in thesauris reponi, 22. q. 175. 7 ad 4.

112. Episcopi et alii clerici habent verum dominium bonorum propriorum, non autem eccle-

elasticorum, sed tantum sunt dispensatores. 2 2. q. 63. 2 ad 1. et q. 119. 3 ad 1. et q. 185. 7. c.

113. Episcopi et clerici possunt disponere de sua quarta, sicut de bonis propriis. 2 2. q. 185. 7. c.

114. Episcopi et clerici possunt dare moderate suis consanguineis de bonis ecclesiasticis, in suum usum deputatis. 2 2. q. 185. 5. 7 ad 2.

115. Episcopi et clerici peccant, si in articulo necessitatis possunt vivere de patrimonio, et vivant de bonis ecclesiasticis. 2 2. q. 185. 7 ad 3. et q. 187. 4 ad 1.

116. Si episcopi vel clerici retinent sibi de bonis ecclesiasticis divisis vel indivisis, notabiliter ultra quartam, peccant mortaliter. 2 2. q. 185. 7. c.

117. Prelatus tripliciter surripit bona Ecclesiae, et tenetur restituere, s. si rem Ecclesiae non sibi deputatam, sed alteri, sibi usurparet; puta si episcopus usurparet sibi rem capituli, si rem Ecclesiae suae custodiae deputatam, in alterius dominium transferat; puta consanguinei vel amici, et si solo animo surriperet, dum scilicet incepit habere animum possidendi eam ut suam, et non nomine Ecclesiae. 2 2. q. 62. 5 ad 5. et q. 185. 7. c.

118. Male dispensans bona hospitalis tenetur restituere, non autem dispensans bona beneficii, quoad suam portionem, sed tenetur poenitere. 2 2. q. 62. 5 ad 5. et q. 185. 7. c. principio.

119. Bona temporalia quasi nihil sunt respectu futurorum. 2 2. q. 36. 2. c. fi.

120. Bona temporalia secundum se sunt bona, secundum quid; sed ut ducunt ad beatitudinem, sunt bona simpliciter. 1 2. q. 114. 10. c.

121. Bona exteriora, ut divitiae et honores, sunt bona simpliciter, id est absolute et secundum naturam suam; non tamen omnibus modis; et circa haec est iustitia; sed virtutes sunt bona simpliciter, id est, universaliter. 2 2. q. 58. 10 ad 2.

122. Exteriora bona sunt bona instrumentaliter, non autem principaliter, licet secundum stoicos sint nulla. 1 2. q. 59. 3. c. et 2 2. q. 58. 10 ad 2. et q. 125. 4 ad 3. et III. q. 15. 6 ad 2.

123. Bona temporalia non sunt praemia virtutum, nec subtractio eorum est poena peccati principaliter. 1 2. q. 87. 7. c. ad 2. et q. 108. 3 ad 4.

124. Bona temporalia sunt ejus, cui Deus concedit, quoad proprietatem, sed quoad usum sunt etiam aliorum. 2 2. q. 32. 5 ad 2.

125. Deus dat justis tantum de bonis et malis temporalibus, quantum expedit eis ad beatitudinem. 1 2. q. 87. 7 ad 2. et q. 114. 10. c.

126. Deus dat malis bona temporalia, et bonis mala temporalia, ut eis reservet majora, i. aeterna. 1 2. q. 87. 7 ad 2.

127. Bona temporalia dantur indignis a Deo ad correptionem, vel ad damnationem eorum. 1 2. q. 87. 7 ad 2. et 2 2. q. 36. 2. c. fi.

128. Omnia temporalia bona et mala aequaliter eveniunt bonis et malis, quoad substantiam, non autem quoad finem. 1 2. q. 114. 10 ad 4.

129. Temporalia nullius momenti sunt, respectu spiritualium. 1 2. q. 2. 6. c. fi. et q. 87. 7 ad 2. et 2 2. q. 36. 2. c. fi.

130. Bona spiritualia satiant in perpetuum, non autem temporalia, quia temporalia paulatim

sumuntur et corrumpuntur. 1 2. q. 31. 5. c. et q. 32. 2. c. fi.

131. Bona temporalia non habita appetuntur, sed habita fastidiuntur, spiritualia vero e converso. 1 2. q. 2. 1 ad 3. et q. 32. 2. c. fi. et q. 33. 2. o.

132. Bona spiritualia non sapiunt habentibus affectum infectum amore delectationum corporaliū, et praecipue venerearum. 2 2. q. 20. 4. c. et q. 46. 2. c.

133. Bona spiritualia possunt simul a multis integre possideri, non autem corporalia. 1 2. q. 28. 4 ad 2. et III. q. 23. 1 ad 3.

134. Promissiones bonorum corporaliū in veteri lege fuerunt figurae spiritualium in nova lege. 1 2. q. 114. 10 ad 1.

135. Bonum morale praecipue consistit in conversione ad Deum, et malum in aversione. 2 2. q. 19. 2 ad 2.

136. Bonum et malum speciali modo, s. morale, invenitur in habentibus electionem. 1. q. 48. 5. c.

137. Bonum in naturalibus et moralibus duplex, s. essentiale et accidentale. 1 2. q. 18. 3 ad 3.

138. Omne bonum honestum vel utile est bonum morale, non autem omne delectabile est bonum moraliter, quia illa dicuntur secundum rationem, illud autem secundum appetitum. 1 2. q. 34. 2 ad 1.

139. Boni mores dicuntur, qui rationi congruunt; mali vero, qui a ratione discordant. 1 2. q. 100. 1. c.

140. Bonum non contrariatur bono in moralibus, sed tantum in aliis. 1 2. q. 31. 8 ad 1.

141. Virtus est bona seipsa, non autem per aliam bonitatem. 1 2. q. 55. 4 ad 1.

142. Bonum quod ponitur in diffinitione virtutis non est bonum transcendens, sed bonum rationis. 1 2. q. 54. 3 ad 2. et q. 55. 4 ad 2.

143. Ad bonum operandum requiritur virtus moralis inclinans, et prudentia dirigens. 1 2. q. 113. 1 ad 2.

144. Actus exterior addit ad bonitatem vel malitiam, ex objecto vel circumstantiis, actui voluntatis, non autem ex fine, nisi actus voluntatis fiat melior vel pejor tripliciter, s. secundum numerum, extensive vel intensive. 1 2. q. 20. 4. o. et q. 24. 3. c. et 2 2. q. 76. 4 ad 2.

145. Eadem bonitas vel malitia ex fine est actus exterioris, et actus voluntatis, non autem aliae. 1 2. q. 20. 3. o. et 4 ad 2.

146. Tota bonitas vel malitia actus exterioris ex fine est ex actu voluntatis, non autem aliae, sed e converso. 1 2. q. 20. 2. o.

147. Bonitas et malitia ex fine prius est in actu voluntatis quam in actu exteriori. Similiter quae est ex objecto vel circumstantiis, ut est in executione operis. Sed ut est in ordinatione et apprehensione rationis, est e converso. 1 2. q. 20. 1. o.

Bos habet quinque utilitates, scilicet, quia immolatur, arat, comeditur, lac et corium dat. Ideo furans reddebat quinque pro uno. 1 2. q. 105. 2 ad 9.

BRACHIUM significat potentiam operativam quae tripliciter impeditur, s. a Deo, a diabolo, et ab utroque. 1. q. 100. 10 ad 3.

BUBO nocte pastum quaerit. Ideo significat la-

curiosos, qui delectari querunt in nocturnis operibus quæ agunt. 1 2. q. 102. 6 ad 1. c. 3

BUCCELLA quam porrexit Christus Judæ, non fuit corpus Christi, sed purus panis. III. q. 81. 2 ad 3.

C

CADERE non permittit Deus aliquos, nisi alios erigat. 1. q. 23. 6 ad 1.

CAIN. Reprobatur verbum Cain dicentis: Major est iniquitas mea quam ut veniam merear, quia misericordia Dei peccantibus per poenitentiam veniam præbet, absque ullo termino. III. q. 84. 10. c. fi.

1. CALIX debet esse de auro, vel argento, vel stanno III. q. 83. 3 ad 6.

2. Sicut non potest facere aliquis Ecclesiæ prælatum, quod calix consecratus desinat esse consecratus si maneat integer; sic multo minus potest facere, ut homo Deo consecratus, quamdiu vivit, consecratus esse desistat, et quod ille qui professus est religionem, non sit religiosus. 2 2. q. 88. 11. c.

1. Si CALOR subsisteret, ita calefaceret, sicut nunc inhærens. 1. q. 56. 1. c.

2. Calor naturalis agit in virtute animæ, ut instrumentum ejus. 1. q. 115. 1 ad 5. et q. 118. 1 ad 3.

3. Calor naturalis digerendo generat pinguedinem quæ ipsum conservat, quasi ejus nutrimentum. 2 2. q. 82. 2 ad 2.

4. Calor disponens ad formam ignis manet post adventum ejus, non quidem idem numero, sed idem specie, quia non est idem subjectum ejus. III. q. 7. 13 ad 2. et q. 9. 3 ad 2.

5. Ignis quantumcumque calidus non calefaceret, nisi esset motus cæli. 1 2. q. 109. 1. c.

6. Calor et alia qualitates tangibiles erunt in corpore glorioso ex natura sua, quæ non erunt reductæ ad medium rei, secundum æquidistantiam ab extremis acceptum, sed ad medium proportionis, secundum quod competit optimæ complexionis humanæ in singulis partibus. Et ideo tactus illorum corporum est delectabilissimus; quia potentia semper delectatur in convenienti, et tristatur in excessu. III. q. 54. 2 ad 1. et ad 2.

7. Virtus in semine agit per triplicem calorem, scilicet animalis, elementi et cæli. 1. q. 118. 3 ad 3.

CALVARIA locus dicitur communis locus decolatorum, non autem a capite Adæ ibi sepulti. III. q. 46. 10 ad 3.

1. CALUMNIA est falsa et malitiosa impositio criminis. 2 2. q. 68. 3. c. ad 1.

2. Calumnia est defensio criminis per fraudes, dolos et mendacia. 2 2. q. 69. 2. 3. c.

Ars camporia utitur de se numismate ad debitum et idoneum usum, et ratio est, quia illud lucrum vel illud plus quod accipitur a camporibus in tali permutatione monetæ, non accipitur ratione pecuniæ quæ de se non parit pecuniam, seu de se est invendibilis, sed ad vitandum damnum, sive ratione periculi vel interesse, ut subveniat salaritis pensionum domorum, ministro-rumque, et laboribus et expensis in arte necessaria et licita, ne frustra ponant operam et sudorem suum ad utilitatem aliorum. 2 2. q. 78. 2 ad 4.

1. CANIS in veteri lege non offerebatur, quia

erat animal immundum. Nec redimebatur, quia eo utebantur idololatæ in suis sacrificiis. Et significat rapacitatem, de qua non licet fieri oblatio. Sed alia animalia immunda redimebantur. 1 2. q. 102. 3 ad 7. et 2 2. q. 86. 3 ad 2.

2. Canis videtur uti syllogismo divisivo. 1 2. q. 13. 2. a. 3 ad 3.

CANONICUS regularis potest transire ad religionem monachorum, et non e converso, nisi sint laici. 2 2. q. 189. 8 ad 2.

1. CANTUS et laus vocalis erit in beatis post resurrectionem. 2 2. q. 13. 4. c.

2. Cantus et laus vocalis Dei salubriter fit in ecclesia, ad devotionem excitandam. 2 2. q. 91. o.

3. Cantus theatricus, vel aliquod aliud artificiale organum in ecclesia ad delectationem, vel ostentationem, improbat. 2 2. q. 91. 2 ad 2 et ad 4.

4. Diaconi et prælati non debent cantibus insistere, sed prædicationi, doctrinæ, et eleemosynis. 2 2. q. 91. 3 ad 3.

CAPACITAS duplex, s. naturalis potentis, et obedientialis. Prima semper impletur secundum genus singulorum, et non secundum quodlibet individuum; secunda vero neutro modo. III. q. 4. 3 ad 3.

1. CAPITALIS vitium dicitur a capite membro, quia pœna capitis punitur; vel quia est causa finalis per se multorum peccatorum. 1 2. q. 84. 3. 4. o. et 2 2. q. 34. 5. c. et q. 35. 4. c. et q. 118. 7. 8. c. et q. 148. 5. c. et q. 153. 4. o. et q. 158. 6. c. ad 2.

2. Capitalia dicuntur, quia ut in pluribus alia oriuntur ex eis, licet quandoque aliquod vitium ex bono oriatur, per abusum ut ex objecto, non autem ut ex principio. 2 2. q. 55. 4 ad 1.

3. Vitia capitalia dicuntur a fine proprio, non quidem omnium, sed eorum ex quibus sæpius alia oriuntur, non autem ab ultimo. 2 2. q. 34. 5. c. et q. 35. 4. c. et q. 36. 4 ad 1.

4. DIVISIO. Vitia capitalia sunt tantum septem, ad quæ omnia alia reducentur, s. vana gloria, accidia, invidia, ira, avaritia, gula et luxuria. 1 2. q. 84. 4. o.

CAPITULUM. Prælatum præest in capitulo, sicut iudex in foro judiciali. 2 2. q. 33. 7 ad 1.

1. CAPUT naturale habet tria respectu aliorum membrorum, s. ordinem, perfectionem, et virtutem influendi. III. q. 8. 1. 8. c.

2. Caput significat multa, secundum similitudines ad multas proprietates ejus. 1 2. q. 84. 3. 4. o. et III. q. 8. 1. 8. c.

3. Omnes operationes animales a capite principium habent. III. q. 8. 1. o.

4. Caput influit in alia membra dupliciter, s. intra et extra, gubernando actiones exteriores. III. q. 8. 6. 7. c.

5. In capite vigent omnes sensus; in cæteris vero membris est tantum unus sensus, s. tactus. III. q. 8. 1. c. et q. 66. 7 ad 3.

1. CHARACTER non est proprie in genere, nec in specie, sed reductive, sicut ens incompletum, quia est potentia instrumentalis. III. q. 63. 2. c. fi.

2. Character est in secunda specie qualitatis. III. q. 63. 2. o.

3. Diffinitio triplex characteris. III. q. 63. 3. 5. o. et q. 72. 5. c.
4. Character est potentia qua renati in vitam spiritualem possunt facere operationes similes virtutibus, quibus sacramenta efficaciam habent. III. q. 72. 5. c.
5. Character est duplex, scilicet potentia activa, et passiva. III. q. 63. 2. c.
6. Character est sacramentum, et res sacramenti. III. q. 63. 3 ad 2. et 6 ad 3. et q. 66. 1. b. et c. et 12 ad 1.
7. Character habet rationem signi, ratione sacramenti sensibilis, et ratione configurationis. III. q. 63. 1 ad 2. et 2 ad 4.
8. Character est participatio sacerdotii Christi. III. q. 63. 3. 5. c. et q. 65. 3 ad 3.
9. SUBIECTUM. Character est subjective in anima, sicut virtus instrumentalis. III. q. 50. 4 ad 3. et q. 63. 2. c. et 5 ad 1. et ad 2. et q. 64. 1. c.
10. Character est subjective in potentia animæ, et non immediate in essentia animæ. III. q. 63. 4. o.
11. Character est principaliter in potentia intellectiva, et secundario in affectiva. III. q. 63. 4 ad 3. et 5. c.
12. Character semper manet, etiam in damnatis, quia est indelebilis. III. q. 50. 4 ad 3. et q. 63. 2. c. et 5. o. et q. 64. o. ad 3. et q. 66. 9. c. et q. 82. 8. c.
13. Christus nullum habuit characterem. III. q. 63. 5. 6. c.
14. Christus est character Patris. III. q. 63. 1 ad 2.
15. COMPARATIO. Non habens characterem baptismi nullum alium recipere potest, quia ille præsupponit de necessitate ab omni alio. III. q. 72. 6. o.
16. Character baptismi est alius a characterе confirmationis et ordinis, quia sunt ad distinctos actus. III. q. 72. 5. c.
17. Character baptismi est potentia passiva, sed character confirmationis et ordinis est potentia activa. III. q. 63. 3. c.
18. Character est a tota Trinitate, sed appropriatur Filio. III. q. 64. 1. c.
19. Character sacramentalis est proprie character Christi, tanquam ductus, quo configurantur fideles sacerdotio Christi. III. q. 63. 3. o.
20. Character secundum omnes imprimitur in quibusdam sacramentis. III. q. 63. 1. o.
21. Character imprimitur solum in sacramentis novæ legis. III. q. 62. 6 ad 3 et q. 63. 1 ad 3. et 2. c.
22. Character imprimitur solum in tribus sacramentis, s. baptismo, confirmatione, et ordine. III. q. 63. 6. o. et q. 72. 5. o. et q. 80. 10 ad 1.
23. Character est causa gratiæ sacramentalis. III. q. 63. 2. o. et q. 60. 10. c.
24. Per characterem deputantur fideles ad actus convenientes præsentī Ecclesiæ, per prædestinationem vero ad præmium vitæ æternæ. III. q. 63. 1 ad 1. et 2. c.
25. Character bestię est obstinata malitia, vel professio illiciti cultus. III. q. 63. 3 ad 3.
- CHARADRION est avis garrula, ideo significat loquaces. 1 2. q. 102. 6 ad 1. a.
1. CHARITAS est accidens. 2 2. q. 23. 3 ad 3.
2. Charitas est habitus in anima creatus, contra Magistrum sententiarum. 2 2. q. 23. 2. o.
3. Charitas est virtus. 2 2. q. 23. 3. o. et q. 27. 1. c.
4. Charitas potest dici virtus generalis. 2 2. q. 58. 6. c. et III. q. 85. 2 ad 1.
5. Charitas potest dici virtus generalis, inquantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum ædivinum. Sed ut respicit bonum ædivinum ut proprium objectum, est virtus specialis. 2 2. q. 58. 6. c. et III. q. 85. 2 ad 1.
6. Charitas est amicitia. 1 2. q. 65. 5. c. et q. 66. 6 ad 2. et 2 2. q. 23. 1. o. et q. 24. 2. c.
7. Charitas est radix omnium virtutum. 1 2. q. 62. 4. c. et q. 65. 5 ad 2. et q. 71. 4. c. et q. 84. 1 ad 1. et 2 2. q. 23. 8 ad 2. et q. 139. 2 ad 2.
8. Charitas est mater omnium virtutum. 1 2. q. 62. 4. c. et 2 2. q. 23. 8 ad 3. et q. 186. 7 ad 1.
9. Charitas est forma omnium virtutum. 1 2. q. 62. 4. c. et 2 2. q. 4. 3. o. et q. 23. 8. o. et q. 24. 12 ad 4.
10. Charitas qua formaliter diligimus, est quædam participatio divinæ charitatis, quæ Deus est. 2 2. q. 23. 2 ad 1. et 3 ad 3. et q. 24. 2 ad 1. et 7. c.
11. Charitas est amor Dei, non qualiscumque, sed quo diligitur Deus, ut beatitudinis objectum. 1 2. q. 65. 5 ad 1. et q. 109. 3 ad 1 et ad 3. et q. 103. 3 ad 1 et ad 3. et 2 2. q. 23. 4. c.
12. Charitas non potest esse informis. 2 2. q. 24. 12 ad 4. et q. 45. 4. c. et q. 136. 3. c. et III. q. 79. 1. c. a.
13. Actus charitatis duplex, s. elicitus et imperatus. III. q. 85. 2 ad 1.
14. Motus mentis humanæ in fruitione Dei, in qua consistit vita æterna, est actus charitatis. 1 2. q. 114. 4. c.
15. Objectum charitatis proprium et principale et formale, est bonitas summa, id est, Dei. 2 2. q. 4. 3. 2. et q. 13. 2. c. et q. 23. 5 ad 2. et q. 24. 1. c. et 4 ad 2.
16. Charitas pro objecto habet ultimum finem, s. beatitudinem æternam. 2 2. q. 23. 4 ad 2. et q. 24. 1 ad 3. et 10. c. et q. 44. 5. c.
17. Charitas habet duo objecta, s. principale, i. bonitatem Dei, et secundarium, i. bonum proximi. 2 2. q. 32. 2 ad 3. et q. 66. 6. c.
18. Charitas diligit proximum propter Deum, ideo objectum ejus proprie est Deus. 2 2. q. 1. 1 ad 3. et 3 ad 1. et q. 23. 5 ad 1.
19. Charitas tendit in ultimum finem sub ratione finis ultimi, quod non convenit alicui alteri virtuti. 2 2. q. 26. 1. c.
20. Dilectio Dei est finis dilectionis proximi. 2 2. q. 44. 2. o.
21. Charitas viæ non potest sequari charitati patriæ. 1. q. 117. 2 ad 3. et 1 2. q. 67. 6 ad 3.
22. Charitas superexcedit facultatem totius naturæ. 1 2. q. 113. 9 ad 2. et 2 2. q. 24. 2. 3. c.
23. Charitas est nobilior anima Christi et aliorum, secundum quid, non autem simpliciter. 2 2. q. 23. 3. c.
24. Donum sapientiæ correspondet charitati. 2 2. q. 23. princip. et q. 45. princ.

25. Charitas est potissima virtutum. I. q. 117. 2 ad 3. et I 2. q. 66. 6. o. et 2 2. q. 23. 6. o. et q. 24. 4 ad 2. et q. 30. 4. o. et q. 34. 5 ad 1. et q. 117. 6. o. ad 1. et q. 1. 57. 4 ad 2.

26. Quilibet habens charitatem habet omnes alias virtutes. I 2. q. 65. 3. 5. o.

27. Nulla vera virtus potest esse sine charitate. I 2. q. 65. 2. 4. o. et q. 71. 4. c. et 2 2. q. 23. 7. o. et q. 51. 2. c. et q. 108. 2 ad 2.

28. Charitas est major aliis, quia propinquius se habet ad objectum suum, s. ad Deum, quam fides et spes. Ideo nobilior est eis. I 2. q. 66. 6. o. et 2 2. q. 23. 6. c.

29. Sola charitas imperat omni virtuti. I 2. q. 114. 4. o.

30. Charitas ponitur in diffinitione cuiuslibet virtutis, non quidem essentialiter, sed quia ab ea dependent. I 2. q. 62. 2 ad 3. et 2 2. q. 23. 4 ad 1.

31. Nulla virtus habet tantam inclinationem ad suum actum, nec ita delectabiliter operatur, sicut charitas. 2 2. q. 23. 2. c. fi.

32. Omnia praecepta moralia fundantur in praeceptis charitatis. III. q. 47. 2 ad 1.

33. Charitas coniungit Deo realiter, et attingit ipsum realiter, non autem fides nec spes. 2 2. q. 45. 2. c. fi. et 4. c. et 6 ad 2. et q. 172. 4. c. et q. 184. 1. c. ad 2.

34. Sapientia etsi differat a charitate, tamen praesupponit eam. Et ex hoc ipso dividit inter filios perditionis et regni. 2 2. q. 45. 4 ad 3.

35. Charitas facit tendere in Deum, uniendo affectum hominis Deo, spes autem ut adipiscendo. 2 2. q. 17. 6 ad 3.

36. Sub charitate comprehenditur omnis alia amicitia et dilectio licita, non autem illicita, quia charitas non potest esse cum peccato mortali. 2 2. q. 45. 4. o.

37. Quicquid pertinet ad donum vel virtutem fortitudinis, potest etiam ad charitatem pertinere. 2 2. q. 139. 2 ad 2.

38. Voluntas est subjectum charitatis. I. q. 59. 4 ad 3. et q. 82. 5 ad 2. et I 2. q. 56. 6. c. et q. 57. 1. c.

39. Charitas improprie dicitur esse in concupiscibili. I. q. 82. 5 ad 2.

40. Charitas non est in nobis naturaliter, nec causatur ex actibus nostris, sed infunditur a Deo. 2 2. q. 24. 2. o. et 3. 10. c. et q. 172. 2 ad 1.

41. Charitas est in omnibus habentibus gratiam gratum facientem. 2 2. q. 8. 4. c. et q. 47. 1. 4. c.

42. Charitas augetur essentialiter. I 2. q. 52. 1. o. et q. 66. 1. o.

43. Charitas non augetur per additionem, sed per intensionem, secundum accessum ad terminum. I 2. q. 52. 2. o. et 2 2. q. 24. 5. o.

44. Visio beata, charitas, et huiusmodi, quae pertinent ad premium essenziale, non augentur in beatis, ex quo jam sunt effecti beati. 2 2. q. 24. 3 ad 3.

45. Charitas potest augeri in infinitum. 2 2. q. 24. 7. o.

46. Quilibet actus charitatis disponit ad charitatis augmentum, reddendo hominem promptio-

rem ad iterum agendum, et habilitate crescente donec conetur ad perfectum, et tunc actu augetur. 2 2. q. 24. 6. o.

47. Charitas unico actu augetur, si fiat cum toto conatu, non autem aliter. I 2. q. 52. 3. o. et 2 2. q. 24. 6. o.

48. Charitas non potest minui. 2 2. q. 24. 10. o.

49. Charitas non potest amitti per peccatum veniale. I 2. q. 71. 4. c. et q. 78. 2 ad 1. et q. 88. 1 ad 2.

50. Veniale peccatum non contrariatur habitui charitatis, sed fervori actus ejus, quem minuit. I 2. q. 71. 4. c. et 2 2. q. 24. 8 ad 2. et q. 54. 3. o. et q. 107. 3 ad 2. et III. q. 79. 4. c. et q. 87. 1. 2. c.

51. Charitas viae potest amitti, non autem charitas patriae. 2 2. q. 24. 11. o.

52. Charitas quolibet peccato mortali amittitur. I 2. q. 71. 3. c. fi. et 4. c. et 2 2. q. 24. 12. o. et q. 45. 4. c. et III. q. 79. 6 ad 2. et q. 84. 10. c.

53. Charitas habet modum quoad actus quos imperat, non autem quoad actum quem elicit. III. q. 85. 2 ad 1.

54. Charitas datur secundum mensuram subjecti, id est secundum capacitatem naturae, et conatum. I. q. 62. 6. o. et 2 2. q. 24. 3. o. et III. q. 69. 8 ad 3.

55. Gradus charitatis triplex, s. incipientium, proficientium, et perfectorum. 2 2. q. 24. 9. o. et q. 183. 4. o. et q. 184. 2. o. et 3 ad 2.

56. Beatitudo datur secundum diversos gradus charitatis. I. q. 12. 6. c. et 2 2. q. 24. 3 ad 2. et III. q. 55. 1 ad 3.

57. NUMERUS. Eadem numero est charitas Dei et proximi. 2 2. q. 17. 3. c. fi. et q. 18. 2 ad 3. et q. 23. 5. o. et q. 25. 1. o. et q. 81. 4 ad 3. et q. 103. 3 ad 2.

58. Charitas viae manet eadem numero in patria. I 2. q. 67. 6. o. et q. 111. 3 ad 2.

59. ORDO. Charitas habet ordinem. 2 2. q. 26. 1. o.

60. Ordo charitatis attenditur secundum affectum et effectum. 2 2. q. 26. 6. o.

61. Dilectio Dei est prior dilectione proximi, ordine perfectionis et dignitatis, sed e converso, ordine generationis et dispositionis. I 2. q. 68. 8 ad 2.

62. Ordo charitatis cadit in praecepto. 2 2. q. 44. 8. o.

63. Ordo charitatis manebit in patria. 2 2. q. 26. 13. o.

64. In patria nullus erit ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum. 2 2. q. 26. 13. o.

65. COGNITIO. Nullus potest certe cognoscere se habere charitatem vel gratiam, nisi sibi divinitus reveletur. I 2. q. 112. 5. o. et III. q. 80. 4 ad 5.

66. Cognitio non est objectum charitatis, sed Deus cognitus. I 2. q. 76. 6 ad 2.

67. Effectus charitatis sunt duodecim, s. vita spiritualis, observantia mandatorum, protectio contra adversa, beatitudo, venia, illuminatio, laetitia, pax, amicitia, libertas, filiatio Dei, et expulsio timoris. III. q. 89. 6. c.

68. Charitas immediate tradit hominem Deo, adhærendo ei per spiritus unionem. Et est reli-

- gionis principium, qua mediante opera divini cultus facit. 22. q. 82. 2 ad 1.
69. Charitas, quantumcumque minima, potest resistere cuilibet tentationi. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. c.
70. Charitas facit homines deiformes supra homines conversari in cœlis, et convenire cum Deo et cum angelis. 12. q. 65. 5. c.
71. Charitas nominatur via ab Apostolo, qua Deo appropinquamus, quia per ipsam mens Deo unitur. I. q. 24. 4. c.
72. Charitas unit nos Deo, sicut sunt illi qui rebus mundi penitus abjectis, sollicito cogitant solum quæ Dei sunt. 22. q. 45. 2. c. et III. q. 89. 6. c.
73. Charitas impeccabilitatem habet ex virtute spiritus sancti, qui infallibiliter operatur quodcumque voluerit, et etiam secundum propriam rationem charitatis, non autem ex parte sui subjecti. 22. q. 24. 11. c. princ. et III. q. 79. 6 ad 2.
74. Charitas de se præservat a peccato, sed habens eam, peccat ex mutabilitate liberi arbitrii. 22. q. 24. 11. c. princip. et III. q. 79. 6 ad 2.
75. Donum sapientiæ non est causa charitatis, sed effectus ejus. 12. q. 45. 6 ad 2.
76. Meditatio de divinis causat charitatem, quæ causat necessitatem loquendi de Deo. 12. q. 27. 2. c.
77. Suspendere contemplationem ad tempus propter salutem proximi, pertinet ad summam perfectionem charitatis. 22. q. 182. 1. c. ad 3.
78. Gaudium de Deo in se est effectus charitatis; sed ut Deus participatur a nobis, est effectus spei. 22. q. 28. 1 ad 3. et 2. 4. c.
79. Bonitas amoris, desiderii, et gaudii, dependet ex eodem, ideo pertinet ad eandem virtutem charitatis. 22. q. 28. 4. c. et q. 29. 4. c. et q. 51. 2. o.
80. Resurgens per poenitentiam in minori charitate, habebit majus gaudium accidentale de bonis factis prius in majori charitate, quam de factis post in minori, non autem majus gaudium essenziale. III. q. 39. 5 ad 3.
81. Gaudium est magis effectus charitatis quam tristitia. 22. q. 28. 1. o. et q. 35. 2. 3. c.
82. Gaudium causatum ex charitate non compatitur secum tristitiam, sicut quod causatur ex spe. 22. q. 28. 2. o.
83. Charitatis est habere pacem, sed facere pacem est sapientiæ ordinantis. 22. q. 45. 6. c. ad 1.
84. Concordia est effectus charitatis. 22. q. 29. 3. o. et q. 37. 1. c.
85. Deus per charitatis amorem dicitur et fit pater noster et sponsus noster. 22. q. 19. 2 ad 3.
86. Debitum gratitudinis ex charitate procedit, quæ quanto plus solvitur, tanto magis debetur. Ideo obligatio gratitudinis est interminabilis. 22. q. 106. 6 ad 2. et q. 107. 1 ad 3.
87. Amare magis est effectus charitatis quam amari. 22. q. 27. 1. o.
1. Caro dicitur tripliciter, scilicet natura, vitium, et passibilitas. III. q. 54. 3 ad 1.
2. Caro hominis de se non habet bonum virtutis, sed ut subest rationi. 12. q. 56. 4. c.
3. Caro in eodem semper est eadem secundum speciem, non autem secundum materiam. I. q. 119. 1. 2. o.
4. Esus carniū videtur introductus post diluvium. 12. q. 102. 6 ad 2.
1. CASTITAS est virtus dicta a castigatione concupiscentiæ, tanquam pueri. 22. q. 151. 1. o.
2. Castitas proprie est virtus specialis circa veneream, sed large est virtus generalis. 22. q. 151. 2.
3. Castitas ut delectans non est fructus, sed ut est secundum rationem, est virtus quæ maxime disponit hominem ad perfectionem intellectualis operationis. 22. q. 15. 3. c. fi. et q. 151. 1 ad 4.
4. Castitas conjugalī non est virtus specialis supra castitatem, quia non habet laudem, nisi abstinentiæ ab illicitis delectationibus. Neo castitas vidualis, quia non est perfecta. 22. q. 152. 3 ad 5.
5. Castitas est circa venerea, sed abstinencia est circa cibos, ideo differunt. 22. q. 151. 3. o.
6. Castitati antonomastice attribuitur decor, ideo virginitati attribuitur excellentissima pulchritudo. 22. q. 152. 5. o.
7. Castitas est subjective in anima. 22. q. 151. 1 ad 1.
8. Remedium septuplex castitatis contra luxuriam, s. maceratio carnis per abstinenciam, vigiliæ et hujusmodi, contemplatio divinorum et oratio, studium Scripturarum, cogitatio sancta, exercitium contra otium, labor, et angustia, et solitudo. 22. q. 188. 5. o.
1. Non omne quod est præter intentionem, est a casu vel a fortuna, sed tantum contingens raro. 22. q. 43. 1 ad 3. et q. 64. 1. c.
2. Nihil est a casu vel a fortuna respectu Dei, sed respectu cæterarum causarum. I. q. 19. 6. c.
1. CATECHISMUS non est sacramentum, sed sacramentale. III. q. 67. 3 ad 2.
2. Catechismus est instructio credendorum explicitè, præcedens baptismum. III. q. 71. 1. o.
3. Catechismus pertinet tantum ad sacerdotes. III. q. 67. 3 ad 2.
4. Pueri sunt catechizandi, et patrinus pro eis confessionem facit. III. q. 71. 1 ad 2 et 3.
- Ecclesia amittit cathedram episcopalem, propter malitiam populi. 22. q. 108. 4 ad 2.
- CATEGORICA dictio est, quæ absolute ponit rem significatam circa aliquid suppositum; syncategorica vero, quæ importat ordinem prædicati ad subjectum. I. q. 31. 3. c.
- Caro mortis se tradidit, ne incurreret servitutem Cæsaris. 22. q. 125. 2 ad 2.
- CAVERE mala est providentia, sicut et prosequi bona; sed cavere impedimenta extrinseca est cautionis. 22. q. 49. 8 ad 2.
1. CAUSA ad quam necessario sequitur effectus, intelligitur tantum de causa per se completa, et non impedita. I. q. 115. 6. c. et 12. q. 75. 1 ad 2.
2. Posita causa naturali et sufficienti, ponitur effectus, non autem voluntaria. I. q. 14. 8 ad 2. et q. 19. 8. o. et q. 42. 2. o. et q. 46. 1 ad 9 et 10. et q. 61. 2 ad 1. et III. q. 56. 1 ad 1.
3. Non omnis causa per se propria et sufficiens causat necessario suum effectum, quia potest impediri. I. q. 115. 6. c. et q. 16. 3. c. et 12. q. 75. 1 ad 2.

4. Causa duplex, s. dispositiva et consummativa. 2 2. q. 94. 4. o

5. Causa conservativa duplex, s. directe et per se, vel indirecte et per accidens, sicut quod remouet vel impedit actionem corrumpentis. 1. q. 104. 1. 2. c.

6. Genus causæ est quadruplex, scilicet finalis, formalis, efficiens, et materialis. 2 2. q. 27. 3. c.

7. Causa duplex, scilicet per se, id est causans per virtutem suam, et per accidens, id est remouens impedimentum. 1. q. 114. 3. c. et 1 2. q. 75. 4. c. et q. 76. 1. c. et q. 85. 5. c. et q. 88. 3. c. et 2 2. q. 3. 1 ad 2. et q. 4. 7. c.

8. Occasio significat causam imperfectam, non autem semper causam per accidens. 2 2. q. 43. 1 ad 3.

9. Causa per accidens dupliciter, scilicet quod accidit causæ per se, vel quod accidit effectui per se. Et hoc tripliciter, s. habens ordinem per se, vel ut in paucioribus, vel non habens ordinem, nisi secundum æstimationem. Primum est remouens impedimentum contrarium vel non contrarium. Secundum est casus vel fortuna. 2 2. q. 43. 1 ad 3. et q. 65. 8. c.

10. Non omne quod fit, habet causam per se, sed tantum ens per se; non autem ens per accidens, quia non est proprie ens, sed magis ordinatur cum non ente. 1. q. 115. 6. c. et q. 116. 3. c.

11. A qualibet causa derivatur aliquis ordo ad suos effectus. Et unus ordo continetur sub ordine, sicut causa sub causa. Et multiplicatur sicut causa. 1. q. 105. 6. c. et q. 106. 3. c.

12. Omne unum in multis oportet esse ab una causa. 1. q. 65. 1. c.

13. Idem effectus est ab infinitis causis per accidens, non autem per se. 1. q. 46. 2 ad 7. et 1 2. q. 1. 4. o.

14. Aucta causa, auget effectum per se, non autem effectum per accidens. 1 2. q. 17. 6 ad 1. et q. 85. 5 ad 1.

15. Aliquid est causa alicujus effectus dupliciter, s. directe ad illud agendo, et indirecte, quia non impedit cum possit. III. q. 47. 1. c.

16. Non est eadem essentia causæ et effectus. 2 2. q. 18. 6. c.

17. Habitudo ad causam non est de ratione entis causati, sed consequitur ad ea quæ sunt de ratione ejus. 1. q. 44. 1 ad 1.

18. Causa quandoque habet non necessariam habitudinem ad effectum, propter defectum effectus, et non causæ. 1. q. 19. 3 ad 4.

19. Causa æquivoca est causa totius speciei, univoca vero tantum individui. 1. q. 13. 5 ad 1. et q. 104. 1. c.

20. Effectus univocus dependet tantum in fieri a causa, sed æquivocus potest dependere etiam in esse. 1. q. 104. 1. c.

21. Effectus est in causa secundum similitudinem quadrupliciter, scilicet secundum esse naturale, et secundum eandem rationem, ut in univocis, vel secundum eandem rationem tantum, ut in æquivocis, vel spiritualiter, vel influxu. III. q. 62. 3. c.

22. Effectus est in causa univoca, secundum similitudinem formæ ejusdem speciei, in causa

vero æquivoca, secundum similitudinem formæ excellentioris. 1. q. 4. 2. 3. o. et q. 6. 2. c. et q. 13. 5. c. et q. 105. 1 ad 1. et q. 110. 2. c. et q. 115. 3 ad 3. et III. q. 62. 4. c.

23. Causa instrumentalis non participat actionem causæ principalis, nisi inquantum per aliquid sibi proprium dispositive operatur ad effectum principalis agentis. 1. q. 45. 5. c.

24. Causa principalis est nobilior suo effectui, non autem instrumentalis, nec causa per accidens. 1 2. q. 66. 3 ad 3. et 2 2. q. 148. 3 ad 2. et q. 165. 2 ad 1. et III. q. 79. 2 ad 3.

25. Effectus habet esse nobilior et principalior, non autem verius, in causa principali quam in se, non autem in causa instrumentali. 1. q. 4. 2. c. et q. 18. 4 ad 3. et 1 2. q. 83. 1 ad 2.

26. Effectus assimilatur causæ principali, non autem instrumentali. III. q. 62. 1. c.

27. Causa principalis, licet manifestissima, non potest proprie dici signum sui effectus, licet occulti, sed tantum causa instrumentalis, quia ut mota est effectus. III. q. 62. 1 ad 1.

28. Ejusdem et similiter non potest esse duplex causa proxima, vel remota, sed diversimode. 1. q. 52. 3. c.

29. Idem respectu ejusdem potest esse causa et effectus diversimode. 1 2. q. 33. 4 ad 2.

30. Effectus denominatur a causa proxima, non a remota vel universali. 1. q. 14. 13 ad 1. et q. 25. 3 ad 4. et III. q. 4. 1 ad 1.

31. Effectus quanto remotior est a causa, tanto est debilior. 1 2. q. 66. 1. c.

32. In quolibet genere causarum, causa distat ab effectui, secundum perfectionem, vel secundum virtutem. 1. q. 33. 1 ad 1.

33. Quælibet causa primo operatur in sibi propinquius, et per illud in alia. III. q. 56. 1. c.

34. Causa prima duplex, s. prima in genere, et prima simpliciter, s. Deus. 1. q. 19. 8. o.

35. Causa prima, s. Deus, produxit materiam de nihilo. 1. q. 14. 11. o. et q. 15. 3 ad 3. et q. 44. 2. o. et 4 ad 4. et q. 45. 1 ad 2. et 4 ad 3. et q. 46. 1 ad 3. et q. 47. 1. o. et q. 57. 2. c. fi. et q. 65. 4. c. fi. et q. 91. 2. c. et q. 105. 1. c. ad 1. et q. 117. 3. c.

36. Processiones divinarum personarum sunt causa prima creationis omnium creaturarum. 1. q. 32. 3 ad 1. et q. 45. 6. o. et 7 ad 3.

37. Effectus non trahit necessitatem vel contingentiam a causa prima, sed a proxima. 1. q. 14. 13 ad 1. et q. 25. 3 ad 4. et q. 47. 1 ad 2. et q. 103. 7 ad 3. et III. q. 4. 1 ad 1.

38. Causa prima plus infuit quam secunda. 1. q. 104. 2. c. et 1 2. q. 19. 4. c. et q. 84. 5. c.

39. Operatio causæ secundæ semper fundatur super operationem causæ primæ et præsupponit eam. 1 2. q. 19. 4. c.

40. Causæ habent intra se ordinem, quia finis est ratio agentis, agens formæ, et forma materiæ. 1. q. 5. 2 ad 1. et 4. c. et q. 85. 3 ad 4. et 1 2. q. 1. 2. c.

41. Causa perficiens est nobilior suo effectui, non autem causa disponens. 1 2. q. 66. 6 ad 3.

42. In causis agentibus quanto aliquid est prius, tanto est perfectius; in causis autem materialibus est imperfectius. 2 2. q. 1. 7 ad 3.

43. Semper oportet quod causa per se sit posterior effectu. i. q. 95. 1. c. et l 2. q. 112. 1. c. et 22. q. 148. 3 ad 2.

44. Quanto causa est altior, tanto causalitas ejus ad plura se extendit. i. q. 65. 3. c.

45. Omnis causa dicit diversitatem substantiæ ab effectu. i. q. 33. 1 ad 1.

46. Omnia nobiliori modo sunt in causa sua quam in suo causato. i. q. 4. 2. c.

47. Causa semper excedit suum causatum. l 2. q. 66. 1. c.

48. Quicquid est causa causæ ut causæ, est causa causati. i. q. 49. 2 ad 2. et l 2. q. 79. 1 ad 3. et 2. c.

49. Omnis effectus dependet a causa sua. i. q. 33. 1 ad 1. et q. 104. 1. 2. c.

50. Causa efficiens non potest esse posterior effectu, ordine durationis, sicut finalis. iii. q. 62. 6. c.

51. Nulla creatura est causa activa alterius, quoad novam formam vel dispositionem, sine mutatione, sed conservat sine mutatione. i. q. 104. 2 ad 3.

52. Quod est prius in causando, est posterius in causato, et e converso. i. q. 5. 4. c.

53. Causa cognoscitur per effectum quandoque, et e converso. i. q. 85. 3 ad 4. et 8 ad 1.

54. Effectus dupliciter cognoscitur in causa, s. demonstrative, et per conjecturas. i. q. 14. 13. c.

55. Effectus dupliciter representat causam, s. quoad esse, et secundum formam. i. q. 45. 7. c.

CAUTELA vel cautio, cujus est vitare impedimenta bonæ operationis, est pars integralis prudentiæ. 22. q. 48. c. et q. 49. 8. o.

1. **CÆCITAS** mentis triplex, s. privatio luminis accidentalis, aversio voluntaria a primo intelligibili; tertia propter occupationem. Prima est poena, aliæ vero peccatum. 22. q. 15. 1. o.

2. Cæcitas mentis quæ quasi totaliter spirituum bonorum cognitionem excludit, oritur ex luxuria. Hebetudo autem sensus, quæ reddit hominem debilem ad hujusmodi intelligibilia, oritur ex gula. 22. q. 15. 2. 3. o.

3. Cæcitas mentis, et hebetudo sensuum opponuntur dono intellectus. 22. q. 8. 6 ad 1. et q. 15. 2. fi.

4. In cæco est aptitudo ad videndum. 22. q. 85. 2 ad 3.

5. Cæcus actu habet virtutem gressivam, per quam ambulare potest. Sed in quantum caret visu qui dirigit in ambulando, patitur defectum in ambulando, dum ambulat cespitando. l 2. q. 18. 1 ad 2.

6. Cæcus miraculose illuminatus naturaliter videt. iii. q. 77. 4 ad 3. fi.

1. **CÆLUM** habet materiam alterius rationis a materia quatuor elementorum. i. q. 66. 1 ad 5. et 2. o. et l 2. q. 49. 4. c.

2. In materia cæli non est potentia ad corruptionem, quia forma ejus excludit omnem privationem ab ea. i. q. 9. c. et q. 10. 5. c. fi. et q. 97. 1. c.

3. Cælum non est animatum. i. q. 70. 3. o.

4. Cælum non est de natura quatuor elementorum. i. q. 66. 2. c.

5. Cælum non est in potentia incompleta ad

esse, sed tantum ad ubi. i. q. 55. 2. o. et q. 53. 1. 3. c. et q. 66. 2. c. fi. et q. 79. 2. c. et q. 84. 3 ad 1. et q. 85. 5. c. et q. 90. 2 ad 1. et q. 97. 1. c. et l 2. q. 49. 4. c. et 22. q. 24. 11. c.

6. Cælum non inceptit per generationem, quia non habet contrarium, sed inceptit per creationem. i. q. 46. 1 ad 3. et ad 5. et q. 63. 2. c. et q. 75. 6. c.

7. In cælis non est habitus nec dispositio. l 2. q. 49. 4. c.

8. Firmamentum est duplex, s. cælum stellarum, et pars condensata in nubes. i. q. 68. 1. 2. 3. o. et q. 71 ad 1.

9. Dextrum cæli est oriens, sinistrum occidens, superius polus meridionalis, inferius alter, ante hemispherium superius, post aliud. i. q. 102. 1. c. fi.

10. Corpora beatorum erunt supra omnes cælos. iii. q. 57. 4. c. ad 1.

11. Non oportet aliquam partem cæli esse superiorem Christo, sed ipsum esse super omnes cælos. iii. q. 57. 4. c. ad 1.

12. Cælum empyreum non potest ratione investigari. i. q. 66. 3. c.

13. Cælum empyreum est immobile. i. q. 66. 3. o. et q. 102. 2 ad 1.

14. Cælum empyreum est incorruptibile, et lucidum, sed non emittit radios visibiles nobis. i. q. 66. 3. o.

15. Cælum empyreum est supremum locorum corporalium. i. q. 102. 2 ad 1. et q. 112. 1 ad 2.

16. Cælum empyreum est locus beatorum hominum magis quam angelorum, et est ad congruitatem contemplationis, non autem ad necessitatem. i. q. 66. 3. c. ad 3. et q. 102. 2. c. ad 1. et q. 102. 1 ad 2. et l 2. q. 47 ad 3. et 22. q. 175. 3 ad 4.

17. Cælum empyreum est concreatum materie informi. i. q. 66. 3. o.

18. Cælum empyreum habet influentiam in inferioribus. i. q. 66. 3 ad 2.

19. Diversæ opiniones Doctorum de aquis quæ sunt super cælos. i. q. 68. 2. 3. o.

20. Informeditatem cæli expressit Scriptura, ex hoc quod dicit: Tenebræ erant super faciem abyssi, secundum quod sub cælo etiam aer includitur. i. q. 66. 2. c. fi.

21. Cælum aqueum est supra firmamentum, id est, cælum sydereum, quia est diaphanum, sicut et cælum empyreum, quia est lucidum. i. q. 66. 1 ad 1. et o.

22. Omne spatium inter aquam et cælum lunæ est unum cælum, secundum Damascenum, sed quatuor secundum Rabanum. i. q. 68. 4. c.

23. Cælum dicitur dupliciter, s. a proprietate, et a natura. Et hoc est triplex, scilicet immobile, mobile uniforme, et mobile difforme. Primum est cælum empyreum, secundum aqueum, et tertium sydereum, et septem planetæ. i. q. 68. 4. c.

24. Cæli sunt septem, secundum Rabanum, scilicet empyreum, crystallinum seu aqueum, sydereum, igreum, olympium, æthereum, et æereum. i. q. 68. 4. o.

25. In cælis non sunt plura individua ejusdem speciei. i. q. 47. 2. c.

26. Cælum sumitur tripliciter, s. essentialiter, participative et metaphorice. Et hoc tripliciter, scilicet, trinitas, bona spiritalia, et triplex visio, scilicet, corporalis, imaginaria et intellectualis. i. q. 68. 4. c.

27. Cælum tertium, ad quod raptus est Paulus, est triplex visio, triplex hierarchia, cælum empyreum vel trinitas. i. q. 68. 4. c. et 22. q. 175. 3 ad 4.

28. Virtus primi cæli recipitur in mediis cælis diversimode, secundum motus eorum. i. q. 115. 3 ad 4.

29. Actiones et virtutes cælorum diversimode recipiuntur in his corporibus inferioribus, secundum diversam materiam dispositionum. i. q. 115. 3 ad 4. et 6 ad 2.

30. Omnis virtus generalis vel specialis inferiorum reducit ad virtutes cælorum generales vel speciales. 22. q. 96. 2 ad 2.

31. Motus cæli est naturalis. i. q. 70. 3 ad 4 et ad 5.

32. Motus cæli est voluntarius ex parte motoris tantum. i. q. 70. 3 ad 5.

33. Quilibet motus cuiuscunque cæli est regularis et uniformis in velocitate et tarditate. i. q. 32. 1 ad 2.

34. Quodlibet cælum præter primum movetur dupliciter, scilicet motu proprio, et motu primi cæli. i. q. 68. 2 ad 3. et q. 115. 3 ad 4. et 22. q. 2. 3. c.

35. In cælis est duplex motus, s. primus, id est diurnus, super polos æquinoctialis ab oriente in occidentem; et secundus e converso, super polos zodiaci. i. q. 67. 4 ad 3. et q. 14. 2. c.

36. In cælis est duplex motus, scilicet primus, id est diurnus, qui est causa continuitatis generationis, et secundus per zodiacum, qui est causa diversitatis, secundum generationem et corruptionem. i. q. 67. 4 ad 3. et q. 104. 2. c.

37. Motus cæli est causa viventium. i. q. 70. 3. ad 3.

38. Cæli sunt causa eorum quæ fiunt in his inferioribus. i. q. 115. 1. 3. o. et 12. q. 95. 5. o. et q. 96. 2 ad 2.

39. Tota materia corporum inferiorum subiacet variationi, secundum motum corporum cælestium. i. q. 115. 3. o.

40. Diversorum motuum cælestium diversi sunt effectus. i. q. 104. 2. c. fi.

41. Effectus corporales in inferioribus non sequuntur ex necessitate a motibus cælorum. i. q. 115. 6. o.

42. Distantia loci impedit effectum cælestis corporis. i. q. 115. 6 ad 2.

43. Grossities materiæ vel frigiditas aut caliditas, aut alia huiusmodi dispositio impedire potest effectum corporis cælestis. i. q. 115. 6 ad 2.

44. Effectus duplices subtrahuntur causalitati corporum cælestium, s. effectus per accidens contingentes, in humanis vel naturalibus, et actus liberi arbitrii. 22. q. 95. 5. c.

45. Cælum movetur ab aliquo intellectu. i. q. 70. 3. o.

46. Cælum est movens seipsum, inquantum motor est ei intrinsicus. i. q. 70. 3 ad 5.

47. Motor cæli conjungitur orbi secundum totum, secundum philosophos: ideo non movetur per accidens ad motum cæli. i. q. 51. 3 ad 3.

48. Motor cæli superioris potest movere cælum motoris inferioris, non autem e converso. i. q. 117. 4 ad 1.

49. Cælum est primum alterans, non tamen primum movens, sed movetur motu locali a superiori movente. 12. q. 6. 1 ad 1. et q. 109. 1. o.

50. Virtus movens cælum dicitur esse in dextera parte orbis quem movet, unde incipit motus. i. q. 51. 3 ad 3. et q. 52. 2. c.

51. Corpora cælestia non sunt animata eo modo quo plantæ et animalia, sed æquivoce, anima videlicet dante motum, non autem esse. i. q. 70. 3. c.

52. Anima hominis est nobilior corpore cæli. i. q. 70. 2 ad 4.

53. Corpus cæli est nobilius corpore hominis. i. q. 91. 1 ad 2.

54. Corpus hominis est simillimum cælo. i. q. 76. 5 ad 2. et q. 91. 1. c. ad 3.

55. Cælum venit in compositionem hominis causaliter, non autem essentialiter. i. q. 76. 7. c. et q. 91. 1. c. ad 2. et III. q. 57. 3. c.

56. Cælum per se agit in corporibus omnium inferiorum, sed in anima, et in potentia ejus organicis agit per accidens: in intellectu autem et voluntate indirecte tantum. i. q. 83. 1 ad 5. et q. 115. 3. 4. o. et 6. c. et q. 116. 1. c. et 12. q. 9. 5. o. et 22. q. 95. 5. 6. 7. o.

CELLULA cerebri triplex, scilicet anterior, media, et posterior. i. q. 78. 4. c.

ÆGNA Christi fuit luna quartadecima, sed passio ejus fuit luna quintadecima. III. q. 44. 2 ad 2. et q. 46. 9 ad 1.

CENTURIO et Petrus reveriti sunt Christum ex humilitate, Zachæus autem ex amore. III. q. 8. 10 ad 3.

CERE est oppidum prope Romam. 12. q. 9. 3. c. Cerebrum est majus proportionabiliter in homine quam in alio animali. i. q. 91. 3 ad 1. et q. 99. 1. c.

Cereis non utebantur Judæi in cultu Dei, sed oleo. 12. q. 101. 1 ad 2.

1. CEREMONIA dicitur a Cere oppido prope Romam, vel quasi Cereris munia. 12. q. 99. 3. c.

2. Omnes ceremonie sunt quædam protestationes fidei. 12. q. 103. 4. c.

3. Ceremonie sunt opera exteriora ad cultum Dei pertinentia. 12. q. 99. 3. o. et q. 101. 2. 4. c. et q. 103. 1. o. et q. 104. 1. c. ad 3.

4. Ceremonialia dicuntur, quæ secundum se non habent causam manifestam factorum, licet possint habere causam manifestam institutionis. 12. q. 101. 1 ad 4.

5. Ceremonialia veteris Testamenti sunt quædam determinationes juris naturalis, et præceptorum moralium. 12. q. 99. 3 ad 2. et q. 5. c. et q. 103. 1. o. et 22. q. 112. 1 ad 2.

6. Multæ particulares determinationes in ceremoniis veteris legis habent causam tantum figuralem, non autem litteralem, nisi in communi. 12. q. 102. 2 ad 3.

7. Ceremonie veteris legis sufficienter dividun-

tur in sacrificia, sacra, sacramenta et observantias. 1 2. q. 101. 4. c.

8. Ceremoniæ in veteri lege fuerunt multæ, ad reprimendam idololatriam, et ad significationem multorum. 1 2. q. 101. 3. c.

1. CERTITUDO potest esse ex duobus, s. ex causa et ex subjecto. 1. q. 1. 5 ad 1. et 2 2. q. 4. 8. o.

2. Certitudo est tantum in cognitione. 1 2. q. 18. 4. c. et 2 2. q. 18. 4. c.

3. Certitudo principaliter et essentialiter est tantum in cognitione, sed secundum similitudinem et participative, est etiam in aliis, ut in operibus naturæ vel artis. 1 2. q. 18. 4. c. et 2 2. q. 18. 4. c.

4. Certitudo cognitionis est diversimode in Deo, in angelis, et hominibus. 2 2. q. 9. 1 ad 1.

5. Visus est simpliciter certior auditu, licet quandoque sit e converso. 2 2. q. 4. 8 ad 1.

6. Virtus et natura sunt certiores arte, quia infallibilis operantur. 2 2. q. 18. 5. c.

7. Fides est certior omni virtute intellectuali ex parte rei et causæ, sed e converso ex parte subjecti et evidentia. 1. q. 1. 5 ad 1.

8. Certitudo spei est ex cognitione dirigente. 1 2. q. 40. 3 ad 3. et 2 2. q. 18. 4. c.

9. Certitudo cognitionis est ex se, sed certitudo spei et naturæ est ex alio; ideo deficit per accidens. 1 2. q. 40. 2 ad 3.

10. Spes viatorum habet certitudinem ex fide, omnipotentia et misericordia Dei, non autem ex meritis propriis. 2 2. q. 18. 4. o.

CESSARE dicitur Deus ab omni opere condendo, non autem propagando et conservando. 1. q. 73. 1 ad 2. et 2. o. et q. 74. 2 ad 3. et q. 118. 3 ad 1.

1. CÆTUS, id est festum collectæ, fiebat in memoriam pacis, et adunationis Judæorum in terram promissionis, et figurabat Ecclesiam beatorum. 1 2. q. 102. 4 ad 10.

2. Festum omnium sanctorum succedit ei, vel festum angelorum. 1 2. q. 103. 3 ad 4.

CHERUBIN interpretatur plenitudo scientiæ: quæ est quadruplex in eis, scilicet perfecta Dei visio, plena divini luminis susceptio, contemplatio pulchritudinis in ordine rerum, et copiosa divini cognitionis effusio in alios. 1. q. 63. 7 ad 1 et q. 108. 5 ad 5.

CHIMERA. Ratio sive conceptio chimæræ non habet fundamentum in re, neque proximum neque remotum, quia neque est similitudo alicujus rei extra animam, neque consequitur ex modo intelligendi rem aliquam naturæ. Et ideo ista conceptio est falsa. 1. q. 16. 3 ad 2. et 5 ad 3. et 7 ad 4. et q. 48. 1 ad 2.

CHRISMA benedicti oportet ab episcopo in cœna Domini. III. q. 72. 3. o.

CHRISTIANUS dicitur qui Christi est, id est, qui fidem Christi habet, qui spiritu Christi virtuose operatur, et ad imitationem Christi peccatis moritur. 2 2. q. 124. 5 ad 1.

1. CHRISTUS in triduo mortis suæ non fuit vere homo. III. q. 50. 4. o.

2. In illo triduo mortis corpus Christi non fuit vivum, nec animatum. III. q. 50. 4. b. et c. ad 1.

3. Totus Christus est ubique, non autem totum, quia masculinum genus pertinet ad personam, sed

neutrum genus pertinet ad naturam. III. q. 52. 8. o.

4. Natura divina constituit personam Christi simpliciter, non autem natura humana ejus, sed secundum quid, ut ab ea denominatur homo. III. q. 3. 1 ad 3.

5. Persona Christi est tota in quolibet loco, sed non totaliter. III. q. 52. 3 ad 3.

6. Idem judicium est de istis propositionibus, Christus secundum quod homo, est persona, suppositum, hypostasis et res naturæ. III. q. 16. 12 ad 3.

7. Hæc est vera et propria, Deus est homo, et e converso. III. q. 16. 1. 2. o.

8. Hæc est per se, et in materia naturali, Deus est homo, non autem per accidens, nec in materia remota, nec in materia contingenti, ratione suppositi, non ratione formæ. III. q. 16. 1 ad 1.

9. Hæc est falsa, Deus factus est homo, et e converso, si ly factus determinet subjectum vel prædicatum absolute; si vero determinet compositionem, est vera; si autem determinet subjectum respectu prædicati, est vera; sed conversa ejus est falsa proprie, improprie vero est vera, id est si ly homo in subjecto supponat simpliciter et non personaliter. III. q. 16. 6. 7. o. et q. 33. 3. o.

10. Hæc proprie est falsa, et improprie vera, Christus secundum quod homo, est Deus, eadem ratione, scilicet quia reduplicatio magis proprie facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum. III. q. 16. 11. o.

11. Hæc est falsa, Christus est tantum homo, sed hæc est vera, Christus est tantum id quod est homo. III. q. 17. 1 ad 3.

12. Hæc est falsa de Christo, iste homo incepit, nisi addatur aliquid creatum. III. q. 16. 7. c. et 9. o.

13. Hæc est vera, Christus est creatura, secundum naturam humanam, et est minor Patre, non autem simpliciter. 1. q. 41. 3. c. ad 4. et III. q. 16. 8. o. et q. 20. 1 ad 1.

14. Hæc proprie est vera, Christus secundum quod homo, est creatura, quia reduplicatio magis proprie facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum, ideo hæc est falsa, Christus, secundum quod hic homo, est creatura. III. q. 16. 10. o.

15. Hæc propositio, Christus secundum quod homo est persona, non est vera, nisi reduplicet suppositum hominis, ut dicatur Christus secundum quod iste homo est persona. III. q. 10. q. 1. art. 2. q. 1. c.

16. Natura humana in Christo est nobilior quam in aliis, ratione unionis ad verbum, non autem essentialiter. III. q. 2. 2 ad 2. et 5 ad 1.

17. Humanitas Christi fuit instrumentum divinitatis ejus. 1 2. q. 112. 1 ad 1. et III. q. 7. 1 ad 3. et q. 8. 1 ad 1. et q. 13. 2. o. ad 2. et 3. 4. c. et q. 18. 1 ad 2. et q. 19. 1. c. et q. 34. 1 ad 3. et q. 43. 2. c. et q. 48. 6. c. et q. 49. 1. c. ad 1. et ad 2. et q. 50. 6 ad 3. et q. 56. 1 ad 3. et 62. 5. c. et q. 74. 3. c.

18. Humanitas Christi potest dici individuum, particulare et singulare; non autem suppositum, hypostasis, res naturæ, vel persona, quia persona Filii Dei est suppositum naturæ humanæ. 1

q. 29. 1 ad 2. et iii. q. 2. 2 ad 3. et 5. o. et q. 4. 4. c. ad 3. et q. 16. 12 ad 2. et ad 3.

19. Anima Christi est super omnes creaturas. iii. q. 59. 1 ad 3.

20. Anima Christi est instrumentum divinitatis. iii. q. 13. 2 ad 2.

21. Ea quæ sunt humanæ naturæ, non prædicantur in abstracto de deitate, nec e converso. iii. q. 16. 5. o. et q. 50. 3 ad 3.

22. Natura humana non prædicatur de Christo in abstracto, nec partes ejus. iii. q. 2. 8. o. et q. 3. 7 ad 3. et q. 16. 1. o. et q. 17. 1. o. et q. 50. 3 ad 3.

23. Natura divina et proprietates ejus prædicantur de Christo in recto, tam in abstracto quam in concreto, humana vero tantum in concreto. iii. q. 3. 7 ad 3. et q. 17. 1. o.

24. Ea quæ possunt convenire personæ ratione sui, si habent repugnantiam ad proprietates personæ divinæ, non prædicantur de Christo; quæ autem conveniunt personæ ratione naturæ, vel ratione partis, dicuntur de Christo, licet repugnent personæ divinæ; quod enim est personæ proprium de Christo non enunciatur ratione humanæ naturæ, nisi cum aliqua additione vel expressa vel subintellecta. iii. q. 16. 8. o. et q. 20. 2. o.

25. Deus est caput Christi. iii. q. 8. 1 ad 3. et 4 ad 2.

26. Christus ante incarnationem erat caput Ecclesiæ, secundum humanitatem, per operationem hominum in eum, et non e converso: sed post, utroque modo; secundum divinitatem vero, ante et post: et per utramque operationem, scilicet ejus in nos, et e converso. iii. q. 6. 3 ad 3. et q. 68. 1 ad 1.

27. Christus secundum quod homo est caput Ecclesiæ triplici ratione, scilicet secundum tria quæ considerantur in capite, scilicet secundum ordinem, perfectionem et virtutem: primo, Christus habuit ordinem, quia caput est prima pars hominis, incipiendo a superiori; perfectionem autem, quia in capite vigent omnes sensus, et interiores et exteriores, cum in cæteris membris sit solus tactus; virtutem vero, quia virtus et motus cæterorum membrorum est a capite, et gubernatio eorum in suis actibus, propter vim sensitivam, et motivam dominantem in capite: unde et rector dicitur caput populi; et hæc spiritualiter competunt Christo: primo secundum propinquitatem ad Deum, gratia ejus est altior et prior; et si non tempore, quia omnes alii acceperunt gratiam, per respectum ad gratiam ipsius. Secundo perfectionem habet, quantum ad plenitudinem omnium gratiarum. Tertio virtutem habet influendi gratiam in omnia membra Ecclesiæ, et ideo convenienter dicitur caput Ecclesiæ. iii. q. 8. 1. o. et q. 43. 1. o. et q. 49. 1. o. et q. 59. 2. o.

28. Tota humanitas Christi, secundum animam et secundum corpus, influit principaliter in animas, et secundario in corpora, ideo secundum utrumque est caput hominum, quoad utrumque. iii. q. 8. 2. o. et 4 ad 1.

29. Proprium est Christi esse caput Ecclesiæ, quoad influxum interiorem, sed quoad influxum

exteriorem convenit aliis participative, particulariter, et vice Christi; Christo autem secundum omnem locum, tempus et statum omnium pertinentium ad Ecclesiam, et propria auctoritate. iii. q. 8. 6. o. et 7. o.

30. Christus est caput omnium hominum, sed primo beatorum, secundo habentium charitatem viam, tertio fidelium, quarto uniendorum, quinto unibilium, sed nullo modo damnatorum, quia penitus desinunt esse membra Christi. iii. q. 8. 3. o. et q. 13. 3. c. et q. 19. 4. c. ad 1.

31. Eadem essentialiter est habitualis gratia Christi, quæ dicitur gratia unionis capitis, et singularis personæ. iii. q. 7. 5. o.

32. Gratia unionis singularis, et capitis, sunt simul tempore, sed ordine naturæ et intellectus, prima præcedit secundam, et secunda tertiam, quia prima convenit Christo inquantum Deus, secunda inquantum homo in se, tertia quoad alios. iii. q. 7. 13. o.

33. In Christo fuit triplex plenitudo gratiæ, scilicet unionis personalis, capitis, et singularis. Prima est ejus ut causæ finalis, secunda ut efficientis, tertia ut formalis ad omnem effectum, et ad omnem usum gratiæ. iii. q. 19. 4. o. et q. 48. 1. c.

34. Gratia personalis, et gratia capitis in Christo ordinantur ad actum. Non autem gratia unionis, sed ad esse personale. Ideo prima et secunda conveniunt in essentia habitus, non autem tertia, licet etiam prima dicatur gratia unionis, inquantum facit congruitatem ad unionem. iii. q. 8. 5 ad 3.

35. Gratia habitualis fuit in Christo. iii. q. 7. 1. o.

36. Requievit super Christum spiritus Domini, qui quidem in homine dicitur esse per gratiam habitualement. iii. q. 7. 1. c.

37. Gratia unionis est esse personale quod a Deo datur gratis humanæ naturæ in persona Verbi, et est terminus assumptionis ejus. iii. q. 66. o.

38. Gratia unionis in Christo dupliciter dicitur: scilicet, voluntas Dei dans gratis, et donare ejus, id est unio, vel aliquis habitus. Primo modo loquuntur sancti communiter, et est quid increatum, non autem secundo modo. iii. q. 2. 10. c. et q. 6. 6. o. et q. 7. 11. o.

39. Unio Christi facta est per gratiam primo modo, non autem secundo. iii. q. 2. 10. o. et q. 6. 6. o.

40. Gratia Christi, sive unionis sive habitualis, dicitur naturalis Christo, quia habuit eam a nativitate, et quia causatur a natura ejus divina, non autem a natura humana. iii. q. 2. 12. o. et q. 7. 13 ad 2. et q. 34. 3 ad 2.

41. Gratia unionis fuit simpliciter infinita in Christo; sed gratia habitualis ejus fuit infinita secundum rationem gratiæ, finita vero secundum rationem entis. iii. q. 7. 11. o.

42. Habere gratiam convenit Christo secundum naturam humanam, non autem secundum naturam divinam, sed esse largitorem gratiæ. iii. q. 7. 7 ad 2.

43. Christus habuit plenitudinem omnis gratiæ

dupliciter, scilicet in summo, et quoad omnes effectus gratiæ. III. q. 7. 7 ad 1. et 9. o. et 10. 12. c. et q. 15. 2. 3. c. et q. 22. 1. c. ad 1. et ad 3. et q. 27. 5 ad 1. et q. 28. 4 ad 2. et q. 33. 2 ad 2.

44. Plenitudo gratiæ duplex, scilicet una ex parte gratiæ, et alia ex parte subjecti. Prima est propria Christo, secunda vero convenit etiam aliis per Christum. III. q. 7. 10. o.

45. Plenitudo duplex fuit in Christo, scilicet prima divinitatis, secunda gratiæ et veritatis. Et secunda derivatur a prima. III. q. 15. 2. 3. c. et q. 19. 4 ad 2. et q. 34. 1. c.

46. Plenitudo gratiæ et divinitatis habitat in Christo corporaliter tripliciter, scilicet per unionem personalem ad corpus, contra umbram, et triplici unione. Id est carnis, mentis et sensus. III. q. 2. 10 ad 2.

47. Omnes gratiæ gratis datæ fuerunt in Christo excellentissime. III. q. 7. 7. o.

48. Gratiæ in Christo non dividuntur. Sed dividuntur in aliis hominibus, qui recipiunt particulariter efficaciam ad aliquos actus, Christus autem recipit gratiam plenissime ad omnes actus. III. q. 7. 7 ad 1.

49. Gratia Christi nullo modo potuit augeri, sicut nec gratia beatorum. Sed gratia cujuscumque viatoris puri potest augeri ex parte gratiæ et ex parte subjecti. III. q. 7. 12. o.

50. Gratia cujuscumque alterius hominis, quantumcumque crescat, non potest adæquari gratiæ Christi, quia comparatur ei sicut particulare ad universale. Ideo non sunt ejusdem rationis. III. q. 7. 11. ad 3. et q. 10. 4 ad 2. et ad 3.

51. Christus habuit omnes virtutes ad perficiendas potentias singulas, ad omnes actus animæ. III. q. 7. 2. o. et 3 ad 1. et q. 15. 2. c.

52. Christus habuit virtutes morales, quoad usum patriæ et viæ, non derogantes perfectioni ejus. Non autem ad demandas passiones. III. q. 7. 1 ad 3. et 2 ad 1.

53. Christus habuit summum gradum fortitudinis, sustinens impugnationem, non quidem interlorem a fomite, sed exteriorē a diabolo et a mundo, quos superando, victoriæ coronam promeruit. III. q. 15. 2 ad 3.

54. Christus habuit temperantiā, non autem continentiam. III. q. 7. 2 ad 3.

55. Christus virtute suæ divinitatis poterat in se, et in suis discipulis, sine abstinence, habere virtutem continentiæ. III. q. 40. 2 ad 2.

56. Fides non fuit in Christo. 12. q. 65. 5. ad 3. et III. q. 7. 3. o. et 4. c. 8 ad 2. et 9 ad 1.

57. Christus habuit quicquid est perfectionis et virtutis in fide et spe. III. q. 7. 9 ad 1.

58. Christus habuit meritum fidei, quia fides consistit in assensu, ex obedientia Dei, quam Christus plenissime habuit. III. q. 7. 3 ad 2.

59. Christus non habuit spei virtutem, licet speraverit aliqua sibi et aliis. 12. q. 6. 5. 5 ad 3. et 22. q. 18. 2 ad 1. et III. q. 7. 4. o. et 6. ad 1. et 8. ad 2. et 9. ad 1.

60. Voluntas animæ Christi informabatur charitate et aliis virtutibus. III. q. 49. 6 ad 2.

61. Christus habuit plenissime septem dona spiritus sancti. III. q. 7. 5. o.

62. Christus dat dona in quantum Deus, et recipit ea in quantum homo. III. q. 7. 5 ad 2.

63. Christus meruit secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem. III. q. 53. 4 ad 2.

64. Christus meruit sibi gloriam corporis, scilicet immortalitatem, impassibilitatem, et hujusmodi, et ea quæ pertinent ad excellentiam ejus exteriorē, sicut est ascensio, et veneratio ejus; non autem gloriam animæ, nec scientiam, nec gratiam, nec deitatem, nec virtutes, quia cum meritum non sit nisi ejus quod nondum habetur, oporteret quod Christus aliquando istis caruisset, quibus carere magis diminuit dignitatem Christi quam augere meritum. III. q. 19. 3. o. et q. 22. 4 ad 2. et q. 34. 4 ad 1. et q. 45. 1. c. et q. 46. 1. c. et q. 48. 1. o. et q. 49. 3 ad 3. et 6. o. et q. 54. 2. c. et q. 59. 3. c.

65. Christus meruit aliis, scilicet omnibus membris ejus, id est solis regeneratis spiritualiter, 1. per baptismum. III. q. 19. 4. o. et q. 48. 1. c. et 6. o. et q. 49. 1. c.

66. Christus meruit aliis præmium essentiale, quod nullus alius potest. 12. q. 114. 6. c. et III. q. 19. 4. o. et q. 46. 3. c. et q. 48. 1. o. et 6 ad 3. et q. 61. 1 ad 2.

67. Christus nihil ad meritum pertinens docuit, quod ipse excellentius non impleveret. III. q. 7. 3 ad 2.

68. In Christo fuit aliqua scientia creata, præter scientiam increatam. III. q. 9. 1. o.

69. Scientia divina Christi non offuscabat scientiam humanam, sed magis claram reddebat. III. q. 9. 1 ad 2.

70. Scientia animæ Christi est nobilior secundum quid quam anima ejus, non autem simpliciter. III. q. 11. 5 ad 3.

71. Anima Christi poterat intelligere per scientiam inditam, convertendo se ad phantasmata, et etiam sine eis. III. q. 11. 2. o. et 4. fi. et q. 34. 2 ad 3.

72. Christus habuit omnium rerum scientiam speculativam et practicam, non quidem practice, id est non qua ipse faceret res, sed qua sciret, qualiter res factæ sunt a Deo. III. q. 13. 1 ad 3.

73. In Christo fuit plenitudo gratiæ, et omnis virtutis, et omnis scientiæ. III. q. 15. 2. c. et q. 3. c. ad 1.

74. In sexta synodo damnata est positio negantium in Christo duas scientias vel sapientias, scilicet creatam scientiam, et increatam. III. q. 9. 1. c. fi.

75. Scientia beatorum fuit in Christo. III. q. 9. 2. o. et 3. 4. o.

76. Anima Christi in verbo non comprehendit verbum seu divinam essentiam. III. q. 10. 1. o. et 2. c. 3 ad 1 et ad 2.

77. Anima Christi in verbo cognoscit omnia quæ quandoque sunt, et cogitatus; non autem omnia quæ sunt in potentia Dei. III. q. 10. 2. o. et q. 59. 2 ad 3.

78. Anima Christi in verbo cognoscit omnia quæ Deus novit scientia visionis, non autem omnia quæ Deus novit simplici intelligentia. III. q. 10. 2 ad 2. et q. 13. 1 ad 2.

79. Scientia animæ Christi in verbo parificatur scientiæ visionis Dei, quoad numerum scibilium, non autem quoad claritatem. III. q. 10. 2 ad 3. et q. 13. 1 ad 2.

80. Anima Christi in verbo scit infinita in potentia, quasi scientia simplicis intelligentiæ, non autem scit infinita in actu, id est scientia visionis, quia entia in actu secundum omne tempus non sunt infinita, quia generatio non est æterna. III. q. 10. 3. o

81. Anima Christi in verbo comprehendit omnis creaturæ essentiam, et per consequens comprehendit ejus potentiam, et virtutem, et omnia quæ sunt in potentia creaturæ. III. q. 10. 2. c.

82. Scientia beata animæ Christi est perfectissima simpliciter, non autem ejus scientia indita, sed est perfectissima in genere humanæ cognitionis. I. 2. q. 1. 1 ad 2. et III. q. 9. 2. c. et q. 11. 5 ad 1.

83. Scientia indita animæ Christi fuit habitus, non autem scientia ejus beata. III. q. 11. 5. o.

84. In Christo fuit scientia infusa a verbo, per species omnium rerum, ad quas intellectus possibilis est in potentia. III. q. 9. 3. o. et 4. c. ad 2. et q. 12. 1. c.

85. Scientia Christi infusa fuit distincta in multos habitus. III. q. 11. 6. o.

86. Anima Christi per scientiam infusam cognoscebat omne cognoscibile ab homine, per virtutem intellectus agentis, id est omne pertinens ad scientias humanas, et omne notum homini per revelationem, et omne pertinens ad prophetiam, vel ad quodcumque donum Spiritus sancti, non autem essentiam Dei. III. q. 11. 1. o. et q. 12. 1. c.

87. Et per eam poterat cognoscere substantias separatas, sicut potest anima separata. III. q. 11. 1 ad 2. et q. 12. 1 ad 3.

88. Et per eam cognoscebat omnia singularia, præsentia, præterita et futura. III. q. 11. 1 ad 3. et q. 12. 1 ad 3.

89. In Christo fuit scientia acquisita, seu experimentalis, per species acquisitas per operationem intellectus agentis ejus. III. q. 9. 4. o. et q. 12. o. et q. 15. 8. o.

90. Anima Christi per scientiam acquisitam scivit omne quod scire potest per actionem intellectus agentis, non autem essentias substantiarum separatarum, nec singularia præterita vel futura. III. q. 12. 1. o.

91. Christus profecit in scientia acquisita, quia scientia illa augebatur essentialiter; non autem aliæ scientiæ ejus, scilicet tantum secundum effectus, et secundum experientiam, et secundum apparentiam. III. q. 7. 12 ad 3. et q. 12. 2. o. et 3. ad 3. et q. 15. 8. o.

92. Christus nihil didicit ab homine, quia non convenit dignitati Christi doceri a quocumque hominum. III. q. 12. 3. o.

93. Voluntas duplex est in Christo, scilicet voluntas divina, et voluntas humana, contra hæresim Macarii patriarchæ Antiocheni, Cyri Alexandrini, et Sergii Constantinopolitani. III. q. 18. 1. o.

94. Voluntas humana in Christo dicitur tripliciter, scilicet potentia naturalis, motus naturalis et motus rationalis. III. q. 18. 1 ad 3.

95. In Christo est duplex voluntas humana, scilicet voluntas rationis, et voluntas sensualitatis, id est appetitus sensitivus. III. q. 18. 2. o. 5. c.

96. In Christo fuit tantum una voluntas humana rationalis per essentiam ut potentia, sed duplex actus, scilicet ut natura, et ut ratio; vel thelesis, id est simplex voluntas, et bulsis, id est consiliativa, secundum Damascenum. III. q. 18. 2. ad 2. et 3. o. et 4. 5. c.

97. Christus voluit aliud quam Deus, voluntate sensualitatis, et ut natura, non autem ut ratio. Sed semper voluit idem, et semper fuit conformis ei. III. q. 18. 5. o. et 6. c. ad 1. et q. 21. 3. 4. o.

98. Voluntas pietatis in Christo est voluntas ut natura, inquantum absolute refugit nociva sibi et aliis. III. q. 18. 3 ad 3.

99. Nulla repugnantia seu contrarietas fuit in Christo inter voluntatem ejus ut ratio, et voluntatem ejus ut natura, vel voluntatem sensualitatis. Quia ad hoc quod sit contrarietas voluntatum in aliquo, requiritur primo quidem, quod secundum idem attendatur diversitas voluntatum. Si enim unius voluntas velit aliquid secundum quandam rationem universalem, et aliterius voluntas sit de eodem non fiendo, secundum quandam rationem particularem, non est omnino contrarietas voluntatum. Ut si rex velit latronem suspendi propter bonum publicum, alter nolit, quia sit cognatus ejus, nisi forte ex hoc intendere bonum publicum impedire. Tunc enim illæ voluntates essent circa idem, et contrariæ. Licet ergo voluntas naturalis, et sensualitatis in Christo aliquid aliud voluerit quam voluntas divina, et voluntas rationis ipsius, non tamen fuit aliqua contrarietas voluntatum, cum voluntas naturalis nunquam eam rationem repudiaverit, qua Deus humanum genus decrevit eo modo salvare. Et quia nec voluntas rationis, nec divinitatis in Christo per motum voluntatis naturalis retardabatur, vel impediabatur. Placebat enim Christo secundum voluntatem divinam, et secundum voluntatem rationis, ut voluntas naturalis in ipso secundum ordinem suæ naturæ moveretur. Et ideo nullo modo fuit in illo contrarietas voluntatum. III. q. 18. 6. o.

100. Voluntas et quicquid aliud fuit naturæ humanæ in Christo semper movebatur secundum nutum voluntatis divinæ. III. q. 18. 1 ad 1. et 4.

101. Operationes sensitivæ, et vegetativæ, et naturales in Christo aliquid pertinebant ad voluntatem ejus humanam. Ideo erant magis humanæ quam in aliis hominibus, et magis una operatio; quia omnes sensitivæ ordinabantur a ratione ejus, aliæ vero sunt volitæ. III. q. 19. 2. c. et ad 1. et q. 27. 3. c.

102. In Christo est liberum arbitrium. III. q. 18. 4. o.

103. Omnis potentia communicabilis cuicumque creaturæ multo abundantius communicata fuit animæ Christi, scilicet ut materia elementaris magis obediat ei ad nutum quam qualitatibus activis et virtuti cælesti. Et magis potuisset movere cælum quam angelus quicumque. III. q. 13. 2 ad 2.

104. Christus ut homo poterat conferre effectum

sacramentorum sine sacramentis, ut institutor eorum, et non alius homo. III. q. 64. 3. o. et q. 72. 2 ad 1. et q. 84. 5 ad 3.

105. Christus secundum divinitatem habet potestatem dimittendi peccata per auctoritatem, sed instrumentaliter et per ministerium secundum humanitatem. III. q. 16. 11 ad 2.

Ad invocationem nominis Christi dabatur remissio peccatorum in primitiva Ecclesia, et non alterius hominis. III. quest. 7. 1 ad 2. et q. 64. 3. c.

106. Christus in sua infantia et pueritia in nullo defiebat ab aliis pueris, quoad exteriorem conversationem. III. q. 29. 1 ad 3.

107. Conveniens fuit quod corpus Christi subiaceret defectibus et infirmitatibus nostris, ad satisfactionem, exemplum et fidem. III. q. 14. 1. o. et 3 ad 1. et 4. c. ad 2.

108. Christus secundum corpulentam substantiam tantum, et non secundum rationem seminalem, fuit in patribus; et ideo non fuit decimatus in lumbis Abraham. III. q. 31. 8. c. ad 3. et 4.

109. Sacerdotium Christi est majus sacerdotio Levitico. Est enim sacerdotium Christi secundum ordinem Melchisedech, cui Abraham decimas dedit, Levi adhuc existente in lumbis illius, ad quem pertinet legale sacerdotium. Si ergo Christus in Abraham decimatus esset, sacerdotium ejus non esset secundum ordinem Melchisedech, sed minus eo. III. q. 31. 8. c.

110. Persona Christi secundum se est simplex, sed ut in duabus naturis subsistit, potest dici composita, licet improprie. III. q. 2. 4. o.

111. Omne quod pertinet ad rationem personae, vel tantum ad unam naturam in Christo, est unum tantum; si vero pertinet ad utramque naturam, est multa. III. q. 17. 2. o. et q. 35. 5. c.

112. In Christo est tantum una persona. III. q. 16. 1. c. et q. 17. 1. c. et q. 25. 1. o.

113. Hæresis Nestorii, quod in Christo sunt duae personae, ideo non ponit communicationem idiomatum. III. q. 2. 6. c. et q. 17. 1. c. d. et q. 20. 2. c. et q. 35. 4. c.

114. In Christo est tantum unum suppositum, seu una hypostasis. III. q. 2. 3. o. et 6. 11. o. et q. 4. 3. c. et q. 16. 1. 3. 4. 5. 9. c. et q. 17. 1. 2. c. et q. 20. 2. c. ad 1. et q. 23. 4. c. et q. 25. 1. c. et q. 50. 3 ad 4.

115. Christus est unum, et unus, sed non duo. III. q. 17. 1. o.

116. In Christo est tantum unum esse simpliciter, et duo esse secundum quid. III. q. 17. 2. o.

117. In Christo sunt duae operationes, contra Macarium. III. q. 19. 1. o. et q. 25. 1 ad 2.

118. In Christo est una tantum operatio humana ratione principii, sed multae ratione objectorum et potentiarum, et multae non humanae, sicut etiam in aliis. III. q. 19. 2. o.

119. Christus ea quae ab aliis observanda instituit, primo ipse observavit. III. q. 81. 1. c.

120. Christus figurabatur per propitiatorium, arcam, candelabrum, mensam et per duplex altare. 1. 2. q. 102. 4 ad 6. c. 3.

121. Christus erat sicut in spica, in fide patrum legis naturae, sicut in farina, in doctrina legis et

prophetarum, sicut panis, in incarnatione, coctus igne, id est formatus Spiritu sancto, in cli-bano uteri Virginis, in sartagine per labores in mundo, in craticula, id est in cruce. 1. 2. q. 102. 3 ad 12.

122. Spiritus sanctus non potest dici pater Christi secundum humanitatem, quia non produxit eum de substantia. 1. q. 32. 3. o.

123. Nec tota Trinitas potest dici pater Christi, secundum humanitatem, nec secundum divinitatem, quia Christus non habet esse ab aliqua persona divina, nisi a Patre. III. q. 32. 3. o.

124. Christus est aliquid quod est pater, et aliquid quod est mater. III. q. 17. 1 ad 4.

125. Christum Deus Pater plus omnibus dilexit, quia Deus semper diligit meliora, et quia ei majus bonum voluit et fecit; voluntas enim Dei est causa bonitatis in rebus. 1. q. 20. 1. c.

126. Deus Christum diligit, non solum plusquam totum humanum genus, sed etiam magis quam universitatem creaturarum. Ei enim majus bonum voluit, quia dedit ei nomen quod est super omne nomen, ut verus Deus esset. 1. q. 20. 1 ad 1.

127. Deus plus amat naturam humanam assumptam a Dei Verbo in persona Christi quam omnes angelos, et melior est maxime ratione unionis. 1. q. 20. 1 ad 2.

1. Cibus quem Christus assumpsit post resurrectionem conversus fuit in materiam spirituum, id est, aeream, non autem in corpus Christi. 1. q. 51. 3 ad 5.

2. Cibus est necessarius dupliciter, scilicet ad restaurationem deperditi, et ut impediatur totalem consumptionem caloris naturalis, qui est causa vitae. 1. q. 78. 2 ad 4. et q. 97. 4. c.

3. Usus ciborum ordinatur ad tria, scilicet ad restaurandum deperditum, ad generationem, et ad augmentum. 1. q. 97. 4. o. et q. 119. 1 ad 4.

4. Nullus cibus est in quo non sit aliquid impuritatis, quia in principio est dissimilis. 1. q. 97. 3 ad 4.

5. Nullius cibi usus de se est peccatum, sed aliquis prohibetur propter obedientiam, votum, continentiam, sanitatem vel figuram. 1. 2. q. 102. 6 ad 1. et 2. 2. q. 149. 3. o. et III. q. 40. 4 ad 2.

6. Cibus non necessarius debet dimitti propter scandalum, donec veritas declaretur. 2. 2. q. 43. 8 ad 3.

7. Ratio multiplex de cibis mundis et immundis, secundum legem veterem. 1. 2. q. 102. 6 ad 1 et ad 2.

1. Cicatrices apparebunt in corpore Christi in iudicio. III. q. 54. 4. c.

2. Christus resurrexit cum cicatricibus, quae semper erunt in corpore ejus fulgentes. III. q. 54. 4. c.

3. Cicatrices semper erunt in corporibus gloriosis martyrum. III. q. 54. 4. c.

CICONIA est idem quod Ibis, scilicet avis Africa, et immunda. Et significat invidiosus. 1. 2. q. 102. 6 ad 1. et co. 3.

CIGNUS est avis immunda, significans hypocritas. 1. 2. q. 102. 6 ad 1. co. 3.

CIMINILIS est qui ciminum vendit, id est de

parvis magnam vim facit in dando. 22. q. 118. 8 ad 4.

CIMITIUM consecratum vendi potest ratione terræ, et in necessitate Ecclesiæ, non autem ut res sacra, quia esset simonia. 22. q. 100. 4 ad 3.

In operationibus affectus est quidam circulus, sicut etiam in operationibus intellectus. 12. q. 26. 2. c.

1. Circumcisio erat sacramentum præparatorium ad baptismum, licet minus expresse figurans eum, quoad exteriora, quam columna nubis, et transitus maris Rubri, quæ tamen non erant sacramenta, quia non fiebat aliqua professio fidei per ea, sicut per circumcisionem. III. q. 70. 1 ad 2.

2. Circumcisio erat præparatoria baptismi quoad professionem fidei, quæ baptismus Joannis quoad exercitium actus. III. q. 70. 1 ad 3.

3. Circumcisio non continetur inter sacramenta veteris legis, quia non erat ex Moyse, sed ex patribus. 12. q. 103. 1 ad 3.

4. Circumcisio erat quedam professio fidei Christi, aggregans collegio fidelium, præparatoria et figura baptismi. 12. q. 102. 5. c. ad 1. et ad 3. et III. q. 63. 1 ad 1. et q. 70. 1. 2. o.

5. Circumcisio est quedam professio legis observandæ. III. q. 37. princip. et q. 40. 4. c. et q. 70. 4. c. fi.

6. Circumcisio significat tria, scilicet castitatem, depositionem peccatorum, et immortalitatem. 12. q. 102. 5 ad 1.

7. Circumcisio habet quadrupliciter expressam similitudinem abolitionis peccati originalis, scilicet ratione membri, pellis circularis, pene, et sanguinis. III. q. 37. 1. c.

8. Circumcisio erat necessaria ad distinctionem et significationem. 12. q. 102. 5 ad 1 et III. q. 70. 1. o.

9. Circumcisio datur in fœdus æternum, quoad significatum, et quod succedit ei; vel capitur pro sæculo, quod habet finem, sed non determinatum nobis. 12. q. 102. 5 ad 1.

10. Ratio litteralis triplex circumcisionis. Prima et principalis est prætestatio fidei unus Dei, secunda debilitatio concupiscentiæ in illo membro, tertia sugillatio sacrorum Veneris et Priapi, in quibus illa pars honorabatur. Sed ratio figuralis est figura ablationis corruptionis per Christum completæ in octava ætate, scilicet resurrectionis. 12. q. 102. 5 ad 1.

11. Circumcisio debuit differri usque ad tempus Abraham. 12. q. 102. 5 ad 1. et III. q. 70. 2. o.

12. Circumcisio debuit dari ante legem Moysi. 12. q. 103. 1 ad 3. et III. q. 70. 2 ad 2.

13. Circumcisio cessare debuit divulgato Evangelio. 12. q. 103. 1. 3 ad 4.

14. Circumcisio necessario fiebat octavo die, non autem prius etiam imminente morte. 12. q. 102. 5 ad 1. et III. q. 70. 3 ad 3.

15. Idem iudicium est de pueris mortuis ante octo dies, vel mortuis incircumcisis in deserto, sicut de pueris mortuis ante institutionem circumcisionis. III. q. 70. 4 ad 3.

16. Dispensatum fuit a Deo, ne circumciderentur in deserto, duplici ratione, scilicet ex ignorantia motus castrorum, et ex non indigentia

signi, sed peccabant si ex negligentia. III. q. 70. 4 ad 3.

17. Circumcisio non fit nunc, nec antiquitas cum cultro lapideo, nisi in quibusdam famosis. III. q. 70. 3 ad 2.

18. Circumcisio necessario fiebat in membro generationis. 12. q. 102. 5 ad 1. et III. q. 66. 7 ad 3. et q. 70. 3 ad 1.

19. Circumcisio data fuit convenienter soli populo Israel. III. q. 70. 2 ad 3.

20. Mulieres non circumcidebantur, quia circumcisionis institutio est in signum fidei Abraham, qui credidit se patrem futurum Christi sibi repromissi. Et ideo convenienter solis maribus competeat. Et etiam peccatum originale contra quod specialiter circumcisio ordinabatur, a patre trahitur, et non a matre. III. q. 70. 2 ad 4.

21. Christus voluit circumcidi septuplici ratione, scilicet, ut ostenderet veritatem carnis humane, ut approbaret circumcisionem quam olim Deus instituerat, ut probaret se esse de genere Abraham, qui circumcisionis mandatum acceperat, ut Judæis excusationem tolleretur, ne eum reciperent si esset incircumcisis, ut obedientiam virtutem nobis suo commendaret exemplo, ut qui in similitudine carnis peccati advenerat, remedium quo caro peccati consueverat mundari, non respueret, et ut legis onus in se sustinens, alios a legis onere liberaret. III. q. 37. 1. o. et q. 40. 4. c.

22. Per circumcisionem homines instituebantur generaliter in statu colendi Deum. Et sine ea nullus admittebatur ad esum agni paschalis, nec ad aliquid legalium. 12. q. 102. 5. c.

23. Circumcisio conferebat gratiam quoad omnes effectus positivos et privativos. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. o.

24. Circumcisio conferebat gratiam, et erat meritum, ex opere operante tantum, id est in quantum erat fidei signum de passione Christi futura; non autem ex opere operato, id est, ex virtute circumcisionis. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4 ad 1.

25. Circumcisio non imprimebat characterem. III. q. 63. 1 ad 3. et q. 70. 4. c. fi. et q. 72. 5 ad 3.

26. Circumcisio non aperiebat cælum per accidens, scilicet quia nondum erat solutum pretium. III. q. 70. 4 ad 4.

27. Ante circumcisionem sola fides salvabat, et tollebat peccatum originale. III. q. 68. 1 ad 1. et q. 70. 4 ad 2.

28. Circumcisio principaliter tollebat peccatum originale, et consequenter quodlibet aliud. III. q. 38. 3 ad 3. et q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. o.

CIRCUMSCRIBI localiter est proprium corporum, secundum essentiam vero circumscribi convenit omni creaturæ, secundum Ambrosium. I. q. 50. 1 ad 3.

CIRCUMSPECTIO attendit circumstantias in negotio morali. 22. q. 48. c. et q. 49. 7. o.

1. CIRCUMSTANTIA est accidens actus humani attingens eum extrinsece. 12. q. 7. 1. o. et 3. c. et q. 18. 3. o. et q. 88. 5. c.

2. Illa conditio ex qua dependet substantia actus, non est circumstantia. 12. q. 7. 3 ad 3. et 22. q. 154. 1. c. ad 4.

3. Circumstantia actus moralis dicitur dupliciter, scilicet proportio ejus ad aliquid, et res cui proportionatur. 1 2. q. 18. 4 ad 2.

4. Circumstantiæ actus moralis sunt septem, scilicet quis, quid, ubi, per quæ, cur, quomodo, quando. 1 2. q. 7. 3. o.

5. Principalior circumstantia est finis, secunda, quid; aliæ vero secundum quod sunt propinquiores his. 1 2. q. 7. 4. o.

6. Finis proximus operantis, et non operis, nec ultimus est circumstantia. 1 2. q. 7. 3 ad 3.

7. Tempus sacrum est circumstantia peccati quod fit in eo. 2 2. q. 122. 4 ad 3.

8. Nulla circumstantia aggravat peccatum in infinitum. 2 2. q. 100. 4 ad 5.

9. Circumstantia non potest facere de peccato veniali mortale, nisi transferat in aliam speciem, ut differentia, et non ut circumstantia. 1 2. q. 88. 5. o. et 2 2. q. 110. 4 ad 5.

10. Eadem conditio respectu diversarum specierum est circumstantia, et de substantia actus. 1 2. q. 18. 10. o. et q. 88. 5. c.

11. Diversæ circumstantiæ diversi motivi semper mutant speciem, ejusdem autem nunquam. 1 2. q. 72. 9. o. et 2 2. q. 53. 2 ad 3. et q. 92. 2. c. et q. 148. 4 ad 1. et ad 2. et ad 3.

12. Omnis circumstantia respiciens specialem ordinem rationis, pro vel contra, dat speciem actui morali. 1 2. q. 18. 5 ad 4. et 10. c. et 11. c. et 73. 7. c. ad 1.

13. Nulla circumstantia non habens rationem moralis boni vel mali, nisi præsupposita alia, ut quantitas, variat speciem. 1 2. q. 18. 11. o. et q. 73. 7. c.

14. Nulla circumstantia præter intentionem peccantis dat speciem peccato; 1 2. q. 72. 1. 8. c. et 2 2. q. 43. 1. c. et III. q. 88. 4 ad 1.

15. Circumstantia tripliciter aggravat peccatum, scilicet mutando speciem, multiplicando rationem peccati, et augendo priorem circumstantiam. 1 2. q. 73. 7. o.

16. De circumstantiis considerat theologus triplici ratione, scilicet secundum quod per actus humanos homo ad beatitudinem ordinatur, secundum quod in eis invenitur bonum et malum, melius et pejus, et secundum quod sunt meritorii vel demeritorii, sed considerat aliter quam moralis, vel politicus, vel rhetor. 1 2. q. 7. 2. o.

Finis scientiæ militaris ordinatur ad finem civilis. I. q. 1. 5. o.

1. Civis dicitur dupliciter, scilicet secundum quid, id est habitator civitatis, et simpliciter, scilicet, qui potest agere ut civis, id est, consilio et iudicio. 1 2. q. 105. 3 ad 2.

2. Virtuosi civis est exponere se mortis periculo, pro totius reipublicæ conservatione. I. q. 60. 5. o. et 2 2. q. 26. 3. c. et q. 31. 3 ad 2.

3. Mulieribus non convenit simpliciter esse cives. 1 2. q. 105. 3 ad 1.

1. CIVITAS est communitas perfecta. 1 2. q. 90. 2. c. et 3 ad 3.

2. Impossibile est quod bonum commune civitatis bene se habeat, nisi cives sint virtuosi, saltem principantes. 1 2. q. 92. 3 ad 3.

3. Servi non sunt pars populi, vel civitatis. 1 2. q. 93. 6 ad 2.

1. CLAMOR ponitur filia iræ secundum quod ira est in ore, per quem clamorem intelligitur inordinata et confusa locutio. 2 2. q. 158. 7. c.

2. Clamor Christi in cruce fuit miraculosus. III. q. 47. 1 ad 2.

3. Animal dolens clamat, quia calor et spiritus multiplicati per dolorem emittuntur. 1 2. q. 44. 1 ad 2.

1. CLARITAS corporis gloriosi erit a gloria animæ. III. q. 45. 2. c. et q. 54. 2 ad 1 et ad 2.

2. Claritas non erit æqualiter in omni corpore glorioso, nec in omni parte ejusdem corporis. III. q. 45. 2 ad 3.

3. In potestate beatorum erit ostendere, et occultare se, et claritatem sui corporis. III. q. 54. 1 ad 2.

4. Claritas Christi transfigurati erat vera, sed gloriosa, non autem claritas corporis gloriosi, sed est miraculosa. III. q. 45. 2. o.

5. Claritas Christi transfigurati non erat a corpore ejus, sed tantum a Deo. III. q. 45. 2. o.

6. Claritas vestimentorum Christi significat claritatem sanctorum, quæ superabitur a claritate Christi, sicut candor nivis a splendore solis. III. q. 45. 2 ad 3.

7. Transfiguratio Christi fuit secundum claritatem tantum, et non secundum aliam dotem. III. q. 45. 1 ad 3.

8. Ex Scriptura certum est corpora post resurrectionem fore lucida. Suppl. q. 85. 1. c.

9. Claritas corporis gloriosi ab oculo non glorioso videri non potest. Suppl. q. 85. 2. o.

10. In corpore glorificati erit ut videatur vel non videatur. Suppl. q. 85. 3. o.

Schismatici, hæretici, suspensi, degradati et excommunicati non habent usum clavium. III. q. 64. 9 ad 2 et ad 3.

1. CLAUSIO paradisi duplex, scilicet quoad totam naturam per peccatum originale, et quoad personam per peccatum actuale. III. q. 49. 5. c. et q. 52. 5. c.

2. Cum Christus claves regni cælorum haberet, hoc est, potestatem aperiendi et claudendi regni cælorum, potuit eas dare Ecclesiæ: quod revera effectum est, cum ex latere illius dormientis in cruce sacramenta fluxerunt, quibus Ecclesiæ fabricata est. Suppl. q. 17. 1. o.

3. Non absolute, sed juxta dignitatem vel indignitatem eorum, quibus cælum aut aperitur aut clauditur, clavis dicitur potestas ligandi et solvendi. Suppl. q. 17. 2. o.

4. Duplex clavis esse dicitur, quarum una ad judicandum de idoneitate ejus qui absolvendus est, altera ad absolutionem ipsam pertinet, quæ potestas judicandi appellatur. Suppl. q. 17. 3. c.

1. CLEMENTIA est virtus humana, ideo directe ei opponitur crudelitas, non autem feritas, vel sævitas, quæ continetur sub bestialitate, et opponitur virtuti heroicæ, vel dono pietatis. 2 2. q. 159. 2 ad 1.

2. Clementia et mansuetudo sunt virtutes, nec opponuntur severitati. 2 2. q. 157. 2. o.

3. Clementia est lenitas superioris ad inferiori-

rem, sed mansuetudo est cujuslibet ad quemlibet. l. 2. q. 157. 1. c.

4. Clementia est moderativa poenarum, sed mansuetudo est moderativa iræ. 2. 2. q. 157. 1. 2. c. et 3. c. 4 ad 3. et q. 160. 2. c.

5. Clementia et mansuetudo conveniunt cum temperantia in modo, non autem in materia. 2. 2. q. 157. 3 ad 2.

6. Clementia moderatur affectum in poenis infligendis secundum legem communem ex dulcedine affectus, sed epyichia secundum intentionem legis. 2. 2. q. 157. 2 ad 2. et 3 ad 1 et 4. c. ad 4. et q. 159. 1. c. ad 1.

7. Clementia et mansuetudo non sunt maximæ virtutes, nisi secundum quid. 2. 2. q. 157. 4. c.

8. Mansuetudo et clementia reddunt hominem Deo et hominibus acceptum, ut concurrunt in effectu charitatis, removendo mala a proximis. 2. 2. q. 157. 4 ad 2.

9. Clementia, mansuetudo, misericordia et pietas concurrunt in eodem effectu secundum diversa motiva. 2. 2. q. 157. 4 ad 3. et q. 159. 1 ad 2.

10. Crudelitas, sævitia et feritas opponuntur clementiæ et mansuetudini. 2. 2. q. 157. 1 ad 3. et q. 159. c.

11. Clementia comparatur ad severitatem, sicut epyichia ad justitiam legalem, cujus pars est severitas. 2. 2. q. 157. 2 ad 2.

1. COACTIO duplex, scilicet absoluta, id est violentia, et conditionata, id est timor seu metus. l. 2. q. 6. 6. c.

2. Voluntas non potest cogi. l. q. 82. 1. c. ad 1. et q. 165. 4 ad 1. et l. 2. q. 6. 4. c. et q. 9. 4 ad 2.

3. Voluntas potest cogi respectu actus imperati, non autem respectu actus eliciti. l. 2. q. 6. 4. c. et 5 ad 1.

4. COÆQUALE et coeternum prædicatur solum in plurali de pluribus personis divinis, sed æternum et æquale, etiam in singulari. l. q. 42. 2. c.

2. Filius Dei est coequalis et coeternus Patri. l. q. 42. 2. c.

1. COÆVUM est quadruplex, scilicet angeli, cæli, materia prima, et tempus. l. q. 46. 3. c. et q. 66. 4. c.

1. COGITATIO. Quid. Secundum Richardum de Sancto Victore, est inquisitio veritatis per discursum ex multis, licet secundum Augustinum quandoque sumatur pro quacumque operatione intellectus. l. q. 34. 1 ad 2. et 2. 2. q. 180. 3 ad 1.

2. Cogitatio est respectus animi ad evagationem pronus. Meditatio est intuitus occupatus in inquisitione veritatis. Contemplatio est liber animi contuitus in res. Sed consideratio est omnis operatio intellectus, vel processus rationis ex principiis pertingentibus ad contemplationem veritatis, sicut meditatio. 2. 2. q. 180. 3 ad 1.

3. Cogitare dicitur tripliciter, scilicet actualis consideratio intellectus, discursus ejus, et operatio potentiæ cogitivæ. 2. 2. q. 2. 1. c.

4. Cogitatio est volubilis dupliciter, scilicet per discursum et successionem. Secunda est in patria in propriis naturis, non autem prima; neutra vero in verbi visione. l. q. 10. 3. c. et q. 53. 2. c.

5. Duplex impedimentum cognoscendi cogita-

tiones alterius, scilicet grossities corporis, et voluntas, et tantum secundum erit in patria. l. q. 57. 4 ad 1. et q. 107. 1 ad 1.

6. Solus Deus cognoscit cogitationes alterius per se, dæmones autem et alii per signa. l. q. 57. 4. c. et 5. c. et q. 114. 2 ad 2. et q. 117. c. ad 2. et l. 2. q. 111. 4. c. et 2. 2. q. 106. 5 ad 3.

7. Dæmones immittunt cogitationes quoad phantasmata solum. l. q. 111. 2 ad 2.

8. Cogitatio de actu peccati quandoque est pure speculativa, quandoque autem cum aliqua affectione, et hoc dupliciter, scilicet vel concupiscentiæ, vel horroris. 2. 2. q. 154. 5. c. et q. 162. 3 ad 1.

9. Cogitatio de opere illicito non est semper peccatum. Nec est semper de necessitate confessionis, nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo sentiret se inclinari ad faciendum vel perficiendum cogitatum, si opportunitatem haberet quam vellet, vel si pollueretur ex illa vehementi cogitatione morosa, aut si inordinate afficeretur ad aliquam personam, et de ipsa multum molestaretur in cogitatione, habendo motus carnis, et imaginando habere aliquos actus impudicos cum ipsa persona, cum aliqua affectione concupiscentiæ. 2. 2. q. 154. 5. c. et q. 162. 3 ad 1.

1. COGITATIVA potentia est ratio particularis, collativa intentionum individualium. l. q. 78. 4. c. et q. 81. 3. c. et l. 2. q. 30. 3 ad 3.

2. Potentia cogitativa aliquando dicitur intellectus, ut habet absolutum judicium de singularibus. Et est in confinio intellectus, et supra omnes alias potentias sensitivæ partis. Et est tantum in homine. l. 2. q. 74. 3 ad 1.

3. Organum potentiæ cogitivæ est media cellula cerebri. l. 2. q. 78. 4. c.

1. Sicut carnalis cognatio impedit matrimonium contrahendum ac contractum, ita et spiritualis, ex Ecclesiæ ac statuto, si matrimonium præcedat. Suppl. q. 56. 1. c.

2. Spiritualis cognatio ex baptismi et confirmationis sacramentis contrahitur. Suppl. q. 56. 2. c.

3. Spiritualis cognatio inter suscipientem baptismi sacramentum, et ipsum levantem de sacro fonte contrahitur. Suppl. q. 56. 3. c.

4. Transit spiritualis cognatio a viro in uxorem, quam carnaliter cognovit, si quis per proprium actum alterius filium de sacro fonte levat. Suppl. q. 56. 4. c.

5. Spiritualis cognatio transit ad filios carnales spiritualis patris, ita quod dirimit contrahendum et jam contractum matrimonium. Suppl. q. 56. 5. c.

1. COGNITIO rei triplex, scilicet per essentiam, per speciem propriam et per speciem alterius. l. q. 56. 3. c.

2. Cognitio duplex, scilicet naturalis et per gratiam. Et utraque duplex, scilicet una pure speculativa tantum, et alia affectiva, sive experimentalis. l. q. 64. 1. c. et 2. 2. q. 97. 2 ad 2. et q. 154. 5. c. et q. 162. 3 ad 1 et ad 3. et q. 55. 1. c.

3. Cognitio triplex, scilicet per revelationem, per se certitudinaliter et per conjecturas signorum. l. 2. q. 112. 5. c.

4. *Cognitio duplex, scilicet approbationis et apprehensionis.* 2 2. q. 188. 5 ad 1.

5. *Cognitio duplex, scilicet directa et indirecta.* 1. q. 86. 3. c.

6. *In omni cognitione modus est duplex, scilicet cognoscentis et cogniti.* 1. q. 12. 6. o. et 7 ad 3. et 12 ad 3. et q. 14. 6 ad 1.

7. *Cognoscere aliquid sicut est in cognoscente, potest intelligi dupliciter, scilicet secundum modum cogniti, vel cognoscentis.* Primum est falsum, secundum est verum. 1. q. 14. 6 ad 1.

8. *Aliquid cognoscitur dupliciter, scilicet in se et in suo effectu.* 1. q. 6. 1 ad 2. et 12. q. 93. 2. c.

9. *Cognoscere per aliud, contingit dupliciter, scilicet eadem cognitione, vel diversa.* 1. q. 14. 7. o.

10. *Cognoscere per aliud, contingit dupliciter, scilicet per instrumentum et per formam.* Primum oportet esse præcognitum, non autem secundum. Si enim accipiamus duo, quorum utrumque sit per se, in ordine objectorum cognitionis, illud propter quod aliud cognoscitur, erit magis notum, sicut principia conclusionibus. Sed habitus non est de ordine objectorum, in quantum est habitus, nec propter habitum aliqua cognoscuntur, sicut propter objectum cognitum, sed sicut propter dispositionem vel formam qua cognoscens cognoscit. 1. q. 87. 2 ad 3.

11. *Primum cognitum a nobis sumitur dupliciter, scilicet respectu diversarum potentiarum, vel respectu diversorum objectorum ejusdem potentiae.* 1. q. 85. 3. o.

12. *Aliquid cognoscitur in aliquo dupliciter, scilicet sicut in objecto cognito, et sicut in principio cognitionis.* 1. q. 84. 5. c.

13. *In nobis habitualis cognitio causatur ex actuali consideratione.* Intelligendo enim actu, efficiamur scientes, secundum Philosophum; sed cognitio perfecta ab habitu aliquo progreditur. 1. q. 86. 2. c. fi. et q. 87. 2 ad 2.

14. *Cognitio alicujus vitii vel peccati dependet ex cognitione oppositæ virtutis.* Erit igitur compendiosior et expeditior considerationis via, si simul sub eodem tractatu consideratio procedat de virtute et de dono sibi correspondente, et de vitio sibi opposito, et de præceptis affirmativis et negativis. Erit autem hujusmodi considerationis modus conveniens ipsis vitiis, secundum propriam speciem. 2 2. prol.

15. *Medium cognitionis triplex, scilicet in quo, ut speculum; sub quo, ut lumen; per quod, ut in demonstratione.* 1. q. 12. 5 ad 2. et q. 94. 1 ad 3.

16. *Ad cognitionem requiruntur duo, scilicet apprehensio et iudicium.* 2 2. q. 173. 2. c.

17. *Natura hominis dependet a superiori natura, ad cujus perfectionem non sufficit cognitio naturalis, sed requiritur quædam cognitio supernaturalis.* 2 2. q. 1. 3 ad 1.

18. *Certitudo cognitionis in diversis naturis invenitur diversimode, secundum diversam conditionem uniuscujusque naturæ.* 2 2. q. 9. 1 ad 1.

19. *Proficere in cognitione contingit dupliciter scilicet ex parte docentis, qui proficit, ut in*

scientiis humanis, vel ex parte discantis, ut in fide. 2 2. q. 1. 7 ad 2.

20. *Perfectio cognitionis duplex, scilicet ex parte cogniti, et ex parte cognoscentis.* Primum attenditur ratione medii, secundum vero ratione potentiae et habitus. III. q. 10. 4 ad 1.

21. *Cognitio quam per rationem naturalem habemus, duo requirit, scilicet phantasmata et lumen naturale intelligibile.* 1. q. 12. 13. o.

22. *Cognitio est imperfecta tripliciter, scilicet ratione objecti, ut vespertina; ratione medii, ut opinio; et ratione subjecti, ut fides.* Prima et secunda potest esse simul cum perfecta, non autem tertia. 1. q. 58. 7 ad 3. et 1 2. q. 62. 7 ad 1. et q. 67. 3. o.

23. *Cognoscere aliquid in universali est imperfectius quam cognoscere in speciali.* 1. q. 5. 5. 3 ad 2.

24. *Cognitio singularium pertinet ad perfectionem animæ intellectivæ, secundum cognitionem practicam, non autem secundum speculativam.* III. q. 11. 1 ad 3.

25. *In carentibus cognitione est potentia pertingens ad finem, per modum exequentis, non autem per modum imperantis.* 1 2. q. 11. 2. c.

26. *Cognitio pertinet ad perfectionem rei in se, sed voluntas in ordine ad alia.* 1. q. 60. 2. c.

27. *Secundum gradus cognitionis sunt gradus appetitus.* 1. q. 80. 1. c.

28. *Res participes sunt cognitionis et voluntatis, secundum gradus sus immaterialitatis.* 1. q. 14. 1. c.

29. *Cognitio quælibet fit per aliquam abstractionem a materia.* 1. q. 84. 2. c.

30. *Nihil cognoscitur secundum quod est in potentia, sed secundum quod est in actu.* 1. q. 12. 1. c. et q. 14. 3. c. et q. 84. 2. c. et q. 87. 1. 2. 3. c.

31. *Cognoscens distinguitur a non cognoscente, per hoc quod potest habere formam alterius.* 1. q. 14. 1. c. et q. 80. 1. c.

32. *Omnis cognitio naturalis est vera.* Sed veritas ejus est alia a veritate cognitionis infusæ, vel acquisitæ. 1. q. 60. 1 ad 3.

33. *Impossibile est aliquam cognitionem esse totaliter falsam, sine aliqua veritate.* 2 2. q. 172. 6. c.

34. *Mutata re, cognitio nostra variatur, vel de veritate in falsitatem, vel e converso, si duret eadem opinio, vel de una opinione in aliam.* 1. q. 14. 15 ad 3.

35. *Nullus obliviscitur cognitorum naturaliter.* 1. q. 84. 3. c.

36. *Quælibet virtus cognoscitur per cognitionem eorum in quæ potest.* III. q. 10. 2. c. fi.

37. *Privatio non cognoscitur, nisi per habitum sibi oppositum.* 1. q. 14. 10. o. et 1 2. q. 100. 6. ad 2.

38. *Cognitio discursiva est quando ex prius notis in ignotum devenitur.* 1. q. 53. 3 ad 1.

39. *Cognitio sensitiva ordinatur ad duo, scilicet ad sustentationem corporis vitando nociva, et acquirendo necessaria; secundo ad cognitionem intellectivam practicam et speculativam.* Primum convenit omni animali, secundum autem soli homini. 2 2. q. 167. 2. c.

1. In coltu absorbetur usus rationis, propter vehementiam delectationis. 1 2. q. 34. 1 ad 1. et q. 37. 1 ad 2. et q. 72. 2 ad 4.

2. Coitus vagus non est in animalibus, nisi foemina sufficiat ad educationem prolis. 2 2. q. 154. 2. c.

CHOLERA citius cæteris humoribus movetur, ideo cholericus facilius movetur ad iram quam alii ad suas passionis. 1 2. q. 46. 5. c.

COLERE dicimur homines, quos honore, vel recordatione, vel præsentia frequentamus, et alia nobis subjecta, ut agros. 2 2. q. 81. 1 ad 4.

COLLECTA. In aliquibus terris ex antiqua consuetudine domini suis subditis certas collectas imponunt, quæ si non sunt immoderate absque peccato exigi possunt. 2 2. q. 118. 8 ad 4.

1. COLLECTIVUM significat duo, s. multitudinem suppositorum, et unitatem ordinis. 1. q. 31. 1. ad 2.

1. COLORATUM est proprium objectum visus. 1. q. 1. 7. c. et q. 45. 4 ad 1.

2. Color est objectum materiale visus, formale vero est lumen. 2 2. q. 1. 3. et q. 25. 1. c.

3. Color non est coloratus, sed clarus. Similiter albedo. 1 2. q. 55. 4 ad 1.

4. Lumen facit quod color qui est visibilis in potentia, fiat visibilis in actu. 1. q. 67. 3 ad 3. et q. 79. 3 ad 2.

1. COLUMBA habet septem proprietates, ad designandum septem dona Spiritus sancti, s. quia columba secus fluentia habitat, meliora grana eligit, alienos pullos nutrit, non iacerat rostro, felle caret, in cavernis petra nidificat, et gemitum pro cantu habet. III. q. 39. 6 ad 4.

2. Columba quæ apparuit supra Christum baptizatum, convenit soli Spiritui sancto, ut signum. Sed ut res et effectus, convenit toti Trinitati. Unde et instinctus ejus quo movebatur ad motum naturæ, sicut ex causa spiritali, causabatur ex Deo. 1. q. 43. 7 ad 3. et 2 2. q. 95. 7. c. et III. q. 39. 8 ad 2.

3. Columba illa fuit verum animal. III. q. 39. 7. o.

4. Illa columba, peracto ministerio, conversa est in pristinam materiam. 1. q. 43. 7 ad 4. et III. q. 39. 6 ad 2.

1. COMEDERE est sumere cibum per potentiam naturalem sumentis, convertibilem in naturam ejus. 1. q. 51. 3 ad 5.

2. Christus, post resurrectionem ejus, vere comedit; angeli vero nunquam. 1. q. 51. 3 ad 5, et III. q. 54. 2 ad 3. et q. 55. 3. c. et 6. c. ad 1.

3. Comestio potest esse inconveniens dupliciter. Primo totaliter impediendo finem principalem, id est, salutem corporis, vel finem secundarium, id est, bonam habitudinem in negotiis exercendis, per nimiam superfluitatem vel defectum ciborum. Secundo reddendo difficilem, vel minus decentem perventionem ad finem, per comestionem extra tempus debitum. 2 2. q. 141. 6 ad 2.

4. Qui vult comedere nociva, quodammodo dicimus eum velle infirmari. 2 2. q. 30. 1. c.

5. David comedens panes sanctos cum sociis excusatur, propter necessitatem famis. III. q. 40. 4 ad 2.

1. COMMUTATIO duplex, scilicet naturalis, id est, rei ad rem, vel ad denarios, pertinens ad æconomos vel politicos; alia propter lucrum, pertinens ad negotiatores. 2 2. q. 77. 4. o.

2. Commutatio duplex, scilicet involuntaria, ut in nocumentis; et voluntaria, ut in contractibus. 2 2. q. 61. 3. o.

3. Commutatio sicut est in beneficiis, rependendo gratiam, sic et in offensis, puniendo. III. q. 85. 3 ad 3.

1. QUÆ sunt unius generis, possunt comparari rei, quæ non est in genere, scilicet Deo, non autem rei, quæ est in alio genere. 1. q. 4. 3 ad 2. et q. 6. 2 ad 3.

2. Comparatio duplex, scilicet absoluta et respectiva. 2 2. q. 188. 6. c. princip.

3. Comparatio duplex, scilicet æqualitatis et similitudinis. 2 2. q. 105. 2 ad 1.

COMPLACENTIA peccati venialis non est peccatum mortale, nisi ponatur in eo finis, i. supra Deum, et in contemptum Dei. 1 2. q. 88. 2. 3. 4. c.

1. OMNE compositum est posterius suis componentibus. Et habet causam, et actum, et potentiam. 1. q. 3. 7. c.

2. Omne compositum ex materia et forma est compositum ex quo est et quod est. 1. q. 50. 2 ad 3.

3. Apud nos composita sunt meliora simplicibus, non autem in Deo. 1. q. 3. 7 ad 2.

4. Omne compositum est aliquid quod non convenit alicui partium ejus, et in eo est aliquid quod non est ipsum. 1. q. 3. 7. c.

1. COMPREHENDERE proprie est attingere rem, secundum omnem modum et omnem rationem, qua cognoscibilis est. 1. q. 12. 7. o. et q. 14. 3. o. et 1 2. q. 4. 3 ad 3. et 2 2. q. 28. 3 ad 3.

2. Comprehensio non est alia operatio a visione, sed est habitudo ad finem habitum, cujus objectum est visio, vel res visa. 1 2. q. 4. 3 ad 3.

3. De ratione comprehensionis sunt duo, scilicet continere fines rei et nihil ejus esse extra. Secundum convenit infinito, non autem primum. 1. q. 14. 3 ad 1.

4. Comprehensio Dei dupliciter dicitur, scilicet attingentia vel tentio Dei, et apprehensio adæquata Dei. Prima convenit omnibus beatis, non autem secunda. 1. q. 12. 7 ad 1. et 1. q. 4. 3 ad 1.

5. Deus perfectissime comprehendit seipsum. 1. q. 14. 3. o. et q. 62. 9. c. et 1 2. q. 3. 8 ad 2.

6. Nullus intellectus creatus comprehendere potest essentiam Dei. 1. q. 12. 1 ad 1. et 7. o. et 8. c. et q. 56. 3 ad 1. et ad 2. et q. 75. 5 ad 2. et q. 62. 9. c. et q. 86. 2 ad 1. et q. 107. 3. c. et 1 2. q. 4. 3 ad 1. et q. 93. 2 ad 2. et q. 102. 4 ad 6. et III. q. 10. 1. o. et 3 ad 1.

7. Comprehensio pertinet ad voluntatem, sicut et delectatio, quia ejusdem est habere aliquid, et quiescere in eo. 1 2. q. 4. 3 ad 2.

8. Christus fuit simul viator et comprehensor. 1. q. 113. 4 ad 1. et 2 2. q. 18. 2 ad 1. et q. 174. 5 ad 3. et q. 175. 4 ad 2. et III. q. 7. 8. c. et 3 ad 1. et q. 8. 4 ad 2. et q. 11. 1 ad 2. et 2. c. ad 2. et q. 15. 10. o. et q. 18. 5 ad 3. et q. 19. 3 ad 1. et q. 30. 2 ad 1.

1. **COMMUNE** duplex, scilicet secundum rem et secundum rationem. Primum est in divinis tantum, secundum in omni natura. I. q. 39. 4 ad 3.
2. Commune triplex, scilicet univocum, æquivocum et analogum. I. q. 13. 5. 10. c.
3. Commune absolutum est prius secundum intellectum proprio, commune respectivum et divinum est posterius proprio. I. q. 33. 3 ad 1. et III. q. 7. 15 ad 3.
4. Quanto aliquid est communius, tanto est prius via generationis. I. q. 20. 1. c. et q. 85. 3 ad 1.
5. Commune semper est prius proprio ejusdem generis, non autem si sint diversorum generum. III. q. 7. 13 ad 3.
6. Communius prædicatione est imperfectius minus communi, sed communius causalitate est nobilius. I 2. q. 90. 2 ad 2.
7. Bonum commune est melius bono privato ejusdem generis, non autem semper, si sint diversorum generum. 2 2. q. 152. 4 ad 3.
1. **NOMEN** tripliciter est communicabile, vel incommunicabile, scilicet secundum rem et rationem, ut homo; secundum similitudinem, ut leo; secundum rationem vel opinionem, ut Deus. I. q. 13. 9. o.
2. Hoc nomen, Deus, est incommunicabile proprie secundum rem, sed est communicabile secundum rationem, secundum opinionem, et secundum similitudinem. I. q. 13. 9. c.
1. **COMMUNICATIO** hominum ad invicem duplex, scilicet auctoritate principum, ut iudicia, pœnæ et hujusmodi, et propria voluntate privatarum personarum, ut emptio, donatio et hujusmodi. I 2. q. 105. 2. c.
2. Communicatio prohibetur duplici de causa, scilicet propter periculum, sicut cum infidelibus, vel in pœnam, sicut cum excommunicatis, hæreticis, schismaticis et apostatis. 2 2. q. 10. 9. o.
1. **CONCEPTIO** Christi habuit tria privilegia a Spiritu sancto, scilicet esse sine peccato originali, esse Dei et hominis, et esse a virgine. III. q. 27. 2 ad 2. et q. 32. 4 ad 1.
2. Conceptio Christi specialiter attribuitur Spiritui sancto, licet sit a tota Trinitate, et a singulis personis. III. q. 32. 1. o. et q. 39. 8 ad 2. et q. 46. 6. o.
3. Conceptio Christi est de Spiritu sancto efficienter, ratione corporis, et consubstantialiter ratione Verbi. III. q. 32. 2. o. et q. 54. 1 ad 3.
4. Corpus Christi non dicitur proprie conceptum de Spiritu sancto, sed ex Spiritu sancto. III. q. 32. 2 ad 1.
5. Conceptio Christi fuit in instanti. III. q. 6. 4 ad 1. et q. 33. 1. 2. 3. o. et q. 36. 4. c.
6. Christus in primo instanti suæ conceptionis fuit perfectus secundum animam et figuram corporis, non autem secundum quantitatem. III. q. 33. 2. o.
7. Christus in primo instanti suæ conceptionis fuit sanctificatus quoad animam et quoad corpus. III. q. 34. 1. o. et 2 ad 2. et 2. c.
8. Christus in primo instanti suæ conceptionis habuit operationem tactus. III. q. 34. 2 ad 3.
9. Christus in primo instanti suæ conceptionis habuit usum liberi arbitrii. III. q. 34. 2. o.
10. Christus in primo instanti suæ conceptionis habuit plenitudinem gratiæ, et cognitionis. III. q. 7. 3. 4. c. et q. 34. 2 ad 2. et q. 69. 3. c. et q. 72. 1 ad 4.
11. Christus in primo instanti suæ conceptionis habuit majorem gratiam omnibus comprehensoribus. III. q. 34. 4. c.
12. Christus in primo instanti suæ conceptioni meruit, et in eo plene comprehensor fuit. I 2. q. 5. 7 ad 2. et III. q. 7. 3. 4. 12. c. et q. 34. 3. 4. o. et q. 45. 1. c. et q. 48. 1 ad 2. et q. 49. 6 ad 3. et q. 54. 2. c.
13. Christus gloriam immortalitatis suæ, quam in primo instanti suæ conceptionis meruit, potuit etiam mereri per actus sequentes, non ut magis esset ejus, sed ut pluribus causis debeatur ei. III. q. 34. 3 ad 3. et q. 49. 6 ad 2. et q. 59. 3. c.
14. Christus conceptus est miraculose ex perpetua virgine, non ex virili semine. III. q. 23. o. et q. 31. 1 ad 3. et 5. o. et ad 3. et q. 34. 1 ad 2. et q. 35. 6. c.
15. Conceptio Christi, cum dicitur fuisse facta ex muliere, sicut glossa dicit, mulierem pro femina posuit Scriptura, more locutionis Hebræorum. Usus enim Hebræorum dicit mulieres, non virginitate corruptas, sed feminas. III. q. 23. 1 ad 3.
16. Beata virgo habuit fidem de conceptione Christi. III. q. 30. 1. c. ad 2.
17. Beata virgo se habuit active in præparatione materiæ, non autem in conceptione Christi. III. q. 32. 4. o. et q. 33. 4 ad 2.
18. Beata virgo fuit concepta ex semine viri, ideo fuit in Adam, et in aliis patribus, secundum rationem seminalem. III. q. 27. 2 ad 4. et q. 31. 6 ad 2. et 8 ad 2.
19. Virgo Maria mater Christi fuit concepta in peccato originali. I 2. q. 81. 4. o. et III. q. 14. 3 ad 1. et q. 27. 1 ad 3. et 2. o. ad 2. et ad 4. et q. 31. 1 ad 3. et 6 ad 2. et 7 ad 2. et 8. c. ad 2.
20. Festum conceptionis beatæ Mariæ fit in quibusdam ecclesiis, pro sanctificatione ejus. III. q. 27. 2 ad 3.
21. Licet Romana Ecclesia non celebret conceptionem beatæ Virginis, tolerat tamen consuetudinem quarundam ecclesiarum celebrantium illud festum. Ideo non est totaliter reprobanda. Nec per hoc datur intelligi, quod in sua conceptione fuerit sancta. Sed quia quando sanctificata sit, ignoratur, ideo fit festum sanctificationis ejus potius quam conceptionis in die conceptionis ejus. III. q. 27. 2 ad 3.
- CONCEPTUS** mentis. Significare conceptus suos est homini naturale, sed determinatio signorum est ad placitum humanum. 2 2. q. 85. 1 ad 3.
1. **CONCILIUM** est in quo iudices inter se conferunt de agendis, sicut quo supplicio aliquis damnari oporteat. 2 2. q. 153. 5 ad 3.
2. Prohibitio vel sententia synodi vel concilii se extendit tantum ad personas privatas, quarum non est determinare de fide. 2 2. q. 1. 10 ad 2.
3. Concilium solus Papa congregare potest, a quo non potest appellari ad concilium, sed e converso. I. q. 36. 2 ad 2. et 2 2. q. 1. 10. c. et c. 2. et ad 2.

1. **CONCLUSIO** inquisitionis practicæ est duplex, scilicet sententia vel iudicium in ratione, vel electio in voluntate. 1. q. 83. 3 ad 2. et 1 2. q. 13. 1 ad 2. et 3. c. et q. 76. 1. c.

2. Conclusio tunc solum sequitur ex principio, quando sine illa principium non potest esse verum. 1 2. q. 13. 6 ad 1.

3. Conclusio syllogismi operativi est singularis, ideo non concluditur, nisi mediante propositione singulari. 1. q. 86. 1 ad 2. et 1 2. q. 76. 1. c. et 2 2. q. 49. 2 ad 1.

1. **CONCORDIA** dupliciter aufertur per discordiam, scilicet per se, id est scienter, et per accidens, id est præter intentionem. 2 2. q. 37. 1. c.

2. Concordia res crescunt, discordia vero dilabuntur. 2 2. q. 37. 2 ad 3.

1. **CONCUBINATUS** et quilibet coitus extra matrimonium est contra legem naturæ, et est peccatum mortale. 2 2. q. 154. 2. o.

2. Virum habere plures uxores est contra legem naturæ, quantum attinet et ad communicationem operum inter virum et uxorem, et ad similitudinem conjunctionis Christi et Ecclesiæ cum conjugio. Quantum vero spectat ad prolis procreationem et educationem, pluralitas uxorum non est contra jus naturæ. Suppl. q. 65. 1. o.

3. Polygamia olim fuit licita antiquis patribus et aliis, propter finem prolis multiplicandæ ad cultum Dei, nunc vero prohibetur, quia ille finis ceteræque circumstantiæ cessarunt. Suppl. q. 65. 2. o.

4. Cum præcipuus finis appetendæ concubinæ sit coitus, illam habere est contra legem naturæ, illius enim finis legi naturali adversatur. Suppl. q. 65. 3. c.

5. Simplex fornicatio etiam ratione sui est peccatum mortale, quod tollit debitam ordinationem parentis ad liberos, ad quod debet maxime spectare coitus. Suppl. q. 65. 4. o.

6. Nunquam licuit concubinam habere, etiam ex dispensatione, nisi matrimonio junctam; est enim contra legem naturæ, cum non sit conveniens actus ad bonum prolis. Suppl. q. 65. 5. o.

1. **CONCUPISCENTIA** est appetitus delectationis sensitivæ. Et est subjective in appetitu sensitivo. Et est tantum in concupiscibili. 1 2. q. 30. 1. o. et q. 32. 3 ad 3.

2. Concupiscentia est passio distincta ab aliis passionibus concupiscibilis, scilicet amore et delectatione, quia est de bono sensibili absente. 1 2. q. 30. 2. o.

3. Passio opposita concupiscentiæ est innominata, ideo timor ponitur pro ea. 1 2. q. 30. 2 ad 3.

4. Concupiscentiarum aliquæ bonæ sunt, et aliquæ malæ. 1 2. q. 34. 1. c. fi.

5. Concupiscentia duplex, scilicet naturalis, id est de bono convenienti secundum naturam animalis; et non naturalis, id est, secundum apprehensionem. Prima convenit omni animali, secunda vero soli homini. 1 2. q. 30. 3. o. et q. 31. 3. o. et q. 41. 3. c. et q. 77. 5. c. et 2 2. q. 117. 5 ad 2.

6. Concupiscentia naturalis est finita in actu, et infinita tantum in potentia, non naturalis autem est infinita in actu. Et concupiscentia finis est infinita, sed eorum quæ sunt ad finem est finita. 1 2. q. 30. 4. o.

7. Concupiscentia dupliciter est naturalis, scilicet secundum genus et secundum speciem. 2 2. q. 143. 2 ad 2.

8. Concupiscentia est naturalis homini, tantum ut recta secundum rationem. 1 2. q. 81. 3 ad 1. et q. 85. 3 ad 3. et 111. q. 15. 2 ad 2.

9. Concupiscentia est naturalior quam ira ratione objecti et subjecti, secundum naturam generis et corporis, sed e converso secundum naturam speciei, et individui, et animæ. 1. q. 63. 4 ad 2. et 1 2. q. 46. 5. o. et 2 2. q. 156. 4. c.

10. Concupiscentia præcedens actum rationis et voluntatis diminuit peccatum, sequens vero augeat. 1 2. q. 73. 6 ad 2.

11. Concupiscentia carnis contra spiritum, quando ratio ei resistit, non est peccatum, sed est materia exercendæ virtutis. 1 2. q. 80. 3 ad 3.

12. Concupiscentia non ligat totaliter rationem. 2 2. q. 150. 4 ad 3.

13. Concupiscentia dicitur esse sine ratione, non quidem quia totaliter auferat iudicium rationis, sed quia in nullo procedit secundum iudicium rationis, nisi sit tanta quod faciat insanire, tunc enim ligat totaliter rationem. 2 2. q. 150. 4 ad 3. et q. 158. 4 ad 2. et q. 157. 3 ad 3. et q. 175. 2 ad 2.

14. Debilitas concupiscentiæ ex charitate vel temperantia, augeat meritum, sed ex pronitate vel commoditate, diminuit. 2 2. q. 155. 4 ad 2.

15. Concupiscentia accensa minuit iram, et e converso. 1. q. 81. 2. c.

16. Intemperantia et concupiscentia tripliciter sunt pueriles, non quia sint in pueris, sed quia assimilantur eis, scilicet appetendo turpia, id est, contra rationem, crescendo, et refrenando. 2 2. q. 142. 2. o. et q. 151. 2 ad 2.

1. **CONCUPISCIBILIS** est de bono secundum sensum absolute; sed irascibilis, ut est arduum. 1. q. 59. 4 ad 3. et q. 81. 2. o. et q. 82. 4. c. et 1 2. q. 23. 1. o. et 2. c. et q. 25. 1. c. ad 1. et q. 26. 1. c. fi. et q. 30. 2. c. et 2 2. q. 128. ad 1. et q. 129. 1 ad 1.

2. Concupiscibilis denominatur a concupiscentia, quia inter omnes passiones ejus est notior et sensibilior, non autem prior. 1 2. q. 25. 2 ad 1. et q. 82. 3 ad 2.

3. **IRASCIBILIS** est propugnatrix concupiscibilis. 1. q. 81. 2. o. et 1 2. q. 23. 1 ad 1. et 2 2. q. 50. 4. c. et q. 108. 2. c.

4. Motus concupiscibilis in appetendo est velocior motu irascibilis, sed in exequendo est e converso. 2 2. q. 156. 4. c.

5. Motus concupiscibilis ut hominis est contra naturam et penam, si sit contra rationem, non autem secundum genus. 1 2. q. 82. 3 ad 1. et q. 85. 3 ad 3. et q. 94. 2 ad 2. et 4 ad 3.

6. Omnia mala pertinent ad concupiscibilem, sicut ad primam radicem, non autem sicut ad proximum principium. 1 2. q. 82. 3 ad 3.

7. Omnis motus concupiscibilis causatus ex apprehensione semper est peccatum, non autem si sit ex qualitate organi. 1 2. q. 17. 7. o.

8. Peccata concupiscibilis sunt turpiora, et minus gravia peccatis irascibilis. 1 2. q. 75. 5 ad 3. et 2 2. q. 42. 2. 3. 4. o. et q. 156. 4. c.

CONDEMNATUS juste ad mortem potest fugere, non autem se defendere. Si vero injuste, potest utrumque, si non sit scandalum. 2 2. q. 69. 4. o.

CONDITIONALIS cujus antecedens et consequens sunt impossibilia, potest esse vera, ut si dicatur: Si homo est asinus, habet quatuor pedes. 1. q. 25. 3 ad 2. et q. 44. 1 ad 2.

1. CONFESSIO triplex, scilicet actus exterior fidei vel iustitiæ, actus latræ, scilicet gratiarum actio et laudatio Dei, et actus pœnitentiæ, scilicet confessio peccatorum. 2 2. q. 3. 1. o. et q. 12. 1 ad 2.

2. Confiteri fidem in periculo mortis, non est tantum fidei, sed indiget auxilio virtutis fortitudinis, et gratia sacramentali confirmationis. 2 2. q. 3. 1 ad 2.

3. Actus omnium virtutum sunt a fide formata imperative, sed confessio fidei elicitive. 2 2. q. 3. 1 ad 4.

4. Confessio fidei est de necessitate salutis, tunc solum quando periclitatur honor Dei, vel utilitas proximi. 2 2. q. 3. 2. o.

5. Blasphemia opponitur confessioni fidei. 2 2. q. 13. 1. o. et 2 ad 2. et 3. c.

6. Confessio peccatorum duplex, scilicet interior Deo, et exterior sacerdoti. III. q. 68. 6. c. ad 2.

7. Confessio præsупponit actualem contritionem delentem culpam, ideo directe ordinatur ad dimissionem pœnæ. III. q. 87. 1. c.

8. Quilibet tenetur confiteri de peccato mortali, cum proposito non peccandi, et tenetur confiteri peccatum suum, quod dubitat esse mortale, et causas vel occasiones sufficientes peccati mortalis, sive circumstantias aggravantes in infinitum. III. q. 87. 1 ad 1.

9. Quilibet tenetur confiteri numerum suorum peccatorum, sicut potest, quia peccatum in specie non est unum peccatum numero, sed multa. Contritio etiam est in conspectu Dei, qui uno intuitu omnia videt. Sed confessio fit homini cui sigillatim oportet omnia exponi. Et præterea oportet de omni peccato mortali quod memoriæ occurrit, singulariter dolere. III. q. 87. 1. c.

10. Non confitens aliquid peccatum, propter ignorantiam facti, aut quia oblitus est, excusatur a fictione, non autem si propter ignorantiam juris. 2 2. q. 53. 2 ad 2.

11. Concessum est prælatis a jure, quod possint sibi eligere confessores, quia prælati habent dispensare sacramenta, et interior perfectio ad hoc requiritur quod aliquis digne hujusmodi actus exerceat, qui etiam confessores quantum ad hoc sunt eis superiores. 2 2. q. 184. 6. c.

12. Sacerdos in nullo casu debet revelare confessionem. 2 2. q. 70. 1 ad 2.

13. De quolibet confessore dicitur: Non est inventus similis illi. 1 2. q. 66. 2 ad 2.

14. Sacramentalis confessio est de necessitate salutis ejus, qui in peccatum actuale vel mortale cecidit. Suppl. q. 6. 1. o.

15. Confessio quæ necessitatem sacramentalem habet, non de jure naturali est, sed de divino. Suppl. q. 6. 2. o.

16. Quanquam peccatores tantum ex divino

jure ad confessionem teneantur, ex vi tamen positivi juris omnes Christi fideles ad eam, semel saltem in anno, tenentur. Suppl. q. 6. 3. o.

17. Ad hoc quod sit idonea confessio requiritur quod os cordi concordet, ut solum hoc os accuset, quod conscientia tenet. Suppl. q. 6. 4. o.

18. Quanquam statim omnes de suis dolere peccatis teneantur, de necessitate tamen salutis non est, ut statim peccata sua confiteantur, sed habita copia confessoris, et statutis ab Ecclesia pro pœnitentia temporibus. Suppl. q. 6. 5. o.

19. Sicut Papa non potest dispensare ut aliquis sine baptismo salvetur, ita nec quod salvetur sine confessione. Suppl. q. 6. 6. o.

20. Confessio est per quam latens morbus spe veniæ aperitur. Suppl. q. 7. 1. o.

21. Cum per confessionem aliquis ore confiteatur quod corde tenet, confessio bonum est ex genere, et est actus virtutis, sed tamen potest male fieri, nisi aliis debitis circumstantiis vestiatur. Suppl. q. 7. 2. o.

22. Confessio est actus virtutis pœnitentiæ elicited, quamvis, secundum alias rationes, ad multas virtutes pertinere possit. Suppl. q. 7. 3. o.

23. Cum solus sacerdos minister sit sacramenti pœnitentiæ, soli sacerdoti facienda est sacramentalis confessio. Suppl. q. 8. 1. o.

24. In necessitate etiam laicus vicem sacerdotis supplet, ut ei confessio fieri possit. Suppl. q. 8. 2. o.

25. Confessio laico facta sacramentale quoddam est, quamvis non sit perfectum sacramentum et ex charitate procedens, et talibus natum est peccatum veniale remitti, sicut per tunctionem pectoris et aquam benedictam. Suppl. q. 8. 3. o.

26. Non modo sacerdoti, sed proprio sacerdoti, qui imperandi jurisdictionem et potestatem habet, confiteri peccata necessarium est. Suppl. q. 8. 4. o.

27. Potest aliquis ex privilegio vel superioris mandato alii quam proprio sacerdoti sua peccata confiteri, et ab illo absolvi. Suppl. q. 8. 5. o.

28. Cum necessitas legem non habeat, in necessitate articulo, quilibet sacerdos, quibuscumque peccatis, etiam ab excommunicatione quemlibet absolvere potest. Suppl. q. 8. 6. o.

29. Secundum quantitatem culpæ, tametsi taxanda sit satisfactio pœnæ, quia tamen pœnæ in peccatorum remedium injunguntur, non solum secundum culpæ quantitatem, sed etiam secundum conditionem personarum taxandæ sunt. Suppl. q. 8. 7. o.

30. Confessio ut est pars sacramenti, potest nonnunquam in eo esse, qui non contritus, et sine charitate est; ut vero virtutis actus est, non potest absque charitate in aliquo esse. Suppl. q. 9. 1. o.

31. De necessitate confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet; quod si non faciat, non est confessio, sed confessionis simulatio. Suppl. q. 9. 2. o.

32. Proprio ore peccatorum confessio facienda est, nisi naturæ ad hoc aliquod impedimentum adfuerit. Suppl. q. 9. 3. o.

33. *Sit simplex, humilis, confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda, Integra, secreta, lacrimabilis, accelerata, Fortis, et accusans, et sit parere parata.*

Suppl. q. 9. 4 ad 1.

34. Confessio liberat hominem a culpa, sicut et baptismus. Suppl. q. 10. 1. o.

35. Absolvit hominem aliquo modo a poena, ipsa sacramentalis peccatorum confessio, secundum majorem vel minorem contentis dispositionem. Suppl. q. 10. 2. o.

36. Sacramentalis confessio januas paradisi aperire dicitur, quod a culpa, et poenae reatu absolvit. Suppl. q. 10. 3. o.

37. Confessio sacramentalis spem salutis tribuit, quod per eam homo se clavibus Ecclesiae subicit. Suppl. q. 10. 4. c.

38. Per confessionem generalem delentur peccata mortalia oblita; si vero peccatum mortale memoria teneat quis, confessione speciali est opus. Suppl. q. 10. 5. o.

39. Tamquam violator sacramenti peccat, qui confessionem revelat. Suppl. q. 11. 1. o.

40. Sigillum confessionis extendit se ad illa de quibus est sacramentalis confessio, et simul ad illa omnia, per quae posset peccator vel peccatum deprehendi. Suppl. q. 11. 2. o.

41. Sicut sacerdoti competit sigillum confessionis ut Dei ministro, ita ei ecclesiastico, cui propter necessitatem, confessionem audire contingit, competere dicitur peccata celare. Suppl. q. 11. 3. o.

42. Cum confitens efficere possit, ut sacerdos sciat illud ut homo, quod sciebat ut Deus, dum detegendas confessionis facultatem tribuit, si illam revelet, non violat sigillum confessionis, sed citra scandalum id fieri debet. Suppl. q. 11. 3. c.

45. Si immineat necessitas, potest confessor prodere, quae sibi in confessione dicta fuerunt, modo ante aut post confessionem ea resciverit, ita tamen ut eas dicat ut homo, non ut Deus. Suppl. q. 11. 5. o.

1. CONFIRMATIO est sacramentum. III. q. 65. 1. o. et q. 72. 1. o.

2. Confirmatio est nobilius sacramentum baptismo quoad ministrum et gratiam, et simpliciter, sed quoad remissionem peccatorum est e converso. III. q. 72. 11 ad 2.

3. Chrisma, id est oleum olivarum cum balsamo, est propria materia ejus. III. q. 72. 2. o. et q. 84. 1 ad 1.

4. Hoc sacramentum habet determinatam formam, scilicet consigno te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis: In nomine Patris, et Filii et Spiritus sancti. Amen. III. q. 72. 4. o. et q. 84. 3. c.

5. Confirmatio est spirituale augmentum promovens hominem in spiritualem aetatem perfectam. III. q. 72. 1. 5. 6. c. et 7. ad 1. et 8. 10. c. et 11. ad 2. et q. 73. 1. c. et q. 84. 1. c.

6. Confirmatio non est de necessitate salutis, sed est sacramentum necessitatis quoad bene esse spiritualis vitae. Et tamen contemptus hujus sacramenti est periculosus. III. q. 65. 4. c.

7. Confirmatio fuit immediate instituta a Christo quando imposuit manus super pueros, non exhibendo, sed promittendo. III. q. 72. 1 ad 1.

8. Hoc sacramentum confertur tantum ab episcopis. III. q. 65. 3 ad 2. et q. 72. 4 ad 3. et 11. o. et 12 ad 1.

9. Confirmatio conferri potest a simplici sacerdote, ex commissione solius papae, non autem a diacono. III. q. 72. 11 ad 1.

10. Confirmans et confirmandus debent esse in gratia. Et debent esse confessi, et jejuni de consilio, non autem de praecepto. III. q. 72. 7 ad 1. et 12 ad 1.

11. Confirmandus debet teneri ab alio confirmato cujuscumque aetatis, vel sexus. q. 72. 10. o.

12. Confirmatio debet dari cuilibet baptizato cujuscumque aetatis, sexus et conditionis etiam morienti. III. q. 72. 8. o.

13. Confirmatio datur tantum in fronte ad liberam confessionem nominis Christi, et ad fortiter defendendum dignitatem acceptam. III. q. 72. 9. o. et 11 ad 3.

14. Confirmati conformantur Christo, et configurantur ei per signum crucis, quasi ducl. III. q. 72. 1 ad 4. et 4 ad 3. et 9. c.

15. Christus non debuit sumere sacramentum confirmationis, nec ordinis, quia ab initio ipse fuit gratia plenissimus. III. q. 72. 1 ad 4. et 3. c.

16. In confirmatione confertur plenitudo gratiae, et Spiritus sancti. 12. q. 102. 5 ad 3. et III. q. 77. 1. o. et 2. c. ad 2. et 4. c. et 7. o. et 11. ad 3. et q. 84. 1 ad 1. et 4. c.

17. Gratia collata in confirmatione distinguitur a gratia collata in baptismo, et perficit eam. III. q. 72. 7. c. ad 3.

18. Impositio manus fit in sacramento confirmationis, et ordinis, ad significandum copiosum effectum gratiae. III. q. 84. 4. c. ad 2.

19. In confirmatione datur nobis robur ad pugnam spiritualem. III. q. 65. 1. c. ad 4. q. 72. 1. 2. c. et 4. c. ad 3. et 5. o. et 6 ad 3. et 7. c. et 9. o. ad 1. et 10. c.

20. Confirmatio perficit per modum formae, sed Eucharistia ut finis. III. q. 73. 1 ad 1.

21. Eucharistia roborat hominem in se quoad charitatem, confirmatio vero contra alios in pugna, quoad fidem. III. q. 72. 9. ad 2. et q. 79. 1 ad 1.

22. Confirmatio perficit effectum poenitentiae et baptismi. III. q. 72. 7 ad 2.

23. Confirmatio confert excellentiam hominis ad se, non autem ad alium, sicut ordo. III. q. 72. 8 ad 1.

24. Confirmatio facit hominem nitidum, et ferventem in conscientia, et famosum per confessionem. III. q. 72. 2 ad 1.

25. Nullus consequitur effectum confirmationis sine voto ejus. III. q. 72. 6 ad 1.

26. Existens in peccato mortali, cujus conscientiam non habet, vel cujus non est plene contritus, dummodo non sit fictus, per hoc sacramentum consequitur remissionem peccatorum. III. q. 72. 7 ad 2.

27. Quidam ad praedicationem Petri acceperunt

miraculose effectum hujus sacramenti, sine sacramento, antequam baptizarentur. III. q. 72. 2 ad 1. et 4 ad 1. et 6 ad 1.

28. In confirmatione fit plena peccatorum remissio. III. q. 72. 7 ad 2.

29. Confirmati habent majorem gloriam in cælo quam non confirmati. III. q. 72. 8 ad 4.

30. Confirmatio non habuit aliquid correspondens in lege veteri, propter perfectionem ejus. 22. q. 102. 5 ad 3. et III. q. 65. 1 ad 4. et q. 72. 1 ad 2.

31. Confirmatio quoad solemnitatem datur tantum in Pascha, et Pentecoste, sicut baptismus, sed quoad communem usum datur etiam alio tempore. III. q. 72. 12 ad 1. et ad 2.

32. Beata Virgo per secundam sanctificationem fuit simpliciter confirmata in bono per gratiam habitualement, ita quod non posset per liberum arbitrium flecti in contrarium. III. q. 27. 5 ad 2. CONJECTURA bonum, id est, intendere bonum in dationibus, communiter pertinet ad liberalitatem. 22. q. 31. 1 ad 3. et q. 117. 5 ad 3.

1. CONJECTURA. Conjecturaliter cognoscitur aliquid per aliqua signa. 12. q. 112. 5. c.

2. Conjecturaliter cognoscere aliquid est cognitio imperfecta. 12. q. 112. 5. c.

1. DOMUS sine triplici conjunctione, scilicet viri et uxoris, patris et filii, domini et servi non est perfecta. 12. q. 15. 4. c. et 22. q. 58. 7 ad 3.

2. Conjunctio masculi et femine determinatur diversimode in diversis animalibus. 12. q. 92. 1. 2. c. et 22. q. 154. 2. c.

1. CONSANGUINITAS impedit matrimonium tripliciter, scilicet lege naturæ, id est cum patre, et magis cum matre, propter reverentiam; vel lege divina, propter concupiscentiam; refrenandam; vel lege canonica et civili, propter amicitiam. 22. q. 151. 9. o.

2. Consanguinitas vinculum est ab eodem stipite descendendum carnali propagatione contractum. Suppl. q. 54. 1. c.

3. Per quosdam gradus seu lineas descendendum ab uno communi principio vel ascendendum ad idem et transversalium consanguinitas congrue designatur. Suppl. q. 54. 2. o.

4. Consanguinitas quosdam ex jure naturæ a matrimonio repellit, et aliquos ex divino jure, alios vero ex humanis legibus statutis. Suppl. q. 54. 3. c.

5. Possunt ex Ecclesiæ statuto aliqui consanguinitatis gradus matrimonio impediuntur taxari, prout est utile universitati hominum. Suppl. q. 54. 4. o.

1. CONSCIENTIA non est potentia, nec habitus; sed est actus, scilicet applicatio scientiæ. I. q. 79. 13. o. et 12. q. 19. 5. b. et c.

2. Conscientia est actus synderesis, ideo quandoque ponitur pro ea. I. q. 79. 13. o. ad 3.

3. Conscientia dicitur spiritus corrector, et pædagogus animæ, id est, dictamen rationis. I. q. 79. 13 ad 1.

4. Lex naturalis nominat principia juris, synderesis habitum eorum, sed conscientia applicationem legis naturalis ad faciendam. 12. q. 94. 1. o.

5. Conscientia dicitur accusare vel excusare, inquantum cognoscimus nos bene vel male fecisse. I. q. 97. 13. c.

6. Conscientia dicitur testificari, inquantum cognoscimus nos aliquid fecisse vel non. I. q. 97. 13. c.

7. Conscientia dicitur instigare, vel ligare, inquantum judicamus aliquid esse agendum, vel non. I. q. 79. 13. c.

8. Conscientia errans ligat. 22. q. 19. 5. 6. o.

9. Cointinatio et munditia sunt in conscientia, ut in cognitione, non autem ut in subjecto. I. q. 79. 13 ad 2.

1. CONSECRATIO templi, altaris, et vestium, et hujusmodi non sunt sacramenta, sed sacramentalia, quia ordinantur ad Eucharistiam. III. q. 65. 1 ad 6.

2. Altare et ecclesia consecrantur multiplici ratione, scilicet tum ad representandum sanctificationem quam Ecclesia consecuta est per passionem Christi, tum etiam ad significandum sanctitatem quæ requiritur in iis, qui sacramentum altaris suscipere debent. III. q. 83. 3. o.

3. Altare quandoque sine ecclesia consecratur, sed non e converso. III. q. 83. 3 ad 2.

4. Altare non debet consecrari sine reliquiis martyrum. III. q. 83. 3 ad 2.

5. Res inanimatæ non sunt susceptivæ gratiæ, sed ex consecratione adipiscuntur quamdam spirituales virtutes, quæ sint aptæ ad divina. III. q. 83. 3 ad 3 et ad 4.

6. Consecratio ecclesiæ non debet reiterari, nisi exstet, vel pollutæ sanguine, vel semine. III. q. 83. 3 ad 3.

7. Ecclesiæ pollutæ sanguine, vel semine, debent reconciliari, quia per illud peccatum apparet ibi aliqua operatio dæmonum. III. q. 83. 3 ad 3 et ad 4.

8. Ecclesiæ vel altaria dubia de consecratione debent consecrari. III. q. 83. 3 ad 3.

9. Ligna ecclesiæ consecratæ non debent cedere ad usus laicorum, sed monasterii, vel comburi. III. q. 83. 3 ad 3.

10. Pallæ, pallia, cathedra, candelabra et velum vetusta debent comburi, et cineres reponi honeste, propter consecrationes. III. q. 83. 3 ad 3.

11. Consecratio quolibet est indelebilis, manente subjecto. 22. q. 39. 3. c. et q. 88. 11. c. et III. q. 63. 5. c. et q. 76. 6 ad 2. et q. 82. 8. c. et q. 83. 3 ad 3.

12. Soli episcopi consecrant omnia, præter Eucharistiam. III. q. 82. 1 ad 4. et 3 ad 3.

13. De ritu consecrandi ministros veteris legis. 12. q. 102. 5 ad 8.

14. In consecratione Aaron, et filiorum ejus figurabatur ordo Ecclesiæ. 12. q. 102. 5 ad 3.

1. CONSENSUS importat judicium de eo in quod consentitur. 12. q. 74. 7. c.

2. Consensus potest attribui voluntati, et rationi. 12. q. 74. 7 ad 1.

3. Consensus in actum pertinet ad rationem superiorem, secundum quod in ratione voluntas includitur. 12. q. 15. 4. o. et q. 74. 7 ad 1.

4. Electio addit supra consensum relationem respectu ejus quod minus placet, vel non placet,

et tunc differunt tantum ratione. 1 2. q. 15. 3 ad 3.
 4. Consensus deliberatus in peccatum non pertinet ad contemptum legis divinae, nisi repugnet ei. 1 2. q. 74. 9 ad 3.

6. Consensus non convenit brutis, nec aliis respectu finis, sed tantum respectu eorum quæ sunt ad finem. 1 2. q. 15. 2. 3. o. et q. 16. 2. c.

CONSEQUENTIA ab universali ad particulare non valet nisi mediante particulari. 2 2. q. 10. 2. c.

1. CONSERVATIO in esse est influentia univoci esse prius influxi. 1. q. 9. 2. c.

2. Quælibet res naturaliter conservat se in esse, et resistit corruptentibus quantum potest. 2 2. q. 64. 5. 7. c.

3. Aliquid conservat rem dupliciter, scilicet per se, id est, influendo, et per accidens, id est, removendo. 1. q. 104. 1. 2. c.

4. Una creatura conservat aliam per se et per accidens. Et tanto magis, quanto est altior, et primæ causæ proximior, quæ principaliter conservat. 1. q. 104. 2. o.

5. Omnis creatura indiget conservari per se a Deo, sed corruptibiles indigent conservari ab eo etiam per accidens. 1. q. 104. 1. o. et 1 2. q. 109. 2 ad 2. et 8. c. et 9 ad 1.

6. Deus conservat aliquas creaturas in esse utroque modo mediantibus aliquibus aliis causis. 1. q. 194. 2. o.

7. Deus dat formas omnibus, et conservat eas, et applicat eas ad agendum, et est finis omnium actionum. 1. q. 105. 5. c. fi.

8. Deus eadem virtute, et eadem operatione producit rem et conservat. 1. q. 105. 1 ad 4.

9. Nulli creaturæ communicari potest, ut conservetur in esse, sine Deo. 1. q. 14. 1 ad 2. et 2 ad 2.

10. Solus Deus conservat res, ne in nihilum decendant. III. q. 13. 2. c.

11. In iis quæ pertinent ad conservationem naturæ, magis tenemur parentibus, a quibus naturam accepimus quam aliis, et consequenter consanguineis; sed in aliis beneficiis potest esse e converso. 2 2. q. 31. 3. o.

1. CONSIDERATIO importat actum intellectus intuentis veritatem. Et pertinet maxime ad iudicium. 2 2. q. 53. 4. c.

2. Quælibet res potest quadrupliciter considerari, scilicet ut ens, ut una, secundum virtutem, et respectu aliorum. 1. q. 39. 8. c.

1. CONSILIUM quid. Est ipsa quæstio, quæ vertitur inter consiliantes, et consilium habens. 1. q. 22. 1 ad 1. et 1 2. q. 14. 1 ad 2. et 2 2. q. 52. 3 ad 3.

2. Consilium est inquisitio eorum tantum quæ sunt ad finem operabilium a nobis, non minimorum, nec determinatorum. 1 2. q. 14. o. et 2 2. q. 33. 1 ad 2. et q. 47. 1 ad 2. et 2. c. ad 3. et q. 49. 5. c.

3. Inquisitio consilii est resolutoria, scilicet a posteriori in esse, id est, a fine ad prius, scilicet ad media. 1 2. q. 14. 5. o.

4. Inquisitio consilii est infinita in potentia, sed finita in actu tripliciter, scilicet ex parte termini, id est conclusionis, et principii proprii,

scilicet finis, et communis, scilicet cognitionis sensus, et scientiarum. 1 2. q. 14. 6. o.

5. Nullus consiliatur de iis de quibus desperat, nec de impossibilibus. 1 2. q. 44. 2 ad 3.

6. Ad bonitatem consilii tria requiruntur, scilicet debitus finis, bonum medium et tempus opportunum. 2 2. q. 51. 1 ad 1. et III. q. 14. 6. o.

7. Aliquid facit consiliativum dupliciter, scilicet quoad facultatem, ut prudentia, et quoad sollicitudinem tantum, ut spes, et amplius timor. 1 2. q. 44. 2. o. et 2 2. q. 47. 9 ad 3. et q. 54. 2 ad 4. et q. 129. 7. c.

8. Consilium est in Deo quoad certitudinem iudicii, non autem quoad inquisitionem dubiam. 1. q. 22. 1 ad 1. et 1 2. q. 14. 1 ad 2. et 2 2. q. 52. 3 ad 3.

9. Deus dereliquit hominem in manu consilii sui, quoad liberum arbitrium, non cogendo; non autem quoad providentiam. 1. q. 22. 2 ad 4. et 2 2. q. 104. 1 ad 1.

10. Consilium sine dubitatione convenit Christo. III. q. 11. 3 ad 1.

11. Consilia Christi magis parant viam ad præcepta Dei quam e converso, quia præcepta sunt finis consiliorum. 2 2. q. 189. 1 ad 5.

12. Multa consilia Christi sunt de præcepto, quoad præparationem animi tantum. Quandoque tamen consiliorum observatio est de necessitate salutis, quod patet in iis qui jam voverunt consilia. 1 2. q. 103. 3 ad 2. et q. 4 ad 4. et 2 2. q. 40. 1 ad 2. et q. 43. 4. 7 ad 4. et 8 ad 4. et q. 72. 3. c. et q. 124. 1 ad 3. et 3 ad 1. et q. 123. 1 ad 4. et q. 140. 2 ad 2. et q. 152. 3 ad 2. et q. 186. 2. c.

13. Consilia Christi reducuntur ad tria, scilicet ad paupertatem, continentiam et obedientiam. 1 2. q. 109. 4. o.

14. Consilia tria evangelica secundum se omnibus expediunt, nisi ex indispositione aliquorum, quorum affectus ad hæc non inclinatur. 1 2. q. 108. 4 ad 1.

15. Præcepta sunt de necessariis ad salutem; consilia vero, ad bene esse. 1 2. q. 108. 4. o.

16. Nullus actus perfectionis cadit sub consilio, qui in aliquo casu non cadat sub præcepto. 2 2. q. 124. 3 ad 1.

17. Consilium numquam obligat, nisi per hoc quod in præceptum transit, ex aliquo accidenti. 2 2. q. 124. 3 ad 1.

18. Consilium convenienter ponitur unum de septem donis Spiritus sancti. 2 2. q. 52. 1. o.

19. Donum consilii dirigit nos in omnibus ordinatis ad finem vitæ æternæ, sive necessariis, id est, præceptis, sive non, scilicet consiliis. 2 2. q. 52. 4 ad 2.

20. Consilium activum est gratis gratis data quibusdam; sed consilium passivum est donum omnium existentium in gratia. 2 2. q. 47. 14 ad 2. et q. 51. 1 ad 3. et q. 52. 1 ad 2.

21. Donum consilii facit certitudinem a Spiritu sancto de iis, de quibus eubulia inquit, et conjecturat. 1 2. q. 108. 4 ad 1. et 2 2. q. 52. 1 ad 1. et 2. o.

22. Una tantum virtus est ad bene consiliandum, sed duæ, ad bene iudicandum, quia distinctio est in propriis, ex quibus est iudicium, non

autem in communibus, ex quibus est inquisitio. 1 2. q. 57. 6 ad 3. et 2 2. q. 51. 4 ad 2.

23. Donum consilii correspondet prudentiæ, et eubulæ, ut adjuvans, et perficiens eas. 1 2. q. 57. 6 ad 1. et 2 2. q. 52. 1 ad 1. et 2. o

24. Donum consilii et scientiæ manent in beatis, inquantum retinent cognitionem scitorum, et illuminantur de ignotis. 2 2. q. 52. 3. o.

1. CONSTANTIA pertinet ad continentiam. 2 2. q. 153. 5 ad 2.

2. Constantia et perseverantia conveniunt in fine, scilicet in persistendo firmiter in bono. 2 2. q. 137. 3. o.

3. Constantia magis convenit cum perseverantia quam cum patientia, quia cum prima convenit in fine, cum secunda vero in iis quæ faciunt impedimentum boni. 2 2. q. 137. 3 ad 1.

4. Perseverantia est principalior quam constantia, quia est circa difficile, propter diuturnitatem, quod est essentialius virtuti, quam propter impedimenta, circa quæ est constantia. 2 2. q. 123 ad 6, et q. 137. 3. c.

5. Constantia convenit cum magnificentia, et perseverantia, quia sunt circa difficile. 2 2. q. 137. 3 ad 2.

6. Constans cogitur ad aliqua corporalia, non tamen ad culpam, propter metum stupri, necis, vel verberis, in se vel amicis, non autem propter infamiam. 2 2. q. 19. 3 ad 3. et q. 125. 4. c.

1. CONSUETUDO habet vim legis. Et interpretatur, et abrogat legem humanam, non autem legem naturalem, nec divinam. 1 2. q. 97. 3. o. et 2 2. q. 79. 2 ad 2. et q. 100. 2. c.

2. Manente ratione legis, lex vincit consuetudinem, nisi sit impossibilis secundum consuetudinem patriæ. 1 2. q. 97. 3 ad 2.

3. Naturalia non possunt consuescere, nec disci. 1 2. q. 51. 2. c.

4. Consuetudo Ecclesiæ prævalet auctoritati cuiuscunque doctoris. 2 2. q. 10. 12. c.

1. CONTEMPLATIO essentialiter consistit in intellectu, sed principium habet in affectu. 2 2. q. 180. 7 ad 1.

2. Contemplatio divinorum est operatio maxime propria homini, et maxime delectabilis. 1 2. q. 3. 5. c.

3. Contemplatio est delectabilis dupliciter. Primo ut est operatio conveniens homini secundum naturam ejus, ut animal rationale, et magis habenti habitum sapientiæ, secundo vero ex objecto, s. Deo. 1 2. q. 3. 5. c. et 2 2. q. 180. 7. o.

4. Partes contemplationis sunt tres, s. lectio, meditatio et oratio. 2 2. q. 180. 3 ad 4.

5. Species contemplationis sunt sex, sumptæ secundum sex gradus ascensus in Deum, s. perceptio ipsorum sensibilibus, progressus a sensibilibus ad intelligibilia, dijudicatio sensibilibus secundum intelligibilia, absoluta consideratio intelligibilium, in quæ per sensibilia pervenitur, contemplatio intelligibilium, quæ per sensibilia inveniri non possunt, sed per rationem capi possunt, et consideratio intelligibilium, quæ ratio nec invenire nec capere potest, quæ s. pertinent ad sublimem contemplationem divinæ veritatis.

in qua finaliter contemplatio perficitur. 2 2. q. 80. 4 ad 3.

6. Ad contemplationem tria requiruntur, s. sanitas corporis, quies a passionibus, et ab exterioribus. Et ei serviunt omnia humana officia. 2 2. q. 180. 2. o.

7. Tres sunt conditiones bene contemplandi divina, s. reverentia casta, firmitas indeclinabilis, et amor. 2 2. q. 180. 7 ad 1.

8. Ad contemplationem pertinent quatuor, quodam ordine, s. virtutes morales, alii actus a contemplatione, contemplatio divinorum effectuum, et contemplatio divinæ veritatis. 2 2. q. 180. 4. c.

9. Ad contemplationem principaliter pertinet meditatio Dei, sed dispositive pertinet consideratio cuiuslibet veritatis. 2 2. q. 180. 4. c.

10. Contemplatio quoad nos est diuturna dupliciter, s. quia competit nobis secundum incorruptibilem partem animæ, i. secundum intellectum, et quia in operibus contemplativis corporaliter non laboramus. 2 2. q. 180. 8. c. fi.

11. Aliquis ex charitate, ad Dei contemplationem incitatur. 2 2. q. 180. 7 ad 1.

12. Virtutes morales pertinent ad contemplationem, et ad vitam contemplativam, non quidem essentialiter, sed dispositive, s. removendo impedimenta. 2 2. q. 180. 2. o. et q. 181. 1 ad 3. et 2. c. et 4 ad 1. et q. 182. 3. c.

13. Ad contemplationem virtus castitatis maxime reddit hominem aptum, inquantum delectationes veneræ maxime deprimunt mentem ad sensibilia, secundum Augustinum. 2 2. q. 180. 2 ad 3. fi.

14. Contemplatio requirit locum secundum congruitatem tantum. 1. q. 66. 3 ad 3.

15. Contemplatio est mala per accidens, et bona per se. 1 2. q. 35. 5 ad 3.

16. Certamen et contentio fit in contemplatione, propter defectum intellectus, et gravitatem corruptibilis corporis quod nos ad inferiora retrahit, non autem ex contrarietate veritatis quam contemplamur. 2 2. q. 180. 7 ad 2.

17. Contemplatio habet quietem ab exterioribus motibus. Et est motus intellectus, i. operatio. 2 2. q. 179. 1 ad 3. et q. 180. 6. c.

18. Contemplatio terminatur in affectu, s. ad delectationem. 2 2. q. 180. 1. c. et 1 ad 3 et 7 ad 1.

CONTEMPLATIVI dicuntur non qui contemplantur, sed qui contemplationi totam vitam suam deputant. 2 2. q. 81. 1 ad 5.

1. CONTEMPTUS est transgressio legis, ex hoc quod voluntas renuit subijci legi, vel regulæ. 2 2. q. 186. 9 ad 3.

2. Frequentia peccati non facit peccatum ex contemptu, sed disponit ad hoc. 2 2. q. 186. 9 ad 3.

3. Quanto quis Deum per peccatum magis contemnit, tanto majorem reatum incurrit. III. q. 83. 3. c. ad 1.

1. CONTENTIO quadruplex, s. color rhetoricus, impugnatio veritatis scitæ, vel falsitatis sine modo, et moderate. Prima et quarta est bona. Secunda est peccatum mortale. Tertia vero non semper est mortale, sicut si accipiat contentio

in iudicio vel disputatione secundum imperfectam rationem, s. secundum quod importat quamdam acrimoniam locutionis, et sic non semper est mortale, sed est peccatum veniale, nisi sit cum scandalo. 2 2. q. 38. 1. o.

2. Contentio importat contrarietatem in locutione, sicut discordia contrarietatem in voluntate, quoad intentionem, vel quoad modum. 2 2. q. 38. 1. c.

3. Contentio est filia inanis gloriæ. 2 2. q. 38. 2. o. et q. 132. 5. o.

4. Contentio et discordia oriuntur ex invidia, ratione termini a quo, sed ex inani gloria, ratione termini ad quem. 2 2. q. 37. 2 ad 1. et q. 38. 2 ad 2.

1. CONTINENTIA ut est abstinencia ab omni delectatione venerea, est virtus, non autem quæ est cum pravis concupiscentiis, quibus resistit. 1 2. q. 58. 3 ad 2. et 2 2. q. 143. 3 ad 1. et q. 155. 1. o. et 4. c. et III. q. 7. 2 ad 3. fi.

2. Continens proprie est qui persistit in ratione recta, a pravis concupiscentiis abstinens, non autem qui persistit in ratione perversa, abstinens a bonis, sed est obstinatus. 2 2. q. 155. 1 ad 2.

3. Castus proprie dicitur ante experientiam delectationis venereæ; continens autem, post eam. 2 2. q. 151. 2. o.

4. Continentia et incontinentia proprie sunt circa delectationes, quæ possunt esse naturales homini, non autem circa eas quæ sunt contra naturam. 2 2. q. 155. 2 ad 5.

5. Continentia et incontinentia magis est circa delectationes venereas quam ciborum. 2 2. q. 155. 2. o.

6. Continentia proprie est tantum circa concupiscentias tactus. 2 2. q. 14. 3 ad 1. et 2 2. q. 55. 2. o. et q. 156. 2. c.

7. Continentia secunda est potior quam temperantia, prima vero e converso. 2 2. q. 55. 4. o.

8. Constantia in arduis et terribilibus est pars fortitudinis; quæ autem est circa delectabilia, est pars continentia, quæ est pars temperantiæ. 2 2. q. 153. 5 ad 2.

9. Continentia et perseverantia sunt partes constantiæ firmiter persistentes; prima est contra concupiscentias, secunda contra tristitias. 1 2. q. 58. 3 ad 2. et 2 2. q. 53. 5 ad 3.

10. Continentia est tantum in voluntate subjective. 2 2. q. 155. 3. o.

11. Continentia potest attribui rationi, sicut primo moventi, et incontinentia concupiscibili licet utraque sit in voluntate, ut in proprio subjecto. 2 2. q. 155. 3 ad 2.

12. Ad continentiam efficacius operatur maceratio carnis per abstinentiam cibi et potus, quam per subtractionem vestium, vel per laborem corporalem. 2 2. q. 188. 6 ad 3.

1. CONTINGENS et necessarium sunt de transcendentibus. 1. q. 115. 6. c.

2. Unumquodque contingens est ex parte materiæ; necessitas vero consequitur rationem formæ, quia quæ sequuntur ad formam, necessario insunt. 1. q. 86. 3. o.

3. Nihil est contingens quod non habeat aliquid necessarium. 1. q. 84. 1 ad 3. et q. 86. 3. c.

4. Contingens potest sumi dupliciter, s. contingens, ut contingens, 1. in particulari, et contingens in universali, 1. secundum quod in eo invenitur ratio necessarii. 1. q. 86. 3. c.

5. Contingens ad utrumlibet est in potentia. Ideo non exit in actum, nisi prius per aliquid determinetur ad unum. IV. q. 19. 3 ad 5.

6. Contingens ut contingens cognoscitur directe a sensu, sed indirecte ab intellectu. 1. q. 82. 3. c.

1. CONTRACTIO duplex, s. ad quidditatem, et ad rationem. 1. q. 5. 3 ad 1.

2. Contrahere est aliquid cum causa de necessitate incurrere. III. q. 14. 3. c.

1. CONTRA PASSUM idem est quod justum commutativum tantum. 2 2. q. 61. 4. c.

2. Contra passum primo invenitur in passionibus injuriis, secundo in ablatione rerum per vim, tertio in commutationibus voluntariis. 2 2. q. 61. 4. c.

1. CONTRARIUM magis distat a suo contrario quam simplex negatio. 2 2. q. 79. 4. c. ad 2.

2. Nomen distantie derivatum est a loco ad omnia contraria. 1. q. 67. 2 ad 3. et 1. 2. q. 7. 1. c.

3. Idem est causa contrariorum communis, non autem particularis. 1. q. 49. 3. c. fi. ad 1.

4. Idem est causa contrariorum secundum diversam. 1 2. q. 32. 3 ad 2. et 2 2. q. 7. 1 ad 2.

5. Unum contrariorum est causa alterius contrarii, per accidens tantum. 1. q. 49. 1. o. et 1 2. q. 32. 4. o. et q. 35. 3 ad 1. et 2 2. q. 38. 2 ad 3. et q. 162. 5 ad 3. et III. q. 50. 1 ad 3.

6. Idem est contrarium diversis secundum diversam, non autem secundum idem. 1 2. q. 31. 8 ad 2. et q. 45. 1 ad 2. et q. 78. 4 ad 2. et q. 79. 1 ad 2.

7. Idem potest tolli ex causis contrariis, per modum superabundantiæ et defectus. 2 2. q. 89. 10 ad 3.

8. Contraria in re non sunt contraria in mente. 1 2. q. 35. 5. c. ad 2. et q. 53. 1. o. et q. 54. 2 ad 1. et q. 64. 3 ad 3.

9. Objecta contraria causant contrarias passionem in potentiis appetitivis, non autem in cognitivis. 1 2. q. 54. 2 ad 1.

10. Contrariorum potest esse unus habitus, secundum quod conveniunt in una ratione communi. 1 2. q. 54. 2 ad 1. et 3 ad 1.

11. Aliqua dicuntur contraria dupliciter, s. secundum formam generis, vel secundum formam speciei. 1 2. q. 35. 4. c.

12. Species contrariorum constitutæ per respectum ad aliquid extra possunt habere convenientiam inter se, non autem species absolutæ. 1 2. q. 35. 4. c.

13. Motus habet contrarietatem terminorum, sed mutatio, secundum accessum et recessum, ab eodem termino. 1 2. q. 23. 2. c.

14. Nullus motus est contrarius motui circulari. 1. q. 66. 2. c.

15. Quietæ contrariæ sunt, quæ sunt in terminis contrariis. 1 2. q. 31. 8. c.

16. Sicut quieti naturali contrariatur, et quies violenta ejusdem corporis, et quies naturalis alterius corporis, ita in affectibus animæ, delecta-

tioni opponitur et delectatio et tristitia. I 2. q. 31. 8 ad 2.

17. Omne quod generatur, generatur ex contrario. I. q. 46. 1 ad 3. et q. 75. 7. c.

18. Omne compositum ex contrariis necesse est corrumpi. I. q. 82. 1. c. et III. q. 14. 2. c.

19. Contraria possunt inesse eidem, non secundum idem. III. q. 46. 8 ad 1.

20. Contraria sunt circa idem, quando subiectum equaliter se habet ad ea. 22. q. 24. 10 ad 1.

21. Contraria contrariis curantur. I 2. q. 87. 6 ad 3.

1. CONTRITIO secundum essentiam est in corde et pertinet ad poenitentiam interiorem, virtualiter vero ad exteriorem, inquantum implicat propositum confitendi et satisfaciendi. III. q. 90. 3 ad 3.

2. Dolor contritionis duplex, s. sensitivus et intellectivus, s. displicentia voluntatis. Primus est tantum effectus ejus, secundus autem est ipsa contritio. III. q. 84. 8. 9. o. et q. 85. 1. c.

3. Uterque dolor debet durare usque ad mortem. Et primus debet continuari quantum possibile est, servatis actibus aliarum virtutum, et sanitate, non autem secundus. III. q. 84. 8. o.

4. Contritio et singularis dolor debet esse de singulis peccatis mortalibus in principio quæ memoriæ occurrunt; ut s. homo actualiter singula detestetur, quantum in ipso est; sed postea sufficit una communis de omnibus. I 2. q. 113. 5 ad 3. et III. q. 87. 1. c.

5. De peccato mortali totaliter obliato sufficit generalis contritio de omni quo Deum offendit. Si autem recordetur tantum in generali, recogitet. Etsi in speciali recordetur, debet specialiter conteri, et de oblivione dolere, quæ ex negligentia contigit. I 2. q. 113. 5 ad 3. et III. q. 8. 4 ad 5. et q. 87. 1. c.

6. Ad contritionem de venialibus non requiritur propositum non peccandi, sicut de mortali, sed sufficit displicentia ejus, et suæ causæ. III. q. 87. 1 ad 1.

7. Peccatum veniale non remittitur hic per contritionem habitualem, quæ habetur per habitum charitatis, vel per habitum poenitentiae virtutis, quia sic charitas non compateretur peccatum veniale, quod patet esse falsum; sed requiritur virtualis contritio, puta cum aliquis hoc modo fertur secundum affectum in Deum, et in res divinas, ut quicquid sibi occurreret, quod eum ab hoc motu retardaret displiceret ei, et doleret se commississe, etiam si actu de illo non cogitaret, non autem requiritur actualis. III. q. 87. 1. o.

8. Contritio est dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitendi, et satisfaciendi. Suppl. q. 1. 1. o.

9. Contritio est actus virtutis poenitentiae, cuius est detestari præterita delicta. Suppl. q. 1. 2. o.

10. Attritio nullo modo potest fieri contritio, quam necessario charitas præcedit. Suppl. q. 1. 3. o.

11. De malis poenæ potest dolor, non tamen contritio. Suppl. q. 2. 1. o.

12. De originali peccato etsi aliqua displicentia esse possit, non tamen contritio. Suppl. q. 2. 1. o.

13. Nullum peccatum actuale sine contritione remittitur. Suppl. q. 2. a. 3. o.

14. Contritio non est de peccato futuro, sed magis cautio, quæ est pars prudentiæ, contritioni adjuncta. Suppl. q. 2. 4. o.

15. De peccatis aliorum dolere debemus, non tamen oportet quod de eis conteramur. Suppl. q. 2. 5 ad 2.

16. Quantum ad principium contritionis, oportet quod de singulis peccatis, quæ quis in memoria habet conteratur, sed quantum ad terminum, sufficit quod sit una communis de omnibus. Suppl. q. 2. 6. o.

17. Contritio ut dolor est de peccatis in ipsa voluntate consistens, omnium dolorum maximus est; ut vero in parte sensitiva derivatur ex rationis displicentia de peccatis, non est aliis doloribus major. Suppl. q. 3. 1. o.

18. Contritionis dolor, ut est in ratione nimis esse non potest, ut autem in sensu reperitur, excessus in eo culpabilis esse potest. Suppl. q. 3. 2. o.

19. Sicuti unum peccatum est majus alio, ita dolor contritionis de uno peccato necessario major est quam de alio. Suppl. q. 3. 3. o.

20. Toto præsentis vitæ tempore debet homo de præteritis peccatis conteri, et dolere. Suppl. q. 4. 1. o.

21. Contritio cum sit actus poenitentiae, maxime expediret continue de peccatis conteri, et moderate dolere, dummodo cæterarum virtutum officia suo tempore non omittat. Suppl. q. 4. 2. o.

22. Post hanc vitam in purgatorio tantum, quanquam non meritorius de peccatis contritionis dolor esse potest, non autem in patria, vel in inferno. Suppl. q. 4. 3. o.

23. Contritio tam dispositive quam effective instrumentaliter remissionem peccatorum causat. Suppl. q. 5. 1. o.

24. Contritio quæ per charitatem perfecta fuerit, non modo culpæ, sed omnis poenæ remissionem operari potest. Suppl. q. 5. 2. o.

25. Quantumcumque parvus dolor, dummodo ad contritionem sufficiat, omnem culpam delet. Suppl. q. 3. o.

1. CONTUMELIA est deducere id quod est contra honorem alicujus in notitiam ejus, et aliorum, quod fit principaliter per verba, secundo per alia. 22. q. 72. 1. o.

2. Contumelia est tantum de culpa, convitium etiam de poenæ, sed improprium est de indigentia, tamen quandoque unum ponitur pro alio. 22. q. 72. 1 ad 3.

3. Contumelia est contra honorem, et palam, sed detractio contra famam, et occulte; susurratio vero contra amicitiam, derisio autem erubescere facit. 22. q. 73. 1. o. et 2. c. et 4. ad 1. et q. 75. 1. o.

4. Contumelia et convitium ex intentione dehonorandi notabiliter, sunt peccata mortalia; si autem ad correctionem servato debito modo, non sunt peccata. 22. q. 72. 2. o. et q. 158. 5 ad 3.

5. Adulterium est gravius peccatum quam contumelia, et hæc quam detractio secundum se, et hæc quam furtum et rapina. 22. q. 73. 3. o.

6. Contumelia et detractio debent reprimi, ad correptionem audacium, et ad vitandum scandala. 2. 2. q. 72. 3. o. et q. 73. 4 ad 1.

7. Contumelia principaliter oritur ex ira, secundo ex stultitia, quia convenit cum ira. Non autem ex superbia directe, sed dispositive. 2. 2. q. 72. 4. o. et q. 73. 3 ad 3. et q. 153. 7. c.

1. *CONVERSIO* in Deum triplex, s. in gloriam, meritum et preparationem, quæ requirit triplicem gratiam, s. consummatam, habitualement et operationem Dei. 1. q. 62. 2 ad 3.

2. Converti ad beatitudinem, est homini difficile dupliciter, s. quia est super naturam ejus, et propter impedimentum corporis, et peccati, sed angelo tantum primo modo. 1. q. 62. 2 ad 2. et 4 ad 1.

3. Aliquis dum est in proposito et intentione peccandi, potest subito voluntas sua converti ad Deum ab exteriori, sicut in Paulo, vel ab interiori. 1. 2. q. 112. 2 ad 2.

4. Aliquid dicitur cooperari alicui dupliciter, s. sicut secundarium agens, principali agenti, et sicut adjuvans ad præsuppositum finem. 1. 2. q. 111. 2 ad 3.

1. *COR* primo generatur. 2. 2. q. 122. 2. c.

2. Cor est primum principium membrorum, et virium vitalium, quantum ad esse, sed caput est principium sensuum et motus. III. quest. 90. 3 ad 3.

3. Cor est principium motus in animali. 1. q. 10. 1 ad 2. et 1. 2. q. 17. 9 ad 2.

4. Motus cordis et genitalium non subjacet, nec obedit imperio rationis, quia est naturalis. 1. 2. q. 17. 9 ad 2. et ad 3. et 2. 2. q. 151. 4. c.

5. Omnis bona dispositio corporis redundat ad cor, sicut ad principium et finem corporalium motionum. 1. 2. q. 38. 5 ad 3.

6. Cordis est duplex infirmitas, scilicet in substantia ejus, mutans naturalem complexionem ejus, et inordinatio motus ejus, vel alicujus eorum quæ circumstant cor. Prima est mortalis, non autem semper secunda. 1. 2. q. 74. 9. 2.

7. Cor unius hominis tendit ad diversa dupliciter, s. secundum diversas potentias appetitivas, vel secundum diversa appetibilia. 2. 2. q. 29. 1. c.

8. Animalia habentia magnum cor sunt timida. 1. 2. q. 45. 3. c.

CORNELIUS et similes, ante baptismum, habuerunt gratiam, et virtutes, per fidem, et desiderium baptismi implicite, vel explicite. III. q. 69. 2 ad 2.

CORNICULA frequenter crocitant significat pluviam cito esse futuram. 2. 2. q. 95. 7 ad 2.

1. *CORPORALIA* et pallæ altaris debent esse alba et lineæ. III. q. 52. 2 ad 3. et q. 83. 3 ad 7.

2. *SPIRITUALIA* per corporalia consueverunt ostendi. 1. q. 1. 9. o. et q. 50. 3 ad 3. et 1. 2. q. 4. 7 ad 1.

3. Creatura corporalis est a Deo, propter bonitatem Dei. 1. q. 65. 1. 2. o.

4. Omnia corporalia quanto magis considerantur, tanto minora videntur, spiritualia vero a converso. 1. 2. q. 42. 5. c. ad 3.

5. Non omnium corporalium est eadem materia, nisi æquivoce. 1. q. 66. 2. o.

6. Forma corporeitatis non est una in omnibus corporibus, quia non est alia a formis quibus corpora distinguuntur. 1. q. 66. 2. c. ad 3.

1. *NULLUM* corpus naturale nec mathematicum potest esse infinitum in actu. 1. q. 7. 3. o.

2. Si esset corpus infinitum, non posset moveri. 1. q. 7. 3. c.

3. Corpus tripliciter sumitur, s. pro genere animalis, pro parte ejus, et ut est species quantitatis. 1. q. 18. 2. c.

4. Omne corpus est in potentia. 1. q. 3. 1. c.

5. Corpus habens duos colores est continuum, non tamen secundum eos. 1. 2. q. 20. 6. c.

6. Duo corpora possunt simul esse in eodem loco, virtute Dei, non autem naturaliter. 1. q. 67. 2. c. et III. q. 54. 2 ad 1. et q. 57. 4 ad 2.

7. Omne corpus habet motum naturalem determinatum. 1. q. 67. 2. c.

8. Nullum corpus movet non motum. 1. q. 3. 1. c. principio, et q. 110. 1 ad 1.

9. Nullum corpus agit, nisi tangendo et movendo. 1. q. 45. 5. c. fi.

10. Nullum corpus potest esse principium vite. 1. q. 3. 1. c. et q. 75. 1. c.

11. Corpus vivum est nobilius corpore non vivo. 1. q. 3. 1. c. fi.

12. Corpus prius vivum, et postea mortuum, non est idem corpus numero. III. q. 25. 6 ad 3. et q. 50. 5. c. ad 1.

13. Corpora, inquantum sunt in actu, possunt agere; licet hoc negent Avicenna, Plato et Democritus. 1. q. 115. 1. o.

14. Corpus hominis oportet habere multa organa, quia anima ejus est multiplex in potentia et operatione, propter perfectionem ejus. 1. q. 76. 5 ad 3.

15. Corpus hominis fuit optime dispositum in ordine ad suum finem, s. animam. 1. q. 91. 3. o. et 2. 2. q. 164. 1 ad 1.

16. Corpus hominis componitur ex contrariis, propter tactum. 1. q. 76. 5. c. et q. 91. 1 ad 2. et 1. 2. q. 85. 6. fi. et 2. 2. q. 164. 1 ad 1.

17. In corpore hominis, ignis et aer prædominantur secundum virtutem, sed aqua et terra secundum substantiam. Sed corpora inferiora non sunt de natura quinti corporis, i. cæli, quam aliqui ponunt venire in compositionem humani corporis. 1. q. 91. 1. o.

18. Proximus motor corporis in nobis est appetitus sensitivus. 1. q. 20. 1 ad 1.

19. Corpus hominis regitur a ratione despotice, i. serviliter, appetitus autem sensitivus, politice, i. civiliter. 1. q. 81. 3 ad 2. et q. 83. 1 ad 1. et 1. 2. q. 9. 2 ad 3. et q. 17. 7. c. fi. et q. 56. 4 ad 3. et q. 58. 2. c. et q. 74. 3 ad 3.

20. Corpus est gloriosum ex totali subiectione ejus ad animam, cujus gloria redundat in ipsum. 1. 2. q. 4. 5 ad 4. et III. q. 11. 2. c. et q. 54. 2. c. ad 1. et ad 2. et q. 57. 3. c.

21. Corpus gloriosum erit in eodem loco cum alio corpore, non ex dote subtilitatis, sed sola virtute Dei. III. q. 54. 1 ad 1. et q. 57. 4 ad 2.

22. Subtilitas corporis gloriosi est plena participatio esse speciei, ex plena subiectione ejus ad animam. III. q. 54. 3. c.

23. Et erunt palpabilia, sicut et corpus Christi post resurrectionem suam. III. q. 54. 2 ad 2.
24. Et habebunt qualitates tangibiles. III. q. 54. 2 ad 2.
25. Et erunt colorata, colore debito, secundum naturam suarum partium. III. q. 54. 2 ad 1.
26. Corpus Christi fuit in Adam, et in aliis patribus, secundum originem, non autem secundum aliquid signatum; sicut etiam corpora aliorum. III. q. 31. 6. o. et 7. c.
27. Corpus Christi, secundum Apollinarem hæreticum, est consubstantialia deitati. III. q. 37. 1. c.
28. Corpus Christi est a solo Deo formatum. III. q. 31. 5. c. ad 3. et q. 46. 6. c.
29. Corpus Christi fuit optime complexionatum, ideo in eo maxime viguit sensus tactus. III. q. 46. 6. c.
30. Corpus Christi debuit augeri, sicut corpora aliorum hominum. III. q. 33. 1 ad 4.
31. Quantitas corporis in principio animationis proportionatur ei quantitati, ad quam per augmentum veniet; quia majorum in fine est major quantitas in principio, præter quam in Christo, in quo fuit minor. III. q. 33. 2 ad 2.
32. Corpus Christi, in perfecta ætate, habuit decentem, et mediocrem quantitatem, proportionatam quantitati habitæ tempore quo aliorum corpora animantur, minorem autem in principio. III. q. 33. 2 ad 2.
33. Corpus Christi vivum et mortuum, erat idem numero. III. q. 50. 5. o.
34. Corpus Christi fuit subjectum impressioni corporum cælestium. III. q. 12. 4 ad 3.
35. Corpus Christi fuit verum corpus, et non phantasticum, contra Manichæum et Valentinum. III. q. 5. 1. o. et 2. c.
36. Christus post resurrectionem habuit verum corpus sicut prius ante mortem. III. q. 54. 1. o. et 3. c.
37. Corpora mystica sunt duo in hoc mundo, s. Christi et diaboli, sed corpus Christi mysticum est tota Ecclesia. III. q. 8. 1. 3. c. et q. 48. 1. c. et 49. 1. c.
38. Corpus Christi verum habet simul omnia membra, non autem corpus mysticum. III. q. 8. 3. c.
1. CORRECTIO fraterna est admonitio fratris, de emendatione delictorum, a fraterna charitate procedens. 2 2. q. 33. 1. o.
2. Correctio duplex, s. coactiva et ostensiva tantum. Prima pertinet ad prælatos tantum, secunda vero ad omnes. 2 2. q. 33. 1. 3. 6. o.
3. Utraque est in præcepto, sed secunda solum, quando delinquens occurrit cum commoditate corripiendi, et spe emendationis, et superior deest. 2 2. q. 33. 2. o. et q. 43. 7 ad 3.
4. Correctio fraterna est actus charitatis, coactiva vero est actus iustitiæ. 2 2. q. 32. 2 ad 3. et q. 33. 1. o. et 3. 4. c.
5. Admonitio in correctione fraterna est principaliter actus charitatis, quasi imperantis; prudentiæ vero secundario, quasi exequentis et dirigentis. 2 2. q. 33. 1 ad 2.
6. Existens in peccato mortali, etiam occulto

corrigenz ex officio, peccat, non autem corrigenz ut frater, nisi propter scandalum. 2 2. q. 33. 5. o.

7. Peccatum præcedens impedit, ne aliquis corripiat alium tripliciter, s. ratione indignitatis scandalum et superbiæ. 2 2. q. 33. 5. c.

8. Prælati sunt corripiendi a subditis, sed in secreto tantum, non cum protervia et duritia, sed cum mansuetudine, et reverenter, nisi propter periculum fidei, fiat publicum; sicut Paulus publice corripuit Petrum. 2 2. q. 33. 4. o.

9. Ordo correctionis est de præcepto, s. prævi admonitione secreta. 2 2. q. 33. 7. o.

10. Testes debent adhiberi in correctione fraterna, si non est emendatus per admonitionem secretam. 2 2. q. 33. 8. o.

11. In correctione fraterna, primo debet admoneri secreta, secundo debet dici prælato secreta, tertio testes adhiberi, quarto publicari. 2 2. q. 33. 8 ad 1 et ad 4. et q. 70. 1. o. et 3 ad 3.

12. Ordo fraternæ correctionis servandus est in peccatis occultis tantum. 2 2. q. 33. 7. o.

13. Christus non corripuit Judam secreto, nec Petrus Ananiam et Saphiram, nec Paulus Petrum, multiplicit de causa, s. quia Dominus peccatum Judæ tanquam Deus, sicut publicum habebat. Unde statim poterat ad publicandum procedere. Tamen ipse non publicavit, sed obscuris verbis eum de peccato suo admonuit. Petrus autem publicavit peccatum occultum Ananiæ et Saphiræ, tanquam executor Dei, cujus revelatione peccatum cognovit. Sed Paulus Petrum non reprehendisset, nisi aliquo modo par esset, quantum ad fidei defensionem. Vel Paulus qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandalum circa fidem, Petrum publice arguit. De Joseph autem credendum est quod fratres suos aliquando admonuerit, licet non sit scriptum. Vel potest dici, quod peccatum publicum erat inter fratres. Unde dicitur pluraliter: Accusavit fratres suos. 2 2. q. 33. 4 ad 2. et 7 ad 2.

14. Dimittens admonitionem vel prohibitionem quia non sperat correctionem, sed timet sequi, pejus, non peccat. 2 2. q. 33. 2 ad 3. et 6. o. et q. 43. 7 ad 3. et q. 150. 1 ad 4.

15. Peccatum infectivum aliorum, ut hæresis et fornicatio, vel cedens in damnum aliorum, ut furtum, et homicidium, debet denunciari sine admonitione. 2 2. q. 33. 2. c. ad 3.

16. Correctio est utilis ad emendationem, ad quam tamen non sufficit sine auxilio Dei. 1 2. q. 109. 8 ad 2. et 2 2. q. 33. 2 ad 1. et q. 83. 7 ad 3.

17. Scandalum directe opponitur correctioni fraternæ. 2 2. q. 34. principio, et q. 43. 3. c.

1. CORRUPTIBILE et incorruptibile differunt genere physico, non autem genere logico. 1. q. 66. 2 ad 2. et q. 88. 2 ad 4.

1. NIHIL corrumpitur, nisi per hoc quod forma separatur a materia. 1. q. 9. 2. c. et q. 50. 5. c. et q. 75. 6. c.

2. Corruptio non potest esse, nisi ubi est contrarietas, quia omnis generatio et corruptio est ex contrario in contrarium. 1. q. 75. 6. c.

3. Aliquid corrumpitur dupliciter, s. per se, et per accidens. 1. q. 75. 6. c. et q. 89. 5. c. et 1 2. q. 53. 1. c.

4. *Corruptio duplex, s. separatio formæ a materia, et resolutio in elementa.* III. q. 50. 5. c.
5. *Corruptio non intenditur a natura, nisi per accidens.* I. q. 19. 9. c. et q. 49. 1. c. ad 2. et 2. c.
6. *In omni mutatione est aliqua corruptio.* I. q. 50. 5 ad 1.
7. *Impossibile est aliquod subsistens corrumpi per accidens, vel generari per accidens, sed tantum per se.* I. q. 75. 6. c.
8. *Mors, corruptio, et omnis defectus, est contra naturam particularis formæ, sed aliquando est naturalis, ratione materiæ, et naturæ communis.* I. q. 22. 2 ad 2. et 12. q. 42. 2. c. ad 3. et q. 85. 6. o. et 22. q. 65. 1 ad 1. et q. 164. 1 ad 1.
9. *Materia subjecta privationi est principium et causa omnis corruptionis.* I. q. 50. 5 ad 3. et q. 75. 6. c.
- CORVUS* significat voluptatibus denigratos, vel expertes bonæ affectionis, quia non est reversus ad arcam. 12. q. 102. 6 ad 1. co. 2. a.
1. *COSTA* fuit præcisa ab Adam sine dolore, sed cum delectatione. I. q. 92. 3 ad 2. et q. 97. 2 ad 3.
2. *Costa hæc non erat de perfectione individuali Adæ, sed de specifica.* I. q. 92. 3 ad 2. et q. 97. 2 ad 3. et III. q. 31. 5 ad 2.
3. *Mulier convenienter fuit formata de costa Adæ.* I. q. 92. 2. 3. o.
4. *Mulier facta est de costa Adæ, ut socia ejus, non de capite, ut domina, nec de pede, ut ancilla.* I. q. 92. 3. o.
5. *Conversio costæ in mulierem fuit supernaturalis et obediæntialis.* I. q. 92. 4 ad 3.
6. *Multiplicatio costæ fuit per additionem materiæ noviter creatæ, vel verius per conversionem alterius materiæ præjacentis, contra Hugonem et Magistrum sententiarum.* I. q. 92. 3 ad 1.
7. *Illud additum non venit in corpus Evæ, nisi mediante costa, ideo Eva non dicitur facta ex eo, licet esse et quid amplius in quantitate quam costa.* I. q. 92. 3 ad 1.
1. *CREATIO* magis respicit esse quam naturam, vel rationem. III. q. 2. 7 ad 3.
2. *Creatio passiva, secundum esse ut inhæret, est naturaliter posterior creatura, et est subjective in ea; sed secundum rationem ejus, ut causatur ex actione Dei, est prior.* I. q. 45. 3 ad 2 et ad 3.
3. *Creationem esse, ratio demonstrat.* I. q. 45. 2. o.
4. *Philosophi concedunt creationem esse, sed ab æterno.* I. q. 46. 2 ad 1 et ad 2.
5. *CREATIO* QUID. *Non est mutatio propriæ.* I. q. 45. 2 ad 2. et 3. o. et q. 46. 1 ad 5.
6. *Creatio non est motus nec terminus motus.* I. q. 45. 2 ad 3. et 3. c. et q. 46. 3 ad 2.
7. *Creatio est emanatio universalis entis, ex nihilo.* I. q. 45. 1. o. et 4 ad 1.
8. *De ratione creationis est, nihil præsupponere in re, cui naturaliter prius convenit non esse quam esse.* I. q. 65. 3. c.
9. *Creatio non admiscetur in operibus naturæ, nec artis, sed præsupponitur.* I. q. 45. 8. o.
10. *Creatio importat habitudinem creaturæ ad creatorem, cum quadam novitate, sive inceptione.* I. q. 45. 3 ad 3.

11. *Creare nihil aliud est quam absque materia præjacenti aliquid producere.* I. q. 65. 3. c.
12. *Creatio est productio rei, secundum totam substantiam suam, nullo præsupposito.* I. q. 65. 3. c.
13. *Creatio activa est essentia Dei, cum relatione rationis ad creaturas. Passiva vero est in creatura, et est accidens ejus de prædicamentò relationis, s. habitudo habentis esse ab alio, et consequens operationem Dei.* I. q. 45. 3. o.
14. *Creatio, passiva sumpta, est aliquid in re creata, quia creatio activa est actio transiens, relinquens effectum exteriorem.* I. q. 45. 3. o.
15. *Nullum corpus potest creare.* I. q. 45. 5. c.
16. *Solus Deus creat.* I. q. 45. 5. o. et q. 47. 1. o. et q. 65. 3. c. et q. 90. 3. c. et q. 104. 3 ad 1 et ad 3.
17. *Creare requirit potentiam agentis infinitam.* I. q. 32. 1 ad 2. et q. 45. 5 ad 3. et q. 65. 3 ad 3.
18. *Deus non potest communicare creaturæ potentiam creandi aliquid, virtute propria et principaliter, nec instrumentaliter.* I. q. 45. 5. c. ad 3.
19. *Creare est commune toti Trinitati.* I. q. 45. 6. o.
20. *Philosophi dixerunt quod intelligentia superior creat inferiorem, et animam, et corpus cæli moti ab ea.* I. q. 8. 3. c. et q. 45. 5. c. et q. 65. 3. c.
21. *Omne ens præter Deum, est creatum a Deo.* I. q. 44. o. et q. 45. 2. c. et q. 65. o. et 12. q. 79. 2. c.
22. *Res simplex non potest fieri nisi per creationem.* I. q. 118. 1. c.
23. *Prima individua cujuslibet speciei producta sunt per creationem tantum.* I. q. 45. 5 ad 1. et q. 65. 4. c. et 12. q. 5. 7 ad 2.
24. *Sola supposita proprie dicuntur creari.* I. q. 45. 4. o. et 7 ad 2. et 8. o.
25. *Creatio passiva creatur, non quidem alla creatione, sed seipsa.* I. q. 45. 3 ad 2.
26. *Creatio facta est in principio temporis mensurantis motum primi mobilis, sicut in adjacente creationi, non autem sicut in mensurante eam, quia simul fuerunt.* I. q. 46. 3. o. ad 1.
27. *Creatio est in instanti.* I. q. 63. 5. c. et q. 74. 1 ad 1.
28. *Imo principium temporis non est mensura creationis.* I. q. 46. 3 ad 1.
29. *Creatio est prima actio, quia nullum præsupponit, sed præsupponitur a qualibet alia.* I. q. 45. 1 ad 2.
30. *Creatio aliqua præsupponit materiam in qua, non autem materiam ex qua.* I. q. 45. 1 ad 1.
1. *In productione cujuslibet creaturæ etiam minimæ, manifestatur infinita potentia, sapientia et bonitas Dei.* I. q. 32. 1 ad 2. et q. 45. 5 ad 3.
2. *In omnibus creaturis differunt suppositum et natura.* III. q. 17. 1. c.
3. *Omnis creatura potest deficere a bono, in non esse, secundum seipsam, nisi a Deo conservetur, secundum Gregorium.* 12. q. 109. 2 ad 2. et q. 112. 3 ad 2.
4. *Omnis creatura est mutabilis.* I. q. 9. 2. o.

et q. 10. 3. c. et q. 16. 8. o. et q. 65. 1 ad 1. et l 2. q. 109. 2 ad 2. et q. 112. 3 ad 2. et III. q. 10. 4. c. et q. 13. 2. 3. c.

5. Creatura secundum se, sunt tenebræ, falsitas et nihil. 22. q. 5. 1 ad 2.

6. In creaturis inveniuntur quatuor per ordinem, s. esse, unitas, virtus et respectus ad effectus. I. q. 39. 8. c.

7. Creatura dignior facta est propter villorem, in ordine ad totum universum, non autem secundum se. I. q. 70. 2 ad 4.

8. Commune est omni creaturæ, ut per omnes motus et operationes ejus tendat sicut in finem suum, in assimilationem divinæ bonitatis, conservando suum esse, et communicando illud. I. q. 63. 3. c.

9. Creatura corporalis, ordinatur ad spirituale, et tendit in assimilationem ejus. I. q. 65. 2. c. ad 2.

10. Creatura irrationalis ordinatur ad rationalem tripliciter, s. auxiliando, significando et continendo. 22. q. 76. 2. c.

1. CREDERE QUID. Est cum assensu cogitare. 22. q. 2. 1. o.

2. Credere est proprius, et interior actus fidei. 22. q. 2. principio, et 2. o. et q. 4. 1. c. et 2. c. ad 1.

3. Credere est actus intellectus assentientis divinæ veritati, ex imperio voluntatis mota a Deo per gratiam. 22. q. 2. 9. o. et q. 4. 1. c. et 2. c. ad 1. et q. 5. 2. c.

4. Actus fidei triplex, s. credere Deo, credere Deum et credere in Deum. 22. q. 2. 2. o.

5. Credere Deum, Deo et in Deum, est unus actus fidei, respectu diversorum. 22. q. 2. 2. o.

6. Scientia de credendis est duplex, s. donum, quo discernuntur credenda a non credendis; et gratia, qua hoc docetur. Prima convenit omni sancto, non autem secunda. 22. q. 9. 1 ad 2.

7. Credere aliqua supra rationem naturalem, est de necessitate salutis, similiter et fides. 22. q. 1. 6 ad 3. et q. 2. 3. o. et q. 16. 1 ad 1.

8. Credere aliqua quæ ratione naturali demonstrantur, est necessarium. I 2. q. 99. 2 ad 2. et 22. q. 1. 6 ad 3. et q. 2. 4. o.

9. Quilibet tenetur explicitè credere articulos fidei, alia vero implicitè. I 2. q. 76. 2. o. et 22. q. 2. 5. o.

10. Quilibet christianus tenetur explicitè credere mysteria Christi, præcipue quæ publice in Ecclesia solemnizantur. 22. q. 2. 7. o.

11. Quilibet christianus tenetur explicitè credere mysterium Trinitatis. 22. q. 2. 8. o.

12. Mysteria Christi et Trinitatis fuerunt explicitè credita a maioribus ante Christum, sed a minoribus implicitè. 22. q. 2. 7. c. et 8. c. ad 2.

13. Primum et principale inter omnia credibilia, est Deum esse. 22. q. 16. 1. c.

14. Quilibet homo, omni tempore, et omni statu, tenetur credere explicitè Deum esse et providentiam ejus. 22. q. 2. 8 ad 1.

15. Mysterium incarnationis Christi oportet aequaliter esse creditum apud omnes, sed diversimode secundum diversitatem temporum et personarum. 22. q. 2. 7. o.

16. Majores tenentur magi explicitè credere quam minores. 22. q. 2. 7. 8. o.

17. Credere ea quæ sunt supra rationem, non est levitatis, cum habeat sufficiens inductivum ad credendum. 22. q. 2. 9 ad 3.

CRIMEN. Processus contra crimina triplex, s. per viam denunciationis, inquisitionis et accusationis. In primo intenditur emendatio peccantis, in secundo et tertio pœna ejus, propter bonum multitudinis. Ideo in primo requiritur ordo correctionis fraternæ, in secundo infamia, in tertio autem inscriptio. 22. q. 67. 3 ad 2. et q. 68. 1. c.

CRIMINATOR est, qui aliis publice crimina imponit accusando, vel conviciando. 22. q. 74. 1 ad 2.

CRUCIFIGI. Christus crucifixus est ora tertia linguis Judæorum, et hora sexta, manibus militum. III. q. 46. 9 ad 2. et q. 83. 2 ad 3.

CRUELITAS est vitium humanum, excedens modum puniendi culpas; sed feritas sine sævitia, est bestialis. 22. q. 157. 1 ad 3. et q. 159. o.

1. CONVENIENS fuit Christum mori in cruce, septuplici ratione, s. primo propter exemplum virtutis. Secundo quia hoc genus mortis, maxime conveniens erat satisfactioni pro peccato primi parentis, qui pomum ligni vetiti sumpsit. Tertio passus fuit in excelsio ligno, ut etiam ipsius aeris natura mundetur. Quarto quia per hoc, ascensus nobis parat in cælum. Quinto quia hoc competeat universali salvationi totius mundi, propter virtutem passionis ubique diffusam. Sexto quia per hoc genus mortis, diversæ virtutes designantur. Septimo quia hoc genus mortis plurimis figuris respondet. III. q. 46. 4. o.

2. Signum crucis multiplex in missa significat passionem Christi, secundum diversas partes. III. q. 83. 5 ad 3. et ad 4.

3. Mors crucis est pœna acerbissima. III. q. 46. 4. 6. c.

4. Crux temporalis Christi designat mysticæ vitam christianam, propter exemplum virtutis. III. q. 46. 4. c. principio.

1. CULPA est voluntaria inordinatio, vel privatio boni. I. q. 48. 5. 6. c. et l 2. q. 21. 2. o. et q. 87. 2. c. et 22. et q. 34. 2. c.

2. Remissio culpæ fit per conjunctionem hominis ad Deum, a quo separat omnis culpa mortalis perfecte, et venialis imperfectè. III. q. 86. 4. c. fi. et q. 87. 1. c.

3. Manente culpa, Deus non potest non imputare ad pœnam. III. q. 22. a. 2. q. 2. c.

4. Absolutio universalis a culpa, et a pœna, fit in perceptione baptismi, et in martyrio. III. q. 68. 2 ad 2. et q. 87. 1 ad 2.

1. CULTUS Dei consistit in recipiendo divina, vel in tradendo ea aliis. III. q. 63. 2. 3. 4. 6. c.

2. Cultus divinus, triplex, secundum triplicem statum, s. veteris legis, legis novæ et secundum statum gloriæ. I 2. q. 101. 2. c. et q. 103. 3. c.

3. In statu naturæ, homines nulla lege movebantur ad cultum Dei, sed solo interiori instinctu. III. q. 60. 5 ad 3.

4. Specialis cultus et honor, qui græce dicitur theosebia, vel eusebia, debetur Deo, ut omnium primo principio. 22. q. 81. 1 ad 4. et 4. o.

5. Finis divini cultus est, ut homo deo gloriam Deo, et ei se subiciat mente et corpore. 22. q. 93. 1. c.

6. Cor et corpus sunt applicanda cultui Dei. 12. q. 49. 3. c. et q. 101. 2. o. et 22. q. 19. 1. o. et q. 81. 7. o. et q. 83. 12. c. fi. et q. 84. 2. c. et q. 93. 2. c.

7. Aliquid pertinet ad cultum Dei dupliciter, s. ut offerendum, vel ut assumendum. 22. q. 81. 3 ad 2. et q. 95. 2. c.

8. Sacramentum pertinet ad cultum Dei dupliciter, s. per modum actionis, ut Eucharistia, in qua principaliter cultus Dei consistit, in quantum est Ecclesie sacrificium, vel per modum agentis, s. ordo, vel per modum recipientis, ut baptismus et confirmatio. III. q. 63. 6. c.

9. Cultus Dei primo ordinatur ad reverentiam Dei, secundo ad instructionem hominis a Deo, tertio ad directionem actuum humanorum, secundum instituta Dei. 22. q. 91. 2. c.

10. Cultus Dei duplex, s. interior, in conjunctione ad Deum, per intellectum et affectum, i. in devotione mentis, et exterior, in sacrificiis, oblationibus, et huiusmodi. 12. q. 99. 3. c. et q. 101. 2. c. ad 3. et q. 102. 5 ad 4. et q. 103. 3. c. 22. q. 81. 7. o. et q. 84. 2. c. et q. 122. 4. c.

11. Cultus secundus ordinatur ad primum, ideo secundum quod primus diversificatur in diversis statibus, sic et secundus. 12. q. 101. 2. c. ad 3. et q. 103. 3. c.

12. Cultus primus impeditur per peccata, secundus vero per immunditias corporales. 12. q. 102. 5 ad 4.

13. Omnis cultus Dei exterior precipue ad hoc ordinatur, ut homines habeant Deum in reverentiam. 12. q. 102. 4. c. et III. q. 63. 4 ad 3.

14. Cultus Dei exterior precipitur tertio precepto Decalogi. 22. q. 122. 4. c.

15. In cultu Dei potest aliquid esse perniciosum, i. falsitas, dupliciter, s. ex parte rei signatae, vel ex parte colentium, contra morem Ecclesiae. 12. q. 93. 1. o.

16. In cultu Dei potest esse aliquid superfluum, non secundum quantitatem absolutam, sed quia non proportionatur fini. 22. q. 81. 5 ad 3. et q. 92. 1. c. ad 3. et q. 93. 2. o. et q. 104. 2 ad 2.

17. Antiquitus quidam colebant falsos Deos cum imaginibus, quidam vero sine eis. 22. q. 122. 2 ad 2.

18. Cultus disparitas matrimonium praecedens impedit ne contrahi possit. Suppl. q. 59. 1. o.

CUPIDITAS duplex, scilicet mortalis et venialis. Prima ponit finem in creatura, non autem secunda; sed est cum charitate. 22. q. 24. 10 ad 2.

1. CURAM animarum habentes presbyteri vel diaconi non sunt in statu perfectionis, ex parte ordinis, nec ex parte curae, quia non obligantur per ordinem ad ea quae sunt perfectionis, quamvis interior perfectio requiratur ad actum ordinis. Et possunt curam animarum deserere. Unde non omnes praelati ecclesiastici sunt in statu perfectionis, sed soli episcopi. 22. q. 184. 6. o.

2 Ad curam pertinent duo, s. actio ordinis, i.

providentia, vel dispositio, et executio ordinis, i. gubernatio. I. q. 22. 1 ad 2.

3. Aequalis cura est Deo de omnibus, ex parte Dei, non autem ex parte effectus. I. q. 20. 3 ad 1. et 12. q. 112. 4 ad 1.

4. Provisor particularis excludit defectum ab eo quod ejus curae subditur, non autem provisor universalis. I. q. 22. 2 ad 2. et q. 103. 5. c.

1. CURIOSITAS est vitium circa cognitionem intellectus et sensuum, ad peccandum, et circa inspectionem ludorum, et mulierum ad concupiscendum, et spectaculorum. 22. q. 167. o.

2. Curiositas oritur ex accidia. 22. q. 35. 4 ad 3.

D

1. A DAMNATIONE propter peccatum Adæ, nullus potest liberari, nisi per Christum, qui solus fuit ab ea immunis, a qua liberatur aliquis tripliciter, s. per baptismum, martyrium, fidem et dilectionem. III. q. 27. 3. c. fi. et q. 49. 2 ad 2. et q. 52. 7 ad 2.

2. Homines damnati non sunt deputati ad exercitium aliorum, quia non habent ordinem naturae inter se, sicut daemones. I. q. 64. 4 ad 2.

3. Damnati non possunt velle bonum actualiter, et tamen voluntas eorum naturaliter inclinatur ad bonum. I. q. 64. 2. o. et 1. 2. q. 85. 2 ad 3.

4. Damnati blasphemant Deum mente et voce, et in hoc peccant. 22. q. 13. 4. o.

5. Damnati liberum arbitrium habebunt, et voluntatem in malo obstinam. III. q. 18. 4 ad 3.

6. Damnati non poenitent de malis quae fecerunt, ratione culpae, sed ratione poenae. 22. q. 13. 4. c. et III. q. 86. 1. c.

7. Damnati non amant eos quos prius inordinate dilexerunt, sed causas dilectionis. 22. q. 13. 4. c.

8. Poena damnatorum nunquam finietur, contra Origenem. I. q. 10. 3 ad 2. et q. 64. 2. c.

9. Obstinatio in damnatis est perpetua culpa et poena. Sed non demerentur, quia non sunt in via, sed ad terminos poenae devenerunt. 22. q. 13. 4 ad 2.

10. In damnatis erit varietas poenarum, non refrigerans, sed magis affligens. I. q. 10. 3 ad 2. et 12. q. 67. 4 ad 2.

11. Bona quae damnati fecerunt hic, prosunt eis in inferno. III. q. 89. 6 ad 3.

12. Bona quae damnati fecerunt hic, prosunt eis in inferno, ad mitigationem poenae, impediendo ne incurratur, non autem subtrahendo, nec fortificando subjectum; nec minuendo remorsum conscientiae. III. q. 89. 6 ad 3.

13. Quaelibet poena damni vel sensus in damnatis excedit omnem poenam et dolorem cuiuscumque viatoris, etiam Christi. III. q. 46. 6 ad 3.

14. Corpora damnatorum cum suis deformitibus resurgunt. Suppl. q. 86. 1. c.

15. Nihil erit quo corpora damnatorum corrumpi possent. Suppl. q. 86. 2. o.

16. Corpora damnatorum futura sunt passibilia, sine mutatione naturalis dispositionis propter justitiam. Suppl. q. 86. 3. o.

17. Sicut per multa et varia damnati peccaverunt, conveniens est ut multipliciter et ex multis affigantur. Suppl. q. 97. 1. o.

18. Cum post diem iudicii nullum corpus mixtum remansurum sit, vermis qui damnatis assignatur, non erit materialis sed spiritualis, qui conscientiae remorsus dicitur. Suppl. q. 97. 2. o.

19. Ratione lacrymarum resolutionis fletus non erit in damnatis, ratione vero commotionis et turbationis capitis in damnatis fletus esse poterit. Suppl. q. 97. 3. o.

20. Ut dispositio inferni miseriae damnatorum conveniat, erunt in eo tenebrae corporales, cum quadam tamen luce, ut videant damnati ea quae animam torquere possunt. Suppl. q. 97. 4. c.

21. Ignis inferni erit corporeus. Suppl. q. 97. 5. o.

22. Ignis quo torquentur damnati in inferno est ejusdem speciei cum igne nostro. Suppl. q. 97. 6. c.

23. Etsi nullus scit ubi infernus sit constitutus, nisi qui de hoc a Spiritu sancto edoctus fuerit, conveniens tamen est ut sub terra esse credatur. Suppl. q. 97. 7. o.

24. Quamvis damnati voluntate naturali aliquid bonum velle possunt, tamen voluntate deliberata non bene volunt illud. Suppl. q. 99. 1. c.

25. Damnati per se non poenitebunt de peccatis, sed per accidens inquantum affligentur a poena, quam pro peccatis sustinent. Suppl. q. 98. 2. o.

26. Non vellent damnati non esse, inquantum non esse consideratur secundum se, quia illud non est appetibile, inquantum vero consideratur ut est ablativum poenalis vitae aut alicujus miseriae non esse potest desiderari a damnatis. Suppl. q. 98. 3. c.

27. Damnati propter consummatum suum odium gaudent de malis et dolent de bono, et sic vellent secum alios esse damnatos. Suppl. q. 98. 4. o.

28. Damnati Deum odio prosequuntur, cum illum non percipiunt in se, sed in effectu suae iustitiae, qui est illis in poenam. Suppl. q. 98. 5. c.

29. Cum meritum vel demeritum ordinetur ad aliquod bonum vel malum consequendum, neque boni merebuntur neque mali demerebuntur, quia eorum mala voluntas non est demeritum sed poena. Suppl. q. 98. 6. c.

30. Damnati habebunt actualem notitiam eorum quae sciverunt, ut inde tristitia, non laetitia afficiantur. Suppl. q. 99. 7. o.

31. Damnati nullo modo possunt cogitare de Deo per se, hoc est, tamquam totius bonitatis principio, per accidens vero, hoc est, per Dei effectus, inquantum punit, et alia id genus poterit Deus a damnatis cogitari. Suppl. q. 98. 8. o.

32. Damnati ante diem iudicii bonos in gloria sua vident, sed post diem iudicii visione beatorum privabuntur. Suppl. q. 98. 9. o.

1. DAMNUM est ex hoc quod aliquis minus habet quam debet habere. 2. 2. q. 62. 4. c.

2. Dare alicui occasionem damni, vel periculi, semper est illicitum. 2. 2. q. 77. 3. c.

3. Omnes qui sunt quocumque modo causa damni, qui in his versibus sunt, s. Jussio, consilium, consensus, palpo, recursus, Participans, mutus, non obstands, non manifestans, tenentur ad restitutionem totius. 2. 2. q. 62. 7. o.

4. Damnificatio duplex, s. in re habita, et in re habenda. In prima tenetur quis restituere totum, in secunda vero aliquid secundum aestimationem et arbitrium sapientis. 2. 2. q. 62. 2 ad 3. et 4. o.

5. DANIEL fuit simul accusator et iudex senum, instinctu Dei. Et iudicavit non subditos ex commissione. 2. 2. q. 67. 1 ad 1. et 3 ad 3.

1. De ratione dationis nihil est, nisi quod datum libere habeatur a dante. 1. q. 38. 1. c.

2. Inter dantem et datum non requiritur distinctio, nisi rationis. 1. q. 38. 1 ad 1.

3. Dans semper distinguitur realiter ab eo cui datur. 1. q. 38. 1 ad 1.

4. Datio duplex, scilicet ex debito, et ex amore. In prima potest esse vitium acceptionis personarum, non autem in secunda. 1. q. 23. 5 ad 3. et fi. et 2. 2. q. 63. 1 ad 3.

5. Aliquis dupliciter aliquid dat illicite, scilicet vel quia ipsa datio est illicita et contra legem, sicut patet in eo qui simoniace aliquid dedit, vel quia propter rem illicitam dat, licet ipsa datio non sit illicita, sicut cum quis dat meretrici propter fornicationem. 1. 2. q. 73. 8. c. ad 3. et 2. 2. q. 62. 5 ad 2.

6. Datio et missio dicuntur tantum temporaliter in divinis, sed donum aeternaliter. 1. q. 38. 1 ad 4. et q. 43. 2. o.

7. Datio, datum et donum, in divinis dicuntur notionaliter, ut important auctoritatem respectu dati. Sed sine illa dicuntur essentialiter. 1. q. 38. 1. o.

8. Donum quadrupliciter differt a dato in divinis, quia non significat tempus, est aeternum, significat aptitudinem et liberalitatem. 1. q. 38. 1 ad 4. et 2 ad 3.

9. Divinae personae dantur nobis invisibiliter missae, tantum secundum dona gratum facientia. 1. q. 43. 3. o. et III. q. 72. 7. c.

10. Dari convenit essentialiter, et cuilibet personae divinae, et a seipsa. 1. q. 43. 4 ad 1.

11. Spiritus sanctus potest dici datum nostrum, non autem donum nostrum. 1. q. 38. 2 ad 3.

12. Nulla creatura potest dare Spiritum sanctum. 1. q. 43. 8. c. fi.

13. Nulla creatura potest dare Spiritum sanctum, licet aliquis possit esse minister collationis ejus. 1. q. 42. 8. fi. et III. q. 8. 1 ad 1.

14. Dare Spiritum sanctum dicitur dupliciter, s. auctoritate, et sic est tantum Dei, et ministerio, et sic homines, et Christus secundum quod homo dicuntur eum dare. III. q. 8. 1 ad 1.

1. PECCANTE David, populus punitur, primo propter bonum unitatis, secundo propter demerita populi in sequendo Absalon, tertio quia populus erat possessio ejus. 2. 2. q. 108. 4 ad 1.

2. David propheta, secundum glosam, dicit se servasse ordinem doctrinae, prout transeundum est a faciliioribus ad difficiliora, constringens se

maledicto, si eum non servasset. 2. 2. q. 189. 1 ad 4. et 6 ad 2.

1. De, et ex, denotant habitudinem causæ efficiētis, vel materialis, non autem formalis, vel finalis. 1. q. 39. 2 ad 5. et 8. c.

2. Quicquid est de aliquo, est ex aliquo, non autem e converso, quia, de, dicit principium, et consubstantialitatem; ex, vero, dicit principium tantum. 111. q. 75. 8. c.

3. De, dicit principium consubstantiale efficiens, vel formale subsistens, vel materiale. 1. q. 41. 3 ad 1 et ad 2. et 111. q. 32. 2. c. et q. 75. 8. c.

1. DEBITUM. In communi importat ordinem exigentiæ, vel necessitatem alicujus ad quod ordinatur. 1. q. 21. 1 ad 3.

2. Aliquid dicitur debitum dupliciter, scilicet secundum se, ut finis, vel propter aliud, ut ea quæ sunt ad finem. 2. 2. q. 44. 1. c.

3. Debitum duplex, scilicet naturæ et meriti. 1. 2. q. 111. 1 ad 2.

4. Debitum duplex, scilicet legale et morale. 1. 2. q. 99. 5. o. et 2. 2. q. 23. 3 ad 1. et q. 31. 2 ad 3. et q. 78. 2 ad 2. et q. 80. 1. c. et q. 102. 2 ad 2. et q. 106. 1 ad 2. et 4 ad 1. et q. 114. 2. c. et q. 117. 5 ad 1. et q. 118. 3 ad 2.

5. Debitum duplex, s. necessitatis et congruitatis vel utilitatis. 1. 2. q. 99. 5. c. et 111. q. 64. 5 ad 3.

6. Aliquid est alicui debitum dupliciter, s. ratione necessitatis, vel quia dat aliquid. 2. 2. q. 187. 4. c.

7. Debitum non minuit meritum, nisi minuat voluntarium. 1. q. 21. 1 ad 3. et 1. 2. q. 114. 1 ad 1. et 2. 2. q. 50. 3 ad 2. et q. 104. 1 ad 3. et q. 186. 5 ad 5.

8. Deus nulli est debitor. 1. q. 21. 1 ad 4. et 1. 2. q. 99. 5. c. et q. 111. 1 ad 2. et q. 114. 1 ad 3.

9. Deus reddit duplex debitum, s. respectu suæ sapientiæ et voluntatis, et respectu creaturæ. Sed primum præsupponitur in secundo. 1. q. 21. 1 ad 3. et 4. c. et 1. 2. q. 114. 1 ad 3.

10. In Deo est principaliter ratio, et causa debiti. 2. 2. q. 106. 1. c.

11. Conjuges in petendo debitum, et in aliis, sunt æquales, secundum proportionem, non autem secundum quantitatem. 2. 2. q. 32. 8 ad 2.

12. Petere debitum a conjuge in festo non licet, quia est incongruum, tamen non est peccatum mortale, si sine contemptu fiat. 2. 2. q. 186. 9 ad 3.

13. Tenentur conjuges sibi mutuo debitum præstare, cum sacrum conjugium institutum sit, ut et visetur fornicatio, et ut liberis opera detur, salva tamen utriusque incolumitate. Suppl. q. 64. 1. o.

14. Cum natura mulieres sint verecundæ, ita ut non audeant petere debitum a viris sibi præstari, tenetur vir etiam uxori non petenti debitum reddere, si aliquo signo id eam velle perceperit. Suppl. q. 64. 2. o.

15. Sunt vir et uxor in actu conjugii æquales quantum ad æqualitatem proportionis, non autem quantum ad æqualitatem quantitatis. Suppl. q. 64. 3. o.

16. Non potest vir aut uxor absque mutuo consensu continentiam vovere. Suppl. q. 64. 4. c.

17. Cum actus matrimonialis propter delectationem carnis reddat hominem ineptum ad spiritualia, non licet petere debitum actus matrimonii diebus sacris. Suppl. q. 64. 5. o.

18. Non peccat mortaliter vir aut uxor si debitum diebus festis petat; si tamen hoc faciat sola delectationis causa, gravius peccat quam qui hoc facit, ut sibi de lubrico carnis caveat. Suppl. q. 64. 6. c.

19. Tenentur conjuges etiam diebus festis, et quacumque hora sibi mutuo debitum reddere, salva tamen honestate. Suppl. q. 64. 7. o.

1. DECIMÆ. In communi. Non solvebantur ex præcepto ante legem quia non erant determinati ministri. 2. 2. q. 87. 1 ad 2.

2. Oblationes et decimæ in veteri lege erant sacramenta, non autem nunc, quia tunc erant ut figurales, nunc autem ut morales. 111. q. 65. 1 ad 7.

3. Decimæ non erant oblationes, nec sacrificia, quia non offerebantur Deo immediate, sed ministris ejus. 2. 2. q. 85. 3 ad 1.

4. Decimatio est actus moralis, inquantum offertur ad cultum Dei, et ad sustentationem ministrorum ejus, sed est figuralis, inquantum significat imperfectionem dantis decimas. 111. q. 31. 8. c. et q. 65. 1 ad 7.

5. Præceptum de solutione decimarum quoad sustentationem ministrorum Dei est morale, et juris naturalis, sed quoad certum numerum est judiciale, sed quoad significationem ejus est cærimoniale; et quoad christianos, est præceptum Ecclesiæ positivum. 2. 2. q. 87. 1. o.

6. In doctrina Christi et apostolorum continetur præceptum de decimis quantum ad id quod est morale tantum. 2. 2. q. 87. 1 ad 2.

7. Ecclesia potest determinare aliam partem ad solvendum quam decimam. 2. 2. q. 87. 1. c.

8. Jus percipiendi decimas potest vendi Ecclesiæ, non autem laicis, licet fructus quandoque eis concedantur. 2. 2. q. 87. 3. c. ad 3. et q. 100. 4 ad 3.

9. Decimæ possunt dari in feudum. 2. 2. q. 87. 3 ad 3.

10. Non solvens decimas, ubi non est consuetudo, non peccat, si est paratus solvere, ad mandatum Ecclesiæ. 2. 2. q. 87. 1 ad 5.

11. Decimati non convenit Christo, sed cuilibet alii, qui significat liberationem a peccato originali. 111. q. 31. 8. o.

12. Judæi dabant decimas prædiales, non autem personales. 2. 2. q. 87. 2 ad 1.

13. Judæi dabant tres decimas ex præcepto Dei, primas ministris, sicut et nunc, secundas in sacrificia, quæ cessaverunt, tertias pauperibus, quæ nunc plus debentur. 2. 2. q. 87. 1 ad 4.

14. Pauper tenetur dare decimas sacerdoti, licet sit dives. 2. 2. q. 87. 3 ad 1. et 4 ad 4.

15. Omnes clerici tenentur dare decimas papæ, si petat. 2. 2. q. 87. 4 ad 3.

16. Clerici tenentur dare decimas de prædiis propriis, non autem de prædiis Ecclesiæ. 2. 2. q. 87. 4. c. ad 1.

17. Religiosi curati possunt exigere decimas, nec tamen tenentur dare, non curati vero e converso, habent tamen aliquam immunitatem, se-

secundum diversas concessionones eis a sede apostolica factas. 22. q. 87. 3 ad 3. et 4 ad 2.

18. Petens decimas, ubi non est consuetudo, peccat. 22. q. 87. 1 ad 5.

19. Ecclesia abstinere a decimis exigendis, in terris in quibus non est consuetum decimasolvere. 22. q. 45. 8 ad 5.

20. Ecclesia potest petere decimas ab emente rem non decimatam, et etiam a vendente. 22. q. 87. 2 ad 4.

21. Decimæ debent dari iis quibus solent dari secundum consuetudinem, licet personales magis conveniant Ecclesiæ parochiali, prædiales vero Ecclesiæ ubi est ager. 22. q. 87. 3 ad 2.

22. Decimæ debent in usus pauperum per clericos dispensari. 22. q. 87. 1 ad 4. et 3 ad 1. et 4 ad 4.

23. Decimæ debent dari de omni re possessa secundum consuetudinem, s. de omni lucro prædiali, vel personali, et de meretricio, et histrionatu, et huiusmodi, sed Ecclesia non debet recipere, quamdiu sunt in peccato. 22. q. 87. 2. o.

24. Decimæ non debent dari de rapina, furto, vel usura, nec de aliis obnoxiiis restitutioni, sed de fructibus rei emptæ ex usuris. 22. q. 87. 2 ad 2.

25. Nullus tenetur dare decimas, de re sibi ablata furto, vel rapina, nisi ob culpam, scilicet negligentiam. 22. q. 87. 2 ad 4.

26. Decimæ de herbis, et aliis minimis dantur de consilio, non autem de præcepto, sicut nec in veteri lege, nisi de consuetudine patriæ. 22. q. 87. 2 ad 3.

27. Decimæ debent dari non deductis expensis, nec tributis, nec mercede operariorum. 22. q. 87. 2 ad 4.

DECOR faciei est periculosus, et tamen non fuit causa principalis matrimonii Jacob cum Rachel, sed fuit causa secunda, et hoc bene potest esse sine peccato, vel quandoque est cum peccato veniali; si autem esset principalis causa, libido pulchritudinis tunc non excusaretur a peccato mortali, si esset effrenata libido. 22. q. 167. 2. c. fi.

1. DEFECTUS sumitur dupliciter, s. privative et negative; secundus est in omni creatura, primus autem non est in angelis. 1. q. 12. 4 ad 2.

2. Defectus in effectu contingit dupliciter, s. defectu agentis et defectu patientis. 1. q. 49. 1. c.

3. Defectus in effectu naturæ et artis contingit quadrupliciter, s. ex defectu agentis, materiæ, formæ et effectus, sed in moribus tantum ex primo. 1. q. 49. 1. c. ad 3.

4. Malum in defectu actionis semper causatur ex defectu agentis. 1. q. 49. 1. 2. c.

5. Id quod sequitur defectum actionis non attribuitur agenti, nisi cum potest, et debet azere. 1. q. 49. 1 ad 3. et 2 ad 3. et 12. q. 6. 3. c. et q. 79. 1. c.

6. Defectus naturæ humanæ contingit dupliciter, s. vel quia nondum pervenit ad ultimam perfectionem naturæ, ut in pueris, vel quia recedit ab ea, ut in senibus. 1. q. 99. 1 ad 4.

7. Defectus duplex sequitur ex peccato, s. ut pœna a iudice, vel consequens penam, primus

debet esse æqualis in peccato æquali, non autem secundus. 22. q. 164. 1 ad 4.

8. Christus curans corporalitatem, et possibilitatem corporis nostri curavit omnes alios defectus nostros, quia omnes causantur ex ea superadditis quibusdam particularibus causis. III. q. 14. 4 ad 1.

9. Nullus defectus potest esse in Deo. 1. q. 49. 2. c. et 22. q. 161. 1 ad 4.

10. Nullus defectus reducit in Deum, sicut in causam. 22. q. 24. 10. c.

11. Intellectus angeli non habet defectum, si defectus accipiatur privative, ut s. careat eo quod habere debet; si vero accipiatur negative, sic quælibet creatura invenitur deficiens Deo comparata, dum non habet illam excellentiam quæ invenitur in Deo. 1. q. 12. 4 ad 2.

DEGRADATIO aufert ordinis executionem, quasi in perpetuum, sed excommunicatio solum usque ad emendationem. III. q. 82. 8 ad 3.

DEIFICATUS prædicatur de humanitate Christi, non autem de homine Christo. III. q. 16. 3. c. ad 2. et 5 ad 2.

1. DEITAS inquantum una in pluribus personis convenit cum forma nominis collectivi. 1. q. 39. 5 ad 6.

2. Deitas non potest supponere pro persona. 1. q. 39. 5. o.

1. DELECTATIO non est generatio, sed generatum esse. 12. q. 31. 1. c. et q. 35. 5. c.

2. Delectatio, secundum Aristotelem, est quidam motus animæ, et constitutio simul tota, et sensibilis in naturam existentem. 12. q. 31. 1. c.

3. Delectatio est motus, qui est actus perfecti, non autem est motus, qui est actus existentis in potentia. 12. q. 31. 2 ad 1.

4. Delectatio est motus in appetitu animali, consequens apprehensionem boni naturalis, præsentis per sensum. 12. q. 11. 1 ad 3. et q. 31. 1. c. ad 2. et q. 35. 1. c.

5. Delectatio est operatio causaliter non autem formaliter, nec essentialiter. 12. q. 31. 1 ad 1.

6. Delectatio est passio animæ. 12. q. 31. 1. c. et 4 ad 2. et 5. c. fi. et ad 2. et q. 35. 1. c.

7. Nulla delectatio est quid optimum. 12. q. 2. 6. o.

8. Objectum delectationis est bonum apparens, conveniens, conjunctum. 12. q. 43. 12.

9. Delectatio est quietatio cognita in re convenienti. 12. q. 11. 1 ad 3. et q. 34. 1. c. et q. 43. 1. c.

10. Delectatio est quies appetitus tendentis in finem, propter præsentiam ejus, sed est motus appetitus ab appetibili præsentem immutante appetitum. 12. q. 31. 1 ad 2. et q. 33. 3 ad 1. et q. 34. 2 ad 2. et 3 ad 3. et 4. c. ad 1. et q. 33. 1. c.

11. Delectatio est sicut quies naturalis, sed tristitia est sicut quies violenta. 12. q. 31. 8. c. ad 1.

12. Delectari de Deo in via plene non possumus, sicut nec Deum cognoscere. 22. q. 44. 6. o.

13. Nulla delectatio est in carentibus omni cognitione. 12. q. 11. 2. c. et q. 31. 1. c. et q. 32. 1. c. et q. 35. 1. c. et q. 41. 3. c.

14. Delectatio proprie dicta est in Deo. 12. q. 31. 4 ad 2.

15. Delectatio diversimode est in Deo, angelis, hominibus et brutis. 1 2. q. 31. 4 ad 2.

16. Delectatio est in appetitu sensitivo et in appetitu intellectivo. 1 2. q. 30. 1. c. et q. 31. 4. o. et q. 35. 1. c.

17. Omnis delectatio est proprium accidens beatitudinis, vel partis ejus. 1 2. q. 2. 6. c. et q. 3. 4. c.

18. Causa proxima delectationis est operatio, cujus objectum est causa remota. 1 2. q. 32. 1. o.

19. Oportet quod omnis delectatio aliquam operationem consequatur. 1 2. q. 32. 1. o.

20. Omnis operatio procedens ex habitu perficiente naturam causat delectationem. 1 2. q. 100. 9. c. ad 3.

21. Operatio non est propter delectationem, sed e converso. 1 2. q. 4. 2. o.

22. Delectatio est major in principio operationis quam in processu ejus continuitate, quamvis forte in processu operatio sit intensior, et hoc triplici ratione, scilicet primo, quia cum operatio sit delectationis causa, quanto aliquid attentius operatur, tanto major delectatio ex operatione consurgit, homo autem in principio operationis attentior est ad operationem quam in progressu, et ideo in progressu operationis quando aliquis negligentius intendit operationi, non sentit tantam in operatione delectationem; secundo quia oportet in nobis delectationem esse secundum modum nostrae naturae, unde cum nostra natura sit mutabilis, non est nobis semper idem delectabile, quia jam mutati sumus a pristina dispositione, et sic post pauca, non est nobis conveniens quod prius conveniens erat, et ideo quod prius erat delectabile, postea fit minus delectabile, vel etiam triste, et hæc est etiam ratio, quare continuitas unius rei in nobis fastidium parit; alternatio vero delectat; tertio quia cum ad delectationem requiratur convenientis perceptio, quanto aliquid minus sentitur, minus est delectabile: res autem in sui novitate magis sentiuntur, quia postmodum earum dispositio fit quasi qualitas quædam inherens sentientibus. 1 2. q. 32. 1 ad 3.

23. Operatio unius potest esse causa delectationis in alio tripliciter, s. benefaciendo, faciendo æstimationem boni ejus, et propter amorem vel odium. 2 2. q. 32. 5. o.

24. Ad delectationem requiruntur duo, s. adeptio, vel conjunctio, vel præsentia boni convenientis, et cognitio hujus. 1 2. q. 32. o. et q. 33. 1. c. et q. 35. 1. 7. c. et q. 43. 1. c.

25. Motus est causa delectationis tripliciter, primo quia mutamur, secundo quia objectum excedit, tertio ratione cognitionis. 1 2. q. 32. 2. o.

26. Consuetudo delectant, quia fiunt connaturalia. 1 2. q. 32. 2 ad 3. et 8 ad 3.

27. Raro contingentia delectant, ratione admirationis et desiderii. 1 2. q. 32. 8 ad 3.

28. Benefacere aliis, est causa delectationis tripliciter, scilicet propter spem, vel amorem, ratione excellentiæ et ratione libertatis. 1 2. q. 32. 6. o.

29. Amor et concupiscentia causant delectationem, sed magis spes. 1 2. q. 32. 3 ad 3. et q. 35. 3 ad 2. et q. 100. 9 ad 3.

30. Spes ratione præsentis æstimationis delectat, sed ratione absentiae affligit. 1 2. q. 32. 3 ad 2. et q. 40. 8 ad 2.

31. Sensus magis delectat quam spes, et hæc magis quam memoria, quia delectatio est de re præsentia. 1 2. q. 32. 3. o. et 2 2. q. 30. 1 ad 3.

32. Vincere delectat inquantum demonstrat propriam excellentiam, ideo omnes ludi et pugnae delectant, propter spem victoriæ. 1 2. q. 32. 6 ad 3.

33. Otium, ludus, et omnia quæ ad requiem pertinent, sunt delectabilia, inquantum auferunt tristitiam, quæ est ex labore. 1 2. q. 32. 1 ad 3.

34. Omne simile ratione unitatis delectat, sed contristat per excessum corrumpendo, vel ut impedit proprium bonum. 1 2. q. 32. 7. o.

35. Redarguere et punire delectant, ratione propriæ excellentiæ, vel amoris, non autem propter malum alterius. 1 2. q. 32. 6 ad 3.

36. Dare aliis delectabilia, inquantum indicat proprium bonum, sed contristat inquantum evacuat illud. 1 2. q. 32. 6 ad 1.

37. Tristitia est causa per accidens delectationis, inquantum facit magis eam appeti, et propter eam fertur. 1 2. q. 35. 3 ad 1. et q. 48. 1. c.

38. Tristitia in præsentia causat delectationem, inquantum representat in memoria rem dilectam, sed in præterito, quia evasit ab aliquibus tristibus et dolorosis. 1 2. q. 32. 4. o.

39. Dilatatio metaphorice sumpta est effectus delectationis, amoris et desiderii. 1 2. q. 33. 1. o. et q. 37. 2. c.

40. Qui delectatur, constringit rem delectantem, dum ei fortiter inhaeret, sed cor suum ampliat, ut perfecte fruatur. 1 2. q. 33. 1 ad 3.

41. Delectatio perficit operationem tripliciter, s. ut finis, ut forma, et augendo. 1 2. q. 4. 1 ad 3. et q. 33. 4. o. et q. 34. 4 ad 3. et q. 40. 8. c.

42. Quælibet delectatio mitigat quamlibet tristitiam. 1 2. q. 35. 4 ad 2. et ad 3. et q. 38. 1. o. et 3. 4. c. et 5. o. et q. 48. 1. o. et III. q. 46. 8 ad 2.

43. Delectatio contemplationis adjuvat usum rationis, corporales autem impediunt tripliciter, s. per distractionem, contrarietatem et ligationem. 1 2. q. 4. 1 ad 3. et q. 33. 3. o. et 4 ad 1. et q. 34. 1 ad 1. et 2 2. q. 15. 3. o. et q. 53. 6. o.

44. Delectatio maxime corrumpit æstimationem prudentiæ, et præcipue in venereis, quia totam animam absorbet. 2 2. q. 53. 6. c. et q. 55. 8 ad 1. et q. 153. 5 ad 1.

45. Delectationes spirituales causant desiderium sui sine fastidio, nisi per accidens ratione corporis. 1 2. q. 33. 2. o.

46. Delectationes corporales ratione habiti excedentis causant fastidium, sed ratione non habiti causant desiderium. 1 2. q. 33. 2. o.

47. Delectationes corporales sunt medicinales, contra fastidium, vel sunt ægritudinales, i. inordinate amatae. 1 2. q. 31. 5. o. II. ad 1. et q. 48. 1. c.

48. Omnis tristitia impedit omnem delectationem per redundantiam, sed per se impedit tantum contraria. 1 2. q. 35. 4 ad 2. et ad 3. et 6. c. II. et III. q. 46. 8 ad 2.

49. Omnis tristitia impedit aliquam operationem, inquantum est contraria operanti. Sed non

omnis delectatio coadjuvat ad operandum. Imo extranea impedit, avertendo intentionem. 1 2. q. 33. 4. c.

50. Operatio secundum se est delectabilis, sed per accidens est pœnosa, et contristans, s. ratione motus fatigantis, ideo quies est delectabilis per accidens, i. removendo contristans, s. motum. 1 2. q. 32. 1 ad 3.

51. Quælibet delectatio contrariatur cuilibet tristitiæ secundum dispositionem subjecti, et secundum effectus, quia per primum natura confortatur, et per secundum molestatur. 1 2. q. 35. 4 ad 2, et ad 3, et q. 38. 1 ad 1.

52. Delectationi considerationis intellectus nulla tristitia contrariatur ratione sui, sed tantum ratione objecti. 1 2. q. 31. 5. c. fi. et q. 32. 7 ad 2, et q. 35. 5. o. et 2 2. q. 9. 4 ad 2, et q. 180. 8. c. et III. q. 46. 7 ad 4.

53. Dolor et tristitia contrariantur cuilibet delectationi secundum genus, non autem secundum speciem. 1 2. q. 35. 3. 4. o. et q. 38. 1 ad 1.

54. Delectatio potest esse integra et perfecta, non autem tristitia, sed semper est secundum partem. 1 2. q. 35. 6. c.

55. Delectatio et tristitia de eodem contrariantur secundum speciem, sed de oppositis habent convenientiam, et de disparatis sunt disparatæ. 1 2. q. 35. 4. o. et 5. c. et q. 36. 1 ad 2.

56. Omnes fugiunt quamlibet tristitiam, non autem omnes appetunt quamlibet delectationem. 1 2. q. 39. 1 ad 2, et 3. c.

57. Appetitus delectationis est major quam fuga tristitiæ secundum se, sed per accidens, est e converso tripliciter, s. primo, quia tristitia magis sentitur, secundo ex causa, tertio ex effectu. 1 2. q. 35. 6. o. et 2 2. q. 138. 1. c.

58. Delectatio magis afficit quam tristitia, quæ magis sentitur. 1 2. q. 29. 3. o.

59. Omne animal appetit delectationes naturaliter, ut medicinas, contra labores sensuum, et motuum. 1 2. q. 32. 7 ad 2, et 2 2. q. 4. 6. c.

60. Delectatio appetitus naturalis dicitur tantum delectatio; et opposita passio, dicitur dolor. Sed delectatio appetitus animalis dicitur etiam gaudium; et opposita passio, dicitur tristitia. Primæ sunt in quælibet potentia, secundæ vero in concupiscibili tantum. 1 2. q. 31. 3. o. et q. 35. 2. 7. c. et q. 41. 3. o.

61. Juvenes et melancholici vehementer appetunt delectationes sensuum, propter laborem suæ naturæ. 1 2. q. 32. 7 ad 2.

62. Delectatio naturaliter appetitur propter se finaliter, non autem formaliter, nec effective. 1 2. q. 2. 6 ad 1, et ad 3, et q. 34. 2 ad 2.

63. Delectatio corporalis plus appetitur quam spiritualis, per accidens, quia quidam abundant sensu et deficiunt intellectu; et quia pluribus est nota quam spiritualis. 1 2. q. 2. 6. c. ad 1 et ad 2, et q. 31. 5. c. et q. 32. 7 ad 2.

64. Non omnis delectatio est bona, nec omnis est mala, sed aliqua est bona, et aliqua mala. 1 2. q. 34. 1. 2. c.

65. Omnis tristitia per se est mala, licet per accidens possit esse bona, sed non omnis delectatio est bona per se. III. q. 15. 6 ad 2 et ad 3.

66. Delectatio de apparenti bono, et vero malo, et tristitia de apparenti malo, et vero bono, sunt malæ moraliter. 2 2. q. 35. 1. c.

67. Tristitia est materia delectationis et gaudii, per accidens tantum, et e converso, inquantum tristitia accidit esse bonum, et illis malum. 1 2. q. 35. 3 ad 2, et ad 3.

68. Delectatio non dicitur morosa, nisi sit cum consensu rationis deliberatæ. 1 2. q. 74. 6 ad 3, et q. 88. 4 ad 2.

69. Consensus rationis in delectationem cogitationis prævæ, ratione objecti est peccatum mortale, sed ratione cogitationis tantum est veniale, vel nullum, puta cum aliquis causa disputationis, vel confessionis, et hujusmodi, cogitat de peccatis carnalibus. 1 2. q. 31. 5. c. et q. 74. 8. o. et q. 88. 5 ad 2, et 2 2. q. 154. 4. c. et q. 180. 7. o.

70. Delectatio actus conjugalis de se non est peccatum mortale, nec veniale. 1 2. q. 34. 1 ad 1.

71. Actus matrimonii propter delectationem tantum, intra limites matrimonii, est peccatum veniale, sed extra limites matrimonii, vel excludendo ordinem finis ultimi, est peccatum mortale, quia quando est peccatum luxuriæ, propter solam inordinationem concupiscentiæ, sicut cum aliquis libidinose accedit ad suam uxorem, tunc est distinguendum, quia quandoque est talis inordinatio, quæ excludit ordinem finis ultimi, puta cum aliquis inquantum concupiscit delectationem veneream, quod ab ea non abstinere propter præceptum Dei; et quod illam mulierem cognoscere vellet, vel etiam aliam, præter matrimonii legem, et sic est peccatum mortale; quia concupiscentia non refrénatur intra limites matrimonii; aliquando vero inordinatio concupiscentiæ non tollit ordinem ultimi finis, quando s. aliquis, etsi superabundet in concupiscentia delectationis veneræ, tamen potius ab ea abstinere quam contra Dei præceptum ageret, nec istam mulierem, aut aliam cognosceret, si sua uxor non esset, et tunc concupiscentia sistit intra limites matrimonii, et est peccatum veniale. Manifestum est enim quod in quibusdam peccatis est quidem aliqua inordinatio, non tamen per contrarietatem ad ultimum finem, sed solum circa ea quæ sunt ad finem, inquantum plus vel minus debite eis intenditur, salvato tamen ordine ad ultimum finem, puta cum homo, etsi nimis ad aliquam rem temporalem afficiatur, non tamen pro ea vellet Deum offendere, aliquid contra præceptum ejus faciendo. 1 2. q. 87. 5. c. et 2 2. q. 68. 3. c.

72. Delectatio duplex, s. carnalis, i. quæ completur sensu carnis, s. ciborum et venereorum; et spiritualis, i. quæ completur sola apprehensione animæ. 2 2. q. 118. 6. c. et q. 123. 8. c.

73. Delectatio corporalis. i. secundum sensum, est vehementior quoad nos, sed delectatio spiritualis est simpliciter major, firmitior et dignior. 1 2. q. 2. 6. o. et q. 31. 5. o. et q. 38. 4. c. et 2 2. q. 141. 4 ad 4, et q. 180. 7. c.

74. Delectatio corporalis vocatur voluptas, quia pluribus est nota quam spiritualis. 1 2. q. 2. 6. c.

75. Delectationes corporales indigent tempe-

rari, et refrenari per rationem, non autem spirituales, quia non sunt secundum mentem, quae est regula, ideo secundum se sunt sobriae et moderatae. 1. 2. q. 31. 5 ad 3. et 2. 2. q. 141. 4 ad 4.

76. Nullus diu potest esse sine delectatione, ideo carens delectationibus spiritualibus, transit ad carnales. 2. 2. q. 35. 4 ad 2. et q. 119. 1. 3.

77. Delectatio spiritualis est tota simul, non autem corporalis. 1. 2. q. 31. 2. o. et 5. c. fi.

78. Delectatio secundum tactum est maior utilitate, et simpliciter, et naturalior, quam secundum alios sensus, sed delectatio secundum visum est maior ratione cognitionis. 1. 2. q. 31. 6. o. et 2. 2. q. 15. 3. o. et q. 141. 4. o. ad 3. et 7. c.

79. Delectatio contemplationis excedit omnem delectationem humanam. 1. 2. q. 3. 5. c. fi. et q. 38. 4. c. et 2. 2. q. 180. 7. o.

80. Delectatio vitae contemplativae est nobilior, convenientior nobis, purior et perfectior, quam vitae activae. 2. 2. q. 182. 1. c.

81. Delectatio contemplationis in via est imperfecta respectu contemplationis in patria. 2. 2. q. 180. 7 ad 3.

82. Contemplatio divinorum in via est majori, delectationis qualibet contemplatione alterius rei. 2. 2. q. 180. 7 ad 3.

83. Delectatio secundum voluntatem est mensura et regula omnis actus moralis, non autem delectatio secundum sensum. 1. 2. q. 33. 4. o.

84. Delectatio sensibilis fuisset major et purior ante peccatum quam post, sicut delectatio temperati quam intemperati. 1. q. 98. 2 ad 3.

85. Delectatio est prior amore, et ille desiderio, secundum rationem finis, sed ordine generationis est e converso. 1. 2. q. 25. 2. c. ad 3. et q. 34. 4 ad 1.

86. Delectatio contrariatur delectationi de objecto contrario. 1. 2. q. 31. 8. o.

87. Differentia inter delectationem, gaudium, exultationem, laetitiam, hilaritatem et jucunditatem. 1. 2. q. 31. 3. o. et q. 35. 2. c.

88. Delectatio est in tempore per accidens tantum, s. ratione transmutationis adjunctae. 1. 2. q. 31. 2. o.

89. Delectationes dupliciter sunt innaturales, s. quae sunt contra rationem, et quae sunt contra naturam communem. 1. 2. q. 31. 3. c. et 7. o.

90. Delectari propter se formaliter licitum est in omni delectabili, secundum suam formam, non autem finaliter. 1. 2. q. 70. 1 ad 2.

91. Delectatio non est finis charitatis, sed magis visio, cui consequitur. 1. 2. q. 4. 2 ad 3.

DELITIOSI dicuntur qui non possunt sustinere aliquos labores, nec aliquid minuens delectationem. 2. 2. q. 138. 1 ad 2.

DELICTUM communiter significat quaecumque omissionem, sed stricte, omissionem pertinentium ad Deum, vel quando scienter et cum contemptu omittit homo id quod facere debet. 2. 2. q. 79. 4 ad 1.

1. **DÆMONES**, secundum Apulejum, sunt corpora aerea, animo passiva, mente rationalia, tempore aeterna. 1. q. 51. 1 ad 1. et q. 115. 5. c.

2. **Dæmones**, secundum Porphyrium, sunt natura fallaces, et sensitivi. 1. q. 63. 4 ad 1.

3. In dæmonibus est ordo. 1. q. 109. 1. o.

4. Nomina aliquorum ordinum sunt in dæmonibus, non tamen Seraphin, nec Throni, nec Dominationes. 1. q. 63. 7 ad 1. et 9 ad 3. et q. 109. 1 ad 3.

5. Ordinatio dæmonum est sacra ex parte Dei, non autem ex parte ipsorum. 1. q. 109. 1 ad 2.

6. Dæmones vigent acumine scientiae, et lumen intellectuale in eis est perspicuum. 1. q. 64. 1. o.

7. Error est in intellectu dæmonum solum respectu supernaturalium. 1. q. 58. 5. o.

8. Dæmones cognoscunt veritatem tripliciter, s. per naturam, revelationem et experientiam. 1. q. 64. 1 ad 5. et 2. 2. q. 172. 5 ad 1. et 6. o.

9. Cognitio veritatis per naturam et per gratiam tantum speculativa est in dæmonibus, non autem produciens amorem Dei. 1. q. 64. 1. o.

10. Boni angeli revelant aliqua dæmonibus. 1. q. 64. 1. c. ad 5. et q. 109. 4 ad 1. et 2. 2. q. 172. 6 ad 2. et ad 3.

11. Revelationes a bonis angelis factae dæmonibus sunt illuminationes ex parte angelorum, quia ordinant eas ad Deum, non autem ex parte dæmonum. 1. q. 109. 4 ad 1.

12. Revelatio beatorum angelorum facta dæmonibus non est per modum illuminationis, sed locutionis. 2. 2. q. 172. 5 ad 2.

13. Dæmones cognoscunt futura contingentia. 1. q. 57. 3. c. et q. 86. 4 ad 2.

14. Illuminatio non est in dæmonibus, sed conceptus suos manifestant per modum locutionis. 1. q. 109. 3. o. et 2. 2. q. 172. 5 ad 2.

15. Dæmon non habet cognitionem matutinam, nec vespertinam, sed nocturnam. 1. q. 64. 1 ad 3.

16. Dæmones cognoscebant Christum esse Messiam promissum in lege, non autem divinitatem ejus, nisi per conjecturas. 1. q. 64. 1 ad 4. et III. q. 41. 1 ad 1. et q. 44. 1 ad 2. et q. 47. 5. c.

17. Dæmon prohibebatur virtute divina ab investigatione beatæ Mariæ, nec noverat divinitatem Christi, sed confitebatur suspicando. III. q. 29. 1 ad 3. et q. 41. 1 ad 1. et q. 44. 1 ad 2. et q. 47. 5. c.

18. Dæmones sciunt se damnatos in perpetuum. 2. 2. q. 18. 3. c.

19. Liberum arbitrium dæmonum est obstinatum in malum principaliter ex justitia Dei non dantis gratiam, secundo ex indivisibili appetitu eorum, tertio ex cognitione intellectiva, quia non possunt deponere aestimationem semel habitam. 1. q. 64. 2. o.

20. Omnis motus liberi arbitrii dæmonum est inordinatus, nec possunt se preparare ad gratiam. 1. q. 64. 2 ad 5.

21. Dæmones possunt facere actum bonum ex genere, sed nullo modo ex bona voluntate. 1. q. 64. 2 ad 5.

22. Dæmones non sunt naturaliter mali, sed propria voluntate. 1. q. 63. 4. o. et q. 67. 4 ad 4.

23. Natura dæmonum est bona, sed voluntas eorum est mala, cujus malitiæ ipsi sunt causa. 1. q. 64. 3 ad 3.

24. Omnis actus naturæ dæmonum est bonus, et actus voluntatis ejus est malus. 1. q. 64. 3 ad 5.

25. Dæmones non diligunt se mutuo, licet concordiam habeant in malo. I. q. 109. 2 ad 2.

26. Nulla passio sensitiva est in dæmonibus, sed timor et dolor voluntatis est in eis. I. q. 63. 2 ad 2. et q. 64. 3. c.

27. Furor, phantasia et concupiscentia non sunt in dæmonibus, nisi metaphorice, id est velle inordinate. I. q. 54. 5 ad 3. et q. 58. 5. c. fi. et q. 59. 4 ad 1.

28. Dæmon est caput omnium malorum, non influxu interiori, sed gubernatione exteriori, inquantum avertuntur a Deo. III. q. 8. 7. 8. o.

29. Dæmon et Antichristus sunt tantum unum caput eorum, quia Antichristus dicitur caput, quia in eo erit plenissime malitia diaboli. III. q. 8. 8 ad 1.

30. Dæmones meruerunt beatitudinem, sed statim præbuerunt impedimentum ejus. I. q. 63. 5 ad 4. et 6. o.

31. Omnes dæmones simul peccaverunt, et tanto gravius, quanto superiores. I. q. 63. 8 ad 1. et ad 3. et 2. 2. q. 24. 3 ad 3.

32. In omnibus quæ agunt dæmones propria voluntate, peccant mortaliter. I. q. 61. 2 ad 5. et 1. 2. q. 89. 4. o.

33. Peccatum dæmonis durat adhuc secundum appetitum, non autem secundum æstimationem. I. q. 64. 2 ad 3.

34. Primum peccatum Adæ, vel dæmonum, non fuit blasphemia in Spiritum sanctum, licet potuerit esse. 2. 2. q. 163. 4 ad 3.

35. Omnia peccata sunt in dæmonibus secundum reatum, sed tantum spiritualia, secundum affectum. I. q. 63. 2. o.

36. In dæmonibus non fuit labor, nec tædium, nec accidiæ peccatum. I. q. 63. 2 ad 2.

37. In dæmonibus non sunt proprie nisi duo peccata, s. superbia et invidia. I. q. 63. 2. o.

38. Dæmones non affliguntur peccato carnali, sed tentant ex invidia. I. q. 63. 2 ad 1. et 2.

39. Dæmon tentavit primos parentes ex invidia. I. q. 63. 2. o.

40. Dæmon non potuisset tentare hominem in statu innocentie, suggestionem interiori, quia per hanc immutatur phantasia. 2. 2. q. 165. 2 ad 2.

41. Dæmon tentans primos parentes promiserat Adæ quod sciret bonum et malum, sed non solvit promissum. 2. 2. q. 163. 2. o.

42. Dæmon tentans primos parentes non potuit sumere formam quam voluit, sed tantum serpentis. 2. 2. q. 165. 2 ad 3.

43. Tentare ad nocendum est proprium dæmonum, sed mundus et caro tentant instrumentaliter. Deus autem tentat faciendo sciri virtutem tentati. I. q. 114. 2. o. et 2. 2. q. 97. 2. o.

44. Impugnatio dæmonum est ex malitia eorum, s. ex superbia et invidia, sed ordinatio ejus est a Deo. I. q. 64. 4. c. et q. 114. 1. o.

45. Dæmones dupliciter impugnant homines, s. instigando ad peccatum, et puniendo; secundo modo mittuntur a Deo, non autem primo modo. I. q. 114. 1 ad 1.

46. Tentatio dæmonum non semper est peccatum, quia vitari non potest, sicut vitari potest tentatio carnis; ideo tentatio carnis sine peccato

esse non potest, ut patet per glosam. 1. 2. q. 80. 3 ad 3. et III. q. 41. 1 ad 3.

47. Dæmones maxime gaudent de peccato luxurie, propter difficultatem evadendi. 1. 2. q. 73. 5 ad 2.

48. Omnia peccata sunt ex suggestionem dæmonum indirecte, non autem directe. I. q. 63. 2. c. et q. 114. 3. o. et 1. 2. q. 80. 4. o. et III. q. 8. 7 ad 2.

49. Dæmones non sunt causa peccatorum nostrorum, nisi indirecte, s. persuadendo, vel proponendo aliquod appetibile. 1. 2. q. 75. 3. o. et q. 80. 1. o. et III. q. 8. 7. o.

50. Dæmon potest impedire usum rationis, si permittatur; ideo potest sufficienter impellere in actum peccati, non autem in peccatum. 1. 2. q. 80. 3. o.

51. Dæmones inducunt ad peccatum interius operando, s. in phantasiam et in appetitum sensitivum tantum. 1. 2. q. 80. 2. o.

52. Dæmon non statim tentat hominem spiritualium de gravibus peccatis. III. q. 41. 4. c.

53. Dæmones victi non cessant a tentatione aliorum, nec ejusdem semper, sed ad tempus. I. q. 114. 5. o.

54. Remedium semper est paratum hominibus contra dæmones, ex passione Christi, etiam tempore Antichristi. III. q. 49. 2 ad 2 et ad 3.

55. Dæmones fingunt se esse animas defunctorum, ut inducant in errorem, vel etiam divina dispensatione apparent animæ defunctorum; nam, secundum Augustinum, non est absurdum credere, aliqua dispensatione permissum fuisse, ut non dominante arte magica vel potentia, sed dispensatione occulta, quæ pythouissam et Saulem latebat, se ostenderet spiritibus aposti aspectibus regis, divina eum sententia percussurus; vel non vere spiritus Samuelis a requie sua excitatus est, sed aliquod phantasma et illusio imaginaria, diaboli machinationibus facta, quam Scriptura Samuelem appellat, sicut solent imagines rerum suarum nominibus appellari. I. q. 89. 8 ad 2. et q. 117. 4 ad 2. et 2. 2. q. 95. 4 ad 2. et q. 174. 5 ad 4.

56. Non licet habere familiaritatem cum dæmone, nec requirere veritatem ab eo, ad cognitionem occultorum, s. de iis quæ excedunt facultatem et cognitionem humanam, nec a dæmonibus auxilium implorare, quia est apostasia a fide (secundum Augustinum). I. q. 114. 4. c. ad 2. et 2. 2. q. 90. 2. 3. o. et q. 95. o. et q. 96. o.

57. Dæmon veritatem dicit, ut decipiat. I. q. 64. 2 ad 5.

58. Dæmones faciunt aliquas levitates, ut sint familiares hominibus, quos conantur decipere. I. q. 89. 4 ad 3. et 1. 2. q. 89. 4 ad 3.

59. Querere aliquid a dæmone, sponte occurrente licet, propter utilitatem aliorum, maxime quando virtute divina compelli potest ad dicendum vera, sicut Christus fecit. Nam et Beda dicit, non velut inscius dominus inquiri, sed ut confessa peste quam tolerabat, virtus curantis gratus emicaret, et sicut Jacobus, et Simon, et Judas fecerunt, non autem licet dæmonem invocare ad auxilium vel cognitionem occultorum, inquirendo ab ipso. 2. 2. q. 90. 2. c. fi. et 3. c. et q. 95. 4 ad 1. et ad 3. et q. 96. 2 ad 3. fi.

60. Invocantes dæmonem peccant mortaliter, et sunt apostata a fide (secundum Augustinum) propter pactum initum cum dæmone, tacite vel expresse, vel verbotenus si invocatio intersit, vel facto aliquo, etiamsi sacrificia desint. 2. 2. q. 96. 2 ad 3. fi.

61. Dæmones alliciuntur diversis generibus herbarum, animalium, carminum et rituum, ut signis, non autem ut rebus. 1. q. 115. 5 ad 3. et 2. 2. q. 85. 2 ad 2. et q. 96. 2. o.

62. Dæmones vocati sub certa constellatione veniunt, licet non subsint cælis, nec alicui virtuti corporali, ut ducant in errorem, vel quia coguntur a superioribus dæmonibus. 1. q. 115. 5. o.

63. Dæmones vocati sub certa constellatione veniunt, quia sciunt illius virtutem juvare ad effectum requisitum. 1. q. 115. 5 ad 2.

64. Dæmones plus vexat lunaticos in augmento lunæ, ut eam infament, et quia tunc cerebrum est sic dispositum per lunam. 1. q. 115. 5 ad 1.

65. Dæmones maxime anhelant ad hoc ut eis exhibeatur cultus divinus. 2. 2. q. 85. 2 ad 3.

66. Deus non est in dæmone nec in peccatore simpliciter, sed ut est creatura, vel addendo per essentiam, præsentiam et potentiam. 1. q. 8. 1 ad 4.

67. Dæmon habet potestatem aliquam in homine, ex hoc quod subditur peccato originali, vel actuali. III. q. 71. 2. c. ad 1.

68. Nullus ante passionem Christi potuit evadere manus dæmonum, quin descenderet ad infernum. III. q. 49. 2 ad 2. et 5 ad 1. et q. 52. 5 ad 2. et 6 ad 2.

69. Dæmon etiam nunc potest Deo permittente homines tentare quantum ad animam, et vexare quantum ad corpus. III. q. 49. 2 ad 2.

70. Idem dæmon potest recipere semen viri, et transfundere in mulierem; et generabitur homo qui erit filius viri, et non dæmonis, sicut et aliarum rerum semen assumunt (secundum Augustinum). 1. q. 51. 3 ad 6.

71. Dæmones non permittuntur facere omnia quæ possunt naturaliter, nec datur eis potestas faciendi aliquid supernaturaliter. 1. q. 114. 4. ad 2. et III. q. 29. 1 ad 3. et q. 75. 4. c. ad 3.

72. Etsi dæmones animam alicujus sancti evocare non possint, neque cogere ad aliquid agendum, potest tamen hoc fieri divina virtute, ut dum dæmon consulitur, ipse Deus per suum nuntium, veritatem enunciet, sicut per Heliam respondit. 2. 2. q. 174. 5 ad 4.

73. Dæmones frequenter apparent in figuris bestiarum, quæ designant conditiones eorum, ex providentia et permissione Dei, sicut in figura serpentis, cum esset tamen in dæmone decipiendi cupiditas (secundum Augustinum). 2. 2. q. 165. 2 ad 3.

74. Potestas duplex dæmonis, s. quæ sufficienter impellit in actum peccati, sed non in peccatum, et quæ trahit ad supplicium. 1. 2. q. 80. 3. o.

75. Dæmones non possunt producere effectus qui non sunt in potestate alicujus virtutis naturalis active, ut suscitare mortuos, et hujusmodi, nisi in præstigio. 1. q. 91. 1 ad 1. et ad 3. et q. 114. 4. c. ad 2.

76. Dæmones possunt vere naturales effectus producere, sed mediatis agentibus naturalibus. 1. q. 114. 4. c. ad 2. et q. 115. 5. ad 1. et q. 117. 3. c.

77. Dæmones nullam formam possunt influere in materiam, nisi mediante agente naturali, sed solus Deus. 1. q. 91. 2. c. et q. 105. 1 ad 1. et q. 114. 4. c. ad 2.

78. Dæmon potest dupliciter facere aliquid apparere aliud quam sit, scilicet immutando alicujus phantasiam interiorius, et alios corporeos sensus, vel exteriorius aliquid corpus formando. 1. q. 114. 4 ad 2.

79. Pluvia et venti, et quæcumque solo motu locali fiunt, possunt causari a dæmonibus. 1. 2. q. 80. 2. c.

80. Christus sufficienter probavit quadrupliciter quod expelleret dæmones per virtutem Dei, et non per virtutem dæmonum, primo per hoc quod Satanas contra seipsum non dividitur; secundo exemplo aliorum, qui dæmonia ejiciebant per spiritum Dei; tertio quia dæmonum expellere non posset, nisi ipsum vicisset virtute divina; quarto quia nulla convenientia in operibus nec in effectu erat sibi et Satanæ, cum Satanas dispergeret quos Christus colligebat. III. q. 43. 2 ad 3.

81. Christus permisit dæmones intrare in porcos et affligere illum quem liberavit, triplici ratione, scilicet ut instruat magnitudinem nocimenti dæmonum, qui hominibus insidiantur; ut omnes discerent quod nec adversus porcos audent aliquid facere, nisi ipse concesserit; et ut ostenderet quam graviora illos homines operati essent, quam in illos porcos, nisi essent divina providentia adjuti. III. q. 44. 1 ad 4.

82. Dæmones superiores expellunt inferiores corporaliter, non autem a dominio animæ; sed Christus utroque modo expellit utrosque. III. q. 43. 2 ad 3.

83. Locus duplex debetur dæmonibus, scilicet aer caliginosus, causa exercitandi homines usque ad diem judicii; et infernus, ratione pœnæ. 1. q. 64. 4. o.

84. Dæmones, ubicumque sint, habent semper secum infernum; nec diminuitur pœna eorum ex recessu. 1. q. 64. 4 ad 3.

85. Pœna dæmonum in nullo mitigatur per potestatem puniendi alios. 1. q. 109. 2 ad 3.

DÆMONIACI nesciunt quid loquantur quando dæmon loquitur in eis, sicut nec serpens quo diabolus tentavit Evam, nec asina qua angelus locutus est ad Balaam. 2. 2. q. 165. 2 ad 4.

1. DEMONSTRATIO duplex, scilicet propter quid, id est, per causam, et signi, id est, per effectum. 1. q. 2. 2. c.

2. Demonstratio duplex, scilicet ad sensum et ad intellectum. 1. q. 13. 1 ad 3.

3. Ex quolibet effectu notiori potest demonstrari propriam ejus causam esse. 1. q. 2. 2. c. ad 3.

4. Unius conclusionis est tantum unum medium demonstrativum, sed multa probabilia. 1. q. 47. 1 ad 3.

1. DENOMINATIO quælibet fit ab aliquo ha-

bente se per modum formæ, non autem semper a forma. I. q. 13. 11. c. et q. 37. 2. c.

2. Transcendentia denominant se ipsa, non autem formæ speciales. I 2. q. 55. 4 ad 1.

3. Agens denominatur ab actione, non autem ab effectu, nisi sit de intellectu actionis. I. q. 37. 2. c. ad 2.

4. In respectivis fit denominatio ab extrinseco, non autem in absolutis. I. q. 6. 4. c. et q. 37. 2. c. et I 2. q. 7. 2 ad 1.

5. Omnia quæ habent ordinem ad aliquid unum, licet diversimode, denominari possunt ab eo. III. q. 60. 1. c.

1. DENUNCIATIO semper debet fieri in peccatis occultis præcedente secreta admonitione, nisi mora sit periculosa. 2 2. q. 33. 7. c.

2. In denunciatione non requiritur scriptura, quia denunciatus non obligat se ad probandum, nec punitur non probans. 2 2. q. 68. 2 ad 3.

1. DEPOSITUM datur ad utilitatem dantis; sed mutuum, ad utilitatem accipientis. I 2. q. 105. 2 ad 5. et 2 2. q. 62. 6. c.

2. Lex vetus bene ordinavit de mutuis et de depositis. I. q. 105. 2 ad 4. et ad 5.

3. Depositus gladius non debet restitui furioso. 2 2. q. 51. 4. c. et q. 57. 2 ad 1. et q. 62. 5 ad 1. et q. 120. 1. c.

4. Furans suum depositum peccat et tenetur relevare gravamen depositarii. 2 2. q. 63. 4 ad 3. et 5 ad 3.

5. Depositum amittens sine culpa, non tenetur restituere. I 2. q. 105. 2 ad 5. et 2 2. q. 62. 6. c.

1. DERISIO de re notabili est peccatum mortale, et est gravius quam contumelia; sed gravissimum derisio Dei, secundo parentum, tertio iustorum. 2 2. q. 75. 2. c.

2. Derisio secundum rationem suam est minus grave peccatum detractio et contumelia, licet quandoque sit e converso. 2 2. q. 75. 2 ad 3.

3. Recidivans et simulans, id est, fictus, non derident Deum expresse, sed interpretative. 2 2. q. 75. 2 ad 2.

1. DESCONDERE Christum ad inferos, fuit conveniens. III. q. 52. 1. c. et 4. c.

2. Christus per suum effectum descendit usque ad infernum damnatorum. III. q. 51. 2. c.

3. Christus per essentiam descendit tantum ad limbum patrum, sed per suum effectum descendit ad quemlibet infernum. III. q. 53. 2. c.

4. Christus descendens illuminavit limbum patrum, quoad eos tantum. III. q. 52. 2 ad 1.

5. Christus post mortem statim descendit, et statim liberavit justos qui erant in limbo. III. q. 52. 4 ad 1. et 5. ad 3.

6. Christus descendens nullum damnatum liberavit de inferno, nec de limbo puerorum, nec de purgatorio, sed tantum omnes justos. III. q. 52. 5. 6. 7. 8. c.

7. Christus descendens in infernum damnandos confutavit de eorum incredulitate, sed purgandis dedit spem gloriæ. III. q. 52. 2. c. ad 3. et 6. ad 1.

8. Christus descendens ad inferos liberavit a purgatorio sufficienter purgatos, vel qui dum hic viverent, hoc meruerunt per fidem et dilectionem

et devotionem ad mortem Christi. III. q. 52. 4 ad 2.

9. Christus descendens ad inferos operatus est in virtute passionis suæ, confringendo vectes, id est, impedimenta impediencia patres exire. III. q. 52. 4. ad 2. et 5. 6. 7. c. et 8. c. ad 2.

10. Descensus duplex convenit Christo, s. de cælo, secundum deitatem, non quidem motu locali, sed incarnatione secundum exinanitionem; et ad inferos, secundum animam qui est motus localis; et convenit Christo secundum conditionem humanæ naturæ. III. q. 57. 2 ad 2.

11. Christus secundum animam tamdiu fuit in inferno, ad quem descendit, quamdiu corpus ejus fuit mortuum. III. q. 52. 2. c.

12. In mysterio incarnationis non consideratur ascensus, quasi alicuius præexistentis, et proficientis; sed descensus Verbi, ad imperfectionem nostræ naturæ. III. q. 33. 3 ad 3. et q. 34. 1 ad 1.

13. Christus postquam ascendit, aliquando descendit de cælis ad terram. III. q. 57. 6 ad 3.

14. Describuntur aliqua in libris materialibus, ad succurrendum memoriæ. I. q. 24. 1. c.

DESERERE gregem sibi commissum procedit vel ex timore male humiliante, vel ex amore male inflammante, vel ex amore salutis propriæ, ut si prælatus solus quæretur. I 2. q. 72. 3. c.

DESERTUM. Nullus de filiis Israel natus in deserto, mortuus est ibi. III. q. 70. 4 ad 3.

1. DESIDERIUM dicitur dupliciter, s. appetitus rei non habitæ, et intensio affectus tollens fastidium. I 2. q. 33. 2. c.

2. Desiderium est de bono non habito, sed amor est de bono absolute. I. q. 20. 1. c. ad 2.

3. Desiderium, spes, amor et odium, sunt aliquo modo in carentibus cognitione, non autem timor, nec desperatio. I 2. q. 41. 3. c.

4. Desiderium propriè est in appetitu sensitivo et in appetitu rationali. I 2. q. 53. 1 ad 2.

5. Desiderium est in concupiscibili. I 2. q. 23. 2. c. et q. 40. 1. c.

6. Desiderium naturale rationalis creaturæ est ad cognoscendum genera, species et rationem omnium rerum; non autem omnia individua vel futura contingentia, quæ solus Deus in sua eternitate cognovit. I. q. 12. 8 ad 4. et q. 14. 13. c.

7. Omne quod naturaliter desideratur ab homine, naturaliter cognoscitur ab eo. I. q. 2. 1 ad 1. et q. 63. 3. c.

8. Desiderium animæ beatæ quiescit ex parte appetibilis, non autem ex parte appetentis. I 2. q. 4. 5 ad 5.

9. Inest unicuique rei naturale desiderium ad conservandum suum esse. I. q. 5. 2 ad 3 et ad 4. et q. 63. 3. c. et q. 104. 2. 3. c.

10. Desiderium quodammodo facit desiderantem aptum et paratum ad susceptionem desiderati. I. q. 12. 6. c. fi.

1. DESPERATIO non importat solam privationem spei; sed recessum a re desiderata, propter impossibilitatem æstimatam. I 2. q. 40. 4 ad 3.

2. Desperatio non respicit malum sub ratione mali; sed per accidens quandoque inquantum facit impossibilitatem adipiscendi; sed potest esse ex solo excessu boni. I 2. q. 40. 4 ad 1.

3. Desperatio est peccatum in appetitu. 22. q. 20. 1. o. et 2. c.

4. Desperatio est minus grave peccatum infidelitate, et odio Dei, sed periculosius. 22. q. 20. 3. o.

5. Desperatio potest esse sine infidelitate. 22. q. 20. 2. o.

6. Desperatio principaliter causatur ex accidia, seu tristitia et negligentia; secundo ex luxuria. 22. q. 24. 4. o.

7. Desperatio est prior timore, sicut ratio et causa ejus, ideo timor consequitur desperationem vincendi. 12. q. 25. 3. c.

8. Desperatio oritur occasionaliter ex timore Dei et horrore peccatorum, non autem directe. 22. q. 20. 1 ad 2.

9. Desperatio in damnatis non est culpa, sed pars damnationis; sicut nec in viatore, de re non nata haberi. 22. q. 21 ad 3.

1. DESPONSATIO beate Mariæ fuit facta duodecim rationibus, sc. ne Christus infidelibus, tanquam illegitime natus abjiceretur, ut consueti modo, ejus genealogia, per virum describeretur; et ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum vehementius nocumenta procurasset. Et ut a Joseph nutriretur; et per hoc beata Virgo redditur immunis a poena, ne s. lapidaretur a Judæis, tanquam adultera; et ut per hoc ab infamia liberaretur; et ut ei Joseph ministerium exhiberet; et testimonio Joseph comprobatum est Christum ex Virgine natum; et verba Virginis matris magis credibilia redduntur, suam virginitatem asserentis; et ut tolleretur excusatio virginibus, quæ propter suam incautelam non vitant infamiam; et per hoc significatur universalis Ecclesia, quæ cum virgo sit, desponsata tamen est uni viro Christo; et quod mater Domini fuit desponsata et virgo; in persona ipsius et virginitas et matrimonium honoratur, contra hereticos, alteri horum detrahentes. III. q. 29. 1. o.

DESTINARE est dirigere aliquid in aliquid, vel mente proponere. I. q. 23. 1. c. et 2 ad 2.

1. DETRACTIO quæ est occulta maledictio, ad denigrationem famæ, per impositionem falsi, per adauktionem mali, per revelationem mali occulti, et per depravationem intentionis, de se est peccatum mortale: ex levitate vero, est veniale, nisi sit de gravi; sed propter bonum cum debitis circumstantiis, nullum est peccatum. 22. q. 3. 1. 2. o. et q. 74. 1. o. et q. 75. 1. c.

2. Detractio non est illa iræ, sed invidiæ. 22. q. 73. 3 ad 3.

3. Detractio contrariatur adulationi, quoad ea quæ dicuntur, licet utrumque sit malum, non autem quoad finem, quia prima intendit infamiam, secunda vero delectationem. 12. q. 115. 1. ad 3.

4. Diligens et insidiosa inquisitio eorum quæ ab aliis fiunt, ordinatur ad aliquid noxium, s. ad detrahendum proximo. 22. q. 167. 2. o. ad 3. fi.

1. DEVOTIO est spiritualis actus voluntatis, prompte tradendi se ad famulatum Dei. 22. q. 82. 1. o. et 2. c. et q. 83. 3 ad 1.

2. Devotio est principalis actus religionis virtutis. 22. q. 82. 2. o. et q. 83. 3 ad 1. et 15. c. et q. 104. 3 ad 1.

3. Devotio est pinguedo animæ causata a charitate, et conservans eam. 22. q. 82. 2 ad 2. et 3. c.

4. Causa devotionis triplex, s. extrinseca et principalis, id est, Deus; et intrinseca duplex, s. contemplatio bonitatis Dei; et beneficiorum ejus, et consideratio propriorum defectuum excludens præsumptionem. 22. q. 82. 3. o. et 4. o.

5. Consideratio eorum quæ sunt apta excitare dilectionem Dei; causat devotionem, sed consideratio distrahentium mentem a divinis impedit eam. 22. q. 82. 3 ad 2.

6. Ea quæ pertinent ad humanitatem Christi maxime excitant devotionem manuduendo, licet devotio sit circa ea quæ sunt divinitatis, vel etiam utrumque. 22. q. 82. 3 ad 1.

7. Devotio primo et per se causat delectationem et lætitiā; secundario autem et per accidens, causat tristitiā. 22. q. 82. 4. o.

8. Qui semel orat devote, remanet devotior per plures dies. 22. q. 83. 14 ad 4. et q. 171. 2 ad 2.

9. Mens semel ad devotionem excitata, facilius postea ad devotionem pristinam revocatur; ideo ad hoc orationes crebræ sunt necessariae. 22. q. 171. 2 ad 2.

10. Devotio ad sanctos non terminatur ad eos, sed transit in Deum; devotio vero ad dominos temporales, est alterius rationis. 22. q. 82. 2 ad 3.

11. Devotio abundat in simplicibus mulieribus propter humilitatem elationem comprimendo sed scientia, et quolibet perfectio subjecta Deo augeat devotionem. 22. q. 82. 3 ad 3.

1. ESSE proprie convenit Deo. I. q. 13. 11. o.

2. Deum esse demonstratur multipliciter. I. q. 2. 3. o.

3. Deum esse est demonstrabile per effectus a posteriori tantum. I. q. 2. 1. o. fi. et 2. o.

4. Dei non est demonstratio, nisi per effectum. I. q. 3. 5. o. fi.

5. Deum esse non est per se notum, sed est primum inter omnia credibilia. I. q. 2. 1 ad 2. et 22. q. 16. 1. o.

6. Deum esse non est nobis naturaliter notum secundum se, sed secundum similitudinem et participationem ejus. I. q. 2. 1 ad 1.

7. De Deo scimus an est, i. hanc propositionem esse veram ex effectibus ejus; non autem actum essendi ejus, sicut neo essentia ejus. I. q. 3. 4 ad 2.

8. Esse Dei est esse cujuslibet creaturæ exemplariter vel causaliter; non autem formaliter seu essentialiter. I. q. 3. 8. o.

9. Esse Dei est proprium, et determinatum, et distinctum, a quolibet esse creaturæ, per hoc quod ei non potest aliquid addi. I. q. 3. 2 ad 3. et 4 ad 1. et q. 7. 1 ad 3.

10. Esse Dei, per hoc quod est subsistens, non receptum in aliquo, distinguitur a quolibet alio. I. q. 3. 2 ad 3. et 4 ad 1. et q. 7. 1 ad 3. et q. 44. 1. c.

11. In solo Deo, esse et essentia sunt idem realiter. I. q. 2. 1. c. et q. 3. 4. o. et q. 5. 6. c. et q. 6. 3. c. et q. 12. 2. c. ad 3. et 4. c. et q. 13. 11. c. et q. 14. 4. c. et 14 ad 2. et q. 25. 1 ad 2. et q. 44. 1. c.

et q. 45. 1 ad 5. et q. 50. 2 ad 3. et q. 54. 1. et c. et 3. c. et q. 61. 1. o. et q. 75. 5 ad 4. et q. 104. 1. c. fi. et 12. q. 3. 7. c. et iii. q. 13. 1. c.

12. *Essentia divina est actus purus; angelica vero est intelligibilis in actu, sed intellectus noster est intellectus in potentia tantum.* i. q. 25. 1. c. et q. 87. 1. c. ad 2.

13. *Deo est sua essentia.* i. q. 3. 3. o. et q. 11. 3. c. ad 2. et q. 29. 4. c. ad 1.

14. *De Deo non possumus scire quid est.* i. q. 1. 7 ad 1. et q. 2. 2 ad 2. et q. 3. principio, et q. 12. 12. c. ad 1. et 13 ad 1. et q. 13. 8 ad 2.

15. *Essentia divina est omne quod est in ea.* i. q. 40. 1 ad 1.

16. *Deus tripliciter dicitur, s. essentialiter, participative, et nuncupative.* i. q. 13. 9. 10. o. et 22. q. 85. 2 ad 1.

17. *Deus essentialiter est extra ordinem totius creaturæ.* i. q. 28. 1 ad 3.

18. *Deus est forma.* i. q. 3. 2. c. fi. et ad 3. et 7. 8. c. et iii. q. 2. 1. c.

19. *Una tantum forma est in divinis.* i. q. 31. 2 ad 2.

20. *Deus non est forma inhærens.* i. q. 3. 8. o.

21. *Deus non est forma corporis.* i. q. 3. 8. o. et iii. q. 2. 1. c. ad 2. et q. 5. 1 ad 2. et q. 50. 2 ad 3.

22. *Deus non est anima mundi, contra quosdam, nec anima cæli, contra Almarianos. Nec materia prima, contra David de Dinando.* i. q. 3. 8. c. et q. 51. 1 ad 1. et q. 90. 1. c.

23. *Anima attribuitur Deo secundum similitudinem actus.* i. q. 3. 2 ad 1. et q. 19. 11. c.

24. *Deus non est corpus.* i. q. 3. 1. o.

25. *Deus non habet diffinitionem.* i. q. 1. 7 ad 1. et q. 2. 2 ad 2. et q. 3. 5. c. fi.

26. *Deus non est genus, nec species.* i. q. 3. 5. c. et q. 30. 4 ad 3.

27. *Deus non est in genere, nec in prædicamento per se, nec reductive ut principium.* i. q. 3. 5. o. et q. 4. 3 ad 1. et q. 6. 2 ad 3. et q. 88. 2 ad 4.

28. *Substantia secundum quod significat per se existere, id est, non in alio, convenit Deo, non autem proprie, nec univoce.* i. q. 29. 3 ad 4.

29. *Solus Deus est omnino simplex.* i. q. 3. o. et q. 9. 1. c. et q. 25. 1. c. et q. 28. 2. c.

30. *In Deo nulla est compositio. Sed hanc pluralitatem, quæ est secundum rationem, representat in propositione pluralitas prædicati et subjecti; unitatem vero representat per compositionem. Quandoque enim intellectus noster enunciationem de Deo format, cum aliqua diversitatis nota, præpositionem interponendo, ut cum dicitur, bonitas est in Deo, quare et hic designatur aliqua diversitas, quæ competit intellectui; et aliqua unitas, quam oportet ad rem referre.* i. q. 13. 12. c. fi.

31. *In solo Deo sunt idem suppositum et natura, et in omnibus creaturis differunt.* iii. q. 27. 1. c.

32. *In Deo non est materia, nec potentia, sed est purus actus.* i. q. 3. 1. 2. c. et q. 7. 1. c. et q. 9. 1. c. et q. 12. 1. c. et q. 14. 2 ad 3. et 3. c. ad 2. et q. 25. 1. c. et q. 49. 3 ad 2. et q. 50. 2 ad 3. et

q. 54. 1. c. et q. 75. 5 ad 4. et q. 87. 1. c. et q. 89. 2 ad 3. et q. 90. 1. c. et q. 115. 1 ad 2. et 12. q. 49. 4. c. et q. 50. 5. c.

33. *Deus est perfectissimus.* i. q. 4. 1. o. et q. 25. 1. c. et 22. q. 161. 1 ad 4.

34. *Quicquid entitatis, bonitatis et perfectionis est in creatura quacumque, totum est eminentius in Deo.* i. q. 4. 2. o. et q. 6. 1 ad 2. et 2. 3. 4. c. et q. 9. 1. c. et q. 11. 3. c. et q. 12. 2. c. et q. 13. 2. 3. 4. 5. c. et q. 14. 6. 11. c. et q. 25. 1. c. ad 3. et 3. c. et q. 26. 1. c. ad 1. et 4. o. et q. 28. 2 ad 3. et q. 29. 3. c. et q. 49. 3. c. et q. 75. 1 ad 5. et q. 91. 1. c.

35. *Quicquid est in Deo, est Deus.* i. q. 3. 3. c. et q. 27. 3 ad 2. et 4 ad 1. et q. 28. 2. c. et q. 40. 1. c.

36. *Deus et creatura non est aliquid melius, nec majus, quam solus Deus.* i. q. 4. 2. o. et q. 103. 3 ad 3. et 12. q. 34. 3 ad 2.

37. *In Deo est magnitudo virtutis et perfectionis, non autem magnitudo mollis.* i. q. 42. 1 ad 1. et 4 ad 2. iii. q. 58. 3. o.

38. *Magnitudo Dei est perfectio naturæ ejus.* i. q. 42. 4. c. ad 2. et 1. q. 19. q. 1. 1. o. et q. 3. 1. o.

39. *In Deo non est quantitas.* i. q. 28. 4. c.

40. *In Deo est similitudo omnium rerum, secundum formam, et secundum materiam.* i. q. 57. 2 ad 2.

41. *Deus dicitur esse finitus sibi, secundum similitudinem proportionis tantum.* i. q. 14. 3 ad 2.

42. *Deus est infinitus negative, non autem privative; formaliter, non autem materialiter.* i. q. 7. 1. o. et q. 12. 1 ad 2. et 7. c. et q. 25. 2. o. et 3. c. et q. 52. 2. c. et q. 55. 1. c. et q. 75. 5 ad 4. et q. 86. 2 ad 1. et iii. q. 10. 3 ad 1. et ad 2.

43. *Solus Deus est omnino immutabilis.* i. q. 9. 1. 2. o. et q. 10. 2. 3. c. et q. 14. 15. o. et q. 19. 7. o. et q. 30. 1 ad 3. et q. 65. 1 ad 1. et iii. q. 2. 1. c. et q. 57. 1 ad 1.

44. *Deus movetur metaphorice dupliciter, s. operando in se, et secundum emanationem in alia.* i. q. 9. 1 ad 1. et ad 2. et q. 73. 3. c.

45. *Nulla passio est in Deo.* i. q. 20. 1. o. et q. 21. 1 ad 1. et q. 41. 1 ad 3.

46. *Cognitio Dei per essentiam est naturalis soli Deo, angelo autem per similitudinem, nobis vero per speculum, i. per speciem aliorum.* i. q. 56. 3. o. et q. 62. 4. c. et iii. q. 9. 4. c.

47. *Deum esse intelligentem, probatur multipliciter.* i. q. 14. 1. o. et q. 26. 1. c.

48. *Intelligere Dei est suum esse, et sua essentia.* i. q. 14. 4. o. et 8. 9. c. et q. 16. 5. c. et q. 18. 3. c. ad 2. et 4. c. et q. 19. 1. c. et 4. c. ad 2. et q. 26. 2. c. et q. 27. 2 ad 3. et q. 34. 2 ad 1. et q. 41. 3 ad 4. et q. 54. 2. c. et q. 79. 1. c. et q. 87. 3. c. et iii. q. 9. 1 ad 1.

49. *Solus Deus est suus intellectus, et suum intelligere.* i. q. 14. 4. o. et q. 18. 3. c. ad 2. et 4. c. et q. 27. 2. c. fi. et ad 2. et q. 28. 4 ad 1. et q. 34. 2 ad 1. et q. 41. 4 ad 3. et q. 54. 2. c. et q. 79. 1. 2. c. et q. 87. 3. c.

50. *Essentia Dei se habet ut intelligens, ut intellecta, et ut quo intelligitur.* i. q. 14. 2. 4. c.

51. *Deus nihil intelligit per speciem aliam ab*

essentia sua. i. q. 14. 2. 4. c. et 5. o. et q. 55. 1. c. ad 3. et q. 57. 1. c. et q. 79. 1. c. et q. 84. 2. c. et q. 85. 4. c. et q. 87. 1. c. et q. 89. 1. c.

52. Nihil pertinet ad intellectum in divinis dicitur personaliter, præter verbum. i. q. 34. 1 ad 2. et q. 37. 2 ad 1.

53. Impossibile est quod primum et per se intellectum a Deo sit aliud quam essentia ejus. i. q. 14. 2. 5. o.

54. Deus intelligit tantum in actu, nihil autem in potentia. i. q. 14. 2. c. ad 2. et q. 79. 2. c.

55. Deus intelligendo, non componit, nec dividit. i. q. 14. 5 ad 3. et 14. o. et q. 85. 5. c.

56. Deus intelligit se. i. q. 14. 2. 3. o. et 5. o.

57. Deus intelligit omnia. i. q. 14. 5. o. et 7. o. et 12. o. et q. 79. 2. c. et q. 87. 1. c. et q. 89. 1. c.

58. Deus intelligit omnia simul. i. q. 14. 7. o. et 12 ad 1. et 13. c. et q. 22. 3 ad 3. et q. 27. 5 ad 3. et q. 85. 4. c.

59. Deus cognoscit omnia unica cognitione. i. q. 19. 2 ad 4. et 5. c. et q. 22. 3 ad 3. et q. 27. 5 ad 3. et q. 28. 4 ad 2. et q. 34. 3. c. et q. 41. 6. c.

60. Deus cognoscit omnia singularia distinctissime. i. q. 14. 6. 11. o. et 12. c. fi. et q. 22. 2. 3. c. et q. 55. 1 ad 3. et q. 57. 2. c. fi. et q. 89. 4. c.

61. Deus intelligit enunciabilia. i. q. 14. 14. o. et q. 16. 5 ad 1.

62. Videre Dei est approbare, ut maneret quod fecerat, non quod alio modo cognosceret, aut placeret ei creatura antequam faceret. i. q. 32. 1 ad 3. et q. 73. 3 ad 3. et q. 74 ad 3.

63. Deus intelligens villa non villescit. i. q. 22. 3. ad 3.

64. Intellectus Dei cognoscens mala non impeditur a consideratione meliorum, sicut fit in nobis, et ejus voluntas ad malum flecti non potest. i. q. 22. 3 ad 3.

65. Deus cognoscit se et creaturas, eadem ratione ex parte cognoscentis; sed diversa ratione, ex parte cogniti. i. q. 85. 3 ad 4.

66. Deus ab æterno cognovit creaturas, et non entia quæ aliquando erunt, non solum ut sunt in Deo, vel in ejus intellectu, sed etiam in propriis naturis. i. q. 20. 2 ad 2.

67. Deus per ideam cognoscit omnes conditiones particulares rerum. i. q. 14. 11. o. et 12. c. et q. 15. 3 ad 4.

68. Scientia est in Deo perfectissime. i. q. 14. 1. o.

69. Scientia dicitur analogice de Deo, et de creatura. i. q. 13. 5. c.

70. Scientia Dei non est habitus, nec æqualitas, nec effectus demonstrationis, vel principiorum, vel habens causalitatem. i. q. 14. 1 ad 1. et q. 19. 5. c. et 2. q. 9. 1 ad 1.

71. Scientia Dei non est universalis, nec particularis, nec in potentia, vel habitu, sed semper in actu. i. q. 14. 1 ad 3.

72. Scientia Dei non est inquisitiva vel discursiva. i. q. 14. 7. o. et q. 85. 5. c. et 1. 2. q. 14. 1 ad 2. et 2. 2. q. 9. 1 ad 1. et q. 49. 5 ad 2. et ad 3.

73. Scientia Dei est uniformis, et invariabilis. i. q. 14. 15. o. et q. 19. 7. c.

74. Scientia Dei de seipso est tantum speculativa; sed de aliis est speculativa et practica si-

mul. i. q. 14. 16. o. et q. 34. 3. c. et 1. 2. q. 3. 5 ad 1.

75. Scientia Dei duplex, s. visionis, et simplicis intelligentiæ. Prima est tantum entium; secunda est etiam non entium, quæ possunt esse. i. q. 14. 9. 12. o. et q. 34. 3 ad 5. et iii. q. 10. 2 ad 2. et 3. c. et q. 13. 1 ad 2.

76. Deus scit infinita, etiam scientia visionis. i. q. 14. 12. o. et iii. q. 10. 3. o.

77. Solus Deus habet scientiam de futuris contingentibus in se. i. q. 14. 13. o. et q. 86. 3. 4. o.

78. Necesse est quod scientia Dei usque ad singularia se extendat, quæ per materiam individuantur. i. q. 14. 11. c. fi.

79. Deus scivit aliqua quæ nescit, et e converso. i. q. 14. 15 ad 3.

80. Mala sciuntur a Deo. i. q. 14. 10. o. et q. 15. 3 ad 1. et q. 18. 4 ad 4.

81. Mala pertinent ad scientiam ejus practicam, i. q. 14. 16. c. fi.

82. Scientia Dei duplex, s. simplicis notitiæ, et approbationis. Secunda est tantum bonorum, sed prima est etiam malorum. i. q. 14. 8. c. fi.

83. Deus eadem scientia cognoscit se, et ea quæ facit. i. q. 1. 4. c. et q. 14. 16. c.

84. Scientia Dei est causa rerum, adjuncta voluntate. i. q. 14. 8. o. et 9 ad 3. et 16 ad 1. et q. 19. 4. c. ad 4. et 11 ad 1. et q. 27. 1 ad 3. et q. 45. 6. c.

85. Scientia Dei comparatur ad creaturas, ut ars ad artificia. i. q. 14. 8. o. et q. 17. 1. c. et q. 21. 2. c. et q. 22. 2. c. fi. et q. 74. 3 ad 1. et q. 91. 3. c. et 1. 2. q. 13. 2 ad 3. et q. 93. 2. c.

86. Scientia Dei causat res; nostra vero causatur a rebus et dependet ab eis; sed angelica nec causat nec causatur a rebus. i. q. 14. 8 ad 3 et 11. c. fi. et q. 21. 2. c. et 1. 2. q. 2. 3. c. et q. 3. 5 ad 1.

87. Deus est cognoscibilis ab omni intellectu creato. i. q. 12. o. et 1. 2. q. 93. 2. o.

88. Intellectus creatus potest videre Deum per essentiam. i. q. 12. 1. o. et q. 4 ad 3. et 1. 2. q. 5. 1. c.

89. Deus non potest videri per essentiam naturaliter ab aliqua creatura. i. q. 12. 4. o. et q. 23. 1. c. et q. 56. 3. c. ad 2. et q. 62. 1. 2. 9. c. et q. 64. 1 ad 2. et q. 94. 2. c. fi. et q. 108. 4. c. et 1. 2. q. 5. 5. 7. c. et iii. q. 10. 4 ad 2.

90. Qui impurus est, non potest intrare in templum Dei; quanto magis nec Deum videre. 1. 2. q. 109. 1. o.

91. Jacob vidit Dominum facie ad faciem, et salva facta est anima ejus. i. q. 12. 11. a. 1. et ad 1.

92. Deus non potest videri per essentiam in hac vita mortali. i. q. 12. 11. o. et q. 13. 1. c. et 2 ad 3. et 1. 2. q. 5. 3. c. et q. 93. 2. o. et 2. 2. q. 180. 5. o.

93. Cognitio divinæ veritatis et bonitatis duplex, s. cognitio pure speculativa, et cognitio affectiva seu experimentalis. i. q. 64. 1 ad 3. et 1. 2. q. 112. 5. o. ad 1. et ad 5. et 2. 2. q. 97. 2 ad 2. et q. 154. 5. o. et q. 162. 3 ad 1. et q. 180. 5 ad 2.

94. Per illustrationem divini luminis, de facili possunt quæcumque videri. 2. 2. q. 180. 6 ad 3.

95. Cognoscimus essentiam Dei in hac vita, secundum quod representatur in creaturis, non

autem ut est in se. *i. q. 1. 7 ad 1. et q. 2. 1. o. et 12. 12. c. et q. 13. 2 ad 3. et q. 32. 1. c. et q. 86. 2 ad 1.*

96. Solus homo viator cognoscit Deum per creaturas. *i. q. 12. 12. o.*

97. Creatura venit in cognitionem Dei tripliciter, s. per viam causalitatis, eminentiæ, et remotionis. *i. q. 12. 12. c. et q. 13. 1. c. et 8 ad 2. et 10 ad 5. et q. 84. 7 ad 3.*

98. Deum esse, possumus cognoscere per rationem naturalem. *i. q. 12. 12. o.*

99. Similitudo intellectus nostri non sufficienter probat aliquid de Deo, propter hoc quod intellectus non univoce invenitur in Deo et in nobis. Et deinde est, quod Augustinus dicit: quod per fidem venit ad cognitionem, et non e converso. *i. q. 32. 1. ad 2. fi.*

100. Intellectus noster intelligit totum Deum, non autem totaliter. *i. q. 12. 7 ad 3. et iii. q. 10. 1 ad 2.*

101. Deus non est primum cognitum ab intellectu nostro. *i. q. 88. 3. o.*

102. Quilibet intellectus, etiam infimus, potest per gratiam Dei videre Deum per essentiam. *1. q. 109. 1. o.*

103. Deus perfectius cognoscitur per gratiam quam per naturam a nobis. *i. q. 12. 13. o.*

104. Intellectus noster indiget nova illuminatione, respectu supernaturalium, non autem respectu naturalium. *i. q. 1. 1. c. ad 1 et ad 2.*

105. Solus Deus format mentem per gratiam, et per lumen connaturale, non autem per aliud lumen immediate. *i. q. 106. 1 ad 3.*

106. Inter Deum et mentem nostram datur medium quoad gradum naturæ, non autem ut est objectum beatitudinis. *1. q. 5. 1 ad 3.*

107. Non est possibile videre rationes rerum in divina essentia, nisi ipsa videatur. *2. q. 173. 1. c.*

108. Dei non est demonstratio, nisi per effectum. *i. q. 3. 5. c. fi.*

109. Illud verbum Job, semel loquitur Deus, referendum est ad æternam Dei locutionem, qua Deus Pater Verbum unicum protulit sibi coeternum. Et tamen potest dici, quod licet idem corporali voce Deus protulerit, non tamen propter idem, sed ad ostendendum diversum modum quo homines participare possunt similitudinem filiationis æternæ. Unde Filius Dei non habetur ex qualicumque cognitione Dei, sed tantum ex ea quæ est cum amore. *i. q. 27. 5 ad 3. et q. 43. 5 ad 2. et iii. q. 45. 4 ad 1.*

110. Cognitionis Dei acquiritur per alia. Sed postquam jam cognoscitur, non per alia cognoscitur, sed per se. *i. q. 2. 2. o. et 2. q. 27. 3 ad 2. et q. 34. 1. c. et q. 171. 2 ad 3.*

111. Videre Deum facie ad faciem, est videre eum per essentiam immediate. *i. q. 12. 11. a. 1.*

112. Essentia Dei videtur mediate, et semper, a quolibet beato. *i. q. 12. 2. o. et q. 58. 1. c. et q. 62. 9. c. et q. 106. 1 ad 1. et q. 112. 3. c. et 1. 2. q. 5. 6 ad 3. et iii. q. 9. 3 ad 3. et q. 10. 4 ad 1.*

113. Essentia Dei est in intellectu bestiarum, ut forma quoad operationem, non autem quoad esse. *i. q. 12. 2 ad 3. et 5. c. et iii. q. 9. 2. c. et 3 ad 3.*

114. Essentia Dei per nullam speciem creatam representari potest. *i. q. 12. 2. o. et 6. 11. c. et q. 56. 3. c. et 2. q. 175. 4. o. et iii. q. 9. 3 ad 3.*

115. Essentia Dei non potest videri ab aliquo intellectu creato, sine lumine supernaturali, id est, gloriæ. *i. q. 18. 2. c. ad 1. et 5. o. et 2. q. 174. 5 ad 1. et q. 175. 3 ad 2. et iii. q. 10. 4. c. et q. 45. 2. c.*

116. Quidam clarius aliis videbunt essentiam Dei. *i. q. 12. 6. o. et 7. 8. c. et q. 62. 9. c.*

117. Deus solo intellectu videri potest, quia quilibet potentia sensitiva se extendit tantum ad corporalia. *i. q. 12. 3. c. ad 3. et 2. q. 175. 4. c.*

118. Deus a nullo oculo corporali potest videri. *1. q. 12. 3. o. et 4 ad 3. et 2. q. 175. 4. c.*

119. Beati vident essentiam Dei, oculis corporalibus per accidens, non autem per se. *i. q. 12. 3 ad 2.*

120. Naturale est homini quod aliquando videat essentiam Dei. *i. q. 12. 1. c. et iii. q. 9. 2 ad 3.*

121. Deus videri non potest per essentiam, nisi videatur Trinitas personarum. *2. q. 2. 8 ad 3.*

122. Visio Dei per essentiam, ut est species rerum, est perfectior visione ejus, ut est objectum beatitudinis. *i. q. 12. 8 ad 3.*

123. Quicumque videt Deum per essentiam, impossibile est quin diligat ipsum. *i. q. 60. 5 ad 5.*

124. Omnes qui vident ipsam Dei essentiam, eodem motu dilectionis moventur in ipsam Dei essentiam, prout est ab aliis distincta, et secundum quod est quoddam bonum commune. *i. q. 60. 5 ad 5.*

125. Beati vident in essentia Dei simul omnia quæ aliquando vident. *i. q. 12. 10. o. et q. 58. 1. c. et 2. o.*

126. Videntes essentiam Dei non vident omnia quæ Deus facit, vel facere potest. *i. q. 12. 8. o. et q. 57. 5 ad 2. et q. 106. 1 ad 1. et iii. q. 10. 2. c.*

127. Beati vident res in essentia Dei, non per similitudines earum, sed per essentiam Dei. *i. q. 10. 9. o. et 10. c. et iii. q. 9. 3 ad 3.*

128. Quanto quis limpidius videt essentiam Dei, tanto plura in eo videre potest. *i. q. 12. 8. c. et q. 106. 1 ad 1. et 2. q. 180. 5 ad 3. et iii. q. 10. 2. c.*

129. Quilibet videns Deum, videt omnia quæ pertinent ad perfectionem intellectus; s. species, et genera, et rationes rerum. *i. q. 12. 8 ad 4.*

130. Res videntur in essentia Dei, seu in Verbo, sicut effectus in causa et conclusio in principio, s. unite, non autem sicut in speculo. *i. q. 12. 8. c. et 2. et q. 173. 1. c. fi.*

131. Per visionem Dei non solum ratio gloriatur, sed totus homo. *1. q. 3. 3 ad 3.*

132. Voluntas est in Deo. *i. q. 19. 1. o. et iii. q. 1. 3. 1. c.*

133. Voluntas Dei est suum esse; sed differt ab eo secundum rationem. *i. q. 19. 1. c. et 2 ad 1. et q. 54. 2. c. et q. 61. 2 ad 1.*

134. Voluntas Dei est sua essentia. *i. q. 19. 1. ad 3. et q. 20. 3 ad 2. et q. 59. 2. c.*

135. Voluntas Dei est tantum una numero, licet sit multorum volitorum. *i. q. 19. 2 ad 4. et 5. o. et q. 27. 5 ad 3. et q. 41. 6. c.*

136. Deus communicat naturam suam per actum voluntatis, non autem creatura, quia in solo Deo idem est intellectus, voluntas et natura. i. q. 27. 3 ad 2 et ad 3. et 4. c. et q. 59. 2. c.

137. Voluntas Dei, respectu suae bonitatis, est necessaria, sed respectu creaturarum est ad utrumlibet, et ex necessitate suppositionis. i. q. 19. 3. o. et 7 ad 4. et 10. c. et q. 23. 6 ad 3. et q. 41. 2 ad 3. et q. 46. 1. 2. c. et III. q. 46. 1. 2. c.

138. Voluntas Dei est perfecta per se, non autem per aliud. i. q. 14. 2 ad 3. et 4. o.

139. Primum objectum voluntatis Dei est ejus essentia. i. q. 19. 1 ad 3. et 2. o. et 3. c. et 4 ad 3.

140. Finis naturalis voluntatis Dei est bonitas ejus, quam non potest non velle. i. q. 19. 1 ad 1 et ad 3.

141. Error reducentium omnia in simplicem Dei voluntatem. i. q. 19. 5 ad 2. et ad 3. et q. 23. 5. c.

142. Deus non vult omne bonum, licet necessario sciat omne verum. i. q. 19. 3 ad 6. et 6 ad 2.

143. Voluntas Dei est causa rerum. i. q. 19. 4. o. et q. 20. 2. c. et q. 25. 5. c. et q. 45. 6. c. et 46. 1. c. et 12. et q. 110. 1. c. et III. q. 86. 2. c.

144. Voluntas Dei non aufert contingentiam a rebus, sed eam quibusdam imponit, et quibusdam necessitatem. i. q. 19. 8. o. et 12. et q. 10. 4. o.

145. Ratio aliqua est voluntatis Dei. i. q. 19. 5. o.

146. Nihil est causa voluntatis Dei, nisi sua bonitas. i. q. 19. 5. o.

147. Ratio aliqua est voluntatis Dei, non ex parte ejus, sed ex parte voliti propter aliud. i. q. 19. 5. o. et q. 23. 5. c.

148. Voluntas Dei est omnino immutabilis, licet effectus ejus mutantur. i. q. 19. 3. 7. o. et q. 23. 8. c. et III. q. 46. 2. c.

149. Voluntas Dei non movetur proprie, sed metaphorice, a sola bonitate sua. i. q. 19. 1 ad 3. et 2 ad 2. et q. 105. 2 ad 2.

150. Voluntas Dei duplex, s. antecedens, id est, respectu voliti absolute; et consequens, id est, respectu voliti cum conditionibus ejus. i. q. 19. 6 ad 1. et q. 23. 4 ad 3.

151. Nihil fit contra voluntatem Dei consequentem, sed præter eam, et contra voluntatem ejus antecedentem. i. q. 19. 6. o.

152. Omne quod est præter, vel contra voluntatem Dei antecedentem, obsequitur et servit voluntati ejus consequenti. i. q. 19. 6. o.

153. Voluntas Dei duplex, s. beneplaciti, et signi. Quæ signa sunt quinque, s. prohibitio, præceptum, consilium, operatio et permissio. i. q. 19. 11. 12. o. et q. 23. 5. c.

154. Voluntas signi in Deo dicitur tantum metaphorice, sed voluntas beneplaciti dicitur proprie. i. q. 19. 11. o.

155. Voluntas Dei semper et infallibiliter impletur. i. q. 19. 6. c.

156. Impossibile est præscientiam Dei falli, et ejus voluntatem et dispositionem cassari. i. q. 46. 2. c.

157. Deus vult alia a se. i. q. 19. 2. o.

158. Solus Deus nihil extra se vult, nisi ratione suae bonitatis. II. q. 59. 2. c.

159. Deus uno actu vult se, et omnia alia quæ vult. i. q. 19. 2 ad 4. et 5. c. et q. 27. 5 ad 3. et q. 41. 6. c.

160. Quicquid Deus vult, vult sub ratione bonitatis communis, quod est sua bonitas, quæ est bonum totius universi. I 2. et q. 19. 10. c.

161. Multitudo volitorum non repugnat simplicitati Dei. i. q. 19. 2 ad 4.

162. Deus tripliciter vult omnes homines salvos fieri, s. vel ut sit ibi distributio accommodata, vel ut fiat distributio pro generibus singulorum et non pro singulis generum, vel voluntate antecedente, et non voluntate consequente. i. q. 19. 6 ad 1. et q. 23. 4 ad 3.

163. Deus non potest velle malum culpæ; sed malum pœnæ, per accidens tantum. i. q. 19. 9. o. et 10 ad 1 et ad 2. et q. 22. 3 ad 3. et q. 48. 6. c. et 12. et q. 39. 2 ad 3. et q. 79. 4 ad 2.

164. Mala culpæ fiunt Deo non volente, nec nolente, sed permittente. i. q. 19. 9 ad 3. et 12. q. 39. 2 ad 3.

165. Voluntas creaturæ movetur a solo Deo, ut a principio intrinseco. i. q. 57. 4. c. fi. et q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et q. 111. 2. o. et 12. q. 6. 4 ad 1. et q. 9. 6. o. et q. 80. 1. o. et 3. c. fi. et q. 111. 4. c. et III. q. 18. 1 ad 1.

166. Omnis motus, tam voluntatis quam naturæ, procedit a Deo, sicut a primo movente. I 2. q. 6. 1 ad 3. et q. 9. 4 ad 1. et 6. c. et q. 55. 4 ad 6. et q. 80. 1 ad 3. et q. 109. 1. 9. c. et 2. 2. q. 104. 4. c.

167. Deus movet hominem ad agendum tripliciter, s. proponendo appetibile, et mutando corpus, et movendo voluntatem. I 2. q. 6. 1 ad 3.

168. Motus voluntatis hominis disponuntur immediate a Deo, intellectus autem mediantibus angelis, corporalia vero interiora et exteriora ejus, mediantibus angelis et cælis, ut multiformia, mutabilia et defectibilia ab oppositis. i. q. 79. 4. c. et q. 113. 1. c. et q. 115. 3. c. et 4 ad 2. et 12. q. 9. 5 ad 1.

169. Solus Deus imprimere in voluntatem potest. i. q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et q. 115. 4. o. et q. 116. 1. c. fi. et 12. q. 75. 3. c. et q. 80. 1. o. et 3 ad 1. et 2. 2. q. 172. 2 ad 1.

170. Solus Deus implet voluntatem, quia solus Deus movet eam sufficienter, ut objectum. i. q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et q. 111. 2. c. et 12. q. 2. 7. 8. c. et q. 3. 1. c.

171. Voluntas creaturæ potest conformari voluntati Dei quadrupliciter, s. materialiter, formaliter, effective et finaliter. I 2. q. 19. 10. a. co. 2.

172. Voluntas, scientia et actio creaturæ, potest et debet conformari voluntati scientiæ, et actioni Dei, secundum imitationem, non autem secundum æquiparantiam. I 2. q. 19. 9 ad 1.

173. Virtus et rectitudo voluntatis humanæ principaliter consistit in hoc, quod divinæ voluntati conformetur, et ejus sequatur imperium. 2. 2. q. 104. 4 ad 2.

174. Conformitas voluntatis humanæ ad divinam attenditur secundum voluntatem rationis. III. q. 18. 5. c. ad 2.

175. Ad bonitatem voluntatis humanæ requi-

ritur quod conformetur voluntati Dei. I 2. q. 19. 9. o.

176. Quilibet homo tenetur conformare voluntatem suam voluntati Dei, in volito formaliter, id est, secundum rationem communem boni, et in modo, s. ex charitate, et effective, id est, quod velit id quod Deus vult eum velle, non autem materialiter, id est, in quolibet particulari. I 2. q. 19. 10. o. et q. 39. 2 ad 3. et 22. q. 104. 4 ad 3.

177. Voluntas beatorum conformatur voluntati Dei, in quolibet volito. I 2. q. 19. 10 ad 1.

178. Potentia proprie convenit Deo. I. q. 25. 1. o.

179. Potentia secundum propriam rationem principii convenit Deo respectu actionum notionalium secundum quas aliqua procedunt secundum rem, non autem respectu aliarum. I. q. 41. 4 ad 3.

180. Potentia activa proprie convenit Deo, non autem passiva. I. q. 25. 1. o. et 3 ad 1. et q. 41. 4 ad 2.

181. Potentia Dei est principium suae actionis secundum rationem tantum; sed est principium realiter suorum effectuum. I. q. 25. 1 ad 3. et q. 41. 3 ad 4.

182. Potentia Dei est ejus essentia. I. q. 25. 1 ad 2.

183. Potentia Dei est infinita. I. q. 25. 2. o.

184. Potentia Dei duplex, s. absoluta, id est, secundum se, et ordinata, id est, cum praescientia et voluntate. I. q. 25. 5 ad 1.

185. Potentia Dei non est ad malum, quia est sua bonitas. I 2. q. 2. 4 ad 1.

186. Circa potentiam Dei fuit duplex error, s. quod Deus agit ex necessitate naturae, et quod divina sapientia limitatur ad hunc ordinem rerum qui nunc est. I. q. 25. 5. c.

187. Potentia generandi est in Deo. I. q. 41. 4. o.

188. Potentia generandi in Deo est medium inter absolutum et relativum. I. q. 41. 5. o.

189. Potentia generandi in Deo significat essentiam in recto et relationem in obliquo. I. q. 41. 5. o.

190. Potentia generandi in divinis non continetur sub omni potentia Dei. I. q. 42. 6 ad 3.

191. Potentia generandi in divinis sumitur tripliciter, s. active, et passive, et impersonaliter. Prima convenit soli Patri, secunda tantum Filio, sed tertia cuilibet personae. I. q. 41. 6 ad 1.

192. Cum Pater sit principium generationis, et Pater et Filius sint principium spirationis, in Patre erit potentia generandi, et in Patre et Filio potentia spirandi. I. q. 41. 4 ad 3.

193. Eadem numero potentia generandi est in Patre, ut generet, et in Filio ut generetur. I. q. 41. 6 ad 1. et q. 42. 6 ad 3.

194. Deus est omnipotens. I. q. 25. 3. o. et III. q. 13. 1. c.

195. Deus potest facere quicquid non implicat contradictionem. I. q. 7. 2 ad 1. et q. 25. 3. 4. o. et III. q. 13. 1. c.

196. Deus dispensare non potest ut homini liceat non subdi ordini ejus, etiam in his secundum quae homines ad invicem ordinantur. I 2. q. 100. 8 ad 2.

197. Deus potest disponere, agendo praeter or-

dinem suae providentiae, quoad res subjectas ordini, non autem quoad rationem ordinis quae est in Deo. I. q. 105. 6. c.

198. Divina potentia non est ita ordinis ejus alligata, quin possit quandoque praeter ordinem causarum secundarum aliquid agere, cum sibi placuerit, ut patet in operibus miraculosis. I. q. 25. 5. c.

199. Deus non potest facere duo contraria, vel privationem et habitum, vel alia opposita esse simul in eodem. I. q. 105. 2. 6. c. et I 2. q. 51. 4. c.

200. Deus non potest aliquid facere quod non sit conveniens sapientiae et bonitati ejus. I. q. 21. 4. c.

201. Deus potest facere quicquid olim fecit, nisi sit impossibile, ratione praeteriti. I. q. 25. 4 ad 2.

202. Deus potest reparare virginitatem perditam. I. q. 25. 4 ad 3.

203. Deus potest facere quae non facit, et dimittere quae facit. I. q. 25. 5. o. et III. q. 1. 3 ad 3.

204. Solus Deus potest mutare formam in formam, et materiam in materiam, et totum in totum. III. q. 75. 4. c. ad 3.

205. Deus potest transmutare omnem materiam in quamcumque formam. III. q. 28. 1 ad 5.

206. Deus potest immediate movere materiam ad formam, et omne corpus ad locum, et intellectum, et voluntatem, interius eam inclinando. I. q. 105. 1. 2. 3. 4. o. et 110. 2. c.

207. Deus non potest facere materiam esse sine forma. I. q. 66. 1. o.

208. Deus potest facere raritatem et densitatem esse sine materia. III. q. 77. 2 ad 3. et 7. ad 1. et ad 2.

209. Deus potest facere angelum non esse. I. q. 9. 2. c. et q. 10. 5. c. ad 3. et 22. q. 1. 1 ad 7.

210. Deus potest immediate movere quodlibet corpus, quacumque mutatione possibili cuicumque creaturae. I. q. 105. 1. 6. c.

211. Deus potest immediate facere omnem effectum cujuscumque agentis, sine eo. I. q. 105. 2. 6. c. et I 2. q. 51. 4. c. et III. q. 77. 1. c.

212. Nullius rei virtus posset aliquid, nisi per virtutem Dei, a quo est omnis virtus, et virtutis conservatio, et ordo ad effectum. I 2. q. 109. 1. c.

213. Hoc quod Deus in omnibus operatur secundum modum eorum, non excludit quin Deus quaedam operetur, quae natura operari non potest. I 2. q. 51. 4 ad 2.

214. Nihil prohibet esse aliquid in potentia divina, quod non vult, et quod non continetur sub ordine quem statuit rebus. I. q. 25. 5. ad 1.

215. Solus Deus potest facere praeter ordinem et cursum totius naturae. I. q. 105. 6. o. et q. 106. 3. c. et III. q. 43. 2. c.

216. Quicquid potest intelligi esse sine alio, Deus potest facere esse sine eo, non autem si posset intelligi, alio non intellecto, ut ens sine bono. I 2. q. 110. 4 ad 4.

217. Deus potest facere universum, et quamlibet creaturam meliorem quam fecerit. I. q. 25. ad 3. 6. o.

218. Qualibet re creata, Deus potest facere aliam meliorem, bonitate essentiali et accidentali. I. q. 25. 5 ad 3. et 6. o.

219. Deus potest facere aliquid melius humanitate Christi, matre ejus, beatitudine et gratia, secundum se, non autem ut relata ad Deum. I. q. 25. 6 ad 4. et III. q. 7. 12 ad 2. et q. 10. 4 ad 3.

220. Deus non potest peccare. I. q. 25. 3 ad 2. et q. 63. 1. c. et 22. q. 6. 2. c. ad 2.

221. Deus si vellet, posset prava agere, et peccare. Et istius conditionalis, Socrates potest currere, si vult, antecedens est possibile; et ideo sequitur possibilitas consequentis. Sed in hac conditionali, Deus potest peccare, si vult, antecedens est impossibile. Non enim potest Deus velle malum. Et ideo non est simile. I. q. 25. 3 ad 2.

222. Deus est causa peccati. I 2. q. 79. o. et q. 80. 1. c.

223. Deus est causa mali poenae per accidens tantum, mali autem culpae, nullo modo est causa. I. q. 48. 6. c. et q. 49. 2. o. et q. 63. 5. c. fi. et I 2. q. 87. 1 ad 2. et 22. q. 19. 1 ad 3. et q. 24. 10. c.

224. Deus est causa excommunicationis et obdurationis per accidens tantum, scilicet subtrahendo gratiam. I. q. 23. 3 ad 2. et I 2. q. 79. 3. o. et 22. q. 15. 1. o.

225. Deus per se inclinatur ad bonum, dando gratiam et virtutes, et directe ordinando ad bonum, sed inclinatur ad malum per accidens tantum, scilicet non dando gratiam. I 2. q. 79. 1 ad 1.

226. Deus est causa productiva cujuslibet rei. I. q. 22. 2. c. et q. 44. o. et q. 45. 2. c. et q. 55. 1 ad 3. et q. 57. 2. c. fi. et q. 61. 1. o. et q. 65. 1. o. et 3. c. et q. 75. 5. ad 1. et q. 79. 2. c. et q. 103. 5. 7. c. et I 2. q. 79. 2. c. et q. 93. 1. o.

227. Deus est causa omnium efficiens, exemplaris et finalis. I. q. 44. 1. 2. 3. o. et q. 65. 2. o. et q. 103. 2. o. et 5. c. et q. 105. 5. c. et I 2. q. 79. 2. c.

228. Deus est causa omnis motus, tam voluntatis quam naturae. I 2. q. 6. 1 ad 5.

229. Deus immediate producit omnia. I. q. 65. 3. o. et III. q. 6. 1 ad 1.

230. Deus agit mediantibus aliis causis, non ex insufficientia ejus, sed ut dignitatem causandi communicet creaturis. I. q. 22. 3. c. et 8 ad 2. et q. 103. 6. c. ad 2. et q. 106. 4. c.

231. Bonitas, liberalitas, justitia et misericordia Dei differenter producant res. I. q. 21. 3. c.

232. Deus produxit creaturas, non ex necessitate. I. q. 19. 4. o. et q. 25. 5. o. et q. 28. 1 ad 3. et q. 32. 1 ad 3. et q. 45. 6. c. et q. 50. 1. c. et q. 61. 2 ad 1. et q. 104. 3. o. et q. 105. 1 ad 2. et I 2. q. 66. 1 ad 3. et q. 109. 1. c. et III. q. 50. 2 ad 3.

233. Deus in productione rerum finem aliquem intendit, s. divinam bonitatem. I. q. 25. 5. o. Dextrum et sinistrum, et aliae differentiae situs sunt in inanimatis quoad nos tantum; in animatis vero sunt secundum se. I. q. 13. 7. c.

DIABOLUS dicitur esse Deus hujus saeculi non creatione, sed quia saeculariter viventes ei serviunt, eo modo loquendi quo Apostolus loquitur dicens, quorum Deus venter est. I. q. 65. 1. c. fi. et q. 114. 3 ad 2. et I 2. q. 1. 5. c.

1. DIACONUS non est proprius minister alicujus sacramenti. III. q. 67. 1. o.

2. Diaconus est proprius dispensator sanguinis Christi, non autem corporis Christi, nisi de licentia episcopi, vel presbyteri, vel in necessitate. III. q. 82. 3. o.

3. Diacono non licet tangere corpus Christi, quia non habet manus consecratas. III. q. 82. 3. o.

4. Ad diaconum pertinet assistere et ministrare majoribus sacerdotibus, in omnibus agendis, circa sacramenta Ecclesiae. III. q. 67. 1. c. et q. 71. 4. c.

5. Ad diaconum pertinet purgare tantum, id est, ejicere immundos, et disponere fideles per admonitiones. Sed ad sacerdotes pertinet etiam illuminare, id est tradere sacramenta, ad episcopos vero perficere. III. q. 64. 1 ad 1. et q. 67. 1 ad 1. et ad 2. et q. 82. 3 ad 3.

DIALECTICA scientia est tantum una in speculabilibus; demonstrative vero sunt plures. I 2. q. 57. 6 ad 3. et 22. q. 51. 4 ad 2.

1. DICERE proprie importat principaliter respectum ad Verbum, secundario autem ad rem intellectam, ideo in divinis convenit tantum Patri. I. q. 34. 1 ad 3. et III. q. 39. 8 ad 2.

2. Dicere se habet tripliciter ad illud quod dicitur, s. enuntiative, causative seu imperative et optative. 22. q. 76. 1. c.

3. Dicere Dei sumitur dupliciter, s. pro formatione Verbi, et pro expressione ejus; primum est aeternum, non autem secundum. I. q. 31. 1 ad 3. et q. 47. 1. c. fi. et q. 65. 4. c. fi. et q. 67. 4. c. ad 2. et q. 74. 3 ad 1. et ad 3. et ad 5.

4. Per hoc quod dicitur in Scriptura, dixit Deus, importatur divinum imperium, secundum Basilium, prius autem oportuit produci creaturam quae obediret, quam fieri mentionem de divino imperio. I. q. 74. 4 ad 1.

DICI ut Verbum convenit tantum Filio in divinis, sed dici ut res, convenit singulis personis, toti Trinitati, essentiae Dei, et omni creaturae. I. q. 34. 1 ad 3.

1. DIES dicitur dupliciter, s. naturalis continens viginti quatuor horas; et artificialis, s. a claritate solis. III. q. 53. 2 ad 3.

2. Dies naturalis secundum Ecclesiam incipit in media nocte, non autem dies artificialis. III. q. 80. 8 ad 5.

3. Dies naturalis non terminatur in vespere, sed in mane secundum Chrysostomum. I. q. 74. 3 ad 6.

4. De operibus septem dierum, in principio Bibliae. I. q. 67. usque 75. o.

5. Septem dies fuerunt unum instans secundum cognitionem septem operum Dei in mente angeli, secundum Augustinum; licet, secundum alios, fuerint vere septem dies successive. I. q. 53. 6. c. et 7 ad 1. et q. 68. 1. c. et q. 69. 1. c. et q. 70. 1 ad 1. et q. 74. 1. 2. o.

6. Diversae res diversimode praefuerunt in operibus septem dierum. I. q. 73. 1 ad 3. et q. 90. 4. o. et q. 91. 2 ad 4. et q. 92. 4. ad 3. et q. 118. 3 ad 1.

7. Dies primi, s. creationis, a luce in noctem computantur propter futurum hominis lapsum, sed e converso triduum Christi in sepulchro.

propter reparationem hominis. *III. q. 51. 4 ad 1. et q. 53. 2 ad 3.*

8. PRIMA dies dicitur habuisse vespere et non mane. *I. q. 63. 6 ad 4.*

9. Dies dominicus succedit sabbato ex statuto Ecclesiæ, et consuetudine christianorum tantum; ideo observatio ejus non est sic arcta, nec figuralis, sicut sabbatum, quia veritas etiam in modico prætermitti non debet. *I. q. 103. 3 ad 4. et 22. q. 122. 4 ad 4.*

10. Dies in qua res creatæ sunt, s. prima, non debuit benedici, seu sanctificari. *I. q. 73. 3. ad 2.*

11. De secunda die non dicitur, vidit Deus, pluribus rationibus, s. vel quia quod ponitur in tertia die, refertur etiam ad secundam; vel quia est de iis quæ non sunt manifesta populo; vel quia per firmamentum simpliciter intelligitur aer nebulosus qui non est de partibus principalibus mundi; vel esset mystice ex parte numeri, quia dualitas ab unitate recedit. *I. q. 3. 74. ad 3.*

12. In tertia die infirmitas terræ removetur secundum Augustinum. *I. q. 69. 12. c. princ.*

13. Die quarta producuntur luminaria quæ moventur in cælo, ad ornatum ipsius. *I. q. 70. 1. c.*

14. Die quinta producuntur aves et pisces, ad ornatum medii elementis, qui habent motum in aere et aqua, quæ pro uno elemento accipiuntur. *I. q. 70. 1. c. et q. 71. o.*

15. Die sexta producuntur animalia, quæ habent motum in terra, ad ornatum ipsius. *I. q. 70. 1. c. et q. 72. o.*

16. Dies septima debuit benedici et sanctificari. *I. q. 73. 3. o.*

17. Diei septimæ convenit completio operum Dei, et requies ejus. *I. q. 73. 1. 2. o.*

1. DIFFERENTIA est nobilior genere, sicut determinatum indeterminato, et proprium communi, non autem sicut alia natura. *I. q. 50. 4. ad 1. et q. 75. 7 ad 2.*

2. Differentia complet essentiam generis. *12. et q. 67. 5. c.*

3. Differentia et genus secundum considerationem realem et metaphysicalem fundantur super diversas naturas necessario, non autem logice. *I. q. 50. 2 ad 1.*

4. Id a quo sumitur differentia, se habet ad illud a quo sumitur genus, ut actus ad potentiam. *I. q. 5. 3. c. et q. 50. 2 ad 1. et q. 85. 3 ad 4. et 5. ad 3. et 12. q. 67. 5. c.*

5. Differentia completiva speciei sumitur a forma; genus a materia communi, sed particulare a materia individuali. *I. q. 85. 5 ad 3.*

6. Differentia significat totum compositum, sicut et species, licet sumatur a parte formali, et genus a parte materiali, licet genus significet totum. *I. q. 85. 5 ad 3. et 12. q. 67. 5. c.*

7. Differentia est in genere tantum in potentia; ideo non participat genus, nec est de intellectu ejus, nec e converso. *I. q. 3. 5. c.*

8. Differentia importat distinctionem formæ. *I. q. 31. 2 ad 2.*

9. Differentia est forma generis inquantum fa-

cit ipsum esse actu, sed genus est formalis specie inquantum est universalius. *12. q. 18. 7 ad 2.*

10. Remota differentia non remanet genus idem numero. *12. et q. 67. 5. c.*

11. Differentia formæ proveniens ex sola dispositione materiæ, non facit diversitatem secundum speciem, sed tantum secundum numerum. *I. q. 85. 7 ad 3.*

12. Differentia secundum speciem est propter finem; sed differentia secundum numerum est propter materiam. *I. q. 62. 6 ad 3.*

13. Differentiæ essentialis sunt nobis ignotæ. *I. q. 29. 1 ad 3.*

14. Differentiæ essentialis sæpe nominantur ex accidentibus. *I. q. 29. 1 ad 3. et q. 77. 1 ad 7. et 12. q. 49. 2 ad 3. fi.*

15. Differentiæ per se, s. contentæ virtualiter in genere, constituunt veras species ejus; non autem differentiæ extraneæ, nisi improprie. *12. q. 18. 7. c. et q. 35. 8. c.*

16. Differentiæ quæ consequuntur diversitatem specierum, possunt esse in rebus ejusdem speciei, non autem differentiæ quæ constituunt species. *12. q. 72. 5. c.*

17. Divisio generis in species non est semper per veras differentias. *12. q. 49. 2 ad 3.*

18. Differentia triplex inter homines, secundum habitus et actus animæ rationalis, s. secundum diversas gratias gratis datas, secundum duplicem vitam, contemplativam et activam, et secundum diversos status et officia. *22. q. 171. principio.*

19. Differentia informis esse non potest, nisi secundum quod una est perfectior alia. *I. q. 31. 2 ad 2.*

1. DIFFERRE proprie est semper per aliud et est per relativum; sed diversum est absolutum, et seipso, vel alio, ideo omne differens est diversum, et non e converso. *I. q. 3. 8 ad 3. et q. 90. 1 ad 3.*

2. Simplicia seu prima non proprie differunt, s. per aliud sicut composita seu secunda; sed sunt diversa, s. seipsis tantum. *I. q. 3. 8 ad 3. et q. 90. 1 ad 3.*

3. Differre specie contingit dupliciter, s. in diversis speciebus completis, vel secundum diversos gradus in generatione ejusdem speciei. *12. q. 72. 7. c.*

4. Propter divinam simplicitatem consideratur duplex; realis identitas in divinis, eorum quæ differunt in rebus creatis. *I. q. 40. 1 ad 1.*

1. DIFFICILE est id quod transcendit potentiam secundum naturam, vel propter impedimentum. *I. q. 62. 2 ad 2. et 4 ad 1.*

2. Difficultas operandi duplex, s. ex magnitudine operis, vel ex defectu voluntatis; prima augmet meritum, secunda vero minuit illud. *12. q. 114. 4 ad 2. et 22. q. 155. 4 ad 2.*

3. Ratio virtutis magis consistit in bono quam in difficili; ideo magnitudo ejus magis mensuranda est secundum rationem boni quam secundum rationem difficultatis. *22. q. 123. 12 ad 2. et q. 137. 1 ad 1. fi. et q. 141. 8 ad 2.*

4. Opera virtutum sunt difficilia. *12. q. 107. 4. c.*

5. Opus virtutis habet duplicem difficultatem, s. ex specie actus, ut in fortitudine et temperantia et ex diuturnitate, ut in perseverantia. 2 2. q. 137. 1. c.

6. Difficultas in actibus virtutum duplex, s. in inveniendi medium rationis, et in trefrenando passiones; tantum prima est in virtutibus intellectualibus et in iustitia; secunda vero in aliis. 2 2. q. 129. 2. c.

7. Ubi est specialis difficultas, ibi requiritur specialis virtus. 2 2. q. 137. 1. c.

8. Difficultas duplex circa actus virtutum habentium materiam exteriorem, s. propter excessum passionum principaliter, vel principaliter propter magnitudinem objecti; in prima sufficit una virtus, sed in secunda requiruntur duæ. 2 2. q. 129. 2. c. et q. 134. 3 ad 1.

9. Difficultas vitandi peccatum duplex, s. propter vehementiam passionis, ut ira; vel propter latentiam, ut superbia. 2 2. q. 162. 6 ad 1.

1. DIFFINITIO non potest esse falsa nisi per accidens, s. ratione duplicis compositionis. 1. q. 57. 3. c. et q. 58. 5. c. et q. 85. 6. c.

2. Doctores et philosophi negligunt modum diffinitionis; et tangentes principia prætermittunt formam syllogismi, ponentes ea ex quibus syllogismus formari potest. 2 2. q. 4. 1. c.

3. Cum demonstratur causa per effectum, necesse est uti effectum, loco diffinitionis causæ. 1. q. 1. 7 ad 1. et q. 2. 2 ad 2.

4. Unius rei est tantum una diffinitio perfectissima, s. per omnes causas; sed sunt plures per diversas causas, vel proprietates. 1 2. q. 55. 4. c.

5. Unumquodque diffinitur et denominatur secundum illud quod convenit ei primo et per se; non autem per illud quod convenit ei per aliud. 111. q. 60. 4 ad 1.

6. Materia communis ponitur in diffinitione speciei, non autem materia individualis. 1. q. 29. 2 ad 3. et q. 75. 4. c. et q. 85. 1 ad 2.

7. Diffinitio naturalium significat formam et materiam. 1. q. 29. 2 ad 3. et q. 75. 4. c. et q. 85. 1 ad 2.

8. Nomina intentionum quandoque ponuntur in diffinitione rerum, quando nomina non sunt imposita rebus, ut in diffinitione personæ. 1. q. 29. 1 ad 3.

9. Singulare non diffinitur. 1. q. 29. 1 ad 1.

10. Nomen pertinens ad communem rationem singularitatis diffiniri potest, ut persona et hujusmodi. 1. q. 29. 1 ad 1.

11. Diffinitio et scientia sunt tantum entium, non secundum modum rei, sed secundum modum intellectus. 1. q. 44. 3 ad 3.

12. Partes rei vel diffinitionis sunt prius notæ quam totum vel diffinitum, sed ut partes, est e converso. 1. q. 85. 2 ad 2 et ad 3.

DIGESTIO est completio a calore naturali. 111. q. 74. 5 ad 3.

DIGNITAS est de absolutis; ideo est eadem in Patre et Filio. 1. q. 42. 4 ad 2.

DILIGENTIA idem est quod sollicitudo, ideo requiritur in omni virtute, sicut etiam sollicitudo. 2 2. q. 54. 1 ad 1.

DILUCULUM potest dici pars diei et noctis. 111. q. 51. 4 ad 3.

1. Sensus est de ratione quantitatis dimensionis. 111. q. 77. 2. c.

2. Additio quantitatis non tollit essentiam dimensionis. 111. q. 77. 8 ad 4.

3. Dimensio corrumpitur tripliciter, s. per additionem, divisionem et diminutionem. 111. q. 77. 4. c.

4. Quantitas dimensionis est aliquorum dupliciter, s. per se, et per accidens, vel proprie et similitudinarie; primo modo convenit corporibus, sed secundo modo convenit etiam aliis. 1. q. 3. 1 ad 1 et ad 3.

DIONYSIUS dicit in quadam epistola super Joannem, quod Christus operabatur divinitus ea quæ sunt hominis; et hoc monstrat virgo supernaturaliter concipiens; et aqua instabilis, terrenorum pedum sustinens gravitatem. 111. q. 28. 2 ad 3. fi. et q. 4. 5. 2. c.

DISCIPLINA est pars potentialis iustitiæ, contenta sub humanitate. 2 2. q. 80 ad 3.

1. DISCORDIA importat disgregationem quamdam voluntatum, in diversa. 2 2. q. 37. 1. c. ad 3.

2. Discordia per se, i. ex intentione deliberata dissentendi a bono Dei vel proximi, est peccatum mortale, non autem si per accidens. 2 2. q. 37. 1. c. et q. 42. 2 ad 2.

3. Discordia principaliter oritur ex inani gloria, secundario autem ex invidia. 2 2. q. 37. 2. c. et q. 38. 2. c. et q. 132. 5. c.

1. DISPENSATIO importat commensuratum distributionem, vel applicationem alicujus communis ad singula. 1 2. q. 97. 4. c. et 2 2. q. 88. 10. c.

2. Nunquam dispensandum est in præjudicium boni communis. 1 2. q. 97. 4 ad 1. et q. 100. 8. c.

3. Omnis dispensatio a prælato debet fieri ad honorem Christi, vel ad utilitatem Ecclesiæ. 2 2. q. 88. 12. c.

4. Infidelis est qui dispensat non habens intentionem ad bonum commune; imprudens autem, non habens rationem dispensandi. 1 2. q. 97. 4. c.

5. Dispensatio non potest fieri contra præcepta juris naturalis communia; sed tantum contra ea quæ sunt quasi conclusiones eorum. 1 2. q. 97. 4 ad 3. et 2 2. q. 147. 4 ad 1.

6. Solus Deus potest dispensare in præceptis divinis, non autem papa. 1 2. q. 94. 5 ad 2. et q. 97. 3 ad 1. et 4 ad 3. et q. 100. 8. c. et 2 2. q. 89. 9 ad 1.

7. Omnia præcepta Decalogi sunt omnino indispensable, etiam a Deo. 1 2. q. 99. 5. c. et q. 100. 8 ad 2.

8. Præcepta continentia intentionem legislatoris, s. conservationem boni communis, vel ordinem iustitiæ et virtutis, ut omnia præcepta Decalogi, sunt omnino indispensable. 1 2. q. 100. 8. c.

9. Cum dispensatur in aliqua lege humana, non fit ut legi humanæ non obediatur, quod esset contra legem naturæ et mandatum divinum; sed fit ut hoc quod erat lex, non sit lex in hoc casu. 2 2. q. 88. 10 ad 2.

10. Facilius dispensatur in gradibus prohibitis consanguinitatis et affinitatis, circa personas excellentes, sine acceptione personarum propter pacem communem. I. 2. q. 97. 4 ad 2. et 22. q. 63. 2 ad 2.

11. In publica lege humana nullus potest dispensare, nisi ille a quo lex habet auctoritatem, vel cui ille commiserit. I. 2. q. 97. 4 ad 3.

12. Inferior potest dispensare in præceptis superioris, quando sibi permittitur a superiori, non autem aliter. I. 2. q. 97. 4 ad 3.

13. Rectores multitudinis possunt dispensare in legibus humanis quando deficiunt in aliquo casu, vel necessitas imminet; vel quando non expedit alicui personæ. I. 2. q. 96. 6. c. et q. 97. 4. o. et q. 100. 8. c. et 22. q. 88. 10. c. ad 2. et q. 89. 9. o. et q. 147. 4. c. ad 1.

1. Dispositio semper importat ordinem habentis partes. I. 2. q. 49. 1 ad 3. et 2 ad 1.

2. Dispositio potest dici tam ratio ordinis rerum in finem, quam ratio ordinis partium in totum; providentia vero, primum tantum. I. q. 22. 1. c. d.

3. Dispositio sumitur dupliciter, s. pro genere habitus, et ut dividitur contra habitum; et hoc dupliciter, s. vel ut diversæ species; vel ut imperfectum contra perfectum, in eadem specie. I. 2. q. 49. 2 ad 3.

4. Dispositio triplex, s. vel secundum locum, i. prædicamentum situs; vel secundum potentiam, id est, præparatio ad habitum; vel secundum speciem, id est, habitus; sed dispositio tertio modo fit habitus, non autem secundo modo. I. 2. q. 49. 1 ad 3. et 2 ad 3. et 4. c. et q. 48. 4 ad 4.

5. Dispositio duplex, s. dispositio removens, et dispositio perficiens. I. 2. q. 88. 3. c.

6. Dispositio duplex, s. materiæ et agentis; prima est tantum entium; secunda vero est etiam non entium, ut prædestinatio. I. q. 23. 2 ad 3.

7. Dispositio dupliciter se habet ad id ad quod disponit, s. ut via ad perfectionem, et ut effectus; secundo modo manet cum perfectione, non autem primo modo. III. q. 9. 3 ad 2.

8. Dispositio tripliciter se habet ad id ad quod disponit, s. ut idem in eodem; in eodem ut non idem, et ut nec idem nec in eodem. I. 2. q. 74. 4 ad 3.

9. Dispositio quæ dividitur contra habitum, ut imperfectum contra perfectum in eadem specie, fit habitus; non autem quæ dividitur contra habitum, ut diversa species. I. 2. q. 49. 2 ad 3. et q. 88. 4 ad 4.

10. Omne subjectum dispositionis vel habitus requirit tria, s. compositionem subjecti, ex actu et potentia; indeterminationem ad multa, et concursus plurium accidentium. I. 2. q. 49. 4. o.

11. Nulla dispositio vel habitus ad operationes est principaliter in corpore, sed tantum dispositio ad formam, non autem habitus propriæ. I. 2. q. 50. 1. o. et 2. c.

12. Difficile mobile diversificat habitum a dispositione, non autem ab aliis speciebus qualitatis. I. 2. q. 49. 2 ad 3.

13. Habitus vel dispositio non est in Deo nec in angelis, nec in cælis, nec in elementis. I. 2. q. 49. 4. c.

14. Ejusdem est disponere ad finem, et ad finem perducere, vel per se, vel per suos subditos. I. 2. q. 98. 2. 3. c.

15. Dispositio eorum quæ sunt ad finem attenditur, secundum rationem finis. I. 2. principio, et quæst. 95. 3. c. et quæst. 102. 1. c. et 22. quæst. 33. 2. 6. c.

16. Omne quod elevatur ad formam altiore sua natura, requirit dispositionem supra naturam suam. I. q. 12. 5. c.

17. Quilibet artifex etiam artifex divinus intendit operi suo inducere dispositionem optimam respectu sui finis; non autem optimam simpliciter. I. q. 47. 2 ad 1. et q. 91. 3. c.

18. Dispositio patientis est in eodem subjecto cum forma ad quam disponit, non autem dispositio agentis. I. 2. q. 74. 4 ad 3.

19. Forma non necessario consequitur dispositionem, nisi per virtutem agentis, quod causat dispositionem. I. 2. q. 112. 3 ad 3.

20. Dispositio sequitur naturaliter formam et perfectionem, ad quam disponit, licet præcedat eam via generationis. III. q. 7. 13 ad 2.

21. Prima dispositio materiæ est quantitas dimensionis. III. q. 77. 2. c.

22. Dispositio materialis non est causa simpliciter, sed secundum quid. 22. q. 27. 3. c.

23. Forma semper est in materia disposita, non quidem respectu primi effectus formæ, scilicet esse actu, sed respectu effectuum posteriorum. I. q. 76. 6 ad 1.

24. Dispositio est in eodem subjecto cum eo ad quod disponit propinque. III. q. 63. 4 ad 1.

25. Dispositio subjecti est prior naturaliter susceptione formæ; sed est posterior actione agentis. I. 2. q. 113. 8 ad 2.

26. Omnis dispositio inordinata habet unitatem specificam a sua causa, sed unitatem numeralem habet a suo subjecto. I. 2. q. 82. 2. c.

1. Contentio in disputatione importat quandam acrimoniam locutionis. 22. q. 38. 1. c.

2. Disputatio cum infideli intentione confundendi errores, vel causa exercitii, est laudabilis; sed absint rudes, nisi ab infidelibus tententur. 22. q. 10. 7. o.

Dissentio duplex, s. ad se et ad alterum, et utraque opponitur paci, sed tantum secunda opponitur concordie. 22. q. 29. 1 ad 3.

1. DISTANTIA et propinquitas creaturæ ad Deum, est similitudo vel dissimilitudo; non autem secundum locum. I. q. 8. 1 ad 3.

2. Corruptibilia plus distant a Deo quam incorruptibilia; ideo debilius esse recipiunt. I. q. 65. 1 ad 1.

1. DISTINCTIO duplex, s. formalis, id est specifica, et materialis, id est numeralis. I. q. 30. 3. c. et q. 47. 1. 2. c.

2. Distinctio numeralis est propter specificam, quia specifica est nobilior. I. q. 47. 2. c.

3. Distinctio formalis semper requirit inæqualitatem. I. q. 47. 2. c.

4. Omnia quæ dicuntur secundum ordinem ad aliquid, distinguuntur secundum distinctionem eorum ad quæ dicuntur. I. 2. q. 54. 2. c.

5. Prima distinctio rerum a principio fuit se-

lum a Deo, ad perfectionem universi. i. q. 47. 1. o. et 2. c. et q. 65. 3 ad 2.

6. Distinctio potentiarum non est secundum materialem, sed secundum formalem distinctionem objectorum, quæ est secundum rationem. i. q. 59. 2 ad 2. et q. 77. 3 ad 3. et q. 80. 1 ad 2. et 2. q. 17. 6 ad 1. et q. 47. 5. c.

7. Ea quæ non conveniunt in una potentia, ut differentia, generalissima, et materia a se ipsis distinguuntur. i. q. 85. 1 ad 2.

8. Omnis distinctio formalis est per aliquam oppositionem. i. q. 36. 2. c.

9. In divinis nulla est distinctio realis, nisi per oppositas relationes originis. i. q. 27. principio, et q. 23. 3. c. et q. 29. 4. c. et q. 30. 2. c. et q. 32. 3. c. ad 3. et q. 36. 2. c. ad 1. et q. 40. 2. 3. o. et q. 93. 5. c.

10. Distinctio realis in personis divinis stat cum identitate essentiali. i. q. 39. 1. o.

11. Distinctio in divinis personis non est per divisionem alicujus communis, quia essentia communis remanet indivisa; sed oportet distinguere constitutorem personas. i. q. 40. 2. 3. c.

12. Distinctio divinarum personarum est minima secundum quantitatem; et est maxima secundum dignitatem et causalitatem. i. q. 40. 2 ad 3.

13. Proprietates in divinis determinant et distinguunt personas, non autem essentiam. i. q. 40. 1 ad 2.

14. Personæ divinæ constituuntur et distinguuntur per origines; sed primo et principaliter per relationes. i. q. 40. 2. c. fi.

15. Relatio ut relatio non constituit, nec distinguit personas divinas, sed ut divina. i. q. 40. 2. o.

16. Remotis relationibus, personæ divinæ non distinguerentur. i. q. 40. 3. o. et iii. q. 3. 3 ad 3.

17. Relationes divinæ distinguuntur ab invicem realiter, re relativa, non autem re absoluta. i. q. 23. 3. o. et q. 30. 1. c. et 2. c.

1. DIVERSITAS. In Deo nulla est diversitas. i. q. 31. 2. c. ad 1.

2. Diversitas speciei sumitur a forma. i. 2. q. 23. 1. c. et q. 54. 1 ad 1.

3. Materia secundum se diversificat genus; sed distinctio materiæ per quantitatem diversificat tantum individua. i. q. 50. 4. c. et l. 2. q. 23. 1. c. et q. 54. 1 ad 1.

4. Diversitas materiæ diversificans formam diversificat speciem. 2. 2. q. 154. 1 ad 1.

1. DIVINATIO non dicitur si quis prænunciet ea quæ ex necessitate eventum, vel ut in pluribus, quæ humana ratione prænosci possunt ex causis; neque etiam si quis futura aliqua contingentia, Deo revelante cognoscat, tunc enim non ipse divinat, i. quod divinum est facit, sed magis quod divinum est suscipit. 2. 2. q. 95. 1. c. fi.

2. Considerare huiusmodi effectus contingentes in seipsis antequam fiant, non est alicujus divini, sed est Dei proprium, qui solus in sua æternitate videt ea quæ futura sunt quasi præsentia. 2. 2. q. 95. 1. c.

3. Si quis huiusmodi futura prænunciare, aut prænoscere quocumque modo præsumpserit, nisi

Deo revelante, manifeste usurpat sibi quod Dei est, et ex hoc aliqui divini dicuntur. 2. 2. q. 95. 1. c.

4. Divini enim dicti sunt, secundum Isidorum, quasi Deo pleni, divinitate enim se plenos simulant, et astutia quadam fraudulentia hominibus futura conjectant. 2. 2. q. 95. 1. c.

5. Homo habet naturalem inclinationem ad cognoscendum futura, secundum modum humanum, non autem secundum indebitum divinationis modum. 2. 2. q. 95. 1 ad 3.

6. Divinatio non dicitur ab ordinata participatione alicujus divini, sed ab indebita usurpatione ejus quod Dei est. 2. 2. q. 95. 1. c. ad 1.

7. Si huiusmodi divinatio causeatur ex revelatione demonum, cum quibus pacta habentur, vel expressa, quia ad hoc invocantur, vel tacita, quia huiusmodi divinatio extenditur ad id, ad quod se non potest extendere, erit divinatio illicita et superstitiosa. 2. 2. q. 95. 6. fi.

8. Divinatio igitur est indebita usurpatione prænuntiandi futuros eventus. 2. 2. q. 95. 1. c.

9. Divinatio semper est peccatum, quia semper in malam partem accipitur, secundum Hieronymum. 2. 2. q. 95. 1. c. fi.

10. Omnis divinatio provenit ex operatione demonum; ideo est species superstitionis. 2. 2. q. 95. 2. o. et 3. c. principio.

11. Divinatio est species curiositatis, ratione finis; sed quoad modum operis, est species superstitionis. 2. 2. q. 95. 2 ad 1.

12. Genus divinationis triplex, s. necromantia, augurium et sortilegium, quorum quodlibet multas habet species. 2. 2. q. 95. 3. o.

13. Divinatio facta per invocationem demonum, per astra, somnia, auguria, vel sortes, non est licita, sed superstitiosa. 2. 2. q. 95. o. et q. 96. 1. o.

14. Dæmones possunt divinari verum tripliciter, s. subtilitate naturæ, revelatione et experientia. i. q. 64. 1 ad 5. et 2. 2. q. 172. 5 ad 1. et 6. o.

DIVINUM prædicatur de essentia et de personis divinis. iii. q. 16. 3 ad 3.

1. DIVISIO duplex, scilicet secundum quantitatem et secundum formam; prima est posterior uno, secunda vero prior; ideo diffinit unitatem. i. q. 30. 3. c.

2. Continuum mathematice dividitur in infinitum secundum eandem proportionem; non autem secundum eandem quantitatem, sed per minorem. i. q. 48. 4. ad 3. et l. 2. q. 85. 3. c.

3. Unumquodque potest per se dividi, secundum illud quod in ejus ratione continetur, non autem per alia. l. 2. q. 95. 4. c.

4. Res dividitur per se per id solum quod convenit ei secundum genus. l. 2. q. 18. 7. c.

5. Partes divisionis univoce sunt cœquæ secundum rationem generis, licet altera earum sit prior secundum rem; sed in analogis, una earum semper est prior re et ratione. l. 2. q. 61. 1 ad 1.

6. Omnis pluralitas sequitur aliquam divisionem. i. q. 30. 3. c.

7. Divisorum ex opposito aliqua sunt simul secundum rem, et secundum rationem, ut species

animalis, et coloris; aliqua simul secundum rationem; sed unum est prius secundum rem, ut species numeri, figuræ et motus; aliqua quorum unum est prius alio secundum rem et secundum rationem, ut substantia accidentis. I. q. 77. 4 ad 1. et 12. q. 29. 2 ad 1.

1. Divitiæ duplices, s. corporales et spirituales; secundæ sunt veræ, non autem primæ. 22. q. 126. 1 ad 3.

2. Divitiæ duplices, s. naturales et artificiales; primæ appetuntur finite, secundæ dum habentur appetuntur finite, sed dum non habentur, infinite. 12. q. 2. 1. c. ad 3. et q. 30. 4. o.

3. Divitiæ causant tria mala, quæ vitantur per pauperitatem, s. sollicitudinem, elationem et amorem earum. 22. q. 188. 7. c.

4. Divitiæ non sunt finis œconomicæ, sed bene vivere. 22. q. 50. 3 ad 1.

5. Divitiæ, inquantum prosunt ad virtutes, sunt bonæ; sed sunt malæ inquantum impediunt; similiter et paupertas. 22. q. 126. 1 ad 3.

6. Deus dat aliquibus abundantiam divitiarum, ut meritum bonæ dispensationis acquirant. 22. q. 117. 1 ad 1. et q. 126. 1 ad 3.

7. Difficile est inter divitias charitatem servare; quia impediunt eam principaliter alligando animum, et distrahendo. 22. q. 186. 3 ad 4. et q. 188. 7. c.

8. Divitiæ sunt viles, vanæ et mutabiles; et ideo debent contemni. 22. q. 126. 1 ad 3.

9. Divitiæ de consilio abdicantur per perpetuam pauperitatem, delitiæ carnis per perpetuam castitatem; et superbia vitæ, per obedientiæ servitutem. 12. q. 108. 4. c. fi. et 22. q. 186. 6. o.

DIUTURNITAS augeat amorem amici presentis, absentis autem diminuit. 22. q. 49. 2 ad 2.

1. DOCERE est actus vitæ activæ quoad actum exteriorem et interiorem, ut dirigit ad opus, sed est actus contemplativæ, secundum actum interiorem absolute. 22. q. 181. 3. o.

2. Docere dicitur dupliciter, s. principaliter infundendo lumen, et instrumentaliter dirigendo. Secundum convenit angelis illuminando alios de revelatis, et homini exteriori administrando, proponendo exempla, vel applicando principia conclusioni; primum autem soli Deo. I. q. 107. 1. o. et q. 117. 1. o. et 22. q. 173. 2. c. et III. q. 69. 5 ad 2.

3. Christus convenienter multa docuit in parabolis propter tria, s. tum quia connaturale est homini per sensibilia devenire in cognitionem intelligibilem; tum propter simplicitatem quorundam audientium, tum etiam ut indignis divina mysteria occultarentur. III. q. 42. 3. o.

4. Docere per modum exhortationis private convenit mulieri, non autem publice predicare. 22. q. 177. 2. o. et III. q. 55. 1 ad 3. et q. 67. 4 ad 2.

5. Nullus potest seipsum proprie docere. I. q. 117. 1 ad 4.

6. Docere habet duplicem materiam, s. scientiam et discipulum; ideo construitur cum duplici accusativo. 22. q. 181. 3. c.

7. Ad docendum alios in divinis tria requiruntur, scilicet plenitudo cognitionis, vis probandi, et pronuntiatio. 12. q. 111. 4. c.

8. Prædicator docendo debet facere tria, scilicet instruere, delectare et flectere. 22. q. 177. 1. c.

1. DOCILITAS est aptitudo bene acquirendi rectam opinionem ab alio, sicut solertia a seipso. 22. q. 48. c. et q. 49. 3. o. et 4. c.

2. Docilitas secundum aptitudinem est a natura. Sed ad ejus consummationem plurimum valet studium, s. sollicitudo, frequenter et reverenter animum applicando documentis majorum, non negligendo ea per ignaviam, nec contemnendo per superbiam. 22. q. 49. 3 ad 2.

1. DOCTOR primus et principalis doctrinæ spiritualis et fidei fuit Christus. III. q. 7. 7. c.

2. Christus fuit verissime doctor, martyr et virgo. 22. q. 152. 4. c.

3. Quia catholice veritatis doctor non solum profectos debet instruere, sed ad eum pertinet etiam incipientes erudire; propositum nostrum in hoc opere est, ea quæ ad christianam religionem pertinent, eo modo tradere, secundum quod congruit eruditioni incipientium. I. Prol. principio, et 22. q. 189. 1 ad 4.

4. Auctoritas sacre Scripturæ auctoritati cuiuscunque doctoris præfertur. I. q. 1. 8 ad 2.

1. DOCTRINA tripliciter est occulta, s. ex intentione docentis, propter invidiam vel turpitudinem rei; secundo quia paucis ostenditur; tertio ex modo, s. figurative. Sed doctrina Christi fuit occulta, tertio modo tantum. III. q. 42. 3. c.

2. In doctrina sacra multa occultantur, maxime infidelibus, ne irrideantur. I. q. 1. 9 ad 3. fi. et 22. q. 40. 3. c.

3. Christus noluit scribere doctrinam suam, triplici ratione, s. propter dignitatem Christi, propter excellentiam doctrinæ, et propter spiritualitatem ejus. III. q. 42. 4. o.

4. Divina doctrina dicitur lac, triplici ratione, s. propter pulchritudinem, propter dulcedinem, et propter sumendi facilitatem. 22. q. 189. 1 ad 4.

5. Doctrina ostenditur esse vera, per hoc quod consonat rationi. Et similiter lex. 12. q. 98. 1. o.

6. Homo adjuvat et impeditur interius a doctrina dupliciter, s. propter virtutem et culpam doctorum, vel auditorum. 22. q. 177. 1 ad 3. et q. 189. 1 ad 4. et 10. o.

7. Nomen doctrinæ et disciplinæ ad inquisitionem cognitionis pertinet. Nam doctrina est actio ejus qui aliquid cognoscere facit. Disciplina autem est receptio cognitionis ab aliquo. Et debet esse a facilioribus. 22. q. 189. 1 ad 4.

1. DOLOR est passio animæ in appetitu sensitivo vel intellectivo. 12. q. 35. 1. o. et III. q. 84. 8. 9. o. et q. 85. 1. c.

2. Dolor interior est simpliciter major dolore exteriori. 12. q. 35. 7. o. et q. 37. 1 ad 3.

3. Dolor magis fugitur quam amatur voluptas, quia minor est amor voluptatis quam amor conservationis sui, cui correspondet doloris figura. 12. q. 29. 3 ad 1. et q. 35. 6. b. et c. fi. et 22. q. 123. 11. c. et q. 138. 1. c. et q. 142. 3 ad 2.

4. Sicut dolor minuitur ex diuturnitate, sic timor ex præmeditatione. 12. q. 42. 5. c.

5. Innocentia patientis minuit dolorem quoad numerum, quia non dolet de tot. Sed augeat in-

tensive per se, quia magis indigne. III. q. 46. 6 ad 5.

6. Dolor et tristitia sunt tantum de contrariantibus voluntati. I. q. 103. 7. o.

7. Tristitia est species doloris consequens interioriorem apprehensionem tantum. Sed dolor consequitur ad omnem apprehensionem. I 2. q. 35. 2. o. et 7. o. et III. q. 15. 6. c.

8. Omnis dolor et tristitia secundum se sunt mala. Sed præsupposita præsencia mali, sunt bona. I 2. q. 39. 1. o. et q. 59. 3. o. et 3. q. 15. 5. 6. c.

9. Dolor et tristitia possunt esse bona, honesta et utilia, ratione fugæ mali. I 2. q. 39. 2. 3. o. et III. q. 15. 6 ad 2 et ad 3. et q. 46. c. 6 ad 2.

10. Impossibile est aliquam tristitiam vel dolorem esse summum malum. I 2. q. 39. 4. o.

11. Dolor et gaudium sensitivi nullo modo possunt esse simul, quia semper contrariantur, saltem secundum motum cordis, secundum dilationem et constrictionem. III. q. 84. 9 ad 2.

12. Ad dolorem requiruntur duo, s. conjunctio mali, et perceptio ejus. I 2. q. 35. 1. 7. c. et q. 41. 3. c. et III. q. 15. 5. 6. o.

13. Malum conjunctum est magis causa doloris et tristitiæ quam bonum amissum. I 2. q. 36. 1. o.

14. Malum conjunctum causat dolorem ut finis, sed amor ut inde principium primum, et aliquando concupiscentia. Sed odium, ut principium secundum. I 2. q. 36. 2. o. et 4. o.

15. Appetitus unitatis non cujuslibet, sed ejus quæ est de perfectione naturæ, causat dolorem. I 2. q. 36. 3. o.

16. Potestas major, non tollens inclinationem, sed repugnans ei, causat dolorem, inquantum infert malum. I 2. q. 36. 4. o.

17. Passio Christi, ratione defectus humani causat in nobis dolorem et tristitiam, sed ratione benignitatis Dei causat lætitiā. 2 2. q. 82. 4 ad 1.

18. In Christo fuit verus dolor sensibilis. III. q. 15. 5. o. et q. 46. 6. c.

19. Dolor Christi in passione pervenit usque ad rationem superiorem. III. q. 46. 8. o.

20. Dolor Christi non impediēbat delectationem fruitionis ejus, nec e converso. III. q. 15. 5 ad 3. et 6. c. et 9 ad 3. et q. 46. 6. c. fin. et ad 2. et 8. o.

21. Dolor Christi interior et exterior fuit maximus. III. q. 46. 6. o. et q. 48. 2. c.

22. Christus doluit pro omnibus peccatis simul. III. q. 46. 6 ad 4.

23. Christus magis dolebat de miseris nostris quam de passione sua. III. q. 46. 6 ad 4.

24. Dolor Christi fuit major dolore cujuscumque contriti. III. q. 46. 6 ad 3 et ad 4.

25. Dolor Christi fuit major dolore Adæ, si passus fuisset in innocentia. III. q. 46. 6 ad 3.

26. Dolor et tristitia nullo modo sunt in Deo. I. q. 20. 1 ad 2.

27. Mater Christi peperit sine dolore, et cum maxima jucunditate. 2 2. q. 164. 2 ad 3. et III. q. 35. 6. o.

28. Beati non dolent de malis quæ fecerunt. I 2. q. 59. 3 ad 1. et III. q. 84. 8. o.

1. Dolus proprie accipitur tantum in malo, sed abusive in bono. 2 2. q. 55. 4 ad 1.

2. Dolus principaliter est in verbis. 2 2. q. 55. 4 ad 2. et 5. o.

3. Dolus fit tripliciter, scilicet corde, ore et opere. Sed fraus proprie est tantum in factis. 2 2. q. 55. 4 ad 2 et 5. et q. 111. 3 ad 2. et q. 118. 8. c. ad 2.

1. DOMINATIO significat tria, scilicet libertatem rigidam, et inflexibilem gubernationem, et appetitum et participationem veri domini. I. q. 108. 5 ad 2.

2. Dominationes præcipiunt, Potestates ordinant, et Principatus dirigunt. I. q. 108. 5 ad 3.

DOMINICUS potest prædicari de qualibet re Christi, non autem de homine Christo. III. q. 16. 3. o.

1. DEUS est principium et finis, et est realiter Dominus omnium, quia creatura subicitur ei realiter. I. q. 13. 7 ad 5. et III. q. 35. 5. c.

2. Dominium convenit Deo realiter ab æterno quoad potestatem, non autem quoad relationem. Sed fundamentum relationis domini est potestas. I. q. 13. 7 ad 1. et ad 6. et 8 ad 1.

3. Sola creatura rationalis habet dominium sui actus. 1. 2. q. 1. 1. 2. c. et q. 6. 2 ad 2. et q. 15. 2. c.

4. Homo est dominus suarum operationum, per intellectum et voluntatem. I 2. q. 1. 1. c. et q. 6. 2 ad 2. et q. 21. 2. c. et q. 109. 2 ad 1. et 2 2. q. 158. 2 ad 3.

5. Sumus domini nostrorum actuum, secundum quod possumus hoc vel illud eligere. Ideo non sumus domini appetitus ultimi finis. I. q. 82. 1 ad 3.

6. Homo in statu innocentie habuisset dominium super alia animalia imperando, et utendo libere, non autem super angelos. I. q. 96. 1. 2. o.

7. Nec habuisset dominium servile super homines, sed dominium liberorum. I. q. 92. 1 ad 2. et q. 96. 4. o. et 2 2. q. 164. 2. c. ad 1. et q. 189. 6 ad 2.

8. Dominium et prælatio introducta sunt ex jure humano. 2 2. q. 10. c. et q. 12. 2. c.

9. In simonia transfertur dominium, non autem in furto, nec in rapina, nec in usuris. 2 2. q. 78. 3. c. ad 3.

DOMUS non est unum simpliciter, sed aggregatione. Nec forma ejus quæ est compositio vel ordo dat esse et speciem toti, et cuilibet parti ejus. I. q. 76. 8. c.

DONATUS hereticus rebaptizans est condemnatus in concilio Toletano. III. q. 66. 8. c.

DONEC quandoque significat tempus certum, quandoque vero tempus infinitum. III. q. 28. 3 ad 3.

1. DONUM est proprium nomen Spiritus sancti. I. q. 38. 2. o.

2. Donum est nomen personale in divinis. I. q. 38. 1. o.

3. In nomine doni importatur proprietas originis Spiritus sancti, quæ est processio. I. q. 38. 2 ad 2.

4. Donum importat distinctionem personalem, secundum quod est alicujus, secundum originem. Sed Spiritus sanctus dat se secundum quod est suipsius. I. q. 38. 1 ad 1.

5. Donum dicitur tripliciter, scilicet per identitatem, secundum originem, et secundum subjectionem. Primo modo convenit essentie Dei, secundo personis, tertio creaturis tantum. i. q. 38. 1 ad 1 et ad 2 et ad 3.

6. Spiritus sanctus est ratio omnium donorum Dei, quorum principium est voluntas Dei. i. q. 38. 2. o. et q. 43. 5 ad 1.

7. Omnia dona sub ratione doni manifestant Spiritum sanctum. Sed secundum speciem doni aliqua dona manifestant Filium, ut sapientia et scientia. i. q. 43. 5 ad 1.

8. Dona Spiritus sancti sunt tantum septem, scilicet sapientia, intellectus, consilium, fortitudo, scientia, pietas et timor Domini. 1 2. q. 68. 4. o. et 2 2. q. 8. 6. o. et q. 45. 2 ad 3.

9. Et numerantur partim secundum dignitatem eorum, et partim secundum materias. 1 2. q. 68. 7. o.

10. Circa materias omnium virtutum, oportet esse aliquod de septem donis. 1 2. q. 68. 4. 7. o. et q. 69. 1 ad 3.

11. Septem dona perficiunt hominem, ut sequatur motum Dei; virtutes autem perficiunt, ut sequatur motum rationis. 1 2. q. 68. o. et q. 69. 1. c. et 2 2. q. 8. 5. c. et q. 19. 9. c. et q. 52. 1. 3. c. et q. 121. 1. c. et q. 139. 1. c. et III. q. 7. 5. c. ad 1.

12. Omnia septem dona sunt priora virtutibus intellectualibus et moralibus, ordine perfectionis et dignitatis; sed e converso ordine generationis et dispositionis. 1 2. q. 68. 8 ad 2.

13. Et sunt dona Spiritus sancti, secundum quod charitate informantur. Ideo eis nullus male utitur. 1 2. q. 68. 8 ad 3.

14. Septem dona excellunt omnes virtutes morales et intellectuales, sed excellunt a virtutibus theologicis. 1 2. q. 68. 1. 8. o. et q. 69. 1 ad 1. et 2 2. q. 9. 1 ad 3. et q. 19. 9 ad 4. et q. 81. 2 ad 1.

15. Omnia septem dona præsupponunt tres virtutes theologicas, sicut quasdam radices, ad quas pertinent, sicut et earum derivationes. 1 2. q. 68. 4 ad 3. et 8. c. ad 3. et 2 2. q. 19. 9 ad 4. et q. 139. 2 ad 2.

16. Dona sunt principia virtutum intellectualium et moralium. 2 2. q. 19. 9 ad 4.

17. Omnia septem dona sunt connexa, quia habens unum, habet omnia, et charitatem, et e converso. 1 2. q. 68. 5. o. et 2 2. q. 19. 9. c. et q. 139. 1 ad 2. et III. q. 7. 5 ad 3.

18. Dona sunt in omnibus viribus hominis, in quibus sunt virtutes. 1 2. q. 68. 4. 5. 7. c.

19. Donorum tria sunt in parte appetitiva, scilicet donum fortitudinis, pietatis et timoris; reliqua vero in parte cognoscitiva. 2 2. q. 8. 6. o.

20. Dona quorum unum dirigit alterum, combinantur simul. 1 2. q. 68. 7 ad 4.

21. Septem dona sunt habitus in anima. 1 2. q. 68. 3. o.

22. Septem dona sunt necessaria ad finem supernaturalem, non autem ad finem naturalem. 1 2. q. 68. 2. o. et 3 ad 1 et ad 3.

23. Septem dona habent duplices actus, unum in via et alium in patria. 1 2. q. 68. 6 ad 2.

24. Omnia septem dona in patria habebunt actus suos circa ea quæ pertinent ad vitam contemplativam, non autem circa ea quæ pertinent ad vitam activam. 1 2. q. 68. 6 ad 3.

25. Omnia septem dona manent in beatis secundum essentiam, non circa idem, nec cum eodem actu. 1 2. q. 68. 6. o. et 2 2. q. 8. 7. o. et q. 139. 1 ad 2. et III. q. 7 ad 3.

26. Dona Dei secundum diversas rationes emanant a bonitate, misericordia, liberalitate et iustitia. 1. q. 21. 3. c. et 2 2. q. 31. 1 ad 2 et ad 3.

27. Præcipuum omnium donorum Dei fuit Filius ejus. 1 2. q. 102. 3. c.

28. Remissio peccatorum est majus donum Dei quam innocentia ex parte recipientis, sed e converso ex parte dati. Ideo penitens magis tenetur ad gratiarum actiones quam innocens. 1. q. 20. 4 ad 4. et 2 2. q. 106. 2. o. et III. q. 88. 2. ad 3. et q. 89. 2 ad 3.

1. DORMIENS quandoque syllogizat, licet semper cum aliquo errore. i. q. 84. 8. ad 2. et 2 2. q. 154. 5 ad 2.

2. Interdum similitudinibus rerum inhæremus, sicut rebus ipsis, ut patet in dormientibus. i. q. 55. 5 ad 3. II. et 2 2. q. 154. 5. c.

1. DOTES animæ sunt tres, scilicet visio, fructio et comprehensio. Et dotes corporis sunt quatuor, scilicet subtilitas, agilitas, claritas et impassibilitas. i. q. 12. 7 ad 1. et III. q. 45. 1 ad 3.

2. Dotes corporis procedunt ex virtute animæ gloriificatæ, secundum quod anima causat quatuor in corpore, scilicet, esse substantiale, viros, formas secundarias, s. accidentales, et motum expeditum. III. q. 28. 2 ad 3. et q. 45. 2. o.

3. Christus ante resurrectionem non habuit dotes corporis secundum habitum, sed tantum actus supernaturaliter, contra Ugonem de Sancto Victore. III. q. 28. 2 ad 3. et q. 45. 1 ad 3. et 2. o. et q. 81. 3. c.

4. Aliquibus donis, quæ a theologis dotes appellantur, ornabuntur beati in paradiso. Suppl. q. 95. 1. o.

5. Beatitudo et dos realiter inter se differunt. Suppl. q. 95. 2. c.

6. Si Christo aliquomodo competat habere dotes, non ita proprie sicut aliis sanctis competit, cum tamen ea quæ dotes vocantur, excellentissime ei conveniant. Suppl. q. 95. 3. c.

7. Dotes proprie non competunt angelis, sicut et hominibus, sed metaphorice. Suppl. q. 95. 4. o.

8. Convenienter tres assignatæ sunt animæ dotes, scilicet visio quæ fidei, comprehensio quæ spei, fructio quæ charitati respondet. Suppl. q. 95. 5. c.

1. DUBITATIO dicitur dupliciter, scilicet, motus rationis supra utramque partem contradictionis, cum formidine determinandi alteram partem ejus, et formido affectus ad aliquod terribile sustinendum. Prima non fuit in Christo, sed secunda, non secundum rationem, sed secundum sensualitatem. III. q. 18. 4 ad 1. et ad 2.

2. Dubitatio non potest esse in Deo, nec in angelis. III. q. 18. 4 ad 1.

3. Dubitatio duplex, scilicet infidelitatis et ad-

mirationis. Secunda fuit in matre Christi, non autem prima. III. q. 27. 4 ad 2. et q. 30. 4 ad 2.

4. Dubia de personis debent in meliorem partem interpretari determinando, de rebus autem in partem veriore, supponendo. 22. q. 60. 4. o.

DUXILLUM est illicitum. Et magis convenit ei ratio sortium quam iudicio cum ferro candenti. Iudicia tamen huiusmodi sunt prohibita, quia sunt de occultis, quæ divino iudicio reservantur. 22. q. 95. 8 ad 3.

Deus quandoque abscondit dulcedinem suam a bonis, ut eam ardentius quærant. 12. q. 112. 5. o.

1. DULIA est honor et servitus debita creaturæ, sed latria est honor et servitus debita soli Deo; ideo differunt specie. 22. q. 103. 3. o.

2. Dulia sumitur dupliciter, scilicet communiter, ut exhibet reverentiam omni homini, ratione cuiuscumque excellentiæ vel propriæ, scilicet tantum ut reverentiam exhibent servi domino. Prima habet diversas species secundum diversitatem excellentiæ, ut pietatem, observantiam et huiusmodi; non autem secunda, sed est species observantiæ, quæ est ad omnes dignitate excellentes. 22. q. 103. 3. c. et 4. o.

1. Duo dicitur, quasi habens dualitatem non in alio, sed in seipso de quo prædicantur duo. III. q. 17. 1 ad 6.

2. Duo aliquando pro uno accipiuntur. I. q. 70. 1. c.

3. Unum aliquando habet vim duorum. I. q. 39. 2. c. ad 4.

1. DUPLICITAS cordis est aliud ostendere et aliud intendere. 22. q. 109. 2 ad 4. et q. 111. 2 ad 2.

2. Duplicitas, ut est veritabilitas animi ad diversa, est aliquid consequens ad luxuriam, sicut et inconstantia. 22. q. 53. 6 ad 2.

1. PROTENTIO durationis videtur attendi secundum operationem magis quam secundum esse, sicut et tempus est numerus motus. I. q. 10. 1 ad 2. fi.

2. Duratio pœnæ respondet culpæ ex parte maculæ, et non ex parte actus. 12. q. 87. 4. ad 3.

3. Duratio pœnæ non respondet durationi culpæ, nec in iudicio divino, nec humano. 12. q. 87. 3 ad 1.

4. Duratio Dei, æternitas, et essentia ejus, sunt eadem res. I. q. 10. 2. o.

DUBITIS est in sacramento Eucharistiæ sine materia. III. q. 77. 7 ad 2.

E

EADEM eidem sunt eadem inter se, tunc solum quando in tertio sunt eadem re et ratione. I. q. 28. 3 ad 1.

1. EBRIETAS dicitur dupliciter, scilicet, defectus rationis, ex nimio potu vini, et actus causans eam. Secunda est peccatum, non autem prima. 22. q. 150. 1. o.

2. Ebrietas nescientis potentiam vini non est peccatum; scientis autem, sed non credentis inebriari, est peccatum veniale. Aliter vero est peccatum mortale. 12. q. 88. 5 ad 1. et 22. q. 150. 1. 2. o.

3. Dans vinum prono ad ebrietatem, scienter peccat. 22. q. 150. 1 ad 2.

4. Ebrietas est species gulæ divisa contra comestiones. 22. q. 150. 1. c.

5. Ebrietas non est gravissimum peccatorum. 22. q. 150. 3. o.

6. Ebrietas voluntaria in sua causa non excusatur totaliter a peccato, nec totaliter excusat sequens peccatum. 12. q. 77. 7. c. ad 3.

7. Ebrietas sine peccato tollit totam culpam actus sequentis, sicut forte accidit de Lot et Noe. 22. q. 150. 1. 4. c.

8. Lot culpandus est non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit. 22. q. 150. 4. c. fi.

9. Ebrietas cum peccato diminuit culpam actus sequentis, inquantum diminuit voluntarium. 12. q. 76. 4 ad 2. et ad 3. et 22. q. 150. 4. o.

10. Vitium contrarium ebrietati est peccatum, scilicet, abstinere a vino, in magnum gravamen naturæ scienter. Et caret nomine. 22. q. 150. 1. ad 3.

11. Ebruius homicida meretur duplices maledictiones, propter duplex peccatum. Vel secundum legem Pittaci, qui id sua lege sancivit, non respiciendo ebriosi veniam, sed utilitatem contra quam ebruius peccat. 12. q. 76. 4 ad 4. et 22. q. 150. 4 ad 1.

1. ECCLESIA dicitur dupliciter, scilicet militans et triumphans. III. q. 68. 9. o.

2. Corpus Ecclesiæ mysticum consistit ex hominibus et angelis, ex viatoribus et beatis. III. q. 8. 4. c. ad 2.

3. Una est Ecclesia omnium fidelium, novi et veteris Testamenti. Nec synagoga fuit concubina, sed vera sponsa, et uxor Christi. III. q. 8. 3. ad 3.

4. Decor Ecclesiæ principaliter consistit in interioribus, ad quem etiam actus exteriores pertinent, inquantum ab interiori decore progrediuntur, vel ipsum conservant. 12. q. 101. 2. c. ad 3.

5. Ecclesia potest condere legem in pertinentibus ad cultum Dei, et ad subjectionem infidelium, et rerum suarum. 22. q. 10. 10. c. et q. 66. 8 ad 2.

6. Solus Christus fundavit Ecclesiam, cuius ministerium commisit Petro et successoribus ejus, in ædificationem, et non in destructionem. 22. q. 88. 12 ad 2.

7. Nullus prohibetur ingredi ecclesiam, et audire verbum Dei usque ad missam catechumenorum. III. q. 83. 4 ad 4.

8. In casu necessitatis licet vendere aut emere terram, ubi quondam fuit ecclesia. 22. q. 100. 4. ad 1. et ad 2 et ad 3.

1. ECCLESIASTICUS liber pertinet ad legem veterem. 22. q. 16. 1. art. 5.

2. Ecclesiasticus liber non computatur inter canonicas Scripturas apud Hebræos. I. q. 89. 8. ad 2.

ECLIPSIS apparens in passione Christi fuit quintupliciter miraculosa; scilicet primo, quia, secundum Dionysium et astrologos naturalis eclipsis solis, per interpositionem lunæ, nunquam

accidit, nisi tempore conjunctionis solis et lunæ, quæ tunc non fuit. Secundo, quia cum circa horam sextam luna fuisset simul cum sole in medio cæli, in vespertis apparuit in suo loco, id est, in oriente opposita soli. Tercio, quia tunc luna jam pertransiverat solem, et distabat quasi per medietatem circuli, in oppositione existens. Quarto quia tunc luna miraculose ab oriente versus occidentem rediens, non pertransivit solem, ut esset eo occidentalior; sed postquam pervenit ad terminum solis, reversa est versus orientem. Quinto, quia, secundum Chrysostomum, tribus horis tunc tenebræ remanserunt, cum eclipsis solis in momento pertranseat. III. q. 44. 2 ad 2.

EDUCI de potentia, est fieri in actu, quod prius erat in potentia; et dependet a materia, et fit per agens naturale. I. q. 90. 2 ad 2.

1. **QUILIBET** effectus Dei est æqualiter a tota Trinitate. I. q. 32. 1. c. et III. q. 23. 2. c.

2. Omnis effectus representat aliquam causam suam. I. q. 45. 7. c.

3. Nullus effectus est de specie suæ causæ. 22. q. 110. 1. c. fi. et 3.

4. Omne signum corporale est effectus signati, vel procedit ab eadem causa. 22. q. 95. 5. c.

5. Effectus positivus prior est effectu privativo, ordine formæ; sed ordine materiæ est e converso. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. c.

6. Impossibile est quod illud quod est per accidens, sit effectus per se alicujus virtutis cælestis vel alterius agentis naturalis. I. q. 116. 1. c. et 22. q. 95. 5. c.

1. **ÆGRITUDO** non est pura privatio. Sed dicit humores inordinate dispositos. 12. q. 82. 1 ad 1. 2. **ÆGRITUDO** non est æqualiter in omnibus sicut nec causa ejus. 12. q. 82. 4 ad 2.

1. **ELECTIO** pertinet determinate ad unam potentiam, scilicet ad voluntatem. I. q. 83. 3. c.

2. Electionem rectam agit sola virtus, quæ est in parte appetitiva. 12. q. 58. 1 ad 2 et 4. c.

3. Electio sequitur inquisitionem in hominibus tantum. I. q. 22. 1 ad 1. et q. 59. 3 ad 1. et q. 6. 2 ad 1. et III. q. 18. 4 ad 2. et q. 34. 2 ad 2.

4. Electio est tantum de possibili. 12. q. 13. 5. o.

5. Electio non est de ultimo fine, sed tantum de iis quæ sunt ad finem. I. q. 82. 1 ad 3. et 12. q. 13. 3. o. et 4. 6. c. et 22. q. 24. 1 ad 3. et q. 33. 1 ad 2. et q. 47. 1. c. ad 2. et III. q. 18. 4. c.

6. Electio est tantum de actibus humanis, vel de aliis re cum actu humano. 12. q. 13. 4. o. et 5. c.

7. Ad bonam electionem requiruntur duo, scilicet intentio debiti finis per virtutes morales, et recta præceptio eorum quæ sunt ad finem per prudentiam. 12. q. 56. 4 ad 4. et q. 57. 5. c. et q. 58. 4. c. et 22. q. 47. 1 ad 2. et q. 54. 2. c.

8. Intentio et electio differunt, quia prima est respectu finis, secunda vero est eorum quæ sunt ad finem. 12. q. 13. 4. c.

9. **JUDICIUM** liberi arbitrii est actus electionis. 1. q. 83. 3 ad 2.

10. Homo nihil eligit de necessitate, sed libere. 1. q. 115. 4. o. et 12. q. 13. 6. c. et 22. q. 104. 1. c.

11. Homo est liberi arbitrii in eligendo, non autem in prosequendo respectu omnium. I. q. 83. 1 ad 4.

12. Electio convenit Christo. III. q. 11. 3. ad 1. et q. 18. 4. o. et q. 34. 2 ad 2.

13. Electio convenit Deo, respectu creaturæ, non autem respectu sui. III. q. 18. 4 ad 1. et ad 2.

14. Electio Dei est etiam non entium, non autem nostra. I. q. 23. 4 ad 2.

15. Quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat et disponit, ut idonei sint ad illud. III. q. 27. 4. c.

16. Dilectio Dei est prior electione, sed in creaturis est e converso. I. q. 23. 4. c. ad 2.

17. Omnes prædestinati sunt electi a Deo, et dilecti. I. q. 23. 4. o. et q. 24. 1. c.

18. Electio Dei præcedit prædestinationem, quia prædestinatio Dei est actus voluntatis absolutæ, consequens ordinem electionis. I. q. 23. 4. o. ad 2.

19. Electio ad prælationem sufficit quod nihil inveniat in se, per quod ei fiat illicitum illud officium. 22. q. 185. 3. c.

20. In foro contentioso sufficit quod electus sit bonus. Sed in foro conscientie requiritur quod sit optimus, vel simpliciter, vel ad regimen. 22. q. 63. 2. c. ad 3. et q. 185. 3. o.

21. Electus de gremio Ecclesiæ, ut in pluribus consuevit esse utilior ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua nutritus est. 22. q. 63. 2 ad 4.

22. Prælatus non eligitur, quasi in hereditatem, sed ut dispensator. Ideo non oportet eligi propinquior. 22. q. 63. 1. c. 2 ad 1.

1. In omni misto oportet aliquid elementum prædominari. 22. quest. 49. 6 ad 1. et quest. 179. 2 ad 2.

2. Elementa subtiliora prædominantur in misto secundum virtutem, sed grossiora secundum quantitatem. I. q. 71 ad 2. et q. 91. 1. o. ad 3.

3. Formæ elementorum sunt in misto virtute, non autem actu. I. q. 76. 4 ad 4.

4. Primæ quatuor qualitates non sunt habitus elementorum. 12. q. 49. 4. c.

5. Diversæ opiniones de creatione et distinctione elementorum. I. q. 66. 1. o.

6. Elementum in diffinitione sacramenti ponitur pro quocumque sensibili. III. q. 84. 1 ad 1.

1. **ELEEMOSYNA** est opus, in quo datur aliquid indigenti, ex compassione, propter Deum. 22. q. 32. 1. c.

2. Omne obsequium impensum proximo propter Deum est eleemosyna. 22. q. 32. 2. o.

3. Eleemosyna est proprie actus misericordiæ. Sed est actus charitatis ex consequenti, et mediate; latría vero imperative. 22. q. 32. 1. o. et 9 ad 3.

4. Eleemosyna est actus liberalitatis, in quantum aufert impedimentum ejus, scilicet superfluum amorem divitiarum. 22. q. 32. 1 ad 4.

5. Dare eleemosynam de superfluo, vel in extrema necessitate, est de præcepto; in aliis vero est tantum de consilio. 22. q. 32. 5. 6. o. et q. 66. 7. c. et q. 71. 1. c. et q. 87. 1 ad 4. et q. 118. 4 ad 2. et q. 185. 7 ad 1.

6. Eleemosyna quæ est de consilio, est pars satisfactionis, non autem illa quæ est de præcepto, sed est præambulum ejus. 2 2. q. 32. 1 ad 4.

7. Eleemosyna non est, facienda de necessariis sibi, et familie, et statui, nisi velit mutare statum, vel necessitas aliqua præponderet, scilicet extrema alicujus personæ, vel Ecclesiæ, vel reipublicæ. 2 2. q. 32. 6. o. et q. 117. 1 ad 2.

8. Non est expectanda extrema necessitas in danda eleemosyna. Nec oportet prætereundum futuram, præter probabile. 2 2. q. 32. 5 ad 3.

9. Eleemosynæ non sunt recipiendæ a peccatoribus. 2 2. q. 154. 4. c. princip.

10. Ille qui dat eleemosynam quando dat ut foveatur in peccatis, vel quando dat ut aliquem inducat ad hæresim, mortaliter peccat, propter intentionem corruptam. Et talis eleemosyna non est recipienda. 1 2. q. 19. 7 ad 2 et ad 3. et 2 2. q. 154. 4. c. princip.

11. Quilibet tenetur dare eleemosynam, quicquid habet per simoniam. 2 2. q. 32. 7. c. ad 2. et q. 62. 5 ad 2. et q. 110. 6 ad 1.

12. Quilibet etiam non habens dominium rei, potest facere eleemosynam cuicumque existenti in extrema necessitate. 2 2. q. 32. 7 ad 3. et 8 ad 1 et ad 2.

13. Filii familias et servi non possunt dare eleemosynas sine consensu dominorum, nisi de parvis, vel suis. 1 2. q. 32. 8 ad 3.

14. Lucia poterat de consensu solius matris dare eleemosynas. 2 2. q. 32. 8 ad 3.

15. Uxori non licet dare eleemosynas, nisi communes, et modicas, sine consensu viri, vel nisi moderatas, viro ignorante et non prohibente, vel nisi habeat aliqua præter dotem, vel nisi lucratur. 1 2. q. 32. 8 ad 2.

16. Religiosis non licet dare eleemosynas sine licentia, nisi de modicis, sub ratihabitione. 2 2. q. 32. 8. c. ad 1.

17. Quilibet potest sibi facere eleemosynas, non quidem dando sibi aliquid, sed exercendo in se actum corporalem, vel spirituale. 2 2. q. 30. 1 ad 2. et q. 32. 9 ad 3. et q. 106. 3 ad 1.

18. Eleemosyna, cæteris paribus, debet dari magis indigentibus, mellioribus, propinquioribus, benefactoribus, et dantibus spiritualia. 2 2. q. 32. 3 ad 1. et 9. o. et q. 71. 1. c. et q. 81. 6 ad 2.

19. Efficacia eleemosynæ pensatur principaliter ex affectu ex parte dantis, respectu præmii essentialis; sed respectu præmii accidentalis, et ex parte recipientis, magis pensatur ex magnitudine dati, nisi affectus ejus multum excedat. 2 2. q. 32. 9 ad 2.

20. Nullus moriens in peccato mortali potest liberari ab inferno, per eleemosynas suas, vel aliorum. 2 2. q. 154. 2 ad 5.

21. Eleemosyna dupliciter liberat vivos a peccato mortali, scilicet præservando et disponendo ad gratiam, sicut etiam alia bona. 2 2. q. 154. 2 ad 5.

22. Eleemosynæ corporales, secundum suam substantiam, habent effectus tantum corporales, sed ratione causæ, scilicet charitatis et orationis, habent effectus spirituales. 2 2. q. 32. 4. o.

23. Eleemosynæ spirituales sunt simpliciter

meliore quam corporales, scilicet ratione dati, finis et actus, sed respectu alicujus est e converso. 2 2. q. 32. 3. o. et q. 33. 1. c. et q. 188. 4. c.

24. Recompensatio temporalis non intenta non minuit meritum, vel laudem eleemosynæ, nec aliorum actuum, sicut nec humana gloria non intenta; sed intenta minuit, quia qui vult dare eleemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id quod de se est bonum sub ratione mali. 1 2. q. 19. 7 ad 2 et ad 3.

25. Eleemosynæ corporales sufficienter numerantur septem, et spirituales septem. 2 2. q. 32. 2. o.

26. Eleemosyna debet fieri abundanter secundum facultatem dantis, sed multis indigentibus ne quis superflue habeat. 2 2. q. 32. 10. o. et q. 117. 1 ad 2.

EMBRIO prius vivit anima vegetativa, secundo sensitiva, et ultimo intellectiva, quia generatio ejus multiplex est, et discontinua. 1. q. 67. 4. c. fi. et q. 76. 3 ad 3. et q. 77. 7. c. et q. 85. 3 ad 1. et q. 118. 2 ad 2. et 2 2. q. 64. 1. c. et III. q. 33. 2 ad 3.

EMERE regnum cælorum dicitur improprie, id est mereri, qui dat quod habet. 2 2. q. 100. 1 ad 3.

1. ENERGUMENUS dicitur, quasi intus laborans. III. q. 71. 2 ad 1 et ad 3.

2. Omnis baptizandus est energumenus; ideo debet exorcizari. III. q. 71. 2 ad 1.

Adam videbat Deum in enigmate, id est obscure, scilicet per effectus, non autem propter occupationem sensibilibus causatam ex peccato, sicut nos. III. q. 94. 1 ad 3.

1. ENS dicitur dupliciter, s. quod significat essentiam rerum, et dividitur in decem prædicamenta, secundo quod significat conceptionem quam facit anima. 1. q. 3. 4 ad 2. et q. 48. 2 ad 2.

2. Divisio entis quadruplex, s. per se, et per accidens, rei et rationis, in decem prædicamenta, et per actum et potentiam. III. q. 10. 3. o.

3. Ens dicitur dupliciter, scilicet ens simpliciter, id est, substantia, et ens secundum quid, id est, accidens. III. q. 11. 5 ad 3.

4. Omne ens rationis est relatio, vel negatio. I. q. 28. 1. c.

5. Privationes, negationes, et non entia, sunt entia rationis tantum. I. q. 16. 3 ad 2. et q. 48. 1 ad 2. et 1 2. q. 8. 1 ad 3. et q. 26. 1. c.

6. Ens includitur in quolibet apprehenso. 1 2. q. 94. 2. c.

7. Quod fit per accidens, non est ens proprie, neque unum. 2 2. q. 95. 5. o.

8. Ens non est genus, quia non habet differentias. I. q. 3. 5. c. ad 1.

9. Omnia univoca reducuntur ad unum principium, non quidem univocum, sed analogum, scilicet ad ens. I. q. 13. 5 ad 1.

10. Ens prædicatur analogice de substantia et accidente. I. q. 13. 10 ad 4. et 2 2. q. 120. 2. o.

11. Ens participialiter et adjective prædicatur pluraliter de tribus personis divinis, substantive vero, singulariter tantum. I. q. 39. 3 ad 3.

ENUNCIABILE de præsentī, præterito et futuro, non est idem. I. q. 14. 15 ad 3.

1. ENUNCIATIO fit a nobis tantum propter co-

gnitionem habendam. 1. q. 14. 14. c. et 2 2. q. 1. 2 ad 2.

2. Omnis enuntiatio affirmativa, in materia naturali, est vera, et negativa falsa. Sed in materia remota est e converso. In contingenti autem qualibet universalis est falsa, et particularis, vel indefinita est vera. 1. q. 51. 1. c.

EPICYCLI et eccentrici circuli probantur in astrologia rationabiliter, non autem demonstrative. 1. q. 32. 1 ad 2.

1. EPHYCHIA, id est, bona animositas, est idem quod securitas; ideo est pars potentialis fortitudinis. 2 2. q. 128. 1 ad 6.

2. Epychia est virtus specialis, et pars potentialis justitiæ. 2 2. q. 80 ad 5. et q. 120. o. et q. 128. 1 ad 6.

3. Epychia est pars subjectivæ justitiæ communiter dictæ, quæ per prius prædicatur de ea quam de justitia legali, quæ dirigitur secundum epychiam, quæ est superior regula humanorum actuum. 2 2. q. 120. 2. c. ad 1.

4. Epychia est potior pars legalis justitiæ obtemperantis legi quoad verba, et quoad intentionem legislatoris. Sed dividitur contra eam, ut attendit tantum verba. 2 2. q. 120. 2 ad 2.

5. Epychia servat intentionem legis in his ad quæ forma legis se non extendit. 2 2. q. 120. 1. c.

6. Epyches non deserit justum simpliciter, sed justum lege determinatum. Nec opponitur severitati, quæ sequitur veritatem legis, in quibus oportet, quia in quibus non oportet, est vitiosum. 2 2. q. 120. 1 ad 1.

1. EPISCOPATUS nomen operis est, et non honoris. 2 2. q. 185. 1 ad 1.

2. Intelligendum est in nomine episcopatus bonum opus, id est, actio plebi utilis. 2 2. q. 185. 1. 2. o.

3. Ex hoc quod Apostolus dicit, qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, sumpserunt aliqui occasionem ambitionis episcopatus et prælationis. Sed non recte intelligunt quod hic dicitur. Apostolus voluit hic ostendere, quid pertinet ad episcopum. Episcopus est nomen græcū. *Scopus* enim idem est quod intendens, et *epi*, id est, supra, quasi superintendens; duo ergo considerata sunt in episcopo, scilicet gradus superior, et actio plebi utilis. 2 2. q. 185. 1 ad 1.

4. Aliqui proficiunt forte oculum ad ea quæ circumstant episcopatum, s. quod qui præest, honoratur, et habet potestatem; et qui propter ista desiderat episcopatum, nescit quid sit episcopus sive episcopatus; et ideo dicit apostolus quid sit episcopus, et quid desiderat qui episcopatum desiderat, quia bonum opus desiderat; non dicit bonum desiderium habet, sed bonum opus desiderat, scilicet utilitatem plebis. 2 2. q. 185. 1 ad 1.

1. EPISCOPI et presbyteri olim non differebant secundum nomina. 2 2. q. 184. 6 ad 1.

2. Solus episcopus proprie est prelatus Ecclesiæ et quasi sponsus ejus, accipit annulum; et solus habet plenam potestatem et jurisdictionem. 2 2. q. 108. 4 ad 2.

3. Solus episcopus potest dispensare illa sacra-

menta, quæ ponunt suscipientem in aliquo gradu perfectionis super alios. III. q. 82. 3 ad 3.

4. Episcopi sunt successores apostolorum. 2 2. q. 184. 6 ad 1. et q. 185. 5. et III. q. 67. 2 ad 1. et q. 72. 11. c.

5. Episcopus dicit, Pax vobis, quia magis representat Christum dicentem sic, quam simplex sacerdos dicens: Dominus vobiscum. III. q. 83. 5 ad 6.

6. Sicut diaconus participat illuminationem, et virtutem sacerdotis, sic et sacerdos perfectivam dispensationem episcopi. III. q. 82. 3 ad 3.

7. Episcopatus est ordo supra sacerdotium respectu mystici corporis Christi, non autem respectu veri. 2 2. q. 184. 6 ad 1. et III. q. 67. 2 ad 2. et q. 82. 1 ad 4.

8. Episcopus potest judicare eos solum qui sunt de sua diocesi. 2 2. q. 60. 2. c. et 6. o. et q. 67. 1. b.

9. Episcopus in cujus diocesi aliquis delinquit in re non exempta, fit ei superior, ratione delicti; etiamsi sit exemptus, nisi forte delinquat in re aliqua exempta, puta in administratione bonorum alicujus monasterii exempti; sed si aliquis exemptus committat furtum, vel homicidium, vel aliquid hujusmodi, potest per ordinarium condemnari. 2 2. q. 67. 1 ad 3.

10. Episcopus tenetur ingredi religionem quam vovit. 2 2. q. 189. 3 ad 1.

11. Monachus episcopus tenetur ad observantias regulares, scilicet ad continentiam, paupertatem, habitum, et alia, nisi impendant officium ejus, ut silentium, solitudo, abstinentiæ, et vigiliæ graves, in quibus potest ipse secum dispensare, sicut et prælati in religione. 2 2. q. 88. 11 ad 4. et q. 185. 8. o. et 188. 3 ad 3.

12. Episcopi tenentur exponere omnia sua pro honore Dei, et salute gregis sui, cum opus fuerit. 2 2. q. 184. 7 ad 1.

13. Episcopo non licet religionem ingredi, nisi propter impedimentum salutis, ex parte sui, vel aliorum, de licentia papæ. 2 2. q. 184. 6. c. 11. et q. 185. 4. o. et q. 189. 7. c.

14. Monachus episcopus non potest esse hæres, nisi pro ecclesia sua, nec potest testamentum condere, nec aliquid disponere post mortem, nisi de licentia papæ. 2 2. q. 88. 11 ad 4. et q. 185. 8 ad 3.

15. Episcopus depositus, intrans religionem, potest revocari ad episcopatum, nisi sit detrusus ibi ad penitentiam, pro culpa ejus. 2 2. q. 185. 4 ad 2.

16. Episcopo non licet deserere corporaliter gregem suum propter persecutionem, nisi possit ei sufficienter per alium providere. 2 2. q. 185. 5. o.

17. Episcopo licet habere proprium, et illud hæredibus testari. 2 2. q. 185. 6. 7. o. et q. 186. 3 ad 5.

1. ÆQUALITAS duplex, s. quantitatis et proportionis; prima requiritur in justitia commutativa, secunda in distributiva et in merito, respectu præmii. 1 2. q. 114. 3. o.

2. Æqualitas duplex, scilicet æquiparantis et proportionis. 1. q. 63. 3. c. et 2 2. q. 163. 2. c.

3. *Æqualitas* et *quantitas* duplex, scilicet *molis* et *virtutis*. i. q. 42. 1 ad 1. et ad 2.

4. *Omnis æqualitas virtutis* includit *similitudinem*, non autem e converso. i. q. 42. 1 ad 2.

5. *Angelus* et *homo* appetierunt *æqualitatem Dei*, secundum *similitudinem imitationis*, non autem secundum *æquiparantiam naturæ*. i. q. 61. 4 ad 3. et q. 63. 3. o. et q. 68. 4. c. fi. et 22. q. 163. 2. o.

6. In *divinis* est *æqualitas* et *quantitas virtutis*, non autem *molis*. i. q. 42. 1. o. et iii. q. 58. 3. o.

7. *Æqualitas* et *similitudo* in *divinis* est tantum secundum *essentialia*. i. q. 35. 2. c. et q. 36. 4 ad 3. et q. 42. 4 ad 2.

8. *Æqualitas* et *similitudo* in *divinis* includunt *relaciones personales*, et *unitatem essentiae*, nec dicunt *aliam relationem realem*. i. q. 28. 4 ad 4. et q. 42. 1 ad 4.

9. Quælibet *persona* in *divinis* est *similis* et *æqualis* aliis duabus *personis*. i. q. 42. o. et iii. q. 43. 4. c.

1. *ÆQUINOCTIALIS* *zona*, secundum aliquos, est *temperatissima*, sed *probabilis*, secundum *Aristotelem*, est *inhabitabilis*, propter *æstum*. i. q. 102. 2 ad 4.

2. *Creatio mundi*, et *passio Christi*, factæ sunt in *æquinotio*; sed *iudicium generale* erit in *estate*, quando *sol maxime exaltatur*, quia *perfecta illuminatio* erit in *secundo Christi adventu*, et tunc etiam erit *maxima Christi exaltatio*. iii. q. 46. 9. a. 3 ad 3.

ÆQUITAS est *pars iustitiæ*, et *continetur sub epychia*. 22. q. 80 ad 3.

ÆQUIVALENS non potest reddi *Deo* nec *parentibus*, sed sufficit reddere id quod est possibile. 12. q. 100. 7 ad 1. et 22. q. 57. 1 ad 3. et q. 62. 2 ad 1. et q. 80. c. et q. 81. 5 ad 3. et q. 102. 1 ad 3. et q. 106. 6 ad 1. et iii. q. 85. 3 ad 2.

1. *DIVERSITAS* *significationis* causat *equivocationem*, non autem *diversitas suppositionis*, vel *prædicationis*. i. q. 13. 10 ad 1. et q. 29. 4 ad 4.

2. *Omnis equivocatio* præsupponit *univocationem*, non autem generatio *equivoca* præsupponit *generationem univocam*, sed e converso. i. q. 13. 5 ad 1.

Quidam equus *perpendens se collisse cum matre*, præcipitans se, *mortuus* est. 22. q. 54. 9 ad 3.

1. *ERROR* *circa prima principia*, in *speculabilibus* et *practicis*, est *gravissimus* et *turpissimus*. 22. q. 154. 12. o.

2. *Error de iure naturæ* quam maxime *matrimonium* impedit. Suppl. q. 51. 1. c.

3. *Matrimonium* cum inter duas *personas* fiat, *mutuam* in *invicem potestatem recipientes*, ex *personæ* et *personarum conditionis errore* impediri *necesse* est. Suppl. q. 51. 2. o.

ERUBESCENTIA est *timor de turpi fiendo*, sed *verecundia* est *timor de turpi facto*. 12. q. 41. 4. c. et 22. q. 75. 1 ad 3. et q. 144. 2. c.

1. *ESSE* dicitur tripliciter, scilicet *essentia*, *actus essentiae*, et *esse quod significat veritatem propositionis*, quod *formaliter* est in *anima*; sed est in *re* *fundamentaliter*. i. q. 3. 4 ad 2.

2. *Species rerum* habent *triplex esse*, scilicet in *arte Dei*, id est in *verbo*, in *intelligentia angelis*, et in *rebus*. i. q. 74. 3 ad 2.

3. *Esse* ab aliquo, dicitur dupliciter, scilicet *directe*, quia agit, et *indirecte*, quia non agit quod debet. 12. q. 6. 3. c.

4. *Omne quod non est suum esse*, participat *esse a causa prima*, quæ est *suum esse*. i. q. 44. 1. c. et q. 61. 1. c. et q. 75. 5 ad 4. et q. 104. 1. c. fi. et 12. q. 3. 7. c.

5. *Esse* est *proprius effectus Dei*. i. q. 8. 1. c. et q. 45. 5. o. et q. 65. 3. c. et 12. q. 66. 5 ad 4.

6. *Forma* non est, nec fit, nec creatur, nisi *improprie*. i. q. 5. 5 ad 2. et q. 9. 2 ad 3. et q. 45. 4. 8. o. et q. 65. 4. c. et q. 75. 6. c. et q. 90. 2. c. et q. 91. 2. c. et q. 110. 2. c. et q. 118. 1. c. et 12. q. 110. 2 ad 3. et iii. q. 35. 1. c. ad 3.

7. *Omne esse* est ab aliqua *forma*. i. q. 42. 1 ad 1.

8. *Ipsum esse* nihil aliud *adjunctum* habere potest, *similiter* nec aliqua *forma*. i. q. 3. 6. 7. c.

9. *Primus effectus formæ* est *esse*, *secundus vero operatio*. i. q. 42. 1 ad 1. et 12. q. 111. 2. c.

10. *Esse* est prius omni alia *participatione*, et omni alio nomine *Dei*. i. q. 5. 2. o.

11. Et est *nobilius*. i. q. 4. 1 ad 3. et 2 ad 3. et 12. q. 2. 5 ad 2.

12. Ab eadem *forma* vel *essentia* est *esse immediate*, et *operatio mediante potentia*. i. q. 54. 2 ad 2. et iii. q. 16. 1 ad 4.

13. *Esse* est *formale*, respectu *omnium* quæ in re sunt. 1. q. 8. 1. c.

14. *Idem* est *esse formæ*, *materiæ* et *compositi*. 12. q. 4. 5 ad 2.

15. Si aliqua *forma* vel *natura* non pertinet ad *esse personale*, illud *esse* non dicitur *esse personæ simpliciter*, sed *secundum quid*. iii. q. 17. 2. c.

16. *Esse capitatum*, et *esse corporeum*, et *esse animatum*, pertinet ad *personam sortis*, sed ex his non fit nisi *unum esse* in sorte. iii. q. 17. 2. c.

17. Si post *constitutionem personæ* *adveniant* ei aliqua *membra*, non accrescit ei aliud *esse*, sed *sola relatio* ad hæc. iii. q. 17. 2. c.

18. *Esse* est maxime *intra rem*, secundo *forma*, tertio *materia*. i. q. 8. 1. c. et q. 105. 5. o. fi.

19. Sed *esse* est *actus formæ*, et *essentiæ*, et *suppositi*. i. q. 3. 4. c.

20. Nec *esse comparatur* ad alia sicut *recipiens* ad *receptum*, sed e converso, quia est *actualitas omnium*. i. q. 3. 4. c. et q. 4. 1. ad 3. et q. 5. 1. c.

21. Imo *semper illud quod substernitur* in *rebus*, est *communius* quam id quod *informat*, et *restringit ipsum*, sicut *esse* quam *vivere*. i. q. 65. 3. c.

22. Quælibet *forma substantialis* dat *esse simpliciter*, et quælibet *forma accidentalis* dat *esse secundum quid*. i. q. 76. 4. 8. c. et q. 77. 6. c.

23. *Unius personæ* est tantum *unum esse personale*, sed multa secundum quid. iii. q. 17. 2. c. et q. 19. 1 ad 4.

24. Quicquid est in aliquo præter *essentiam* ejus, oportet *esse causatum* vel a *principiis essentialibus*, vel ab *extra*. i. q. 3. 4. c.

25. *Esse* pertinet ad *hypostasim*, sicut ad illud

quod habet esse, sed pertinet ad naturam, sicut ad illud quod aliquid habet esse. III. q. 17. 2. c. ad 1.

26. Esse simpliciter est superius ad esse hominem. III. q. 16. 9 ad 2.

27. Impossibile est unam rem habere duplex esse substantiale. I. q. 76. 3. c. et 4. b. et c. et q. 77. 2 ad 3. et III. q. 17. 2. c.

28. Ad probandum aliquod esse, oportet uti pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est. I. q. 2. 2 ad 2.

29. In qualibet creatura differunt esse et essentia, operatio et potentia, vel virtus operativa. I. q. 54. 1. 2. 3. c. et q. 77. 1. c. et q. 79. 1. c.

30. Esse cujuslibet creaturæ est determinatum ad unum secundum genus, et secundum speciem. I. q. 54. 2. c.

31. Inclinatio cujuslibet creaturæ ad esse est tantum per essentiam, non autem inclinatio ad extra. I. q. 59. 2. c. ad 1.

32. Impossibile est quod esse alicujus creaturæ sit causatum ex principiis essentialibus ejus. I. q. 3. 4. c.

1. **ESSENTIA** est illud quod significatur per definitionem. I. q. 3. 3. c. et q. 29. 2 ad 3.

2. **Essentia** est illud, cujus actus est esse. I. q. 39. 2 ad 3.

3. **Essentia** et **natura** sunt idem re, et differunt ratione: quia essentia est principium essendi, sed natura est principium operationis. I. q. 39. 2 ad 3.

4. **Essentia** nomine abstracto significatur ut pars, sed in concreto significatur ut totum. III. q. 3. 3. c.

5. In compositis essentia significat compositum ex forma et materia in communi. I. q. 29. 2 ad 3.

ÆSTIMATIO rationis semper corrumpitur in peccante in universali, vel in particulari, per delectationes et alias passiones. 2. q. 162. 4 ad 2.

1. **Via æstimativa** est potentia apprehensiva convenientis et nocivi, ideo comparatur ad appetitum sensitivum, sicut intellectus practicus ad voluntatem. I. q. 78. 4. c.

2. **Æstimativa** nullum individuum apprehendit, inquantum substat naturæ communi, sicut cogitativa in homine; sed tantum ut est principium vel terminus actionis vel passionis bruti. I. q. 78. 4. 5. fi.

Ætatis defectu matrimonium ante annos pubertatis contractum nullum est, nisi forte ætatis defectum vigor naturæ et rationis suppleverit. Suppl. q. 58. 5. c.

1. **ÆTERNITAS** est interminabilis vitæ tota simul et perfecta possessio. I. q. 10. 1. o.

2. **Æternum** quandoque sumitur pro diurno. 2. q. 164. 2 ad 6.

3. **Æternitas** est mensura omnis durationis. I. q. 10. 6. c.

4. **Æternitas** excludit principium durationis. I. q. 42. 2 ad 2.

5. **Esse**, secundum quod recedit a permanentia, et subditur transmutationi, recedit ab æternitate, et subditur temporis. I. q. 10. 4 ad 3. et 5. c.

6. **Æternitas** significatur pluraliter. I. q. 10. 3 ad 1.

7. **Æternitas** est tota simul, quia est mensura

esse permanentis, non autem tempus, quia est mensura motus. I. q. 10. 4. c. ad 3. et 5. c.

8. **Æternitas** manet eadem, et subjecto, et ratione: ideo non est idem quod nunc temporis. I. q. 10. 4 ad 2.

9. **Tempus** non differt ab æternitate per habere principium et finem, nisi per accidens, vel ex parte mensurati vel in potentia. I. q. 10. 4. 5. c.

10. **Æternitas** et **tempus** non sunt mensuræ unius generis. I. q. 10. 4 ad 1.

11. In tempore aliud est indivisibile, scilicet instans; et aliud durans, scilicet tempus: sed in æternitate est idem indivisibile et semper stans. I. q. 42. 2 ad 4.

12. **Ævum** est medium inter tempus et æternitatem, quia tempus habet prius et posterius, id est, mensurat mutabilia, non autem ævum, sed conjungitur eis, non autem æternitas. I. q. 10. 5. o.

13. **Deus** est æternitas. I. q. 10. 2. c. ad 3.

14. **Deus** est æternus. I. q. 10. 2. o.

15. **Æternitas** vere et proprie convenit soli Deo, sed participative convenit diversis diversimode. III. q. 10. 2. 3. o.

16. **Nihil præter Deum** fuit ab æterno. I. q. 10. 3. o. et q. 16. 7. o. et q. 46. o. et q. 61. 2. o.

17. **Ab æterno** non fuerunt multæ veritates, nisi in mente Dei. I. q. 10. 3 ad 3. et q. 16. 7. o.

18. **Deus** est supra æternitatem participatam, et ultra eam regnat; non autem supra vel ultra æternitatem suam. I. q. 10. 2 ad 1 et ad 2.

19. **Deus** non est actor, nec causa suæ æternitatis, sed æternitatis participatæ, scilicet ævi. I. q. 10. 2 ad 1.

ETHICA. Necesse est ponere quod in primum motum voluntatis voluntas prodeat ex instinctu alicujus exterioris moventis, ut Aristoteles concludit in quodam capitulo Ethicæ Eudimicæ. 1. 2. q. 9. 4. c. fi. et q. 80. 1. b. 3.

ETYMOLOGIA attenditur secundum illud a quo imponitur nomen; significatio vero secundum illud ad quod significandum nomen imponitur. 2. 2. q. 92. 1 ad 2.

ETHOS, in græco scriptum per H litteram longam, significat morem, id est, inclinationem; sed scriptum per E brevem, significat morem, id est consuetudinem. 1. 2. q. 58. 1. c.

EVA non fuit filia Adæ, quia non processit ab eo, modo naturæ, nec sicut a principio naturali. I. q. 92. 2 ad 3.

1. **EVANGELIUM** divulgatum est, et prædicatum in toto orbe, non autem creditum per fidem ab omnibus. 1. 2. q. 106. 4 ad 4.

2. In Evangelio nihil mandatur de præceptis caeremonialibus, quia ablata sunt per impletionem rei. 1. 2. q. 108. 3 ad 3.

3. In Evangelio non continentur nisi quæ pertinent ad gratiam Spiritus sancti. 1. 2. q. 106. 1 ad 1.

4. **Doctrina evangelica** est doctrina perfectionis: ideo instruit de omnibus pertinentibus ad rectitudinem vitæ. 2. 2. q. 56. 1 ad 2.

1. **EUBOLIA** est virtus specialis bene consiliativa. I. q. 22. 1 ad 1. et 1. 2. q. 57. 6. o. et 2. 2. q. 48. c. fi. et q. 49. 4 ad 2. et q. 51. 1. 2. o. et q. 53. 2. c.

2. In nullo peccatore, inquantum hujusmodi, invenitur ebullia. 2 2. q. 51. 1 ad 3.

1. EUCHARISTIA est sacramentum et sacrificium. 1 2. q. 101. 4 ad 2. et III. q. 52. 8 ad 2. et q. 73. 1. 4. o. et q. 79. 5. o. et 7. o. et q. 82. 4. o. ad 1.

2. Corpus et sanguis Christi sunt unum sacramentum formaliter et secundum finem, sed plura materialiter. III. q. 73. 2. o. et q. 78. 6 ad 2.

3. Hoc sacramentum habet quatuor nomina, scilicet sacrificium vel hostia, communio, vel synaxis, Eucharistia, et viaticum. III. q. 73. 4. o. et q. 79. 2 ad 1.

4. Conveniens fuit et necessaria institutio Eucharistiæ in cena Domini, non autem ante, nec post, quatuor rationibus, scilicet primo quia ad perfectionem nostram exigebatur, ut caput nostrum etiam realiter nobis jungeretur; secundo, quia tunc institui debuit, quando figura veteris legis terminandæ erant; tertio ratione representationis passionis Christi; quarto ex ritu quo frequentandum est hoc sacramentum, ut ultimo traditum magis memoriæ teneretur. III. q. 72. 12 ad 3. et q. 73. 5. o. et q. 74. 4. c. ad 1. et q. 80. 8 ad 1. et q. 83. 2 ad 3.

5. Necessaria fuit institutio Eucharistiæ per modum cibi. III. q. 73. 1. 2. o. et q. 75. 5. c.

6. Eucharistia habuit multas figuras in veteri Testamento, quarum præcipua fuit agnus paschalis. 2 2. q. 102. 5 ad 2 et ad 3. et III. q. 73. 6. o. et q. 80. 10 ad 2.

7. Eucharistia in missa comparatur sacrificio Abel, Abraham et Melchisedech. III. q. 83. 4 ad 8.

8. Oblatio Melchisedech fuit expressior figura Eucharistiæ, quoad illud quod est sacramentum tantum, figuris veteris legis, sed e converso quoad illud quod est res et sacramentum. III. q. 61. 3 ad 3. et q. 73. 6. c.

9. Sacrificium Eucharistiæ quotidie oblatum in ecclesia non est aliud quam sacrificium Christi, sed commemoratio ejus. III. q. 22. 3 ad 2. et q. 73. 4. o. et q. 83. 1. o.

10. Effusio sanguinis et aquæ ex latere Christi est signum et causa Eucharistiæ; oblatio Melchisedech, respectu ejus quod est sacramentum tantum, manna respectu ejus quod est res tantum, et agnus paschalis respectu ejus quod est res et sacramentum, sunt tantum signa. III. q. 73. 6. o. et q. 74. 6 ad 1.

11. Agnus paschalis fuit figura Eucharistiæ, ratione passionis Christi; manna vero, ut cibus fidelium. 1 2. q. 102. 5 ad 2. et III. q. 73. 5. 6. c. et q. 80. 10 ad 2.

12. Corpus Christi mysticum est res tantum in hoc sacramento. III. q. 73. 3. 6. c.

13. Res hujus sacramenti duplex, scilicet contenta, id est, Christus; et non contenta, scilicet corpus Christi mysticum. III. q. 60. 3. b., q. 80. 4. c.

14. Res et sacramentum Eucharistiæ est corpus Christi verum; res tantum est effectus ejus, scilicet gratia, sacramentum vero tantum est materia ejus. III. q. 73. 1 ad 3. et 6. c.

15. Res et sacramentum Eucharistiæ est in materia, sed res tantum, scilicet gratia, est in auspiciente. In aliis autem sacramentis utrumque est in eo. III. q. 73. 1 ad 3.

16. Vel quia nutrimentum correspondens Eucharistiæ præcedit augmentum correspondens confirmationi ut causa, et sequitur ut conservans. III. q. 65. 2 ad 3.

17. Eucharistia excellit omnia sacramenta veteris ac novæ legis. III. q. 65. 3. o.

18. Eucharistia est perfectio aliorum sacramentorum. III. q. 75. 1. c.

19. Eucharistia est consummatio omnium sacramentorum. III. q. 63. 6. c. et q. 73. 3. c.

20. Eucharistia est finis omnium sacramentorum. III. q. 63. 6. c. et q. 65. 3. c. ad 2. et q. 72. 12 ad 3. et q. 73. 1. c.

21. In hoc sacramento comprehenditur totum mysterium nostræ salutis, ideo præ cæteris sacramentis sollemniter celebratur. III. q. 83. 4. c. princip. et ad 3 et ad 6.

22. Eucharistia est signum ecclesiasticæ unitatis; ideo ex opere operato ejus efficacia potest in alterum transire, non autem alia sacramenta. III. q. 67. 2. c. et q. 73. 2. b. et 4. c. et q. 79. 1. c. et q. 82. 3 ad 3. et q. 83. 4 ad 3.

23. Sicut in aliis sacramentis materiale elementum non est causa virtutis quæ in eo est, nec alicujus spiritualis effectus in homine, nisi mediante virtute, secundum quod ex elemento et virtute fit unum, ita species non sunt causa corporis Christi, nec alicujus spiritualis effectus, nisi mediante corpore Christi, secundum quod ex speciebus et corpore Christi fit unum sacramentum. III. q. 73. 1 ad 2.

24. Per baptismum datur primus actus vitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus. III. q. 79. 1. o. ad 2. et 6 ad 2. et q. 82. 2 ad 3.

25. Eucharistia est posterior baptismo in perceptione, sed est prior in intentione. III. q. 73. 5 ad 4.

26. Si homo nunquam a gratia baptismi caderet, indigeret confirmatione et Eucharistia, non autem poenitentia. III. q. 84. 5. 6. o.

27. Eucharistia continet Christum realiter: non autem alia sacramenta, sed tantum virtutem ejus. 1 2. q. 101. 4 ad 2 et 3. et q. 63. 6. c. et q. 65. 3. o. et q. 73. 1 ad 3. et 4. c. ad 3. et 5. c. ad 2. et q. 75. 1. o. et 2. c. ad 2. et 4. c. et q. 76. o. et q. 78. 1. c.

28. Eucharistia perficitur in consecratione materiæ, alia vero sacramenta in usu ejus. III. q. 73. 1 ad 3. et q. 74. 2 ad 3. et 7. c. et q. 78. 1. o. et q. 80. 1 ad 1. et 10 ad 1. et q. 82. 4 ad 2. et 10 ad 1. n. et q. 84. 3. o. et 4 ad 3.

29. Materia Eucharistiæ est duplex, scilicet panis et vinum. III. q. 74. 1. o.

30. Non habens vinum vel panem, non debet consecrare alterum tantum; tamen si faceret, consecratum esset, sed graviter peccaret. III. q. 74. 1 ad 2.

31. Panis et vinum quantacumque possunt consecrari, dummodo sint coram sacerdote. III. q. 74. 2. o.

32. Materia Eucharistiæ non est mel, lac, carnes, nec aliquid simile sacramentis veteris legis. III. q. 74. 1. o.

33. Circa materiam Eucharistiæ fuit triplex

hæresis, scilicet Artotritarum, panem cum caseo offerentium, Cataphrigarum, et Pepucianorum, miscentium farinam cum sanguine puerorum per totum corpus, et Aquariorum, offerentium aquam tantum. III. q. 74. 1. c.

34. Damnat error quorundam confitentium de aqua lotionis panni intincti vino. III. q. 74. 8. c.

35. Aqua debet apponi vino, sicut Christus posuit, et convertitur in vinum. III. q. 74. 6. o.

36. Appositio aquæ non est necessaria, licet non apponens peccet. III. q. 74. 7. o. et q. 83. 6 ad 4 et ad 6.

37. Aqua debet poni in calice, et parum, non in dolio, quæ non manet, sed convertitur in vinum, non autem in aquam Christi. III. q. 74. 8. o.

38. De aqua artificiali in vino potest confici Eucharistia, sed non debet, non autem in pane. III. q. 74. 7 ad 3.

39. Eucharistia conficitur ex pane tritici, non autem ex pane hordei, speltæ, farris, vel alterius grani. III. q. 74. 3. o. et 4. c.

40. Eucharistia potest confici ex pane misto ex granis aliis, si maneat species tritici. III. q. 74. 3 ad 3.

41. Eucharistia potest confici ex siligine generata ex grano frumenti. III. q. 74. 3 ad 2.

42. Ex amido, vel pasta, vel pane corrupto secundum speciem, non potest confici Eucharistia. III. q. 74. 3 ad 4. et 4 ad 4. et 5 ad 2.

43. Eucharistia debet confici ex azymo, sicut Christus fecit, et esset grave peccatum conficere cum fermento, sicut apud Græcos in azymis. III. q. 74. 4. o.

44. De vino vitis, et non de alio liquore, potest confici Eucharistia. III. q. 74. 5. o.

45. De musto potest confici Eucharistia, sed peccatum esset, nisi esset in necessitate, non autem de uva, nec de agresta. III. q. 74. 5 ad 3.

46. De aceto non potest confici Eucharistia, sed de vino accescente, licet peccatum esset. III. q. 74. 5 ad 2.

47. Forma consecrationis corporis Christi est hæc, scilicet, hoc est enim corpus meum; tamen dimittens alia verba, peccat graviter. III. q. 60. 8. c. et q. 75. 2. c. et q. 78. 2. o. et 5. c. et q. 83. 4 ad 1. et q. 84. 3. c.

48. Singulæ particulae hujus formæ convenienter ordinantur. III. q. 78. 2. o.

49. ENIM non est de forma Eucharistiæ, sed dimittens ipsum ex negligentia, vel contemptu, peccat, quia est de consuetudine Romanæ Ecclesiæ, data a Petro Apostolo. III. q. 60. 8. c. et q. 78. 2 ad 5.

50. Forma Eucharistiæ convenienter significatur, scilicet in facto esse, non autem in fieri. III. q. 78. 2. o.

51. Hæc verba, Et elevatis oculis, et cætera, et Manducate, et cætera, convenienter præmittuntur formæ Eucharistiæ. III. q. 78. 1. c. ad 4.

52. Forma consecrationis sanguinis Christi est hæc, scilicet: Hic est enim calix sanguinis mei, novi et æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur, in remissionem peccatorum. III. q. 78. 3. o.

53. Singulæ particulae hujus formæ convenienter positæ sunt. III. q. 78. 3. o.

54. Formæ prædictæ non se mutuo expectant, sed utraque operatur sine altera. III. q. 78. 6. o.

55. Formæ prædictæ continent veritatem factivam rei, non præsupponentem rem significatam. III. q. 78. 5. o.

56. In prædictis formis, et in qualibet alia forma sacramentali, est aliqua virtus instrumentalis, non quidem principalis, nec secundum esse completum, sed intentionalis. III. q. 78. 4. o. et 5. c.

57. Forma Eucharistiæ importat solam consecrationem materiae, et profertur in persona Christi, sed formæ sacramentorum important usum materiae, et proferuntur in persona ministri. III. q. 78. 1. 4. 5. c. et q. 82. 2 ad 2. et 5. c. ad 2. et 7 ad 3. et q. 83. 1 ad 3. et q. 84. 3. c.

58. Christus eadem forma consecravimus, qua et nos, quam dedit Ecclesiæ, et tantum semel protulit. III. q. 78. 1 ad 1.

59. Substantia panis et vini non manet post consecrationem, cujus oppositum est impossibile et hæreticum. III. q. 75. 2. o. et 6. c. et q. 77. 1. 5. c.

60. In conversionibus naturalibus illud quod convertitur, corrumpitur, et illud in quod convertitur, generatur, vel augetur, vel restauratur; sed hic, Christus nullo modo mutatur. III. q. 75. 4. o. et 6 ad 2.

61. Nec substantia panis et vini annihilatur, nec convertitur in præjacentem materiam. III. q. 75. 3. o.

62. Sed convertitur tota in totum corpus Christi. III. q. 75. 4. o. et 6. c. et 8. c. ad 3.

63. Conversio hæc quadrupliciter differt ab aliis, quia pertingit ad materiam, non habet subiectum, convertitur totum, et in totum præexistens. III. q. 75. 4. 8. o.

64. Hæc conversio importat ordinem substantiarum, ideo est sicut in subiecto in utraque. III. q. 75. 4 ad 1.

65. Hæc conversio non est formalis, sed est substantialis, ideo dicitur transsubstantiatio. III. q. 75. 4. o.

66. Forma substantialis panis et vini non manet post consecrationem. III. q. 75. 6. o. et q. 77. 1. 6. c.

67. Forma substantialis panis et vini convertitur in animam Christi. III. q. 75. 6 ad 2.

68. Quantitas panis non convertitur in quantitatem corporis Christi, sed manet sicut cætera accidentia. III. q. 76. 1 ad 3. et 4. c.

69. Nec quantitas vini convertitur in quantitatem sanguinis Christi, sed manet sicut cætera accidentia. III. q. 77. 8. c.

70. Si post calicis consecrationem aliud vinum mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, neque sanguini commiscetur, sicut Innocentius tertius dicit in quadam decretali. III. q. 77. 8. c. ad 1. et ad 3.

71. Quod quidem intelligendum est, quando non sit tanta permixtio vini vel liquoris extranei, quod sanguis Christi desinat esse sub toto; tunc enim dicitur undique diffundi, non quia

tangat sanguinem Christi, secundum proprias ejus dimensiones, sed secundum dimensiones sacramentales, sub quibus continetur. III. q. 77. 8. c. ad 3. et ad 4.

72. Nec est simile de aqua benedicta, cui additur aqua non benedicta, et de vino consecrato: quia illa benedictio nullam immutationem facit circa substantiam aquæ, sicut facit consecratio vini. III. q. 77. 8 ad 3. f.

73. Hæc conversio est supernaturalis, facta sola virtute Dei. III. q. 75. 4. c. et 5. o. et 7. c. et q. 83. 4. c.

74. Hæc conversio cum creatione et mutatione naturali convenit in ordine terminorum, et non simulate, et cum prima non habet subjectum commune utrique termino, et cum secunda, quia terminus transit in terminum, secundum totum hinc, secundum materiam ibi, et manet aliquid, scilicet accidentia hic, et materia ibi. III. q. 75. 8. c.

75. Hæc est vera, ex pane fit corpus Christi, et panis convertitur in corpus Christi, vel transubstantiatur; non autem hæc, panis est vel fuit vel erit, vel fit corpus Christi, vel de pane fit, vel factum est corpus Christi; vel panis potest esse, vel fieri corpus Christi. III. q. 75. 8. q.

76. Hæc conversio est difficilior, et miraculosior omni mutatione naturali, et etiam creatione, ratione termini ad quem, simpliciter autem est e converso. III. q. 75. 8 ad 3.

77. Hæc conversio fit in instanti. III. q. 75. 3. c. et 7. o. et q. 78. 2. 5. c.

78. Hæc conversio fit tantum in ultimo instanti prolationis totius formæ, si assumantur tria, scilicet minister debitus, debita materia, et forma, et intentio consecrantis; sed singulæ partes formæ disponunt ad hoc. III. q. 75. 7 ad 1 et ad 3. et q. 78. 4 ad 3. et 5. c.

79. Corpus Christi non incipit esse in hoc sacramento, per motum localem, sed per conversionem panis in ipsum, triplici ratione, scilicet primo quia sequeretur quod desineret esse in cælo; secundo quia omne corpus localiter motum pertransit omnia media, quod hic dici non potest; tertio quia impossibile est, quod unus motus ejusdem corporis localiter moti terminetur simul ad diversa loca, cum tamen in pluribus locis corpus Christi sub hoc sacramento simul esse incipiat. III. q. 75. 2. 4. c.

80. Totus Christus est in hoc sacramento. III. q. 76. 1. o. et q. 79. 1 ad 3.

81. Verum corpus Christi non esse in hoc sacramento, nisi ut in signo, est hæresis abjurata a Berengario. III. q. 73. 1 ad 3. et q. 75. 1. o.

82. In hoc sacramento est aliquid dupliciter, scilicet ex vi sacramenti, id est, significatum per formam, et ex naturali concomitantia, id est, realiter conjunctum Christo. III. q. 76. 1. o. et 2. 3. 4. c. et q. 78. 6 ad 1. et q. 81. 4 ad 2. et ad 3.

83. Anima Christi et divinitas ejus sunt in hoc sacramento, secundo modo tantum. III. q. 76. 1. ad 1. et 2. c. et q. 81. 4 ad 3.

84. Caro, et os, et hujusmodi, sunt sub specie vini, secundo modo tantum, et sub specie panis, primo modo, sanguis vero e converso. III. q. 76.

1 ad 2. et 2. c. ad 3. et q. 78. 6 ad 1. et q. 81. 4 ad 2.

85. Quantitas tota, et alia accidentia Christi sunt in hoc sacramento, secundo modo tantum. III. q. 76. 1 ad 3. et 3. 4. o. et 5 ad 3. et q. 81. 3 ad 3.

86. Tota quantitas Christi est indifferenter sub magna et parva quantitate specterum. III. q. 76. 1 ad 3. et 3. c. et 4. o.

87. Totus Christus est sub qualibet parte utriusque speciei. III. q. 76. 2. 3. o. et q. 78. 6 ad 1. et q. 79. 1 ad 3. et q. 80. 12 ad 3.

88. Accidentia corporis Christi sunt in hoc sacramento, mediante substantia, nec habent immediatam habitudinem ad hoc sacramentum, nec ad corpora circumstantia, ideo non possunt immutare medium. III. q. 76. 7. c. et q. 81. 3. 4. c.

89. Accidentia corporis Christi intrinseca sunt in hoc sacramento; non autem accidentia per comparationem ad extra, ut ubi et situs. III. q. 76. 5 ad 3. et q. 81. 3. c. et 4. c. ad 1.

90. Christus est sub duplici specie Eucharistiæ, triplici ratione, scilicet ad repræsentandum passionem ejus, ut sit cibus et potus, et ad salutem corporis et animæ. III. q. 76. 2 ad 3.

91. Christus in Eucharistia continetur sub aliena specie, ad vitandum horrorem, et derisionem, et propter meritum fidei. III. q. 75. 5. o.

92. Corpus Christi est localiter in uno tantum loco, scilicet in cælo, sed ut in sacramento significante et continente est alibi, non tamen ubique. III. q. 75. 1 ad 3. et 4. c. et q. 76. 5. o. et 6. c. ad 1. et q. 81. 1 ad 2.

93. Locus Eucharistiæ non est vacuus, nec plenus corpore Christi, sed speciebus sacramentalibus, per naturam dimensionum, vel miraculose. III. q. 76. 5 ad 2.

94. Christus in sacramento non est ut in loco circumscriptive, nec diffinitive. III. q. 76. 6 ad 1.

95. Christus ad motum sacramenti non movetur per se, nec per accidens. III. q. 76. 6. o.

96. Christus dedit in sacramento discipulis corpus suum passibile. III. q. 81. 3. o.

97. In triduo corpus Christi si quis consecrasset, fuisset corpus sine sanguine, et e converso, et utrumque sine anima. III. q. 76. 1 ad 1. et 2. c. et q. 81. 4. o.

98. Si Christus in triduo fuisset in hoc sacramento, passus fuisset in eo, passione innata, non autem passione illata. III. q. 81. 4. o.

99. Corpus Christi in hoc sacramento non potest videri oculo corporali. III. q. 76. 7. o. et 8. c.

100. Quando in hoc sacramento apparet puer vel caro, est ibi vere corpus Christi, sed non videtur in specie propria. III. q. 76. 8. o.

101. Talis apparitio quandoque est tantum ex parte videntium, et quandoque extra. III. q. 76. 8. o.

102. Quando sic apparet omnibus, non debet sumi, sed debet cum reliquis poni. III. q. 82. 4 ad 3.

103. Tunc sacerdos secundum aliquos debet iterum celebrare, vel secundum alios, sufficit spiritualis manducatio. III. q. 82. 4 ad 3.

104. Christus videt se corporaliter in sacramento, non ex sacramento; si autem oculum haberet extra sacramentum, non posset hoc, nisi miraculose. *III. q. 76. 7 ad 2.*
105. Angeli non vident corpus Christi sub sacramento, cognitione naturali; sed tantum cognitione beata, demones autem nullo modo plene. *III. q. 76. 7. c.*
106. Beati vident Christum sub sacramento visione intellectuali plena, non autem visione corporali, nisi miraculose. *III. q. 76. 7. c. ad 2.*
107. Intellectus viatoris non potest comprehendere nec videre Christum in hoc sacramento. *III. q. 76. 7. c.*
108. Non baptizati peccant videndo Eucharistiam, non autem christiani, licet sint peccatores. *III. q. 80. 4 ad 4.*
109. Soli sacerdotes possunt consecrare Eucharistiam. *III. q. 82. 1. o.*
110. Plures sacerdotes possunt eandem hostiam consecrare. *III. q. 82. 2. o.*
111. Mali sacerdotes, etiam schismatici, hæretici, excommunicati, et degradati, possunt consecrare, sed peccant graviter. *III. q. 64. 9 ad 2. et ad 3. et q. 82. 5. 7. 8. 9. o.*
112. Recipiens Eucharistiam vel audiens missam a talibus graviter peccat. *III. q. 64. 9 ad 2. et ad 3. et q. 82. 9. o.*
113. Consecrans propter malum finem, scilicet ad maleficia, vel ut irrideat, peccat, sed perficit sacramentum. *III. q. 74. 2 ad 2.*
114. Dispensatio Eucharistiae pertinet ad sacerdotem tantum. *III. q. 82. 3. o.*
115. Nulli non sacerdoti licet tangere Eucharistiam, nisi in necessitate, ut si caderet. *III. q. 82. 3. c.*
116. Laicus etiam peccator debet tangere Eucharistiam, in necessitate tantum, ut si caderet in terram. *III. q. 82. 3. c.*
117. Si adsint essentialia, scilicet ordo, et intentio ministri, et materia, et forma debita, erit Eucharistia, licet desit solemnitas loci, temporis, et paramentorum; tamen talis graviter peccaret, et degradandus esset. *III. q. 83. 3 ad 1.*
118. De poenitentia amittentis Eucharistiam, vel cujus negligentia brutum sumit eam, vel sanguis stillat extra, vel evomentis. *III. q. 83. 6 ad 7.*
119. Consecrans tenetur sumere Eucharistiam sub utraque specie, quotiescumque celebrat. *III. q. 80. 12. o. et q. 82. 4. o.*
120. Si percipitur ante consecrationem, aquam tantum fuisse, effundatur, et vinum ponatur; si autem post, videtur quod a capite canonem debeat incipere; sed dimittat, et de negligentia poeniteat, secundum Innocentium, vel tantum consecret vinum, præmissa contritione de negligentia. *III. q. 83. 6 ad 4.*
121. Deficiente sacerdote post consecrationem corporis, debet suppleri per aliam, non autem si ante. *III. q. 83. 6 ad 1.*
122. Minister in aliis sacramentis dupliciter operatur, scilicet pronuntiando verba, et actum exterioriorem exercendo, in Eucharistia vero tantum primo modo. *III. q. 78. 1. c. ad 3.*
123. Non licet sacerdoti omnino cessare a consecratione Eucharistiae, sed tenetur saltem in festis. *III. q. 82. 10. o.*
124. Celebratio Eucharistiae est immolatio Christi, quia est figura passionis ejus, cujus per hoc finis participes, et sacerdos significat Christum. *III. q. 83. 1. o. et 2. c. ad 1. et ad 2.*
125. Eucharistia dupliciter sumitur, scilicet sacramentaliter, et spiritualiter. *III. q. 80. 1. 2. 3. o.*
126. Patres veteris Testamenti manducaverunt Christum secundo modo tantum. *III. q. 80. 1. ad 3.*
127. Eucharistia vere sumitur a peccatoribus sacramentaliter tantum, nec immunditiam aliquam ex hoc contrahit. *III. q. 80. 3. o. et q. 82. 7. ad 1.*
128. Infidelis vere sumit Eucharistiam non primo modo, nec secundo proprie. *III. q. 80. 3 ad 2.*
129. Brutum vere sumit Eucharistiam per accidens, non autem primo, nec secundo modo. *III. q. 80. 3 ad 3.*
130. Christus sumpsit corpus suum et sanguinem in Eucharistia. *III. q. 81. 1. o. et q. 84. 7 ad 4.*
131. Christus ex sumptione hujus sacramenti habuit spirituales dulcedinem, ideo sumpsit sacramentaliter et spiritualiter, sed aliter quam ceteri. *III. q. 81. 1 ad 3.*
132. Christus dedit Eucharistiam Judæ in coena, præter buccellam intactam. *III. q. 81. 2. o.*
133. Sumptio Eucharistiae non est de necessitate salutis secundum se, sed ex statuto Christi et Ecclesiae. *III. q. 73. 3. o. et q. 80. 11. o.*
134. In primitiva Ecclesia omnes tenebantur quotidie sumere Eucharistiam, postea ter in anno, nunc autem semel. *III. q. 80. 10 ad 4.*
135. Eucharistia debet quotidie sumi, nisi ex hoc quis sentiret reverentiam diminui, et fervorem non augeri. *III. q. 80. 10. o.*
136. Eucharistia non debet pluries in die sumi, nisi quando quis in una die ex aliquo casu permissio pluries celebraret. *III. q. 80. 10 ad 5. et q. 83. 2 ad 2.*
137. Eucharistia sub specie vini, id est, sanguinis Christi, non datur populo, propter periculum effusionis, quia facilius una gutta sanguinis laberetur quam aliqua una particula corporis. *III. q. 74. 1 ad 3. et q. 80. 12. c.*
138. Hostia non consecrata nunquam debet dari pro Eucharistia, et sacerdos dans eam, reus esset idololatriæ, non autem adorantes vel sumentes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu, et adorantes, vel sumentes eam aestiment probabiliter hostiam esse consecratam. Fides enim credentis non fertur ad has species panis vel ad illas, sed ad hoc quod verum corpus Christi sit sub speciebus panis sensibilis, quando recte fuerit consecratum; unde si non sit recte consecratum, fidei non propter hoc suberit falsum. *2. 2. q. 1. 3 ad 4. et III. q. 80. 6 ad 2.*
139. Melius est paratis sumere Eucharistiam quam abstinere ab ea. *III. q. 80. 10. c.*
140. Poenitentes qui abstinere ab hoc sacramento, secundum consilium sacerdotis, excusan-

tur a transgressione præcepti, non autem manentes in peccatis. III. q. 80. 11 ad 3.

141. Eucharistia debet sumi tantum a jejunis totaliter, nisi in casu mortis. 2 2. q. 147. 6 ad 2. et III. q. 80. 8. o. et 9. c.

142. Omnis cibus vel potus sumptus post mediam noctem, impedit sumptionem Eucharistiæ, non autem ante, etiamsi nec somnus, nec digestio sequatur. III. q. 80. ad 5.

143. Deglutitio salivæ, vel cibi relictæ inter dentes, vel eructationis, non impedit sumptionem Eucharistiæ. III. q. 80. 8 ad 1.

144. Reliquiæ aquæ vel vini, quibus lavatur os tractatæ non in magna quantitate, et mistæ cum saliva, non impediunt sumptionem Eucharistiæ. III. q. 80. 8 ad 4.

145. Post sumptionem Eucharistiæ requiritur modicum intervallum ante prandium. III. q. 80. 8 ad 6.

146. Corporalis immunditia, ut lepra, fluxus sanguinis, et hujusmodi, non impedit sumptionem Eucharistiæ. III. q. 80. 7 ad 3.

147. Eucharistia debet semper haberi parata pro infirmis. III. q. 83. 5 ad 11.

148. Pars hostiæ missa in calice nunquam debet dari infirmis, quia Christus nemini dedit panem intinctum, nisi Judæ. III. q. 83. 5 ad 9.

149. Triplex modus manducandi corpus Christi, scilicet sacramentalis tantum, spiritualis tantum, sacramentalis et spiritualis simul. III. q. 80. 1. 2. 3. o.

150. Pueris non debet dari Eucharistia, nisi cum incipiunt habere aliqualem usum rationis, ut possint concipere devotionem hujus sacramenti, scilicet in decimo, vel undecimo annis. III. q. 80. 9 ad 3.

151. Græci dant Eucharistiam pueris recenter natis, baptizatis, propter hoc quod Dionysius dicit, baptizatis esse sacram communionem dandam, non intelligentes quod Dionysius ibi loquitur de baptismo adultorum. III. q. 80. 9 ad 3.

152. Amentibus, post fidem et devotionem, debet dari Eucharistia, in mortis articulo, nisi sit periculum vomitus vel expuitionis. Non autem si ante amentes fuerunt, et sic a nativitate remanserunt. III. q. 80. 9. o.

153. Dæmoniis debet dari Eucharistia, nisi certum sit quod pro crimine torqueantur, non autem energumenis. III. q. 80. 9 ad 2.

154. Nihil præter peccatum mortale impedit necessario sumptionem Eucharistiæ, sed tantum de congruo, ut coitus matrimonialis, nocturna pollutio, et fluxus seminis temporalis, quando sunt sine mortali, usque ad alium diem. 2 2. q. 154. 5. o. et III. q. 80. 7. o.

155. Præeligendum est, esse suspectum, quam indigne sumere Eucharistiam. III. q. 80. 6 ad 2.

156. Suspectis violenter, et publicis, debet omnino negari Eucharistia. III. q. 80. 6 ad 3.

157. Peccatori occulto, petenti occulte Eucharistiam, debet negari. Si vero publice petat, debet dari. Sed peccatori publico debet omnino negari. III. q. 80. 6. o. et q. 81. 2. c. ad 2.

158. Sumens Eucharistiam cum conscientia

peccati mortalis, peccat mortaliter. III. q. 79. 2 ad 2. et 3. o. et q. 80. 4. o. et 7. 8. c.

159. Sumens Eucharistiam in peccato mortali ignorato, facta diligenti discussione, etiam non sufficienti, non peccat. III. q. 80. 4 ad 5.

160. Experimentum non debet sumi de peccatis cum Eucharistia. III. q. 80. 6 ad 3.

161. Sacerdos faciens fictionem in consecrando Eucharistiam, multo gravius peccat quam indigne sumens eam. III. q. 80. 6 ad 2.

162. Infidelis est indignior fidei ad sumendum Eucharistiam. Sed fidelis cum mortali indignius sumit. III. q. 80. 5 ad 2.

163. Sumens Eucharistiam cum peccato spirituali gravius peccat quam sumens cum peccato carnali. III. q. 80. 5 ad 2.

164. Peccatum indigne sumentium Eucharistiam est minus grave peccatis commissis in Deum, et gravius peccatis contra proximum, vel contra seipsum. III. q. 80. 5. o.

165. Est etiam minus grave peccato occisionis Christi, et proditiõis ejus. III. q. 80. 5 ad 1 et ad 2.

166. Et est minus grave projectione ejus in lutum. III. q. 80. 5 ad 3.

167. Eucharistia non imprimit characterem. III. q. 63. 6. c. et q. 80. 1 ad 3. et 10 ad 1.

168. Sine manducatione spirituali Eucharistiæ non potest esse salus. III. q. 80. 11. c.

169. Eucharistia, inquantum est sacramentum, prodest tantum sumentibus; sed ut est sacrificium, prodest etiam aliis. III. q. 78. 3 ad 8. et q. 79. 5. c. et 7. o.

170. Eucharistia est sacramentum passionis et mortis Christi, inquantum perficit hominem in unione ad Christum passum. III. q. 73. 3 ad 3. et 5 ad 2.

171. Eucharistia est memoriale passionis Christi. III. q. 66. 9 ad 5. et q. 73. 4. 5. o. et q. 74. 1. c. et q. 76. 2 ad 2. et q. 79. 1. c.

172. Eucharistia ordinatur ad refectionem mentis. III. q. 73. 1. 2. c. et q. 79. 8. c.

173. Hoc sacramentum non habet suos effectus, nisi in conjunctis ei per fidem et charitatem. III. q. 79. 2 ad 2.

174. Eucharistia est sacramentum charitatis Christi expressivum, et charitatis nostræ factivum. III. q. 73. 3 ad 3. et q. 75. 1. c. et q. 78. 3 ad 6. et q. 79. 1. c. et 4. c. ad 2.

175. Effectus non principalis Eucharistiæ, sed consequens augmentum charitatis, est diminutio fomitis. III. q. 79. 6 ad 3.

176. Quicquid est effectus passionis Christi, est effectus Eucharistiæ. III. q. 79. 1. c. et q. 83. 1. c.

177. Per baptismum datur primus actus vitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus. III. q. 79. 1. 8. o. ad 2. et 6 ad 2. et q. 82. 2 ad 3.

178. Eucharistia facit omnem effectum vitæ spiritualis, ad similitudinem cibi corporalis, quia sustentat, auget, reparat et delectat. III. q. 79. 1. o. et 8. c. et q. 81. 1 ad 3.

179. Corpus Christi offertur pro salute corporis, et sanguis pro salute animæ, secundum similitudinem; secundum rem vero utrumque offer-

tur pro utroque. III. q. 73. 1. c. et q. 74. 1. o. et q. 76. 2 ad 1. et q. 79. 1 ad 3.

180. Effectus Eucharistiæ est adeptio gloriæ non quidem statim, sed inquantum dat virtutem perveniendi ad gloriam. III. q. 79. 2. o. et q. 80. 2 ad 1.

181. In Eucharistia confertur gratia habitualis, et excitatur fervor actualis devotionis. III. q. 69. 1 ad 2. et 4. 7. c.

182. Sumens Eucharistiam sacramentaliter, consequitur majorem gratiam quam prius sumendo spiritualiter tantum. III. q. 80. 1 ad 3.

183. Eucharistia gratiam causat, auget et excitat eam, et virtutes in actum. III. q. 79. 1. o. et 4. c.

184. Nullus habet gratiam ante sumptionem Eucharistiæ, nisi ex voto ad eam proprio, ut adulti, vel Ecclesiæ, ut parvuli. III. q. 73. 3. c. ad 1. et q. 79. 1 ad 1. et q. 80. 1 ad 3. et 11. c.

185. Eucharistia præservat a peccato dupliciter, scilicet interius reprobando per gratiam, et exterius, repellendo omnem impugnationem dæmonum, per passionem Christi, cujus est signum. III. q. 79. 6. o.

186. Peccata venialia præsentia impediunt effectum Eucharistiæ quoad refectionem dulcedinis spiritualis, sed non quoad augmentum gratiæ; sed neutrum horum impediunt præterita. III. q. 79. 3. o.

187. Eucharistia delet peccata venialia. III. q. 79. 4. o. et q. 87. 3. c.

188. Eucharistia delet peccata mortalia, quorum quis non habet conscientiam, nec affectum. III. q. 79. 3. o.

189. Eucharistia fit ablutio scelerum, tripliciter, scilicet ignoratorum, futurorum, vel causando contritionem. III. q. 79. 3 ad 1.

190. Eucharistia delet poenam debitam pro peccatis, non quidem totam, sed secundum mensuram peccatorum, et devotionis. III. q. 79. 5. o.

191. Eucharistia liberat a purgatorio, inquantum est sacrificium satisfactorium pro peccato. III. q. 52. 8 ad 2.

EUDIMICA Ethica Aristotelis. I. q. 82. 4 ad 3. et 12. q. 9. 4. c. fi. et q. 80. 1. b. 3.

EVENTUS sequens per se, vel ut in pluribus, vel præcogitatus, addit ad bonitatem, vel malitiam actus, non autem aliter. 12. q. 20. 5. o. et q. 73. 8. o.

EUGNOMOSYNA est idem quod epychia, scilicet voluntaria justificatio. 22. q. 80 ad 4 et ad 5.

EUPSYCHIA est virtus specialis, scilicet constantia, et est pars potentialis fortitudinis. 22. q. 128 ad 6.

EUSEBIA est idem quod religio. 22. q. 80 ad 4.

1. EUSTROCHIA est pars prudentiæ, bene conjectans omnia, solertia medium. 22. q. 48. c. et q. 49. 4. c.

2. Eustochia est tantum in operativis, solertia vero tam in his quam in speculativis, et tam in necessariis quam in contingentibus. 22. q. 49. 4 ad 1.

3. Utraque invenit quasi subito, sed eubulia, inquirendo, et tarde. 22. q. 49. 4. c. ad 2. et q. 51. 1 ad 3.

EUSTRATIUS episcopus græcus, et commentator Aristotelis, dicens quod epyiches, id est, virtuosus, committit adulterium cum uxore tyranni, ut possit occidere eum, et liberare patriam, non est sustinendus; pro nulla enim utilitate debet quis adulterium committere, sicut nec dicere mendacium, secundum Augustinum. 22. q. 64. 7 ad 4.

1. EURYCHES. Hæresis ejus de unitate naturæ in Christo, et de impalpabilitate corporum resurgentium et Christi, damnatur in concilio Calcedonensi. III. q. 2. 2. c.

2. Eutyches in morte retractavit suam hæresim. III. q. 54. 3. c. fi.

EUTRAPELIA dicitur a bona conversione. Et est virtus circa ludos et pars modestiæ. 12. q. 60. 5. c. et 22. q. 72. 2 ad 1. et q. 160. 2. c. et q. 168. 2. o. et q. 172. 2 ad 1.

1. ÆVUM est mensura primi mobilis secundum substantiam, et secundum esse. I. q. 10. 6 ad 2.

2. Ævum est tantum unum, propter primum æviternum. I. q. 10. 6. o.

3. Ævum est infinitum in actu, sed negative, non autem privative. I. q. 10. 5 ad 4.

4. Tantum esse attribuitur æterno, et æviterno, ratione sui, sed fuisse, vel futurum esse ratione temporis concomitantis. I. q. 10. 2 ad 4. et 5 ad 3.

5. Ævum convenit diversis, secundum prius et posterius. I. q. 10. 6. c.

Ex aliquando importat ordinem terminorum tantum, aliquando vero etiam identitatem subiecti. I. q. 45. 1 ad 3. et III. q. 75. 3. c.

EXCANDESCENTIA magis pertinere videtur ad primam speciem iræ, scilicet fel, quæ perficitur secundum velocitatem iræ, quam ad tertiam speciem, scilicet furem. 12. q. 46. 8 ad 2.

1. EXCÆCATIO et obduratio important duo, scilicet motum animi adherentis malo et aversi a Deo, et subtractionem gratiæ. 12. q. 79. 3. c.

2. Excæcatio, aggravatio, et obduratio differunt secundum diversos effectus gratiæ, scilicet in visu, auditu, et affectu. 12. q. 79. 3. c. fi.

3. Excæcatio et obduratio quoad primum sunt peccata, sed quoad secundum sunt poenæ. Et primum est causa secundi. Et homo fit deterior primo, non autem secundo. 12. q. 79. 3. o.

4. Excæcatio est effectus divinæ reprobationis. 12. q. 79. 4. c.

5. Excæcatio de se ordinatur ad damnationem, sed ex misericordia Dei ordinatur ad salutem, non quidem omnium, sed prædestinatorum tantum. 12. q. 79. 4. o.

6. Malitia est causa excæcationis meritoria, sicut culpa est causa poenæ. 12. q. 79. 3 ad 3. et 22. q. 15. 1. c. ad 2.

7. Dæmon dicitur excæcare, inquantum inducit ad culpam, quæ est causa meritoria excæcationis. 12. q. 79. 3 ad 3.

EXCERERE. Quod in melioribus excedit, melius est simpliciter. 22. q. 188. 7 ad 1.

Excessus mentis causatur ex amore boni, et timore mali eodem modo. 22. q. 175. 2 ad 3.

1. EXCLUSIO immobilitatis terminum cui additur, ratione negationis implicite. I. q. 31. 3 ad 3.

2. Propositio exclusiva habet duas expositiones: primam affirmativam, et secundam negati-

vam. Sub prima licet descendere, sub secunda vero non. I. q. 31. 4. b.

3. Dictio exclusiva, addita principali agenti, non excludit instrumentum. III. q. 78. 4 ad 1.

4. Dictio exclusiva non excludit partes, nec universalia, et alia quæ sunt de intellectu subjecti, nisi differant supposito. I. q. 31. 4 ad 3.

5. Dictio exclusiva, addita uni relativorum, excludit aliud, et omne quod est in alio supposito. I. q. 31. 4 ad 3.

1. Ecclesia malos juste excommunicat, ut resipiscant: in necessitatis tamen casu est illis subveniendum, debet enim Ecclesia divinum iudicium in castigationibus imitari, scilicet ad salutem, non autem ad perditionem. 2. 2. q. 31. 2 ad 3.

2. Excommunicatis, et reipublicis hostibus, sunt subtrahenda beneficia, ut arceantur a culpa, sic tamen, quod natura non deficiat, nisi secundum ordinem iustitiæ. 2. 2. q. 31. 2 ad 3.

3. Iniciens manus in clericum, septemplex non est excommunicatus, scilicet si causa disciplinae, ut magister vel prælator, si jocosa levitate, si invenit eum turpiter agentem cum uxore, matre, sorore, vel filia, si statim vim vi repellat, si ignoret eum esse clericum, si inveniat eum in apostasia, post trinam admonitionem, ut si transfert se clericus ad actum penitus sibi contrarium, ut si fiat miles, vel ad bigamiam transeat. Et octuplex potest absolvi ab episcopo, scilicet in articulo mortis; quia tunc a qualibet excommunicatione potest quisque a quolibet sacerdote absolvi, si sit ostiarius alienius potentis, et non ex odio vel proposito percussit, si percussus sit mulier, si sit servus, et dominus læderetur de ejus absentia, qui non est in culpa, si regularis regularem, nisi sit enormis excessus, si sit pauper, si sit impubes vel senex, vel valetudinarius, et si habeat inimicitias capitales. 2. 2. q. 64. 7. c.

4. Participare cum excommunicatis, conceditur quintuplex, scilicet utile, lex, humile, res ignota, necesse. 2. 2. q. 39. 4 ad 2.

5. Excommunicatio major est separatio a communione Ecclesiæ quodam fructum et suffragia generalia. Suppl. q. 21. 1. o.

6. Cum Ecclesia in terris Dei vicem gerat, illiusque iudicium Dei iudicio conforme sit, rite excommunicare potest, sive peccatorem a communione Ecclesiæ, sive a suffragiis et aliis spiritualibus separet. Suppl. q. 21. 3. c.

7. Non potest Ecclesia etiam pro peccato mortali aliquem excommunicare, nisi contumax fuerit. Suppl. q. 21. 3. o.

8. Si excommunicatio injuste lata sit ex parte excommunicantis, nihilominus effectum sortitur; at si ex parte excommunicationis ita ut error ille irritum faciat sententiam, nullius est effectus. Suppl. q. 21. 4. o.

9. Cum quis pro falso crimine in iudicio probato excommunicatur, si humiliter sustinet humilitatis meritum, recompensat excommunicationis damnum. Suppl. q. 21. 4. c.

10. Soli Episcopi et majores prælati excommunicare possunt, qui habent jurisdictionem in foro judiciali. Suppl. q. 22. 1. o.

11. Etiam non sacerdotes possunt excommunicare, modo jurisdictionem habeant in foro contentioso. Suppl. q. 22. 2. c.

12. Excommunicatus vel suspensus non potest alium excommunicare. Suppl. q. 22. 3. o.

13. Nullus potest nisi inferiorem excommunicare, cum excommunicatio sit jurisdictionis, quæ exerceri non potest, nisi in sibi subditos. Suppl. q. 22. 4. c.

14. Tametsi singuli alicujus communitalis excommunicari ab Ecclesia possint, nunquam tamen ipsa communitas. Suppl. q. 22. 5. o.

15. Toties quis excommunicari potest, quoties est excommunicationis causa. Suppl. q. 22. 6. c.

16. Licet fidelibus communicare excommunicato minori excommunicatione, majori vero minime, nisi ubi aliqua spiritalis commodi, vel legis vel necessitatis ratio ad hoc impulerit. Suppl. q. 23. 1. o.

17. Participans cum excommunicato, excommunicatus quoque est, aliquando majori, nonnunquam minori excommunicatione. Suppl. q. 23. 2. c.

18. Tantum participans excommunicato in crimine vel in divinis seu in Ecclesiæ contemptum peccat mortaliter. Suppl. q. 23. 3. o.

19. Excommunicatum minori excommunicatione potest quilibet sacerdos absolvere, non autem majori, sive sit a jure vel ab homine lata, sed ei qui sententiam tulit, subijcitur, nisi in articulo mortis. Suppl. q. 24. 1. o.

20. Potest quis invitus absolvi ab excommunicatione, cum sit poena, non autem a peccato, cum sit voluntarium. Suppl. q. 24. 2. o.

21. Absolutus ab una excommunicatione, ab omnibus absolutus intelligitur, si sint ab uno iudice latae, nisi aliter fuerit expressum, non autem si sint a diversis iudicibus factæ. Suppl. q. 24. 3. c.

Excusatio aggravat omne peccatum. 2. 2. q. 13. 3 ad 3.

1. SEMPER perfectissimum est exemplar, quod imitatur minus perfectum. III. q. 56. 1 ad 3.

2. Causa exemplaris est tantum existentium, sed causa finalis est etiam non entium. I. q. 5. 2 ad 2.

3. Exemplata oportet conformari exemplari, secundum rationem formæ, non autem secundum modum essendi. I. q. 18. 4 ad 2.

1. In operationibus et passionibus humanis, in quibus experientia plurimum valet, plus movent exempla quam verba. I. 2. q. 34. 1. c.

2. Aristoteles in Logica utitur exemplis, secundum opiniones aliorum. Ideo non habent auctoritatem. I. q. 48. 1 ad 1. et q. 67. 2 ad 2. et I. 2. q. 59. 2 ad 1.

EXEMPTUS peccans in re non exempta potest ab ordinario judicari. 2. 2. q. 67. 1 ad 3.

EXILIUM non erat universale in veteri lege, sed particulare, ne quis fieret idololatra. I. 2. q. 105. 2 ad 10.

EXITUS IN DIVINIS est secundum solam distinctionem relationum, et secundum emanationem interiorem, et non secundum distantiam. I. q. 42. 5 ad 2.

1. EXORCISMUS non est sacramentum, sed est sacramentale. III. q. 67. 3 ad 2. et q. 71. 3 ad 2.
  2. Exorcismus debet precedere baptismum. Tamen si non precedat, debet postea fieri. III. q. 71. 2. o. et 3 ad 3.
  3. Exorcizare pertinet ad sacerdotem, et ad exorcistam. III. q. 71. 4. o. ad 1. et ad 2.
  4. Ea quæ fiunt in exorcismo, non tantum significant, sed etiam efficiunt. III. q. 71. 3. o.
  5. Quandocumque aliquid sanctificandum est ad cultum divinum, prius exorcizatur, ut liberetur a potestate diaboli. III. q. 83. 3 ad 3.
  6. Exorcismus datur contra dæmonem, in quantum impedit homines a sacramentis. Sed baptismus datur contra eum, in quantum impedit a gloria. III. q. 71. 2 ad 2.
  7. Quæ fiunt in exorcismo, ordinantur contra impedimenta baptismi, cujus effectus potest impediri ante sumptionem baptismi, et post. III. q. 71. 3 ad 3.
  8. Effectus exorcismi est debilitatio potestatis dæmonis, quia totaliter in baptismo auferitur. III. q. 71. 3. o.
  9. Effectus ejus duplex, scilicet expulsio dæmonis, et apertio sensuum ad ministeria et mandata Dei. III. q. 71. 3. o.
  10. Sal missum in os exorcizandi, et narium, et aurium, sputi linitio, significat remotionem impedimenti dæmonis, respectu fidei docendæ. III. q. 71. 2. o.
  11. Exorcismus non confert gratiam, nec remissionem culpæ. Ideo sine baptismo exorcismus nihil valet post mortem, contra Præpositivum, qui dicit, quod minores tenebras patitur. III. q. 71. 3. o.
- EXPECTATIO est motus spei, propter cognitionem præcedentem respectu auxilii alieni. I 2. q. 40. 2 ad 1.
1. EXPERIENTIA proprie pertinet ad sensum tantum; sed large pertinet etiam ad intellectum, ut in dæmonibus. I. q. 54. 5 ad 2. et q. 58. 3 ad 3.
  2. Experientia in operabilibus non est potentia, et non solum causat scientiam, sed etiam habitum, qui facit operationem faciliorem propter consuetudinem. I 2. q. 40. 5 ad 1.
  3. Qui accipit gratiam, per quamdam experientiam dulcedinis novit se illam habere, quam non experitur ille qui non accipit. I 2. q. 112. 5. o.
  4. Illa quæ sunt per essentiam sui in anima cognoscuntur experimentaliter experientia, in quantum homo experitur per actus, principia intrinseca, sicut voluntatem percipimus volendo, et vitam ab operibus vitæ. I 2. q. 112. 5 ad 1.
  5. Verbum Abrahæ dictum, videlicet, nunc cognovi quod timeas Dominum, potest referri ad notitiam experimentalem, quæ est per exhibitionem operis. I 2. q. 112. 5 ad 5.
  6. In opere illo quod fecerat Abraham, cognoscere potuit experimentaliter, se Dei timorem habere. Vel potest hoc etiam ad revelationem referri. I 2. q. 112. 5 ad 5.
- EXTRAS est fieri extra se, secundum cognitionem, vel secundum appetitum. I 2. q. 28. 3. c. et 22. q. 175. 2 ad 1.
1. EXTREMA unctio cum ad peccatorum remis-

- sionem ordinetur, est sacramentum et non tantum sacramentale. Suppl. q. 29. 1. o.
2. Extrema unctio, quamvis per multas perficiatur actiones, unum nihilominus sacramentum est. Suppl. q. 29. 2. o.
  3. Extremæ unctionis sacramentum a Christo fuit institutum, sicut et cætera sacramenta, ab apostolis tamen promulgatum fuit. Suppl. q. 29. 3. o.
  4. Oleum olivæ, cum sit lenitivum ac penetrativum usque ad intima ac diffusivum, conveniens est materia sacramenti extremæ unctionis, quod perfecta et lenis sanatio esse debet. Suppl. q. 29. 4. o.
  5. Oleum olivæ, quod in extrema unctione assumitur pro materia, consecratum esse debet. Suppl. q. 29. 5. o.
  6. Materia hujus sacramenti per episcopum consecrata esse debet. Suppl. q. 29. 6. o.
  7. Determinata est forma verborum hujus sacramenti, sicut et aliorum. Suppl. q. 29. 7. o.
  8. Forma verborum hujus sacramenti in oratione deprecativa perficitur, non autem indicativa. Suppl. q. 29. 8. o.
  9. Conveniens verborum forma est ea, qua Ecclesia utitur, scilicet, Per istam sanctam, etc. Suppl. q. 29. 9. c.
  10. Principalis effectus extremæ unctionis est ipsa peccatorum remissio quoad illorum reliquias et maculam seu culpam, si eam inveniat. Suppl. q. 30. 1. c.
  11. Hoc sacramentum non sequitur corporalis sanatio semper, sed quando expedit ad spiritualem sanationem. Suppl. q. 30. 2. o.
  12. Nullum imprimi characterem hoc sacramentum, cum per illud homo ad aliquod sacrum peragendum non ordinetur. Suppl. q. 30. 5. c.
  13. Non possunt laici hoc extremæ unctionis sacramentum conferre, sicut baptismum in necessitatis articulo. Suppl. q. 31. 1. o.
  14. Hoc sacramentum nullatenus licet diacono conferre. Suppl. q. 31. 2. o.
  15. Cum hoc sacramentum cunctis exhibeatur, non modo per episcopos, sed per simplices sacerdotes administrari potest. Suppl. q. 31. 3. c.
  16. Sanis non debet hoc sacramentum conferri, quod quedam spiritualis animæ curatio est. Suppl. q. 32. 1. o.
  17. Non quovis morbo laborantibus est hoc sacramentum exhibendum, sed ad mortem proxime aliqua ægritudine affectis. Suppl. q. 32. 2. o.
  18. Furiosis et amentibus, quibus desit devotionis affectus, nullatenus hoc sacramentum conferri debet. Suppl. q. 32. 3. o.
  19. Hoc sacramentum pueris conferri non debet. Suppl. q. 32. 4. c.
  20. Non totum corpus, sed ea dumtaxat humani corporis partes inungi oleo hujus sacramenti debent, in quibus est aliqua spiritualis infirmitatis radix. Suppl. q. 32. 5. o.
  21. Quinque sensuum organica membra inungi præcipue debent, in quibus est aliqua cognitionis radix, in nonnullis autem propter appetitivam et motivam inunguntur renes ac pedes. Suppl. q. 32. 6. o.

22. Mutilati inungi etiam in partibus illis mutilatis debent, quibus alias inungerentur. Suppl. q. 32. 7. c.

23. Sacramentum hoc sine aliqua sui injuria iterari potest. Suppl. q. 33. 1. c.

24. Eadem infirmitate laborantibus, non secundum eundem, sed diversum infirmitatis statum, potest extrema unctio exhiberi. Suppl. q. 33. 2. o.

ERSUFFLATIO in exorcismo significat expulsionem demonis, cui reditum præcludit benedictio. III. q. 71. 2. c.

F

1. FACERE et fieri important habitudinem causæ et effectus, sed mutationem ex consequenti. I. q. 45. 2 ad 2.

2. Facere dicitur dupliciter, scilicet large omnis operatio, et proprie operatio tantum ad extra. 22. q. 134. 2. c. ad 1 et ad 2.

3. Factio est de materia exteriori; sed generatio est de substantia generantis. I. q. 41. 3. c.

4. Non omne quod facit majus, facit minus, nisi sit ad illud ordinatum, vel nisi in majori includatur minus, vel non potest facere quod minus est, si reservetur minus, vel si minus sit ad defectum. 22. q. 189. 9 ad 3.

5. Quod homo faciat quod in se est requiritur ad meritum in habentibus usum rationis, non autem in carentibus usu rationis. 22. q. 33. 2 ad 1. et 8 ad 3.

Facies Christi emittebat radios. III. q. 44. 3 ad 1.

1. FACTUM duplex, scilicet divinum et naturale. Primum præcedit potentia activa et non passiva, natura, non autem tempore, nisi sit novum; secundum vero utraque potentia præcedit, etiam tempore. I. q. 74. 3 ad 5.

2. Fieri et factum esse dicuntur de Deo, secundum rationem tantum, et sine mutatione Dei. I. q. 13. 7 ad 2.

3. Factum esse quandoque dicit novitatem predicationis, sine mutatione facti. I. q. 13. 7 ad 2. et III. q. 16. 6. c. ad 2.

4. Prospicere facta aliorum bono animo, vel ad utilitatem propriam, ut scilicet homo ex bonis operibus proximi provocetur ad melius, vel ad utilitatem illius, ut scilicet corrigatur si quid ab eo agitur, secundum regulam charitatis, et secundum debitum officii, est laudabile. Sed quod aliquis intendat ad considerandum vitia proximorum, ad despiciendum vel detrahendum vel saltem inutiliter inquietandum, est vitiosum. 22. q. 33. 2 ad 3. et q. 167. 2 ad 3.

FACULTAS est potestas qua aliquid habetur ad nutum. I. q. 83. 2 ad 2.

1. FALLERE contingit dupliciter, scilicet occultando veritatem dicto vel facto, vel significando falsitatem. Primum licet, non autem secundum, quia etiam hostibus debent servari promissa, fœdera, et fides. 22. q. 40. 3. o. et q. 71. 3 ad 3.

2. Homo facilliter fallitur in iudicando in pertinentibus ad se. 22. q. 88. 2 ad 3.

1. FALSITAS non est in sensu, sicut in cognoscente verum et falsum. I. q. 17. 2 ad 1.

2. Falsitas et veritas sunt primo in intellectu, in rebus autem, per ordinem ad intellectum solum. I. q. 16. 1. 2. o. et 3 ad 1. et 5. 6. 8. c. et q. 17. 1. 3. o. et 4 ad 1.

3. Falsitas non est in intellectu, respectu primorum principiorum, nec respectu quidditatis, nisi per accidens, respectu duplicis compositionis. I. q. 17. 3. o. et q. 57. 1 ad 2. et q. 53. 5. c. et q. 85. 6. o.

4. Veritas et falsitas, ut in cognoscente, sunt tantum in intellectu componente et dividente, sed ut in re vera, sunt etiam in sensu, et in intellectu cognoscente quidditatem. I. q. 16. 2. o. et q. 17. 2. o. et 3. c.

5. Falsitas est in sensu respectu sensibilibus communium, et respectu sensibilibus per accidens, non autem respectu sensibilibus propriorum, nisi per accidens. I. q. 17. 2. o. et 3. c. et q. 57. 1 ad 2. et q. 53. 5. c. et q. 85. 6. c.

6. Falsitas attribuitur phantasias, quia repræsentat objectum absens, tanquam præsens. I. q. 17. 2 ad 2. et q. 54. 5 ad 3.

7. Res non dicuntur falsæ, respectu intellectus divini, sed respectu intellectus nostri. I. q. 17. 1. c. ad 3.

8. Res dicitur simpliciter vera vel falsa tantum ab intellectu, a quo dependet, ut res naturalis a divino, et artificialis a nostro. I. q. 16. 1. c. et q. 17. 1. o.

9. Res naturales dicuntur falsæ per accidens, et secundum quid, respectu intellectus nostri dupliciter, s. secundum rationem significati, et secundum rationem causæ. I. q. 17. 1. c.

10. Res dicitur vera vel falsa, ratione veræ vel falsæ estimationis, quam nata est facere de se, quoad ea quæ exterius apparent in ea. I. q. 17. 1. c.

11. Res secundum id quod est, dicitur vera; secundum quod non est, dicitur falsa. I. q. 17. 1. c. ad 1. et 4 ad 1.

12. Malum simpliciter est in rebus, non autem falsum, sed secundum quid. I. q. 17. 1. c. et q. 43. 2. o.

13. In Deo nulla est falsitas, sed tantum veritas. I. q. 17. 4 ad 3. et 22. q. 171. 6. o.

14. Homo dicitur falsus, quia amat falsas opiniones vel locutiones, non autem quia potest mentiri. I. q. 17. 1. c. fi.

15. Peccata dicuntur falsitates vel mendacia. Et opera virtuosa dicuntur veritas vitæ. I. q. 17. 2. c.

16. Falsum contrariatur vero, et fundatur in vero, sed non in suo contrario. I. q. 17. 4. o. et 12. q. 64. 3 ad 3.

FALSUM testimonium prohibetur octavo præcepto Decalogi. 22. q. 122. 6 ad 2.

1. FAMA bona est nobis necessaria propter nos, quia est præcipuum bonum inter exteriora bona, quia facit idoneum ad officia humana, et præservat a peccatis: et propter alios, ne scandalizentur, et malum exemplum sumant ad peccandum. 22. q. 73. 2. 3. c.

2. Fama quadrupliciter læditur directe, scilicet

est imponendo falsum, adaugendo peccatum, manifestando occulta, pervertendo intentionem. Sed indirecte dupliciter læditur, s. negando bona alterius, vel malitiose reticendo. 22. q. 73. 1 ad 3.

3. Fama læditur tripliciter, s. juridice, false, et manifestando occulta. Secundo modo et tertio, tenetur quis ad restitutionem, non autem primo modo. 22. q. 72. 2 ad 2, et q. 73. 2. o.

FAMES, sitis, et desiderium in beatis, dicitur per remotionem fastidii. 12. q. 67. 4 ad 3.

FAMILIARITAS cum peccatoribus vitari debet ab imperfectis propter periculum, non autem a perfectis, propter fructum. 22. q. 25. 6 ad 5.

1. PHANTASIA duplex, s. determinata, s. eadem cum imaginativa habens organum determinatum; et indeterminata, existens in qualibet parte animalis, etiam decisa. Sed Avicenna posuit quintam potentiam, scilicet phantasiam mediam inter æstimativam et imaginativam, quæ componit et dividit species imaginis. 1. q. 78. 4. c. fi.

2. Phantasia est thesaurus formarum per sensum acceptarum, componens et dividens eas. Et est idem quod imaginativa. 1. q. 78. 4. c. et q. 84. 6 ad 2.

3. Phantasia et memoria sunt passiones primi sensitivi, non quidem tanquam proprii organi, sed quia oriuntur ab anima mediante primo sensitivo. 1. q. 78. 4 ad 3.

4. Dæmon potest immutare phantasiam hominis, et alios sensus corporeos, ut aliter videatur res quam sit. 1. q. 111. 3. 4. o. et q. 114. 4 ad 2. et 22. q. 10. 1 ad 3. et q. 2. 8. 5 ad 4. et ad 6.

1. PHANTASMA est similitudo individui in organo corporeo. 1. q. 84. 7 ad 2. et q. 85. 1 ad 3.

2. Aliquod phantasma per sensum nunquam acceptum potest formari in imaginatione, per operationem virum interiorum. 1. q. 12. 9 ad 2. et q. 85. 2 ad 3. et 22. q. 172. 2. o.

3. Intellectus noster abstrahit a phantasmatibus species intelligibiles, inquantum considerat naturas in universali, quas tamen intelligit in phantasmatibus, quia nihil potest actu intelligere, nisi convertendo se ad phantasmata. 1. q. 85. 1 ad 4. et 5 ad 2. et III. q. 83. 1. c.

4. Phantasmata non possunt imprimere in intellectum possibilem, virtute sua, sed virtute intellectus agentis, convertentis se supra phantasmata, resultat species intelligibilis in intellectu possibili. 1. q. 85. 1 ad 3.

5. Phantasmata illuminantur ab intellectu agente, quia ex ejus virtute redduntur habilia ut ab eis intentiones intelligibiles abstrahantur. 1. q. 85. 1 ad 3.

6. In potestate nostra est per virtutem intellectus agentis formare phantasmata, accommodata considerationi quam volumus, nisi forte esset impedimentum ex parte organi cuius est. 1. q. 85. 1 ad 4.

FAS proprie est lex divina; sed jus est lex humana. 22. q. 57. 1 ad 3.

FASCINATIO est infectio ab oculis infectis, propter malitiam animæ, vel ex Dei permissione, vel cooperante fato occulto vel dæmone. 1. q. 117. 3 ad 2.

FATUM dicere, vel racha, vel irasci, non sunt

species iræ, sed gradus ejus. Et est peccatum mortale, quando peccatum interius conceptum ad effectum perducitur, sub ratione vindictæ. 12. q. 46. 8 ad 3. et 22. q. 158. 5 ad 3.

1. FATUM proprie est dispositio siderum, qua quis est conceptus vel natus. Sed improprie est providentia Dei, ideo est in rebus. 1. q. 116. o.

2. Fatum dicitur a fari, quasi effatum divinæ providentiæ, vel quia antiqui solebant per illud de futuris effari. 1. q. 116. 1. c. fi.

3. Fatum non est qualitas, nec substantia, sed est relatio multiplex, ratione effectuum, vel causarum secundarum, non autem respectu Dei. 1. q. 116. 2 ad 3.

4. Ratio gubernationis in mente Dei est providentia, sed in causis secundis est fatum. 1. q. 116. 2. o.

5. Non omnia subduntur fato, sed tantum effectus causarum secundarum. 1. q. 116. 1. c. et 4. o.

6. Fatum respectu causarum secundarum est mobile; sed respectu causæ primæ est immobile, non quidem absolute, sed sub conditione providentiæ. 1. q. 116. 3. o.

FEBRIS ethica est intensior aliis, licet calor ejus minus sentiat, quia est infusa membris, quasi complexio. 12. q. 29. 3. c.

FECUNDITAS bonorum operum duplex, s. in se per baptismum, et in aliis per ordinem sacram. III. q. 69. 5 ad 3.

1. FELICITAS ultima non est in cognitione aliqujus creaturæ, sed tantum in cognitione Dei. 12. q. 3. 7. o. et 22. q. 167. 1 ad 1.

2. Cum dicitur quod felicitas non est in habitu, intelligendum est de habitu, de quo non procedit actus. Qui enim est in habitu et non in actu, similis est dormienti. Oportet autem quod actus ille in quo felicitas consistit, ab habitu aliquo progrediatur, secundum sententiam Philosophi. Alias operatio non esset delectabilis et perfecta. 12. q. 3. 2 ad 4. fi.

3. Ultima felicitas hominis non quidem simpliciter, sed ad quam per sua naturalia potest pervenire, est cognitio substantiarum separatarum, non quidem quidditativa, sed quid non sunt, per sensibilia. 22. q. 2. 8. ad 1. et q. 3. 7. o.

4. Felicitas magna, sed non ultima, est in contemplatione substantiarum separatarum, si perfecte intelligerentur. 1. q. 64. 1 ad 1. et q. 89. 2 ad 3.

5. Felicitas terrena consistit in quinque, s. voluptate, divitiis, potestate, dignitate et fama. 1. q. 26. 4. c. et 12. q. 2. o.

1. FEMINA in holocaustis non offerebatur in veteri Testamento, quia est animal imperfectum. 12. q. 102. 3 ad 9.

2. Femina non potest esse principium generationis activum. III. q. 67. 4 ad 3.

3. Generatio feminæ contingit ex intentione Dei et naturæ universalis; sed respectu naturæ particularis contingit ex defectu imaginationis, vel virtutis activæ vel materiæ, vel propter aliquid exterius, scilicet ventis, loci, temporis, et hujusmodi. Ideo est quid occasionatum et deficiens. 1. q. 92. 1 ad 1. et q. 99. 2 ad 1. et ad 2.

FEMINALIA significant continentiam, quæ perpetuo indicitur ministris novi Testamenti. Non autem ministris veteris Testamenti, sed tantum tempore sacrificiorum, quo utebantur eis. 1. 2. q. 102. 4. ad 7.

1. **FEMININUM** genus adaptatur essentiae et proprietatibus, masculinum personis, et neutrum essentiae. 1. q. 31. 2 ad 4. et III. q. 17. 1. c. et q. 52. 3. c.

2. Neutrum genus est informe, sed masculinum genus est formatum et distinctum, et similiter femininum. 1. q. 31. 2 ad 4.

1. **FERMENTUM** significat fervorem charitatis, sicut azymus sinceritatem. III. q. 74. 4. c. ad 3. et ad 4.

2. Fermentum significat charitatem, ratione sui effectus, scilicet saporis; sed significat corruptionem peccati, ratione suæ speciei. III. q. 74. 4. c. fi. et ad 3.

3. Fermentum non offerebatur in sacrificiis, propter corruptionem, vel quia forte offerebatur idolis. 1. 2. q. 102. 3 ad 14.

4. Non licet in iudicio probare innocentiam, vel crimen, per tactum ferri candentis. 2. 2. q. 95. 8 ad 3. et III. q. 80. 6 ad 3.

FERVOR voluntatis non est virtuosus, si non sit ratione ordinatus. Et ideo si aliquis ex fervore animi præoccupet debitum tempus, non erit laudandus. 2. 2. q. 106. 4 ad 2.

1. **FESTUM** omne veteris Testamenti habet aliquod festum sibi succedens in novo Testamento. 1. 2. q. 103. 3 ad 4.

2. Ratio, et expositio, et figura omnium festorum veteris Testamenti. 1. 2. q. 102. 4 ad 10.

3. Festa temporalia veteris Testamenti erant octo, scilicet sabbatum, neomenia, pascha, pentecostes, tubarum, expiationis, tabernaculorum, et cætus. Et unum erat continuum, scilicet iuge sacrificium. 1. 2. q. 102. 4 ad 10.

4. Festum tubarum erat prima die Septembris, in memoriam liberationis Isaac. Et erat invitatio ad festum expiationis et figura prædicationis apostolorum, quorum festa succedunt ei. 1. 2. q. 102. 4 ad 10. et q. 103. 3 ad 4.

5. Festum expiationis erat die decima Septembris, in memoriam expiationis peccati de adoratione vituli ad preces Moysis. 1. 2. q. 102. 4. ad 10.

6. Festa martyrum et confessorum succedunt festo expiationis. 1. 2. q. 103. 3 ad 4.

7. Festum consecrationis Ecclesiæ fit octo diebus, ad significandum resurrectionem Christi, et membrorum Ecclesiæ. III. q. 83. 3 ad 4.

8. Peccans in festo magis facit mystice contrarium præceptum, quam qui ad litteram aliquod opus corporale licitum facit in eo. 2. 2. q. 122. 4 ad 3.

FEUDUM. Jus patronatus non potest per se vendi, nec dari in feudum, sed cum possessione transit. 2. 2. q. 100. 4 ad 3.

1. **FICTIO** est ostendere dicto vel facto quod non est verum, et est speciale peccatum, si hoc intendatur. III. q. 69. 9 ad 3.

2. Fictio consequitur superbiam, quia appetens excellentiam fingit se fortem, et huiusmodi. 2. 2. q. 162. 7 ad 5.

3. Fictio relata ad rem significatam, ut metaphora, non est mendacium, ut patet in figurativis locutionibus. 2. 2. q. 110. 3 ad 6. et q. 111. 1. ad 1. et III. q. 55. 4 ad 1. et q. 76. 8. c.

FIDELIS. Fidelium universitas in tres status solet distingui, s. in statum incipientium, proficientium, et perfectorum. 2. 2. q. 124. 9. o.

1. **FIDES QUID**. Fides importat assensum intellectus ex electione ad illud quod creditur, cum certitudine. 1. 2. q. 56. 3. c. et 2. 2. q. 1. 4. c. et q. 4. 1. c. et q. 8. 6. ad 2. et q. 171. 5. c.

2. Sex definitiones fidei exponuntur, et reducuntur ad eam, quam dat sanctus Paulus, ut ad perfectissimam. 2. 2. q. 4. 1. o.

3. Fides formata est virtus, non autem informis, nec fides de qua loquitur Aristoteles. 1. 2. q. 62. 3 ad 2. et q. 65. 4. o. et 5 ad 2. et 2. 2. q. 4. 5. o.

4. Fides, quæ est gratia gratis data, est excellentia, vel constantia fidel, quæ est virtus. Sed fides quæ est fructus, est delectatio, ratione certitudinis ejus. 2. 2. q. 4. 5. ad 4. et q. 8. 8. o.

5. Fides est substantia, i. fundamentum totius spiritualis aedificii. III. q. 73. 3 ad 3.

6. Fides dicitur sextupliciter, s. habitus formatus, informis actus, objectum, sacramentum, et quælibet certitudo de divinis. 1. 2. q. 55. 1 ad 1. et 2. 2. q. 8. 8. o.

7. Fides dicitur dupliciter, s. res credita, et habitus. Et hoc dupliciter, s. respectu objecti formalis, et respectu subjecti. Primo modo et etiam secundo, fides est una, sed tertio modo sunt plures. 1. 2. q. 107. 1 ad 1. et 2. 2. q. 1. 6. ad 2. et q. 4. 6. o. et q. 5. 4. o.

8. Fides est una dupliciter, s. ratione unius objecti, et quia multos unit. 2. 2. q. 4. 6. et q. 5. 4. c. et q. 10. 5 ad 1. et ad 3. et q. 23. 5. b.

9. Aliquid cadit sub fide dupliciter, s. directe, id est principaliter tradita nobis divinitus, et indirecte, i. ea ex quibus negatis sequitur aliquid contrarium fidei. III. q. 32. 4. c. et 2. 2. q. 1. 6 ad 1. et 7. c. et q. 2. 5. c. et q. 8. 2. o. et 3. 6. c. et q. 11. 2. o.

10. Ad fidem requiruntur duo, s. quod credibilia proponantur, et assensus. 1. q. 111. 1 ad 1. et 2. 2. q. 6. 1. c.

11. Aliqua pertinent ad fidem dupliciter, s. per se, i. ea per quæ ducimur ad beatitudinem, et beati erimus, et per accidens. 2. 2. q. 1. 6. ad 1. et 7. c. et q. 2. 5. 7. c. et q. 89. 6. c.

12. Deviare a recta fide contingit dupliciter, s. non credendo Christo, sicut pagani; vel male eligendo credibilia, sicut hæretici. 2. 2. q. 11. 1. c.

13. Objectum fidei est non visum. 1. 2. q. 67. 3. c. ad 1. et 2. 2. q. 1. 4. o. et 5. c. et 6. c. ad 2. et q. 8. 1. c. et III. q. 7. 3. c. ad 3 et 4. c. et 8. ad 2 et 9 ad 1. et q. 9. 3. ad 1.

14. Nihil est objectum fidei, nisi sub ratione non apparentis. 2. 2. q. 1. 4. 5. o. et q. 4. 1. o. et III. q. 7. 3. o.

15. Nihil cadit sub fide, nisi a Deo revelatum, et ut habens ordinem ad Deum. 1. q. 1. 3. c. ad 1. et 2. 2. q. 1. 1. c. ad 1. et q. 2. 2. c. et q. 17. 2 ad 2.

16. Nullum falsum potest subesse fidei. 1. q. 1. 8. c. fi. et q. 13. 12. b. et 2. 2. q. 1. 3. o. et q. 4. 5. c. ad 2. et q. 10. 2 ad 3. et III. q. 46. 2 ad 4.

17. Idem est objectum et finis fidei, s. Deus, non quidem secundum eandem rationem, quia ut veritas prima est objectum, sed ut summa bonitas est finis ejus. III. q. 7. 4. c.

18. Objectum fidei duplex, s. materiale et formale, s. veritas prima. I. 2. q. 67. 3. ad 1. et 22. q. 1. 1. o. et 2. 3. c. et q. 2. 2. c. et q. 4. 1. c. et 2 ad 3. et 6. c. et q. 5. 1. 3. 4. c. et q. 7. 1 ad 3.

19. Objectum fidei bene et vere potest dici complexum et incomplexum. 22. q. 1. 2. o.

20. Ad fidem pertinent aliqua dupliciter, s. essentialiter, id est, quæ sunt supra rationem humanam simpliciter; et per accidens, s. respectu alicujus, ut præambula fidei. I. q. 2. 2 ad 1. et 22. q. 1. 5. c. ad 3. et 4 ad 1.

21. Articuli fidei sunt sicut principia in doctrina sacra. I. q. 1. 6 ad 3. et 7. 3. c. et 12. q. 111. 4. c. et 22. q. 1. 7. o.

22. Articuli fidei distinguuntur secundum specialem rationem, et difficultatem non visi. 22. q. 1. 6. o.

23. Articuli fidei sunt duodecim, secundum numerum apostolorum; sed sunt quatuordecim, quoad credibilia. 22. q. 1. 8. o.

24. Articuli fidei creverunt, secundum successionem temporum, et vicinitatem ad Christum, quoad explicationem, non autem quoad substantiam. 22. q. 1. 7. o. et q. 2. 7. c. et q. 174. 6. c. et III. q. 61. 3 ad 2.

25. Articuli fidei sunt per se noti habenti lumen fidei, s. cuilibet fidei. I. 2. q. 100. 4 ad 1.

26. Ex uno articulo fidei probatur alius; sicut Paulus argumentatur ad resurrectionem communem, ex resurrectione Christi. I. q. 1. 8. c. principio.

27. Errans in aliquo articulo non habet veram fidem de aliis. 22. q. 5. 3. o. et 4 ad 1.

28. Papa non potest addere, minuire, vel mutare aliquod de articulis fidei, vel sacramentis Ecclesiæ, sed solus Christus. III. q. 83. 3 ad 8. et q. 84. 2. o.

29. Fides est in intellectu subjective. 22. q. 4. 2. o.

30. Fides est principaliter in intellectu speculativo et secundario in practico. I. 2. q. 56. 3. c. et q. 58. 3. c. et 22. q. 4. 2 ad 3. et q. 9. 3. c.

31. Fides est major in uno homine quam in alio, quoad certitudinem, devotionem, confidentiam, et explicationem; non autem quantum ad rationem formalem objecti ejus. 22. q. 5. 4. o.

32. Et solum in quantum majores adherent doctrinæ divinæ. 22. q. 2. 6 ad 3.

33. Genus humanum tripliciter se habuit ad fidem Christi secundum tria tempora, s. ante legem, sub lege, et sub gratia. 22. q. 174. 6. c. et III. q. 68. 1 ad 1.

34. Homo in statu innocentie habuisset fidem de incarnatione Christi. 22. q. 2. 7. c. et III. q. 1. 3 ad 5.

35. Fides antiquorum et modernorum est eadem specie, sed differt numero in diversis. I. 2. q. 103. 4. c. et q. 107. 1 ad 2. et 22. q. 4. 6. o. et III. q. 70. 1. c.

36. Fides non est in beatis. I. 2. q. 67. 3. 5. o.

et 22. q. 4. 4 ad 1. et q. 103. 2. o. et q. 18. 2. c. et III. q. 7. 3 ad 3.

37. Fides est in dæmonibus coacta, non laudabilis, nec donum a gratia. I. q. 64. 2 ad 5. et 22. q. 5. 2. o. et q. 18. 3 ad 2. et III. q. 76. 7. c.

38. Timor Dei non potest universaliter præcedere fidem, sed suppositis articulis de excellentia Dei, de pœnis, et hujusmodi. 22. q. 7. 1 ad 1.

39. Initium fidei non est ex nobis, licet hoc aliquando tenuerit Augustinus. I. 2. q. 114. 5. ad 1. et 22. q. 6. 1. c.

40. Hæresis Pelagii, quod initium fidei est ex nobis, sed confirmatio fidei est a Deo. 22. q. 6. 1. c.

41. Fides causatur dupliciter, s. quoad habitum a solo Deo; et quoad hoc, quia requiritur ad fidem, quod proponantur credibilia ab angelis et hominibus. I. q. 111. 1 ad 1.

42. Fides quoad proponenda credibilia necessario est a Deo immediate quibusdam, et aliis per angelos et prædicatores, sed quoad assensum intrinsece est a solo Deo; extrinsece vero et insufficienter, s. proponendo et persuadendo, est etiam ab aliis. 22. q. 6. 1. o.

43. Fides informis causatur a Deo, cujus est donum, quoad substantiam; non autem quoad informatam ejus. 22. q. 5. 2 ad 2. et q. 6. 2. o.

44. Ratio naturalis subservit fidei, sicut naturalis inclinatio voluntatis subservit charitati. I. q. 1. 8 ad 2. et q. 2. 2 ad 1.

45. Fides gignitur et nutritur per scientiam extrinsece tantum, s. persuadendo. I. q. 1. 2. b. et 22. q. 6. 1 ad 1.

46. Totum enim certissimum est, quod fides habet; ex quacumque enim parte ad fidem acceditur, omnis intellectus captivatur in obsequium Christi; nec mirum, cum etiam veritas creata cogat intellectum sibi assentire. 22. q. 171. 5. o.

47. Fides est necessaria, ut principium spiritualis vite. 22. q. 16. 1 ad 1.

48. Vita spiritualis attribuitur fidei, sicut in qua primo manifestatur. I. 2. q. 110. 3 ad 1.

49. Fides semper manet, in quantum est fundamentum spiritualis ædificii, id est ratione cognitionis, non autem ratione ænigmatis. I. 2. q. 67. 3 ad 2.

50. Puritas cordis est effectus fidei. 22. q. 7. 2. o.

51. Visio beata succedit fidei. I. q. 12. 7 ad 1. et I. 2. q. 4. 3. c. et 22. q. 4. 2. b. et q. 5. 1. c.

52. Fides ut facit estimationem de præmio, generat spem; de pœnis autem generat timorem. 22. q. 7. 1 ad 2.

53. Timor servilis est effectus fidei informis; timor autem filialis est effectus fidei formatæ. 22. q. 7. 1 ad 2.

54. Per fidem Christi homo pertinet ad Testamentum novum. I. 2. q. 106. 1 ad 3. et q. 107. 1 ad 3.

55. Nullus unquam habuit gratiam Spiritus sancti, nisi per fidem Christi implicitam vel explicitam, propriam vel alienam. I. 2. q. 98. 2 ad 2. et q. 106. 1 ad 2. et q. 107. 1 ad 3. et 22. q. 2. 7 ad 3. et III. q. 61. 3. c. ad 2. et q. 68. 1 ad 1.

56. Per fidem formatam mundamur a peccatis, virtute passionis Christi. 2 2. q. 7. 2 ad 2. et III. q. 49. 1 ad 5. et 5 ad 1. et q. 52. 6. c. et q. 68. 4 ad 3.

57. Sancti patres, dum adhuc hic viverent, liberati sunt per fidem Christi ab omni peccato, et a reatu pœnæ actualium, non autem a reatu peccati originalis. III. q. 52. 5 ad 2. et 7 ad 1. et 8 ad 3.

58. Actus fidei potest esse meritorius, si sit informatus charitate. 2 2. q. 2. 9. o. et III. q. 7. 3 ad 2.

59. In fide, scientia et opinione sunt duo actus, s. assensus, et actualis consideratio, et uterque in fide potest esse meritorius; non autem in scientia et opinione, sed tantum primus. 2 2. q. 2. 9 ad 2. et 10. c.

60. Meritum fidei consistit in hoc, quod homo ex obedientia Dei assentit illis quæ non videt. III. q. 7. 3 ad 2.

61. Fides percipit invisibilia Dei, altiori modo, quoad multa, quam ratio naturalis, ex creaturis in Deum procedens. 2 2. q. 2. 3 ad 3.

62. Fides inclinatur ad resistendum omni contrario suo. 2 2. q. 1. 4 ad 3. et q. 2. 3 ad 2.

63. Fides dirigit intentionem, respectu ultimi finis supernaturalis; sed lumen naturalis rationis, respectu alicujus boni connaturalis. 2 2. q. 10. 4 ad 2.

64. Profecerunt homines in fidei cognitione per temporum successionem. 2 2. q. 1. 7 ad 2.

65. Explicatio credendorum fit per revelationem divinam. 2 2. q. 2. 6. c.

66. In his quæ ad subtilitatem fidei pertinent, solent hæretici fidem simplicium depravare. 2 2. q. 2. 6 ad 2.

67. Ea quæ sunt fidei, non ignorantur omnino, sed imperfecte cognoscuntur. I. q. 12. 13 ad 3. et 2 2. q. 1. 4 ad 2. et ad 3. et 5 ad 1.

68. Ea quæ sunt fidei sunt visa in communi esse credibilia, non autem in speciali, sed tantum sunt credita. 2 2. q. 1. 4 ad 2. et ad 3. et 5 ad 1. et q. 2. 9 ad 3. et q. 8. 4 ad 2.

69. Ad veritatem fidei pertinent credulitas cordis, et exterior fidei protestatio per verba vel facta, quia omnia opera virtutum, ut relata in Deum, sunt quedam protestationes fidei. 2 2. q. 124. 5. c.

70. Fides nostra principaliter consistit in duobus, scilicet in vera cognitione Dei, et in mysterio incarnationis Christi. 2 2. q. 174. 6. c. principio.

71. Ea quæ sunt fidei, non contrariantur cognitioni naturali, nec e converso. I. q. 1. 8. c. fi. et q. 2. 2 ad 1. et q. 30. 2. 1. o.

72. Nulla demonstratio excludit rationem fidei, nisi qua Deus per essentiam videtur. 2 2. q. 5. 1. o. et III. q. 55. 5 ad 2.

73. Testimonium fidei nostræ habemus ab hostibus, s. a Judæis, et quasi in figura nobis representatur quod credimus, et ideo in suis ritibus tolerantur. 2 2. q. 10. 11. c.

74. Nullus conetur demonstrare ea quæ sunt fidei. I. q. 32. 1. c. et q. 9. 6. 2. c.

75. Rationes sanctorum de fide non sunt de-

monstrativæ, sed persuadent non esse impossibile quod creditur. I. q. 1. 8. c. ad 1. et q. 32. 1. o. et q. 46. 1. 2. c. et 2 2. q. 1. 5 ad 2. et q. 2. 10 ad 2. et III. q. 55. 5 ad 2.

76. Rationes ad ea quæ sunt fidei, non minuunt meritum, nisi sint causa assensus. 2 2. q. 2. 10. o. et III. q. 55. 5 ad 3.

77. Apparentia non habent fidem, sed agnitionem, secundum Gregorium. 2 2. q. 1. 4. b. et c.

78. Omnes rationes contra fidem sunt derisibiles, quia non sunt secundum intentionem sacræ Scripturæ. I. q. 1. 8. c. fi.

79. Fides compatitur motum dubitationis, non autem scientia vel intellectus, quia fides non assentit propter evidentiam objecti, sed ex imperio voluntatis. I. q. 1. 5 ad 1. et 2 2. q. 4. 8 ad 1.

80. Fides per quam firmanter dicta, includitur in veritate, quoad observantiam promissorum; ideo est pars justitiæ, sed veritas est in plus. 2 2. q. 80 ad 3.

81. Fides est nobilior scientia quoad objectum, sed e converso quoad modum cognoscendi. 1 2. q. 76. 3 ad 1.

82. Fides, scientia, et opinio, possunt esse de eodem materialiter simul, non autem secundum idem, nisi in diversis. 1 2. q. 76. 3. c. et 2 2. q. 1. 5. o. et q. 2. 4 ad 2. et q. 5. 1. c. fi.

83. Differentia inter fidem, opinionem, scientiam, dubium, et nescientiam. 1 2. q. 67. 3. c. et 2 2. q. 1. 4. c. et 5 ad 4. et q. 2. 1. c.

84. Fides formata et informis non differunt specie. 2 2. q. 4. 4. o. et q. 19. 5 ad 1.

Fides formata est fundamentum spiritualis ædificii, non autem informis. 1 2. q. 89. 2 ad 2. et 2 2. q. 4. 7 ad 4. et III. q. 63. 4 ad 2.

85. Nulla est vera virtus sine fide. 1 2. q. 63. 2 ad 1. et 2 2. q. 4. 7. c. fi. et q. 151. 1 ad 3.

86. Fides informis, adveniente charitate, fit fides formata, manens eadem numero. 2 2. q. 4. 4. o.

87. Fides est nobilior virtutibus moralibus, ratione objecti; sed e converso, ratione modi. III. q. 7. 3 ad 1.

88. Fides est prima omnium virtutum per se; sed per accidens, est posterior fortitudine et humilitate. 1 2. q. 62. 4. o. et 2 2. q. 4. 7. o. et q. 162. 7 ad 3.

89. Fides est nobilior prudentia, quæ tamen magis repugnat peccato procedenti ex perversitate appetitus. 2 2. q. 47. 13 ad 2.

1. FIDUCIA dicitur a fide, et est spes futuri auxilii, concepta ex dictis aliorum, vel ex his quæ sunt in se, vel in alio. 2 2. q. 129. 6. o.

2. Fiducia importat spem ad magna, vel pertinet ad fidei certitudinem. 2 2. q. 4. 5 ad 4.

3. Fiducia non est virtus proprie, sed conditio ejus: ideo est pars integralis fortitudinis, non autem potentialis. 2 2. q. 129. 6 ad 3.

4. Fiducia importat robur spei, sed securitas importat perfectam quietem a timore. 2 2. q. 129. 6. c. ad 2. et ad 3. et 7. c.

5. Spes dicitur fiducia, quia causatur ex ea, sicut motus appetitus causatur ex cognitione. 1 2. q. 40. 2 ad 2.

6. Spes, ut est virtus theologia, facit confidere

in Deo; sed fiducia facit confidere in se, tamen sub Deo. 2 2. q. 128 ad 2.

7. Fiducia est idem quod magnanimitas. 2 2. q. 128. c.

8. Fiducia principaliter pertinet ad magnanimitatem, et ex consequenti ad fortitudinem, sed securitas e converso. 2 2. q. 129. 6. 7. o.

9. Fiducia circa idem opponitur desperationi, timori autem secundum contrarietatem objectorum. 2 2. q. 129. 6 ad 2.

1. FIERI dicitur dupliciter, s. terminatio motus, et ipse motus; primo modo, fieri et factum esse sunt simul, nec differunt, nisi secundum rationem; sed secundo modo differunt realiter; et fieri prius est tempore, quam factum esse in permanentibus, non autem in successivis. 1. q. 45. 2 ad 3. et q. 46. 3 ad 2. et III. q. 33. 3 ad 1 et ad 2. et q. 75. 7 ad 2. et q. 78. 2. c.

2. Fieri in aliqua mensura loci vel temporis, contingit dupliciter, s. præsupsposita ea, ut in quolibet particulari effectu, vel simul producta, ut mundus. 1. q. 46. 3 ad 1.

3. De ratione mutationis est habere se aliter nunc quam prius, non autem de ratione ipsius fieri. 1. q. 45. 2 ad 2.

4. Converti dicit tantum ordinem terminorum, sed fieri et mutari addit unitatem subjecti. III. q. 75. 8. c.

5. Cum dicitur hoc fit hoc, exprimitur identitas subjecti; sed cum dicitur, ex hoc fit hoc, exprimitur tantum ordo terminorum. III. q. 75. 8. c.

6. Tunc res dicuntur fieri, quando innotescunt. III. q. 13. 2 ad 1.

7. Illud quod fit est, si fieri sumatur pro termino motus, non autem pro motu. 1. q. 45. 2 ad 3.

1. FIGURA est forma quanti. 1. q. 7. 3 ad 2. et 3. c.

2. Figura proprie est tantum in corporeis. III. q. 63. 2 ad 1.

3. Figura nullius actionis vel passionis est principium. 2 2. q. 96. 2 ad 2.

4. Identitas specifica non sumitur ex identitate figuræ, sed ex generatione similis in specie. III. q. 74. 3 ad 2.

5. Diversæ figuræ legales in templo fuerant institutæ ad significandum Christum, propter imperfectionem earum. 1 2. q. 102. 4 ad 6. co. 3.

1. FILIATIO est tantum exeuntis a generante, et completi in specie generantis. 1. q. 27. 2. 4. c. et III. q. 32. 3. c.

2. Paternitas, maternitas et filiatio conveniunt tantum viventibus, et præcipue animalibus. III. q. 32. 3. c. et q. 35. 3 ad 1.

3. Ad hoc quod natum ex alio materialiter sit filius, oportet quod in similitudinem speciei producat. III. q. 32. 3. c.

4. Filiatio et adoptio convenit tantum personæ, sed creaturam esse, subjectio et servitus, conveniunt etiam naturæ. III. q. 23. 4. o. et q. 24. 1 ad 2. et q. 35. 5. c.

5. Pater dat filio tria, s. esse, nutrimentum, et instructionem. 1 2. q. 100. 5 ad 4. et 2 2. q. 101. 1. c. et q. 102. 1. c. et q. 106. 1. c. et 6 ad 1.

6. Filius amittit hereditatem propter peccatum

parentis, in crimine læsæ majestatis. 2 2. q. 108. 4 ad 2.

7. Filiatio est in divinis. 1. q. 27. 2. o. et q. 42. 4. c.

8. In divinis non potest esse nisi unus filius. 1. q. 27. 5 ad 3. et q. 41. 6. o.

9. Eadem proprietates, s. nativitas, significantur per omnia nomina Filii Dei, sed diversis rationibus. 1. q. 34. 2 ad 3.

10. Nomina propria Filii Dei sunt quatuor, s. filius, splendor, imago et verbum. 1. q. 34. 2 ad 3. et q. 42. 2 ad 1.

11. Ea quæ sunt hominis dicuntur de Filio Dei, et e converso. 1. q. 43. 7 ad 1. et III. q. 3. 6 ad 3. et q. 9. 1 ad 3. et q. 10. 1 ad 3. et q. 16. 4. 5. 8. c. et q. 20. 2. o.

12. Filius Dei est verus Deus. 1. q. 27. 1. c. fi. et q. 41. 3. o. et III. q. 43. 4. o.

13. Filius Dei non est quid principiatum, nec effectus, nec de se non ens. 1. q. 33. 1 ad 2. et q. 42. 3. o.

14. Filius Dei non est factus nec operatus. 1. q. 41. 3. c.

15. In Christo est tantum una filiatio secundum rem, s. æterna ad patrem, et alia secundum rationem, et temporalis ad matrem. III. q. 35. 5. o.

16. Christus ex reali relatione matris ad eum, est realiter filius ejus. III. q. 35. 5. o.

17. Pater est major filio, ratione donationis quæ auctoritatem dicit, non autem ratione dati, sed filius nullo modo est minor patre. 1. q. 33. 1 ad 2. et q. 42. 4 ad 1.

18. Tunc invisibiliter Filius Dei cuique mittitur, cum a quoquam cognoscitur atque percipitur secundum Augustinum; perceptio autem experimentalis quandam notificationem significat; et hæc proprie dicitur sapientia, quasi sapida scientia. 1. q. 43. 5 ad 2. et ad 3. et 1 2. q. 112. 5. c. et 2 2. q. 45. 1 ad 5. et ad 2.

19. Ad habendum Filium Dei in se, requiritur cognitio, non quidem actualis, sed habitualis, non quælibet, sed quæ prorum et in affectum amoris. 1. q. 43. 5 ad 2 et ad 3.

20. Aliquis dicitur filius Dei quæntupliciter, secundum quintuplicem similitudinem, s. naturæ vestigiis, imaginis, gratiæ et gloriæ. 1. q. 33. 3. c.

FINES occidendo Zambri non peccavit, quia occidit inspiratus zelo Dei, vel quia erat filius sacerdotis. 2 2. q. 60. 6 ad 2.

Quando id fingimus quod nihil significat, tunc est mendacium, et non cum refertur ad aliquam significationem. 2 2. q. 111. 1 ad 2.

1. FINIS QUID. Causalitas finis est prima omnium. 1. q. 5. 4. o. et 1 2. q. 1. 2. c.

2. Finis cujuslibet rei est operatio ejus propria, vel ad quod per eam venit. 1 2. q. 49. 3. c. ad 3. et 4 ad 1. q. 56. 1. c.

3. Finis etsi sit postremus in executione, est tamen primus in intentione agentis, et sic habet rationem causæ. 1 2. q. 1. 1 ad 1. et 3 ad 2. et 4. o. et q. 18. 7 ad 3. et q. 20. 1 ad 2. et q. 25. 1. 2. c. et q. 84. 2. c. et 2 2. q. 189. 1 ad 5. et III. q. 61. 3 ad 1. et q. 62. 6. c.

4. Omnia quæ sunt unius generis, conveniunt in communi fine illius generis. 1 2. q. 1. 5. c.

5. In finibus non fitur in infinitum. 12. q. 1. 4. o.
6. Finis non est causa nisi secundum quod movet efficientem. 12. q. 1. 1 ad 1.

7. Finis dicitur dupliciter, s. id propter quod est aliquid, et bonum complete superveniens, ut delectatio. 12. q. 33. 4. c.

8. Finis duplex, s. proximus et remotus vel ultimus. 12. q. 12. 2. c. et q. 21. 1 ad 2. et 22. q. 23. 7. c. et q. 123. 7. c.

9. Finis duplex, s. naturalis et supernaturalis. 1. q. 23. 1. c. et 12. q. 109. 5 ad 3.

10. Finis duplex, s. imaginarius et deliberatus. 12. q. 1. 1 ad 3.

11. Finis duplex, s. proportionatus, et non proportionatus ei quod est ad finem; primus est perfectio inhærens, non autem secundus, nisi secundum similitudinem, quia est aliquid subsistens, s. bonitas Dei. 1. q. 23. 1. c. et q. 25. 5. c. 2. et q. 62. 4. c. et q. 63. 2. o. et q. 103. 2. o.

12. Finis duplex, s. finis ejus, i. in quo est ratio boni, et finis quo, i. usus vel adeptio ejus. 1. q. 26. 3 ad 2. et 12. q. 1. 8. c. et q. 2. 7. c. et q. 3. 1. c. 3 ad 2. et q. 5. 2. c. et q. 11. 3 ad 3. et q. 16. 3. c. et q. 34. 3. c. 2. ad 3.

13. Finis duplex, s. operis, et operantis. 22. q. 141. 6 ad 1.

14. Finis duplex, s. inferior ut operatio, et exterior, i. objectum operationis. 12. q. 13. 4. c.

15. Finis duplex, s. principaliter intentus, et cui aliquid est utile; primo modo finis est nobilius illis quæ sunt ad finem, non autem secundo modo. 22. q. 111. 5. c. ad 3.

16. Finis tripliciter acquiritur, s. ut forma, ut operatum, et ut possessum. 1. q. 103. 2 ad 1. et ad 2.

17. Finis dupliciter habetur, s. perfecte, i. realiter, et imperfecte, i. intentionaliter. 12. q. 11. 4. c. ad 1. et q. 16. 4. c. et q. 69. 1. c.

18. Cognitio finis duplex, s. perfecta, i. sub ratione finis, et imperfecta, i. ejus quod est finis materialiter tantum; prima convenit tantum naturæ rationali, secunda vero convenit etiam brutis. 1. q. 59. 1. c. et 12. q. 6. 2. c. et q. 11. 2. c.

19. Impossibile est quod aliqua operatio voluntatis habeat rationem ultimi finis. 1. q. 26. 2 ad 2. et 12. q. 1. 1 ad 2. et q. 3. 4 ad 2. et q. 19. 1 ad 2.

20. Finis ultimus creaturæ rationalis est visio divinæ essentiae. 12. q. 3. 4. c. et 22. q. 167. 1 ad 1.

21. Ultimus finis dicitur dupliciter, s. ultimus simpliciter, i. Deus; et ultimus in genere operationum, i. beatitudo. 12. q. 1. 1 ad 2. 2. ad 2.

22. Res naturales diriguntur a Deo ad finem boni, et creaturæ rationales ad ultimum finem. 1. q. 103. 1. c. et 12. q. 5. 5 ad 2.

23. Voluntas non est ad opposita, respectu ultimi finis. 12. q. 5. 4 ad 2.

24. Voluntas est ipsius finis tantum. 12. q. 8. 2. c.

25. Idem actus voluntatis est eorum quæ sunt ad finem, et ipsius finis, ut ratio, non autem absolute. 12. q. 8. 3. o. et q. 12. 4. c.

26. Voluntas, ut potentia, est eorum quæ sunt ad finem; sed ut actus, est tantum ipsius finis. 12. q. 8. 2. o.

27. Voluntas non potest simul ferri in plures ultimos fines. 12. q. 1. 5. o. et q. 12. 2 ad 1. et q. 13. 3 ad 3.

28. Ultimus finis dicitur dupliciter, s. simpliciter, id est, res possessa, et quoad aliquem, scilicet possessio, vel adeptio, vel fruitio rei. 12. q. 2. 7. c.

29. Impossibile est quod anima vel aliquid ejus sit ultimus finis, nisi secundo modo. 12. q. 2. 7. c.

30. Quicquid facit homo, agit propter finem, etiam agendo actionem, quæ est ultimus finis. 12. q. 1. 1 ad 2.

31. Homo non habet ultimum finem suum in hac vita sicut alia animalia, quia finis est supra naturam ejus. 22. q. 5. 5 ad 2. et q. 91. 4. o. et q. 109. 5 ad 3.

32. Omnes homines habent eundem ultimum finem formaliter, non autem materialiter. 12. q. 1. 5. c. et 7. o.

33. Ad connaturalem finem ultimum hominis, s. bene vivere totum, ordinantur: primo consilium, secundo iudicium, et ultimo et immediate præceptum; sed proximus finis consilii est inventio agendorum, et iudicii certitudo. 22. q. 51. 2 ad 2.

34. Omnium rerum est unus ultimus finis ejus, s. Deus, non autem finis quo. 1. q. 103. 2. o. et 12. q. 1. 8. o. et q. 3. 8 ad 2.

35. Quælibet res tendit in finem ultimum per propriam operationem. 1. q. 62. 4. c. et 12. q. 21. 1 ad 3.

36. Deus est ultimus finis humanæ voluntatis. 22. q. 122. 2. c. et q. 184. 1. c.

37. Ultimus finis cujuslibet rei est assimilari Deo. 1. q. 44. 4 ad 3. et 12. q. 1. 8. c. et q. 2. 5 ad 3.

38. Finis spiritualis vitæ est quod homo uniatur Deo, quod fit per charitatem, et ad hoc ordinantur sicut ad finem omnia quæ pertinent ad spirituales vitam. 22. q. 44. 1. c.

39. Charitas est finis omnium virtutum. 22. q. 3. 2 ad 1. et q. 23. 8 ad 3.

40. Charitas est finis præcepti. 22. q. 23. 4 ad 1. et q. 44. 1. c.

41. Finis cujuslibet virtutis moralis ei præstitus a ratione naturali, est conformari rationi. 12. q. 66. 3 ad 3. et 22. q. 47. 6. 7. c.

42. Electio finis proximi est actus virtutis moralis principaliter, sed prudentiæ originaliter. 12. q. 56. 4 ad 4.

43. Ea quæ sunt ad finem, sunt necessaria, quando sine eis non potest haberi finis, non autem aliter. 1. q. 19. 3. c. et q. 82. 1. 2. c. et q. 119. 4. o. et 12. q. 3. 6 ad 2. et q. 10. 2 ad 3. et q. 13. 6 ad 2. et q. 16. 6 ad 1. et 22. q. 187. 3. c.

44. Necessitas cujuslibet ordinati ad finem sumitur ex ipso fine. 12. princ. et q. 102. 1. c.

45. Finis est de ratione eorum quæ sunt ad finem. 12. princ. et q. 1. 3. c.

46. Quæ sunt ad finem, oportet sumere bonitatem et modum a fine proximo. 12. q. 95. 3. c. et q. 102. 1. c. et 22. q. 27. 6. c. et q. 33. 2. o. et 6. c. ad 3. et q. 87. 2 ad 3. et q. 123. 7. o. et q. 141. 6. c. ad 1.

47. Quanto aliquid efficacius ordinatur ad finem, tanto est melius. 2. 2. q. 152. 5. c.

48. Dignitas eorum quæ sunt ad finem, præcipue ex fine consideratur. 1. 2. princip. et 2. 2. q. 174. 2. c.

49. Finis semper excellit rem, quæ est ad finem. 2. 2. q. 152. 5. c.

50. Finis et ea quæ sunt ad finem, debent esse conformia secundum proportionem, non autem secundum genus. 1. 2. q. 96. 1. c. et q. 102. 1. c.

51. Finis quæritur in infinitum, non autem ea quæ sunt ad finem, sed secundum proportionem ad finem. 2. 2. q. 27. 6. c. et q. 184. 3. c.

52. Finis comparatur ad ea quæ sunt ad finem, sicut materia ad formam. 1. 2. q. 4. 4. c. et q. 5. 7. c.

53. Finis comparatur ad ea quæ sunt ad finem, sicut ratio formalis ad objectum, et sicut principia ad conclusiones. 1. q. 47. 1 ad 3. et q. 82. 1. 2. c. et 1. 2. q. 8. 3. c. et q. 12. 4. c. ad 2. et q. 19. 7. c. ad 1. et 10. c. et q. 102. 1. 2. c. et 2. 2. q. 47. 11. c.

54. In finibus est ordo, sicut in agentibus, quia utrobique secundarium dependet a principali. 1. q. 116. c.

55. Unumquodque ordinatur ad finem per actum suum. 1. 2. q. 21. 1 ad 3.

56. In omnibus potentiis vel artibus ordinatis, ars vel potentia quæ est circa finem, ordinat aliarum artium vel potentiarum actus ad proprium finem. 1. 2. q. 9. 1. c. et q. 65. 3 ad 1.

57. Omnis finis, et quicquid est ad finem, est actio, vel cum actione. 1. 2. q. 13. 4. c.

58. Actiones ludicræ non ordinantur ad aliquem finem extrinsecum, sed ad bonum ludentis, inquantum delectant, vel requiem præstant. 1. 2. q. 1. 6 ad 1.

59. Finis particularis ordinatur ad finem communem. 1. 2. q. 19. 10. c. et q. 21. 2 ad 2.

60. Ordinari aliquid ad finem, contingit dupliciter, s. per se et per accidens. 1. q. 116. 1. o.

61. Aliquid ordinatur ad finem dupliciter, scilicet necessario, et ad bene esse. III. q. 1. 2. c.

62. Quod est ad finem, est duplex, s. conjunctum ei, ut dispositio; et distans, ut motus; primum manet cum fine, non autem secundum. 1. 2. q. 4. 4 ad 3.

63. Ad unum finem ordinatur tantum unum medium, si sit sufficiens. 1. q. 47. 1 ad 3. et q. 101. 3 ad 1. et 1. 2. q. 101. 3 ad 1.

64. Ea quæ sunt ad finem, inquantum hujusmodi, non sunt volita, nisi propter finem. 1. 2. q. 8. 2. c. ad 2. et 3. c.

65. Oportet quod quælibet voluntas habeat aliquem finem, quem naturaliter velit, cujus contrarium non possit velle. 1. q. 82. 1. 2. o.

66. Finis moralis accedit fini naturæ, et e converso. 1. 2. q. 1. 3 ad 3.

67. Qualis est quilibet naturalis qualitate animæ vel corporis, vel qualitate superveniente, talis finis videtur ei. 1. q. 83. 1 ad 5. et 1. 2. q. 9. 2. c. ad 2. et q. 10. 3. c. ad 2.

68. Voluntas respicit finem tripliciter: primo absolute, secundo ut in quo quiescit, tertio ut terminum eorum quæ ordinantur in finem; pri-

mum est velle, secundum frui, tertium est intentio. 1. 2. q. 8. princ. et q. 12. 1 ad 4. et 2. c. ad 3. et 5 ad 2.

69. Voluntas ex necessitate inheret fini. 1. q. 82. 1. 2. c.

70. Ad rectam voluntatem requiruntur duo, s. debitus finis, et quod ea quæ sunt ad finem proportionentur ei. 2. 2. q. 49. 7. c. et q. 51. 1 ad 1. et q. 55. 3. 4. c. et q. 64. 7. c. et q. 69. 2. c.

71. Homini convenit agere propter finem, quia omnes actiones humanæ sunt propter finem. 1. 2. q. 1. 1. o.

72. Actiones hominis aliis intenti non sunt proprie actiones humanæ, quia non procedunt ex deliberatione rationis, quæ est principium humanorum actuum, et ideo habent quasi finem imaginatum, non autem per rationem præstitutum. 1. 2. q. 1. 1. c. ad 3.

73. Homo operatione naturali et animali ordinatur in finem ab alio; sed operatione humana ordinatur a seipso in finem. 1. 2. 1. 1. c.

74. Aliquid ordinatur in finem dupliciter, s. vel proprie, tanquam seipsum movens ad finem, et sic sola creatura rationalis ordinatur in finem, vel communiter, tanquam motum ab alio, et sic bruta animalia ordinantur in finem. 1. q. 6. 1 ad 2. et 1. 2. q. 1. 2. o.

75. Omnis peccans mortaliter constituit sibi necessario alium finem quam Deum. 1. 2. q. 1. 7 ad 1. et q. 89. 1 ad 3. et 2. 2. q. 45. 1 ad 1.

FIRMAMENTUM a Deo creatum, i. cælum stellatum, est suprema sphaera secundum Aristotelem. non autem secundum astrologos modernos. 1. q. 68. 1. 2. 3. o. et q. 71 ad 3.

FLUMINA quatuor videntur oriri ex diversis locis, quia intrant sub terra, sicut multa alia, sed primo oriuntur a mari; immediate vero, a fonte paradisi, s. Physon, Gion, Tygris et Euphrates. 1. q. 102. 1 ad 2.

FLUXUS maris est per impressionem lunæ, non autem per aliquam formam aquæ. 1. q. 105. 6 ad 1. et q. 110. 3 ad 1. et 2. 2. q. 2. 3. c.

1. FOMES est inordinata, et habitualis concupiscentia appetitus sensitivi. 1. 2. q. 82. 3. o. et III. q. 15. 2. c. et q. 27. 3. c.

2. Fomes ut pœna inflicta a Deo, dicitur lex, non autem ut inclinatur ad malum. 1. 2. q. 91. 6. o. et q. 93. 3 ad 1.

3. Effectus fomitis duplex, s. inclinatio ad malum, et difficultas ad bonum. III. q. 27. 3. c.

4. Fomes peccati non fuit in Christo. III. q. 15. 2. o. et 3. c. et 4. c. ad 3. et q. 18. 2 ad 3. et q. 27. 3. c. ad 1.

Fontes quinque, secundum quinque genera substantiarum, s. naturæ corporis cælestis, ignis, aeris, aquæ et terræ. 1. q. 66. 2. o.

1. OMNE illud quo aliquid primo operatur, est forma ejus. 1. q. 76. 1. c.

2. Omnis forma vel est ipsa natura rei, ut in simplicibus, vel constituit naturam rei, ut in compositis. III. q. 13. 1. c.

3. In simplicibus et immaterialibus idem est forma, et id cuius est forma. 1. q. 39. 5 ad 2.

4. De ratione formæ est, quod sit in eo cuius est forma. 1. q. 40. 1. c.

5. Formæ non locantur in genere, nec in specie, sed composita. i. q. 76. 3 ad 2.

6. Forma generati non est finis seu terminus generationis, nisi ut est similitudo generantis. i. q. 44. 4 ad 2. et 2. q. 171. 6. c.

7. Omnis forma de se est communicabilis. i. q. 3. 2 ad 3. et q. 7. 1. c. fi.

8. Omnis forma existens in supposito, per quod individuatur, est communis multis secundum rem, vel secundum rationem, non autem formæ subsistentes. i. q. 13. 9. c.

9. Distinctio formarum duplex, s. specifica secundum diversitatem obsectorum; et numeralis, secundum diversitatem subjecti. 2. q. 2. 4. 5. c.

10. Formæ distinguuntur secundum diversa principia activa. 1. 2. q. 54. 2. c.

11. Forma separata non multiplicatur numeraliter. i. q. 41. 6. c. et q. 50. 4. c. et q. 75. 7. c.

12. Forma est variabilis terminative, sed est invariabilis subjective. i. q. 9. 2 ad 3. et q. 16. 8. c. fi. et 1. 2. q. 53. 1. c.

13. Substantialis forma, quæ requirit diversitatem in partibus corporis, sicut est anima, et præcipue animalium perfectorum, non æqualiter se habet ad totum et ad partes; unde non dividitur per accidens, per divisionem quantitatis. i. q. 76. 8. c.

14. Forma substantialis totius non superadditur partibus, s. materiæ et formæ, sicut forma domus, partibus integralibus ejus, sed est totum complexens materiam et formam, cum præcisione aliorum. i. q. 76. 8. c.

15. Non est possibile eandem formam numero esse diversarum specierum. i. q. 118. 2 ad 2.

16. Forma substantialis et accidentalis sunt actus, et faciunt aliquid in actu; sed subjectum formæ substantialis est ens in potentia tantum; quia actualitas prius est in forma quam in materia, quæ est propter formam; subjectum autem formæ accidentalis est ens actu, cui prius convenit actualitas quam formæ accidentali, quæ est propter subjectum. i. q. 66. 1. 2. c. et q. 76. 4. c. et q. 77. 6. c.

17. Forma unius materiæ dicitur species plurium secundum ordinem tantum, totum, colligatarum compositio, alteratarum autem mistio. i. q. 66. 2. c.

18. Formæ impossibiles in eodem supposito faciunt propositionem in materia remota, compossibiles autem in materia contingenti, vel naturali. iii. q. 16. 1 ad 1.

19. Forma omnino simplex vel non subsistens non potest esse subjectum ex quo vel in quo, sed subjectum de quo et circa quod. i. q. 13. 12 ad 2. et q. 29. 1. 2. c. et 3 ad 3. et q. 30. 1 ad 3. et q. 54. 3 ad 2. et q. 77. 1 ad 6.

20. Plures formæ ejusdem generis non possunt simul esse in eodem subjecto. i. q. 85. 4. c. ad 2.

21. Plures formæ ejusdem speciei non possunt esse simul in eodem subjecto. iii. q. 35. 5. c.

22. Nulla forma naturalis potest esse simul in eodem subjecto cum actu formæ contrariæ, sicut habitus animæ cum actu contrarii habitus. 1. 2. q. 63. 2 ad 2. et q. 71. 4. c.

23. Forma completa est in subjecto, secundum

conditionem subjecti, non autem virtus instrumentalis, sed magis secundum conditionem principalis agentis. iii. q. 63. 5 ad 1.

24. Nulla forma removet a materia potentiam ad alias formas. i. q. 66. 2. c.

25. Forma implens totam potentiam materiæ est inseparabilis a materia, non autem aliæ. 2. q. 24. 11. c.

26. Omnis forma quanto est nobilior, tanto magis dominatur materiæ, et minus ei immergitur, et magis eam sua virtute excedit. i. q. 76. 1. c. co. 2.

27. Forma non excedit proportionem materiæ, sed sunt ejusdem generis. 2. q. 24. 3 ad 2.

28. Materia prima est una per remotionem omnis formæ, non autem per unam formam. i. q. 16. 7 ad 2.

29. Materia est propter formam. i. q. 47. 1. 2. c. et q. 65. 2. c. et q. 70. 3. c. et q. 76. 5. c. princ. et q. 77. 6. c. et q. 84. 4. c. et q. 85. 3 ad 4. et q. 89. 1. c. et q. 91. 3. c. et q. 96. 5. c. et q. 105. 5. c. et 1. 2. q. 2. 5. c.

30. Forma finitur per materiam, inquantum communitas ejus contrahitur per materiam ad hoc individuum, et e converso, inquantum potentialitas ejus determinatur ad unam speciem. i. q. 7. 1. c. et q. 44. 2. c. fi.

31. Materia multiplicatur per adventum formæ. i. q. 29. 2 ad 5.

32. Materia recipit formam, ut secundum ipsam constituatur in esse alicujus speciei, non autem intellectus, sed secundum rationem formæ. i. q. 50. 2 ad 2.

33. Omne illud per quod materia efficitur propria hujus formæ, se tenet ex parte materiæ, ut dispositiones et remotiones impedimentorum. i. q. 86. 2 ad 1. et q. 87. 1. c. et 1. 2. q. 2. 5. c. et 2. q. 27. 3. c. princip.

34. Informitas materiæ duplex, s. carentia omnis formæ, et carentia triplicis pulchritudinis, scilicet lucis, visibilitatis, et plantarum; prima præcessit formationem naturæ tantum, secundum Augustinum; secunda vero etiam duratione, secundum alios. i. q. 66. 1. c. et 4. c. et q. 67. 4. c. ad 4. et q. 69. 1. 2. c. et q. 74. 2. c.

35. Materia cognoscitur tantum dupliciter, s. per analogiam ad formam, et ut perfecta est per eam. i. q. 15. 3 ad 3.

36. Materia, inquantum est nuda, se habet indifferenter ad omnes formas, sed determinatur per agens. i. q. 66. 2. c.

37. Nihil est sua materia, nec suum efficiens, sed aliquid est sua forma, ut in simplicibus. i. q. 39. 2 ad 5.

38. Forma ut est in materia, est prior ea via naturæ, et posterior via generationis; sed ut est in agente, est omni modo prior. 1. 2. q. 20. 1 ad 3. et q. 62. 4. c.

39. Forma non latitat, contra Anaxagoram, nec est totaliter ab ideis, contra Platonem, nec ab intelligentia, contra Avicennam; sed educitur de potentia materiæ ab agente naturali secundum Aristotelem. i. q. 45. 8. c. et q. 65. 4. c. et q. 91. 2. c. et q. 110. 2. c. et 1. 2. q. 63. 1. c.

40. Inchoatio formarum improbat. iii. q. 32. 4. c. ad 3.

41. Quamlibet formam sequitur aliqua inclinatio, quæ est appetitus rei habentis illam formam. I. q. 80. 1. c.

42. Formæ subsistentes non habent causam aliam formalem sui esse et suæ unitatis, nec causam agentem, per transmutationem materiæ de potentia ad actum, sed producentem totam substantiam. I. q. 61. 1 ad 2.

43. Omnes formæ et motus in istis inferioribus fluunt a formis, quæ sunt in intellectu alicujus intelligentiæ. I. q. 65. 4. c. ad 1.

44. Materia non fuit creata sub una forma, sed sub diversis. I. q. 66. 1. c.

45. Una forma non fit alia per continuam generationem. I. q. 118. 2 ad 2.

46. Formarum quedam fiunt ab agente corporali, secundum perfectam rationem, et perfectum esse formæ ejus, quedam primo tantum modo, quedam neutro modo. Primæ manent, cessante actione agentis, usque ad corruptionem; secundæ parum, tertiæ nihil. I. q. 67. 3 ad 1.

47. Nulla forma corrumpitur, nisi per actionem contrarii, vel per corruptionem subjecti, vel per defectum causæ. I. 2. q. 53. 1. c.

48. Forma dicitur corrumpi per se, per suum contrarium, sed per accidens, per corruptionem sui subjecti. I. 2. q. 53. 1. c.

49. Introductio unius formæ est expulsio alterius, et e converso. I. q. 44. 4 ad 2.

50. Intensio formæ et perfectionis est per accessum ad primum, sed intensio defectus et privationis est per recessum a primo. I. q. 49. 3 ad 3. et I. 2. q. 22. 2 ad 1.

51. Intensio et remissio formarum nunquam causat diversitatem speciei, sed quandoque consequitur eam. I. 2. q. 72. 8 ad 1.

52. Magis et minus ex formis diversorum graduum diversificant speciem, non autem secundum intensionem graduum ejusdem formæ. I. q. 50. 4 ad 2. et I. 2. q. 18. 11 ad 1. et q. 60. 5 ad 3. et q. 72. 8 ad 1.

53. Perfectio formæ duplex, s. secundum speciem, et secundum subjectum. Secundum primam forma dicitur magna; secundum secundam vero, dicitur magis. I. 2. q. 52. 1. c. princ. et q. 66. 1. c.

54. Forma dupliciter recipit magis et minus, s. in concreto tantum, si sit simplex et una, ut lux; vel in concreto et abstracto, si importet in ratione sua proportionem multorum ordinatorum ad unum, ut motus, sanitas, et pulchritudo. I. 2. q. 52. 1. c. et q. 53. 2 ad 3.

55. Nulla forma substantialis suscipit magis vel minus. I. q. 76. 4 ad 4. et q. 93. 3 ad 3. et q. 118. 2 ad 2. et I. 2. q. 52. 1. c. et III. q. 75. 7. c.

56. Forma rei per se existens ad duo potest esse, s. ut exemplar, et ut principium cognitionis. I. q. 15. 1. c.

57. Verbum Dei est forma exemplaris, non autem forma quæ est pars compositi. I. q. 3. 8 ad 2.

58. Forma substantialis est perfectio totius, et cujuslibet partis ejus, non autem quælibet forma accidentalis. I. q. 76. 8. c.

59. Forma substantialis unitur immediate materiæ. I. q. 76. 6. 7. c.

60. Non est possibile plures formas substan-

tiales simul esse in eodem corpore. I. q. 76. 3. c. et 4. o.

61. Forma mistionis non est substantialis, sed est accidens, s. qualitas. I. q. 76. 4 ad 4.

62. Nulla forma rei corporalis, præter animam rationalem, est perpetua. I. q. 85. 6. c.

63. Eadem forma est, qua ignis est ignis, corpus et substantia. III. q. 75. 6 ad 2.

64. Formæ accidentalis non habet potentiam activam, sed est potentia compositi, ut calor ignis. I. q. 77. 1 ad 3.

65. Omnis forma separata a materia est intellectualis. I. q. 68. 2. c. fi. et q. 110. 1. c. et III. q. 75. 6. c.

66. Omnes formæ intelligibiles sunt unius generis. I. q. 85. 4. c.

67. Formæ, i. species intellectus nostri, non effluunt a formis immaterialibus, sed a rebus sensibilibus. I. q. 84. 4. 6. o.

68. Forma intellectus respectu ejus est individua, sed respectu ejus cujus est similitudo, est universalis. I. q. 76. 2 ad 3.

69. Intellectus recipit formam, ut formam simpliciter, non individuando eam, quia in eo habet esse universale; sed materia recipit formam individualiter tantum. I. q. 75. 5 ad 1.

70. Intellectus cujus forma est a re, perficitur a re, et a similitudine. Si autem non habet a re, perficitur a similitudine. Si vero non differt a similitudine, a nullo perficitur. I. q. 14. 2 ad 2. et ad 3. et 5 ad 2. et ad 3.

71. Judicium, quoad formam judicii, pertinet ad justitiam distributivam tantum. 2. 2. q. 63. 4 ad 1.

72. Formæ sacramentales traditæ sunt apostolis a Christo. III. q. 72. 4 ad 1.

FORMICA reponit grana, imminente pluvia. 2. 2. q. 172. 1 ad 3.

1. FORNICATIO prohibetur specialiter simul cum ceremoniis legis ab apostolis, quia gentiles non reputabant eam esse peccatum. I. 2. q. 103. 4 ad 3. et 2. 2. q. 154. 2 ad 1.

2. Omne peccatum dicitur fornicatio large. 2. 2. q. 151. 2. c. ad 3. et 4. q. 39. 8 ad 2.

3. Fornicatio est majus peccatum iis quæ sunt contra bona exteriora, et minus iis quæ sunt contra Deum, vel contra personam proximi. 2. 2. q. 154. 3. o.

4. Cum nullus sit obstrictus fidem ei servare, qui eam violaverit, viro conceditur juxta Domini verba uxorem fornicationis causa repudiare. Suppl. q. 62. 1. o.

5. Si uxorem adulteram pœnitet adulterium commisisse, non tenetur vir illam ex præcepto relinquere; sin minus, tenetur, ne peccato consentire videatur. Suppl. q. 62. 2. o.

6. Vir potest quantum ad thorum tantum uxorem fornicariam dimittere, quantum vero ad thorum et cohabitationem simul, non potest eam repudiare, nisi iudicio Ecclesiæ. Suppl. q. 62. 3. o.

7. In causa divortii vir et uxor ad paria quidem judicantur, ita ut idem sit licitum et illicitum uni quod alteri. Sed quantum ad bonum proliis, plus peccat uxor adultera quam vir mœchus. Suppl. q. 62. 4. c.

8. Non potest efficere adulterium, quin semper verum conjugium remaneat; ob id non licet unilaterum superstitie ad alias nuptias evolare, ratione adulterii. Suppl. q. 62. 5. o.

9. Potest vir uxorem causa adulterii dimissam revocare, si emendata penitentiam de peccato egerit, secus non potest, quemadmodum nec retinere a peccato desistere nolentem. Suppl. q. 62. 6. c.

1. **FORTITUDO** est virtus specialis, secundum quod est circa pericula, sed est conditio omnis virtutis, secundum quod dicit firmitatem animi absolute. 1 2. q. 61. 3. 4. o. et 2 2. q. 58. 8 ad 2. et q. 123. 2. o. et 3 ad 1. et 13. c.

2. Fortitudo est virtus tollens impedimenta, quæ repellunt voluntatem ab eo quod est secundum rationem, propter difficile. 2 2. q. 123. 1. o. et 3. 4. 5. c. et q. 124. 2. o.

3. Fortitudo non habet partes subjectivas, nec dividitur in multas species, quia est circa materiam valde specialem. 2 2. q. 123. c. princip.

4. Propria materia fortitudinis sunt timores et audaciæ in maximis terribilibus. 1. q. 59. 4 ad 3. et 2 2. q. 186. 1. c.

5. Fortitudo est immediate circa timores et audacias, mediate vero circa objecta horum, s. circa pericula et labores. 2 2. q. 123. 3 ad 2. et q. 129. 1 ad 2. et q. 161. 2 ad 3.

6. Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa audacias. 1. q. 21. 1 ad 1. et q. 95. 3 ad 2. et 1 2. q. 60. 4. b. et c. et 2 2. q. 123. 3. o. et 6. c. et q. 126. 2. c. et q. 137. 1. c. et q. 141. 3. c. ad 2.

7. Fortitudo non est circa spem, nisi secundum quod spes connectitur audaciæ. 2 2. q. 123. 3 ad 3. et q. 125. 2 ad 3.

8. Fortitudo est præcipue circa timores mortis. 1 2. q. 61. 3. c. et 2 2. q. 123. 4. o. et 11. 12. c. et q. 125. 2. c. et q. 128. c. et q. 129. 5. c.

9. Fortitudo principaliter est circa molestias mortis, secundario autem circa quascumque alias molestias. 2 2. q. 123. 4 ad 1. et q. 124. 4 ad 3.

10. Fortitudo est maxime circa repentina, quoad manifestationem habitus, non autem quoad electionem. 1 2. q. 123. 9. o.

11. Fortitudo est maxime circa timores mortis in bello communi, vel particulari. 1 2. q. 123. 5. o. et q. 124. 2. c. et q. 141. 8. c.

12. Fortitudo est circa difficiliora, non autem circa mellora, quam iustitia, quæ in bello et in pace utilis est, non autem fortitudo, sed tantum in bello. 2 2. q. 58. 12. c. ad 3.

13. Perferre, secundum quod dicit actum fortitudinis, non dicit immobilitatem, sed electionem immorandi contra immoderatum timorem, sicut charitas contra odium, mansuetudo contra iram, et patientia contra tristitiam. 1 2. q. 66. 4 ad 2.

14. Fortitudo moderatur timorem, patientia et perseverantia tristitiam, sed mansuetudo iram. 2 2. q. 136. 2. c. ad 1.

15. Quicumque est fortis, est patiens, et non e converso, quia patientia est quædam fortitudinis pars. 1 2. q. 66. 4 ad 2.

16. Fortitudo sustinet pericula mortis, sed pa-

tientia sustinet quæcumque mala. 2 2. q. 128 ad 4. et q. 136. 4 ad 1.

17. Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa tristitias. Patientia vero est e converso. 2 2. q. 136. 4 ad 2.

18. Fortitudo est principalior magnanimitate. 2 2. q. 129. 5. c. ad 3.

19. Fortitudo firmat contra mala, sed magnanimitas in prosecutione bonorum. 2 2. q. 129. 5 ad 1. et 6 ad 2.

20. Partes potentiales fortitudinis sunt sex, s. magnanimitas, fiducia, securitas, magnificentia, constantia, tolerantia, 1. patientia et firmitas, 1. perseverantia. 2 2. q. 128. o. et q. 129. 5. o. et q. 134. 4. o. et q. 136. 4. o. et q. 161. 4 ad 3.

21. Fiducia, magnificentia, patientia et perseverantia circa materiam fortitudinis, sunt partes ejus integrales. Sed sunt partes potentiales, et virtutes per se distinctæ a fortitudine, secundum quod sunt circa alias materias. 2 2. q. 128. o. et q. 134. 4. o. et q. 136. 4. o. et q. 137. 2. o.

22. Vitium audaciæ opponitur fortitudini, secundum excessum audaciæ, impaviditas autem secundum defectum timoris, quia in utraque ponit medium. 2 2. q. 126. 2 ad 3.

23. Fortitudo est in irascibili subjective. 1 2. q. 61. 2. c. et q. 66. 1. c. et q. 85. 3. c. et 2 2. q. 58. 5 ad 2. et 9. c. et q. 128 ad 1. et q. 134. 4. o. et q. 136. 4 ad 2. et q. 137. 2 ad 2. et in. q. 15. 2. e.

24. Fortitudo martyrum præcipue commendatur, quia sustinent propter Deum impugnationes personales, et mortem in bello particulari. 2 2. q. 123. 5 ad 1. et q. 124. 2. o.

25. Fortis intendit exprimere similitudinem sui habitus in actum, ut proximum finem. 2 2. q. 123. 7. o.

26. Fortis delectatur de suo actu et fine, sed non percipit, nisi ex superabundanti gratia Dei, propter dolorem corporis et animæ, pro amissione vitæ. 2 2. q. 123. 8. o.

27. Non habens fortitudinem, operatur fortia quintupliciter, s. propter ignorantiam, artem, experientiam, passionem et lucrum. 2 2. q. 123. 1 ad 2. et q. 123 ad 7.

28. Principalis actus fortitudinis est sustinere; secundarius vero est aggredi. 2 2. q. 123. 3. c. et 6. o. et 8. c. et 10 ad 3. et 11 ad 1. et q. 124. 2 ad 3. et q. 128. c. et q. 141. 2. 3. c.

29. Ad primum actum requiruntur duo, s. preparatio animi, et executio operis. Ad secundum etiam requiruntur duo, s. infrangibilitas, et infatigabilitas. 2 2. q. 128. c.

30. Fortitudo assumit iram moderatam ad actum secundum, non autem ad primum. Nec ut auxilium, sed ut instrumentum, quia ad iram pertinet insilire in rem contristantem. Unde Philosophus inducit versus Homeri: Virtutem et furem erige, quia videlicet cum aliquis est virtuosus virtute fortitudinis, passio iræ electionem virtutis sequens, facit ad majorem promptitudinem actus. Si autem præcederet, virtutis modum perturbaret. 2 2. q. 123. 10. o. et 11 ad 5.

31. Tristitia et concupiscentia per se impediunt secundum actum fortitudinis, s. aggredi, sed per accidens adjuvant. 2 2. q. 123. 10 ad 3.

32. Fortitudo spiritus ostenditur in resistendo concupiscentiæ carnis contrariantis spiritui. Sed est major in comprimendo, ne insurgat. III. q. 15. 2 ad 3.

33. Donum fortitudinis in patria habet actum perfruenti plena securitate a laboribus, et a malis. 2. 2. q. 139. 1 ad 2.

34. Virtus fortitudinis firmat animum, secundum modum connaturalem homini, donum autem supernaturaliter. 2. 2. q. 139. 1. o.

35. Donum fortitudinis dat fiduciam evadendi quælibet pericula, et perveniendi ad finem cujuslibet operis, i. ad beatitudinem, non autem virtus fortitudinis, sed perficit ad sustinendum quælibet pericula. 2. 2. q. 139. 1. c. ad 1.

36. Donum fortitudinis respicit virtutem fortitudinis, inquantum sustinet pericula, et facit quodcumque opus arduum. Ideo dirigitur a dono consilii. 2. 2. q. 139. 1 ad 3.

1. FRATER in sacra Scriptura dicitur quadrupliciter, s. natura, gente, cognatione et affectu. III. q. 28. 3 ad 5.

2. Fratres Christi sumus per adoptionem. I. q. 33. 3. c. et q. 41. 3. c. et III. q. 23. 2 ad 2.

3. Fratres Christi in Evangelio dicuntur consobrini ejus, s. filii Mariæ, materteræ matris ejus. III. q. 28. 3 ad 5.

FREQUENTIA, assiduitas, diuturnitas non sunt circumstantiis mutantes speciem, nisi aliud superveniat. 1. 2. q. 88. 5 ad 1.

FRICARE. Multa homo agit absque deliberatione, de quibus etiam quandoque nihil cogitat; sicut cum aliquis movet pedem vel manum, aliis intentus, vel fricat barbam. 1. 2. q. 1. 1. ar. 3 et ad 3.

FRIGIDITAS seu impotentia coeundi, non quidem ex ætate sed ex defectu naturæ, simpliciter incurabilis, dirimit matrimonium contrahendum et jam contractum, post triennium, ad minus ex Ecclesiæ statuto. Suppl. q. 58. 1. o.

1. FRUCTUS dupliciter distinguuntur, s. secundum tres perfectionis gradus a Christo, s. tricesimus, sexagesimus et centesimus; sive secundum tres gradus virtutis, ut sancti distinguunt, quia cujuslibet rei perfectio attenditur secundum principium, medium et finem, et essentialiter, id est secundum rationes diversas gaudendi, scilicet duodecim a Paulo. 1. 2. q. 70. 3 ad 2.

2. Fructus spiritualis dicitur dupliciter, s. quod principaliter expectatur, s. Deus, et secundario, s. delectatio. 1. 2. q. 11. 1. c. ad 3.

3. Fructus quarto modo, s. consurgens ex semine Verbi Dei, est tantum triplex, secundum tres gradus continentium, s. conjugum, viduarum et virginum. 1. 2. q. 70. 3 ad 2.

4. Fructus Spiritus sancti, secundum sanctum Paulum, sunt duodecim, s. caritas, gaudium, pax, patientia, bonitas, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia et castitas. 1. 2. q. 70. 3. o.

5. Fructus sensibilis est ultimum ex arbore expectatum, quod cum quadam suavitate percipitur. 1. 2. q. 11. 1. c. et 3. c. ad 2. et q. 70. 1. c.

6. Ultimum simpliciter et delectans est proprie

fructus, et ejus proprie est frui. Delectans autem non ultimum potest aliquo modo dici fructus, sed ejus non est frui proprie, et secundum completam rationem. Non delectans vero, sed tantum in ordine ad aliud appetitum, nullo modo est fructus. 1. 2. q. 11. 3. c. ad 2.

7. Opera carnis non dicuntur fructus, quia sunt contra rationem, sicut quod est ex arbore contra naturam ejus, non dicitur fructus. 1. 2. q. 70. 4 ad 1. et 2. 2. q. 8. 8. c. fi.

8. Virtutes dicuntur fructus, ratione delectationis, non autem ratione habitus. 1. 2. q. 70. 1 ad 3. et 2. 2. q. 136. 1 ad 3.

9. Operatio secundum facultatem rationis dicitur fructus rationis, sed ut movetur a Deo, dicitur fructus Spiritus sancti. 1. 2. q. 70. 1. c.

10. Opera nostra ut sunt a Spiritu sancto, dicuntur fructus; respectu vero beatitudinis dicuntur flores. 1. 2. q. 70. 1 ad 1.

11. Fructus proprie dicitur tantum in corporalibus, s. plantis, a quibus metaphorice transferuntur ad spiritualia. 1. 2. q. 11. 1. c. et 3 ad 2. et q. 70. 1. c.

12. In parte appetitiva sunt plures fructus quam in parte apprehensiva, quia fructus significat finem, qui magis convenit parti appetitivæ. 2. 2. q. 8. 8 ad 3.

13. Fructus comparatur ad arborem, sicut effectus ad causam; ad hominem vero, sicut ultimum expectatum delectans. 1. 2. q. 11. 3 ad 2. et q. 70. 1. c.

14. Dono consilii non correspondet proprie aliquis fructus, quia omnis practica est propter aliud. 2. 2. q. 8. 8 ad 3. et q. 52. 4 ad 3.

15. Fructus spiritus contrariantur operibus carnis in communi, non autem singula singulis, nisi secundum adaptationem. 1. 2. q. 70. 4. o.

16. Opera carnis sunt plura fructibus spiritus, quia bonum est uno modo, sed malum est omnifariam. 1. 2. q. 70. 4 ad 2.

1. FRUI est actus potentie imperantis, non autem exequentis. 1. 2. q. 11. 2. c.

2. Frui est actus appetitivæ potentie. 1. 2. q. 11. 1. o. et 2. c.

3. Frui est actus voluntatis. 1. 2. q. 11. 1 ad 1. et 4. c. ad 2.

4. Frui est actus voluntatis, in ordine ad intellectum. 1. 2. q. 11. 1 ad 1. et 4. c. ad 2.

5. Frui est actus tantum voluntatis secundum charitatem, in ordine ad potentias et habitus priores. 1. 2. q. 11. 1. o.

1. FRUITIO pertinere videtur ad amorem vel delectationem, quam aliquis habet de ultimo expectato, quod est finis. 1. 2. q. 11. 1. 4. c. et q. 34. 3. c. fi.

2. Nomina trium ordinum prædictorum sumuntur ab excellentia prædictorum trium actuum fruitionis, et non ab eis simpliciter. I. q. 108. 5 ad 5. et ad 6.

3. Eadem fruitione fruemur Deo, fruitione ejus, et beatitudine creata. 1. 2. q. 11. 3 ad 3.

4. Fructio perfecta est tantum ultimi finis habiti; imperfecta vero, etiam non habiti. Sed impropria est non ultimi simpliciter. 1. 2. q. 11. 3. 4. o. et q. 12. 2 ad 3.

5. Non oportet quod fruitio sit ultimi finis

simpliciter, sed quod habeatur pro ultimo fine. 1. 2. q. 11. 2 ad 2.

6. Non est fruendum justo, nisi in Deo. Peccatore autem, brutis, vel inanimatis, nullo modo. 1. 2. q. 11. 3 ad 1.

7. Carentia cognitione nullo modo fruuntur, bruta fruuntur improprie, peccator non vere, iusti imperfecte, beati perfecte, Deus autem perfectissime. 1. 2. q. 11. 2. 4. o. et q. 12. 5 ad 2.

8. Hæc fruitio Christi perveniebat ad totam animam ejus, secundum essentiam, ut est subiectum rationis superioris tantum. III. q. 46. 8. o.

9. Bruta fruuntur imperfecte, sed rationalia perfecte. 1. 2. q. 11. 2. o.

FRUMENTUM est genus ad triticum, et ad alia grana. III. q. 74. 3 ad 2. et ad 3.

FRUSTRA dicitur quod est ad finem quem non inducit. 1. q. 25. 2 ad 2. et q. 88. 1 ad 4. et III. q. 11. 5 ad 2.

FUCATIO est species fictionis ad mentiendum pulchritudinem: ideo semper est peccatum, sed non est mortale, nisi fiat ad lasciviam, vel contemptum Dei. Tamen licet occultare turpitudinem causatam ex infirmitate, vel ex alia causa accidentali. 2. 2. q. 169. 2 ad 2.

FUGERE potest justus propter tria, s. ut persecutor quiescat, ut præceptum a Domino opus perficiat, et ut gloriosorem coronam acquirat. 2. 2. q. 64. 4. o.

1. De ratione fundamenti est esse primum, sustentatio, et connexio. 2. 2. q. 4. 7 ad 4.

2. Fides est fundamentum aliarum virtutum, quia est prior eis, et sustentat eas. Fortitudo autem firmat contra adversa, humilitas contra prospera, timor contra culpam futuram, penitentia contra præteritam. 2. 2. q. 161. 5 ad 2. et III. q. 84. 6 ad 2.

FURIA matrimonium sequens, illud nullatenus dirimit, præcedens vero, quandoque dirimit. Suppl. q. 58. 3. c.

1. FURTUM est occulta acceptio rei alienæ. 2. 2. q. 66. 3. o.

2. Furtum semper est peccatum, ratione injustitiæ, et fraudis, vel doli, et est mortale, nisi modicum intendatur. 2. 2. q. 12. 3. c. et q. 66. 5. 6. o. et q. 118. 4. c.

3. Furtum est species fraudis. Mendacium et falsum testimonium, fallaciæ. Turpe lucrum, inquietudinis. Rapacitas, violentiæ. Ideo omnia hæc, et inhumanitas, i. obduratio, ab Isidoro dicuntur esse filię avaritiæ. 2. 2. q. 118. 8 ad 3.

4. Furtum et rapina opponuntur justitiæ. 2. 2. q. 64. princip. et q. 66. princ. et 4. 5. c. et q. 118. 4. c.

5. Furtum est injustum, quia est involuntarium per ignorantiam, sed rapina per vim. Ideo differunt specie. 2. 2. q. 66. 4. o. et 9. c. et q. 73. 1. c. ad 1.

6. Rapina est gravius furto dupliciter, primo quia involuntarium est ex parte ejus cui aliquid subtrahitur furto: rapina vero addit violentiam, quæ voluntaria est; peccatum autem per vim est majus quam per ignorantiam. Secundo, quia rapina est in re, et in persona, furtum autem est

tantum in re. 2. 2. q. 66. 9. o. et q. 73. 3 ad 2. et q. 118. 2 ad 1. et q. 144. 2 ad 4.

7. Accipiens furtim rem suam injuste detentam, peccat contra communem justitiam, usurpando sibi iudicium; sed non tenetur restituere, sed satisfacere Deo, et sedare scandalum. 2. 2. q. 66. 5 ad 3.

8. Accipiendo rem alienam occulte et manifeste auctoritate iudicis, non est furtum vel rapina, quia per sententiam fit debitum. 2. 2. q. 66. 5 ad 1. et 8. c.

9. Accipiens rem inventam, animo retinendi, furtum facit, nisi credat haberi pro derelicta, vel nullius esse. 2. 2. q. 66. 5 ad 2.

10. Per prohibitionem furti prohibentur omnia damna in rebus. 2. 2. q. 120. 6 ad 2.

11. Pœna mortis non infligitur in præsentī pro furto, nisi ratione gravis circumstantiæ, ut sacrilegio, peculatu, et plagio. 2. 2. q. 66. 6 ad 2.

1. FUTURUM cognoscitur dupliciter, scilicet in se, et in suis causis. Primum convenit tantum Deo; secundum nobis, sed magis angelis et dæmonibus; sed in causis necessariis certitudinaliter; in contingentibus sæpe, opinative tantum; quæ autem raro, nullo modo. I. q. 14. 13. o. et q. 57. 3. o. et q. 64. 1 ad 5. et q. 86. 4. o. et q. 89. 3 ad 3. et 1. 2. q. 111. 4. c. et 2. 2. q. 95. 1. o. et c. et q. 171. 6 ad 1. et ad 2. et ad 3. et q. 172. 1. c. et q. 174. 1. c. ad 1.

2. Futura plus cognoscuntur a phreneticis, abstractis a sensibus, morientibus, dormientibus et brutis, quam ab oppositis. 1. q. 12. 11. c. et q. 86. 4 ad 2. et ad 3. et 2. 2. q. 172. 1 ad 1. et ad 2. et ad 3.

3. Cognitio futurorum ex præsentibus et præteritis, proprie rationis est. 2. 2. q. 47. 1. c.

4. Anima vicina morti cognoscit aliqua futura ex revelatione, vel ex impressione causarum naturalium, non autem propria virtute. I. q. 86. 4. ad 2. et 2. 2. q. 172. 1 ad 1.

5. Bruta non cognoscunt futura, sed ex instinctu naturæ eis indito ab intellectu divino, moventur ad aliquid in futurum, ac si futurum præviderent. 1. 2. q. 40. 3 ad 1.

6. Bruta cognoscunt futura, non computando præsens ad futurum, sed ex instinctu naturæ. I. q. 86. 4 ad 3. et 1. 2. q. 41. 1 ad 3.

7. Sensus non apprehendit futurum, sed exitus quæ animal apprehendit in præsentī, appetitus ejus movetur naturali instinctu in aliquod futurum prosequendum, vel fugiendum. 1. 2. q. 40. 3 ad 3. et q. 41. 1 ad 3.

G

1. GABRIEL fortitudo Dei nominatur. III. q. 30. 2 ad 4.

2. Quidam dicunt Gabrielem fuisse de supremo ordine angelorum, sed satis est credibile quod sit summus in ordine archangelorum. Unde Ecclesiasta eum archangelum nominat. I. q. 30. 2 ad 4. et 5.

GALILEA ut interpretatur transmigratio, significat gentilitatem; sed ut interpretatur revelatio, significat patriam cælestem. III. q. 55. 3. c. ad 4.

1. GAUDIUM non est virtus, sed est actus charitatis posterior dilectione. 2. 2. q. 28. 4. o.

2. Gaudium et tristitia de eodem sunt contraria, et etiam secundum genus, sed de diversis unum est causa alterius, et materia. I. q. 64. 3 ad 1. et III. q. 84. 9 ad 2.

GEDDON petens signum peccavit tentando Deum ex incredulitate, sicut et Zacharias. 2. 2. q. 97. 2 ad 3.

GEMITUS et lacrymæ mitigant tristitiam, quia appetitur extra, et conveniunt dispositioni hominis tristis. 1. 2. q. 38. 2. c.

1. GENEALOGIA magis denominatur a patre quam a matre. III. q. 28. 1 ad 2. et q. 29. 1. c. et c. 31. 2 ad 1.

2. Totæ genealogiæ Christi exponitur, et dubia circa eam solvuntur. III. q. 28. 1 ad 2. et q. 31. 2. o.

1. GENERALE triplex, s. per prædicationem, ut genus; per causam, ut amor, et quod est a multis causis, ut ira. 1. 2. q. 46. 1. o. et 2. 2. q. 58. 6. o.

2. Generale et speciale duplex, s. intentione et objecto. 2. 2. q. 58. 5 ad 3. et q. 59. 1. o. et q. 79. 2 ad 1.

1. GENERATIO duplex, s. mutatio de non esse ad esse, et origo viventis a principio vivente conjuncto. Prima convenit omni generabili et corruptibili; secunda vero tantum viventi, et dicitur nativitas. I. q. 27. 2. c.

2. Ad generationem naturalem non requiritur aliqua potentia activa in materia. III. q. 32. 4. c. ad 3.

3. In generatione tota virtus activa est ex parte maris, et passio ex parte femine. I. q. 115. 2. ad 3. et III. q. 32. 4. c. et q. 67. 4 ad 3.

4. Primum in generatione est ultimum in corruptione. 2. 2. q. 107. 2. c. et q. 162. 7 ad 3 et ad 4.

5. Generatio unius non est corruptio alterius, nisi per concomitantiam. 1. 2. q. 113. 6 ad 2.

6. Generatio et corruptio sunt in instanti. 1. 2. q. 113. 7. c.

7. Forma est finis generationis in omnibus quæ generantur non a casu. I. q. 15. 1. c.

8. Omne generans producit sibi simile secundum formam qua agit, quæ est potentia generativa. I. q. 33. 2 ad 4. et q. 41. 5. c.

9. Ad actum generationis concurrunt tria, s. calor, spiritus et humor. 2. 2. q. 147. 8 ad 1.

10. Generatio univoca est verior et perfectior quam generatio non univoca. I. q. 33. 2 c. 4.

11. Idem modus generationis est omnium eorum, quæ sunt ejusdem speciei. III. q. 28. 1 ad 4.

12. Quod generatur secundo modo generationis, s. prout generatio est origo viventis a principio vivente conjuncto, non dicitur genitus nec filius, nisi procedat secundum rationem similitudinis specificæ, ut pilli, et vermes. I. q. 27. 2. o.

13. Generatum oportet assimilari generanti, in omnibus quæ ad naturam speciei pertinent; non autem in proprietatibus individui. I. q. 100. 1. c. et q. 101. 1 ad 1. et 1. 2. q. 81. 2. o.

14. Accidentia individualia, pertinentia ad dispositionem naturæ, ut velocitas corporis, et bonitas ingenti, propagantur in filios per genera-

tionem; sed nullo modo accidentia pure personalia, ut grammatica et hujusmodi. 1. 2. q. 81. 2. c. et 2. 2. q. 168. 1 ad 2.

15. Accidentia speciei et individui secundum corpus possunt transfundi a generante in genitum, non autem accidentia secundum animam. 2. 2. q. 60. 6 ad 4.

16. Homo generat sibi simile in specie, non inducendo, nec educendo animam rationalem de potentia materiæ, sed disponendo materiam. I. q. 118. 2 ad 4. et 1. 2. q. 83. 1 ad 3.

17. In statu innocentie fuisset generatio per coitum. I. q. 98. o.

18. Tunc non fuissent generati æquales in robore, pulchritudine, et aliis, sicut nec etiam nunc. I. q. 96. 3. c.

19. Parentes tunc non fuissent confirmati in justitia, quamdiu genuissent. I. q. 100. 2. c.

20. Generatio significat relationem per modum operationis, in divinis. I. q. 22. 6 ad 3.

21. Generatio proprie convenit Deo. I. q. 27. 2. o. et q. 28. 4. c.

22. Generatio filii Dei a Patre est æterna. I. q. 42. 2. o.

23. Arius ponit duodecim modos generationis, s. juxta fluxum lineæ a puncto, juxta emissionem radiorum a sole, juxta characterem seu impressionem a sigillo, juxta immissionem bonæ voluntatis a Deo, juxta exitum accidentis a substantia, juxta abstractionem speciei a materia, juxta excitationem voluntatis a cogitatione, juxta transfigurationem materialem, ut ex ære fit imago, juxta transfigurationem motus a movente, juxta educationem specierum a genere, juxta ideationem, et juxta nascentiam, in quibus deest æqualitas naturæ, vel durationis. I. q. 42. 2. ar. 1. et ad 1.

24. Processio Spiritus sancti non potest dici generatio, quia est per modum amoris, non autem per modum similitudinis, sicut Verbum. I. q. 27. 4. o. et q. 30. 2. ad 2. et q. 35. 5. c.

25. Nullus modus processionis in creaturis perfecte repræsentat divinam generationem, sed ex multis oportet colligere similitudinem. I. q. 41. 3 ad 4. et q. 42. 2 ad 1.

26. Nec beati illam ineffabilem generationem sciunt, quia non comprehendunt naturam Dei. I. q. 12. 7. o.

27. Essentia Dei non generatur, nec genita est per se, nec per accidens. I. q. 39. 5 ad 2. et III. q. 16. 5 ad 1.

28. Essentia non generat, sed pater virtute essentiae. I. q. 39. 5. o. et q. 41. 5 ad 1.

29. Generatio attribuitur aliis terminis essentialibus, secundum quod magis connotat actum. I. q. 39. 5 ad 1.

30. Essentia est Deus generans, et res generans, si res et Deus supponant pro persona, non autem si supponant pro essentia. I. q. 39. 5 ad 5.

31. Hæc propositio est falsa, Deus non genuit Deum. I. q. 39. 4 ad 3.

32. Hæc propositio est vera, Deus genuit Deum. I. q. 39. 4. o. et 5 ad 1.

33. Hæc est falsa, Deus genuit se Deum, vel alium Deum. I. q. 39. 4 ad 4.

34. Hæc est vera tripliciter, Deus pater genuit

alterum se, s. in ablativo, in accusativo simpliciter, et personaliter, sed emphatice. I. q. 39. 4 ad 4.

35. Hæc est vera appositiva, Deus genuit Deum, qui non est Deus Pater. Et est falsa suppletiva, sed affirmativa est e converso. I. q. 39. 4 ad 5.

36. Melius dicitur Filius Dei semper natus quam semper generari, vel semper nasci; licet uti possimus omni tempore in generatione ejus. I. q. 42. 2 ad 4.

GENERATIVA potentia est activa, et est in patre perfecte, in matre vero imperfecte. III. q. 32. 4 ad 2.

GENITOR, vel generans, non est ita nomen proprium patris, sicut pater. I. q. 33. 2. o. et q. 40. 2. o.

1. Filius Dei dicitur genitus de Patre, et substantia Patris, sed diversimode. I. q. 41. 3. o.

2. Filius Dei dicitur genitus et creatus, ad removendum omnem imperfectionem a natiuitate ejus. I. q. 41. 3 ad 4.

1. GENUS respectu singularium est ut formale; sed respectu speciei est ut materiale. I. q. 85. 3 ad 4.

2. Genus aliquando accipitur pro specie, eo modo loquendi, quo dicimus humanum genus totam humanam speciem. I. 2. q. 18. 2. c. fi.

3. Genus prædicatur æqualiter de speciebus, secundum intentionem, non autem semper secundum esse. I. q. 77. 4 ad 1.

4. Genus dicitur dupliciter, s. proprie, prout prædicatur de pluribus speciebus in eo quod quid, et improprie, id est, omne commune, s. quod sui communitate multa ambit et continet, et sic bonum et malum dicuntur genera contrariorum. I. 2. q. 18. 2. c. fi.

5. Genus duplex, scilicet genus nominatum, et genus innominatum. I. q. 78. 3 ad 3.

6. Genus duplex, scilicet genus proximum, et genus remotum. Ibidem.

7. Genus duplex, scilicet genus logicum, et genus physicum. I. q. 66. 2 ad 2. et q. 88. 2 ad 8.

8. Aliquid est in aliquo genere dupliciter, s. in genere entis, ut ens actu, et in genere intelligibilem, ut puta potentia. I. q. 87. 1. c. ad 2. et I. 2. q. 50. 4 ad 2. et 5. c.

9. Aliquid est in aliquo genere dupliciter, s. per se, ut species; et ea de quibus prædicatur genus; et reductive, ut principia generis negationes et privationes. I. q. 3. 5. c. et I. 2. q. 72. 6 ad 3.

10. In omni genere in quo est aliquid imperfectum, oportet præexistere aliquid perfectum. I. q. 51. 1. c.

11. In quolibet genere, primum est causa omnium quæ sunt post. III. q. 56. 1. c.

12. In omni re quæ est in genere differt esse ab essentia. I. q. 3. 5. c.

13. Impossibile est aliquid esse in genere, quod in nulla ejus specie est. I. q. 7. 3 ad 2. et 2. 2. q. 189. 1 ad 5.

14. Hypostasis non est in genere vel in specie, nisi per naturam quam habet. III. q. 2. 3 ad 3.

15. Nihil ponitur primo in genere vel specie, nisi per id quod de eo proprie prædicatur. I. q. 63. 2 ad 1.

16. In omni genere, quanto aliquid est prius, tanto est simplicius. I. 2. q. 19. 2. c.

17. Relatio generis ad speciem, et e converso, est relatio rationis tantum. I. q. 28. 1. c.

18. Alia genera a relatione secundum propriam rationem, significant aliquid alicui inhaerens. I. q. 28. 1. 2. c.

1. GEOMETRA modico studio acquirit scientiam conclusionis, nunquam consideratæ. I. 2. q. 65. 1 ad 1.

2. Errans circa hoc principium, omne totum est majus sua parte, non potest habere scientiam geometriæ. I. 2. q. 65. 1 ad 4.

GERMINARE. Significanter dicit Scriptura: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, quia scilicet sunt productæ perfectæ species plantarum, ex quibus semina plantarum oriuntur. Nec refert ubicumque habeant vim seminativam, utrum s. in radice, vel in stipite, vel in fructu. I. q. 69. 2. o. et q. 72 ad 1.

GIGANTES secundum Josephum et Augustinum producti sunt semine humano, operante demone incubo vel succubo, sub certa constellatione. I. q. 51. 3 ad 6.

GILBERTUS Porretanus revocat errorem suum de assistentia relationum in divinis. I. q. 28. 2. c.

GLADIUS flammeus est impedimentum accessus paradisi terrestris, et significat impedimentum regni cælestis. 2. 2. q. 164. 2 ad 5.

1. GLORIA est clara notitia cum laude, ut Ambrosius dicit. I. 2. q. 2. 3. o. et 2. 2. q. 103. 1 ad 2. et q. 132. 1. c.

2. Finis debitus appetendi gloriam, vel manifestandi aliquod bonum in hac vita, est tantum triplex, s. gloria Dei, utilitas proximi, et utilitas propria. 2. 2. q. 132. 1 ad 3.

3. Homo potest laudabiliter appetere gloriam suam ad utilitatem sui vel aliorum. 2. 2. q. 132. 1 ad 1.

4. Gloria dicitur vana tripliciter, et est peccatum. Primo quando est de non ente, vel de transitorio, vel de peccato; secundo quando queritur ab hominibus, et non a Deo; tertio quando non ordinatur ad debitum finem. 2. 2. q. 132. 1. c.

5. Opus virtuosum factum propter inanem gloriam venialem, amittit vim merendi vitam æternam, quia nullus peccando meretur. 2. 2. q. 132. 3 ad 1.

6. Inanis gloria est periculosa, non propter gravitatem sui; sed disponendo ad gravia, faciendo præsumptuosum, et nimis de se confidentem, et disponendo paulatim ad privationem inferiorum bonorum. 2. 2. q. 132. 3 ad 3.

7. Vana gloria vituperatur præcipue circa eleemosynam, propter defectum charitatis, præferendo vanam gloriam utilitati proximi, dum facit hoc propter illud. 2. 2. q. 132. 5 ad 3.

8. Vana gloria non est semper peccatum mortale, sed tantum quando ponitur in ea ultimus finis, vel quando est contra Deum. 2. 2. q. 132. 3. o.

9. Vana gloria est vitium capitale, cujus filie sunt septem, s. inobedientia; jactantia, hypocrisis, contentio, discordia, præsumptio novitatum, et pertinacia. 2. 2. q. 21. 4. o. et q. 105. 1 ad 2. et q. 132. 4. 5. o. et q. 138. 2 ad 1.

10. Ira non causat discordiam et contentionem, nisi mediante vana gloria. 2 2. q. 132. 5 ad 2.
11. Vana gloria directe contrariatur magnanimitati, secundum rei veritatem, ut deficiens; sed secundum opinionem, ut excedens. 2 2. q. 30. principio. et q. 132. 2. o.
12. Deus quærit gloriam suam, non propter se, sed propter nos. 2 2. q. 132. 1 ad 1.
13. Soli Christo convenit quærere gloriam suam, quia Deus est; sed inquantum homo quærit gloriam Dei in se, sicut et alii sancti. 2 2. q. 132. 1 ad 1.
14. Ea quæ sunt gloriæ, s. perfecta Dei fruitio, et huiusmodi, prius tempore debuerunt esse in Christo, sicut in auctore gloriæ, quam in alio. III. q. 53. 3 ad 3.
15. Gloria sanctorum est sine successione. 1 2. q. 67. 4 ad 2.
- GRADUS altaris prohibentur contra idololatram, quia gentiles in sacris Priapi ostendebant populo sua pudenda. 1 2. q. 102. 4 ad 7. ff.
1. Gratia est forma accidentalis, scilicet qualitas. 1 2. q. 110. 2. o.
2. Gratia reducitur ad primam speciem qualitatis; non tamen est habitus proprie, sed habitudo, s. sanitas mentis. 1 2. q. 110. 3 ad 3.
3. Gratia est forma quædam, habens esse completum in anima, ideo est in ea mutabiliter, sicut anima est mutabilis secundum liberum arbitrium in via. III. q. 63. 5 ad 1.
4. Gratia non est forma intrinseca virtutum, sed est quasi principium, a quo virtutes formaliter oriuntur. 1 2. q. 110. 3. c. ad 3. et 4 ad 2. et III. q. 62. 2. c.
5. Gratia pro acceptione amoris non est principium rectæ operationis, nisi mediante virtute. 1 2. q. 110. 4 ad 2.
6. Gratia differt essentialiter a qualibet virtute. 1 2. q. 110. 3. o. et 4. c. et III. q. 7. 1. c. et q. 62. 2. c. et q. 89. 1. c.
7. Gratia nihil aliud est quam quædam inchoatio gloriæ in nobis. 2 2. q. 24. 3 ad 2.
8. Auxilium Dei, ut movens ad volendum, dicitur gratia operans; sed respectu actus exterioris, dicitur gratia cooperans. 1 2. q. 111. 2. c.
9. Gratia consummata est lumen gloriæ. 1 2. q. 111. 3 ad 2.
10. Gratia est natura, id est, essentia; non tamen est naturalis alicui creaturæ. III. q. 2. 12. c.
11. Natura non dicitur gratia gratis data; quia natura includit debitum naturæ et non debitum meriti; gratia vero omne debitum excludit. 1 2. q. 111. 1 ad 2. et 4. c.
12. Gratia excedit conditionem naturæ creatæ. 1 2. q. 112. 1. c. et q. 114. 2. 5. c.
13. Gratia proprie est donum Dei, excedens ordinem naturæ, et sine meritis. 1 2. q. 112. 1. c. et q. 114. 2. 5. c.
14. Gratia est participatio divinæ naturæ. 1 2. q. 110. 3. 4. c. et q. 112. 1. c. et q. 113. 9. c. et q. 114. 3. c. et 2 2. q. 19. 7. c. et III. q. 2. 10 ad 1. et q. 3. 4 ad 5. et q. 62. 1. 2. c.
15. Omnis gratia gratis data est manifestatio gratiæ gratum facientis. 1 2. q. 112. 2 ad 2.
16. Gratia sumitur tripliciter, s. pro dilectione,

- pro dono gratis dato, et pro recompensatione ejus. 1 2. q. 110. 1. c.
17. Gratia dicitur dupliciter, s. donum Dei, et Deus donans. III. q. 2. 10. c.
18. Gratia Dei dicitur dupliciter, s. auxilium Dei movens nos, et habituale donum. 1 2. q. 109. 1 ad 1. et 2. 3. 6. 8. 9. 10. c. et q. 110. 1. 2. c. et q. 111. 2. c. et q. 112. 1. c. et 2 2. q. 171. 2 ad 3.
19. Gratia duplex, s. gratum faciens, et gratis data. 1 2. q. 111. 1. o. et III. q. 7. 7. c. ad 1. et q. 62. 1. c.
20. Plenitudo gratiæ duplex, s. ex parte ipsius gratiæ, id est, quando aliquis attingit ad summum bonum, quantum ad essentiam et quantum ad virtutem, quia habet gratiam in maxima excellentia qua potest haberi, et maxime in extensione ad omnes gratiæ effectus; et talis gratiæ plenitudo propria est homini Christo; et ex parte habentis gratiam, s. quando aliquis habet gratiam, secundum suam conditionem, vel intensionem usque ad terminum ei præfixum a Deo, quoad omnia quæ pertinent ad suum statum vel officium; et talis plenitudo gratiæ communicatur aliis per Christum. III. q. 7. 10. o.
21. Gratia gratis datæ sufficienter enumerantur et distinguuntur novem, s. sermo sapientiæ, sermo scientiæ, fides, gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia, discretio spirituum, genera linguarum, et interpretatio sermonum. 1 2. q. 111. 4. o.
22. Gratia duplex, s. præveniens et subsequens. 1 2. q. 111. 3. o.
23. Dilectio Dei dicitur præveniens, non autem subsequens, quia est æterna; sed gratia Dei est temporalis, ideo dicitur utroque modo. 1 2. q. 111. 3 ad 1.
24. Gratia duplex, s. operans, et cooperans. 1 2. q. 111. 2. o. et 3. c.
25. Gratia operans, et gratia cooperans sunt idem secundum rem, et differunt secundum rationem, et secundum effectus; et similiter gratia præveniens et gratia subsequens. 1 2. q. 111. 2. c. ad 4. et 3. o.
26. Gratia viæ et gratia patriæ sunt una et eadem numero. 1 2. q. 111. 3 ad 2.
27. Corpus non est immediatum subjectum gratiæ; sed ex anima redundat in corpus effectus gratiæ nunc et in patria. III. q. 73. 1 ad 3.
28. In omni habente gratiam oportet esse rectitudinem voluntatis. 2 2. q. 8. 4. c.
29. Amplior gratia collata fuisset ante peccatum quam post. 1. q. 95. 4. c.
30. Gratia est major in uno quam in alio, ex parte subjecti; non autem ex parte objecti, nec finis. 1 2. q. 66. 2 ad 1. et q. 112. 4. o. et 2 2. q. 5. 4 ad 3.
31. Aliquis incipit a majori gratia quam sit in alio in statu perfectus. III. q. 89. 2 ad 4.
32. Bonum gratiæ unius est majus bono naturæ totius universi. 1 2. q. 113. 9. ad 2.
33. Gratia gratis datæ non sunt communes omnibus, nec sunt omnes æquales in eodem. 1 2. q. 66. 2 ad 1. et q. 68. 5 ad 1.
34. Gratia proprie non creatur, nec corrumpitur.

pitur, sed subjectum secundum eam. 1 2. q. 110. 2 ad 3.

35. Gratia non fit, nec corrumpitur, sed subjectum secundum eam, et dicitur creari, quia homines secundum ipsam creantur, id est, constituuntur in novo esse, ex nihilo, id est, non ex meritis. 1 2. q. 110. 2 ad 3.

36. Gratia gratum faciens amittitur per quodlibet peccatum mortale. 1 2. q. 113. 2. c. et 2 2. q. 10. 4. c. et q. 24. 12. o. et III. q. 86. 3. c.

37. Infusio gratiæ fit in instanti, sine successione. 1 2. q. 113. 7. c.

38. In eodem instanti est terminus præparationis subjecti, et infusio gratiæ. III. q. 89. 2. c.

39. Ad habitum gratiæ requiritur præparatio subjecti, quæ principaliter est a Deo, movente liberum arbitrium; secundario autem a nobis. 1 2. q. 112. 2. o. et 3. c. ad 2. et 4. c. et q. 113. 3. c. et 7. c. et 2 2. q. 24. 10 ad 3.

40. Præparatio perfecta ad gratiam est in instanti, non autem imperfecta. 1 2. q. 112. 2 ad 2.

41. Præparatio perfecta simul est cum infusione gratiæ, et meretur gloriam, et non gratiam, non autem imperfecta. 1 2. q. 112. 2 ad 1. et III. q. 89. 2. c.

42. Gratia ex necessitate infallibilitatis, et non coactionis, sequitur præparationem, secundum quod est a Deo, non autem secundum quod est a nobis. 1 2. q. 112. 3. o.

43. Quando homo facit totum quod potest et totum quod in se est, tunc est necessitas ad habendam gratiam, non quidem necessitas coactionis, Deo debitum imponentis, sed necessitas immutabilitatis qua necesse est Deum esse; et ideo esse bonum, et ideo effluentem, et ideo disposito accipienti dantem. 1 2. q. 112. 3. o.

44. Homo in gratia existens indiget auxilio Dei, movente ad recte agendum, non autem alia gratia habituali. 1 2. q. 109. 9. o.

45. Nulla creatura potest causare gratiam, sed solus Deus infundit eam immediate. 1 2. q. 76. 2 ad 2. et q. 109. 7. c. et q. 112. 1. o. et 3 ad 2. et III. q. 62. 1. c. ad 3. et 5. c. et q. 64. 1. c.

46. Homo dat gratiam, non interius influendo, sed exterius exhortando ad ea quæ sunt gratiæ. III. q. 8. 6 ad 2.

47. Deus dat gratiam dignis tantum, quos per gratiam facit dignos. 1 2. q. 114. 5 ad 2.

48. Deus aufert gratiam ab eo, qui per negligentiam non utitur gratia ei data. 2 2. q. 62. 4. c. et q. 78. 1 ad 1.

49. Humanitas Christi, ministri Ecclesiæ, et sacramenta sunt causæ gratiæ instrumentaliter tantum. 1 2. q. 112. 1 ad 1. et ad 2. et III. q. 8. 1 ad 2. et 6 ad 2. et q. 62. 1. o. et 5. c. q. 64. 1. o.

50. Omnia sacramenta novæ legis causant gratiam, non autem veteris. 1 2. q. 100. 2. 3. c. et q. 103. 2. c. et q. 110. 12. c. et 2 2. q. 100. 2. 3. o. et III. q. 61. 4 ad 2. et q. 62. 1. 6. o. et q. 63. 1 ad 3. et q. 66. 2. c. ad 1. et q. 72. 5 ad 3. et q. 87. 2 ad 2. et 5. c.

51. Sacramenta ex secunda sanctificatione, i. ex usu eorum, habent quod causent gratiam, non autem ex prima. III. q. 62. 4 ad 3.

52. Gratia est in sacramentis intentionaliter,

ut in signo, et causa instrumentali, non autem ut in subjecto. I. q. 43. 6 ad 4. et III. q. 62. 3. o. et q. 72. 3 ad 3.

53. Signum sacramentale in poenitentia non causat gratiam, sicut in aliis sacramentis, quia non datur ab exteriori; ideo non representat agens extrinsecum, sicut in illis. 1 2. q. 103. 2. c.

54. Virtus causandi gratiam est in sacramentis intentionaliter, ut in subjecto. III. q. 62. 4. o. et q. 63. 3. c. et q. 65. 3. c. et q. 73. 1 ad 2. et ad 4. 3. et q. 78. 4. o.

55. Hæc virtus est in multis tanquam in uno subjecto, s. in materia et forma. III. q. 62. 4 et q. 82. 1 ad 1.

56. Hæc virtus non est in prædicamento per se, sed reducitur ad genus qualitatis. III. q. 62. 4 ad 2. et q. 63. 2. c.

57. Gratia sacramentalis est species gratiæ communiter sumptæ; ideo non dicitur æquivoce. III. q. 62. 2 ad 3.

58. Gratia sacramentalis addit supra gratiam communiter dictam, et supra virtutes, et dona, quoddam auxilium Dei, ad habendum sacramenti finem, sicut virtutes et dona supra gratiam addunt perfectiones potentiarum. III. q. 62. 2. o. et q. 72. 7 ad 2.

59. Gratia quam sacramentum directe continet, differt a gratia quæ est in virtutibus et donis, licet etiam hanc per quamdam continuationem contineat. III. q. 72. 7 ad 3.

60. Gratia sacramentalis est ad duo, scilicet ad tollendum peccata, et ad perficiendum animum ad cultum divinum, secundum religionem christianæ vitæ. III. q. 62. 5. c. et q. 63. 1. 6. c. et q. 65. 1. c.

61. Gratia virtutum et donorum sufficienter perficit essentiam et potentias animæ, quoad generalem ordinationem actuum; sed gratia sacramentalis, quoad aliquos speciales defectus. III. q. 62. 2 ad 1.

62. Gratia sacramentalis excludit peccata præterita; sed virtutes et dona sufficienter excludunt peccata præsentia et futura. III. q. 62. 2 ad 2.

63. Gratia et virtutes sanant animam formaliter, sed sacramenta effective. 1 2. q. 110. 2 ad 1.

64. Gratia gratum faciens, in quantum animam sanat, justificat, et gratum Deo facit, dicitur gratia operans; sed respectu operis meritorii, dicitur gratia cooperans. 1 2. q. 111. 2. c. et III. q. 86. 4 ad 2.

65. A gratia gratum faciente fluunt virtutes et dona, ad perficiendum potentias animæ. I. q. 1. 8 ad 2. et q. 2. 2 ad 1. et 1 2. q. 110. 3. c. et 4 ad 1. et III. q. 7. 2. c. et q. 62. 2. c. et q. 89. 1. c.

66. Gratiæ gratis datæ ordinantur ad manifestationem fidei et doctrinæ spiritualis. III. q. 7. 7. c. ad 1.

67. Gratia gratum faciens ordinat hominem immediate ad conjunctionem ultimi finis; ideo est multo excellentior quam gratis data, quia ordinat ad quædam præparatoria ultimi finis. 1 2. q. 111. 5. o.

68. Sicut gratia gratum faciens ordinatur ad actus meritorios interiores, sic gratia gratis data ad exteriores. III. q. 7. 7 ad 1.

69. Gratia gratis datæ dantur ad utilitatem aliorum, sed gratia gratum faciens datur ad utilitatem propriam. 1 2. q. 111. 1. 4. c. et 2 2. q. 176. 1 ad 1. et q. 177. 1. c. ad 3. et ad 4.

70. Effectus gratiæ quintuplex, s. sanitas animæ, velle bonum efficaciter operari, perseverantia in bono, et perventio ad gloriam. 1 2. q. 111. 3. c.

71. Gratia non tollit naturam, sed perficit et supplet defectum naturæ. 1. q. 1. 8 ad 2. et q. 2. 2 ad 1. et 2 2. q. 188. 8. c. fi.

72. Gratia duo principaliter facit in anima; primo perficit formaliter ad esse spirituale; secundo perficit ad opus. 1 2. q. 111. 2. c. fi.

73. Omne donum gratiæ elevat hominem ad aliquid supra naturam humanam quoad substantiam actus, ut miracula facere, et prævidere futura; vel quoad modum, ut diligere, et cognoscere Deum; ad secundos datur donum gratiæ habituale, non autem ad primos. 2 2. q. 171. 2 ad 3.

74. Quod semel gratia facit, perpetuo manet. III. q. 88. 1 ad 4.

75. Non omnia beneficia Dei dicuntur gratiæ gratis datæ, sed tantum quæ sunt supra facultatem naturæ supra meritum personæ, non pro se, sed pro aliis. 1 2. q. 111. 1. c. ad 2. et 4. ad 1. et 2 2. q. 172. 4. c. et q. 177. 1. o. et q. 178. 1. c.

76. Gratia elevat hominem ad vitam, quæ est supra conditionem omnis creatæ naturæ. 1 2. q. 110. 1. c.

77. Gratia viæ est æqualis gratiæ gloriæ in virtute, non autem in actu. 1 2. q. 114. 3 ad 3.

78. Minima gratia potest resistere cuilibet concupiscentiæ, et mereri vitam æternam. III. q. 62. 6 ad 8. et q. 70. 4. c.

79. Quilibet existens in gratia, ex hoc dignus est vita æterna. 1. q. 24. 3. c. et 1 2. q. 113. 2 ad 2. et 9. c. et q. 114. 3. o. et III. q. 62. 6 ad 3.

80. Ultimus effectus positivus gratiæ est pervenire ad gloriam. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. c. et q. 72. 7 ad 1.

81. Gratia gratum faciens ad hoc principaliter datur, ut anima hominis Deo per charitatem conjungatur; ideo quicquid potest esse sine uno, potest esse sine alio. 2 2. q. 172. 4. c.

82. Effectus gratiæ operantis est prior quam effectus gratiæ cooperantis. III. q. 86. 4 ad 2.

83. Gratia est similitudo Dei, operans in virtute misericordiæ Dei infinite. III. q. 2. 10 ad 1. et q. 3. 4 ad 3.

84. Per gratiam gratum facientem tota Trinitas inhabitat mentem. 1. q. 43. 3. o. et 4 ad 2. et 5. c.

85. Gratia non immobilizat in bono, ne quis possit peccare, nisi sit perfecta, s. conjungens fini. 1. q. 62. 3 ad 2. et 1 2. q. 106. 2 ad 2.

86. Gratia non infunditur in habentibus usum liberi arbitrii, sine actuali motu liberi arbitrii in Deum, et in peccatum. 1. q. 87. 2. c.

87. Gratia nunquam amittitur sine culpa, et illud quod ex gratia Dei conceditur, nunquam absque culpa revocatur. III. q. 50. 2. c.

88. Gratia est quodammodo infinita, cum sufficiat ad merendum premium infinitum, et per

quam satisfactio proportionatur culpæ infinitæ, inquantum est offensa Dei. 1 2. q. 114. 3 ad 3.

89. Primus effectus gratiæ gratum facientis est remissio peccatorum. III. q. 72. 7 ad 1.

90. Nulla culpa potest remitti sine gratia. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. c. et q. 86. 3. c. et q. 87. 4. c. et q. 89. 1. c.

91. Minima gratia baptismalis sufficit ad delendum omnia peccata. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 69. 8 ad 1. et q. 70. 4. c.

92. Remissio culpæ et pœnæ æternæ est effectus gratiæ operantis; sed remissio pœnæ temporalis est effectus gratiæ cooperantis. III. q. 86. 4 ad 2. et 6 ad 1. et q. 88. 1 ad 4.

93. Ad remissionem venialium non requiritur nova infusio gratiæ. III. q. 65. 1 ad 8. et q. 87. 2. o. et 3. c. et 4 ad 2.

94. Sed requiritur ad remissionem mortalium. III. q. 87. 2 ad 3.

95. In omni infusione gratiæ remittuntur venialia, quoad culpam, nisi sit impedimentum; non autem semper quoad pœnam. III. q. 87. 2. 3. o.

96. Homo existens in gratia potest vitare omnia et singula peccata mortalia, et singula venialia, non autem omnia. 1 2. q. 74. 3 ad 2. et q. 109. 8. o. et 2 2. q. 158. 2 ad 3. et III. q. 87. 1 ad 1.

97. Homo indiget auxilio Dei ad cognitionem cujuscunque veri, non autem gratia habituali, sed tantum ad cognitionem supernaturalem. 1 2. q. 109. 1. o. et 2 ad 3.

98. Homo potest scire se habere gratiam per revelationem, et conjecturaliter per aliqua signa, non autem per seipsum et certitudinaliter. 1 2. q. 112. 5. o.

99. Expediit quandoque præsentiam Dei in nobis per gratiam ignorare propter tria, s. ut timor divini iudicii nos humiliet, ne præsumpta securitas nos præcipitet, et ut vigilanter et desideranter gratiam Dei expectemus. 1 2. q. 112. 5. c.

100. Homo potest bene et male facere sine gratia habituali, non autem mereri; neutrum vero potest sine auxilio Dei. 1. q. 62. 4. c. et 1 2. q. 109. 2. 5. o. et 6. c. et q. 114. 2. o. et 2 2. q. 10. 4. c. et q. 83. 15 ad 1.

101. Homo sine auxilio Dei gratuito non potest se ad gratiam præparare. 1. q. 62. 2. o. et 1 2. q. 109. 6. o.

102. Homo potest se præparare ad gratiam, sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei. 1. q. 62. 2 ad 3. et 1 2. q. 109. 6. o.

103. Homo post peccatum non magis indiget gratia Dei quam ante; sed ad plura, s. ad sanandum, et merendum. 1. q. 95. 4 ad 1. et 1 2. q. 108. 2. c. et q. 109. 2. 3. 4. c. et III. q. 61. 2 ad 1.

104. Homo in statu naturæ integræ poterat sine gratia habituali vitare omnia et singula peccata mortalia et venialia, non autem sine auxilio Dei. 1 2. q. 109. 8. c.

105. Homo in gratia existens potest perseverare sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei. 1 2. q. 109. 9. 10. et q. 114. 2. c. et 2 2. q. 137. 4. o.

Homo existens sine gratia, et in peccato mortali, non potest diu persistere, quin ruat in aliud peccatum mortale. 1 2. q. 109. 8. o.

106. Homo sine gratia potest vitare singula peccata mortalia, non autem omnia. 1 2. q. 63. 2 ad 2. et q. 109. 8. o.

107. Quædam sunt peccata mortalia, quæ homo sine gratia nullo modo vitare potest, scilicet quæ directe opponuntur virtutibus theologicis. 1 2. q. 63. 2 ad 2.

108. Homo non potest resurgere a peccato sine auxilio Dei, et gratia habituali. 1 2. q. 109. 7. o. et q. 113. 2. o. et q. 114. 2. c. et 2 2. q. 137. 5 ad 3. et III. q. 86. 3. c.

109. Homo in gratia existens indiget auxilio Dei movente ad recte agendum, non autem alia gratia habituali. 1 2. q. 109. 9. o.

1. GRATIARUM ACTIO respicit gratiam dantis; ideo ubi est major gratia dantis, ibi debet esse major gratiarum actio recipientis. 2 2. q. 106. 2. c.

2. Gratiarum actio non debetur tantum danti, sed etiam permittenti. 2 2. q. 88. 5 ad 2 et 6. c.

3. Gratificatio, id est, gratiarum actio, facta Deo, est actus religionis. 2 2. q. 106. 1 ad 1.

1. GRATITUDO seu gratia est virtus specialis, reddens gratiam benefactori. 1 2. q. 60. 3. c. et 2 2. q. 106. 1. o. et q. 107. 1. c.

2. Gratitude, ingratitudo, datio beneficii, clementia, et misericordia, non sunt proprie ad seipsum. 2 2. q. 106. 3 ad 1.

3. Ad gratitudinem tria requiruntur: primo quod homo recognoscat beneficium acceptum; secundo quod laudet, et gratias agat; tertio quod retribuât loco et tempore secundum suam facultatem. 2 2. q. 107. 2. c.

4. Vitium duplex opponitur gratitudini, s. per excessum, ut recompensando quibus non debet, vel citius quam debet; et per defectum, scilicet ingratitudo, quæ magis opponitur ei. 2 2. q. 107. 2. c.

1. GRAVE vel leve habent in se principium activum et formale sui motus. 1 2. q. 36. 2. c.

2. Movens per se gravia et levia est generans; sed per accidens, est removens impedimentum. 1. q. 18. 1 ad 2. et q. 105. 2. c. et 1 2. q. 25. 1 ad 2.

3. Locus est causa finalis motus gravium, sed gravitas est unde principium motus. 1 2. q. 36. 2. c.

4. Gravitas per prius inclinat deorsum quam retrahat de loco sursum; sed utrumque convenit per se gravi. 1 2. q. 36. 1. c.

GREGORIUS, propter tristitiam, intermisit expositionem Ezechielis. 1 2. q. 37. 1 ad 3.

GRYPHUS equis et hominibus infestus, significat crudelitatem potentum. 1 2. q. 102. 6 ad 1. co. 2.

1. GUBERNARE est rem ad debitum finem convenienter perducere. 1. q. 103. 1. o. et 2 2. q. 102. 2. c.

2. Gubernatio est executio providentiæ. 1. q. 22. 1 ad 2. et q. 3. c. et 23. 2. c.

3. Angelorum ministerio Deus gubernat homines. 1. q. 110. 1. o.

1. GULA est inordinatus appetitus cibi et potus; ideo semper est peccatum. 2 2. q. 148. 1. 2. 4. o.

2. Gula est vitium capitale, cujus filix sunt quinque, s. inepta lætitia, scurrilitas, immundi-

tia, stultiloquium, et hebetudo mentis. 2 2. q. 148. 5. 6. o.

3. Gula est peccatum mortale tantum si in hoc ponatur ultimus finis, scilicet quod animus sit paratus agere contra legem Dei. 2 2. q. 148. 2. o. et q. 154. 2 ad 6.

4. Excessus cibi scienter contingens ex concupiscentia pertinet ad vitium gulæ, non autem si contingat ex ignorantia. 2 2. q. 148. 1 ad 2.

5. Comedens scienter nociva, vel nimis, in grave nocumentum corporis ex gula, peccat mortaliter. 2 2. q. 141. 6 ad 2. et q. 154. 2 ad 6.

6. Peccatum gulæ est contra tertium præceptum Decalogi. 2 2. q. 148. 2 ad 1.

7. Species gulæ sunt quinque, contentæ in hoc versu: Præpropere, laute, nimis, ardentem, studiosam. 1 2. q. 72. 9. c. ad 3. et 2 2. q. 148. 4. o.

8. Gula est levius peccatum aliis, ratione materiæ et peccantis, propter necessitatem et difficultatem; sed gravatur ex effectibus. 2 2. q. 148. 3. o.

9. Gula aufert omnes virtutes, non ratione sui, sed ratione vitiorum quæ oriuntur ex ea. 2 2. q. 148. 2 ad 4.

10. Hebetudo circa speculabilia maxime procedit ex gula; sed hebetudo circa eligibilia est in omni peccato. 2 2. q. 148. 6 ad 1.

11. De gustu sano et corrupto, in iudicando corporaliter et spiritualiter. 1 2. q. 1. 7. c. et q. 2. 1 ad 1.

GUTTA ultima in multis guttis cavantibus lapidem agit in virtute omnium præcedentium. 2 2. q. 24. 6 ad 2.

II

1. HABERE, licet non sit actio, significatur tamen per modum actionis. 1 2. q. 49. 1. c.

2. Habere dicimur id quo libere uti, vel frui possumus cum volumus: ideo personæ vel essentia Dei habentur a sola creatura rationali, cum videlicet sit per donum Dei particeps divini Verbi, et procreantis amoris, ut possit libere Deum vere cognoscere, et recte amare, quod etsi dono habeatur a solo Deo, sic tamen habetur ut sit illius, cui donatur, et ideo possit eo uti cum velit. 1. q. 33. 1. c. et q. 43. 3. c.

3. Habere, secundum quod dicitur respectu cuiuscunque quod habetur, commune est ad diversa genera. 1 2. q. 49. 1. o.

HABILITAS est medium inter potentiam vel subjectum, et actum seu formam. 1. q. 48. 4 ad 2.

1. HABITUS proprie est forma permanens, vel est qualitas informans aliquam potentiam, vel principium eliciens actum. 1 2. q. 49. 1. o. et 2 2. q. 171. 2. c. a.

2. Habitus est qualitas, de difficili mobilis, qua homo potest uti cum voluerit, reddens operationem delectabilem. 1 2. q. 49. 2 ad 3.

3. Mobile de facili vel difficili non sunt differentie essentialis habitus et dispositionis, sed ponuntur pro eis. 1 2. q. 49. 2 ad 3.

4. Habitus est secundum quem ad aliquid nos habemus bene vel male. 1. q. 83. 1. c. et 1 2. q. 49. 1. c. et 2. c. ad 1.

5. Idem habitus non se habet quandoque ad bonum, et quandoque ad malum, sed bene eadem potentia. 1 2. q. 49. 4 ad 3. et q. 54. 3. o.

6. Habitus non est dispositio objecti ad potentiam, sed e converso. 1 2. q. 51. 4 ad 1.

7. De ratione habitus non est respectus ad potentiam, sed ad naturam. 1 2. q. 49. 2. c. ad 1. et 3 ad 2.

8. De ratione habitus est, quod importet habitudinem ad naturam primo et per se, secundum quod convenit, vel disconvenit. 1 2. q. 49. 1. c. ad 1. et 3. o.

9. Habitus distinguuntur specie secundum tria, scilicet secundum principia activa eorum, secundum naturam, et secundum objecta specie differentia. 1 2. q. 54. 2. o. et 3. c. et q. 60. 1. c. et q. 63. 4. c.

10. Habitus distinguuntur specie, in ordine ad naturam dupliciter, vel secundum convenientiam, et disconvenientiam, ut habitus bonus et malus; vel secundum convenientiam ad naturam humanam, et superiorem, ut virtus divina, vel heroica, et humana. 1 2. q. 54. 3. o.

11. Consuetum est apud auctores, ut habitus per actus diffiniant, ponentes actus pro habitibus. 1 2. q. 70. 1 ad 3. et 2 2. q. 58. 1. c. ad 1.

12. Diversi fines proximi diversificant species habitus, licet unus finis ordinetur ad alium finem. 2 2. q. 47. 11 ad 3.

13. Habitus, secundum quod est prædicamentum, importat habitudinem indumenti ad indutum. 1 2. q. 49. 1. c.

14. Habitus, secundum quod est post prædicamentum, est secundum quod homo, vel quæcumque alia res, dicitur aliquid habere; sed habitus prædicamentum dicitur tanquam actio quædam habentis et habiti, sicut est in illis quæ circa nos habemus. 1 2. q. 49. 1. c. ad 2.

15. Habitus religionis est observantia regularis, pertinens ad tria principalia vota, ut signum obligationis. 2 2. q. 186. 7 ad 2. et q. 188. 1 ad 2.

16. Habitus sumitur quadrupliciter, s. pro post prædicamento, pro prædicamento, pro prima specie qualitatis, et pro habitu religionis. 1 2. q. 49. 1. o. et 2 2. q. 186. 7 ad 2. et q. 188. 1 ad 2.

17. Habitus qualitas dicitur dupliciter, s. dispositio potentie ad actum, et dispositio ad naturam. 1 2. q. 49. 3. 4. c. et q. 50. 1. c. ad 1. et 2. c. ad 3. et 3 ad 2. et q. 51. 1. c. et q. 54. 1. 2. c. et q. 82. 1. c.

18. Aliquid dicitur habitus dupliciter, s. essentialiter, id est, id quo quis agit, et contentum habitui; secundo modo qui est in habitu et non in actu, similis est dormienti; non autem primo modo. 1 2. q. 94. 1. c.

19. Habitus duplex, s. naturalis, et infusus a Deo. 1 2. q. 51. 1. 4. o.

20. Habitus homini infunduntur a Deo, duplici ratione, s. ad finem supernaturalem, sicut omnes virtutes gratuitæ; vel ad ostendendam virtutem Dei, ut sanitas et scientia miraculose. 1 2. q. 51. 4. o.

21. Habitus sunt necessarij ad tria, s. ad firmitatem, promptitudinem, et delectationem in opere. 1 2. q. 49. 4. o. et q. 50. 2 ad 3. fi.

22. Quantitas habitus attenditur dupliciter, s. respectu objecti, et subjecti. 2 2. q. 5. 4. c.

23. Habitus proprie non est in Deo. 1 2. q. 49. 4. c.

24. Potentia pure activa non est subjectum alicujus habitus. 1 2. q. 54. 1. c.

25. Habitus cujus subjectum est potentia non importat ordinem ad naturam, sed ad operationem; ideo posterior est quam potentia, sed prior est ea, sicut completum incompleto, et actus quam potentia. 1 2. q. 50. 2 ad 3.

26. Habitus omnes qui sunt in eadem potentia, sunt ejusdem generis, licet differant specie propter differentiam objectorum formalium. 1 2. q. 54. 1 ad 1.

27. Ex actibus habitus infusi non generatur aliquis habitus acquisitus, sed præexistens augeatur seu confirmatur. 1 2. q. 51. 4 ad 3.

28. Habitus intellectuales sunt principaliter in intellectu possibili, secundario autem in sensibus interioribus. 1 2. q. 50. 4. o. et q. 51. 3. c. et q. 53. 1. c. et q. 56. 5. o. et 67. 2. c.

29. Nullus habitus operativus constituitur ex multis, quia est qualitas simplex relata ad multa secundum unum. 1 2. q. 53. 2 ad 1. et q. 54. 4. o.

30. Habitus quilibet habens subjectum corruptibile, et causam habentem contrariam, corrumpitur per se a suo contrario, et per accidens ad corruptionem subjecti, ut habitus corporales. 1 2. q. 53. 1. 3. c.

31. Si loquar de aliqua superiori natura, cujus homo potest esse particeps; sic nihil prohibet, in anima secundum suam essentiam, esse aliquem habitum, s. gratiam. 1 2. q. 50. 1. c.

32. Habitus potest habere ordinem ad actum, id est, ad operationem, et secundum rationem habitus, et secundum rationem subjecti; sed omnis habitus qui est alicujus potentie ut subjecti, primo et principaliter ordinatur ad actum, quia natura et ratio potentie est quod sit principium sui actus, alii vero consequenter ordinantur. 1 2. q. 49. 3. o. et 4. c.

33. In eodem corpore sunt multi habitus, secundum diversos modos partium, quia secundum humores est sanitas; secundum partes similes est fortitudo vel macies, secundum membra vero est pulchritudo. 1 2. q. 54. 1. c.

34. In membris corporis et in potentiis naturalibus, sicut non sunt aliqui habitus operativi, ita etiam nec in potentiis sensitivis. 1 2. q. 50. 5 ad 3.

35. In ipsis etiam interioribus viribus anime sensitivis apprehensivis possunt poni aliqui habitus, secundum quos homo sit bene memorativus, vel cogitativus, vel imaginativus. 1 2. q. 50. 3 ad 3.

36. Habitus ex eadem causa augentur, ex qua generantur, quia generatio habitus est quoddam fundamentum augmenti ejus. 1 2. q. 53. 2. o.

37. Diminutio convenit habitui, non secundum se, sed secundum diversum modum participandi, ex indeterminatione potentie ipsius participantis. 1 2. q. 53. 2 ad 1.

38. Habitus aliquando sic ligatur, quod non potest exire in actum, sicut usus et iudicium

rationis per iram, et scientia per ebrietatem. 1 2. q. 48. 3. o. et 4. o. et q. 54. 1 ad 4.

39. Habens habitum virtutis vel vitii potest non uti eo, et exire in usum contrarium. 1. q. 62. 3 ad 2. et 1 2. q. 52. 3. c. et q. 63. 2 ad 2. et q. 71. 4. o. et q. 78. 2. c. ad 3. et q. 109. 8. c. fi.

40. Nobiles habitus affectivi infusi possunt latere suos possessores, non autem cognoscitivi. 1 2. q. 112. 5 ad 2.

41. Habitus principiorum est naturalis, et datur in creatione quoad lumen, sed acquiritur per sensum quoad determinationem specierum. 1 2. q. 10. 1. c. et q. 51. 1 ad 2. et q. 62. 3. c. ad 1. et q. 63. 1. c.

42. Habitus primorum principiorum sunt nobis naturales. 1 2. q. 91. 2. c. ad 2. et 3. o. et 2 2. q. 5. 4 ad 3. et q. 8. 1 ad 1. et q. 47. 6. o. et 15. c. et q. 49. 2 ad 1. et III. q. 9. 1. c. fi.

43. Non est alius habitus principiorum et conclusionum quæ ex eis elliciuntur, et præcipue circa singularia. 1 2. q. 57. 2 ad 2.

44. Habitus naturales, s. primorum principiorum speculativorum vel practicoorum, non possunt amitti, nec corrumpi. 1 2. q. 53. 1. c.

45. Habitus per discursum causati in intellectu possunt corrumpi per accidens, s. ratione sensuum, et per se, s. a contrario discursu, vel contraria propositione. 1. q. 89. 5. c. et 1 2. q. 53. 1. o.

46. Habitus diminuitur per easdem causas, per quas corrumpitur, quia diminutio est via ad corruptionem. 1 2. q. 53. 2. o.

47. Habitus scientiæ et virtutis diminuuntur et corrumpuntur per solam cessationem actus, non quidem per se, sed per accidens. 1 2. q. 53. 3. o.

48. Habitus non cognoscitur, nisi per actus; et hoc dupliciter, s. inquantum habetur, et per essentiam. 1. q. 87. 2. o. et 1 2. q. 49. 2. o. et 2 2. q. 4. 1. c.

49. Habitus est causa cognoscendi, quasi equivoca, non autem quasi univoca; nec ut cognitus, sed ut quo aliquid cognoscitur; ideo non oportet quod sit notior aliis. 1. q. 87. 2 ad 3. et q. 88. 3 ad 2.

50. Habitus qui est principium operationis est posterior potentia; sed habitus, qui est dispositio ad naturam, est prior potentia. 1 2. q. 50. 2 ad 3.

1. **HEBETUDO** sensus opponitur acuitati ejus, et est debilitas mentis, in consideratione spirituum; et est peccatum, inquantum est voluntaria. 2 2. q. 8. 6 ad 1. et q. 15. 2. o.

2. Existens in gratia non potest pati hebetudinem sensus in iis quæ sunt de necessitate salutis, sed in aliis. 2 2. q. 8. 4 ad 1.

1. **HELLAS** non est raptus in cælum empyreum, sed aerium; et vivit cum Enoch in paradiso terrestri usque ad Antichristum. 1. q. 102. 2 ad 3. et III. q. 49. 5 ad 2.

2. Hellas propter injuriam quæ redundabat in Deum fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendum. 2 2. q. 108. 1 ad 4.

3. Deus per Hellam veritatem respondit nunciis regis, qui mittebantur ad consulendum Deum Acharon. 72. q. 174. 5 ad 4.

HELSEUS maledixit pueros zelo Dei, non autem

livore vindictæ, sicut etiam Helias occidit centum viros. 2 2. q. 108. 1 ad 4.

1. **HÆRESIS** non computatur inter vitia capitalia, nec inter filias eorum. 2 2. q. 10. 1 ad 3.

2. De ratione hæresis sunt duo, s. electio privata disciplinæ, et pertinacia. 2 2. q. 11. 2 ad 3.

3. Hæresis principaliter est circa articulos fidei; secundario autem circa ea quæ sequuntur ex eis. 2 2. q. 11. 2. o.

4. Hæresis principaliter consistit in corde, secundario in ore, sicut et fides. 2 2. q. 11. 2. c.

5. Hæresis et secta sunt idem; et sunt opera carnis, non ratione sui actus, vel finis proximi; sed ratione causæ, scilicet ratione appetitus indebiti finis, vel phantasticæ illusionis. 2 2. q. 11. 1 ad 3.

6. Hæresis nascitur ex superbia, vel ex concupiscentia commodi temporalis. 2 2. q. 11. 1 ad 2. et ad 3.

7. Corruptio rectæ æstimationis circa fidem, vel bonos mores in universali, facit hæresim; non autem in particulari, propter passionem. 2 2. q. 162. 4 ad 1.

8. Opinari contrarie de pertinentibus principaliter ad fidem inducit hæresim, non autem de aliis, nisi consideretur, vel determinetur, quod pertinent ad fidem. 1. q. 32. 4. o. et 2 2. q. 11. 2 ad 3.

9. Exponens sacram Scripturam, in contrarium ei quod per Spiritum sanctum est revelatum, est hæreticus. 1. q. 1. 10. c. fi. et 2 2. q. 11. 2 ad 2.

10. Quicumque resistit auctoritati Romanæ Ecclesiæ hæresim incurrit. 2 2. q. 11. 2 ad 3.

11. Ex verbis inordinate prolatis incurrit hæresis, secundum Hieronymum. 1. q. 31. 2. c. et 2 2. q. 11. 2 ad 2. et III. q. 16. 8. c.

12. Hæresis est necessaria et utilis Ecclesiæ per accidens tantum, s. ratione probationis, et ratione exercitii. 2 2. q. 11. 3 ad 2.

13. Hæretici possunt ordinare, non autem dare executionem. 2 2. q. 39. 3. o. et III. q. 64. 9 ad 2.

14. Hæretici non possunt absolvere, quia non habent jurisdictionem, nec dant gratiam. 2 2. q. 39. 3. o.

15. Si aliqui, post abjurationem erroris, deprehensi fuerint in abjuratam hæresim recidisse, sæculari iudicio sunt relinquendi secundum decretalem, super eo, de hæ. in VI. 2 2. q. 11. 3. c. et 4. b. ad 1. et q. 31. 2 ad 3.

16. Alii autem infideles qui nunquam fidem acceperunt, conversi ad fidem nondum ostendunt aliquod signum inconstantis circa fidem, sicut hæretici relapsi; et ideo non est similis recipiendi ratio de utrisque. 2 2. q. 11. 4 ad 3.

17. Simples nescientes articulos fidei non condemnantur pro hæreticis, sed quia pertinaciter defendunt contraria articulorum. 2 2. q. 2. 6 ad 2 et ad 3.

18. Hæretici non debent tolerari, nisi primo velint resipiscere. 2 2. q. 11. 3. o.

19. Firmi in fide possunt corpore conversari cum hæreticis, ut eos convertant, non tamen in divinis. 2 2. q. 10. 9. c. fi.

20. Hæretici præsumunt iuste occidi in iudicio sæ-

culari, et rebus suis privari, etiam si alios non corrumpant, magis quam rei crimine læsæ majestatis, vel quam eudentes falsam monetam. 2 2. q. 10. 8. o. et q. 11. 3. c.

21. Hæretici relapsi recipiuntur semper ad poenitentiam, non autem ad dignitates. 2 2. q. 11. 4. o.

22. Ecclesia post primam vel secundam correctionem tradit hæreticos judicio sæculari: unde in judicio Dei semper recipiuntur redeuntes; quia Deus scrutator est cordium, et vere redeuntes cognoscit; sed hoc Ecclesia imitari non potest: præsumit autem eos non vere reverti, qui cum recepti fuissent, iterum sunt relapsi; et ideo eis viam salutis non denegat, sed a periculo mortis eos non tuetur. 2 2. q. 11. 3. c. et 4. c. ad 1.

23. Hæresis per se opponitur fidei, schisma vero unitati charitatis; ideo non sunt idem, sed secundum disponit ad primum; et omnis hæreticus est schismaticus, non autem e converso. 1 2. q. 39. 1 ad 3.

24. Hæresis Sabellii, quod Deus Pater est Filius natus de Virgine, et quod est Spiritus sanctus, secundum quod creaturam rationalem sanctificat, reprobatur. 1. q. 27. 1. c. et q. 28. 1. 3. b. et q. 31. 2. c.

25. Ecclesia contra Sabellium confitetur communicabilitatem, numerum, ordinem, consortium et distinctionem; et negat singularitatem, unicum, confusum et solitudinem. 1. q. 31. 2. c.

26. Hæresis Arii, quod Filius Dei est minor Patre secundum divinitatem, et quod est creatura. 1. q. 27. 1. c. et q. 31. 2. c. et q. 32. 1. ad 1. et q. 34. 1 ad 1. et q. 41. 2. c. et q. 42. 1. c. ad 2. et q. 65. 1. c. et III. q. 10. 2 ad 1. et q. 12. 2 ad 3. et q. 16. 8. 2. c. et q. 20. 1 ad 1.

27. Ecclesia contra Arium confitetur unitatem, simplicitatem, similitudinem et æqualitatem, et negat diversitatem, differentiam, separationem, alienitatem, discrepationem et disparitatem. 1. q. 31. 2. c.

28. Hæresis Arii et Origenis, quod personæ divinæ differunt essentialiter. 1. q. 32. 1 ad 1. et q. 34. 1 ad 1.

29. Hæresis Origenis, quod Verbum Dei non est Deus essentialiter, sed participative. 1. q. 34. 1 ad 1.

30. Quod anima Christi cum aliis spiritualibus creaturis fuit creata ante corpora, et a Verbo assumpta, et in fine unita corpori. 1. q. 90. 4. c. et q. 118. 3. o. et III. q. 6. 3. c.

31. Quod animæ sunt unitæ diversis corporibus propter diversa peccata. 1. q. 23. 5. c. et q. 47. 2. c. ad 3. et q. 65. 2. c. et q. 75. 7. c. et q. 90. 4. c. et q. 118. 3. c. et 2 2. q. 164. 1 ad 4.

32. Quod beatitudo terminabitur. 1. q. 64. 2. c. et 2. q. 5. 4. c.

33. Quod poena dæmonum et aliorum damnatorum terminabitur. 1. q. 64. 2. c.

34. Hæresis Manichæi, quod principia sunt duo: unum bonorum, et spirituum tantum, scilicet Deus; alterum malorum, et corporaliū, scilicet diabolus. 1. q. 8. 3. c. et q. 85. 1. c.

35. Quod Deus est corpus, et lux infinita; et quod Christus est iste sol visibilis. 1. q. 90. 1. c.

36. Quod diabolus naturaliter est malus. 1. q. 63. 5. c. principio.

37. Quod quædam animæ sunt ex substantia Dei. 1. q. 90. 1. b. et c.

38. Quod caro hominis non est bona, nec est a Deo, sed est a diabolo. 2 2. q. 25. 5. c.

39. Hæresis ejus est gravior secundum genus quam idololatria. 2 2. q. 10. 6. c. et q. 94. 3 ad 4.

40. Hæresis ejus, et Montani, et Priscillæ, quod promissio Spiritus sancti non fuit completa in apostolis, sed in eis; ideo negant Actus apostolorum. 1 2. q. 106. 4 ad 2.

41. Hæresis Pelagii quod omnia præcepta Dei servari possunt sine gratia. 1 2. q. 100. 10 ad 3. et q. 109. 4. b.

42. Quod principium bene operandi est ex nobis, sed consummatio est ex Deo. 1. q. 23. 5. c. et 2 2. q. 6. 1. c.

43. Quod pueri non contrahunt peccatum originale, sed baptizantur propter regnum Dei. 1 2. q. 81. 1. c.

44. Quod matrimonium æquatur virginitati. 2 2. q. 152. 4. o. et q. 186. 4. c. fi.

45. Quod Maria non est mater Dei. III. q. 35. 4. o.

46. Hæresis Eutychetis, quod in Christo est tantum una natura composita ex natura divina et humana. III. q. 2. 6. c. et q. 18. 1. c.

47. Quod corpora resurgentium et Christi non erunt palpabilia, sed erunt ut ventus. III. q. 54. 3. c.

48. Hæresis Hebionis, quod Christus conceptus est ex semine viri. III. q. 23. 1. c.

49. Hæresis Hebionis, Cherinti, Photini et Pauli Samosatani, quod Christus non fuit ante matrem, sed purus homo meruit deitatem. III. q. 2. 11. c. et q. 16. 1. c. et q. 28. 1. c. et q. 34. 1 ad 1. et q. 35. 4. c. et q. 66. 9 ad 3.

50. Hæresis Juliani et Gallani, quod corpus Christi non fuit corruptum, id est mortuum. III. q. 50. 5. c.

51. Hæresis Helvidii, quod mater Christi non mansit virgo post partum. III. q. 23. 3. c. ad 1.

52. Hæresis Eunomii, quod Filius Dei est omnino dissimilis Patri. 1. q. 42. 1 ad 2.

53. Hæresis Nazæeorum, quod fides Christi sine operibus legis non sufficit ad salutem. III. q. 74. 4. c. fi.

54. Hæresis abbatis Joachim, quod essentia generat essentiam, sicut Deus generat Deum. 1. q. 39. 5. c.

55. Hæresis Simonis magi, quod gratia Spiritus sancti est venalis, et quod mundus est factus a quadam superna virtute, non autem a Deo. 2 2. q. 100. 1 ad 1.

56. Sanctos non orare, nec posse nos juvare, est hæreticum, et est hæresis Vigilantiæ. 2 2. q. 83. 11. c.

57. Hæresis Montani, quod prophetæ non habebant lumen judicandi, sed erant arreptitii. 2 2. q. 173. 3. c. ad 4.

58. Hæresis Vigilantiæ impugnantis voluntariam paupertatem, et quatuor modos ejus, ut s. de pretio possessionum venditarum omnes communiter vivant, ut de possessionibus communibus

vivant, ut de labore manuum vivant, ut de iis quæ ab aliis inferuntur, communiter vivant. 2 2. q. 186. 3 ad 6. et 4. c. fi.

59. Hæresis Novatianorum, quod peccans post baptismum non potest resurgere ad gratiam per penitentiam. 2 2. q. 20. 2 ad 3. et III. q. 84. 10. c.

60. Hæresis Cataphrigarum qui non baptizant in nomine trium Personarum, sed in commemoratione mortis Christi, quem dicunt esse purum hominem, et non Deum; et Spiritum sanctum dicunt esse Montanum. III. q. 66. 8. c. et 9. ad 3.

61. Deum non esse auctorem omnium bonorum, est hæreticum. I. q. 65. 1. c.

62. In Deo esse compositionem, vel accidens, vel aliquid præter Deum esse æternum, est hæreticum. I. q. 61. 2. c.

63. Angelos, vel aliquid aliud, præter Deum, fuisse ab æterno, est hæreticum. I. q. 61. 2. c.

64. Quod angeli creent aliquid, est hæreticum. I. q. 90. 3. c. et 1 2. q. 3. 7 ad 2.

65. Opinio ponens angelos non habere cognitionem singularem, est hæretica, et sacra Scripturæ contraria. I. q. 57. 2. c.

66. Prima opinio Nestorii et Dioscori, quam recitat Magister in tertio sententiarum, distinctione sexta, s. quod in Christo sunt duæ hypostases, seu duo supposita, est hæretica. III. q. 2. 3. 6. c. et q. 4. 3. c.

67. Beatam Mariam non esse matrem Dei, est hæreticum. III. q. 35. 4. c.

68. Hæresis negantium providentiam Dei, de his inferioribus; et aliæ duæ, s. quod Deus non creavit ista corporalia, et quod primæ creaturæ creaverint alias. I. q. 8. 3. c.

69. Aliquid esse falsum in sacra Scriptura, est hæreticum. 1 2. q. 110. 3 ad 1.

70. Non esse peccatum illud quod est contra præceptum Dei, est hæreticum. III. q. 64. 9. ad 1.

71. Fornicationem non esse peccatum, est hæreticum. 1 2. q. 103. 4 ad 3. fi. et 2 2. q. 162. 4. ad 1.

72. Episcopum non differre a sacerdote, est hæreticum. 2 2. q. 184. 6 ad 1.

HERODES peccavit servando iuramentum puellæ saltanti. 2 2. q. 89. 7 ad 2.

HERODIUS significat veloces pedes ad effundendum sanguinem. 1 2. q. 102. 6 ad 1. et co. 3.

1. HEROICUM non differt a virtute communi, nisi secundum modum perfectiorem. III. q. 7. 2. ad 2.

2. Virtutes heroicæ sunt dona Spiritus sancti. 1 2. q. 68. 1 ad 1. et 2 2. q. 159. 2 ad 1.

1. HIERARCHIA est divinus ordo, secundum scientiam et actionem, in assimilatione Dei. I. q. 108. 1. c.

2. Hierarchia est ordo, id est, relatio inter diversos gradus; non autem ut dicit unum gradum. I. q. 108. 2 ad 1.

3. In divinis personis non est hierarchia, nec principatus, nec ordo, nec actio hierarchica. I. q. 108. 1. c.

4. Actio hierarchica triplex, scilicet illuminatio, purgatio et perfectio. I. q. 198. 1. c. fi.

5. Omnes homines sunt unius hierarchiæ, quia sunt ejusdem speciei. I. q. 108. 1 ad 3.

Hoc aliquid sumitur dupliciter, s. pro subsistenti, et pro completo. Primum repugnat accidenti, secundum vero parti. I. q. 75. 2. ad 1.

1. HOMICIDIUM semper est peccatum, quia addit inordinationem actus supra occisionem hominis. 1 2. q. 100. 8 ad 3.

2. Homicidium tenet secundum locum in pœnis, et inter peccata in proximum. 1 2. q. 100. 6. c. fi. et 2 2. q. 13. 3 ad 1. et q. 73. 3. c. et q. 154. 3. o.

3. Si aliquis credit se posse facere homicidium et velit facere, et postea adimatur ei potestas, nihilominus voluntas homicidii in eo manere potest, ut velit fecisse, vel velit facere si posset. I. q. 64. 2 ad 3. et 1 2. q. 20. 5. o.

1. HOMO habet quod sit homo, ex parte intellectiva. I. q. 85. 3 ad 4. et 5. 3. et 2 2. q. 155. 1. ad 3. et III. q. 19. 2. c.

2. Homo interior est pars intellectiva; sed homo exterior est pars sensitiva cum corpore. I. q. 75. 4 ad 1. et 2 2. q. 25. 7. c.

3. Homo sortitur speciem ex hoc, quod habet intellectum. 1 2. q. 31. 7. c. et q. 110. 4 ad 3. et ad 4. et 2 2. q. 179. 1 ad 2.

4. A ratione homo habet quod sit homo. Et homo est quod habet rationem in natura sensitiva. 1 2. q. 31. 7. c. et q. 110. 4 ad 3. et ad 4. et 2 2. q. 155. 1 ad 2. et q. 179. 1 ad 2.

5. Aliquid convenit homini inquantum homo dupliciter. Primo quia natura hominis est causa ejus. Secundo quia est receptiva ejus. III. 24. 2 ad 2.

6. Anima, caro et os sunt de ratione hominis; sed hæc sunt de ratione hujus hominis. I. q. 3. 3. c. et q. 29. 2 ad 3. et q. 33. 2. c. et q. 44. 3 ad 2. et q. 75. 4. c. et q. 85. 1 ad 2. et q. 119. 1. c.

7. Homo significat habens humanitatem, et suppositum determinatum in natura speciei, non autem in singularitate. I. q. 12. 4. c. et 3. q. 4. 3. c. et ad 2.

8. Homo non excludit ea quæ sunt in natura hominis, sed humanitas excludit quicquid non est de essentia ejus. 1 2. q. 51. 1 ad 1. et q. 110. 4 ad 4.

9. Homo duplex, s. homo verus, et homo phantasticus. III. q. 5. 2. o. et q. 36. 4 ad 3. et q. 40. 2 ad 3. et q. 41. 3. c. et q. 43. 3. o.

10. Homo est naturaliter politicus, id est, socialis. I. q. 96. 4. c. et 1 2. q. 9. 4. c. et 2 2. q. 109. 3 ad 1. et q. 114. 2 ad 1. et q. 129. 6 ad 1. et III. q. 65. 1. c.

11. Homo habet staturam rectam quadruplici ratione, s. ut cognoscere possit celestia: ut inferiores vires liberius suas operationes habeant, et quia utilitas manuum aliter cessaret, et cibum ore caperet. I. q. 91. 3 ad 3.

12. Homo abundat in calore cordis, ut sit staturæ rectæ. I. q. 91. 3 ad 1.

13. Unus homo numero dicitur dupliciter, s. unitate naturæ, et unitate personæ. III. q. 3. 6 ad 1. et 7 ad 2.

14. Homo assimilatur Deo secundum triplicem similitudinem, s. quæ fundatur super propor-

tionem, super communem qualitatem et super receptionem. i. q. 3. 1 ad 2. et q. 4. 3. o. et q. 91. 4 ad 1. et ad 2. et q. 93. o. et 22. q. 64. 1. o.

15. Homo dicitur minor mundus, quia est compositus ex omni creatura totius mundi. i. q. 91. 1. c. et q. 96. 2. c. et 12. q. 17. 8 ad 2.

16. Homo habet superius et inferius, sicut in toto mundo. Plantæ vero, in oppositum. Sed bruta medio modo. i. q. 91. 3 ad 3.

17. Homo præest et dominatur naturaliter bestiis et pecoribus et universæ creaturæ quæ non est ad imaginem Dei. i. q. 93. 3. c. et 22. q. 64. 1. o. et 11. q. 36. 7 ad 1.

18. Hominem lapsus oportuit reparari, et non angelum. i. q. 64. 2. o. et 12. q. 80. 4. ad 3. et 11. q. 4. 1. c. ad 3. et q. 6. 2 ad 2. et q. 46. 1 ad 4. et q. 86. 1. c.

19. Homo debuit ultimo fieri, quia est perfectissimum omnium animalium. i. q. 3. 1 ad 2. et q. 4. 3. o. et q. 91. 4 ad 1. et ad 2. et q. 93. o.

20. Homo dicitur rationalis, quia intelligit cum discursu; angelus vero dicitur intellectualis, quia sine discursu intelligit. i. q. 58. 3. c. et 12. q. 5. 1 ad 1.

21. Illud hominis, quo cæteris animalibus antepositur, non est aliquid corporale, vel corporalis forma, sed est intellectus; ratio autem in homine habet locum dominantis, et non locum subiecti domino. i. q. 96. 1. 2. c.

22. Idem iudicium est de homine sequente operationes sensitivas, et de aliis animalibus. 12. q. 10. 3. c. et 22. q. 64. 2 ad 3.

23. Sensus interiores magis vigent in homine quam in cæteris animalibus. i. q. 91. 3 ad 1.

24. Homo habet pejorem auditum, olfactum et visum quam aliqua bruta; sed habet tactum optimum. i. q. 76. 5. c. et q. 91. 3 ad 1.

25. Quilibet homo dupliciter considerari potest, scilicet ut singularis persona et ut pars vel membrum alicujus communitatis, et utroque modo convenit ei aliquis actus, scilicet primo secundum quod est quædam persona singularis; et sic ad eum pertinet ille actus quem proprio arbitrio et per seipsum facit. Alio modo secundum quod est pars alicujus collegii; et sic potest ad eum pertinere aliquis actus, quem nec per seipsum, nec proprio arbitrio facit; sed qui fit vel a toto collegio, vel a pluribus de collegio, vel a principe collegii, sicut id quod princeps civitatis facit, dicitur civitas facere. Hujusmodi enim collegium reputatur quasi unus homo, ita quod diversi homines, in diversis officiis constituti, sunt quasi diversa membra unius corporis naturalis, ut Apostolus inducit de membris Ecclesiæ. 12. q. 1. 8. o. et q. 3. 8 ad 2. et 22. q. 39. 2 ad 2.

26. Sicut bonum multitudinis est majus quam bonum unius hominis, qui est de multitudine, ita etiam bonum multitudinis ad quod ille unus ordinatur, est minus quam bonum extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur, sicut bonum ordinis exercitus est minus quam bonum ducis. 12. q. 1. 8. o. et q. 3. 8 ad 2. et 22. q. 39. 2 ad 2.

27. Homo consideratur a theologo secundum animam, non autem secundum corpus, nisi respectu animæ; nec specialiter consideratur de

illa, nisi de potentiis apprehensivis et appetitivis. i. q. 75. 78. 84. principio.

28. Non omnis actio hominis dicitur humana, sed tantum actio ejus voluntaria et deliberata. i. q. 76. 1. c. et 12. q. 1. 1. o. et 3. c. et q. 7. 4. c. et q. 10. 1. c. et q. 18. 5. 9. c. et q. 4. 3 ad 3. et 11. q. 19. 2. o.

29. Ista propositio est prius vera, Homo est ens, quam ista, Homo est rationalis, quia omnium perfectiones pertinent ad perfectionem essendi. i. q. 4. 2. c.

HONESTAS est radicaliter in interiori electione; sed figurative est in exteriori conversatione. 22. q. 145. 1 ad 3.

1. HONESTUM idem est quod spiritualis decor et pulchritudo. 22. q. 145. 2. o. et 4. c.

2. Honestum idem est quod honore dignum, et est idem quod virtus. 22. q. 145. 1. o. et 2. c. ad 3. et 3. c.

3. Nomen honesti transfertur ad prosperitatem exteriorum divitiarum, quia, secundum vulgus, faciunt hominem honore dignum. 22. q. 145. 12. et ad 3. et ad 4.

4. Omne bonum honestum ex his duobus procedit, s. ex rectitudine rationis, et ex rectitudine voluntatis. 12. q. 39. 2. c.

5. Regula rationis est radix boni honesti. 12. q. 39. 2 ad 1.

6. Omne honestum est utile et delectabile, et non e converso. Et omne utile est delectabile, et non e converso. 22. q. 145. 3. o.

7. Nihil repugnans honesto est simpliciter et vere utile, sed secundum quid. 22. q. 145. 3 ad 3.

8. Honestum appetitur propter se, appetitu rationali; delectabile autem appetitu sensitivo. 22. q. 145. 3 ad 1.

1. HONOR est cujuslibet virtutis præmium. 22. q. 129. 4. c. ad 1.

2. Honor est testimonium excellentiæ, quæ est in homine, sed maxime secundum virtutem. 12. q. 2. c. et 22. q. 25. 1 ad 2. et q. 63. 3. c. et q. 102. 1. 2. c. et q. 131. 1. c. ad 2. et q. 142. 4. c. et q. 144. 3. c. ad 2. et q. 145. 1. c. ad 3. et 2. ad 2. et 11. q. 25. 1. c.

3. Honor non est sufficiens præmium virtutis, sed ut possibile homini. 12. q. 2. 2 ad 1. et 22. q. 102. 1 ad 3. et q. 104. 1 ad 2. et q. 131. 1 ad 2.

4. Honor est maximum bonum inter bona exteriora. 12. q. 2. 2 ad 1. et 22. q. 102. 1 ad 3. et q. 129. 1. c. et q. 131. 1 ad 2.

5. Honor quoad Deum potest esse in solo corde; sed quoad hominem est in signis exterioribus. 22. q. 103. 1. o.

6. Honor laudabiliter contemnitur, nihil male agendo propter ipsum, et bene appetitur, nihil male agendo contra ipsum. 22. q. 129. 1 ad 3. et q. 131. 1. o.

7. Appetere honorem est peccatum tripliciter, s. si sit supra suam proportionem, vel si non referatur ad Deum, vel si non ad utilitatem, sed propter se. 22. q. 131. 1. c.

8. Omne beneficium impensum proximo pertinet ad quartum præceptum, scilicet de honore parentum. 12. q. 100. 11. c. 1. et 22. q. 32. 5 ad 4. et q. 33. 2 ad 2.

9. Quicquid pertinet ad redditionem debiti cuiuscumque, intelligitur mandari quarto præcepto, s. de honore parentum. 2 2. q. 122. 5 ad 2.

10. Longævitas vitæ promittitur honorantibus parentes; privatio autem vitæ inhonorantibus. 2 2. q. 32. 5 ad 4. et q. 122. 5 ad 4.

11. Honor respicit proprium bonum honorati; ideo diversificatur specie secundum diversa bona singulorum, non autem amor, quia respicit bonum in communi. 2 2. q. 25. 1 ad 2.

12. Honor est propter se, et in se; sed laus ordinatur ad aliud, ideo honor est excellentior laude. 2 2. q. 103. 1 ad 3.

13. Honor est in omni signo exteriori, et est respectu finis; sed laus est tantum in verbis, et est respectu eorum quæ sunt ad finem. 2 2. q. 103. 1 ad 3.

14. Gloria non est honor, sed est effectus honoris et laudis. 2 2. q. 103. 1 ad 3. et q. 132. 2. c. et 4 ad 2. et q. 145. 2 ad 2.

15. Reverentia non est honor, sed est motivum honorantis, et est finis honoris, inquantum s. aliquis ad hoc honoratur, ut in reverentia habeatur ab aliis. 2 2. q. 103. 1 ad 1.

16. Honor vituperio, seu exprobrationi opponitur. 2 2. q. 142. 4. c. et q. 144. 2. c. ad 2. et 3. c.

17. Honor debetur alicui ratione excellentiæ, et honor diversus, secundum diversitatem excellentiæ. 2 2. q. 81. 4. o. et q. 94. 2. c. et III. q. 25. 1. c.

18. Honor proprie debetur soli virtuti: excellentiæ autem bonorum exteriorum debetur secundum æstimationem vulgi. 2 2. q. 63. 3. c. et q. 130. 2 ad 3. et q. 144. 2. c. ad 2. et q. 145. 1 ad 2 et 4. et 3 ad 2. et q. 186. 7 ad 4.

19. Virtus honoratur, inquantum est appetibilis propter se; sed laudatur, inquantum est appetibilis propter aliud. 2 2. q. 145. 1 ad 2.

20. Eorum quæ honorantur præter virtutem, aliqua sunt supra eam, s. Deus, et beatitudo; aliqua infra eam, inquantum adjuvant ad opera virtutum, ut nobilitas, potentia, et divitiæ. 2 2. q. 145. 1 ad 2.

21. Secundum veritatem, solus bonus est honorandus; bonus autem est aliquis secundum virtutem. 2 2. q. 145. 1 ad 2.

22. Honor debetur soli subsistenti toti; sed ratio et causa honoris potest esse aliquid ejus non subsistens, s. pars vel accidens. 2 2. q. 103. 4 ad 3. et III. q. 25. 1. o. et 2. c.

23. Major honor debetur justitiæ, et fortitudini, propter excellentiam majoris boni; temperantiæ vero propter cohibitionem turpiorum. 2 2. q. 145. 4 ad 3.

24. Honor debetur alicui dupliciter, scilicet vel ratione sui, vel ratione alterius. Primum convenit tantum agenti per electionem, scilicet personæ; secundum vero convenit omni quod est aliquid ejus, scilicet parti, et naturæ, et accidenti. 2 2. q. 103. 4 ad 3. et III. q. 25. 1. o. et 2. c.

25. Aliqui honorantur quadrupliciter, s. vel propter virtutem propriam, ut virtuosus; vel propter virtutem alterius, s. Dei seu communitatis, ut superiores; vel propter signum virtutis,

ut senes; vel propter participationem divinæ bonitatis, ut domini et parentes. 2 2. q. 63. 3. o. et q. 145. 1 ad 2.

26. Honor debetur superioribus, ratione excellentiæ; cultus autem consistens in obsequio obedientiæ et beneficii debetur ratione gubernationis. 2 2. q. 102. 2. o.

27. Honor et cultus debetur omnibus prælatis suis, ex debito legali, aliis autem in dignitate constitutis, ex debito morali. 2 2. q. 192. 2 ad 2.

28. Malis prælatis debetur honor, inquantum gerunt vices Dei, vel communitatis. 2 2. q. 63. 3. o. et q. 103. 1 ad 2.

29. Constitutis in dignitate debetur honor, ratione excellentiæ; timor autem, ratione potestatis; obedientia vero et tributum ratione gubernationis. 2 2. q. 102. 2 ad 3.

30. Honor debetur parentibus, inquantum hujusmodi; subsidium vero et alia debentur eis ratione indigentæ; quæ tamen omnia intelliguntur in quarto præcepto, s. de honore parentum. 2 2. q. 101. 2. o. et q. 106. 3. c. et q. 122. 5 ad 3. et q. 189. 6. c. ad 1.

31. Divites non sunt honorandi solo intuitu divitiarum, sed ratione majoris loci in communitate. 2 2. q. 63. 3. n.

32. Demones sunt pro inimicis habendi, magis quam honorandi. 2 2. q. 103. 2 ad 2.

33. Creatura irrationali secundum se non debetur ab homine aliqua subjectio vel honor; sed est homini naturaliter subjecta. 2 2. q. 103. 4 ad 3. et III. q. 25. 3 ad 3. et 4. 5. c.

HUMIDUM radicale est totum illud, in quo fundatur virtus speciei, quod perditum non potest restaurari. Nutrimentale autem est quod nondum habet perfectam naturam speciei, sed est in via, ut sanguis et hujusmodi. I. q. 119. 1 ad 3.

1. HUMILITAS est virtus, qua refrenatur animus, ne immoderate tendat ad alta. 2 2. q. 160. 2. c. et q. 161. 1. o. et 2. 4. c.

2. Humilitas præcipue videtur importare subjectionem hominis ad Deum. 2 2. q. 161. 2 ad 3. et q. 162. 5. c.

3. Aristoteles non tractavit de humilitate, quia humilitas est principaliter respectu Dei; Aristoteles autem consideravit de virtutibus, respectu vitæ civilis. 2 2. q. 161. 1 ad 5.

4. Ad humilitatem pertinet considerare proprios defectus, ne se extollat, non autem contemnere dona Dei in se, sed ad ingratitudinem; ex quo sequitur accidia. 2 2. q. 35. 1 ad 3. et q. 161. 3. c.

5. Gradus humilitatis sunt duodecim, secundum beatum Benedictum, s. corde et opere semper humilitatem ostendere, defixis in terram aspectibus; ut pauca verba et rationabilia loquatur aliquis, non clamorosa voce, ut non sit facilis aut promptus in risum; taciturnitas usque ad interrogationem; tenere quod habet communis monasterii regula; credere et pronunciare se omnibus viliozem, ad omnia indignum et inutilem se confiteri et credere; confessio peccatorum; pro obedientia in duris et asperis patientiam amplecti, ut cum obedientia se subdat majori; ut voluntatem propriam non delectetur im-

plere; ut Deum timeat, et memor sit omnium quæ præcepit. 2 2. q. 161. 6. o. et q. 162. 4 ad 4.

6. Sed secundum Anselmum sunt septem, s. contemptibilem se esse cognoscere, de hoc dolere, hoc confiteri, hoc persuadere, s. ut hoc velit credi, ut patienter sustineat hoc dici, ut patiatu[r] contemptibiliter se tractari, ut hoc amet. 2 2. q. 161. 6. ar. 3. et c.

7. Secundum glossam vero sunt tres gradus, s. subdere se majori et non præferre se æquali qui est sufficiens; subdere se æquali, nec præferre se minori, et hic dicitur abundans; et subesse minori, in quo est omnis iustitia. 2 2. q. 161. 6. ar. 4. c.

8. Humilitas triplex, s. pœnosa ab extrinseco, stulta ex ignorantia propriæ dignitatis, et virtus ex cognitione sui. 2 2. q. 161. 1 ad 1.

9. Virtus humilitatis est principaliter circa interiorum motum; quæ autem est secundum signa exteriora per fictionem, est magna superbia. 2 2. q. 161. 1 ad 2. et 2 ad 4. et 3 ad 3.

10. Tendere in magna supra se, ex confidentia propriarum virium contrariatur humilitati, non autem si ex confidentia Dei. 1. prol. 2 2. q. 129. 3 ad 4. et q. 161. 2 ad 2. et 6 ad 1.

11. Humilitas est essentialiter in appetitu, s. subjective; sed cognitio proprii defectus est regula ejus. 2 2. q. 161. 2. o. et 6. c. et q. 162. 3 ad 2.

12. Humilitas est in irascibili subjective. 2 2. q. 161. 4 ad 2.

13. Humilis nihil audit mirabilius quam suam excellentiam. III. q. 30. 4 ad 1.

14. Vere humilis reputat se deterio[re]m aliis, non quidem quoad actum exteriorum, sed timens ne per superbiam gravius peccet in his, quæ bene agere videtur. 2 2. q. 161. 6 ad 1.

15. Quilibet per humilitatem debet secundum illud quod suum est, se subicere cuilibet proximo, secundum illud quod Dei est in eo. 2 2. q. 161. 3. o. et 6 ad 1.

16. Humilitas convenit omni homini, etiam Christo, secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem. 2 2. q. 161. 1 ad 4.

17. Christus humiliavit se quadrupliciter, s. ad passionem et mortem, ad sepulcrum et infernum, ad confusionem et opprobria, et sub hominibus: ideo quadrupliciter meruit exaltari, s. per resurrectionem, ascensionem, sessionem ad dextram Patris cum manifestatione divinitatis ejus, et per judicariam potestatem. III. q. 49. 6. c. et q. 53. 1. c. et q. 54. 2. c. et q. 39. 3. o. et 6. c.

18. Humilitas post virtutes theologales, et intellectuales, et post justitiam, præcipue legalem, est potior cæteris. 2 2. q. 161. 5. o.

19. Superabundantia magis opponitur humilitati quam defectus, quia magis reprimi spem vel fiduciam quam utatur; sed fortitudo e converso respectu audaciæ. 2 2. q. 161. 2 ad 3.

20. Humilitas et magnanimitas conveniunt in materia, et differunt in modo. 2 2. q. 161. 4 ad 3. et q. 162. 1 ad 3.

21. Humilitas refrenat præsumptionem ex reverentia Dei, sed magnanimitas firmat animum contra desperationem, ex adeptione proprii boni. 2 2. q. 161. 2 ad 3 et q. 162. 1 ad 3.

22. Humilitas deprimens ad infima, et magnanimitas impellens animum ad magna, non opponuntur, quia utrumque fit recta ratione. 2 2. q. 129. 3 ad 4. et q. 161. 1. c. ad 3. et 2 ad 3.

23. Magnanimus reputat se dignum magnis, ex dono Dei, et contemnit alios, inquantum deficiunt, humilis autem e converso. 2 2. q. 129. 3 ad 4.

24. Humilitas reprimi[t] spem, 1. spiritum ad alta tendentem. 2 2. q. 161. 4. c.

HYPOCRISIS vitium. 2 2. q. 111. 2 et 3.

HYPOSTASIS quid sit. 1. q. 29. 2 ad 3.

HYRUS significat Christum, propter similitudinem carnis peccati, Agnus propter innocentiam, Aries propter principium. 1 2. q. 102. 3 ad 2.

H vel I, littera longa in Græco. 1 2. q. 58. 1. c.

I et J.

1. JACOB emens primogenita non peccavit, quia erant sua; sed Esau vendens ea peccavit per simoniam. 2 2. q. 100. 4 ad 3.

2. Jacob non est mentitus, dicens se esse Esau; quia mystice dixit se esse Esau primogenitum Isaac; quia primogenita illius de jure ei debebantur, vel propter mysterium, quia videlicet minor populus, scilicet gentiliū, substituendus erat in locum primogeniti, s. in locum Judæorum. 2 2. q. 110. 3 ad 3.

3. Jacob non vidit Deum per essentiam. 1. q. 12. 11 ad 1. et 2 2. q. 180. 5 ad 1.

4. Jacob vovit habere dominum in Deum, inquantum voluntarie vovit; vel vovit secundum specialem modum; vel dicitur votum large, id est, cognitio obligationis, et non causa ejus. 2 2. q. 88. 2 ad 1.

5. Jacob vovit dare decimas, non quidem ministris, sed ad cultum Dei, ut in sacrificiis. 2 2. q. 87. 1 ad 3.

6. Jacob post contemplationem claudicavit uno pede: quia necesse est quod debilitato amore sæculi, convalescat aliquis ad amorem Dei, secundum Gregorium. 2 2. q. 180. 7 ad 4.

7. Jacob accedens ad ancillas uxorum suarum, non peccavit, quia erant uxores. 2 2. q. 154. 2 ad 3.

JACOBUS ex instinctu vel revelatione Dei, fecit per dæmones adduci ad se Hermogenem. 2 2. q. 90. 1. c. et 2. c. fi.

1. JACTANTIA est per quam quis se extollit supra id quod in se est; secundario autem, supra id quod de eo alii opinantur. 2 2. q. 110. 2. c. et q. 112. 1. c.

2. Jactantia quoad actum exteriorum est species mendacii; sed quoad arrogantiam interiorum, est species superbiæ. 2 2. q. 132. 5 ad 1. et q. 162. 4 ad 2.

3. Jactantia est peccatum mortale tripliciter, s. quando est contra gloriam Dei, vel contra honorem proximi, vel ex inani gloria, vel superbia, vel cupiditate mortalibus. 2 2. q. 112. 2. o.

4. Jactantia est ex superbia, tanquam ex causa motiva, et aliquando ex vanitate, ex inani gloria autem, ut ex fine. 2 2. q. 112. 1 ad 2. et q. 132. 5 ad 1. et q. 162. 4 ad 2.

5. Opulentia seu divitiæ causant jactantiam et superbiam dupliciter, scilicet occasionaliter, et per modum finis. 2 2. q. 112. 1 ad 3.

6. Jactantia proprie opponitur secundum speciem actus veritati, non autem secundario. 2 2. q. 112. 1. o.

1. IDEA est forma exemplaris, qua res fiunt et cognoscuntur, quæ est in mente artificis. 1. q. 15. o. et q. 44. 3. c.

2. Idea græce, forma latine dicitur: ideo per ideas, formæ aliarum rerum per se existentes intelliguntur. 1. q. 15. 1. o.

3. Idea in Deo non est aliud quam essentia divina. 1. q. 15. 1 ad 3. et q. 44. 3. c. et 2 2. q. 173. 1. c.

4. Essentia Dei, ut essentia, non est idea, sed ut similitudo, vel ut ratio rei intellecta. 1. q. 15. 2 ad 1.

5. Essentia Dei non habet rationem ideæ, respectu Dei, sed respectu aliorum, quia est principium operativum aliorum, non autem Dei. 1. q. 15. 1 ad 2.

6. Idea, secundum veritatem et secundum Platonem, est principium cognitionis et generationis. 1. q. 15. 1. 3. c.

7. Idea operati in mente artificis est sicut id quod intelligitur, non autem sicut species qua intelligitur. 1. q. 15. 2. c. ad 2.

8. Ideas esse, est necessarium. 1. q. 15. 1. o. et q. 44. 3. o.

9. Ideæ sunt tantum in mente Dei, et non extra, contra Platonem. 1. q. 15. 1 ad 1. et q. 44. 3 ad 2. et ad 3. et ad 4.

10. Respectus idearum non sunt reales, sed sunt intellecti a Deo, et tantum in Deo. 1. q. 15. 2 ad 4. et q. 23. 4 ad 3. et q. 44. 3. c. et 2 2. q. 173. 1. c.

11. Respectus idearum causantur tantum ab intellectu Dei, comparante essentiam suam ad res. 1. q. 15. 2 ad 3.

12. Ideæ sunt æternæ. 1. q. 6. 4. c.

13. Ideæ in mente Dei sunt plures, secundum quod Deus intelligit, essentiam suam esse multipliciter imitabilem a creaturis. 1. q. 15. 2. o. et q. 44. 3. c. et q. 47. 1 ad 2. et 1 2. q. 93. 1 ad 1.

14. Idea practica et speculativa non sunt duæ ideæ, nisi secundum rationem. 1. q. 15. 3. c.

15. In ideis est distinctio, et pluralitas, quia respiciunt proprias naturas singularum rerum, non autem lex æterna. 1 2. q. 93. 1 ad 1.

16. Sapientia et ars Dei est tantum una, quia significatur ut quo Deus intelligit. Ideæ autem ut quod; ideo sunt plures. 1. q. 25. 2 ad 2.

17. Ratio divinæ sapientiæ, respectu creationis, dicitur idea et ars vel exemplar; sed respectu gubernationis dicitur lex. 1 2. q. 93. 1. o.

18. Idea principaliter significat respectum ad creaturam, ideo dicitur pluraliter; nec est personale, sicut verbum; quia verbum principaliter significat respectum ad dicentem, et ex consequenti ad creaturam: ideo est tantum unum. 1. q. 34. 3 ad 4.

19. Idea ut principium factionis est practica; et dicitur exemplar, et omnium quæ aliquando fiunt a Deo; sed ut est principium cognitionis

est speculativa; et dicitur ratio, et est omnium quæ cognoscuntur a Deo secundum propriam rationem. 1. q. 15. 3. c.

20. Quæ nunquam fiunt, habent ideam secundo modo; non autem primo modo, nisi in virtute. 1. q. 15. 3 ad 2. et q. 18. 4 ad 4.

21. Malum non habet ideam in Deo. 1. q. 15. 3 ad 1. et q. 18. 4 ad 4.

22. Genera non habent aliam ideam, inquantum exemplar, nisi ideam speciei. 1. q. 15. 3 ad 4.

23. Particularia habent propriam ideam, præter ideam speciei, contra Platonem. 1. q. 15. 3 ad 4.

24. Materia habet ideam, contra Platonem, sed eandem cum forma. 1. q. 15. 3 ad 3 et ad 4.

25. Accidentia habent propriam ideam, præter ea quæ inseparabiliter concomitantur subjectum. 1. q. 15. 3 ad 4.

Multiplicato uno eorum quæ sunt eadem re, et differunt ratione, non oportet multiplicari alterum, sicut persona et proprietas in divinis. 1. q. 40. 1 ad 1.

Corpus manet idem numero, licet fiat continue deperditio, et restauratio virtualiter per alimentum. 1. q. 119. 1 ad 5.

1. IDOLOLATRIA est exhibere latriam, id est cultum Dei creaturæ. 2 2. q. 94. 1. o.

2. Idololatria præsupponit infidelitatem, et addit exterius indebitum cultum, mendacium perniciosum, magnam Dei blasphemiam, et impugnationem fidei. 2 2. q. 94. 3 ad 1. et ad 2. et ad 3. et 2. o.

3. Idololatria opponitur latriæ. 2 2. q. 92. princ. et q. 94. princ. et 1. o.

4. Idololatria quadruplex, s. civilis, id est, imaginum habentium deitatem, secundum Hermetem; fabularis, id est, hominum deificatorum; physica, id est, animæ totius mundi, secundum Varronem; et Platonica, quæ et physica dicitur, s. intelligentiarum, animarum cælestium, dæmonum, et animarum hominum. 2 2. q. 94. 1. o. et q. 122. 2 ad 2.

5. Omnis idololatria est peccatum, nec excusatur mos vulgi, contra Senecam, nec persecutio, contra hæreticos. 2 2. q. 94. 2. o.

6. Idololatria est gravissimum peccatorum. 1 2. q. 102. 3 ad 11. et 2 2. q. 94. 3. o.

7. Peccatum contra naturam est levius idololatria; sed ponitur conveniens pœna ejus, quia est manifestius. 2 2. q. 94. 3 ad 3.

8. Causa dispositiva idololatriæ fuit triplex ex parte hominis, scilicet inordinatus affectus, representatio delectabilis, et ignorantia Dei; sed causa consummativa ejus fuerunt dæmones. 2 2. q. 94. 4. o.

9. Ab idololatria omnia alia peccata oriebantur. 2 2. q. 94. 4 ad 1.

10. Dans hostiam non consecratam pro Eucharistia, est reus idololatriæ; non autem adorantes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu. III. q. 80. 6 ad 2.

1. JEJUNIUM duplex, s. spirituale, id est, a peccatis, et corporale, id est ab escis. 2 2. q. 147. 2 ad 1.

2. Jejunium a cibis duplex, s. naturæ, et ecclésiæ. 2 2. q. 147. 1 ad 3. et 3. c. et 6 ad 2. et III. q. 80. 8 ad 4.

3. Jejunium duplex, s. luctus, i. cum amaritudine peccatorum et præsens vitae, et jejunium exultationis. 2 2. q. 147. 4 ad 5.

4. Jejunium est actus virtutis, s. abstinentiæ et temperantiæ elicitive; sed aliarum virtutum imperative. 2 2. q. 3. 1. c. et q. 88. 6. c. et q. 146. princ. et q. 147. 1. 2. o.

5. Jejunium Ecclesiæ est parcimonia victus, abstinentiæque ciborum, secundum Isidorum. 1 2. q. 147. 2 ad 1.

6. Nimis jejuniens, vel nimis vigilans, peccat; quia si aliquis in tantum naturæ virtutem debilitet per jejunia, et vigilias, et alia hujusmodi quod non sufficiat debita opera exequi, puta prædicare, prædicare, doctor docere, cantor cantare, et sic de aliis, absque dubio peccat; sicut etiam peccaret vir, qui nimia abstinencia se impotentem redderet ad debitum uxori reddendum, et servus in obsequiis, quæ domino debet impendere. 1. q. 97. 3 ad 3. et 2 2. q. 10. 12 ad 5. et q. 88. 2 ad 3. et q. 125. 1 ad 2. et q. 147. 1 ad 2. et q. 188. 6 ad 3. et III. q. 40. 2 ad 1.

7. Jejunium pulchre commendatur per multos ejus effectus. 2 2. q. 47. 1. c. ad 1. et III. q. 40. 2 ad 3. et I. Tim. 4. co. 6. principio.

8. Jejunium non est contra libertatem fidelium, sed contra servitutem peccati. 2 2. q. 147. 3 ad 3.

9. Jejunium principaliter sumitur propter tria, scilicet propter comprimendas concupiscentias carnis, propter elevationem mentis, et propter satisfactionem. 2 2. q. 147. 1. 3. 5. c.

10. Jejunium est satisfactorium, quia subtrahit delectationem, addens afflictionem; et impedit peccata futura, debilitando concupiscentiam. 2 2. q. 147. 1. 3. 5. 7. c.

11. Christus jejunavit, non ex necessitate, sed ut doceret quam bonum est jejunium, quia scutum est contra diabolum. 2 2. q. 147. 5 ad 1. et III. q. 40. 2 ad 3. et q. 41. 3. c.

12. Christus jejunavit post baptismum, quia baptizatus oportet intendere jejuniis, et non lascivias. 2 2. q. 147. 5 ad 1. et III. q. 40. 2 ad 3. et q. 41. 3. c.

13. Christus non jejunavit plus quam Moyses et Helias, ut crederetur verus homo. III. q. 40. 2 ad 3. et q. 41. 3. c.

14. Jejunium ante pascha fit quadraginta diebus, sicut a Christo, Moysse et Hella, quadruplici ratione, s. vel quia secundum Gregorium per hos quadraginta dies virtus Decalogi, per libros quatuor sancti Evangelii impletur; vel quia dignum est, ut carnem nostram quaterdecies affligamus; vel quia in his offerre contendimus decimas dierum; vel quia secundum Augustinum creaturæ invisibili debetur ternarius numerus; sed creaturæ visibili debetur quaternarius, propter calidum, frigidum, humidum et siccum. Unde si denarius numerus ducatur per quaternarium, qui competit corpori, per quod administratio geritur, quadagesimum numerum conficit. 2 2. q. 147. 5. c. et III. q. 40. 2 ad 3.

15. Jejunium quadagesimæ arctius observatur quam alio tempore, quia per illud imitatur Christum. 2 2. q. 147. 8 ad 3.

16. Judæi jejunabant mense quarto, quinto, se-

ptimo et decimo, propter aliquas tribulationes tunc habitas. 2 2. q. 147. 5 ad 2.

17. Judæi jejunabant usque ad vesperam, id est, usque ad noctem, quia nocti comparatur status veteris Testamenti; quia post mortem ibant ad limbum tenebrosam, propter peccatum Adæ, per cibum vetitum. 2 2. q. 147. 7. ad 1.

18. Jejunium non est necessarium absolute, sed ex præcepto Ecclesiæ, quia secundum se est poenale; ideo non est eligibile, nisi in quantum est utile ad aliquem finem. 2 2. q. 147. 3 ad 1. et III. q. 40. 2 ad 1.

19. Jejunium est de præcepto legis naturæ, secundum quod est necessarium ad salutem; sed determinatio temporis ejus et modi est de præcepto Ecclesiæ. 2 2. q. 147. 3. o.

20. Omnes tenentur ad jejunia Ecclesiæ, nisi sint legitime impediti, vel nisi sit evidens causa non jejunandi; ut in pueris et senibus, propter defectum et debilitatem naturæ et hujusmodi. 2 2. q. 147. 4. o. et 7 ad 3.

21. Justi tenentur ad jejunia Ecclesiæ, et ad alia præcepta ejus, sicut et alii. 2 2. q. 147. 4 ad 5.

22. Pueri non tenentur ad jejunia Ecclesiæ, quamdiu sunt in statu augmenti, quod ut in pluribus est in fine tertii septennii; sed exercendi sunt in eis secundum modum ætatis, tamen quandoque in magna tribulatione jubentur pueri et bruta jejunare. 2 2. q. 147. 4 ad 2.

23. Itinerantes et operarii debent jejunare, diminuendo laborem, nisi sit necessitas. 2 2. q. 147. 4 ad 3.

24. Pauperes habentes simul sufficiens prandium tenentur jejunare, non autem si paulatim. 2 2. q. 147. 4 ad 4.

25. Transgrediens præceptum de jejuniis ex contemptu, vel impediendo finem, peccat mortaliter, non autem si ex causa rationabili. 2 2. q. 147. 3 ad 2.

26. Jejunia quatuor temporum sunt quasi primitiæ et expiatio totius anni. 2 2. q. 147. 5. c.

27. Jejunium exultationis non est in præcepto Ecclesiæ, propter quod non est jejunium ab Ecclesia institutum in toto paschali tempore. Jejunium autem afflictionis et luctus non deest tempore lætitiæ, s. tempore paschali, vel in dominicis. 2 2. q. 147. 5 ad 3.

28. Jejunium de se nullo tempore est prohibitum. Tamen jejuniis in dominica, contra consuetudinem Ecclesiæ, vel ex superstitione, ut necessarium, sicut Manichæi, peccat. 2 2. q. 147. 5 ad 3.

29. Jejunium fit in vigiliis sanctorum, causa preparationis ad devotionem; et causa significationis, quod sancti per afflictiones pervenerint ad gloriam. 2 2. q. 147. 5. c.

30. Conveniens hora prandii tempore jejunii est hora nona; sed hora sexta, alio tempore, quia secundum communem cursum comedendi illa est hora, quia cibus non debet apponi, quousque natura circa cibum præcedentem occupata est. Occupatur autem natura in cibo assumpto dupliciter. Primo digerendo ipsum; et quia digestio fit per calorem naturalem, ideo illud tempus digestionis est congruum, in quo calor natu-

ralis ad interiora revocatur, s. nox, propter subtractionem radiorum solis, et propter somnum, in quo intenduntur virtutes naturales, secundo cibum jam decoctum deducendo per membra, quibus debet assimilari; et ad hoc requiritur, quod calor nutrimentum deducens, usque ad extremas partes corporis evocetur. Calor autem solis calorem naturalem ad exteriora revocat; et ideo quando completur solis ascensus, quod fit hora sexta, quia tunc est circa medium, tunc ejus opus completum est; et ideo tunc est tempus communiter sumendi cibum; et quia jejunium Ecclesiae debet esse penale et satisfactorium, ideo supra hoc aliquid additur; non autem tantum, quod penitus humor cibi præsumpti exsicceetur, aut virtus naturalis penitus debilitetur; unde partito residuo tempore, hora nona occurrit, in qua cibus secundum Ecclesiae statutum in diebus jejunii sumendus est. 2 2. q. 147. 7. o.

31. Hora prandii in jejunio determinatur secundum grossam æstimationem, licet sit modicum ante vel post nonam; non enim Ecclesia arcare intendit, ad subtilem temporis inspectionem; nec oportet astrolabium accipere, ad horam coemptionis cognoscendam: unde sufficit si circa horam illam quam Ecclesia instituit, jejunansumat cibum; etiamsi aliquantulum propter aliquam necessitatem anticiparet. 2 2. q. 147. 7 ad 2.

32. Talis taxatio temporis non multum potest alicui nocere cujuscumque conditionis existat; vel si forte propter infirmitatem, vel etatem, aut aliquid hujusmodi, hoc eis in magnum gravamen cederet, esset cum eis in jejunio dispensandum, vel ut aliquantulum prævenirent horam. 2 2. q. 147. 7 ad 3.

33. Pluries comedens in una die per modum cibi, solvit jejunium, non autem si fiat per modum medicinæ. 2 2. q. 147. 6. o.

34. Comestio carniū solvit jejunium, non autem esus piscium, vel leguminum, nec potus vini. 2 2. q. 147. 8. o.

35. Ova et lacticinia respirantium, sunt interdicta in jejunio quadragesimæ; non autem in aliis, nisi secundum consuetudinem patriæ. 2 2. q. 147. 8. c. ad 3.

36. Electuaria, vel aliæ medicinæ, solvunt jejunium naturæ, non autem jejunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudem. 2 2. q. 147. 6 ad 3.

37. Potus quicumque, etiam aqua, solvit jejunium naturæ, quia aliquo modo nutrit; non autem jejunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudem. 2 2. q. 147. 6 ad 2. et III. q. 80. 8 ad 4.

ЈЕРМІЯ peccavit, vovendo et reddendo; sed ponitur in catalogo sanctorum, propter fidem, et devotionem, et victoriam, et probabile est quod ponitur, licet aliquod bonum figuraret. 2 2. q. 88. 2 ad 2.

1. ЈЕРЕМІА verbis et mysteriis passionem Christi apertissime prænuntiavit, et eam suis passionibus expressissime præfiguravit. III. q. 27. 6. c. fi. ad 2.

2. Jeremias et Moyses considerantes insufficientiam propriam, recusabant non pertinaciter

officium, quo digni erant ex gratia Dei. 2 2. q. 133. 1 ad 4.

1. ІЕРОТНЕУS doctus est, non solum discens, sed et patiens divina, secundum Dionysium. I. q. 1. 6 ad 3. fi. et 2 2. q. 45. 2. c.

2. Aliquis experitur in seipso gustum divinæ dulcedinis, et complacentiam divinæ bonitatis; sicut de Ierotheo dicit Dionysius, quod didicit divina ex compassione ad ipsa. 2 2. q. 97. 2 ad 2.

ЈЕРУСАЛЕМ est in medio terræ habitabilis. III. q. 46. 10 ad 1.

1. ЈЕSUS significat naturam humanam; sed Christus significat naturam divinam et humanam. III. q. 16. 5. c. et q. 17. 1. c.

2. Hoc nomen Jesus convenienter impositum est Christo in sua circumcisione. III. q. 37. 2. o.

3. Hoc nomen Jesus est novum et proprium, inquantum significat spiritualem et universalem salutem, non autem ut particularem et temporalem. III. q. 37. 2 ad 2.

4. Multa alia nomina Christi significant idem quod Jesus, id est, salutem. III. q. 77. 2 ad 1.

1. ІГNІS species sunt tres, s. lux, id est, ignis in materia propria, flamma, id est, ignis in humido aereo, et carbo, id est, ignis in sicco terrestri. I. q. 67. 2 ad 2. et 1 2. q. 35. 8. c.

2. Ignis non lucet in propria materia, 1. in sua sphaera, nec in materia opaca terrestri, nec in sulphure, nec in fumo grosso, nec in inferno. I. q. 66. 1 ad 5.

3. Ignis inferni cum ut organum divinæ justitiæ ab anima apprehendatur, propter visionem sui, vere animam cruciare dicitur. Suppl. q. 70. 3. c.

4. Conveniens est, mundum, antequam in novitatem gloriæ adducatur, a contrariis dispositionibus purgari. Suppl. q. 74. 1. o.

5. Convenienter per ignem fiet mundi purgatio. Suppl. q. 74. 2. c.

6. Ignis quo hic mundus purgabitur, ejusdem erit speciei cum nostro igne. Suppl. q. 74. 3. o.

7. Cessatio et quies superiorum cælorum vicem purificationis eorum geret. Suppl. q. 74. 4. c.

8. Purgabuntur quatuor elementa a sordibus et infectionibus, quas ab hominum peccatis contraxerunt. Suppl. q. 74. 5. o.

9. Impuritates elementorum, quæ ex eorum permistione proveniunt, per ignem purgabuntur. Suppl. q. 74. 6. c.

10. Cum mortuorum resurrectio iudicium præcedere verissimum sit, conflagratio ignis, quantum ad mundi purificationem spectat, Dei iudicium præcedat oportet; quantum vero attinet ad illius ignis actum, quo malos involvet, iudicium ignis conflagrationem antecedit. Suppl. q. 74. 7. o.

11. Ignis naturaliter aget ante iudicium et in bonos et in malos, eos in cinerem resolvendo, sed mali illius actione cruciabuntur, boni vero omnis doloris erunt expertes. Suppl. q. 74. 8. c.

12. Igne conflagrationis involventur reprobi, ut quicquid turpe et fœdum fuerit in infernum detradatur, sicut quicquid pulchrum et nobile reperietur, in regnum cæleste attolletur. Suppl. q. 74. 9. o.

1. IGNORANTIA sextuplex, s. invincibilis, affectata in se vel in sua causa, juris, facti, causa actus, et non causa; prima et quarta excusant a peccato in toto; secunda et tertia excusant non in toto; quinta excusatur a toto si non sit culpa; sexta vero nec excusat, nec minuit peccatum. l. 2. q. 74. l. ad 2. et 5. c. ad 1. et q. 76. 3. 4. o. et 2. q. 59. 4 ad 1. et III. q. 47. 5 ad 3. et q. 80. 4 ad 5.

2. Ignorantia tripliciter se habet ad actum, s. concomitanter, consequenter, id est, volita in se ut affectata, vel in sua causa, s. habitu vel passione ut ignorantia electionis; et antecedenter, id est, causa actus. Tertia causa involuntarium simpliciter; secunda secundum quid; prima vero nullo modo, sed tantum non voluntarium. l. 2. q. 6. 8. o. et q. 19. 6. c. et q. 76. 3. 4. o.

3. Ignorantia est volita tripliciter, s. directe, ut affectata; indirecte, i. propter negligentiam; et per accidens, id est, consequenter. Prima auget peccatum. Aliæ vero diminuunt. l. 2. q. 19. 6. c.

4. Ignorantia excludit triplicem scientiam, s. quæ scitur aliquid esse malum secundum se, vel ut nunc, vel ut fugiendum. l. 2. q. 78. 1 ad 1.

5. Ignorantia habet rationem pœnæ, et non culpæ secundum se; sed ignorantia ex causa, s. ex negligentia discendi, vel ex effectu sequente, est peccatum. l. 2. q. 76. 2. o. et q. 84. 4 ad 5. et q. 105. 2 ad 9. et 2. q. 53. 2 ad 2.

6. Nescientia est simplex carentia scientiæ; sed ignorantia proprie est nescientia eorum quæ quis est aptus scire et debet. Error autem addit approbationem falsi; sed hæresis ei addit pertinaciam contra fidem. i. q. 101. 1 ad 2. et l. 2. q. 7. 6.

7. Ignorantia electionis dicitur, non quia electio sit scientia, sed quia ignoratur quid sit eligendum. l. 2. q. 13. 1 ad 3.

8. Ignorantia privationis, id est, eorum quæ quis tenetur scire et potest, est peccatum, non autem aliorum. l. 2. q. 76. 2. o. et q. 94. 4. c. ad 2. et ad 3.

9. Ignorantia negative poterat esse in natura integra, non autem ignorantia privative. i. q. 12. 4 ad 2.

10. Nulla ignorantia fuit in Christo. III. q. 15. 9. o.

11. Ignorantia negative semper est in angelis, et in aliis beatis, non autem ignorantia privative, quia est pœna. i. q. 12. 4 ad 2.

12. Ignorans non peccat continue, nec ex quolibet non scito per eum, sed tantum cum habet tempus discendi ea quæ scire tenetur et potest. Unde homo non dicitur ignorans, si non intelligit, sicut Deus, sed si non intelligit sicut aptus natus est intelligere. l. 2. q. 76. 2 ad 5. et 4 ad 3. et q. 94. 4. c. ad 2. et ad 3.

13. Ignorans gravissime peccat, non propter quantitatem peccati, sed periculi. Vel ignorantia beneficiorum Dei est gravissima, inter species ingratitude. l. 2. q. 76. 4 ad 3.

14. Ignorantia alicujus particularis, id est, circumstantiæ, quam quis non potest scire, debita diligentia adhibita, excusat totaliter a peccato; non autem ignorantia quam causat habitus vel passio, impediens applicationem scientiæ com-

munis ad particularem actum. l. 2. q. 19. 6. c. et q. 77. 7 ad 2. et 2. q. 59. 4 ad 1. et III. q. 80. 4 ad 5.

15. Ignorantia non excusat, nec minuit peccatum, nisi secundum quod causat involuntarium. l. 2. q. 19. 6. c. et q. 73. 6. c. et q. 76. 3. 4. o. et q. 77. 7 ad 2. et q. 105. 2 ad 9.

16. Ignorantia præcedens inclinationem appetitus, causatur eam; ideo quanto major est, tanto magis causatur involuntarium, et excusatur a peccato; non autem ignorantia sequens, sed magis gravatur. l. 2. q. 156. 3 ad 1.

17. Ignorantia opposita scientiæ practicæ excusat, vel minuit peccatum, non autem ignorantia electionis, sed constituit peccatum, et opponitur prudentiæ. l. 2. q. 47. 2. c. et q. 83. 2. c.

18. Ignorantia electionis nec excusat, nec minuit, nec causatur peccatum, sed sequitur omne peccatum. l. 2. q. 76. 4 ad 1. et q. 78. 4 ad 1.

19. Nulla ignorantia est causa peccati, nisi per accidens, s. illa quæ tollit cognitionem universalem, vel particularem prohibentem peccatum. l. 2. q. 76. 1. o. et 3. c.

20. Agens contra constitutionem vel præceptum papæ propter ignorantiam, non excusatur a peccato, si teneatur et potuerit eam scire, in quantum in ejus notitiam devenit per alios, vel devenire potest, promulgatione facta, quia omnes tenentur eam scire. l. 2. q. 90. 4. c. ad 2. et ad 3.

ILLABI menti convenit soli Deo. III. q. 8. 8 ad 1. et q. 64. 1. c.

1. Liberi qui nascuntur ex simplici fornicatione, non sunt legitimi, sed solum naturales; qui vel ex stupro vel ex adulterio, nec naturales nec legitimi sunt habendi. Supplem. q. 68. 1. o.

2. Liberi illegitimi duplici damno afficiuntur; unum est quia non admittuntur ad actus legitimos, alterum quod non succedunt in hereditate paterna, in septima tamen parte succedere possunt naturales filii, spurii vero nulla ex parte, nisi quod eis parentes suppeditare necessaria tenentur. Suppl. q. 68. 2. c.

3. Cum liberi dicantur illegitimi lege positiva, per eandem etiam legem legitimari possunt. Suppl. q. 68. 3. o.

ILLIBERALITAS magis opponitur liberalitati quam prodigalitas. 2. q. 107. 2. c.

1. ILLUMINATIO non est motus. i. q. 53. 3. c.

2. Illuminatio fit in instanti, quia non est motus, sed est terminus motus localis; et lumen non habet contrariam, ideo subjectum ejus est in ultima dispositione. i. q. 53. 3. c. ad 2. et q. 67. 2. c. et l. 2. q. 113. 7. c. et III. q. 75. 7. c.

3. Illuminatio non est motus localis, sed alteratio. i. q. 53. 3 ad 2.

4. Homo non potest illuminare, confortando lumen alterius, quia in eo est debilissimum lumen intellectuale, nisi forte instrumentaliter dirigendo, proponendo exempla, vel applicando principia conclusioni. i. q. 117. 1. o.

5. Sacerdos illuminat tradendo sacramenta gratiæ, non autem infundendo gratiam. III. q. 64. 1 ad 1.

6. Omnis qui illuminatur, percipit illumina-

tionem ex parte objecti, non autem semper ex parte principii. i. q. 111. 1 ad 3.

1. IMAGINATIO est sensus nunquam cognoscunt naturam rei, sed tantum accidentia. i. q. 57. 1 ad 2. et III. q. 76. 7. c.

2. Non possumus imaginari quæ nullo modo sentimus secundum totum, vel secundum partem; ideo cæcus natus non potest imaginari colorem. i. q. 84. 3. c. fi. et 4. b. et c. fi. et q. 111. 3 ad 1 et ad 2.

3. Sub imaginatione non cadit nisi corpus. i. q. 50. 1. c.

4. Imaginatio cooperatur suo objecto, formando aliquas species, non autem sensus. i. q. 12. 9 ad 2. et q. 78. 4. c. et q. 84. 6 ad 2. et q. 85. 2 ad 3.

5. Imaginatio ægritudinum quandoque causat eas. III. q. 13. 3 ad 3.

6. Bonitas imaginationis est dispositio ad scientiam, quæ est in intellectu. 12. q. 74. 4 ad 3. et q. 81. 2. c.

1. IMAGINATIVA est idem quod phantasia. i. q. 78. 4. c. et q. 84. 6 ad 2.

2. Imaginativa est altior potentia quam sensus exterior, in quo tamen est maxima certitudo, quia est principium omnis cognitionis humanæ, et semper oportet principia cognitionis esse certiora. i. q. 30. 3 ad 2.

1. IMAGO quælibet est similitudo, et non e converso, quia imago addit esse expressum ab alio. i. q. 35. 1. c. ad 1. et 2. c. et q. 93. 1. c. et 9. o.

2. Differentia triplex inter imaginem et similitudinem, s. quia imago pertinet ad formam, s. specialem, similitudo autem ad naturam. Imago pertinet ad cognitionem veritatis, quæ est principium demonstrans naturam intellectualem; similitudo autem ad amorem virtutis. Imago pertinet ad potentias, s. memoriam, intelligentiam et voluntatem; similitudo vero ad habitus consequentes, s. innocentiam et iustitiam. i. q. 93. 9. o.

3. Imago proprie dicitur, quod procedit ad similitudinem alterius; id autem a quo procedit, dicitur proprie exemplar, improprie autem imago. i. q. 35. 1 ad 1. et q. 93. 5 ad 4.

4. Ad rationem imaginis non sufficit expressa similitudo secundum genus vel secundum accidens commune, sed requiritur quod sit expressa similitudo secundum speciem vel secundum accidens proprium speciei, et præcipue secundum figuram. i. q. 35. 1. c. et q. 93. 2. 6. 7. 8. c.

5. Æqualitas est de ratione imaginis perfecte, non autem imperfecte. i. q. 93. 1. c.

6. Imago alicujus est in aliquo dupliciter, s. perfecte, 1. in eadem natura, ut filius; et imperfecte, 1. in alia natura, ut statua. i. q. 35. 2 ad 3.

7. Idem est motus in rem ipsam, et in imaginem ejus, inquantum hujusmodi, non autem ut res. 22. q. 81. 3 ad 3. et q. 103. 3 ad 3. et III. q. 8. 3 ad 3. et q. 25. 3. c. ad 1.

8. Imago proprie, 1. id quod imitatur, dicitur tantum personaliter in divinis, essentialiter autem, improprie, 1. id in quo. i. q. 35. 1. o. et q. 93. 5 ad 4.

9. Imago non convenit Spiritui sancto, sed tantum Filio. i. q. 35. 2. o.

10. Imago Dei perfecte convenit soli Filio Dei, sed imago Dei imperfecta convenit soli creaturæ. i. q. 35. 2 ad 3. et q. 47. 1 ad 2. et q. 88. 3 ad 3. et q. 93. 1 ad 3.

11. Nulla creatura irrationalis est Dei imago, vel ad imaginem Dei. i. q. 45. 7. c. et q. 93. 2. o. et 3. c. ad 1. et 6. c.

12. Homo et angelus sunt ad imaginem Dei et imago ejus; filius autem Dei est imago tantum. i. q. 3. 1 ad 2. et q. 4. 3. o. et q. 35. 2 ad 3. et q. 45. 7. c. et q. 91. 4 ad 1. et ad 2. et q. 93. 1. c. fi. et ad 3.

13. Angelus est simpliciter expressior imago Dei quam homo, sed e converso secundum quid. i. q. 93. 3. o.

14. Imago Dei in homine et in angelo, est secundum mentem tantum. i. q. 3. 1 ad 2. et q. 93. 2. c. et 3 ad 2. et 4 ad 1. et 6. 7. o.

15. Imago Dei est aliquo modo in mente, respectu cujuslibet objecti, verius tamen respectu sui, sed verissime respectu Dei. i. q. 93. 8. o.

16. Assignatio imaginis duplex, s. prima secundum potentias, s. secundum memoriam, intelligentiam, et voluntatem; secunda vero secundum essentiam et habitus consubstantiales, s. secundum mentem, notitiam, et amorem. i. q. 93. 7. o.

17. Prima assignatio imaginis, s. memoria, intelligentia, et voluntas, est secundum potentias. i. q. 93. 7. o.

18. Imago Dei est principaliter secundum actus, sed consequenter secundum potentias, et præcipue secundum habitus. i. q. 93. 7. o.

19. Imago Dei secundum principale ejus, 1. secundum naturam intellectualem, est tam in viro quam in muliere, sed quoad secundarium, s. principium et finem, est tantum in viro. i. q. 93. 4 ad 1. et 6 ad 2.

20. Imago prius representat essentiam Dei, et consequenter tres personas. i. q. 93. 5. o. et 6. c.

21. In homine est triplex imago Dei, s. creationis, recreationis, et similitudinis; prima est cujuslibet hominis, secunda iustorum tantum, tertia vero beatorum tantum. i. q. 93. 4. o.

22. Imagines Christi et sanctorum sunt in Ecclesia triplici de causa: primo ad instructionem rudium, qui eis quasi quibusdam libris docentur; secundo ut incarnationis mysterium, et sanctorum exempla magis in memoria nostra maneant; dum quotidie oculis representantur; tertio ad excitandum devotionis affectum, qui ex visis efficacius incitatur quam ex auditis. 22. q. 94. 2 ad 1.

IMMISERICORDIA est in subtractione beneficii, sed crudelitas est in excessu puniendi, et unum aliquando ponitur pro alio. 22. q. 159. 1 ad 2 et ad 3.

Quanto creaturæ magis appropinquant Deo, tanto magis sunt immobiles. i. q. 65. 1 ad 1.

IMMOLARI convenit Christo in figuris veteris Testamenti. III. q. 83. 1. c.

1. In lege veteri duplex immunditia prohibebatur, s. spiritualis, 1. peccatum; et corporalis, ex aliqua corruptione perfecta, vel in fieri, qua

Impediabantur ab exteriori cultu Dei, sicut irregularitate quadam. 1 2. q. 102. 5 ad 4. et ad 5. et ad 6. et 6 ad 1. et q. 103. 2. c.

2. Prima et secunda immunditia expiatur per sacrificia pro peccato, præter eam quæ causata erat per solum tactum rei immundæ; quia per solam aspersionem aquæ expiationis expiatur. 1 2. q. 102. 5 ad 4. et ad 5. et ad 6.

1. CORPUS gloriosum erit plane impassibile. Suppl. q. 82. 1. o.

2. Impossibilitas quantum ad se erit in omnibus æqualis; quantum vero ad suam causam, erit in uno major quam in altero. Suppl. q. 82. 2. c.

3. Impossibilitas non excludit sensus in actu a corporibus gloriosis; sed erunt per susceptionem a rebus quæ sunt extra animam. Suppl. q. 82. 3. o.

4. Sensus odoratus et auditus erunt post resurrectionem in actu, non autem gustus, nisi forte per quamdam immutationem linguæ a quodam humore adjuncto. Suppl. q. 82. 4. c.

IMPAVIDITAS opponitur fortitudini, secundum defectum timoris, timiditas autem secundum excessum ejus. 2 2. q. 126. 2. o.

IMPECCABILIS per naturam non potest fieri aliqua creatura a Deo, sed tantum per gratiam. 1. q. 63. 1. c. et 2 2. q. 24. 11. c. principio.

1. IMPEDIMENTUM duplex, s. contrarium, et defectus. 1 2. q. 4. 5 ad 4.

2. Homo tripliciter impeditur a studio divinæ cognitionis, s. propter ineptitudinem, occupationem, et pigritiam. 2 2. q. 2. 4. c.

3. Non impediens malum non peccat, nisi debeat et possit impedire. 1 2. q. 6. 3. c.

1. IMPERARE est actus rationis, præsupposito actu voluntatis. 1 2. q. 17. 1. o. et q. 60. 1. c. fi. et 2 2. q. 47. 8 ad 3. et q. 83. 1. 10. c. et q. 104. 1. c.

2. Imperare est ordinare aliquid ad faciendum, aliquid intimando, seu denunciando, non quidem absolute, sed movendo. 1 2. q. 17. 1. 2. 5. o. et 2 2. q. 83. 1. c. et q. 88. 1. c.

3. Actus imperatus et imperium sunt unus actus humanus ut totum, et multa secundum partes. 1 2. q. 17. 4. o. et q. 20. 3. c. ad 1. et III. q. 19. 2. o.

4. Usus rei, ut est in ratione referente rem in finem, est prior imperio et electione, quæ etiam est prior imperio, sed ut subditur potentiæ exequenti, est posterior imperio. 1 2. q. 17. 3. o.

5. Imperare non convenit brutis. 1 2. q. 17. 2. o.

6. Virtutes appetitivæ brutorum non sunt imperantes libere, sed secundum naturalem instinctum bruta moventur ad apprehensa. 1 2. q. 11. 2. c.

7. Voluntas imperat aliis viribus, et etiam intellectui. 1 2. q. 71. 6 ad 2. et 2 2. q. 4. 2 ad 2. et q. 10. 2. c. et q. 58. 8 ad 1.

8. Voluntas dicitur imperare improprie dupliciter, s. interpretative inquantum movet, et ut est de fine. 1 2. q. 1. 2 ad 1. et 2 2. q. 47. 8 ad 3.

9. IMPERATUM. Quilibet actus, ut est in potestate nostra, subditur imperio rationis. 1 2. q. 17. 6.

10. Actus rationis, quoad exercitium, semper potest imperari, et quoad assensum, præter a-

ctum naturalem, non autem quoad apprehensionem veritatis. 1 2. q. 17. 6. o.

11. Actus voluntatis potest imperari. 1 2. q. 17. 5. o.

12. Primus actus voluntatis non potest imperari a ratione, quia non fit ex ordinatione rationis, sed ex instinctu naturæ, vel ex ordinatione superioris causæ, s. Dei. 1 2. q. 1. 2 ad 3. et q. 9. 4. c. et q. 17. 5 ad 3. et 6. o.

13. Sensus exteriores non subduntur imperio rationis, quia non possunt sentire, nisi in præsentia sensibilium. 1. q. 81. 3 ad 3. et 1 2. q. 17. 7 ad 3.

14. Motus membrorum, inquantum membra moventur a potentiis sensitivis, subduntur imperio rationis, non autem secundum quod moventur a potentiis naturalibus et vegetativis. 1. q. 81. 3 ad 2. et 1 2. q. 17. 9. o. et 2 2. q. 168. 1. o.

1. RATIO cognoscendi imperfectum est ipsum perfectum. 1. q. 14. 10 ad 4. et 1 2. q. 100. 6 ad 2.

2. Imperfectio duplex, s. una quæ est de ratione imperfecti, tunc enim oportet quod adveniente perfectione imperfectum excludatur, sicut adveniente aperta visione, excluditur fides, de cujus ratione est, ut sit non apparentium; alia est imperfectio quæ non est de ratione rei imperfectæ, et tunc illud numero idem, quod erat imperfectum, fit perfectum sicut puer fit vir. 2 2. q. 4. 4 ad 1.

IMPLERE voluntatem convenit soli Deo, quia solus Deus movet eam sufficienter ut objectum. 1. q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et 1 2. q. 2. 7. 8. c. et q. 3. 1. c.

IMPORTABILE hoc solum videtur in iis, qui ex infirmitate peccant, quod diu perseverant in malo, et ideo dicitur, quod ex longanimitate Dei supportantur; sed hoc ipsum quod aliquis ex superbia peccat, importabile videtur; et ideo per patientiam Dei dicuntur sustineri, qui ex superbia peccant. 2 2. q. 137. 5 ad 4.

IMPORTUNITAS est evagatio mentis ad illicita, secundum quod in arce mentis residet, volentis ad diversa se diffundere. 2 2. q. 35. 4 ad 3.

1. IMPOSSIBILITAS duplex, s. vera et æstimata. 1 2. q. 40. 4 ad 3.

2. Impossibile aliquando pro difficili sumitur. 2 2. q. 64. 6 ad 3. et III. q. 86. 1 ad 2. fi.

IMPRECATIONES in sacra Scriptura intelliguntur quadrupliciter, s. prædicando, vel temporaliter ad correctionem, vel contra peccatum vel secundum voluntatem Dei. 2 2. q. 25. 6 ad 3. et q. 76. 1. o. et q. 83. 8 ad 1. et ad 2.

IMPROVIDENTIA et defectus intelligentiæ et solertiæ pertinent ad negligentiam et inconstantiam. 2 2. q. 53. 2. c. fi.

1. IMPRUDENTIA sumitur tripliciter, s. negative, privative, et contrarie: prima non est peccatum, sed secunda est peccatum, ratione negligentiae; tertia vero secundum se est peccatum mortale, si sit contra præceptum Dei, aliter est peccatum veniale. 2 2. q. 53. 1. o.

2. Imprudentia est generale peccatum participative, non autem essentialiter, cujus sunt triplices partes, s. subjective, 1. monastica, politica, et æconomica; potentiales, id est præcipitatio seu

temeritas, inconsideratio, inconstantia, et negligentia; et integrales, quæ reducuntur ad potentiales. 22. q. 53. 2. o.

3. Imprudentia per essentiam est peccatum speciale, cum sit circa actus speciales, s. rationis. 22. q. 53. 2. c.

4. Imprudentia cum suis vitiis oritur ex luxuria. 22. q. 53. 6. o.

IMPUDICITIA est circa oscula, tactus, et alios actus circumstantes actum venereum. 22. q. 154. 1 ad 5.

1. IMPUGNARE inimicos, ut cessent a peccatis, est licitum, quia cedit in bonum eorum, et amicum. 22. q. 83. 8 ad 3.

2. Impugnatio veritatis agnita est species peccati in Spiritum sanctum. 22. q. 142. c.

3. Impugnatio peccati est vincenda dupliciter, s. fugiendo, vel resistendo: fugiendo quidem, quando continua cogitatio auget peccati incentivum, sicut est in luxuria; resistendo autem, quando cogitatio perseverans tollit incentivum peccati quod provenit ex aliqua levi apprehensione: et hoc contingit in accidia. 22. q. 35. 1 ad 4. et q. 53. 6 ad 1. et q. 142. 3. c.

1. IMPURITAS est ex mistione vilioris. 22. q. 7. 2. c. et q. 81. 8. c.

2. Impuritas creaturæ rationalis est ex hoc, quod temporalibus per amorem se subijcit: sicut puritas ejus est in elevando se in Deum. 22. q. 7. 2. c. et q. 81. 8. c.

1. In proprie notat habitudinem continentis. 1. q. 39. 8. c. fi.

2. Esse in aliquo dicitur dupliciter, s. ut in causa, et ut in subjecto. 12. q. 83. 1. c.

3. Aliquid dicitur esse in duobus vel in pluribus dupliciter, s. æqualiter, vel secundum prius et posterius. 12. q. 56. 2. c. fi.

4. Corporalia dicuntur esse in aliquo, quia continentur; spiritualia vero, quia continent. 1. q. 8. 1 ad 2. et q. 52. 1. fi. et q. 53. 1. 2. c. et III. q. 57. 4 ad 1. et q. 62. 3 ad 3.

5. Non omnes modi in ponuntur ab Aristotele, nisi reductive. 1. q. 42. 5 ad 1.

6. Deus est in omni loco dupliciter, s. ut dans esse, virtutem, et operationem locis; et ut implens ea. 1. q. 8. 2. o.

7. Deus est supra omnia, per excellentiam suæ naturæ; et in omnibus, ut causans esse omnium. 1. q. 8. 1 ad 1 et ad 3.

8. Deus est intimus unicuique rei; sicut esse proprium cuiuslibet rei. 1. q. 8. 1. c. fi. et q. 105. 5. c. fi.

9. Deus est in omni re, per essentiam, præsentiam, et potentiam; sed tantum in sanctis per gratiam, in Christo autem solo, per unionem personalem. 1. q. 8. 3. o. et q. 43. 3. c. et q. 112. 1. c. et III. q. 2. 10 ad 2. et q. 6. 1 ad 1.

10. Deus magis est intra animam quam gratia, et quicquid aliud. 1. q. 105. 5. c. fi.

11. Nullus modorum in, quos assignat Aristoteles, explicat modum essendi in, qui est in divinis. 1. q. 42. 5 ad 1.

12. Deitas habitat in Christo corporaliter tripliciter: primo per unionem ad corpus; secundo non figuratiter; tertio secundum triplicem mo-

dum, s. communem, specialem, et singularem. III. q. 2. 10 ad 2.

13. Pater est in Filio, et e converso. 1. q. 42. 5. o.

14. Filius Dei est magis in Patre, et e converso, quam homo in Filio Dei. III. q. 2. 9 ad 4.

15. Omnia bona et mala sunt in scientia Dei, sed tantum bona sunt in Deo, et tantum tres personæ, proprietates, et attributa sunt in essentia Dei. 1. q. 13. 4 ad 4. et q. 39. 8. c. fi.

16. Ea quæ in creaturis sunt divisim et multiplicitate, in Deo sunt unite et simpliciter. 1. q. 14. 1 ad 2. et q. 26. 1 ad 1. et q. 47. 1. c. fi. et q. 57. 1. c. et q. 91. 1. c. et 12. q. 18. 1. c. et 22. q. 183. 2. c.

17. Creaturæ habent verius esse in Deo quam in se. 1. q. 13. 4 ad 3.

18. Omnia sunt in omnibus, s. superiora in inferioribus causaliter: sed e converso participative secundum rationem communem tantum; in Deo autem, secundum rationem propriam. 1. q. 55. 1. c. ad 3. et q. 57. 1. c.

19. Quælibet creatura est in Deo dupliciter, s. ut in conservante, et ut in virtute causæ agentis. 1. q. 8. 1. o. et q. 79. 2. c. et q. 80. 1. c.

20. Creaturæ sunt in Deo dupliciter, s. ut in conservante, et ut in cognoscente; secundo modo sunt vita et essentia Dei, non autem primo modo. 1. q. 13. 4 ad 1.

21. In Deo sunt multa secundum rationem, quorum aliqua prius cadunt in intellectu nostro quam alia. 1. q. 44. 4 ad 4.

INCANTATIO est superstitiosa et illicita, si continet aliquid ad dæmones pertinens, vel nomina ignota, vel aliqua falsa vel vana, vel aliqua signa præter crucem. 22. q. 96. 2. 4. o.

INCARCERARE hominem, vel ligare, vel quatercumque detinere, est illicitum, nisi fiat secundum ordinem iustitiæ, vel in penam, vel ad cautelam alicujus mali vitandi. 22. q. 65. 3. o.

1. INCARNARI Deum fuit possibile, et conveniens. III. q. 1. 1. o.

2. Deum incarnari, fuit necessarium ad reparandum genus humanum, sicut ad bene esse; non autem simpliciter, quia Deus aliter poterat reparare. III. q. 1. 2. o.

3. Si homo non peccasset, probabilius est Deum non fuisse incarnatum, licet incarnari potuisset. III. q. 1. 3. o.

4. Christus non meruit incarnationem, nec aliquis purus homo ex condigno, sed tantum ex congruo. 12. q. 93. 4. c. et III. q. 2. 11. o. et q. 24. 3. c. fin.

5. Incarnatio est generale principium, ad quod omnia officia angelorum ordinantur. 1. q. 57. 5 ad 1.

6. Incarnatio Dei principaliter fuit propter liberationem hominis. III. q. 1. 5. c. et q. 40. 1. c. et q. 43. 3 ad 2. et q. 44. 3. c.

7. Incarnatio Dei fuit ad tollendum omne peccatum, sed principaliter peccatum originale, quia extensive majus est peccato actuali, licet intensive sit e converso. III. q. 1. 4. o.

8. Ante Christi incarnationem aliqui per fidem Christi liberati sunt secundum spiritum, a dam-

natione peccati originalis; sed nemo secundum carnem, 1. a fomite. III. q. 27. 3. c. et q. 52. 5 ad 2.

9. Incarnatio facta est convenienti tempore, s. non in principio mundi, nec in fine. 1. 2. q. 98. 6. c. et III. q. 1. 5. 6. o.

10. Incarnatio comparatur juventuti, propter vigorem et fervorem; senectuti vero, propter numerum annorum. III. q. 1. 6 ad 1.

11. Deus per incarnationem nullo modo mutatus fuit. III. q. 1. 1 ad 1. et q. 2. 6 ad 1.

12. Justitia, bonitas, virtus, potentia, et sapientia Dei ostensae sunt per incarnationem ejus. III. q. 1. 1. c.

INCAUTELA et incircumspectio includuntur sub inconsideratione. 2. 2. q. 53. 2. c. fi.

1. INCESTUS est cum persona consanguinea vel affini coitus prohibitus, quadruplici ratione, s. primo quia naturaliter homo debet quamdam honorificentiam parentibus, et per consequens aliis consanguineis; secundo quia personas sanguine conjunctas necesse est ad invicem simul conversari; tertio quia per hoc impediretur multiplicatio amicorum; quarto quia cum naturaliter homo consanguineam diligit, si adderetur amor qui est ex commixtione venerea, fieret nimis ardor amoris, et maximum libidinis incentivum, quod castitati repugnat. 2. 2. q. 154. 1. c. et 9. o.

2. Incestus est determinata luxuriae species. 2. 2. q. 154. 1. c. et 9. o.

3. Cum ex incestu, quo quis cognoverit uxoris consanguineam, quaedam contrahatur affinitas ante contractum matrimonium, etiam post sponsalia ex tali incestu impeditur matrimonium; post contractum vero minime, sed tantum sic peccans jure privatur petendi debitum. Suppl. q. 58. 4. o.

INCINERATIO non convenit corpori Christi. III. q. 51. 3. o. et q. 53. 1. c. ad 1.

1. INCIPERE significat esse nunc, et non prius; ideo ab inferiori ad suum superius cum eo non valet consequentia. III. q. 16. 9 ad 2.

2. Formae incipiunt esse actus, et desinunt per acciden- tantum, s. ad generationem et corruptionem compositi. I. q. 45. 8. c. ad 1.

1. QUÆLIBET inclinatio naturae, vel voluntatis, est tantum a Deo. I. q. 103. 8. c. et q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. fi. et q. 111. 2. c. et 1. 2. q. 9. 6. c. et 2. 2. q. 26. 6. c.

2. Omnis inclinatio est ad simile sibi, et convenientia. 1. 2. q. 8. 1. c.

3. Inclinationes naturales sunt principia omnium supervenientium. 2. 2. q. 155. 2. c.

INCONSIDERATIO est speciale peccatum imprudentiae, et opponitur rectitudini iudicii in moralibus. 1. 2. q. 53. 2. c. et 4. o. 5. c.

1. INCONSTANTIA est speciale peccatum imprudentiae, deficiens a praecipiendo bonum propositum, cujus principium est in appetitu, finis autem in intellectu. 2. 2. q. 53. 2. c. fi. et 5. o.

2. Inconstantia circa abstinentiam a delectabilibus est filia luxuriae, licet etiam quae est in terribilibus oriatur ex luxuria. 2. 2. q. 13. 5 ad 2.

3. Invidia, et ira quae est principium contentionis, faciunt inconstantiam ex parte appetitus. 2. 2. q. 53. 5 ad 2.

4. Constantia et inconstantia sunt in ratione. 2. 2. q. 53. 5 ad 3.

1. INCONTINENTIA proprie est circa concupiscentias tactus; secundum quid autem est circa honores, divitias, et huiusmodi; improprie vero est circa virtutes; prima est peccatum dupliciter, s. recedendo a ratione, et immergendo se turpibus; secunda tantum primo modo; tertia vero non est peccatum, sed est perfectio virtutum. 2. 2. q. 155. 2. c. et q. 156. 2. o.

2. Species incontinentiae sunt duae, s. pravolatio consilii, et debilitas in praeconsiliatis. 2. 2. q. 157. 1. c.

3. Incontinentia pertinet ad corpus occasionaliter, sed per se causatur ab anima non resistente passionibus. 2. 2. q. 156. 1. o.

4. Incontinens vincitur a passionibus, non quidem cogentibus, sed vehementer impellentibus, et propter negligentiam. 1. 2. q. 77. 2. o. et 2. 2. q. 156. 1 ad 3. et 2 ad 2.

5. Incontinens ante consilium est ex impetu passionis, propter velocitatem, ut in cholericis; vel propter vehementiam, ut in melancholicis, qui propter terrestrem complexionem vehementissime inflammantur, sed post consilium est propter molliorem complexionis, ut in flegmaticis. 2. 2. q. 156. 1 ad 2.

6. Mulier non dicitur continens, nec incontinens, quia raro habet firmum iudicium rationis, propter debilitatem complexionis. 2. 2. q. 156. 1. ad 1. et ad 2.

7. Incontinens peccat ex passione, errans circa particulare, ut nunc; ideo sanabilior est, et minus malus intemperato, quia intemperatus peccat ex habitu, errans circa ultimum finem. 1. 2. q. 78. 4. c. et 2. 2. q. 156. 3. o.

8. Libido concupisibilis est major in incontinente quam in intemperato, sed e converso de libidine voluntatis. 2. 2. q. 156. 3 ad 3.

9. Incontinens irae audit rationem, sed imperfecte; incontinens autem concupiscentiae totaliter eam non audit. 2. 2. q. 53. 6 ad 1. et q. 156. 4. c. ad 2.

10. Incontinentia irae est pejor ratione maliciæ accidentis quam incontinentia concupiscentiae, sed ratione passionis est e converso quadruplici ratione, s. primo quia motus irae participat aliquantulum rationem, sed motus concupiscentiae totaliter est secundum sensum, et nullo modo secundum rationem; secundo quia motus irae magis consequitur corporis complexionem; tertio quia ira quaerit manifeste operari, sed concupiscentia quaerit latebras, et dolose subintrat; quarto quia concupiscens delectabiliter operatur, sed iratus, quasi quadam tristitia praecedente coactus. 2. 2. q. 156. 4. o. et q. 158. 4. c.

11. Incorporalia in loco non esse, est communis animi conceptio, apud sapientes tantum. I. q. 2. 1. c. et q. 52. 1 ad 1.

INCORPORARI Christo contingit dupliciter, s. numero, et merito. 2. 2. q. 1. 9 ad 3.

INCORRUPTIBILE triplex, s. naturale ex parte materiae, i. carens materia; vel habens materiam in potentia ad unam tantum formam, vel gloriae ex forma, vel innocentiae ex agente. I. q. 97. 1. c.

INCUBUS dicitur dæmon colens cum muliere; succubus autem, dæmon colens cum viro. I. q. 51. 3 ad 6.

INDIGESTIO contingit præter ordinem virtutis nutritivæ, ex aliquo impedimento, puta ex grossitate cibi, vel frigidityte, vel caliditate, vel huiusmodi. I. q. 103. 7. c. et q. 115. 6 ad 3.

INDIGNATIO est filia iræ. 2. 2. q. 37. 2 ad 1. et q. 41. 2. o. et q. 158. 7. o.

INDITUM duplex, s. pertinens ad naturam, et per gratiam; primum convenit legi naturæ, secundum autem legi novæ. 1. 2. q. 106. 1 ad 2.

1. **INDIVIDUUM** est id quod indivisum est in se, et divisum a quolibet alio, ultima divisione. I. q. 29. 4. c.

2. Pars in toto est individuum, ut manus. I. q. 29. 1. 2. c. et III. q. 16. 12 ad 2.

3. Individuum ut sic est divisum ab omnibus aliis. I. q. 13. 9. c.

4. Hæc nomina individuum, particulare, et singulare, dicuntur de partibus, ut de manu; ideo in Christo possunt dici multa esse individua, secundum numerum partium ejus. I. q. 29. 1. 2. c.

5. Omne nomen individui est incommunicabile re et ratione, nisi secundum similitudinem. I. q. 13. 9. c.

6. Duo sunt de ratione individui, s. incommunicabilitas, et non posse esse in pluribus. III. q. 77. 2. c.

7. Compositum ex materia et forma determinata est individuum. I. q. 30. 4. c.

8. In incorruptibilibus est tantum unum individuum unius speciei, quia species sufficienter servatur in uno. I. q. 47. 2. c. et q. 119. 1. c.

9. Individuum duplex, s. individuum vagum, et individuum signatum. I. q. 30. 4. c.

10. Principium individuationis in rebus materialibus est duplex, s. materia prima, et quantitas dimensiva. III. q. 77. 2. c.

11. Materia est principium individuationis. I. q. 3. 3. c. et q. 39. 1 ad 3. et 2. c. et q. 54. 3 ad 2. et q. 56. 1 ad 2. et q. 75. 4. 5. c. et q. 85. 1. c. et 3 ad 4. et q. 86. 1. 3. c. et 1. 2. q. 63. 1. c.

12. Forma receptibilis in materia individuatur per materiam; quæ autem non est receptibilis in materia individuatur per seipsam. I. q. 3. 2 ad 3. et 3. c. et q. 13. 9. c. et III. q. 77. 2. c.

13. Hæc carnes, et hæc ossa, et hæc anima, sunt principia individuante hominum. I. q. 29. 2 ad 3. et 4. c. et q. 30. 4. c. et q. 33. 2. c. et q. 75. 4. c. et q. 83. 1 ad 2.

14. Individua composita substant ratione materiæ, sed subsistunt ratione formæ. I. q. 29. 2 ad 5.

15. Individuatio quantum ad incommunicabilitatem est in Deo, non autem quantum ad materiam. I. q. 3. 2 ad 3. et q. 29. 3 ad 4.

16. Dimensio dupliciter individuatur, s. ratione subjecti, sicut et alia accidentia, et ratione situs. 2. 2. q. 24. 5 ad 1. et III. q. 77. 2. c.

17. Substantia individuatur per seipsam, ideo individuum ejus habet speciale nomen, s. hypostasis, non autem accidentia, quia individuantur per subjectum. I. q. 29. 1. c. et q. 39. 1. 2. c.

18. Omne individuum substantiæ dicitur hy-

postasis, secundum proprietatem nominis, secundum usum autem, sola individua rationalis naturæ. I. q. 29. 2 ad 1.

19. Singulare, particulare et individuum sunt in quolibet genere entis, sed suppositum, hypostasis, res naturæ, et persona, sunt in solo genere substantiæ. I. q. 29. 1. 2. c.

1. **INDIVISIBILE** duplex, s. terminus continui, et extra genus ejus; secundum potest esse simul in pluribus locis, temporibus, et partibus, non autem primum. I. q. 8. 2 ad 2. et q. 52. 2. c. et q. 53. 1 ad 1.

2. Indivisibile triplex, s. actu, ut continuum, per speciem, ut ratio hominis, et in potentia, ut punctus; primum et secundum prius cognoscitur quam divisio, tertium autem posterius. I. q. 11. 2 ad 4. et q. 85. 8. o. et q. 87. 3. c.

1. **INDULGENTIÆ** valent quæ merita supererogationis Christi et sanctorum sunt, non modo ab injunctis in hoc sæculo pro peccatis contritis et confessis, poenitentis; sed ad absolutionem a poenis in futuro sæculo pro peccatis in purgatorio exolvendis. Suppl. q. 25. 1. o.

2. Indulgentiæ tantum valent quantum prædicantur, si ab habente potestatem, fidelibus Christi vivis membris, ad honorem Dei et proximi utilitatem conferantur. Suppl. q. 25. 2. c.

3. Licet pro temporali subsidio ad spiritualia ordinato indulgentias conferre, non autem pro temporali simpliciter. Suppl. q. 25. 3. o.

4. Non omnes sacerdotes, sed solus episcopus potest indulgentias facere. Suppl. q. 26. 1. c.

5. Possunt indulgentias facere etiam non sacerdotes. Suppl. q. 26. 2. o.

6. Solus papa plenarias indulgentias pro libito suæ voluntatis, legitima tamen existente causa, facere potest; ceteri autem episcopi, quantum sibi a papa taxatum fuerit. Suppl. q. 26. 3. o.

7. Potest prælatus in peccato mortali existens indulgentias facere. Suppl. q. 26. 4. c.

8. Mortalibus criminibus obnoxii nullatenus indulgentiæ prosunt, sed contritis et confessis. Suppl. q. 27. 1. c.

9. Non tantum laicis, sed etiam religiosis indulgentiæ prosunt. Suppl. q. 27. 2. o.

10. Indulgentiam minime consequuntur, qui id non efficiunt, pro quo indulgentiæ dantur. Suppl. q. 27. 3. o.

11. Tametsi non possit prælatus sibi indulgentiam facere, aliis tamen concessa, pro se etiam uti potest. Suppl. q. 27. 4. o.

INDUSTRIA duplex, s. una de necessariis ad salutem, alia de iis quæ sunt ad bene esse; prima est in omni existente in gratia, non autem secunda. 2. 2. q. 47. 13 ad 3. et 14 ad 1.

INÆQUALITAS rerum est a Deo, quia sicut divina sapientia causa est distinctionis rerum, propter perfectionem universi, ita et inæqualitatis; non enim esset perfectum universum, si tantum unus gradus bonitatis inveniretur in rebus. I. q. 47. 2. o. et q. 65. 2 ad 3.

1. **INFAMIA** publica tenet locum accusatoris, in denunciatione vero non intenditur punitio peccantis, sed emendatio. Et ideo nihil agitur contra eum cuius peccatum denuntiatur, sed pro

eo. Et ideo ibi non est necessarius accusator. 2 2. q. 67. 3 ad 2.

2. Uno infamato, aliquando alii infamantur, quia, secundum Augustinum, cum de aliquibus qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, sagunt, ambiunt, ut de omnibus hoc credatur. 2 2. q. 33. 7. c. fi. ad 3.

1. INFIDELIS non debet permitti habere dominium novum super fideles, sed tantum antiquum, quo etiam privari potest; sed permittit Ecclesia, quod infideles accipiant a fidelibus ministerium in aliquo officio; nam servi subijciuntur dominis suis ad totam vitam, et subditi praefectis, ad omnia negotia, sed ministri artificum subijciuntur eis ad aliqua specialia opera; unde periculosius est, quod infideles accipiant dominium, vel praelationem super fideles, quam quod accipiant ab eis ministerium in aliquo officio; et ideo secundum permittit Ecclesia, non autem primum. 2 2. q. 10. 10. o.

2. Res infidelium si ipsi delinquant, licet auferre per vim, auctoritate publica, non autem auctoritate privata. 2 2. q. 10. 10. c. et q. 66. 8 ad 2.

3. Infideles qui nunquam fuerunt de fide Ecclesiae, s. Judaei et pagani, non reputantur haeretici, licet perversam fidem habeant, sunt tamen compellendi a fidelibus, si adsit facultas, ut fidem non impediunt, vel blasphemis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus. 2 2. q. 10. 8. o.

4. Infideles vero qui aliquando sumpserunt fidem, s. haeretici, debent cogi ad fidem; non autem alii, s. Judaei et pagani. 2 2. q. 10. 8. o.

5. Non omnes actus infidelium sunt peccata, sed aliqui actus eorum sunt boni, ex essentia, objecto, vel circumstantia, et placent Deo, nullus tamen est meritorius. 2 2. q. 10. 4. o. et q. 23. 7 ad 1.

6. Nullum peccatum veniale potest esse in infideli, antequam peccet mortaliter. 1 2. q. 89. 6. o.

7. Primi motus non sunt peccata mortalia fidelis, nec infidelis. 1 2. q. 89. 5. o. et 2 2. q. 158. 2 ad 3.

8. Gravius peccat fidelis quam infidelis, in eadem specie peccati, simpliciter autem est e converso. 1 2. q. 73. 8. c. fi. et q. 89. 5. c. et 2 2. q. 10. 3 ad 3.

9. Et infideles contemnunt fidem, si fidelium defectus cognoscant. 2 2. q. 10. 10. c.

10. In illis infidelibus qui temporaliter Ecclesiae vel ejus membris subiacent, statuit Ecclesia, ut servus Judaeorum, cum fuerit factus christianus, statim a servitute liberetur, nullo pretio dato, et similiter si infidelis existens, fuerit emptus ad servitium, etc. In illis autem infidelibus, qui temporaliter Ecclesiae, vel membris non subiacent, jus dominii, et praelationis, et dictorum Ecclesia non statuit, licet posset statuere de jure, et hoc facit ad scandalum vitandum, ne nomen Domini et doctrina blasphemetur. 2 2. q. 10. 10. c. fi. et q. 66. 8 ad 2.

1. INFIDELITAS sumitur dupliciter, s. negative, et contrarie, i. repugnando, vel contemnendo; et

est peccatum, non autem primo modo, sed est poena. 2 2. q. 10. 1. o. et 6. fi. et q. 34. 2 ad 2.

2. Ratio infidelitatis perficitur in contemptu; ideo est in voluntate ut in causa, sed est in intellectu ut in subjecto. 2 2. q. 10. 1. c. et 2. o.

3. Species infidelitatis sunt tantum tres, s. paganorum, Judaeorum, et haeresis. 2 2. q. 10. 5. o. et q. 11. 1. c. et q. 94. 1 ad 1.

4. Infidelitas haeticorum est gravior quam Judaeorum, et haec quam paganorum. 2 2. q. 10. 6. o.

5. Infidelitas est gravissimum omnium peccatorum circa mores, non autem peccatorum contra virtutes theologicas. 2 2. q. 10. 3. o. et q. 13. 3. c. et q. 39. 2. o. et III. q. 80. 5. c.

6. Infidelitas est ultimum peccatorum, ad quam homo quandoque per alia peccata perducitur. 2 2. q. 162. 7 ad 3.

7. Infidelitas, secundum quod est peccatum, oritur ex superbia. 2 2. q. 10. 1 ad 3.

8. Infidelitas est in intellectu subjective, sed est in voluntate imperative, ideo actus ejus est demeritorius. 2 2. q. 10. 2. c.

9. Inter infideles verum est matrimonium, quamvis non ita perfectum sicut inter fideles. Suppl. q. 59. 2. c.

10. Cum inter infideles verum matrimonium sit, non propterea dissolvitur ejus vinculum, quod alter conjugum ad fidem convertitur altero in infidelitate manente; solvi tamen potest et quoad habitationem et debiti solutionem, si nulla adsit correctionis spes. Suppl. q. 59. 3. o.

11. Conversus ad fidem potest dimittere uxorem, nec secum cohabitare, cum converti non vult, nec illi debitum reddere tenetur. Suppl. q. 59. 4. c.

12. Vir discedens ab infideli uxore, nolente cohabitare, sine creatoris contumelia, potest illam dimittere et alteram ducere; si autem velit pacifice cohabitare, potest quidem illam dimittere, non autem aliam ducere. Suppl. q. 59. 5. c.

13. Conjugium si ratificatum fuerit, quantum ad vinculum spectat, nulla ex causa solvi potest, alioquin potest dirimi infidelitate, non adulterio, verum quantum ad actum dirimi potest, fornicatione cum corporali tum spirituali, propter caetera vero vitia, nequaquam, nisi ad tempus, castigandi sui causa. Suppl. q. 59. 6. o.

1. Nihil praeter Deum est infinitum actu, nec potest esse, etiam per potentiam Dei, nec secundum essentiam, nec secundum esse, nec secundum virtutem seu potentiam, nec secundum magnitudinem, nec secundum multitudinem. 1. q. 7. 2. 3. 4. o. et q. 45. 5 ad 3. et q. 50. 2 ad 4. et q. 86. 2. o.

2. Non inconveniens est aliquid creatum sic esse infinitum, quod non finiatur ab alio. 1. q. 10. 5 ad 4. et q. 50. 2 ad 4.

3. Infinitum secundum essentiae rationem est solus Deus. III. q. 10. 3 ad 3.

4. Id quod est simpliciter et omnibus modis infinitum, non potest esse nisi unum, sed secundum aliquid possunt esse plura. III. q. 10. 3 ad 3.

5. Si esset infinitum numero vel continuitate, esset finitum secundum esse et essentiam, et es-

set mensurabile a scientia Dei. I. q. 7. 2. c. et q. 14. 12 ad 3. et III. q. 10. 3 ad 2.

6. Infinitum est in divisione magnitudinis, non autem in appositione. I. q. 7. 3 ad 3.

7. Infinitum non est substantia, sed accidit rebus, ideo sicut multiplicatur secundum subjecta, ita et proprietas ejus. III. q. 10. 3 ad 3.

8. Ratio infiniti privative convenit quantitati, non autem negative. I. q. 7. 1 ad 2.

9. Infinitum materiale convenit quantitati, non autem infinitum formale. I. q. 7. 1 ad 2. et 3 ad 3. et ad 4. et q. 25. 2 ad 1. et III. q. 10. 3 ad 1.

10. Infinitum repugnat cuilibet speciei magnitudinis, non autem magnitudini in communi. I. q. 7. 3 ad 2.

11. Infinitum duplex, s. negative dictum, et privative. III. q. 10. 3 ad 1.

12. Infinitum duplex, s. secundum materiam, et secundum formam. I. q. 7. 1. o. et q. 25. 2 ad 1. et q. 86. 2 ad 1. et III. q. 10. 3 ad 1.

13. Infinitum duplex, s. simpliciter, et secundum quid. I. q. 7. 2. c.

14. Infinitum secundum quid duplex, s. in potentia ad infinitas formas, ut materia, vel non limitatum per materiam, ut intelligentia. I. q. 7. 2. o.

15. Id quod est infinitum uno modo, potest esse finitum alio modo. III. q. 10. 2 ad 2.

16. Virtus infinita non potest esse in magnitudine. I. q. 25. 2 ad 3. et q. 105. 2 ad 3.

17. Infinitum comprehenditur ab infinito, quia nihil ejus est extra cognoscens, non autem attingendo fines ejus. I. q. 14. 3 ad 1. et ad 2. et 12 ad 1. et ad 2.

18. Nullus intellectus cognoscit infinitum in quantum hujusmodi, scilicet numerando partem post partem. I. q. 14. 12 ad 1. et q. 86. 2. o. et III. q. 10. 3 ad 1.

19. Intellectus noster dicitur intelligere infinita, in quantum intelligit universale, continens infinita in potentia. I. q. 7. 2 ad 2. et q. 14. 12. c. fi. et q. 86. 2 ad 3. et 12. q. 30. 4 ad 2. et III. q. 10. 3 ad 2.

20. Infinitum secundum materiam est ignotum, non autem infinitum secundum formam. I. q. 12. 1 ad 2. et q. 86. 2 ad 1. et III. q. 10. 3 ad 1.

21. Infinitum materiale est imperfectum, sed infinitum formale est summe perfectum. I. q. 7. 1. c. ad 1. et q. 25. 2 ad 1.

22. Infinito simpliciter quoad omnia, nihil potest esse majus, sed infinito secundum aliquid determinatum, est aliquid majus extra illum ordinem, non autem in illo ordine. III. q. 10. 3 ad 3.

23. In entibus per accidens itur in infinitum, non autem in entibus per se. I. q. 46. 2 ad 7. et 12. q. 1. 4. o.

1. INFIRMITAS in malis voluntariis subest potestati hominis; ideo non tollit, nec minuit rationem culpae. 12. q. 21. 2 ad 3.

2. Infirmitas animae, ex qua dicitur aliquod peccatum, est passio ejus, non moderata a ratione. 22. q. 77. 3. o. et q. 85. 3 ad 4.

3. Infirmitas alleviat peccatum, in quantum diminuit voluntarium. 12. q. 47. 2. c. et q. 73.

6. c. et q. 77. 6. 7. o. et q. 88. 2. c. et q. 105. 2 ad 1. et 22. q. 14. 3. c. et q. 150. 4 ad 3. et q. 154. 3 ad 1.

4. Peccatum ex infirmitate imputatur homini ad peccatum mortale, in quantum fuit in potestate ejus reprimere passionem. 12. q. 77. 7. 8. o.

1. INGENITUM sumitur tripliciter, s. negative extra genus, et in genere Dei, et in genere principii divini; primum convenit etiam creaturis non generatis, secundum Spiritui sancto, tertium autem est notio patris tantum. I. q. 33. 4. o.

2. Ingenitum per duplex, N. est increatum, seu aeternum; per simplex autem, N. genitum est non generatum. I. q. 33. 4 ad 3.

3. Ingenitum et innascibilitas nihil ponunt de intellectu eorum, sed aliquid praesupponunt. I. q. 33. 4 ad 1.

4. Pater in divinis potius dicitur ingenitus quam inspiratus, triplici ratione: s. prima est, quia processio Spiritus sancti secundum ordinem naturae praesupponit generationem Filii; secunda quia per hoc quod dicitur ingenitus, secundum quod est notio Patris, tollitur omnis modus consequendi generationem. Hoc enim convenit Patri in quantum est generationis principium, ut nullo modo generationem consequatur; tertia quia negatio ingentii fundatur super rationem principii. I. q. 33. 4 ad 5.

INGENIUM. Velocitas ingenii pertinet ad perfectionem hominis, quoad bene esse ejus. 12. q. 4. 5. c. et 1. o.

1. INGRATITUDO quaelibet est peccatum, quia tollit debitum gratitudinis, quod est debitum honestatis. 22. q. 107. 1. o.

2. Ingratitudo pertinet ad primam et secundam speciem superbiae. 22. q. 162. 4 ad 3.

3. Ingratitudo est speciale peccatum, ratione contemptus beneficii, sed est circumstantia, respectu aliorum peccatorum. 22. q. 107. 2. o. et III. q. 88. 4. o.

4. Ingratitudo est peccatum mortale, et aliquando veniale. 22. q. 107. 3. o.

5. Ingratitudo proveniens ex peccato mortali habet perfectam rationem ingratitudinis, sed proveniens ex veniali imperfectam. 22. q. 107. 3. c. ad 1.

6. Oblivio beneficii ex natura excusat ab ingratitudine, non autem oblivio ex negligentia, nec impotentia recompensandi beneficium, quia ad gratitudinem sufficit bona voluntas, ubi deest facultas. 22. q. 106. 3 ad 5. et q. 107. 1 ad 2.

7. Ingratitudo non est respectu adjuvantis peccare, quia non confert beneficium; ideo non debetur ei gratiarum actio. 22. q. 107. 1 ad 1.

8. Ingratus dicitur dupliciter, s. per solam omissionem actus gratitudinis, et per actum contrarium gratitudini. 22. q. 107. 2. 3. c.

9. Gradus ingratitudinis triplex, s. non retribuere, dissimulare, et pessimus ex negligentia oblivisci; sed reddere mala pro bonis, reducitur ad primum. Vituperare benefactum, ad secundum; sed id reputare malefactum, ad tertium. 22. q. 107. 2. 3. c.

10. Ingratitudo contra Deum contingit dupliciter, s. agendo contra beneficium ejus, per quod-

cumque peccatum mortale, et agendo contra formam ejus quadrupliciter, s. per odium proximi, per apostasiam a fide, per contemptum confessionis, et per dolorem de pœnitentia præterita; ideo per ingratitude horum, specialiter peccata dimissa redeunt. III. q. 88. 2. o.

11. Ingratus meretur privari beneficio; tamen dans beneficium non debet ei subtrahere, ne fiat peior. 2. 2. q. 107. 4. o. et q. 122. 5 ad 4.

12. Ingratitudo non incurritur per peccatum veniale, nec peccata dimissa redeunt, quia peccatum veniale non est contra Deum, sed præter eum. III. q. 88. 2 ad 2.

13. Peccata venialia redeunt per ingratitude, sicut et peccata mortalia; quia remissio utrorumque adscribitur beneficio Dei contempti, per recidivum. III. q. 88. 2 ad 2.

14. Similiter est de peccato originali. III. q. 88. 2 ad 2.

15. Peccata dimissa redeunt per recidivum quantum ad effectum, quia ex peccatis dimissis relinquitur in peccatis sequentibus deformitas quedam ingratitude, non autem redeunt quantum ad priorem maculam, vel reatum. III. q. 88. 1. o. et 2. 3. c.

16. Per sequens peccatum non redit tantus reatus quantus erat omnium peccatorum præteritorum, sed secundum quantitatem contemptus in ingrato. III. q. 88. 3. o.

17. Ingratitudo secundum quam peccata redire dicuntur, incurritur ex quolibet peccato, quia omne peccatum est contra Deum; ideo talis ingratitude non est speciale peccatum, 2. 2. q. 107. 2 ad 1. et III. q. 88. 4. o.

1. **INHUMANITAS** est idem quod obduratio contra misericordiam. 2. 2. q. 118. 8 ad 3. fi.

2. Inhumanitas est filia avaritiæ, sicut et obduratio contra misericordiam. 2. 2. q. 118. 8. c.

INIQUITAS proprie est in proximum, sed peccatum est in seipsum, improprie vero sunt idem. 1. 2. q. 33. 1 ad 1. et q. 110. 4 ad 4.

1. **INJUSTITIA** duplex, s. illegalis, opposita justitiæ legali, alia secundum inequalitatem ad alterum; prima est generalis intentione, et specialis objecto; secunda vero est specialis utroque modo. 2. 2. q. 58. 5 ad 3. et q. 59. 1. o. et q. 79. 2 ad 1.

2. Injustitia semper est ad alterum. 2. 2. q. 59. 3 ad 2.

3. Faciens injustum ex electione est injustus, non autem si præter intentionem, s. per ignorantiam, vel ex passione. 2. 2. q. 59. 2. o. et 4 ad 1.

4. Injustitia est circa operationes exteriores. 2. 2. q. 60. 3 ad 3.

5. Excessus in pœnis, quoad illud quod exterius agitur, pertinet ad injustitiam, sed quoad austeritatem animi, qua prompte hoc fit, pertinet ad crudelitatem. 2. 2. q. 159. 1 ad 1.

6. Nullus volens patitur injustum formaliter, nec aliquis agit injustum formaliter, nisi volens. 2. 2. q. 59. 3. o. et q. 66. 4. c.

7. Aliquis potest facere injustum, nullo patiente injustum formaliter, et e converso, sed materialiter semper se comitantur. 2. 2. q. 59. 3 ad 3.

8. Facere injustum formaliter est peccatum

mortale, nisi in minimis. 2. 2. q. 59. 4. o. et q. 69. 1. c. et q. 70. 4. c. et q. 110. 3. c.

9. Omne peccatum est injustitia. 1. 2. q. 113. 1 ad 1. et 2. 2. q. 59. 1 ad 1.

INNASCIBILITAS est notio patris, et proprietatis ejus, non autem est notio personalis. I. q. 32. 3. c. et q. 33. 4. o.

1. **INNOCENTIA** et tempus amissum sunt irre-cuperabilia. III. q. 89. 3. c.

2. Innocentes mortui pro Christo in Bethleem fuerunt martyres. 2. 2. q. 124. 1 ad 1. et III. q. 36. 2 ad 3.

3. Usus rationis miraculose acceleratus est secundum aliquos in innocentibus. 2. 2. q. 124. 1 ad 1.

4. Homines in statu innocentie fuissent inæquales sexu, ætate, justitia, scientia, robore, pulchritudine, complexionē, et quantitate; tamen sine defectu animæ et corporis. I. q. 92. 1 ad 2. et q. 96. 3. 4. c.

5. Tunc fuisset emissio superfluitatum, sed sine ulla indecentia. I. q. 97. 3 ad 4.

6. Tunc homines vixissent in communi possessione. I. q. 98. 2 ad 3.

7. Tunc homo fuisset sicut angelus, per spiritualem mentem. I. q. 98. 1 ad 1.

8. Continentia et pœnitentia non fuissent tunc, saltem secundum actus quos nunc habent. I. q. 95. 3. o. et q. 98. 2 ad 3.

9. Nec matrimonium tunc fuisset in remedium, nec ut sacramentum, sed fuisset in officium naturæ. III. q. 61. 2 ad 3.

10. Actus matrimonii tunc solvisset integritatem carnis, non autem mentis; nunc autem solvit utroque modo secundum actum, non autem secundum habitum, sicut in coitu vitioso. 1. 2. q. 34. 1 ad 1.

11. Tunc fuisset partus sine dolore. 2. 2. q. 164. 2. c. ad 1.

12. Tunc sacramenta non fuissent necessaria, quia non accepissent homines cognitionem ex sensibilibus. III. q. 61. 2. o.

INNOVATIO mundi fiet in fine mundi, non quidem secundum substantiam, sed secundum qualitatem, nec fiet naturaliter, sed supernaturaliter. I. q. 66. 3. c.

1. **INOBEDIENTIA** duplex, s. generalis, id est, quicumque recessus a præcepto; et specialis, id est contemptus ejus. 2. 2. q. 104. 2 ad 1. et q. 105. 1 ad 1. et 2 ad 3.

2. Omnis inobedientia formaliter, id est ex contemptu, est peccatum mortale. 2. 2. q. 69. 1. c. et q. 105. 1. o.

3. Inobedientia non est peccatum in Spiritum sanctum, nisi sit ei annexa obstinatio. 2. 2. q. 105. 2 ad 2.

4. Inobedientia est tanto gravior, quanto præcipiens est major, et quanto præceptum est magis intentum. 2. 2. q. 105. 2. o.

1. **INQUIRERE**. Sicut inquisitio pertinet ad rationem, ita et iudicium pertinet ad intellectum. 2. 2. q. 49. 5 ad 3. et q. 53. 4. c.

2. Inquirere de dictis vel factis aliorum, ad utilitatem sui, vel aliorum, est laudabile; si autem ad malum, vel inutiliter, est vitiosum. 2. 2. q. 167. 2. c. ad 3.

3. Debitor certæ personæ tenetur inquirere eam, ut prælatus subditum, non autem debitor incertæ personæ. 2 2. q. 33. 2. 3 ad 4.

INSANIA duplex, s. excludens totaliter usum rationis, alia privans affectum humanum. Prima opponitur prudentiæ, secunda vero mansuetudini et clementiæ. 2 2. q. 150. 4 ad 3. et q. 157. 3 ad 3. et q. 175. 2 ad 2.

1. INSENSIBILITAS est vitium, quo prætermittuntur necessaria vitæ contra rationem, ideo est peccatum. 2 2. q. 142. 1. o.

2. Insensibilitas non eorum contingit, ideo ipsa, et omnes species ejus oppositæ diversis speciebus temperantiæ sunt innominatæ, et contrariantur temperantiæ et intemperantiæ. 2 2. q. 150. 1 ad 1.

3. Vitium contrarium luxuriæ continetur sub insensibilitate, sed non tangitur in multis, eo quod homines magis sunt prout ad delectationes; et accidit hoc vitium in eo qui intantum detestatur mulierum usum, quod etiam uxori debitor non reddat. 2 2. q. 153. 3 ad 3.

INSIDIA non proprie sunt fraudes, nec opponuntur justitiis, nec ordinatæ voluntati; ideo licet eis uti in bello justo, ut patet in libro Stragematum Francorum. 2 2. q. 40. 3. o. et q. 71. 3 ad 3.

INSIPIENTIA est idem quod stultitia, et contrariatur sapientiæ. 2 2. q. 46. 1 ad 1.

INSTABILITAS est mutabilitas loci, vel propositi. 2 2. q. 35. 4 ad 3.

1. NIHIL temporis est, nisi instans ejus. 1. q. 46. 3 ad 3.

2. Instans in toto tempore est idem subjecto, differens ratione. 1. q. 10. 4 ad 2.

3. Inter quolibet duo instantia, qualitercumque signentur, semper est accipere tempus medium. 1. q. 53. 3. c. et q. 63. 6 ad 4. et III. q. 75. 7 ad 1.

4. Puncta in linea possunt accipi intrinseca et extrinseca; instans vero, extrinsecum tantum. III. q. 75. 7 ad 1.

5. Primum instans in quo res habet esse, datur, non autem ultimum. 1. q. 53. 3. c. et 1 2. q. 113. 7 ad 5. et III. q. 33. 1 ad 3. et q. 75. 7 ad 1.

6. Omne agens potest operari in primo instanti in quo est, nisi sit imperfectum, vel impeditum, vel actio ejus sit successiva. 1. q. 42. 2. c. et q. 46. 2 ad 1. et q. 63. 5. c. et 1 2. q. 113. 3 ad 4. et III. q. 34. 2 ad 1.

7. In eodem instanti est illuminatio aeris, visio coloris, et discretio rei visæ, licet primum sit causa secundi, et secundum tertiæ. 1. q. 63. 5. c.

8. Operatio intellectus et voluntatis potest esse in instanti. 1. q. 63. 5. c. et 1 2. q. 113. 7. o. et III. q. 34. 2. c.

9. Omnis mutatio, cujus subjectum nihil habet repugnans formæ introducendæ, est in instanti. 1 2. q. 113. 7. c. ad 3. et III. q. 75. 7. c.

10. Omnis mutatio instantanea est terminus motus præcedentis. 1. q. 53. 3. c.

11. Nullus motus localis, vel augmenti, potest esse in instanti. 1. q. 67. 2. c. et III. q. 33. 3. c. et q. 57. 3 ad 3.

12. Mutatio tripliciter est in instanti, s. primo

si forma sit indivisibilis, ut forma substantialis. Secundo si subjectum sit in ultima dispositione. Tertio si agens sit infinitæ virtutis. 1. q. 113. 7. c. et III. q. 75. 7. c.

13. Instans nunquam intelligitur, nisi ut fluens, nec ut fluens a priori, nisi motus præcedat, nec ut fluens in posterius, nisi motus sequatur. 1. q. 46. 1 ad 7.

INSTRUCTIO fidei duplex, s. catechumenorum circa baptismum, et populi christiani circa missam. III. q. 83. 4 ad 4.

1. INSTRUMENTUM duplex, s. conjunctum et separatum, quod non movetur, nisi per conjunctum. III. q. 62. 5. c.

2. Instrumentum duplex, s. animatum, et inanimatum; in primo requiritur intentio ad effectum, non autem in secundo. III. q. 64. 8 ad 1.

3. Instrumentum animatum indiget habitu ad operandum, non autem inanimatum. 1 2. q. 68. 3 ad 2. et III. q. 7. 1 ad 3.

4. Quanto instrumentum est magis proportionatum fini, tanto melius est, non autem quanto majus est. 2 2. q. 188. 7 ad 1.

5. Virtus dupliciter datur Instrumento, s. inchoative, quando instituitur; et complete, quando movetur a principali agente. III. q. 62. 4 ad 3. et q. 72. 3 ad 2.

6. Quando opus perficitur pluribus instrumentis, virtus instrumentalis non est complete in uno instrumento, sed incomplete in utroque. III. q. 62. 4 ad 4. et q. 82. 1 ad 1.

7. Virtus instrumentalis est incompleta, et intentionalis. III. q. 62. 4. o. et q. 63. 5 ad 1.

8. Virtus instrumenti, per se loquendo, non est proprie in genere, sed reducitur ad genus et speciem virtutis perfectæ. III. q. 62. 4 ad 2. et q. 63. 2. o.

9. Virtus instrumenti non est in subjecto, secundum conditionem ejus, sicut formæ perfectæ; sed secundum conditionem agentis principalis. III. q. 63. 5 ad 1 et ad 2.

10. Virtus spiritualis non potest esse in corpore, secundum esse completum, sed intentionaliter et instrumentaliter. III. q. 62. 4 ad 1.

1. INTELLECTUALIS substantia non potest uniri formaliter corpori, nisi corpori humano. 1. q. 51. 1. c.

2. Necesse est esse aliquas substantias intellectuales. 1. q. 50. 1. c.

3. Omnis substantia intellectualis est incorporea. 1. q. 50. 1. c.

4. Nullum intellectuale est materiale. 1. q. 50. 2. c.

5. Substantiæ intellectuales sunt incorruptibiles. 1. q. 35. 6. o. fin.

6. Omnis substantia intellectualis est volens. 1. q. 19. 1. o. et q. 59. 1. o. ad 1.

7. Creatura intellectualis est perfectior universo intensive; non autem extensive, sed e converso. 1. q. 93. 2 ad 3.

1. INTELLECTUS dicitur, quasi intus legens; intellectus enim nomen sumitur ab intima penetratione veritatis; unde actu intelligere aliquid est actu cogitare, secundum Augustinum. 1 2. q. 108. 1 ad 3. et 2 2. q. 8. 1. o. et q. 49. 5 ad 3.

2. Intellectus est potentia realiter distincta ab essentia animæ. i. q. 79. 1. o.

3. Intellectus est potentia passiva. i. q. 79. 2. o.

4. Intellectus passivus, secundum aliquos, est appetitus sensitivus; sed, secundum alios, est potentia cogitativa. i. q. 79. 2 ad 2. et l. 2. q. 51. 3. c.

5. Intellectus dicitur dupliciter, s. anima intellectiva, sed denominative, quasi a principali sua virtute, et potentia intellectiva. i. q. 79. 1 ad 1.

6. Intellectus duplex, s. intellectus possibilis, et intellectus passivus. l. 2. q. 51. 3. o. et q. 71. 4. c.

7. Intellectus quadruplex, s. agens, possibilis, in habitu, et in actu sive adeptus. i. q. 79. 10. c.

8. Intellectus est in potentia ad formas universales, materia vero est in potentia ad formas individuales, ideo differunt realiter. i. q. 75. 5 ad 1 et ad 2.

9. Intellectus hominis multiplicatur secundum multitudinem corporum contra Averrhoem commentatorem. i. q. 76. 2. o. et q. 79. 5. o. et q. 117. 1. c. et q. 118. 2 ad 2. et l. 2. q. 50. 4. c.

10. Ens in communi est objectum intellectus. i. q. 55. 1. c. et q. 79. 7. c. et q. 82. 4 ad 1. et q. 87. 3 ad 1. et q. 105. 4. c. et l. 2. q. 9. 1. c. et q. 10. 1 ad 3.

11. Ratio et causa veritatis alicujus objecti primo apprehenditur a potentia intellectiva. l. 2. q. 1. 1. c.

12. Ens est primum cadens in intellectu. i. q. 5. 2. c. et q. 11. 2 ad 4. et l. 2. q. 55. 4 ad 1. et q. 94. 2. c.

13. Primo intelligitur ens, secundo non ens, tertio divisio, quarto unum, quinto multitudo. i. q. 11. 2 ad 4.

14. Intellectus noster intelligit se, et actum suum, et speciem intelligibilem reflexive, non autem primo. i. q. 14. 2 ad 3. et q. 76. 2 ad 4. et q. 85. 2. o. et q. 87. 1. 3. o.

15. Intellectus noster cognoscit se, non per essentiam suam, sed per actum suum dupliciter, s. vel particulariter, i. dum quis percipit se habere animam intellectivam, dum percipit se intelligere, vel universaliter, i. considerando naturam intellectus, ex actu ejus. Ad primum modum sufficit ejus præsentia, non autem ad secundum, sed requiritur diligens et subtilis inquisitio. i. q. 87. 1. o. et q. 88. 2 ad 3. et q. 89. 2. c. et q. 94. 2. c.

16. Intellectum duplex, s. primum, i. species intelligibilis, quæ est perfectio intellectus; et secundum, i. res cujus est species, sicut est duplex visum. i. q. 14. 5 ad 2. et ad 3.

17. Id quod primo intelligitur, est res cujus similitudo est species in intellectu; quæ non intelligitur primo, sed reflexive. i. q. 85. 2. o.

18. Intellectus noster in hac vita non cognoscit substantias separatas a materia, quantum ad quid sunt, quia sunt ordine naturæ supra nos. i. q. 64. 1 ad 1. et q. 89. 2 ad 3.

19. Intellectus noster intelligit simplicia, et enunciat per modum cujusdam compositionis, sed Deus e converso. i. q. 50. 2 c. et l. 2. q. 1. 2. c.

20. Res materiales sunt in intellectu nostro simpliciores quam in seipsis. i. q. 50. 2. c.

21. Singularitas repugnat intellectioni, ratione materiæ, non autem secundum se; ideo individuum immateriale est intelligibile in actu. i. q. 56. 1 ad 2. et q. 76. 2 ad 3. et q. 79. 6 ad 2. et q. 86. 1. c. ad 3.

22. Intellectus noster non cognoscit singularia. i. q. 14. 11 ad 1.

23. Intellectus noster non intelligit individuum materiale primo, sed reflexive. i. q. 14. 11 ad 1. et q. 50. 2. c. fi. et q. 56. 1 ad 2. et q. 57. 2 ad 1. et q. 86. 1. o. 3. 4. c. et q. 89. 4. c. ad 1. et l. 2. q. 47. 3 ad 1.

24. Intellectus qui est semper in actu non intelligit privationem, s. primo, sed per habitum. i. q. 14. 10 ad 1.

25. Nullus intellectus potest intelligere plura ut plura, sed ut uniuntur. i. q. 12. 10. o. et q. 14. 7. c. ad 1. et q. 22. 3 ad 3. et q. 58. 2. o. et q. 85. 4. o. et ad 5. et l. 2. q. 12. 3 ad 3. et q. 54. 1 ad 3. et q. 113. 7 ad 2. et l. 2. q. 8. 1 ad 3.

26. Intellectus noster potest intelligere infinita in potentia, et successive, non autem infinita in actu nec in habitu distincte. i. q. 86. 2. o. et q. 87. 3 ad 2.

27. Subjectum et prædicatum, ut partes unius propositionis, simul una intellectione intelliguntur, non autem absolute. i. q. 58. 2. c. et l. 2. q. 113. 7 ad 2.

28. Eodem actu intelligitur conclusio, et principium ut est ratio conclusionis, non autem absolute. l. 2. q. 8. 3. c. et q. 12. 4. c.

29. Eodem actu simul intelligitur res cum sua perfectione. i. q. 87. 3. c. ad 2.

30. Eadem intellectione intelligitur objectum, et intellectio ejus, ut ratio, non autem ut objectum. i. q. 28. 4 ad 2. et q. 87. 3 ad 2.

31. Actio intellectus est vita, i. operatio viventis, non autem esse ejus. i. q. 54. 1 ad 2.

32. Intelligere comparatur ad intellectum, sicut esse ad essentiam. i. q. 54. 1. 3. c.

33. Intelligere est simplex intuitus intellectus in præsens. l. 2. q. 108. 1 ad 3.

34. Intelligere nostrum est quoddam pati. i. q. 79. 2. c.

35. Actio intellectus cujuscumque creati dependet a Deo, quoad duo: primo inquantum habet ab eo perfectionem qua agit, id est lumen; secundo inquantum movetur ab eo. l. 2. q. 109. 1. c.

36. Intellectus movet se. l. 2. q. 9. 3. c.

37. Quicumque intelligit, ex hoc procedit aliquid ab eo, s. verbum cordis. i. q. 27. 1. c.

38. Operatio intellectus duplex, s. simplex apprehensio, et compositio, et divisio. i. q. 85. 2 ad 3. et l. 2. q. 83. 1. a. 3.

39. Compositio intellectus duplex, scilicet universalis cum particulari, et accidentis cum subiecto, et semper est eorundem, sicut compositio realis est diversorum. i. q. 85. 5 ad 3.

40. Solus intellectus hominis intelligit cum discursu, et componendo et dividendo, necessario. i. q. 58. 4. 5. o. et q. 85. 5. o.

41. Operatio intellectus quintuplex, s. intelligentia, i. simplex intuitus, intentio, i. ordinatio

ad aliud, excogitatio, sapere, et dispositio verbi. i. q. 79. 10 ad 3.

42. Actus intellectus duplex, s. actus rectus, et actus reflexus. i. q. 28. 4 ad 2. et q. 87. 3 ad 2.

43. Intellectus habet duos actus, s. percipere et iudicare. 2 2. q. 45. 2 ad 3.

44. Perfectum iudicium intellectus in nobis non potest haberi, nisi per resolutionem ad sensibilia, quæ sunt prima principia nostræ cognitionis. 2 2. q. 173. 3. c.

45. Operatio dicitur intellectualis dupliciter: uno modo quasi in ipso intellectu consistens, ut contemplatio, et talis operatio non determinat sibi locum. Alio modo quia est ab aliquo intellectu regulata et imperata, et sic interdum determinat sibi loca. i. q. 112. 1 ad 1.

46. Tempus miscetur secundæ operationi intellectus nostri dupliciter, s. ex parte sua accipiendo scientiam a continuo et tempore, i. a sensu et imaginatione; et ex parte intellectuum quæ sunt in tempore, sed intellectioni Dei, primo modo tantum. 1 2. q. 113. 7 ad 5.

47. Intellectus est supra tempus corporalium, non autem spiritualium. i. q. 85. 4 ad 1.

48. Principium operationis intellectus duplex, s. intellectus, et species intelligibilis, et utrumque potest esse immediate a Deo. i. q. 105. 3. c.

49. In omni operatione, qua intellectus noster abstrahit a phantasmatibus, necesse est quod abstrahatur a sensibus. 2 2. q. 175. 4. c.

50. Unus intellectus potest melius alio rem aliquam intelligere dupliciter, s. ratione fortioris intellectus, et ratione meliorum sensuum, non autem ex parte objecti. i. q. 12. 6. c. et q. 85. 7. c.

51. Intellectus intelligit aliquando rem aliter quam sit. i. q. 85. 1 ad 1.

52. Intelligere rem aliter quam sit, contingit dupliciter, s. ex parte objecti, et ex parte intellectus; primum est falsum, non autem secundum; vel verum est quod intellectus qui intelligit rem aliter quam sit, est falsus, si ly aliter, referatur ad rem intellectam; tunc enim intellectus est falsus, quando intelligit rem esse aliter quam sit; non est autem verum, si ly aliter, accipiat ex parte intelligentis. Est enim absque falsitate ut alius sit modus rei in intelligendo quam modus in essendo, quia intellectum est in intelligente immaterialiter per modum intellectus, non autem materialiter per modum rei materialis. i. q. 12. 6 ad 1. et ad 2. et q. 13. 12 ad 3. et q. 85. 1 ad 1.

53. Non posse intelligi sine alio, contingit dupliciter, s. vel alio non intellecto, vel non existente. i. q. 16. 3 ad 3. et q. 85. 1 ad 1.

54. Intelligibile est in intellectu tripliciter, s. actu, habitu, et ut relatum ad alium. i. q. 107. 1. c.

55. Nihil potest intelligi, nisi secundum quod est ens actu. i. q. 12. 1. c.

56. Solus intellectus cognoscit quidditates rerum. i. q. 57. 1 ad 2. et 1 2. q. 31. 5. c. et 2 2. q. 8. 1. c.

57. Res intellecta est in intellectu per speciem ejus, non autem secundum propriam naturam. i. q. 2. 2 ad 4. et q. 14. 5 ad 2. et q. 57. 1 ad 2. et q. 76. 2 ad 4. et q. 85. 2 ad 1.

58. Unumquodque est intelligibile in actu, secundum quod ejus similitudo est in intellectu. i. q. 58. 2. c.

59. Intellectum est perfectio intellectus per speciem intelligibilem in intellectu. i. q. 57. 1 ad 1.

60. Intellectus in actu, et intellectum, sunt idem. i. q. 14. 2. c. et q. 55. 1 ad 2. et q. 85. 2 ad 1. et q. 87. 1 ad 3.

61. Per formam lapidis inquantum hujusmodi, non perficitur intellectus; sed inquantum in ea participatur similitudo alicujus quod est supra intellectum humanum, s. lumen intellectuale, vel aliquid hujusmodi. 1 2. q. 3. 6. c.

62. Ad hoc quod aliquid sit intellectum in actu, requiritur abstractio a materia, et a conditionibus materiæ. i. q. 50. 2. c. et q. 55. 1 ad 2. et q. 79. 5. c. et q. 87. 1 ad 3.

63. Species intelligibilis intellectus nostri est similitudo rei quoad naturam speciei tantum: ideo per eam cognosci possunt infinita, sed indistincte. i. q. 14. 3 ad 1. et 1 2. c. fi. et q. 76. 2 ad 4. et q. 85. 1 ad 3. et q. 86. 1. c.

64. Species sensibilis in sensu est similitudo unius tantum individui, ideo per eam tantum unum individuum cognosci potest. i. q. 14. 12. c. fi.

65. Intelligere consequitur speciem intelligibilem, sicut esse formam. i. q. 14. 4. c.

66. Intellectus noster non potest intelligere, nisi per aliquam speciem informetur. i. q. 14. 2 ad 3.

67. Species intelligibilis comparatur ad intellectum, sicut actus ad potentiam et ut forma ejus. i. q. 55. 1. c.

68. Ex intellectu et specie intelligibili fit unum subjecto, non autem essentialiter. i. q. 14. 2. c. et q. 55. 1 ad 2. et q. 85. 2 ad 2.

69. In uno intellectu a diversis phantasmatibus ejusdem speciei non abstrahitur nisi una species intelligibilis. i. q. 76. 2. c. fi.

70. Species intelligibilis est a phantasmate, secundum suum esse materiale; sed ab intellectu agente, secundum esse formale, i. ut est intelligibilis in actu. i. q. 84. 6. c. et q. 85. 1 ad 3.

71. Intelligere universalis est intelligere naturam generis vel speciei, sine individuis, per speciem intelligibilem abstractam a materia, per intellectum agentem. i. q. 44. 3 ad 3. et q. 85. 1 ad 1.

72. Intellectus noster intelligit se, sicut et alia, i. per species aliorum. i. q. 14. 2 ad 3. et q. 87. 1. c. et q. 88. 2 ad 3. et q. 89. 2. c.

73. Intellectus possibilis conservat species, contra Avicennam. i. q. 79. 6. c. et q. 84. 4. c. et 1 2. q. 67. 2. c.

74. Plures species possunt simul esse in intellectu. i. q. 12. 10. c. et q. 58. 2 ad 2. et q. 85. 4. c. ad 2.

75. In intellectu resultant diversæ species, secundum diversam dispositionem phantasmatum, sicut ex diversa ordinatione earundem litterarum resultant diversi intellectus. 2 2. q. 173. 2. c.

76. Species est in intellectu et in sensu tripli-

iter, s. in potentia tantum, in actu, secundum complexionem ultimam, et medio modo, s. in habitu. i. q. 79. 6 ad 3.

77. Species primo est in sensu, secundo in imaginatione, tertio in intellectu possibili, per lumen intellectus agentis. i. q. 55. 2 ad 2. et 22. q. 173. 2. c.

78. Species sunt in imaginatione, secundum quod imprimuntur a sensu, vel secundum quod transmutantur ex mutatione corporis, vel secundum quod ex imperio intellectus ordinantur phantasmata ad aliquid significandum. 22. q. 173. 2. c.

79. Sensus et intellectus differunt realiter, per universale et particulare, et similiter appetitus sensitivus et intellectivus, i. voluntas. i. q. 50. 1. c. et q. 80. 2 ad 2. et q. 84. 6. c. et q. 115. 4. c.

80. Intellectus judicans de agendis et appetendis dicitur sensus, quia relatus est ad particulare. i. q. 54. 5 ad 1. et 22. q. 16. 2. c. et q. 48. c. et q. 49. 2 ad 3.

81. Intellectus est similis sensui in hoc quod requirit proportionem objecti, dissimilis autem quia non corrumpitur ab objecto excedente, sicut sensus. i. q. 88. 1 ad 3.

82. Intellectus indiget sensu, sicut extremo ad quod fit resolutio, non autem quia actus intellectus fiat per organum. i. q. 50. 1. c. et q. 115. 4. c.

83. Licet operatio intellectus oriatur a sensu, tamen in re apprehensa per sensum, intellectus multa cognoscit, quæ sensus percipere non potest, et similiter æstimatoria. i. q. 78. 4 ad 4.

84. Intellectus abstrahit ab omni differentia temporis, sicut et ab aliis conditionibus materialibus, quas sensus concernit. i. q. 107. 4. c.

85. Cuiuslibet potentiæ sensitivæ objectum est forma, prout est in materia corporali, ideo est cognoscitiva particularium tantum. Ratio autem est cognoscitiva ipsius universalis. i. q. 85. 1. c. et 3 ad 4. et 12. q. 5. 1 ad 1. principio. et 22. q. 58. 5 ad 2.

86. Potentiæ sensitivæ interiores præparant intellectui possibili proprium objectum: ideo ex bona dispositione earum, ad quam etiam cooperatur bona dispositio corporis, redditur homo habilis ad intelligendum. 12. q. 50. 4 ad 3.

87. Iudicium intellectus impeditur per ligamentum sensus. i. q. 84. 8. c. et q. 94. 4 ad 4. et q. 101. 2. c. et 12. q. 33. 4 ad 3. et q. 48. 3. c. et q. 53. 1 ad 3. et 22. q. 154. 5. c. et q. 172. 1. c.

88. Sensibilia sunt causa secundaria cognitionis intellectivæ, sed causa principalis est intellectus agens. i. q. 50. 3 ad 3. et q. 84. 6. c. ad 3.

89. Sensus cognoscit tantum particularia corporalia, sed intellectus cognoscit etiam universalis et incorruptibilia. i. q. 85. 1. c.

90. Sensus apprehendit rem quoad exteriora ejus accidentia tantum, sed intellectus ingreditur ad interiora, i. ad essentiam. i. q. 108. 1 ad 3.

91. Nulla forma substantialis est sensibilis per se, sed solo intellectu comprehensibilis. i. q. 57. 1 ad 2. et q. 67. 3. c. et q. 75. c. fi.

92. Voluntas et intellectus sunt potentiæ na-

turales, et consequuntur naturam animæ de necessitate. 12. q. 110. 4 ad 4. et iii. q. 18. 1. c. ad 3. et ad 4.

93. Intellectus et voluntas sunt in eadem essentia animæ subjective. i. q. 87. 4 ad 1. et 12. q. 33. 3 ad 2.

94. In omni creatura differunt realiter intellectus, voluntas, et essentia. i. q. 59. 2. c.

95. Voluntas non potest esse in carentibus intellectu. 12. q. 1. 2 ad 3. et q. 6. 2 ad 1.

96. Objectum intellectus, s. ratio boni, est simplicius, absolutius, altius, et nobilior objecto voluntatis, s. bono. i. q. 82. 3. c. ad 1. et 4 ad 1.

97. Nobilitas operationis intellectus attenditur secundum mensuram intellectus, voluntatis autem secundum objectum. 22. q. 23. 6 ad 1.

98. Intellectus inter omnes potentias est altior, et voluntati propinquior. 22. q. 83. 3 ad 1.

99. Intellectus est superior voluntate quoad rationem ordinis, sed quoad imperium, est e converso. 12. q. 13. 1. c.

100. Voluntas respectu eorum quæ sunt supra animam, est nobilior intellectu, sed respectu inferiorum, est e converso. i. q. 82. 3. c. ad 3. et q. 103. 6 ad 3. et 12. q. 66. 6 ad 1. et 22. q. 23. 6 ad 1.

101. Idem secundum rem est objectum intellectus, inquantum est verum, et voluntatis inquantum est bonum. i. q. 59. 2 ad 2. et q. 79. 1 ad 2. et q. 80. 1 ad 2. et q. 87. 4 ad 2.

102. Anima non potest esse sine intellectu et voluntate. 12. q. 110. 4 ad 4.

103. Intellectus tendit ad res, ut sunt in eo, sed voluntas, ut sunt in seipsis. i. q. 19. 3 ad 6. et 6 ad 2. et q. 82. 3. c. et 12. q. 66. 6 ad 1. et q. 86. 1 ad 2. et 22. q. 23. 6 ad 1.

104. Omne amatum est in voluntate, sicut terminus motus est in principio motivo, non autem est in ea secundum similitudinem suæ speciei, sicut est in intellectu. i. q. 27. 4. c.

105. Objectum intellectus est primum in genere causæ formalis, sed objectum voluntatis est primum in genere causæ finalis. 12. q. 9. 1. c.

106. Intellectus est simpliciter prior voluntate, sicut motum mobili et activum passivo. i. q. 82. 3 ad 2. et 12. q. 13. 1. c.

107. Intellectus prior est voluntate, in via receptionis, sed e converso in movendo et agendo. 12. q. 83. 3 ad 3.

108. Intellectus regit voluntatem, non inclinando, sed ostendendo, et ordinando. 12. q. 17. 5. c.

109. Intellectus non movet corpus, nisi per appetitum, cujus motio præsupponit operationem intellectus. i. q. 76. 1. c. co. 2.

110. Intellectus movet voluntatem, per modum finis, sed voluntas movet, imperando intellectui et cæteris potentiis animæ. i. q. 82. 4. c. et q. 107. 1. c. et 12. q. 9. 1. c. et 2 ad 3. et 3. c. q. 11. 1 ad 2. et q. 12. 1. c. et q. 16. 1. c. et q. 17. 1. c. et q. 18. 7. c. et q. 19. 3 ad 3. et q. 56. 3. c. et q. 58. 1. c. ad 3. et q. 74. 5 ad 2. et 22. q. 58. 8 ad 1. et q. 82. 1 ad 1. et q. 180. 1. c. ad 3. et iii. q. 85. 4 ad 4.

111. Sicut intellectus ex necessitate inheret primis principiis, ita et voluntas fini. 1. q. 82. 1. 2. c.

112. Finem prius apprehendit intellectus quam voluntas, tamen motus ad finem incipit in voluntate. 12. q. 3. 4 ad 3. et ad 4. et 22. q. 4. 7. c.

113. Intellectus est primum motivum omnium potentiarum animæ, quoad determinationem actus; voluntas vero, quoad exercitium actus. 12. q. 17. 1. c.

114. Ab intellectu procedit aliquid dupliciter, s. aliquid per modum operati, et aliquid per modum operationis; a voluntate autem secundo modo tantum. 1. q. 27. 4. c.

115. Intellectus necessario intelligit aliquid, non ex imperio voluntatis. 1. q. 82. 4 ad 3.

116. Intellectus intelligit actum voluntatis. 1. q. 87. 4. o. et 1. 2. q. 17. 1. c.

117. Actus intellectus et voluntatis supra se invicem reflectuntur. 12. q. 17. 1. c. et 3 ad 3. et 22. q. 109. 2 ad 1.

118. Necesse est esse intellectum agentem. 1. q. 54. 4. o. et q. 79. 3. o.

119. Si intellectus agens non esset aliquid animæ, sed esset quædam substantia separata, unus esset intellectus agens omnium hominum, et hoc intelligunt qui ponunt unitatem intellectus agentis. 1. q. 79. 5. c.

120. Si intellectus agens sit aliquid animæ, ut quædam virtus ipsius, necesse est dicere quod sint plures intellectus agentes, secundum pluralitatem animarum, quæ multiplicancur, secundum multiplicationem hominum; non enim potest esse, quod una et eadem virtus sit diversorum subjectorum. 1. q. 79. 5. c. fi.

121. Intellectus agens est actus intelligibilium, quæ abstrahuntur a phantasmatibus. 1. q. 87. 1. c. co. 1. fi. et ad 2.

122. Intellectus agens est sua actio, non quidem per essentiam, sed concomitanter. 1. q. 54. 1 ad 1.

123. Intellectus agens nullo modo est patiens nec est subjectum habitus. 1. q. 50. 5 ad 2. et q. 54. 1. c.

124. Intellectus in actu semper intelligit, quantum est de se, i. ex parte intellectus agentis. 1. q. 79. 4 ad 2.

125. Intellectus possibilis non unitur homini, per speciem intelligibilem, contra Averrhoem. 1. q. 76. 1. c. co. 1. fi. et q. 88. 1. c.

126. Intellectus possibilis est ens actu, in genere entis, sed est pura potentia, in genere intelligibilium. 1. q. 87. 1. c. ad 2. et 12. q. 50. 4 ad 2. et 5. c.

127. Sicut potentia ad esse sensibile convenit materiæ corporali, sic potentia ad esse intelligibile convenit intellectui possibili. 12. q. 50. 4 ad 2. et 5. c.

128. Intellectus possibilis est in potentia naturaliter ad omnia et sola, quæ possunt manifestari per lumen intellectus agentis, s. ad omnes species rerum sensibilium. 1. q. 88. 1. c. fi. et 12. q. 50. 5. c.

129. Intellectus agens et intellectus possibilis sunt potentiæ animæ, et non substantiæ separatæ

a corpore, secundum esse. 1. q. 79. 4. 5. o. et q. 88. 1. o.

130. Intellectus agens, et intellectus possibilis fundantur in eadem essentia animæ. 1. q. 79. 4 ad 4. et q. 87. 4 ad 1.

131. Intellectus agens, et intellectus possibilis differunt realiter. 1. q. 54. 1 ad 1. et q. 79. 7. 10. c.

132. Intellectus practicus, et intellectus speculativus sunt realiter eadem potentia, sed differunt ratione. 1. q. 14. 16. c. et q. 79. 11. o.

133. Intellectus practicus est motivus voluntatis, non quasi exequens motum, sed quasi dirigens ad motum. 1. q. 79. 11 ad 1.

134. Practicum dicitur ab opere exteriori, speculativum autem ab opere interiori. 12. q. 1. 6 ad 1. et ad 2. et q. 3. 5 ad 2. et q. 13. 4 ad 2. et q. 57. 1 ad 1.

135. Intellectus speculativus ordinatur ad actum proprium, ut ad finem; non autem ad actum extrinsecum, sicut intellectus practicus. 22. q. 179. 2. c.

136. Finis intellectus practici, et vitæ activæ est exterior operatio; speculativi vero, et vitæ contemplativæ est cognitio veritatis. 1. q. 14. 16. c. et q. 79. 11. o. et 12. q. 3. 5. c. a⁴ 2. et q. 69. 3 ad 2. et 22. q. 179. 1. 2. et q. 180. 1. c. ad 1. et 2. c. et q. 181. 1. 4. o.

137. Res ordinatur ad intellectum practicum, ut mensuratum ad mensuram; ad speculativum autem e converso. 12. q. 64. 3. c.

138. Verum intellectus speculativi accipitur per conformitatem ejus ad rem, practici vero per conformitatem ejus ad appetitum rectum. 12. q. 57. 5 ad 3.

139. Intellectus ut dicit lumen supernaturale ad cognitionem, est unum de septem donis Spiritus sancti. 22. q. 8. 1. o. et q. 49. 2 ad 2.

140. Donum potius nominatur intellectus quam voluntas, quia intellectus dicit excellentiam, non autem voluntas. 22. q. 8. 1 ad 3.

141. Ratio non dicitur donum, sicut intellectus; quia ratio procedit ex lumine naturali, non autem intellectus, sicut nec donum. 22. q. 8. 1 ad 2.

142. Donum intellectus est quædam acuta perspectio divinarum. 22. q. 49. 2 ad 2.

143. Donum intellectus est ad capiendum divina, quorum judicium est doni sapientiæ, sicut doni scientiæ, respectu creaturarum; et consilium est respectu singularium operum. 22. q. 8. 6. o.

144. Donum intellectus est principaliter habitus speculativus, et secundario practicus. 22. q. 8. 3. o. et 6. c. ad 3.

145. Donum intellectus ita se habet ad nobis supernaturaliter, sicut lumen naturale ad prima principia. 22. q. 8. 1 ad 2.

146. Fides potest esse simul cum dono intellectus, respectu eorum quæ secundario sunt fidei; non autem respectu principalium, nisi imperfecte. 22. q. 8. 2. o.

147. Fides et donum intellectus sunt circa prima principia cognitionis supernaturalis, et gratiæ, primum assentiendo, secundum penetrando, vel capiendo. 22. q. 8. 6. c. ad 2.

148. Totâ certitudo sapientiæ, intellectus, et,

scientiæ, ut sunt dona, procedit a certitudine fidei, quæ est principium eorum; sed ut sunt virtutes, innituntur naturali luminis rationis; fides vero veritati Dei, ideo fides est perfectior eis quoad certiores inhesionem, sed e converso, quoad maiorem manifestationem. 2. 2. q. 4. 8. c. ad 3.

149. Per donum intellectus homo habet rectam æstimationem de ultimo fine, quod convenit omni, et soli habenti gratiam gratum facientem. 2. 2. q. 8. 5. o.

150. Donum intellectus non est, nisi in existente in gratia. 2. 2. q. 8. 5. o.

151. Donum intellectus est semper in omni existente in gratia, nec unquam se subtrahit in necessariis ad salutem; in non necessariis autem interdum, ut materia superbis subtrahatur. 2. 2. q. 8. 4 ad 3.

INTELLIGENTIA proprie significat actum intellectus, et aliquando significat substantias separatas, s. angelos. 1. q. 79. 10. o.

1. INTELLIGIBILE est in intellectu tripliciter, s. habitualiter, in actu conceptum vel consideratum, et ut ad aliud ordinatum, et transitur de primo ad secundum, et de secundo ad tertium, per imperium voluntatis; et in secundo loquitur intelligens sibi ipsi, et in tertio loquitur alteri. 1. q. 107. 1. c. ad 2.

2. Forma in materia non est intelligibilis, nisi in potentia. 1. q. 79. 3. c.

1. INTEMPERANTIA est maxime vituperabilis. 2. 2. q. 142. 4. o. et q. 143. c. et q. 144. 1 ad 2. et q. 151. 4 ad 2. et ad 3.

2. Maximum remedium contra intemperantiam est non immorari circa singularium considerationem. 2. 2. q. 142. 3. c. ad 3.

1. Deus non potest esse causa tendendi in non esse, nisi subtrahendo suam actionem a rebus; sed hoc habet creatura, inquantum est de nihilo. 1. q. 104. 3 ad 1.

2. Formæ quæ possunt recipere magis et minus, intenduntur et remittuntur, secundum diversam dispositionem subjecti. III. q. 89. 2. c.

1. INTENTIO naturæ est ad speciem, non autem ad individuum, nec ad genus. 1. q. 85. 3 ad 1. fi. et ad 4. et q. 98. 1. c.

2. Intentio mentis proprie est actus voluntatis, secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis. 1. 2. q. 12. 1. o. et 2. 2. q. 180. 1. c.

3. Intentio dicitur oculus, quia præsupponit cognitionem intellectus. 1. 2. q. 12. 1 ad 1.

4. Intentio dicitur lumen, quia nota est intendenti. 1. 2. q. 12. 1 ad 2.

5. Intentio dicitur clamor ad Deum, quia Deus novit eam, vel quia dirigitur ad Deum. 1. 2. q. 12. 2 ad 1.

6. Idem est motus quo voluntas vult ea quæ sunt ad finem, et quo intendit finem ut ratio eorum, non autem absolute. 1. 2. q. 8. 3. o. et q. 12. 4. o.

7. Intentio est tantum finis, non tamen semper est ultimi finis. 1. 2. q. 12. 2. o. et 2. 2. q. 180. 1. c.

8. Intentio potest esse simul ad multa non ordinata ad invicem. 1. 2. q. 12. 3. o.

9. Contingit quod intentio sit bona, et volun-

tas mala; non autem e converso. 1. 2. q. 19. 7 ad 2. et ad 4. et 8 ad 3.

10. Actus est bonus vel malus, sicut voluntas eligens est bona vel mala, et est malus, si voluntas intendit mala. Sed ad hoc quod voluntas sit bona, requiritur quod sit boni, et sub ratione boni. 1. 2. q. 19. 7. c. ad 3. et 8. 9. o.

11. Intentio dupliciter potest se habere ad actum qui dicitur voluntas, s. antecedenter seu causaliter, et concomitanter; primo modo bonitas voluntatis ex intentione finis dependet, non autem secundo modo, nisi reiteretur. 1. 2. q. 19. 7. o. et 9. c.

12. Virtus primæ intentionis, quæ est respectu ultimi finis, manet in quolibet appetitu cuiuscunque rei, etiamsi de ultimo fine actu non cogitetur, sicut non oportet, quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de via. 1. 2. q. 1. 6 ad 3.

13. Quantitas intentionis et voluntatis duplex, s. ex parte objecti, et ex intentione actus, secundo modo consequantur in bonitate et malitia formaliter, et non materialiter, non autem primo modo, propter disproportionem, et propter impedimenta actus exterioris. 1. 2. q. 19. 8. o.

14. Nullum malum potest per se intendi. 1. q. 19. 9. c. et q. 48. 1 ad 2. et ad 4. et 1. 2. q. 72. 1. c. et q. 78. 1 ad 2.

15. Peccatum recipit speciem ex intentione peccantis. 1. 2. q. 72. 1. 8. c. et III. q. 88. 4 ad 1.

16. Intentio secundum esse quod significat veritatem propositionis, formaliter est in anima, sed est in re fundamentaliter. 1. q. 3. 4 ad 2.

NULLUM intentionale denominat suum subjectum, nec causat effectum naturalem. 1. q. 67. 3. c.

1. INTERPRETATIO est in dubiis, in quibus non licet absque determinatione principis, a verbis legis recedere, sed in manifestis non opus est interpretatione, sed executione. 2. 2. q. 120. 1 ad 3.

2. Interpretatio in dando remedium, debet fieri in peiorem partem, supponendo, s. cum debemus aliquibus malis adhibere remedium sive nostris sive alienis, expedit ad hoc ut securius remedium apponatur, quod supponatur id quod est deterius; quia remedium quod est efficax contra majus malum, est multo magis efficax contra minus malum; sed in diffiniendo sive determinando, in rerum iudicio, debet aliquis niti ad hoc, ut interpretetur unamquodque, secundum quod est; in iudicio autem personarum, ut interpretetur in melius. 2. 2. q. 60. 4. c. ad 3.

3. Interpretatio sermonum reducitur ad donum prophetiæ, et est dignior quam donum linguarum. 2. 2. q. 176. 2 ad 4.

4. Postponitur autem interpretatio sermonum dono linguarum, quia etiam ad interpretandum diversa linguarum genera, interpretatio sermonum se extendit. 2. 2. q. 176. ad 4. fi.

INTIMIDITAS est peccatum, quia causatur ex defectu amoris, vel rationis, vel ex superbia. 2. 2. q. 126. 1. o.

INTUITUS præsens Dei fertur ab æterno in totum tempus, et in omnia quæ sunt in quocum-

que tempore, sicut etiam in subjecta sibi presentialiter. I. q. 14. 9. c. et 13. c. fi. et 22. q. 95. 1. c.

INVESTITI dicitur canonicus per librum, abbas per baculum, episcopus per annulum. III. q. 62. 1. c.

1. INVIDIA est tristitia de bono alterius, inquantum aestimatur diminueri gloriam propriam. 22. q. 36. 1. o. et 3. 4. c.

2. Invidia præcipue est de bonis, in quibus est gloria et honor. 22. q. 36. 1. c.

3. Invidia qualibet est peccatum, non autem omnis zelus, qui proprie est tristitia de eo quod deest nobis, non aliis. 22. q. 36. 2. o. et q. 153. 1. c.

4. Invidia secundum genus suum est peccatum mortale quæ intantum convertit hominem ad quietem indebitam, inquantum aspernatur bonum divinum; tamen primi motus sunt peccata venialia, et sunt etiam in viris perfectis. 22. q. 36. 3. o.

5. Invidia est vitium capitale, cujus sunt quinque filie, s. odium, susurratio, detractio, exultatio in adversis, et afflictio in prosperis. 22. q. 34. 6. o. et q. 36. 4. o.

6. Invidia ad proximum est mater odii, primo ad proximum, et consequenter ad Deum. 22. q. 34. 6 ad 2.

7. Invidia non est inter multum inæquales, sed ad illos tantum, quibus potest quis se æquare, vel præferre. 22. q. 36. 1 ad 2 et ad 3.

8. Amatores honoris, et pusillanimes, sunt maxime invidi. 22. q. 36. 1 ad 3.

9. Senes invident junioribus, et qui multa expendant ad consequendum aliquid, iis qui parum expendunt. 22. q. 36. 1 ad 4.

10. Invidia ut plurimum nascitur ex superbia. 22. q. 36. 4 ad 1.

11. Memoria bonorum ut sunt habita, causat delectationem, ut amissa tristitiam, ut habita ab aliis, invidiam. 22. q. 36. 1 ad 3.

12. Invidia contrariatur duabus virtutibus, quia habet duo objecta, scilicet principale, id est, bonum, et proximum; primo contrariatur misericordie, secundo nemesi. 22. q. 36. 3 ad 3.

1. FACTA per metum sunt voluntaria simpliciter, et involuntaria secundum quid. 12. q. 6. 6. o. et 7 ad 1 et ad 2. et q. 39. 1. c. et q. 73. 6. o. et q. 87. 8. o. fi. et 22. q. 103. 4 ad 4. et q. 125. 4. c. et q. 142. 3. c.

2. Concupiscentia nullo modo causat involuntarium. 12. q. 6. 7. o. et 22. q. 142. 3. c.

3. Violentia causat involuntarium in cognoscentibus; in aliis autem causat innaturale, quia opponitur directe voluntario, et naturali. 12. q. 6. 4. c. et 5. o. et 6 ad 1. et q. 73. 6. c. et 22. q. 88. 6 ad 1.

1. JOANNES Baptista fuit terminus veteris legis, et initium novæ legis, scilicet Evangelii. III. q. 88. 1 ad 2.

2. Joannes Baptista pertinet ad Testamentum novum. 22. q. 174. 4 ad 3. et III. q. 38. 1 ad 1 et ad 2.

3. Exultatio ejus in utero matris non fuit ab eo, per liberum arbitrium ejus, sed fuit a Deo; ideo miraculosa fuit. 22. q. 124. 1 ad 1. et III. q. 27. 6. o.

4. Tota vita ejus fuit præparatoria ad Christum. III. q. 38. 2 ad 2. et 3. c.

1. Christus revocavit a nuptiis Joannem Evangelistam, volentem nubere; sed Petrum non separavit a matrimonio, quia primum potest fieri sine injuria alterius, non autem secundum. 22. q. 36. 4 ad 1.

2. Joannes Evangelista prædiligebatur a Christo, propter suam integritatem et propter prærogativam evangelicæ doctrinæ. III. quest. 45. 3 ad 4.

3. Et propter virginitatem, et prærogativam Evangelii. III. q. 45. 3 ad 4.

4. Joannes prædiligebatur a Christo propter quatuor, scilicet, propter sapientiam, puritatem, fervorem et teneram ætatem. I. q. 20. 4 ad 3.

JOANNES Damascenus sequitur errorem Theodorici et Nestorii, quod Spiritus sanctus non procedit a Filio, quia fuit tempore, quo incepit illud schisma Græcorum. I. q. 36. 2 ad 3.

JOSAPHAT peccavit non ex malitia, sed ex infirmitate humanæ affectionis. 22. q. 186. 10 ad 2.

1. Joseph, vir Mariæ, semper fuit virgo. III. q. 28. 3 ad 5. et 4. c. ad 3.

2. Joseph voluit dimittere Mariam, propter reverentiam, timens cohabitare tantæ sanctitati. III. q. 28. 3 ad 2.

JUCUNDITAS dicitur a spiritualibus signis, vel effectibus lætitiæ, cum intentione gaudii, scilicet, in dictis, vel factis. 12. q. 31. 3 ad 3.

HYPERDULIA est potissima species dullæ, ex unione ad Deum. 22. q. 103. 4 ad 2.

1. HYPOCRISIS est simulatio alienæ personæ; ideo semper est peccatum, et est vitium jactantiæ. 22. q. 111. 2. o.

2. Hypocrisis non est semper peccatum mortale, nisi sit in nocumentum fidelis, vel personæ, vel Ecclesiæ. 22. q. 111. 4. o.

3. Hypocrisis per se et directe opponitur tantum veritati quæ est virtus. 22. q. 111. 3. o.

4. Finis remotus hypocritis est lucrum, vel gloria; sed finis proximus est ostendere se alium quam sit. 22. q. 111. 2 ad 3.

1. In nomine hypostasis et substantiæ latebat venenum, antequam nota esset æquivocatio ejus. I. q. 29. 3 ad 3.

2. Hypostasis dicitur materia, usus forma, usia compositum, quia materia est principium substandi, et forma est principium subsistendi. I. q. 29. 2 ad 5.

3. Hypostasis, persona, subsistentia, et essentia differunt. I. q. 29. 2. o.

4. Hypostasis nomen convenit Deo, quantum ad subsistere, ad quod imponitur; non autem quoad substatum, a quo imponitur. I. q. 29. 3 ad 3. et q. 39. 1 ad 3.

1. IRA dicitur tripliciter, scilicet, habitus, vel actus vitii oppositi mansuetudini; secundo voluntas vindictæ, tertio passio. 22. q. 158. 8. c.

2. Ira duplex, s. per zelum, i. secundum rationem, et ira per vitium, i. contra rationem. 22. q. 158. 1. 2. o. et III. q. 15. 9. c.

3. Ira est inordinata dupliciter, scilicet ratione appetibilis, et ratione modi. 22. q. 158. 2. 3. 4. c.

4. Gradus iræ triplex, s. in corde, ore, et opere. 1 2. q. 46. 8 ad 3. et 2 2. q. 158. 5 ad 3. et 7. c.
5. Ira est passio quodammodo composita ex passionibus contrariis. 1 2. q. 46. 2. c. fi.
6. Ira continet multas passiones, non sicut genus continet species, nec sicut causa suos effectus, sed sicut effectus suas causas. 1 2. q. 46. 1. c. ad 3.
7. Ira secundum rationem rectam est passio laudabilis; quæ autem est contra rationem in plus vel minus, est peccatum. 2 2. q. 158. 1. 2. 8. c. et III. q. 15. 9. o.
8. Habitus virtutis tenens medium in ira est innominatus; ideo dicitur mansuetudo, quæ significat diminutionem iræ. 2 2. q. 157. 2 ad 2.
9. Ira semper est aliquo modo cum ratione. 1 2. q. 46. 4. 5. o. et 2 2. q. 53. 6 ad 1.
10. Ira aliquantulum audit rationem, sicut nunciantem quod injuriatum est, non autem perfecte, quia non observat regulam ejus in vindicando. 1 2. q. 46. 4 ad 3. et 5 ad 1. et 6. c. et 2 2. q. 53. 6 ad 1. et q. 72. 4 ad 2.
11. Ira componitur ex tristitia et desiderio, non sicut ex partibus, sed sicut ex causis. 1 2. q. 46. 3 ad 3. et III. q. 15. 9. c.
12. Materiale in ira est accensio sanguinis circa cor, vel aliquid hujusmodi; formale vero est ex parte appetitus vindictæ. 1. q. 21 ad 2. et 1 2. q. 22. 3 ad 3. et q. 48. 2. c. et 3. c. ad 1.
13. Ira quoad suum formale habet principium a ratione, sed quoad suum materiale impedit judicium rationis. 1 2. q. 48. 3 ad 1 et ad 3. et 4. c.
14. Ira est janua omnium vitiorum per accidens, s. impediendo rationem; sed per se, respectu aliorum vitiorum. 2 2. q. 158. 6 ad 3.
15. Ira contra rationem ex parte objecti semper est peccatum mortale, nisi desit consensus, vel nisi de re parva, non autem ratione modi, nisi sit contra charitatem. 1 2. q. 88. 5 ad 1. et 2 2. q. 158. 3. o.
16. Ira est vitium capitale, non autem odium. 2 2. q. 34. 5. o. et q. 158. 6. o.
17. Species iræ sunt tres, s. fel, i. acuta, mania, i. manens, et furor. 1 2. q. 46. 8. o. et 2 2. q. 158. 5. o.
18. Filiæ iræ sunt sex, s. rixa, tumor mentis, contumelia, clamor, indignatio, et blasphemia. 2 2. q. 37. 2 ad 1. et q. 41. 2. o. et q. 158. 7. o.
19. Ira est subjective in irascibili. 1 2. q. 46. 3. o. et 2 2. q. 162. 3. c.
20. Defectus iræ in voluntate, vel in appetitu sensitivo contra rationem, semper est peccatum. 2 2. q. 158. 8. o.
21. Bruta habent iram ex instinctu naturali, non autem ex ratione eorum. 1 2. q. 46. 4 ad 2. et 7 ad 1.
22. Multum ebrii non irascuntur, quia nihil habent de judicio rationis; sed parum ebrii multum irascuntur, quia habent judicium rationis, sed impeditum. 1 2. q. 46. 4 ad 3.
23. Ira per zelum, non impediens, nec præveniens judicium rationis, fuit in Christo, non autem ira per vitium. III. q. 15. 9. o.
24. Ira, ut dicit actum voluntatis ad vindictam,

- est in Deo, non autem ut passio. 1. q. 3. 2 ad 2. et q. 19. 11. c. et q. 20. 1 ad 2. et q. 59. 4 ad 4. et 1 2. q. 47. 1 ad 1. et 2 2. q. 162. 3. c.
25. Ira causatur ex re inconvenienti, præsentis, vel præteritis, vel ex apprehensione inconvenientis habiti; ideo causatur ex dolore et tristitia. 1 2. q. 23. 3. 4. c. et q. 25. 1. 3. c. et q. 48. 4. 2. c.
26. Omnis ira est propter aliquid contra se factum. 1 2. q. 47. 1. o.
27. Ira magis sequitur complexionem corporis quam concupiscentia, propter velocitatem cholerae ad iram; ideo promptius insurgit ira quam concupiscentia. 2 2. q. 156. 4. c.
28. Ira causatur ex accidenti extrinseco, s. ex læsione; sed concupiscentia delectabilium causatur ex causa naturali; ideo concupiscentia diuturnior est et communior, et requirens principalem virtutem, licet ira majorem impetum habeat. 2 2. q. 141. 7 ad 2.
29. Causa iræ duplex, s. ratione motivi, ut excellentia, vel ratione dispositionis, ut defectus, sicut ægrotudo. 1 2. q. 47. 3. o.
30. Ira causatur ex invidia, et consequitur etiam audaciam, et est effectus ejus. 1 2. q. 25. 3. c. et 4 ad 2 et ad 3.
31. Tristitia illata causat iram. 1 2. q. 46. 1. o. et q. 47. 3. o. et q. 48. 1. o. et 2. c. et III. q. 15. 9. c.
32. Sola parvipensio causat iram, et omne provocans iram est aliquid sub ratione injusti. 2 2. q. 47. 2. o. et 3. 4. c.
33. Tacens provocat ad iram contumeliantem, quia videtur eum parvipendere. 1 2. q. 47. 1 ad 4. et q. 72. 3 ad 3.
34. Oblivio, exultatio in adversis, denunciatio tristitum, impediens voluntatem, et quælibet alia causant iram, ratione parvipensionis tantum. 1 2. q. 47. 2 ad 3.
35. Ludus, risus, festum, prosperitas, consummatio operum, delectatio non turpis, et spes eausant iram, ratione parvipensionis, sed impediunt eam, inquantum impediunt tristitiam. 1 2. q. 47. 3 ad 3.
36. Defectus injuriantis duplex, s. augens indignam parvipensionem, ut ignobilitas, insipientia, et servitus, et defectus diminuens eam, ut poenitentia, confessio mali, humiliatio, postulatio veniæ, et hujusmodi; primi augent iram, secundi vero diminuunt eam. 2 2. q. 47. 4. o.
37. Ira debilitatur ex diuturnitate, sicut et causa ejus, scilicet memoria injuriæ, quæ etiam videtur minor, quando est tantum in memoria. 1 2. q. 48. 2 ad 2.
38. Ira non est ad personam multum excellentem, quæ læsit, sed tantum tristitia; quia ira præsupponit tristitiam, desiderium, spem, et audaciam puniendi. 1 2. q. 25. 3. c. fi. et q. 45. 4 ad 3. et q. 46. 1. c.
39. Nullus proprie irascitur sibi, sed metaphorice; sicut nec justum nec injustum sibi facit, nisi metaphorice. 1 2. q. 46. 7 ad 2.
40. Ira est magis ad amicos injuriantes quam ad alios, quia indignior videtur eorum despectio. 1 2. q. 47. 4 ad 3.

41. Ira est tantum ad eos, ad quos est iustitia et iniustitia. 1 2. q. 46. 7. o.

42. Homo irascitur inanimatis et brutis, ex imaginatione nunciante læsionem, non autem ex ratione. 1 2. q. 46. 7 ad 1.

43. Ira cessat ad graviter læsos, quia malum eorum sufficit. 1 2. q. 46. 6 ad 1. et q. 47. 4 ad 2.

44. Ira cessat ad mortuos, quia non possunt dolere, quod tamen appetit iratus, et vindicta jam facta videtur. 1 2. q. 46. 7 ad 1. et q. 47. 4 ad 2.

45. Ira maxime facit perturbationem corporalem circa cor, ita ut etiam ad exteriora membra derivetur. 1 2. q. 48. 3. c. et 2 2. q. 46. 3 ad 3.

46. Signa et effectus iræ sunt quinque, scilicet palpitatio cordis, tremor corporis, inflatio faciei, exasperatio oculorum et clamor irrationabilis. 1 2. q. 48. 2. 4. c. et 2 2. q. 158. 4. o. fi.

47. Ira causat fervorem sanguinis, quia fit insequendo, quod convenit calori, non autem retrahendo, quod convenit frigori. 1 2. q. 48. 2. o.

48. Fervor amoris est dulcis et lenis, iræ vero fervor est amarus, et ex felle; ideo primus assimilatur calori aeris et sanguinis, secundus autem assimilatur igni et cholerae. 1 2. q. 46. 5. c. et q. 48. 2 ad 1.

49. Ex ira audacia augetur, quia ira est quid ausivum, secundum philosophum; unde irati reduntur prompti et audaces ad invadendum; et similiter delectatio est effectus iræ, ut est in spe vindictæ; sed delectatio de vindicta præsentī aufert totaliter iram. 1 2. q. 44. 1 ad 1. et q. 45. 4. a. 3 ad 3. fi. et q. 48. 1. o.

50. Ira inter cæteras passiones magis impedit usum et iudicium rationis. 1 2. q. 48. 3. o. et 4. c. et 2 2. q. 41. 2 ad 3. et q. 157. 4. c.

51. Ira dupliciter causat taciturnitatem, s. ex parte rationis, et ex parte perturbationis ejus. 1 2. q. 48. 4. o.

52. Ira diminuitur per sequentem iram; præcipue si sequens ira sit major. 1 2. q. 48. 2 ad 3.

53. Ira et invidia causant inconstantiam, retrahendo rationem ad aliud; sed luxuria, totaliter extinguendo lumen rationis. 1 2. q. 77. 7. c. et 2 2. q. 53. 6 ad 1.

54. Ira est levior quam invidia, ratione appetibilis, et hæc quam odium; sed e converso, ratione modi. 1 2. q. 46. 6. o. et 2 2. q. 158. 4. o.

55. Ira semper respicit duo objecta, s. vindictam, et nocentem, sed amor et odium unum objectum tantum quandoque. 1 2. q. 46. 2. 3. c.

56. Utrumque objectum amoris est bonum; odii autem malum, sed ira respicit vindictam sub ratione boni, et nocentem, secundum rationem mali. 1 2. q. 46. 2. 3. 6. o.

57. Odium appetit malum alicujus sub ratione mali, sed invidia sub ratione propriæ gloriæ; ira vero, sub ratione justæ vindictæ. 1 2. q. 46. 6. o. et 7. c. et q. 47. 11. 2. c. et 2 2. q. 34. 6 ad 3. et q. 43. 2. c. et q. 158. 4. c.

58. Odium appetit nocere, propter contrariam dispositionem infinite, non tamen ut sciatur, ira vero propter læsionem tantum, cum mensura, et ut sciatur. 1 2. q. 46. 6. o. et 2 2. q. 41. 2. c. ad 4. et q. 72. 4 ad 3. et q. 73. 3 ad 3.

59. Odium prius et directius causatur ex tristitia et accidia quam ex ira. 2 2. q. 34. 6 ad 3. et q. 159. 7 ad 2.

60. Ira crescit in odium, non eadem numero per inveterationem, sed quia causat odium per diuturnitatem. 1 2. q. 46. 3 ad 2. et 2 2. q. 34. 6 ad 3.

61. Ira est ad singulare, odium autem ad universale. 1. q. 80. 2 ad 2. et 1 2. q. 29. 6. o. et q. 46. 7 ad 3.

62. Odium est insanabilis et permanentius quam ira, quia causatur ex permanentiori causa, scilicet ex dispositione qua reputatur aliud contrarium et nocivum; sed ira causatur ex passione et commotione animi propter læsionem illatam. 1 2. q. 46. 6 ad 3. et 7 ad 3.

63. Odium magis agit sine misericordia quam ira, quantum ad rem desideratam, sed e converso quantum ad intensionem desiderii. 1 2. q. 46. 6 ad 1.

64. Ira respicit bonum iustitiæ; concupiscentia vero bonum delectabile, vel utile. 2 2. q. 158. 4. c.

65. Ira operatur cum tristitia, concupiscentia vero delectabiliter; sed ira est minus pœnitibilis, quia plus habet de ratione. 2 2. q. 156. 4. c.

66. Ira est cum ratione denunciante injuriam, non autem præcipiente vindictam, sed concupiscentia naturaliter. 1 2. q. 46. 4. o. et 2 2. q. 156. 4. c. ad 2.

67. Difficilius est resistere iræ, et pugnare contra iram ad horam propter impetum ejus, quam contra delectationem et concupiscentiam, sed e converso, propter majorem continuitatem. 2 2. q. 156. 4 ad 1. et q. 162. 6 ad 1.

68. Ira causatur ex contrariis passionibus, scilicet a spe et tristitia; ideo includit in se contrarietatem. 1 2. q. 46. 1 ad 2.

69. Nulla passio est contraria iræ. 1 2. q. 23. 3. o. et 4. c. fi. et q. 46. 1 ad 2.

70. Iræ contrariatur aliquod vitium, scilicet inordinata remissio iræ, sed non apparet, quia est innominata. 2 2. q. 158. 8. o.

71. Mitescere est privative vel negative oppositum iræ, non autem contrarie. 1 2. q. 23. 3. fi.

72. Ira non opponitur mansuetudini, nisi secundum quod ira est inordinata. 2 2. q. 157. 1 ad 3. et iii. q. 15. 9 ad 2.

73. Mansuetudo magis opponitur iræ quam defectui ejus; ideo vitium oppositum mansuetudini nominatur ira, ad quam refrenandam principaliter mansuetudo ordinatur. 2 2. q. 157. 2 ad 2.

1. IRACUNDIA est excessus iræ; ideo est vitium oppositum mansuetudini. 2 2. q. 157. 1 ad 3.

2. Iracundus non est cui inest passio iræ, sed qui passibilis est de facili ab ea. 1. q. 63. 4 ad 2.

1. IRASCIBILIS dupliciter sumitur, s. proprie, id est, appetitus sensitivus, et improprie, id est, voluntas. 1. q. 82. 5 ad 2. et 2 2. q. 162. 3. c. ad 3.

2. Irascibilis potius denominatur ab ira quam ab aliis passionibus; quia est notior, scilicet quia est effectus et terminus earum. 2 2. q. 25. 3 ad 1. et q. 46. 1 ad 1.

3. Actus irascibilis in tantum est naturalis homini, in quantum est secundum rationem; sed in

quantum est, præter ordinem rationis, est contra naturam hominis. 2 2. q. 153. 2 ad 4.

IRIS quandoque significat serenitatem, in quantum causa ejus est causa serenitatis. 2 2. q. 95. 5. c.

1. IRONIA est vitium, quo quis asserit minora de se quam credit; ideo semper est peccatum, tamen levius ut plurimum quam jactantia. 2 2. q. 110. 2. c. et q. 113. o.

2. Ironia et jactantia circa idem, scilicet circa conditionem personæ, mentiuntur verbis, vel quibuscumque signis. 2 2. q. 113. 2. c.

IRREGULARITAS non incurritur propter peccatum tantum, sed principaliter propter ineptitudinem personæ, ad Eucharistiam ministrandam. 1 2. q. 20. 5 ad 4. et 2 2. q. 64. 7 ad 3. et q. 108. 4 ad 2.

1. IRRELIGIOSITAS habet manifestam contrarietatem ad religionem, per contemptum et irreverentiam Dei, vel rei sacræ 2 2. q. 92. 97. princip. et q. 122. 3. c.

2. Irreligiositas opponitur veræ religioni, per defectum, sicut superstitio per excessum, et prohibetur secundo præcepto Decalogi. 2 2. q. 122. 3. 4. c.

3. Species irreligiositatis sunt quatuor, s. tentatio Dei, perjurium, sacrilegium et simonia. 2 2. q. 97. 99. princip. et q. 154. 10 ad 1.

4. Superstitio impedit religionem, ne suscipiatur Deus, sed irreligiositas, ne susceptus honoretur. 2 2. q. 122. 3. 4. c.

Isaac significavit Christum, in quantum oblatum est in sacrificium; ideo non oportet quod significet eum ut offerens, licet obtulerit, sicut et alii justii, secundum congruitatem sui temporis, secundum Gregorium. 2 2. q. 85. 1 ad 2.

1. Christus speravit in Juda, id est, confidebat quadrupliciter, s. secundum apparentiam, effectum, debitum, et in membris Christi. 2 2. q. 17. 4. o. et 5. c. et q. 25. 1 ad 3.

2. Nomen archangeli ponitur in canonica Judæ apostoli. 1. q. 108. 5. b.

1. Ecclesia permittit christianos colere terras Judæorum: quia per hoc non habent necesse conversari cum eis, et tamen si ex tali communicatione vel convictu, subversio fidelium timeretur, esset penitus interdicens. 2 2. q. 10. 10 ad 3.

2. Totus cultus Judæorum erat propheticus et figurativus. 1 2. q. 100. 12. c. et q. 104. 2 ad 2. et q. 114. 10 ad 2. et 2 2. q. 87. 1. c. et q. 96. 3 ad 3. et III. q. 66. 2 ad 2.

3. Tribus sacerdotalis et regia Judæorum erant præcliores; ideo sæpe conjunctæ sunt per matrimonium, III. q. 31. 2 ad 2.

4. Judæi excusantur a furto Ægyptiaco, et hoc non est nisi quia præcepto superioris domini, res non suæ factæ sunt suæ. 1 2. q. 94. 5 ad 2. et q. 100. 8 ad 3. et 2 2. q. 66. 5 ad 1. et q. 104. 4 ad 2.

5. Judæis permissum est accipere usuras ab extraneis tantum, quorum bona debebantur judæis, vel propter avaritiam, ne acciperent eas a fratribus. 1 2. q. 105. 3 ad 3. et 2 2. q. 78. 1 ad 2.

6. Communis status Judæorum semper erat in prosperitate, quamdiu servabant legem; et cum peccabant, erant in tribulationibus. 1 2. q. 99. 6 ad 3.

7. Deus exaltavit Judæos tempore gratiæ quintupliciter, scilicet secundum carnis assumptionem, per personalem prædicationem, per suam conversationem, per miraculorum operationem et per discipulorum prædicationem. 2 2. q. 10. 8. c. et q. 14. 1. c.

8. Principes Judæorum cognoverunt Christum esse Messiam, qui promissus est in lege; non autem cognoverunt divinitatem ejus, nisi per conjecturas: quod etiam obscurabatur per invidiam et cupiditatem gloriæ propriæ. III. q. 47. 5. o. et 6. c.

9. Judæi non intelligunt præcepta Decalogi. 2 2. q. 102. 6 ad 7. et q. 107. 2. c. ad 2. et ad 4. et 3 ad 2. et q. 108. 2 ad 4. et 3 ad 1. et ad 2. et ad 4.

10. Secta Judæorum duplex, scilicet Phariseorum et Sadduceorum negantium resurrectionem, et angelos. I. q. 50. 1. c.

11. Judæi proni sunt ad idololatriam. 1 2. q. 100. 7 ad 4. et 2 2. q. 10. 9 ad 1.

12. Judæi sunt crudeles, et ad avaritiam proni. 1 2. q. 105. 2 ad 2.

13. Judæi dixerunt primo quidem blasphemiam in Filium hominis, cum dicebant voracem, petatorem vini, et publicanorum amatorem; postmodum autem blasphemaverunt in Spiritum sanctum, dum opera quæ ipse operabatur virtute propriæ divinitatis, et per operationem Spiritus sancti, attribuebant principi dæmoniorum. 2 2. q. 14. 1. c.

14. Cum ipsi Judæi sint servi Ecclesiæ, potest Ecclesia disponere de rebus eorum, sicut etiam principes sæculares multas leges ediderunt circa suos subditos, in favorem libertatis. 2 2. q. 10. 10. c.

15. Judæi, propter culpam suam, sunt servi in perpetuum: ideo domini possent tollere res eorum, servato eis victu, nisi leges hoc prohiberent. 2 2. q. 10. 10. c. et 11. c. et 12 ad 3. et III. q. 68. 10 ad 2.

16. Judæi sunt compellendi a fidelibus, si adsit facultas: ut fidem non impendant, vel blasphemis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus. 2 2. q. 10. 8. c. et 9 ad 2. et q. 14. 1. c.

1. JUDEX, juste infligendo pœnas, non peccat. 2 2. q. 64. 2. 3. o. et q. 108. 1. 3. o.

2. Judex nullas probationes admittere debet, contra leges divinas vel humanas. 2 2. q. 67. 2. c.

3. Judex perpendens accusatorem falso accusasse, non quidem malitiose, sed temere, id est, ex levitate credendi, vel ex justo errore, non imponat ei pœnam talionis. 2 2. q. 68. 3 ad 1. et 4 ad 1.

4. Judex neminem debet condemnare, nisi accusatum. 2 2. q. 67. 3. o.

5. Judex debet esse facillior ad absolvendum quam ad condemnandum, nisi in causis favorabilibus, ut libertatis. 2 2. q. 70. 2 ad 2.

6. Bonus judex est diminutivus pœnarum, quæ

suo arbitrio relinquuntur, non autem pœnarum quæ determinantur a lege divina, vel humana. 2 2. q. 67. 4 ad 1.

7. Nullus iudex potest remittere pœnam pro alterius injuria, nisi læsus velit, nec pœnam pro injuria communitatis, nisi supremus iudex, si expediat. 2 2. q. 67. 4. o. et III. q. 46. 2 ad 3.

8. Nullus est iudex sui, sed potest se committere iudicio aliorum. 2 2. q. 64. 5 ad 2.

9. Naturalis tamen inclinatio inest iudici, et cullibet homini, ad repellendum nociva dupliciter, scilicet, vel defendendo se, ne inferantur injuriæ, vel ulciscendo illatas, non tamen intentione nocendi, sed intentione removendi nocumenta. 2 2. q. 108. 2. c.

1. Iudicium, secundum primam impositionem, significat rectam determinationem iustorum, sed post, ampliatur est nomen ejus ad significandum omnem rectam determinationem, speculativam vel practicam. 1 2. q. 93. 2 ad 3. et 2 2. q. 60. 1 ad 1.

2. Iudicium est actus iudicis inquantum iudex, id est, inquantum actus ius dicens; ideo est actus iustitiæ, id est, executio iustitiæ. 2 2. q. 60. 1. o. et q. 63. 4. c.

3. Iudicium quoad rem iudicatam se habet communiter ad commutativam, et distributivam iustitiam; sed quoad formam iudicii, inquantum etiam in commutativa, iudex accipit ab uno et dat alteri, pertinet ad distributivam tantum. 2 2. q. 63. 4 ad 1.

4. Ordinare et iudicare sunt actus sapientiæ. 1. q. 1. 6. c.

5. In omni iudicio ultima sententia pertinet ad supremum iudicatum. 1 2. q. 74. 7. c.

6. Ad omne iudicium requiruntur duo, s. virtus proferens, et dispositio ejus; ratione primi, est actus rationis, prudentiæ, et sinesis; sed ratione secundi, est actus iustitiæ. 2 2. q. 60. 1 ad 1.

7. Unumquodque iudicatur magis secundum formale in eo et per se, quam secundum materiale, et per accidens. 2 2. q. 110. 1 ad 1. et q. 117. 6. c. et q. 118. 5. c. fi.

8. Quidam sunt bene inquirentes, propter bonam imaginativam, qui non sunt bene iudicantes, propter indispositionem sensus communis. 2 2. q. 51. 2. 3. c.

9. Iudicium de re non potest haberi perfectum, nisi per resolutionem ad principium. 1 2. q. 112. 5. c. et 2 2. q. 173. 3. o.

10. Iudicium certum de re maxime datur ex sua causa, secundum ordinem causarum, quia per primam iudicatur de secunda, non autem e converso. 2 2. q. 9. 2. c.

11. Rectitudo iudicii contingit dupliciter, s. per usum rationis; et per connaturalitatem, tam in moralibus per scientiam moralem, et per habitus morales, quam in divinis per donum sapientiæ, et per charitatem. 2 2. q. 45. 2. c. et q. 51. 3 ad 1.

12. Rectum iudicium consistit in apprehensione rei, ut in se est, ex recta dispositione potentie cognitivæ, et appetitivæ. 2 2. q. 51. 3 ad 1.

13. Charitas inclinatur ad rectum iudicium de omni re, per regulas divinas ex quibus profertur

per donum sapientiæ; sed iustitia inclinatur per prudentiam, secundum regulas juris. 2 2. q. 60. 1 ad 2.

14. Ad justum iudicium requiruntur tria, scilicet iustitia, auctoritas et prudentia si primum desit, est iudicium perversum; si secundum, est iudicium usurpatum; si tertium, est iudicium suspiciosum vel temerarium. 2 2. q. 60. 2. 3. 6. o. et q. 67. 1. o. et III. q. 59. 1. o.

15. Iudex debet semper iudicare, secundum leges scriptas. 2 2. q. 60. 5. o. et 6. c.

16. Iudex debet iudicare secundum allegata et probata, etiam contra veritatem quam novit, ut persona privata. 2 2. q. 64. 6 ad 3. et q. 67. 2. o.

17. Iudicium humanum debet imitari iudicium divinum, in iudiciis Dei manifestis, non autem in occultis, quia eorum rationes non potest homo comprehendere. 2 2. q. 10. 11. c. et q. 108. 4. ad 2.

18. Existens in peccato mortali etiam occulto, ex officio corrigens, vel iudicans alios, peccat, non autem hoc agens ut frater, nisi propter scandalum. 2 2. q. 33. 5. o.

19. Iudicat legem, dicens eam non esse bene positam, non autem dicens eam in aliquo casu non esse servandam; sed de illo casu particulari. 2 2. q. 120. 1 ad 2.

20. Homo in iudicio debet pauperi subvenire, quantum potest, sine læsione iustitiæ. 2 2. q. 63. 4 ad 2.

21. Nullus potest iudicare, nisi subditum, ordinarie, vel ex commissione superioris, vel propria sponte, vel delinquentem in re non exempta. 2 2. q. 60. 2. c. et q. 67. 1. o.

22. Iudicium per compromissum in arbitros, necesse est aliqua pœna vallari. 2 2. q. 67. 1 ad 2.

23. Iudicium Ecclesiæ debet esse conforme iudicio Dei, et non astringi legibus humanis. 2 2. q. 10. 11. c. et q. 108. 4 ad 2.

24. Potestas secularis subditur potestati spirituali; ideo iudicium non est usurpatum, si prælatus spiritualis iudicat de temporalibus, quantum ad permissa, vel inquantum ei subduntur. 2 2. q. 60. 6 ad 3.

25. Iudiciaria potestas convenit toti Trinitati, sed appropriatur Patri ratione auctoritatis, Filio quoad rationem iudicii, et Spiritui sancto quoad affectum iudicandi, quem homines habent. III. q. 59. 1. o.

26. Auctoritas principalis iudicandi convenit soli Deo; sed committitur hominibus, et maxime Christo, secundum naturam humanam. III. q. 58. o. et q. 59. 2. o.

27. In iudicio Dei idem potest esse accusator simul et testis, non autem in iudicio humano. 2 2. q. 67. 1 ad 1. et 3 ad 3. et q. 89. 1 ad 3.

28. Deus in iudicio suo utitur conscientia peccantis, et evidentia facti quoad ipsum, pro accusatore. 2 2. q. 67. 3 ad 1.

29. Christus hic vivens noluit administrare temporaliter regnum terrenum, nec iudiciariam exercere potestatem super res temporales. III. q. 59. 4 ad 1.

30. Christus propria voluntate subdidit se Pilati iudicio, sicut etiam alii possunt se subicere, etiam non superioribus. 22. q. 67. l ad 2.

31. Iudicialia potestas convenit Christo, propter divinam personam, dignitatem capitis, gratiæ habitualis plenitudinem, et propter meritum ejus. III. q. 59. 3. o.

32. Christus habet potestatem judicariam super omnes creaturas; quia anima ejus est super omnes creaturas. III. q. 59. l ad 3.

33. Christus secundum naturam humanam habet potestatem judicariam super omnes angelos, quoad dispensationes, et præmium accidentale; sed quoad præmium essenziale, secundum naturam divinam tantum. III. q. 59. 6. o.

34. Iudicialia potestas quoad omnes res humanas convenit Christo secundum utramque naturam. III. q. 59. 4. o.

35. Angeli trahuntur ad iudicium pro custoditis qui damnantur, non quidem ut rei, sed ut testes. I. q. 113. 7 ad 4.

36. Omnes homines judicabuntur quoad receptionem præmii, vel punitionis; sed perfecti, et infideles non judicabuntur iudicio discussionis. III. q. 56. 2 ad 3.

37. Necesse est esse generale iudicium in fine mundi, præter iudicium particulare quod fit in morte. III. q. 59. 5. o.

38. Dies iudicii quæ erit tempore secundi adventus Christi, quod ætati comparatur, quando sol maxime exaltatur, est nota soli Deo. III. q. 46. 9 a. 3 ad 3.

39. Universale iudicium futurum est. Suppl. q. 88. l. o.

40. Ultimum iudicium futurum est mentaliter. Suppl. q. 88. 2. c.

41. Conveniens est ut cognitio finis mundi soli Deo reservetur. Suppl. q. 88. 3. o.

42. Probabile est Christum descendurum ad iudicandum circa montem Oliveti. Suppl. q. 88. 4. o.

43. Judicabunt perfecti viri cum Christo. Suppl. q. 89. l. o.

44. Non cuilibet pauperi datur iudicialia potestas, sed ei qui, omnibus relictis, Christum secutus fuerit, juxta perfectionem vitæ. Suppl. q. 89. l. o.

45. Non competit angelis iudicare. Suppl. q. 89. 3. o.

46. Probabile est quod dæmones damnatos torquebunt. Suppl. q. 89. 4. c.

47. Omnes in iudicio comparebunt. Suppl. q. 89. 5. o.

48. Beati omnes quantum ad præmiorum retributionem judicabuntur: quantum vero ad meritorum discussionem, qui notabilem aliquis mali meriti admixtionem habent, non judicabuntur; at illi qui negotiis terrenis sunt impliciti, ita tamen ut sua peccata per eleemosynas expiarint, judicabuntur. Suppl. q. 89. 6. o.

49. Infideles condemnabuntur, cum in eis nulum sit fidei fundamentum. Suppl. q. 89. 7. o.

50. Angeli non judicabuntur iudicio discussionis, sed bene retributionis. Suppl. q. 89. 8. o.

51. Congruum est ut Christus secundum hu-

manam naturam sit mundum judicaturus. Suppl. q. 90. l. o.

52. Conveniens est ut Christus in ultimo iudicio in gloria sua appareat. Suppl. q. 90. 2. o.

53. Cum Deus sit essentialiter ipsa bonitas, non potest sine gaudio videri. Suppl. q. 9. 3. c.

54. Conveniens est sicut homo glorificatus erit, sic et mundum ipsum post iudicium innovari. Suppl. q. 91. l.

55. Homine glorificato motus cæli cessabit, divina voluntate id faciente. Suppl. q. 91. 2. c.

56. Corpora cælestia majorem claritatem accipient in illa innovatione, ut quasi sensibiliter Deus ab homine videatur. Suppl. q. 91. 3. o.

57. Cum oporteat corpora inferiora maxime perfici secundum claritatem, in qua communicabunt cum cælestibus corporibus, elementa induentur claritate quadam, non tamen æqualiter. Suppl. q. 91. 4. o.

58. Cum plantæ et animalia non possint ordinari ad incorruptionem, non remanebunt in illa mundi innovatione. Suppl. q. 91. 5. c.

JUDITH laudatur, non quia mentita est Holoferni, sed propter affectum quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit; quamvis dici possit, quod verba ejus veritatem habent secundum aliquem mysticum intellectum. 22. q. 110. 3 ad 3.

JUGA sacrificium fiebat mane et vesperti quotidie, figurans perpetuitatem divinæ beatitudinis, et perpetuitatem Christi, qui est agnus Dei. l 2. q. 102. 4 ad 10. et III. q. 22. 3 ad 3.

JUMENTUM seu pecus dicitur omne animal serviens homini. I. q. 72 ad 2.

1. JURAMENTUM est actus religionis, seu latræ, quia honorabilissimum est. 22. q. 89. 4. o.

2. Juramentum seu jurare, est Deum in testem vocare, propter defectum locutionis et cognitionis humanæ; ideo non fit in necessariis. 22. q. 89. l. o. et 4. c. et q. 98. 2. c.

3. Jurare est implorare testimonium Dei, ut exhibendum; sed allegare sacram Scripturam, est uti testimonio Dei jam dato. 22. q. 89. l. ad 1.

4. Juramentum Dei, et juramentum angeli, in sacra Scriptura inducitur ad ostendendum infallibilitatem dispositionis divinæ de aliqua re, non autem propter defectum dicti sui. 22. q. 89. 10 ad 4.

5. Juramentum secundum se licitum est, et honestum, scilicet ratione originis et finis; sed cedit in malum alicui, ex eo quod male utitur eo, id est, sine necessitate et cautela debita, vel quia imminet periculum perjurii, quia de facili homo in verbo delinquit. 22. q. 89. 2. o. et 3. c.

6. Juramentum queritur ad subveniendum alicui defectui, quo scilicet unus homo alteri discredet; ideo juramentum non est per se appetendum, sed tantum in necessitate, ut medicina, utendum est eo. l 2. q. 107. 2. c. ad 3. et q. 108. 3 ad 1. et 22. q. 5. 3. ar. l. et q. 89. et 3. c. et 5. o.

7. Juramentum debet habere tres comites, scilicet veritatem, iudicium et justitiam. 22. q. 89. 3. o. et 7. c. et q. 98. l ad 1.

8. Jurare per creaturas non licet, nisi secundum quod in eis veritas divina, vel effectus testificationis ejus ostenditur; sicut juravit Joseph per salutem Pharaonis, scilicet, vel per modum execrationis, quasi salutem Pharaonis obligaverit Deo, vel per modum contestationis, quasi contestando veritatem divinam iustitiæ, ad cuius executionem principes terræ constituuntur. 22. q. 89. 6. o.

9. Assumuntur ad iuramentum aliquæ creaturæ, non quidem secundum se, sed in quantum in eis divina veritas manifestatur; sicut iuramus per Evangelium, id est, per Deum, cuius veritas in Evangelio manifestatur; et per sanctos qui hanc veritatem crediderunt et observaverunt. 22. q. 89. 6. c.

10. Solet homo jurare per caput suum, aut per filium suum, aut per aliquam aliam rem quam diligit, sicut et Apostolus iuravit in animam suam. 22. q. 89. 6. c.

11. Punitur per canones clericus, per creaturam iurans, quod ad blasphemiam infidelitatis pertinet; eo quod Dominus prohibuit jurare per creaturas, ita, scilicet, quod eis adhibeatur reverentia divina. 22. q. 89. 6 ad 1.

12. Iuramentum duplex scilicet assertorium, id est, de præsentī, vel præterito; et promissorium, id est, de futuro. 22. q. 89. 1. o. et 7. o.

13. Iuramentum duplex, s. per simplicem contestationem Dei, et per execrationem, s. obligando se, vel aliquid sui ad pœnam. 22. q. 89. 1 ad 3. et 6. c.

14. Deus dupliciter est testis in iuramento, scilicet manifestando veritatem in mente, vel in publico, et puniendo mendacem. 22. q. 89. 1 ad 3. et 2 ad 3.

15. Jurare per Deum, secundum se est majus quam jurare per Evangelia; sed ratione majoris solemnitatis et majoris deliberationis, est e converso. 22. q. 89. 10 ad 2. et q. 98. 3 ad 3.

16. Obligatio voti causatur ex fidelitate ad Deum; ideo est major quam obligatio iuramenti, quæ est ex reverentia Dei. 22. q. 89. 8. o.

17. Iuramentum obligat, secundum intentionem iurantis, sine dolo, alias obligat, secundum secundarium intellectum ejus cui juratur. 22. q. 89. 7 ad 4.

18. In iuramento promissorio est duplex obligatio, scilicet ad peccatum, si desit veritas, et obligatio ad faciendum illud quod promisit; sed in iuramento assertorio est tantum prima obligatio. 22. q. 89. 7. c. ad 3.

19. Iuramentum coactum obligat in conscientia, non autem in foro contentioso; tamen potest repetere, vel denunciare superiori, etiamsi oppositum jurasset. 22. q. 89. 7 ad 3. et q. 98. 3 ad 1.

20. Cum quis jurat facere voluntatem alterius, vel promittit, intelligenda est debita conditio, si scilicet id quod ei mandatur licitum sit, et honestum et portabile, sive moderatum. 22. q. 98. 2 ad 3.

21. Iuramentum et votum, cum vergunt in deteriorem exitum, vel cum sit illicitum, non debet servari. 22. q. 88. 2 ad 2. et 10. c. et 12 ad 2. et q. 89. 7. o.

22. Jurans aliquid illicitum facere, vel jurans abstinere a bono, ut a religione, non obligatur servare illud; sed est perjurus ipso facto. 22. q. 89. 7. c. ad 2. et 9 ad 3. et q. 98. 1 ad 1. 2 ad 1 et ad 2.

23. Novus civis obligatur servare iuramenta civitatis, ex fidelitate, non autem ex iuramento, quia est actio personalis. 22. q. 98. 2 ad 4.

24. Canonicus iurans servare statuta collegii tenetur ad statuta futura, ex vi eorum, non autem ex iuramento, nisi hoc intenderit. 22. q. 98. 2 ad 4.

25. Ille cui juratur, potest liberare a iuramento promissorio, quoad utilitatem ejus, non autem quoad utilitatem aliorum, nec quoad honorem Dei. 22. q. 89. 6 ad 2.

26. Quilibet potest irritare iuramentum sui subditi, circa ea quæ subduntur ejus potestati, ut pater vel maritus. 22. q. 89. 9 ad 3.

27. In iuramento assertorio non potest dispensari, nec in promissorio secundum se, sed tantum ratione materiam indebitam. 22. q. 89. 9. o.

28. Si dubium est, an sit licitum, vel proficuum, quod juratum est, potest a quolibet episcopo dispensari; si autem sit licitum manifeste, non videtur dispensabile, nec commutabile, nisi occurrat aliquid melius, ad communem utilitatem, quod ad papam maxime pertinet. 22. q. 89. 9 ad 3. et q. 98. 3 ad 1.

29. Jurans debet esse jejunus, nisi in necessitate. 22. q. 89. 10. o.

30. In festo non licet jurare pro re temporali, nisi forte ex magna necessitate, sed jurare pro re spirituali licet. 22. q. 89. 10. c. fi.

31. Pueri et perjuri non coguntur jurare, quia jurarent sine reverentia, nec sacerdotes, nisi in necessitate, et pro re spirituali. 22. q. 89. 10. o.

32. Recipere iuramentum per falsos deos a disposito sic jurare, licet secundum Augustinum, non autem licet inducere. 22. q. 78. 4. c. et q. 98. 4 ad 4.

33. Cogens jurare, quem scit pejorare, peccat mortaliter, nisi sit persona publica, ut iudex, qui requisitus tenetur ad hoc. 22. q. 98. 4. o.

JURGIUM videtur idem esse quod rixa. 22. q. 41. 2. ar. 2. et ad 2.

Quilibet habens jurisdictionem potest ea quæ sunt jurisdictionis committere. 22. q. 187. 1. c.

1. JUS primo impositum est ad significandum rem justam; secundo, artem qua cognoscitur; tertio locum; quarto id quod redditur a iudice. 22. q. 57. 1 ad 1.

2. Jus proprie est objectum iustitiæ; lex autem, ratio ejus scripta. 22. q. 57. 1. o. et q. 60. 1. c.

3. Jus vel justum est opus adæquatum alteri, secundum aliquem æqualitatis modum. 22. q. 57. 1. 2. c. et q. 59. 2. c.

4. Jus divinum est quod divinitus promulgatur; et est duplex, scilicet naturale, et positivum. 22. q. 57. 2 ad 3.

5. Jus naturale est conceptio homini naturaliter indita, qua dirigitur homo ad convenienter agendum in propriis actionibus. 12. q. 91. 2. o. et q. 96. 2 ad 3.

6. Jus naturale primo continetur in lege æterna; secundario vero, in naturali judicatorio rationis humanæ. 1 2. q. 71. 6 ad 4.
7. Jus naturale semper et ubique habet eandem potentiam, sed per accidens propter aliquod impedimentum potest variari. 1 2. q. 94. 5. 6. o.
8. De jure naturali est quod maleficia puniantur, sed determinatio ejus est de jure positivo. 2 2. q. 85. 1 ad 1.
9. Jus positivum derivatur a jure naturali. 1 2. q. 95. 2. o. et 3. 4. c.
10. Voluntas bona potest facere jus et justum, de aliquo indifferenti, non autem contra jus naturale. 2 2. q. 57. 2 ad 2. et q. 60. 5 ad 1 et ad 2. et q. 66. 7. c.
11. Jus divinum non tollit jus humanum, quod est ex naturali ratione. 2 2. q. 10. 10. c. et q. 12. 2. c.
12. Jus positivum variatur secundum diversas hominum conditiones, in diversis temporibus. 1 2. q. 91. 5 ad 1. et 6. c. et q. 96. 2. c. et q. 104. 3 ad 2.
13. Jus duplex, scilicet naturale et positivum. 1 2. q. 95. 4. c. et 2 2. q. 57. 2. o. et q. 60. 5. c.
14. Jus naturale dupliciter, s. a natura immediate, ut principia, et mediate, ut conclusio. Primum est idem apud omnes, nec unquam deficit, non autem secundum. 1 2. q. 94. 4. 5. 6. o.
15. Jus naturale dicitur dupliciter, s. quod ex natura sua absolute est alteri adæquatum, et ut eo aliquid consequitur. Primum convenit omni animali, secundum autem soli homini, et est jus gentium. 1 2. q. 95. 4 ad 1. et 2 2. q. 57. 3. o.
16. Aliquid dicitur de jure naturali dupliciter, s. ad quod natura inclinatur, et cujus contrarium natura non induxit. 1 2. q. 94. 5 ad 3.
17. Jus positivum duplex, scilicet jus gentium, et jus civile; primum derivatur a lege naturali, ut conclusio; secundum vero, per modum determinationis. 1 2. q. 95. 4. c. ad 1.
18. Jus dicitur dupliciter, scilicet simpliciter, id est, æqualium, et secundum quid, id est, inæqualium, et hoc est triplex, scilicet dominativum, paternum, et œconomicum. 2 2. q. 57. 4. o. et q. 58. 7 ad 3.
1. JUSTITIA dicitur dupliciter, scilicet proprie, id est, virtus, quæ est rectitudo actus, et metaphorice, id est, rectitudo ordinis in partibus hominis. 1 2. q. 21. 3. c. fi. et q. 46. 7 ad 2. et q. 55. 4 ad 4. et q. 100. 2 ad 2. et q. 113. 1. c. et 2 2. q. 30. 1 ad 2. et q. 58. 2. o. et q. 106. 3. c.
2. Justitia duplex, scilicet generalis, ordinans ad bonum commune, et justitia particularis, ad personas singulares. 1 2. q. 60. 3. o. et q. 113. 1. c. et 2 2. q. 33. 1 ad 1. et q. 58. 5. 6. 7. o. et 1 2. c. et q. 59. 1. o. et q. 61. 1. c. et q. 79. 1. c. et q. 81. 8 ad 1. et q. 102. 1 ad 3.
3. Justitia dicitur generalis dupliciter, scilicet causaliter, et per prædicationem; prima est justitia legalis, differens realiter a qualibet alia virtute; secunda est virtus in communi, ut imperata a justitia legali, differens ab aliis virtutibus, secundum rationem tantum. 1 2. q. 60. 3 ad 2. et 7. c. et 2 2. q. 58. 6. o. et 7. c. et q. 79. 2 ad 1.
4. Justitia duplex, scilicet civilis, i. acquisita, et justitia infusa: prima potest esse sine gratia, non autem secunda. 1 2. q. 10. 12. c.
5. Justitia est habitus, secundum quem aliquis constanti, et perpetua voluntate jus suum unicuique tribuit. 2 2. q. 58. 1. o.
6. Justitia est virtus. 2 2. q. 58. 3. o.
7. Justitia quandoque vocatur veritas, quia est rectitudo impressa voluntati a rectitudine rationis, quæ dicitur veritas. 2 2. q. 58. 4 ad 1.
8. Justitia non est rectitudo essentialiter, sed causaliter tantum. 2 2. q. 58. 1 ad 2.
9. Justitia in quadam æqualitate consistit. 1 2. q. 114. 1. c. et 2 2. q. 57. 1. c. ad 3. et q. 62. 2. c. et q. 122. 1. c. et III. q. 85. 3. c.
10. Justitia est perpetua ex parte objecti, non autem ex parte actus. 2 2. q. 58. 1 ad 3 et ad 4.
11. Justitia proprie est semper ad alterum suppositum, sed metaphorice est ad se, secundum diversas partes. 2 2. q. 57. 2. o. et 4. o. et q. 58. 1. 2. 8. c. ad 3. et 2. c. et q. 59. 1. c. et 3 ad 2. et q. 67. 3. c. et q. 106. 3 ad 1. et q. 122. 1. c.
12. Justitia legalis, inquantum respicit bonum commune ut proprium objectum, est virtus specialis secundum suam essentiam, et sic est in principe principaliter, et quasi architectonice, sed in subditis est secundario, et quasi ministrative; sed est generalis causaliter, et secundum virtutem suam, inquantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum commune. 2 2. q. 58. 6. c. et q. 60. 1 ad 4.
13. Vindicta quæ fit auctoritate publicæ potestatis, secundum sententiam judicis, pertinet ad justitiam commutativam; sed quam quis facit proprio motu, non tamen contra legem, vel quam requirit a iudice, pertinet ad vindictivam virtutem justitiæ adjunctam. 2 2. q. 80 ad 1.
14. Virtutes autem adjunctæ seu annexæ justitiæ, secundum Tullium sunt sex, scilicet religio, pietas, gratia, vindictio, observantia et veritas; sed secundum Macrobius, sunt septem, s. duæ primæ prædictæ, innocentia, amicitia, concordia, affectus et humanitas; et secundum alios sunt quinque, scilicet obedientia, disciplina, æquitas, fides et veritas; et secundum Andronicum, sunt novem, scilicet bona commutatio, legispositiva, eugnomothesia, eusebia, eucharistia, sanctitas, liberalitas, benignitas, et vindicativa. 1 2. q. 60. 3. o. et 2 2. q. 80. o. et q. 122. 1. c.
15. Religio est potissima pars justitiæ, secunda vero est pietas. 2 2. q. 122. 1. o.
16. Justitiæ correspondet donum pietatis. 2 2. q. 121. principio.
17. Species justitiæ particularis duplex, scilicet justitia commutativa, et justitia distributiva. 1. q. 21. 1. c. et 1 2. q. 60. 3 ad 3. et 2 2. q. 61. 1. o.
18. In pertinentibus ad justitiam, omne superfluum dicitur lucrum, et omne minus dicitur damnum, quia justitia prius fuit exercita et communius exercetur in voluntariis commutationibus, in quibus hæc proprie dicuntur. 2 2. q. 58. 11 ad 3.
19. Materia justitiæ particularis duplex, scilicet materia proxima, ut passionem, et operatio-

us, et materia remota, scilicet res exteriores. 22. q. 58. 8. c. et 9 ad 2.

20. Justitia particularis habet materiam specialem, scilicet operationes exteriores, quæ sunt ad alterum. 12. q. 60. 2. c. et q. 61. 3. c. et q. 100. 2. c. et 22. q. 58. 8. c. et 10. 11. c. et q. 59. 1 ad 3. et 3. c. et q. 60. 3 ad 3. et q. 61. 3. c. et q. 79. 1. 3. c. et III. q. 85. 3 ad 1.

21. Justitia particularis non est circa passiones animæ; sed justitia legalis est circa eas, licet principalitus sit circa operationes exteriores. 22. q. 58. 9. o.

22. Materia justitiæ non est ille ad quem est justitia; sed res quæ distribuuntur vel commutantur. III. q. 85. 3 ad 1.

23. Eadem est materia remota justitiæ commutativæ, et justitiæ distributivæ, non autem materia propria. 22. q. 61. 3. o.

24. Justitia, quoad legem regulantem, est in ratione, vel in intellectu; sed quoad imperium quo opera regulantur secundum legem, est in voluntate. I. q. 21. 2 ad 1.

25. Justitia est in voluntate subjective. I. q. 21. 1 ad 1. et 2 ad 1. et 12. q. 56. 6. c. et q. 57. 1. c. et q. 61. 2. c. et q. 66. 1. 4. c. et q. 85. 3. c. et 22. q. 55. 8. c. et q. 58. 4. o. et 5 ad 2. et 8 ad 1. et 9. 12. c. et q. 100. 1 ad 2. et III. q. 85. 4. o.

26. Omnes partes justitiæ, et omnia opposita earum, sunt subjective in voluntate. 22. q. 100. 1 ad 2.

27. Justitia, per redundantiam, est in qualibet potentia animæ imperando, non autem essentialiter. 22. q. 58. 3 ad 1.

28. Justitia et charitas sunt essentialiter in beatitudine, non autem patientia; sed tantum secundum fructum. 22. q. 136. 1 ad 1.

29. Reddere unicuique quod suum est, est proprius actus justitiæ, nec convenit alii virtuti, nisi inquantum conjungitur justitiæ. I. q. 21. 1. c. et 22. q. 58. 11. o. et q. 66. 3. 5. c. et q. 101. 3. c.

30. Facere bonum et declinare a malo, sunt quasi partes integrales justitiæ particularis, generalis et legalis, sed diversimode. 22. quæst. 79. 1. o.

31. Actus omnium virtutum pertinent ad justitiam legalem, inquantum ordinat eos ad bonum commune. 12. q. 61. 5 ad 4. et 22. q. 58. 5. c. et q. 102. 1 ad 3.

32. Usus rectæ rationis maxime apparet in justitia: et usus indebitus, in vitiis oppositis justitiæ. 22. q. 55. 8. c.

33. Dare inæqualia aequalibus ex debito, est contra justitiam, non autem dare sine debito ex liberalitate. I. q. 65. 2 ad 3.

34. Sola justitia inter alias virtutes importat rationem debiti. 12. q. 99. 5 ad 1.

35. Virtus existens ad alterum dupliciter deficit a ratione justitiæ, scilicet deficiendo a ratione debiti, vel a ratione æqualis. 22. q. 80. c.

36. Modestia circa res exteriores attendit solam moderationem; justitia vero attendit debitum. 22. q. 143 ad 3.

37. Pietas est ad patriam, ut ad principium nostri; justitia vero legalis respicit bonum patriæ,

secundum quod est bonum commune, ideo justitia legalis magis habet quod sit virtus generalis, quam pietas. 22. q. 101. 3 ad 3.

38. Justitia legalis movet per imperium ad suum finem omnes alias virtutes morales. 22. q. 58. 6. c.

39. Justitia attendit debitum unius hominis ad alium, cæteræ vero virtutes attendunt debitum inferiorum virum ad rationem. 12. q. 100. 2 ad 2. et 22. q. 67. 1. c.

40. Justitia est circa operationes ad alterum, sub ratione debiti legalis; amicitia vero, sub ratione debiti moralis, vel beneficii gratuiti. 22. q. 23. 3 ad 2.

41. Justitia post prudentiam nobilior est omni alia virtute morali: deinde fortitudo, et post has temperantia. 12. q. 66. 1. c. et 4. o. et q. 68. 7. c. et 22. q. 58. 12. o. et q. 123. 12. o. et q. 141. 8. o. et q. 181. 1 ad 1.

42. Justitia et fortitudo sunt simpliciter digniores temperantia, quia de meliori bono sunt, scilicet communiore; sed est e converso secundum quid, quia temperantia est circa difficilius, et frequentius. 22. q. 141. 8. o. et q. 142. 3 ad 1.

43. Justitia et temperantia nunquam sumuntur in malo, ut prudentia, quia important æqualitatem, et concupiscentiarum refrenationem, ex quibus laus est virtutis. 22. q. 55. 1 ad 1.

44. Originalis justitia erat ex hoc, quod corpus subiciebatur animæ; et potentia inferiores subiciebantur rationi, et ratio subiciebatur Deo. I. q. 94. 1. c. et 2. 4. c. et q. 95. 1. 3. c. et q. 96. 1. c. et 12. q. 81. 5 ad 2. et q. 82. 3. c. et q. 85. 3. 5. c. et q. 89. 3. c. et 22. q. 61. 2. c. et q. 163. q. et q. 164. 1. c. et III. q. 27. 3. c.

45. Originalis justitia erat justitia naturalis, non quasi causata ex principiis naturæ, sed quasi propaganda cum natura. I. q. 100. 1. c. ad 3. et 12. q. 81. 2. c.

46. Rectitudo voluntatis est quasi formale in originali justitia; rectitudo autem aliarum potentialium est quasi materiale ejus. I. q. 95. 1 ad 5.

47. Originalis justitia non poterat esse sine gratia gratum faciente. I. q. 95. 1. o. et q. 100. 1 ad 2.

48. Originalis justitia prius erat in essentia animæ quam in potentia ejus. 12. q. 83. 2 ad 2.

49. Et prius erat in voluntate quam in aliqua alia potentia. 12. q. 82. 3. c.

50. Justitia distributiva est in Deo, non autem justitia commutativa. I. q. 21. 1. o.

51. Justitia Dei est veritas. I. q. 22. 2. o.

52. Justitia Dei duplex, s. decentia bonitatis ejus, et retributio pro meritis. I. q. 21. 1 ad 3.

53. Justitia Dei præsupponit rationem bonitatis ejus, et dicit specialem actum communicationis, non autem bonitatis ejus, nisi in generali, sed dicit perfectionem naturæ ejus. I. q. 21. 1 ad 4.

54. Totus ordo justitiæ Dei reducitur generaliter ad voluntatem Dei. III. q. 46. 2 ad 3.

55. Ordo universi demonstrat justitiam Dei, sicut ordo cujuslibet multitudinis demonstrat justitiam sui gubernantis. I. q. 21. 1. o.

56. Deus potest agere præter justitiam, scilicet premiando ultra meritum, et puniendo citra con-

dignum, sed non potest agere contra iustitiam, de potentia ordinaria. 1 2. q. 112. 3 ad 1.

57. Hominis ad Deum, servi ad dominum, patris ad filium, non est iustitia, nisi secundum similitudinem. 1 2. q. 114. 1. c. et 2 2. q. 57. 4. c. et q. 58. 7 ad 3. et III. q. 85. 3. c. ad 2.

1. JUSTIFICATIO nominatur a iustitia, ut dicit rectitudinem ordinis hominis ad Deum, et partium hominis inter se, non autem a iustitia particulari, vel legali. 1 2. q. 100. 2 ad 1. et q. 113. 1. o.

2. Justificatio potius nominatur a iustitia quam a charitate vel fide; quia fides et charitas dicunt ordinem specialem mentis humanæ ad Deum secundum intellectum, vel affectum; sed iustitia importat generaliter totam rectitudinem ordinis. 1 2. q. 113. 1 ad 2.

3. Justificatio proprie est factio iustitiæ, quoad habitum, vel est executio actus ejus; sed improprie est significatio, vel dispositio ejus. 1 2. q. 100. 12. o.

4. Justificatio impii est motus mentis, quo anima a Deo movetur de statu peccati ad statum iustitiæ. 1 2. q. 113. 1. 5. 6. c.

5. Justificatio in fieri dicit motum ad iustitiam, sed in facto esse, est effectus ejus formalis. 1 2. q. 113. 5. c.

6. Justificatio fit in instanti. 1 2. q. 113. 7. o. et 8. c.

7. Tota justificatio impii originaliter consistit in infusione gratiæ; quia per eam, et per liberum arbitrium movetur, et culpa remittitur. 1 2. q. 113. 7. c. et 8. c. ad 1.

8. Justificatio non quidem simpliciter, sed justificatio impii, est idem quod remissio peccatorum. 1 2. q. 113. 1. o. et 6 ad 1.

9. In justificatione impii infusio gratiæ et remissio culpæ sunt unus actus numero secundum substantiam, sed differunt secundum terminos. 1 2. q. 113. 6 ad 2.

10. Vocatio dicit auxilium Dei moventis interius, et excitantis mentem ad deserendum peccatum, ideo non est remissio peccatorum, nec est justificatio, sed est causa ejus. 1 2. q. 113. 1 ad 3.

11. Justificare implum est majus quam creare cælum, vel terram, ratione termini, et repugnantia; sed est e converso, ratione modi. 1 2. q. 113. 9. o. et III. q. 43. 4 ad 2.

12. Justificare est majus secundum quantitatem proportionis quam glorificare, sed absolute est e converso, sicut gloria major est quam gratia. 1 2. q. 113. 9. o.

13. In justificatione impii remissio peccatorum prior est naturaliter infusione gratiæ, secundum ordinem causæ materialis, sed e converso secundum alias tres causas. 1 2. q. 113. 8. o.

14. In justificatione impii, motus fidei est primus. 1 2. q. 113. 4. c.

15. In justificatione prior est ordine naturæ infusio gratiæ; secundo motus fidei in Deum; tertio motus contra peccatum; quarto remissio culpæ, licet omnia sint in eodem instanti. 1 2. q. 113. 8. o. et III. q. 85. 6. c. ad 3.

16. In justificatione, motus liberi arbitrii in peccatum est prior motu ejus in Deum, ordine

materiæ; secundum alias autem tres causas est e converso. 1 2. q. 113. 8. c. et III. q. 85. 6. c. ad 2.

17. Motus liberi arbitrii contra peccatum in justificatione prior est infusione gratiæ, ordine materiæ; sed est e converso, ordine formæ. 1 2. q. 113. 8. o.

1. REQUISITA. Infusio gratiæ requiritur ad justificationem. 1 2. q. 113. 2. o.

2. Requiritur etiam remissio culpæ, et novitas vitæ per gratiam. 1 2. q. 113. 1. 6. o.

3. In habentibus usum rationis requiritur ad justificationem motus liberi arbitrii consentientis, non autem causantis. 1 2. q. 113. 3. o. et 4. 5. 6. c. et III. q. 86. 6 ad 1.

4. Ad justificationem impii requiritur duplex motus liberi arbitrii, s. detestatio peccati, et desiderium iustitiæ Dei. 1 2. q. 113. 5. o. et 7 ad 1. et ad 2. et III. q. 86. 2. c.

5. Ad eam requiruntur quatuor, scilicet infusio gratiæ, motus liberi arbitrii per fidem in Deum, detestatio peccati, remissio culpæ. 1 2. q. 113. 6. o. et III. q. 86. 6 ad 1. et ad 2. et q. 88. 2. c.

6. Requiritur etiam motus fidei, et concurrat charitas, timor et humilitas. 1 2. q. 113. 4. o. et III. q. 86. 6 ad 1. et ad 3.

7. Actus misericordiæ operatur contra peccatum dupliciter, s. vel per modum satisfactionis, vel per modum præparationis: primo modo actus misericordiæ sequitur justificationem; secundo vero modo præcedit eam, vel concurrat cum aliis virtutibus requisitis. 1 2. q. 113. 4 ad 1.

8. Deus est principalis causa justificationis. Passio Christi est causa meritoria; sacramenta Ecclesiæ sunt causa instrumentalis; fides vero est conjungens instrumentum causæ principalis. III. q. 64. 3. c.

9. Non est inquirenda ratio, quare Deus aliquos justificet, et liberet a peccato, et alios relinquat in peccatis. 1. q. 23. 7. c. ad 2. et 1 2. q. 98. 4 ad 2. et q. 106. 2 ad 3.

10. Resurrectio Christi est causa instrumentalis, et exemplaris resurrectionis animarum, scilicet justificando eas. III. q. 56. 2. o. et q. 62. 5 ad 1.

11. Resurrectio Christi est causa justificationis, quantum ad terminum ad quem; sacramenta vero et passio Christi, quantum ad terminum a quo. III. q. 56. 2 ad 4. et q. 59. 2 ad 3. et q. 62. 5 ad 3.

12. Justificatio appropriatur attributo misericordiæ Dei, sicut revelatio futurorum, sapientiæ ejus. 1. q. 45. 6 ad 3.

13. Justificatio manifestat iustitiam Dei, sicut causam exemplarem, misericordiam vero, ut causam efficientem; sed bonitas creaturæ manifestat bonitatem Dei utroque modo. 1. q. 45. 6 ad 3.

14. Justificari dicitur tripliciter, scilicet, quoad reputationem, executionem, et causam; sed opera legis justificabant primo modo et secundo; non autem tertio modo. 1 2. q. 100. 12. c.

15. Oppositum videtur dici quoad opera legis. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 70. 4. o.

16. Omnia præcepta veteris legis justificabant disponendo, et figurando, non autem causando habitum, sed actum iustitiæ. 1 2. q. 98. 4. c. n. et ad 2. et q. 100. 12. c.

17. Præcepta cæremonialia non justificabant, nisi ex obedientia et devotione, id est, non continebant justitiam, nisi in generali. Moralia vero justificabant in speciali, secundum generalem justitiam. Judicialia autem in speciali, secundum specialem justitiam. Sed præcepta legis humanæ secundum justitiam acquisitam justificant. 1 2. q. 98. 1. o. et q. 112. o. et q. 103. 2. o.

18. Lex nova continet duo, scilicet gratiam principaliter et documenta et præcepta secundario. Ratione primi justificat, non autem ratione secundi. 1 2. q. 106. 2. o.

1. Justi sunt nobilissimæ partes universi: ideo omnia bona, et peccata sua et aliorum prosunt eis. 1. q. 23. 7. c. fi.

2. Deus specialiter dicitur Deus justorum tripliciter, scilicet ex speciali cura, cultu, et præmio. 1. q. 23. 7. c.

3. Deus nihil permittit evenire, quod finaliter impediatur salutem justorum. 1. q. 22. 2 ad 4.

L

1. LABOR manualis, sive corporalis, vel mechanicus, prohibetur ad litteram tertio præcepto Decalogi, ut præcepto speciali; sed mystice quoad cessationem a peccatis, ut præcepto generali. 2 2. q. 122. 4 ad 1. et ad 3. et q. 187. 3. c.

2. Labor manualis ordinatur ad quatuor, scilicet ad victum, ad otium vitandum, contra concupiscentias, et ad eleemosynas. 2 2. quæst. 187. 3. c.

3. Labor manualis est utilis ad tria, s. contra furtum, contra cupiditatem boni alieni, et contra turpia negotia pro victu. 2 2. q. 187. 2. c.

LACRYMÆ causantur ex tristitia, et aliquando ex affectus teneritate, præcipue cum consideratur delectabile cum tristabili, ut ex devotione. 2 2. q. 62. 4 ad 3.

LAMBECH non evasit reatum homicidii, occidens hominem quem credidit bestiam, quia non adhibuit diligentiam. 2 2. q. 64. 8 ad 1.

LAMINA aurea inventa est super pectus gentilis mortui de fide ejus, et dicentis: Christus nascetur ex virgine, et ego credo in eum. O sol sub Helenæ et Constantini temporibus, iterum me videbis. 2 2. q. 2. 7 ad 3.

LATERA quærit concupiscentia propter turpitudinem, ira vero manifestius operatur propter impedimentum rationis, et amplificationem cordis. 1 2. q. 48. 3 ad 2. et 2 2. q. 156. 4. c.

LATITUDO est dimensio magnitudinis corporalis. 1 2. q. 33. 1. c.

1. LATRIA exhibita vero Deo, et exhibita idolo, non dicitur univoce. 2 2. q. 94. 1 ad 2.

2. Latria dicitur tripliciter, s. res exhibita ad cultum Dei, actus, et habitus, et sic tertio modo est virtus. Cujus nomina sunt quatuor, s. theosebia vel eusebia, pietas, religio, et latria. 2 2. q. 81. 1 ad 3. et ad 4. et q. 94. 1 ad 2.

3. Latria est specialis virtus, inquantum habet specialem rationem objecti et actus, sed est virtus generalis inquantum actibus aliarum virtutum materialiter utitur ad suum actum, ad quem multæ virtutes, s. fides, charitas, et aliæ

præexiguntur. 2 2. q. 81. 3. 4. o. et 8. ad 1. et q. 83. 15. c. et q. 186. 1 ad 2.

4. Latria non est virtus theologica, quia non habet Deum pro objecto, sed habet eum tantum pro fine, ideo est virtus moralis, et reducitur ad virtutes cardinales. 2 2. q. 81. 5. o. et q. 92. 1. c.

5. Latria reducitur ad justitiam, non quidem sicut species ad genus, sed sicut virtus annexa virtuti principali. 2 2. q. 80. o.

6. Actus latriæ præcipitur primo præcepto Decalogi. 1 2. q. 100. 4 ad 1.

7. Latria est quædam protestatio fidei. 1 2. q. 100. 4 ad 1. et 2 2. q. 81. 3. b. et ad 2. et q. 94. 1 ad 1. et q. 97. 3 ad 1. et q. 100. 1 ad 1. et q. 101. 3 ad 1.

8. Offerre sacrificia, vel orare, vel prostratio, et hujusmodi, eliciuntur a sola latria, cujus proprie sunt actus, licet imperentur a fide et charitate. 2 2. q. 81. 5 ad 1. et q. 82. 3. o. et q. 88. 5 ad 1.

1. LATRO dicitur quandoque bonus, non quidem proprie et simpliciter, sed metaphorice vel quasi transumptive. 1 2. q. 55. 3 ad 1. et q. 92. 1. o. fi. et 2 2. q. 45. 1 ad 1. et q. 47. 1. 3. c. et q. 92. 1 ad 1.

2. Christus voluit crucifigi inter duos latrones, quadruplici ratione, s. primo, quia sicut pro nobis maledictum crucis factus est Christus, sic pro omnium salute inter noxios, quasi noxius crucifigitur, secundum Hieronymum. Secundo ut in ipsa patibuli specie devitaretur illa quæ in judicio ipsius, omnium hominum facienda est discretio, secundum Leonem papam; tertio duo latrones lævæ ac dextræ affiguntur, omnem humani generis diversitatem vocari ad sacramentum passionis Domini ostendentes, secundum Bilarium; quarto, quia latrones qui cum Domino crucifixi sunt, significant eos, qui sub fide et confessione Christi, vel agonem martyrii, vel quælibet arctioris disciplinæ instituta subeunt, secundum Bedam. III. q. 46. 11. o.

1. LAURENTIUS diaconus existens baptizabat in necessitate tantum. III. q. 67. 1 ad 3.

2. Laurentius et Vincentius, et aliqui alii sancti habuerunt passionem magis dolorosam, quam Christus quoad diuturnitatem vel acerbitatem, vel aliquid hujusmodi, non autem simpliciter. III. q. 46. 6 ad 1.

1. LAUS dependet essentialiter a voluntate adherente bono, non autem a potentialitate peccandi, sed est signum ejus. 2 2. q. 81. 6 ad 1.

2. Aliquid est laudabile inferiori quod est vituperabile superiori, et e converso. 1 2. q. 94. 3 ad 3.

3. Laudare hominem ad consolationem, vel ad profectum ejus, cum cæteris circumstantiis debitis, est actus virtutis amicitiae; aliter autem est peccatum adulationis. 2 2. q. 115. 1 ad 1. et 2. o.

4. Deus secundum essentiam major est omni laude; ideo debetur ei reverentia, et honor latriæ, laus autem, effectibus ejus. 2 2. q. 91. 1 ad 1.

5. Deus est ore laudandus, non ut ei aliquid manifestetur sicut aliis, sed ut nos et alios ex-

eternus in Deum, et ut retrahantur ab ejus offensis. 22. q. 91. 1. o. et 2. o.

6. Otium tollitur per meditationes divinarum eloquiorum, scilicet sacrarum Scripturarum, et per laudes divinas, quia secundum glossam non est otiosus, qui verbo Dei tantum studet, nec plurius est qui extra operatur, quam qui studium cognoscendae veritatis exercet. 22. q. 87. 3. c. fi.

Lazarus resuscitatus iterum mortuus est. III. q. 53. 3. c. ad 1. et q. 55. 2 ad 3. et q. 56. 1. c.

1. **LEGISLATOR** magis considerat actus exteriores quam interiores. 12. q. 100. 9. c.

2. Voluntas principis, vel legislatoris, ut regulata ratione, habet vigorem legis. Alioquin esset magis iniquitas quam lex. 12. q. 90. 1 ad 3. et q. 92. 1 ad 4. et q. 93. 3 ad 2. et 22. q. 60. 5 ad 1.

3. Intentio legislatoris est facere cives bonos, inducendo eos ad virtutes, per assuefactionem bonorum operum. 12. q. 92. 1. o. et q. 96. 2 ad 2. et q. 107. 2. c. et 22. q. 122. 1 ad 1.

4. Intentio cujuslibet legislatoris ordinatur primo et principaliter ad bonum commune; secundo autem ad ordinem justitiæ et virtutis, quo conservatur, et pervenitur ad primum. 12. q. 110. 8. c.

5. Legislator intendit bonum commune, ideo non præcipit actus particulares unius, nisi ut ordinantur ad alterum. 12. q. 90. 2. 4. c. et q. 98. 6 ad 2 et ad 3. et q. 100. 2. 8. c.

1. **LEGISPOSITIVA** est idem quod virtus regnativa, id est, principalis species prudentiæ, quæ convenit regi. 22. q. 50. 1 ad 3. et 2. c. et ad 1. et 3. c.

2. **Legispositiva** et eugnomosyna, id est, bona sententia sive consilium, tribuuntur prudentiæ, secundum directionem, et attribuuntur justitiæ, secundum executionem. 22. q. 80. ad 4.

3. **Lex** non potest dari, nisi populo, ideo legispositiva est pars politicæ, et non economicæ, nec monasticæ. 12. q. 98. 6 ad 2. et ad 3. et q. 101. 3. c. et III. q. 70. 2 ad 2.

LENIA est idem quod patientia, et est pars annexa fortitudini. 22. q. 123 ad 6.

1. **LEPRA** non mundabatur per ritum et caeremonias legis, nisi quandoque miraculose, scilicet quando sacerdos decipiebatur in judicando. 12. q. 102. 5 ad 7. et q. 103. 2 ad 3.

2. **Expositio literalis** et figuralis lepræ in hominibus, domibus et vestibus. 12. q. 102. 5 ad 4. et q. 107. 2 ad 4.

3. **Leprosus** non debet promoveri ad sacerdotium, nec celebrare missam in publico, propter horrorem; sed celebrare potest secreto, nisi sit periculum. III. q. 82. 10 ad 3.

4. **Aliquis** removetur ab administratione ecclesiæ, propter vitium lepræ, quia ineptus est. 22. q. 108. 4 ad 3.

1. **LEX** dicitur a ligando, quia obligat, vel dicitur a legendo secundum Isidorum, quia scripta est. 12. q. 90. 1. c. et 4 ad 2 et ad 3.

2. Quælibet inclinatio ex aliqua lege potest dici lex participative, non autem essentialiter. 12. q. 90. 1 ad 1. et q. 91. 6. c.

3. **Lex** est regula et mensura actuum agendorum, vel omittendorum. 12. q. 90. 1. o. et 2. 4. c.

et q. 91. 2. c. et q. 93. 3. c. et q. 95. 4. c. fi. et q. 96. 5. c. et q. 97. 1. c.

4. **Lex** de sui ratione habet quod sit regula actuum agendorum, et quod habeat vim coactivam. 12. q. 90. 3. c. et q. 96. 5. c. et 22. q. 67. 1. c.

5. **Lex** est aliquid rationis, scilicet propositiones universales rationis practicæ, consideratæ actu vel habitu. 12. q. 90. 1. o. et q. 91. 1. c. et q. 92. 1. c. et q. 94. 1. c.

6. **Lex** non est aliud nisi dictamen rationis practicæ. 12. q. 91. 1. 3. c. et q. 92. 1. c. ad 4. et 2. c. et q. 97. 1. c.

7. **Lex** est quædam rationis ordinatio ad bonum commune, ab eo qui curam communitatis habet promulgata. 12. q. 90. 4. c.

8. **Lex** maxime respicit ordinem ad beatitudinem, et proprie ad felicitatem communem. 12. q. 90. 2. c.

9. **Nullum præceptum** habet vim legis, nisi secundum ordinem ad bonum commune, ad quod omnis lex ordinatur, ut ad finem. 12. q. 90. 2. o. et 3. c. et q. 91. 5. c. et 6 ad 3. et q. 92. 1. c. et q. 93. 1 ad 1. et q. 95. 3. 4. c. et q. 96. 1. 3. 4. 6. c. et q. 97. 1. c. et q. 100. 2. c. et 11 ad 3. et 22. q. 58. 5. c. et III. q. 70. 2 ad 2.

10. **Lex** importat ordinem ad finem active, non autem passive, nisi per accidens, scilicet quando legislator habet finem extra se. 12. q. 91. 1 ad 3.

11. **Lex** non imponitur ab aliquo domino, nisi subditis ejus: ideo præcepta cujuslibet legis præsupponunt subjectionem recipientis legem ad dantem legem. 22. q. 16. 1. c. et q. 22. 1. c.

12. **Non omnia contenta** sub lege obligant ad mortale, quia non omnia traduntur per modum præcepti, sed aliqua per modum ordinationis et statuti, et obligant ad certam penam. 22. q. 186. 9 ad 2.

13. **Usus venereorum** ordinatur ad bonum commune, ideo subjacet legi, quia bona communia cadunt sub lege. 22. q. 154. 2. c. fi. et 9 ad 3.

14. **Lex quintuplex**, scilicet lex æterna, naturalis, divina, humana, et fomes peccati. 12. q. 91. o.

15. **Lex** est in aliquo dupliciter, s. essentialiter ut in regulante; et participative, ut in regulato; primo modo est in ratione, secundo modo est in omni quod ex aliqua lege in aliquid inclinatur. 12. q. 90. 1 ad 1. et 3 ad 1. et q. 91. 2. 6. c.

16. **Homo dupliciter inclinatur** ad observantiam legis, s. interius per amorem, ut boni; et exterius per pœnas, ut mali. 12. q. 92. 1 ad 2 et q. 95. 1. c. et q. 98. 6. c. et q. 107. 1 ad 2. et 22. q. 108. 1 ad 3. et 3. c.

17. **Diversæ leges** diversis imponuntur. 12. q. 91. 5 ad 1. et 6. c. et q. 96. 2. c. et q. 100. 2. c. et q. 104. 3 ad 2. et q. 107. 1. c.

18. **Justus dupliciter** non est sub lege, s. coactive, et quantum ad opera Spiritus sancti. 12. q. 93. 6 ad 1. et q. 96. 5. o.

19. **Actus legis quadruplex**, s. imperare seu præcipere, vetare seu prohibere, permittere, et

punire; non autem consulere, nec præmiare; quia conveniunt etiam personis privatis. 12. q. 92. 2. o.

20. Proprius effectus legis est inducere subditos ad propriam eorum virtutem; ideo lex facit bonos, vel simpliciter, vel bonos secundum quid. 12. q. 92. 1. o. et 2 ad 4.

21. Quælibet lex inducit ad observantiam præceptorum, per pœnas, et per præmia danda; vel per Deum, ut lex divina, vel per homines, ut lex humana. 12. q. 99. 6. o.

22. Omnis lex tendit ad amicitiam, vel hominum ad invicem, vel hominum ad Deum. 12. q. 99. 1 ad 2. et 2. c.

23. Lex naturalis est participatio legis æternæ, et impressio divini luminis in creatura rationali, qua inclinatur ad debitum actum et finem. 12. q. 91. 2. o. et q. 98. 2 ad 1. et q. 97. 1 ad 1.

24. Lex naturalis non est habitus proprie et essentialiter, scilicet, quo quis operatur, sed improprie, id est, quod habitu tenetur. 12. q. 94. 1. o.

25. Omnes inclinationes partium humanæ naturæ, ut concupiscibilis et irascibilis, secundum quod regulantur ratione, pertinent ad legem naturalem. 12. q. 94. 2 ad 2. et 4 ad 3. et 22. q. 108. 2. c.

26. Ordo præceptorum legis naturæ est secundum ordinem inclinationum naturalium, scilicet primo secundum naturam substantiæ; secundo secundum naturam animalis; tertio secundum naturam hominis. 12. q. 49. 2. c.

27. Ad præcepta legis naturæ pertinent omnia quæ ratio practica naturaliter apprehendit esse bona humana, s. omnia ad quæ homo habet naturalem inclinationem. 12. q. 94. 2. 3. c. et 4. c. ad 3.

28. Lex naturalis est eadem apud omnes, quoad prima principia communia, secundum rectitudinem et notitiam, non autem quoad alia. 12. q. 94. 4. o.

29. Lex naturæ est una omnium, quia præcepta ejus sunt communia, ideo conveniunt tam imperfectis quam perfectis; sed lex divina non est una, quia præcepta ejus sunt particularia. 12. q. 91. 5 ad 3.

30. Omnes actus virtutum, inquantum sunt virtuosus, sunt de lege naturæ; non autem omnes secundum species suas. 12. q. 94. 3. o.

31. Lex naturalis non potest dici in irrationalibus, nisi secundum similitudinem. 12. q. 91. 2 ad 3.

32. Aliquid derivatur a lege naturæ dupliciter, s. ut conclusio, et ut determinatio legis, ut lex humana. 12. q. 95. 2. o. et q. 99. 3 ad 2.

33. Lex naturalis potest mutari per legem divinam et humanam, addendo et subtrahendo conclusiones; sed raro, et in aliquo particulari; non autem prima principia ejus. 12. q. 94. 4. c. ad 2. et 5. o. et q. 97. 1 ad 1.

34. Lex Dei scripta corrigit legem naturæ, supplendo; vel ut corrupta erat in cordibus aliquorum. 12. q. 94. 5 ad 1. et III. q. 61. 3 ad 2.

35. Lex naturalis non potest deleri de corde alicujus quoad prima principia, et in univer-

sali; sed tantum in particulari, vel quoad conclusiones. 12. q. 94. 6. o. et q. 99. 2 ad 2.

36. Lex naturæ fuit offuscata in gentilibus, quoad multa. 12. q. 94. 4. 5. 6. o. et q. 98. 6. c. ad 1. et q. 99. 2 ad 2. et q. 100. 5 ad 1. et 22. q. 22. 1 ad 1. et q. 154. 1 ad 1. et III. q. 60. 5 ad 3. et q. 61. 3 ad 2. et q. 70. 2 ad 1.

37. Lex naturæ sic corrupta fuit apud Germanos, quod latrocinium non reputarent peccatum. 12. q. 94. 4. 6. c.

38. Lex æterna est ratio seu conceptus gubernationis rerum in Deo. 12. q. 91. 1. o. et q. 93. 1. o. et 3. 4. c. et 5 ad 3.

39. Lex æterna secundum essentiam est nota beatis tantum; sed in suis effectibus nota est omni creaturæ rationali. 12. q. 19. 4 ad 3. et 5. 6. o. et q. 93. 2. o.

40. Lex æterna comparatur ad ordinem rationis, sicut ars ad artificiatum; ideo ejusdem rationis est aliquid esse contra utrumque. 12. q. 71. 2 ad 4.

41. Omnis lex, inquantum justa est, derivatur a lege æterna. 12. q. 93. 3. o.

42. Omnia regulantur lege æterna, et participant eam, inquantum ex ea inclinantur in proprios actus et fines. 12. q. 91. 2. o.

43. Aliquid subditur legi æternæ dupliciter, scilicet secundum cognitionem, ut creatura rationalis tantum; vel per aliquod principium interius, ut omnis creatura. 12. q. 91. 2. c. ad 3. et q. 93. 5. 6. c.

44. Omnia creata subduntur legi æternæ, non autem ea quæ pertinent ad essentiam Dei. 12. q. 91. 2. c. et q. 93. 4. 5. 6. o.

45. Voluntas Dei secundum se non subditur legi æternæ, nec gubernationi Dei, sed tantum secundum volitæ creata. 12. q. 93. 4 ad 1.

46. Filius Dei, secundum humanitatem, legi æternæ subditur, sed secundum deitatem, est ipsa lex æterna, per appropriationem. 12. q. 93. 1 ad 2. et 4 ad 2. et 6 ad 1.

47. Beati et damnati subduntur legi æternæ, per quam meruerunt, et conservantur in beatitudine, vel miseria. 12. q. 93. 6 ad 3.

48. Boni perfectius subduntur legi æternæ quam mali, quantum ad cognitionem, et inclinationem ad bonum, sed secundum passionem est e converso. 12. q. 93. 6. c.

49. Prudentia carnis subditur legi æternæ, secundum passionem, non autem secundum actionem. 12. q. 93. 6 ad 2.

50. Irrationalia, defectus, et omnia contingentia omnium naturalium subduntur legi æternæ, non autem legi humanæ. 12. q. 93. 5. o. et 12. q. 93. 6. c.

51. Lex divina est necessaria, præter legem naturalem et humanam. I. q. 1. 1. o. et 12. q. 91. 4. o. et III. q. 60. 5 ad 3.

52. Lex divina est participatio legis æternæ, in ordine ad finem supernaturalem, sicut lex naturalis, ad finem naturalem. 12. q. 91. 4. c. ad 1.

53. Sicut gratia præsupponit naturam, sic lex divina præsupponit legem naturalem. 12. q. 99. 2 ad 1.

54. Ea quæ sunt necessaria ad salutem, cadunt sub præceptis divinæ legis. 1 2. q. 3. 2. c. et 1 2. q. 140. 2. c.

55. In lege Dei aliqua præcipiuntur, quia bona sunt, et aliqua e converso; et aliqua prohibentur, quia mala sunt, et aliqua e converso. 2 2. q. 57. 2 ad 3.

56. Finis legis divinæ est beatitudo æterna, humanæ vero est temporalis tranquillitas civitatis. 1 2. q. 98. 1. c. et q. 100. 2. 5. c.

57. Lex divina principaliter intendit amicitiam hominum ad Deum, sed lex humana, hominum ad invicem. 1 2. q. 99. 2. 3. c. et q. 100. 2. 5. c.

58. Lex divina principaliter ordinat homines ad Deum; sed ordinat homines ad invicem, secundum quod convenit ordini ad Deum, humana vero e converso. 1 2. q. 99. 3. 4. c. et q. 110. 2. 5. c.

59. Lex divina sufficienter ordinat ad omnem actum virtutis, non autem lex humana. 1 2. q. 100. 2. o. et 2 2. q. 140. 2. c.

60. Lex humana proponit præcepta tantum de actibus iustitiæ, vel aliarum virtutum, sub ratione iustitiæ; divina vero, de actibus omnium virtutum, vel obligando, vel consulendo. 1 2. q. 100. 2. o.

61. Lex divina se extendit ad actus interiores et exteriores, sed lex humana tantum ad actus exteriores. 1 2. q. 91. 4. c. et q. 98. 1. c. et q. 100. 2. 9. c.

62. Lex divina prohibet et punit omnia peccata, non autem lex humana. 1 2. q. 91. 4. c. fi. et q. 93. 3 ad 3. et q. 96. 2. o. et 3 ad 1. et q. 98. 1. c. et 2 2. q. 69. 2 ad 1. et q. 77. 1 ad 1. et q. 78. 1 ad 4.

63. Leges humanæ antiquæ continent quædam fabulosa et falsa, non autem lex divina. 1 2. q. 99. 3. o.

64. Lex divina distinguitur in legem veterem, et legem novam, non sicut in species omnino diversas, sed sicut in imperfectum et perfectum in eadem specie. 1 2. q. 51. 5. o. et q. 107. 1. o.

65. Lex vetus est æterna quoad moralia, et quoad veritatem quam figurabant cæremonialia, non autem aliter. 1 2. q. 103. 3 ad 1.

66. Lex vetus convenienter data est tempore Moysis: primo quidem contra malos, ad comprimendam eorum duritiam et superbiam, et in eo quod scire se, et posse putabant, quod non valebant; secundo vero ad bonorum auxilium, quo facilius et securius ad spiritualia nutrentur. 1 2. q. 98. 6. o. et III. q. 70. 2 ad 2.

67. Lex vetus differt a lege naturali, non ut ab ea penitus aliena, sed ut aliquid ei superaddens. 1 2. q. 89. 2 ad 1.

68. Lex vetus erat bona, quia consonabat rationi, reprimendo concupiscentias, sed erat imperfecta, quia non poterat sufficienter ad finem inducere. 1 2. q. 98. 1. c. et 2 ad 1.

69. Lex vetus prohibebat omnia peccata. 1 2. q. 98. 1. c.

70. Lex vetus non conferebat gratiam, quia hoc Christo reservabatur. 1 2. q. 98. 1. o. et q. 99. 2 ad 3. et q. 100. 12. o.

71. Finis veteris legis erat justificatio homi-

num, quam tamen efficere non poterat, sed eam figurabat factis cæremonialibus, et promittebat verbis. 1 2. q. 107. 2. c.

72. Lex vetus secundum sensum exteriorem promittebat tantum temporalia; sed secundum sensum spirituales promittebat spiritualia et vitam æternam. 1 2. q. 114. 10 ad 1.

73. Lex vetus occidebat, non quidem effective, sed occasione accepta, non autem data. 1 2. q. 98. 1 ad 2. et q. 99. 2 ad 3.

74. Lex vetus induxit pœnam servitutis in casu duplici tantum, scilicet servitutem perpetuam in servo nolente ingredi, et temporalem in fure non valente solvere. 1 2. q. 105. 2 ad 10.

75. Lex vetus bene statuit de loco iudicii, de iudicibus, et testibus. 1 2. q. 105. 2. c. ad 7 et ad 8.

76. Lex vetus data fuit solis Judæis, non quidem propter merita eorum, sed propter promissiones Dei de Christo. 1 2. q. 98. 4. o. et 5. c.

77. Lex vetus data fuit duris in flagellum, proficientibus in pædagogum, perfectis autem in signum et solatium. 1 2. q. 101. 1. 3. c.

78. Gentiles non obligabantur ad legem veterem, quoad cæremonialia, vel judicialia; sed ad præcepta naturæ secundum se, non autem ex lege veteri. 1 2. q. 98. 5. o. et 2 2. q. 85. 4 ad 1.

79. Lex vetus neminem excludit a cultu Dei, sed tantum a civilitate. 1 2. q. 105. 3 ad 1 et ad 2.

80. Lex vetus ordinabat ad Christum, perhibendo testimonium, et disponendo ad eum. 1 2. q. 98. 2. c. et q. 99. 6. c.

81. Status veteris legis institutus fuit ad figurandum mysterium Christi. 1 2. q. 102. 4. c.

82. Status veteris legis non fuit immutatus ante Christum, quoad impletionem, sed quoad conditionem populi. 1 2. q. 102. 4 ad 2.

83. Christus implevit legem veterem opere et doctrina tripliciter, scilicet exponendo, dando modum melius observandi, et superaddendo. 1 2. q. 107. 2. o. et 4 ad 3.

84. Christus in omnibus conversatus est secundum præcepta veteris legis. III. q. 37. o. et q. 40. 4. o. et q. 47. 2 ad 1.

85. Lex vetus dabatur populo adhuc imperfecto, in comparatione ad perfectionem quæ erat futura per Christum. 1 2. q. 99. 6. c.

86. Lex nova continetur in lege veteri virtualiter, ut perfectum in imperfecto, et implicite; non autem explicite et in actu. 1 2. q. 107. 3. o.

87. Lex vetus assimilatur puero, ut imperfecta; nova autem assimilatur viro, ut perfecta. 1 2. q. 91. 5. c. ad 1. et q. 98. 1. o. et 2 ad 1 et ad 2. et q. 99. 6. c. et q. 106. 3. c. et q. 107. 1. c. ad 2. et 2. 3. 4. c. et 2 2. q. 1. 7 ad 2.

88. Lex nova implet legem veterem, exhibendo quod lex vetus promittebat et figurabat, sed evacuat eam quoad cæremonialia. 1 2. q. 107. 2. o. et 2 2. q. 104. 6 ad 2.

89. Lex nova dicitur gratia fidei, quia principaliter est ad gratiam, secundario autem est ad cæremonialia et sacramentalia. Lex vetus autem e converso. 1 2. q. 107. 1 ad 3. et q. 108. 1. o.

90. Lex vetus est via ad legem novam, sicut lex nova ad cælestem Ecclesiam, seu ad cæle-

stem hierarchiam. 1 2. q. 101. 2. c. et q. 106. 4 ad 1. et iii. q. 61. 4 ad 1.

91. Utraque lex fuit ab uno Deo, sed lex vetus in lapidibus, nova vero in corde. 1 2. q. 98. 2. 3. c. et q. 106. 2 ad 3. et 4 ad 3. et q. 107. 1. c. fi.

92. Lex vetus cohibebat manum, id est, actus exteriores, per poenas temporales, non autem animum, id est, actus interiores; nova autem cohibet utrumque, per æterna. 1 2. q. 107. 1 ad 2. 93. Lex nova principaliter promittit spiritualia, et ordinat actus etiam interiores, et ex amore; ideo perfectior est lege veteri quæ habet opposita. 1 2. q. 91. 5. o. et q. 99. 6. o. et q. 107. 1 ad 2. et q. 108. 1. o. et 2. q. 95. 2 ad 3. et q. 144. 1 ad 1.

94. Lex vetus est gravior lege nova quoad cærimonialia, et quoad dispositionem subditorum, sed quoad actus virtutum est e converso. 1 2. q. 107. 4. o.

95. Lex nova addit consilia super præcepta, non autem lex vetus. 1 2. q. 108. 4. o.

96. Lex nova dicitur lex veritatis, lex vetus autem dicitur lex umbræ, vel lex figuræ. 1 2. q. 107. 2. c.

97. In lege nova dantur præcepta fortitudinis, ad pugnandum spiritualiter, et ad patientiam temporalium malorum; non autem ad pugnam corporalem sicut in lege veteri. 2 2. q. 140. 1 ad 1.

98. Lex nova nihil instituit ad cognoscendum futura, sicut lex vetus, quia terrena sunt; fuerunt tamen in novo Testamento etiam aliqui, prophetiæ spiritum habentes, qui multa de futuris eventibus prædixerunt. 2 2. q. 95. 2 ad 3.

99. Lex nova nihil determinat circa cærimonialia vel judicialia, nec præcipit alia moralia quam lex vetus. 1 2. q. 108. 2. o. et 3 ad 2 et ad 3.

100. Lex nova principaliter est gratia Spiritus sancti, secundo autem est circa quædam disponentia ad gratiam, et ad usum ejus: ideo principaliter est indita, et secundo scripta. 1 2. q. 106. 1. o. et 2. 3. c. et q. 107. 1 ad 2. et ad 3. et q. 108. 1. c. ad 1.

101. In lege nova nihil continetur, nisi pertinet ad gratiam Spiritus sancti, vel disponens intellectum per fidem et affectum, vel ad usum gratiæ. 1 2. q. 106. 1 ad 1.

102. Lex nova est lex gratiæ et pietatis. 1 2. q. 106. 3. c. fi.

103. Lex nova dicitur lex libertatis, quia non præcipit actus exteriores nisi sacramentorum, vel habentes necessitatem ad gratiam, nec prohibet, nisi contraria gratiæ. 1 2. q. 108. 1. 2. o. et 4. c.

104. Lex nova bene ordinat omnes actus interiores hominis ad se, ad proximum, et ad Deum. 1 2. q. 108. 3. o.

105. Nullus status potest esse perfectior statu novæ legis, quia lex nova immediate introducit ad ultimum finem. 1 2. q. 106. 4. c. et q. 108. 4. o.

106. Lex nova non debuit dari a principio mundi, triplici ratione: prima scilicet quia lex nova principaliter est gratia Spiritus sancti, quæ abundanter dari non debuit, antequam impedimentum peccati ab humano genere tolleretur, consummata redemptione per Christum; secunda

potest assignari ex perfectione legis novæ: non enim aliquid ad perfectum adducitur statim a principio, sed quodam temporali successione ordine, sicut aliquis prius fit puer, et postmodum vir; tertia sumitur ex hoc quod lex nova est lex gratiæ; et ideo primo oportuit, quod homo relinqueretur sibi in statu veteris legis, ut in peccatum cadendo suam infirmitatem cognoscens, recognosceret se gratia indigere. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et q. 106. 3. o.

107. Lex nova proponitur in omni loco, non autem in omni tempore, quia tempus variat statum, non autem locus. 1 2. q. 106. 3 ad 1.

108. Lex nova durabit usque ad finem mundi. 1 2. q. 106. 4. o.

109. Leges humanæ sunt necessariæ ad pacem hominum, et ad virtutes, propter malos, quia non sufficit eis paterna monitio. 1 2. q. 91. 3. o. et q. 95. 1. o.

110. Melius est, secundum Philosophum, omnia determinari per leges, quantum possibile est, quam relinquare arbitrio judicum, triplici ratione. Primo scilicet quia facilius est invenire paucos sapientes, qui sufficiant ad rectas leges ponendas, quam multos qui requirerentur ad recte iudicandum de singulis; secundo quia illi qui leges ponunt, ex multo tempore considerant quid lege ferendum sit; sed iudicia de singularibus factis fiunt ex casibus subito exortis: facilius autem ex multis consideratis potest homo videre quid rectum sit, quam solum ex aliquo uno facto; tertio quia legislatores iudicant in universali et de futuris; sed homines iudiciis præsidentes, iudicant de præsentibus, ad quæ afficiuntur amore vel odio, aut aliqua cupiditate; et sic eorum depravatur iudicium. 1 2. q. 95. 1 ad 2.

111. Quia ergo iustitia animata iudiciis non invenitur in multis, et quia flexibilis est, ideo necessarium fuit in quibuscumque est possibile legem determinare quid iudicandum sit, ut paucissima arbitrio hominum committerentur. 1 2. q. 95. 1 ad 2. fi.

112. Quædam singularia quæ non possunt lege comprehendi, necesse est committere iudicibus, puta de eo quod est factum esse, vel non esse, et de aliis huiusmodi. 1 2. q. 95. 1 ad 3.

113. Lex humana est dispositio particularis, inventa per rationem humanam, ex principis communibus legis naturalis. 1 2. q. 91. 3. o. et 4. c. et q. 95. 2. o. et 3. 4. c.

114. Lex humana est mensura mensurata a lege divina, et a lege naturali cuius finis est utilitas hominum. 1 2. q. 19. 4. c. et q. 95. 3. o.

115. Leges humanæ in communi habent rationem, non autem quoad aliquas particulares conditiones, sed ex arbitrio instituentium. 1 2. q. 95. 2 ad 4. et q. 102. 2 ad 3.

116. Leges humanæ non possunt habere illam infallibilitatem, quam habent conclusiones demonstrativæ scientiarum. 1 2. q. 91. 3 ad 3. et 4. c. et q. 96. 1 ad 3. et q. 105. 2 ad 8. et 2 2. q. 120. 1. c.

117. Nulla lex humana habet vim legis, nisi inquantum a lege naturæ derivatur. 1 2. q. 95. 2. o.

118. Leges scribuntur ad declarationem juris naturalis et juris positivi; ideo continent utrumque, et instituunt jus positivum, dantes ei robur auctoritatis, non autem juri naturali, sed hoc habet ex natura. 2 2. q. 60. 5. c. ad 1.

119. Lex humana quadrupliciter dividitur, secundum quatuor quæ sunt de ratione ejus, scilicet quod sit a lege naturæ, ad bonum commune, a persona publica, et sit regula actuum humanorum. 1 2. q. 95. 4. o.

120. Nullus potest condere legem, nisi communitas vel persona publica, id est gerens vices ejus. 1 2. q. 90. 3. o. et q. 92. 2 ad 2. et q. 95. 4. c. et q. 96. 1. 4. c. et q. 97. 3 ad 3. et q. 98. 3 ad 3. et 2 2. q. 50. 1 ad 3. et q. 57. 2. c. et q. 60. 6. c. et q. 67. 1. o.

121. Lex humana debet dari in communi. 1 2. q. 96. 1. o. et q. 98. 6 ad 2. et 2 2. q. 147. 3. 4. c.

122. Lex humana datur de aliquo, secundum illud quod frequentius accidit. 1 2. q. 84. 1 ad 3. et q. 96. 1 ad 3. et 6. c. ad 3. et q. 102. 6 ad 5. et 2 2. q. 88. 9. 10. c. et q. 120. 1. c. et q. 147. 4. c. et q. 152. 2 ad 3. et q. 154. 2. c. fi. et q. 160. 5. c.

123. Lex humana non attendit intentionem observantis, sed actum ejus. 1 2. q. 100. 9. c.

124. Lex humana debet esse honesta, justa, possibilis secundum naturam, secundum consuetudinem patriæ, loci, et temporis, necessaria, pro communi utilitate, et clara. 1 2. q. 95. 3. o.

125. Lex est justa, vel injusta tripliciter, scilicet ex fine, ex agente per auctoritatem, et ex forma, id est secundum æqualitatem proportionis. 1 2. q. 96. 4. c.

126. Lex humana præcipit aliquos actus cujuscumque virtutis, ut ordinabiles ad bonum commune non autem omnes; similiter aliquos actus cujuscumque vitii prohibet, non autem omnes. 1 2. q. 93. 3 ad 3. et q. 96. 2. 3. o. et q. 100. 2. c.

127. Leges humanæ ordinantur ad aliqua mundana bona, secundum quorum conditionem dantur præcepta fortitudinis. 2 2. q. 140. 1. c.

128. Lex humana non debet servari quando est in damnum, sed recurrendum est ad principem, si periculum non sit in mora. 1 2. q. 96. 6. o. et q. 97. 3 ad 1. et 2 2. q. 60. 5 ad 2 et ad 3. et q. 147. 4. c.

129. Lex humana justa obligat in foro conscientie, non autem lex injusta, nisi propter scandalum vitandum in iis quæ non sunt contra Deum. 1 2. q. 96. 4. o. et 2 2. q. 12. 2 ad 1. et q. 60. 3 ad 1.

130. Omnes subditi alienius potestatis subduntur legibus ejus, vel coacte, ut mali, vel sponte, ut boni. 1 2. q. 96. 5. o.

131. Princeps subditur legi suæ, quoad iudicium Dei, et sponte, quoad vim directivam, non autem coacte. 1 2. q. 96. 5 ad 3.

132. Nullus subditur legi inferioris, contra superiorem. 1 2. q. 96. 5. c. ad 3.

133. Lex humana potest juste mutari dupliciter, scilicet ex defectu legislatoris, vel ex mutatione rerum, vel hominum. 1 2. q. 96. 5 ad 3. et 6. o. et q. 97. 1. o. et q. 104. 3 ad 2.

134. Lex humana non debet faciliter mutari,

nisi propter magnam necessitatem vel utilitatem, quia consuetudo juvat. 1 2. q. 97. 2. o.

Li per quem non est appropriatum, sed proprium filii. 1. q. 39. 8. c.

Lia fecunda, et lippis oculis, significat vitam activam, quæ plus parit, et minus videt. 2 2. q. 179. 2. c.

1. LIBER de infantia Salvatoris est apocryphus. III. q. 35. 6 ad 3. et q. 36. 4 ad 3. et q. 43. 3 ad 1.

2. Liber de mirabilibus sacræ Scripturæ non est Augustini, nec est authenticus. III. q. 45. 3 ad 2.

3. Liber de spiritu et anima non est Augustini, nec authenticus. I. q. 77. 8 ad 1. et q. 79. 8 ad 1. et 10 ad 1. et q. 82. 5 ad 2.

1. Liber vitæ dicitur tripliciter, scilicet descriptio salvandorum, scriptura eorum per quæ salvantur, id est, utrumque testamentum, et scriptura agendorum, seu jam factorum, scilicet libri aperiendi in die iudicii, id est, vis divina, qua cuilibet nota fient facta sua. I. q. 24. 1 ad 1.

2. Liber vitæ est notitia Dei de vita beata cuiuslibet in particulari. I. q. 24. o. et q. 39. 8. fi.

3. Liber vitæ in divinis dicitur essentialiter, non autem personaliter, et appropriatur Filio, ratione notitiæ; sed Spiritui sancto, ratione vitæ. I. q. 39. 8. fi.

4. Liber vitæ non est prædestinatio, sed est notitia ejus. I. q. 24. 1 ad 4.

5. Liber vitæ et electio sunt tantum de vita gloriæ creaturarum, non autem proprie de vita naturæ, nec de vita gratiæ, nec de vita Dei. I. q. 24. 2. o.

6. Scripti simpliciter in libro vitæ, scilicet prædestinati, nunquam delentur de libro vitæ, sed scripti secundum gratiam delentur de libro vitæ. I. q. 24. 3. o.

7. Sicut potest aliquis deleri de libro vitæ, sic potest in eo scribi de novo, scilicet vel secundum opinionem, vel secundum gratiam, non autem simpliciter. I. q. 24. 3 ad 3.

8. Nullus liber dicitur liber mortis, sicut dicitur liber vitæ, quia electi solent ascribi, non autem repudiati. I. q. 24. 1 ad 3.

9. Libri aperiendi in die iudicii sunt conscientie singulorum, vel sancti utriusque testamenti, vel sententia iudicis, vel vis divina ostendens omnia, qua cuilibet nota fient facta sua. I. q. 24. 1 ad 1.

1. LIBERALITAS est virtus dispensandi bene divitias, in usus bonos, sibi, suisque, et aliis. 2 2. q. 117. 1. c.

2. Ad liberalem non pertinet esse promptum ad recipiendum, et minus ad petendum, sed sollicite procurat fructus suarum possessionum, ad liberaliter dandum. 2 2. q. 117. 4 ad 3.

3. Propria materia mediata liberalitatis est pecunia, id est, res possessa, sed materia immediata est passio circa pecuniam. 1 2. q. 60. 5. c. et 2 2. q. 31. 1 ad 2. et q. 32. 1 ad 4. et q. 58. 9 ad 2. et q. 117. 2. 3. o. et 6. c. et q. 128. 3. c. ad 2. et q. 157. 1. c.

4. Liberalitas moderatur amorem pecuniarum, et timorem de amissione earum. 2 2. q. 123. 4 ad 2.

5. Proprius actus liberalitatis duplex, s. bene uti pecunia in se et in alio; secundarius autem est preparare et conservare eas ad bonum usum. 22. q. 117. 3. 4. o.

6. Proprius et principalior actus liberalitatis est dare quam accipere, vel acquirere, vel conservare, vel uti pro se. 22. q. 117. 4. o. et q. 119. 1 ad 2. et ad 3.

7. Liberalis tristatur quod aliquid detur non convenienter, sed magis quando ipse dat non convenienter, quia plus opponitur actui ejus proprio. 22. q. 117. 4 ad 2.

8. Dare aliquid cum concupiscentia retinendi, derogat liberalitati, non autem amicitiae vel charitati, sed magis ostenditur perfectio ejus. 2. q. 31. 1 ad 2.

9. Liberalitas est subjective in voluntate. 1. q. 21. 1 ad 1.

10. Dantes omnia pro Christo, non sunt prodigi, sed liberales. 22. q. 119. 2 ad 3.

11. Solus Deus est maxime liberalis. 1. q. 44. 4 ad 1.

12. Christus omnes divitias contemnendo, ostendit in se summum gradum liberalitatis et magnificentiae. III. q. 7. 2 ad 3.

13. Omnis virtus theologica et cardinalis est simpliciter, i. secundum propriam materiam nobilior liberalitate, quae tamen habet quandam excellentiam, inquantum est utilis ad multa. 2. q. 117. 6. o.

14. Justitia se extendit ad omnes, non autem liberalitas. 22. q. 58. 12 ad 1. et q. 123. 12 ad 5.

15. Justitia est simpliciter major liberalitate, quia est communior et fundamentum ejus, et potest esse sine ea, non autem e converso, sed secundum quid est e converso, scilicet ut est ornamentum justitiae. 22. q. 66. 4 ad 1. et q. 123. 12 ad 5.

16. Liberalitas convenit cum justitia, quia utraque est principaliter ad alterum, et circa exteriora, sed prima attendit exteriora ut propria; secunda vero ut sunt alterius, et ratione debiti; ideo liberalitas non est species justitiae, sed est pars sibi annexa. 22. q. 53. 12 ad 1. et q. 117. 2 ad 3. et 3 ad 2. 5. o. et q. 118. 3 ad 2. et q. 134. 4 ad 1. et q. 157. 1. c.

17. Liberalitas est ad se in sumptibus, non autem in donationibus, sed justitia nullo modo est ad se. 22. q. 106. 3 ad 1. et q. 117. 3 ad 3.

1. LIBERTAS cujuslibet rei est dominium et potestas sui actus ad opposita. 1. q. 83. 3. 4. o.

2. De ratione vel necessitate libertatis non est esse primam causam sui, id quod liberum est. 1. q. 83. 1 ad 3.

3. Posse velle malum, non est libertas, nec est pars libertatis. 1. q. 62. 3 ad 3. et 22. q. 88. 4 ad 1.

4. Tota radix libertatis, ut subjectum, est voluntas; ratio autem, ut causa. 1. 2. q. 6. 2 ad 2. et q. 17. 1 ad 2.

5. Libertas opponitur necessitati coactionis, non autem necessitati finis. 1. q. 82. 1. c. ad 1. et 22. q. 44. 1 ad 2. et III. q. 14. 2. c.

6. Libertas prima est debilitata per peccatum, non autem omnino amissa. 1. q. 83. 2 ad 3.

1. LIBERUM arbitrium non est habitus proprie, sed est potentia. 1. q. 83. 2. o.

2. Liberum arbitrium est idem realiter quod voluntas, secundum quod in ea est virtus intellectus; unde liberum arbitrium esse dicitur facultas voluntatis et rationis. 1. q. 83. 3. 4. o. et 12. q. 1. 1. c. et 22. q. 24. 1 ad 3. et q. 95. 5. c.

3. Liberum arbitrium est tantum eorum quae sunt ad finem. 1. q. 19. 1. c. et q. 82. 1. 2. c. et q. 83. 1 ad 5.

4. Liberum arbitrium ut de actibus, est tantum de contingentibus; sed ut de objectis, est etiam de praeteritis et necessariis. 22. q. 24. 1 ad 3.

5. Liberum arbitrium est per se ordinatum in bonum, nec tendit in malum, nisi sub ratione boni. 1. q. 63. 1 ad 4. et III. q. 54. 3 ad 1.

6. Nullius creaturae liberum arbitrium potest naturaliter esse confirmatum in bono, sed tantum ex gratia. 1. q. 63. 1. c.

7. Liberum arbitrium viatoris potest per gratiam confirmari in bono, aliquo modo, non autem simpliciter. III. q. 52. 7 ad 3. et q. 79. 6 ad 1. et ad 2.

8. Liberum arbitrium in damnatis est obstinatum in malo, quod non potest esse in via perfecte. 22. q. 14. 3 ad 3. et III. q. 52. 6 ad 3. et q. 86. 1. c.

9. Liberum arbitrium est in omni et solo habente intellectum. 1. q. 59. 3. c.

10. Liberum arbitrium est in Deo. 1. q. 19. 10. o.

11. Liberum arbitrium est in beatis, et est in damnatis. III. q. 18. 4 ad 3.

12. Homo habet liberum arbitrium. 1. q. 83. 1. o. et 12. q. 13. 6. o.

13. Homo per peccatum amisit liberum arbitrium, quoad libertatem a culpa et miseria, non autem quoad naturam. 1. q. 83. 2 ad 3.

14. Liberum arbitrium non est in brutis. 1. q. 59. 3. c.

15. Liberum arbitrium non suscipit magis et minus secundum essentiam, sed secundum dispositionem subjecti; tamen est majus secundum nobilitatem rei, cujus est. 1. q. 59. 3 ad 3.

16. Omnis actus humanus est a libero arbitrio vel elicitive, vel imperative. 1. 2. q. 1. 1. q.

17. Eligere est proprius actus elicitus liberi arbitrii. 1. q. 83. 3. 4. o. et III. q. 18. 4. b. et c.

LIBRO voluntatis gravat peccatum; sensibilis autem levatur. 22. q. 154. 3 ad 1. et q. 156. 3. c. ad 3.

Non licere aliquid alicui, contingit dupliciter, s. ratione prohibitionis, et ratione defectus. 22. q. 187. 1. c.

1. LIGNUM vitae, et arbor scientiae boni et mali, sunt materialia, sed significant res spirituales. 1. q. 102. 1 ad 4.

2. Lignum vitae causabat immortalitatem in Adam, per solam fortificationem virtutis; alii vero cibi, restaurando deperditum. 1. q. 97. 4. o.

3. Causa principalis immortalitatis Adae erat virtus supernaturalis ei data; non autem lignum vitae; sed tamen erat coadjuvans ad continuationem vitae. 1. q. 97. 4. c. fi.

4. Si post peccatum homo comedisset de ligno

vitaë, non potuisset evadere mortem, sed potuisset eam ferre. 2 2. q. 164. 2 ad 6.

1. Idem locus et status sanctorum ante adventum Christi dicebatur sinus Abrahamæ, ratione requiei; et limbus inferni, ratione defectus gloriæ, non autem sunt omnino diversi. III. q. 52. 2 ad 4.

2. Gaudium magnum erat in eo de gloria sperata. III. q. 52. 5 ad 1.

3. In limbo patrum erat dolor de dilatione gloriæ, non autem pœna sensibilis pro peccato, sed Christus solvit utrumque, s. præservando a secundo, et dando gloriam. III. q. 52. 2 ad 2. et 5 ad 1.

4. Quia sanctorum animæ ante Christi adventum habebant quietem per immunitatem pœnæ, limbus, sinus Abrahamæ dicitur, qui fuit primum exemplum creditum, sed quantum ad id quod sanctis deerat requies desiderii, dicitur infernus. Suppl. q. 69. 4. o.

5. Limbus quantum ad qualitatem loci diversus est ab inferno damnatorum, sed quantum ad situm loci, sunt loca continua, nisi quod limbus patrum pars superior inferni esse videtur. Suppl. q. 69. 5. c.

6. Cum pueris in limbo nulla adsit spes beatæ vitæ, quæ patribus aderat, qualitate præmii et pœnæ limbus puerorum differt a limbo patrum, non autem situ, etsi requies patrum in superiori loco esse credatur. Suppl. q. 69. 6. o.

7. Sive in statu consequendi pro meritis bonum sive malum, constitutæ sint animæ corporibus exutæ, convenienter quinque loca distincta sunt, scilicet paradisus, limbus patrum, purgatorium, infernus, et limbus puerorum. Suppl. q. 69. 7. c.

LIMUS est terra permista aquæ, ideo corpus hominis dicitur componi ex eo, i. ex quatuor elementis. I. q. 91. 1. o.

1. LINGUA infirmi, quæ infecta est cholerico et amaro humore, non potest percipere aliquid dulce, sed omnia videntur ei amara. I. q. 75. 2. c. et q. 111. 4. c.

2. Donum linguarum est gratia gratis data, et necessaria fuit duplici ratione, scilicet ut primo discipuli Christi per universum orbem discurrentes fidem ejus ubique prædicarent; et ut, sicut gentibus ad idololatriam declinantibus, introducta est diversitas linguarum, ita etiam quando erant gentes ad cultum unius Dei revocandæ, contra hujusmodi diversitatem, remedium adhiberetur, per donum linguarum. 2 2. q. 176. 1. o.

3. Christus habuit donum linguarum, quo tamen non est usus; quia tantum in una gente prædicavit. 2 2. q. 176. 1 ad 3. et III. q. 7. 7 ad 3.

LITIGIUM proprie est contradictio in verbis, non ex defectu amoris animos unientis, sed ex hoc quod quis non veretur contristare personam; primum est contentio, et pertinet ad discordiam contrariam charitati; secundum contrarietatem amicitiae vel affabilitati, non autem mansuetudini vel temperantiæ, licet oriatur aliquando ex ira, vel concupiscentia generali, et ex multis aliis. 2 2. q. 116. 1. o.

Figuræ litterarum, quibus tria et sex repræ-

sentant Græci, satis sunt propinquæ apud eo. III. q. 46. 9 ad 2. fi.

1. Loca. Inter quælibet duo loca, sunt infinita loca, tam divisibilia, quam indivisibilia. I. q. 53. 2. c.

2. Respectus, et inclinatio, et ordo corporis gravis ad locum medium, est relatio realis. I. q. 28. 1. c.

3. Esse in loco dicitur dupliciter, s. sicut esse in aliqua re, vel esse sicut locatum in loco. I. q. 8. 2. c.

4. Esse in loco contingit dupliciter, s. circumscriptive et diffinitive. I. q. 52. 1. o.

5. Quod est in aliquo loco totum, totalitate essentiae, potest simul esse extra; non autem totalitate quantitatis. I. q. 8. 2 ad 3.

6. Incorporalia sunt in loco. I. q. 8. 2 ad 1 et ad 2.

7. Deus non est in loco circumscriptive neque diffinitive, quia est ubique. I. q. 52. 2. c. fi. et III. q. 52. 3 ad 3.

8. Deus dicitur esse in loco metaphorice, quia implet locum causalitate effectuum, non autem distantia dimensionum. I. q. 8. 2. c.

9. Deus est in loco, non quidem ut quid mensuratum loco, sed ut dans virtutem loco, locandi et continendi. I. q. 8. 2. c.

1. LONGANIMITAS est virtus, qua habetur animus tendendi in aliquid distans in longinquum, et convenit dupliciter cum patientia, sed magis cum magnanimitate, s. primo quidem, quia patientia, sicut et fortitudo, sustinet aliqua mala, propter aliquod bonum; quod si ex propinquo expectetur, facilius est sustinere; si autem in longinquum differatur, difficilis est expectatio; secundo quia hoc ipsum quod est differri bonum speratum, natum est causare tristitiam; et sic secundum quod sub eadem ratione mali contristantis, potest comprehendere et dilatio boni sperati, quæ pertinet ad longanimitatem, et labor quem homo sustinet in continuata executione boni operis, quod pertinet ad constantiam, tam longanimitas quam etiam constantia sub patientia comprehenduntur. 1 2. q. 70. 3. c. et 2 2. q. 17. 5 ad 3, et q. 136. 5. o.

2. Longanimitas magis respicit spem quam timorem, vel audaciam, vel tristitiam, sicut etiam magnanimitas. 2 2. q. 136. 5. o.

1. In diversis linguis sunt diversi modi loquendi. I. q. 39. 3 ad 2.

2. Deus loquitur angelis vel hominibus, ostendendo aliquid; et fortassis Deus primis hominibus antea loquebatur, sicut cum angelis loquitur, ipsa incommutabili veritate illustrans mentes eorum, etsi non tanta participatione divinæ essentiae, quanta capiunt angeli, secundum Augustinum. I. q. 94. 1. c. fi.

3. Loqui videntur bruta, per illusionem Simonis Magi, vel operante demone, sicut et asina Balaam, per angelum. 2 2. q. 165. 2 ad 4.

LOTH culpandus est secundum Augustinum, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit. 2 2. q. 165. 4. c. fi.

LORIO pedum veteris Testamenti prætermittitur in novo Testamento, et retinetur lotio mæ-

num, quia est in promptu, et idem significat, s. perfectam munditiam. III. q. 83. 5 ad 1.

LUCIA verum dixit, quod corpus non inquinatur nisi de consensu mentis. 22. q. 64. 5 ad 1.

LUCIFERA peccavit gravius ceteris angelis, in quantum in eo minor flexibilitas fuit ad peccatum. I. q. 63. 8 ad 3.

LUPICRA seu jocosa sunt dicta vel facta, in quibus non queritur nisi delectatio animalis. 22. q. 168. 2. c.

LUDIFICATIO dæmonum mutat homines in bestias, secundum apparentiam tantum, non autem secundum rei veritatem. I. q. 114. 4 ad 2. et 22. q. 165. 2 ad 4.

1. LUDUS est in remedium contra fatigationem animalem, dans animæ quietem, id est, delectationem. I. 2. q. 1. 6 ad 1. et 22. q. 168. 2. o.

2. Ambrosius reprobatur omnes ludos in sacra Scriptura, non autem in aliis. 22. q. 168. 2 ad 1.

3. Ludus triplex, s. turpis, devotus, et recreativus. Primus debet vitari a quolibet; secundus est laudabilis; tertius debet sumi, sed temperatius a poenitente. 22. q. 168. 4 ad 1.

4. In ludis cavenda sunt tria, s. dicta et facta turpia et nociva, resolutio gravitatis, et indebitæ circumstantiæ. 22. q. 168. 2. o.

5. Ludere inordinate ratione recreationis, opponitur eutrapeliæ, sed pertinet ad molliorem, ratione quietis. 22. q. 138. 1 ad 3.

6. Defectus ludi est peccatum, sed minus quam excessus ejus. 22. q. 168. 4. o.

7. Excessus ludi duplex, s. ratione turpitudinis vel nocuenti, et ratione indebitæ circumstantiæ: primus est peccatum mortale; secundus autem est peccatum veniale, nisi ponatur finis in hoc. 22. q. 168. 3. o.

8. Superfluitas ludi pertinet ad ineptam lætiam, illam gulæ. 22. q. 168. 3 ad 3.

9. Peccata ratione solius intentionis excusantur per ludum, non autem peccata ex sua specie; sed reddunt ludum obscenum et flagitiosum. 22. q. 168. 3 ad 1.

1. LUMEN dupliciter potest inesse alicui, scilicet vel per modum formæ permanentis, vel per modum passionis transeuntis. 22. q. 171. 2. c. et q. 175. 3 ad 2.

2. Majus lumen offuscat minus lumen, s. alterius illuminantis; non autem minus lumen illuminati, sed perficit ipsum. III. q. 5. 4 ad 2. et q. 9. 1 ad 2.

3. Lumen naturale intellectus nihil aliud est quam manifestatio veritatis. I. q. 67. 1. c. et q. 106. 1. c.

4. In homine est triplex lumen quo non participant bruta, s. lumen naturæ, gratiæ et gloriæ. I. q. 106. 1 ad 2.

5. Lumen naturale intellectus confortatur per infusionem luminis gratuiti. I. q. 12. 13. c.

6. Lumen supernaturale intellectus, id est, intellectus qui ponitur donum Spiritus sancti, est quædam acuta perspectio divinorum. I. q. 106. 1 ad 2. et 22. q. 49. 2 ad 2.

7. Lumen intelligibile imprimitur divinitus, ad judicandum visa ab aliis, ad intelligendum Scripturas, et ad interpretandum, sicut apostolis

ad cognita naturaliter, et ad agenda. 22. q. 173. 2. c. fi.

8. Lumen gloriæ non potest esse connaturale alicui creaturæ. I. q. 12. 5 ad 3.

1. Productio plantarum præmittitur productioni luminarium, ad excludendum idololatriam. I. q. 70. 1 ad 1 et ad 4.

2. Luminaria producta sunt primo die, quoad substantiam, sed quoad collationem determinatæ virtutis, producta sunt quarta die. I. q. 70. 1 ad 1. et q. 74. 1 ad 4.

3. Luminaria sunt fixa in sphaeris, secundum Aristotelem, nec moventur sine suis sphaeris, sed oppositum tenet Ptolomæus. I. q. 70. 1 ad 3.

4. Sol dicitur luminare magnum, et luna luminare minus; sed sol propter quantitatem et propter virtutem; luna vero dicitur magna, propter quantitatem apparentem et claritatem, et propter propinquitatem ad nos, et propter manifestos ejus effectus. I. q. 68. 1. c. fi. et q. 70. 1 ad 5.

1. LUNA plena oritur vespere, et occidit mane; ideo dicitur præesse nocti, quia probabile est quod producta sit perfecta, sicut et plantæ, et animalia. I. q. 70. 2 ad 5.

2. Luna non dicitur præesse diei, sicut nocti, licet appareat in die, quia non dominatur diei, propter præsentiam majoris luminaris, scilicet solis. I. q. 68. 1. c. fi. et q. 70. 1 ad 5.

3. Luna secundum proprium motum est velocior sole; sed secundum motum diurnum est e converso. III. q. 44. 2 ad 2.

1. LUX seu lumen non est corpus, nec est evidentia coloris. I. q. 67. 2. o. et q. 76. 7. c. et q. 91. 1 ad 2.

2. Lux non est forma substantialis solis, sed est qualitas activa cujuslibet lucentis a se. I. q. 67. 3. o.

3. Lux proprie est tantum in corporibus quantum ad illud a quo sumitur nomen, sed quantum ad illud cui imponitur, magis convenit spiritualibus quam corporalibus. I. q. 67. 1. o. et q. 74. 2. o.

4. Lux non habet contrarium, quia est qualitas primi alterantis. I. q. 67. 3 ad 2.

5. Lux dicitur esse sine numero, pondere, et mensura, quia virtus ejus se extendit ad omnia corporalia, non autem simpliciter. I. q. 5. 5 ad 5.

6. Lux primo creata fuit sol; sed adhuc informis, quoad determinationem virtutis factam quarta die; nec lux erat nubes, nisi secundum similitudinem. I. q. 67. 4. o. et q. 68. 1. c. fi. et q. 70. 1 ad 2. et q. 74. 1. c. ad 4. et 3 ad 5.

7. Lux non videtur per aliquam similitudinem, sed per essentiam suam informat oculum. I. q. 56. 3. c.

8. Lux facit quod color qui est visibilis in potentia, fiat visibilis in actu. I. q. 67. 3 ad 3. et q. 79. 3 ad 2.

9. Eodem actu videtur color et lux, ut ratio videndi, non autem ut objectum. I. 2. q. 8. 3 ad 2. et q. 12. 4. c.

10. Alium effectum facit lux solis, alium lux Jovis; et sic de aliis planetis. I. q. 67. 3. c. et q. 70. 1 ad 2.

11. Lux agit ad productionem formæ substantialis, ut instrumentum cæli. I. q. 67. 3 ad 3.

1. LUXURIA principaliter est circa voluptates venereas: secundario autem dicit excessum in aliis. 2 2. q. 153. 1. o.

2. Omnis actus luxuriæ est peccatum. 2 2. q. 153. 3. o.

3. Omnis actus luxuriæ deliberatus extra limites matrimonii est peccatum mortale; aliter vero est veniale. 2 2. q. 35. 3. c. et q. 36. 3. c. et q. 153. 3. o.

4. Luxuria est vitium capitale. 2 2. q. 153. 4. o.

5. Peccata luxuriæ inter vitia intemperantiæ sunt maxime exprobrabilia. 2 2. q. 151. 4 ad 3.

6. Species luxuriæ sunt sex, s. fornicatio, adulterium, incestus, stuprum, raptus, et luxuria contra naturam. 2 2. q. 154. o.

7. Stuprum aliquando sumitur communiter pro omni peccato luxuriæ. 2 2. q. 154. 6 ad 2.

8. Sacrilegium reducit ad species tres luxuriæ, scilicet vel ad stuprum, vel ad adulterium, inquantum violatur virgo Deo desponsata; vel ad incestum, inquantum est cum cognata spirituali. 2 2. q. 154. 1 ad 3. et 10 ad 2.

9. Peccatum luxuriæ contra naturam non est humanum, sed bestiale. 2 2. q. 142. 4 ad 3. et q. 154. 11. o.

10. Vitium contra naturam est gravissimum inter species luxuriæ; secundo raptus; tertio incestus; quarto adulterium; quinto stuprum, et minima fornicatio. 1 2. q. 73. 7. c. et 2 2. q. 154. 12. o. et q. 170. 1 ad 2.

11. Species luxuriæ contra naturam sunt quatuor, quarum gravissima est bestialitas; secundo sodomia; tertio cum muliere extra naturam; quarto mollietas. 2 2. q. 154. 11. o. et 12 ad 4.

12. Circa tempora Abrahæ, humanum genus venerat ad profundissimum peccatorum, s. ad infidelitatem, et ad turpissimum vitium contra naturam. III. q. 70. 2 ad 1.

13. Filia luxuriæ sunt octo, s. cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, et desperatio futuri sæculi. 2 2. q. 53. 6. o. et q. 153. 4. 5. o.

14. Gradus luxuriæ quintuplex, s. aspectus, cogitatio, delectatio, consensus, et opus. 1 2. q. 72. 7. o. fi. et ad 3.

15. Ex luxuria oriuntur quatuor inordinati actus locutionis, s. turpiloquia, stultiloquia, scurrilia, et ludicra. 2 2. q. 153. 5 ad 4.

16. Nulla passio ita deprimit rationem, sicut gula et luxuria. 2 2. q. 53. 6. o. et q. 55. 8 ad 1. et q. 180. 2 ad 3. fi.

17. Homo incurrit quintuplex damnum ex luxuria, s. depressionem mentis, exhæredationem, periculum personæ, et periculum rerum, et impedimentum bonorum operum. 2 2. q. 46. 3. c.

18. Luxuria vix vitari potest, nisi vitetur principium ejus, s. aspectus mulieris pulchræ, et præcipue aspectus virginis. 2 2. q. 167. 2. c.

19. Luxuria vincitur fugiendo, sed accidia et cætera vitia resistendo. 1 2. q. 35. 6 ad 3. et q. 74. 3 ad 2.

MACERATIO proprii corporis non est accepta Deo, nisi discreta, ut concupiscentia refrenetur, et natura non nimis gravetur. 2 2. q. 88. 2 ad 3. et q. 147. 1 ad 2. et q. 188. 6 ad 3.

1. MACULA in corpore, et macula in anima, contingit dupliciter, s. privatione decoris per peccatum mortale, et ex superinductione, per peccatum veniale. III. q. 87. 2 ad 3.

2. Macula peccati est defectus nitoris animæ, s. luminis divini, et rationis, et gratiæ, ex inordinato amore temporalium. 1 2. q. 86. o. et q. 89. 1. o. et 2 2. q. 87. 6. c.

3. Macula non dicit aliquid positivum in anima, nec privationem tantum, sed in respectu ad suam causam, s. ad peccatum: ideo diversorum peccatorum sunt diversæ maculæ. 1 2. q. 86. 1 ad 3. et III. q. 88. 1. c.

4. Macula peccati nihil aliud est quam privatio gratiæ. 1 2. q. 109. 7. c.

5. Actus peccati facit distantiam a Deo quam sequitur macula. 1 2. q. 86. 2 ad 3. et 6. c.

6. Cessante macula peccati, remanet reatus. 1 2. q. 87. 6. o.

7. Remissio peccati quantum ad maculam, semper remittitur pœna æterna, non autem pœna temporalis. 1 2. q. 87. 6. c.

8. Macula peccati manet transeunte actu peccati. 1 2. q. 86. 2. o. et q. 87. 6. c. ad 1.

1. MAGI adorantes Christum secundum Augustinum, fuerunt malefiei; sed secundum alios fuerunt sapientes, astrologi, et potentes. III. q. 36. 3. c. ad 2. et 5. c.

2. Magi moti sunt ex Scriptura Seth, ad sequendum stellam, vel ex prophetia Balaam, vel ducti ab angelis, vel inspirati a Deo. III. q. 36. 5 ad 4.

3. Magi, secundum Augustinum, venerunt de remotissimis partibus orientis, per biennium; secundum vero alios, venerunt in diebus tredecim; secundum alios autem, venerunt de prope. III. q. 36. 3 ad 3. et 5 ad 4. et 6. c. ad 3.

4. Magi venerunt ad Christum, tanquam primitiæ gentium, docti a Spiritu sancto, offerentes munera congrua dignitati Christi. III. q. 36. 3 ad 1. et 8. o.

5. Magi amiserunt stellam quadruplici ratione, s. propter Judæorum confusionem, propter magorum instructionem, propter instructionem nostram dupliciter: primo quia qui humanum auxilium quærent, deserunt ab auxilio divino; secundo instruimur quantum ad hoc, quia qui fideles sumus, non debemus quærere signa, sed debemus esse contenti doctrinis prophetarum, quia signa data sunt infidelibus. III. q. 56. 8 ad 3.

6. Herodes post duos annos a recessu magorum, occidit pueros, quia accusatus ivit Romam; vel territus aliquo periculo, vel credens magos confusos. III. q. 36. 6 ad 3.

Substantia non dicitur magis et minus, sic quod participetur quandoque cum magis et minus in eadem specie; licet una substantia sit perfectior alia. 1. q. 93. 3 ad 3. et 1 2. q. 52. 1. c. co. 2.

MAGISTER sententiarum non est authenticus: ideo in multis non tenetur. 1. q. 94. 4 ad 2. et 2 2. q. 23. 2. o.

1. MAGNANIMITAS importat extensionem animi, vel ad magna absolute, vel secundum proportionem. 2 2. q. 129. 1. c. et q. 136. 5. o.

2. Magnanimitas est virtus, quia tendit ad maximam, secundum rectam rationem. 2 2. q. 129. 3. o. et q. 130. 2. c.

3. Magnanimitas est circa spem et desperationem. 1 2. q. 60. 4. o. fi.

4. Magnanimitas principaliter est circa honores, sed mediate; immediate vero est circa spem. 2 2. q. 129. 1. o. et 4. 8. c. et q. 128. c. et q. 131. 2. c. et q. 132. 2. c.

5. Propria materia ejus est honor magnus, mediocris autem est materia cujusdam virtutis inordinatae. 1 2. q. 60. 5. c. et 2 2. q. 129. 2. o. et 4 ad 1. et q. 130. 2 ad 2.

6. Magnanimitas est circa gloriam, quia moderate utitur gloria, sicut et honore. 2 2. q. 132. 2. c.

7. Magnanimitas ad duo respicit, s. ad honorem, sicut ad materiam, et ad opus magnum, sicut ad finem. 2 2. q. 129. 3. c. et q. 131. 2 ad 1.

8. Ratione primi opponitur ei secundum excessum ambitio, et ratione secundi praesumptio. 2 2. q. 131. 2 ad 1 et ad 2.

9. Ea quae opponuntur aliis virtutibus opponuntur etiam magnanimitati, secundum quod parva pro magnis habentur. 2 2. q. 132. 2 ad 1.

10. Magnanimitas est in irascibili subjective. 1 2. q. 60. 5. c. et 2 2. q. 129. 1 ad 1. et q. 134. 4 ad 1.

11. Magnanimus non quaerit honorem tamquam finem, quia hoc reputat parum, sed quaerit fieri dignus honore. 2 2. q. 129. 1 ad 3. et 2 ad 3. et q. 131. 1 ad 2.

12. Magnanimus bene utitur magnis et parvis honoribus, quia non extollitur nec frangitur oppositis, sed contemnit. 2 2. q. 129. 2 ad 3.

13. Magnanimus contemnit bona exteriora, ideo non gaudet si acquirat ea, nec tristatur, si perdat ea. 2 2. q. 129. 3 ad 2. et ad 3. et q. 132. 2 ad 1. et ad 2. et ad 3.

14. Magnanimus non est contentiosus, quia nihil extrinsecum aestimat magnum. 2 2. q. 129. 1. 3 ad 2. et q. 132. 2 ad 3.

15. Magnanimus non amat pericula, nec timet ea; sed promptissime se exponit periculis magnis. 2 2. q. 129. 5 ad 2.

16. Magnanimus nullo indiget, s. modo humano, non autem simpliciter. 2 2. q. 129. 6 ad 1.

17. Magnanimus habet vocem gravem, locutionem stabilem: quia non de omnibus facile contendit aut loquitur, sed de magnis. Non est memor beneficiorum, quia non delectatur in hoc, nisi ut majora compenset. Est tardus et otiosus, quia non vilibus, sed magnis intendit. Utitur ironia, non quae opponitur veritati, sed quia non omnibus animi magnitudinem ostendit. Cum aliis non potest convivere, sed cum amicis tantum, et magnis. Habet infructuosa, quia magis honesta quaerit quam utilia. 2 2. q. 47. 9 ad 3. et q. 129. 3 ad 3. et ad 5.

18. Nullus potest esse magnanimus, nisi virtuosus, qui est habilis ad magna. 1 2. q. 66. 4 ad 3.

19. Magnanimo attribuuntur actus aliarum virtutum, sub ratione excellentiae, s. quod est communicativus, benefactivus, retributivus plurium, veridicus, non planctivus, non incertus, nec fugiens commendentem. 2 2. q. 129. 4 ad 1 et ad 2.

20. Magnanimus magis curat de veritate quam de opinione; nec quaerit laudem humanam. 2 2. q. 132. 2 ad 1.

21. Magnanimitas est generalis virtus, in quantum operatur magna in qualibet virtute, faciens eam majorem; sed est virtus specialis, in quantum ponit specialem modum circa specialem materiam. 2 2. q. 129. 4. o. et 5 ad 2. et q. 134. 2 ad 2.

22. Magnanimitas est ornamentum omnium virtutum. 1 2. q. 66. 4 ad 3. et 2 2. q. 129. 4 ad 3.

23. Magnanimitas superveniens justitiae auget bonitatem ejus, sed sine justitia non habet rationem virtutis. 2 2. q. 58. 12 ad 2.

24. Magnanimitas et magnificentia habent connexionem cum omni virtute, secundum principia virtutum, scilicet secundum prudentiam et gratiam, non autem secundum actum. 1 2. q. 65. 1 ad 1. et 2 2. q. 129. 3 ad 2. et q. 134. 1 ad 1.

25. Magnanimitas et magnificentia tenent extremum secundum quantitatem rei; medium autem, secundum regulam rationis. 1 2. q. 64. 1 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 92. 1. c. et q. 129. 3 ad 1. et q. 130. 2. c. et q. 134. 1 ad 2. et q. 152. 2 ad 2.

26. Bona fortunae conferunt ad magnanimitatem, quoad materiam ejus, s. quoad honores, et etiam quoad finem ejus, scilicet operari magna. 2 2. q. 129. 8. o.

1. MAGNIFICENTIA est virtus factiva magnorum, et est virtus generalis, si sumatur facere communiter, scilicet pro omni opere; si vero proprie, scilicet pro operatione exteriori, est virtus specialis. 2 2. q. 134. 1. 2. o.

2. Materia ejus sunt sumptus magni, praecipue ad cultum Dei; secundo pecunia pro eis; tertio amor pecuniae. 2 2. q. 134. 1 ad 3. et 2. ad 3. et 3. o.

3. Magnificentia est rerum magnarum et excelsarum, cum animi quadam ampla et splendida portione, cogitatio et administratio. 2 2. q. 128. c.

4. Magnificentia est in voluntate subjective. 1. q. 21. 1 ad 1.

5. Non oportet ad magnificentiam habere multas divitias, sed oportet sic disponi, quod quando oportet et decet, velit eas optime dispensare; et sic fuit in Christo. 2 2. q. 134. 1 ad 1. et 3 ad 4. et q. 152. 3 ad 3.

6. Magnificus non principaliter facit magnos sumptus pro persona sua, quia non est quid magnum, nisi quae tantum semel fiunt, ut nuptiae; vel permanentia, ut domus. 2 2. q. 134. 1 ad 3.

7. Magnificentia facit et intendit aliquod magnum, in factibili tantum; sed magnanimitas in omni materia. 2 2. q. 134. 2 ad 2. fi.

8. Magnificentia est in maximis donis et sum-

ptibus, sed liberalitas in mediocribus. 12. q. 60. 5. c. co. 2. et 22. q. 117. 3 ad 1. et q. 118. 8 ad 4. et q. 128 ad 1. et q. 129. 2. c. f. et q. 134. 2. 3. o. et 4 ad 1. et q. 152. 3. c. et q. 160. 1. c.

Majestatis læsæ crimen maxime puniatur. 22. q. 10. 8. o. et q. 11. 3. c. et q. 108. 4 ad 2.

MAJUS dicitur dupliciter, s. intensive et extensive. III. q. 1. 4. c.

1. MALEDICERE contingit tripliciter, scilicet enuntiative, id est, detrahendo, causaliter vel imperative, et optative, et hoc dupliciter, scilicet per se, id est, sub ratione mali; et sic est peccatum; non autem si per accidens, id est, sub ratione boni duplicis, scilicet justī, sicut iudex per sententiam, Ecclesia per excommunicationem, propheta conformando se Deo; vel sub ratione boni utilis, scilicet ut aliquis melior fiat, vel ne noceat aliis. 22. q. 76. 1. o. et q. 83. 8 ad 1. et ad 2.

2. Maledicere sub ratione mali est peccatum mortale; et est tanto gravius, quanto plus persona debet amari et revereri; tamen tripliciter est veniale, scilicet ratione parvi mali, vel ratione affectus, s. ex joco vel levi motu, vel ratione surreptionis. 22. q. 76. 3. o.

3. Detractio, contumelia, susurratio et derisio sunt de malo culpæ, et nocent enunciando; ideo sunt secundum se graviora maledictione, quæ est de malo pœnæ optando. 22. q. 76. 4. o.

4. Benedictio vel maledictio proprie convenit tantum ei, cui potest bene vel male contingere, scilicet naturæ rationali, vel aliis in ordine ad naturam rationalem auxiliando, sicut Deus maledixit terram, et David montes; vel significando, sicut Christus maledixit ficum; vel continendo, sicut Job maledixit diem, et David montes; vel in ordine ad Deum, et sic est blasphemia; vel secundum se, et sic est quid vanum. 22. q. 76. 2. o. et 4 ad 1.

5. Diabolus quoad culpam debet maledici, non autem quoad naturam ejus. 22. q. 76. 1 ad 4.

Impotentes ex maleficio perpetuo et post triennium, alteram querere copulam possunt, alias minime. Suppl. q. 58. 2. c.

1. MALITIA ex qua dicitur aliquis peccare, est triplex, s. habitus cujuscumque vitii, electio mali, et peccatum præcedens. 12. q. 78. 1 ad 3.

2. Omnis peccans ex habitu peccat ex certa malitia, et non e converso. 12. q. 78. 2. 3. o.

3. Peccatum ex certa malitia, vel ex industria, contingit ex inordinatione voluntatis præponentis minus bonum meliori bono. 12. q. 78. 1. o.

4. Peccatum ex certa malitia est gravius peccato ex passione, quia est magis voluntarium, magis durat, et est circa finem; peccatum autem ex passione est circa ea quæ sunt ad finem. 12. q. 47. 2. c. et q. 78. 4. o. et 22. q. 73. 3. c.

1. MALUM est aliquid, et est ens rationis, non autem ens reale. 1. q. 48. 2 ad 2.

2. Malum non est negatio pura, sed privatio boni. 1. q. 14. 10. o. et q. 48. 2 ad 1. et 3. c. ad 2 et 5. c. ad 1. et 12. q. 25. 2. o. et q. 36. 1. c. et q. 75. 1. c.

3. Nullum ens est malum per essentiam nec per participationem, sed per privationem parti-

cipationis. 1. q. 49. 3. c. ad 4. et q. 65. 1 ad 2. et ad 3.

4. Malum non est cognoscibile, nisi per bonum. 1. q. 14. 10 ad 4. et q. 48. 1. c.

5. Omnis privatio, inquantum hujusmodi, habet rationem mali; sicut omnis forma habet rationem boni. 1. q. 48. 1 ad 1.

6. Mala esse ratio et experientia docent. 1. q. 48. 1 ad 5. et 2. c. ad 1.

7. Malum non est existens, id est, aliqua natura, neque est in existentibus, ut pars perfectionis, sed ut privatio in subjecto. 1. q. 48. 1. o. et 2 ad 1. et ad 2. et 3 ad 1.

8. Si universaliter malum non esset, universum esset imperfectius. 1. q. 22. 2 ad 2. et q. 48. 2. c. ad 3. et q. 49. 2. c.

9. Impossibile est esse summum malum. 1. q. 49. 3. o. et q. 108. 7 ad 1. et 22. q. 172. 6. c.

10. Malum non habet causam, nisi per accidens. 1. q. 49. 1. o. et 3 ad 5. et 12. q. 75. 1. c.

11. Omne malum habet causam efficientem et materialem, non autem formalem nec finalem. 1. q. 49. 1. c.

12. Malum est causa per accidens, non autem causa per se. 1. q. 48. 1 ad 4. et q. 49. 3. c.

13. Malum duplex, s. malum naturæ, et malum culpæ; et utrumque est ut in paucioribus. 1. q. 63. 9. o.

14. Malum culpæ secundum totam speciem humanam est ut in pluribus; in aliis autem est ut in paucioribus, sicut etiam malum naturæ. 1. q. 49. 3 ad 5. et q. 63. 9 ad 1. et 12. q. 71. 2 ad 3.

15. Malum non simpliciter, sed in solis voluntariis duplex, s. malum pœnæ, et malum culpæ. 1. q. 48. 5. o.

16. Malum pœnæ opponitur bono creaturæ; malum vero culpæ, bono increato. 1. q. 48. 6. c. et 12. q. 79. 1 ad 4.

17. Defectus, malum, peccatum, et culpa differunt, quia primum dicit negationem, secundum privationem in omnibus, tertium in actione tantum, quartum in voluntariis tantum. 1. q. 48. 5. c. ad 1. et 12. q. 21. 1. c. et 2. o.

18. Malum in naturalibus nunquam est in effectu, nisi præexistat aliud malum in agente vel in materia, sed bene in voluntariis. 1. q. 49. 1 ad 3.

19. Malum naturæ duplex, s. malum naturæ a causa naturali, ut mors naturalis, et privatio boni naturæ a causa non naturali, ut mors violenta. 12. q. 42. 2. o.

20. Malum est differentia actus moralis, ratione finis, cui accidit aliqua privatio. 1. q. 48. 1 ad 2. et 12. q. 18. 5 ad 2. et q. 54. 3 ad 2. et q. 79. 2 ad 3.

21. Malum moris ex voluntate contingit per hoc, quod deficit ab ordine rationis et proprii finis. 12. q. 71. 2. c. ad 3. et 6. c.

22. Malum per prius dicitur de culpa quam de pœnâ. 22. q. 19. 1. c.

23. Culpa magis habet rationem mali quam pœnâ. 1. q. 48. 6. o. et 22. q. 19. 1. c. et q. 76. 4. c.

24. Mali semper hic puniuntur spiritualiter et boni præmiantur, non autem corporaliter. 12. q. 69. 2 ad 2.

MAMMONA iniquitatis dicuntur divitiæ, vel quia solas eas esse reputant iniqui, vel quia sunt occasio iniquitatis, vel quia inæqualiter sunt divisæ, vel quia injuste a primo sunt acquisitæ. 2 2. q. 32. 7. 2. c. ad 1.

1. **MANDATUM** est de meliori, et quod per alios mandatur; sed præceptum est de necessario, et quod quis per se jussit. 1 2. q. 99. 5. c.

2. **Differentia** inter præcepta, mandata, testimonia et justificationes. 1 2. q. 99. 5. c.

MANSIONES in cælis sunt diversi gradus beatitudinis; ideo non sunt in limbo nec in purgatorio. 1 2. q. 5. 2. c. ad 1.

1. **MANSUETUDO** diversimode numeratur inter beatitudines, fructus et virtutes. 2 2. q. 157. 2 ad 3.

2. **Mansuetudo** est circa iram. 1. q. 21. 1 ad 1. et 1 2. q. 60. 4. b. et c. n. et ad 4. et 2 2. q. 143. c. et q. 157. 1. 2. c. et 3. 4. c. et q. 161. c. ad 4.

3. **Mansuetudo** præparat hominem ad cognitionem Dei, removendo duplex impedimentum, scilicet iram et contradictionem veritatis. 2 2. q. 157. 4 ad 1.

4. **Mansuetudo** maxime facit hominem compotem sui. 2 2. q. 157. 4. c. ad 1.

5. **Mansuetudo** est in irascibili subjective. III. q. 15. 2. c.

6. **Homo** est naturaliter mansuetus, quia est complexionis temperatissimæ, ideo mitigat iram; sed irasci convenit ei naturaliter, inquantum ratione nunciat causam iræ. 1 2. q. 46. 5 ad 1.

MANUMISSUS reducitur in pristinam servitutem, propter aliquam offensam in dominum ejus. III. q. 83. 3 ad 2.

MANUS est organum organorum, quia facit omnia instrumenta, et est loco omnium instrumentorum. III. q. 83. 5 ad 1.

MARCUS amputando sibi pollicem ne fieret sacerdos, non peccavit, quia creditur fecisse hoc ex instinctu Dei. 2 2. q. 185. 2 ad 3.

1. **Maris fluxus** et refluxus est ei naturalis, quia est ex motu lune, cui aqua naturaliter subditur. 1. q. 105. 6 ad 1.

2. In aquis maris sunt duo mira, a. primum quod non cooperiant totam terram contra naturam, cum sint etiam altiores ea; secundum vero, quod semper mare est ejusdem quantitatis. 1. q. 69. 1 ad 2.

3. **Divisio maris rubri** fuit mira tripliciter, s. ratione soni ventorum, tantæ aquæ, et tantorum effectuum. Ibidem.

1. **MARIA** et Joseph erant de eadem tribu, et de semine David. III. q. 28. 1 ad 2. et q. 31. 2 ad 1.

2. **Maria** fuit de stirpe Aaron, non quidem secundum successionem generis masculini, sed propter affinitatem contractam ex matrimonio; sibi enim duæ tribus in matrimonio jungebantur, scilicet sacerdotalis, cujus erat Aaron; et regia, cujus erat Maria. III. q. 29. 1 ad 4. et q. 31. 2 ad 2.

3. **Maria** nata est ex Melchi, Salomone, Jeconia et Heli. III. q. 31. 2 ad 3. et 3 ad 2.

4. **Quicquid acceptum a parentibus** fuit in Maria, fuit pars ejus actu; ideo non fuit in Christo. III. q. 31. 6. c.

5. **Maria** in ventre matris suæ non habuit usum

liberi arbitrii, quia hoc est privilegium Christi. III. q. 27. 3. c.

6. **Maria** habuit tantam claritatem in facie, quod Joseph non cognoscebat eam sensibilibiter. III. q. 28. 3 ad 3.

7. **Maria** fuit sanctificata, priusquam nata ex utero. III. q. 27. 1. o. et 2 ad 2.

8. **Maria** non potuit sanctificari in parentibus, nec in conceptione ejus, nec ante infusionem animæ rationalis. III. q. 27. 1 ad 1. et 2. o.

9. **Maria** fuit bis sanctificata, s. in utero matris, et quando concepit Christum; in prima fomes fuit ligatus, in secunda vero totaliter ablat. III. q. 27. 3. o. et 4 ad 1. et 5 ad 2.

10. **Major sanctificatio** fuit in Maria quam in Joanne Baptista, et major in eo quam in Jeremia. III. q. 27. 6 ad 1.

11. **Maria** super omnes post Christum habuit plenitudinem gratiæ. III. q. 7. 2 ad 1. et q. 27. 1. c. et 5. o.

12. **Maria** habuit triplicem perfectionem gratiæ, s. in ejus sanctificatione, in conceptione Christi, et in ejus glorificatione; tertia est posterior secunda, et secunda quam prima. III. q. 27. 5 ad 2.

13. In prima perfectione gratiæ, **Maria** munda fuit a culpa originali, in secunda a fomite, et in tertia ab omni miseria. III. q. 27. 5 ad 2.

14. In prima adepta est gratiam inclinantem ad bonum; in secunda fuit confirmata in gratia, et adepta est gratiam consummatam et confirmantem eam in bono; et in tertia adepta est gratiam consummatam et perficientem eam in fructu omnis boni. III. q. 27. 5 ad 2.

15. **Plenitudo gratiæ** et observatio consiliorum inchoavit in beata Maria, sed primum fuit in ea perfecte, et secundum perfecte cepit in Christo. III. q. 28. 4 ad 2.

16. **Maria** est perfecte beata secundum corpus, quia cum corpore assumpta est in cælum. Credimus enim quod post mortem resuscitata fuerit, et portata in cælum. III. q. 27. 1. c. et q. 83. 5 ad 8.

17. **Maria** habuit donum prophetiæ, sapientiæ et miraculorum, sed non secundum omnem usum. III. q. 27. 5 ad 3.

18. **Puritas Mariæ** fuit maxima sub Deo. 1 2. q. 81. 5 ad 3. et III. q. 27. 2 ad 2.

19. **Maria** meruit Christum portare, id est, meruit gradum puritatis et sanctitatis, quo congrue esset mater Dei, non autem incarnationem Dei. III. q. 2. 11 ad 3.

20. **Quamvis beata virgo Maria** sit super omnes angelos exaltata, non tamen est exaltata usque ad æqualitatem Dei, vel ad unionem in persona; et ideo non dicitur sedere ad dexteram, sed a stare a dextris, inquantum honor filii aliquo modo participative, non plenarie redundat in ipsam, inquantum mater Dei dicitur, sed non Deus. 1. q. 25. 6 ad 4. et III. q. 25. 5. o.

21. **Maria** fuit vera mater Christi. III. q. 35. 3. o.

22. **Matrimonium verum** fuit inter Mariam et Joseph, habuitque triplex donum, et utramque perfectionem requisitam, præter coltum, et nuptiæ factæ sunt. III. q. 20. 2. o.

23. Maria fuit expers maledictionis Evæ, quia peperit sine dolore, et non multiplicavit conceptus, nec fuit subjecta viro. III. q. 30. 2 ad 2. et q. 35. 6 ad 1.

24. Angelus prius apparuit Mariæ quam Joseph. III. q. 30. 2 ad 2.

25. Angelus excellentius apparuit Mariæ quam Joseph. III. q. 30. 3 ad 2.

26. Maria secundum aliquos non fuit turbata in visione angeli. quia assueta erat visionibus angelorum; sed in sermone ejus, ex admiratione dictorum. III. q. 13. 3 ad 3.

27. Non Inconveniens est quod angelus instrueret Mariam, quia Maria erat inferior eo secundum statum, licet esset e converso secundum prædestinationem. III. q. 30. 2 ad 1.

28. Maria est super omnes ordines angelorum. III. q. 30. 2 ad 1.

29. Spiritus sanctus fecit duplicem purgationem in Maria, s. præparatoriam ad conceptionem Christi, colligens mentem ejus in unum; secundam vero a fomite, mediante conceptione Christi. III. q. 27. 3 ad 3.

30. Purgatio prima non fuit ad removendum transfusionem peccati originalis, sed ut digna esset Christo. I 2. q. 81. 5 ad 3.

31. Immunitas a peccato in Maria causabatur ex tribus, s. ex ligatione fomitis, gratia inclinante ad bonum, et providentia Dei. III. q. 27. 3. c. fi. et 4 ad 1.

32. Maria voluit purgari post partum, non quidem propter aliquam immunditiam, sed propter humilitatem, et obedientiam, et ut approbaret legem, et vitaret calumniam. III. q. 37. 4. o.

33. Emundatio et confirmatio Mariæ inchoata fuit in prima sanctificatione, sed in secunda consummata est, in perfectione viæ. In assumptione vero ejus, perfectione gloriæ. I. q. 100. 2. c. et III. q. 27. 5 ad 2.

34. Maria sanctificata fuit in utero a peccato originali, quoad maculam et reatum personalem, non autem a reatu totius naturæ; ideo si ante passionem Christi fuisset defuncta, non intrasset paradisum, nec vidisset Deum per essentiam, sicut nec alii sancti. III. q. 27. 1 ad 3.

35. Cum beata virgo Maria credatur omnino fuisse immunis a fomitis inclinatione, propter ejus sanctificationem perfectam, non est pium ponere aliquam pugnam a carne fuisse in ea, cum talis pugna non sit nisi ex fomitis inclinatione, nec tentatio quæ est a carne, sine peccato esse possit, ut patet per glossam; et quamvis non habuerit pugnam per tentationem quæ est a carne, habuit tamen pugnam per tentationem ab hoste, qui nec ipsum Christum reveritus est. III. q. 15. 2 ad 3.

36. Fomes in Maria adeo debilitatus est, et extinctus, ut ad peccatum actuale nunquam inclinaretur. III. q. 27. 3. c. et 4 ad 1. et 5 ad 2.

37. Maria per primam sanctificationem fuit semper immunis ab omni peccato actuali. III. q. 27. 4. o. et 6 ad 1.

38. Tabernaculum veteris legis figurabat Mariam. III. q. 27. 2. c.

39. Festo Neomeniæ succedit festum Mariæ, in

qua primo apparuit illuminatio solis, id est Christi, per copiam gratiæ. I 2. q. 103. 3 ad 4.

1. MARTYRIUM est actus virtutis quadruplicis, s. fortitudinis ut elicientis principaliter, patientiæ vero ut elicientis consequenter, sed charitatis ut imperantis, et fidei ut finis. 2 2. q. 124. 1. 2. o.

2. Martyrium est actus maximæ perfectionis, non quidem secundum se, sed ut imperatur a charitate, et ut eam ostendit. 2 2. q. 124. 3. o. et q. 184. 5 ad 3.

3. Martyrium habet quod sit meritum ex charitate, sine qua nihil valet. 2 2. q. 124. 2 ad 2.

4. Mors est de ratione martyrii. 2 2. q. 124. 4. o.

5. Confessio cujuscumque alterius veritatis quam fidei non est causa sufficiens ad martyrium ratione materiæ, sed tantum ratione finis, referendo ad Christum. 2 2. q. 124. 5. c. ad 2.

6. Martyrium Joannis Baptistæ celebratur, licet mortuus sit, non quidem pro fide, sed pro reprehensione adulterii. 2 2. q. 124. 5. c.

7. Moriens pro quocumque opere bono propter Deum, est martyr Dei, quia causa cujuscumque martyrii est veritas fidei, ut est operans. 2 2. q. 124. 5. c.

8. Vulneratus lethaliter, licet supervivat, habebit aureolam martyrii, sicut sancta Lucia, similiter vulneratus non lethaliter, tamen moriens ex incuria non mortali, ut Marcellus papa, habebit aureolam martyrii; non autem si afflictio non continuetur usque ad mortem, sicut de Sylvestro papa. 2 2. q. 124. 4 ad 4.

9. Martyrium est de præcepto, secundum præparationem animi tantum. 2 2. q. 124. 1 ad 3. et 3 ad 1.

10. Martyrium oblatum debet tolerari patienter, sed non debet queri; quia non debet dari occasio agendi injuste. 2 2. q. 124. 1 ad 3.

11. Universalis absolutio fit in perceptione baptismi et in martyrio, propter quod dicitur quod in martyrio; omnia sacramenta baptismi complentur in virtute passionis Christi, s. quantum ad plenam liberationem a culpa et a pœna. III. q. 68. 2 ad 2. et q. 87. 1 ad 2.

Mas et femina in hominibus conjunguntur, non tantum propter generationem, ut in brutis, sed etiam propter communicationem operum; ideo in solis hominibus mas est principium feminae, et femina facta est ex masculo. I. q. 92. 2.

MASCULINUM genus et femininum absolute prædicantur tantum de supposito. I. q. 31. 2 ad 4.

MATER dicitur aliqua ex hoc quod concepit et genuit. III. q. 35. 3. 4. c.

1. MATERIA non semper fuit, licet sit ingenerabilis et incorruptibilis. I. q. 46. 1 ad 3.

2. Materia prima est maxime in potentia, et principium imperfectissimum, nec talis potentia materiæ, etiam dato quod sit sua essentia, est potentia ad operationem, sed ad esse. I. q. 4. 1. c.

3. Materia inquantum habet esse saltem in potentia, est similis Deo. I. q. 14. 11 ad 3. et 12. c. fi.

4. Materia non potest esse in alio, cum sit primum subjectum. I. q. 3. 2 ad 3. et III. q. 77. 2. c.

5. Materia prima est sua potentia passiva, sicut Deus est sua potentia activa. I. q. 54. 3 ad 3. et q. 77. 1 ad 2. et q. 115. 1 ad 2.

6. In materia nulla est potentia activa. III. q. 32. 4. c. ad 3.

7. Materia prima dicitur terra, quia est informis; dicitur aqua, quia est receptiva; dicitur abyssus, quia est turpis. I. q. 66. 1 ad 1.

8. Partes habent rationem materiæ, totum vero, rationem formæ. I. q. 7. 3 ad 3. et q. 65. 2. c. et III. q. 90. 1. c.

9. Unitas materiæ primæ est tantum in illis quæ conveniunt in generatione et corruptione. I. q. 66. 2. c.

10. Materia prima omnium rerum est una, unitate ordinis tantum. I. q. 66. 2 ad 1.

11. Omnium generabilium et corruptibilium est eadem materia. I. q. 66. 2. c.

12. Materia duplex, scilicet naturalis et mathematica. I. quæst. 85. 1 ad 2. et III. quæst. 77. 2 ad 4.

13. Materia triplex, s. ex qua, in qua, et circa quam, et tantum tertio modo coincidit cum fine. I. 2. q. 55. 4. c.

14. Duplex est conditio materiæ, scilicet conditio quæ eligitur ab agente, et quæ consequitur naturam materiæ. I. q. 76. 1 ad 5. et q. 91. 3. c. et I. 2. q. 85. 6. c. et 2. 2. q. 164. 1 ad 1.

15. Materia non est divisibilis nisi per quantitatem. I. q. 50. 2. c. et q. 75. 7. c. et q. 76. 4 ad 4. et III. q. 77. 2. c. fi.

16. Materia prima secundum potentiam non est infinita simpliciter, quia se extendit solum ad formas materiales. I. q. 7. 2 ad 3.

17. Materia intelligibilis ponitur in diffinitione quantitatis, non autem materia sensibilis. I. q. 85. 1 ad 2.

18. Materia et privatio distinguuntur realiter secundum Aristotelem, non autem secundum Platonem. I. q. 5. 2 ad 1. et 3 ad 3.

19. Quæ non habent materiam, non habent causam sui esse, s. quæ transmutet de potentia ad actum, nec aliquam causam formalem. I. q. 61. 1 ad 2. et q. 75. 5 ad 3.

MATHEMATICA scientia non demonstrat per causam efficientem nec per causam finalem, licet habeat eas, quia mathematica accipiuntur ut abstracta secundum rationem: cum tamen non sint abstracta secundum esse. Unicuique tamen competit habere causam agentem, secundum quod habet esse; licet igitur ea quæ sunt mathematica habeant causam agentem, non tamen secundum habitudinem quam habent ad causam agentem, cadunt sub consideratione mathematica, et ideo in scientiis mathematicis non demonstratur aliquid per causam agentem vel finalem. I. q. 44. 1 ad 3.

MATHIAS electus est sorte, i. per divinum donum, declarans eum electum esse divinitus. 2. 2. q. 95. 8. c.

1. MATRIMONIUM est formaliter conjunctio et vinculum animorum, et relatio conjugum: unde conjunctio viri et uxoris est potior quam conjunctio uxoris ad consanguineos viri; non tamen debet dici affinitas, sed matrimonium

quod est unitas quædam, sicut homo est sibiipsi idem, non consanguineus. III. q. 29. 2. c.

2. Matrimonium erat in lege veteri, ut in officium naturæ, et non ut sacramentum conjunctionis Christi et Ecclesiæ, quæ nondum fuerat facta. I. 2. q. 102. 5 ad 3.

3. Inseparabilitas convenit matrimonio, ut est sacramentum, et ut est in officium naturæ, sed primo modo est de prima intentione matrimonii; secundo autem modo, de secunda. I. 2. q. 102. 5 ad 3.

4. Commistio carnalis est de secunda perfectione matrimonii, non autem de prima. III. q. 29. 2. c.

5. Pater non potest cogere filium, ut consentiat ad matrimonium per præceptum, sed potest inducere causam rationabilem, et tunc filius tenetur ad præceptum, sicut ad causam. 2. 2. q. 104. 5. c.

6. Quælibet persona libera potest sine consensu parentum contrahere matrimonium, et intrare religionem. 2. 2. q. 22. 8 ad 2. et 9. c. et q. 104. 5. c. et III. q. 68. 10. c.

7. Matrimonium, secundum diversos status, institutum est a lege naturæ, Moysi, Christi, et a lege civili. 2. 2. q. 154. 2. c. et 9 ad 3.

8. Finis matrimonii duplex, s. finis principalis, id est, generatio et educatio prolis, et finis secundarius, s. mutuum obsequium. 2. 2. q. 154. 2. c. et III. q. 29. 2. c.

9. Actus matrimonii potest esse sine peccato, et meritorius. I. 2. q. 24. 1 ad 1. et 2. 2. q. 153. 2. c.

10. In matrimonii sacramento confertur gratia. 2. 2. q. 100. 2 ad 6.

11. Matrimonium non debet esse inter propinquos. 2. 2. q. 154. 9. c.

12. Defectus ætatis, s. ante pubertatem, quæ communiter est in masculo, anno quatuordecimo, in femina vero in anno duodecimo, impedit matrimonium et dirimit. 2. 2. q. 189. 5. c.

13. Servus potest contrahere matrimonium, et vivere continentiam, nesciente domino ejus, vel contradicente, non autem religionem ingredi, vel ordinem suscipere. 2. 2. q. 88. 8 ad 2, et q. 104. 5. c. fi.

14. Sex crimina impediunt matrimonium contrahendum solum, scilicet incestus, uxoricidium, raptus alienæ sponsæ, susceptio proprii filii de fonte per dolum, infectio presbyteri, et poenitentia solemnis. 2. 2. q. 154. 7 ad 3.

15. In lege veteri Judæi prohibebantur contrahere matrimonium cum Chananæis, quia Chananæi debebant deleri, et Judæi erant prout ad ritus et mores eorum, propter conversationem cum eis; et cum aliis infidelibus, ubi non erat periculum, permittebantur, sicut patet de Joseph, Moysè et Hester. I. 2. q. 105. 4 ad 6.

16. Matrimonium de lege naturæ est indissolubile. 2. 2. q. 154. 2. c.

17. Matrimonium de jure naturæ vel naturale est, non quia sit a natura, sed quia ad ipsum propter bonum prolis et mutuum fidele obsequium, maxime natura impellit. Suppl. q. 41. 1. c.

18. Non tenentur homines ex præcepto ad contrahendum matrimonium. Suppl. q. 41. 2. c.

19. Cum ad proles procreationem sit ipsum matrimonium institutum, secundum se semper licitum est. Suppl. q. 41. 3. o.

20. Actus matrimonialis semper meritorius est, et ad ipsum homines religionis vel justitiæ virtute inducantur. Suppl. q. 41. 4. c.

21. Matrimonium est sacramentum. Suppl. q. 42. 1. o.

22. Matrimonium quod est in officium naturæ, institutum fuit a Deo ante peccatum, ut remedium vero post peccatum fuit institutum. Suppl. q. 42. 2. c.

23. Matrimonium quod in fide Christi contrahitur, habet quod gratiam conferat ad ea operanda adjuvantem, quæ in matrimonio requiruntur. Suppl. q. 42. 3. c.

24. Carnalis commixtio non ad primam, sed ad secundam spectat matrimonii perfectionem. Suppl. q. 42. 4. o.

25. Matrimonium conjunctio quædam est viri et uxoris, ad unam cognationem et proles educationem et vitam domesticam. Suppl. q. 44. 1. c.

26. Matrimonium congrue appellatur matrimonium, nuptiæ ac conjugium, sed diversis rationibus. Suppl. q. 44. 2. o.

27. Matrimonium est quædam indissolubilis maritalis conjunctio inter legitimas personas, individuum vitæ consuetudinem retinens. Suppl. q. 44. 3. c.

28. Matrimonialem conjunctionem non nisi aliquo viri ac mulieris consensu fieri certum est. Suppl. q. 45. 1. c.

29. Expressio verborum se habet ad matrimonium, sicut ablutio exterior ad baptismum. Suppl. q. 45. 2. c.

30. Consensus per verba de futuro expressus non facit matrimonium, sed sponsalia. Suppl. q. 45. 3. o.

31. Consensus exterioribus verbis expressus, absque interiori consensu nullum matrimonium facit. Suppl. q. 45. 4. o.

32. Consensus in occulto factus quanquam malus et jure prohibitus, matrimonium tamen facit, si fiat inter legitimas personas. Suppl. q. 45. 5. o.

33. Consensus per verba de futuro expressus nullum efficit matrimonium, etsi sit aliquo juramento firmatus. Suppl. q. 46. 1. c.

34. Carnalis copula in foro conscientie, quamvis post sponsalia matrimonium non perficiat, in ecclesiæ tamen foro matrimonium efficere judicatur. Suppl. q. 46. 2. o.

35. Quanquam simpliciter consensus coactus in matrimonio esse non possit, potest tamen aliqua in eo secundum quid violentia esse. Suppl. q. 47. 1. c.

36. Potest aliqua coactio et metus cadere in constantem virum. Suppl. q. 47. 2. o.

37. Consensus coactus ex metu cadente in constantem virum, matrimonium tollit. Suppl. q. 47. 3. c.

38. Consensus coactus ex parte cogentis matrimonium in totum tollit. Suppl. q. 47. 4. o.

39. Consensus ex conditione de presenti non contraria matrimonio vel de futuro et necessa-

ria, matrimonium non tollit. Suppl. quest. 47. 5. c.

40. Cum per matrimonium homo perpetuæ mancipetur servituti, non potest pater cogere filium ad matrimonium, quanquam illum ex aliqua rationabili causa ad ipsum possit inducere. Suppl. q. 47. 6. o.

41. Consensus matrimonium faciens non est consensus in carnalem copulam, sed in matrimonium in ordine ad carnalem copulam. Suppl. q. 48. 1. c.

42. Matrimonium ex consensu ob inhonestam causam verum matrimonium est, quanquam culpabilis sit hujusmodi consensus. Suppl. q. 48. 2. o.

43. Oportuit aliqua bona esse, quibus matrimonio honesta ratio appareret. Suppl. q. 49. 1. o.

44. Proles, fides ac sacramentum, prima et potentiora sunt bona quibus matrimonio honesta ratio redditur. Suppl. q. 49. 2. c.

45. Principalis bonum matrimonio ut dignius, ipsum sacramentum est: proles vero, i. proles intentio maxime essentialis in ipso est, quam sequitur fides, id est, debitum servandæ fidei, deinde sequitur sacramentum. Suppl. q. 49. 3. o.

46. Quanquam minus honesta appareat matrimonii ratio, proles tamen ac fides et sacramentum ipsam maxime honestam reddunt. Suppl. q. 49. 4. c.

47. Actus matrimonialis semper culpabilis et peccatum est, nisi proles intentio, ac mutua inter conjuges fides adsit. Suppl. q. 49. 5. o.

48. Cognoscens uxorem sola libidinis et delectationis causa, nullum aliud bonum matrimonii habitu vel actu intendens, mortaliter peccat. Suppl. q. 49. 6. c.

49. Aliqua expediens fuit esse impedimenta contrahendum matrimonium dirimentia, sed non contractum, ecclesiæ scilicet inhibitiō ac feriarum tempus; et aliqua ipsum contractum et contrahendum, scilicet error, conditio, votum, cognatio, crimen, cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, affinitas, impotentia coeundi. Suppl. q. 50. 1. c.

50. Potest toties contrahi matrimonium, quoties alter conjugum mortuus est; moriente enim altero conjugum vinculum matrimoniale tollitur. Suppl. q. 63. 1. o.

51. Secundum matrimonium est sacramentum, cum in eo reperiantur, quæ sunt de esse sacramenti, scilicet persona legitima, tanquam materia, et expressio consensus per verba de presenti tanquam forma. Suppl. q. 63. 2. o.

MEDIATOR Dei et hominum est solus Christus principaliter, instrumentaliter autem sunt prophetae, et sacerdotes utriusque Testamenti et angeli; non autem Spiritus sanctus, quia cum sit per omnia Deo equalis, non potest dici mediator inter Deum et homines: Christus autem etsi sit Deus, tamen est etiam homo. Nec demon, quia cum sit immortalis et miser, non conjungere hominem Deo intendit, quod mediatoris est proprium, sed separare ab illo, et ad miseriam ducere. III. q. 26. 1. o.

I. MEDICINA duplex, s. removens morbum, et

promovens ad perfectam sanitatem; prima convenit infirmis, secunda vero sanis. III. q. 80. 4 ad 2.

2. Objectum artis medicinæ est sanitas, quia nihil considerat, nisi in ordine ad eam. 2 2. q. 1. 1. c.

3. Pro necessitate corporis licet uti pretiosis medicinaliter; sed in pertinentibus ad solam decentiam honestatis, debemus esse contenti simplicibus. III. q. 51. 2 ad 3.

4. Quandoque medicina fortis statim inducit sanitatem; et sic habitus corporales possibile est causari ex uno actu, non autem habitus virtutum. 1 2. q. 51. 3. ñ.

1. Medicus accipiens in curam infirmitatem desperatam, nulli facit injuriam. 2 2. q. 71. 3 ad 1.

2. Sapiens medicus permittit minorem morbum, vel procurat, ut curet, vel vitet majorem. 1 2. q. 101. 3 ad 3. et 2 2. q. 64. 2. c. et q. 162. 6 ad 3.

3. Medicus tenetur gratis curare pauperes, quando nec per se, nec per alios magis conjunctos, nec per eos qui magis possent, valent curari. 2 2. q. 71. 1. o.

4. Medicus quadam coactione utitur in phreneticum, qui ejus curam non vult recipere; et huic similatur correctio prælatorum, quæ habet vim coactivam, non autem simpliciter correctio fraterna. 2 2. q. 33. 6 ad 1.

5. Medicus non tanto magis sanat, quanto majorem dat medicinam, sed quanto medicina est magis proportionata morbo; sic non oportet quod religio tanto sit perfectior quanto majorem habet paupertatem; sed quanto ejus paupertas est magis proportionata fini communi et speciali. 2 2. q. 188. 7 ad 1.

1. Medium est realiter actio transiens inter agens et passum, non autem actio immanens, nisi secundum modum significandi. 1. quaest. 54. 1 ad 3.

2. Inter habens et habitum aliquando nihil est medium, aliquando tantum relatio, et aliquando aliquid per modum actionis et passionis, non autem actio vel passio; et sic est speciale prædicamentum, s. prædicamentum habitus. 1 2. q. 49. 1. c. ad 2.

3. Inter habitum et privationem quæ est in privari, et aliquid habitus relinquens, potest esse medium, circa proprium subjectum, sicut inter bonum et malum est actus indifferens; non autem inter habitum et privationem quæ est in privato esse, nihil relinquens de habitu. 1 2. q. 18. 8 ad 1.

4. Inter substantiam et accidens quantum prædicabile datur medium, non autem ut accidens dividitur contra substantiam. 1. q. 76. 4 ad 4. et q. 77. 1 ad 5.

5. Virtus non est medium inter passionem secundum essentiam, sed secundum effectum, quia constituit medium inter eas. 1 2. q. 59. 1 ad 1.

6. In passionibus accipitur medium, per hoc quod attingitur recta ratio, in quo consistit ratio virtutis. 1 2. q. 17. 1 ad 1. et 5 ad 2.

7. Virtutes theologicæ habent medium per ac-

cidens, id est, ex parte nostra, non autem per se id est, respectu Dei. 1 2. q. 64. 4. o. et 2 2. q. 17. 5 ad 2.

8. Quælibet virtus intellectualis consistit in medio, per conformitatem intellectus ad res, s. in vero, cujus excessus est affirmatio falsa; defectus autem est negatio falsa. 1 2. q. 64. 3. o. et 4 ad 1. et ad 2.

9. Virtus moralis, respectu materiæ, est medium, sed respectu rationis est extremum. 1 2. q. 64. 1 ad 1.

10. Medium virtutis moralis attenditur secundum rationem rectam in omni circumstantia, non autem secundum quantitatem absolutam. 1 2. q. 64. 1 ad 2 et ad 3. et 2 2. q. 92. 1. c. et q. 104. 2 ad 2. et q. 123. 4 ad 3. et q. 147. 1 ad 2.

11. Virtus moralis consistit in medio inter excessum et defectum. 1 2. q. 64. 1. o. et 4 ad 1. et ad 2. et 2 2. q. 17. 5 ad 2. et q. 92. 1. c.

12. Omne medium virtutis est medium rationis; sed solius justitiæ medium est rei et rationis. 1 2. q. 64. 2. o. et 2 2. q. 53. 10. o. et q. 61. 2 ad 1.

13. Medium justitiæ est æqualitas, quam constituit justitia inter aliquos. III. q. 85. 3 ad 2.

14. Medium justitiæ distributiivæ sumitur secundum proportionem geometricam; commutativæ vero medium sumitur secundum proportionem arithmetica. 2 2. q. 61. 2. o. et 4. c. ñ.

1. MEL non offerebatur in sacrificiis Dei, quia offerebatur idolis; et ad excludendum omnem carnalem dulcedinem et voluptatem a sacrificantibus Deo. 1 2. q. 102. 3 ad 14.

MELCHISEDECH dicitur esse sine patre, matre, genealogia, principio et fine, quia Scriptura non ponit; licet haberit, quia fuit Sem primogenitus Noe, ut Hebræi dicunt. III. q. 22. 6 ad 3.

MELIUS alio aliquid dicitur simpliciter, quod tamen minus proprie recipit alicujus prædicationem; sicut cognitio patriæ est nobilior cognitione viæ, quæ magis proprie dicitur fides. 2 2. q. 174. 2 ad 3.

1. MEMBRUM omne, et quælibet potentia animæ, operantur toti, et non sibi soli. 1 2. q. 17. 5 ad 2.

2. Caput est membrum, habens virtutem influendi in alia membra, et recipit ab aliis membris nutrimentum et alia obsequia. III. q. 8. 1. 6. 7. 8. c.

3. Membra hominis non applicantur operi, nisi de consensu rationis. 1 2. q. 74. 7. o. et q. 77. 7. c. ñ.

4. Membra naturalia et instrumenta artificialia, in Scripturis, significant operationes, quarum sunt principia. 1. q. 3. 1 ad 3.

1. MEMORIA duplex, scilicet conservativa specierum tantum, alia cujus objectum est præteritum ut præteritum; prima est potentia pure cognoscitiva, et est in parte intellectiva, secunda vero in parte sensitiva tantum. 1. q. 77. 3 ad 4 et q. 79. 6. o.

2. Memoria quæ est altera pars imaginis, non est præteritorium quia abstrahit ab omni tempore, cum sit in intellectu, et non in parte sensitiva. 1. q. 79. 6 ad 2.

3. Memoria intellectiva non differt realiter ab

intellectu possibili, sed est habitualis retentio ejus, cujus actus est intelligentia, quæ oritur ex memoria, sicut actus ex habitu. 1. q. 79. 7. o. et q. 93. 7 ad 3.

4. Memoria sensitiva est thesaurus specierum intentionalium, id est, intentionum sensibilibum, cum sensu acceptarum; cujus organum est in extrema parte capitis. 1. q. 78. 4. c.

5. Ea quæ magna æstimamus, magis memoriæ infigimus. 1. 2. q. 47. 2 ad 3.

6. Consuetudo multum operatur ad bene memorandum. 1. 2. q. 50. 3 ad 3. et 2. 2. q. 49. 1 ad 2.

7. Illud quod scribitur, non de facili a memoria labitur, sed succurrit memoriæ. 1. q. 24. 1. c.

8. Necessarium est eosdem actus pluries reiterari, ut aliquid firmiter memoriæ imprimatur, quia meditatio confirmat memoriæ, secundum Philosophum. 1. 2. q. 51. 3. c. et 2. 2. q. 49. 1 ad 2.

9. Memoria in angelis potest poni, ut est in mente, non autem ut est in sensu. 1. q. 54. 5 ad 2.

10. Memoria intellectiva manet in anima separata, non autem memoria sensitiva; sed corrumpitur. 1. q. 77. 8 ad 4. et q. 89. 6 ad 1.

11. Documenta quatuor ad bene memorandum, s. similitudines rerum assumere convenientes, nec tamen omnino consuetas, ordinate eas disponere; sollicitudinem circa eas apponere et affectum adhibere, et eas frequenter meditari. 2. 2. q. 49. 1 ad 2.

1. MENDACIUM dicitur tripliciter, s. materialiter, 1. dictum falsum; formaliter, 1. voluntas falsum enunciandi; et affective, 1. voluntas decipiendi. 2. 2. q. 98. 1 ad 3. et q. 110. 1. o.

2. Cupiditas fallendi pertinet ad perfectionem mendacii, non autem ad speciem ejus. 2. 2. q. 110. 1. c. ad 3.

3. Omne mendacium est peccatum. 2. 2. q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. et q. 110. 3. o. et 4. b. et q. 111. 1. c. et q. 124. 5 ad 2.

4. Mendacium secundum se dividitur tantum in duas species, scilicet in jactantiam, et ironiam, secundum gradus autem ejus ratione finis dividitur in perniciosum, jocosum, et officiosum, vel in octo gradus ejus, scilicet quorum primus est in doctrina religionis; secundus quod nulli prosit, et obsit alicui; tertius quod prosit uni, et alteri obsit; quartus quod sit sola mentiendi fallendique libidine; quintus quod sit placendi cupiditate; sextus quod nulli obest, et prodest alicui ad conservandam pecuniam; septimus quod nulli obest, et prodest alicui, ad vitandum mortem; octavus quod nulli obest, et prodest alicui, ad vitandum immunditiam corporalem. 2. 2. q. 110. 2. o.

5. Mendacium est peccatum mortale tantum tripliciter, s. secundum se, id est, quando est contra charitatem Dei vel proximi, ex intentione et ratione scandalii. 2. 2. q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. et q. 110. 4. o.

6. Mendacium per se, directe et formaliter opponitur virtuti, quæ dicitur veritas. 2. 2. q. 110. 1. o. et 2. c.

7. Dicens verum, credens se dicere falsum,

dicat mendacium per se, et formaliter, non autem e converso, nisi per accidens et materialiter. 2. 2. q. 110. 1. o.

8. Intendens significare falsum nutibus, mendacium dicit. 2. 2. q. 110. 1 ad 2.

9. Mendacium verbo, vel facto vel nutibus, est æqualiter peccatum. 2. 2. q. 111. 1. c. ad 4.

10. Nullus debet dicere mendacium, ut ipse vel alius evadat mortem, vel immunditiam corporalem. 2. 2. q. 110. 3 ad 4. et q. 113. 1 ad 1.

11. Nec mendacium, nec aliquid quod ex genere suo non est peccatum mortale, est perfectius peccatum mortale, nisi sit contra eorum votum, vel ratione scandalii. 2. 2. q. 69. 1. 2. o. et q. 70. 4. c. et q. 110. 4 ad 5.

12. Si res visa vel audita recitetur non eodem modo, nec eisdem verbis, non est mendacium (ut patet in Evangelio et in aliis Scripturis divinis, in quibus nihil est falsum). 2. 2. q. 110. 3 ad 1.

13. Non servans promissum, propter superveniens impedimentum, vel re mutata, excusatur a mendacio, ut sanctus Paulus. 2. 2. q. 110. 3 ad 5.

14. In sacra Scriptura aliqui laudantur dupliciter, s. ut exempla perfectæ virtutis, ut Abraham et Jacob; et propter indolem virtutis, ut Judith et obstetrices; primi excusantur a mendacio, quia figuraliter et prophetice locuti sunt; non autem secundi, licet verum dixerint mystice. 2. 2. q. 110. 3 ad 3. et q. 111. 1 ad 1. et ad 2.

MENDICITAS duplex, s. contraria voluntati, et voluntaria; prima est occasio furti et perjurii, non autem secunda; ideo Christus elegit eam. 2. 2. q. 187. 5. c. et III. q. 40. 3 ad 1.

1. MENS dicitur a metiendo, vel a memnendo. 1. q. 79. 9 ad 4.

2. Mens dicitur tripliciter, scilicet natura intellectiva, intellectus et memoria. 1. q. 79. 1 ad 1.

3. Aliquid inherens menti rationali est majus ea secundum quid, non autem simpliciter, sed nihil subsistens præter Deum est majus ea. 1. q. 16. 6 ad 1.

1. MENSTRUUS sanguis est in fœminis, loco seminis, et est propria materia corporis Christi et aliorum, non autem semen fœminæ. III. q. 31. 5. o. et 6 ad 3. et q. 35. 3 ad 3.

2. Menstruum non est sanguis primo generatus ex cibis, sed est residuum ejus quod ab ultima digestionem nutritiva ministrat generativæ. III. q. 31. 5. c.

3. Menstruum est potentia totum, secundum potentiam passivam; sicut semen viri est potentia totum, secundum potentiam activam. III. q. 31. 5 ad 1. et 6. c.

1. MENSURA duplex, s. æquiparata mensurato per replicationem, et ratio cognoscendi ipsum. 1. q. 3. 5 ad 2.

2. Mensura est illud, per quod cognoscitur quantitas rei, et est quid minimum, vel simpliciter, ut in numeris in quibus primo invenitur; vel quoad nos, ut in continuis; deinde primum in quolibet genere. 1. 2. q. 90. 1. c.

3. Non oportet quod omnis mensura sit om-

nino infallibilis et certa, sed ut est possibile in genere suo. 1 2. q. 91. 3 ad 3. et q. 97. 1 ad 2.

4. Mensura debet esse homogenea, i. ejusdem generis cum mensurato. i. q. 3. 5 ad 2. et 1 2. q. 19. 4 ad 2.

5. Ratio naturalis et principia ei naturaliter indita, sunt regulæ generales, et mensuræ omnium agendorum ab homine, non autem naturalium. 1 2. q. 91. 3 ad 2.

6. Ad hoc quod aliqua mensurentur per aliquod unum, non requiritur quod illud unum sit causa omnium eorum, sed quod sit simplicius. i. q. 10. 6 ad 4.

7. Intellectus Dei est mensura prima omnium rerum non mensurata, res est mensura secunda mensurata; sed intellectus noster est mensuratus a rebus non mensuratis. i. q. 21. 2. c. et 1 2. q. 93. 1 ad 3.

8. Cum dicitur Deus mensurari sua æternitate, accipitur ibi ratio mensuræ, secundum apprehensionem nostram tantum. i. q. 10. 2 ad 3.

MERCATORES sperare possunt lucrum ex meritatione, quod non possunt dantes mutuo. 2 2. q. 73. 1. o.

1. MERCES est terminus operis. 1 2. q. 114. 5. c.

2. Merces est id quod recompensatur pro retributione operis; ideo reddere mercedem est actus iustitiæ, sicut reddere pretium rei emptæ. 1 2. q. 114. 1. c. et III. q. 49. 6. c.

3. Meretrix etiam nunc debet permitti, id est, tolerari, in civitate, ut vitetur pejus malum, scilicet sodomia, adulterium et huiusmodi; quia sapientis legislatoris est minores transgressiones permittere, ut majores caveantur; et in regimine humano illi qui præsumunt, recte aliqua mala tolerant, ne aliqua mala pejora incurrantur; unde dicit Augustinus in lib. de ord.: Aufer meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus. 1 2. q. 101. 3 ad 2. et 2 2. q. 10. 11. c.

4. Meretrix potest sibi retinere quod sibi datum est propter fornicationem, sed si superflue ad fraudem vel dolum extorsisset, teneretur eidem restituere. 2 2. q. 62. 5 ad 2.

MERGULUS significat gulosos, qui se deliciis immergunt. 1 2. q. 102. 6 ad 2. et co. 3.

1. MERITUM duplex, s. congrui, et condigni. 1 2. q. 114. 6. o.

2. Aliquid cadit sub merito dupliciter, scilicet simpliciter, ut ultimus finis, et omne quod perducit ad eum, et secundum quid, scilicet temporalia. 1 2. q. 114. 10. c.

3. Efficacia meriti mensuratur ex tribus, scilicet ex charitate vel gratia, voluntate et objecto. i. q. 95. 4. c. et 1 2. q. 19. 8. o.

4. Actus humani habent rationem meriti ex duobus, scilicet principaliter ex ordinatione Dei, secundario autem ex libero arbitrio. 1 2. q. 114. 6. c. et 2 2. q. 2. 9. c.

5. Meritum importat æqualitatem iustitiæ. III. q. 49. 6. c.

6. Meritum non potest esse sine actu, quia requiritur quod faciat quod debet qui meretur. 1 2. q. 71. 5 ad 1. et 2 2. q. 79. 3 ad 4.

7. Meritum est actio qua iustum est, ut agenti aliquid detur. III. q. 49. 6. c.

8. Meritum consistit in hoc, quod homo contemptis creatis inhæret Deo; sed peccatum est e converso. 2 2. q. 104. 3. o.

9. Omne meritum est supra naturam, et omne demeritum est infra, et contra naturam. 1 2. q. 71. 2. o.

10. Meritum non diminuitur propter obligationem obedientiæ, si prompte fiat, maxime apud Deum, qui non solum exteriora opera, verum etiam interiorem voluntatem videt. 2 2. q. 104. 1 ad 3.

11. Mereri aliquo dicitur dupliciter, scilicet formaliter, id est, actibus; et ut principio, scilicet habitibus. 1 2. q. 55. 1 ad 3.

12. Quælibet opera virtutum quarumlibet, ex hoc meritoria sunt, quod fiunt ut obediatur Deo. 2 2. q. 104. 3. c.

13. Non potest idem actus numero esse meritorius beatitudinis, et actus beatitudinis qui est fructio beata; cum unus sit gratiæ imperfectæ, et alius gratiæ consummatæ. i. q. 62. 4. c. et 5 ad 2.

14. Principium merendi est ex parte animæ, sed corpus est instrumentum actus meritorii. III. q. 49. 6 ad 1.

15. Passionibus meremur ut regulantur a ratione, et passionibus demeremur, inquantum sunt contra rationem; non autem secundum se. 1 2. q. 24. 1 ad 3. et 2 2. q. 158. 2 ad 1.

16. Passio corporalis martyrum facit ad meritum præmii accidentaliter, non autem ad meritum præmii essentialis, nisi inquantum est volita. III. q. 48. 1 ad 1.

17. Gratia est principium meritorii operis, mediantibus virtutibus; sicut essentia animæ est principium operum vitæ, mediantibus potentiis ejus. 1 2. q. 114. 4 ad 2. et III. q. 49. 6. c.

18. Nullus potest sibi mereri gratiam ex condigno, sed ex congruo tantum. 1 2. q. 114. 5. o. et 2 2. q. 177. 1 ad 3. et III. q. 2. 11. c.

19. Nullus purus homo potest alteri primam gratiam mereri ex condigno, sed tantum ex congruo. 1 2. q. 114. 6. o. et 7 ad 2.

20. Existens in gratia meretur ex condigno vitam æternam ratione gratiæ; sed tantum ex congruo ratione liberi arbitrii. i. q. 95. 1 ad 4 et ad 6. et 1 2. q. 114. 5. o. et III. q. 48. 1. o.

21. Homo quolibet actu meritorio meretur augmentum gratiæ, sed non statim augetur. 1 2. q. 114. 8. o.

22. Omnis actus informatus gratia est meritorius. 2 2. q. 2. 9. c.

23. Gratia non potest cadere sub merito, quia est merendi principium. III. q. 2. 11. c.

24. Efficacia et radix merendi est ex charitate; sed singulæ virtutes merentur præmia singula. 1 2. q. 114. 4. o. et 2 2. q. 182. 2. c.

25. Radix merendi præmium essentialis est charitas; difficultas autem est radix, respectu præmii accidentaliter. i. q. 95. 4. c. et 2 2. q. 182. 2 ad 1.

26. Nullius virtutis actus est meritorius, nisi sit informatus charitate. 1 2. q. 114. 4 ad 3. et 2 2. q. 2. 9 ad 1. et q. 83. 13. 15. c. et q. 124. 1 ad 2.

27. Meritum vitæ æternæ primo pertinet ad

charitatem; secundo ad alias virtutes, secundum quod actus earum imperantur a charitate. 1 2. q. 57. 1. c. ad 2. et q. 114. 4. o.

28. Quilibet actus charitatis meretur vitam æternam, et augmentum charitatis. 1. q. 62. 5. c. et 1 2. q. 114. 7 ad 3. et 8 ad 3. et 2 2. q. 24. 6. c. ad 1.

29. Nobilius est habere aliquid ex merito quam sine merito; et dignitas merendi maior est quam gloria corporis. III. q. 19. 3. c.

30. Quanto magis est arduum opus, tanto est magis meritum ratione bonitatis, non autem ratione difficultatis, nisi per accidens ratione majoris conatus vel attentionis. 2 2. q. 27. 8 ad 3.

31. Meritum est æquale præmio vitæ æternæ, æqualitate quantitatis. 1 2. q. 114. 3. o.

32. Quantitas meriti potest attendi ex duobus, scilicet ex difficultate et bonitate operis, et ex voluntate et charitate operantis. 1. q. 95. 4. c.

33. Voluntas cum opere magis meretur vel demeretur accidentaliter quam voluntas sola; non autem essentialiter, nisi ratione triplicis inæqualitatis, scilicet numeri, continuati motus, et intensiois. 1 2. q. 20. 4. o.

34. Natura comparatur ad principium merendi, s. ad charitatem, sicut materia ad formam; fides autem, ut dispositio ejus; ideo actus utriusque non est meritorius, nisi cum charitate. 2 2. q. 2. 9 ad 1.

35. Aliquis potest sibi mereri perseverantiam gloriæ, non autem viæ, sed utramque potest et aliis impetrare per orationes. 1 2. q. 114. 9. o.

36. Bona temporalia, ut utilia ad opera virtutum, per quæ pervenitur ad gloriam, cadunt sub merito simpliciter; in se autem, secundum quid. 1 2. q. 114. 10. o. et 2 2. q. 122. 5 ad 4.

37. Quilibet agens in bonum vel malum personæ vel communitatis vel sui, meretur vel demeretur retributionem ab atroque. 1 2. q. 21. 3. 4. o. et 2 2. q. 59. 3 ad 2. et q. 64. 5. c. et q. 65. 1. c.

38. Nullus meretur id quod jam habet. 1. q. 62. 4. c. et 1 2. q. 114. 5. c. et III. q. 19. 3. c.

39. Nullus potest sibi mereri ex condigno nec ex congruo reparationem post lapsum. 1 2. q. 114. 7. o.

40. Homo potest aliquid mereri a Deo, secundum quid, præsupposita Dei ordinatione, non autem simpliciter. 1 2. q. 21. 4. o. et q. 114. 1. o.

41. Nullus meretur nisi viator, et pro viatore tantum. 1. q. 62. 9. o. et 2 2. q. 13. 4 ad 2. et q. 182. 2 ad 2. et III. q. 19. 3 ad 1.

42. Meritum animæ separatæ vel demeritum non potest augeri nec minui. 1. q. 62. 9. c.

METAPHYSICA est de substantiis immaterialibus, inquantum tales substantiæ; de sensibilibus autem, ut substantiæ, vel ut entia tantum. 1 2. q. 66. 5 ad 1.

1. METAPHORA. Nomen non dicitur proprie, sed metaphorice de eo, in quo non est tota ratio nominis, sed aliquid ejus per similitudinem. 1. q. 13. c. et q. 33. 3. c.

2. Quæ dicuntur metaphorice, non oportet secundum omnia esse similia. III. q. 2. 6 ad 1. et

q. 8. 1 ad 2. et q. 46. 1. ad 1. et q. 48. 3 ad 1. et q. 76. 6 ad 2.

3. Ex eadem re potest fieri metaphora ad contraria, propter diversas proprietates ejusdem rei. 1 2. q. 33. 1 ad 1.

4. Metaphora in divinis potius transfertur ex natura irrationali et villi quam ex natura rationali et nobili, ad vitandum errorem. 1. q. 1. 9 ad 3.

5. Theologia utitur metaphoris. 1. q. 1. 9. o. et q. 10. 1 ad 4. et q. 12. 3 ad 3. et q. 13. 3 ad 1. et q. 14. 11. c. et q. 19. 11. c.

MICHAEL est de ordine principatum, vel archangelorum. 1. q. 113. 3. c.

1. MILES in exercitu debet primo subdi duci, secundo aliis coordinari, sed contrarium primi est gravissimum peccatum. 1 2. q. 100. 6. c.

2. Milites characterem insigniuntur, quasi ad militiam deputati. III. q. 63. 3. c.

1. MILITARIS ars, quæ est propter victoriam, ad quam ordinatur omne officium bellicum, ordinat artem equestram et navalem et omnia hujusmodi in suum finem. 2 2. q. 23. 4 ad 2.

2. Negotiatio est valde contraria militiæ, ideo secundum jura civilia negotiatio interdicitur militibus. 2 2. q. 40. 2. c.

MILLIA millium ministrantium et assistantium Deo. 1. q. 112. 4 ad 2.

MILVUS maxime insidians significat fraudulentus. 1 2. q. 102. 6 ad 1. et co. 2. fi.

MINERALIA non nominantur in universali productione rerum, quia sunt occulta, nec addunt aliquam dignitatem supra elementa. 1. q. 69. 2 ad 3.

1. MINISTER. Ministri novi Testamenti sunt majoris dignitatis quam ministri veteris Testamenti. 2 2. q. 87. 1. c. fi. et q. 174. 4 ad 3.

2. Quicumque existens in aliquo peccato mortali exhibet se ministrum Ecclesiæ in aliquo spirituali, peccat mortaliter. III. q. 64. 6. o.

1. MIRACULUM dicitur quasi admiratione plenum, id est, quod habet causam occultam simpliciter et omnibus, scilicet Deum. 1. q. 105. 7. c. et 1 2. q. 113. 10. c.

2. Miraculum non dicitur respectu potentiae divinæ, sed respectu naturæ quam excedit. 1. q. 105. 8. o.

3. Miraculum proprie est præter ordinem totius naturæ creatæ. 1. q. 110. 4. c. ad 2. et ad 4. et q. 114. 4. c.

4. De ratione miraculi sunt tria, s. esse arduum, 1. supra virtutem naturæ creatæ agentis, præter spem naturæ, 1. quod non habeat ad illud naturalem ordinem, sed ordinem obedientialem, et quod sit insolitum, 1. præter modum ejus consuetum. 1. q. 105. 7 ad 2. et 1 2. q. 113. 10. c.

5. Miracula dicuntur, quia sunt supra naturam; signa vero, quia manifestant aliquid supernaturale; prodigia autem et portenta, propter excellentiam. 2 2. q. 178. 1 ad 3.

6. Gradus miraculorum triplex, s. maximus, 1. quoad substantiam facti; medius, 1. quoad illud in quo fit, et minimus, 1. quoad modum. 1. q. 105. 8. o. et 1 2. q. 113. 10. c.

7. Creatio animarum, vel aliorum, non est pro-

prae miraculum. i. q. 105. 7 ad 1. et 12. q. 113. 10. c.

8. Spirituales effectus Dei, ut justificatio impii, et illuminatio, non sunt miracula, sed finis miraculorum. i. q. 105. 7 ad 1. et 12. q. 113. 10. c. et iii. q. 44. 3 ad 1. et ad 3.

9. Conceptio Christi ex virgine fuit miraculosa. iii. q. 33. 4. o. et q. 35. 3 ad 2.

10. Nativitas Christi fuit miraculosa. iii. q. 35. 3 ad 2.

11. In nativitate et passione Christi ostensa sunt maxima miracula circa luminaria caeli, quia tunc maxime apparuit infirmitas humanitatis ejus. iii. q. 44. 2 ad 3.

12. Gratia miraculorum non est gratia habitualis, sed impressio transiens. 2. 2. q. 178. 1 ad 1.

13. Gratia miraculorum confert commune beneficium, s. notitiam Dei, sed gratia sanitatum addit aliquid speciale, s. beneficium sanitatis, ideo ab invicem distinguuntur. 12. q. 178. 1 ad 4.

14. Gratia miraculorum excellentissime data est animae Christi, ut miracula faceret, et eam in alios transfunderet. iii. q. 13. 2. c. ad 3.

15. Operatio miraculorum attribuitur gratiae gratis datae, ut principio proximo; fidei vero, ut virtuti disponenti ad hanc gratiam consequendam. 2. 2. q. 178. 1. o.

16. Operatio miraculorum attribuitur principaliter fidei ut virtuti disponenti, quibus cooperantur abstinencia et continentia. 2. 2. q. 178. 1 ad 5.

17. In reliquiis sanctorum, et verbis divinis non est aliqua virtus vel forma, qua fiunt miracula. 2. 2. q. 178. 1 ad 1.

18. Miracula diminuunt meritum fidei nolentium credere, nisi per miracula. iii. q. 43. 3 ad 3.

19. Miracula Christi de quibus est fides, fuerunt occulta, probantia vero fidem fuerunt manifesta. iii. q. 29. 1 ad 2.

20. Discipuli Christi crediderunt in eum, antequam vidissent eum facere miracula. iii. q. 43. 3 ad 3.

21. Solus Deus potest per se facere vera miracula. i. q. 110. 4. o. et q. 114. 4. c. et 12. q. 111. 4. c. et q. 113. 10. c. et 2. 2. q. 178. 1 ad 1. et ad 2. et 4. o. et ii. q. 43. 2. c. et 4. c. ad 3. et q. 78. 4 ad 2.

22. Omnia miracula fiunt ministerio angelorum. i. q. 110. 4 ad 1.

23. Angeli et alii sancti faciunt miracula ministrando, vel impetrando. i. q. 110. 4 ad 1. et iii. q. 13. 2 ad 3. et q. 78. 4 ad 2.

24. Sancti faciunt miracula dupliciter, s. postulatione et potestate, i. non praecedente oratione manifesta; tamen in utrisque Deus operatur principaliter, sancti autem instrumentaliter. ii. q. 117. 3 ad 1. et 2. 2. q. 178. 1 ad 1. et iii. q. 84. 3 ad 4.

25. Miracula Josue, Isaiae et Heliae fuerunt maiora secundum substantiam, quam miracula Moysis, sed secundum modum est e converso. 2. 2. q. 174. 4 ad 2.

26. Miracula ad commendationem sanctitatis proprie fiunt tantum a sanctis, sed ad confirma-

tionem doctrinae fiunt etiam a malis per veram fidem et per nomen Christi. i. q. 110. 4 ad 2. et 2. 2. q. 178. 2. o. et iii. q. 43. 1. 4. c.

27. Miracula bonorum differunt a signis malorum quintupliciter, s. in efficacia, duratione, utilitate, fine et modo. i. q. 114. 4 ad 2.

28. Magi faciunt miracula per privatos contractus, id est, per daemones; boni vero per publicam iustitiam, i. per Deum; sed mali christiani, per signa publicae iustitiae, id est per nomen Christi, vel per aliqua ejus sacramenta. i. q. 110. 4 ad 2. et q. 114. 4 ad 3. et 2. 2. q. 178. 2 ad 3.

29. Omnia miracula daemonum sunt falsa, ratione rei, vel miraculi. i. q. 110. 4 ad 2 et ad 4. et q. 114. 4. o. et 2. 2. q. 178. 2. c.

30. Antichristus faciet aliqua vera miracula, quoad naturam rei, virtute daemonum, sed falsa quoad rationem miraculi, et ad decipiendum. i. q. 114. 4 ad 1. et 2. 2. q. 178. 1 ad 2.

31. Joannes Baptista nullum fecit miraculum, ut homines principaliter Christo attenderent. iii. q. 38. 2 ad 2. et q. 40. 2 ad 1.

32. Convenientissimum fuit, ut Christus faceret miracula, ut ostenderetur ejus gratia unionis, et ejus doctrina supernaturalis. iii. q. 43. 1. o. et 4. c.

33. Christus faciebat miracula virtute divina. iii. q. 13. 2. c. ad 3. et q. 43. 2. c. et 3 ad 2. et 4. c. et q. 44. 3 ad 3.

34. Christus faciebat miracula virtute propria, alii vero sancti virtute aliena. iii. q. 43. 4. o.

35. Anima Christi, ut instrumentum verbis sibi uniti, habuit instrumentalem virtutem ad omnes mutationes miraculosas, ordinabiles ad instaurationem rerum, non autem ad annihilationem rerum. iii. q. 13. 2. c. ad 3.

36. Quae fiebant a Christo miraculose, erant perfectissima. iii. q. 44. 3 ad 2. et ad 3. et q. 46. 6. c.

37. Miracula Christi sufficienter ostendebant eum esse Deum. iii. q. 13. 4. o.

38. Christus cepit facere miracula in nuptiis, non autem prius, ne humanitas ejus phantastica videretur. iii. q. 36. 4 ad 3. et q. 43. 3. o.

39. Christus convenientissime fecit miracula circa daemones, angelos, caelos, homines, bruta et elementa. iii. q. 44. o.

MIRUM simpliciter idem est quod miraculum, non autem secundum quod est mirum alicui. i. q. 105. 7. c.

1. MISERIA non est quicumque defectus, sed tantum defectus naturae rationalis, quia opponitur felicitati. i. q. 21. 4. c. et 2. 2. q. 30. 1. c.

2. Nullus potest velle miseriam, sed quilibet naturaliter eam fugit. i. q. 94. 1. c.

1. MISERICORDIA est compassio alienae miseriae in corde, qua, si possumus, subvenire compellimur. i. q. 21. 3. c. et 2. 2. q. 30. 1. c. ad 2. et 2. 3. c.

2. Misericordia ut est motus appetitus, regulatus ratione, est actus virtutis moralis, et virtutis specialis, non autem ut passio tantum. 1. 2. q. 59. 1 ad 3. et 2. 2. q. 30. 3. o. et q. 36. 3 ad 3.

3. Misericordia ut virtus, est virtus moralis circa passiones, et reducitur ad medietatem, quae dicitur Nemesis. sed eas Aristoteles non ponit

- virtutes, quia ut passiones sunt, sunt laudabiles; tamen ut sunt ab aliquo habitu electivo, sumunt rationem virtutis. 2 2. q. 30. 3 ad 4.
4. Misericordia secundum se est maxima virtutum. 2 2. q. 30. 4. o.
5. Inter omnes virtutes quæ ad proximum sunt, misericordia est potissima, sicut etiam est potioris actus. 2 2. q. 30. 4. c.
6. Liberalitas conjectat bonum in dationibus communiter, misericordia vero secundum rationem specialem, scilicet ut est relevatio miserie alienæ. 2 2. q. 31. 1 ad 3. et q. 117. 5 ad 3.
7. Datio beneficii ex misericordia procedit ex affectione ad eum cui homo dat: ideo misericordia pertinet ad charitatem, liberalitas vero ad pecuniam. 2 2. q. 117. 5 ad 3.
8. Longe melius, et humanius, et piorum sensibus accommodatus in Cæsaris laude locutus est Tullius, ubi ait: Nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gratior misericordia. 2 2. q. 30. 3. b.
9. Misericordia potest præcedere, et sequi justificationem, et potest secum concurrere: quia operatur contra peccatum per modum satisfactionis, et per modum preparationis. 1 2. q. 113. 4 ad 1.
10. Misericordia est effectus charitatis. 2 2. q. 23. principio. et q. 32. 1. c. et q. 36. 3 ad 3.
11. Motiva ad misericordiam sunt tria maxime, s. mala contra naturam, contra spem et contra merita alicujus. 2 2. q. 30. 1. c.
12. Defectus est ratio miserendi semper, propter unionem amoris, vel propter possibilitatem patiendi similia. 2 2. q. 30. 2. o.
13. Culpa, inquantum hujusmodi, non est motiva ad misericordiam, quia est volita, sed est motiva ut est annexa alicui contra voluntatem. 2 2. q. 30. 1 ad 1.
14. Misericordia proprie non est ad se, nec ad personas multum conjunctas, ut ad parentes et filios; sed ad eos est dolor, et in his durum est expulsiuum miserationis, quia in iis non miseremur proprie, sed dolemus, et durum quid patimur. 2 2. q. 30. 1 ad 2. et q. 32. 9 ad 3. et q. 106. 3 ad 1.
15. Injurie illatæ miserabilibus, et pupillis et viduis, exaggerantur, quia magis opponuntur misericordie et nocumenta sunt eis graviora, quia non habent relevantem. 2 2. quæst. 65. 4 ad 2.
16. Amici, senes, sapientes, debiles et timidi, maxime miserentur, non autem superbi, audaces, et contumelie dispositi. 2 2. q. 30. 2. o.
17. Misericordia est in Deo, secundum effectum et secundum affectum voluntatis; non autem secundum passionem. 1. q. 21. 3. o. et 2 2. q. 30. 2 ad 1.
18. Proprium opus Dei est tantum unum, s. benefacere et misereri, sed punire convenit ei propter culpam peccantis. 2 2. q. 21. 2. c.
19. Deus dicitur omnipotentiam suam parcendo maxime et miserando manifestare; non tam quoad substantiam facti quam etiam quoad licentiam faciendi. 1. q. 25. 3 ad 3. et 2 2. q. 30. 4. c.
20. Deus semper miseretur, puniendo citra condignum, et præmiando ultra condignum. 1. q. 21. 4 ad 1.
21. Misericordia Dei dicitur dupliciter, s. repulsio miserie præcedentis sine debito, et remotio cujuscumque defectus sine debito. 1. q. 23. 1 ad 3.
22. In omni opere Dei est misericordia et justitia. 1. q. 21. 4. o.
23. Deus agendo misericorditer non agit contra justitiam, nec e converso. 1. q. 21. 3 ad 2. et III. q. 46. 2 ad 3.
24. In omni opere Dei misericordia semper eminet justitiæ. 1. q. 21. 3 ad 2. et 4. c. fi.
25. Opus justitiæ Dei semper fundatur in opere misericordie, et ipsum præsupponit. 1. q. 21. 4. c. et q. 25. 3 ad 3.
26. Majoris misericordie est impios justificare quam justos creare; sed sunt æqualis potentie Dei. III. q. 43. 4 ad 2.
27. Cum peccatores peccent contra Deum, qui æternus est, conveniens est ut poena æterna eis ex divina justitia inferatur. Suppl. quæst. 99. 1. o.
28. Nulla poena tam dæmonum quam hominum per divinam misericordiam terminabitur. Suppl. q. 99. 2. c.
29. Sicut dæmonibus poena inferni erit perpetua, ita et hominibus, quia utrique in malitia sunt obstinati. Suppl. q. 99. 3. o.
30. Christiani soli qui in fide catholica finaliter perseverant, et ab aliis criminibus reperientur finaliter absoluti, a poena æterna erunt immunes. Suppl. q. 99. 4. c.
31. Nec fides nec opera misericordie eripient a poena æterna eos, qui cum peccato mortali cedunt. Suppl. q. 99. 5. o.
1. Missa dicitur quasi transmissa, s. a populo ad Deum, et e converso: vel dicitur ab emissionem catechumenorum et excommunicatorum. III. q. 83. 4 ad 9.
2. Ratio et expositio eorum quæ dicuntur et fiunt in missa, et de singulis partibus missæ. III. q. 83. 4. o.
3. Defectibus et periculis in missa sufficienter occurritur. III. q. 83. 6. o.
4. Debilitas vel ægritudo impedit a celebratione missæ, propter impossibilitatem, ut in privatis usu oculorum, vel digitorum, vel linguae; vel propter periculum, ut in morbo caduco, et alienatione mentis; vel propter abominationem, ut in lepra; sed lepra ordinem non tollit. III. q. 82. 10 ad 3.
5. Audire missam et communionem accipere a peccatore non sententiato ab Ecclesia, licet: quia est suspensus a Deo quoad se, non autem quoad alios. III. q. 82. 9. c.
6. Celebrans missam in peccato mortali, vel inducens talem scienter, vel audiens missam præcis per sententiam Ecclesiæ, vel notorii fornicarii, licet sustineatur a prælatis, peccat mortaliter. III. q. 82. 9. o.
7. Accipere pro missa aliquid, quasi pretium ejus, est simonia; non autem accipere quasi stipendium laboris. 2 2. q. 100. 2 ad 2.
8. Missa non debet celebrari, nisi pro membris

Ecclésiæ, nec in canone missæ debet orari, nisi pro membris Ecclésiæ. III. q. 79. 7 ad 2.

9. Missam licet dicere in loco non sacro, causa necessitatis, s. in itinere: vel propter destructionem ecclesiarum, sed cum altari portatili, et aliis necessariis; non autem aliter, nisi de licentia episcopi. III. q. 83. 3. o.

10. Plures debent interesse missæ solemnæ; sed in missis privatis sufficit unus, s. servitor. III. q. 83. 5 ad 12.

11. Missa quotidie celebratur in ecclesia quintuplici ratione, s. quia semper oportet paratam esse medicinam contra quotidiana peccata; ut lignum vitæ semper sit in medio paradisi; ut nobis quotidie Christus uniatur sacramentaliter, et nos et spiritualiter, ut sit apud nos jugis memoria passionis Christi, ut vero agno loco typici agni quotidie utamur ad vesperam, quem Judæi ad vesperam convertendi esurient. III. q. 83. 2. c. ad 1.

12. Missa potest dici, quando incipit apparere aurora; non autem de nocte, nisi in nativitate Christi, et in vigilia paschæ, in principio noctis. III. q. 83. 2 ad 4.

13. Hora missæ in festis est tertia, in profestis diebus est sexta, in jejuniis nona; sed potest tardari, maxime tempore ordinum. III. q. 83. 2 ad 3.

14. Missa regulariter celebratur solemniter hora passionis Christi, s. ab hora tertia usque ad nonam. III. q. 83. 2. c.

15. Missæ privatæ possunt dici a mane usque ad tertiam, vel usque ad nonam, in diebus jejuniorum. III. q. 83. 2 ad 3.

16. In natali Christi quilibet sacerdos potest dicere tres missas, s. primam in nocte, secundam in aurora, et tertiam in die, propter triplicem nativitatem Christi, scilicet quarum una est æterna, quæ quantum ad nos, est occulta, licet secundum se sit in plena luce; alia est temporalis, sed spiritualis, qua s. Christus oritur tanquam lucifer in cordibus nostris; tertia vero est temporalis et corporalis, secundum quam visibilis nobis processit ex utero virginali carne indutus. III. q. 83. 2 ad 2 et ad 5.

17. Non licet alio die plures missas ab eodem celebrari, pro pecunia, vel adulatione sæcularium, sed tantum pro urgente necessitate. III. q. 83. 2 ad 5.

18. Quando in una die occurrunt diversa beneficia Dei commemoranda vel impetranda pro vivis vel mortuis, oportet missam pluries celebrari, si adsit facultas, puta unam pro festo, et aliam pro jejunio, vel pro mortuis. III. q. 83. 2 ad 2.

19. Multiplicatio missarum multiplicat oblationem sacrificii, et multiplicat ejus effectus, non autem multitudo hostiarum in una missa; ideo sumens multas hostias in una missa non percipiet majorem effectum. III. q. 79. 7 ad 3.

20. Missa mellioris sacerdotis est mellior quoad annexa; ideo melius est eam audire, licet quoad sacramentum, et effectum sacramenti, omnes missæ sint æquales. III. q. 82. 6. o.

1. MISSIO de ratione sua importat respectum

missi ad mittentem, et ad aliquem terminum. I. q. 43. 1. c. et 2. c. ad 3.

2. Missio non dicit gradum dignitatis, sed auctoritatem principii in uno, respectu exeuntis ab eo. I. q. 43. 1 ad 1. et III. q. 39. 8 ad 1.

3. Missio visibilis in divinis est signum missionis invisibilis factæ, non quidem tunc, sed prius. I. q. 43. 7 ad 6.

4. Mittere Filium et Spiritum sanctum convenit cuilibet personæ divinæ, et toti Trinitati. I. q. 43. 8. o.

5. Spiritus sanctus non mittit se proprie, quia missio dicit distinctionem mittentis a misso, secundum Præpositivum et Altissiodorensem, sed mittit se improprie, i. dat se. I. q. 43. 8. o.

6. Homo nullo modo potest mittere Spiritum sanctum. I. q. 83. 8. c. fi.

7. Mitti secundum imperium, vel secundum consilium, non convenit Deo, quia dicit minoritatem, nec ubi non fuit prius, quia dicit recessum, sed secundum originem, et secundum novum modum. I. q. 43. 1. o. et 3. c. et 4 ad 3. et 5. c. ad 3. et 6. c. et q. 112. 1. c. ad 3.

8. Mitti convenit Filio et Spiritui sancto, sed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati. I. q. 43. 4. 8. o. et q. 112. 1. o. et III. q. 39. 8 ad 1.

9. Mitti invisibiliter convenit Filio et Spiritui sancto, non autem Patri. I. q. 43. 5. o.

10. Mitti visibiliter ut donum, et ut sanctificationis indicium, convenit Spiritui sancto; Filio autem, ut sanctificationis auctori. I. q. 43. 7. o.

11. Missio Filii et Spiritus sancti distinguitur secundum originem, et secundum effectus illuminationis, et inflammationis; sed conveniunt in gratia, nec una potest esse sine alia. I. q. 43. 5 ad 3.

12. Missio Filii est prior missione Spiritus sancti, ratione donorum, et exitus, sed ratione dantis est e converso. III. q. 7. 13. o.

13. Missio Filii prior est ordine naturæ missione Spiritus sancti, sicut ordine naturæ Spiritus sanctus procedit a Filio, et a sapientia dilectio. III. q. 7. 13. o.

14. Missio filii Dei triplex, s. in mente, in carne, et ad prædicandum. III. q. 42. 1. o.

15. Non est missus Christus ad prædicandum, nisi ad oves quæ perierunt domus Israel, quadruplici ratione, s. primo ut ostenderet impleri promissiones factas Judæis, et non gentibus; secundo ut ejus adventus ostenderetur esse a Deo; tertio ut Judæis auferret calumniandi materiam; quarto quia Christus per crucis victoriam meruit potestatem, et victoriam, et dominium super gentes. III. q. 42. 1. o.

16. Missio invisibilis non fit ad sacramenta, quia non fit, nisi respectu termini. I. q. 43. 6 ad 4.

17. Missio invisibilis fit ad omnes existentes in gratia. I. q. 43. 6. o.

18. Ad patres veteris Testamenti facta est missio invisibilis. I. q. 43. 6 ad 1.

19. Missio invisibilis fit ad sanctos, in omni augmento gratiæ, secundum extensionem ad novum effectum, non autem secundum intensionem. I. q. 43. 6 ad 2.

20. Ad beatos facta est missio invisibilis, in principio beatitudinis, non autem postea, quoad intensionem gratiæ, sed quoad extensionem, i. quoad aliqua mysteria, quæ eis revelantur de novo, usque ad diem iudicii. i. q. 43. 6 ad 3.

21. Missio invisibilis facta est ad Christum in primo instanti suæ conceptionis et nulla ulterius. i. q. 43. 6 ad 3. et 7 ad 6.

22. Missio invisibilis plenior fit post incarnationem quam prius, secundum communem statum, licet in spirituali sit e converso. i. q. 43. 7 ad 6.

23. Ad patres veteris Testamenti non fuit facta missio visibilis, quia prius debuit perfici missio visibilis Filii quam Spiritus sanctus manifestetur. i. q. 43. 6 ad 1. et 7 ad 6.

24. Missio visibilis primo facta est Christo, et post apostolis, quia per eos gratia in alios diffusa est, secundum quod per eos Ecclesia plantata est. i. q. 43. 7 ad 6.

25. Missio visibilis facta est ad Patres in primitiva Ecclesia, ut ad fundatores Ecclesiæ, non autem nunc, quia per eam firmamur. i. q. 43. 7 ad 6.

26. Ad Christum facta est missio visibilis Spiritus sancti bis, s. in baptismo in specie columbæ, et in transfiguratione in nube lucida, sed et ad apostolos bis, primo in flatu, secundo in linguis igneis, propter multa mysteria. i. q. 43. 7 ad 6. et iii. q. 39. 6 ad 4. et q. 72. 2 ad 1.

27. Natura humana in qua, et per quam facta est missio visibilis Filii Dei, est illa ad quam fit missio; ideo Filius Dei est in ea novo modo, non autem creatura secundum quam fit missio visibilis Spiritus sancti. i. q. 43. 7 ad 1.

28. Missio visibilis non fit secundum visionem imaginariam, ut prophetia, nec secundum res præexistentes, ut sacramenta utriusque Testamenti, sed sicut in signis, sicut flamma rubi, et columna ignea. i. q. 43. 7 ad 2. et iii. q. 39. 8 ad 2.

MODALIS distinctio, per sensum compositum, et sensum divisum, non tenet in formis inseparabilibus. i. q. 14. 13 ad 3.

1. MODESTIA est virtus moderativa passionum; ideo adiungitur temperantiæ, ut virtuti principali, quæ est circa difficillima. 22. q. 143. o. et q. 160. o.

2. Modestia est circa actiones interiores, et exteriores. 22. q. 160. 2. o. ad 1. et q. 168. 1. o.

3. Modestia moderatur exteriorem hominis vitam in incessu, habitu, et huiusmodi; sed epychia moderatur observantiam verborum legis; potest tamen esse quod nomen epychiæ apud Græcos per quandam similitudinem transferatur ad omnes moderationes. 22. q. 120. 2 ad 3.

4. Partes modestiæ a diversis assignantur diversimode. 22. q. 106. 2 ad 2.

5. Partes modestiæ, secundum Andronicum, sunt tres, s. bona ordinatio, quæ discernit quæ et quo ordine sunt agenda; ornatus, qui servat decentiam in agendis; et austeritas, s. in verbis. 22. q. 143. o. fi. et q. 160. 2. fi. et q. 168. 1. o. fi.

6. Partes modestiæ, secundum Tullium, sunt quatuor, s. humilitas, studiositas, mansuetudo, et

simplicitas, et secundum Aristotelem, etiam eutrapelia. 22. q. 160. 2. c. et q. 161. 4. o. et q. 166. 2. c. fi. et q. 168. 2. o. fi.

7. Sub modestia continetur omnis moderatio motuum corporalium, et rerum exteriorum, et spei, secundum Tullium. 22. q. 143 ad 4. et q. 160. 2. c.

Modus omnis, inquantum modus, bonus est, sed malus ideo dicitur, quia minora sunt quædam quam esse debuerant; aut quia non iis rebus accommodantur, quibus accommodanda sunt; et ideo dicuntur mala, quia sunt aliena et incongrua, et ita dicitur malus modus, vel mala species, vel malus ordo. i. q. 5. 5 ad 4.

1. MOLLITIES proprie respicit defectum delectationum, sed deliciæ respiciunt causam impeditivam earum, s. laborem vel aliquid tale: ideo deliciæ sunt quædam mollities. 22. q. 138. 1 ad 2.

2. Mollis dicitur qui recedit a bono propter tristitias causatas ex defectu delectationum; quasi cedens debili moventi; non autem si gravi moventi cedat. 22. q. 138. 1. c.

3. Mollities est vitium oppositum perseverantiæ, et causatur dupliciter, s. ex consuetudine, et ex naturali dispositione. 22. q. 138. 1. o. et 2. o.

4. Qui patiuntur mullebris, dicuntur molles, quasi mulieres effecti. 22. q. 138. 1 ad 3.

MONETA. Cudentes falsam monetam possunt juste occidi in iudicio sæculari, et rebus suis spoliari. 22. q. 11. 3. c.

MONSTRA dicuntur peccata, inquantum sunt ex peccato in actu naturæ a fine ultimo, non autem a fine proximo. 12. q. 21. 1 ad 1. et ad 2.

MORALIA specificantur ex fine, i. q. 48. 1 ad 2.

1. MORS et omnis defectus corporalis et rebellio carnis ad spiritum sunt pœna peccati primorum parentum, consequens pœnam principalem, scilicet subtractionem originalis iustitiæ. 12. q. 85. 5. o. et q. 87. 7. o. ad 1. et q. 94. 5 ad 2. et q. 100. 8 ad 3. et q. 102. 5 ad 1. et 22. q. 153. 2 ad 1. et ad 2. et ad 3. et q. 164. o. et iii. q. 1. 4 ad 2. et q. 14. 1. o. et 3. o. ad 2. et 4. c. ad 3. et q. 52. 5cc.

2. Causa mortis, et aliorum defectuum corporalium in natura humana, est duplex, s. remota, i. contrarietas principiorum, et proxima, s. peccatum. 22. q. 164. 1 ad 1. et iii. q. 14. 3 ad 2. et q. 15. 2 ad 1.

5. Mors, ut justa pœna, est a Deo, non autem ut est malum naturæ humanæ. 12. q. 85. 5. c. fi. et q. 94. 5 ad 2. et q. 100. 8 ad 3. et 22. q. 164. 1 ad 4.

4. Mors et alii defectus non sunt æqualiter in omnibus, triplici ratione, s. propter peccata parentum, utilitatem filiorum, et diversam complexionem. 12. q. 85. 5 ad 1. et q. 87. 7 ad 1. et 22. q. 164. 1 ad 4.

5. Primi parentes senescendo incepterunt mori prima die qua peccaverunt, licet postea multum vixerint. 22. q. 164. 1 ad 8.

6. Ante resurrectionem omnes moriuntur. 12. q. 81. 3 ad 1. et iii. q. 46. 11 ad 1.

7. Pœna mortis in presenti non infligitur pro quolibet peccato mortali, sed tantum pro peccato inferente damnum irreparabile, vel pro horribili

deformitate. 2 2. q. 66. 6 ad 2. et q. 108. 3 ad 3.

8. Nullus debet eripi de morte contra jura. 2 2. q. 10. 12 ad 2. et q. 59. 4 ad 3. et III. q. 68. 10 ad 1.

9. Mors ut privatio vitæ, vel ut terminus alterationis præcedentis, est pœna damni, non autem est pœna sensus; nec affligit, nisi ratione alterationis præcedentis. 2 2. q. 164. 1 ad 7.

10. Mors est meritoria, licet sit pœna, quia boni bene utuntur bonis et malis, sicut mali male utuntur et bonis et malis. 2 2. q. 164. 1 ad 6.

11. Mors illata, etiam pro criminibus, aufert totam pœnam pro criminibus debitam in alia vita, vel partem pœnæ, secundum quantitatem culpæ, patientiæ et contritionis, non autem mors naturalis. 2 2. q. 25. 6 ad 2.

12. Mors et alii defectus naturæ causant dolorem et timorem, quia sunt contra naturam particularem. 1 2. q. 42. 2 ad 3.

13. Mors secundum se est odibilis naturaliter; sed est appetibilis propter beatitudinem. 1 2. q. 5. 3. c. et III. q. 46. 6. c. ad 4.

14. Quilibet tenetur mori pro salute animæ proximi certa; aliter est de consilio. 2 2. q. 26. 5 ad 3.

15. Exponere se et suos periculo mortis, pro liberatione personæ per quam sustentatur Ecclesia, vel respublica, est laudabile. 2 2. q. 32. 6. c.

16. Virtuosus maxime tristatur de morte sua, quia privatur maximo bono, quo maxime dignus est, s. vita et virtutibus, secundum præsentem usum: licet quidam gaudeant, propter spem beatitudinis. 2 2. q. 123. 8. c. et III. q. 46. 6 ad 8.

17. Decens fuit Christum mori. III. q. 50. 1. o. et q. 52. 1. o.

18. Christus habuit simpliciter necessitatem moriendi absolutam, etiamsi non occideretur secundum aliquos, sed ratione humanitatis tantum; necessitatem vero finis habuit etiam ratione personæ. III. q. 14. 2. o.

19. Mors Christi fuit violenta ex parte naturæ humanæ, licet personæ ejus non potuerit inferri violentia; sed quantum in occidentibus fuit, intulerunt mortem. III. q. 14. 2. o. et q. 46. 3 ad 2. et q. 47. 1. o.

20. Christus mortuus est ex obedientia et charitate triplici ratione, s. ratione justificationis humanæ, ratione reconciliationis divinæ, et ratione victoriæ Christi. III. q. 47. 2. o. et q. 48. 2. 3. c. et q. 49. 1. c. et 4 ad 3. et q. 51. 4. c. et q. 53. 1. c. principio.

21. In symbolo fidei dicitur, quod Filius Dei est passus, mortuus et sepultus. 2 2. q. 1. 8. c. et q. 2. 7. o. et III. q. 50. 2. b. et c. fi.

22. Mors Christi in fieri causavit nostram salutem, merendo eam, non autem in facto esse, sed tantum effective, destruendo mortem animæ, id est, peccatum et mortem corporis. III. q. 50. 6. o. et q. 51. 1 ad 2. et 2 ad 4. et 4. c. ad 2. et q. 53. 2. c. ad 3. et q. 56. 1 ad 4.

23. Mors Christi est causa efficiens gratiæ, et causa sufficiens salutis nostræ. III. q. 50. 6. o. et q. 51. 1 ad 2. et 2 ad 4. et 4. c. ad 2. et q. 53. 2. c. ad 3. et q. 56. 1 ad 4.

24. Christus noluit mori ex morbo, nec in senectute, sed ex passione illata, et in juventute,

ne invitus, vel ex infirmitate putaretur mori. III. q. 46. 3 ad 2. et 9 ad 4. et q. 51. 3. c.

25. Christus fuit simpliciter mortuus. III. q. 50. 4. c. et 5. c.

26. Licet Deus sit immortalis, tamen convenienter confitemur, unigenitum Dei verbum fuisse passum et mortuum: quia non hæc ei attribui-mus, secundum naturam divinam, sed secundum humanam, quam pro nostra salute in unitatem personæ assumpsit. 2 2. q. 1. 8. c.

27. In morte Christi fuit separata anima a corpore. III. q. 50. 3. b. et c. ad 4. et 4. c. ad 1. et 6. c. et q. 52. 3. c. et q. 53. 1 ad 1. et q. 54. 1. c.

28. In morte Christi deitas non fuit separata ab anima ejus. III. q. 50. 3. o. et 4 ad 1. et q. 52. 3. c. et q. 53. 4. c.

29. Nec a carne ejus. III. q. 50. 2. o. et 3 ad 1. et 4 ad 1. et 6. c. et q. 52. 3. c. et q. 53. 1 ad 2. et 4. c. et q. 76. 1 ad 1.

30. Nec a sanguine ejus. III. q. 25. 2. c.

1. Mos primo significat consuetudinem, i. frequentiam eorum quæ sunt in potestate nostra; secundo actum, vel inclinationem appetitus humani, a natura, vel consuetudine, vel infusione. 1 2. q. 58. 1. c.

2. Mores in brutis dicuntur per similitudinem ea quæ fiunt ab eis, ex passionibus appetitus. 1 2. q. 24. 4 ad 3. et q. 58. 1. c.

3. Mores divinos debemus imitari. 2 2. q. 10. 11. c. principio.

1. Morus proprie significat actum imperfectum mobilis; sed, secundum similitudinem, prædicatur de omni operatione. i. q. 9. 1 ad 1. et q. 14. 1 ad 2. et q. 18. 1. c. et 3 ad 1. et q. 19. 1 ad 1. et ad 3. et q. 50. 1 ad 2. et q. 53. 1 ad 2. et q. 58. 1. ad 1. et q. 59. 1 ad 3. et q. 73. 2. c. et 1 2. q. 31. 2 ad 1. et q. 109. 1. c. et 2 2. q. 179. 1 ad 3. et q. 180. 6. c. et III. q. 21. 1 ad 3. et q. 34. 2. c.

2. Omnis motus vel mutatio est actus existens in potentia, inquantum hujusmodi. i. q. 9. 1. c.

3. Motus dicitur æquivocæ de operatione corporali et spirituali. i. q. 18. 3 ad 1. et q. 53. 1. o. et q. 56. 1 ad 3.

4. Omnis motus vel mutatio sequitur aliquam potentialitatem. i. q. 9. 1. c.

5. Motus duplex, s. naturalis, et voluntarius, et de ratione utriusque est, quod sit a principio intrinseco. 1 2. q. 6. 1 ad 3. et 4. 5. c.

6. Motus naturalis est tantum ad unam partem, et perficitur quiete naturali, et est corporis existentis extra ubi naturale; voluntarius autem est ad opposita. i. q. 20. 1. c.

7. Motus dicitur naturalis dupliciter, s. a principio activo, vel a principio passivo et materiali. 1 2. q. 6. 5 ad 2. et III. q. 32. 4. c.

8. Motus reducitur ad genus sui termini, inquantum procedit de potentia ad actum, quia terminus est in motu in potentia. i. q. 62. 4 ad 2. et III. q. 62. 4 ad 2.

9. Motus reducitur ad genus sui termini quoad substantiam suam, licet ponatur in prædicamento passionis, inquantum importat ordinationem moventis et mobilis. III. q. 62. 2 ad 2.

10. Nullus motus denominatur a subjecto, sed a termino. III. q. 35. 1 ad 2.

11. Terminus motus duplex, s. res ad quam tendit, et quies in ea; et uterque duplex, s. totius, et partis. i. q. 5. 6. c. et l. 2. q. 11. 3. c. et q. 12. 2. o.

12. Unius motus non possunt esse plures termini ex eadem parte, nisi subordinati. l. 2. q. 12. 3 ad 2.

13. Motus accipit speciem a termino ad quem, non autem a termino a quo. i. q. 23. l ad 3.

14. Motus existentis in potentia est propter indigentiam suam, non autem motus existentis in actu, sed est propter indigentiam alterius. i. q. 53. l ad 3.

15. Motus est actus imperfecti, sed operatio est actus perfecti. i. q. 18. l. c. et 3. ad l. et q. 53. l ad 2. et q. 56. l ad 3. et q. 58. l ad l. et q. 59. l ad 3. et q. 73. 2. c.

16. In motu discreto potest dici aliquid moveri in termino a quo, et in termino ad quem, et in quolibet ubi in quo est mobile, quia successio diversorum ubi dicitur motus, non autem in motu continuo. i. q. 53. l ad 3. et 3 ad 3.

17. Quando ex una causa proveniunt multi motus, tantum primus motus respicit necessario illud principaliter quod respicit causa; ceteri vero respiciunt principaliter quod convenit ei secundum propriam rationem. l. 2. q. 36. l ad 3.

18. Nomen motus et distantiae, et omnium huiusmodi, derivatum est a motu locali ad omnes alios motus. l. 2. q. 7. l. c.

19. Motus localis est perfectior ceteris motibus. i. q. 110. 3. c. et 2. q. 180. 6. c.

20. Motus localis est primus. i. q. 67. 2 ad 3. et 2. q. 182. 6. c.

21. Per motum localem nihil acquiritur in mobili, sed tantum acquiritur aliquid extra, s. locus. i. q. 110. 3. c.

22. Necessesse est esse aliquid movens omnino immobile. i. q. 2. 3. c. et q. 9. l. o. et q. 75. l ad l.

23. Motus semper ab immobili procedit, et ad aliquid quietum terminatur. i. q. 79. 8. c. et q. 82. l. c. fi. et q. 84. l ad 3. et q. 115. 3. c.

24. Primum movens in quolibet genere est non motum in illo genere motus. iii. q. 12. 3. c. et q. 22. 4. c.

25. Deus movet, sicut desideratum et intellectum, non quidem semper a moto, sed a seipso. i. q. 105. 2 ad 2.

26. In omnibus moventibus ordinatis virtus secundi derivatur a primo, quia secundum non movet, nisi in quantum movetur a primo. l. 2. q. 93. 3. c. et q. 109. l. c.

27. In omnibus motoribus et mobilibus ordinatis motor inferior habet motum proprium, et præter hoc, sequitur motum superioris motoris. 2. 2. q. 2. 3. c.

28. Res naturalis dupliciter non potest ab aliquo moveri, scilicet propter impedimentum fortioris motoris, vel quia non subijcitur ei quoad illud. 2. 2. q. 104. 5. c.

29. Omne quod movetur, ab alio movente movetur. i. q. 2. 3. c.

30. In moventibus et motis non proceditur in infinitum. i. q. 2. 3. c. et q. 51. 3 ad 3.

31. Res infantum indiget moveri ab alio, in-

quantum est in potentia quoad exercitium actus, vel quoad determinationem objecti. i. q. 2. 3. o. et l. 2. q. 9. l. c.

32. Omne movens trahit ad se, vel pellit a se. l. 2. q. 23. 4. c.

33. Omne movens dat moto tria, s. inclinationem, motum, et quietem. l. 2. q. 23. l. c. et q. 23. 2. c.

34. Omne movens se dividitur in duas partes, s. in partem moventem, et partem motam, quod convenit tantum animatis. iii. q. 32. 4. c.

35. Idem secundum diversa potest se movere, non autem secundum idem. l. 2. q. 9. 3. o. et q. 51. 2 ad 2. et 2. q. 59. 3. c.

36. Eorum quæ moventur a principio intrinseco, quædam movent se, scilicet omnia quæ cognoscunt finem, non autem alia. l. 2. q. 6. l. c.

37. Moventium se quintuplex gradus, scilicet secundum executionem tantum, ut plantæ; secundum formam imperfecte, ut fixa; vel perfecte, ut bruta; secundum finem aliquorum, ut homo; vel universaliter, ut Deus. i. q. 18. 3. c.

38. In omni natura, in qua differt operatio a substantia, oportet esse aliquem modum motus. i. q. 9. 2. o.

39. Non omne quod movetur est corpus, nisi per se in motu naturali. i. q. 75. l ad l.

40. In omnibus rebus creatis est aliquid stabile ad minus materia prima, et aliquid mobile sive ad motum pertinens, vel ad operationem, et quantum ad utrumque res indigent gubernatione, alias in nihilum deciderent. i. q. 103. l ad 2.

41. Omne quod movetur, manet secundum aliquid, et secundum aliquid transit; ideo est compositum. i. q. 9. l. c.

42. Omne quod movetur, suo motu acquirit aliquid, et pertingit ad aliquid, ad quod prius non pertinebat. i. q. 9. l. c.

MORSES, secundum Dionysium, propter multam suam mansuetudinem, fuit dignus apparitione divina, ideo mansuetudo debet maxime appeti. 2. 2. q. 157. 4 ad l.

1. MULIER facta est ex viro, quadruplici ratione, s. ut primus homo esset similis Deo, in ratione principii, ut eam plus diligeret, ut ei præesset, ut significaret quod Christus est principium Ecclesiæ. i. q. 92. 2. o.

2. Mulier debuit produci seorsum, in primarum productione, ut esset major discretio sexuum in hominibus, et ut vacent magis operationi nobiliori, scilicet contemplationi. i. q. 92. l. c.

3. Mulier facta fuit in adiutorium viri, quoad generationem tantum, quia in aliis melius adjuvatur vir per virum quam per mulierem. i. q. 92. l. c. principio. et q. 93. 2. c. 2.

4. Mulier in statu innocentie fuit imperfectior viro, et secundum corpus, et secundum animam, non autem in statu gloriæ. i. q. 92. l ad 2.

5. In statu innocentie fuissent tot mulieres, quot viri. i. q. 99. 2 ad 3.

6. In actu tentationis diaboli mulier assumebatur quasi instrumentum tentationis ad deiciendum virum, quia mulier erat infirmior viro unde magis seduci poterat. 2. 2. q. 165. 2 ad l.

7. Mulier propter elationem præcedentem seducta est, ut crederet quod serpens haberet asum loquendi, non quidem per naturam, sed supernaturaliter. i. q. 94. 4 ad 1 et ad 2. et 12. q. 89. 3 ad 2. et 22. q. 163. 1 ad 4. et 4 ad 3.

8. Inspecio mulierum ordinatur ad aliquid noxium, s. ad concupiscendum. 22. q. 167. 2. c.

9. In mulieribus non est sufficiens robur mentis ad hoc, ut concupiscentiis resistent. 22. q. 149. 4. c. et q. 135. 2 ad 1.

10. Non est crimen mulieris per violentiam violatæ, si consensus non adsit. 22. quæst. 64. 5 ad 3.

Multiloquium est filia gulæ. 22. q. 148. 6. c.

MUNDANA qualibet reducuntur ad tria, s. ad honores, ad divitias et ad delicias. 12. q. 108. 3 ad 4. et 4. c.

MUNDITIA cordis duplex, s. ab affectionibus inordinatis per virtutes et dona appetitus, et a phantasmatibus et erroribus per donum intellectus; et hæc est completiva visionis Dei, prima autem disponit ad eam. 22. q. 8. 7. o.

1. Esse in sæculo in mundo dicitur dupliciter, s. secundum præsentiam corporalem, et secundum affectum mentis. 22. q. 188. 2 ad 3.

2. Mundus est necessario unus. i. q. 47. 3. o.

3. Mundus non est factus a casu, sed a solo Dec. i. q. 15. 1. o. et q. 47. 1. o. et q. 103. 1. o.

4. Mundus habet esse post non esse, ex sola voluntate Dei. i. q. 46. 2. o.

5. Antequam esset, possibile erat mundum esse potentia Dei, non autem potentia materiæ. i. q. 9. 2. c. et q. 46. 1 ad 1.

6. Deus præcessit mundum duratione æternitatis, non autem duratione temporis. i. q. 46. 1 ad 8.

7. Si mundus semper fuisset, non sequeretur Deo in duratione. i. q. 46. 2 ad 5.

8. Mundus necessario gubernatur ab uno, s. a Deo. i. q. 103. 1. 3. o. et 12. q. 91. 1. c.

9. Facillima via ad ostendendum Deum esse, et omnia esse ab eo, est ex suppositione novitatis mundi. i. q. 46. 1 ad 6.

10. Solutiones earum rationum falsarum argumentum æternitatem mundi ponuntur. i. q. 46. 1. o.

11. Si mundus esset æternus, sequeretur necessario animas esse infinitas, vel animam pluries uniri diversis corporibus, vel esse unum tantum intellectum omnium hominum. i. q. 46. 2 ad 8.

12. Novitas vel æternitas mundi non potest probari demonstrative. i. q. 46. 1. 2. o.

13. Aristoteles non intendit demonstrare æternitatem mundi, sed disputative tantum procedere. i. q. 46. 1. c.

14. Ante mundum fuit tempus, intelligitur secundum imaginationem tantum. i. q. 46. 1 ad 8.

MUNUS datum vel acceptum pro re spiritali, quasi pretium ejus, est simonia, non autem quasi stipendium; et est triplex munus, s. munus a manu, a lingua et ab obsequio. 22. q. 78. 2 ad 3. et q. 100. 2 ad 2. et 5. o.

MUSICA instrumenta, et cantus, erant in veteri Testamento, sed Ecclesia assumpsit secundum,

quia merale est; non autem assumpsit primum, quia instrumenta illa figuralia sunt, et nimis occupant animum, et ipsum movent ad corporalem delectationem, ideo sunt contra sapientiam, et ideo subtrahuntur in Ecclesia instrumenta musica, ut a corporalibus retrahantur, divinis laudibus mancipati. 22. q. 91. 2 ad 4.

1. MUTABILIS dicitur dupliciter, s. per potentiam in eo existentem vel per potentiam existentem in alio. i. q. 9. 2. c.

2. Mutabilitatis principium et causa est rei potentialitas. i. q. 9. 1. c.

3. Philosophi non consideraverunt mutabilitatem, nisi eam quæ est secundum formam a causa mutabili. i. q. 44. 2. c. et q. 45. 2 ad 1.

4. Angeli non sunt hac mutabilitate mutabiles, quantum ad id quod in eorum natura est. i. q. 44. 2. c. et q. 45. 2 ad 1.

1. MUTATIO triplex, s. naturalis, miraculosa et annihilatio. iii. q. 13. 2. c.

2. Nihil potest esse ubi prius non fuit, nisi vel eo mutato, vel mutato alio in ipso. iii. q. 75. 2. c.

3. Omne quod quocumque modo mutatur, est in potentia, et manet quoad aliquid, et quoad aliquid transit, et est compositum, et acquirit aliquid prius non habitum. i. q. 9. 1. c.

4. Mutatio accipit speciem et dignitatem a termino ad quem, non autem a termino a quo. i. q. 45. 1 ad 2.

5. In omni mutatione oportet aliquid idem esse sub utroque termino, habens se nunc aliter quam prius. i. q. 45. 2 ad 1.

6. Omnis mutatio possibilis fieri a quacumque creatura, potest fieri ab anima Christi, inquantum est instrumentum divinitatis, non autem secundum se. iii. q. 13. 2 ad 2.

MUTATUM esse est pars motus discreti, et terminus motus continui. i. q. 53. 2 ad 3.

MUTILATIO membrorum est illicita, nisi fiat propter salutem totius corporis, non autem animæ, vel nisi fiat per publicam potestatem propter bonum commune. 22. q. 62. 2 ad 1. et q. 65. 1. o.

N

1. NATIVITAS est exitus a generante conjuncto, a quo habet principia sufficientia, et dicitur oriri, ratione primi, nasci ratione secundi, et gigni ratione tertii. i. q. 27. 2. c.

2. Nativitas attribuitur alicui dupliciter, s. ut subjecto nascenti, et ut termino; primum convenit tantum supposito, secundum autem formæ et naturæ. iii. q. 35. 1. c. et 2. c. ad 3. et 4. c.

3. Esse, fieri, et nasci proprie convenit tantum subsistenti, sed convenit formis consequenter, accidentibus autem per accidens. iii. q. 35. 1. o.

4. Nasci et oriri convenit omni et soli viventi generabili, sed secundum similitudinem convenit accidenti, aquæ et soli. i. q. 27. 2. c.

5. Fructus arborum, capilli, ova, et hujusmodi, dicuntur nasci, sed non dicuntur filii. i. q. 28. 2. c. et iii. q. 32. 3. c.

6. Nativitas Christi ex parte matris fuit naturalis, sed ex parte operationis Spiritus sancti

fuit miraculosa; unde beata Virgo est vera et naturalis mater Christi, III. q. 35. 3 ad 2. fi.

7. Christus potest dici bis natus, III. q. 35. 2 ad 4.

8. Nativitas Christi duplex, s. nativitas æterna a patre, et nativitas temporalis a matre, III. q. 35. 2. o. et 5. c.

9. Christus non fuit subjectus tempori in nascendo, sicut cæteri homines; sed elegit tempus quo convenientissime nasceretur, III. q. 35. 8. o.

10. Christus natus est nocte, quia venit ad tenebras infirmitatis nostræ, III. q. 83. 2 ad 2 et ad 4.

11. Christus voluit nasci in Bethlehem, in diversorio, propter humilitatem; non autem in Hierusalem, nec Romæ, nec Nazareth, III. q. 35. 7. o. et q. 43. 10 ad 1.

12. Christus voluit nasci de populo Judæorum, quia decebat eum nasci ex populo pollente speciali prerogativa sanctitatis, 1. 2. q. 98. 4. c. ad 1. et 5. c. et III. q. 4. 8 ad 3.

13. Christus natus est per genitalia beatæ Virginis, dummodo per hoc perfectioni virtutis nihil subtrahatur, secundum Hieronymum contra Helvidium; et cum dicit Ambrosius, quod Christus aperuit matris suæ vulvam, hoc dicit exponens illud, quod evangelista de lege induxit; quod quidem, ut Beda dicit, consuetæ nativitatis more loquitur, non quod Dominus sacri ventris ostium, quod ingressus sanctificaverat, egressus devirginasse credendus sit; unde illa adaptio non significat reserationem communem claustrii pudoris virginel, sed solum exitum prolis de utero matris, III. q. 28. 2 ad 1.

14. Nativitas Christi non debuit omnibus manifestari, sicut adventus ejus, nec tantum parentibus, nec omnibus occultari, III. q. 36. 1. 2. o. et q. 39. 8 ad 3.

15. Electi sunt convenienter aliqui de qualibet conditione hominum, quibus ostenderetur primo nativitas Christi, III. q. 36. 3. o.

16. Christus manifestavit nativitatem suam primo per alias creaturas, secundo autem per seipsum, III. q. 36. 4. o.

17. Nativitas Christi ostensa fuit per signa convenientia, s. per angelos, per stellam et per inspirationem, III. q. 36. 5. o.

18. Nativitas Christi fuit ostensa convenienti ordine, s. primo pastoribus, secundo magis, tertio Simeoni et Annæ, III. q. 36. 3. 6. o.

19. Quando Christus natus est, oleum fluxit Romæ, et in Hispania apparuerunt tres soles paulatim uniti, III. q. 36. 3 ad 3.

20. Ostensa nativitate Christi, Herodes turbatur ad dignitatem Christi, in figuram judicariæ potestatis ejus, et in figuram defectionis diaboli; sed Judæi turbantur, quia iniqui erant, et adulantes, III. q. 36. 2 ad 3.

1. NATURA dicitur a nascendo, I. q. 29. 1 ad 4. et III. q. 2. 1. c.

2. Natura non est serva, nec est domina, sed persona est serva vel domina, ratione naturæ, III. q. 20. 1 ad 2. et 2. o.

3. Tota natura comparatur Deo, ut instrumentum agenti principali, 1. 2. q. 1. 2. c. et q. 6. 1 ad 3.

4. Omne perpetuum est per se intentum a natura, et nihil aliud, I. q. 98. 1. c.

5. Unum respondet semper naturæ, sicut natura est una, s. vel numero, vel specie, vel genere, 1. 2. q. 10. 1 ad 3.

6. Natura sumit principium a perfectis, secundum causam agentem et formalem, non autem secundum causam materialem, sed ab imperfectis, 2. 2. q. 1. 7 ad 3. et III. q. 1. 5 ad 2. et 6. c.

7. Natura dicitur dupliciter secundum aliquos, s. natura naturans, i. Deus ordinans naturas omnium, sive auctor naturæ, vel qui creavit omnes naturas, et ut instrumentum ejus, 1. 2. q. 1. 2. c. et q. 6. 1 ad 3. et q. 26. 1. c. et q. 67. 1. c. principio.

8. Natura dicitur dupliciter, s. quælibet substantia vel accidens, et principium motus intrinsecum, 1. 2. q. 10. 1. c.

9. Natura significat quadrupliciter, primo generationem viventium, i. nativitatem; secundo principium intrinsecum cujuscumque motus; tertio materiam et formam, et quarto essentiam cujuscumque rei, I. q. 29. 1 ad 4. et III. q. 2. 1. 12. c.

10. Supra facultatem naturæ est aliquid tripliciter, s. quantum ad substantiam facti, quantum ad id in quo fit, et quantum ad modum et ordinem faciendi, 1. 2. q. 112. 9. o. et III. q. 43. 4 ad 2.

11. Quæ sunt supra naturam, sola fide tenemus, I. q. 99. 2. c.

12. Visio Dei est supra naturam animæ rationalis, inquantum propria virtute ad eam pervenire non potest; sed est secundum naturam ejus, inquantum est capax ejus: scientia vero increata est ei supra naturam omnibus modis, III. q. 9. 2 ad 3.

13. Nulla natura potest supra se, i. in actum excedentem proportionem virtutis suæ, sed potest in objectum supra se, I. q. 11. 1 ad 5. fi. et q. 84. 1 ad 2. fi. et 2. 2. q. 109. 3 ad 2.

14. Ad perfectionem naturæ inferioris concurrunt duo, s. aliquid secundum motum proprium, et aliud supernaturali perfectione secundum motum naturæ superioris, 2. 2. q. 2. 3. c.

15. Perfectio naturalis creaturæ non solum consistit in eo quod ei competit secundum suam naturam, sed in eo etiam quod ei attribuitur, ex quadam supernaturali perfectione divine bonitatis, 2. 2. q. 2. 3. c.

16. In omnibus asserendis sequi debemus naturam, præter tradita auctoritate divina, quæ sunt supra naturam, I. q. 99. 1. c. et q. 101. 1. c.

17. Contra naturam sumitur dupliciter, s. ut opponitur ei, quod est secundum naturam, i. conveniens naturæ, et ut opponitur ei, quod est esse a natura; primo modo potest assueferi, non autem secundo modo, 1. 2. q. 71. 2 ad 2.

18. Deus non facit contra naturam, III. q. 44. 2 ad 1.

19. Ea quæ Deus facit præter solitum cursum naturæ, non sunt contra naturam, 2. 2. q. 104. 4 ad 2. et III. q. 44. 2 ad 1.

20. Si potestas major intantum invalescat, quod mutet contrariam inclinationem in inclinationem propriam, jam non erit aliqua repugnantia, vel

violentia, sicut quando agens fortius, corrumpendo corpus grave aufert ei inclinationem qua tendit deorsum: et sic ferri sursum non est ei violentum, sed naturale. 1 2. q. 36. 4. c.

21. Sicut Deus non agit contra naturam, sed contra solitum cursum naturæ, sic non agit contra virtutes, nec præcipit contra eas, sed contra solitum modum earum. 2 2. q. 104. 4 ad 2. et q. 154. 2 ad 2.

22. Peccata contra naturam sunt contra Deum; ideo sunt graviora sacrilegio, quanto ordo naturæ prior est quolibet ordine superaddito. 2 2. q. 154. 12 ad 1. et ad 2.

23. Omne peccatum est contra naturam hominis quoad differentiam ejus, et aliqua etiam ratione generis, ut sodomia, bestialitas et hujusmodi. 1 2. q. 6. 4 ad 3. et q. 71. 2. o. et q. 94. 3 ad 2. et 2 2. q. 34. 5. c. et q. 154. 1. c. et 11. 12. o.

1. NATURALE est quod convenit rei secundum substantiam ejus, id est, quod per se inest ei. 1 2. q. 10. 1. c.

2. Naturale duplex, scilicet quod est a natura ut a principio activo, vel quia in natura est inclinatio ad recipiendum illud ab extrinseco. 1 2. q. 6. 1 ad 2.

3. Naturale duplex, s. causatum ex principiis essentialibus rei, et quod habetur a nativitate. III. q. 2. 12. o. et q. 34. 3 ad 2.

4. Naturale duplex, s. quod convenit naturæ generis, vel naturæ speciei ratione differentie. 1 2. q. 94. 2. c. et 3 ad 2.

5. Naturale duplex, s. secundum naturam speciei et secundum naturam individui; et utrumque est duplex, s. vel totum a natura, vel partim a natura et partim ab extrinseco. 1 2. q. 51. 1. c. et q. 63. 1. c.

6. Naturale duplex, s. consequens formam, et consequens materiam; primum semper inest acta, non autem secundum, sicut quæ pertinent ad motum. 1 2. q. 10. 1 ad 2.

7. Naturale duplex, s. vel ad quod natura inclinatur mediante cognitione, vel sine ea, sed ut causatum ex necessitate naturæ. 1 2. q. 41. 3. o.

8. Naturale homini duplex, s. secundum rationem, et condivisum rationi, s. secundum sensum vel secundum corpus. 1 2. q. 31. 7. o.

9. Naturale duplex, scilicet causatum ex principiis naturæ et quasi propagatum cum natura; et sic originalis iustitia et peccatum originale dicuntur naturalia, non autem primo modo. 1. q. 100. 1. c. ad 3. et 1 2. q. 81. 2. c.

10. Omne quod fit ab agente, cui naturaliter subditur patiens, est naturale, licet non sit secundum propriam naturam patientis. 1. q. 105. 6 ad 1. et 1 2. q. 94. 5 ad 2. et 2 2. q. 2. 3. c. et III. q. 44. 2 ad 1.

11. In naturalibus et moralibus non queritur quid semper fiat, sed quid fiat ut in pluribus. 1 2. q. 84. 1 ad 3. et q. 96. 1 ad 3. et 6. c. et ad 3. et q. 102. 6 ad 5. et 2 2. q. 88. 9. 10. c. et q. 120. 1. c. et q. 147. 4. c. et q. 152. 2 ad 3. et q. 154. 2. c. n. et q. 160. 5. c.

12. Naturale inest semper in solo habente naturam immutabilem. 2 2. q. 57. 2 ad 1.

NAZARETH interpretatur flos: ideo Christus voluit ibi conversari, non autem nasci: quia voluit florere per virtuosam conversationem, non autem per originem carnis. III. q. 35. 7 ad 2.

1. NECESSITAS duplex, s. absoluta et conditionata: et hæc dupliciter, s. ex agente, et ex fine: et hæc dupliciter, s. vel simpliciter, vel quoad bene esse. 1. q. 19. 3. o. et 8. ad 1. et q. 41. 2 ad 5. et q. 82. 1. c. et 2 2. q. 58. 3 ad 2. et q. 83. 13. a. et q. 88. 2. c. et 6 ad 1. et q. 141. 6 ad 2. et q. 136. 5 ad 5. et q. 189. 2 ad 2. et III. q. 1. 2. c. et q. 14. 2. c. et q. 46. 1. c. et q. 65. 4. c. et q. 84. 5. c.

2. Necessitas ex fine duplex, s. necessitas absoluta, i. sine qua non potest aliquis vivere, et necessitas conditionata, i. quoad decentem statum. 2 2. q. 32. 5. 6. c.

3. Necessitas duplex, scilicet coactionis et obedientie: prima tollit rationem laudis et meriti; non autem secunda. 2 2. q. 58. 3 ad 2. et 81. 6 ad 3. et q. 186. 5 ad 5.

4. Aliqua necessaria habent causam. 1. q. 44. 1 ad 2. et q. 50. 5 ad 3. et 1 2. q. 93. 4 ad 4.

5. Necessitas quæ provenit ex principio intrinseco, ut omne compositum ex contrariis necessario est corruptibile, est necessitas naturalis et absoluta. 1. q. 82. 1. c.

6. Necessarium et contingens consequuntur ens, inquantum hujusmodi. 1. q. 22. 4 ad 3.

7. Necessitas coactionis absoluta causat omnino involuntarium, et omnino excludit culpam; non autem necessitas conditionata vel mixta, id est metus. 1 2. q. 6. 4. c. et 5. o. et 6 ad 1.

8. Quilibet in extrema necessitate vel sua vel alterius potest sine peccato auferre per vim, vel occulte, a quocumque, quia tunc omnia sunt communia. 2 2. q. 31. 3 ad 3. et q. 32. 7 ad 3. et q. 62. 5 ad 4. et q. 66. 6 ad 1. et 7. o. et q. 110. 3 ad 4.

9. Necessitas non subditur legi. 1 2. q. 96. 6. c. et 2 2. q. 147. 3 ad 2. et 4. c. et III. q. 80. 8. c. n.

10. In subventionem necessariorum plus tenetur homo filio quam parenti; sed in honore, reverentia, obedientia et voluntate, est e converso: quia honor filii magis dependet ex honore patris quam e converso. 2 2. q. 32. 3 ad 4.

11. In extrema autem necessitate magis licet deserere filios quam parentes, quos nullo modo deserere licet, propter beneficia. 2 2. q. 31. 3 ad 4.

1. CAUSA negationis duplex, s. negatio causæ, et positio contrarii. 1 2. q. 75. 1. c.

2. Negatio non est proprie in specie, sed reducit ad speciem suæ affirmativæ. 1. q. 33. 4 ad 3. et 1 2. q. 71. 6 ad 1. et q. 72. 6 ad 3. et 2 2. q. 79. 3 ad 1.

3. Omnis negatio de aliqua re fundatur super aliquid existens in ea. 1 2. q. 72. 6. c.

NEGATIVUM dicitur quando res non habet aliquid quod est in alio, nec debet habere; privative vero, quando caret eo quod debet habere. 1. q. 12. 4 ad 2.

1. NEGLIGENS secundum Isidorum dicitur, quasi nec eligens. 2 2. q. 54. 2. c.

2. Negligentia pertinet ad actum interiorem, ideo oritur ex accidia, sed pigritia et torpor pertinent ad executionem, s. prima tardando, et secunda remittendo. 2 2. q. 54. 2 ad 1.

3. Negligentia deficit ab actu præciendi, per defectum promptæ voluntatis; inconstantia vero quasi impedita ab alio. 2 2. q. 53. 2. c. ñ. et q. 54. 2 ad 3.

4. Negligentia est generale peccatum. 2 2. q. 54. 1. o.

5. Negligentia est peccatum mortale dupliciter tantum, scilicet vel quando prætermittitur actus seu circumstantia necessaria ad salutem, vel ex contemptu. 2 2. q. 54. 3. o.

6. Negligentia trahitur ad aliud genus peccati manifestius, quando prætermittitur aliquid necessarium ad salutem. 2 2. q. 54. 3 ad 3.

7. Amor minor, per defectum fervoris charitatis, causat negligentiam venialem: per defectum vero essentiae charitatis causat negligentiam mortalem. 2 2. q. 54. 3. c. ad 1.

8. Negligentia directe opponitur sollicitudini: ideo pertinet ad imprudentiam: sed opponitur timori, inquantum timor excitat rationem contra negligentiam. 2 2. q. 53. principio et q. 54. 2. o.

9. Propter negligentiam considerandi nocumenta, quæ consequi possent, imputantur homini ad poenam mala quæ eveniunt præter ejus intentionem, si dabat operam rei illicitæ. 1 2. q. 83. 8. c. et q. 74. 3 ad 2. et 2 2. q. 62. 5 ad 2.

NEGOTIA sæcularia contingit dupliciter aliena tractare, scilicet sæculariter, id est, vel propter favorem hominum, vel propter lucra; et pie, i. in auxilium indigentium et miserorum; secundum est religiosum, non autem primum. 2 2. q. 18. 3 ad 2. et q. 187. 2. o. et q. 188. 2 ad 2. et q. 189. 6 ad 1.

1. NEGOTIATIO de se non est vitiosa, licet habeat turpitudinem: ideo licita est, si sit ad finem honestum vel necessarium, i. quod negotiator lucratur moderate, s. vel ad sustentationem suæ domus, vel pauperum, vel communitatis, non in festo, justo contractu, et non ad caritatem. 2 2. q. 77. 4. o.

2. Commutatio naturalis est licita clericis, non autem negotiatio: quia fit ad lucrum terrenum, cujus debent esse contemptores, et est cum frequentia vitiorum; et nimis retrahit animum a spiritualibus ad curas sæculares. 2 2. q. 40. 2. c. et q. 77. 4 ad 3. et q. 182. 2. o.

3. Non omnis vendens carius quam emit, est negotiator, sed tantum si ad hoc emit, ut carius vendat. 2 2. q. 77. 4. c. ad 3. et q. 87. 2 ad 1.

1. NEMESIS non potest esse de bonis honestis, sed de bonis temporalibus, et prohibetur a Deo, quia temporalia sunt quasi nihil respectu æternorum, licet, secundum Aristotelem, nemesis sit laudabilis. 2 2. q. 36. c. ñ.

2. Nemesis et misericordia contrariantur secundum æstimationem, quia secunda dolet, æstimans aliquem indigna pati, sed prima gaudet, æstimans aliquem digna pati, dolens indignis bene accidere, et utrumque est laudabile. 2 2. q. 30. 3 ad 2. et ad 4. et q. 36. 2. c.

NEOMENIA celebrabatur quolibet mense, in novitate lune, ad commemorandum opus gubernationis Dei; non autem in plenilunio, propter idololatriam, et figurabat illuminationem ecclesiæ per Christum. 1 2. q. 102. 4 ad 10.

1. NESCIRE dicitur dupliciter, s. metaphorice, id est reprobare, et proprie, i. carere notitia; primum convenit Deo respectu aliquorum, non autem secundum. 2 2. q. 188. 5 ad 1.

2. Nescire illa quæ quis potest et tenetur scire vitiosum est. 1. q. 12. 4 ad 2. et 1 2. q. 76. 2 ad 5. et 4 ad 3. et q. 94. 4. c. ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 16. 2 ad 3.

NEUTRUM genus est informe et indeterminatum; ideo prædicatur de re perfecta et imperfecta, de re subsistente et non subsistente. 1. q. 31. 2 ad 4.

1. NIHIL fit ex nihilo naturaliter, i. per motum, sed a Deo fit aliquid ex nihilo per creationem. 1. q. 45. 2 ad 1.

2. Majoris virtutis est facere aliquid ex nihilo, quam facere ex contrario. 1. q. 45. 5 ad 2.

3. Beatus Nicolaus aurum furtim in domo proiciens, vitare voluit humanum favorem, et verecundiam illius qui beneficium accepit, ut esset majus beneficium. 2 2. q. 107. 3 ad 4.

NYCTICORAX est acuti visus in nocte, i. significat eos qui sunt astuti in temporalibus, et habetis visus, in die i. in spiritualibus. 1 2. q. 102. 6 ad 1.

NONIVITÆ speciali modo egerunt poenitentiam: quibus aliquid fuit adjunctum fidei, quam conceperant ex prædicatione Jonæ. III. q. 84. 7 ad 1.

1. NITOR animæ duplex, scilicet ex refulgentia luminis naturalis rationis, et ex refulgentia Dei. 1 2. q. 86. 1. c.

2. Nitor animæ duplex, s. habitualis, et actualis; sicut duplex nitor corporis, s. intrinsecus et extrinsecus. 1 2. q. 89. 1. c.

3. Quod acquirit æqualem perfectionem per se, vel per pauciora, nobilius est, non autem si acquirit minorem. 1. q. 77. 2. o. et 1 2. q. 5. 5 ad 2.

1. De ratione poenæ est quod noceat agenti in seipso, culpæ vero, in actione. 1. q. 48. 5 ad 4.

2. Prius est quod nocet meliori, quam quod nocet peiori. 1 2. q. 39. 4 ad 3.

3. Naturalis inclinatio inest homini ad repellendum nociva dupliciter, s. defendendo se, ne inferantur injuriæ, et ulciscendo illatas. 2 2. q. 108. 2. c.

4. Divina providentia protegit hominem in primo statu ab omni nocivo. 1. q. 97. 2 ad 4.

5. Non fuerunt aliqua nociva homini a principio, sicut sunt nunc per peccatum; quæ tamen ei prosunt ad humilitatem et ad contemplationem. 1. q. 69. 2 ad 2. et q. 72 ad 6. et 2 2. q. 165. 1. c.

NOLO significat actum voluntatis affirmatum, sed ipsum volitum negatum; ideo non est contradictorium de volo, sed est ejus contrarium. 1 2. q. 6. 3 ad 2.

1. NOMEN imponitur ab eo per quod res cognoscitur, s. a proprietate, vel ab operatione, si humanitus imponatur. 1. q. 13. 2 ad 2. et 8. c. et q. 23. 2. c. et q. 33. 1 ad 3. et III. q. 57. 2. c.

2. Unumquodque nominamus, sicut et cognoscimus. 1. q. 13. principio et 1. c. et q. 18. 2. c. et q. 32. 2. c. et 1 2. q. 7. 1. c.

3. Qualibet res nomen habet a suo complemento. III. q. 60. 2 ad 3.

4. Quando in aliquo invenitur perfecta ratio alicujus nominis, nullo modo prædicatur illud nomen de eo, cum determinatione diminutive. III. q. 23. 4. o. et q. 32. 3. c. ad 2.

5. In rebus per se notis nobis, idem est id a quo nomen imponitur, et id ad quod nomen imponitur. I. q. 13. 8. c.

6. Ratio nominis magis et principalis se tenet ex parte ejus, ad quod nomen imponitur, quam ex parte ejus, a quo nomen imponitur. 2. 2. q. 92. 1 ad 2.

7. Nomen potest dupliciter considerari, s. secundum primam ejus impositionem, et secundum extensionem ejus ad alia ex usu ejus. I. q. 67. 1. c. et 2. 2. q. 57. 1 ad 1.

8. Nomina singularium hominum semper imponuntur ab aliqua proprietate ipsorum. III. q. 37. 2. c.

9. Nomina ponebantur in circumcisione, sicut nunc imponuntur in baptismo, quasi ante non fuerint. III. q. 37. 2 ad 3. et q. 70. 3 ad 3.

10. Omne nomen impositum divinitus alicui significat aliquid donum gratuitum collatum ei. III. q. 37. 2. c.

11. Nomen non sequitur modum essendi qui est in rebus, sed ut res est in cognitione nostra. I. q. 13. 9 ad 2. et q. 45. 2 ad 2.

12. Sapientis est non curare de nominibus. I. q. 54. 4 ad 2. fi.

13. In iis quæ apud nos sunt numquam nomen ab aliqua forma impositum pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum. III. q. 3. 7 ad 3.

14. Nomen significat substantiam, id est, id cui nomen imponitur; et significat qualitatem, id est id a quo nomen imponitur. I. q. 13. 1 ad 3.

15. Omne nomen significans naturam communem, potest supponere in concreto, pro quolibet ejus supposito. III. q. 16. 1. c. fi. et q. 35. 4. c.

16. Multiplicitas nominis non attenditur secundum prædicationem, sed secundum significationem ejus. I. q. 13. 10 ad 1.

17. Nomen potest dupliciter considerari, scilicet secundum primam ejus impositionem, et secundum extensionem ejus ad alia, ex usu ejus. I. q. 67. 1. c. et 2. 2. q. 57. 1 ad 1.

18. Rebus ordinatis aliquid inest tripliciter, s. per proprietatem, per excessum et per participationem; et a primo tantum res nominantur proprie. I. q. 108. 5. c.

19. Hoc nomen Deus dicitur ab *æthin*, id est ardere, vel a *theaste*, id est considerare, seu videre, vel a *thein*, id est currere vel fovere. I. q. 13. 8. a. 1.

20. Hoc nomen Deus dicitur analogice de Deo vero, de Deo falso, et de Deo per participationem; non autem univoce, nec æquivoce. I. q. 13. 9. 10. o.

21. Hoc nomen Deus non est nomen proprium, sed est nomen appellativum. I. q. 13. 9 ad 2. et III. q. 35. 4 ad 3.

22. Hoc nomen Deus est nomen operationis, quantum ad id a quo imponitur ad significandum; imponitur enim ab universali providentia rerum, sed tamen significat naturam Dei. I. q. 13. 8. o.

23. Hoc nomen Deus significat naturam divinam, ut in habente. I. q. 13. 9 ad 2.

24. Et habet aliquid universalis, scilicet prædicari essentialiter de pluribus suppositis, et aliquid singularis, scilicet non multiplicari in eis. I. q. 13. 9. o. et q. 39. 4 ad 1.

25. Hoc nomen Deus, secundum rei veritatem, est incommunicabile. I. q. 13. 9. o. ad 2.

26. Et per se supponit pro natura communi; sed ex adjuncto supponit pro persona, homo autem e converso. I. q. 39. 4 ad 3. et 6 ad 1.

27. Hoc nomen Deus potest supponere pro omnibus et singulis personis divinis. I. q. 39. 4. o. et III. q. 16. 1. c. fi. et q. 35. 4. c. ad 3.

28. Nomina Dei non exprimentur essentiam Dei secundum quod est; sicut hoc nomen homo exprimit essentiam hominis. I. q. 13. 1. c. et 8 ad 1.

29. Deus est nominabilis a nobis ex creaturis, et imperfecte, non autem secundum quod in se est et perfecte. I. q. 13. 1. o. et q. 28. 2 ad 2. et ad 3.

30. Nomina Dei imponuntur a processibus divinis ad creaturas, non autem ad significandum eos. I. q. 13. 2 ad 2.

31. Nomina dicta de Deo affirmative et absolute significant essentiam ejus, non autem negativa, vel relata ad creaturas. I. q. 13. 2. o. et 4. 6. c.

32. Omne nomen commune Deo et creaturis, prius dicitur de Deo quam de creaturis quoad rem, sed e converso, quoad impositionem nominis. I. q. 13. 3. o. et 6. o. et q. 33. 2 ad 4. et 3. o.

33. Nomina quæ significant perfectionem absolute sunt communia Deo et creaturis; quæ autem dicunt modum participandi, sunt propria creaturis; quæ vero dicunt modum supereminentie, sunt propria Deo. I. q. 13. 3 ad 1. et 5 ad 3.

34. Nomina dicta de Deo absolute, dicuntur de eo ab æterno: quæ vero dicuntur per respectum ad creaturas, dicuntur de eo ex tempore. I. q. 13. 5. o. et q. 34. 3 ad 2. et q. 43. 2. o.

35. Nomina quæ dicunt respectum ad creaturas, consequentem actiones immanentes, dicuntur de Deo ab æterno; si autem dicunt respectum consequentem actiones transeuntes, dicuntur de eo ex tempore. I. q. 13. 7 ad 3. et q. 14. 15 ad 1. et q. 34. 3 ad 2.

36. Omnia nomina dicta de Deo metaphorice vel causaliter tantum, prædicantur per prius de creaturis quam de Deo. I. q. 13. 6. o. et q. 33. 3. o.

37. Simplex et unica scientia Dei potest nominari omnibus nominibus nostræ cognitionis. I. q. 14. 1 ad 2.

38. Multa nomina dicta de Deo, non sunt synonyma, quia significant idem, secundum diversas rationes. I. q. 13. 4. o.

39. Nullum nomen dicitur proprie de Deo, quoad modum significandi, sed tantum ratione significati. I. q. 13. 3. o. et 12 ad 1.

40. Nomina quæ significant perfectiones absolute, dicuntur proprie de Deo; quæ autem dicunt modum participandi, dicuntur de Deo metaphorice. I. q. 13. 3 ad 1. et ad 3.

41. Omnis imperfectio debet excludi a nomi-

nibus, secundum quod dicuntur de Deo. i. q. 14. 1 ad 1. et ad 2. et 12. q. 14. 1 ad 2.

42. Nomina passionum, quæ important imperfectionem in suo formali, ut ira, tristitia, desiderium, et huiusmodi, non dicuntur de Deo, nisi metaphorice; alia vero dicuntur proprie, tamen sine passione, ut gaudium, et amor, et huiusmodi. i. q. 19. 11. c. et q. 20. 1 ad 1. et ad 2.

43. Quanto aliquod nomen est communius, tanto convenientius assumitur in divinis. i. q. 13. 11. c. et q. 33. 1 ad 1.

44. Nomina negativa verius dicuntur de Deo quam affirmativa. i. q. 13. 12 ad 1.

45. Nominibus Dei debetur reverentia, ratione rei significatæ, quæ est una, non autem ratione vocum, quæ sunt multæ; ideo Deus dicitur in singulari. 22. q. 122. 3 ad 5.

NOMINALES antiqui reprobantur. i. q. 14. 15 ad 3.
1. Non ens non est cognoscibile, nisi secundum quod fit per intellectum cognoscibile, i. ens rationis. i. q. 16. 3 ad 2.

2. Ea quæ in seipsis non sunt, apud Deum existunt, inquantum sunt præcognita et præordinata ab eo. 12. q. 91. 1 ad 1.

3. Non ens non habet causam, nisi causam per accidens. i. q. 104. 3 ad 1.

4. Non ens potest esse causa per accidens, non autem causa per se. 12. q. 76. 1 ad 1.

Non velle sumitur dupliciter, s. vel in vi unius dictionis, vel in vi orationis: primum est infinitivum verbi nolo, non autem secundum; et primum causat involuntarium, non autem secundum. 12. q. 6. 3 ad 2.

Omnis notitia est bona. i. q. 22. 3 ad 3. et 22. q. 167. 1. o.

1. Notio est propria ratio cognoscendi personam divinam. i. q. 32. 2 ad 2. et 3. o.

2. Notiones, seu relationes, et proprietates personales in abstracto, necessario sunt ponendæ in divinis, contra Præpositivum. i. q. 32. 2. o. et q. 40. 1. c.

3. Notiones in divinis non significantur ut res, sed ut rationes, licet sint ibi realiter. i. q. 32. 2 ad 2. et 3 ad 2. et ad 3.

4. Eadem notio diversis nominibus significatur, secundum diversas rationes ejus. i. q. 34. 2 ad 3.

5. Ad notionem requiruntur tria, s. origo, dignitas et specificatio. i. q. 32. 3 ad 4 et ad 5.

6. Notiones in divinis sunt tantum quinque, s. innascibilitas, paternitas, filio, communis spiratio, et processio; et omnes notiones sunt relationes, præter primam; et omnes sunt proprietates, præter penultimam, sed tantum tres sunt personales, id est constituentes personas, s. secunda et tertia et quinta. i. q. 30. 2 ad 1. et q. 32. 3. o.

7. Deus non dicitur quinquus propter quinque notiones, sicut dicitur trinus propter tres personas, et unus propter unam essentiam. i. q. 12. 3 ad 2.

8. Plures notiones patris non distinguuntur realiter ab invicem, quia non opponuntur relative; nec tamen una prædicatur de alia. i. q. 32. 3 ad 3.

9. Filius et Spiritus sanctus non conveniunt in eadem notione, quia non conveniunt in aliquo speciali, sicut Pater et Filius. i. q. 32. 3 ad 5. et q. 35. 2. c.

10. Nulla notio sumitur ex hoc, quod nulla persona est a Spiritu sancto, quia hoc non est dignitatis, sicut quod Pater a nullo sit. i. q. 32. 3 ad 4.

11. Nulla notio sumitur a remotione processionis, sicut sumitur innascibilitas a remotione nativitatis. i. q. 38. 4 ad 5.

1. NOTORIUM triplex, s. per sententiam convicti, per confessionem in iure factam, et per evidentiæ facti. iii. q. 82. 9 ad 3.

Ars notoria est illicita, quia fit per demones, et est inefficax ad scientiam acquirendam, quia nullus unquam per demones scientiam acquisivit, quia ad demones non pertinet illuminare intellectum. i. q. 64. 1 ad 5. et 22. q. 96. 1. o.

1. NOTUM per se est cujus prædicatum est de ratione subjecti; et hoc dupliciter, scilicet simpliciter et quoad nos. i. q. 2. 1. o. et q. 17. 3. ad 2. et q. 85. 6. c. et q. 87. 1 ad 1. et 12. q. 94. 2. o.

2. Per se notum dicitur dupliciter, s. per nihil aliud notum, ut prima principia, vel notum non per accidens. i. q. 87. 1 ad 1.

3. Universale est notius minus universali, quoad simplicem apprehensionem, sed est e converso, quoad investigationem universalium proprietatum, et causarum. i. q. 85. 3. o.

4. Singulare est prius, et est notius universali, quoad nos; et universalis est notius minus universali. i. q. 85. 3. o.

5. Veritatem esse in communi est per se notum, etiam quoad nos, non autem veritatem primam. i. q. 2. 1 ad 3.

Facilius dispensandum est cum novitiis et imperfectis, in jejuniis, quam cum antiquioribus et perfectis. 22. q. 147. 4 ad 5. et q. 189. 1 ad 4.

NUGÆ in ore sacerdotum sunt blasphemie et sacrilegium materialiter, non autem formaliter, ex eo tantum quod sacerdotes sunt personæ sacræ. 22. q. 99. 3 ad 3.

1. NUMERUS duplex, s. species quantitatis, et numerus transcendens. i. q. 30. 3. o.

2. Numerus denarius est signum perfectionis, inquantum est quodammodo terminus omnium numerorum. 22. q. 87. 1. c. et iii. q. 31. 8. c.

3. Numerus absolutus est in intellectu tantum. i. q. 30. 1 ad 4. et 2 ad 5.

4. Numerus pluralis frequenter ponitur pro numero singulari in Scriptura sacra. 12. q. 82. 2 ad 1. et iii. q. 46. 11 ad 3.

5. Termini numerales, transcendentem sumpti, sunt in divinis, et significant ea de quibus dicuntur, addendo indivisionem tantum; sed ut pertinent ad genus quantitatis, non dicuntur in divinis, nisi metaphorice. i. q. 30. 3. o.

6. Termini numerales in divinis sunt in plus quam essentia, vel relatio, vel motio, et significant utrumque, si addantur eis. i. q. 30. 3 ad 1.

7. Numerus numeratus in creaturis dicitur totum et partes, non autem in divinis, sed numerus

absolutus etiam in divinis dicit totum et partes secundum rationem tantum. 1. q. 30. 1 ad 4.

8. Numerus absolutus mensuratur etiam in divinis secundum rationem; non autem numerus numeratus, nisi in creaturis. 1. q. 30. 2 ad 5.

Dare aliquid pro matrimonio, ut est in officium, est licitum, non autem ut est sacramentum, vel pro benedictione nuptiarum, sed esset simonia. 22. q. 110. 2 ad 6.

1. Nutritus non convenit formæ, nec materiæ, quia omne nutriendum convertitur in nutritum, et manet. III. q. 77. 6. c.

2. Nullum sensibile nutrit, præter tangibile, sed sapor est signum alimenti convenientis, et delectamentum ejus. 22. q. 141. 5. o.

Nurus dicuntur signa ad visum, sicut locutio ab auditu. 1. q. 117. 1. o.

O

1. OBEDIENTIA non est virtus theologica, sed est virtus moralis. 22. q. 104. 2 ad 2.

2. Obedientia est medium duorum vitiorum, s. inter superfluum et diminutum; sed superfluum ejus non est secundum quantum, sed secundum alias circumstantias, s. vel cui non debet obedire, vel in quibus non debet. 22. q. 104. 2 ad 2.

3. Obedientia est pars justitiæ specialis, sed improprie. 22. q. 4. 7 ad 3. et q. 104. 2 ad 2.

4. Proprium objectum obedientiæ est præceptum tacitum vel expressum, id est, voluntas superioris, quocumque modo innotescat. 22. q. 2. 5 ad 3. et q. 104. 2. c. ad 2 et ad 3. et 3 ad 1.

5. Obedientia importat necessitatem respectu ejus quod præcipitur; et voluntatem respectu impletionis præcepti. III. q. 47. 2 ad 2.

6. Obedientia est in voluntate subjective. 22. q. 2. 5 ad 3.

7. Obedientia dicitur dupliciter, s. large, 1. omnis executio cujuscumque, quod potest esse sub præcepto quacumque intentione, et proprie, 1. intendens specialem rationem objecti, s. præcepti: primo modo est virtus generalis, secundo autem modo est virtus specialis. 22. q. 4. 7 ad 3. et q. 104. 2. o. et 3 ad 1.

8. Obedientia triplex, s. indiscreta, quæ etiam in illicitis obedit; imperfecta sed sufficiens ad salutem, quæ s. obedit in iis ad quæ obligatur, et perfecta, quæ s. obedit in omnibus licitis; ad secundam tenetur quilibet, sed ad primam et tertiam nullus tenetur. 22. q. 104. 5 ad 3.

9. Omnis obedientia est eadem in specie, sed causatur ex diversis speciebus reverentiæ. 22. q. 104. 2 ad 4.

10. Bonum necessarium ad salutem non debet dimitti propter obedientiam, sed quodlibet aliud. 22. q. 104. 3 ad 3.

11. Omnes actus virtutum, ut sunt in præcepto, pertinent ad obedientiam. 22. q. 104. 3 ad 2.

12. Obedientia non est prior aliis virtutibus, nec tempore, nec natura. 22. q. 104. 3 ad 2.

13. Obedientia est major omni alia virtute morali, sed est minor virtutibus theologicis. 22. q. 104. 3. o.

14. Obedientia procedit ex reverentia superio-

rum, ideo respectu prælati continetur sub observantia; sub pietate vero respectu parentum, sed respectu Dei, pertinet ad devotionem, quæ est principalis actus religionis. 22. q. 104. 3 ad 4.

15. Obedientia generalis requiritur ad fidem, sed obedientia specialis sequitur eam. 22. q. 4. 7 ad 3. et q. 104. 3 ad 2.

16. Charitas sine obedientia esse non potest. 22. q. 104. 3. c. fi.

17. Obedientia est ut mater omnium virtutum, quia causantur et conservantur per actum ejus, charitas vero ut finis. 22. q. 104. 2 ad 2.

18. Obedientia quanto minus habet de suo, tanto melior est secundum apparentiam, non autem apud Deum. 22. q. 104. 2 ad 3.

19. Obedientia præfertur omnibus sacrificiis. III. q. 47. 2. c.

20. Omnis voluntas creaturæ tenetur obedire præceptis Dei. 22. q. 104. 4. 5. o. et q. 154. 2 ad 2.

21. Quilibet tenetur jure naturali et divino obedire suo superiori, s. homo homini. 22. q. 69. 1. c. et q. 88. 10 ad 2. et q. 104. 1. o. et 5. c. princip. et 6 ad 2.

22. Homo non tenetur obedire homini in pertinentibus ad interiorum motum voluntatis, vel ad naturam corporis, sed Deo. 22. q. 104. 5. c. ad 2. et 6 ad 1. et q. 122. 4 ad 3. et q. 186. 7 ad 1.

23. Majori potestati magis est obediendum quam minori, quæ totaliter subest ei, vel in quibus subest ei. 22. q. 104. 5. c. et q. 105. 2. c.

24. Subditus non tenetur in omnibus obedire suo superiori dupliciter, s. propter præceptum majoris potestatis, vel in quibus non subditur ei. 22. q. 69. 3 ad 1. et q. 104. 5. o. et q. 186. 2. c.

25. Sæculares tenentur obedire prælatis suis spiritualibus, in iis tantum quæ promiserunt in baptismo. 22. q. 186. 5 ad 1.

26. Subditus non tenetur obedire prælato suo spirituali, præcipienti sibi, quod revelet culpam fratris sui omnino occultam, sed peccaret uterque. 22. q. 33. 7 ad 5. et q. 70. 1. c. ad 2.

27. Religiosi tenentur obedire suis prælatis in iis tantum, quæ in regula continentur directe, 1. expresse, vel indirecte, 1. implicite, ut mutua obsequia, et pœnæ, et hujusmodi. 22. q. 104. 5 ad 3. et q. 186. 5 ad 4.

28. Eremitæ et prælati religionum tenentur obedire episcopis in omnibus sicut et aliis, et specialiter in iis quæ sunt religionis; nisi sint exempti, qui tamen exempti tenentur obedire summo pontifici. 22. q. 67. 1 ad 3. et q. 186. 5 ad 3.

29. Christiani tenentur obedire principibus sæcularibus, si habent justum dominium, si licita præcipiant, et de sæcularibus, aliter autem non. 22. q. 104. 6. o.

30. Miles tenetur obedire duci in rebus bellicis tantum; et servus domino suo in servilibus; et filius patri in rebus domesticis et disciplina, et quilibet superiori suo, secundum rationem superioritatis. 22. q. 104. 5. o.

31. Miles debet magis obedire duci in rebus bellicis, et civis rectori in civilibus, quam patri; sed in rebus domesticis est e converso. 22. q. 26. 8 ad 3.

1. OBJECTUM non est materia ex qua, sed est

materia circa quam, et objectum habet rationem formæ, inquantum dat speciem. 1 2. q. 13. 2 ad 2. et q. 73. 3 ad 1.

2. Proprium objectum potentiae vel habitus est illud sub cuius ratione formali omnia referuntur ad potentiam vel habitum. 1. q. 1. 7. c. principio, et 1 2. q. 1. 3. c.

3. Objectum potentiae vel habitus duplex, s. materiale et formale. 1. q. 1. 3. c. et 2 2. q. 1. 1. c.

4. Diversitas formalis objecti diversificat potentias vel habitus, non autem diversitas materialis. 1. q. 1. 3. c. et q. 59. 2 ad 2 et ad 3. et 4. c. et q. 77. 3. c. et 1 2. q. 54. 2 ad 1. et q. 57. 2 ad 2. et 2 2. q. 59. 2. c. ad 1.

5. Diversitas objecti duplex, scilicet secundum naturam ejus, et secundum virtutem agendi; prima causat materiale diversitatem passionum, secunda vero causat diversitatem formalem et specificam. 1 2. q. 23. 4. c. et q. 30. 2. c.

6. Ratio objecti diversa, secundum universale et particulare, vel secundum totum et partem, facit unam artem, vel unam virtutem esse principalem respectu alterius. 2 2. q. 50. 3. c.

7. Objecta diversorum generum aequaliter semper sunt diversarum potentiarum, non autem si sint diversorum generum inaequaliter. 1 2. q. 8. 2 ad 2.

8. Potentia superior respicit universaliorem rationem objecti quam potentia inferior. 1. q. 1. 3 ad 2. et q. 59. 4. c. et q. 77. 3 ad 4. et quaest. 78. 1. c.

9. Habitus morales et eorum actus nominantur et specificantur ex objecto et fine proprio. 1 2. q. 12. 2. c. et q. 21. 1 ad 2. et 2 2. q. 19. 3. 4. 5. c. et q. 23. 4. c. et q. 24. 4. c. et q. 25. 1. c. et q. 47. 5. 11. c. et q. 50. 2. 3. c. et q. 59. 2. c. ad 1. et q. 81. 3. c. et q. 174. 1. c.

10. Quando ratio objecti et objectum materiale sub uno actu referuntur ad potentiam et habitum, tunc non distinguuntur potentiae vel habitus utriusque. 1 2. q. 57. 2 ad 2.

11. Non semper objectum actionis humanae est objectum potentiae activae, sed potentiae passivae aliquando; nec semper objectum potentiae activae est effectus ejus; sed quandoque est materia ejus circa quam. 1 2. q. 13. 2 ad 3.

1. OBLATIO est omne quod exhibetur in cultu Dei; sacrificium vero est, si inde fiat aliquod sacrum consumendum. 2 2. q. 85. 3 ad 3. et q. 86. 1. c.

2. Data pauperibus non dicuntur sacrificia, nisi improprie, inquantum dantur propter Deum; nec dicuntur oblationes. 2 2. q. 86. 2 ad 1.

3. Ad oblationes aliquis tenetur quadrupliciter, s. ex conventionem praecedenti, deputatione, indigentia ministrorum, et consuetudine, non autem ex praepo legis. 2 2. q. 86. 1. o.

4. Oblatio debita tertio et quarto modo est voluntaria, quoad quantitatem, et speciem rei, et non ex necessitate praepcepti. 2 2. q. 86. 1. c.

5. Oblatio animalis caeci et claudi reddebatur illicita tripliciter, s. ratione Dei, contemptus, et voti. 1 2. q. 102. 3 ad 7. et 2 2. q. 86. 3 ad 3.

6. Oblatio in nova lege potest fieri de qualibet re, praeterquam de injuste acquisitis; non autem

in veteri lege, propter significationem. 2 2. q. 86. 3. o.

7. Oratio de mercede prostibuli prohibetur in lege veteri propter immunditiam; in nova vero lege propter scandalum. 1 2. q. 102. 3 ad 7. et 2 2. q. 32. 7 ad 2. et q. 86. 3 ad 1.

8. Non dantes oblationes debitas possunt puniri per subtractionem sacramentorum; non tamen a sacerdote cui debentur, ne sacerdotes videantur per sacramentorum exhibitionem aliquid exigere, sed puniri possunt per superiorem aliquem. 2 2. q. 86. 1 ad 3.

9. Oblationes ad solos sacerdotes pertinent, vel pro se, vel pro pauperibus, vel pro cultu divino. 2 2. q. 86. 2. o.

10. Religiosi possunt recipere oblationes tripliciter, s. ut pauperes, ut ministri, et ut curati, si parochiae sint eorum. 2 2. q. 86. 2 ad 2.

11. Oblationes non consecratae possunt cedere in usum laicorum, per dispensationem sacerdotum, sed oblationes consecratae non. 2 2. q. 86. 2 ad 3.

12. Oblatio parva, cum humili mente et pura dilectione, purgat peccata venialia et mortalia. 2 2. q. 50. 3 ad 2.

13. Oblatio Melchisedech figurabat sacrificium nostrum quoad materiam, sed quoad passionem Christi figurabat agnus et alia sacramenta veteris legis. III. q. 61. 3 ad 3.

1. OBLIGARI potest unus pro alio in his tantum ad quae omnes tenentur. III. q. 71. 1 ad 3.

2. Praeceptum non obligat, antequam sit divulgatum. 1 2. q. 90. 4 ad 2 et ad 3.

3. Obligatio fit homini verbo exteriori; Deo autem, verbo interiori. 2 2. q. 88. 1. c.

4. Homo maxime Deo obligatur ad fidelitatem, ratione dominii et beneficiorum. 2 2. q. 88. 3. c. ad 1.

5. Ex qualibet promissione fit obligatio juris naturalis secundum honestatem, non autem juris civilis. 2 2. q. 88. 3 ad 1.

6. In fine primi septennii homo incipit esse aptus ad promittendum aliquid in futurum; et praecipue ad quae ratio naturalis inclinatur, non autem ad obligandum se perpetuo. 2 2. q. 10. 2. o.

7. In fine secundi septennii homo potest se obligare de pertinentibus ad propriam personam, s. vel ad religionem, vel ad conjugium; sed post tertium septennium etiam de aliis. 2 2. q. 88. 3 ad 1. et q. 104. 5. c. fi.

OBSCURITAS intellectus triplex, s. ex esse ex nihilo, ex discursu, et ex peccato; prima est in omni intellectu creato; secunda est tantum in homine etiam in statu innocentiae; tertia est tantum in homine post peccatum. 1. q. 94. 1 ad 3. et 2 2. q. 5. 1 ad 2.

1. OBSERVANTIA est sub pietate, sicut pietas est sub religione; et est virtus specialis, per quam honorantur personae in dignitate constitutae. 2 2. q. 80. c. et q. 102. o. et q. 103. 3. c.

2. Observantia directe respicit personam excellentem; ideo secundum diversas rationes excellentiae diversas species habet. 2 2. q. 104. 2. ad 4.

3. Exhibere honorem personis in dignitate constitutis contingit dupliciter, s. ratione propriæ personæ, vel respectu boni communis: primum pertinet ad observantiam, secundum vero ad pietatem; ideo pietas est dignior observantia. 2 2. q. 102. 3. o.

1. OBSTETRIX non fuit in nativitate Christi, sed mater ejus omnia per se fecit. III. q. 35. 6 ad 3.

2. Obstetrices Hebræorum fuerunt remuneratæ a Deo, propter plium affectum earum; non autem propter mendacium, licet fuerit mendacium officiosum. 1 2. q. 114. 10. 2. et 2 2. q. 110. 3 ad 2. et 4 ad 3.

Peccare mente obstinata aggravat peccatum, et dicitur peccatum in Spiritum sanctum, ejus triplex est causa, s. longa consuetudo peccandi, incredulitas de justitia Dei, et seductio inimici. 2 2. q. 88. 6. c. fi.

Non debet dari occasio agendi injuste. 2 2. q. 73. 4. o. et q. 124. 1 ad 3.

1. OCCIDERE animalia bruta non est peccatum, nisi hoc fiat in damnum proximi, quia animalia bruta sunt, vivunt, et conservantur propter hominem. 2 2. q. 64. 1. o. et 2. c. ad 3. et 3 ad 2.

2. Bruta occidi mandatur a Deo in damnum dominorum suorum, et ad detestationem peccati, et ad exemplum. 1 2. q. 105. 2 ad 1. et 2 2. q. 108. 4 ad 3.

3. Occisio animalium in sacrificiis erat utilis, non quidem secundum se, sed sextuplici ratione secundum glossam, scilicet ut Deo quis animalia offerret potius quam idolis; ad flagellandum durum inquantum erant ad satisfactionem; ad instruendum insipientem ratione significationis; ad ostensionem delicti et humanæ infirmitatis; ad manifestationem et testimonium gratiæ; et ad futurorum significationem. 1 2. q. 102. 3 ad 5.

4. Nulli licet occidere peccatores, nisi auctoritate principis. 2 2. q. 64. 3. o. et 5 ad 2 et ad 3. et 7. c. et q. 65. 1. c. ad 2.

5. Occidere peccatores ad bonum communis est licitum, quando potest fieri sine periculo bonorum. 1 2. q. 100. 8 ad 3. et 2 2. q. 25. 6 ad 2. et q. 64. 2. o. et 3. 6. c. et q. 65. 1. c. et q. 103. 1. 3. o.

6. Mors inflata per judicem peccatori prodest ei si convertatur ad culpæ expiationem; si vero non convertatur, prodest ei ad terminationem, quia per hoc tollitur ei potestas amplius peccandi. 2 2. q. 25. 6 ad 2.

7. Occidere justum est gravius peccatum quam occidere injuste peccatorem. 2 2. q. 64. 6 ad 2.

8. Moyses occidens Ægyptium non peccavit, quia vel hoc fecit ex inspiratione Dei, vel defendendo injuriatum, vel potest dici secundum Augustinum in qu. exod. factum Moysis quidem vitiosum fuisse; fuisse tamen signum virtutis ejus, quia populum liberaturus erat. 2 2. q. 60. 6 ad 2.

9. Clericis non licet occidere peccatores, licet hoc liceret sacerdotibus veteris legis. 2 2. q. 64. 4. o. et q. 70. 1 ad 3.

10. Occidens etiam volentem hoc, facit injuriam occiso, et Deo, et reipublicæ; ideo David damnavit dicentem occidi Saul. III. q. 47. 6 ad 3.

11. Occidere se quacumque de causa semper est peccatum mortale, nisi hoc fiat ex inspiratione Dei, sicut Samson, per quem Deus miracula faciebat; et sicut quædam sanctæ mulieres, quarum memoria in Ecclesia celebratur. 2 2. q. 59. 3 ad 2. et q. 64. 5. o. et q. 124. 1 ad 2. et III. q. 47. 6 ad 3.

12. Occidens se facit injuriam Deo, inquantum est aliquid Dei, s. creatura et imago ejus; et injuriam civitati vel communitati, inquantum est pars ejus; ideo punitur secundum legem divinam, et secundum humanam sententiam carentia sepulturæ. 2 2. q. 59. 3 ad 2. et q. 64. 5. c. et III. q. 47. 6 ad 3.

13. Nullo modo licet occidere innocentem, nisi de mandato Dei. 1 2. q. 94. 5 ad 2. et q. 100. 8 ad 3. et 2 2. q. 64. 6. o. et q. 104. 4 ad 2. et q. 154. 2 ad 2. et III. q. 47. 6 ad 2.

14. Percutiens seu occidens prægnantem est homicida; et est irregularis, si sequatur mors ejus, vel mors fœtus animati anima rationali. 2 2. q. 64. 8 ad 2.

15. Gravius peccat occidens injuste hominem corporaliter quam occidens eum spiritualiter; quia primum intendit, et causat sufficienter; non autem causat sufficienter secundum, quod tamen est pejus. 1 2. q. 73. 8 ad 3. et 2 2. q. 73. 3. c. ad 2. et q. 115. 2 ad 1.

16. Christus occisus fuit ab aliis, et non a se, nisi indirecte, non impediendo cum posset. III. q. 22. 2 ad 1. et q. 46. 3 ad 2. et q. 47. 1. o. et q. 50. 1 ad 2. et q. 51. 3. c.

17. Peccatum occidentium Christum fuit maximum quoad pontifices et Judam, minus vero quoad alios. III. q. 47. 4 ad 2. et 6. o.

18. Occidens invadentem se, defendendo se cum moderamine inculpatae tutelæ, nec intendens mortem ejus, non peccat. 2 2. q. 64. 7. o.

19. Quilibet occidens hominem, etiam defendendo se, et quilibet participans in causa sanguinis, est irregularis. 2 2. q. 40. 2. c. fi. et q. 64. 7 ad 3. et q. 108. 4 ad 2.

20. Occidens hominem a casu, non est homicida, nec est irregularis, si dabat operam rei licitæ, et adhibuit debitam diligentiam. 2 2. q. 64. 8. o.

1. OCCULTATIO quandoque est causa peccati, s. utendo ea ad peccatum, ut in furto, fraude et dolo; quandoque vero est circumstantia diminuens peccatum ratione verecundiæ, vel contra scandalum. 2 2. q. 66. 3 ad 1.

Verbum otiosum, quod plerumque est peccatum veniale, potest etiam esse peccatum mortale. 1 2. q. 72. 5 ad 1. et fi.

1. ODIUM est dissonantia appetitus animalis vel appetitus rationalis ad apprehensum ut disconveniens, sicut amor est consonantia ejus ad conveniens. 1 2. q. 29. 1. 2. c.

2. Odium non potest esse vitium capitale, quia amor veri boni, et odium veri mali sunt primæ passionis, sed apparentis, sunt ultimæ. 2 2. q. 34. 5. o. et 6. c. et q. 158. 7 ad 2.

3. Odium potest esse prima passio, non autem potest esse primum peccatum, sed ultimum. 2 2. q. 34. 5. o. et 6. o.

4. Omne odium in proximum quoad naturam vel gratiam est peccatum, non autem odium in proximum, quoad culpam. 2 2. q. 25. 6. o. et q. 34. 3. o.

5. Odium est maximum peccatum contra proximum, quoad inordinationem peccantis; sed actus exterior est maximum peccatum, quoad nocumentum. 2 2. q. 34. 4. o.

6. Odium est subjective in concupiscibili. 1. q. 81. 2 ad 3. et 1 2. q. 23. 1. c. 2. et 2 4. c.

7. Bonum sub ratione boni non potest odiri, nec in universali, nec in particulari; sed verum et ens possunt odiri in particulari tripliciter, s. ut verum est causaliter et originaliter in ipsis rebus; vel ut est in cognitione ipsius hominis, vel ut est in intellectu alterius; non autem possunt odiri in universali. 1 2. q. 29. 5. o. et 2 2. q. 34. 1. o.

8. Sicut bonum est objectum amoris, sic et malum est objectum odii. 1 2. q. 29. 1. o.

9. Omne impediens a beatitudine debet odiri. 2 2. q. 26. 7 ad 1. et q. 34. 3 ad 1.

10. Nullus potest se odire, nisi per accidens, s. ratione objecti mali quod videtur bonum, vel e converso, et ratione sui quod videtur principale et non est. 1 2. q. 29. 4. o. et 2 2. q. 25. 7. o.

11. Dissonantia est causa odii, et convenientia est causa amoris. 1 2. q. 29. 1. 2. 5. c.

12. Odium convenientius ponitur oriri ex accidia quam ex ira; quia prius et directius oritur odium ex tristitia, ex qua etiam ira causatur. 2 2. q. 34. 6. o. et q. 153. 7 ad 2.

13. Deus non potest odiri secundum se, sed oditur a damnatis et malis, secundum effectus ejus, qui interdum eorum voluntati contrarian- tur. 1. q. 60. 5 ad 5. et 2 2. q. 13. 4. o. et 6 ad 2. et q. 34. 1. o.

14. Odium proximi est prius odio Dei; sed dilectio Dei est prior dilectione proximi. 2 2. q. 34. 6 ad 2.

15. Odium Dei est gravissimum omnium peccatorum, et est gravius quam infidelitas. 1 2. q. 73. 4 ad 3. et 2 2. q. 34. 2. o. et q. 39. 2 ad 3.

16. Odium Dei maxime est peccatum in Spiritum sanctum, secundum quod peccatum in Spiritum sanctum nominat aliquod genus speciale peccati; sed odium Dei non numeratur inter species ejus, quia est in omni specie ejus. 2 2. q. 34. 2 ad 1.

17. Deus odit peccatores inquantum non vult eis bonum vite æternæ; sed amat omnes creaturas, inquantum vult eis aliquod bonum. 1. q. 20. 2 ad 4. et q. 23. 3 ad 1.

OFFENSA Dei est infinita ex parte aversionis, sed est finita ex parte conversionis, et nostri actus. 1 2. q. 87. 4. c. ad 2. et III. q. 1. 2 ad 2.

1. OMNIA officia humana, pertinentia ad singulares personas, cum quibuscumque ordinibus angelorum similitudinem habeant, diriguntur per ultimum ordinem, inquantum participant virtutes superiorum; sed illa officia quæ ad multitudinem pertinent, diriguntur per principes vel archangelos; et ideo homo in prælatione constitutus illuminatur ab angelo inferiori, de his quæ ad statum personæ suæ pertinent, sed ab angelo

principio, de his quæ spectant ad regimen multitudinis. 1. q. 113. 2 ad 1.

2. Omnia officia humana, ex quibus homines licite victum lucrantur, sive manibus, sive pedibus, sive lingua fiant, intelliguntur sub opere manuali. 2 2. q. 187. 3. c.

3. Quilibet obligatur ad exequendum officium quod accepit. III. q. 67. 8. c.

Dicens officium in ecclesia, propter distributionem sicut propter principalem finem, peccat mortaliter, per simoniam, non autem si ut sunt sibi necessaria ad victum, vel quasi stipendium. 2 2. q. 100. 2 ad 2.

OFFUSCATIO lunæ non est propter interpositionem vel umbram alicujus rei, sed ex hoc quod est ultimum cælum; ideo convenit cum ultimo elemento, s. cum terra, nec unquam offuscatio lunæ removebitur. 1. q. 102. 1 ad 1.

1. OLEUM tantum olivarum proprie dicitur oleum; alii vero liquores dicuntur oleum per similitudinem tantum. III. q. 72. 2 ad 3.

2. Oleum significat gratiam et misericordiam Dei. 1 2. q. 102. 3 ad 1 et 3. et III. q. 72. 2. o.

OLFACIUS hominis non percipit nisi excellentias odorum, propter maximam humiditatem cerebri. 1. q. 91. 3 ad 1. et q. 115. 5 ad 1.

1. HOLOCAUSTUM est dare se totum Deo; ideo summe placet Deo. 2 2. q. 186. 3 ad 6. et 5 ad 1. 6. c. ad 3. et 7. c. et 8. c.

2. Holocaustum in lege veteri totum comburebatur, et offerebatur specialiter Deo, ob reverentiam majestatis, et amoris bonitatis ejus. 1 2. q. 102. 3 ad 8 et ad 10.

3. Inter omnia sacrificia holocaustum erat perfectissimum; secundum vero locum in sanctitate tenebat hostia pro peccato; tertium hostia pro gratiarum actione; quartum hostia ex voto, quia homo maxime obligatur Deo; primo propter ejus majestatem, secundo propter offensam, tertio propter beneficia recepta, quarto propter beneficia sperata; ideo de primo sacrificio nihil comedeatur; secundum comedeatur tantum a sacerdotibus in atrio, et ipsa die sacrificii; tertium comedeatur ubique in Hierusalem, ea die; quartum vero comedeatur etiam in crastino. 1 2. q. 102. 3 ad 10.

1. OMISSIO importat prætermissionem boni debiti, in ordine ad legem divinam vel humanam, vel in ordine ad proximum: primo modo opponitur justitiæ legali; secundo vero modo, justitiæ speciali. 2 2. q. 79. 3. c.

2. Omissio non requirit aliquem actum, sed consistit in sola negatione actus debiti. 1 2. q. 71. 5. o. et 2 2. q. 54. 2 ad 2. et q. 79. 3. o.

3. Omissio est voluntaria, quia est in potestate voluntatis, non autem per actum voluntatis. 1 2. q. 71. 5 ad 2.

4. Omissio pertinet ad actum exteriorem, et est effectus negligentiae, et opponitur justitiæ. 2 2. q. 54. 2 ad 2.

5. Omissio non habet rationem culpæ, nisi secundum quod opponitur præcepto affirmativo; ideo non est peccatum, tempore obligationis, quo iterato, iteratur peccatum. 1 2. q. 71. 5 ad 3. et q. 75. 2 ad 5. et 2 2. q. 79. 3 ad 3.

6. Omissio, ut opponitur iustitiæ legali, est generale peccatum; speciale vero, ut opponitur iustitiæ speciali. 2 2. q. 79. 3. o.

7. Omissio non est peccatum originale, sed est peccatum actuale. 2 2. q. 79. 3 ad 1.

8. Peccatum omissionis, et peccatum commissionis differunt specie materialiter, non autem formaliter. 1 2. q. 72. 6. o.

9. Omissioni debetur pœna damni, et pœna sensus, ratione radicis ex qua procedit, licet non necessario habeat actualem conversionem ad bonum commutabile. 2 2. q. 79. 4 ad 4.

10. Generale est omni sacramento, quod si omittatur aliquid de substantia sacramenti, oportet illud reiterari. 1. q. 38. 6. c.

1. OMNIPOTENTIA non potest communicari creaturæ. 2 2. q. 178. 1 ad 1. et III. q. 13. 1. c.

2. Filius Dei est omnipotens, et est æqualis Patri in omnipotentia. 1. q. 42. 6. o.

3. In anima Christi non fuit omnipotentia simpliciter, nec respectu motus creaturarum, nec respectu propriæ voluntatis, nec respectu proprii corporis. III. q. 13. o. et q. 21. 1 ad 1.

4. Omnipotentia Dei non excludit impossibilitatem et necessitatem a rebus. III. q. 25. 3 ad 4.

ONOCROTALUS est avis orientis, habens rostrum longum, et in faucibus habens folliculos, in quibus primo ponit cibum, et post horam ponit in ventrem, et significat avaros. 1 2. q. 102. 6 ad 1. co. 3.

1. OPERATIO non recipit speciem ab operante, sed a principio operationis. III. q. 19. 1 ad 3.

2. Omnis operatio, motus quidam dicitur. 1. q. 73. 2. c.

3. Operatio est ultima perfectio rei. 1. q. 73. 1. c. et 1 2. q. 3. 2. c.

4. Modus operandi cuiuslibet rei sequitur modum essendi ejus. 1. q. 89. 1. c.

5. Sicut unitas motus requirit unitatem termini, sic unitas operationis requirit unitatem objecti. 1. q. 58. 2. c.

6. Omnis operatio naturæ terminatur ad unum semper, et procedit vel ab uno principio intrinseco, s. a forma rei naturalis, vel ab agente extrinseco, ut in occultis operibus naturæ. 1 2. q. 95. 5. c.

7. Operatio suppositi non est de integritate unitatis ejus, sed sequitur eam. III. q. 19. 1 ad 4.

8. Ex quolibet uno particulari opere proprio probatur tota virtus agentis. III. q. 43. 4 ad 3.

9. Operatio est quasi medium inter operans et operatum; ideo dupliciter potest considerari, s. respectu operantis et respectu operati. 1. q. 38. 3. o.

10. Per opus manuale, in lege veteri, intelligitur omnis operatio licita pro victu. 2 2. q. 187. 3. c.

11. Nullum opus est acceptum Deo, nisi virtuosum. 2 2. q. 88. 2. c. ad 3.

12. Omnes operationes satisfactoriæ reducuntur ad tria, s. ad eleemosynam, jejunium, et orationem. 1 2. q. 108. 3 ad 4. et 4. c.

13. Operatio non attribuitur mobili, sed moventi. 1 2. q. 111. 2. c.

14. Nihil per se operatur, nisi subsistens. 1. q. 75. 2. 3. c. et III. q. 19. 1 ad 3. et q. 20. 1 ad 2.

15. Qualibet res est propter suam operationem; et operatio est finis cuiuslibet rei creatæ. 1. q. 65. 2. c. et q. 105. 5. c. et 1 2. q. 3. 2. c. et q. 49. 3. c. ad 3. et 4 ad 1. et III. q. 9. 1. c. ad 1. et q. 32. 4. c.

16. Operatio attribuitur hypostasi, ut operanti; naturæ autem, ut principio operationis. 2 2. q. 58. 2. c. et III. q. 19. 1 ad 3. et q. 20. 1 ad 2.

17. Omnis operatio corporis, vel est a naturali qualitate corporis, vel ab anima movente corpus. 1 2. q. 50. 1. c.

18. Opera hominis dicuntur viva, quæ sunt et sunt cum charitate; mortua vero dicuntur, quæ sunt sine charitate; sed opera mortificata dicuntur, quæ sunt cum charitate, et non sunt cum ea, propter sequens peccatum mortale. III. q. 89. 4. 5. 6. o.

19. Opus dicitur mortuum dupliciter, s. effective, ut peccatum, et privative, ut operatio sine gratia. III. q. 89. 6. c.

20. Sacramentum baptismi sine charitate est opus Dei, et non hominis, etiam in facto; ideo non est opus mortuum. III. q. 69. 10 ad 1.

21. Opera bona facta in charitate transeunt actu, et manent merito; ideo possunt mortificari. III. q. 89. 4 ad 1.

22. Peccatum mortale mortificat opera justa prius facta quoad meritum vitæ æternæ, non autem quoad remissionem culpæ, et quoad satisfactionem. III. q. 88. 1 ad 3.

23. Opera mortua sunt meritoria, non quidem proprie, id est, ex condigno; sed quasi similitudinarie, id est, ex congruo; et hoc respectu triplicis boni, s. consecutionis bonorum temporalium, dispositionis ad gratiam, et assuetudinis bonorum operum. III. q. 89. 6 ad 3.

24. Opera mortificata reviviscunt per poenitentiam, non autem opera mortua. III. q. 89. 5. 6. o.

1. OPINIO est actus intellectus declinantis in unam partem contradictionis, cum formidine alterius; unde opinio est quoddam debile et infirmum, secundum Philosophum. 1. q. 79. 9 ad 4. et 2 2. q. 1. 4. c. et q. 2. 1. c. et 9 ad 2. et q. 63. 3. c.

2. Opinio non potest esse de aliquo viso per sensum, vel per intellectum. 2 2. q. 1. 4. c.

3. Opiniones contradictoriarum non sunt contradictoriæ, sed sunt contrariæ. 1. q. 17. 4 ad 1 et ad 3. et 1 2. q. 53. 1. c. et q. 64. 3 ad 3. et q. 77. 2 ad 3.

4. Opinio multorum est vera, vel simpliciter, vel secundum partem. 1 2. q. 5. 3 ad 3.

5. Opinio et suspicio possunt esse veri et falsi; ideo non sunt virtutes intellectuales, quia illæ sunt tantum veri. 1 2. q. 55. 4. c. et q. 57. 2 ad 3. et 3 ad 1.

6. Aliquis potest simul habere scientiam veram, vel opinionem veram de uno contradictorio in habitu, et falsam de altero contradictorio in actu, vel e converso, non autem utramque simul in actu. 1. q. 47. 1 ad 3.

7. Habens malam opinionem de proximo, sine causa sufficienti, contemnit eum, et injuriatur ei. 2 2. q. 60. 3 ad 2. et 4. o.

1. **OPPOSITIO** in sui ratione includit distinctionem. i. q. 23. 3. c.

2. **Oppositio relationis** dupliciter differt ab aliis oppositionibus, quia semper unum aliorum oppositorum removet alterum, et semper unum est imperfectum respectu alterius, non autem in relativis. i. q. 40. 2 ad 3.

3. Nulla oppositio est in divinis præter oppositionem relativam. i. q. 40. 1 ad 4.

4. Opposita possunt prædicari de eodem, secundum diversa, non autem secundum idem. iii. q. 16. 4 ad 1.

5. Quot modis dicitur unum oppositorum, tot modis dicitur et reliquum. 2 2. q. 92. 2 ad 1.

6. **Cognitio unius oppositi** non tollitur per cognitionem alterius oppositi, sed magis juvatur. i. q. 14. 10. c. et 2 2. principio.

OPPROBRIUM seu vituperium est testimonium de defectu alicujus, et præcipue secundum aliquam culpam. 2 2. q. 144. 3. c.

OPTIMO opponitur **PESSIMO**, secundum Philosophum. 2 2. q. 34. 2. c. et 4. a. 2.

1. **OPUS** creationis mundi est quoad esse; opus autem distinctionis est quoad virtutes in communi; sed opus ornatus est quoad specialia, vel extrinseca. i. q. 65. principio. et q. 70. 1. c. et q. 74. 1. o.

2. **Opus creationis** fuit ante omnem diem naturæ, non autem tempore, secundum Augustinum; secundum autem alios, etiam tempore. i. q. 74. 1 ad 2.

1. **ORATIO** est actus rationis practicæ, s. quia est vel petitio decentium a Deo, vel ascensus mentis in Deum. 2 2. q. 83. 1. o. et 3 ad 1. et iii. q. 21. 1. c. ad 3. et 2. o.

2. **Oratio** est actus virtutis, s. latræ, non autem est actus doni intellectus. 2 2. q. 83. 3. o. et 15. c.

3. **Oratio** est quodammodo desiderii nostri interpres apud Deum. 2 2. q. 83. 1 ad 1. et 3. c. ad 2. et 9. c. principio.

4. **Oratio** necessaria est post baptismum, propter impugnantia interius et exterius. iii. q. 39. 5. c. fi.

5. **Oratio** est in præcepto religionis, quoad ipsum petere; sed quoad recte aliquid desiderare, cadit sub præcepto charitatis. 2 2. q. 83. 3 ad 2.

6. **Conveniens** est orare; et triplex error circa orationem reprobatur, s. ponentium quod res humanæ non reguntur divina providentia, et ponentium omnia etiam in rebus humanis ex necessitate contingere, sive ex immutabilitate divinæ providentiæ, sive ex necessitate stellarum, sive ex connexionne causarum; et ponentium dispositionem divinæ providentiæ variabilem esse. i. q. 22. 2. c. et 2 2. q. 83. 2. o.

7. **Error quintuplex** circa orationem reprobatur. i. q. 22. 2. c.

8. **Partes integrales orationis** secundum Apostolum sunt quatuor, s. obsecratio, oratio, postulatio, et gratiarum actio; vel laus Dei, et supplicatio, secundum Ambrosium; partes vero ejus subjectivæ, i. species ejus sunt tres, s. supplicatio, postulatio et insinuatio. 2 2. q. 83. 17. o.

9. **Oratio tam privata quam publica** debet esse vocalis, quadruplici ratione, s. ut homo excitet seipsum ad devote orandum; ut intentionem custodiat ne mens evagetur; ut ex quadam redundantia ab anima in corpus ex vehementi affectione inconsiderate mens in fletus, suspiria, jubilos et voces prorumpat; ut quasi ad redditionem debiti homo Deo serviat, secundum illud totum quod ex Deo habet, id est, non solum mente, sed etiam corpore; quod præcipue competit orationi, secundum quod est satisfactoria. 2 2. q. 83. 12. o.

10. **Oratio** debet continuari, quamdiu devotio potest conservari. 2 2. q. 83. 14. o.

11. **Oratio** debet semper durare, secundum virtutem, non autem secundum essentiam. 2 2. q. 83. 14. o.

12. **Fides**, spes et charitas præexiguntur orationi, ratione propria orationis, et ratione latræ. 2 2. q. 83. 15. c.

13. **Oratio** est meritoria, si ex charitate fiat. 2 2. q. 83. 7 ad 2. et 15. o.

14. **Oratio** semper habet efficaciam impetrandi, si habeat quatuor condiciones, s. si fiat pie, ad salutem, pro se, et perseveranter. 2 2. q. 83. 7 ad 2. et 15 ad 2. et 16. c.

15. **Conditio quadruplex** necessaria in qualibet oratione, scilicet elevatio mentis in Deum, fiducia impetrandi, gratiarum actio, et petitio. 2 2. q. 83. 17. c.

16. **Oratio** debet habere septem condiciones, s. quod sit perfecta, humilis, continua, devota, vigilans, instans et charitativa. 2 2. q. 83. 15. c.

17. **Omnes orationes Ecclesiæ** habent quatuor, s. invocationem Dei, commemorationem beneficii Dei, petitionem et obsecrationem. 2 2. q. 83. 17. c.

18. **Oratio** non exauditur, quando orans, vel ille pro quo oratur, vel ipsa petitio, non placent exauditori. 2 2. q. 83. 15 ad 2.

19. **Oratio** malorum exauditur, et fructuosa est, vel propter devotionem eorum pro quibus fit, vel inquantum fit in persona Ecclesiæ. iii. q. 82. 6. c. et 7 ad 3.

20. **Oratio** peccatoris, inquantum ex desiderio naturæ fit, exauditur ex misericordia Dei, et non ex merito peccatoris, non autem inquantum peccator, nisi ad vindictam. 2 2. q. 83. 16. o. et q. 178. 2 ad 1.

21. **Oratio** petentis contra salutem, vel contra gloriam Dei, magis exauditur non obtinendo quam si obtineret quod petitur. 2 2. q. 83. 15 ad 2 et 16. c.

22. **Effectus orationis** triplex, s. meritum, impetratio et spiritalis reformatio mentis. 2 2. q. 83. 13. 15. c.

23. **Per orationem** appropinquamus Deo. 2 2. q. 83. 1 ad 2.

24. **Oratio** præeminet aliis actibus virtutis religionis post devotionem, quia religio per orationem movet intellectum hominis in Deum, et tradit homo mentem suam Deo, subijciendo sibi eam per reverentiam, et præsentando eam Deo. 2 2. q. 83. 3 ad 1. et ad 3.

25. **Oratio** fit ad excitandum affectum nostrum,

non autem ad docendum Deum. 22. q. 83. 2. o. et 9 ad 5. et 12. c. ad 1. et q. 83. 1. c.

26. Oratio fit, non quidem ad mutandum dispositionem divinæ providentiæ, sed ad impetrandum quod Deus disposuit. 1. q. 23. 8. c. et 22. q. 83. 2. o.

27. Orationes fiunt in horis canonicis, ad salutem Ecclesiæ, ut avertatur ira Dei a populo, et ut orantes sint quasi precibus dimicantes, et quasi divinæ sententiæ resistentes. 22. q. 83. 1. 4. o.

28. Oratio principaliter innititur charitati quoad efficaciam merendi; fidei vero, quoad efficaciam impetrandi. 22. q. 83. 15 ad 3.

29. Oratio ordinatur ad duo, s. ad objectum proprium, id est, ad id quod petitur, et ad finem, id est, ad vitam æternam; ideo habet duplicem efficaciam, scilicet efficaciam impetrandi, respectu primi, et efficaciam merendi, respectu secundi; primum pertinet ad misericordiam vel liberalitatem, secundum vero ad iustitiam. 22. q. 83. 15 ad 2. et 16 ad 2. et q. 178. 2 ad 1.

30. Qui non attendit vel non intelligit orationem, habet quidem meritum, non autem consolationem. 22. q. 83. 13. c.

31. Ex virtute orationis Christi baptismus habet meritum regni cælestis. III. q. 39. 5. c. n.

32. In oratione peti debent aliqua determinata, propter attentionem et cognitionem nostri desiderii, et ut ferventius fiat. 22. q. 83. 5. o.

33. Nihil debemus petere in oratione, nisi in ordine ad beatitudinem. 22. q. 17. 2 ad 2. et q. 83. 4. 5. c. et 6. o.

34. Temporalia possunt peti in oratione, sicut et desiderari, non quidem principaliter, sed ut necessaria. 22. q. 83. 6. o.

35. Hoc præcipue petendum est in oratione, ut Deo uniamur. 22. q. 83. 1 ad 2.

36. Orare non convenit personis divinis, quia non habent superiorem, nec distinguuntur in essentia, ratione cuius fit oratio. 22. q. 83. 10. o.

37. Orare est proprium rationalis creaturæ, ideo non convenit brutis. 22. q. 83. 10. o.

38. Sancti in patria orant pro nobis, non autem pro se. 22. q. 83. 11. o.

39. Oratio proprie fit ad Deum tantum, ut a quo debet expectari quod petitur; ad sanctos autem fit deprecatio. 22. q. 83. 4. o.

40. Oratio soli Deo porrigitur, ut per eum implenda, sanctis vero et angelis et hominibus ut per eos impetranda suis meritis et precibus, et non ut Deus eas per eos cognoscat. 22. q. 83. 4. o.

41. Oratio non debet fieri ad sanctos qui sunt in purgatorio, vel in hoc mundo, sed tantum supplicatio, vel petitio. 22. q. 83. 4 ad 3. et 11 ad 3.

42. Utile est orare sanctos inferiores triplici ratione, licet superiores sint plus accepti Deo, s. primo ex hoc, quod aliquis quandoque maiorem habet devotionem ad sanctum minorem quam ad sanctum maiorem; ex devotione autem maxime dependet orationis effectus; secundo propter fastidium tollendum, quia assiduitas unius rei fastidium parit, et per hoc quod diversos sanctos oramus, quasi in singulis novus fervor excitatur; tertio quia quibusdam sanctis

datum est in aliquibus specialibus causis præcipue patrocinari, sicut sancto Antonio, ad ignem infernalem; quarto ut omnibus honor debitus exhibeatur a nobis; quinto quia plurium orationibus aliquando impetratur, quod unus oratione non impetraretur. 22. q. 83. 11 ad 4.

43. Sancti orantur nominibus propriis propter tria, s. quia hoc meruerunt, plus nobis innotescunt, et propter fidem resurrectionis insinuandam. 22. q. 83. 11 ad 5.

44. Sancti cognoscunt in verbo orationes nostras ad eos, etiam mentales, sicut et omnia alia quæ ad eos pertinent. 1. q. 107. 1 ad 3. et 22. q. 83. 4 ad 2. et III. q. 10. 2. c.

45. Quilibet debet orare, et desiderare bona pro aliis, sicut et pro se. 22. q. 83. 7. o. et III. q. 21. 3 ad 3.

46. Quilibet tenetur orare in communi pro suis inimicis, non autem in speciali, nisi in aliquo casu speciali, sicut in necessitatis articulo. 22. q. 83. 8. o.

47. Orandum est pro omni peccatore viatore, ut convertatur, et pro iustis ut perseverent, triplici ratione, s. quia multorum preces facilius exaudiuntur; ut ex multis gratia agatur Deo de beneficiis, quæ conferuntur iustis, quæ etiam in utilitatem multorum vergunt; ut majores non superbiant, dum considerant se minorum suffragiis indigere; sed non impetratur, nisi pro prædestinatis. 22. q. 31. 2 ad 1. et q. 83. 7 ad 3.

48. Orandum est pro infidelibus, licet non pro eis, nisi convertantur. 22. q. 31. 2 ad 1.

49. Christus oravit secundum humanitatem tantum, triplici ratione, scilicet ut ostenderet se esse hominem, propter exemplum, et quod esset a Deo. 22. q. 83. 10 ad 1. et III. q. 13. 4 ad 3. et q. 21. 1. o. et 2. c. et q. 43. 2 ad 2. et q. 53. 4 ad 2.

50. Oratio Christi pertinet ad sacerdotium ejus. III. q. 22. 4 ad 1.

51. Oratio Christi quoad objectum fuit sensualitatis, non autem quoad actum. III. q. 21. 2. o. et 4. c. ad 4.

52. Christus oravit pro se, et pro nobis, quoad bona corporis; sed quoad bona spiritualia, oravit pro nobis, non autem pro se. III. q. 21. 3. o. et q. 22. 4 ad 1.

53. Christus dupliciter oravit pro se, scilicet exprimendo effectum sensualitatis, vel voluntatis ut natura, quoad passionem transferendam, et secundum rationem quoad gloriam corporis; et sic omnis oratio ejus pro se et pro nobis et voluntas impleta est, non autem primo modo. III. q. 21. 3. 4. o.

54. Oratio dominica exponitur. 22. q. 83. 9. o.

55. Petitiones orationis dominicæ sunt septem secundum Matthæum, s. sanctificetur, etc. Sed secundum Lucam, sunt quinque. 22. q. 83. 9 ad 4. et ad 5.

56. Oratio dominica est perfectissima, quia continet omnia desideranda, et ordinem eorum, et informat omnes affectus. 22. q. 83. 9. c. princ.

57. Non oportet uti tantum verbis orationis dominicæ, sed oportet intendere tantum ad ea impetranda, quæ in ipsa continentur. 22. q. 83. 14 ad 3.

58. Non parcens, vel non habens peccatum, non peccat, dicendo orationem dominicam, quia dicitur in persona Ecclesiae. 2 2. quæst. 83. 16 ad 3.

59. Oratio dominica valet ad remissionem culpæ venialis et mortalis. 1 2. q. 74. 8 ad 6.

60. Oratio vocalis est quantitas discreta. III. q. 60. 8. o.

61. Sancti non omnia cognoscunt, cum essentiam Dei non comprehendant, in Verbo autem cognoscunt quæ ad nos spectant, et per consequens nostras orationes. Suppl. q. 72. 1. c.

62. Sanctos interpellare debemus ad orandum pro nobis. Suppl. q. 72. 2. o.

63. Sancti semper Deum suis precibus exorant, nisi ex parte nostra impediuntur. Suppl. q. 72. 3. c.

1. Omnis ordinatio est rationis. 2 2. q. 58. 4 ad 2. et q. 83. 1. c. et q. 88. 1. c.

2. Ad hoc quod aliqua sint ordinata, duo requiruntur, s. ordo ad debitum finem, et proportio ad ipsum finem. 1 2. q. 102. 1. c.

3. Totum quod est homo et totum quod potest, et quod habet, est ordinandum in Deum. 1 2. q. 21. 4 ad 3.

4. Ordinare et judicare alios est tantum prælatorum; sed ordinare actus proprios convenit cuilibet homini. 2 2. q. 45. 5 ad 2.

1. ORDO in ratione sua includit tria, s. rationem prioris et posterioris, distinctionem et originem. 2 2. q. 26. 1. c. et 6. c. fi.

2. Ordo semper dicitur respectu principii. 1. q. 21. 3. c. et q. 42. 3. c.

3. Ubiunque est aliquod principium, oportet quod sit aliquis ordo, quia ordo includit in se aliquem modum prioris et posterioris, quæ dicuntur secundum relationem ad aliquod principium. 2 2. q. 26. 1. c. et 6. c. fi.

4. Ordo finium est secundum ordinem agentium, quia omne agens ordinat effectum suum ad aliquem finem. 1 2. q. 109. 6. c.

5. Sicut ordo rationis rectæ est ab homine, sic ordo naturæ est a Deo. 2 2. q. 154. 12 ad 1.

6. Ordo tot modis dicitur, quot modis et principium, s. secundum situm, secundum intellectum et secundum singulas quatuor causas. 1. q. 21. 3. c. et q. 42. 3. c.

7. Ordo duplex, s. ordo verus et ordo imaginarius. III. q. 28. 3 ad 1.

8. Ordo duplex, scilicet ordo formæ et ordo materiæ. III. q. 62. 6 ad 3. et q. 78. 4. c.

9. Ordo dicitur dupliciter, scilicet relatio et gradus faciens eam. 1. q. 108. 2 ad 1.

10. In rebus est ordo duplex, scilicet a principio et ad finem. III. q. 6. 1 ad 1.

11. Ordo universi duplex, s. ordo creaturarum ad invicem, et ordo creaturarum ad Deum. 1. q. 21. 1 ad 3. et q. 47. 3. c. et q. 103. 2 ad 3. et 1 2. q. 111. 5 ad 1. et 2 2. q. 39. 2 ad 2.

12. Ordo duplex, s. ordo naturæ, et ordo temporis seu generationis. 1 2. q. 62. 4. c. et q. 83. 3 ad 2. et III. q. 6. 1. c.

13. Ordo naturæ duplex, s. via generationis et temporis, in causa materiali, ab imperfecto ad perfectum, et in via perfectionis et intentionis in

aliis causis, a perfecto ad imperfectum. 1. q. 85. 3 ad 1.

14. In divinis est ordo naturæ secundum originem, sine prioritate, secundum quod una persona est ab alia. 1. q. 42. 3. o.

15. Ordo naturæ in divinis non est ex hoc quod natura ordinetur, sed quia ibi est ordo secundum naturalem originem. 1. q. 42. 3 ad 3.

16. Ordo originis in divinis melius nominatur ordo naturæ quam ordo essentiæ, quia natura importat rationem principii, non autem essentia. 1. q. 42. 3 ad 4.

17. Ordo in divinis significat notionem originis in communi, non autem in speciali. 1. q. 42. 3 ad 1.

18. Homo subditur triplici ordini, s. rationis, hominis gubernantis temporaliter vel spiritualiter, et Dei. 1 2. q. 72. 4. c. et q. 87. 1. c. et ad 3. et 3. c.

19. Quicquid est contra secundum ordinem, est contra primum et tertium; et quicquid est contra primum, est contra tertium, et non e converso; quia primus includit secundum et excedit eum, et tertius utrumque. 1 2. q. 71. 4. o.

20. Peccatum est contra hos tres ordines. Ideo punitur triplici pœna, scilicet remorsu conscientiæ, pœna humana et pœna divina. 1 2. q. 72. 4. o. et q. 87. 1. c. et ad 3. et 3. c.

21. Ordo in populo quadruplex, s. principum ad cives, civium ad invicem, ad extraneos et ad domesticos. 1 2. q. 104. 4. c.

22. Omnes ordines civitatum reducuntur ad tres ordines, s. ad supremos, id est, ad optimates, ad infimos, id est, ad vulgus, et ad medios, id est, ad honorabiles. 1. q. 108. 2. o.

23. Nullus ordo potest conferri nisi ab episcopo, præter quatuor ordines minores, de licentia pape, a solo sacerdote. III. q. 65. 3 ad 2.

24. Ea quæ sunt ordinis non possunt committi, nisi habenti ordinem. 2 2. q. 187. 1. c.

25. Deus potest auferre ordinem collatum, non autem episcopus, quia non est minister auferendi, sicut conferendi. Neo dedit ordinem, sed Deus. III. q. 82. 8. c. et ad 2.

26. In sacramento ordinis confertur excellentia potestatis in divinis ministeriis. III. q. 84. 4. c.

27. Omnis ordo, inquantum sacramentum, ordinatur ad eucharistiam, non autem inquantum est officium quoddam. 2 2. q. 40. 2. c.

28. Festa præcipua, in quibus episcopi dant quatuor ordines minores, pertinent ad diem dominicum. III. q. 83. 2 ad 3.

29. Omnes minores ordines possunt simul eodem die dari, non autem duo ordines sacri, nec unus ordo minor cum ordine sacro. III. q. 65. 3 ad 2.

30. Servus ordinatus, sciente domino ejus, et non reclamante, fit ingenuus; si vero dominus nesciat, episcopus vel præsentans eum scienter, tenentur domino in duplum; si autem nesciant, redigetur in servitutem, nisi possit se redimere. 2 2. q. 189. 5. c.

31. Ordo fratrum prædicatorum habet cautissimam et securissimam formam profitendi. 2 2. q. 186. 9 ad 1.

32. Oportuit in Ecclesia ordinem aliquem sacram esse, quo quidam aliis, ad illorum et non sui utilitatem, præficerentur. Suppl. q. 34. 1. o.

33. Ordo signaculum quoddam Ecclesiæ est, per quod spiritualis potestas impenditur ordinato. Suppl. q. 34. 2. o.

34. Cum in susceptione ordinis quædam consecratio homini exhibeatur, per visibilia signa, constat ordinem esse sacramentum. Suppl. q. 34. 3. o.

35. Conveniens forma hujus sacramenti est, qua Ecclesia utitur. Suppl. q. 34. 4. o.

36. Specialem oportet esse materiam hujus sacramenti, sicut et aliorum sacramentorum. Suppl. q. 34. 5. c.

37. In sacramento ordinis, quo homo ad aliorum sacramentorum dispensationem ordinatur, necesse est conferri gratiam gratum facientem. Suppl. q. 35. 1. o.

38. In omnibus ordinibus imprimitur character. Suppl. q. 35. 2. c.

39. Character ordinis præsupponit characterem baptismi, qui janua est omnium sacramentorum. Suppl. q. 35. 3. o.

40. Quanquam maxime conveniens sit, ut qui ordinem suscipiunt sint confirmati, hoc tamen necessarium non est. Suppl. q. 35. 4. c.

41. Non oportet ut qui majores ordines susceperunt, minores prius habuerint, quanquam Ecclesia sic ordinate ordines conferri statuerit, ut prius minores, deinde majores suscipiantur. Suppl. q. 35. 5. o.

42. Bonitas vitæ ac conscientie nitor necessaria sunt ex divino præcepto suscipientibus ordines sacros, non tamen de necessitate sunt sacramenti. Suppl. q. 36. 1. c.

43. Ea tantum scire oportet ordinatos, quæ ad ordinis suscepti executionem conducant. Suppl. q. 36. 2. o.

44. Non consequitur aliquis ex merito vitæ aliquem ordinis gradum. Suppl. q. 36. 3. c.

45. Infidelitatis criminis reus est quicumque indignum ad sacros promoverit ordines. Suppl. q. 36. 4. o.

46. Mortaliter peccat quicumque in peccato mortali existens sacros exequitur ordines, nisi hoc ex necessitate faceret. Suppl. q. 36. 5. c.

47. Non unum, sed plures oportuit in Ecclesia sacros ordines esse. Suppl. q. 37. 1. c.

48. Septem sunt ordines, videlicet sacerdotium, diaconatus, subdiaconatus, acolythorum, lectorum, exorcistarum et ostiariorum. Suppl. q. 37. 2. c.

49. Tres tantum sunt sacri ordines, sacerdotium, diaconatus et subdiaconatus. Suppl. q. 37. 3. o.

50. Conveniens singulis sacris ordinibus assignatus est actus, sacerdoti videlicet baptizare, confirmare et a peccatis absolvere, diacono vero legere evangelium, etc. Suppl. q. 37. 4. c.

51. In ipsa calicis datione sub certa verborum forma imprimitur sacerdotalis character. Suppl. q. 37. 5. o.

52. Ad episcopos tantum pertinet omnes sacros conferre ordines, sicut ad eos etiam solos spectat confirmare et virgines consecrare. Suppl. q. 38. 1. c.

53. Possunt episcopi hæretici et ab Ecclesia præcisi sacros conferre ordines, sicut et cætera sacramenta; ordinati tamen ab illis nullam susceptorum ordinum executionem suscipiunt, nec gratiam. Suppl. q. 38. 2. o.

54. Mulieres cum statum subjectionis habeant, sacramentum ordinis nequaquam suscipere possunt. Suppl. q. 39. 1. c.

55. Pueri carentes rationis usu non nisi ex Ecclesiæ statuto impediuntur, ne sacros suscipiant ordines, quos tamen suscipiunt ex vi sacramenti. Suppl. q. 39. 2. o.

56. Servi non possunt ad sacros promoveri ordines, quos tamen suscipiunt, si eis adferantur. Suppl. q. 39. 3. c.

57. Homicidæ a sacris arcentur ordinibus ex Ecclesiæ præcepto, non autem necessitate aliqua sacramenti. Suppl. q. 39. 4. o.

58. Illegitime nati impediuntur a suscipiendis ordinibus, præcepti potius quam sacramenti necessitate. Suppl. q. 39. 5. c.

59. Mutilati aliquo membro notabilis infamiae, vel quod ordinis executionem impediatur, arcentur a sacris ordinibus. Suppl. q. 39. 6. o.

60. Conveniens est ut qui sacros suscipiunt ordines tonsuram deferant. Suppl. q. 40. 1. c.

61. Corona non est ordo, sed ad ipsum potius ordinatur. Suppl. q. 40. 2. o.

62. Clerici suscipientes coronam, non renunciant patrimonio et aliis temporalibus rebus. Suppl. q. 40. 3. c.

63. Oportuit in Ecclesia supra sacerdotalem ordinem, episcopi potestatem esse, a qua sacerdos jurisdictionem susciperet. Suppl. quæst. 40. 4. o.

64. Episcopatus non est ordo, nisi secundum quod ordo officium quoddam est ad sacras actiones. Suppl. q. 40. 5. o.

65. Supra episcopos in Ecclesia est superior summi pontificis et papæ potestas, quamquam episcopi omnes æquales sint, quoad ea quæ ad episcopalem ordinem spectant. Suppl. q. 40. 6. c.

66. Omnibus Ecclesiæ ministris ad divina exequenda officia, variae ac multiplices aptatæ sunt vestes, prout unicuique convenire judicavit Ecclesia, a Spiritu sancto edocta. Suppl. q. 40. 7. c.

67. Sacer ordo apud Græcos et alios orientales impedit matrimonium contrahendum, non autem jam contracti matrimonii usum; apud vero occidentales tollit contractum, et contrahendum. Suppl. q. 53. 3. o.

68. Vir absque uxoris consensu ad sacros ordines accedens, illos suscipit quamquam ordinis executione careat, quam tamen suscipit uxoris consensu vel morte. Suppl. q. 53. 4. c.

1. PHILOSOPHUS dicit, neque fistulas ad disciplinam esse adducendum, neque aliquod aliud artificiale organum, puta citharam, et si quid tale alterum est; sed quæcumque faciunt auditores bonos. 22. q. 91. 2 ad 4.

2. Organis vel instrumentis musicis non est utendum in Ecclesia, quia hujusmodi musica magis animum movent ad corporalem delectationem, quam per ea formetur interius bona dispositio; et ideo subtrahuntur in Ecclesia instrumenta mu-

sica, ut a corporalibus retrahantur, divinis laudibus mancipati. 22. q. 91. 2 ad 4.

3. In veteri autem Testamento usus erat talium instrumentorum, tum quia populus erat magis durus et carnalis; unde erat per huiusmodi instrumenta provocandus, sicut et per promissiones terrenas; tum etiam quia huiusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant. 22. q. 91. 2 ad 4. fi.

1. ORIGENES erravit, sequendo opiniones philosophorum antiquorum; ideo, secundum eum, angeli sunt corporei. I. q. 32. 1 ad 1. et q. 51. 1 ad 1. et 12. q. 5. 4. c.

2. Origenes fuit fons Arianorum. I. q. 34. 1. c. ad 1.

3. Origenes et Arius dicunt quod verbum in divinis dicitur tantum metaphorice, et non proprie. I. q. 34. 1 ad 1.

1. ORIGO non significatur ut aliquid intrinsecum, sed ut via a re ad rem; ideo non potest esse primum distinctivum personarum in divinis. I. q. 40. 2. o.

2. Ordo originis dupliciter convenit Deo, s. respectu creaturarum et respectu personarum divinarum. I. q. 41. 1 ad 1.

3. Omnis origo designatur per aliquem actum. I. q. 41. 1 ad 1.

1. ORNATUS exterior est indicium conditionis humane: ideo excessus, et defectus, et medium ejus reducuntur ad virtutem veritatis. 22. q. 169. 1 ad 3.

2. In ornatu et aliis exterioribus non est peccatum secundum se, sed ex inordinato usu, s. vel contra consuetudinem, vel ex intentione vanæ gloriæ, vel mollitiæ, vel sollicitudinis, vel negligentiae, contra quæ est triplex virtus, scilicet humilitas, per se sufficientia et simplicitas. 22. q. 169. 1. o. et q. 187. 6. c.

3. Mulier vel vir ornans se, ut provocet alios ad concupiscentiam, peccat mortaliter; non autem semper si ornet se ex levitate vel vanitate propter jactantiam. 22. q. 169. 2. c.

4. Mulier potest ornare se licite, ut placeat viro suo; non autem mulieres quæ non habent virum, nec volunt habere, nec sunt in statu habendi. 22. q. 169. 2. o.

5. Ornatus pretiosarum vestium in ministris altaris, vel in constitutis in dignitate, non est peccatum, quia fit ad gloriam Dei, et non ad gloriam ipsorum. 22. q. 169. 1 ad 2.

6. Ars eorum quibus homo potest bene et male uti, est licita, ut ars faciens ornatus, nisi forte inveniendos superflua et curiosa. 22. q. 169. 2 ad 4.

7. Expositio litteralis, figuralis et moralis octuplicis ornatus pontificis legalis, et quadruplicis ornatus sacerdotum. 12. q. 102. 4 ad 9.

OSCULUM, secundum quod fit principaliter causa libidinis, est peccatum mortale, si sit de mortali ex genere suo; non autem si sit de veniali secundum suum genus. 12. q. 74. 10. o. et q. 108. 3 ad 2. et 22. q. 154. 4. c.

OSSE propheta excusatur a fornicatione, quia debuit obedire præcepto Dei. 12. q. 94. 5 ad 2. et q. 100. 8 ad 3. et 22. q. 104. 4 ad 3. et q. 154. 2 ad 2.

1. Ovis habet quatuor utilitates, s. quia immolatur, pascit, lac et lanam dat; ideo furans ovem, quatuor reddit. 12. q. 105. 2 ad 9.

2. Oves et hircos Ægypti colebant, quia dæmones in eorum figura apparebant. 12. q. 102. 3 ad 2.

Oza erat tantum levita; ideo percussit eum Deus, quia tetigit arcam, quod solis sacerdotibus licebat. 22. q. 33. 4 ad 1.

P

PACTUM cum dæmonibus initum, expressum vel tacitum prohibetur primo præcepto Decalogi. 22. q. 122. 2 ad 3. et 3. 4. c.

1. Corpus dicitur palpabile ex duobus, scilicet ex qualitatibus tangibilibus, et quod resistat tangenti; primum deficit ipsis caelis, secundum aeri. III. q. 54. 2 ad 2.

2. Omne palpabile est corruptibile per naturam, licet sit incorruptibile per gloriam. III. q. 54. 2 ad 2.

Conversio panum et multiplicatio eorum facta per Christum fuit per additionem materiæ noviter creatæ. I. q. 92. 3 ad 1. et III. q. 44. 4 ad 4.

1. PAPA habet plenitudinem pontificalis potestatis, sicut rex in regno; sed episcopi assumuntur in partem sollicitudinis, quasi iudices singulis civitatibus præpositi. I. q. 112. 2 ad 2. et 22. q. 89. 9 ad 3. et III. q. 72. 11 ad 1.

2. Papa potest abolere infamiam juris, sed dicitur non posse, quia aliquando non expedit; vel intelligitur non posse, loquendo de infamia facti, vel loquitur de infamia irrogata per iudicem civilem, sicut dicit Gratianus. 22. q. 68. 4 ad 3.

3. Erroneum est dicere papam vicarium Christi non habere universalis Ecclesiæ primatum. I. q. 112. 2 ad 2. fi.

4. Leo papa propria sponte se subdidit iudicio imperatoris, et Christus hominibus. 22. q. 64. 5 ad 2. et q. 67. 1 ad 2.

PARABOLA est sententia habens obscuram similitudinem. I. q. 1. 10 c. ad 3.

1. PARADISUS triplex, s. terrestris, cælestis et spiritualis, id est, visio Dei. I. q. 102. 1. b. et 22. q. 175. 3 ad 4. et III. q. 52. 4 ad 3.

2. Paradisus terrestris est locus corporeus in oriente, ut in nobilissimo loco, et interpretatur ortus. I. q. 102. 1. o. et 22. q. 85. 3 ad 3.

3. Et est locus conveniens habitationi humane, quia habet aerem temperatum et tenuissimum, et plantas semper floridas. I. q. 102. 2. o. et 4. c.

4. Et est vicinus terra, secundum situm: sed dicitur pertingere ad globum lunæ, secundum similitudinem, quia in eo est perpetua temperies aeris. I. q. 102. 1 ad 1.

5. Eva facta est in eo, sicut etiam fuissent filii, nisi parentes peccassent; non autem Adam factus est in eo, sed postea positus est in eo. I. q. 102. 4. o.

6. Animalia bruta non habitant ibi, sed dispositione Dei adducta sunt ad Adam in paradiso; serpens vero operatione diaboli. I. q. 102. 2 ad 2.

7. Adam convenienter est ejectus de eo, propter peccatum. 22. q. 164. 2. o.

8. Per peccatum hominis clausa est janua paradisi terrestris, in signum clausionis januae paradisi caelestis. III. q. 49. 5. c.

9. Paradisus terrestris non est frustra post peccatum hominis, quia ostendit bonitatem Dei, et damnum peccati primi hominis. I. q. 102. 2 ad 3. et 2 2. q. 164. 2 ad 4.

10. Paradisus terrestris non potest adiri propter impedimenta montium, vel marium, vel aestuantis regionis: ideo non potest a nobis cognosci, nisi per revelationem Scripturae. I. q. 102. 1 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 164. 2 ad 5.

PARASCORVE. Tunc non consecratur Eucharistia, quia significat passionem Christi, quae tunc celebratur; tamen a sacerdote sumitur corpus Christi sine sanguine, propter periculum ne effunderetur, si reservaretur. III. q. 83. 2 ad 2.

1. PARS. Partes sunt in quas materialiter dividitur totum. III. q. 90. 1. c.

2. Pars triplex, s. integralis, subjectiva et potentialis; et similiter totum triplex, s. integrale, universale et potestativum. I. q. 76. 8. c. et q. 77. 1 ad 1. et 1 2. q. 54. 4 ad 2. et 2 2. q. 48. c. et q. 80. c. et q. 120. 2. c. et q. 123. et q. 143. c. et III. q. 90. 2. 3. c.

3. Partes subjectivae non sunt de perfectione totius universalis; sed est perfecte in qualibet ejus parte perfecta ratio ejus simul et aequaliter. III. q. 90. 3. c.

4. Pars integralis duplex, s. essentialis et quantitativa. I. q. 8. 2 ad 3. et III. q. 90. 2. c.

5. Partes essentialiter naturaliter sunt materia et forma; sed logicae sunt genus et differentia. III. q. 90. 2. c.

6. Partes speciei dicuntur, inquantum participant formam et proprietates speciei; sed dicuntur partes materiae, inquantum sunt ex materia: ideo sunt eadem secundum rem, et differunt ratione. I. q. 119. 1 ad 2.

7. Partes ut speciei semper manent, sed ut materiae, semper fluunt et refluunt. I. q. 119. 1 ad 2.

8. Partes quantitatis sunt partes materiae. III. q. 90. 2. c.

9. Ubicumque est multitudo ex parte materiae ibi est ratio partium. III. q. 90. 1. c.

10. Aliqui per partem speciei, vel per carnem secundum speciem, intellexerunt id, quod primo accipit speciem humanam, quod sumitur a generante, et hoc dicunt semper manere. I. q. 119. 1 ad 2.

11. Sed hoc est contra intentionem Philosophi dicentis, quod sicut in unoquoque habentium speciem in materia, ita et in carne, hoc est secundum speciem, et illud secundum materiam. I. q. 119. 1 ad 2.

12. Omnis pars est propter totum, et quolibet individuum est propter suam speciem. I. q. 65. 2. c. et q. 70. 2. c. et 1 2. q. 90. 2. c. et 2 2. q. 62. 2. 5. c. et q. 65. 1. c.

13. Omnis pars est propter suum actum; et pars ignobilior est propter partem nobiliorem; sicut sensus propter intellectum, et pulmo propter cor, et omnes partes sunt propter perfectionem totius, sicut et materia propter formam;

partes enim sunt quasi materia totius. I. q. 65. 2. c. et q. 70. 2. c.

14. Una pars est in potentia ad aliam, sicut materia ad formam; vel omnes partes sunt in potentia respectu totius. I. q. 3. 7. c.

15. Bonum totius est finis cujuslibet partium ejus; et bonum commune est finis singularum personarum in communitate. 2 2. q. 58. 9 ad 3. et q. 65. 1. c.

16. Bonitas cujuslibet partis est in proportionem ad suum totum; nec totum potest bene consistere, nisi ex partibus sibi proportionatis. 1 2. q. 92. 1 ad 3. et 2 2. q. 47. 10 ad 2.

17. In quolibet toto necesse est esse unam partem principalem, et praedominantem et formalem, a qua totum unitatem habet. 2 2. q. 49. 6 ad 1.

18. Partibus potentialibus adest totum, secundum totam essentiam ejus; non autem partibus integralibus: imo repugnat rationi eorum. III. q. 90. 3. c.

19. Omnes partes integrales habent aliquem ordinem, s. vel ordinem situs, vel virtutis, vel temporis. III. q. 90. 3 ad 3.

20. Una pars integralis potest continere totum virtualiter, sicut fundamentum totum aedificium, non autem essentialiter. III. q. 90. 3 ad 2.

21. Universalius est totum et pars respectu minus universalis. I. q. 85. 3 ad 2.

22. Totum denominatur a proprietate partis, quando proprietas non potest convenire, nisi illi parti. III. q. 168. c.

23. Partes totius heterogenei carent forma totius, ut multitudo; non autem in homogeneis, ut continuum. I. q. 11. 2 ad 2.

24. Esse totius non est esse alicujus partis ejus. 1 2. q. 14. 5 ad 2.

25. In divinis est ratio totius et partis, secundum rationem tantum. I. q. 30. 1 ad 4.

26. Pars animae dicitur dupliciter, s. potentia animae, et pars potentiae ejus. III. q. 46. 7. c.

1. Omne participatum a superioribus in inferiora, et omne superius est ut formale, respectu inferiorum. I. q. 75. 5 ad 4.

2. Omne quod est tale per participationem, subditur ei quod est tale per essentiam et universaliter. I. q. 96. 1. c.

3. Omne participans et omne participatum est posterius eo, quod est illud per essentiam. I. q. 3. 8. c. fi.

4. Omne quod est tale per participationem, causatur ab eo quod est tale per essentiam. I. q. 8. 1. c. et q. 44. 1. c. ad 1. et q. 61. 1. c. et q. 75. 5 ad 1. et q. 79. 4. c.

5. Creaturae participant bonitatem Dei, non quidem secundum partem, sed secundum similitudinem et imitationem. I. q. 75. 5 ad 1.

PARVIFICENTIA est vitium oppositum magnificentiae, et est circa magnos sumptus; ideo est minus vitium quam iliberalitas. 2 2. quaest. 135. 1. o.

1. PARVIPENSIO habet tres species, scilicet despectum, impedimentum voluntatis, et contumeliam. 1 2. q. 47. 2. c.

2. Signa parvipensionis sunt quatuor, scilicet

oblivio, denunciatio mali, gaudium de malo, et impedimentum voluntatis. I 2. q. 47. 2 ad 3.

1. Pascha dicitur quadrupliciter, s. agnus paschalis; panes azymi; prima dies azymorum, et omnes septem dies azymorum. III. q. 46. 9 ad 1. et q. 74. 4 ad 1.

2. Expositio omnium quæ fiebant circa agnum paschalem. I 2. q. 102. 5 ad 2. et ad 3.

3. Pascha celebrabatur mense primo, ad commemorandum beneficium liberationis ex Ægypto; et significabat passionem et resurrectionem Christi. I 2. q. 100. 5 ad 2. et q. 102. 4 ad 10. et 5 ad 2.

4. Pascha incipiebat in vespere quartadecimæ lunæ. III. q. 46. 9. c. ad 1. et q. 74. 4. c. ad 1.

5. Festum passionis et resurrectionis Christi succedit festo Paschæ. I 2. q. 103. 3 ad 4.

1. PASSIO dicitur dupliciter, s. improprie, id est, omnis receptio; et proprie, i. cum abiectione alicujus; et hoc dupliciter: uno modo propriissime, quando s. aliquid removetur ab aliquo, quod convenit sibi secundum naturam, aut secundum propriam inclinationem, sicut cum aqua frigiditatem amittit per calefactionem, et cum homo ægrotat aut tristatur; secundo modo minus proprie dicitur aliquis pati ex eo quod aliquid ab ipso abicitur, sive sit ei conveniens, sive non conveniens; et sic dicitur pati, non solum qui ægrotat, sed etiam qui sanatur; et non solum qui tristatur, sed etiam qui lætatur, vel quocumque modo aliquis alteretur, vel moveatur. I. q. 14. 2 ad 2. et q. 75. 2. c. et q. 79. 2. c. et q. 97. 2. c. et I 2. q. 22. 1. c. et q. 41. 1. c.

2. De ratione passionis proprie dictæ est abiectione qualitatis naturalis, et impressio qualitatis extraneæ et contrariæ. I 2. q. 22. 1. c. et q. 31. 1 ad 3. et q. 35. 1. c. et q. 41. 1. c.

3. Pati cum abiectione et transmutatione est proprium materiæ; ideo non invenitur nisi in compositis ex materia et forma. I 2. q. 22. 1 ad 1.

4. Passio duplex, s. realis, et intentionalis seu spiritualis; secunda semper pertinet ad perfectionem patientis; ideo fuit in corpore Adæ ante peccatum. I. q. 95. 2 ad 2. et q. 97. 2. c. et I 2. q. 22. 1. o. et q. 31. 1 ad 3. et 35. 1. c. et q. 41. 1. c.

5. Passio duplex, s. corruptiva et perfectiva. I. q. 95. 2 ad 2. et q. 97. 2. o.

6. Omne quod patitur et movetur ab alio disponitur per actum agentis, multiplicatum qualitate quæ habitus nominatur. I 2. q. 51. 1. c.

7. Ut qualitas causetur in passivo, oportet quod activum totaliter vincat passivum. I 2. q. 51. 3. c.

8. Passio ad defectum pertinet, quia est rei secundum quod est in potentia. I. q. 25. 1. c. ad 1. et I 2. q. 22. 2 ad 1.

9. Passio improprie dicta, s. omnis receptio, convenit omni enti in potentia, id est, cuilibet creaturæ. I 2. q. 22. 1 ad 1.

10. Magnitudo passionis non tantum dependet ex virtute agentis, sed etiam ex passibilitate patientis. I 2. q. 22. 3 ad 2.

11. Passio sumit speciem ab actu, qui est terminus motus. I 2. q. 1. 3. c.

12. Passio duplex, s. passio innata et passio illata. III. q. 81. 4. o.

13. Passiones sanctorum illatæ prosunt Ecclesiæ, per modum exhortationis et exempli, non autem per modum redemptionis. III. q. 48. 5 ad 3.

14. Passio proprie non convenit animæ, nisi per accidens, sed soli composito corruptibili convenit per se; improprie vero convenit omni enti in potentia. I 2. q. 52. 1. o.

15. Passio magis proprie est in parte appetitiva quam in parte apprehensiva. I 2. q. 22. 2. o. et q. 41. 1. c. et III. q. 15. 4. c.

16. Passio est magis proprie in appetitu sensitivo quam in appetitu intellectivo. I. q. 20. 1 ad 1. et I 2. q. 22. 3. o. et q. 141. 1. c. et 22. q. 58. 9. c. et III. q. 15. 4. c.

17. Omnis motus appetitus sensitivi dicitur passio, et præcipue ille qui defectum sonat. I 2. q. 35. 1. c. et q. 41. 4. c.

18. In passionibus animæ est aliquid quasi materiale, s. transmutatio corporis, et aliquid quasi formale, s. ex parte appetitus. I. q. 20. 1 ad 2. et q. 75. 3 ad 3. et I 2. q. 22. 2 ad 3. et q. 37. 4. c. et q. 44. 1. c. et q. 45. 3. c. et q. 48. 2. c.

19. In omni passione animæ aliquid additur, vel minuitur a naturali motu cordis. I 2. q. 21. 2 ad 2.

20. Passiones animæ tanto vehementius impellunt, quanto magis sequuntur inclinationem naturæ. 22. q. 155. 2. c.

21. Nomina passionum animæ quandoque sumuntur pro simplici operatione voluntatis. I. q. 20. 1 ad 1. et q. 59. 4 ad 2. et q. 64. 3. c. et q. 82. 5 ad 1. et I 2. q. 22. 3 ad 3. et 22. q. 18. 1. c.

22. Passio animæ, ut passio, habet principium ab exteriori; sed ut est voluntaria, habet principium ab interiori. III. q. 48. 1 ad 1.

23. Omnis passio animæ inclinatur cum impetu in suum objectum. 22. q. 27. 2. c.

24. Objecta passionum animæ se habent ad eam ut formæ, a quibus specificantur: ideo quicquid est causa objectorum, est et causa passionum. I 2. q. 44. 1. o.

25. Anima dupliciter dicitur tota pati, s. secundum essentiam suam, id est, corpore patiente et disposito ad separationem ab anima, et secundum omnes ejus potentias. III. q. 46. 7. 8. o.

26. Omnes passiones animæ reducuntur ad undecim species, s. sex in concupiscibili, id est, amor, odium, desiderium seu concupiscentia, fuga vel abominatio, delectatio vel gaudium, dolor vel tristitia; sed aliæ quinque sunt in irascibili, s. spes, desperatio, timor, audacia et ira. I 2. q. 23. 4. o. et q. 25. 3. 4. c.

27. Passiones principales animæ sunt quatuor: quarum duæ sunt finales simpliciter, scilicet gaudium et tristitia; et duæ finales in genere, scilicet spes et timor. I 2. q. 25. 4. o. et q. 84. 4 ad 2. et 22. q. 123. 11 ad 1. et q. 141. 7 ad 3.

28. Omnes passiones animæ reducuntur ad has quatuor principales, sicut species ad genus, vel imperfectum ad perfectum, vel sicut effectus ad

causam, et participans ad participatum. 1 2. q. 25. 4. c. n.

29. Passio animæ duplex, s. perfecta et imperfecta: tunc dicitur esse passio perfecta, per quam anima perturbatur, quando passio sensitivæ partis pertingit usque ad immutandum rationem a rectitudine sui actus, s. ut sequatur passionem, et non habeat liberum arbitrium super eam. III. q. 46. 7 ad 3.

30. Potentiæ animæ pati possunt dupliciter, s. passione propria, id est, a suo objecto; et passione aliena, id est, sui subjecti. III. q. 46. 7. 8. c.

31. Causa passionum animæ assignari potest dupliciter, s. ex parte objecti et ex parte subjecti. 1 2. q. 43. 1. 2. c. et q. 45. 3. c. et q. 46. 5. c.

32. Passiones animæ vincunt rationem tripliciter, s. distrahendo, inclinando in contrarium rationi, et ligando mutatione corporali, sicut somnus et ebrietas ligant eam. 1 2. q. 77. 2. o. et 6. c.

33. Passio appetitus sensitivi non potest directe trahere, vel movere voluntatem, sed indirecte dupliciter, s. per abstractionem; et ex parte objecti impediendo iudicium rationis per fortem imaginationem. 1 2. q. 77. 1. o. et 2 2. q. 156. 1. c. et III. q. 46. 7 ad 3.

34. Passiones diversarum potentiarum differunt genere; quæ autem sunt diversorum objectorum ejusdem potentiæ differunt specie tantum. 1 2. q. 23. 1. o. et q. 54. 1. o.

35. In passionibus animæ est duplex contrarietas, s. secundum diversitatem objectorum, id est, boni et mali; et secundum accessum et recessum ab eodem termino; prima tantum est in passionibus concupiscibilis, sed utraque est in passionibus irascibilis. 1 2. q. 23. 2. o. et q. 40. 4. o. et q. 45. 1 ad 2.

36. Omnis passio irascibilis significat motum tantum; sed passionum concupiscibilis quædam significant motum et quædam quietem. 1 2. q. 23. 4. c. et q. 25. 1. o. et 3. c.

37. Nomina omnium passionum animæ possunt sumi dupliciter, scilicet absolute, et ut recedunt a ratione: primo modo sunt passionem, secundo autem modo sunt vitia. 1 2. q. 45. 1 ad 1. et q. 59. 1 ad 2. et 2 2. q. 127. 1. c. ad 3.

38. Nomina passionum animæ, quarum objectum est malum, aliquando significant vitia, quorum objectum est malum, ut odium, ira, invidia et audacia; quarum autem objectum est bonum, significant virtutes, ut spes et amor. 2 2. q. 127. 1 ad 3.

39. Ordo omnium passionum animæ. 1 2. q. 25. o.

40. Omnis passio cujus objectum est bonum, est naturaliter prior passione sibi opposita, cujus objectum est malum. 1. q. 20. 1. c. et 1 2. q. 25. 2. 3. c. et 2 2. q. 141. 3 ad 1.

41. Omnis passio cujus objectum est bonum vel conveniens simpliciter, est in concupiscibili; si autem objectum ejus est ut difficile vel arduum, id est, cum determinatione quantitatis, est in irascibili; similiter et oppositæ harum. 1 2. q. 23. 1. o. et q. 25. 1. c. et q. 40. 1. c. et q. 46. 3. c.

42. Passiones irascibilis sunt posteriores pas-

sionibus concupiscibilis, quæ significant motum; sed sunt priores iis, quæ significant quietem. 1 2. q. 25. 1. o. et q. 40. 1. c. et 2 2. q. 141. 3 ad 1.

43. Omnis passio irascibilis terminatur ad passionem concupiscibilis, et incipit ab eis. 1. q. 81. 2. c. et 1 2. q. 23. 1 ad 1. et q. 25. 1. o. et 3. c. et q. 40. 1. 4. c. et q. 41. 2 ad 3. et q. 46. 3 ad 2. et q. 65. 1 ad 3. et q. 82. 3 ad 2. et q. 84. 4 ad 2. et q. 100. 5 ad 6. et 2 2. q. 41. 2 ad 1. et q. 118. 6. o.

44. Passionum animæ quædam sunt bonæ, et quædam sunt malæ, secundum speciem suam, inquantum sunt in genere moris: non autem inquantum sunt in genere naturæ. 1 2. q. 24. 4. o. et 2 2. q. 158. 1. c.

45. Passiones animæ, et motus membrorum, inquantum imperantur a voluntate, vel non prohibentur, sunt bonæ vel malæ moraliter, non autem secundum se. 1 2. q. 24. 1. o. et q. 59. 1. c. ad 2. et 2 2. q. 35. 1 ad 1. et q. 158. 2. c.

46. Passiones, secundum quod ordinantur a ratione sunt laudabiles, vel vituperabiles, non autem secundum se. 1 2. q. 24. 1 ad 3. et 2. o. et q. 45. 1 ad 1. et q. 50. 1. c. et 2 2. q. 35. 1 ad 1. et q. 125. 1. o. et q. 127. 1. o. et q. 158. 1. o. et 2. c. ad 1.

47. Omnis passio animæ, secundum Stoicos, est mala; non autem secundum Peripateticos. 1 2. q. 24. 2. o. et q. 59. 2. 3. o. et 2 2. q. 123. 10. c. et q. 158. 1 ad 1. et III. q. 15. 4 ad 2. et q. 46. 6 ad 2.

48. Omnis passio animæ, secundum Stoicos, s. inordinata, tollit, vel diminuit bonitatem actus; sed secundum Peripateticos aliqua, id est, moderata, auget eam, sicut etiam actus membrorum. 1 2. q. 24. 3. o.

49. Omnis passio animæ, præveniens iudicium rationis, diminuit bonitatem actus; sed passio consequens per redundantiam est signum melioris actus; per electionem autem facit actum meliorem. 1 2. q. 24. 3 ad 1. et q. 77. 6 ad 2. et q. 79. 2 ad 3. et 2 2. q. 2. 10. c.

50. Passio præveniens iudicium rationis diminuit peccatum: sequens vero auget peccatum, vel significat auctum. 1 2. q. 24. 3 ad 3. et q. 47. 2. c. et q. 77. 6. o.

51. Passio totaliter tollens usum rationis, totaliter excusat a peccato, nisi fuerit voluntaria in sua causa, non autem alia. 1 2. q. 77. 7. o. et 8 ad 3.

52. Nulla inclinatio passionis vel habitus ita vehemens est quod ei ratio non possit resistere, si remaneat usus rationis. 1 2. q. 10. 3. o. et q. 77. 7. 8. c. et q. 80. 3. o. et 2 2. q. 155. 3 ad 3. et q. 158. 1. c. et q. 175. 2 ad 2.

53. Anima Christi fuit passibilis dupliciter, s. passione corporali, et passione animali, sicut et anima nostra. III. q. 15. 4. c. et 10. c. ad 3.

54. Tota anima Christi, secundum essentiam, et secundum omnes potentias ejus, secundum quod sunt in essentia animæ, patiebatur; non autem ex parte objecti, nisi potentie inferiores. III. q. 46. 7. o.

55. Passiones in anima Christi non ferebantur ad illicita, nec præveniebant actum rationis: nec impediatur iudicium rationis, sicut fit in

nobis. III. q. 15. 4. o. et 6. c. et q. 19. 2. c. fi. et q. 46. 7 ad 3. et q. 48. o. ad 2. et q. 49. 4 ad 3.

56. Passio Christi fuit bona simpliciter, et mala secundum quid. III. q. 22. 2 ad 2. et q. 47. 3 ad 3. et 4 ad 2. et 6 ad 3.

57. Acerbitas passionis Christi causabat in eo timorem, tristitiam et dolorem. III. q. 7. 6. o. et q. 15. 7. o.

58. Passio Christi fuit necessaria, non quidem absolute, nec ex coactione, sed ex triplici fine, s. liberationis nostræ, exaltationis Christi et prædificationis Dei. III. q. 46. 1. o.

59. Possibile fuit Deo liberare hominem sine passione Christi, si non præsupponatur præscientia ejus. III. q. 46. 2. o. et q. 56. 1 ad 2.

60. Non fuit alius modus convenientior redemptionis nostræ quam per passionem Christi. III. q. 46. 3. o.

61. Liberatio hominis per passionem Christi fuit majoris misericordiæ et justitiæ, quam si Deus remisisset peccata sine satisfactione. III. q. 46. 1 ad 3.

62. Christus fuit passus convenienti tempore, s. luna quintadecima, hora sexta, in juventute. III. q. 46. 9. o. et 10. c.

63. Christus passus est in loco convenienti, scilicet in Hierusaleme, quadruplici ratione: scilicet quia primo Hierusalem erat locus a Deo electus ad sacrificia sibi offerenda, figurantia Christi passionem; secundo quia virtus passionis Christi ad totum mundum erat diffundenda, et Hierusalem erat in medio terræ, unde dicitur umbilicus terræ; tertio quia hoc maxime conveniebat humilitati Christi, quod in loco tam celebri confusionem pati non recusavit; quarto ut ostenderet a principibus populi exortam esse iniquitatem occidentium Christum, quia principes in Hierusalem morabantur. Et passus est extra portam, triplici ratione: scilicet primo ut veritas responderet figuræ, qua vitulus et hircus pro peccato extra castra comburebantur; secundo ut per hoc daret exemplum nobis exeundi a mundana conversatione; tertio ne Judæi subtraherent sacrificium salutare, nec putares pro illa tantum plebe oblatum secundum Christum, nec in templo passus est, sed in Calvaria. III. q. 35. 7 ad 1. et q. 46. 10. o. et q. 83. 3 ad 1.

64. Passio Christi convenienter incepit a Judæis, et finita est a gentilibus, sicut etiam effectus ejus. III. q. 47. 4. o.

65. Passio Christi attribuitur supposito divino, non quidem ratione naturæ divinæ, sed naturæ humanæ. III. q. 46. 12. o.

66. Christus passus est non quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, omnes passionem; non quidem omnes secundum speciem, sed secundum genus tripliciter, s. ab omni homine, in omni re, et secundum omnem sensum. III. q. 46. 5. o. et q. 48. 2. c.

67. Pater tradidit Christum passioni ex charitate: similiter ipse Christus ut Deus et ut homo; sed Judas ex captivitate, Judæi ex invidia, Pilatus autem ex timore. III. quæst. 47. 3. o. et 6 ad 2.

68. Passio Christi, ut salvativa erat volita Deo

et sanctis; Judæis autem, ut erat afflictiva Christi. III. q. 18. 5. c. et q. 47. 6 ad 3.

69. Passio Christi fuit ei voluntaria, et subjecta suæ voluntati. III. q. 46. 6. 9. c. et q. 47. 1. o.

70. Christus et mater ejus, et quilibet sanctus, volebat voluntate deliberata passionem Christi, licet voluntas naturalis dissentiret. III. q. 15. 6 ad 4. et q. 18. 5. c. et q. 23. 8 ad 5. et q. 47. 1. o. et 2. c. ad 2. et 6 ad 3.

71. Omnes actiones, et passiones Christi operantur instrumentaliter, in virtute divinitatis, ad salutem humanam. III. q. 48. 6. c. et q. 49. 1. c. fi. et q. 56. 1 ad 3.

72. Passio Christi, ratione divinitatis ejus, agit per modum efficientiæ, ratione voluntatis animæ ejus, per modum meriti; et in carne Christi, per modum satisfactionis, inquantum liberamur a reatu peccati, et a servitute culpæ, per modum redemptionis, et ut reconcilians nos Deo, per modum sacrificii. III. q. 48. 6 ad 3. et q. 62. 5. c.

73. Christus per passionem suam meruit nobis salutem æternam. III. q. 46. 3. c. et q. 48. 1. o. et 6 ad 3. et q. 49. 1. c. et q. 50. 6. c. et q. 56. 1 ad 4. et 2 ad 4. et q. 61. 1 ad 2. et q. 62. 5. o.

74. Per passionem Christi omnia impedimenta salutis ablata sunt, et omnia bona sunt nobis data quoad meritum. III. q. 48. 1 ad 2.

75. Passio Christi habuit aliquem effectum, quem non habuerunt præcedentia merita, propter genus operis, non autem propter majorem charitatem. III. q. 48. 1 ad 3. et q. 49. 6 ad 2.

76. Christus per passionem suam meruit exaltari quadrupliciter, scilicet per resurrectionem, ascensionem, sessionem ad dexteram Patris, et judicariam potestatem. III. q. 49. 6. o.

77. Nullius peccati remissio, nec salus, potest fieri, nisi per passionem Christi. III. q. 69. 1 ad 2. et q. 73. 5. c.

78. Una minima passio Christi suffecisset pro omni peccato. III. q. 46. 5 ad 3. et 6 ad 3.

79. Christus sua passione nos a peccatis liberavit causaliter, id est, instituit causam, qua possent quæcumque et quandocumque peccata remitti. III. q. 49. 1 ad 3.

80. Passio Christi est causa universalis in remissione peccatorum, quam oportet singulis applicari per baptismum, poenitentiam, et alia sacramenta. III. q. 49. 1 ad 4. et q. 52. 2 ad 2. et 8 ad 2. et q. 61. 1 ad 2. et q. 62. 5. 6. c. et q. 69. 1 ad 3.

81. Passio Christi est propria causa remissionis peccati tripliciter, s. provocando ad charitatem, redimendo, et instrumentaliter operando. I. q. 56. 2 ad 4. et q. 79. 3. c. et III. q. 49. 1. o. et 2. 3. c. et 4. c. ad 2. et 5. c. et q. 52. 3. c. et q. 56. 2 ad 4. et q. 62. 5. c. et q. 69. 1 ad 2. et ad 3. et q. 79. 3. c.

82. Per passionem Christi liberati sumus de potestate diaboli, victi per humilitatem, obedientiam et poenam Christi; et satisfaciendo pro culpa, fecit nos conjunctos, domesticos et filios Dei; ideo passio ejus dupliciter habet rationem redemptionis, s. quia inquantum nos a potestate diaboli eripuit, dicitur nos redemisse; sicut rex regnum occupatum ab adversario per laborem certaminis; inquantum vero Deum nobis placavit, dicitur nos redemisse; sicut pretium solvens

satisfactionis pro nobis, ut a pœna et a peccato liberaremur. III. q. 48. 4. o. et 6 ad 3. et q. 52. 1. c.

83. Passio Christi, ut a voluntate ejus, fuit satisfactio pro omni peccato, etiam occidentium eum; non autem ut ab alio, secundum se. III. q. 22. 2 ad 2. et 3. c. et q. 39. 5 ad 3. et q. 48. 2 ad 2. et q. 49. 4 ad 3. et q. 57. 6 ad 2. et q. 69. 3. c. et 7 ad 1.

84. Passio Christi fuit quasi pretium, per quod liberati sumus a servitute diaboli, peccati, et pœnæ. III. q. 48. 4. c.

85. Per passionem Christi liberati sumus a peccato communi totius naturæ, quoad culpam, quoad reatum pœnæ, et a propriis peccatis singulorum. III. q. 49. 5. c. et q. 52. 5. c. ad 2. et q. 86. 4 ad 3.

86. Passio Christi sufficienter abstulit peccatum originale, quoad personam, et quoad naturam. III. q. 49. 5. c.

87. Christus patiendo, omnia præcepta veteris legis moralia, cæremonialia et judicialia implevit. III. q. 47. 2 ad 1.

88. Nunquam sine fide passionis Christi potuit esse salus; ideo semper oportuit esse aliquod repræsentativum ejus hominibus. III. q. 73. 5. c.

89. Passio Christi efficienter operata est nostram salutem, ut causa instrumentalis, sed Deus ut causa principalis. I. q. 48. 6. o. et q. 49. 1. c.

90. Passio Christi est causa salutis omnium; sed applicata est mortalis per descensum Christi ad inferos, sicut et vivis per sacramenta. III. q. 52. 1 ad 2.

91. Passio Christi non salvat, nisi configuratos. I 2. q. 85. 5 ad 2. et III. q. 49. 1 ad 4. et 3 ad 2. et ad 3. et 5. c. et q. 52. 1 ad 2. et 7. 8. c. et q. 79. 2 ad 1. et 7 ad 2.

92. Per passionem Christi et per mortem ejus reconciliati sumus Deo Patri. III. q. 48. 4. o. et q. 49. 2. c. et 4. o.

93. Per passionem Christi tripliciter sumus liberati de potestate diaboli, scilicet quia inquantum passio Christi est causa remissionis peccatorum, inquantum nos Deo reconciliavit, et inquantum in passione Christi diabolus excessit modum potestatis sibi traditæ a Deo, machinando in mortem Christi, qui non habebat meritum mortis, cum esset absque peccato. III. q. 48. 4. c. et q. 49. 2. o.

94. Per passionem Christi dupliciter sumus liberati a reatu pœnæ, scilicet vel directe, inquantum passio Christi fuit sufficiens et superabundans satisfactio pro peccato humani generis; exhibita autem satisfactione sufficienti, tollitur reatus pœnæ; vel indirecte, inquantum passio Christi est causa remissionis peccati, in quo fundatur reatus pœnæ. III. q. 22. 3. c. et q. 48. 6 ad 3. et q. 49. 3. o. et q. 52. 5. c. et q. 86. 4 ad 3.

95. Passio Christi operata est nostram salutem proprie, removendo mala, sed resurrectione ejus, inchoando bona et exemplariter. III. q. 53. 1 ad 3. et q. 58. 1 ad 4. et 2 ad 4. et q. 62. 5 ad 3.

96. Christus per passionem suam initiavit ritum christianæ religionis. III. q. 62. 5. c. et q. 63. 3. c.

97. Christus per passionem suam aperuit nobis

januam cæli; sed per ascensionem suam introduxit nos in possessionem ejus. III. q. 49. 5. o. et q. 79. 2. c. ad 1.

98. Christus per passionem suam consecutus est gloriam resurrectionis; non autem ex vi sacrificii, quod offerretur per modum satisfactionis; sed ex devotione, qua ex charitate humiliter passionem sustinuit. III. q. 22. 4 ad 2.

PASTOR Ecclesiæ et fundamentum ejus principaliter dicitur Christus; secundario autem cæteri prælati. III. q. 8. 6 ad 3.

1. PATER IN DIVINIS prius dicitur de Deo quam de creatura. I. q. 33. 2 ad 4.

2. Paternitas in Deo et creaturis non est ejusdem rationis univoce, sed analogice. I. q. 31. 3 ad 3.

3. Pater prius dicitur personaliter quam essentialiter. I. q. 33. 3. o.

4. In divinis essentia est Pater, si Pater tenetur substantive, non autem si tenetur adjective. I. q. 39. 5 ad 5. et 6. c.

5. Pater est magis proprium nomen personæ patris quam genitor vel generans. I. q. 33. 2. o. et q. 40. 2. c. et III. q. 60. 7 ad 2. et q. 68. 5 ad 7.

6. Pater eodem, id est, paternitate, est quis, et pater. I. q. 40. 3 ad 2.

7. Paternitas est in angelis, secundum actus hierarchicos, sicut magister est pater discipulorum. I. q. 45. 5 ad 1.

PATRES CONSCRIPTI dicebantur olim consiliarii, quia scribebantur. I. q. 24. 1. c.

1. PATIENTIA dicitur dupliciter, s. habitus, et delectatio in actu ejus; primo modo est virtus, sed secundo modo est fructus. 2 2. q. 136. 1 ad 3.

2. Patientia est virtus, conservans bonum rationis contra tristitiam. 1 2. q. 66. 4 ad 2. et 2 2. q. 128. c. et q. 136. 1. o. et 5. c.

3. Pati tristitia ad malum finem non est proprie patientia, sed est duritia. 2 2. q. 136. 1 ad 2.

4. Patientia non est potissima virtus, sed est inferior omni virtute theologica et cardinali. 1 2. q. 66. 4 ad 2. et 2 2. q. 136. 2. o.

5. Ad patientiam pertinet longanimitas et constantia, inquantum dilatio boni, quæ est longanimitas, et labor in continua executione boni, habent rationem mali contristantis. 2 2. quæst. 136. 5. c.

6. Patientia est radix et custos virtutum, solum removendo prohibens. 2 2. q. 136. 2 ad 3.

7. Patientia, ut virtus, non potest haberi sine charitate et gratia. 2 2. q. 136. 3. o.

8. Patientia est in concupiscibili subjective. 2 2. q. 136. 4 ad 2.

9. Actus patientiæ in patria non est sustinere, sicut est in via; sed est frui bonis acquisitis per eam. 2 2. q. 136. 1 ad 1.

1. PAULUS erat instructus in propria lingua, quoad superaddita per artem humanam ad ornatum et elegantiam locutionis, non autem in lingua aliena. 2 2. q. 176. 1 ad 1.

2. Paulus in sua conversione habuit voluntatem actualem contrariam gratiæ, ideo celebratur ut miraculosa. 1 2. q. 9. 6 ad 3. a. et q. 112. 2 ad 2. et q. 113. 10. c.

3. Paulus in sua conversione vidit Christum corporaliter. III. q. 57. 6 ad 3.

4. Paulus præfert se et alios apostolos Moysi 22. q. 174. 4 ad 3.

5. Paulus vere ac iuste reprehendit Petrum in observatione legalium, quia cogebat gentes, non quidem imperio, sed suæ conversationis exemplo, iudicare: quia, secundum quod Leo papa dicit, validiora sunt exempla quam verba. 12. q. 103. 4 ad 2. et 22. q. 33. 4 ad 2. et q. 43. 6 ad 2.

6. Paulus allegat verbum Arati poetæ, s. Genus Dei sumus, et in ipso vivimus, movemur, et sumus. I. q. 1. 8 ad 2.

7. Epistolæ ejus et psalmi David frequentantur in Ecclesia, ad spem veniæ, et quia continent quasi totam theologiam. III. q. 83. 4. c. principio.

1. PAUPERITAS spiritus includit duo, scilicet abdicatorem temporalium rerum, quæ sit spiritu, id est, propria voluntate, per instinctum Spiritus sancti (ut Ambrosius et Hieronymus exponunt) et contritionem superbæ, secundum quod paupertas spiritus intelligi potest exinanitio inflati et superbi spiritus (ut Augustinus exponit). 22. q. 19. 12. c.

2. Paupertas voluntaria commendatur. III. q. 40. 3. o.

3. Paupertas voluntaria est indicium maximæ humilitatis. 22. q. 19. 12. c. et III. q. 40. 3 ad 3.

4. Christus voluit esse pauper quadruplici ratione: primo quia paupertas voluntaria convenit prædicatori; secundo ne videretur prædicare ex cupiditate; tertio ut nos faceret divites spirituales; quarto ut virtus Dei major ostenderetur. III. q. 35. 7. c. et q. 40. 3. o.

1. PAX est tranquillitas ordinis, maxime in voluntate. 12. q. 70. 3. c. et 22. q. 29. o.

2. Pax non est virtus, sed est effectus virtutis s. charitatis. 22. q. 29. 3. 4. o.

3. De ratione pacis est duplex unio, s. diversorum appetentium; et appetituum ejusdem appetentis, et respectu ejusdem appetibilis. 22. q. 29. o.

4. Pax includit concordiam, addens unionem ejusdem appetentis, ultra unionem diversorum appetentium, quam dicit concordia. 22. q. 29. 1. c.

5. Perfectio gaudii est pax, quoad duo importata per pacem, scilicet quoad quietem a perturbantibus et quoad sedationem a fluctuatione desiderii. 12. q. 70. 3. c.

6. Pax reipublicæ est secundum se bona, et multo plura prohibet, scilicet homicidia, sacrilegia et huiusmodi, quam occasionentur ex ea, et plures bene ea utuntur. 22. q. 123. 5 ad 3.

7. Paci opponuntur multa vitia, s. discordia in corde, contentio in ore, schisma, rixa et bellum, in opere. 22. q. 34. 37. 39. principio.

8. Christus in ortu suo fecit pacem totius mundi ut significaret veram pacem. III. q. 35. 8 ad 1.

9. Pax causatur ex iustitia, subtrahendo occasiones litigiorum et tumultuum. 22. q. 29. 3 ad 3. et q. 180. 2 ad 2.

10. Omnia appetunt pacem. 22. q. 29. 2. o.

11. Pax perfecta est tantum in beatis, sed pax imperfecta est in viatoribus. 22. q. 29. 2 ad 4.

12. Pax vera est tantum in bonis, et bonorum; apparens autem est in malis. 22. q. 29. 2 ad 3.

13. Pax vera non est in nobis sine gratia gratum faciente, sed tantum pax apparens. 22. q. 29. 3 ad 1.

PECCATUM est voluntate averti a Deo. I. q. 94. 1. c.

PECCATUM dicitur dupliciter, s. propter peccatum præteritum et propter propositum peccandi. III. q. 68. 4. c.

1. PECCATUM est actus devians ab ordine debiti finis, contra regulam naturæ, rationis, vel legis æternæ. I. q. 63. 1. c. et 12. q. 21. 1. o. et 2 ad 2. et q. 71. 6. c. ad 1 et ad 3. et q. 72. 1. c. ad 2. et 22. q. 162. 1. c. et q. 168. 4. c.

2. Peccatum non est pura privatio. 12. q. 72. 1 ad 2. et q. 75. 1. c. ad 1. et q. 85. 5 ad 3.

3. Peccatum nihil aliud est quam deficere a bono, quod convenit alicui, secundum naturam suam. 12. q. 109. 2 ad 2. et 3. c.

4. Omnis defectus debiti actus habet rationem peccati. 22. q. 64. 1. c.

5. Peccatum nihil aliud est, secundum Augustinum, quam neglectis rebus æternis temporalia sectari. 12. q. 71. 6. a. 3 ad 3. et 22. q. 104. 3. c.

6. Peccatum nihil aliud est quam utendis frui, et fruendis uti, secundum Augustinum. 12. q. 71. 6. a. 3 ad 3.

7. Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam, secundum Augustinum. 12. q. 71. 6. o. et q. 76. 2 ad 1.

8. Omne quod est contra naturalem inclinationem est peccatum, quia contrariatur legi naturæ. 22. q. 133. 1. c. et q. 142. 1. c.

9. Peccatum est prævaricatio legis divinæ, et cælestium inobedientia præceptorum, secundum Ambrosium. 12. q. 109. 4. c. et 22. q. 79. 2. a. 1 ad 1.

10. Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi quod iustitia vetat. 12. q. 71. 6. ad 2.

11. Omne peccatum est voluntarium. 12. q. 71. 5. c. et 6. c. ad 2. et q. 73. 6. c. et q. 74. 1. 2. 3. c. et q. 76. 3. c. ad 2. et 4. c. ad 2. et q. 77. 6. c. et q. 80. 1. c. et q. 87. 2. c. et q. 88. 3 ad 1. et 22. q. 10. 2. c. et q. 34. 2. 4. c. et q. 46. 2 ad 2. et q. 64. 8. c. et q. 118. 4. c.

12. Ex hoc est aliquid peccatum, quia repugnat virtuti. 22. q. 107. 1. c.

13. In quolibet peccato est aliquid virtutis, quia non possunt simul corrumpi omnes circumstantiæ virtutis. 12. q. 73. 2. c. fi.

14. Ratio formalis peccati duplex, s. secundum intentionem peccantis, i. illud ad quod convertitur, et secundum rationem mali, i. bonum a quo recedit; primum diversificat speciem peccati, non autem secundum. 22. q. 10. 5 ad 1.

15. Peccatum non dicitur univoce de omni peccato; sed prius de actuali quam de originali, et prius de mortali quam de veniali. 12. q. 88. 1 ad 1. et 3 ad 1.

16. Peccatum duplex, s. peccatum actuale, et peccatum quasi naturale. III. q. 8. 5 ad 1.

17. Peccare contingit aliquem dupliciter, s. vel in se quoad actum peccati, vel in sua causa. 22. q. 30. 1. c. et q. 150. 1. 4. c. et q. 154. 5. o.

18. Peccatum duplex, s. occultum et publicum; secundum est corrigendum publice, non autem primum. III. q. 55. 1 ad 1.

19. Peccatum dupliciter contingit in actibus humanis, s. ex natura facti, ut in malis ex genere, et ex abusu boni. I. q. 48. 6. c.

20. Peccatum triplex, scilicet contra Deum, contra se et contra proximum. I 2. q. 72. 4. o.

21. Peccatum triplex, s. cordis, oris et operis. 2 2. q. 162. 4 ad 4.

22. Peccatum dicitur speciale dupliciter, vel quia est circa specialem materiam, vel propter specialitatem actus extendentis se ad omnem materiam, ut omnia vitia circa actum rationis. 2 2. q. 54. 1. c. et q. 99. 2. o.

23. Peccatum duplex, s. carnale et spirituale, primum perficitur in delectatione naturali, id est, secundum tactum; secundum vero in delectatione animali. I 2. q. 72. 2. o. et q. 73. 5. c. et 2 2. q. 118. 6. c.

24. Peccatum dicitur carnale dupliciter, s. secundum consummationem et secundum originem; primo modo sunt tantum gula et luxuria, secundo autem modo omnia. I 2. q. 72. 2. o.

25. In peccato sunt duo, s. pronitas et motivum; primum est plus in creatura ignobiliore, secundum autem in nobiliori. I. q. 63. 7. c.

26. In quolibet peccato sunt duo, s. materiale, id est substantia actus, et formale, id est, inordinatio ejus. I 2. q. 71. 6. c. et q. 72. 1. 8. c. et q. 75. 1. c. ad 1. et 4 ad 1. et q. 79. 2. c. et q. 87. 4 ad 3. et 6. c.

27. In uno peccato contingit esse multas deformitates. 2 2. q. 154. 1 ad 2.

28. In quolibet peccato necesse est esse defectum circa aliquem actum rationis. 2 2. q. 54. 1 ad 2.

29. Una specialis ratio peccati potest esse in diversis generibus peccatorum, inquantum ordinantur ad finem unius peccati. 2 2. q. 99. 2 ad 2. et 3 ad 2. et q. 107. 2 ad 2.

30. In peccato sunt duo, s. inordinatio actus injurians Deum, et macula sequens. I 2. q. 87. 4 ad 3. et 6. c.

31. In quolibet peccato sunt duo, scilicet macula culpæ et reatus pænæ. III. q. 22. 3. c.

32. Peccatum in Spiritum sanctum est peccare ex electione mali et tantum ex malitia, quæ est cum contemptu bonorum impediendum peccatum. 2 2. q. 14. 1. 3. 4. c. et q. 105. 2 ad 2.

33. In omni peccato generaliter contemnitur Deus in suis præceptis, sed hoc peccatum, ut speciale peccatum, est contemptus doni, quo homo retrahitur a peccato, non autem peccatum sequens ex eo. 2 2. q. 118. 5 ad 3. et III. q. 88. 4. c. fi.

34. Illud peccatum dicitur generale, quod privat conditionem requisitam in qualibet virtute, sed hoc peccatum est speciale, ratione specialis contemptus. 2 2. q. 14. 1 ad 3.

35. Peccata differunt specie secundum objecta; non autem ratione inordinationis. I 2. q. 72. 1. o. et 2. c. 3. 4. o. et 5 ad 1. et 8. c. et q. 73. 3. c. fi. et ad 1. et 4. c. et q. 79. 2 ad 3. et 2 2. p. incipio. et q. 39. 2. c.

36. Peccata differunt specie secundum fines, non autem secundum causas agentes. I 2. q. 72. 8. o. et 2 2. principio.

37. In peccatis est duplex differentia, s. materialis, id est, secundum naturalem speciem peccati; et formalis, id est secundum ordinem ad unum finem proprium. I 2. q. 72. 6. c.

38. Nullum quod est præter intentionem peccantis, dat speciem peccato. I 2. q. 72. 1. 8. c. et III. q. 88. 4 ad 1.

39. Circumstantiæ non possunt aggravare peccatum in infinitum. 2 2. q. 110. 4 ad 5.

40. Divisio peccati in peccatum contra Deum, contra se et contra proximum, est specifica, quia est secundum objecta. I 2. q. 72. 4. o.

41. Peccata cordis, oris et operis non differunt secundum species completas, sed secundum gradus ejusdem speciei. I 2. q. 72. 7. o. et q. 100. 5. 6. c. et 2 2. principio.

42. Peccata non differunt specie, secundum præcepta legis, quia non habent speciem ex parte aversionis, sed ex parte conversionis. I 2. q. 72. 6 ad 2. et 9 ad 1. et q. 73. 1. c. et 2 2. q. 10. 5 ad 1.

43. Peccata differunt specie secundum superabundantiam et defectum, propter diversa motiva, et sunt contraria. I 2. q. 72. 8. o.

44. Differentia peccati, secundum mortale et veniale, vel secundum alios reatus, non est specifica. I 2. q. 72. 5. o. et q. 88. 1. 2. o.

45. Peccatum mortale differt a veniali in infinitum, ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis. I 2. q. 72. 5 ad 1. et q. 87. 5 ad 1.

46. Omne peccatum est in voluntate, ut in subiecto. I 2. q. 74. 1. o.

47. Subiectum peccati duplex, s. subiectum primum et subiectum proximum. Voluntas est subiectum primum omnis peccati, proximum vero sunt diversæ potentie. 2 2. q. 10. 2. c.

48. Omnis potentia mobilis a voluntate potest esse subiectum peccati, licet principaliter sit in voluntate. I 2. q. 74. 2. o. et 3. c. et q. 83. 1. c.

49. Peccatum est in voluntate ut in causa. I 2. q. 74. 1. 2. o. et q. 75. 3. c. et q. 80. 1. c.

50. Voluntas est per se causa actus peccati, sed per accidens causat ejus inordinationem, i. præter intentionem. I 2. q. 75. 1. o.

51. In quolibet volente sub Deo potest esse peccatum voluntatis, si in sua natura consideretur. I. q. 63. 1. c.

52. Peccatum non potest esse in voluntate, nisi cum ignorantia intellectus. I. q. 63. 1 ad 4. et I 2. q. 58. 2. c. et q. 77. 2. c. et 2 2. q. 20. 2. o. et q. 51. 3 ad 2. et q. 53. 2. c.

53. Peccatum in actu liberi arbitrii contingit dupliciter, scilicet eligendo malum ex ignorantia, vel eligendo inordinate bonum ex inconsideratione. I. q. 63. 1 ad 4.

54. Peccatum essentialiter consistit in actu liberi arbitrii. I 2. q. 77. 6. o.

55. Peccatum est in ratione dupliciter, s. errando circa illud quod potest et debet scire facta promulgatione, vel non regendo potentias inferiores. I 2. q. 74. 5. 6. o. et q. 90. 4 ad 2. et ad 3.

56. Peccatum mortale et veniale possunt esse

- In ratione dupliciter, s. secundum se, et secundum quod regit potentias inferiores. 1 2. q. 74. 9. 10. o.
57. Peccatum morosae delectationis est in ratione dupliciter, vel deficiendo in directione interiorum passionum animi, vel in directione exteriorum actuum. Deficit autem in directione passionum dupliciter, primo imperando illicitas passionum, alio modo non reprimendo motus passionum illicitos. 1 2. q. 73. 8. c. et q. 74. 6. o.
58. Peccatum ipsius consensus in actu est tantum in ratione superiori; sed consensus in delectationem potest esse in ratione superiori et inferiori. 1 2. quest. 15. 4. o. et quest. 74. 7. o. et 8 ad 1.
59. Non omnis motus sensualitatis primus, id est, naturalis, est peccatum. 1 2. q. 74. 3. o.
60. Sensualitas tenet locum serpentis, quia inclinatur ad peccatum. 1. q. 81. 1 ad 3. et 3 ad 1. et 1 2. q. 74. 3. ad 2. et 2 2. q. 165. 2. c. et III. q. 18. 2 ad 3.
61. In sensualitate potest esse peccatum subjective. 1 2. q. 74. 3. o.
62. In sensualitate potest esse peccatum veniale, non autem mortale. 1 2. q. 74. 3 ad 4. et 4. o. et q. 89. 5. c.
63. Obedire imperio rationis, et esse subjectum peccati, convenit sensualitati hominis, non autem sensualitati bruti. 1 2. q. 74. 3 ad 3.
64. Peccatum actuale est in generativa, non sicut in subjecto, sed materialiter, in quantum concupiscibilis motum ejus imperat. 1 2. q. 17. 8 ad 3.
65. Peccatum actuale non potest esse in parte non obediens rationi, sed bene infectio naturae. 1 2. q. 83. 1. c. et 4 ad 2.
66. Omnis voluntas sub Deo potest secundum se habere peccatum. 1. q. 63. 1. c.
67. Christus nullam habuit peccatum. III. q. 14. 3. o. et q. 15. 1. o. et 5 ad 1. et ad 2. et q. 22. 4 ad 1.
68. Peccatum, ut est actus, habet causam per se; sed ratione inordinationis habet causam per accidens tantum. 1 2. q. 75. 1. o. et 2. 4. c. et ad 1. et q. 77. 4. c.
69. Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia vel infirmitate. 2 2. q. 162. 2. c. ad 1. et ad 2. et q. 186. 9 ad 2. et III. q. 88. 4. c.
70. Causa primi peccati non est malum, sed bonum, s. voluntas cum absentia alterius boni, s. regulae rationis, vel legis divinae. 1. q. 49. 1 ad 1 et ad 3. et q. 63. 1 ad 4. et 1 2. q. 75. 1. c. et ad 3. et 2 2. q. 163. 1. 2. c.
71. Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia vel infirmitate; sed peccandi consuetudo implicat Dei contemptum. 1 2. q. 105. 2 ad 9. et 2 2. q. 162. 2. c. ad 1 et ad 2.
72. Quod aliquis non possit vitare peccatum, potest intelligi dupliciter, scilicet vel quia confirmatus est in malo, vel quia diu persistere non potest quin ruat in peccatum. 1 2. q. 109. 8. o.
73. Principium peccati duplex, s. primum et universale, i. voluntas, et principium proprium et proximum, s. alia potentiae. 2 2. q. 10. 2. c.
74. Voluntas est causa alicujus dupliciter, s. per se, id est, imperando; et per accidens peccati, i. non impediendo, vel non reprimendo cum possit; et sic est causa peccati primorum motuum. 2 2. q. 154. 5. o. principio.
75. Propria et per se causa peccati est voluntas; aliae vero causae sunt quasi extrinsecae et remotae. 1 2. q. 73. 6. c. et q. 80. 1. c. ad 3.
76. Nihil exterius est causa sufficiens peccati; sed tantum suadens vel movens appetitum sensitivum. 1. q. 115. 4. c. et 1 2. q. 73. 8 ad 3. et q. 75. 3. o. et q. 80. 1. 3. o. et 2 2. q. 43. 1 ad 3. et q. 73. 3. c. ad 2. et q. 115. 2 ad 1 et ad 2.
77. Aliquis potest sufficienter impelli a demone in actum peccati, non autem in peccatum. 1 2. q. 80. 3. o.
78. Aliquis quandoque committit aliquod peccatum secundum effectum, et non secundum affectum. 2 2. q. 162. 2 ad 2.
79. Causa interior peccati duplex, s. proxima, i. ratio et voluntas, et causa remota, s. imaginatio et appetitus sensitivus. 1 2. q. 75. 2. o. et 3. c. et 2 2. q. 10. 2. o.
80. Sciens peccat, non considerando in particulari, vel in actu, quod sit in universali vel in habitu; unde dicitur quis ex certa malitia, vel ex industria peccare, quasi scienter malum eligens. 1 2. q. 78. 1. c. fi.
81. Causa peccati triplex, s. motivum, i. bonum apparens, defectus regulae, et perficiens; primum pertinet ad sensum et ad appetitum sensitivum, secundum ad rationem, tertium autem ad voluntatem. 1 2. q. 75. 2. 3. c.
82. Causa efficacissima peccati duplex, s. amor bonorum temporalium, et timor poenae. 1 2. q. 77. 4. c. ad 3.
83. Propria et per se causa peccati est ex parte conversionis ad commutabile bonum. 1 2. q. 75. 1. c. et q. 77. 4. c. et 6 ad 1. et 8 ad 2. et q. 84. 1 ad 1.
84. Causa peccati triplex, s. passio, habitus vitiosus, et falsa aestimatio de particulari eligibili, ex passione, habitu, vel ignorantia. 2 2. q. 14. 1. c. fi.
85. Inclinars ad peccatum est duplex, s. per se, ut habitus et dispositio ex peccato; et per accidens, s. removendo originalem justitiam, i. peccatum originale. Nec tamen debet dici quod peccatum originale sit habitus infusus, aut acquisitus per actum, nisi primi parentis, non autem hujus personae, sed per vitiatam originem innatus. 1 2. q. 82. 1 ad 3. et 2 ad 2.
86. Omne peccatum contingit ex defectu scientiae in universali, vel in particulari, in habitu vel in actu, ex intentione, vel occupatione, vel infirmitate, vel passione. 1 2. q. 77. 2. c.
87. Origo peccatorum attenditur secundum inclinationem ad finem, quae est ex parte conversionis. 2 2. q. 73. 3 ad 3.
88. Unum peccatum est causa alterius peccati, in quadruplici genere causarum, s. in genere causae efficientis, materialis, finalis et formalis. 1 2. q. 75. 4. o. et q. 84. o.
89. Unum peccatum potest oriri ex diversis peccatis, sed principalius, ex quo sepius consue-

vit, propter propinquitatem ad finem ejus. 2 2. q. 72. 4. c.

90. Ex minori vitio potest oriri majus peccatum, sicut ex ira homicidium et blasphemia. 2 2. q. 73. 3 ad 3.

91. Homo non debet facere unum peccatum, ut vitet aliud peccatum. 2 2. q. 113. 1 ad 3.

92. Quia per operationes sensus homo pervenit ad actus rationis, ideo plures sequuntur inclinationes naturæ sensitivæ quam ordinem rationis: plures enim sunt qui assequuntur principium rei quam qui ad consummationem perveniunt; ex hoc autem vitia et peccata in hominibus proveniunt, quod sequuntur inclinationem naturæ sensitivæ contra ordinem rationis. 1. q. 49. 3 ad 5. et q. 115. 4. c. et 1 2. q. 71. 2 ad 3.

93. Natura humana magis corrupta est per peccatum, quoad appetitum boni, quam quoad cognitionem veri. 1 2. q. 109. 2 ad 3.

94. Peccata hominum sunt impedimenta humani boni. 1. q. 63. 2 ad 1. fi.

95. Peccatum cedit in bonum hominis, non quidem secundum se, sed quia homo fit humilior et cautior ex peccato suo et aliorum. 1 2. q. 87. 2 ad 1 et ad 2.

96. Privatio modi, speciei et ordinis, ut sunt in bono virtutis et gratiæ, sunt effectus peccati, non autem in aliis. 1 2. q. 85. 4. c.

97. Homo peccando recedit ab ordine rationis: ideo perdit dignitatem humanam, et incidit in servitutem bestiarum. 2 2. q. 64. 2 ad 3.

98. In quolibet peccato est aliquid virtutis, quia non potest corrumpere omnes circumstantias virtutis. 1 2. q. 73. 2. c. fi.

99. Peccatum singularis personæ non nocet, nisi sibi. III. q. 19. 4 ad 1. et q. 82. 6 ad 3.

100. Peccatum non nocet Deo, licet sit contra Deum. 1 2. q. 21. 4 ad 1. et q. 47. 1 ad 1. et q. 73. 7 ad 2. et 2 2. q. 88. 2. c.

101. Peccatum transit actu, et manet effectus, s. reatus maculæ et offensæ Dei. 1 2. q. 109. 7. c. et q. 113. 2 ad 3. et III. q. 62. 2 ad 2. et 5. c. et q. 89. 4 ad 1.

102. Vulnus quadruplex causatur in anima: primo ex peccato Adæ, sed consequenter ex aliis peccatis, s. infirmitas in irascibili, concupiscentia in concupiscibili, ignorantia in ratione, et malitia in voluntate, ad quæ sequuntur alia duo, s. dolor et mors. 1 2. q. 85. 3. o. et 5. c.

103. Peccatum dupliciter deprimit, s. premendo ne videantur superiora, sed infima, et humiliando. 1 2. q. 87. 2 ad 1.

104. Homo per peccatum incurrit triplex detrimentum, s. deordinationem mentis, reatum poenæ, et debilitatem boni naturalis. 1 2. q. 109. 7. c. et III. q. 22. 3. c.

105. Obligatio duplex causatur ex peccato, s. servitus diaboli, et reatus poenæ. III. q. 48. 4. c. ad 3.

106. Gravitas peccati principaliter est ex objecto, seu fine. 1 2. q. 73. 3. o. et q. 4. 5. 9. c. et q. 74. 9. c. et 2 2. q. 74. 2 ad 1.

107. Gravitas et species peccati magis attenditur ex fine quam ex materiali objecto. 2 2. q. 74. 2 ad 1.

108. Ratio principalis gravitatis peccati est ex aversione a Deo. 1 2. q. 73. 3 ad 2. et 5. c. et q. 77. 6 ad 1.

109. Quantitas peccati non mensuratur ex documento facto, sed ex voluntate contra charitatem agentis. 2 2. q. 13. 3 ad 1.

110. Gravitas peccati duplex, scilicet ex parte peccati, et ex parte peccantis ex majori contemptu. 2 2. q. 94. 3. c. et q. 116. 2 ad 2. et q. 142. 3. c. et III. q. 80. 5. c.

111. Gravitas peccati duplex, scilicet secundum speciem, quæ est ex objecto, et secundum circumstantiam. 2 2. q. 10. 3 ad 1. et q. 39. 2. c. et q. 136. 3. 4. c. et III. q. 80. 5. c.

112. Defectus debitæ circumstantiæ aggravat peccatum, et appositio ejus alleviat ipsum. 1 2. q. 73. 7. o.

113. Peccata verborum maxime ex affectu et intentione loquentis pensanda sunt. 2 2. q. 72. 2. c. ad 3. et q. 73. 2. c. et q. 75. 1. c. et q. 76. 3. c. fi.

114. Gravitas peccati triplex, s. ex materia vel objecto, ex parte peccantis, et ex effectus consequente. 2 2. q. 148. 3. o.

115. Gravitas peccati magis attenditur in abusu rei quam in amissione debiti usus. 1. q. 48. 6. c. et 2 2. q. 155. 12 ad 4.

116. Gravitas peccatorum in proximum est per se ex majori documento, scilicet contra majus bonum, sed per accidens ex deliberatione. 2 2. q. 34. 4. o. et q. 73. 3. c. et q. 74. 2. c. et q. 154. 3. o.

117. Non omnia peccata sunt æqualia in gravitate. 1 2. q. 73. 2. o.

118. Gradus quadruplex gravitatis peccati, s. per passionem, ignorantiam, malitiam et contumaciam. 1 2. q. 105. 2 ad 9. et 2 2. q. 162. 2. c. ad 1 et ad 2. et q. 186. 9 ad 3. et III. q. 88. 4. c.

119. Peccata quæ consistunt in actuali contemptu Dei sunt graviora peccatis in quibus non est contemptus Dei, nisi ex consequenti, et quasi interpretative. 1 2. q. 73. 8 ad 2.

120. Peccatum in quo Deus in seipso contemnitur, est gravissimum: post, quod contemnitur in sacramentis, præcipue in eucharistia; tertio in membris suis; quarto in præceptis suis, quod commune est omni peccato mortali. 2 2. q. 20. 3. o. et q. 21. 1 ad 1. et q. 39. 2. c. et q. 110. 2. c. et q. 148. 3. c. et q. 150. 3. c. ad 3. et q. 154. 3. c. ad 3. et III. q. 80. 5. c.

121. Peccatum in Spiritum sanctum est gravissimum. 2 2. q. 14. 3. o. et q. 21. 1. 4. o. et q. 130. 2. o. et q. 133. 1. c.

122. Peccata opposita virtutibus theologicis sunt cæteris graviora, secundum genus suum. 2 2. q. 20. 3. o.

123. Peccatum quanto plus repugnat oppositæ virtuti, tanto est gravius. 2 2. q. 116. 2. c. et q. 119. 3. c.

124. Maximum peccatum opponitur maximæ virtuti, principaliter et directe, sed minimum extensive. 1 2. q. 73. 4. o.

125. Omne peccatum opponitur prudentiæ, sed non est gravissimum, nisi opponatur in aliquo maximo. 2 2. q. 55. 2 ad 3. et q. 119. 3 ad 3.

126. Peccata contra præcepta primæ tabulæ sunt cæteris graviora. 1 2. q. 110. 6. c.

127. Quanto voluntas est major vel finis pejor, tanto peccatum est gravius; in aliis autem causis peccati est oppositum. 1 2. q. 73. 6. o.

128. Gravitas peccati est major de majori bono quod corrumpitur, vel contemnitur; minor autem de majori bono quod amatur. 1 2. q. 100. 6. c. et 2 2. q. 39. 2. c. et q. 105. 2. c. et q. 118. 5. c. ad 1. et q. 150. 3. c.

129. In quolibet genere peccati gravius est quod fit ex habitu, quia fit ex majori libidine. 2 2. q. 156. 3. c.

130. Peccata carnalia sunt minus gravia, licet turpiora quam spiritualia. 1 2. q. 73. 5. o. et 2 2. q. 116. 2 ad 2. et q. 142. 4 ad 2. et q. 144. 2 ad 4. et q. 154. 3. o. et q. 162. 6 ad 3.

131. Gravius est peccare opere quam ore, et ore quam corde. 1 2. q. 110. 6. c. fi.

132. Nocere sibi est gravius peccatum quam nocere proximis, in re non subjecta voluntati, s. in naturalibus vel spiritualibus; in aliis autem e converso. 1 2. q. 73. 9 ad 2.

133. Nocumentum intentum vel prævisum, vel per se consequens peccatum, aggravat illud directe, non autem si per accidens consequatur, sed imputatur ei ad pœnam, si dabit operam rei illicitæ, propter negligentiam considerandi. 1 2. q. 73. 8. o.

134. Peccatum aggravatur ex conditione personæ, contra quam peccatur, tripliciter: primo si sit conjuncta Deo, virtute, vel officio; secundo si sit sibi conjuncta natura, vel beneficio, vel aliter; tertio si sit conjuncta proximo, tangendo plures, ut persona publica, vel famosa. 1 2. q. 73. 9. o. et 2 2. q. 58. 10 ad 3. et q. 61. 2 ad 3. et 8. c. et q. 63. 4 ad 2. et q. 65. 4. o. et III. q. 80. 5. c.

135. Dignitas personæ peccantis non transfert peccatum in aliam speciem, nisi ratione inobedientiæ vel voti, et hujusmodi. 1 2. q. 89. 3. c. et q. 110. 4 ad 5.

136. Excellentia personæ peccantis aggravat peccatum ex deliberatione, sed alleviat peccatum ex surreptione. 1 2. q. 73. 10. o. et q. 89. 3. 5. c. et q. 102. 3 ad 11. et 2 2. q. 100. 1 ad 7.

137. Omne peccatum contra proximum est etiam contra Deum. 1 2. q. 72. 4. o. et 2 2. q. 105. 2. c.

138. Homo gravius peccat post dationem legis Moysis quam ante. 1 2. q. 98. 1 ad 2.

139. Homo gravius peccat in nova lege quam in lege veteri. 1 2. q. 106. 2 ad 2.

140. Baptizatus gravius peccat quam non baptizatus, cæteris paribus. 1 2. q. 106. 2 ad 2. et 2 2. q. 10. 3 ad 3.

141. Clericus in sacris plus peccat in eodem genere peccati quam religiosus non in sacris. 2 2. q. 154. 8. c. fi.

142. Peccatum religiosi gravius est peccato sæcularis, tripliciter, scilicet ratione voti, ratione contemptus, et ratione scandali; in aliis autem est e converso. 2 2. q. 186. 10. o.

143. Religiosus peccans ex contemptu fit pessimus, et maxime incorrigibilis. 2 2. q. 186. 10 ad 3.

144. Delere peccatum formaliter convenit gratiæ, effective principaliter soli Deo, dispositive insufficienter puro homini, sufficienter Christo, instrumentaliter sacramentis. III. q. 16. 11 ad 3.

145. Solus Deus remittit peccata per auctoritatem, homines autem per ministerium. III. q. 84. 3 ad 3.

146. Deus potest remittere peccata sine pœna. 2 2. q. 67. 4 ad 2. et III. q. 46. 2 ad 3.

147. Homo peccando obligatus erat ad pœnam Deo, sicut summo judici, sed diabolo tamquam tortori: ideo debuit redimi Deo, et non diabolo. III. q. 38. 4 ad 2. et ad 3.

148. Omnia peccata in hac vita sunt remissibilia. 1. q. 69. 2. c.

149. Peccatum quodlibet dicitur remitti quoad duo, s. quoad culpam, et quoad reatum; et secunda remissio potest esse sine prima. III. q. 22. 3. c.

150. Per charitatem consequimur veniam peccatorum. III. q. 49. 1. c.

151. Ad remissionem cujuslibet peccati requiritur quod totaliter dimittatur affectus ejus. Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia; ut s. homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur, quantum in ipso est, ut s. diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur. Sed ad remissionem cujuslibet peccati venialis requiritur quædam virtualis displicentia. III. q. 87. 1. c.

152. Peccatum originale est habitus, s. languor naturæ, id est, inordinata dispositio ex dissolutione harmoniæ originalis justitiæ. 1 2. q. 82. 1. o.

153. Peccatum originale est habitus corruptus, non pura privatio, quia dicit privationem originalis justitiæ, et inordinatam dispositionem partium animæ. 1 2. q. 82. 1 ad 1.

154. Peccatum originale est habitus, quia est inordinatio naturæ, non autem actuale peccatum, quia est inordinatio actus. 1 2. q. 82. 1 ad 2.

155. Peccatum originale est peccatum naturæ, sed peccatum actuale est peccatum personæ. 1. q. 100. 1. o. et 1 2. q. 74. 3 ad 2. et q. 80. 1. c. et q. 81. 1. o. et q. 82. 1 ad 2. et III. q. 8. 5 ad 1.

156. Formale ejus est privatio originalis justitiæ; materiale vero est in concupiscentia, i. inordinatio partium animæ. 1 2. q. 82. 3. o.

157. Si homo formaretur ex digito vel aliter, sine semine viri, haberet omnes defectus naturæ sicut alii; sed non haberet rationem culpæ vel pœnæ. 1 2. q. 81. 4. o.

158. Peccatum originale est voluntarium, per voluntatem Adæ tantum. 1 2. q. 80. 1. c. et q. 82. 1 ad 2. et 2 2. q. 108. 4. c. et III. q. 84. 2 ad 3.

159. Peccatum originale habet novem nomina, s. originale, fomes peccati, concupiscentia, concupiscibilitas, languor, tyrannus, lex peccati, lex carnis, et lex membrorum. III. q. 23. 3. c.

160. Et est multiplex in virtute, quia virtualiter continet omnia peccata. 1 2. q. 82. 2 ad 1.

161. Et est unum numero in uno homine, sed in omnibus est unum specie. 1 2. q. 82. 2. o.

162. Peccatum originale est æqualiter in omnibus hominibus, sicut et relatio ad peccatum Adæ, et privatio iustitiæ originalis. 12. q. 82. 4. o.

163. Et fuit in Adam ut in causa principali, in semine vero instrumentaliter: sed in anima subjective; in carne autem ut pœna, non ut culpa. 12. q. 83. 1. o.

164. Peccatum originale prius est in essentia animæ quam in potentiis ejus. 12. q. 83. 2. o. et 3. c.

165. Et prius est ordine naturæ in anima quam in carne: sed ordine generationis et temporis est e converso. 12. q. 83. 2 ad 1. et 3 ad 3.

166. Et contrahitur in infusione animæ rationalis. 12. q. 83. 1 ad 4. et III. q. 27. 1 ad 4.

167. Et prius inficit voluntatem quam alias potentias. 12. q. 83. 3. o. et 4 ad 1.

168. Omnes defectus virtutum possunt reduci ad peccatum originale, inquantum includuntur in carentia originalis iustitiæ, quæ totam animam perficiebat. 22. q. 53. 1 ad 2.

169. Omnes potentiæ animæ sunt corruptæ per illud; sed quæ concurrunt ad generationem dicuntur etiam infectæ, s. concupiscibilis, generativa et tactus. 12. q. 83. 4. o.

170. Et traducitur ad omnes qui fuerunt in Adam, secundum rationem seminalem, non autem ad alios. I. q. 100. 1. c. et 12. q. 81. 3. 4. o. et III. q. 15. 1 ad 2. et q. 31. 1 ad 3. et 6 ad 1.

171. Caro Christi in patribus fuit obnoxia peccato originali. III. q. 31. 1 ad 3. et 7. o. et 8 ad 3.

172. Secundum fidem catholicam est tenendum quod primum peccatum primi hominis, s. peccatum originale, originaliter transit in posteros; contrarium autem est hæresis Pelagiana (ut patet per Augustinum in plurimis suis libris). 12. q. 81. 1. c. principio. et 3. c.

173. Secundum fidem catholicam firmiter est tenendum, quod omnes homines præter solum Christum, ex Adam derivati, peccatum originale ex Adam contrahunt. Alioquin non omnes indigerent redemptione, quæ est per Christum, quod est erroneum. 12. q. 81. 3. c. principio.

174. Ideo non secundum fidem catholicam, sed erroneum est dicere quod aliquis præter solum Christum fuerit sine peccato originali. 12. q. 81. 3. c. et III. q. 27. 2. c. ad 2.

175. Nec potest esse in aliquo cum veniali, sine peccato mortali. 12. q. 89. 6. o. et III. q. 90. 4 ad 3.

176. Infectio ejus nullo modo causatur a Deo, sed ex solo peccato Adæ, per carnalem generationem. 12. q. 83. 1 ad 4.

177. Peccatum originale quoad culpam est a patre; sed quoad pœnalitates est a matre. III. q. 70. 2 ad 4.

178. Peccatum originale habet duplicem processum, s. a carne ad animam, secundum ordinem generationis; et ab essentia animæ ad potentias ejus, secundum ordinem naturæ. 12. q. 83. 3 ad 2.

179. Causa peccati originalis est tantum una, scilicet privatio originalis iustitiæ. 12. q. 82. 2. c.

180. Libido habitualis, s. fomes est causa peccati originalis: non autem libido actualis, sed est signum habitualis. 12. q. 82. 4 ad 3.

181. Persona primo, i. in Adam, infecit naturam peccato originali; sed in aliis hominibus est e converso. III. q. 8. 5 ad 1.

182. Persona primo infecit naturam per peccatum originale. Secundo, natura infecit personam. Sed Christus primo reparat personam, secundo naturam. III. q. 69. 3 ad 3.

183. Peccatum originale corrumpit naturam, quantum ad id quod naturæ est: alia vero peccata, quantum ad id solum quod personæ est. 12. q. 81. 2. c. ad 3.

184. Peccatum originale, adveniente gratia, transit reatu, et manet actu quoad fomitem. 12. q. 74. 3 ad 2. et q. 81. 3 ad 2.

185. Peccatum originale est minus voluntarium quocumque peccato actuali. III. q. 1. 4. c.

186. Peccatum originale respectu naturæ est gravius veniale, sed respectu personæ est e converso. III. q. 1. 4. c. ad 1.

187. Peccatum veniale dicitur tripliciter, s. ex causa, eventu et genere. 12. q. 77. 8 ad 1. et q. 88. 2. o.

188. Peccatum dicitur veniale ex causa secundum quod privat, vel diminuit voluntarium per ignorantiam vel impotentiam. 12. q. 77. 8 ad 1. et q. 88. 2. c.

189. Peccatum veniale non habet simpliciter et perfecte rationem peccati, sed est quasi dispositio ad illud. 12. q. 88. 1 ad 1.

190. Et contingit ex corruptione fomitis. 12. q. 89. 5. c.

191. Et contingit semper vel propter imperfectionem actus, vel propter inordinationem circa ea quæ sunt ad finem, et utrumque propter defectum ordinis. 12. q. 72. 5. c. et q. 87. 2. 3. o. et q. 88. 2. c. et q. 89. 3. c.

192. Peccatum veniale nullam proprie maculam causat in anima, sed impedit actus virtutum. 12. q. 89. 1. o. et III. q. 87. 2 ad 3.

193. Homo potest quandoque esse sine peccato veniali in hac vita, sed non diu. III. q. 79. 4 ad 2.

194. Peccatum veniale non potest esse in non habente usum liberi arbitrii. III. q. 87. 2. c.

195. Peccans venialiter recidivat et simulat, i. fictus, dispositive et imperfecte, non autem simpliciter. 22. q. 75. 2 ad 2.

196. Peccatum veniale non potest dimitti, quamdiu voluntas ad illud manet. III. q. 87. 1. c. ad 1. et ad 2. et 3 ad 2.

197. Unus actus charitatis potest delere omnia venialia sine actuali cogitatione eorum. III. q. 87. 1. o.

198. Aliquid causat remissionem venialium tripliciter, s. causando gratiam, ut omnia sacramenta novæ legis; vel detestando peccata, ut confessio generalis, et oratio dominica; vel reverendo divina, ut benedictio episcopalis, quælibet unctio sacramentalis, et hujusmodi. III. q. 87. 3. o.

199. Ingressus ecclesiæ consecratæ delet peccata venialia. III. q. 83. 3 ad 3. et q. 87. 3. c.

200. In quolibet genere peccati mortalis sunt

quædam peccata venialia propter imperfecti-
onem actus. 2 2. q. 35. 3. c. et q. 36. 3. c. et q.
162. 5. c.

201. Peccatum veniale disponit ad mortale per
se, et per accidens, quia frequens venialium
iteratio disponit ad illam placentiam venialium,
in qua consistit peccatum mortale; eo quod se-
cundum quod habitus ex consuetudine genera-
tur et augetur, secundum hoc delectatio et pro-
nitas crescit. 1 2. q. 74. 4 ad 3. et q. 88. 3. 4. o. et
2 2. q. 24. 10. c. fi. et 12 ad 1. et q. 43. 7 ad 5. et q.
132. 4 ad 3. et q. 186. 9. c.

202. Peccatum veniale comparatur ægritudini;
mortale vero morti. 1 2. q. 72. 5. c.

203. Licet virtus secundum habitum non cor-
rumpatur nisi per peccatum mortale, tamen ac-
tus ejus corrumpitur et impeditur etiam per
veniale. 1 2. q. 89. 1. c. et 2 2. q. 133. 1 ad 2.

204. Peccatum mortale est contra præceptum
Dei, non autem veniale, sed est præter præcep-
tum. 1 2. q. 74. 9. c. et q. 88. 1 ad 1. et 2 2. q.
105. 1 ad 1.

205. Peccatum veniale et mortale differunt ge-
nere. 1 2. q. 88. 2. c.

206. Peccatum veniale ex genere potest fieri
mortale ex intentione, non idem numero, nec
multa simul. 1 2. q. 88. 2. c. et 4. o. et 6. c. ad 1.

207. Consensus in veniale ex genere est ve-
niale. Sed consensus in veniale, propter imper-
fectionem actus, facit mortale. 1 2. q. 74. 8 ad 2.
et 9 c. ad 3. et q. 88. 5 ad 1.

208. Peccatum mortale potest fieri veniale per
subtractionem, propter imperfectionem actus, non
autem propter additionem. 1 2. q. 88. 2. c. et 6. o.

209. Peccatum veniale et mortale differunt,
sicut reparabile et irreparabile. 1 2. q. 72. 5. c.

210. Per peccatum mortale omnino mens aver-
titur a Deo, sed per veniale retardatur affectus
hominis, ne prompte feratur in Deum. III. q. 87.
1. 2. c.

211. Per quodlibet peccatum veniale vel mor-
tale deordinatur voluntas hominis, per im-
moderatam conversionem ad bonum creatum. III. q.
87. 1. c. et 2 ad 3.

212. Unum peccatum mortale potest oriri ex
veniali. 2 2. q. 13. 4 ad 3. et q. 105. 1 ad 2.

213. Ante baptismum non possunt esse venialia
sine mortalibus. 1 2. q. 89. 3. 6. o. et III. q. 90.
4 ad 3.

214. In ratione superiori dupliciter potest esse
peccatum veniale, s. quando consentit in veniale
ex genere, vel quando habet subitum motum in-
fidelitatis sine consensu. 1 2. q. 74. 10. o.

215. Ratio superior, circa objectum potentie in-
ferioris, ut sensualitatis, sicut in delectationibus
secundum carnem, non habet motum, nisi delibe-
ratum; ideo semper est mortale, si sit de mor-
tali; non autem si sit de veniali. 1 2. q. 74. 10. o.

216. Nullus debet peccare venialiter, ne alius
peccet mortaliter. 2 2. q. 26. 4. c. ad 2. et q. 43. 7
ad 5. et q. 110. 3 ad 4.

217. Quilibet debet potius mori, et præligere
omnem poenam in generali, quam peccare non
solum mortaliter, sed etiam venialiter. 2 2. q.
110. 3 ad 4.

218. Unum veniale potest remitti sine alio ve-
niali, non autem sine quolibet mortali. III. q. 87.
4. o. et q. 90. 4 ad 3.

219. Peccatum veniale remittitur post mortem
in purgatorio, quoad culpam et poenam, non au-
tem mortale. 1. q. 64. 2. c.

220. Quidquid fit in contemptum Dei, et quic-
quid in sui ratione importat contemptum Dei, est
peccatum mortale. 2 2. q. 38. 3. c. et q. 68. 3. c.

221. Nullus actus sine consensu rationis est
peccatum mortale. 1 2. q. 15. o. et q. 74. 5 ad 1.
et 2 2. q. 35. 3. c.

222. Omnis actus humanus non relatus in
Deum, actu vel habitu ex parte agentis, est pec-
catum mortale, non autem ex parte actus. 1 2.
q. 88. 1 ad 2.

223. Intendens peccare mortaliter semper pec-
cat mortaliter. 2 2. q. 110. 4. c.

224. Actus peccati mortalis potest aliquandò
esse figura alicujus boni. 2 2. q. 88. 2 ad 2.

225. Quicumque peccato mortali homo vult ad-
harere sumens baptismum, dicitur fictus, fi-
ctione includente omne peccatum. III. q. 69. 9
ad 3.

226. Omne quod fit propter mortale est mor-
tale. 1 2. q. 88. 2. 4. 6. c. et 2 2. q. 110. 4. c. et q.
154. 4. c.

227. Omne quod est contra præceptum Dei est
peccatum mortale, nisi forte propter imperfe-
ctionem actus. 1 2. q. 74. 10. o.

228. Omne peccatum mortale est contra præ-
ceptum Dei. 2 2. q. 68. 3. c. fi. et q. 98. 3. b.

229. Aliquid dicitur peccatum mortale dupli-
citer, s. secundum speciem suam, et ex sua causa.
2 2. q. 154. 4. c. princ.

230. Non omne peccatum mortale directe con-
trariatur præceptis Decalogi, sed tantum injusti-
tiam continens. 2 2. q. 148. 2 ad 1.

231. Quilibet agens contra debitum justitiæ
peccat mortaliter. 2 2. q. 69. 1. c. et q. 70. 4. c.

232. Qui est in peccato mortali diligit habi-
tualiter aliquid supra Deum. 2 2. q. 68. 3. c.

233. Omne peccatum mortale contrariatur cha-
ritati, non autem spei, vel fidei. 1 2. q. 71. 4. c. et
2 2. q. 24. 10. c. et 12. c. ad 4. et III. q. 87. 1. c.

234. Omnis actus contra charitatem est pec-
catum mortale. 1 2. q. 87. 3. c. et q. 88. 2. c. et 2
2. q. 13. 2. c. et q. 35. 3. c.

235. Quilibet virtus ut virtus, i. informata cha-
ritate, expellitur per quodlibet mortale, non au-
tem inquantum est habitus. 1 2. q. 63. 2 ad 2. et
q. 65. 3. c. et q. 71. 4. c. et q. 73. 1 ad 2.

236. Per quodlibet peccatum mortale deperit
quicquid virtuti debebatur, et omnia merita mor-
tificantur. 2 2. q. 132. 3 ad 1. et III. q. 89. 4. o.

237. Peccatum mortale quantum ad aliquid est
simile ægritudini, et quantum ad aliquid est si-
mile morti, et hoc est inquantum separat a Deo,
qui vita est animæ; ægritudini autem inquantum
habitus revocationis ad vitam et sanitatem re-
manet in peccante, licet talis ægritudo, i. pecca-
tum, de se inducat damnationem æternam. 1 2. q.
72. 5. c.

238. Nullum mortale potest remitti sine aliq,
quia omnia mortalia sunt connexa in aversione,

non autem in conversione. 1 2. q. 73. 1. o. et III. q. 86. 3. o.

1. PECUNIA. intelligitur omne illud, cuius pretium aestimari potest pecunia. 2 2. q. 78. 2. c. et q. 100. 2. 5. c. et q. 117 ad 2. et q. 118. 2 ad 2.

2. Pecunia non potest vendi in mutuo pro pecunia ampliori quam sit quantitas pecuniæ mutuatæ, quæ restituenda est. 2 2. q. 78. 2 ad 4. principio.

1. PENA duplex, s. pena sensus, id est afflictiva, et pena damni, i. carentia divinæ visionis. 1 2. q. 87. 4. c. fi. et 2 2. q. 79. 4 ad 4. et III. q. 46. 6 ad 3. et q. 52. 2 ad 2.

2. Pena sensus debetur culpæ ratione inordinatæ conversionis, sed pena damni ratione aversionis. 1 2. q. 87. 4. o. et 2 2. q. 79. 4 ad 4.

3. Pena peccati duplex, s. per inflictionem contrarii, et per subtractionem boni convenientis: prima est a Deo agente; secunda vero, a Deo non agente. 2 2. q. 19. 1 ad 3.

4. Pena peccati duplex, s. pena taxata, et pena consequens; prima commensuratur culpæ, non autem secunda. 2 2. q. 164. 1 ad 4.

5. Pena consequens peccatum duplex, scilicet per se, et per accidens. 1 2. q. 73. 8. o.

6. Unius peccati est tantum una pena adæquata, et plures partiales multipliciter. 2 2. q. 39. 4 ad 3. et q. 99. 4 ad 2.

7. Omnis pena est medicina, sed non semper respectu peccantis. 1 2. q. 87. 2 ad 1. et 3 ad 2. et 2 2. q. 39. 2 ad 1. et 4 ad 3. et q. 66. 6 ad 2. et q. 86. 1. c. et q. 103. 3 ad 2. et 4. c.

8. Omnis pena est corruptio agentis, et omnis culpa est corruptio actionis. 1. q. 43. 5. 6. o. et 1 2. q. 21. 1 ad 3.

9. De ratione penæ est quod sit contraria voluntati. 1. q. 8. 5. o. et q. 64. 3. c. et 1 2. q. 87. 2. 6. c. et 2 2. q. 18. 3. c.

10. De ratione penæ sunt tria, s. quod sit contra voluntatem, propter culpam, et passio ab extrinseco. 1 2. q. 46. 6 ad 2.

11. Nulla pena est volita absolute, sed ex conditione dupliciter, s. qua acquiritur bonum, ut satisfactio et martyrium; et sine qua non, ut mors naturalis et purgatio, sine quibus ad bonum optatum perveniri non potest. 1 2. q. 87. 6. c.

12. Pena est bona simpliciter, et mala secundum quid, i. huius. 2 2. q. 19. 1. c.

13. Peccatum non est pena, nisi per accidens; et hoc dupliciter, s. ratione antecedentis, quia deseritur a Deo, et ratione consequentis, quia perditur melius. 1 2. q. 87. 2. o. et 2 2. q. 36. 2 ad 4.

14. Puniri non est culpa, sed fieri reum pena. 1 2. q. 87. 1 ad 2.

15. Pena peccato proportionatur secundum acerbitatem, in iudicio divino et humano. 1 2. q. 87. 3. c. et 4. c. ad 3.

16. Ratio omnium penarum veteris legis exponitur. 1 2. q. 105. 2 ad 9. et ad 10. et ad 11. et ad 12.

17. Pena non debetur juste, nisi propter culpam. 1 2. q. 87. 7. o.

18. Omnis pena, ut pena, infligitur tantum pro culpa propria et præterita; sed ut satisfactio vel ut medicina, infligitur etiam pro culpa aliena. 1 2.

q. 87. 7. 8. o. et 2 2. q. 108. 4. o. et III. q. 14. 1 ad 3.

19. Nullus punitur pena animæ, nisi pro culpa propria, quia pena animæ non est medicina. 1 2. q. 87. 8. o. et 2 2. q. 108. 4. c. ad 1.

20. Filius punitur pena corporali pro culpa parentum, et servi pro dominis, inquantum sunt aliquid eorum, non autem pena spirituali; nisi culpa aliorum fiat eis propria ratione consensus, vel imitationis, vel consultationis, vel dissimulationis. 1 2. q. 81. 1 ad 1. et 2 ad 1. et q. 87. 8. o. et 2 2. q. 108. 4 ad 1. et ad 3. et q. 164. 1 ad 4. et III. q. 82. 6 ad 3.

21. Penam semper præcedit peccatum in natura, sed non semper in persona puniti. 1 2. q. 87. 7. o.

22. Qui est in peccato, non habet gustum sanum, sed affectum infectum amoris sui inordinate: ideo revocatur a peccato per penas contrarias suæ naturæ et suæ voluntati, et non dulcedine divinæ bonitatis. 2 2. q. 108. 3. o.

23. In iudicio humano nullus debet puniri pena personali, nisi pro culpa sua, sed tantum pena damni, triplici ratione, s. vel ex hoc quod aliquis ineptus redditur sine sua culpa ad aliquod bonum habendum vel consequendum, vel quia bonum in quo dampnicatur, non est proprium bonum, sed commune; vel quia bonum unius dependet ex bono alterius. 2 2. q. 108. 4 ad 2.

24. Non omnes penæ sunt æquales, nec præmia sunt æqualia. 1 2. q. 73. 2. c.

25. Maxima pena est separari a Deo. 1 2. q. 88. 6. c. fi.

26. Gravior pena imponitur quadrupliciter, s. propter gravius peccatum, consuetudinem, pronitatem et nocumentum. 1 2. q. 105. 2 ad 9. et 2 2. q. 39. 2 ad 1.

27. Lex vetus pena mortis punit peccata contra Deum, homicidium, irreverentiam ad parentes, adulterium, incestum, et furtum hominum; aliarum autem rerum pena damni. 1 2. q. 105. 2 ad 10. et 2 2. q. 66. 6 ad 2.

28. Penam talionis in percussoris mutilationibus, et falso testimonio, lex vetus infligit; in aliis vero flagella vel ignominiam. Ibidem.

29. Pena post remissionem culpæ imponitur duplici de causa, scilicet ad solvendum debitum, et ad remedium; quoad primum, debet imponi secundum quantitatem culpæ; sed quoad secundum, pro minori culpa imponitur major pena triplici ratione, scilicet difficultatis, periculi et multitudinis. 1 2. q. 105. 2 ad 9.

30. Christus ex auctoritate poterat totam penam, vel partem dimittere sicut volebat, non autem alii. 2 2. q. 83. 4 ad 2.

31. Deus tardat penas pro peccatis duplici ratione, s. ut prædestinati convertantur, et ut iudicia ejus appareant justa. 2 2. q. 10. 11. c. fi.

32. Post hanc vitam nullus habebit penam corporalem nec spiritualement, nisi pro culpa sua. 2 2. q. 108. 4. c.

33. Minima pena purgatorii est major quam maxima pena hic. III. q. 46. 6 ad 3.

34. Mortui cum solo peccato originali non puniuntur pena sensus. III. q. 1. 4 ad 2.

35. Pœna æterna debetur peccato originali, non ratione gravitatis, sed ratione subjecti privati gratia. 1 2. q. 87. 5 ad 2.

36. Pœna duplex debetur peccato originali, scilicet carentia divinæ visionis, inquantum inficit personam: mors, rebellio, et hujusmodi, inquantum inficit naturam. III. q. 52. 5. c.

37. Omnes pœnæ peccato primorum parentum declarantur. 2 2. q. 164. 2. o.

38. Minor pœna debetur peccato originali quam veniali. III. q. 1. 4. ad 1.

39. Peccatum veniale sine gratia, i. cum originali vel mortali, punitur æternaliter pœna sensus in inferno. 1 2. q. 87. 5 ad 3.

40. Pœna temporalls debetur peccato veniali, æterna vero mortali. 1 2. q. 72. 5. c. et q. 87. 2. 5. o. et q. 88. 2. 4. c. et q. 109. 7. o. et III. q. 86. 4. o.

41. Omnis pœna præeligenda est non solum peccato mortali, sed etiam peccato veniali; tamen nullus tentet se nec alium in speciali de hoc, propter periculum, quia descendere in talibus ad singula est inducere hominem in tentationem, et præbere occasionem peccandi. 2 2. q. 100. 3 ad 4.

42. Remissa per pœnitentiam culpa mortali et pœna æterna, quandoque remanet pœna temporalis. 1 2. q. 87. 6. o. et III. q. 86. 4. o.

PEÑALE est aliquid, inquantum est contra voluntatem. 1. q. 48. 5. c. et q. 64. 3. c. et 1 2. q. 87. 2. 6. c. et 2 2. q. 18. 3. c.

1. PœNITENTIA ut est dolor voluntatis, cum electione recta, est virtus vel actus ejus, non autem ut passio. III. q. 85. 1. o.

2. Pœnitentia est virtus specialis, quia habet materiam generalem sub ratione speciali, s. omnia peccata, ut emundabilia per actus hominis. III. q. 85. 2. o.

3. Pœnitentia est virtus moralis et non theologica, quia objectum ejus est peccatum, non autem Deus; sed est finis ejus. III. q. 85. 3 ad 1.

4. Pœnitentia est species justitiæ commutativæ, licet contineat aliquid de qualibet virtute. III. q. 85. 3. o. et 4. o.

5. Pœnitentia et vindicativa continentur sub justitia commutativa. III. q. 85. 3 ad 3.

6. Pœnitentia, secundum quod est virtus, importat detestationem peccati, cum proposito abolendi illud secundum conditionem status peccantis. III. q. 85. 2 ad 1. et 3. c.

7. Pœnitentia ponit medium, inquantum infert debitam pœnam pro qualibet culpa, secundum acceptationem Dei. III. q. 85. 3 ad 2.

8. Pœnitentiam ordine naturæ simpliciter præcedunt virtutes theologice. III. q. 85. 6. o.

9. Pœnitentia est dolor de peccato præterito, sed verecundia est timor de turpi futuro. III. q. 85. 1 ad 2.

10. Pœnitentia est in reo, secundum voluntatem ejus, pro offensa Dei; sed justitia vindicativa est in iudice, contra voluntatem rei, et pro offensa in communi. III. q. 85. 3. o. et q. 90. 2. c.

11. Pœnitentia, secundum quod est actus virtutis, requiritur ante baptismum, quæ sit prior baptismo, tempore vel natura, non autem ut sacramentum. III. q. 6. o. et q. 84. 2 ad 2. et 6 ad 2. et q. 90. 4 ad 1.

12. Pœnitentia est posterior natura et tempore, fide, spe, et timore servili; sed est prior charitate et cæteris virtutibus. III. q. 85. 6. o.

13. Pœnitentia utitur temperantia ad finem suum. III. q. 85. 3 ad 4.

14. Detestatio vel displicentia peccati absolute est actus cujuslibet virtutis: sed ut expiabile per eam, quoad culpam et reatum, est actus pœnitentis virtutis. III. q. 85. 2 ad 1. et 3. c.

15. Primus actus pœnitentiæ, s. contritio, se habet ut ultima dispositio ad gratiam consequendam; alii vero actus pœnitentiæ procedunt jam ex gratia et virtutibus. III. q. 89. 1 ad 2. et 2. c.

16. Pœnitentia et gaudium circa idem, s. de peccatis, contrariantur, non autem gaudium de pœnitentia, vel de venia sperata. III. q. 84. 9 ad 2.

17. Pœnitentia non fuit in Christo, actu nec potentia, sicut nec materia ejus, scilicet peccatum. III. q. 84. 7 ad 4.

18. Pœnitentia ut virtus est subjective in voluntate, sed ut passio est in concupiscibili. III. q. 85. 4. o.

19. Pœnitentia est in innocentibus secundum habitum, non autem secundum actum. 1. q. 95. 3. o.

20. Pœnitens recurrit ad Deum, sicut servus, filius, et uxor, ad dominum, patrem, et virum; ad sacerdotem autem, sicut ad vicarium Dei. III. q. 85. 3. o.

21. Esau non vere pœnituit, quia non doluit de peccato, sed de damno. III. q. 86. 1 ad 1.

22. Habens veram pœnitentiam potest eam deserere; tamen pœnitentia requirit propositum perseverandi. III. q. 84. 10. o.

23. Vera pœnitentia potest amitti per quodlibet peccatum mortale sequens, propter flexibilitatem liberi arbitrii. III. q. 84. 10. c.

24. Pœnitentia debet esse continua secundum habitum, non autem secundum actum, quia non potest. III. q. 84. 9. o.

25. Pœnitentia interior debet durare usque in finem vitæ, non autem exterior. III. q. 84. 8. o. et 9 ad 1.

26. Pœnitentia est possibilis in fine vitæ, quamdiu durat liberum arbitrium; sed est difficilis et rara. 2 2. q. 14. 3 ad 3.

27. Exercitia militiæ, negotiationis et publicanorum possunt haberi a pœnitentibus, licet laudabilius evitentur ab eis. 2 2. q. 188. 3 ad 4.

28. Militia secularis interdicitur pœnitentibus; sed quæ est propter Deum imponitur eis quandoque. 2 2. q. 188. 3 ad 3.

29. Pœnitentia quoad habitum est tantum a Deo, sed dispositive est a nobis per timorem servilem ut plurimum, licet in aliquibus inchoetur ex amore. III. q. 85. 5. o.

30. Actus pœnitentiæ est a timore servili, ut a primo motivo affectus; a timore filiali vero, ut a principio immediato et proximo. III. q. 85. 5. c.

31. Sex actus per ordinem concurrunt ad causandum in nobis pœnitentiæ actus, s. operatio Dei convertentis cor, motus fidei, spei, charitatis, timor servilis, et filialis. III. q. 85. 5. o.

32. Christus sacramento pœnitentiæ non est

usus ad se, nec ad alios, quia ut sacramentorum dominus, effectum sacramenti sine sacramentalibus præbebat. III. q. 84. 5 ad 3. et 7 ad 4.

33. Pœnitentia figurabatur in veteri lege per diversos ritus expiationum. I 2. q. 102. 5 ad 3.

34. Pœnitentia in generali est a natura, sed cum aliqua determinatione est a lege veteri; a nova vero, ut sacramentum novæ legis. III. q. 84. 7. o. et q. 86. 6 ad 4.

35. Pœnitentia est sacramentum. III. q. 84. 1. o. 36. Et fuit institutum a Christo dando claves, sed ostendit efficaciam ejus post resurrectionem. III. q. 84. 7. o.

37. Et necessarium est solis habentibus peccatum. III. q. 65. 1. c. et 2 ad 4. et 4. c. et q. 85. 5. o. et 6. c.

38. Sacramentum pœnitentiæ potest et debet iterari. III. q. 84. 10. o.

39. Sacramentum pœnitentiæ non requirit impositionem manus, nec signum crucis. III. q. 84. 4. o.

40. Remissio peccatorum est res tantum in sacramento pœnitentiæ; actus vero exteriores pœnitentis et absolventis sunt sacramentum tantum; sed pœnitentia interior est sacramentum et res sacramenti, et secundum totum simul est causa tertii; sed secundum et tertium est causa primi. III. q. 84. 1 ad 3.

41. Hoc sacramentum non consistit in consecratione materiæ, nec in usu materiæ consecratæ, sicut alia sacramenta, sed in remotione materiæ, scilicet peccati. III. q. 84. 3. c.

42. In sacramento pœnitentiæ et matrimonii non est materia corporalis, sicut in aliis sacramentis; sed actus humani sensibiles sunt ibi loco materiæ. III. q. 84. 1 ad 1 et ad 2. et 4 ad 3. et 7. c. et q. 85. 1 ad 1. et q. 86. 4 ad 3. et 6. c. et q. 89. 1 ad 2. et q. 90. 1. o. et 2. c.

43. Materia vel objectum pœnitentiæ duplex, s. proxima, i. actus pœnitentis; et remota, s. peccata. III. q. 84. 2. o. et q. 90. 1 ad 3.

44. Materia pœnitentiæ adhibetur a Deo interior inspirante, non autem a ministro, sicut in aliis sacramentis, sed tantum complet absolvendo. III. q. 84. 1 ad 2. et 3. c. et 4 ad 4.

45. Pœnitentia est aliquo modo de quolibet genere peccatorum, sed est de peccato mortali proprie et principaliter; de veniali proprie et non principaliter; de originali vero improprie. III. q. 84. 2 ad 3. et 7 ad 3.

46. Nullus tenetur ad pœnitentiam de peccato veniali, quia sine ea remittitur, licet non in hac vita. III. q. 87. 1. o. et 2 ad 2.

47. Quæ sunt ex parte pœnitentis, s. verba et facta, sunt materia hujus sacramenti; quæ vero sunt ex parte sacerdotis se habent per modum formæ. III. q. 84. 3. c. ad 1. et 4 ad 3. et 7. c. et q. 86. 6. c. et q. 89. 1 ad 2.

48. Forma hujus sacramenti est hæc. Absolve te; sed alia, s. In nomine Patris, etc., et omnia alia quæ in absolutione dicuntur, sunt ad bene esse. III. q. 84. 3. o.

49. Sacramentum pœnitentiæ habet partes, non autem ut virtus, nec alia sacramenta. III. q. 90. 1. o.

50. Partes ejus materiales sunt tres, s. contritio, confessio et satisfactio. Sed partes ejus essentielles et cujuslibet sacramenti sunt materia et forma. III. q. 90. 2. o.

51. Hæ partes pœnitentiæ sunt partes ejus essentielles; non autem subjectivæ, nec potentiales. III. q. 90. 3. o.

52. Contritio, confessio et satisfactio sunt actus pœnitentiæ virtutis, et non partes ejus. III. q. 90. 1 ad 2.

53. Ordo virtutis et temporis est inter partes pœnitentiæ integrales. III. q. 90. 3 ad 3.

54. Pœnitentia ante baptismum, pœnitentia peccatorum mortalium, et pœnitentia venialium sunt partes, id est species virtutis pœnitentiæ, non autem sacramenti pœnitentiæ. III. q. 90. 4. o.

55. Satisfactio dicitur fructus pœnitentiæ, quia est ultima pars ejus. III. q. 90. 2 ad 3.

56. Pœnitentia solemniter non debet iterari triplici ratione, s. ne ex iteratione pœnitentia vilescat, et propter significationem: et quia solemnizatio est quasi quædam professio perpetuo pœnitentiam conservandi. III. q. 84. 10 ad 2.

57. Pœnitens solemniter non debet ordinari quadruplici ratione, s. propter dignitatem ordinum istorum, propter timorem recidivi, propter scandalum vitandum quod posset in populo oriri ex memoria præcedentium peccatorum; et quia non haberet frontem alios corrigendi, cum peccatum ejus foret publicum, et ordinans debet privari potestate hac, nisi in necessitate vel consuetudine, ad ordines minores tantum. III. q. 89. 3 ad 3.

58. Pœnitentia revocat omnes defectus, restituendo in pristinam gratiam. III. q. 89. 2 ad 2.

59. In sacramento pœnitentiæ gratia infunditur, per quam fit remissio peccatorum. III. q. 89. 1. c.

60. Pœnitentia ex prima sui institutione respicit præteritum; sed ex consequenti ut medicina præservans, respicit futurum; et similiter satisfactio. III. q. 84. 8 ad 1.

61. Dignitas amissa per peccatum est triplex, s. filiatio Dei per gratiam, innocentia et dignitas ecclesiastica. Prima restauratur per pœnitentiam, non autem secunda, sed aliquid majus quandoque; nec tertia, quadrupliciter, s. si vere non pœniteat, vel negligenter, vel propter irregularitatem, vel propter scandalum. III. q. 89. 3. o.

62. In pœnitentia non quæritur sola reintegratio æqualitatis justitiæ, sicut in justitia vindictiva, sed magis reconciliatio amicitiae. III. q. 90. 3. c.

63. Pœnitentia expellit effective quodlibet peccatum, formaliter vero, sum oppositum tantum, s. impœnitentiam. III. q. 85. 2 ad 1 et ad 3.

64. Omnis virtus expellit formaliter, i. per actum primum, peccatum sibi oppositum, sed tantum pœnitentia expellit effective, i. per actum secundum, omne peccatum. III. q. 85. 2 ad 3.

65. Homo in primo instanti suæ pœnitentiæ consequitur remissionem peccatorum. III. q. 84. 8 ad 1.

66. Merces pœnitentiæ est plena remissio peccatorum, quoad culpam et pœnam. III. q. 84. 9 ad 1. et q. 89. 1. c.

67. Per poenitentiam liberamur a peccato, et restitumur in statum pristinum, sed per eam non exhibetur aliquid de novo pertinens ad cultum Dei. III. q. 63. 6. c.

68. Omne peccatum viatoris deleri potest per poenitentiam, non autem damnatorum. III. q. 86. 1. o. et q. 87. 1. o.

69. Remissio culpæ est effectus poenitentiae virtutis; sed principalius poenitentiae sacramenti, et principalis gratiæ quam sacramenti et principalis charitatis et fidei quam poenitentiae virtutis. III. q. 86. 6. o.

70. Remissio culpæ est effectus poenitentiae, principaliter ex vi clavium in ministris, secundario ex vi actus ipsius poenitentiae. III. q. 86. 6. c. et q. 89. 1 ad 2.

71. Peccatum mortale potest remitti sine sacramento poenitentiae, non autem sine virtute poenitentiae. III. q. 86. 2. o. et 3. c. et q. 87. 1. c.

72. Peccatum veniale potest remitti sine sacramento poenitentiae, non autem sine aliquali actu virtutis poenitentiae, explicito vel implicito. III. q. 87. 1. o. et 2 ad 2 et ad 3. et 3. c.

73. Poenitentia tollit totam culpam, sed non semper totum reatum, i. debitum totius poenae. III. q. 67. 3 ad 3. et q. 69. 10 ad 3. et q. 86. 4. o.

74. Poenitentia non tollit omnes reliquias peccati actualis, id est, defectus consecutos, nisi poenitentia jam perfecta, secundum omnes ejus partes. III. q. 86. 4 ad 3. et 5. o.

75. Sacramentum poenitentiae habet efficaciam ad remissionem peccatorum, ex virtute nominis Christi patientis et resurgentis. III. q. 84. 4. c. et 5 ad 3. et 7. c. et q. 86. 1. c. fi. et 6 ad 3.

76. Remota per poenitentiam aversione, remanet inordinata conversio ad bonum creatum. III. q. 86. 4 ad 1. et 5. c.

77. Omnes virtutes et gratiae restaurantur per sacramentum poenitentiae, non autem per virtutem poenitentiae. 22. q. 152. 3 ad 3. et III. q. 89. 1. c.

78. Nec restaurantur semper in gradu priori, sed in majori vel minori, secundum gradum motus poenitentiae. III. q. 89. 2. o. et 5 ad 3.

79. In innocentibus potest esse poenitentia non actu, sed potentia. Suppl. q. 16. 1. o.

80. Sicut virtutes cardinales remanebunt in patria, ita etiam poenitentiam, quæ est pars justitiæ, quæ est virtus cardinalis, habebunt sancti, qui sunt in gloria. Suppl. q. 16. 2. c.

81. Non potest poenitentia esse in malis angelis, quum peccatum illorum sit irremissibile. Suppl. q. 16. 3. o.

82. Injungenda nonnumquam est enormibus ac publicis criminibus obnoxilis publica et sollemnis poenitentia, ad ipsorum salutem et aliorum exemplum. Suppl. q. 28. 1. o.

83. Si quis post solemnem actam poenitentiam rursus peccaverit, non clauditur ei locus poenitentiae, sed poenitentia sollemnis ei rursus injungenda non est. Suppl. q. 28. 2. c.

84. Publica ac sollemnis poenitentia viris ac mulieribus semel tantum injungi potest, non tamen clericis; publica autem et non sollemnis etiam clericis imponi pluries potest, sicut et aliis. Suppl. q. 28. 3. o.

PENTECOSTES erat festum pro beneficio datæ legis, significans adventum Spiritus sancti, cujus festum succedit ei. 12. q. 102. 4. 10. et q. 103. 3 ad 4.

1. PER significat aliquam causam operationis, in suo casuali dupliciter, s. ut exit ab agente, et ut terminatur ad operatum. I. q. 36. 3. c.

2. Cum dicitur aliquis per aliquem operari, hæc præpositio, per, semper designat in suo casuali aliquam causam, vel principium actus. I. q. 36. 3. c. principio.

3. Per significat causam mediam, sed aliquando habitudinem formæ, per quam agens operatur. I. q. 39. 8. c. et q. 45. 6 ad 2.

4. Hæc præpositio, per, solet denotare causam mediam, vel principium de principio. I. q. 45. 6 ad 2.

5. Per significat auctoritatem in recto, et aliquando in obliquo. I. q. 36. 3. c.

6. Pater operatur per filium et non e converso. I. q. 36. 3. c. ad 4. et q. 45. 6 ad 2.

PERCEPTIO experimentalem quamdam notitiam significat. I. q. 43. 5 ad 2.

1. PERFECTIO dicitur dupliciter, s. proprie et transumptive, sicut dicitur quandoque perfectus latro, non quidem proprie et simpliciter, sed quasi transumptive et secundum quid. 12. q. 55. 3 ad 1. et q. 92. 1. c. fi. et 22. q. 14. 4 ad 1. et q. 45. 1 ad 1. et q. 47. 13. c. et q. 92. 1 ad 1. et q. 116. 1. c. ad 3.

2. Perfectio duplex, s. prima, i. forma substantialis; et secunda, i. forma accidentalis. I. q. 73. 1. c. et 12. q. 4. 2 ad 1.

3. Perfectio duplex, s. prima, i. substantia rei, et secunda, i. finis, sive operatio, et prima est causa secundæ. I. q. 73. 1. c.

4. Perfectio universi duplex, s. secundum statum præsentem et futuræ novitatis. I. q. 73. 1. c.

5. Perfectio duplex, s. totalitatis et finis; prima convenit diei sextæ, in primis operibus Dei, sed secunda diei septimæ. I. q. 73. 1. c. ad 2. et III. q. 29. 2. c.

6. Perfectio dicitur tripliciter, s. simpliciter, secundum naturam et secundum tempus. 12. q. 98. 2 ad 1. et 22. q. 161. 1 ad 4.

7. Perfectio triplex, scilicet secundum esse, secundum accidentia et secundum finem. I. q. 6. 3. c.

8. Perfectio triplex, s. dispositionis, formæ et finis. III. q. 27. 5 ad 2.

9. Perfectio triplex, s. naturæ, gratiæ et gloriæ. I. q. 73. 1 ad 1.

10. Gradus perfectionis quintuplex, scilicet quia supremum in entibus est, quod habet perfectum bonum sine operatione, ut Deus; secundum est, quod habet perfectum bonum per unum, vel per paucos motus, ut angelus; tertium est, quod acquirit perfectum bonum, per multas operationes, ut homo; quartum est, quod non potest acquirere perfectum bonum ullo modo; sed acquirit imperfectum per paucos motus, ut bruta perfecta; vel per unum tantum, ut bruta imperfecta, et infimum est, quod nihil horum potest acquirere, et propter hoc non habet participatum aliquem motum, ut plantæ. I. q. 77. 2. a. et 12. q. 3. 2 ad 4. et a. 5. 7. c.

11. Omnis creatura, secundum quod est perpetua, est de essentiali perfectione universi; de accidentali vero, secundum quod est corruptibilis. I. q. 23. 7. c.

12. Ultima perfectio rei est in consecutione finis. I. q. 103. 1. c. et I 2. q. 55. 1. c. et 22. q. 184. 1. c.

13. Prima perfectio, id est, forma rei, se habet ad secundam, id est, ad operationem, in duplici ordine, quia terminat et elicit eam. III. q. 29. 2. c.

14. In omnibus naturis ordinatis duo concurrunt ad perfectionem naturæ inferioris, s. aliquid secundum motum proprium, et aliquid secundum motum naturæ superioris. 22. q. 2. 3. c.

15. Unumquodque, secundum quod est perfectum, est bonum et in actu. I. q. 4. princ. et I. c. et q. 5. 1. 3. c. et I 2. q. 3. 2. c.

16. Primum principium in genere causæ efficientis oportet esse perfectissimum, nam perfectum dicitur cui nihil deest, secundum modum suæ perfectionis. I. q. 4. 1. c. fi.

17. Ultima perfectio cujuslibet rei est operatio ejus. I 2. q. 3. 2. c.

18. Perfectum est prius imperfecto, ordine naturæ et perfectionis, sed e converso ordine temporis et generationis. I. q. 85. 3 ad 1. et III. q. 1. 5 ad 3. et 6. c.

19. Semper imperfectum est propter perfectum. I. q. 105. 5. c.

20. Perfecta bonitas est in his quæ sunt ad finem, si per se sufficiunt inducere ad finem; imperfecta vero, si tantum aliquid cooperari possunt. I 2. q. 98. 1. c.

21. Adveniente perfecto non manet imperfectum, quando imperfectio est de ratione ejus. I 2. q. 67. 3. 6. c. et 22. q. 4. 4 ad 1.

22. Vel quando sunt opposita. I. q. 58. 7 ad 3. et q. 62. 7 ad 1. et I 2. q. 67. 3. c. et 5 ad 2. et 6. c. et III. q. 9. 3 ad 1.

23. Aliquis dicitur perfectus dupliciter, s. habendo perfectionem et statum ejus. 22. q. 184. 4. c.

24. Ad statum perfectionis requiritur obligatio perpetua ad servitutem Dei, cum aliqua solemnitate. 22. q. 184. 4. 5. 6. c. et 8 ad 5.

25. In statu perfectionis sunt soli professi solemniter religionem, et episcopi. 22. q. 184. 4. 5. 6. c.

26. Status episcoporum est perfectior statu religiosorum, quia episcopi sunt perfectiores, hi autem perfecti. 22. q. 184. 5 ad 3. et 7. 8. o. et q. 185. 8. c. et q. 186. 3 ad 5. et q. 188. 1 ad 3.

27. Status religiosorum est perfectior statu curatorum et archidiaconorum. 22. q. 184. 8. o.

28. Perfectio hominis est, ut contemptis temporalibus, spiritualibus inhaereat. I 2. q. 99. 6. c. fi.

29. Perfectio charitatis triplex, s. ex parte diligibilis, diligentis et per exclusionem repugnantis; prima convenit soli Deo, secunda beatis, tertia viatoribus. 22. q. 24. 8. o. et q. 44. 4 ad 2. et ad 3. et q. 184. 2. o.

30. Perfectio charitatis ex parte diligentis triplex, s. secundum actum, studium et habitum:

prima convenit solis beatis; secunda perfectis viatoribus; tertia omnibus habentibus charitatem, et ad eam omnes tenentur. 22. q. 24. 8. o. et q. 44. 4 ad 2. et ad 3. et q. 184. 2. o.

31. Ad perfectionem aliquid pertinet tripliciter, s. essentialiter, ut observantia præceptorum charitatis; consequenter, ut consilia, et instrumentaliter, ut paupertas, continentia et hujusmodi. 22. q. 184. 3. c.

32. Paupertas voluntaria non est perfectio, sed instrumentum ejus. 22. q. 19. 12 ad 1. et q. 184. 7 ad 1. et q. 186. 6 ad 1. et q. 187. 1 ad 3. et 2. c. et 3. c. fi. et q. 188. 7. c. ad 1. et 8. c.

33. Paupertas voluntaria est efficax exercitium perveniendi ad perfectionem charitatis. 22. q. 183. 3 ad 4.

34. Perfectio vitæ christianæ simpliciter attenditur secundum charitatem, sed secundum quid, secundum alias virtutes. 22. q. 184. 1. o. et 2. 3. c. et q. 189. 1 ad 1. et III. q. 46. 3. c.

35. Perfectio vitæ essentialiter consistit in præceptis, sed instrumentaliter in consiliis. 22. q. 184. 3. o.

36. Perfectio vitæ principaliter et per se consistit in interioribus, præcipue in charitate; sed secundario et per accidens, in exterioribus, ut in virginitate et paupertate; et hoc tripliciter, scilicet removendo impedimenta, vel ut effectus charitatis, et ut perfectio poenitentiae. 22. q. 81. 7. c. et q. 186. 7 ad 1.

37. Quilibet tenetur tendere ad perfectionem ex præcepto; non autem tenetur esse perfectus. 22. q. 186. 2 ad 2.

38. Habens perfectam charitatem, vel existens in statu perfectionis, non tenetur plus aliis ad opera perfectionis, nisi ex voto, vel cura. 22. q. 110. 4. 5.

39. Qui non est perfectus in virtutibus moralibus, indigne sumit officium prælationis, vel prædicationis. III. q. 41. 3 ad 1.

40. Perfecti debent tolerare injurias proprias, secundum præparationem animi, non autem communes Dei, proximi, vel status. 22. q. 108. 1 ad 2. et ad 4. et q. 188. 3 ad 1.

41. Perfecti debent resistere detractoribus suis. 22. q. 72. 3. o.

42. Perfectis licet sua repetere, vel non dare, sicut etiam imperfectis. 22. q. 43. 8. o.

1. PERICULUM ex ipso facto nascens facit illud factum non expedire, non autem periculum nascens ex defectu nostro. 22. q. 88. 4 ad 2.

2. Expediens est ascendere equum, quamvis periculum imminet cadendi de equo; alioquin oporteret ab omnibus bonis cessare, quæ etiam per accidens ex aliquo eventu possunt esse periculosa. 22. q. 88. 4 ad 2.

3. Quasunque res magnas aggredi videtur periculosum esse, quia in his deficere est valde nocivum. 22. q. 128 ad 3.

4. Periculis rerum humanarum est obviandum per res humanas, non autem per hoc, quod res divinæ convertantur in usum humanum per dispensationem indebitam. 22. q. 88. 11 ad 1.

5. Periculum est in mora quandoque. I 2. q. 96. 6. c. fi.

6. Si sit subitum periculum, non patiens tantam moram, ut ad superiorem recurri possit, ipsa necessitas dispensationem habet annexam, quia necessitas non subditur legi. Ibidem.

1. PERJURUM habet principaliter nomen et speciem a falsitate; secundario, a defectu justitiæ; tertio, a defectu iudicii. 2 2. q. 98. 1. o. et q. 125. 3 ad 3.

2. Perjurium omne semper est peccatum contrarium religioni. 2 2. q. 99. 2. o.

3. Perjurium semper est peccatum mortale, licet ex joco sit, vel ex lapsu linguæ, si perpendit qui jurat. 2 2. q. 70. 4. c. et q. 98. 2. 3. o.

4. Jurans verum quod putat esse falsum, vel jurans falsum, quod putat esse verum, est perjurus. 2 2. q. 98. 1 ad 3.

5. Perjurium promissorium est infame ipso jure; assertorium vero per sententiam tantum. 2 2. q. 98. 3 ad 2.

PERMITTERE lex humana dicitur aliquid, non quasi ea approbans, sed quasi ea dirigere non potens. 1 2. q. 93. 3 ad 3.

PERMUTATIO beneficii ecclesiastici propter commodum spirituale est licita de licentia episcopi, non autem propter commodum temporale, quia est simonia. 2 2. q. 100. 1 ad 5.

PERPLEXUS aliquis esse potest ex suppositione, non autem simpliciter. 1 2. q. 19. 6 ad 3. et III. q. 64. 6 ad 3. et q. 82. 10 ad 2.

1. PER se quod convenit alicui, non potest separari ab eo. 1. q. 50. 2. c.

2. Formæ convenit esse per se, non autem materiæ vel composito, sed per formam. 1. q. 50. 5. c. et q. 75. 6. c. et q. 90. 2. c.

3. Omne quod inest non per se, reducitur ad aliquid, quod inest per se. 1 2. q. 10. 1. c.

4. In moralibus intentum dicitur per se, et quod est præter intentionem dicitur per accidens. 2 2. q. 37. 1. c. et q. 39. 1. c. et q. 43. 3. c. et q. 59. 2. c. et q. 64. 7. c. et q. 150. 2. c.

1. PERSEVERANTIA est in ratione bene considerata stabilis et perpetua permansio, secundum Andronicum. 2 2. q. 128. c.

2. Perseverantia est virtus specialis, habens speciale objectum, scilicet opus laboriosum, ut tristabile diuturnitatis. 2 2. q. 137. 1. o. et 2. c. ad 1. et ad 2. et q. 138. 1. c.

3. Perseverantia, ut est virtus, moderatur aliquas passiones, s. timorem fatigationis, aut defectus, propter diuturnitatem, non autem perseverantia, de qua loquitur Philosophus. 2 2. q. 137. 2 ad 2.

4. Perseverantia dicitur tripliciter, s. habitus mentis quo firmiter statuit contra tristitias, habitus de proposito perseverandi et continuatio boni usque ad finem vitæ. Primo et secundo modo est virtus infusa, non autem tertio modo. 1. q. 95. 3 ad 4. et 1 2. q. 109. 10. c. et 2 2. q. 128. ad 5. et q. 137. 1. o. et 2 ad 2. et 4. c.

5. Perseverantia primo et secundo modo fuit in Adam, non autem tertio modo. 1. q. 95. 3 ad 4. et 1 2. q. 109. 10 ad 3. et 2 2. q. 137. 4 ad 2.

6. Persistere in bono usque in finem, ex propria intentione finis, est proprium perseverantiæ, sed convenit cuilibet virtuti, inquantum est habitus. 2 2. q. 137. 1 ad 3. et q. 138. 2 ad 3.

7. Perseverantia est pars potentialis, annexa fortitudini. 2 2. q. 128. c. ad 5 et ad 6. et q. 137. 3. o.

8. Perseverantia convenit cum temperantia in materia, scilicet circa delectationes tactus, sed magis convenit cum fortitudine; et principaliter in modo, inquantum firmat contra difficultatem diuturnitatis. 2 2. q. 137. 2 ad 1.

9. Perseverantia non est in appetitu sensitivo, sed in ratione. 1 2. q. 58. 3 ad 2. et 2 2. q. 53. 5 ad 3.

1. PERSONA dicitur a personando in theatris cum larvis. 1. q. 29. 3 ad 2.

2. Persona non est nomen intentionis, sed rei. 1. q. 36. 4. c.

3. Nomen personæ non est impositum ad significandum individuum, ex parte naturæ, sicut aliquis homo; sed rem subsistentem in rationali natura. 1. q. 30. 4. c.

4. Persona significat id quod perfectissimum est in tota natura, s. subsistens in rationali natura. 1. q. 29. 3. c.

5. Persona significat substantiam particularem, ad dignitatem pertinentem: ideo est tantum in natura intellectuali. 1. q. 29. 3 ad 2.

6. Persona est rationalis naturæ individua substantia, secundum Boetium. 1. q. 29. 1. o. et 3. 5. ad 2 et ad 4.

7. Subsistentia in diffinitione personæ accipitur in communi, secundum quod dividitur in substantiam primam et secundam. 1. q. 29. 1 ad 2.

8. Persona est hypostasis distincta proprietate, ad dignitatem pertinente, secundum magistros. 1. q. 29. 3 ad 2 et ad 4.

9. Forma significata per nomen personæ non est essentia vel natura, sed est personalitas. 1. q. 39. 3 ad 4.

10. Persona est communicabilis multis naturis, non autem multis suppositis. III. q. 3. 1 ad 2.

11. Illud quod non existit per se, non est persona, ut accidentia, partes et humanitas Christi. 1. q. 29. 1 ad 2 et ad 5. et q. 75. 4 ad 2. et III. q. 2. 2 ad 3. et q. 16. 12 ad 2.

12. Unitas personæ requirit unitatem esse completi, et personalis, quia est de constitutione ejus, non autem operatio. III. q. 19. 1 ad 4.

13. Persona proprie convenit Deo, et nobilior quam creaturis. 1. q. 29. 3. o.

14. Persona prædicatur analogice de Deo et creaturis. 1. q. 29. 4 ad 4.

15. Persona in divinis est divinæ naturæ incommunicabilis existentia, secundum Richardum de Sancto Victore. 1. q. 29. 3 ad 4.

16. Persona in divinis significat relationem per modum substantiæ. 1. q. 28. 4. o. et q. 30. 1. c. et q. 33. 2 ad 1.

17. Persona etiam in divinis dicitur ad se, et non ad alterum, propter modum significandi. 1. q. 29. 4 ad 1.

18. Trinitas, essentia, et quælibet res demonstrabilis, est persona secundum grammaticos. 1. q. 39. 8. ff.

19. In divinis persona et essentia sunt idem re, et differunt ratione. 1. q. 3. 3. o. et q. 39. 1. o. et q. 49. 1. c.

20. Persona addit supra essentiam Dei secundum intellectum, quia essentia potest intelligi sine persona, non autem e converso. III. q. 3. 3 ad 3.

21. Cognitio personarum divinarum est nobis necessaria ad recte sentiendum de creatione, sed principalius de salute nostra. I. q. 32. 1 ad 4.

22. In divinis essentialia possunt abstrahi a personis, cognitione imperfecta, non autem cognitione beata. III. q. 3. 3. o.

23. In divinis est pluralitas personarum. I. q. 30. 1. o.

24. Persona in divinis prædicatur pluraliter de pluribus personis. I. q. 30. 1. o. et q. 39. 3 ad 4.

25. Communitas hujus nominis, persona, non est realis, nec intentionis, nec negationis, sed rationis. I. q. 30. 4. o.

26. In divinis sunt tantum tres personæ. I. q. 30. 2. o. et q. 31. 1. o. et q. 41. 6. o.

27. Tres personæ sunt unus Deus, et Deus est tres personæ, et est Trinitas. I. q. 39. 3. 6. o.

28. Tres personas dicimus esse unam essentiam, non autem ex vel de eadem essentia. I. q. 39. 2. o. et q. 41. 3 ad 3.

29. Hæc non conceditur, Tres personæ sunt essentia, quia forma non designatur nisi per duos genitivos, vel per unum genitivum habentem vim duorum. I. q. 39. 2. c. ad 4.

30. Hæc est vera, Tres personæ sunt unius essentia, et genitivus construitur in habitudine causæ formalis. I. q. 39. 2. o.

31. Hæc conceditur, Essentia est trium personarum, non autem hæc: Deus est trium personarum, nec Tres personæ sunt unius Dei. I. q. 39. 2. c.

32. Personæ divinae sunt plures res. I. q. 30. 1. c. et q. 39. 3 ad 3.

1. PERTINAX, secundum Isidorum, est qui tenet imprudenter suum propositum, quasi omnino tenax. 2. 2. q. 138. 2. c.

2. Pertinax assimilatur incontinenti et molli; quia nimis appetit aliquam delectationem, et fugit tristitiam. 2. 2. q. 138. 2 ad 2.

3. Pertinacia opponitur perseverantiæ secundum excessum, mollities autem secundum defectum. 2. 2. q. 138. 2. c.

PERVICAX est idem quod pertinax, qui in suo proposito ad victoriam perseverat. 2. 2. q. 138. 2. c.

PESSIMUM non oportet quod opponatur optimo. 1. 2. q. 39. 4 ad 1. et q. 84. 4 ad 1.

PETRA in deserto fuit aliquid materiale, significans Christum. I. q. 102. 1 ad 4.

PETRUS negando Christum peccavit mortaliter. 2. 2. q. 24. 12 ad 2.

PHANTASIA, vide pag. 190.

PHILOTIMIA est virtus in concupiscibili, circa honores absolute, innominata latine. 1. 2. q. 60. 5. c. et 2. 2. q. 129. 2. c.

PERENESIS. CAUSA. Tanta potest esse motio spirituum et humorum, quod hujusmodi apparitiones rerum aliter quam sint, etiam vigilantibus per naturalem commotionem humorum fiant, sicut et in phreneticis, et aliis hujusmodi. I. q. 111. 3. o. 2.

1. PIETAS a vulgo sumitur pro actibus misericordiæ, quia Deus testatur, hos actus sibi fieri: et ex hoc Deus dicitur pius. 2. 2. q. 101. 1 ad 2.

2. Pietas est specialis virtus. 2. 2. q. 101. 3. o.

3. Pietas principaliter est ad parentes, et ad patriam, in quibus includuntur omnes consanguinei, oives, et amici, et patria. 2. 2. q. 80. 1. c. et q. 101. 1. o. et 2 ad 3. et 3. c.

4. Religio exhibet cultum Deo, pietas autem parentibus et patris, quia eis homo maxime debitor est post Deum. 1. 2. q. 60. 3. c. et 2. 2. q. 101. 1. c. et 3 ad 1 et ad 2. et q. 102. 1 ad 3. et q. 106. 1. c. et q. 122. 5. c.

5. Pietas debetur Deo, quia cultus parentum includitur in cultu Dei, sicut minus in majori. 2. 2. q. 101. 1 ad 1. et 3 ad 2. et q. 102. 1 ad 1. et q. 103. 3 ad 1. et q. 106. 1. c. ad 1.

6. Opera pietatis non debent prætermitti propter religionem, nisi impediunt eam, quia jam non essent opera pietatis. 2. 2. q. 101. 4. o.

7. Donum pietatis est habitualis dispositio animæ, quæ prompte mobilis est a Spiritu sancto, ad habendum filialem affectum ad Deum, ut ad patrem. 2. 2. q. 121. 1. c.

8. Pietatis donum colit patrem Deum, sed ut virtus, colit patrem carnalem. 2. 2. q. 121. 1. 3. o.

9. Donum pietatis colit Deum, et consequenter quæ Dei sunt, s. sanctos, sacram Scripturam et pauperes. 2. 2. q. 121. 1 ad 3.

10. Donum quo aliquis propter reverentiam Dei operatur bonum ad omnes, periciens vim appetitivam, in iis quæ ad alterum sunt, conveniunt pietas nominatur. 1. 2. q. 68. 4. c. fi. et ad 2.

11. Donum pietatis est unus habitus, dirigens in omni communicatione ad alterum, propter unam mensuram. 1. 2. q. 68. 4. c. fi.

12. Religio est potior virtute pietatis, sed est inferior dono pietatis. 2. 2. q. 121. 1 ad 2.

13. Pietas et timor Dei manifestant fidem et sapientiam. 2. 2. q. 45. 1 ad 3.

14. Actus doni pietatis est honor Dei, et honor sanctorum ad invicem. 2. 2. q. 121. 1 ad 5.

PIGNUS facit spem habendi rem et tantum valet. 1. 2. q. 114. 3 ad 3.

1. PISCES carent memoria, secundum Basilium, non autem secundum Augustinum; et communiter sunt animalia imperfectiora terrestribus animalibus. I. q. 72. 1 ad 1.

2. Pisces non offerebantur in templo, quia sunt magis alieni a conversatione hominum quam alia animalia, et cito moriuntur quando sunt extra aquam. 1. 2. q. 102. 3 ad 3.

3. Ut includantur omnia hujusmodi, quæ habent aliquod speciale inter pisces, subjungit Scriptura: Creavit Deus cete grandia. I. quæst. 70 ad 4.

PLACERE hominibus propter favorem humanum est peccatum, non autem si hoc sit ad gloriam Dei. 2. 2. q. 115. 1 ad 1.

PLAGIUM est furtum hominis, et punitur in veteri lege pœna mortis. 1. 2. q. 105. 2 ad 10.

PLANETÆ. Candelabrum habens septem lucernas in septem calamis, in australi parte templi, significat septem planetas, illuminantes totum

mundum, quorum cursus est nobis ex australi parte. 12. q. 102. 4 ad 6. co. 2.

1. **PLANTÆ.** Productio plantarum tertia die pertinet ad opus distinctionis, non autem ad opus ornatus. I. q. 69. 2 ad 1.

2. **Plantæ,** secundum Augustinum, productæ sunt die tertia, causaliter tantum; secundum alios autem productæ sunt in actu. I. q. 69. 2. o. et q. 70. 1. c. fi. et q. 71. c. fi. et q. 72. c. ad 1. et q. 74. 2. c. et q. 102. 1 ad 5.

3. **Plantæ** habent simul potentiam generationis activam et passivam, sed absolute dicuntur mares vel foeminae, a prædominio. I. q. 92. 1. c. et III. q. 32. 4. c.

1. **PLATO** solius amore veritatis contemplandæ, abstinuit ab omni delectatione venerea, pro quo sacrificavit, non quasi reputans hoc peccatum, sed cedens errori civium. 22. q. 153. 2 ad 3.

2. **Plato** vidit librum Genesis, et exposuit aliquid ejus. I. q. 66. 1 ad 5. et q. 74. 3 ad 4.

3. **Plato** posuit ideam separatam entis, et unius, et boni, s. summum Deum. I. q. 6. 4. c.

PLURALITAS materialis a nullo agente est intenta ut finis; quia tendit in infinitum, quod repugnat fini. I. q. 47. 3 ad 2. et fi. et q. 50. 4 ad 4.

PLUVIALES aquæ causantur ex vaporibus aqueis, et parum ex vaporibus mistorum, qui ex vi naturæ resolvuntur in veras aquas; ideo in eis potest esse baptismus. III. q. 66. 4 ad 5.

POETICA utitur metaphoris, propter defectum rei, de qua est; theologia vero, propter excessum. I. q. 1. 9 ad 1. et 12. q. 101. 2 ad 2.

1. **POLLUTIO** nocturna magis judicatur quoad rationem meriti vel demeriti, secundum principium, quod est in dormiendo, quam secundum terminum, qui est in vigilando; nec reputatur quis evigilasse, quousque perfecte usum liberi arbitrii recuperaverit. I. q. 94. 4 ad 4.

2. **Non** omnis emissio humoris carnalis est proprie pollutio, s. quando in vigilia ex infirmitate vel absque ulla commotione carnis, et absque cogitatione immunda, et sine delectatione, et quasi insensibiliter humor carnalis egreditur. 22. q. 151. 1 ad 4.

De pomis collum æternorum. I. q. 10. 3. c.

POPULUS est multitudo hominum, juris consensu, et utilitate communitatis, sociata. I. q. 31. 1 ad 2. et 12. q. 105. 2. c.

PORPHYRIO habet unum pedem latum ad nandandum, et alium fissum ad ambulandum, solo morsu bibit, omnem cibum aqua tingens: ideo significat inobedientes. 12. q. 102. 6 ad 1. fi.

POSITIO duplex, s. prædicamentum, i. ordo partium in loco, et differentia quantitatis. 12. q. 49. 1 ad 3.

1. **Non** intelligitur aliquis posse facere quod non licite facere potest. 22. q. 187. 3. c.

2. **Hoc** verbum, potest, habet vim ampliativam. I. q. 25. 5 ad 2.

3. **Illud** possumus quod de jure possumus; unde dicitur illud esse non posse, quod convenienter esse non potest; ideo exponitur, non potest, i. non debet. III. q. 74. 7 ad 1.

4. **Dicitur** ille aliquid non posse, qui non potest illud de facili. III. q. 86. 1 ad 2. fi.

1. **Possessio rerum** exteriorum, quoad usum, est homini naturalis; non autem quoad naturam earum. 22. q. 66. 1. o.

2. **Possidere** aliquid quasi proprium, est licitum et necessarium, triplici ratione, s. sollicitudinis, ordinis et pacis. 22. q. 66. 2. o.

3. **Communitas possessionum** dicitur esse de jure naturali, quia divisio earum est secundum jus humanum tantum. 12. q. 94. 5 ad 3. et 22. q. 66. 2 ad 1. et 7. c.

4. **Possessiones Judæorum** non poterant vendi, ne sortes confunderentur, præter domos urbanas, quia non erant sorte divisæ. 12. q. 105. 2. c. ad 3.

5. **Optimum** est, quod possessiones sint distinctæ, sed usus partim sit communis, et partim per voluntatem possessorum communicetur, sicut statutum est in lege veteri. 12. q. 105. 2. c. et 22. q. 66. 2. c.

6. **Propter** irregularitatem possessionum plures civitates destruuntur, ut Philosophus dicit, ad quod lex vetus triplex apposuit remedium, s. vel ut secundum numerum hominum possessiones aequaliter dividerentur, vel ut possessiones non in perpetuum alienentur, sed certo tempore ad suos possessores revertantur, ut non confundantur sortes possessionum, vel ut ad hujusmodi confusionem tollendam proximi succedant morientibus. 12. q. 105. 2. c. ad 3.

1. **POSSIBILE** sumitur dupliciter, s. ut dividitur contra necesse, et ut commune ad necesse, et ad contingens. I. q. 41. 4 ad 2.

2. **Possibile** vel impossibile duplex, s. simpliciter et absolute, et ex suppositione. III. q. 46. 2. c.

3. **Possibile** vel impossibile absolute dicitur per convenientiam vel repugnantiam terminorum, non autem possibile secundum aliquam potentiam. I. q. 25. 3. c. ad 4. et q. 46. 1 ad 1.

4. **Possibile** et impossibile dicuntur tripliciter, scilicet secundum potentiam activam vel passivam, et in eo quod aliquid facere posse dicitur, vel fieri; alio modo non secundum aliquam potentiam, sed secundum seipsum, sicut per repugnantiam terminorum vel convenientiam, possibile vel impossibile aliquid dicitur esse; tertio dicitur secundum potentiam mathematicam, ut in geometricis. I. q. 25. 3. c. ad 4. et q. 46. 1 ad 1.

5. **Possibile** vel impossibile secundum potentiam judicatur secundum causas inferiores tantum. I. q. 25. 3 ad 4.

6. **Possibile** contentum sub necessario convenit Deo, non autem oppositum ei, quia sequitur potentiam passivam. I. q. 41. 4 ad 2.

POSTERIUS. Aliquem effectum contingit esse posterius suo principio dupliciter, scilicet ex parte agentis, et ex parte actionis. I. q. 42. 2. c.

POSTPRÆDICAMENTUM est quod consequitur diversa genera. 12. q. 49. 1. c.

1. **POTENTIA** significat id quod est principium, non autem relationem ejus. I. q. 41. 5 ad 1.

2. **Potentia** creaturæ duplex, s. ad esse et ad agere. Prima se tenet ex parte materiæ; secunda vero ex parte formæ. 12. q. 55. 2. c.

3. *Potentia duplex, scilicet potentia absoluta, et potentia ordinata.* i. q. 9. 2. c. et q. 25. 5 ad 1.

4. *Potentia creaturæ duplex, s. naturalis et obediencialis.* i. q. 115. 2 ad 4. et iii. q. 1. 3 ad 3. et q. 11. 1. c.

5. *Potentia naturales non habent habitum, nec aliquid superadditum, quia operantur circa aliqua determinata.* 12. q. 49. 4 ad 2.

6. *Potentia duplex, s. imperans et exequens.* i. q. 115. 2 ad 4.

7. *Potentia duplex, scilicet rationalis, et irrationalis.* Dico autem potentiam rationalem sive humanam ipsam rationem, vel quæ rationi obediât. 12. q. 8. 1 ad 2.

8. *Potentia rationales sunt ad opposita, respectu eorum tantum, quæ sunt sub convenienti objecto earum.* 12. q. 8. 1 ad 2.

9. *Potentia rationales sunt ad opposita, respectu eorum tantum, ad quæ non naturaliter inclinantur, s. non respectu finis.* i. q. 62. 8 ad 2.

10. *Oppositorum eadem est potentia.* 12. q. 8. 1 ad 1.

11. *Non est possibile quod eadem potentia sit activa et passiva.* i. q. 79. 10. c.

12. *Potentia immaterialis quanto plus recipit de bonitate, tanto fit capacior in infinitum, non autem potentia materialis.* 22. q. 24. 7. c.

13. *Potentia activa cujuslibet rei sequitur formam ejus, quæ est principium agendi, et naturam ejus.* iii. q. 13. 1. c.

14. *Quælibet potentia activa, quantumcumque imperfecta, potest in aliquam operationem.* 22. q. 129. 2. c.

15. *Potentia activæ, artes, et habitus, qui sunt circa finem, imperant iis qui sunt circa ea quæ sunt ad finem.* i. q. 82. 4. c. et 12. q. 9. 1. c. et 22. q. 81. 1 ad 1. et 5 ad 1.

16. *In omnibus potentiis activis ordinatis illa potentia quæ respicit finem universalem, movet potentias, quæ respiciunt fines particulares.* i. q. 82. 4. c. et 12. q. 49. 1. c. et q. 65. 3 ad 1. et q. 114. 4 ad 1.

17. *Quanto potentia est altior vel superior, tanto ad plura se extendit.* i. q. 65. 3. c.

18. *In potentiis ordinatis quicquid potest potentia inferior, potest et superior, nisi sit ad defectum.* i. q. 57. 2. c. et q. 86. 1 ad 4. et q. 110. 2 ad 2. et 12. q. 74. 7. c. fi.

19. *In omnibus potentiis et habitibus ordinatis ultima perfectio reservatur supremæ in genere illo.* 12. q. 5. 6 ad 1. et q. 15. 4. c. ad 1. et q. 57. 6. c. et q. 74. 7. c. et q. 93. 3. c. et 22. q. 47. 11 ad 3. et iii. q. 72. 11. c.

20. *Ad ea quæ sunt diversa genere, ex æquo se habentia, ordinantur diversæ potentia animæ, non autem aliter.* 12. q. 3. 2 ad 2.

1. *POTESTAS excellentiæ humanitatis Christi in sacramentis consistit in quatuor principaliter, s. in hoc quod meritum et virtus passionis ejus operatur in sacramentis, et in ejus nomine sacramenta sanctificantur, et ex ejus institutione sacramenta virtutem obtinent, et ipse effectum sacramentorum sine exteriori sacramento potuit conferre.* iii. q. 64. 3. 4. c. et q. 84. 5 ad 3. et 7 ad 4.

2. *Christus potuit hanc potestatem aliis communicare.* iii. q. 64. 4. o.

3. *Hæc potestas nulli puræ creaturæ communicata est.* iii. q. 64. 4 ad 1. et ad 3. et q. 72. 1 ad 1.

4. *Propria potestas Christi in baptismo duplex, s. divina, et excellentiæ secundum humanitatem; secundam communicare potuit, non autem primam.* iii. q. 64. 4. o.

5. *Bonus usus potestatis ad regendum alios est optimus, et abusus ejus est pessimus.* 12. q. 2. 4 ad 2. et 22. q. 65. 3 ad 1.

6. *Abutens potestate sibi data, meretur eam amittere.* 12. q. 2. 4 ad 2. et 22. q. 65. 3 ad 1.

7. *Officium potestatum cælestium est arcere dæmones.* i. q. 108. 6. c. fi. et q. 110. 1 ad 2. fi. et q. 113. 3. c.

POTUS moderatus vini multum confert, et modicus excessus multum lædit, etiam plus quam excessus cibi, cum usum rationis impediât; vinum enim multum potum irritationem et iram, et ruinas multas inducit. 22. q. 149. 1. o.

1. *PRÆCEPTUM importat applicationem legis ad ea quæ ex lege regulantur.* 12. q. 90. 2 ad 1.

2. *De ratione præcepti est, quod importet ordinem ad finem, inquantum præcipitur id quod est necessarium, vel expediens ad finem.* 12. q. 99. 1. c.

3. *Præceptum proprie importat rationem debiti.* 12. q. 99. 1. 5. c. et q. 100. 5 ad 1. et 9. c. et 22. q. 44. 1. c.

4. *In quolibet præcepto sunt considerata duo, scilicet finis, et possibilitas.* 12. q. 13. 3 ad 3.

5. *Non omnia posita in lege sunt sub præcepto.* 22. q. 186. 9 ad 2.

6. *Illud tantum cadit sub præcepto legis propriæ, pro quo pœna legis indigitur.* 12. q. 100. 9. c.

7. *Multi errores pharisæorum de præceptis divinis.* 12. q. 108. 1 ad 2. et ad 4.

8. *Præceptum duplex, s. obligans singulos de communitate, vel communitatem tantum.* 22. q. 152. 2 ad 1.

9. *Præcepta affirmativa non distinguuntur a negativis, quando se includunt.* 12. q. 100. 4 ad 2. et 22. q. 22. 2 ad 3.

10. *Præcepta negativa legis prohibent actus peccatorum, qui sunt secundum se mali, nec unquam ullo modo, aliquo tempore, vel loco, possunt bene fieri; affirmativa vero sunt de actibus virtutum.* 22. q. 33. 2. c.

11. *Præceptorum diversitas non significat diversitatem habitus, sed diversitatem actus, quia non dantur de habitibus virtutum, sed de actibus earum.* 22. q. 31. 4 ad 1. et q. 44. 2 ad 1.

12. *Præcepta affirmativa obligant semper, sed non ad semper, negativa vero obligant utroque modo.* 12. q. 71. 5 ad 3. et q. 83. 2 ad 2. et q. 100. 10. c. ad 2. et 22. q. 3. 3. c.

13. *Omne præceptum affirmativum habet annexum præceptum negativum.* 22. q. 44. 3 ad 3.

14. *Præceptum dupliciter amittit obligationem, scilicet ratione impossibilis, vel si finis ejus sine eo haberi potest.* 12. quæst. 13. 3. ad 3. et 22. q. 64. 6 ad 3.

15. Præcepta novæ legis sunt majora quam veteris, quoad explicationem et manifestationem, non autem quoad substantiam. 1 2. q. 107. 3 ad 2.

16. Præcepta Dei sunt de eo, quod est de necessitate salutis, secundum se; ideo quolibet casu observari illa oportet, non autem præcepta Ecclesiæ. 2 2. q. 147. 4 ad 1.

17. Præcepta Decalogi sunt quasi prima et communia legis principia, per se nota. 1 2. q. 100. 3 ad 3. et 5 ad 6. et 2 2. q. 122. 3 ad 4. et 4. c. et 5 ad 1. et ad 2. et ad 3. et 6 ad 1. et ad 2. et q. 140. 1 ad 3. et q. 170. 1 ad 3. et 2 ad 1.

18. Præcepta Decalogi sunt, quæ statim ex primis principis, vel ex fide, innotescunt hominibus. 1 2. q. 100. 3. o. et 5 ad 1. et 6. 11. c. et 2 2. q. 122. 1. c.

19. Inter præcepta Decalogi non numerantur prima communissima præcepta legis naturæ, nec ea quæ diligenti inquisitione indigent. 1 2. q. 100. 3. c. et 5 ad 1. et 11. c. et 2 2. q. 56. 1. c.

20. Præcepta Decalogi sunt immediate a Deo, alia vero per Moysen, vel per alios. 1 2. q. 100. 3. c. ad 1. et 6 b. et 11. c.

21. Præcepta Decalogi sunt scripta, quadruplici ratione: scilicet, primo quia per contrariam consuetudinem qua multi in peccato præcipiebantur, jam apud multos ratio naturalis obtenebrata erat; secundo quia etsi in aliquibus vigeat ratio, tamen amor boni in eis deficiebat: unde per quamdam coactionem legis obligatoris ad bonum inducendi erant; tertio ut ad opera virtutis non solum natura inclinaret, sed etiam reverentia divini imperii; quarto ut magis memoris tenerentur, et frequentius in cogitatione versarentur. 1. q. 24. 1. c.

22. Præcepta Decalogi diversimode a diversis numerantur et distinguuntur. 1 2. q. 100. 4. 5. o.

23. Sufficiens decem præceptorum Decalogi. 1 2. q. 100. 5. o.

24. Præcepta Decalogi convenienti modo traduntur, quia in eis maxima sapientia continetur. 1 2. q. 100. 7. o.

25. Præcepta Decalogi convenienter ordinantur. 1 2. q. 100. 6. o.

26. Omnia quæ sunt in doctrina veteris Testamenti ordinantur ad præcepta Decalogi usque ad finem. 2 2. q. 56. 1 ad 3.

27. Omnia alia præcepta moralia veteris legis reducuntur ad præcepta Decalogi. 1 2. q. 100. 3. 11. o. et 2 2. q. 122. 6 ad 2.

28. Omnia præcepta moralia legis divinæ continentur in præceptis Decalogi. 1 2. q. 122. 3. o.

29. Singula præcepta Decalogi declarantur. 2 2. q. 122. o.

30. Ratio tantum in primo et tertio præcepto redditur, quia alia sunt pure moralia, et sine determinatione. 1 2. q. 100. 7 ad 2.

31. Præmium ponitur tantum in primo et quarto præcepto, quia videbantur inutilia; pœna vero ponitur tantum in primo et secundo, ratione pronitatis; erant autem homines proni ad idololatriam, propter generalem consuetudinem gentium: et sunt proni ad perjurium, propter frequentiam juramenti. 1 2. q. 100. 7 ad 3. et ad 4.

32. Peccatum falsæ doctrinæ prohibetur secundo præcepto Decalogi. 1 2. q. 100. 5 ad 3. et 11. c.

33. In solo tertio præcepto ponitur, memento, ratione beneficii præteriti, vel propter determinationem ejus. 1 2. q. 100. 7 ad 5.

34. Præceptum tertium mystice, quoad cessationem a peccatis, et quietem mentis in Deum, est generale; sed ut per ipsum prohibentur ad litteram opera servorum, id est, opera mechanica, est præceptum speciale: sub opere autem manuali intelliguntur omnia humana officia, ex quibus homines licite victum lucrantur, sive manibus, sive pedibus, sive lingua fiant. 2 2. q. 122. 4 ad 1. et q. 187. 3. c.

35. Et erat partim morale, et partim cæremionale. 1 2. q. 100. 3 ad 2. et 7 ad 2. et ad 5. et 2 2. q. 122. 4 ad 1.

36. Præcepto tertio, ut est morale, præcipitur quies mentis in Deo, cui contrariatur tristitia mentis de bono divino. 1 2. q. 100. 5. c. fi. et 2 2. q. 35. 3 ad 1.

37. Omnia præcepta Decalogi, præter tertium et quartum, sunt negativa, quia negatio est communior affirmatione. 1 2. q. 100. 7 ad 1.

38. Tria prima præcepta Decalogi sunt de actionibus religionis, quartum est de pietate; reliqua vero de justitia communiter dicta. 2 2. q. 122. 1. c. et 2. c. ad 1. et 3. 4. 5. 6. c.

39. Inter præcepta Decalogi non dantur præcepta de prudentia, sed tantum in prophetis, et in nova lege. 2 2. q. 56. 1. o.

40. Intellectus et scientia fidelium sunt in præceptis legis Dei: ideo non dantur de eis præcepta in Decalogo, sed in sequentibus. 2 2. q. 16. 2 ad 1.

41. In Decalogo ponitur præceptum de passionibus ipsius concupiscibilis, non autem irascibilis, quia præcepta Decalogi sunt prima. 1 2. q. 100. 5 ad 6.

42. Præcepta quæ inducunt ad observantiam legis præsupponunt legem: ideo non possunt esse prima, nec ponuntur in Decalogo. 2 2. q. 170. 2 ad 2.

43. Præcepta quæ prohibent concupiscentiam sunt duo, secundum rationes speciales: unum vero, secundum rationem communem. 1 2. q. 100. 4 ad 3.

44. Omnia præcepta moralia pertinent ad legem naturæ, sed diversimode. 1 2. q. 49. 3 ad 2. et 4. c. et q. 100. 1. c. et q. 104. 1. c.

45. Præcepta moralia servari debent semper ab omnibus, quia sunt de lege naturali. 1 2. q. 98. 5. c.

46. In his ad quæ homo tenetur ex ratione, sufficit præceptum de faciendis, in quibus etiam intelligitur prohibitio vitandorum. 2 2. q. 22. 1 ad 3.

47. Præcepta legis cujuscumque dantur de actibus virtutum. 1 2. q. 107. 1 ad 2.

48. Præcepta Dei sunt lucida, quod tamen non esset, nisi haberent rationabilem causam. 1 2. q. 102. 1. b.

49. Præcepta moralia et novæ legis habent rationabilem causam secundum suam naturam, non

antem veteris, sed tantum in ordine ad aliud significandum, vel excludendum. 1 2. q. 102. 1. o.

50. Operari manibus licita et necessaria victus est in præcepto de jure naturali; sed cessare ab opere manuali licito et necessario est facere aliter quam naturæ ordo exigit. 2 2. q. 187. 3. c. ad 1. fi.

51. Labor manualis est in præcepto communitatis, non autem singulis, nisi quando quis sine eo non potest licite vivere. 2 2. q. 187. 3. c. ad 1.

52. Operari sine tristitia, et delectabiliter ratione finis, cadit sub præcepto legis Dei, non autem ex habitu. 1 2. q. 100. 9 ad 3.

53. Lex vetus continet præcepta moralia, id est, de actibus virtutum. 1 2. q. 98. 5. c. et q. 99. 2. o. et 3 ad 2. et 4. c.

54. Lex divina dat præcepta moralia de actibus omnium virtutum, obligando, vel consulendo, non autem lex humana. 2 2. q. 100. 2. o.

55. Omnia præcepta legis sunt unum, ratione finis; sed sunt multa secundum diversitatem rerum ad finem. 1 2. q. 99. 1. o.

56. Modus virtutis triplex, s. scienter, voluntarie, et ex habitu: primus est de præcepto legis divinæ et humanæ, secundus divinæ tantum, tertius nullius. 1 2. q. 96. 3 ad 2. et q. 100. 9. o. et 2 2. q. 44. 1 ad 1. et 4 ad 1. et 8. o.

57. Maximum præceptum datur de charitate. 2 2. q. 44. 1. o.

58. Præceptum de dilectione Dei exponitur. 2 2. q. 44. 4. 5. o.

59. Præcepta charitatis non numerantur inter præcepta Decalogi, quia omnia alia in eis includuntur, et ad hæc ordinantur. 1 2. q. 100. 3 ad 1. et 11. c. et 2 2. q. 22. 2 ad 1. et q. 23. 4 ad 3. et q. 44. 1 ad 3. et q. 110. 4 ad 2. et 5. c. et q. 122. 1 ad 4.

60. Tota lex in præcepto charitatis impletur. 1 2. q. 99. 1 ad 2. et q. 105. 2 ad 1.

61. Præceptum de dilectione Dei perfecte impletur in patria tantum, sed imperfecte in via. 2 2. q. 44. 6. o.

62. Præcepta charitatis sunt tantum duo, s. de dilectione Dei et proximi. 1 2. q. 99. 1 ad 3. et 2 2. q. 44. 2. 3. o.

63. Præcepta charitatis sunt duo explicite, et unum implicite, quia unum includitur in alio. 1 2. q. 99. 1 ad 2. et 2 2. q. 44. 2. c. et q. 58. 1 ad 6.

64. Præcepta de dilectione Dei et proximi sunt prima, et primo intenta; alia vero secunda, et finis secundarius. 1 2. q. 100. 3 ad 1. et 11. c. et 2 2. q. 44. 1. c. et q. 189. 1 ad 5.

65. Dilectio proximi, et omnia sine quibus ipsa non servatur, cadunt sub præcepto. 2 2. q. 32. 5. c.

66. Præceptum de dilectione proximi convenienter traditur, quia tangit rationem dilectionis, et modum non quidem æqualitatis, sed similitudinis tripliciter, s. secundum finem, regulam, et propter se. 2 2. q. 44. 7. o.

67. Dilectio proximi ex præcepto debet esse vera, recta, sancta et efficax. 2 2. q. 44. 7. c.

68. Præcepta legis data sunt, ut homines instruantur ad dilectionem Dei et proximi. 1 2. q. 99. 1 ad 2. et ad 3.

69. Nullum præceptum datur de dilectione sui, vel corporis proprii, quia hæc semper manent, et includuntur in dilectione Dei et proximi. 1 2. q. 100. 5 ad 1. et ad 4. et 2 2. q. 44. 3 ad 1.

70. Modus virtutis, s. operari ex charitate, est de præcepto speciali charitatis, non autem de aliis præceptis, nec modus aliarum virtutum. 1 2. q. 100. 9. 10. o. et 2 2. q. 44. 1 ad 1. et 4 ad 1. et 8. c.

71. Homo in statu innocentie poterat sine gratia servare omnia præcepta Dei quoad substantiam actus, non autem quoad modum ejus, s. quod fiat ex charitate; sed post peccatum, neutro modo. 1 2. q. 109. 4. o. et 5 ad 2.

72. Præcepta specialia dantur de effectibus charitatis, s. de gaudio, pace et beneficentia, propter tardiores, licet includantur in præceptis charitatis; similiter contra opposita charitatis, s. contra odium, accidiam, invidiam, discordiam et scandalum. 2 2. q. 44. 3 ad 2. et ad 3.

73. In lege divina non datur præceptum de fide simpliciter, sed de quibusdam credendis, quia fides præcedit præcepta. 1 2. q. 100. 4 ad 1. et 2 2. q. 16. 1. o. et q. 22. 1. c.

74. In lege divina datur præceptum de confessione fidei, et de doctrina ejus. 2 2. q. 16. 1 ad 4.

75. In lege divina dantur præcepta contra corruptentiam fidem. 2 2. q. 16. 1 ad 3.

76. Inter præcepta legis divinæ quedam sunt præambula legi, sicut præcepta de fide et spe; quedam de substantia legis. 2 2. q. 22. 1. c.

77. Præcepta de spe non potuerunt primo dari, nisi per modum promissionis, sed postea præcipiendo. 2 2. q. 22. 1. o. et 2. c.

78. In lege Dei non datur præceptum contra desperationem, quia intelligitur in præcepto spei, sicut dehonoriatio parentum intelligitur in quarto præcepto. 2 2. q. 22. 1 ad 3. et 2 ad 3.

79. In lege Dei dantur convenienter præcepta de intellectu et scientia quoad doctrinam, disciplinam, usum et memoriam. 2 2. q. 16. 2. o. et q. 46. 2 ad 3. et q. 49. 1 ad 2.

80. In lege Dei dantur præcepta de timore filiali, non autem de servili, sed tantum ponuntur comminationes. 2 2. q. 22. 2. o.

81. Timor filialis est quasi genus ad dilectionem Dei, et principium omnium quæ pro Dei reverentia observantur; ideo simul dantur præcepta de timore filiali, et de dilectione Dei; quia utrumque est præambulum ad exteriores actus, qui præcipiuntur in lege, ad quos pertinent præcepta Decalogi. 2 2. q. 22. 2. o.

82. Timor filialis est præambulum ad legem, non sicut extraneum, vel extrinsecum, sed sicut principium legis, sicut etiam dilectio: ideo de utroque dantur præcepta, quasi principia communia totius legis. 2 2. q. 22. 2 ad 1.

83. Omnia præcepta Decalogi pertinent ad prudentiam, inquantum est directiva omnium actuum virtuosorum. 2 2. q. 56. 1. c. et 2 ad 3.

84. In lege Dei dantur præcepta contra vitia prudentiæ, inquantum sunt contra justitiam, s. astutiam, fraudem et dolus. 2 2. q. 56. 2. o.

85. Moralia intantum sunt determinabilia lege

Id est, in præcepto, inquantum pertinent ad iustitiam. 1 2. q. 99. 5 ad 1.

86. Præcepta legis, maxime et principaliter, sunt de iustitia, quia ipsa principaliter attendit rationem debiti. 1 2. q. 99. 5 ad 1. et q. 100. 2. c. et 3 ad 3. et 2 2. q. 56. 1 ad 1. et 2. o. et q. 122. 1. o. et q. 140. 1 ad 3. et q. 148. 2 ad 1.

87. In lege Dei dantur præcepta de fortitudine, et de partibus ejus. 1 2. q. 100. 11 ad 3. et 2 2. q. 140. o.

88. Præcepta legis divinæ dantur de fortitudine, et de aliis virtutibus, secundum quod convenit ordinationi mentis in Deum. 2 2. q. 140. 1. c.

89. In lege Dei dantur convenienter præcepta negativa, contra vitia opposita temperantiæ, et partibus ejus. 1 2. q. 100. 11 ad 3. et 2 2. q. 170. o.

90. In lege Dei dantur præcepta de perseverantia et patientia, non autem de magnanimitate et magnificentia, sed dantur consilia. 2 2. q. 140. 2 ad 1.

91. In lege Dei non datur præceptum contra præsumptionem, quæ opponitur magnanimitati, quia intelligitur in præcepto timoris. 2 2. q. 22. 2 ad 3.

92. Omnes virtutes, de quarum actibus dantur præcepta, ordinantur ad purificandum cor, vel ad bonam conscientiam, vel ad rectam fidem, quæ requiruntur ad diligendum Deum. 2 2. q. 44. 1. c.

93. Quædam cæremonialia erant ante legem, non quidem ex præcepto legis Dei, sed ex ratione humana per instinctum Dei. 1 2. q. 103. 1. o.

94. Lex vetus continet præcepta cæremonialia, id est, quæ specialiter pertinent ad cultum Dei. 1 2. q. 99. 3. o. et 4. 5. c. et q. 101. 1. 2. 4. c. et q. 103. 1. c. ad 3. et q. 104. 1. o. et q. 108. 2. c. et 2 2. q. 122. 1 ad 2.

95. Omnia præcepta cæremonialia habebant causam rationabilem, scilicet litteralem et figuralem. 1 2. q. 102. o.

96. Præcepta cæremonialia erant figura Christi, Ecclesiæ, et patriæ celestis; sed lex nova est tantum figura patriæ. 1 2. q. 101. 2. o. et q. 103. 1. c.

97. Præcepta cæremonialia erant figuralia, primo et per se; judicialia vero erant ex consequenti tantum. 1 2. q. 104. 2. o. et 3. c. et 2 2. q. 87. 1. c.

98. Præcepta cæremonialia legis fuerunt viva usque ad passionem Christi, sed mortua deinceps, mortifera vero post divulgationem Evangelii. 1 2. q. 103. 3. 4. o. et q. 104. 3. c. et 2 2. q. 86. 4 ad 1. et q. 87. 1. c. et q. 93. 1. o. et q. 94. 3 ad 5.

99. Præcepta cæremonialia et judicialia sunt determinationes moralium, et etiam præcepta Decalogi, sed non ponuntur in Decalogo. 1 2. q. 122. 1 ad 3.

100. In lege veteri sunt plura præcepta cæremonialia quam judicialia, et plura præcepta moralia respectu proximi quam respectu Dei. 1 2. q. 104. 1 ad 3.

101. Præcepta cæremonialia et judicialia sunt determinativa præceptorum Decalogi, ex vi insti-

tutionis tantum; sed moralia, ex vi naturalis instinctus. 1 2. q. 100. 11 ad 2.

102. Lex vetus non continet alia præcepta, nisi moralia, cæremonialia et judicialia. 1 2. q. 99. 4. o. et 5. o.

103. Colere Deum est actus virtutis; ideo pertinet ad præceptum morale, sed determinatio ejus ad cæremoniale. 1 2. q. 99. 3 ad 2.

104. In iis quæ ordinantur ad Deum, quædam sunt moralia, quæ ipsa ratio fide formata dictat, sicut Deum esse amandum; quædam vero cæremonialia, quæ non habent vim obligationis, nisi ex institutione divina. 1 2. q. 104. 1 ad 3.

105. Præcepta cæremonialia et judicialia obligant ex lege tantum, moralia vero etiam secundum se, ex dictamine rationis. 1 2. q. 100. 11. c. ad 2. et q. 104. 1. c. et 4 ad 2.

106. Lex vetus continet præcepta judicialia, id est, determinationes iustitiæ servandæ inter homines. 1 2. q. 99. 4. o. et 5. c. et q. 101. 1. c. et q. 103. 1. c. et q. 104. 1. o. et q. 108. 2. c. et 2 2. q. 87. 1. c. et q. 122. 1 ad 2.

107. Præceptum judiciale quadruplex, s. respectu principum, concivium, domesticorum et extraneorum. 1 2. q. 104. 4. o.

108. Præcepta judicialia optime tradita sunt, de principibus et regibus Judæorum. 1 2. q. 105. 1. o.

109. Similiter de domesticis, id est de conjugibus et filiis et servis. 1 2. q. 105. 4. o.

110. Similiter de convictu popularium et de possessionibus Judæorum, statuendo iudices, ordinem iudicii, numerum testium et penas. 1 2. q. 105. 2. o.

111. Similiter de extraneis, id est, de peregrinis, advenis, vicinis et hostibus. 1 2. q. 105. 3. o.

112. In lege veteri duplex erat præceptum de prole nata, s. generale, quoad omnes filios et filias, id est sacrificium ad expiationem peccati originalis, et holocaustum, ad consecrationem prolis; et speciale de primogenitis, et utrumque servatum fuit circa Christum infantem. 111. q. 37. c.

113. Non sunt aliqua præcepta judicialia ordinantia hominem in seipso; sed omnia talia sunt moralia. 1 2. q. 104. 1 ad 3.

114. Circa judicialia præcepta dupliciter scribæ et pharisæi errabant, s. primo quidem, quia quædam quæ in lege Moysis erant tradita, tamquam permissiones, aestimabant esse per se justa, s. repudium uxoris, et usuras accipere ab extraneis, et ideo Dominus prohibuit uxoris repudium et usurarum acceptionem; alio modo errabant, credentes quædam quæ lex vetus instituerat facienda propter iustitiam, esse exequenda ex appetitu vindictæ, vel ex cupiditate temporalium rerum, vel ex odio inimicorum, quorum opposita Dominus docet. 1 2. q. 108. 3 ad 2.

115. Præcepta judicialia post Christum non obligant, nec servans ea peccat, nisi servet, ut obligatus ex lege. 1 2. q. 104. 3. o. et q. 108. 1. c. et 2. c. ad 4. et 2 2. q. 62. 3 ad 1. et q. 87. 1. c.

116. Intentio legislatoris duplex, s. præcepti, et finis ejus; prima obligat, non autem secunda. 1 2. q. 100. 9 ad 2.

117. Præcepta juris positivi non se extendunt ultra intentionem præcipientis, quæ est finis præcepti; nec autem est charitas. 1 2. q. 96. 6. c.

118. Præceptum legislatoris tunc solum non obligat, quando observatio præcepti intentionem ejus evacuat vel impedit. 1 2. q. 69. 6. c.

119. Præcepta communis statuti non eodem modo obligant omnes, sed secundum quod requiritur ad finem, quem intendit legislator. 1 2. q. 96. 6. c. et 2 2. q. 147. 3 ad 2.

120. Nullus ligatur præcepto, nisi mediante notitia ejus: ideo nullus ignorans tenetur ad aliquod præceptum, nisi teneatur, vel potuerit scire illud, inquantum in ejus notitiam illud præceptum devenit per alios, vel devenire potest promulgatione facta. 1 2. q. 90. 4. c. ad 2.

121. Legislator non potest aliquod præceptum ponere, quod non oporteat in aliquo casu prætermitti. 1 2. q. 96. 6. c. et 2 2. q. 147. 3 ad 2. et 4. c.

122. Transgrediens præcepta, contemnendo auctoritatem legislatoris, vel sic quod impediatur finis quem intendit, peccat mortaliter: non autem si ex rationabili causa, præcipue in casu, quo legislator decerneret non esse servandum. 1 2. q. 96. 6. c. et 2 2. q. 147. 3 ad 2. et 4. c.

123. Ad principes sæculares pertinet dare præcepta, ad utilitatem communem in temporalibus; ad prælatos autem ecclesiasticos in spiritualibus. 2 2. q. 147. 3. c.

124. Prælati debent abstinere a multitudine præceptorum. 1 2. q. 107. 4. c. et 2 2. q. 105. 1 ad 3.

125. Prælati non est dominus, sed dispensator, non in destructionem, sed in ædificationem: ideo non potest præcipere peccata, nec prohibere opera virtutum. 2 2. q. 88. 12 ad 2.

126. Præcepta legis humanæ diversificantur secundum diversitatem communitatum. 1 2. q. 100. 2. c. et q. 104. 3 ad 2. et q. 107. 1. c. et 2 2. q. 140. 1. c.

127. Quandoque prælati religiosorum præcipiunt, vel communiter omnibus vel alicui specialiter, ut si quis sit corrigendus, ei dicatur; et tunc intelligendum est præceptum sane, salvo ordine fraternæ correctionis. 2 2. q. 33. 7. a. 5. et ad 5.

128. Prælati religiosorum non habet potestatem præciplendi aliquid super occultis, nisi inquantum per aliqua indicia manifestantur, puta per infamiam, vel per aliquas suspiciones, in quibus casibus potest prælati præcipere, eodem modo sicut et judex sæcularis vel ecclesiasticus potest exigere juramentum de veritate dicenda. 2 2. q. 33. 7 ad 5.

1. PRÆCIPERE est actus rationis, quia importat motionem, cum quadam ordinatione. 2 2. q. 47. 8 ad 3.

2. Recte præcipere, et ratione uti, semper se concomitantur, quia ad præceptum rationis sequitur obedientia virium inferiorum, quod pertinet ad usum. 2 2. q. 48 ad 4.

1. PRÆCIPITATIO est operatio per impetum voluntatis, vel passionis, sine prudentia et paribus ejus. 2 2. q. 8. 6 ad 1. et q. 53. 3. o. et 5. o. et q. 127. 1 ad 2.

2. Præcipitatio est speciale peccatum propter specialem actum rationis, qui prætermittitur, scilicet consilium, licet possit inveniri in quolibet genere peccatorum. 2 2. q. 54. 1 ad 2.

3. Præcipitatio contrariatur dono consilii et prudentiæ. 2 2. q. 53. 3 ad 1. et q. 127. 1 ad 2.

PRÆCIPITATIO licite capitur ab hostibus, vel malefactoribus, in iis quæ ipsi injuste abstulerant. 2 2. q. 66. 8. o.

1. PRÆDESTINATIO est quædam præordinatio Dei ab æterno, de iis quæ per gratiam Dei fienda sunt in tempore. III. q. 24. 1. c.

2. Prædestinatio est ratio transmissionis creaturæ rationalis ad vitam æternam, in mente Dei. I. q. 23. 1. 2. c. et III. q. 24. 1. c.

3. Prædestinatio est præscientia et præparatio gratiæ in præsentem, et gloriæ in futuro. I. q. 23. 2 ad 3. et ad 4. et 2 2. q. 174. 1. c.

4. Gratia ponitur in definitione ejus, non quia sit de essentia ejus, sed quia importat respectum ad gratiam. I. q. 23. 2 ad 4.

5. Prædestinatio est pars providentiæ. I. q. 23. 1. 2. 3. 4. 6. 8. c.

6. Prædestinatio nihil ponit in prædestinato, nisi effectum ejus. I. q. 23. 2. o.

7. Differentia scientiæ, sapientiæ, præscientiæ, prævidentiæ, dispositionis, providentiæ, et prædestinationis. I. q. 23. 3. c.

8. Prædestinatio proprie est tantum de bonis; præscientia vero est etiam de peccatis. 2 2. q. 174. 1. c.

9. Prædestinatio est causa gratiæ et gloriæ; sed reprobatio est causa derelictionis et pœnæ æternæ, non autem culpæ. I. q. 23. 3 ad 2.

10. Prædestinatio est tantum entium aliquando. I. q. 23. 2 ad 2. et 4 ad 2.

11. Prædestinatio convenit angelis, sicut et hominibus, licet non fuerint miseri. I. quest. 23. 1 ad 3.

12. Prædestinatio non convenit creaturæ irrationali, nisi abusive. I. q. 23. 1 ad 2.

13. Conveniens est Deo homines prædestinare. I. q. 23. 1. o.

14. Prædestinatio certissime et infallibiliter consequitur suum effectum. I. q. 23. 3 ad 3. et 6. o. et 8 ad 3.

15. Prædestinatio non potest impediri. I. q. 23. 8 ad 3.

16. Prædestinatio juvatur precibus sanctorum, et suis, et aliis bonis operibus, ex parte effectus ejus, non autem ex parte ordinationis divini. I. q. 23. 8. o.

17. Præscientia meritorum non est causa prædestinationis universaliter: tamen unus effectus ejus est ratio finalis alterius effectus ejus prioris, et causa meritoria effectus posterioris. I. q. 23. 5. o.

18. Voluntas Dei est causa efficiens et finis prædestinationis, ex parte totius effectus ejus. I. q. 23. 5. o.

19. Error multiplex circa effectus prædestinationis. I. q. 23. 5. 8. o.

20. Prædestinatio est æterna. III. q. 24. 1. 2. c. et 3. o. et 4. c. ad 1.

21. Præscientia, providentia, prædestinatio et

hujusmodi non imponunt necessitatem omnibus rebus, nec auferunt contingentiam ab eis. I. q. 22. 4. o. et q. 23. 1 ad 1. et 3 ad 3. et 6. c. et 2 2. q. 171. 6 ad 1.

22. Prædestinati non sunt certi communiter de sua prædestinatione. I. q. 23. 1 ad 4.

23. Licet aliquibus ex speciali privilegio sua prædestinatio reveletur, non tamen convenit ut reveletur omnibus, quia sic illi qui non sunt prædestinati desperarent, et securitas in prædestinatis negligentiam pareret. I. q. 23. 1 ad 4.

24. Revelat Deus hoc aliquando aliquibus, ex speciali privilegio, ut securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat, et confidentius et fortius magnifica opera prosequantur, et mala præsentis vitæ sustineant. 1 2. q. 117. 5. c.

25. Numerus prædestinatorum est certus et determinatus formaliter, et materialiter Deo, non autem nobis. I. q. 23. 7. o.

26. Prædestinatio convenit Christo et personæ Christi, inquantum subsistit in natura humana, non autem ut subsistit in natura divina; nec secundum se, nec convenit naturæ humanæ, nec naturæ divinæ. III. q. 24. 1. o.

27. Prædestinatio Christi est causa efficiens, formalis, exemplaris et finalis prædestinationis nostræ, ratione effectus, non autem ratione operationis Dei. III. q. 24. 3. 4. o.

28. Christus prædestinatus est esse Filius Dei, non autem proprie factus est Filius Dei. III. q. 24. 1 ad 2.

29. Christus, secundum quod homo, prædestinatus est esse Filius Dei, quia prædestinatio quoad præcessionem et effectum id est gratiam, convenit Christo, ratione humanæ naturæ tantum. III. q. 24. 2. o.

30. Christus, secundum quod Filius Dei, prædestinatus est esse homo, tamen magis proprie dicitur e converso. III. q. 24. 2 ad 3.

31. Homo prædestinatus est esse Filius Dei, et e converso. III. q. 25. 2 ad 3.

PRÆDICAMENTUM quodlibet accidentium dicit imperfectionem, secundum propriam rationem generis, præter relationem: ideo in divinis sunt tantum duo modi prædicandi, scilicet substantiæ et relationis. I. q. 23. 1. c. et 2. o.

1. PRÆDICARE, id est evangelium recitare in ecclesia, quod est linguis loqui, pertinet ad diaconum; ad sacerdotes autem pertinet exponere et exhortari, quod est prophetare. III. q. 67. 1 ad 1.

2. Prædicare est principalissimus et proprius actus episcopi, et dignior quam baptizare. III. q. 67. 1 ad 1. et 2 ad 1. et q. 71. 4 ad 3.

3. Periculum de prædicatione omissa non imminet, nisi eis quibus commissum est officium prædicandi. 2 2. q. 10. 12 ad 5.

4. Prædicans potest vivere de eleemosynis sponte oblati, non autem de datis coacte, nisi sit prælatus. 2 2. q. 188. 4 ad 4.

5. Christus non debuit præmittere prædicationem, propter scandalum Judæorum. III. q. 42. 2. o.

6. Christus et apostoli a principio prædicaverunt Judæis tantum, quadruplici ratione, scilicet, ut ostenderet per suum adventum impleri

promissiones antiquitus factas Judæis, non autem gentilibus; ut ejus adventus ostenderetur esse a Deo; ut Judæis auferret calumniandi materiam, et quia per crucis victoriam meruit potestatem et dominium super gentes. III. q. 42. 1. o.

7. Christus prædicavit annis tribus, et quasi mensibus tribus, et vixit annis triginta tribus, et mensibus tribus. III. q. 39. 3. o. et q. 43. 3. c.

1. PRÆDICARI. Quicquid prædicatur de aliquo, sicut universale de particulari, potest supponere pro eo, non autem in aliis. I. q. 39. 5 ad 4.

2. Homo prædicatur per se de Socrate, quia si Socrates diffiniretur, poneretur homo in ejus diffinitione. I. q. 76. 1. c. 1.

3. Totum universale adest cuilibet parti ejus, et secundum esse et secundum perfectionem, et proprie prædicatur de parte sua, non autem totum integrale; totum autem potentiale aliquo modo. I. q. 77. 1 ad 1.

4. Pars subjectiva est de qua prædicatur essentialiter totum, secundum unam rationem, vel secundum prius et posterius; et est in minus. 2 2. q. 120. 2. c.

5. Totum integrale prædicatur aliquo modo de omnibus partibus suis simul sumptis, licet improprie; sed nullo modo de singulis simpliciter et proprie. I. q. 77. 1 ad 1.

6. Nulla pars integralis prædicatur de suo toto. I. q. 77. 1 ad 1.

7. Nullum per accidens prædicatur universaliter, sed tantum quæ per se prædicantur. I. q. 51. 1. c.

8. Inferius non prædicatur de superiori, nisi per accidens. I. q. 39. 6 ad 2.

9. Subjectum non restringitur per prædicatum, ratione significationis, sed tantum ratione temporis consignificati. I. q. 39. 4 ad 2.

10. Terminus in subjecto positus tenetur materialiter, 1. pro supposito; sed in prædicato tenetur formaliter, id est pro natura. I. q. 13. 12. c. et q. 31. 3 ad 2. et III. q. 16. 7 ad 4. et 9. c. ad 3. et 10. c. ad 2. et q. 17. 1 ad 3.

11. In divinis persona prædicatur de essentia, et e converso. I. q. 39. 6. o.

12. Relatio secundum propriam rationem, id est, secundum quod refertur ad aliud, prædicatur in divinis; non autem secundum rationem communem, s. secundum quod inhæret subjecto. I. q. 23. 1 ad 1.

13. Hæc prædicatio, Deus est pater, et e converso, est per se, et nullo modo per accidens. Nec sicut superioris de inferiori, nec e converso, sed per identitatem. I. q. 39. 6 ad 2.

1. PRÆDICATOR nullus debet fieri, nisi prius purgatus, et virtute perfectus. III. q. 41. 3 ad 1.

2. Prædicator debet esse absolutus a cura rerum sæcularium. III. q. 40. 3. c.

3. Prædicator non debet semper esse in publico, sicut nec Christus. III. q. 40. 1 ad 3.

4. Sumptus debentur prædicatoribus a mittentibus eos. 2 2. q. 187. 4 ad 2. et 5 ad 5.

Prædicatorum ordo habet cautissimam et securissimam formam profitendi. 2 2. quæst. 18. 9 ad 1.

2. PRÆLATIO quælibet est a Deo. Non autem abusus ejus, nec ejus usurpatio. 1. q. 96. 2 ad 3.

2. Licet appetere opus et perfectionem episcopatus et prælationis, non autem ipsa ratione gradus, vel honoris, vel divitiarum. 2 2. q. 185. 1. 2. o.

3. Triplex ratio recusationis respectu officii prælationis quantum est de se, scilicet impedimentum devotæ contemplationis, dulcis affectionis, et spiritualis exultationis. 2 2. q. 185. 1 ad 3, et 2 ad 1 et ad 3.

4. Non licet jurare, nec vovere, quod prælationem non sumat, nec totaliter resistere. 2 2. q. 185. 1 ad 3, et 2. o.

5. Prælati existens in peccato mortali, etiam occulto, corripiendo, vel quicquid aliud officii sui faciendo, peccat mortaliter; non autem hoc agens ut frater. 2 2. q. 33. 5. o.

6. Ex hoc ipso quod prælati dissimulant, videntur annuere. 2 2. q. 147. 4. c. fin.

7. Prædicare ex officio convenit prælatis, religiosis autem ex commissione. 2 2. quæst. 187. 4 ad 2.

8. Prælati potest dupliciter considerari, scilicet aut secundum quod judicio præsidet. Et sic dicere peccatum fratris prælati, est dicere Ecclesiæ. Aut secundum quod est extra judicium existens. Et sic dicere prælati non est dicere Ecclesiæ, sed personæ quæ potest prodesse, et non obesse, quia nullus potest magis prodesse quam prælati. 2 2. q. 33. 8 ad 4.

9. Tunc prælati inordinate videtur tangi, quando irreverenter objurgatur, vel etiam quando ei detrahitur, et hoc significatur per contactum montis et arce damnatum a Deo. 2 2. q. 33. 4 ad 1.

1. PRÆMIUM essenziale beatitudinis consistit in actu intellectus, sed delectatio ejus in voluntate. 1. q. 26. 2. o. et 3. c. et 1 2. q. 3. 4. o.

2. Violenter corrupta habebit duplex præmium, ut dicit beata Lucia, scilicet virginis et patientiæ. 2 2. q. 124. 4 ad 2.

3. In retributione præmiorum inæqualia debentur inæqualibus meritis, non autem in constitutione rerum. 1. q. 47. 2 ad 3, et q. 65. 2 ad 3, et 1 2. q. 114. 3. o.

PRÆPOSITIVUS dicens affirmativam et negativam simul esse falsas, improbat. 1. q. 39. 4 ad 5.

1. PRÆSENS illud proprie dicitur cujus essentia præsentatur sensui, vel intellectui. 1. q. 8. 3. c. ad 2.

2. Præsentia necessitatem quamdam habent, quia necesse est Socratem sedere, dum sedet. 2 2. q. 49. 6. c.

1. PRÆSERVATUS ab aliquo dicitur purgatus, vel liberatus. 111. q. 32. 4 ad 1, et q. 52. 2 ad 2.

1. PRÆSTIGIUM est divinatio per dæmones, ingerentes se visui, vel auditui hominum, quia præstringit oculos. 2 2. q. 95. 3. c. princ. et q. 178. 1 ad 2.

2. Formæ apparentes in præstigiis sunt tantum in sensu communi ab imaginativa, vel per res naturales impressæ. 1. q. 114. 4 ad 2, et 2 2. q. 178. 1 ad 2.

1. PRÆSUMPTIO aliquando sumitur in bono, qua-

si præ aliis sumptio: et aliquando in malo. 2 2. q. 21. 2 ad 1, et q. 70. 3 ad 2.

2. Præsumptio in malo dicit immoderantiam spei dupliciter, s. supra vires proprias, vel contra justitiam Dei. Prima opponitur magnanimitati; secunda vero est species blasphemie in Spiritum sanctum. Ideo gravior est quam prima. 2 2. q. 21. 1. 4. o. et q. 130. 2. o. et q. 133. 1. c.

3. Præsumptio prima oritur ex inani gloria, secunda vero ex superbia. 2 2. q. 21. 4. o.

4. Præsumptio secunda oritur ex nimio amore sui. 2 2. q. 21. 1 ad 2 et ad 3.

5. Præsumptio secunda habet conversionem ad bonum commutabile, et aversionem a Deo, attribuendo divinæ virtuti quod ei non convenit. 2 2. q. 21. 1 ad 3.

6. Præsumptio prima opponitur magnanimitati, secundum excessum, licet apparenter secundum defectum, inquantum est aliquando de minimis, quæ magna videntur. 2 2. q. 130. princ. et 2. o. et q. 133. 1. c.

7. Præsumptio secunda opponitur charitati, vel potius dono timoris. 2 2. q. 130. 2 ad 1.

8. Præsumptio magis opponitur spei quam timori, quia spei contrariatur ratione propriæ differentie; timori vero, ratione generis; et contrarietas ad timorem est apparentior. 2 2. q. 21. 3. o.

9. Præsumptio est contra ordinem naturalem. Ideo semper est peccatum. 2 2. q. 130. 3. o.

10. Præsumptio secunda est minus peccatum quam desperatio. 2 2. q. 21. 2. c.

11. Præsumptuosus peccat non æstimando nimis misericordiam Dei, sed contemnendo justitiam ejus. 2 2. q. 21. 2. c. ad 2, et q. 130. 2 ad 1, et q. 163. 4 ad 3.

12. Peccare cum proposito perseverandi in peccato, sub spe veniæ, dicitur præsumptio. Non autem si fit cum proposito penitendi, sed alleviatur. 2 2. q. 21. 2 ad 3.

13. Aggredi opus ultra vires, ex confidentia ad vires humanas, est præsumptio. Non autem si fiat in spe divini auxilii. 2 2. q. 21. 2 ad 1.

14. De quolibet debet præsumi bonum, nisi appareat contrarium, nec sit in periculum alterius. 2 2. q. 70. 3 ad 2.

Omne præteritum est necessarium. 2 2. q. 49. 6. c.

1. PRÆVARICATOR est, qui malitiose impediens punitionem peccati, adversam partem adjuvat, prodita causa sui. 2 2. q. 68. 3. c. fi.

2. Differentia prævaricationis a calumnia et tergiversatione. 2 2. q. 68. 3. o.

3. Non omnis abscondens vera crimina, prævaricatur, sed tantum qui fraudulenter abscondit ea, de quibus accusationem proponit, colludens cum reo, proprias probationes dissimulando, et falsas excusationes admittendo. 2 2. q. 68. 3 ad 2.

PRÆCES pro indigno sunt simoniacæ, et sunt munus a lingua, non autem pro digno. 2 2. q. 100. 5 ad 3.

PRETIUM rerum venalium non est semper determinatum punctualiter, sed in æstimatione. 2 2. q. 77. 1 ad 1.

1. PRIMITIÆ erant de præcepto ceremoniali.

quoad determinationem, in communi vero de jure naturali, nunc autem de præcepto Ecclesiæ, secundum consuetudinem patriæ. 2 2. q. 86. 4. o.

2. Quantitas primitiarum non fuit determinata in lege, quia erant per modum oblationis, de cujus ratione est esse voluntarium, et secundum Hieronymum, aliqui dabant quadragesimam partem, alii sexagesimam, sed nunc statur consuetudini patriæ. 2 2. q. 86. 4 ad 3.

3. Primitiæ pertinent ad quoddam genus oblationum, in usum sacerdotum, et recognitionem beneficii Dei, scilicet fructuum terræ, et debet esse aliquod præcipuum de fructibus terræ. 2 2. q. 86. 4. c.

4. Primitiæ sunt signa præteriti beneficii Dei, s. terræ promissæ Israel, et totius terræ toti humano generi, et fructuum; sed caeremonialia proprie erant signa futuri. 2 2. q. 86. 4 ad 1 et ad 2.

1. PRIMOGENITUS dicitur primo natus, licet nullus post eum sit. Ideo Christus est primogenitus Mariæ. III. q. 28. 3 ad 4.

2. Omnes primogeniti erant sacerdotes in veteri Testamento, et habebant duplicem portionem in hereditate paterna. 1 2. q. 103. 1 ad 3. et 2 2. q. 87. 1 ad 3.

1. PRIMUM dicitur dupliciter, s. primum simpliciter, et primum in genere. 1 2. q. 6. 1 ad 1.

2. Primum in per se ordinatis, oportet esse maximum, non autem primum per accidens. 2 2. q. 163. 3 ad 3.

1. Ad bonum principem requiritur quod sit virtuosus simpliciter, non autem ad bonum civem. 1 2. q. 92. 1 ad 3.

2. Ad bonum virum pertinet posse principari, et bene subisci. Ideo in virtute boni viri includitur virtus principis. Sed virtus principis differt specie a virtute subditi, sicut virtus viri et mulieris. 2 2. q. 47. 11 ad 1 et ad 2.

3. Princeps auferens per vim aliena, rapinam committit, et tenetur restituere, nisi sit secundum justitiam, pugnando, vel puniendo. 2 2. q. 66. 8. c. et ad 3.

4. Ad bene commorandum in aliqua communitate requiruntur duo, s. habere se bene ad principem, id est, cum fidelitate, reverentia et famulatu; ad socios autem reddendo cultibet debita, et nulli nocendo. 1 2. q. 100. 5. c.

5. Sanctis licet commorari in curiis principum, ad promovendum bonos, et ad impediendum malos, non autem propter voluptates. 2 2. q. 187. 2 ad 3.

6. Deus reservavit sibi institutionem summi principis, et regis Judæorum, quia habebat specialem curam eorum. 1 2. q. 105. 1 ad 1.

7. Deus non dedit Judæis principes et reges a principio, sed tantum modum eligendi, s. secundum iudicium Dei, et de gente sua, et modum se habendi. 1 2. q. 105. 1 ad 2.

8. Divisio regni Israel, et multitudo regum, magis convenit eis in penam, pro dissensionibus multis contra regnum David justum, quam ad eorum profectum. 1 2. q. 105. 1 ad 3.

9. Principibus Judæorum non sunt deputati cibi sicut sacerdotibus, ne superbirent, nec ambirent. 1 2. q. 105. 1 ad 4.

1. PRINCIPATUS bonus triplex, s. regalis, aristocratia et democratia. Et triplex principatus malus, s. tyrannicus, oligarchia et democratia. 1 2. q. 95. 4. c. et q. 105. 1. c. et 2 2. q. 61. 2. c.

2. Principatus regalis est optimus. 1. q. 103. c. et 1 2. q. 105. 1 ad 2. et 2 2. q. 50. 1 ad 2.

3. Principatus regalis est propter bonum populi, tyrannicus autem est propter bonum tyranni. 1. q. 92. 1 ad 2. et q. 96. 4. c. et 2 2. q. 42. 2 ad 3.

4. Optimus principatus est in quo omnes habent aliquam partem. Et componitur ex regno, inquantum unus præest; et aristocratia, inquantum multi principantur secundum virtutem; et democratia, id est principatus populi, in quo populus sibi eligit principem. 1 2. q. 95. 2. c. et q. 105. 1. o.

5. Principatus dicuntur in angelis, quia principantur omnibus caelestibus principibus, divinas jussiones explentibus. Sed archangeli dicuntur qui principantur soli ordini angelorum. 1. q. 108. 5 ad 4.

1. PRINCIPIUM quoad relationem est simul naturaliter cum principio; sed id quod est principium est naturaliter prius eo. 1. q. 42. 3 ad 2.

2. Principium est prius tempore principio, dupliciter, scilicet ex parte actionis successive, vel agentis imperfecti, vel eligentis tempus. 1. q. 42. 2. c.

3. Apud Græcos Filius et Spiritus sanctus dicuntur principati, non autem apud Latinos. 1. q. 33. 1 ad 2.

1. PRINCIPIUM sumitur a prioritate, sed non significat eam. 1. q. 33. 1 ad 3.

2. Principium est id a quo aliquid procedit quocumque modo, et e converso. 1. q. 33. 1. c.

3. Principium est communis causa, et causa elemento. 1. q. 33. 1 ad 1.

4. Non omne principium est primum principium. 1 2. q. 6. 1 ad 1. et q. 4. 1 ad 1.

5. Græci indifferenter utuntur nomine causæ, sicut nomine principii in divinis, non autem Latini. 1. q. 33. 1 ad 1.

6. In divinis una persona est principium alterius, non autem causa. 1. q. 33. 1. o. et q. 36. 4. o.

7. Principium in divinis et in creaturis dupliciter cognoscitur, s. ut primum, et ut principium. 1. q. 33. 4. c.

8. Non omne principium cognoscendi est principium essendi. 1. q. 85. 3 ad 4.

9. Primum principium in speculativis est: Non contingit idem simul esse et non esse. In practicis autem est: Bonum est prosequendum, malum vero est fugiendum. 1 2. q. 94. 2. c. et 2 2. q. 1. 7. c.

10. Principia speculativa cognoscuntur per alium habitum naturalem quam conclusiones, quia principia per intellectum, conclusiones vero per scientiam. 2 2. q. 47. 6. c. et q. 49. 2 ad 1.

11. Sicut in ratione speculativa sunt quedam ut principia, quorum est intellectus, et conclusiones, quarum est scientia, ita in ratione practica, ut principia naturaliter nota, sunt fines virtutum moralium; quia finis se habet in ope-

rabilibus, sicut principium in speculativis; et quædam sunt in ratione practica, ut conclusiones eorum quæ sunt ad finem. 22. q. 47. 6. c.

12. Nihil refert utrum ille qui docet proponendo vel interrogando, procedat de principiis communibus ad conclusiones. Utrobique enim animus audientis certificatur de posterioribus per priora. 1. q. 84. 3 ad 3. et q. 117. 1. o.

PRIORITAS nullo modo est in divinis. 1. q. 36. 3 ad 3. et q. 42. 3. o.

1. PRIVATIO secunda suscipit magis et minus: quia ponit aliquid, quod est de ratione ejus, non autem prima. 12. q. 73. 1. c. et q. 82. 4. c.

2. Privatio suscipit magis et minus, secundum suas causas, non autem secundum se. 1. q. 11. 4 ad 1. et q. 49. 3 ad 3. et 12. q. 22. 2 ad 1.

3. Privationes et negationes differunt specie secundum differentias habituum, et positionum oppositorum, et specificantur per habitus oppositos. 22. q. 107. 2. c.

4. Privatio est carentia ejus quod est aptum natum haberi. Et hoc tripliciter, scilicet vel ab eo, vel ab alio ejusdem speciei, vel a quocumque. Et tertia tantum est in divinis. 1. q. 33. 1 ad 2.

5. Privatio est negatio circa determinatum subiectum. 1. q. 17. 4. c.

6. Contractum significat aliquam naturam in subiecto, non autem privatio. 1. q. 17. 4. c.

7. Nulla privatio tollit totaliter esse. 1. q. 11. 2 ad 1.

8. Nulla privatio est intenta ab aliquo agente. 1. q. 19. 9. c. et q. 49. 1. c.

PRIVILEGIUM est privata lex, quia respicit singulares personas, sed commune est ad multa negotia. 12. q. 96. 1 ad 1.

1. PRIUS dicitur dupliciter, s. ordine perfectionis, et generationis. 1. q. 85. 3 ad 1. et 12. q. 68. 8 ad 3.

2. Prius natura dicitur dupliciter, s. secundum causam materiale, et magis secundum alias causas. 22. q. 1. 7 ad 3.

3. Semper id quod est naturalius, est prius. 12. q. 49. 2. c.

4. Imperfectum est prius tempore perfecto in eodem. Sed in diversis est e converso, et natura in utrisque. 1. q. 82. 3 ad 2. et q. 85. 3 ad 1. et q. 94. 3. c. et 12. q. 6. 2. 4. c. et 11. q. 1. 5 ad 3. et 6. c.

5. Prius duplex, s. per se, et per accidens. 22. q. 4. 7. c.

6. Semper quod est per se, est prius eo quod est per aliud. 1. q. 20. 1. c. et q. 84. 6. o.

7. Remoto priori, removetur posterius, sequens tantum ex eo, non autem si sequatur etiam ex alio. 12. q. 15. 2 ad 2.

1. PROCESSIO dicitur dupliciter, s. motus processivus animalium, et eductio principiat a principio; prima est in divinis metaphorice tantum, secunda vero proprie. 1. q. 27. 1. o.

2. Processio duplex, s. ab extra, et ab intra; prima semper est per motum ad diversum, et contra rationem primi principii; non autem secunda. Ideo secunda convenit Deo, non autem prima. 1. q. 27. 1. o.

3. Omnis processio creaturæ est per motum, vel mutationem, non autem in divinis. 1. q. 27. 1 ad 1.

4. Processus rationis duplex, s. via compositio- nis et via resolutionis. 12. q. 14. 5. o.

5. In divinis sunt tantum duæ processiones, s. verbi et amoris, secundum quod Deus suam es- sentiam, veritatem et bonitatem intelligit et a- mat. 1. q. 27. 3. 5. o. et q. 28. 4. c. et q. 36. 1. c. et q. 37. 1. c. et q. 41. 6. c.

6. Omnia quæ important respectum originis, absolute dicuntur de processione divina, non au- tem repugnantia consubstantialitati, cœterni- tati et independentiæ. 1. q. 27. 2 ad 2.

7. Processiones in divinis distinguuntur per relationes, et modos originis, non autem se- ipsis; nec per esse a natura et voluntate. 1. q. 27. 3. o.

8. Processio Filii est per naturam Patris. Ideo est ei cœternus, consubstantialis et in- dependens; non autem creaturæ, quia proced- unt per voluntatem Dei. 1. q. 41. 2. c. et q. 42. 2. c.

9. Omnia quæ pertinent ad generationem vivorum dicuntur in processione Filii Dei, ut oriri, nasci, gigni et generari. 1. q. 27. 2 ad 2.

10. Hæresis Valentini, quod Filius Dei proce- dit vario modo prolationis, id est ad extra. 1. q. 34. 2 ad 2.

11. Spiritus sanctus procedit a Patre et Filio, quia aliter non posset distingui a Filio. 1. q. 36. 2. o.

12. Spiritus sanctus procedit ab eis, inquan- tum sunt plures agentes, et inquantum sunt u- num in vi spirativa. 1. q. 36. 4 ad 1.

13. Hæresis Arij, quod Spiritus sanctus pro- cedit a Patre et Filio, ut creatura utriusque. 1. q. 28. 1. c.

14. Hæresis Nestorii et Theodorici, quod Spi- ritus sanctus non procedit a Filio. 1. q. 36. 2 ad 3.

15. Spiritus sanctus non magis procedit a Patre quam a Filio, nec prius, nec plenius. 1. q. 36. 3 ad 2.

16. Spiritus sanctus dicitur principaliter et proprie procedere a Patre, propter auctoritatem in Patre, non autem magis proprie. 1. q. 36. 3 ad 2.

17. Spiritus sanctus procedit a Patre imme- diate, et mediante Filio, ratione suppositi, non autem ratione virtutis mediæ. 1. q. 36. 3 ad 1.

18. Processio Filii est per actum intellectus; sed processio Spiritus sancti est per actum vo- luntatis. 1. q. 27. 2. c. fi. et 3. c. et q. 28. 4 ad 1. et q. 34. 2. c. et q. 45. 7. c.

19. Spiritus sanctus ita naturaliter et a natura procedit a Patre, sicut et Filius. 1. q. 41. 2 ad 3. et 6. c. et q. 42. 2. c.

20. Processio Spiritus sancti triplici ratione nominatur tantum processio, scilicet ex habitu- dine rei amate ab amante per amorem. 1. q. 27. 4 ad 3. et q. 28. 4. c. et q. 37. 1. c.

21. Emanatio, proprietas, et relatio Spiritus sancti nominatur eodem nomine, scilicet spiratio, propter defectum nominum. 1. q. 36. 1. c. et q. 37. 1. c.

22. Processio Spiritus sancti dicitur æterna, respectu objecti æterni; sed ut tendit in objectum creatum, cui Deus confert aliquid, dicitur temporalis. 1. q. 43. 2. o.

23. Spiritus sanctus procedit a seipso processione temporali. 1. q. 43. 2 ad 3.

24. Processio æterna et temporalis sunt tantum una processio, ratione respectus ad principium quem principaliter important; sed sunt due ratione duplicis respectus ad objecta. 1. q. 43. 2. c. et ad 3.

1. PROCLAMARE licet in capitulis religiosorum de levibus quæ famæ non derogant, sine admonitione secreta, non autem de gravi. 22. q. 33. 7 ad 4.

2. Non videtur esse probabile, quod ea quæ sunt in consuetudine religiosorum, sint contra præcepta Christi. Consuetum est autem in religionibus quod in capitulis aliqui proclamantur de culpis, nulla secreta admonitione præmissa. Sed huiusmodi proclamationes sunt quasi quædam commemorationes potius obliatarum culparum, quam accusationes vel denuntiationes. 22. q. 33. 7. a. 4. et ad 4.

3. Si essent tamen alia, de quibus frater infamaretur, contra præceptum Domini ageret, qui per hunc modum proclamando, peccatum fratris publicaret. 22. q. 33. 7 ad 4.

1. PRODICALITAS est circa passiones pecuniæ, sicut deficiens, non autem sicut superabundans in eis. 22. q. 119. 1 ad 1.

2. Prodigalitas dicitur esse contra naturam, quia habet immoderatam emissionem rerum, repugnantem naturæ. 12. q. 32. 6 ad 2.

3. Prodigus sæpe excedit in dando propter voluptates, non tamen semper. 22. q. 119. 1 ad 3.

4. Prodigalitas semper est peccatum, non principaliter propter quantitatem, sed propter inordinationem dandi, quibus non debet dari, et propter quæ, et sicut debet. 22. q. 119. 1. o. et 3 ad 1.

5. Prodigus peccat in se, et in proximum, præcipue clerici consumentes bona pauperum. Similiter avarus. 22. q. 119. 3 ad 1.

6. Prodigalitas opponitur liberalitati. 22. q. 117. princip. et q. 118. princip. et q. 119. 1. 2. 3. c.

PRODUCTÆ res a principio fuerunt in statu perfecto, ut essent principia aliorum. 1. q. 94. 3. c.

1. PROFITENS non vovet servare quicquid est in regula, sed vitam regularem, vel vivere secundum regulam, quod est cautius, vel obedientiam secundum regulam, non obligando se ad culpam; ut in religione ordinis fratrum prædicatorum, quod est melius. 22. q. 186. 9 ad 1.

2. Votum simplex de maiori religione non obligat post professionem in minori. 22. q. 189. 8 ad 3.

3. Professio facta ante annos pubertatis, scilicet ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, non tenet, propter Ecclesiæ statuta. 22. q. 88. 9. c. ad 3. et q. 189. 5. c. ad 1. et ad 3.

4. Nazareni profitebantur quamdam perfectionem, deponentes comam. 12. q. 186. 6. b.

1. PROHIBITIO incitat concupiscentiam tripliciter, s. ratione ardoris, ratione clausæ passionis, et ratione importunitatis. 12. q. 98. 1 ad 2.

2. Omne peccatum est malum, quia prohibitum jure naturali, non autem jure positivo. 12. q. 71. 6 ad 4.

3. Prohibitio ligni scientiæ boni et mali fuit propter figuram, s. propter eventum futurum, quia post ejus esum homo per experimentum pœnæ didicit quid interesset inter obedientiæ bonum, et inobedientiæ malum, non autem propter naturam arboris malam. 1. q. 102. 1 ad 4. et 12. q. 102. 1 ad 2.

1. PROMISSIO est actus rationis, quia est enuntiatio et ordinatio alicujus. 22. q. 88. 1. c.

2. Promissio est ordinare quid facere pro alio debeat gratum ei. Sed comminatio est contra alium. 22. q. 88. 1. 2. 5. c.

3. Promissio nuda, id est, non habens aliquid additum ad confirmationem, non habet vim plenam obligandi Deo, nec homini. 22. q. 88. 3 ad 1.

4. Promissa non debent servari, si est illicitum quod promittitur, vel si sint mutatae conditiones personarum, vel negotiorum. Ad hoc ergo quod homo servare debeat quod promisit oportet ut sit licitum quod promittitur, et quod omnia immutata permaneant. 22. q. 110. 3 ad 5.

1. PROMULGATIO legis naturæ fit ex hoc quod Deus inserit eam mentibus hominum naturaliter custodiendam. 12. q. 90 ad 4.

2. Promulgatione non indigent præcepta communia legis naturæ, et credere in Deum. 12. q. 100. 4 ad 1.

3. Promulgatio fit verbo et scripto. Et utroque modo promulgatio legis æternæ est æterna, ex parte Dei, non autem ex parte nostra. 12. q. 91. 1 ad 2.

4. Promulgatio legis necessaria est ad hoc, quod lex habeat vim obligandi. 12. q. 90. 4. o.

5. Promulgatio obligat absentem, sicut et presentem, inquantum promulgatio ad eum pervenit, vel potuit pervenire per alios. Futuros autem obligat per scripturas. 12. q. 90. 4 ad 2 et ad 3.

1. PRONOMINA demonstrativa dicuntur de Deo, secundum quod faciunt demonstrationem ad intellectum, non autem ad sensum. 1. q. 13. 1 ad 3.

2. Pronomina possessiva conjunguntur nominibus Dei, quæ significant rationem principii efficientis, vel finalis, vel exemplaris; non autem nominibus Dei, quæ significant per modum formæ inherentes. 1. q. 36. 1 ad 3.

PROPASSIO est passio inchoata in appetitu sensitivo, non ultra procedens, sicut in Christo fuit. III. q. 15. 4. c. et 6 ad 2. et 7 ad 1.

1. PROPHETIA non est habitus, nec qualitas permanens, sed ut passio transiens. 12. q. 68. 3 ad 3. et 22. q. 171. 2. o. et q. 174. 3 ad 2. et q. 176. 2 ad 3.

2. Prophetia non est gratia gratum faciens, sed gratis data. 12. q. 68. 3 ad 3.

3. Prophetia est divina inspiratio rerum, futura immobili veritate denuntians, secundum Cassiodorum. 22. q. 171. 3. a. 1. et 6. b.

4. Propheta dicitur quasi procul phans, vel

procul videns, inquantum cognoscit vel loquitur ea quæ sunt procul a communi hominum sensu, cum quibus conversatur et communicat in statu vis. III. q. 7. 8. o.

5. Prophetia principaliter et primo consistit in cognitione. Ideo dicitur a phanos. Secundario consistit in locutione: ideo dicitur a fari. Tertio consistit in operatione miraculorum, ad confirmationem ejus. 22. q. 171. 1. o. et 2. c. et q. 174. 3 ad 3. et 4. c. et III. q. 7. 8. o.

6. De ratione prophetiæ non est ænigmatica cognitio, quia Moyses fuit propheta; et tamen Deum palam, et non per ænigmata vidit. III. q. 7. 8 ad 1.

7. In prophetia sunt duo, scilicet representatio, et judicium de visis, quod est principalius, et completivum ejus, sine quo non est. 22. q. 173. 2. c. et q. 176. 2 ad 1.

8. Ad prophetiam requiritur lumen intellectuale supernaturale. 22. q. 171. 2. c.

9. Ad prophetiam requiritur inspiratio, quoad mentis elevationem, et revelatio, quoad perceptionem divinorum. 22. q. 171. 1 ad 4.

10. Ad prophetiam requiritur maxima mentis elevatio, ad contemplationem spiritualium. 22. q. 172. 4. c.

11. Bonitas morum quoad refrenationem passionum et remotionem occupationum exteriorum, requiritur ad prophetiam. 22. q. 172. 4. o.

12. Dispositio naturalis non requiritur ad prophetiam, quia Deus simul removet indispositionem, disponit et perficit. 22. q. 172. 3. o.

13. Prophetia potest haberi sine charitate, et sine gratia gratum faciente. 22. q. 6. 2 ad 3. et q. 172. 4. c.

14. Objectum prophetiæ est illud quod est in cognitione divina, supra facultatem humanam. 22. q. 174. 2. c.

15. Prophetia est de omnibus. Sed primo et principaliter est de futuris contingentibus; secundo de existentibus supra universalem cognitionem hominum; tertio respectu alicujus. 22. q. 171. 3. o. et q. 172. 1. c. fi. et ad 4. et 5. c. et q. 176. 2 ad 3. et q. 178. 1 ad 1.

16. Prophetiæ sunt principaliter de futuris. Sunt tamen etiam de presentibus, quæ tamen sunt procul a cognitione non omnium hominum, sed quorundam, sed secundum sensum vel secundum intellectum, ut Heliseus cognovit quæ Giezi præsens fecerat; et sunt etiam de occultis omnibus hominibus naturaliter, ut mysterium Trinitatis; sunt etiam de mysterio Christi sub nomine hominum, et tunc excedunt veritatem historiæ. 22. q. 171. 3. c.

17. Omnia prophetabilia sunt non cognoscibilia ab homine, nisi per revelationem Dei. Sed quæ pertinent ad sapientiam, et scientiam, et interpretationem sermonum possunt naturaliter cognosci ab homine. 22. q. 171. 3 ad 2. et q. 172. 1. c. fi.

18. Prophetæ non vident omnia prophetabilia, sed tantum ea quæ sibi specialiter revelantur. 22. q. 171. 4. o.

19. Aliqua prophetia est de præterito, sicut in Genesi. Et in aliqua ponitur præteritum pro fu-

turo, propter certitudinem prophetiæ. 22. q. 171. 3. b.

20. Prophetæ non vident Deum per essentiam. 22. q. 171. 2. c. et 4. c. et ad 3. et q. 173. 1. o.

21. Prophetæ vident in speculo æternitatis, seu intelligentiarum, sive in libro præscientiæ Dei causaliter, non autem formaliter. 22. q. 173. 1. c. fi. et ad 1. et ad 2.

22. Prophetæ habent certissimam et distinctam cognitionem de visis per spiritum prophetiæ; non autem de habitis per instinctum Dei. 22. q. 171. 5. o.

23. Prophetiæ nullo modo potest subesse falsum, sicut nec præscientiæ Dei. 22. q. 171. 6. o. et q. 172. 1. c. et 5 ad 3. et 6 ad 2.

24. Prophetia proprie cognoscit se moveri a Deo ad aliquid æstimandum, vel significandum verbo vel facto, non tamen omnia quæ per hoc intendit Deus. 22. q. 173. 4. o.

25. Prophetia simpliciter dicta, id est, supra universalem cognitionem hominum, non potest esse a natura, sed tantum ex revelatione Dei: prophetia vero secundum quid, id est, de aliquibus in suis causis, potest esse a natura, sed fallibiliter. 22. q. 172. 1. o. et 3. c.

26. Prophetia, et aliæ illuminationes, et revelationes fiunt nobis a Deo mediantibus angelis. 1. q. 111. 1. o. et 22. q. 172. 2. o.

27. Aliquis cessante prophetica illustratione actuali dicitur propheta, ex deputatione Dei, et ex habilitate remanente ad facilius illustrari. 22. q. 171. 2 ad 2.

28. Prophetia prædestinationis completur sine arbitrio nostro causante, non autem sine eo consentiente. III. q. 30. 1 ad 1.

29. Finis prophetiæ est manifestatio alicujus veritatis existentis supra hominem. 22. q. 174. 2. c. ad 2. et 6. c.

30. Prophetia secundum quid potest esse a dæmonibus, non autem prophetia simpliciter. 22. q. 172. 5. o.

31. Prophetia dæmonum non fit per illuminationes, ut divina, sed per visionem imaginariam vel sensibilem; nec est semper vera, sicut prophetia divina. 22. q. 172. 5 ad 2. et ad 3.

32. Prophetæ dæmonum quandoque prædicunt vera ex inspiratione divina, et aliquando per dæmones. 22. q. 172. 6. o. et q. 174. 5 ad 4.

33. Species prophetiæ triplex, s. comminationis, prædestinationis, et præscientiæ. 22. q. 174. 1. o.

34. Prophetia fit dupliciter, s. per influxum luminis tantum, et per species impressas vel aliter ordinatas. 22. q. 173. 2. o.

35. Modus prophetiæ triplex, secundum triplicem potentiam cognoscitivam, scilicet secundum oculos corporis, secundum spiritum imaginarium, et secundum intuitum mentis. 22. q. 174. 1 ad 3.

36. Prophetis representantur aliqua quadrupliciter, s. in sensu exteriori, sicut Daniel vidit scripturam in pariete, et Samuel audivit verba; vel per formas in imaginatione divinitus impressas, sicut in cæcis natis similitudines calorum; vel per formas divinitus ordinatas, sicut Jeremias vidit ollam accensam, vel species in intel-

lectu, sicut in scientia infusa Salomoni et apostolis. 2 2. q. 173. 2. o. et 3. c.

37. Modus prophetiæ septuplex, secundum differentias influxus, s. extasis, visio, somnium, per nubem, vox de cælo, parabola, et repletio sancti Spiritus. 2 2. q. 174. 1 ad 3.

38. Gradus prophetiæ imaginariæ distinguitur quadrupliciter, s. per somnium et vigillam, per signa, si loquens videtur vel non, et secundum dignitatem apparentis. 1. q. 12. 11. 1 ad 1. et 2 2. q. 174. 3. o.

39. Gradus prophetiæ improprie dictæ duplex, s. minimus, 1. secundum operationem exteriorem, ut Samson; et visio de naturalibus, ut Salomon. 2 2. q. 174. 3. c.

40. Actus prophetiæ duplex, s. principalis, i. visio; et secundarius, id est, denuntiatio. 2 2. q. 176. 2. c.

41. Veri prophetæ tripliciter differunt a falsis prophetis, s. agente, fine et certitudine. 2 2. q. 175. 5 ad 3.

42. Prophetia prædestinationis semper impletur, non autem prophetia comminationis. 1. q. 19. 7 ad 2. et 2 2. q. 171. 6 ad 2. et q. 174. 1. c. et 2. o.

43. Omnis prophetia de quacumque re est ejusdem speciei, quia est per unum formale, s. per lumen divinum. 2 2. q. 171. 3 ad 3.

44. Prophetia est simpliciter excellentior dono linguarum, triplici ratione, s. quia consistit in ipsa illuminatione mentis, quia pertinet ad rerum notitiam, et quia est utilior. 2 2. q. 176. 2. o.

45. Prophetia intellectualis visionis est nobilior quam imaginaria, nisi respectu revelandi per similitudinem corporalem, quia tunc est e converso. 2 2. q. 174. 2. o. et 3. c. fi. et 4. c. ad 1. et 5. c. et q. 176. 2. c. ad 1. et III. q. 30. 3 ad 1.

46. Prophetia magis proprie dicitur de imaginaria quam de intellectuall. 2 2. q. 173. 2. c. fi. et q. 174. 2 ad 3. et 3. c.

47. Prophetia imaginaria de supernaturali veritate est nobilior intellectuall de cognoscibili humana ratione. 2 2. q. 174. 2 ad 3. et 3. c. et q. 176. 2 ad 1.

48. Prophetia quanto est vicinior Christo, tanto est major, et magis post quam ante, licet in quolibet statu prima sit major aliis. 1. q. 57. 5 ad 3. et 2 2. q. 174. 6. o.

49. Idem prophetia non est semper in eodem gradu prophetiæ; sed quandoque in majori, et quandoque in minori. 2 2. q. 174. 3 ad 2.

50. Moyses fuit cæteris prophetis simpliciter major, licet secundum quid sit minor aliquo. 2 2. q. 174. 4. o.

51. Prophetia David ex propinquo attingit ad visionem Moysis majorem, quoad cognitionem divinitatis; sed e converso, in cognoscendo et exprimendo mysteria incarnationis Christi. 2 2. q. 174. 4 ad 1.

52. Joannes Baptista fuit major propheta Moyses, et cæteris prophetis veteris Testamenti. 2 2. q. 174. 4 ad 3.

53. Prophetia non convenit Deo, nec beatis, nec angelis. 2 2. q. 173. 1. c. et q. 174. 5. o. et III. q. 7. 8. c. et q. 31. 2. c.

54. Prophetia fuit in Christo, inquantum fuit viator. 2 2. q. 174. 5 ad 3. et III. q. 7. 8. o. et q. 31. 2. o.

55. Ille cujus tantum intellectus illuminatur ad indicandum visa ab aliis, sicut Joseph et Daniel, est propheta. 2 2. q. 173. 2. c.

56. Ille cui ostenduntur similitudines sine lumine intelligentiæ sicut Pharaon, vel Nabuchodonosor, vel Balthasar, non est proprie propheta. 2 2. q. 173. 2. c.

57. Abraham, Isaac et Jacob fuerunt prophetæ. 2 2. q. 174. 6. c.

58. David habuit prophetiam, quoad intuitum mentis, sine imaginaria visione. 2 2. q. 174. 4 ad 1.

59. Omnes numerati inter prophetas habuerunt prophetiam imaginariam de supernaturali veritate, et habebant officium prophetandi, et loquebantur in persona Dei, non autem hagiographæ. 2 2. q. 174. 2 ad 3.

60. Omni tempore fuerunt prophetæ, etiam in novo Testamento. 2 2. q. 95. 2 ad 3. et q. 174. 6. o.

61. Prophetæ fuerunt maxime in abundantia, tempore regum, quia tunc populus erat liber; ideo instrui debebat de agendis. 2 2. q. 174. 6 ad 2.

62. Prophetiæ inceperunt scribi per Isaiam et Osee, quando Roma condita fuit. 2 2. q. 174. 6 ad 2.

PROPITIATORIUM erat tabula super alas chernubin, quia exinde Deus propitiabatur populo. 1 2. q. 102. 4 ad 6.

1. PROPORTIO secundum primam nominis impositionem significat habitudinem quantitatis ad quantitatem, secundum determinatum excessum, vel adæquationem; sed transfertur ad significandum habitudinem quorumcumque, sicut materiæ ad formam, potentiæ ad actum, objecti ad potentiam, finiti ad infinitum, et creaturæ ad creatorem. 1. q. 12. 1 ad 4.

2. Proportio proprie non est finiti ad infinitum, nec creaturæ ad creatorem; sed proportionalitas, s. similitudo proportionum. 1. q. 12. 1 ad 2 et 4 ad 4.

3. Cognitio sensitiva non se extendit ad proportionem unius ad alterum. 2 2. q. 58. 4. c.

1. PROPOSITIONIS veritas duplex, s. rei et signi. 1. q. 16. 8 ad 3.

2. Propositiones affirmativæ veræ possunt formari de Deo. 1. q. 13. 12. o.

3. Propositiones affirmativæ de Deo dicuntur incompactæ vel inconvenientes, propter modum significandi. 1. q. 13. 12 ad 1.

4. Cum dicitur Deus scivit aliquid esse futurum contingens, non ponitur ibi contingens, nisi ut materia verbi, et non ut pars principalis propositionis. 1. q. 14. 13 ad 2.

1. PROPOSITUM est actus voluntatis deliberatæ. 2 2. q. 88. 1. c.

2. Propositum pro facto reputatur. 1. q. 23. 2 ad 2.

1. PROPRIUM est de genere accidentium. 1 2. q. 83. 12 ad 3.

2. Proprium non addens aliquid nobilitatis supra commune, non habet proprium nomen, sed nominatur nomine communis. 1 2. q. 11. 1 ad

3. et 2 2. q. 9. 2. c. et q. 50. 2 ad 1. et q. 161. 1 ad 1.

3. In omni re proprium accidens est aliud ab essentia ejus, et est posterius ea, ordine generationis et perfectionis. 1 2. q. 2. 6. c. et q. 83. 2 ad 3.

4. Proprium fluit a subjecto, sine mutatione, sed per naturalem resultantiam. 1. q. 77. 6 ad 3.

1. PROPER se duplex, s. quod dividitur contra per aliud, et contra per accidens; primo modo finis diligitur propter se, virtutes autem secundo modo. 2 2. q. 145. 1 ad 1.

2. Propter quod unumquodque et illud magis, intelligitur tantum in iis quæ sunt ejusdem ordinis, sicut in eodem genere causæ; puta si dicatur quod sanitas est desiderabilis propter vitam, sequitur quod vita sit magis desiderabilis; si autem accipiantur ea quæ sunt diversorum ordinum, non habet veritatem, ut si dicatur quod sanitas est desiderabilis propter medicinam, non ideo sequitur quod medicina sit magis desiderabilis, quia sanitas est in ordine finium, medicina autem in ordine causarum efficientium. 1. q. 87. 2 ad 3. et q. 83. 3 ad 2.

1. PRORUMPERE. Homo prorumpit facile ad manifestandum conceptum cordis. 1 2. q. 72. 7. c.

2. Iracundus in verba contumeliosa prorumpit. 1 2. q. 72. 7. c.

3. Licet tristari de gloria et prosperitate inimici, inquantum est nociva. 2 2. q. 36. 2. o. et q. 153. 1 ad 3.

1. PROVIDENTIA importat respectum quemdam alicujus distantis, ad quod ea quæ in præsentia occurrunt, ordinanda sunt. 2 2. q. 49. 6. c.

2. Providentia est ratio ordinis in finem. 1. q. 22. 1. o. et 2. c. et q. 23. 1. c.

3. In recta ordinatione ad finem, quæ includitur in ratione providentiæ, importatur rectitudo consilii, iudicii, et præcepti, sine quibus recta ordinatio in finem esse non potest. 2 2. q. 49. 6 ad 3.

4. Providentia perfecte convenit Deo. 1. quæst. 22. 1. o.

5. Providentia Dei habet certitudinem. 1. q. 22. 4 ad 2 et ad 3.

6. Error duplex circa divinam providentiam. 1. q. 116. 3. c. fi.

7. Error triplex circa divinam providentiam. 1. q. 22. 2. c.

8. Opinio Platonis de triplici providentia, secundum Gregorium Nyssenum, s. providentia summi Dei, qui primo et principaliter providet rebus spiritualibus, et consequenter toti mundo quantum ad genera, species, et causas universales; providentia qua providetur singularibus generabilium et corruptibilium: et hanc attribuit diis qui circumveniunt cælos, id est, substantiis separatis, quæ movent corpora cælestia circulariter; et providentia quæ est rerum humanarum quam attribuebat demonibus, quos platonici ponebant medios inter nos et deos, ut narrat Augustinus. 1. q. 22. 3. c. et q. 103. 6 ad 1.

9. Modus contingentis et necessitatis cadit sub provisione Dei, et non sub provisione creaturæ. 1. q. 22. 4 ad 3.

10. Sicut ad providentiam pertinet prospicere per se conveniens fini, sic ad circumspectionem, an sit conveniens fini, secundum circumstantias. 2 2. q. 49. 7 ad 3.

11. Ars Dei dicitur respectu productionis rerum; dispositio autem respectu rerum inter se, sed providentia respectu ordinis in finem. 1. q. 22. 1. c. fi.

12. Providentia Dei se extendit ad necessaria, non autem providentia hominis. 1. q. 22. 2 ad 3. et 4 ad 3. et q. 103. 1 ad 3. et 1 2. q. 93. 4. o. et 2 2. q. 49. 6. c.

13. Aliquid subest providentiæ Dei dupliciter, s. propter se, et propter aliud; primo modo subsunt sola perpetua, secundo autem modo individua corruptibilia. 1. q. 103. 5 ad 2.

14. Bonum et malum subjacent divinæ providentiæ, ut præscita et ordinata, sed bonum, ut intentum, non autem malum. 1. q. 22. 2 ad 2.

15. Omnia subjacent divinæ providentiæ, sed diversimode. 1. q. 8. 3. c. et q. 22. 2. 3. o. et q. 23. 1. c. et q. 104. 5. o. et q. 113. 6. c. et 1 2. q. 91. 2. c. et q. 93. 1. 4. 5. c.

16. Providentia Dei non est respectu sui, quicquid est in eo, est finis et non ad finem. 1. q. 22. 1. c. fi. et 1 2. q. 93. 4. o.

17. Providentia Dei est omnium singularium, etiam contingentium. 1. q. 22. 2. o. et q. 103. 5. o.

18. Rationalis creatura speciali modo subest divinæ providentiæ. 1. q. 22. 2 ad 4 et ad 5. et q. 103. 5 ad 2. et q. 113. 2. c. et q. 116. 1. c. et 1 2. q. 91. 2. c. et 2 2. q. 83. 2. c.

19. Electiones humanæ subsunt divinæ providentiæ propter se, ita ut etiam sint provisosores, propter liberum arbitrium; sic tamen ut providentia hominis sit sub providentia Dei, tanquam causa particularis sub universali. 1. q. 22. 2 ad 4.

20. Omnes motus, et actiones, et corruptiones subjacent divinæ providentiæ. 1. q. 22. 2 ad 2. et q. 103. 5 ad 1. et 1 2. q. 93. 1. 5. c.

21. Providentia proprie non est in speculativis, sed tantum in practicis. 2 2. q. 49. 6 ad 2.

22. Boni subsunt divinæ providentiæ propter se, mali vero propter alios tantum, ut bruta. 1. q. 22. 2 ad 4. et q. 23. 7. c.

23. Bruta subduntur divinæ providentiæ per se, et in singulari, sed propter aliud tantum, et actus eorum. 1. q. 22. 2 ad 5. et q. 103. 5 ad 2. et 1 2. q. 93. 5. c.

24. Providentia Dei est æterna, sed gubernatio est temporalis. 1. q. 22. 1 ad 2.

25. Providentia est tantum in intellectu, licet præsupponat voluntatem finis; sed gubernatio passiva est in gubernatis, activa vero in gubernante. 1. q. 22. 1 ad 3. et q. 23. 2. 4. c.

26. Certitudo providentiæ Dei non deficit a suo effectu, neque a modo eveniendi, quem providit. 1. q. 22. 4 ad 3.

27. Deus providet omnibus immediate, quoad rationem ordinis; sed mediate, quoad executionem ejus, quæ dicitur gubernatio. 1. q. 22. 3. o. et q. 103. 6. o. et q. 116. 2. c.

28. Providentia divina gubernat creaturas spirituales inferiores per superiores. 1. q. 110. 1. c.

29. Et creaturas corporales per spirituales. 1.

q. 22. 3. c. et q. 63. 7. c. et q. 102. 2 ad 1. et q. 103. 6. o. et q. 110. o. et q. 112. 1. c. et q. 113. 1. c.

30. Et corpora inferiora per corpora superiora. 1. q. 113. 1. c. et q. 115. 3. o.

31. Deus gubernat mundum bonitate, quia est principium providentiæ ut finis: sic tamen ut libere moveat hominem per liberum arbitrium invitando ad bonum per præmium, retrahendo a malo per timorem poenarum. 1. q. 103. 1. 5. c. ad 2.

32. Finis gubernationis rerum a providentia Dei est aliquid extra totum universum, s. ipse Deus. 1. q. 103. 2. o. et 3. 4. c.

33. Effectus gubernationis a providentia Dei est unus ex parte finis; sed ex parte mediorum sunt duo in generali, s. conservatio et motio in finem; in particulari vero sunt innumerabiles nobis. 1. q. 103. 4. o.

34. Nihil potest contingere præter ordinem gubernationis providentiæ Dei universaliter, sed tantum respectu alicujus causæ particularis. 1. q. 22. 2 ad 1. et q. 103. 7. o.

35. Nihil potest nisi contra universalem gubernationem divinæ providentiæ, sed tantum contra aliquod particulare. 1. q. 103. 8. o.

36. Ad providentiam Dei non pertinet subtrahere defectus, corruptiones, et mala a rebus. 1. q. 22. 2 ad 2. et q. 23. 3. c. et q. 48. 2. c. ad 3. et 2. 2. q. 10. 11. c.

37. Providentia Dei non excludit a rebus contingentiam, nec casum, nec fortunam, nec liberum arbitrium. 1. q. 19. 8. o. et q. 22. 2 ad 1. et 4. o. et q. 23. 1 ad 1. et 3 ad 3. et 6. c. et q. 103. 7 ad 2 et ad 3. et 1. 2. q. 10. 4. o. et 2. 2. q. 83. 2. c. et q. 171. 6 ad 1.

38. Ad divinam providentiam pertinet quod permittat hominem tentari, et peccare. 1. q. 23. 3. o. et 2. 2. q. 165. 1. o.

39. Immobilitas divinæ providentiæ non excludit utilitatem orationis. 1. q. 23. 6. o. et 2. 2. q. 83. 2. c.

1. PRUDENTIA. Nomen prudentiæ sumitur a providentia, sicut a principali ejus parte, quia omnia requisita ad prudentiam necessaria sunt, ut aliquid ordinetur in finem. 2. 2. q. 49. 6 ad 1.

2. Nomen prudentiæ sumitur a providendo, quod etiam ad mala extendi potest; et ideo licet prudentia simpliciter dicta in bono accipiat, aliquo tamen addito potest accipi in malo. 2. 2. q. 55. 1 ad 1.

3. Prudens dicitur quasi porro videns, 1. procul videns. 2. 2. q. 47. 1. c.

4. Prudentia simpliciter dicta est virtus non improprie, sicut virtutes intellectuales, sed proprie. 1. 2. q. 57. 5 ad 3. et q. 61. 1. c. et 2. 2. q. 47. 4. o. et q. 55. 1 ad 1.

5. Prudentia est generalis regula, et perfectio virtutum moralium, dans eis modum et formam. 2. 2. q. 166. 2 ad 1.

6. Prudentia est virtus generalis causaliter, non autem essentialiter. 1. 2. q. 53. 2. c.

7. Prudentia est virtus specialis propter specialem rationem formalem objecti. 2. 2. q. 47. 5. o. et q. 53. 2. c.

8. Prudentia est virtus intellectualis secundum essentialiter, sed moralis secundum materiam. 1. 2. q. 53. 3 ad 1. et q. 61. 1. c. et 2. 2. q. 181. 2 ad 3.

9. Prudentia est amor, quia ab eo movetur ad actum, non autem essentialiter. 2. 2. q. 47. 1 ad 1.

10. Prudens secundum quid est qui bene ratiocinatur ad aliquem finem; simpliciter autem, qui ad totam vitam. 1. 2. q. 57. 4 ad 3. et 2. 2. q. 47. 2 ad 1. et q. 55. 1. 2. 5. c.

11. Prudentia est in intellectu subjective. 1. q. 22. 1 ad 3. et 1. 2. q. 56. 2 ad 3. et 3. c. et q. 61. 2. c. et q. 66. 1. c. et q. 85. 3. c. et 2. 2. q. 47. 1. o. et 3 ad 3. et 5. 6. c. et 10 ad 3.

12. Prudentia non est tantum in intellectu, sicut scientia et ars, sed habet aliquid in appetitu, s. rectitudinem. 1. q. 22. 1 ad 3. et 1. 2. q. 56. 2 ad 3. et 3. c. fi. et q. 57. 4. c. et 2. 2. q. 47. 1 ad 2. et 13 ad 2. et 16 ad 2.

13. Prudentia est tantum in ratione practica subjective. 1. 2. q. 57. 3. c. et 2. 2. q. 47. 2. o.

14. Prudentia et ars sunt in opinativa parte animæ, et circa objectum contingens aliter se habere. 1. 2. q. 57. 4 ad 2. et 8 ad 3.

15. Prudentia non consistit in sensu exteriori, sed in sensu interiori, non principaliter, sed per applicationem ad opus. 2. 2. q. 47. 3 ad 3. et q. 49. 1 ad 1. et 2 ad 3.

16. Prudentia est in Deo, respectu aliorum, non autem respectu sui. 1. q. 22. 1. c. ad 3.

17. Christus habuit plenitudinem prudentiæ, secundum donum consilii. III. q. 11. 1 ad 3.

18. Prudentia infusa est in omnibus existentibus in gratia; sed prudentia acquisita non est in juvenibus. 2. 2. q. 47. 14. o. et q. 51. 1 ad 3.

19. Nullus sufficit sibi, quoad omnia, in his quæ sunt prudentiæ: ideo etiam majores oportet in his esse dociles. 2. 2. q. 49. 3. c. ad 3.

20. Prudentia non est in servis et subditis, inquantum hujusmodi, sed inquantum convenit eis regere se per rationem. 2. 2. q. 47. 12. o. et q. 49. 3 ad 3. et q. 50. c.

21. Prudentia proprie non est in peccatoribus, sed tantum quædam falsa similitudo ejus. 2. 2. q. 47. 13. o. et q. 50. 3 ad 2. et q. 51. 1 ad 3.

22. Prudentia non convenit brutis, nisi metaphorice, s. inquantum instinctu naturali aguntur sagaciter. 1. q. 22. 1. c. ad 4. et q. 55. 3 ad 3. et q. 95. 1. c. ad 4. et 1. 2. q. 3. 6. c. et q. 13. 2 ad 3. et 2. 2. q. 47. 15 ad 3.

23. Agibile ut objectum rationis, 1. sub ratione veri, est materia prudentiæ; sed ut objectum appetitus, 1. sub ratione boni, est materia aliarum virtutum. 2. 2. q. 47. 5. c. ad 3.

24. Prudentia non est circa altissimam causam simpliciter, sed circa bonum humanum. 2. 2. q. 47. 2 ad 1.

25. Prudentia proprie non est de fine, sed de his quæ sunt ad finem. 2. 2. q. 33. 1 ad 2. et q. 47. 1 ad 2. et 6. c. et 15. c. fi. et q. 49. 6. c. et q. 56. 1. c. ad 3.

26. Prudentia se habet ad bonum privatum et ad bonum commune, id est, extendit se ad regimen sui et multitudinis. 1. q. 22. 1. c. et 2. 2. q. 47. 10. o. et q. 49. 3 ad 3.

27. Prudentia non solum considerat universa-

lia, sed etiam singularia. 2 2. q. 47. 3 o. et 15. c. et q. 49. 2 ad 1. et 5 ad 2. et 7. c.

28. Futura contingentia, ordinabilia per hominem ad finem humanæ vitæ, proprie pertinent ad prudentiam, non autem necessaria, nec præterita, nec præsentia. 2 2. q. 49. 6. c.

29. Actus prudentiæ est aliqua ordinate disponere ad finem. 1. q. 22. 1. c. et 2 2. q. 49. 6. o. et 7. c.

30. Prudentia carnis est peccatum, quia ponit finem in bonis carnis; et est mortale, si sit ibi ultimus finis, aliter est veniale. 2 2. q. 55. 1. 2. o.

31. Quædam vitia manifeste contrariantur prudentiæ, ex defectu ejus, vel eorum quæ ad eam requiruntur, ut imprudentia, præcipitatio, seu temeritas, inconsideratio et inconstantia; aliqua vero secundum falsam similitudinem, et abusum requisitorum ad prudentiam, ut astutia, prudentia carnis, dolus, fraus, sollicitudo temporalium, et futurorum. 2 2. q. 21. 3. c. et q. 53. princip. et 1. c. et q. 55. princip. et 3. 8. c.

32. Peccatum habens similitudinem prudentiæ est contra prudentiam dupliciter, s. ordinando studium rationis ad finem non vere bonum, sed apparentem, ut prudentia carnis; vel utendo non veris viis, sed simulatis, ut astutia. 2 2. q. 55. 3. c.

33. Actus prudentiæ miscetur actibus omnium aliarum virtutum, quia ex ea rectitudinem electionis participant; ideo ab ea dependent. 2 2. q. 47. 5 ad 2. et q. 53. 2. c. et q. 55. 2 ad 3.

34. Opus prudentis est esse bene consiliativum. 2 2. q. 49. 5 c.

35. Actus rationis practicæ et prudentiæ triplex, s. consiliari, judicare et præcipere, qui est principalis actus prudentiæ. 1. q. 22. 1 ad 1. et ad 3. et q. 23. 4. c. et 1 2. q. 57. 6. c. et q. 58. 5 ad 3. et q. 61. 3. c. et q. 65. 1. c. et 2 2. q. 47. 8. o. et 9. c. ad 1. et 10. 16. c. et 12 ad 3. et 13. c. et q. 48. c. et q. 51. 2. o. et q. 53. 2. c. ad 1.

36. Per prudentiam aliquis præcipit aliis et sibi. 2 2. q. 47. 12 ad 3. et q. 49. 3 ad 3. et q. 50. 2 ad 3.

37. Consiliari non est immediatus actus prudentiæ, sed mediante eubulia. 1. q. 22. 1 ad 1. et 1 2. q. 57. 6 ad 1. et 2 2. q. 51. 2. o.

38. Laus prudentiæ non consistit in sola consideratione, sed in applicatione ad opus. 2 2. q. 47. 1 ad 3. et 3. 4. c. et 16. c. ad 3.

39. Prudentia corrumpi potest per passiones, non autem per oblivionem, licet per eam impediri possit. 1 2. q. 53. 1. c. et 2 2. q. 47. 16. o.

40. Prudentia est triplex, s. falsa, imperfecta et perfecta; prima est ad malum, secunda ad finem particularem, tertia ad verum et ultimum finem. 2 2. q. 47. 13. c. et q. 55. 1. 2. o. et 3 ad 1. et q. 94. 1 ad 2.

41. Species prudentiæ tres, secundum tres fines, s. prudentia simpliciter dicta, quæ ordinatur ad bonum proprium, quæ a quibusdam dicitur monastica, quasi unius tantum gubernatio; alia autem est oeconomica, quæ ordinatur ad bonum commune domus, vel familiæ; tertia politica, quæ ordinatur ad bonum commune civitatis vel regni. 1 2. q. 67. 6 ad 4. et 2 2. q. 47. 11. o. et q. 43. 1. c. ad 2. et q. 53. 2. c.

42. Species prudentiæ quinque, s. monastica, oeconomica, politica, militaris et regnativa. 2 2. q. 43. c. ad 2. et q. 50. o. et q. 53. 2. c.

43. Partes integrales ejus sunt octo, s. memoria, ratio, intellectus, docilitas, eustochia, i. solertia, providentia, circumspectio et cautio. 1 2. q. 56. 5 ad 3. et q. 57. 6 ad 4. et 2 2. q. 48. o. et q. 49. o. et q. 53. 2. c.

44. Partes ejus potentiales sunt tres, s. eubulia, synesis et gnome. III. q. 22. 1 ad 1. et 1 2. q. 57. 6. o. et 2 2. q. 49. c. fi. et q. 51. o. et q. 53. 2. c.

45. Providentia est completiva formalis et principalis pars prudentiæ, aliæ vero quasi materiales ad ipsam reducuntur. 1. q. 22. 1. c. et 2 2. q. 49. 6. o.

46. Physica, dialectica, rhetorica et politica sunt partes prudentiæ large dictæ et etiam propriæ, et continentur sub prudentia quoad usum et exercitium, non autem quoad objectum. 2 2. q. 48. c.

47. Prudentia est principalis in virtutibus moralibus, et directiva omnium; charitas vero ut imperans et conjungens finem. III. q. 85. 3 ad 1.

48. Idem est medium prudentiæ ut regulantis et mensurantis, et virtutis moralis, ut regulatæ et mensuratæ, s. rectitudo rationis. 1 2. q. 64. 3. c.

49. In omnibus moralibus est eadem virtus dirigens. s. prudentia, quia eadem est ratio veri in eis, non autem eadem ratio boni. Ideo non est eadem virtus appetitiva. 1 2. q. 60. 1 ad 2.

50. Nulla virtus moralis potest esse sine prudentia. 1 2. q. 57. 5. o. et q. 58. 4. o. et q. 65. 1. o. et 2. c. et 4. c. ad 1. et q. 68. 5. c. et q. 73. 1 ad 2. et 2 2. q. 47. 4. c. et q. 51. 2. c. et q. 141. 1 ad 2.

51. Prudentia ultra virtutes morales est maxime necessaria ad bene vivendum. 1 2. q. 57. 5. o. et 2 2. q. 51. 3 ad 3.

52. Prudentia non potest esse in aliquo sine virtutibus moralibus. 1. q. 22. 1 ad 3. et 1 2. q. 57. 4. c. et q. 58. 5. o. et q. 65. 1. 2. c. et q. 73. 1. c. ad 2.

53. Prudentia est nobilior cæteris virtutibus moralibus. 1 2. q. 61. 2 ad 1. et q. 66. 1. c. et 2. o. et 2 2. q. 23. 6. c. et q. 47. 6 ad 3. et q. 56. 1 ad 1. et q. 123. 12. o. et q. 141. 8. o.

54. Prudentia est intentiva mediæ in virtutibus moralibus. 1 2. q. 66. 3 ad 3. et 2 2. q. 47. 7. o.

55. Sicut omnis virtus moralis, relata ad bonum commune, dicitur legalis justitia, sic prudentia relata ad bonum commune dicitur politica. 2 2. q. 47. 10 ad 1. et 11. c. ad 1. et q. 50. 2 ad 3. et q. 58. 6. c. ad 3.

56. Prudentia dirigit virtutes præstituendo finem et eligendo ea quæ sunt ad finem. 1 2. q. 66. 3 ad 3.

57. Inclinatio in finem rectum est electio, et actus virtutum moralium. Sed discretio eorum quibus hoc bonum rationis consequi possumus in operationibus et passionibus, est actus prudentiæ. 2 2. q. 47. 1 ad 2.

58. Experimentum prudentiæ non acquiritur ex sola memoria, sed ex exercitio recte præcipiendi. 2 2. q. 47. 16 ad 2.

59. Ratio naturalis præstituit finem virtutibus moralibus, non autem prudentia, sed disponit de

his quæ sunt ad finem. I. q. 22. 1 ad 1. et 2 2. q. 47. 6. o. et 7. c.

60. Prudentia hominis non est omnino certa, propter variabilitatem singularium, sed est ut in pluribus. 2 2. q. 47. 3 ad 2. et 9 ad 2. et q. 49. 1. c. et 5 ad 2. et q. 51. 1 ad 2.

61. Cum per prudentiam aliquid recte agimus, ad finem alicujus virtutis moralis, ille actus est principaliter illius virtutis. 2 2. q. 33. 1 ad 2.

62. Quælibet virtus moralis participat actus prudentiæ, quia formaliter complet in eis rationem virtutis. 1 2. q. 58. 2. o.

63. Prudentia præsupponit virtutes morales, per quas appetitus se habet ad bonum. I. q. 22. 1 ad 3.

64. Prudentia ponitur in diffinitione virtutum moralium, quia dependent ab ea. 2 2. q. 23. 4 ad 1. et q. 47. 5 ad 1. et q. 50. 1 ad 1.

65. Omnia quæ sunt virtutum moralium pertinent ad prudentiam, sicut ad dirigentem. 2 2. q. 50. 1 ad 1.

66. Electio potest attribui prudentiæ consequenter, inquantum eam dirigit per consilium, quod magis proprie pertinet ad prudentiam. 2 2. q. 47. 1 ad 2. et 2. c.

67. Prudentia adjuvat omnes virtutes, et in omnibus operatur. 2 2. q. 47. 5 ad 2. et 6 ad 3. et q. 119. 3 ad 3.

68. Prudentia et synesis præferuntur eubulæ. 1 2. q. 68. 7. c. et 2 2. q. 51. 2. c. ad 2.

69. Majoris prudentiæ est pecunias utiliter expendere, quam eas utiliter conservare vel custodire, quia plura sunt attendenda circa usum pecuniæ, qui assimilatur motui, quam circa conservationem quæ assimilatur quieti. 2 2. q. 117. 4 ad 1.

70. Prudentia non est in nobis a natura, nisi quoad principia ejus, quæ sunt nobis magis conaturalia, quam prima principia speculationis. 2 2. q. 47. 15. o. et q. 49. 1 ad 2. et 2 ad 1. et 3 ad 2.

71. Ratio prudentiæ procedit a duplici intellectu, s. primorum principiorum universalium, et alicujus singularis, s. finis particularis. 2 2. q. 49. 2 ad 1. et ad 3.

72. In iis quæ pertinent ad prudentiam homo maxime indiget erudiri præcipue a senibus prudentibus. 2 2. q. 49. 3. c.

73. Prudentia infusa restituitur per poenitentiam, non autem prudentia acquisita, sed tollitur actus contrarius, in quo proprie consistit peccatum imprudentiæ. 2 2. q. 53. 1 ad 3.

PSALMUS. In psalmis omnia opera Dei, omnes historie veteris Testamenti, et omnia quæ ad fidem incarnationis Christi pertinent, sic lucide tanguntur, sicut in Evangelio. III. q. 83. 4. c. principio.

1. PUDICITIA dicitur a pudore. Et est præcipue circa signa venereorum, Castitas vero circa venerea. 2 2. q. 143. o. et q. 151. 4. o.

2. Pudicitia ordinatur ad castitatem, non quasi virtus ab ea distincta, sed sicut exprimens circumstantiam ejus, tamen aliquando unum pro alio ponitur. 2 2. q. 151. 4. c.

1. PUERI impediuntur in usu membrorum et

rationis, propter nimiam humiditatem cerebri. Unde pueri de novo loqui incipientes appellant omnes viros patres, et fœminas matres; posterius autem determinant unumquodque, secundum Philosophum. I. q. 99. 1. o. et q. 101. 2. o.

2. Probabile est quod ante circumcisionem parentes fideles pro parvulis suis in periculis constitutis, aliquas preces Deo funderent, vel benedictionem eis darent, sicut etiam adulti pro se. III. q. 70. 2 ad 2.

3. Pueri non habuissent sufficientem virtutem in statu innocentiae ad omnem motum. I. q. 99. 1. o.

4. Et habuissent infirmitatem, quoad perfectum usum membrorum, non autem poenalem. I. q. 99. 1 ad 1.

5. Nec habuissent scientiam, sed sine difficultate acquisivissent, inveniundo, vel discendo ab aliis. I. q. 101. 1. o.

6. Nec ignorantiam, sed simplicem nescientiam. I. q. 101. 1 ad 2.

7. Nec perfectum usum rationis, seu usum liberi arbitrii habuissent, sed tamen perfectiorem quam nunc. I. q. 101. 2. o.

8. Habuissent tamen prudentiam, et principia universalis juris naturalis, et alia principia universalis, multo magis quam nunc. I. q. 101. 1 ad 3.

9. Et habuissent defectus consequentes naturam humanam ex principio originis, non autem ex parte termini. I. q. 99. 1 ad 3.

10. Tunc omnes postea generassent, et non tantum primi parentes. I. q. 99. 1 ad 3.

11. Tunc natæ fuissent fœminæ, et non soli masculi. I. q. 99. 2. o.

1. PULCHRITUDO requirit tria, s. integritatem, proportionem debitam, et claritatem. I. q. 39. 8. o. et 2 2. q. 145. 2. c. et q. 180. 2 ad 3.

2. Pulchrum habet rationem causæ formalis, bonum autem rationem causæ finalis. I. q. 5. 4 ad 1.

3. Pulchrum est ejus apprehensio placet: bonum vero quod placet. Ideo sunt idem re, et differunt ratione. I. q. 5. 4 ad 1. et 1 2. q. 27. 1 ad 3. et 2 2. q. 145. 2 ad 1.

4. Pulchrum præcipue pertinet ad visum et auditum, quia sunt maxime cognoscitivi, non autem ad alios sensus. 1 2. q. 27. 1 ad 3.

5. Sensus delectantur in pulchris, quia sunt eis similes, s. in proportionem debitam. I. q. 5. 4 ad 1.

6. Pulchritudo et decor virtutis hominis ex ratione est. 2 2. q. 116. 2 ad 2. et q. 142. 2. 4. o. et q. 145. 2. c. et q. 180. 2 ad 3.

7. Pulchritudo est in vita contemplativa per se et essentialiter; in virtutibus vero moralibus, participative. 2 2. q. 180. 2 ad 3.

PUNCTUS non ponitur in diffinitione lineæ in communi, sed tantum finite et recte. I. q. 85. 8 ad 2.

1. PUNITIO, inquantum pertinet ad justitiam publicam, est actus justitiæ commutativæ, vindicative vero inquantum pertinet ad immunitatem personæ singularis. 2 2. q. 80 ad 1. et q. 108. 2 ad 1.

2. Deus punit malos per bonos et malos angelos, bonos autem per malos tantum. 2 2. q. 164. 1 ad 4.

1. PURGATIO duplex, s. per gratiam a culpa, et per lumen doctrinæ a nescientia. III. q. 27. 3 ad 3.

2. Figura et ratio litteralis omnis immunditiæ, et purgationis in lege veteri. 1 2. q. 102. 5 ad 4. et ad 5. et ad 6. et ad 7. et 6 ad 1. et q. 103. 2. o.

1. PUSILLANIMITAS potest tripliciter considerari, s. secundum se, ex causa ejus, s. ignorantia, timore, pigritia et ira; et effectu ejus, s. subtrahendo se: primo modo opponitur directe magnanimitati, secundo sollicitudini, tertio similiter. 2 2. q. 133. 2. o.

2. Pusillanimitas secundum defectum opponitur humilitati, inquantum applicat animum ad villius quam decet; sed directius opponitur magnanimitati, quia fugit magna. 2 2. q. 162. 1 ad 3.

3. Pusillanimitas est contraria magnanimitati secundum defectum, præsumptio autem secundum excessum. Ideo utraque est peccatum. 2 2. q. 130. principio. et q. 133. o. et q. 162. 1 ad 3.

4. Pusillanimitas est peccatum mortale, et quandoque veniale. 2 2. q. 133. 1 ad 2.

5. Pusillanimitas secundum speciem propriam est gravius peccatum præsumptione, quæ dicitur nequissima, ratione suæ causæ, s. superbiæ. 2 2. q. 133. 2 ad 4.

6. Pusillanimitas oritur ex superbia, quia nimis innititur sensui proprio. 2 2. q. 133. 1 ad 3.

7. Pusillanimitas est qui recusat exequi operationem sibi proportionatam. 2 2. q. 133. 1. o.

Putrefactio cujuscumque corporis provenit ex infirmitate naturæ ejus, non potentis amplius corpus continere in unum. III. q. 51. 3. c.

PYTHAGORAS noluit profiteri se esse sapientem, sed amatorem sapientiæ. 2 2. q. 186. 2 ad 1.

1. PYTHONES sunt arreptitii, dicti a Pythone, id est, Apolline, auctore divinationis. 2 2. q. 95. 3. c.

2. Samuel (secundum Augustinum) vere apparuit pythonissæ, dispensatione Dei, vel diaboli in similitudine ejus. 1. q. 89. 8 ad 2. et 2 2. q. 95. 4 ad 2. et q. 174. 5 ad 4.

Q

1. QUALITAS proprie importat modum, id est, determinationem substantiæ, vel secundum quod potentia materiæ determinatur ad esse substantiale, et sic est differentia substantiæ. Vel ad esse accidentale, et sic est differentia accidentalitatis et prædicamentum qualitatis. 1 2. q. 49. 2. c.

2. Qualitas animæ vel corporis duplex, s. naturalis, et superveniens. 1. q. 83. 1 ad 5. et 1 2. q. 17. 7 ad 2. et q. 49. 2. c.

3. Distinctio et ordo specierum qualitatis. 1 2. q. 49. 2. c. et q. 50. 1 ad 3.

4. In prima specie qualitatis dicitur bene, vel male, facile et difficile, quia est modus et determinatio subjecti secundum naturam, quæ est finis generationis. 1 2. q. 49. 2. c. ad 1. et 3 ad 3. et q. 50. 1 ad 3. et 2 ad 3.

5. In secunda et tertia specie qualitatis dicitur facile vel difficile fieri, cito transiens vel diuturnum, non autem bene vel male, quia motus et passiones non habent rationem finis. 1 2. q. 49. 2. c.

6. Secunda et tertia species qualitatis dicunt modum et determinationem subjecti, secundum actiones et passiones naturales, vel sensuales. 1 2. q. 49. 2. c. et q. 50. 2 ad 3.

7. In tertia specie qualitatis est tantum passio et passibilis qualitas. III. q. 63. 2 ad 2.

8. Quarta species qualitatis est modus vel determinatio subjecti secundum quantitatem, quæ secundum sui rationem est sine motu, et sine ratione boni vel mali. Ideo in ea non est bene vel male, cito vel tarde transiens. 1 2. q. 49. 2. c.

1. QUANTITAS est prima post substantiam. 1 2. q. 52. 1. c. co. 2. et III. q. 77. 2. c.

2. Error antiquorum, scilicet quod quantitas est substantia. III. q. 77. 2. c.

3. Quantitas et qualitas sunt prima accidentia consequentia substantiam. III. q. 77. 2. c.

4. Quantitas consequitur substantiam ex parte materiæ, et qualitas ex parte formæ. III. q. 90. 2. c.

5. Quantitas debita alicui speciei non est determinata secundum aliquod indivisibile, sed habet aliquam latitudinem. III. q. 33. 2 ad 2.

6. Quantitas duplex, s. molis et virtutis, quæ ex genere suo non est quantitas, sed qualitas, vel forma substantialis. 1. q. 42. 1 ad 1.

7. Quantitas virtutis duplex, s. secundum numerum objectorum, et secundum intensionem actus super idem objectum. Prima est sicut continua, secunda vero sicut discreta. 2 2. q. 24. 4 ad 1.

8. Quantitas triplex, s. perfectionis, virtutis et molis; prima convenit per se omni formæ, non autem secunda et tertia, sed per accidens. 1. q. 42. 1 ad 1.

9. Quantitas virtualis attenditur primo quidem in radice, i. in ipsa perfectione formæ vel naturæ; secundo attenditur in effectibus formæ, i. secundum esse, et secundum operationem. 1. q. 42. 1 ad 1. et ad 2.

10. Quantitas corporalis habet aliquid inquantum quantitas, s. distinguishilitatem secundum situm, vel secundum numerum, et aliquid inquantum forma actu, s. distinguishilitatem secundum subjectum tantum. 2 2. q. 24. 5 ad 1.

11. Culibet quantitati mathematicæ finitæ potest fieri additio, non autem quantitati naturali. III. q. 7. 12 ad 1.

12. Quantitas dimensiva non est in Deo, sed tantum quantitas virtualis. 1. q. 23. 4. c. et q. 42. 1 ad 1.

QUARTA dies creationis. 1. q. 70. 2. c.

1. QUID duplex, s. quid nominis, et quid rei. 1. q. 2. 2 ad 2.

2. Quid, quærit de natura, et aliquando de supposito. 1. q. 29. 4 ad 2. et q. 31. 2 ad 4.

1. QUIES. De ratione quietis est, quod mobile similiter se habeat nunc et prius. 1. q. 53. 2. 3. c.

2. Quies est prior motu via intentionis, et posterior via executionis, quia est finis ejus. 1. 2. q. 25. 1. c.

3. Quies dicitur dupliciter, s. cessatio operis, et complementum desiderii. 1. q. 73. 2. 3. c.

1. Quiescere in toto tempore aliquo, est esse in eo in quolibet instanti illius temporis, etiam in ultimo. 1. q. 53. 3. c.

2. Spiritus sanctus manet, seu quiescit in Filio tripliciter, s. secundum vim spiritivam, secundum humanitatem, et secundum amorem. 1. q. 36. 2 ad 4.

1. Qui est, est proprium nomen Dei, et primum. 1. q. 13. 11. c.

2. Hoc nomen, qui est, magis proprium nomen Dei est quam Deus, ex parte ejus a quo nomen imponitur, et quantum ad modum significandi; sed quoad id ad quod nomen imponitur, est e converso. 1. q. 13. 11. c. ad 1.

3. Qui est, appropriatur Filio Dei, ratione tantum adjuncti, s. ratione liberationis figuratæ. Et est personale secundum relationem determinatam, essentielle vero secundum relationem indeterminatam. 1. q. 39. 8. ff.

QUINTA dies creationis. 1. q. 70. 1. c. et q. 71. o.

Quo est, et quod est, in solo Deo non differunt. 1. q. 29. 4 ad 1. et III. q. 3. 2 ad 3. et 3 ad 1. et q. 17. 1. c.

R

RACA est interjectio irascentis. 2. 2. q. 185. 5 ad 3.

RADIX. Aliqua dicuntur ad similitudinem radicis arboris, quæ ex terra trahit alimentum, vel quæ alimentum præstat toti arbori. 1. 2. q. 84. 1. c.

RANCOR est indignatio contra omnes, et maxime prelatos destinentes hominem invitum in spiritualibus bonis, quæ ipsum contristant, et etiam contra omnes ad spiritualia bona inducentes. 2. 2. q. 35. 4 ad 2.

RAPACITAS continetur sub violentia, cum sit species ejus. Quæ violentia est filia avaritiæ. 2. 2. q. 118. 8. c. ad 3.

RAPINA per se est peccatum, quia est auferre per vim rem alienam injuste. 2. 2. q. 66. 8. o.

1. RAPTUS, ut est species luxuriæ, est quando puella de domo patris violenter abducitur, ut corrupta matrimonio habeatur; sive ei, sive parentibus violentia inferatur. 2. 2. q. 154. 1. c. et 7. o.

2. Raptus quandoque est cum stupro, et quandoque sine eo, ut in raptu viduæ, vel nuptæ, vel corruptæ. Et quandoque stuprum est sine raptu si defloretur virgo sine vi. 2. 2. q. 154. 7. o.

3. Raptus plerumque concurrit cum stupro; ideo quandoque ponitur unum pro alio. 2. 2. q. 154. 7 ad 1.

4. Rapta potest duci in matrimonium, si ipsa vel parentes consentiant. 2. 2. q. 154. 7 ad 3.

5. Raptus monialium gravior secundum leges punitur, s. capitali pena. 2. 2. q. 154. 10 ad 2.

1. Raptus mentis proprie est elevatio mentis ad supernaturalia a Deo, cum abstractione a sensibus. 2. 2. q. 175. 1. o.

2. Extasis dicit simpliciter excessum mentis, sed raptus addit violentiam. 2. 2. q. 175. 2 ad 1.

3. Raptus, ratione causæ, potest pertinere ad vim appetitivam, non autem ratione termini, sed tantum ad vim cognitivam. 2. 2. q. 175. 2. o.

4. Homo fit extra se, secundum appetitum dupliciter, s. elevando se per intellectum ad divina, prætermittis sensibilibus, sicut Paulus; vel e converso, s. infra se, seipsum præcipitando: sicut ille qui porcos pavit, sub semetipso cecidit. Et neutro modo est proprie raptus. Sed minus primo modo, quia est sine violentia, licet uterque excessus possit esse causa raptus in vi cognitiva. 1. 2. q. 28. 3. c. et 2. 2. q. 175. 2 ad 2.

5. Raptus mentis ad divina triplex, s. per similitudines imaginarias, per effectus intelligibiles, et per essentiam Dei. Primus convenit Petro et Joanni evangelistæ. Secundus Adæ et David. Tertius vero Paulo et Moysi. 2. 2. q. 175. 3 ad 1.

6. Paulus nescivit, an ejus anima in raptu fuerit separata a corpore, licet probabilius sit quod non fuerit separata. 2. 2. q. 175. 5 ad 4. et 6. o.

7. Paulus in raptu fuit beatus secundum actum, non autem secundum habitum. Sed fidem habuit e converso. Ideo erat tunc viator. 2. 2. q. 24. 8 ad 1. et q. 175. 3 ad 3. et 5 ad 1. et 6 ad 3. et q. 180. 3. c.

8. Paulus post raptum memor fuit eorum quæ viderat in divina essentia, per species relictas ex eo. 1. q. 12. 9 ad 2. et 2. 2. q. 175. 4 ad 3.

1. RATIO sumitur dupliciter, s. stricte et proprie, secundum quod nomen rationalis sumitur ab inquisitione et discursu, vel secundum quod ratio dicit quamdam obumbrationem intellectualis naturæ, ut dicit Isaac, quod ratio oritur in umbra intelligentiæ; et sic rationale est differentia animalis, et Deo non convenit, nec angelis. Alio modo sumitur ratio communiter sive metaphorice, s. pro qualibet cognitione virtutis non impressæ in materia, et sic rationale communiter convenit Deo et angelis, et hominibus. 1. q. 29. 3 ad 4. et q. 51. 1 ad 2. et q. 62. 8 ad 2. et 2. 2. q. 49. 5 ad 3.

2. Ratio rei dicitur tripliciter, s. quæ non habet fundamentum in re, neque proximum, neque remotum, sicut ratio chimæræ, et alia fictitia; et ratio rei ratiocinantis, quæ cognita sunt in cognoscente secundum modum cognoscentis; et ratio rei rationabilis. 1. q. 16. 3 ad 2. et 2. 2. q. 1. 2. c. princ. et 6 ad 2.

3. Ratio dicitur dupliciter, s. per essentiam, et per participationem. III. q. 18. 2. c. ad 1.

4. Ratio dupliciter inducitur ad aliquid probandum, s. vel sufficienter, sicut in scientia naturali inducitur ratio sufficiens ad probandum quod motus celi semper sit uniformis velocitatis, vel quæ non sufficienter probet aliquam radicem, sed quæ radici jam positæ ostendat congruere consequentes effectus: sicut in astrologia ponitur ratio eccentricorum et epicyclorum. 1. q. 32. 1 ad 2.

5. Ratio hominis est perfecta dupliciter, s. perfectione naturali, i. lumine rationis, et perfectio-

ne supernaturali, i. virtutibus theologicis; quarum prima perfectius habetur, sed secunda est maior, l 2. q. 63. 2. c.

6. Ratio bene ordinatur per actus omnium virtutum dupliciter, s. vel in se, per virtutes intellectuales, vel circa interiores passiones seu exteriores operationes, per virtutes morales. l 2. q. 100. 2. c.

7. Aliquid præfuit in rationibus causalibus dupliciter, s. ut flendum a Deo tantum, ut corpus hominis, vel a creatura. i. q. 71. l ad l. et q. 91. 2 ad 4. et q. 92. 4 ad 3.

8. Rationes seminales primo sunt in verbo Dei, secundum rationes ideales; secundo in elementis mundi, ut in causis universalibus; tertio in causis particularibus; quarto in seminibus. i. q. 115. 2. c.

9. Semper remoto aliquo de ratione alicujus, removetur illud. l 2. q. 67. 5. o. et 2 2. q. 18. l. c. et III. q. 86. 4 ad l.

10. Virtutes naturales inquantum sunt originatæ a rationibus idealibus possunt dici rationes; non autem inquantum sunt in materia corporali, i. q. 115. 2 ad l.

11. Rationes ideales possunt dici causales, et non seminales; seminales autem possunt dici causales. i. q. 115. 2 ad 4.

12. Rationes seminales sunt virtutes rerum, activæ et passivæ. i. q. 115. 2. o.

13. Ratio et intellectus sunt realiter eadem potentia. i. q. 79. 8. o. et q. 83. 4. c. ad 2. et 2 2. q. 49. 5 ad 3. et q. 83. 10 ad 2. et III. q. 18. 3 ad 2.

14. Ratio et sensus differunt objecto, sed ratio et intellectus differunt in solo modo cognoscendi. Ideo ratio pertingit ad perfectionem intellectus, non autem sensus ad perfectionem rationis. i. q. 59. l ad l. et quæst. 79. 8 ad 3. et l 2. quæst. 5. l ad l.

15. Certitudo rationis est ex intellectu, sed necessitas rationis est ex defectu intellectus. 2 2. q. 49. 5 ad 2.

16. Ratio practica est causativa et apprehensiva rerum, speculativa vero est tantum apprehensiva. 2 2. q. 83. l. c.

17. Nihil firmiter constat secundum rationem speculativam, nisi per resolutionem ad prima principia indemonstrabilia, nec secundum rationem practicam, nisi per ordinationem ad ultimum finem, qui est bonum commune. l 2. q. 90. 2 ad 3.

18. Ratio practica est circa operabilia singularia et contingentia, non autem circa necessaria, sicut ratio speculativa. l 2. q. 91. 3 ad 3.

19. Ratio superior et inferior sunt realiter eadem potentia, quæ respectu æternorum dicitur superior, sed respectu temporalium dicitur inferior. i. q. 79. 9. o. et l 2. q. 74. 7. c.

20. Ratio superior et inferior non differunt secundum diversa objecta, sicut practicum et speculativum, sed per diversa media. i. q. 79. 9. c.

21. Ratio superior dupliciter inhæret æternis, s. considerando ea secundum se, et ut regulas agendorum consulendo. Ideo est speculativa et practica. i. q. 79. 9. c. et l 2. q. 74. 9. c. et 2 2. q. 45. 3. c.

22. In ratione sunt duo, s. actus, ut intelligere et ratiocinari, et aliquid constitutum per actum ejus triplex, s. primo diffinitio, secundo enunciatio, tertio syllogismus vel argumentatio. l 2. q. 90. l ad 2.

23. Applicatio ad opus est finis rationis practicæ. 2 2. q. 47. l ad 3. et 3. c.

24. Ratio est primum principium omnium actuum humanorum, et omnia alia principia eorum obediunt rationi, sed diversimode. l 2. q. 58. 2. o. et q. 90. 2. c. et 100. l. c. et q. 102. l ad 3.

25. Quilibet actus rationis se extendit ad quamlibet materiam moralem. 2 2. q. 54. l. c.

26. Ratio habet vim movendi a voluntate, quia ex hoc quod aliquis vult finem, ratio imperat de his quæ sunt ad finem. l 2. q. 17. l. c. et q. 90. l ad 3.

27. Omnis inquisitio rationis procedit a simplici intuitu principiorum per intellectum, et terminatur ad ipsum per resolutionem. i. q. 79. 8. c. et l 2. c. et l 2. q. 91. 2 ad 2. et q. 100. l. c. et 2 2. q. 8. l ad 2. et q. 154. ll. c.

28. Idem potest esse ratio diversorum excedens, ut divina essentia, non autem adæquata. i. q. 14. 6 ad 3. et q. 55. 3 ad 3.

29. Ratio est nobilior virtute morali acquisita. l 2. q. 51. 2 ad 3. et q. 63. 2 ad 3.

1. RATIONALIS dicitur dupliciter: primo quidem sumitur stricte et proprie, secundum quod ratio dicit quendam obumbrationem intellectualis naturæ, ex eo quod non statim veritatem agnoscit, sed inquirendo per discursum invenit, et ita rationale est differentia animalis, quo modo nec Deo competit, nec angelis. Quandoque autem sumitur communiter pro qualibet cognitione virtutis non impressæ in materia, et sic communiter convenit Deo, angelis et hominibus. Illa enim substantia, intellectualis dicitur proprie, cujus tota cognitio secundum intellectum est; cognoscit enim subito quæ sibi offeruntur sine discursu. Anima vero cum discursu; et ideo non proprie intellectualis, sed rationalis dicitur. i. q. 51. l ad 2. et 2 2. q. 83. 10 ad 2.

2. Rationale convenit Deo et angelis supereminenter. i. q. 29. 3 ad 4. et 2 2. q. 83. 10 ad 2.

3. Rationale dicitur dupliciter, s. per essentiam, et per participationem. i. q. 18. 2 ad 2. et 3. o. et 4. 6. c. et l 2. q. 50. 4. c.

4. Rationale et sensibile, ut sunt differentie, sumuntur ab anima rationali, et ab anima sensitiva, non autem a potentia rationis, et potentia sensus, licet per has noscantur. i. q. 76. 3 ad 4. et q. 77. l ad 7. et 3. c. et l 2. q. 110. 4 ad 4.

1. REATUS peccati est effectus peccati per accidens tantum et dispositive. l 2. q. 87. l. o.

2. Non omnium peccatorum est idem reatus. III. q. 88. l. c.

3. Reatus manet post actum peccati. l 2. q. 87. 6. o.

REBELLIS et contumax semper occidebatur in veteri lege. l 2. q. 105. 2 ad 9.

1. REOPERA, pati, et hujusmodi, dicuntur æquivoce de intellectu et de materia prima. i. q. 50. 2 ad 2.

2. Non omne receptivum oportet esse denuda-

tum ab omni natura determinata, sed tantum a natura recepti. I. q. 75. 2. c.

RECURRENDUM duplex, s. circa exteriora, et quæ dicit debitum ordinem ad finem, et ad legem Dei. Prima est iustitiæ, secunda vero est omnis virtutis. I 2. q. 55. 4 ad 4.

1. REDEMPTIO. Ad redemptionem requiruntur duo, s. solutio, et pretium. Et utrumque immediate convenit soli Christo; sed principaliter toti Trinitati. III. q. 48. 5. o.

2. Christus est redemptor noster dupliciter, s. liberando a diabolo, et reconciliando nos Deo. III. q. 48. 6 ad 3.

REDUNDANTIA fit in corpus ex iis quæ sunt in anima, nisi in Christo patiente, in quo illa naturalis habitudo, quæ est animæ ad corpus, subiacebat voluntati divinitatis ipsius, ex qua factum est quod beatitudo remaneret in anima, et non derivaret ad corpus, sed caro pateretur quæ conveniunt naturæ passibili. I 2. q. 3. 3. c. ad 3. et q. 4. 6. c. et q. 75. 4 ad 1. et ad 2. et 22. q. 175. 4 ad 1. et ad 2. et III. q. 14. 1 ad 2. et q. 15. 5 ad 3. et 6. c. et 9 ad 3. et q. 19. 3 ad 3. et q. 28. 2 ad 3. et q. 45. 2. c. ad 1. et q. 46. 2. c. ad 2. et 3. c. ad 2. et q. 49. 6 ad 3. et q. 54. 2. c. et q. 79. 1 ad 3.

1. REDUPLICATIONUS terminus sumitur quandoque pro supposito, sed magis proprie pro natura, quia sumitur in vi prædicati. III. q. 16. 10. 11. 12. o.

2. Quod convenit alicui cum reduplicatione, non semper convenit ei simpliciter sine ea. III. q. 16. 10 ad 3.

REGERE et gubernare est proprie rationis. 22. q. 47. 12. c.

REGNUM Dei principaliter est in interioribus, consequenter in iis sine quibus illa non possunt esse, non autem in differentibus. I 2. q. 108. 1 ad 1.

1. REGULA actuum humanorum duplex, s. humana ratio, et lex aeterna, scilicet Deus. Sicut etiam est duplex regula voluntatis hominis, scilicet regula regulans, id est, voluntas divina, et regula regulata, id est, voluntas unius hominis, respectu voluntatis alterius. Nam voluntas unius hominis, secundum se considerata, non est regula voluntatis alterius, sed inquantum voluntas proximi est hære voluntati Dei, quod fit per consequens regula secundum primam regulam. I 2. q. 19. 4. c. et q. 21. 1. c. et q. 63. 3. 4. c. et q. 71. 6. c. et q. 74. 7. c. et q. 90. 1. c. et 22. q. 3. 6. c. et q. 8. 3 ad 3. et q. 17. 1. c. et q. 19. 7. c. et q. 23. 3. 6. c. et q. 37. 1 ad 1. et q. 45. 2. c. et q. 154. 2 ad 2.

2. Aliquid continetur in regula dupliciter, scilicet ut finis, id est, actus virtutum, et ut exercitium exterius, id est, tria vota, scilicet obedientiæ, paupertatis et continentiae, ad quæ omnia alia ordinantur. 22. q. 186. 9. c.

Utraque religio, s. monachorum et canonicorum regularium, ordinatur ad opera vitæ contemplativæ, inter quæ præcipua sunt ea quæ aguntur in divinis mysteriis, ad quæ ordinatur directe ordo canonicorum regularium, quibus per se competit quod sint clerici religiosi. Sed ad religionem monachorum non per se competit

ut sint clerici religiosi, ut habetur in decretis. Et ideo quamvis ordo monachorum sit arctioris observantiæ, si monachi essent laici, liceret transire ab ordine monachorum ad ordinem canonicorum regularium; non autem e converso, ut habetur in decretis, ubi dicitur: Mandamus et universaliter interdiciamus, ne quis canonicus regularis professus, nisi (quod absit) publice lapsus fuerit, monachus efficiatur. Sed si monachi sint clerici, sacris mysteriis obsequentes, habent id quod est canonicorum regularium, cum majori arctitudine. Et ideo transire licitum erit de ordine canonicorum regularium ad ordinem monachorum, petita tamen superioris licentia, ut dicitur in decretis. 22. quæst. 189. 3 ad 2.

1. RELATIO secundum esse ejus est aliquid, non autem secundum rationem ejus, sed est ad aliquid. Alia vero prædicamenta sunt aliquid utroque modo. I. q. 28. 1. 2. c.

2. Relatio realis est eorum quæ ad invicem habent ordinem et in inclinationem. I. q. 28. 1. c.

3. Relatio secundum rationem ejus nihil ponit in subjecto. I. q. 28. 1. 2. c.

4. Omnis relatio fundatur in qualitate, vel quantitate, vel actione, vel passione. I. q. 28. 4. c.

5. Relatio quæ est accidens, præsupponit distinctionem suppositorum, non autem relatio subsistens, s. divina, sed eam fert secum. I. q. 40. 2 ad 4.

6. Relatio duplex, s. realis, et rationis. I. q. 28. 1. c.

7. Relationes differentes specie non possunt terminare eandem relationem in specie, contra Præpositivum. I. q. 32. 2. o.

8. Aliquando ex parte unius extremi est tantum una relatio, et ex parte alterius sunt multæ. III. q. 35. 5 ad 3.

9. Relatio in patre differt specie a relatione in matre. III. q. 35. 5 ad 3.

10. Unitas et pluralitas specifica relationum sumitur ex causa, numeralis autem ex subjecto, nulla vero ex terminis. III. q. 35. 5. o.

11. Idem ad seipsum non refertur aliqua relatione reali. I. q. 42. 1 ad 4. et q. 45. 3 ad 2.

12. Relatio realis requirit distinctionem suppositorum, non autem relatio rationis. I. q. 13. 7. c. et q. 42. 1 ad 4.

13. Relatio identitatis numeralis est relatio rationis tantum, generica vero et specifica est relatio realis. I. q. 13. 7. c. et q. 28. 1 ad 2. et 4 ad 1. et q. 42. 1 ad 4.

14. Alia ratione refertur dominus ad servum, et servus ad dominum. I. q. 13. 8 ad 1. et 22. q. 81. 1 ad 3. et III. q. 20. 1 ad 2. et 2. c.

15. Relatio est ens reale, licet non omnis. I. q. 13. 7. c. et q. 28. 1. c.

16. Relatio realis requirit duo extrema realia. I. q. 13. 7. c. et q. 28. 1 ad 2. et 4 ad 1.

17. Necesse est quod procedens et id a quo procedit, quando sunt ejusdem naturæ, sint in eodem ordine, et habeant relationes reales. I. q. 28. 1. c.

18. In iis tantum, in quibus est eadem ratio ordinis ex utroque termino, est mutua relatio

reals, ut in omni relatione consequente quantitatem. I. q. 13. 7. c. et q. 28. 1. c.

19. Quando unum relativorum dependet ex altero, et non e converso, relatio est realis, tantum in dependente. I. q. 28. 1. c.

20. Relationes consequentes actionem et passionem sunt reales in utroque termino, ut motum et mobile, pater et filius. I. q. 13. 7. c.

21. Relationes consequentes tantum operationem intellectus in rebus sunt relationes rationis tantum; sed quæ sunt inter verbum et intellectum, sunt relationes reales. I. q. 13. 7. c. et q. 28. 1 ad 4. et 4 ad 1.

22. Relatio scientiæ ad scibile est relatio realis; e converso autem, est relatio rationis tantum. I. q. 6. 2 ad 1. et q. 13. 7. c. et III. q. 35. 5 ad 3.

23. In quibus differt intellectus et intellectum, volens et volitum, potest esse relatio realis scientiæ ad scibile, voluntatis ad rem volitam, non autem in Deo. I. q. 28. 4 ad 1.

24. In relatione sunt aliqua secundum rationem tantum, non autem in aliquo alio genere. I. q. 28. 1. c.

25. Omnis respectus ad non ens est relatio rationis tantum. I. q. 13. 7. c.

26. Relatio rationis non est inhærens. I. q. 28. 1. c.

27. Relatio rationis contingit quadrupliciter, scilicet vel quando relatio non habet aliquid in rei natura, supra quod fundetur. Et inde est, quod quandoque contingit quod relatio est realiter in uno, et non in alio, quia in uno habet modum quemdam supra quem fundatur, quem non habet in alio; sicut est in omnibus illis relationibus, quibus Deus ad creaturam refertur, quæ quidem realiter sunt in creatura, et non in Deo. Vel quando relatio non habet aliquam realem diversitatem inter extrema, sicut relatio identitatis. Et ideo hæc nihil ponit secundum rem, sed solum secundum rationem, ut cum dicitur, idem eidem idem. Vel quando designatur relatio aliqua entis ad non ens, ut cum dicitur quod nos sumus priores iis qui futuri sunt. Vel quando ponitur relatio ipsius relationis. Ipsa enim relatio per seipsam refertur, et non per aliam relationem. Et hos ultimos duos modos ponit Avicenna, sed primi duo possunt extrahi etiam ex verbis Philosophi. I. q. 13. 7. c.

28. Ratio relationis dependet ex termino, sicut et motus, sed esse ejus dependet ex subjecto. III. q. 2. 7 ad 2.

29. Relatio innascitur aliquando ex motu utriusque termini, et aliquando ex motu alterius termini tantum. III. q. 2. 7. c.

30. Relatio realiter potest alicui de novo advenire sine mutatione ejus. I. q. 13. 7. c. et III. q. 16. 3 ad 2.

31. Omnis relatio incipiens ex tempore ex aliqua mutatione causatur. III. q. 2. 8. c.

32. Actiones et passionem, inquantum implicent motum, sunt aliud a relationibus quæ ex eis consequuntur. I. q. 41. 1 ad 2.

33. Relationes non recipiunt magis et minus. I. 2. q. 82. 4. c.

34. Relatio eadem numero est in omnibus simul trahentibus idem. III. q. 35. 5 ad 3.

35. Aliquando ex parte unius extremi est tantum una relatio, et ex parte alterius multæ. III. q. 35. 5 ad 3.

36. Nulla relatio refertur ad se, nec ad aliam per aliam relationem, sed per seipsam. I. q. 42. 1 ad 4. et q. 45. 3 ad 2.

37. In divinis sunt quædam relationes reales. I. q. 28. 1. c.

38. In divinis sunt tantum quatuor relationes reales, s. paternitas, filiatio, spiratio et processio. I. q. 28. 4. o. et q. 30. 1. c. et 2. c. ad 1.

39. Relatio in divinis non est totum universale, nec omnes simul sunt aliquid majus quam una tantum. I. q. 42. 4 ad 3.

40. Relatio in divinis potest tripliciter considerari, s. ut relatio absolute, ut divina constituens personas, tertio ut operatio. Primo modo sequitur operationem et processionem, secundum nostrum modum intelligendi; secundo e converso; tertio simul. I. q. 40. 4. o.

41. Oriri vel procedere non convenit relationibus divinis. I. q. 28. 3 ad 3.

42. Relatio et essentia in divinis sunt idem realiter, et differunt ratione. I. q. 28. 2. o. et q. 29. 4. c. et q. 39. 1. c. et q. 40. 1. c. ad 1. et q. 41. 5 ad 2. et q. 42. 6 ad 3.

43. Relatio in divinis, ut comparatur ad essentiam, est similis relationi identitatis, non autem ut comparatur ad terminum. I. q. 28. 1 ad 2.

44. Relationes sunt in essentia Dei, per identitatem tantum, sed in personis, ut in supposito. I. q. 40. 1 ad 2.

45. Relationes in divinis sunt realiter ipsæ personæ, et in personis. I. q. 30. 2 ad 1. et q. 32. 2. c. ad 2. et q. 40. 1. o. et 2. c. ad 1. et q. 41. 6. c. et q. 42. 3 ad 2.

46. Relationes in divinis, ut origines, sunt idem re, et differunt ratione, quia origines significantur per modum actus, ut generatio, relationes vero ut forma. I. q. 40. 2. c. et q. 41. 1 ad 2.

47. Sed non sunt realiter in Deo, nec extra Deum, nec ipse Deus. I. q. 13. 7. c. fi. et ad 2 et ad 4. et q. 28. 1 ad 3. et 4. c.

48. Nec sunt reales, sed rationis tantum. I. q. 6. 2 ad 1. et q. 13. 7. o. et q. 28. 1 ad 3. et q. 32. 2. fi. et q. 45. 3 ad 1. et III. q. 55. 5. c.

49. Relationes Dei ad creaturas sunt etiam in Deo, secundum rationem et intellectum nostrum, et angelicum, et divinum. I. quæst. 13. 7 ad 2 et ad 4.

50. Relationes Dei ad creaturas non multiplicentur in intellectu Dei, sicut in intellectu nostro. I. q. 28. 4 ad 2.

51. Non derogat simplicitati divini, quod multæ relationes Dei ad creaturas prædicentur de Deo. I. q. 32. 2. c. fi.

1. RELATIVUM duplex, s. secundum esse, et secundum dici. I. q. 13. 7 ad 1.

2. Diversitas relativorum triplex, s. realium in utroque termino, vel in altero tantum, vel in neutro. I. q. 13. 7. c.

3. Relativum in divinis dicitur quadrupliciter, s. quod refertur secundum nomen suum, cau-

sans vel consequens relationem, implicans eam, et quod ponitur pro ea. 1. q. 13. 7 ad 1.

4. Relativa non sunt simul natura, nisi equaliter mutuo referantur. 1. q. 13. 7 ad 6.

5. Relativa non sunt simul natura, propter ordinem rerum, sed tantum per hoc quod unum est de intellectu alterius, et e converso. 1. q. 13. 7 ad 6.

1. Religio importat ordinem ad Deum, ad quem ordinat hominem. 2 2. q. 81. 1. o. et q. 94. 1 ad 1.

2. Religio dicitur a frequenti electione divini cultus. Vel dicitur ab iterata electione Dei negligenter amissi. Vel dicitur a religando. 2 2. q. 81. 1. o.

3. Religio est virtus reddens debitum honorem Deo. 1 2. q. 60. 3. c. et 2 2. q. 80. o. et q. 81. 2. o. et 5. c. et q. 82. 2. c. et q. 83. 3. c. et q. 84. 1. c. et q. 89. 4 ad 1. et q. 97. 3. c. et q. 98. 2. c. et q. 102. 1. c. et q. 103. 3. c. et q. 122. 3. 4. o. et q. 186. 1. o.

4. Religio est alia virtus a pietate. 2 2. q. 101. 3 ad 2. et q. 102. 1 ad 1.

5. Religio est una virtus, quia exhibet reverentiam Deo sub una ratione, s. ut Deus est primum principium creationis et gubernationis rerum. 2 2. q. 81. 3. o. et 4 ad 1 et ad 2.

6. Religio ceteris virtutibus imperat. 2 2. q. 81. 1 ad 1. et 4 ad 1. et 8 ad 1. et q. 88. 5. o. et q. 186. 1. c. ad 2.

7. Religio praefertur aliis virtutibus moralibus. 2 2. q. 81. 6. o. et q. 88. 6. c. et q. 183. 2. o.

8. Sicut religio est quaedam protestatio fidei, spei et charitatis, quibus homo primordialiter ordinatur in Deum, sic pietas est quaedam protestatio charitatis ad parentes et patriam. 2 2. q. 101. 3 ad 1.

9. Sicut religio per excellentiam dicitur pietas, sic patria dicitur dulia, inquantum Deus est excellentior pater et dominus. 2 2. q. 103. 3 ad 1. et q. 106. 1 ad 1.

10. Omnia illa per quae Deo reverentia exhibetur, pertinent ad religionem. 2 2. q. 83. 3. c.

11. Religiosi non subiciunt se homini propter hominem, sed propter Deum. 2 2. q. 81. 1 ad 5.

12. In religione considerantur duo, s. cultus Dei, et Deus. Primum est materia et objectum ejus, secundum vero est finis ejus. 2 2. q. 81. 5. o.

13. Religio est in voluntate. Ideo ordinat actus aliarum potentialium ad Dei reverentiam. 2 2. q. 83. 3 ad 1. et q. 83. 5. o.

14. Omnes actus ejus pertinent ad cultum Dei, vel servitutem ejus. Primum respicit excellentiam Dei; secundum vero, subjectionem hominis. 2 2. q. 81. 3 ad 2.

15. Religio habet duplices actus, s. elicitos, ut sacrificare, adorare et hujusmodi; et imperatos, s. actus aliarum virtutum. 2 2. q. 81. 1 ad 1. et q. 85. 3. o. et q. 186. 1 ad 2. et q. 188. 2. c.

16. Religio habet duplices actus, s. interiores, ut principales et per se, et exteriores, ut secundarios, et propter interiores. 2 2. q. 81. 7. o. et q. 82. primo. et q. 84. 2. o. et q. 85. 2. c.

17. Religio nominat statum perfectionis. 2 2. q. 186. 1. o.

18. Status religionis ordinatur ad perfectionem

charitatis, sicut ad finem. 2 2. q. 186. 7 ad 1. et 2. c. et q. 187. 2. c. et q. 188. 2. 7. c.

19. Religio est status poenitentiae, exercitium et schola perfectionis. 2 2. q. 186. 1 ad 4. et 2. c. et 3. c. ad 5. et 5. c. et q. 187. 6. c. et q. 188. 1. c. et q. 189. 1. c. ad 3.

20. Status religionis est spiritualis militia proficientibus, et exercitium tyrocinii incipientibus. Nam ordines sacri praexigunt sanctitatem, sed status religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem assequendam. Unde pondus ordinum imponendum ad parietibus, jam per sanctitatem desiccatis; sed pondus religionis desiccet parietes, i. homines ab humore vitiorum. 2 2. q. 189. 1 ad 3.

21. Status religionis praefertur eleemosynis, et virginitati saecularium, quia viventes in monasteriis ad hoc quod inhæreant Deo postponunt propriam voluntatem, et omnia quae possunt habere. Sed virgines ad hoc postponunt venereas voluptates. Et ideo virginitas non simpliciter est maxima virtutum. 1 2. q. 98. 5 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 152. 5. b. et o. et q. 186. 8. c.

22. Status religionis potest considerari tripliciter, scilicet ut exercitium tendendi ad perfectionem charitatis, ut quietans, et ut holocaustum. 2 2. q. 186. 7 ad 5.

23. Difficilius servantur praecepta Dei in saeculo quam in religione. 2 2. q. 189. 1 ad 5.

24. Omnis religio sumpsit originem a discipulis Christi. 2 2. q. 188. 7. c. fi.

25. Voluntaria paupertas requiritur ut primum fundamentum ad perfectionem religionis. 2 2. q. 186. 3. o. et 4. c. ad 1.

26. Habere aliquid proprium, repugnat perfectioni religionis, non autem habere aliquid in communi; sed aliquando impedit, si superabundet. 2 2. q. 188. 7. o.

27. Ad perfectionem religionis requiritur perpetua continentia. 2 2. q. 83. 11. c. fi. et q. 184. 4. o.

28. Obedientia requiritur ad perfectionem religionis; quia cum religio sit disciplina et exercitium tendendi ad perfectionem, necessaria est directio alicujus quasi magistri, quem omnino sequatur proficiens, quod fit per obedientiam ad majores. 2 2. q. 186. 5. o.

29. Votum triplex requiritur ad perfectionem religionis, s. votum paupertatis, continentiae, et obedientiae. 1 2. q. 108. 4. c. et 2 2. q. 186. 6. o.

30. Perfectio religionis integratur ex praedictis tribus votis. 2 2. q. 186. 7. o. et q. 188. 1 ad 2. et 2 ad 2.

31. Votum obedientiae est praecipuum inter tria vota religionis. 2 2. q. 186. 8. o. et q. 188. 7 ad 1.

32. Interiores actus virtutum non cadunt sub voto religionis, sed religio ad eos ordinatur, ut ad finem. 2 2. q. 186. 7 ad 1.

33. Ad religionem requiritur subtractio impedimenti hominem, ne totaliter feratur ad servitium Dei. 2 2. q. 186. 4. o.

34. Omnes observantiae religionum ordinantur ad tria principalia vota, ad quae etiam pertinet habitus, ut signum obligationis. Ideo simul datur, vel benedicitur cum professione. 2 2. q. 186. 7 ad 2. et q. 188. 1 ad 2.

35. Per ingressum religionis homo totaliter se mancipat Dei obsequiis. 2 2. q. 189. 3. c. ad 3.

36. In ingressu religionis recipitur tanta gratia, quanta recipitur in baptismo, et remittitur omnis pena. Sed hoc non est quia talis ex se a satisfactione absolvatur, sed quia eo ipso quod suam voluntatem etiam in servitute redigit propter Deum, plenarie jam pro omni peccato satisfecit, quam chariorem habet omnibus rebus mundi, de quibus tantum potest dare, quod eleemosynis omnia peccata sua redimeret, etiam quantum ad penam. 2 2. q. 189. 3. ad 3.

37. Consilium vel magna deliberatio non requiritur ad ingressum religionis secundum se, nec quoad vires; sed quoad impedimenta, vel modos religionis per doctrinam majorum ab iis qui sperantur prodesse, ut de ingressu religionis frequenter contingit, ex ignito sermone prædicationis, vel ex virtuosa operatione, et excellenti vita doctoris. 2 2. q. 189. 10. o.

38. Habens votum, vel juramentum minoris religionis, licite inducitur ad majorem, non autem e converso, nisi dispensetur. 2 2. q. 189. 9. ad 3.

39. Non licet inducere aliquem ad religionem per falsam doctrinam. 2 2. q. 189. 9. c.

40. Inducens alios ad religionem, non peccat, si fiat sine violentia, simonia et mendacio, sed magnum præmium meretur. 2 2. q. 189. 9. o.

41. Licet dare, vel accipere aliquid pro victu in monasterio, si non sit sufficiens, non autem pro ingressu religionis, quia simonia est. 2 2. q. 100. 3. ad 4.

42. Licet nutrire pauperes ad religionem, vel allicere munusculis, licet non sit licitum ex pacto aliquid dare vel recipere pro ingressu monasterii. 2 2. q. 189. 9. c. et q. 100. 3. ad 4.

43. Presbyteri, curati, archidiaconi, possunt sine licentia ingredi religionem. 2 2. q. 184. 6. 8. c. ad 4. et q. 189. 7. o.

44. Non licet parentibus ingredi religionem, nisi proviso quod filii educari possint. 2 2. q. 189. 6. c.

45. Non licet filiis ingredi religionem, si parentes sine eis commode vivere non possint. 2 2. q. 189. 6. o. et q. 101. 4. ad 3. et ad 4.

46. Servus non potest recipi in religione, invito domino ejus. 2 2. q. 88. 8. ad 2. et ad 4. et q. 189. 5. c. et 6. ad 3.

47. Obligatus debitis prius debet solvere quantum potest, et tunc potest ingredi religionem, licet non possit omnia solvere. 2 2. q. 189. 6. ad 3.

48. Puer ante pubertatem potest recipi in religione de consensu parentum; sed post, etiam eis invitis. 2 2. q. 88. 8. ad 2. et 9. o. et q. 189. 5. o.

49. Non exercitati in præceptis Dei debent recipi ad religionem. 2 2. q. 189. 1. o.

50. Facilius convertuntur ad religionem peccatores quam præsumentes de sua innocentia. 2 2. q. 189. 1. ad 3.

51. Recepti simoniace scienter post concilium generale repelluntur a suo monasterio, sine spe restitutionis, et ad perpetuam poenitentiam, in arctiori regula debent poni, vel in alio loco ejus-

dem ordinis, si arctior ordo non invenitur. Si vero ante, debent poni in alio ejusdem. Vel si non potest, sint in eodem, ne vagentur, sed in loco inferiori. Si autem ignoranter, postquam renunciaverunt, possunt de novo recipi, mutatis locis. 2 2. q. 100. 6. ad 5.

52. Obligare se voto ad ingressum religionis, est laudabile secundum se. 2 2. q. 88. 9. o. et q. 89. 2. o.

53. Vovens ingredi religionem tenetur intrare quam citius potest, nisi posuerit terminum. 2 2. q. 88. 3. ad 2. et q. 189. 3. o.

54. Vovens ingredi religionem non tenetur ibi perpetuo manere, nisi hoc intenderit. 2 2. q. 189. 4. o.

55. Eadem ratio est de monachis, et de aliis religiosis, quoad communia omni religioni, non autem quoad propria monachorum. 2 2. q. 188. 2. ad 2.

56. Religiosi non tenentur habere perfectam charitatem, sed ad hoc tendere, et ad hoc operam dare. 2 2. q. 186. 2. c. ad 1. et 9. c.

57. Nec ad ea quæ consequuntur perfectionem charitatis, sed ad hæc tendere, non contemnendo. 2 2. q. 186. 2. c.

58. Nec ad omnia exercitia, per quæ venit ad perfectionem, sed tantum ad taxata secundum regulam suam. 2 2. q. 186. 2. c.

59. Nec ad omnia consilia de particularibus melioribus, sed ad essentialia religioni. 2 2. q. 186. 2. ad 3.

60. Nec ad alia quam sæculares, nisi quæ ad eorum vota pertinent. 2 2. q. 110. 4. ad 5. et q. 187. 3. o.

61. Nec ad opera manualia, plus quam sæculares, nisi ad quæ tenentur ex statutis ordinis sui. 2 2. q. 187. 3. o.

62. Religiosus factus episcopus non absolvitur a tribus votis religionis, quia nihil debet habere proprium, sed est dispensator communium bonorum Ecclesiæ. Sed per accidens non tenetur obedire, si superiorem non habeat, sicut nec abbas. 2 2. q. 88. 11. ad 4. et q. 185. 8. o.

63. Professi religionem, mortui sunt mundo, et vivunt Deo. Unde non sunt revocandi ad vitam humanam occasione cujuscumque eventus. 2 2. q. 88. 11. ad 1.

64. Nec religiosos oportet exire claustrum, ad corrigendum delinquentes. 2 2. q. 33. 2. ad 4. fi.

65. Professus non debet exire religionem, ut parentibus subveniat, sed procuret eis sicut potest cum licentia. 2 2. q. 101. 4. ad 4. et q. 189. 6. ad 1.

66. Transgressio regulæ, quoad tria vota principalia religionis, est peccatum mortale, non autem quoad alia, nisi propter præceptum vel contemptum. In quibus tamen aliis ut est silentium, solitudo, abstinentiæ et vigiliæ graves, possunt prælati in religione ipsi secum dispensare, sicut et cum aliis. 2 2. q. 88. 11. ad 4. et q. 185. 8. o. et q. 186. 9. o. et q. 188. 5. c.

67. Licet religiosis ex commissione prædicare, et similia. 2 2. q. 187. 1. o. et 4. ad 2.

68. Religiosis competit principaliter intendere studiis litterarum pertinentium ad doctrinam,

quæ est secundum pietatem. Aliis autem doctrinis intendere non pertinet ad religiosos, quorum tota vita divinis obsequiis mancipatur, nisi in quantum ordinantur ad sacram doctrinam. 2 2. q. 188. 5 ad 3.

69. Licet eis advocare pro monasterio, pro pauperibus et viduis, non autem propter aliquod mundanum. 2 2. q. 71. 2. o. et q. 188. 3 ad 2.

70. Licet eis tractare negotia sæcularia, moderate, cum licentia, ex charitate, non autem ex cupiditate. 2 2. q. 18. 3 ad 2. et q. 187. 2. o. et q. 188. 2 ad 2. et q. 189. 6 ad 1.

71. Licet eis vivere de elemosynis, quasi debitis eis dupliciter, s. ratione necessitatis triplicis, i. infirmitatis, egestatis et consuetudinis; et ratione operis quadruplicis, s. prædicationis, altaris, studii et donationis omnium bonorum suorum monasterio. 2 2. q. 187. 4. o.

72. Licet eis mendicare pro humilitate, necessitate, vel utilitate, non autem ex cupiditate, sicut sæcularibus. 2 2. q. 187. 5. o.

73. Licet eis uti vilibus vestibus, ad contemptum sæculi, ad poenitentiam et humilitatem. 2 2. q. 169. 1 ad 2. et q. 187. 6. o.

74. Religiosis militibus licet bellum facere, auctoritate principis, non autem auctoritate propria. 2 2. q. 188. 3 ad 4. et 4 ad 2.

75. Religiosi dicuntur dupliciter, s. communiter omnes qui per fidem colunt Deum, et specialiter, qui totam vitam suam dedicant cultui divino. 2 2. quæst. 81. 1 ad 5. et q. 183. 1 ad 1. et 2 ad 2.

76. Gradus religionis triplex, cui competit triplex gradus paupertatis, s. quia primum et summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum et prædicandum, quæ propinquissimæ sunt perfectioni episcoporum; secundum autem gradum tenent illæ, quæ ordinantur ad contemplationem; tertius est earum quæ occupantur circa exteriores actiones. 2 2. q. 188. 6. o. et 7. o.

77. Religionum aliquæ ordinantur ad opera vitæ contemplativæ, aliquæ vero ad opera vitæ activæ. 2 2. q. 188. 2. o. et 3. 4. 5. c.

78. Religiones sunt diversæ, principaliter secundum fines, secundario secundum exercitia. 2 2. q. 188. 1. o. et 6. c.

79. Quædam religio convenientissime instituta est ad prædicationes, confessiones et alia hujusmodi spiritualia. 2 2. q. 188. 4. o.

80. Et ad studium, quia illud illuminat, removet errores, prodest ad prædicandum, et hujusmodi, domat luxuriam et avaritiam, et valet ad obedientiam. 2 2. q. 188. 5. o.

81. Et aliqua ad militandum, non quidem propter aliquid mundanum, sed ad defensionem divini cultus, et proximi. 2 2. q. 188. 3. o. et 4 ad 2. et ad 5.

82. Summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum et prædicandum, secundum vero quæ ad contemplandum, tertium autem quæ ad opus extrinsecum. Et in singulis præminent quæ sunt ad altiore actum in eodem genere, vel ad plura, vel quæ habent statuta convenientiora ad suum finem consequendum, non

autem quæ est arctior. 2 2. q. 188. 6. o. et q. 189. 8 ad 1.

83. Religio principaliter est melior, cujus finis est potior, id est, ad majus, vel ad plura; secundario autem, quæ melius proportionatur fini. 2 2. q. 188. 6. o. et q. 189. 8. c.

84. Religio tanto perfectior est secundum paupertatem, quanto habet eam magis proportionatam suo fini. 2 2. q. 188. 7. c. ad 1.

85. Religio ordinata ad actiones corporales esset imperfecta, si careret divitiis in communi, non autem alia. 2 2. q. 188. 7. c. et q. 189. 8 ad 2.

86. Religio solitariorum est perfectior quam socialis, sed periculosissima est imperfectis. 2 2. q. 188. 8. o.

87. Transire de una religione in aliam non est laudabile secundum se, quia facilius proficitur in prima, et relictis scandalizantur, nisi forte propter magnam utilitatem, vel necessitatem. Sed laudabiliter transitur tripliciter, s. zelo perfectionis religionis, vel quæ melius servatur, licet sit minor, vel propter infirmitatem. In primo debet peti licentia propter humilitatem, sed negari non potest; tamen si non constet, requiritur iudicium superioris, sicut et in secundo, sed in tertio requiritur dispensatio. 2 2. q. 189. 8. o.

88. Nulla satisfactio æquipollet poenitentiae religiosorum. 2 2. q. 189. 3 ad 3.

89. Status sæcularium periculosior esse dicitur quam religionis status. 2 2. q. 189. 1 ad 5. fi.

90. Cum quis non possit Deo oblationem præstare ex re aliena, non potest vir seipsum Deo offerre sine consensu uxoris, cujus suum corpus consumptione matrimonii esse dicitur. Suppl. q. 61. 1. o.

91. Sicut post carnalem copulam solvitur matrimonium per mortem carnalem, ita ante copulam carnalem, quod solum est vinculum spirituale, matrimonium dirimi potest, per ingressum in religionem, cum religio sit quædam mors spiritualis. Suppl. q. 61. 2. c.

92. Potest mulier mortuo viro spiritualiter per ingressum religionis alteri nubere, sicut etiam idem ei licet, viro defuncto morte corporali. Suppl. q. 61. 3. o.

RELIGIOSI crucifixi cum Christo dicuntur, qui quælibet arctioris disciplinæ instituta subeunt, secundum Bedam, in. q. 46. 11. c.

RELIIQUE sanctorum, vel divina verba licite portantur suspensa ad collum, si portentur ex fiducia Dei et sanctorum, quorum sunt reliquiae. Si autem circa hoc attendatur aliquid aliud vanum, puta quod vas in quo sunt, esset triangulare, aut aliquid aliud hujusmodi, quod non pertineret ad reverentiam Dei et sanctorum, esset superstitiosum et illicitum. 2 2. q. 96. 4 ad 3.

REMEDII duplex contra malum, s. impediens futurum, et removens malum præsens. 1 2. q. 42. 6 ad 1.

REMINISCENTIA est inquisitio ejus, quod excidit a memoria, et prior ea est tantum in parte sensitiva, et tantum in homine. 1. q. 78. 4. c. fi. ad 5. et 1 2. q. 74. 3 ad 1.

Ex parte memorativæ, non solum habet homo memoriam, sicut cætera animalia, in subita re-

cordatione præteritorum, sed etiam habet remnisceniam, quasi syllogistice inquirendo præteritorum memoriam, secundum individuales intentiones. Et illam eminentiam habet cogitativa et memoria in homine, non per id quod est proprium sensitivæ partis, sed per aliquam affinitatem et propinquitatem ad rationem universalem, secundum quamdam refluxentiam. Et ideo non sunt aliæ vires, sed eadem, perfectiores quam sint in aliis animalibus. I. q. 78. 4. c. fi. ad 5.

REMISSIO in puniendo opponitur directe crudelitati, non autem sævitie. Nec est vitium nisi sit contra justitiam. 2. 2. q. 159. 2 ad 3.

REMUNERATIO. Bona facta sine gratia remunerantur in præsentī. 2. 2. q. 83. 16. o. et q. 178. 2 ad 1. et III. q. 82. 6. c. et 7 ad 3.

REMUNERATOR. Inquirentibus se Deus remunerator est. 2. 2. q. 2. 5. b. et III. q. 56. 2 ad 3.

RENITI. Licet votum eorum, qui sunt alterius potestati subditi, non sit firmum sine consensu eorum, quibus subjiciuntur, non tamen peccant votendo, quia in eorum votis intelligitur debita conditio, s. si suis superioribus placuerit, vel si non renitentur. 2. 2. q. 88. 8 ad 4. et III. q. 28. 4. o.

REPARATIO. Reparari naturam humanam post lapsum fuit congruentissimum ex parte Dei; quia in hoc manifestatur misericordia, potentia, et sapientia ejus, et ex parte naturæ humanæ, et universi. III. q. 1. 1. c.

1. REPROBATIO Dei est pars providentiæ, respectu eorum qui excederunt a beatitudine; sicut prædestinatio, respectu eorum qui divinitus ordinantur ad eam. I. q. 23. 3. c.

2. Reprobatio addit supra præsentiam voluntatem permittendi peccare, et inferendi poenam æternæ damnationis. I. q. 23. 3. c.

3. Reprobatio Dei non subtrahit aliquid de potentia reprobati, Ideo dicit impossibilitatem conditionatam ad gratiam, non autem absolutam. I. q. 23. 3 ad 3.

4. Deus reprobatur aliquos homines. I. q. 23. 3. o. et 4. c.

1. REPTILE est animal cujus corpus non multum elevatur a terra per instrumenta motus, sed reptat vi costarum, ut serpens, vel vi annulorum, ut annulosa, vel vi oris, ut quidam vermes, vel vi pinnularum, ut pisces. I. q. 72. 2 ad 2.

2. Reptillum quædam sunt aquatica, et quædam terrestria: ideo commemorantur in Scriptura cum utroque elemento. I. q. 71. o. et q. 72. ad 1.

1. REPUDIARI conjuges non possunt, cum conjugii fines sint ita a lege naturæ constituti, ut perpetuo liberi educantur, hæredesque instituuntur. Suppl. q. 67. 1. o.

2. Sive inseparabilitas matrimonii inter prima præcepta legis naturæ, sive inter secunda continetur, sub dispensatione cadere potest. Suppl. q. 67. 2. o.

3. Non licebat Dei mandato sub lege Moysi uxorem repudiare, sed propter duritiam cordis Judeorum illis permettebatur, ut majus malum evitaretur. Suppl. q. 67. 3. c.

4. Cum mulier quanto tempore vir vivit, alli-

gata sit legi viri, non potest etiam repudiata alteri nubere, nisi ex dispensatione divina ei permissum fuerit. Suppl. q. 67. 4. o.

5. Ne temere uxorem vir repudiaret, prohibitum fuit ne semel ab eo repudiatam denuo in uxorem accipiat. Suppl. q. 67. 5. c.

6. Repudii proxima causa est odium viri in uxorem, quod cum ex aliqua causa contrahatur, alias esse causas, sed remotas, repudii fatendum est. Suppl. q. 67. 6. o.

7. Causa repudii in libello particulatim non scribebatur, sed generatim. Suppl. q. 67. 7. c.

1. REQUIRI ad aliquid contingit quadrupliciter, s. ut præparans, perficiens, coadjuvans et concomitans. I. 2. q. 4. 1. c.

2. Quodcumque multa requiruntur ad unum, necesse est unum eorum esse principale. 2. 2. q. 49. 6 ad 1.

RES est unum de transcendentibus. Ideo est communis et indifferens ad absolutum et relativum. I. q. 39. 3 ad 3.

RESPECTUS diversi Dei ad creaturam sunt in Deo ab æterno. I. q. 13. 7 ad 3.

1. RESTITUTIO est actus justitiæ commutativæ, quia nihil aliud videtur esse quam aliquem statuere in possessionem rei suæ. 2. 2. q. 61. principio, et q. 62. 1. o. et 2. 5. c.

2. Restitutio male ablati est de necessitate salutis, quantum possibile est. 2. 2. q. 62. 2. o. et q. 79. 3 ad 2.

3. Restitutio propriæ est tantum debiti, et in rebus exterioribus, quia supponit identitatem, sed transfertur etiam ad actiones et passiones. 2. 2. q. 62. 1 ad 1 et ad 2.

4. Quando res non est restituibilis, sicut membrum mutilatum, debet fieri recompensatio, quantum possibile est. 2. 2. q. 62. 2 ad 1.

5. Restitutio debet statim fieri, vel dilatio peti ab eo qui potest concedere usum rei, quia implicat præceptum negativum quod obligat semper et ad semper. 2. 2. quest. 33. 2. c. et q. 62. 8. o.

6. Ante sententiam judicis, sufficit restituere simplum, sed post eam, tenetur etiam ad poenam pro culpa. I. 2. q. 105. 2 ad 9. et 2. 2. q. 62. 3. o. et 4. c.

7. Restitutio præfertur subventioni parentum, nisi in extrema necessitate. 2. 2. q. 31. 3 ad 3. et q. 32. 7 ad 3. et q. 62. 5 ad 4.

8. Qui rem alienam accipit injuriose, vel ad sui utilitatem, tenetur restituere, etiam si amisit eam. 2. 2. q. 62. 6. o.

9. Quicumque est causa injustæ acceptionis, directe vel indirecte, tenetur ad restitutionem. 2. 2. q. 62. 7. c.

10. Qui habet rem alienam, tenetur restituere, ratione rei; qui vero eam abstulit, tenetur restituere, ratione actionis injuriosæ. 2. 2. q. 62. 6. c. ad 1.

11. Principes tenentur ad restitutionem, si latrones incrementum, quia redditus quos habent, sunt quasi stipendia, ut conservent justitiam. 2. 2. q. 62. 7. c. ad 3.

12. Impediens aliquem injuste, ne acquirat præbendam, tenetur ad restitutionem ad arbi-

trium boni viri, non autem si jaste impedit. 2. 2. q. 62. 2 ad 4.

13. Sufficiens semina, vel tenens pecuniam creditoris ultra terminum præfixum, teneatur restituere: non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationem, pensatis periculis, laboribus et expensis. 2. 2. q. 62. 4 ad 1. et ad 2.

14. Inveniens aliquid, quod de propinquo fuit alicujus, non habentis illud pro derelicto, tenetur ad restitutionem, non autem si nunquam fuerat alicujus, ut gemmæ in littore, vel tantum antiquitus, ut thesauri, sed conceduntur occupanti; tamen secundum leges civiles, medietas debetur domino agri. 2. 2. q. 66. 5 ad 2.

15. Quando unus totum restituit, alii non tenentur principali, sed debent refundere partem suam solventi totum. 2. 2. q. 62. 6 ad 3. et 7 ad 2.

16. Restitutio potest fieri per confessorem secreta, ne crimen detegatur. 2. 2. q. 62. 6 ad 2.

17. Restitutio semper debet fieri ei, a quo aliquid ablatum est. 2. 2. q. 62. 5. o.

18. Si is cui restitui debet aliquid, mortuus est, debet dari hæredibus ejus. 2. 2. q. 62. 5 ad 3.

19. Si vero ignotus sit, debet dari pauperibus, præmissa diligenti inquisitione. 2. 2. q. 62. 5 ad 3.

20. Si autem sit multum distans, debet ei mitti, præcipue si sit res magni valoris, vel debet deponi. 2. 2. q. 62. 5 ad 3.

21. Quando prælatus injuste concedit res ecclesiæ, debet restitui ecclesiæ, ut deveniant ad successorem ejus. 2. 2. q. 62. 5 ad 5.

1. RESURRECTIO significatur per octavam, triplici ratione, s. ad excludendum quorundam falsam opinionem, propter duplicem vitam, s. activam et contemplativam, quarum una significatur per quaternarium, et alia per ternarium, et quia resurrectio octava ætate erit. 1. 2. q. 102. 5 ad 1. et III. q. 70. 3 ad 3.

2. Et erit miraculosa simpliciter, s. ex parte principii supernaturalis, i. Dei, sed erit naturalis secundum quid, s. ratione termini. I. q. 105. 7 ad 2.

3. Omnes resurgent in ætate juvenili, non quidem quoad numerum annorum, sed quoad staturam. III. q. 46. 9 ad 4.

4. Omnes resurgent immortales, et incorruptibiles, etiam secundum corpus. I. q. 97. 3. o.

5. Natura mortalitatis non auferetur a resurgentibus, sed erunt ejusdem speciei, sicut nunc. III. q. 54. 2 ad 2.

6. Corpora sanctorum post resurrectionem erunt impassibilia proprie, ex dominio animæ supra corpus, et magis in magis beatis, et non natura quinti corporis, ut quidam dicunt, quia corpus quintum non venit materialiter ad compositionem corporis humani. Et impossibile est dicere, quod aliqua virtus, qualis est virtus corporis cælestis, transferat corpus humanum ad proprietatem gloriæ, qualis est impassibilitas corporis gloriosi, cum immutationem corporis humani Apostolus attribuat virtuti Christi. Et etiam non potest natura cælestis ita dominari in corpore humano, quin natura elementaris remaneat, cui ex essentialibus suis principiis passibilitas inest. I. q. 97. 3. o.

7. Hæc impassibilitas non tollet sentire, sed omnes sensus beatorum simul erunt in actu proprio, per immutationem spirituales ab objecto exteriori. 1. 2. q. 3. 3. c.

8. Tunc non erit usus ciborum, venereorum, somni et hujusmodi. I. q. 97. 3. c.

9. Necessarium fuit Christum resurgere quintuplici ratione, s. ad commendationem divinæ justitiæ, ad confirmationem fidei nostræ, ad sublevationem nostræ spei, ad informationem vitæ fidelium, et ad complementum nostræ salutis. III. q. 53. 1. o. et 2. c. et 3 ad 1.

10. Christus convenienter resurrexit tertia die, et non statim, nec in fine mundi, ad confirmationem fidei, de humanitate et deitate ejus. III. q. 51. 4. o. et q. 53. 2. o.

11. Christus resurrexit mane diluculo. III. q. 51. 4 ad 3. et q. 53. 2 ad 3. et q. 83. 2 ad 4.

12. Corpus Christi resurrexit gloriosum et integrum, cum qualibet parte ejus. III. q. 54. 2. 3. o. et q. 55. 6 ad 4.

13. Resurrectio Christi non debuit primo manifestari omnibus, sed gradatim. Et primo mulieribus: ut mulier quæ primo nuntium mortis ad hominem detulit, primo etiam vitam resurgentis Christi, in gloria, nuntiaret; et similiter ut ostenderetur quoad assequendam gloriam nihil facere sexuum differentiam; sed si majori charitate ferveant, majori etiam gloria refulgebunt in regno beatorum. III. q. 36. 2. c. et q. 55. 1. o.

14. Nec immediate ipsa resurrectio debuit ab hominibus videri, sicut ejus ascensio, ex eo quod Christus non rediit resurgendo ad vitam communiter hominibus notam, sed ad vitam immortalem et Deo conformem. Et quia quæ supra hominem sunt, per angelos debent nuntiari hominibus, ideo resurrectio Christi debuit per angelos hominibus nuntiari. III. q. 55. 2. o.

15. Christus post resurrectionem suam apparuit pluries, ut ostenderet veritatem resurrectionis. Sed non conversatus est cum discipulis suis continue, sicut prius, ut ostenderet gloriam suam. III. q. 55. 3. o.

16. Christus convenienter et sufficienter probavit resurrectionem suam, duplici testimonio, s. angelorum et sacræ Scripturæ, et argumentis, id est, signis evidentibus. III. q. 55. 5. 6. o.

17. Christus fuit primus resurgens simpliciter, sed aliqui prius secundum quid, quia iterum mortui sunt. III. q. 27. 3. c. et q. 53. 3. o. et q. 56. 1. c. ad 3.

18. Qui cum Christo resurrexerunt mortui sunt iterum, secundum Augustinum et Hieronymum, licet Hieronymus aliquando videatur dicere quod non. III. q. 53. 3 ad 2.

19. Christus secundum divinitatem fuit causa suæ resurrectionis, non autem secundum humanitatem. III. q. 53. 4. o.

20. Resurrectio Christi est causa efficiens et exemplaris resurrectionis nostræ, quoad corpora, et quoad animas per gratiam, tamen virtute principalis causæ, s. justitiæ Dei. III. q. 54. 2. c. et q. 56. 1. 2. o. et q. 59. 2. c. et q. 62. 5 ad 1.

21. Resurrectio Christi est causa exemplaris reparationis vitæ nostræ, et mors Christi, destructionis mortis nostræ, licet utraque sit causa effectiva utriusque. III. q. 56. l ad 4. et q. 32. 6 ad 1 et ad 3.

22. Exemplaritas resurrectionis Christi proprie se extendit tantum ad bonos, licet efficientia ejus proprie se extendat ad resurrectionem tam bonorum quam malorum. III. q. 56. l ad 3.

23. Fatendum est resurrectionem esse, in qua anima suo corpori in perpetuum uniatur. Suppl. q. 75. l. c.

Necesse est sicut unum, ita et omnes resurgere. Suppl. q. 75. 2. o.

24. Resurrectio simpliciter non est naturalis, sed miraculosa. Suppl. q. 75. 3. c.

25. Christus sua resurrectione nos æterna resurrectione donavit. Suppl. q. 76. l. o.

26. Christus tuba, i. sua voce imperante, dormientes excitabit. Suppl. q. 76. 2. o.

27. In resurrectione utetur Christus ministerio angelorum in his quæ corporaliter fieri debent. Suppl. q. 76. 3. c.

28. Convenienter humanorum corporum resurrectio usque ad finem mundi differtur. Suppl. q. 77. l. c.

29. Tempus futuræ resurrectionis nec ratione naturali, nec revelatione divina numerari potest. Suppl. q. 77. 2. c.

30. Probabiliter videtur resurrectio futura in crepusculo. Suppl. q. 77. 3. o.

31. Resurrectio divina respectu eorum quæ immediate aguntur divina virtute fiet subito; respectu eorum quæ immediate per angelos aguntur, fiet successive. Suppl. q. 77. 4. c.

32. Necessarium est fateri omnes mortuos a morte resurrecturos esse. Suppl. q. 78. l. o.

33. Ex auctoritate Scripturæ et ordine naturæ necessario asseritur, resurrectionem omnium fore a cineribus. Suppl. q. 78. 2. c.

34. Ex divina providentia constitutum est, illos cineres de integro animæ conjungi in mortuorum resurrectione, et ita in illis cineribus nulla est inclinatio naturalis ad naturam. Suppl. q. 78. 3. o.

35. Cum resurrectio dici non possit, nisi anima ad idem corpus redeat, in resurrectione anima idem corpus numero resumet. Suppl. q. 79. l. o.

36. Hæreticum est dicere eundem hominem non resurrecturum. Suppl. q. 79. 2. c.

37. In resurrectione humani corporis idem situs servabitur, maxime quantum ad partes essentielles. Suppl. q. 79. 3. o.

38. Omnia corporis humani membra resurgent. Suppl. q. 80. l. c.

39. Capilli et ungues resurgent in humano corpore. Suppl. q. 80. 2. c.

40. Humores cum pertineant ad perfectionem humanæ naturæ, resurgent cum homine. Suppl. q. 80. 3. o.

41. Conveniens est ut omne id quod est de veritate humanæ naturæ resurgat. Suppl. quæst. 80. 4. c.

42. Solum id quod est in homine materialiter,

pertinens ad veritatem humanæ naturæ, resurget cum ipso. Suppl. q. 80. 5. o.

43. Conveniens est ut homines resurgant in juvenili ætate. Suppl. q. 81. l. o.

44. Homines resurgent ejus staturæ, cujus aut erant aut futuri erant in juventute. Suppl. q. 81. 2. o.

45. Homines in diverso sexu resurgent. Suppl. q. 82. 3. c.

46. Resurrectio non est futura in vita animal. Suppl. q. 81. 4. o.

47. In resurrectione oportet ut quisque operum suorum notitiam habeat. Suppl. q. 87. l. c.

48. Necesse est ut cuilibet sua et aliorum præmiatio vel condemnatio manifesta sit. Suppl. q. 87. 2. c.

49. Etsi in instanti aliquis non sit visurus singula, tamen brevissimo tempore auxilio divinæ virtutis omnia particularia considerabit. Suppl. q. 87. 3. o.

RHETORICA est ex conjecturis ad suspicionem: quia quandoque non fit complete fides, vel opinio, sed suspicio quædam; quia non totaliter declinatur ad unam partem contradictionis, licet magis declinetur in hanc, quam in illam; sed dialectica est ex probabilibus ad opinionem. 2 2. q. 48. c. ñ.

1. RETRIBUTIO proportionalis, ex debito legali, si est ex pacto, pertinet ad justitiam commutativam; si vero ex debito honestatis, pertinet ad virtutem gratiæ, sive ad gratitudinem. 2 2. q. 106. l ad 2.

2. Retributio Dei duplex, s. pro bonis impletis, et pro beneficiis. III. q. 56. 2 ad 3.

1. REVELATIO. Tripliciter aliquid cognoscitur, s. per revelationem, per seipsum, et hoc certitudinaliter, et conjecturaliter per aliqua signa. 1 2. q. 112. 5. c.

2. Revelare secreta in malum personæ, est contra fidelitatem, nisi vergat in periculum aliorum, vel nisi propter bonum commune, contra quod nullum debet recipi secretum. 2 2. q. 68. l ad 3. et q. 70. l ad 2.

3. Revelatio Dei fit ad inferiores per superiores, sicut ad homines per angelos. 2 2. q. 2. 6. c.

4. Nullus unquam purus homo habuit revelationem a Deo, nisi mediantibus angelis. 1. q. 98. 3. c. et III. q. 55. 2. c.

5. Plura, et excellentius de mysteriis gratiæ revelata sunt angelis et apostolis quam prophetis. 1. q. 57. 5 ad 3.

6. Fides nostra innititur revelationi apostolis et prophetis factæ, non autem alii revelationi. 1. q. 1. 8 ad 2. et 2 2. q. 172. 6 ad 1.

7. Multis gentilibus revelationes factæ sunt de Christo, ut patet de Sibylla. 2 2. q. 2. 7 ad 3. et q. 172. 6 ad 1.

8. Potest aliquis scire se habere gratiam per revelationem. 1 2. q. 112. 5. c.

9. Revelat Deus hoc aliquando aliquibus, ex speciali privilegio, ut securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat, et confidentius et fortius magnifica opera prosequantur, et mala præsentis vitæ sustineant. 1 2. q. 112. 5. c. ad 4 et ad 5.

10. Non tamen revelat hoc omnibus, ne s. non prædestinati desperent, et ne securitas in prædestinatis negligentiam pariat. 1. q. 23. 1 ad 4.

11. Revelatum fuit Paulo quod esset in gratia. 12. q. 112. 5. c.

1. REVERENTIA directe respicit personam excellentem: ideo, secundum diversas rationes excellentiæ, diversæ sunt species ejus. 22. q. 104. 2 ad 4.

2. Reverentia Dei in communi est de dictamine rationis naturalis, non autem determinatio ejus. 22. q. 81. 2 ad 3.

3. Revereri est actus timoris, sed ut debetur Deo, est actus patriæ. 22. q. 81. 2 ad 1.

4. Christus, secundum quod homo, præ cæteris habuit pleniorum affectum reverentiæ ad Deum. III. q. 7. 6. c. fi.

5. Revereri homines ratione alicujus divini in eis, s. gratiæ, virtutis, vel naturalis imaginis Dei, est laudabile, non autem ut sunt contrarii Deo. 22. q. 19. 3 ad 1. et q. 25. 1 ad 1.

6. Quæ habent aliquam excellentiam, solent haberi in reverentia, non autem omnia: ideo consuetudo hominum inolevit, ut reges et principes, quos oportet in reverentia haberi a subditis, et pretiosioribus vestibus ornentur, et etiam ampliores, et pulchriores habitationes habeant; et propter hoc oportuit ut aliqua specialia tempora, et speciale tabernaculum, et specialia vasa, et speciales ministri ad cultum Dei ordinarentur in lege, ut per hoc animi hominum ad majorem Dei reverentiam adducerentur. 12. q. 102. 4. c.

Rex prudentia et justitia præeminere debet. 22. q. 50. 1 ad 1.

Ritus Judæorum tolerantur ab Ecclesia, propter figuram, in testimonium nostræ fidei, non autem ritus aliorum infidelium, atque hæreticorum, nisi ut vitetur majus malum, scilicet ad vitandum scandalum, vel dissidium, quod ex hoc posset provenire, vel ut facilius convertantur. 22. q. 10. 11. o.

1. RIXA est contradictio in factis, s. mutua percussio, et particulare bellum, sine auctoritate publica; sed contentio importat quamdam contradictionem verborum in verbis. 22. q. 41. 1. c. et q. 42. 1. c.

2. Qui publica potestate invadunt, non rixantur, nec peccant, sed qui eis resistunt, injuste se defendendo. 22. q. 41. 1 ad 3.

3. Rixa invadentis injuste est semper peccatum mortale, sed in defendente, nullum est peccatum; vel veniale, s. quando aliquis levis motus odii vel vindictæ se immiscet; vel mortale, s. quando obfirmato animo, ex odio contra impugnantem insurgit, ad eum occidendum, vel eum graviter lædendum. 22. quæst. 41. 1. o. et q. 42. 2. c.

4. Rixa oritur proxime ex ira, sed ex concupiscentia, sicut ex prima radice, et jactantia occasionaliter, et ex odio per accidens. 22. q. 37. 2 ad 1. et q. 41. 2. o. et q. 158. 7. c.

5. Odium et discordia sequuntur ex rixa, in rixantibus. 22. q. 41. 2 ad 5.

RUXA Moabit, quæ mulier virtutis erat, signi-

ficat Ecclesiam de gentibus. Et conversa ad Deum, intravit Ecclesiam, licet esset Moabit. 12. q. 105. 3 ad 1.

S

1. SABBATUM, inter cætera festa, tantum præcipitur in Decalogo, quia figurabat generalia beneficia Dei, scilicet creationis, et beatitudinis. 12. q. 100. 5. c. ad 2. et q. 102. 4 ad 10. et 22. q. 122. 4. c. ad 2.

2. Sabbatum præcipitur Judæis triplici ratione, scilicet propter avaritiam, ut vacent divinis. Secundo ne errent circa creationem. Tertio ut significet triplicem quietem, scilicet Christi in sepulchro, mentis a peccatis, et beatorum in patria. 12. q. 100. 5 ad 2. et q. 102. 4 ad 10. et q. 105. 2 ad 9. fi. et 22. q. 122. 4. o.

3. Opera servilia prohibita in sabbato, mystice sunt peccata, sed ad litteram sunt opera servorum, id est, mechanica. 22. q. 187. 3. o.

4. Opera servilia prohibita in sabbato sunt principaliter peccata mortalia, secundo opera propria servorum: non autem peccata venialia, nec opera quæ sunt ad cultum Dei, nec opera spiritalia, nec necessaria ad salutem corporis, vel animæ, vel rerum exteriorum. 12. q. 100. 8 ad 4. et q. 107. 2 ad 4. et 22. q. 40. 4. o. et q. 122. 4 ad 3. et III. q. 40. 4 ad 1 et ad 3.

5. In observantia sabbati sanctificatio est finis; sed præceptum est cessare ab opere servili, id est, mechanico. 22. q. 122. 4 ad 3.

6. Circumcisio et sacrificia licebant Judæis in sabbato. 22. q. 122. 4 ad 3.

7. Licuit Machabæis in sabbato pugnare, Heliæ fugienti itinerare, apostolis evellere spicas. 12. q. 100. 8 ad 4. et 22. q. 40. 4. o. et q. 122. 4 ad 3. et III. q. 40. 4 ad 3.

8. Christus non solvebat sabbatum, nisi secundum apparentiam. 12. q. 107. 2 ad 4. et III. q. 40. 4 ad 1.

9. Judæi melius facerent laborare sabbato quam ludis et otio vacare: ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quam qui aliud corporale opus licitum facit. 22. q. 122. 4 ad 3.

1. SACERDOS fuit Christus simul, et hostia pacificorum, et hostia pro peccato, et holocaustum. III. q. 22. 1. 2. o. et q. 84. 7 ad 4.

2. Christus est sacerdos secundum quod homo, non autem secundum quod Deus. III. q. 22. 3 ad 1.

3. Christus simul fuit sacerdos, rex et legislator, non autem alii homines. III. q. 22. 1 ad 3. et q. 31. 2. c. ad 2. et q. 59. 4 ad 1.

4. Christus est totius sacerdotii origo. III. q. 50. 4. c.

5. In Christo est divini sacerdotii plenitudo. III. q. 63. 6. c.

6. Christus excellentius angelis habuit potestatem sacerdotalem, quia fuit major eis secundum utramque naturam, et angeli fuerunt ministri sacerdotii ejus. III. q. 22. 1 ad 1.

7. Christus in triduo mortis fuit sacerdos, quia sacerdotum convenit homini ratione animæ, id est, in qua est character ordinis. Unde per mor-

tem homo non perdit ordinem sacerdotalem, multo minus Christus, qui est totius sacerdotii origo. III. q. 50. 1 ad 5.

8. Christo non convenit suscipere in se characterem, vel effectum sui sacerdotii, quia ipse est fons totius sacerdotii, nisi secundum quid, s. ratione impassibilitatis suae. III. q. 22. 4. o.

9. Sacerdotium Christi manet in aeternum, ratione confirmationis et finis, scilicet beatitudinis sanctorum, non autem ratione expiationis, vel passionis Christi, nisi virtualiter. III. q. 22. 5. o. et 6. c. et q. 63. 5. c.

10. Sacerdotium Christi facit duo, quae requiruntur ad perfectam emundationem peccatorum, s. gratia quoad culpam, et satisfactio quoad reatum. III. q. 22. 3. o.

11. Homo fit particeps sacerdotii Christi per omnia sacramenta, percipiendo aliquem effectum ejus. III. q. 63. 6 ad 1.

12. Christus noluit nasci de sacerdotibus, non videretur idem sacerdotium ejus, et vetus; sed vetus erat figura ejus. III. q. 22. 1 ad 2.

13. Sacerdotium ante legem erat tantum secundum determinationem humanam quae hanc dignitatem primogenitis attribuebat. I 2. q. 103. 1 ad 3.

14. Sacerdotium veteris legis fuit figura sacerdotii Christi, sed multum distans, quia nec aeternum, nec mundans peccata. III. q. 22. 1 ad 1, et 4. c. ad 3, et 5. c. ad 2, et 6. c.

15. Sacerdotium Christi dicitur secundum ordinem Melchisedech, quia excellentia ejus ad sacerdotium legale figurabatur per illud. III. q. 22. 6. o.

16. Sacerdotium Christi, quoad oblationem, expressius figurabatur per sacerdotium legis quam per sacerdotium Melchisedech, scilicet in effusione sanguinis. Sed quoad participationem et effectum ejus, in quo praecipue attenditur excellentia ejus, est e converso. III. q. 22. 6 ad 2. et q. 61. 3 ad 3.

17. Indictus est sacerdotibus veteris legis foeminalium usus, ad tegmen pudendorum, ad excludendam idolatriam in sacris Priapi. I 2. q. 102. 4 ad 7. fi.

18. Sacerdotium leviticum derivabatur ad posterius secundum originem carnis. I 2. q. 102. 6 ad 11, et q. 105. 1 ad 4. et III. q. 31. 8 ad 4.

19. Sacerdotes novae legis tenent locum septuaginta discipulorum Christi. 2 2. q. 184. 6 ad 1, et q. 188. 4 ad 5. et III. q. 67. 2 ad 2.

20. Ministri comparantur ad sacerdotem, sicut secundarium, et instrumentale agens, ad agens principale. III. q. 71. 4. o.

21. Sacerdos novae legis operatur in persona Christi. III. q. 22. 4. c.

22. Sacerdos, ut peccator, participat effectum sui sacerdotii, non autem ut sacerdos. III. q. 22. 4 ad 1.

23. Bonus laicus dicitur sacerdos spiritualiter, non autem quoad ordinem. III. q. 82. 1 ad 1.

24. Sacerdos, inquantum medius inter Deum et hominem, habet nomen angeli. III. q. 22. 4 ad 1.

25. Proprium officium sacerdotis est esse mediator inter Deum et populum. III. q. 22. 1. c. ad 1. et 1. c. et q. 26. 1. o. et q. 82. 3. c.

26. In officio sacerdotis possunt considerari duo, s. oblatio sacrificii et consummatio. III. q. 22. 5. c. et 6 ad 2.

27. In oblatione sacrificii cujuscumque sacerdotis sunt duo, scilicet sacrificium et devotio. Sed effectus proprius sacerdotii est quod sequitur ex sacrificio. III. q. 22. 4 ad 2.

28. Solus Deus remittit per se culpam, sacerdos vero ministerialiter, virtute potestatis clavium, quae quodammodo ordinatur ad culpae remissionem, non sicut causans, sed sicut disponens ad eam. Suppl. q. 18. 1. o.

29. Etsi ex vi clavium non tota poena remittatur, aliquid tamen de poena temporali sacerdos remittere potest. Suppl. q. 18. 2. c.

30. Cum sacerdos in usu clavium sit minister Dei, tanquam causa disponens, dimittit quodammodo culpam, non vero ligat, nisi improprie; in poenam autem habet potestatem et ligandi et solvendi, solvendo a poena quam remittit et ligando ad poenam quae remanet. Suppl. q. 18. 3. c.

31. Cum sacerdos operetur in usu clavium sicut minister et instrumentum Dei tanquam principalis agentis, non potest solvere et ligare ad arbitrium, nisi inquantum a Deo sibi praescriptum est. Suppl. q. 18. 4. o.

32. Sacerdotii legalis potestas non se extendebat ad caelestia, sed ad figuras caelestium, et ideo videtur quod non habebant claves, sed in eis clavium potestas praecessit. Suppl. q. 19. 1. c.

33. In Christo oportet ponere clavem, sed altiori modo quam sit in ejus ministris, et ideo dicitur quod habet clavem excellentiae. Supplem. q. 19. 2. c.

34. Clavis ordinis quae immediate removet impedimentum introitus ad regnum caelorum, competit solis sacerdotibus. Clavis vero jurisdictionis, quae non clavis caeli, sed quaedam dispositio ad ipsam dicitur, etiam aliis ministris Ecclesiae competit. Suppl. q. 19. 3. o.

35. Non possunt sancti, quantumcumque habeant de gratia, pertingere ad effectum clavium, nisi applicentur ad hoc ut ministri, per ordinis susceptionem. Suppl. q. 19. 4. c.

36. Cum homo sit tantum instrumentaliter agens in usu clavium, quantumcumque sit gratia privatus, nullo modo privatur usu clavium. Suppl. q. 19. 5. c.

37. Haeretici, schismatici et excommunicati habent quidem potestatem quantum ad essentiam, sed usus eis impeditur ex defectu materiae, quia eos Ecclesia tali potestate privat, subtrahendo illis subditos. Suppl. q. 19. 6. c.

38. Praelatus qui habet indistinctam potestatem in omnes, potest uti potestate clavium in omnes: qui vero sub eo distinctas potestates acceperunt, in eos solum qui sibi commissi sunt, clavibus uti possunt, nisi in articulo necessitatis. Suppl. q. 20. 1. o.

39. Non potest simplex sacerdos remittere ea peccata, quae sibi superior potestate jurisdictionis reservavit. Suppl. q. 20. 2. c.

40. Potest superior inferiori potestatem dare, ut in se potestate clavium utatur. Suppl. q. 20. 3. o.

1. SACRAMENTA sunt protestationes fidei. III. q. 62. 6. c. fi. et q. 72. 5 ad 2.
2. Sacramentum est in genere signi, quia est rei sacræ signum. III. q. 60. 1. o.
3. Sacramentum proprie non est signum cuiuslibet rei sacræ, sed tantum rei sacræ sanctificantis homines. I 2. q. 101. 4. c. et q. 102. 5. c. et III. q. 60. 2. o. et q. 64. 2. o. et 3. c.
4. Sacramentum est signum passionis Christi, gratiæ et gloriæ. Ideo est commemoratio præteriti, demonstratio præsentis et prognosticum futuri. III. q. 60. 3. o.
5. In sacramentis requiruntur res determinatæ, ex institutione Dei. III. q. 60. 5. o. et 7. c.
6. Sacramentum proprie semper est aliqua res sensibilis. III. q. 60. 4. o. et q. 61. 1. c. et q. 64. 2 ad 2.
7. In sacramentis habentibus materiam corporalem actus humani non sunt de essentia sacramentorum, sed dispositive se habent ad sacramenta. III. q. 84. 1 ad 1.
8. Res et verba sunt unum sacramentum, in quantum conveniunt in uno, scilicet in significando, vel causando. III. q. 60. 6 ad 2. et q. 62. 4 ad 4. et q. 86. 6. c.
9. Sanctificatio materiæ est de necessitate sacramenti in aliquibus sacramentis, ut in confirmatione et extrema unctione; et in aliquibus est de solemnitate tantum, ut in baptismo et matrimonio. III. q. 66. 3 ad 5. et q. 72. 3. o.
10. Materia sacramentorum necessario benedicitur, præter baptismum et eucharistiam, quia hæc per usum Christi benedicta sunt. III. q. 72. 3. o.
11. Materia sacramenti indiget duplici benedictione. Prima cum instituitur, secunda in usu. III. q. 65. 2 ad 3. et q. 72. 3 ad 2.
12. In omnibus sacramentis indigentibus materia sanctificata, prius materia sanctificatur per episcopum. III. q. 72. 3. o.
13. Illa quibus homines communius utuntur, debent sumi pro materia, vel pro forma sacramentorum. III. q. 60. 5 ad 3. fi. et 7 ad 2. et q. 66. 5 ad 7. et q. 74. 1. 3. c.
14. In sacramentis res sensibiles sunt ut materia, et verba ut forma. III. q. 60. 6. c. ad 2. et 7. o. et q. 90. 2. c.
15. Sacramenta quorum effectus non dependet ab opere humano, habent materiam sensibilem, ut baptismus et confirmatio, non autem si dependet, sicut matrimonium, et penitentia. III. q. 84. 1 ad 1.
16. Sacramenta in quibus confertur superabundans gratia, habent materiam corporalem, non autem alia. III. q. 84. 1 ad 1.
17. Forma determinata verborum requiritur in sacramentis. III. q. 60. 7. o.
18. In sacramentis requiruntur verba. Sed expressius significant in lege nova quam in lege veteri. III. q. 60. 6. o.
19. In forma cuiuslibet sacramenti oportet exprimi illud, in quo substantia ejus consistit. III. q. 72. 4. o.
20. Proferens corrupte verba sacramentalia, si ex industria hoc faciat, non videtur intendere fa-

cere quod facit Ecclesia; et ita non videtur perfici sacramentum. Si autem hoc faciat ex errore, vel lapsu linguae, si sit tanta corruptio, quæ omnino auferat sensum locutionis, non videtur perfici sacramentum: cum præcipue corruptio fiat in principio dictionis: ut pro patris, dicat matris. Si vero non totaliter auferantur sensus locutionis ut in nomine patrias, pro in nomine Patris, nihilominus perficitur sacramentum; licet enim mutetur sonus sensibilis, remanet tamen intelligibilis. III. q. 60. 7 ad 3.

21. Addens, minuens, transponens, mutans, vel interruptens formam sacramentorum, perficit sacramentum, nisi intendat contra ritum Ecclesiæ, vel nisi principalis sententia mutetur. III. q. 60. 8. o.

22. Sacramenta sunt necessaria ad salutem humani generis, triplici ratione, s. quia sunt illa per quæ homo ex sensibilibus de spiritualibus eruditur, per quæ affectum qui sensibilibus subijcitur, in Dei reverentiam refert, et per quæ circa ea in honorem Dei exercitatur. III. q. 61. 1. o. et 3. c.

23. Sacramenta fuerunt necessaria tempore legis naturæ post peccatum, sed indeterminata. III. q. 60. 5 ad 3. et q. 61. 3. o.

24. Necessè fuit quod per legem Moysis adderentur sacramenta determinata supra sacramenta legis naturæ. III. q. 60. 5 ad 3. et q. 61. 3. o.

25. Necessè fuit quod in lege nova essent alia sacramenta quam in lege veteri. III. q. 60. 6 ad 3. et q. 61. 4. o.

26. Sacramenta simpliciter necessaria ad salutem sunt tantum tria: primo quidem baptismus cuilibet personæ singulari simpliciter et absolute: penitentia vero post mortale peccatum. Sacramentum ordinis autem est necessarium Ecclesiæ, quia ubi non est gubernator, corrumpet populus pro vi. Alia vero sacramenta necessaria sunt, ut melius habeatur finis, id est, salus per gratiam, ita quod non peccat quilibet ea non accipiens, nisi ea contemnat iniquo animo. III. q. 62. 2. c. et q. 65. 4. p. et q. 72. 1 ad 3.

27. Sacramenta legis naturæ non obligant ex præcepto Dei, sed secundum mentem cuiuslibet celebrabantur. III. q. 60. 5 ad 3. et q. 61. 3 ad 2. et q. 70. 2 ad 1.

28. Solus Deus est institutor sacramentorum. Quæ autem per homines instituta sunt, pertinent ad solemnitatem. Quæ vero a Christo, necessaria sunt. III. q. 64. 2. o. et q. 83. 3 ad 8.

29. Solus Deus operatur ut causa principalis, ad effectum interiorem sacramentorum; sed homo et sacramenta, instrumentaliter tantum. III. q. 64. 1. 5. o. et 9. c. et q. 84. 3 ad 3.

30. Sacramenta operantur ut instrumenta divinæ misericordiæ justificantis; Dei autem est respicere ad hominis cor. I. q. 57. 4. o. et 22. q. 44. 1. c. et q. 106. 5 ad 3.

31. Sacramentalia non pertinent ad gratiæ interioris necessitatem, sicut sacramenta. Ideo Christus reliquit ea fidelibus instituenda pro arbitrio suo. I 2. q. 108. 2 ad 2.

32. Christus, ut Deus, operatur per auctoritatem, ad interiorem effectum sacramentorum, sed

nt homo meritorie, et efficienter, ut instrumentum principale. III. q. 64. 3. o. et 4. c.

33. Omnia sacramenta novæ legis sunt immediate instituta a Christo. I 2. q. 108. 2. c. ad 2. et III. q. 64. 3. c. et q. 66. 6. c. et q. 72. 1 ad 1.

34. Virtus Christi operatur in sacramentis per modum sanationis et expiationis cujusdam. III. q. 52. 8 ad 2.

35. Fides ministri non est de necessitate sacramentorum. III. q. 64. 9. o.

36. Devotio ministri aliquid operatur impetrando, non quidem effectum sacramentorum, sed aliquid annexum ei. III. q. 64. 1 ad 2 et q. 82. 6. c.

37. Orationes quæ fiunt in collatione sacramentorum fiunt in persona totius Ecclesiæ, et non in persona alicujus particularis. III. q. 64. 1 ad 2.

38. Intentio ministri requiritur ad perfectionem sacramentorum. III. q. 60. 8. c. et q. 64. 8. o.

39. Intentio virtualis sufficit ad perfectionem sacramentorum. Sed minister debet conari ad actualem intentionem, licet non totaliter sit in potestate hominis. III. q. 64. 8 ad 3.

40. Intentio Ecclesiæ, expressa in forma sacramenti, sufficit ad perfectionem ejus, nisi contrarium exprimitur exterius. III. q. 64. 8 ad 2.

41. Perversitas intentionis, respectu sacramenti expressa, tollit veritatem sacramenti, non autem respectu sequentium. III. q. 64. 10. o. et q. 74. 2 ad 2.

42. Sacramenta conferri possunt per malos ministros. III. q. 64. 5. o. et 9. c.

43. Quamdiu minister Ecclesiæ qui est in peccato mortali sustinetur ab Ecclesia, subditus ejus debet ab eo sacramenta accipere, quia ad hoc est ei obligatus. III. q. 64. 6 ad 2.

44. Tamen, præter articulum necessitatis, non est tutum eum inducere ad aliquid sui ordinis exequendum, durante tali conscientia, quam tamen deponere posset, quia in instanti gratia emundat. III. q. 64. 5 ad 2.

45. Hæretici præcisi ab Ecclesia, servantes formam Ecclesiæ, conferunt sacramentum, non autem rem sacramenti. Sed graviter peccant dantes, et recipientes. Si vero non servent formam, nihil conferunt. III. q. 64. 9 ad 2. et ad 3. et q. 82. 5. o. et 7 ad 2. et 8. 9. o.

46. Effectus sacramentorum duplex, s. principalis, id est gratia, et secundarius, s. character, vel aliquis ornatus animæ, in sacramentis in quibus non imprimitur character. III. q. 62 principio.

47. Quando plures actiones ordinantur ad unum effectum, in illa quæ perficit effectum principalem consistit essentialiter sacramentum, non autem in eis quæ ad hoc disponunt, vel remotionem impedimentum, vel ornant, sed sunt sacramentalia. III. q. 60. 2 ad 3.

48. Ubi occurrit specialis effectus gratiæ, ibi ordinatur speciale sacramentum, quia sacramenta novæ legis ad hoc ordinantur. III. q. 72. 1. c.

49. Omne sacramentum producit suum effectum virtute formæ et materiæ. III. q. 86. 6. c.

50. Diversa sacramenta diversimode purgant, illuminant et perficiunt. III. q. 65. 1 ad 3.

51. In sacramento novæ legis est illuminatio gratiæ, cum purgatione. III. q. 65. 1 ad 3.

52. Effectus sacramenti non impetratur oratione Ecclesiæ, vel ministri, sed ex merito passionis Christi. III. q. 64. 1 ad 2.

53. Omnis efficacia sacramentorum descendit a Christo. III. q. 60. principio. et q. 66. 6. c. et q. 84. 1 ad 1. et 7. c.

54. Efficacia et virtus sacramentorum est ex Deo, ut a causa principali, sed est ex passione Christi, ut a prima causa meritoria, et ut ab instrumento conjuncto; ex fide vero, ut a continuante instrumentum agenti principali. III. q. 49. 1 ad 4. et q. 61. 1 ad 1. et q. 62. 5. o. et q. 6. c. et q. 64. 1 ad 2. et 2. o. et 7. c. et q. 84. 7. c. et q. 86. 1. c. fi.

55. Sacramentum consequitur virtutem spirituales ex benedictione Christi, et applicatione ministri ad usum sacramenti. III. q. 62. 4 ad 3. et q. 63. 6 ad 1.

56. Omnia sacramenta sunt instituta contra aliquem defectum. III. q. 65. 1. c.

57. Nullum sacramentum ordinatur specialiter contra peccatum veniale. III. q. 65. 1 ad 3.

58. Commune est omni sacramento, quod per illud exhibetur remedium aliquod contra peccatum, per hoc quod gratiam confert. III. q. 63. 6. c.

59. Per omne sacramentum sanctificatur homo, id est, mundatur a peccato, quod fit per gratiam. III. q. 65. 6 ad 2.

60. Sacramenta Ecclesiæ ordinantur ad duo, scilicet ad perficiendum hominem in cultu Dei, et in remedium contra peccatum. III. q. 65. 1. c.

61. Sacramenta veteris legis proprie dicuntur, quæ significabant sanctitatem Christi, non quidem ut in se est, sed ut per eam sanctificamur. III. q. 60. 2 ad 2.

62. Et erant prænuntia Christi venturi. III. q. 60. 6 ad 3. et q. 61. 3. b. et 4. c. et q. 62. 6. c. fi.

63. Passio Christi est causa finalis sacramentorum veteris legis, quia fuerunt instituta ad eam significandam. III. q. 61. 3 ad 1.

64. Sacra et sacramenta veteris legis figurabant sacra et sacramenta novæ legis, et observantia veteris legis conservationem populi novæ legis, quæ omnia ad Christum pertinent. I 2. q. 101. 4 ad 1. et ad 4.

65. Sacramenta veteris legis erant plura propter diversitatem caeremoniarum et sacrificiorum. III. q. 65. 2 ad 4.

66. Sacramenta veteris legis quoad omnes erant tria, s. circumcisio, esus agni paschalis et purificatio a quibusdam immunditiis, ut expiatio a peccatis. Sed quoad ministros etiam erant alia tria, scilicet consecratio sacerdotum, oblatio victimarum, esus panum propositionum, et hujusmodi, et ablutio manuum et pedum, et rasio pilorum. I 2. q. 102. 5. c.

67. Sacramenta veteris legis sanctificabant, mancipando ad divina, non autem emundando, nec confirmando. III. q. 62. 6 ad 2.

68. Et nihil interius efficiebant. Ideo dicuntur justitia carnis. III. q. 72. 5 ad 3.

69. Nec purgabant a culpa, sed ab immunditia, id est, ab irregularitatibus et impedimentis, quæ multiplicabantur a lege, propter timorem et reverentiam Dei. I 2. q. 102. 5 ad 4. et ad 5. et ad 6.

et quæst. 103. 2. o. et III. q. 37. 4 ad 3. et q. 89. 4 ad 1.

70. Nec diluebant peccata quoad maculam, sed reatum, in quantum erant onerosa, tamen præsupsita gratia. III. q. 62. 6 ad 2.

71. Ratio litteralis et figuralis omnium sacramentorum veteris legis exponitur. I 2. q. 102. 5. o.

72. Nec justificabant, sed significabant fidem, qua justificabantur patres antiqui. I 2. q. 98. 2 ad 4. et q. 103. 2. o. et q. 107. 1 ad 3. et III. q. 62. 6. o.

73. Neo habebant in se aliquam spirituales virtutem operativam spiritualis effectus. III. q. 62. 6. c. fi. et q. 63. 1 ad 3.

74. Sacramentum dicitur tripliciter, non quidem æquivoce, sed analogice, scilicet sacram secretum, juramentum et signum rei sacræ. III. q. 60. 1. c.

75. In quolibet sacramento sunt tria, scilicet origo, perfectio et finis duplex, scilicet proximus, id est, sanctificatio et finis ultimus, scilicet vita æterna. III. q. 60. 3. c.

76. Differentia inter sacra, sacramenta, sacrificia et observantias. I 2. q. 101. 4. o.

77. Sacramenta novæ legis conferunt gratiam, non autem sacramentalia, sed remouent contrarias dispositiones et impedimenta. Ideo secundum ea multiplicantur. I 2. q. 108. 3 ad 2. et III. q. 71. 3 ad 2.

78. Sacramenta et sacramentalia, quæ habent effectum perpetuum, non possunt iterari; quæ vero non habent, possunt iterari. III. q. 66. 3 ad 3. fin. et q. 82. 8 ad 2.

79. Sacramenta quatuor dicuntur magna, scilicet baptismus, ratione effectus, confirmatio, ratione ministri, eucharistia, ratione contenti, et matrimonium, ratione significati. III. q. 65. 3 ad 4. et q. 67. 2 ad 3.

80. In sacramentis veteris legis, quæ ordinabantur ad hominum sanctificationem, nihil erat sine rationabili causa. 2 2. q. 102. 5. b.

81. Numerus et sufficientia septem sacramentorum novæ legis. III. q. 65. 1. o.

82. Ordo sacramentorum novæ legis exponitur. III. q. 65. 2. 3. o. et q. 67. 2 ad 3.

83. Sacramenta novæ legis tripliciter se habent ad sacramenta veteris legis, scilicet essentialiter, ut matrimonium, poenitentia et ordo; figurativer, ut baptismus et eucharistia; et neutraliter, ut alia. I 2. q. 102. 5 ad 3.

1. SACRIFICIUM proprie dicitur aliquid factum ad honorem debitum soli Deo, ad eum placandum. 2 2. q. 81. 4 ad 1. et III. q. 22. 2. c. et q. 48. 3. c.

2. Sacrificium exterius est signum sacrificii interioris, quo quis se offert Deo. III. q. 82. 4. c.

3. Omne quod Deo exhibetur, ut spiritus feratur in Deum, potest dici sacrificium. III. q. 22. 2. c. et q. 48. 3. c.

4. Omnia obsequia proximis facta, in quantum ad Deum referuntur, dicuntur sacrificia. 2 2. q. 188. 2. c.

5. Sacrificium nihil aliud est, nisi protestatio interioris devotionis et fidei. 2 2. q. 85. 2. c. et III. q. 22. 2. o.

6. Sacrificium debet offerri soli Deo. I 2. q. 102. 3. c. et 2 2. q. 84. 1 ad 1. et q. 85. 2. o. et q. 94. 2. c. et III. q. 48. 3. c.

7. Offerre Deo sacrificium in communi est de jure naturali, sed determinatio ejus est de jure divino et humano. 2 2. q. 85. 1. o.

8. Sacrificia sensibilia instituta sunt, non propter indigentiam Dei, sed ut homo se et omnia sua referat in Deum, ut in finem, principium et dominum omnium. I 2. q. 102. 2. c. ad 1. et 2 2. q. 30. 4 ad 1. et q. 81. 6 ad 2. et 7. c. ad 2. et q. 85. 2. c.

9. Quicumque offert sacrificium debet esse sacrificii particeps. III. q. 82. 4. c.

10. Sacrificium duplex, s. interius et exterius. 2 2. q. 85. 2. c. et 3 ad 2. et 4. c. et III. q. 22. 2. c. et q. 82. 4. c.

11. Ad primum omnes tenentur. Ad secundum vero, soli subditi legi, nisi necessarii actus virtutum. 2 2. q. 85. 4. o.

12. In quolibet sacrificio considerantur quatuor, scilicet cui, a quo, quid, et pro quibus offertur. III. q. 22. 3 ad 1. et q. 48. 3. c.

13. Homo indiget sacrificio propter tria, s. propter remissionem peccati, conservationem gratiæ et adeptionem gloriæ. Quæ omnia dantur nobis per humanitatem Christi. III. q. 22. 2. c.

14. Homo tripliciter exhibet corpus suum, sacrificium et hostiam Deo, s. per martyrium, per austeritatem, et per opera justitiæ et divini cultus. 2 2. q. 85. 3 ad 2.

15. Sacrificia, oblationes et hujusmodi ante legem Moysis, erant necessitatis in communi, sed erant voluntatis in speciali. I 2. q. 103. 1. o. et III. q. 60. 5 ad 3. et q. 61. 3 ad 2. et q. 70. 2 ad 1. et 4 ad 2.

16. Præcepta de sacrificiis non sunt data Judæis, nisi post idololatriam. I 2. q. 102. 3. c.

17. Ratio litteralis et figuralis omnium sacrificiorum in lege veteri exponitur. I 2. q. 102. 3. o.

18. Lex vetus in multis diminuit cultum corporalem: ideo statuit quod sacrificia non offerrentur de quolibet, nec in omni loco. I 2. q. 101. 3 ad 3. et 4 ad 1 et ad 4. et q. 102. 4 ad 3.

19. Esus adipum et sanguinis, in sacrificiis Judæorum, erat prohibitus; sed sanguis effundebatur ad crepidinem altaris, ad honorem Dei: adeps vero adurebatur igne, et hoc ad evitandum idololatriam. Libabant enim idololatræ sanguinem victimarum, et comedebant adipem. Secundo ad informationem humanæ vitæ, ut horrerent homicidia. Esus autem adipum prohibebatur, ad vitandum lasciviam et delicias quæ in cibis habentur. Tertia ratio, ad reverentiam Dei. Quarta quia significabatur effusio sanguinis Christi: adeps autem abundantiam nutrimenti demonstrat, et pinguedinem significat charitatis. I 2. q. 102. 3 ad 8.

20. Sacrificia veteris legis non erant Deo accepta, secundum se, sed quia figurabant passionem Christi, et sacrificium interius, s. devotionem, et ne offerrent ea idolis. I 2. q. 102. 3. o. et 4 ad 3. et 5 ad 4. principio.

21. Sacrificium in lege veteri erat publica protestatio peccati. Ideo non fiebat pro peccato ne-

ghigentia, nec pro aliis peccatis interiorum actuum, quia erant occulta. 22. q. 54. 3 ad 3.

22. Sacrificium triplex in lege veteri, s. oblatio pro peccato, holocaustum et victima, vel hostia. 12. q. 102. 3 ad 8 et ad 9.

23. Sacrificia veteris Testamenti significabant passionem Christi, sed oblationes significabant dispositionem Christi patientis, s. voluntarie. III. q. 47. 2 ad 1. et q. 48. 3. o.

24. Utraque significabant eucharistiam, prima quidem quoad significatum, secunda vero quoad numerum et usum. 12. q. 101. 4 ad 1.

25. Primum, scilicet oblatio pro peccato, convenit penitentibus, secundum perfectis et tertium praesentibus. 12. q. 102. 3 ad 8.

26. Primitia erat de necessitate remissionis peccati, unde incendebatur una pars, et alia erat sacerdotis, quia expiatio fit a Deo per ministerium sacerdotum. 12. q. 102. 3 ad 8.

27. Tertium erat ex debito beneficii vel accepti, vel accipiendi, pro gratiarum actione, vel pro salute et prosperitate offerentium, quorum tertia pars erat, secunda sacerdotum, et prima incendebatur Deo. 12. q. 102. 3 ad 8.

28. Sacrificium pro peccato totius populi, vel sacerdotis, totum comburebatur, ne aliquid peccati in eis remaneret. 12. q. 102. 3 ad 8.

29. Primitiae erant oblationes, non autem sacrificia, quia nihil sacrum fiebat circa eas. 22. q. 85. 3 ad 3. et q. 86. 4. o.

30. De iis quae veniunt in usum hominis de terra nascentibus sunt cibus, potus, condimentum et medicamentum. De primo offerebatur in sacrificium panis. De secundo, vinum. De tertio, oleum et sal. De quarto, thus, quod est aromaticum, et consolidativum. Primo significatur caro Christi. Secundo sanguis ejus. Tertio gratia. Quarto scientia. Quinto oratio. 12. q. 102. 3 ad 13.

31. Sal offerebatur in sacrificiis, quia impedit corruptionem putredinis. Et significat discretionem sapientiae et mortificationem carnis. 12. q. 102. 3 ad 14.

32. Sacrificium expiationis erat solemnissimum. Et erat praecipua figura eucharistiae, quoad Christum passum, sicut omnia sacrificia veteris legis. III. q. 73. 6. c.

33. Potissimum sacrificium est, quo Christus se obtulit Deo. Ideo omnia sacrificia veteris legis erant ad figurandum hoc ut perfectam per imperfecta, quorum rationes sumi debent ex eo. 12. q. 102. 3. c.

34. Licet in sacrificiis veteris legis non sumeretur caro humana, sed aliorum animalium, tamen caro Christi est verum sacrificium, quadruplici ratione, s. quia ex eo quod est caro humanae naturae, caro congrue pro hominibus offertur. Et ex eo quod erat passibilis et mortalis, apta erat immolari. Et ex hoc quod erat sine peccato, efficax erat ad emundanda peccata. Et ex eo quod erat caro ipsius offerentis, erat Deo accepta, propter charitatem, suam carnem offerentis, secundum Augustinum. III. q. 48. 3 ad 1.

35. Passio Christi fuit verum sacrificium. III. q. 47. 2. c. ad 1. et 4 ad 2. et q. 48. 3. o. et 6

ad 3. et quaest. 49. 4. c. et quaest. 73. 4. c. ad 3. et q. 83. 1. c.

36. Occisio Christi fuit sacrificium respectu voluntatis ejus. Non autem quoad voluntatem occidentium, sed gravissimum peccatum. III. q. 22. 2 ad 2 et q. 47. 4 ad 2. et q. 48. 3 ad 3.

37. Sacrificium Christi fuit efficacissimum ad delendum peccata, ratione deitatis. III. q. 22. 3 ad 2.

1. SACRILEGIUM est, omne quod fit ad irreverentiam rei sacrae. 22. q. 99. o. et q. 154. 10 ad 3.

2. Sacrilegium est speciale peccatum, oppositum religioni. 22. q. 99. 2. o.

3. Sacrilegium est sine aliis peccatis, quando non est alia deformitas, nisi violatio rei sacrae. 22. q. 99. 2 ad 3.

4. Species ejus sunt tres, secundum triplicem rationem sanctitatis, s. personarum, locorum et aliarum rerum. 22. q. 99. 3. o. et q. 154. 10 ad 3.

5. Et gravius est contra personam quam contra locum. Sed gravissimum est contra sacramenta, secundo contra vasa sacra, tertio contra imagines et reliquias sanctorum, quarto contra ornatus rei sacrae, quinto contra res ministrorum Ecclesiae. 22. q. 99. 2. c.

6. Omne peccatum personae sacrae est sacrilegium materialiter, non autem formaliter, nisi sit directe contra sanctitatem ejus, puta si virgo Deo dicata fornicetur. 22. q. 99. 3 ad 3.

7. Quaelibet species luxuriae, secundum quod violat aliquid pertinens ad cultum Dei, est sacrilegium. 22. q. 154. 10. o.

8. Poena sacrilegii secundum aequalitatem est excommunicatio. Sed quia haec non timetur, additur decapitatio secundum leges, et poena pecuniaria secundum canones. 22. q. 99. 4. o. et q. 154. 10 ad 2.

Saeculum nihil est aliud, nisi periodus cuiuslibet rei, pro quo aliquando ponitur aevum, vel aeviternum. I. q. 10. 2 ad 2. et 6 ad 1.

SAL impedit corruptionem putredinis. I. q. 104. 2. c. et 12. q. 102. 3 ad 14.

1. SALOMON non meruit sapientiam in somniis, sed fuit signum praecedentis desiderii. 12. q. 113. 3 ad 2. et 22. q. 154. 5 ad 1.

2. Somnus Salomonis non fuit naturalis, sed fuit prophetica visio. 12. q. 113. 3 ad 2. et 22. q. 173. 2. c.

1. SALVARI nullus potest, nisi per Christum. III. q. 61. 3. c. ad 2. et 4. c. et q. 68. 1. o. et 2. o. et q. 73. 5. c. et q. 84. 5. c.

2. Ad salutem venit dupliciter, s. merito Christi, ut pueri et stulti, et merito proprio, addito ad meritum Christi, per actum fidei. 22. q. 124. 1 ad 1.

3. Pueri antiquorum salvabantur in fide parentum. III. q. 34. 3. c. et q. 70. 4 ad 2.

4. In necessariis ad salutem tenemur intellectum nostrum conformare intellectui Dei, ut in iis quae sunt fidei. I. q. 1. 8 ad 2.

5. In necessariis ad salutem Deus nunquam deest, nec unquam default homini, nisi ex culpa ejus. 12. q. 98. 2 ad 4. et 22. q. 177. 1. c. et q. 178. 1. c.

6. Quolibet tempore instructi sunt homines

divinitus de agendis, inquantum expediebat ad salutem electorum. 2 2. q. 174. 6. c. fi. ad 3.

7. Ex divina providentia procurantur multae occasiones salutis hominibus, ut prædicationes, exempla, actus virtutum pro loco et tempore, ægritudines, flagella, et etiam peccata. 1 2. q. 87. 2 ad 1 et ad 2.

8. Non est de necessitate charitatis, quod aliquis exponat proprium corpus pro salute proximi, nisi quando tenetur ejus salutem providere, sed est de perfectione charitatis. 2 2. q. 26. 5 ad 3.

1. SAMUEL. Si voluntate Dei, ipsa anima Samuelis Sauli eventum belli prænuñciavit, Deo sibi hoc revelante, pertinet ad rationem prophetiæ. Non autem est eadem ratio de sanctis, qui sunt modo in patria. 2 2. q. 174. 5 ad 4.

2. Dicit etiam potest quod non fuerit anima Samuelis, sed dæmon ex persona ejus loquens, quem Sapientem Samuelem nominat, et ejus prænuñtationem, prophetiam, secundum opinionem Saulis et astantium, qui ita opinabantur. 2 2. q. 172. 6 ad 2. et q. 174. 5 ad 4.

1. SANCTIFICATIO duplex, s. totius naturæ humanæ ab omni corruptione culpæ et poenæ in resurrectione, et personalis, in sola mente. III. q. 27. 2 ad 4.

2. Sanctificatio duplex, s. adultorum per proprium actum, et parvulorum, secundum fidem parentum, vel Ecclesiæ. Prima est perfectior quam secunda. III. q. 34. 3. c. et q. 70. 4 ad 2.

3. Sanctificari dicitur tripliciter, s. mundari a peccato, confirmari in bono, et deputari ad cultum Dei. Et tantum tertium convenit carenti ratione. 2 2. q. 81. 8. c. et q. 62. 6 ad 2. et q. 63. 6 ad 2.

4. Sanctificatio tabernaculi et vasorum ejus literaliter fuit, ut haberetur in reverentiam. Sed figurabatur spiritualis sanctificatio fidelium. 1 2. q. 102. 4 ad 9.

5. Sanctificari dicitur tripliciter, s. ex minus sancto, ex non sancto privative, et ex non sancto negative. Et tantum tertium convenit Christo, qui factus est sanctus ex non sancto, secundum hominem, non quidem privative, ut s. aliquando fuerit homo, et non fuerit sanctus, sed negative, quia scilicet quando non fuit homo, non habuit sanctitatem humanam: et ideo simul factus est homo, et sanctus homo. III. q. 34. 1 ad 2.

6. Quæ sunt præter legem communem, non sunt principaliter ad subveniendum uni personæ, sed ad insinuationem et commendationem gratiæ, ut sanctificatio in utero. III. q. 27. 6. c.

7. Non est credendum, aliquos esse sanctificatos in utero, de quibus non loquitur Scriptura. III. q. 27. 6. c.

8. Illi præcipue sanctificati sunt in utero, qui immediatus ordinati sunt ad significandum sanctitatem Christi. III. q. 27. 6. c.

9. Hieremias et Joannes Baptista non fuerunt sanctificati ante infusionem animæ rationalis. III. q. 27. 2 ad 1.

10. Sanctificati in utero creduntur non peccasse mortaliter de cætero. III. q. 27. 6 ad 1.

11. Sanctificati in utero debent baptizari, ut suscipiant characterem, quo Christo configu-

tur, et ita per susceptionem characteris, aliis membris Christi configurarentur, etiam corporaliter, et ut quasi deputentur ad percipiendâ divinâ; tertio propter bonam obedientiam, quia præceptum de baptismo omnibus est datum, et ab omnibus debet impleri, nisi articulus necessitatis sacramentum excludat. III. q. 68. 1 ad 3.

12. Nazareni, per quos significantur perfectissimi, sanctificabantur voto. 2 2. q. 86. 6. b.

1. SANCTITAS est specialis virtus, s. religio, sed est generalis imperio. 2 2. q. 81. 8 ad 1.

2. Sanctitas refert omnia virtutum opera in Deum, vel per hæc disponit ad cultum Dei: ideo differt tantum ratione a religione, quæ est circa pertinentiam specialiter ad cultum Dei, ut in sacrificiis. 2 2. q. 81. 8. o.

3. Sanctitas importat duo necessaria ad applicationem mentis ad Deum, s. munditiam, et firmitatem. 2 2. q. 81. 8. o.

SANCTUS unus præcipue laudatur de una virtute, et alius de alia, propter excellentiorem promptitudinem ad actum unius virtutis, quam ad actum alterius. 1 2. q. 66. 2 ad 2.

1. SANGUIS non est actu pars, sed est totum in potentia. III. q. 31. 5 ad 1. et 6. c.

2. Sanguis est de integritate humanæ naturæ. 1. q. 119. 1. c.

3. Sanguinei sunt amativi. Ideo jecur dicitur cogens amare, quia generat sanguinem. 1 2. q. 48. 2 ad 1.

4. Sanguis in lege veteri effundebatur ad credendum altaris, ut Judæi horrerent effundere sanguinem. Et quia vita est a Deo. Et pro effusione sanguinis Christi. 1 2. q. 102. 3 ad 8. et 6 ad 1.

5. Sanguis Christi est pretium redemptionis nostræ, quod Christus obtulit Deo, non autem diabolo. III. q. 48. 4 ad 3. et 5. c. et q. 49. 5 ad 1.

6. Totus sanguis Christi, qui ad veritatem humanæ naturæ pertinebat, in passione ejus effusus pro redemptione humani generis, ad corpus Christi rediit, et resurrexit cum eo, triplici ratione, s. quia passus est in perfectissima ætate, in qua maxime ea quæ in homine inveniuntur, ad veritatem humanæ naturæ pertinere videntur, tanquam ad maximam perfectionem adducta; et ex merito passionis, sicut et illæ partes sanctorum martyrum, in quibus passionem pro Christo sustinuerunt, quemdam privilegiatum fulgorem in resurrectione habebunt; et ex ipsa virtute passionis in qua humanum genus sanctificavit, quia humanitas Christi salutiferam virtutem habuit, et ex virtute verbi sibi uniti, secundum Damascenum. III. q. 54. 3 ad 1.

7. Sanguis Christi in passione effusus, qui maxime fuit salubris, fuit divinitati unitus: ideo oportuit quod in resurrectione jungeretur aliis humanitatis partibus, sicut et verum corpus ejus. III. q. 52. 3 ad 1.

8. Sanguis vero qui in quibusdam ecclesiis pro reliquiis servatur, fluxit miraculose de quadam ejus imagine percussa. III. q. 54. 3 ad 3.

1. SANITAS est de prima specie qualitatis, causata ex humoribus adæquatis. 1 2. q. 49. 2. c. ad 1 et ad 2. et 4. c. et q. 50. 1. c. fi.

2. Sanitas est tantum in animali. i. q. 16. 6. o.
 3. Eadem numero sanitas est in animali, et in aliis, nec alia sanitas est medicina, et urina, quam sanitas animalis, quam medicina facit, et urina significat. i. 2. q. 20. 3 ad 3.
 4. Christus quemcumque curavit, totum sanavit, s. mente et corpore. iii. q. 44. 3 ad 3. et q. 86. 5 ad 1.
 5. Dicitur ille non posse sanari, qui non potest de facili sanari. Potest tamen hoc fieri per virtutem divinæ gratiæ, quæ etiam interdum in profundum maris se convertit. 2. 2. q. 33. 2 ad 1. et iii. q. 86. 1 ad 2. fi.
 1. SAPIENTIA qua formaliter sapientes sumus, est quedam participatio divinæ sapientiæ, quæ Deus est. 2. 2. q. 23. 2 ad 1.
 2. Sapientia, secundum philosophos, est tantum cognoscitiva; secundum theologos vero, est etiam directiva. 2. 2. q. 19. 7. c. et q. 45. 2. o.
 3. Sapientia judicat de omnibus, et ordinat, quia considerat altissimas causas. i. 2. q. 57. 2. c. ad 1. et q. 66. 5. c. ad 1.
 4. Sapiens simpliciter est qui cognoscit altissimam causam simpliciter, sed sapiens in aliquo genere est qui scit altissimam causam in illo genere. i. q. 1. 6. c. et 2. 2. q. 9. 2. c. et q. 45. 1. c. et q. 47. 2 ad 1.
 5. Sapientia simpliciter semper est bona, sed secundum quid est mala, et est triplex, s. terrena, animalis et diabolica. 2. 2. q. 45. 1 ad 1. et q. 46. 1 ad 2. et q. 55. 1 ad 3. et q. 113. 1 ad 1.
 6. Omnis sapientia est scientia, inquantum est de conclusionibus, sed differt a cæteris scientiis, inquantum est de principiis. i. 2. q. 57. 2 ad 1. et ad 4. et 2. 2. q. 9. 2. c.
 7. Sapientia utitur principiis, non solum concludendo ex eis, sicut aliæ scientiæ, sed iudicando de eis et disputando contra negantes ea. i. q. 1. 8. c. et i. 2. q. 53. 2 ad 1. et ad 2. et q. 66. 5 ad 4.
 8. Sapientia continet sub se scientiam et intellectum. i. 2. q. 57. 2 ad 2.
 9. Sapientia est tantum una, licet scientiæ sint multe. i. 2. q. 57. 2. c. fi.
 10. Sapientia est maxima inter omnes virtutes intellectuales, iudicans et ordinans eas. i. 2. q. 57. 2 ad 2. et q. 66. 5. o. et q. 68. 7. c.
 11. Differentia inter sapientiam, scientiam, intellectum, artem et prudentiam. i. 2. q. 57. 2. 3. 4. o.
 12. Sapientia in rebus humanis est prudentia. i. q. 1. 6. c. et 2. 2. q. 47. 2 ad 1.
 13. Prudentia non imperat sapientiæ, sed e converso. Nec est de altissimo, sicut sapientia. Sed imperat de ordinatis ad sapientiam. Ideo est ministra ejus. i. 2. q. 66. 5 ad 1.
 14. Prudentia est de iis, per quæ pervenitur ad felicitatem, sed sapientia est de objecto ejus. Et actus ejus in hac vita non est perfecta felicitas, sed est inchoatio ejus, quia est actus imperfectus, respectu sui objecti principalis, scilicet Dei. i. 2. q. 66. 5 ad 2. et ad 3.
 15. Dona sapientiæ et scientiæ nihil aliud sunt quam quedam perfectiones mentis humanæ, secundum quas disponitur ad sequendum instinctum Spiritus sancti, in cognitione divinorum et humanorum. i. 2. q. 68. 5 ad 1. et 2. 2. q. 8. 5. c.

16. Sapientia data a Deo est donum Spiritus sancti, sed sapientia acquisita per studium humanum est virtus intellectualis. i. q. 1. 6 ad 3. et 2. 2. q. 45. 1. o. et 4 ad 1. et ad 2.
 17. Donum et virtus sapientiæ principaliter est de divinis, secundario vero de aliis, iudicando per regulas divinas. i. 2. q. 57. 2. c. et 2. 2. q. 9. 2. c.
 18. Virtus sapientiæ est tantum speculativa, sed donum sapientiæ est speculativum principaliter, et secundario practicum. i. q. 64. 1. c. et 2. 2. q. 10. 7. c. et q. 45. 3. o. et 6 ad 3.
 19. Ratio speculativa, quoad apprehensionem, perficitur dono intellectus, et quoad iudicium, dono sapientiæ. Sed ratio practica quoad primum perficitur dono consilii, et quoad secundum, dono scientiæ. i. 2. q. 68. 4. c.
 20. Donum sapientiæ est in ratione superiori, donum autem scientiæ in ratione inferiori. i. q. 79. 9. c. et 2. 2. q. 45. 5. c.
 21. Augustinus loquitur de sapientia, quantum ad suam causam, s. quantum ad charitatem, ex qua etiam sumitur nomen sapientiæ, quæ est donum, secundum quod saporem quemdam importat. i. q. 43. 5 ad 2. et ad 3. et 2. 2. q. 45. 2 ad 1.
 22. Talis expositio, s. quod sapientia dicitur quasi sapida scientia, non convenit, nisi secundum nomen quod habet sapientia in latina lingua. In græca autem non competit, et forte nec in aliis linguis. Unde potius videtur nomen sapientiæ ibi accipi pro ejus fama, qua a cunctis commendatur. i. q. 43. 5 ad 2 et ad 3. et 2. 2. q. 45. 2 ad 2.
 23. Donum sapientiæ dirigit hominis intellectum et affectum, ideo et tanquam directivo correspondent duo dona, s. intellectus in intellectu, et timor in affectu. i. 2. q. 68. 4 ad 5.
 24. Rectum iudicium de divinis ex inquisitione rationis, est virtutis sapientiæ, doni vero ejus secundum connaturalitatem. i. q. 1. 6 ad 3. et i. 2. q. 68. 1 ad 4. et 2. 2. q. 45. 2. c.
 25. Iudicium per modum inclinationis est doni sapientiæ, sed per modum cognitionis tantum est theologiæ. i. q. 1. 6 ad 3. et 2. 2. q. 45. 2. o.
 26. Intellectus habet duos actus circa ea quæ sunt fidei, scilicet percipere, et hoc pertinet ad donum intellectus; et iudicare, et hoc quantum ad res divinas, pertinet ad donum sapientiæ, quantum ad res creatas pertinet ad donum scientiæ, quantum ad applicationem ad singularia opera, ad donum consilii. 2. 2. q. 8. 6. o. et q. 9. 2. o. et q. 45. 2 ad 3.
 27. Donum sapientiæ est excellentissimum inter septem dona Spiritus sancti, sed est inferius charitate. i. 2. q. 68. 7. o.
 28. Sapientia acquisita potest esse cum peccato mortali, non autem donum sapientiæ, sicut nec charitas, quam præsupponit. 2. 2. q. 45. 4. o.
 29. Fides assentit veritati divinæ secundum se, sed donum sapientiæ iudicat secundum eam: ideo præsupponit fidem. 2. 2. q. 45. 1 ad 2.
 30. Fides est initium sapientiæ secundum essentiam, timor autem servilis est ut dispositio ejus, sed filialis, ut primus effectus ejus. 2. 2. q. 19. 7. o. et q. 45. 6 ad 3.

31. Donum sapientiæ quandoque dicitur pietas, et timor Dei, quia sicut pietas quæ pertinet ad cultum Dei est manifestatio fidei, inquantum per cultum Dei protestamur fidem, ita etiam pietas manifestat sapientiam, et propter hoc dicitur quod pietas est sapientia, et eadem ratione timor: per hoc enim ostenditur quod homo habet rectum iudicium de divinis, quod Deum timet et colit. 2. 2. q. 45. l. ad 3.

32. Donum sapientiæ quoad suam causam est in voluntate, sed secundum essentiam est in intellectu. 2. 2. q. 45. 2. o.

33. Donum sapientiæ, quantum est necessarium ad salutem, est in omni habente gratiam, sed est in pueris et amentibus, habitualiter tantum, sed quoad secreta mysteria, et directionem aliorum, est in paucis, quia est gratia gratis data. 1. 2. q. 68. 5 ad 1. et 2. 2. q. 45. 5. o.

34. Sapientia in divinis semper est essentialis, et nunquam est personalis et propria, sed appropriatur, quia non significatur per modum exeuntis, sicut amor, sed per modum quiescentis in subjecto. 1. q. 34. l. ad 2. et q. 37. 2 ad 1. et q. 39. 7 ad 2.

35. Sapientia in divinis dicitur dupliciter, scilicet essentialis, et genita. 1. q. 34. l. ad 2.

36. Sapientia ut supponit pro essentia, non dicitur genita, nec ingenta; sed ut supponit pro hypostasi, dicitur genita vel ingenta, tamen semper significat essentiam. 1. q. 32. 2. c. ad 1.

37. Sapientia Patris dicitur dupliciter, scilicet essentialis, quæ est in ipso, et quæ procedit ab eo. 1. q. 39. 7 ad 2.

38. Pater est sapiens sapientia essentiali, non autem sapientia genita. 1. q. 37. 2 ad 1. et q. 39. 7 ad 2.

39. Filius est sapientia Patris. 1. q. 39. 7 ad 2.

40. Filius est sapiens formaliter, sapientia tantum essentiali; effective vero, sapientia ingenta tantum, sed seipso vel per se, sapientia genita. 1. q. 39. 7 ad 2.

SARABAITÆ sunt monachi sine obedientia, ideo non approbantur, licet sint laboriosi. 2. 2. q. 186. 5 ad 3.

1. SATISFACTIO nulla debet imponi noviter baptizatis, quia sunt totaliter liberati per passionem Christi, et satisfactionem illius, cui configurantur in baptismo, et ideo injuria fieret ejus passioni, quasi ipsa non esset sufficiens satisfactio pro peccatis baptizatorum. III. q. 49. 3 ad 2. et q. 68. 5. o. et 6. c.

2. Pœnitens per satisfactionem consequitur perfectum effectum gratiæ, quia liberatur totaliter a reatu peccati. III. q. 90. 3 ad 2.

3. Ex proposito satisfaciendi gratia confertur, licet satisfactio actualis gratiam præsupponat. III. q. 90. 3 ad 2.

4. Homo non potest satisfacere de uno peccato sine alio. III. q. 86. 3. o.

5. Homo potest satisfacere Deo, secundum æqualitatem proportionis, per acceptionem infinitæ misericordiæ Dei, non autem secundum æqualitatem quantitatis offensæ. III. q. 1. 2 ad 2. et q. 85. 3. o. et q. 90. 2. c.

6. Satisfactio in proposito causat gratiam, sed

in executione auget eam, sicut et baptismus. III. q. 90. 2 ad 2.

7. Nulla pura creatura potuit satisfacere Deo pro natura humana. III. q. 1. 2 ad 2. et q. 46. l. ad 3. et q. 49. 5 ad 1.

8. Satisfactio pro se, vel satisfactio pro alio, dicitur pretium quoddam. III. q. 48. 4. c.

9. Adam et alii sancti patres satisfecerunt pro peccatis suis, secundum quod peccatum corrumpt bonum personale, non secundum quod corrumpt naturam. III. q. 49. 5 ad 1. et q. 62. 5. o. et ad 2.

10. Unus homo potest satisfacere pro alio, inquantum sunt unum in charitate. III. q. 14. l. o. et q. 49. 2 ad 1.

11. Nullus potest conteri, vel confiteri pro alio, sicut potest satisfacere, quia hoc est extra; illa vero sunt intra, quia pertinent ad bonitatem gratiæ, vel ad culpam. III. q. 48. 2 ad 1.

12. Passio Christi causavit nostram salutem per modum satisfactionis. III. q. 43. l. 3. c. et 4 ad 2. et q. 48. 2. o. et 4. c. et 6 ad 3.

13. Hæc satisfactio fuit superabundans. III. q. 48. 2. c. ad 2. et 4. c. et q. 49. 3. c. et q. 68. 5 ad 1. et q. 69. 2. c.

14. Christus per mortem suam sufficienter satisfecit pro peccatis humani generis, etiam si essent plura. III. q. 46. 6. c. ad 4. et ad 6. et q. 48. 2. o. et q. 49. l. 3. c. et q. 68. l. c. et q. 69. 7. c. et q. 86. 4 ad 3.

15. Christus satisfecit pro tota natura humana sufficienter, non autem efficaciter. III. q. 46. l. ad 3. et q. 79. 7 ad 2.

16. Una gutta sanguinis Christi fusa in circumcisione, vel quæcumque pœna ejus, plene satisfecit, ratione personæ ejus, non autem secundum genus operis. III. q. 46. 6 ad 6.

17. Satisfactio dicitur esse actus virtutis non solum materialiter, sed etiam formaliter, cum suo nomine formam et rationem virtutis implicitam habeat. Suppl. q. 12. l. c.

18. Satisfactio quæ æqualitatem respectu offensæ præcedentis in faciente importat, opus justitiæ est. Suppl. q. 12. 2. o.

19. Bona est definitio satisfactionis quam habet Anselmus, Satisfacere est honorem debitum Deo impendere. Similiter quam habet Augustinus, Satisfactio est peccatorum causas excidere et eorum suggestionibus aditum non indulgere. Suppl. q. 12. 3. o.

20. Non potest homo Deo satisfacere, si littera (satis) æqualitatem quantitatis importet, contingit autem si importet æqualitatem proportionis. Suppl. q. 13. l. o.

21. Potest quis pro alio pœnam satisfactoriam explere pro peccatis præcedentibus, ita ut solutio debiti consecutura sit. Suppl. q. 13. 2. c.

22. Impossibile est quod homo de uno peccato satisfaciatur, alio retento, sicut nec homini satisfaceret, qui pro alapa sibi data eum prosterneret, et aliam simul daret. Suppl. q. 14. l. o.

23. Non potest quis extra charitatem Dei existens, pro peccatis ante contritis satisfacere. Suppl. q. 14. 2. o.

24. Opera extra charitatem facta, per charita-

tem sequentem non vivificantur, ac per hoc non valet satisfactio præcedens, etiamsi charitas sequatur. Suppl. q. 14. 3. c.

25. Magis concedendum est quod opera extra charitatem facta non sint alicujus meritoria, quam quod sint. Suppl. q. 14. 4. c.

26. Opera extra charitatem facta, quantum ad hoc quod quis liberetur a pœna, quam jam meruit, pœnam inferni mitigare non possunt, sed quantum ad hoc quod meritum pœnæ impediatur, per opera extra charitatem facta pœna inferni mitigari potest. Suppl. q. 14. 5. o.

27. Satisfactio sive referatur ad præteritam offensam, sive ad futuram culpam, per pœnalia opera fieri asseritur. Suppl. q. 15. 1. o.

28. Flagella et castigationes hujus vitæ, quæ a Deo peccatori infliguntur, si patienter ferantur, nomen satisfactionis habent, alias vindicationis. Suppl. q. 15. 2. o.

29. Opera satisfactoria rite enumerata sunt, scilicet eleemosyna, jejunium et oratio. Suppl. q. 15. 3. c.

1. SCANDALUM proprie est dictum vel factum minus rectum, præbens aliis occasionem ruinæ. Sed scandalum large sumitur pro quolibet impedimento, alicui præstito in via aliqua, quam prosequi intendit. 2 2. q. 43. 1. o. et 4. c.

2. Scandalon græce, offensio dicitur latine, vel ruina, vel impactio pedis. 2 2. q. 43. 1. o. et 4. c.

3. Scandalum duplex, scilicet activum, id est, omne inductivum peccati, intentum, vel non intentum, scilicet peccatum vel simile ei, et passivum, id est, ruina peccati ex dicto vel facto alterius. 2 2. q. 43. 1 ad 4. et 2. c.

4. Scandalum activum quandoque est sine passivo, quandoque e converso, et quandoque simul. 2 2. q. 43. 1 ad 4. et 2. c.

5. Omne scandalum est peccatum, sed activum quidem dantis, passivum vero sumentis. 2 2. q. 43. 2. o.

6. Scandalum activum per se intentum est speciale peccatum, non autem per accidens, nec scandalum passivum. 2 2. q. 43. 3. o.

7. Scandalum activum est sine alio peccato, quando factum vel dictum non est peccatum, sed habet speciem mali. 2 2. q. 43. 3 ad 2.

8. Utrumque scandalum, s. activum et passivum, est veniale, et quandoque mortale. 2 2. q. 43. 4. o.

9. Scandalum activum vel passivum non convenit perfectis, nisi de veniali, sed imperfectis etiam de mortali. 2 2. q. 43. 5. 6. o.

10. Omne scandalum causatur ex aliquo scandalo activo sui, non autem semper ex peccato alterius. 2 2. q. 43. 6 ad 1.

11. Bona spiritualia necessaria non debent dimitti propter scandalum; alia vero debent occultari, vel differri, si sit ex ignorantia, donec doceatur, nisi sit periculum. Non autem post, nec si est ex malitia. 2 2. q. 43. 2. 7. 8. o. et in. q. 42. 2. o.

12. Veritas nullo modo deseri debet propter scandalum passivum aliorum. 2 2. q. 43. 7 ad 2. et in. q. 42. 2. c. ad 1.

13. Bona temporalia propria debent deseri,

propter scandalum ex ignorantia vel infirmitate, vel scandalum sedari, non autem si sit ex malitia, nec aliena nobis commissa. 2 2. q. 43. 8. o.

14. Punitio non debet deseri propter scandalum, nisi sequatur pejus, propter multitudinem peccantium, vel propter potentiam principum. 2 2. q. 33. 6. o. et q. 43. 7 ad 1. et q. 108. 1 ad 5. et 3 ad 1.

SCENOPEGIA erat festum tabernaculorum per dies septem, propter beneficium deductionis et protectionis in deserto. Et significat peregrinationem sanctorum in hoc mundo. Cui nunc succedit festum consecrationis ecclesiæ. 1 2. q. 102. 4 ad 10. et q. 103. 3 ad 4.

1. SCIENTIA significat qualitatem simplicem, quam consequitur quidam respectus. 1. q. 13. 7 ad 1. et q. 14. 1 ad 1. et 1 2. q. 54. 4. o.

2. Scientia est qualitas simplex, relata ad multa secundum unum. 1 2. q. 54. 4. o.

3. Scientia est assimilatio intellectus ad rem scitam, per speciem intelligibilem, quæ est similitudo rei intellectæ. 1. q. 14. 2 ad 2.

4. Diversæ scientiæ procedunt ex diversis principiis et mediis. 1 2. q. 54. 2 ad 2.

5. Omnis scientia habetur per aliqua principia per se nota, et per consequens visa. 2 2. q. 1. 5. c.

6. Nulla scientia probat principia sua, sed probat alia ex eis. Nec disputat contra negantes ea, præter primam philosophiam. 1. q. 1. 8. c.

7. Tota virtus demonstrationis dependet ex medio. Ideo diversa media sunt sicut diversa principia activa, secundum quæ habitus scientiarum diversificantur. 1 2. q. 54. 2 ad 2.

8. In diversis conclusionibus unius scientiæ sunt diversa media per quæ probantur. Ideo homo potest scire aliquas conclusiones sine aliis, sicut et media. 2 2. q. 5. 3 ad 2.

9. Scientia demonstrativa dicitur judicativa, inquantum per resolutionem in prima principia de veritate inquisitorum judicat. 2 2. q. 53. 4. c.

10. Idem est subjectum principiorum et totius scientiæ, quia tota scientia virtute continetur in eis. 1. q. 1. 7. o. et 1 2. q. 3. 6. c. et 2 2. q. 4. 1. o.

11. Omne quod scitur est aliquo modo. 1. q. 14. 2. o. et in. q. 10. 3. c.

12. Omne scitum a nobis est necessarium, non autem omne scitum a Deo. 1. q. 14. 13 ad 3.

13. Omne scitum est aliquo modo visum per intellectum. 1 2. q. 1. 5. c. ad 4.

14. Idem est subjectum principiorum, et totius scientiæ, cum tota scientia virtute contineatur in principis. 1. q. 1. 7. c.

15. Subjectum scientiæ sicut et objectum potentiæ duplex, s. materiale et formale. 1. q. 1. 7. c.

16. Formalis ratio subjecti scientiæ, sicut et objecti potentiæ duplex, scilicet ex parte rei et ex parte nostra. 2 2. q. 1. 2. c.

17. Sic se habet subjectum ad scientiam, sicut objectum ad potentiam vel habitum. 1. q. 1. 7. c.

18. Materialiter scita sunt conclusiones: formalis vero ratio sciendi sunt media demonstrationis, per quæ conclusiones cognoscuntur. 2 2. q. 1. 1. c.

19. Scientia est de mobilibus et de contingenti-

bus, secundum quod in eis est aliquid necessarium vel universale. i. q. 84. l. o. ad 3. et q. 86. 3. o.

20. Solæ scientiæ practicæ sunt circa contingenta, inquantum hujusmodi, s. in particulari. l. 2. q. 6. principio.

21. De qualibet re ad sciendum an est, oportet uti pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est. i. q. 2. l. ad 2.

22. De nulla re sciri potest, an est, nisi de ea sciatur, quid est, saltem confuse. i. q. 2. 2 ad 2.

23. Habitus scientiæ est in intellectu possibili, non autem in intellectu passivo, contra Averrohem. l. 2. q. 50. 4. o. et q. 51. 3. c.

24. Scire et discere, per accidens est malum, ex parte scientis dupliciter, s. propter occupationem impediens officium ejus, vel propter contemptum divinorum. Ex parte vero objecti tripliciter, s. vel quia inclinat ad malum, ut ars magica, vel quia excedit, vel quia est quid inutile. i. q. 22. 3 ad 3. et 2. q. 167. l. o.

25. Quilibet tenetur scire communiter credenda, communia juris præcepta, et ea quæ ad ejus statum vel ad ejus officium pertinent. l. 2. q. 76. 2. c.

26. Scientia legis Dei sic annexa est officio sacerdotali, quod simul cum eo injungitur. 2. 2. q. 16. 2 ad 3.

27. Scientia acquisita est habitus naturalis, quia inest unicuique homini quoddam principium scientiæ, s. lumen intellectus agentis, per quod cognoscuntur statim a principio naturaliter quædam universalis principia omnium scientiarum. i. q. 117. l. c. ad 1. et l. 2. q. 51. 4. c. et q. 113. 10 ad 3.

28. Homo meditando acquirit scientiam. i. q. 62. 9 ad 1. et l. 2. q. 51. 3. c. et 2. 2. q. 15. 3 ad 1. et q. 49. 1 ad 2.

29. Scientia vel sapientia acquisita per proprium ingenium et studium est naturalis. Si vero aliter, ut in apostolis, est miraculosa. i. q. 117. l. ad 1. et l. 2. q. 51. 4. c. et q. 113. 10 ad 3.

30. Modus acquirendi scientiam duplex, s. præcipuus per inventionem, et secundarius per doctrinam. i. q. 117. l. c. et iii. q. 9. 4 ad 1.

31. Cæcus a nativitate non potest habere scientiam de coloribus. i. q. 84. 3. c. fi. 4. b. et c. fi. et q. 111. 3 ad 1. et ad 2.

32. In statu innocentis homo non acquisivisset scientiam ex sensibus. iii. q. 61. 2. o.

33. Disciplina, quæ est receptio cognitionis ab alio, requiritur ad scientiam. l. 2. q. 4. l. c. et 2. 2. q. 189. 1 ad 4.

34. Nullus unquam per dæmones scientiam acquisivit. i. q. 64. 1 ad 5. et 2. 2. q. 96. l. o. et q. 172. 5 ad 2.

35. Ille qui in aliqua scientia acquirit per primam demonstrationem scientiam conclusionis unius, habet quidem habitum, sed imperfecte. Cum vero acquirit per aliquam aliam demonstrationem scientiam conclusionis alterius, non aggeneratur in eo alius habitus, sed habitus qui prius inerat fit perfectior, utpote ad plura se extendens. l. 2. q. 151. 4 ad 3. et q. 54. 4 ad 3. et q. 63. 1 ad 1.

36. Multi impediuntur a scientia acquirenda tripliciter, s. propter indispositionem, occupationes et pigritiem. l. 2. q. 61. 5 ad 3. et 2. 2. q. 2. 4. c. et q. 172. 3 ad 2.

37. Virtutes morales, et præcipue castitas, multum faciunt ad acquisitionem et usum scientiarum. 2. 2. q. 15. 3. c. et q. 96. l. ad 2. et q. 148. 6. c. et q. 180. 2. o.

38. Discursus in acquisitione scientiæ duplex est in scientia nostra, s. secundum successionem unius post alterum, ex notis ad ignota procedens, et secundum causalitatem, per unum in alterum. i. q. 14. 7. c. et q. 58. 3. o. et q. 117. l. c. et iii. q. 11. 3. c.

39. Opinio est dispositio ad scientiam, qua acquisita, potest remanere cognitio etiam per syllogismum dialecticum. iii. q. 9. 3 ad 3.

40. Scientia quadrupliciter tantum amittitur, s. ratione exidente a mente, corrupto sciente vel scito, vel oblivione. i. q. 89. 5. c.

41. Scientia augetur secundum se, per additionem. l. 2. q. 49. 4. c. et q. 52. 4. c.

42. Scientia est una numero a subjecto in quo est, sed una est in specie a scibili. i. q. 117. l. c.

43. Unitas scientiæ generica, specifica, vel numeralis, sumitur ab unitate generica, specifica, vel numerali sui medii. l. 2. q. 54. 2 ad 2.

44. In scientia contrariorum eadem ratio est cognoscendi utrumque, quia unum per aliud cognoscitur. l. 2. q. 54. 2 ad 1.

45. Intellectus est una potentia, in qua tamen sunt diversarum scientiarum habitus. l. 2. q. 54. 1 ad 1.

46. Quantitas scientiæ attenditur non solum secundum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem cognitionis. l. 2. q. 52. o. et iii. q. 10. 2 ad 3.

47. Diversa ratio cognoscibilis inducit diversitatem scientiarum. i. q. l. 1 ad 2. et l. 2. q. 57. 2. c.

48. Scientia quæ habetur per revelationem, et scientiæ humanitus inventæ, differunt secundum genus. Unde theologia quæ ad sacram Scripturam pertinet, differt secundum genus ab illa theologia quæ pars philosophiæ ponitur. i. q. l. 1 ad 2.

49. Scientia infusa, et scientia acquisita, sunt diversarum rationum. Unde nihil prohibet de eisdem rebus, de quibus physiciæ disciplinæ tractant, secundum quod sunt cognoscibiles lumine naturalis rationis, et aliam scientiam tractare, secundum quod cognoscuntur lumine divinæ revelationis. i. q. l. 1 ad 2. et iii. q. 9. 4 ad 3.

50. Consideratio scientiæ speculativæ non se extendit ultra virtutem suorum principiorum, id est, ultra quam cognitio sensitiva ducere potest. l. 2. q. 3. 6. c.

51. Contra rectitudinem scientiæ contingit peccari dupliciter in speculativis, scilicet vel inducendo rationem ad conclusionem falsam, apparentem veram, vel arguendo ex falsis, quæ videntur vera. 2. 2. q. 55. 3. c.

52. In speculativis scientiis demonstrativa scientia dicitur judicativa, inquantum per resolutionem in prima principia intelligibilia de veritate inquisitorum judicatur. 2. 2. q. 53. 4. c.

53. In speculativis est alia rationalis scientia

ordinata ad inquisitionem inventivam, s. dialectica, et alia scientia demonstrativa, determinativa veritatis. 22. q. 51. 2 ad 3.

54. Omnes scientiæ demonstrativæ continentur sub physica, ut ponitur pars prudentiæ large, ut includit etiam scientiam speculativam. 22. q. 48. c. co. 2.

55. Scientia dicitur speculativa vel practica tripliciter, s. ratione sciti, modi et finis. 1. q. 14. 16. c.

56. Scientia de non operabili est speculativa tantum, ordinata vero ad operationem, est practica tantum; speculativa vero, ratione modi vel finis, est secundum quid speculativa et practica. 1. q. 14. 16. c.

57. Omnis scientia operativa tanto perfectior est, quanto magis considerat particularia, in quibus actus est. 1. q. 22. 3 ad 1.

58. Scientiarum practicarum illa est dignior, quæ ad ulteriorem finem ordinatur, ut civilis militari. 1. q. 1. 5. c.

59. Omnes fines scientiarum practicarum ordinantur ad beatitudinem æternam, sicut ad ultimum finem. 1. q. 1. 5. c.

60. Scientia practica triplex, s. monastica seu ethica, oeconomica et politica. 22. q. 47. 11. b. et q. 48 ad 2.

61. Scientia duplex, scilicet subalternans et subalternata. Prima procedit ex principiis per se notis lumine naturalis intellectus; secunda vero, ex principiis per se notis in scientia superiori. 1. q. 1. 2. c. ad 1. et 6 ad 2.

62. Intellectus, qui est habitus principiorum, est nobilior quam scientia conclusionum. 12. q. 51. 2 ad 3. et q. 57. 2 ad 2. et q. 63. 2 ad 3. et q. 68. 7. c.

63. Una scientia est dignior alia dupliciter, s. ratione nobilioris subjecti, vel quia certior. 1. q. 1. 5. c. et 12. q. 66. 5 ad 3.

64. Aliqua scientia imperat aliis, tanquam ancillis, eis utendo. 1. q. 1. 5. b. et ad 2.

65. Civilis præcipit omnibus scientiis et artibus, sed speculativis quoad exercitium actus, non autem quoad determinationem actus, sicut practicis. 22. q. 47. 2 ad 2.

66. Scientia quæ est donum necessarium ad iudicium discernendi credenda a non credendis, sicut donum intellectus, ad sane capiendum credenda. 22. q. 8. 6. c. et q. 9. 1. o.

67. Scientia quæ est donum, non est discursiva, quia est participata similitudo scientiæ Dei. 22. q. 9. 1 ad 1.

68. Donum hoc est tantum circa res humanas, vel creatas, quia est certitudo iudicii per causas secundas. 22. q. 8. 6. c. et q. 9. 2. o. et 4. c.

69. Et est principaliter speculativum, et secundario practicum, sicut et fides. 22. q. 8. 6. c. et q. 9. 3. o. et q. 52. 2 ad 2.

70. Donum scientiæ est in omnibus habentibus charitatem, non autem prout est gratia gratis data, scilicet ad instruendum fideles, et ad confutandum adversarios. 1. q. 1. 6 ad 3. 2. et 12. q. 58. 5 ad 1 et ad 2. et 22. q. 9. 2 ad 2.

71. Dona intellectus et scientiæ correspondent ædei. 22. q. 1. principio. et q. 8. principio.

72. Donum scientiæ non directe correspondet prudentiæ, sed per quamdam extensionem, eam adjuvat: donum autem consilii directe respondet prudentiæ, sicut circa eandem existens. 22. q. 52. 2 ad 2.

SCIENTIFICUM et ratiocinativum non sunt idem quod ratio superior et inferior, quia scientificum est tantum speculativum, et est de Deo et de creaturis. 1. q. 79. 9 ad 3.

1. SCIRE contingit plura, intelligere vero unum. 1. q. 85. 4. o.

2. Scire contingit tripliciter, s. per revelationem, certitudinaliter per seipsum, et per conjecturas signorum. 12. q. 112. 5. c.

1. SCHISMA est separatio, propria sponte et intentione, ab unitate Ecclesiæ, renuens subesse papæ, et communicare membris Ecclesiæ. 22. q. 39. 1. o. et 4. c.

2. Schisma per se, id est ex intentione, est speciale peccatum, oppositum unitati Ecclesiæ. Et dicitur a scissura animorum. 22. q. 39. 1. o.

3. Schisma est maximum peccatorum in proximum. 22. q. 39. 2 ad 3.

4. Infidelitas secundum se est gravius peccatum schismate, sed per accidens est e converso. Sed in lege veteri schisma gravius fuit puniunt, propter pronitatem et ignorantiam Judæorum. 22. q. 39 ad 2.

1. SCHISMATICI proprie dicuntur, qui propria sponte et intentione separant se ab unitate Ecclesiæ, renuentes subesse papæ, et communicare membris Ecclesiæ. 22. q. 39. 1. 4. c.

2. Potestas spiritualis duplex, s. sacramentalis, et jurisdictionis. Prima manet in hæreticis et schismaticis secundum essentiam, non autem secundum usum. Ideo possunt ordinare et consecrare, non autem absolvere, excommunicare, dare executionem ordinum, gratiam, vel indulgentias, quia jurisdictio confertur per simplicem injunctionem hominis. 22. q. 39. 3. o. et iii. q. 64. 9 ad 2 et ad 3.

3. Schismatici convenienter puniuntur duplici pœna, s. excommunicatione, et coerceri per potestatem sæcularem. 22. q. 39. 4. o.

SCHISMOS græce, furor latine dicitur. Et significat velocitatem iræ, et firmitatem propositi, ad vindictam. Ideo dicit primam et tertiam speciem iræ. 22. q. 46. 8 ad 2.

1. SCRIPTURÆ principalis auctor est Spiritus sanctus. 1. q. 1. 10. c.

2. Scriptura sacra sic debet exponi, quod ab infidelibus non irrideatur. 1. q. 1. 9 ad 2. et q. 68. 1. c. principio.

3. Asserere aliquid esse de sacra Scriptura, quod non est, multum nocet. 1. q. 68. 1. c.

4. In omnibus quæ Scriptura per modum narrationis historice tradit, est pro fundamento tenenda veritas historiæ, et desuper spirituales expositiones fabricandæ. 1. q. 102. 1. c.

5. Quod ergo dicitur, quod Deus loquebatur Moysi facile ad faciem, secundum opinionem populi loquitur Scriptura, qui putabat Moysen ore ad os loqui cum Deo. 12. q. 98. 3 ad 3.

6. Sicut scriptura libri est signum eorum quæ fienda sunt; ita notitia Dei est quoddam signum

apud ipsum eorum qui sunt perducendi ad vitam. I. q. 24. l. o.

7. Pythagoras et Socrates nihil scripserunt, quia fuerunt excellentissimi doctores. III. q. 42. 4. c.

1. **SCURRILITAS** est jocularitas, ex defectu rationis, non valentis cohibere gestus exteriores. 22. q. 148. 6. c.

2. Scurrilitas pertinet ad verba, ratione inhonestatis; multiloquium vero ratione superfluitatis. 22. q. 53. 5 ad 4. et q. 148. 6. c.

3. Scurrilitas procedit ex actu gulae, non autem ex actu luxuriae, sed ex voluntate ejus. Ideo pertinet ad utraque. 22. q. 148. 6 ad 3.

Se est relativum reciprocum. Ideo magis dicit unitatem suppositi, quam ille terminus, idem. III. q. 3. 2 ad 2.

SEBASTIANUS utiliter latitabat sub veste militari in domo Diocletiani, ut deficientes in tormentis confortaret. 22. q. 10. 10 ad 2.

1. **SECURITAS** perfecta pertinet ad praeium virtutis. Sed securitas secundum participationem est conditio alicujus virtutis. 22. q. 129. 7 ad 3.

2. Securitas non est idem quod fortitudo, sed est conditio ejus, et magnanimitatis, si sit quando et in quibus debet. 22. q. 129. 7 ad 1 et ad 2.

3. Securitas opponitur timori, privative tantum, audacia vero contrarie. 12. q. 45. 1 ad 3.

4. Securitas magis opponitur timori quam pertineat ad spem. Nec causat negligentiam, nisi inquantum diminuit aestimationem ardui. 12. q. 46. 8 ad 1.

1. **SEDERE** necesse est Socratem, dum sedet. 22. q. 49. 6. c.

2. Sedere ad dextram Patris in beatitudine ejus, vel habere regiam et judicariam potestatem, convenit soli Christo, secundum utramque naturam. III. q. 57. 2 ad 3. et q. 58. o.

3. Pater nullo modo sedet ad dexteram Filii, nec ad dextram Spiritus sancti, nec Filius, sed e converso. III. q. 58. 2 ad 3.

4. Sedere ad dextram Patris convenit Spiritui sancto, secundum veritatem, inquantum est aequalis ei. Sed non appropriatur ei aequalitas, nec sessio dextrae, sed Filio. III. q. 58. 2 ad 3.

5. Quilibet sanctus est constitutus ad dextram Dei. Sed non redet ibi, quia habet beatitudinem, sed non cum dominativa potestate, quasi propria et connaturalem. III. q. 58. 4 ad 2.

6. Nullus sedet ibi in sinistra, quia ibi nulla est sinistra, id est nulla miseria. III. q. 58. 1 ad 2.

1. **SEDITIO** et schisma continentur sub discordia, s. partium multitudinis ad invicem. 22. q. 42. 1 ad 1 et ad 3.

2. Seditio est speciale peccatum, s. mutua impugnatio inter partes multitudinis, vel praeparatio ad pugnam. Rixa vero est unus ad unum, vel paucorum ad paucos. Sed bellum est inter diversas multitudines. Et utrumque est pugna in actu, non praeparatio. 22. q. 42. 1. o.

3. Seditio est semper de se peccatum mortale. Et est gravius rixa. Et principaliter est in pro-

curantibus; secundo, insequentibus, non autem in defendentibus bonum commune. 22. q. 42. 2. o.

4. Seditio opponitur unitati et paci multitudinis. 22. q. 39. princ. et q. 42. 1. 2. c.

5. Seditio opponitur unitati temporali et saeculari; schisma vero, spirituali. Prima est cum praeparatione ad pugnam, non autem aliud. 22. q. 42. 1 ad 2.

SEGNITIES est fuga operationis, et ex timore laboris. I. q. 41. 4. o. et q. 44. 4 ad 3.

1. **SEMEN**, extenso nomine, dicitur non solum sperma, sed etiam menstruum. I. q. 115. 2 ad 3.

2. Semen non fuit pars aliqua in actu, respectu generantis, sed in potentia totum secundum potentiam activam. I. q. 119. 2. o.

3. Semen est de superfluo alimenti. I. q. 119. 2. c.

4. Semen est superfluum, respectu nutritivae, sed est necessarium, quo indiget natura ad generationem. 22. q. 153. 3 ad 1.

5. Semen est album, quia est spumosum, ut possit continere spiritum vitalem, in quo est virtus formativa ut forma, sed magis ut motor. I. q. 118. 1 ad 3.

6. Semen masculi non concurrit ad generationem, sicut materia in compositione geniti, sed sicut agens. III. q. 28. 1 ad 5. et q. 31. 5. c.

7. Semen mulieris nihil facit ad generationem proli: ideo aliqua concipiunt sine eo. III. q. 31. 5 ad 3. et q. 35. 3 ad 3.

8. Filius est de substantia patris, quia semen secundum potentiam activam est potentia totum, licet non sit actu aliqua pars patris. I. q. 119. 2 ad 1.

9. Virtus animae, quae est in semine, per spiritum qui est in semine format corpus in generatione. III. q. 32. 1 ad 1.

10. Virtus formativa seminis dicitur intellectus, quia operatur sine organo. I. q. 118. 1 ad 3.

11. Homines pingues, et animalia magna, ut elephas, pauci sunt seminis et paucae generationis, quia convertitur in pinguedinem et substantiam. I. q. 119. 2. c. a.

SENIARIUS numerus dicitur numerus perfectus, ratione partium, quia consurgit ex omnibus suis partibus aliquoties: ideo congruit perfectioni universi et operum Dei in sex diebus. I. q. 74. 1. c.

SENEs sunt suspiciosi, et amant vinum, propter frigiditatem; sed anus magis, et sunt fabulosi. 22. q. 60. 3. c.

1. **SENSIBILE** duplex, s. per se, et per accidens; sensibile per se duplex, s. proprium et commune. I. q. 17. 2. c. et q. 78. 3 ad 1.

2. Similitudo sensibillum est in sensu tripliciter, s. primo, et per se, respectu sensibillum propriorum; per se, sed non primo, respectu communium, et per accidens tantum, respectu sensibillum per accidens. I. q. 17. 2. c.

3. Sensus in actu est sensibile in actu. I. q. 14. 2. c. et q. 55. 1 ad 2.

4. Sensibillum aliqua immutant sensum, spiritualiter tantum, ut color; quaedam materialiter, ut gustabile et tangibile; alia vero utroque modo. I. q. 67. 1. c. et q. 78. 3. c.

1. **SENSUALITAS**. Aliquid pertinet ad sensuali-

tatem dupliciter, s. ut praeambulum sicut apprehensive sensitive; et essentialiter, ut appetitive tantum. i. q. 81. 1 ad 1.

2. Sensualitas dicitur a sensu, et est vis appetitiva sensitivæ partis. i. q. 81. 1. o.

3. Sensualitas non nominat simpliciter unam potentiam, sed unam secundum genus, s. appetitivam sensitivam. i. q. 80. 2. c.

4. Sensualitas nominat appetitum sensitivum, ut indistinctus, incompletus et depressus est: ideo non potest esse subjectum virtutis, sed perpetuus corruptionis; ideo differt tantum ratione a concupiscibili et irascibili, quia nominat idem, sed opposito modo. i. q. 81. 3 ad 1. et 12. q. 74. 3 ad 2.

5. Singuli motus sensualitatis sunt in potestate nostra, non autem omnes simul. 12. q. 74. 3 ad 2. et 22. q. 154. 5. c.

6. Ratio tripliciter se habet ad motum sensualitatis, de genere peccati mortalis, s. ut imperans vel consentiens, ut resistens, et neutraliter: primo modo peccat mortaliter, tertio venialiter, non autem secundo, sed meretur. 22. q. 154. 5. o.

7. Sensualitas non potest sanari a corruptione fomitis, nisi per miraculum, quod tamen non fit in hac vita, quadruplici ratione, scilicet quia ipse Deus secundum ordinem suæ sapientiæ sic disposuit, et quia donum gratiæ, quæ per Christum nobis confertur, quamvis sit efficacius quam peccatum primi hominis, non tamen ordinatur ad removendum corruptionem prædictam, quæ est naturæ, sed ad removendum culpam personæ; similiter etiam huiusmodi corruptio quamvis sit contra statum naturæ primitivæ institutæ, est tamen consequens principia naturæ sibi relictæ. Est etiam homini utile ad vitandum elationis vitium, ut sensualitatis infirmitas maneat post baptismum. 12. q. 74. 3 ad 2.

1. Sensus est potentia passiva. i. q. 79. 3 ad 1.

2. Sensus est virtus corporea, ideo est cognoscitivus corporalium tantum, et non spiritualium. i. q. 12. 3. c. et 4 ad 3. et q. 85. 1. c. et 12. q. 3. 3. c. et 22. q. 46. 3. c. ad 3.

3. Non datur sensus agens. i. q. 79. 3 ad 1.

4. Sensus est quædam deficiens participatio intellectus. i. q. 77. 7. c.

5. Sensus quandoque sumitur pro iudicio rationis. 22. q. 46. 3. c. ad 3.

6. Sensus dicitur tripliciter, s. natura sensitiva, potentia et actus. i. q. 79. 1 ad 1.

7. Sensus exteriores sunt tantum quinque, secundum quinque modos immutationis ab objectis, s. visus, auditus, olfactus, gustus et tactus. i. q. 78. 3. o.

8. Sensus interiores, secundum Aristotelem, sunt tantum quatuor, secundum quatuor modos operationum, s. sensus communis, imaginativa, æstimativa in aliis animalibus, sive cogitativa in hominibus, et memoria sensitiva, licet sint quinque, secundum Avicennam, scilicet sensus communis, imaginativa, phantasia, æstimativa et memoria sensitiva. i. q. 78. 4. o.

9. Sensus non apprehendit rationem essendi, nec intentionem entis, nec formam substantialem, nisi per accidens, sed tantum accidentia sen-

sibilia. i. q. 57. 1 ad 2. et q. 67. 3. c. et q. 75. 6. c. fi.

10. Sensus non potest cognoscere substantiam. 12. q. 31. 5. c.

11. Sensus non potest cognoscere universalia, quia non potest recipere formam immaterialem, quia semper recipit in organo corporali. i. q. 12. 4. c. et q. 85. 1. c. et 12. q. 5. 1 ad 1. et q. 19. 3. c. et q. 29. 6. o.

12. Nullus sensus discurrit a causis ad effectus, nec e converso, sed tantum intellectus. i. q. 58. 4. 5. o. et q. 85. 5. o.

13. Sensus dupliciter immutatur, s. interius, et exterius ab objecto. i. q. 111. 4. c.

14. Sensus exterior apprehendit tantum rem præsentem, interior autem etiam absentem. i. q. 78. 4. c. ad 6. et q. 81. 3 ad 3. et 12. q. 15. 1. c. et q. 17. 7 ad 3. et q. 35. 2 ad 2.

15. Objectum sensus communis est ipsum sensibile, quia cum sit una potentia, extendit se ad omnia objecta quinque sensuum exteriorum. i. q. 1. 3 ad 2.

16. Sensus communis non est communis ut genus, sed ut radix et principium sensuum exteriorum, vel ut respicit objectum sub universali ratione formali. i. q. 1. 3 ad 2. et q. 78. 4 ad 1.

17. Sensus communis fertur in omnia sensibilia, secundum unam communem rationem; ad quam nullus sensuum propriorum pertingere potest. i. q. 1. 3 ad 2.

18. Sensus communis cognoscit differentias sensibilibus diversorum generum, et intentiones sensuum, non autem sensus proprios. i. q. 14. 2 ad 1. et q. 57. 2. o. et q. 78. 4 ad 2.

19. Sensus proprius discernit inter contraria sensibilia, inquantum participat aliquid de virtute sensus communis, sed ultimum iudicium et ultima discretio pertinet ad sensum communem, qui iudicium aliorum perficit. i. q. 78. 4 ad 2. fi.

20. Sensus formati habent propriam operationem, s. iudicium de propriis objectis, sed iudicium eorum, sensus communis perficit. i. q. 78. 4 ad 2. fi.

21. Sentire et intelligere sunt actiones immanentes. i. q. 14. 2 ad 1. et q. 54. 2. c. et 12. q. 31. 5. c.

22. Sentire non semper accipitur pro actu sensus, sed quandoque pro actu intellectus, secundum quod intellectus quandoque sensus dicitur. i. q. 54. 5 ad 1. et 22. q. 46. 3. c. ad 3.

23. Sensus theologiæ duplex, s. litteralis vel historicus, quem voces significant, et spiritualis vel mysticus, quem res habent. Et est triplex, allegoricus, id est figurativus, tropologicus, i. moralis, et anagogicus, i. celestis. i. q. 1. 10. o. et 12. q. 102. 2. c.

24. In sacra Scriptura, præter principalem sensum, quem auctor intendit, possunt alii sensus non incongrue aptari. i. q. 1. 9 ad 2. et 10 ad 1. et q. 102. 1. c.

25. Nulla alia scientia vel Scriptura, præter sacram Scripturam, habet sensus spirituales, sed tantum litterales. i. q. 1. 10. c.

26. Multiplicitas istorum sensuum non facit

equivocationem, nec aliquam speciem multiplici-
tatis. i. q. 1. 10 ad 1.

27. Sensui litterali sacre Scripturæ nunquam
potest subesse falsum. i. q. 1. 10 ad 3.

28. Sensus litteralis est, quem auctor sacre
Scripturæ intendit. i. q. 1. 10. c.

29. Sensus spiritualis sacre Scripturæ fundatur
super litteralem, et eum præsupponit. i. q. 1. 10.
c. ad 1.

30. In una littera sacre Scripturæ sunt plures
sensus litterales. i. q. 1. 10. c. fi.

31. Sensus parabolicus continetur sub litterali,
non autem figura ejus. i. q. 1. 10 ad 3. et 12. q.
102. 2 ad 1.

32. Nihil continetur sub sensu spirituali, nec-
essarium fidei, quod Scriptura non tradat mi-
cubi manifeste per sensum litteralem. i. q. 1. 9
ad 2. et 10 ad 1.

SENTENTIA est applicatio juris ad particulare
factum. 12. q. 96. 1 ad 1. et 22. q. 67. 1. c.

SEPARATIO est delectabilis dupliciter, scilicet
inquantum tollitur contrarium perfectioni rei,
vel inquantum aliqua unio fit. 12. q. 36. 3 ad 2.
et ad 3.

SEPTEMBER est quasi totus solemnus apud Ju-
dæos, sicut et septimus dies. 12. quæst. 102. 4
ad 10.

SEPTENARIUS numerus universitatem significat.
22. q. 102. 5 ad 5.

1. SEPULTURA. Mos cujuscumque gentis in se-
pultura, et in officiis ejus, servari debet. III. q. 51.
2 ad 2.

2. Terra non consecrata in sepulturam potest
emi in sepulturam, et sepultura jam consecrata
potest vendi ratione materiæ, in necessitate ec-
clesiæ, sicut et calix consecratus ratione mate-
riæ, non autem potest vendi ratione consecra-
tionis, vel officii, vel processions in funere ali-
cujus, ut scilicet aliquis pro pecunia ibi sepeli-
atur; tamen non dantes oblationes debitas pro
sustentatione, possunt compelli dare secundum
consuetudinem, et possunt puniri per sacramen-
torum subtractionem, non per sacerdotem cui
sunt oblationes faciendæ, ne videatur pro sacra-
mentorum vel sacramentalium exhibitione ali-
quid exigere, sed per aliquem superiorem. 22.
q. 86. 1 ad 3. et q. 100. 2 ad 4. et 3 ad 2. et 4 ad 1.
et ad 2. et ad 3.

3. Sepultura non confert mortuo quoad spiri-
tum, sed quoad honorem ejus, et plium affectum
vivorum; ideo pro ea quidam commendantur.
22. q. 32. 2 ad 1.

4. Sepulturam non ponit Christus inter opera
misericordiæ, sed solum ea quæ sunt evidentio-
ris necessitatis. 22. q. 32. 2 ad 1.

5. Christus non voluit crucifigi ubi sepultus
est Adam, i. in Hebron, sed in Calvarie loco com-
muni damnatorum, ut ostenderetur quod orux
Christi est in remedium, contra peccatum totius
mundi, et non tantum contra peccatum personale
Adæ. III. q. 46. 10 ad 3.

6. Sepultura Christi operata est efficienter no-
stram salutem, sicut et mors ejus. III. q. 51. 1 ad 2.
et 2 ad 4.

7. Christus fuit sepultus convenienti modo, et

redditur ratio litteralis et mystica omnium ge-
storum circa hoc. III. q. 51. 2. o.

8. Christus fuit convenienter sepultus, ad pro-
bandum veram ejus mortem, ad spem resurrectio-
nis nostræ, et ad exemplum quod abscondamur
a turbis. III. q. 51. 1. o. et 2. 4. c. et q. 52. 4. c.

9. Christus fuit in sepulcro tantum una die
usuali, et duabus noctibus, i. triginta sex horis.
III. q. 51. 4. o. et q. 52. 4. c. et q. 53. 2. c.

1. SERAPHIN interpretantur ardentes, seu accen-
dentes. i. q. 63. 7 ad 1. et 9 ad 3. et q. 103. 5 ad
5. et q. 109. 1 ad 3.

2. Seraphin dicitur ab incendio, secundum tres
proprietas ignis, scilicet motus continui sursum,
excessus fervoris et lucis. i. q. 103. 5 ad 5.

3. Seraphin est primus ordo primæ hierarchiæ
angelorum, quia in amando est completissima
unio ad Deum, quia facit interiora amati pene-
trare. i. q. 63. 7 ad 1. et 9 ad 3. et q. 103. 5 ad 5.
et q. 109. 1 ad 3.

4. Imagines cherubin et seraphin fuerunt in
templo Salomonis, non quidem ad cultum ut ado-
rarentur, sed ad mysterium. 12. q. 102. 4 ad 6.
c. 1. fi.

1. SERMO. In sermone est aliqua gratia gratis
data, ad efficaciter loquendum, sicut donum lin-
guarum ad posse intelligi a diversis. 22. q. 177.
1. o.

2. Gratia sermonis dupliciter subtrahitur, s.
vel propter culpam auditoris vel prædicatoris,
et bona opera utriusque non merentur eam, nisi
removendo impedimenta ejus. 22. q. 177. 1 ad 3.

1. SERVIRE. Qui servit homini, sufficit quod ei
subjiciatur, obediendo in licitis; sed qui servit
Deo, oportet quod subjiciatur ei interior bonum
affectum habendo. 22. q. 105. 5. o.

2. Copula carnalis retrahit animum a servitio
Dei, propter vehementiam delectationis et solli-
citudinem. 22. q. 186. 4. c.

1. SERVITUS. Servus dicitur ad dominum; ideo
ubi est specialis ratio domini, oportet esse spe-
cialem rationem servitutis. 22. q. 81. 1 ad 3. et
q. 104. 5. o.

2. Relatio servitutis et domini fundatur super
actione et passione, ideo proprie non convenit
naturæ, sed personæ secundum naturam. III. q.
20. 1 ad 2. et 2. c.

3. Servitus naturaliter refugitur, quia est im-
peditiva boni usus potestatis. 12. q. 2. 4 ad 3.

4. Servitus est contra naturam, quoad pri-
mam intentionem naturæ, non autem contra se-
cundam, quia naturalis ratio ad hoc inclinatur, et
hoc appetit natura, ut quilibet sit bonus: sed
ex quo aliquis peccat, natura etiam inclinatur, ut
ex peccato penam reportet. Et sic servitus in
penam peccati introducta est. 12. q. 94. 5 ad 3.

5. Servitus quæ est de jure gentium, est natu-
ralis, non quidem absolute, sed ratione utilitatis
consequentis, scilicet quod quis regatur a sapien-
te, et juvet eum. 12. q. 94. 5 ad 3. et 22. q. 57. 3
ad 3.

6. Homo est servus alterius hominis secundum
corpus, non autem secundum mentem. 22. q. 104.
5. c. ad 2. et 6 ad 1. et q. 122. 4 ad 3.

7. Vernaculus, i. in servitute natus, vel servus

emptus ad servitium Judæorum, si fiat christianus, liberatur a servitute, nullo pretio dato. Si vero infidelis existens sit emptus ad mercationem, tenentur per statutum Ecclesiæ infra tres menses exponere eum venditioni, nec in hoc injuriam facit Ecclesia. 2. 2. q. 10. 10. c.

8. In spiritualibus est duplex servitus et duplex libertas, s. peccati et justitiæ. 2. 2. q. 183. 4. c.

9. Servitus triplex, scilicet peccati, hominis et Dei. 2. 2. q. 122. 4 ad 3. et q. 183. 4. c.

10. Homo juste relictus est a Deo in servitute diaboli, licet ille injuste invaserit eum. III. q. 46. 3 ad 3. et q. 48. 4 ad 2. et q. 49. 2. c.

11. Servitus peccati est vere servitus, sed est libertas secundum opinionem tantum; servitus autem Dei est e converso. 2. 2. q. 183. 4. c.

12. Cum per matrimonium alter conjugum alteri obligetur ad libere reddendum debitum, servitutis conditionem necesse est dirimere matrimonium, dummodo sit ignorata. Suppl. q. 52. 1. o.

13. Cum matrimonium ad jus naturæ referatur, potest servus sine domini sui consensu libere matrimonium contrahere. Suppl. q. 52. 2. c.

14. Vir cum subiciatur uxori in his tantum, quæ ad actum naturæ spectant, potest alteri se in servum dare, absque suæ uxoris consensu. Suppl. q. 52. 3. o.

15. Proles ac filii matrem potius sequuntur in libertatis ac servitutis conditione, quam patrem: quanquam in quibusdam hoc excipiat terra, in quibus proles deteriore sequitur conditionem. Suppl. q. 52. 4. c.

SEVERITAS est virtus inflexibilis, circa inflictionem poenarum, quando recta ratio requirit hoc. 2. 2. q. 157. 2 ad 1. et ad 2. et q. 159. 2 ad 2.

SEXTA dies creationis. I. q. 70. 1. c. et q. 72. o. et q. 90. 4. c. et q. 91. 4 ad 5.

1. SEXUS. Diversitas sexuum in eodem vel in diversis causatur ex virtute celesti, et ex dispositione materiæ. I. q. 115. 3 ad 4.

2. Prophetia potest convenire mulieri, quia attenditur secundum mentem illuminatam a Deo, ex quo non est diversitas sexuum. 2. 2. q. 177. 2 ad 2.

SIBYLLA expresse prophetavit de Christo. 2. 2. q. 2. 7 ad 3. et q. 72. 6 ad 1.

SICUT, importat similitudinem, non autem æqualitatem. I. q. 60. 4. ad 2.

1. SIGNIFICATIO. Terminus singularis idem significat et supponit secundum sophistas, non autem terminus communis. I. q. 39. 4 ad 1.

2. Nomen non significat, nisi mediante conceptione intellectus. I. q. 13. 1. c. et 4. c. ad 1. et 9. ad 2.

3. Modus significandi sequitur modum intelligendi. I. q. 45. 2 ad 2.

4. Ad proprietatem locutionis requiritur res significata, et modus significandi. I. q. 39. 4. 5. c.

5. Variatio dictionis in principio mutat significationem, et variatio in fine mutat consignificationem apud Latinos. Sed apud Græcos mutat in verbis, etiam in principio. III. q. 60. 7 ad 3.

1 SIGNI potest esse signum, respectu diverso-

rum, et sui ut est in alia specie, non autem in eadem specie. III. q. 48. 3 ad 2.

2. Signum multorum ordinatorum ad unum non est ambiguum et fallax, sed est certum. III. q. 60. 3 ad 1.

3. Signum quandoque dicitur causa, s. quando est notior effectu. Sed sæpius dicitur de effectu, et dividitur contra causam. Tamen ideo potius dicit Scriptura, ut luminaria sint in signa, quam in causas, ut occasionem idololatriæ tolleret. I. q. 70. 2 ad 2.

4. Causa principalis non potest proprie dici signum effectus, licet occulti et causa sit sensibilis et manifesta, sed tantum causa instrumentalis. III. q. 62. 1 ad 1.

5. Signum primo et principaliter convenit sensibilibus. Non autem intelligibilibus, nisi ut sunt manifestata per sensibilia. III. q. 60. 4 ad 1.

6. Petere signum a Deo contingit dupliciter, scilicet ad explorandum potestatem Dei, vel veritatem dicti ejus, et ad instructionem. Primum est peccatum tentationis Dei, non autem secundum. 2. 2. q. 97. 2 ad 3.

7. Multa signa præcedent diem judicii. Suppl. q. 73. 1. o.

8. Sol et luna obscurabuntur ad incutiendum terrorem hominibus. Suppl. q. 73. 2. c.

9. Virtutes propter rei novitatem et splendorem movebuntur. Suppl. q. 73. 3. o.

1. SIMILITUDO est relatio æquiparantiæ, non tamen semper denominat utrumque extremorum, sed tantum quando forma est æqualiter et eadem ratione in utroque extremorum. I. q. 4. 3 ad 4. et q. 42. 1 ad 3.

2. Similitudo duplex, s. participationis ejusdem formæ, et proportionis. I. q. 4. 3. o. et q. 14. 3 ad 2.

3. Similitudo duplex, s. representationis et secundum convenientiam in natura. Prima requiritur inter cognoscens et cognitum, non autem secunda. I. q. 85. 8 ad 3. et q. 88. 1 ad 2.

4. Similitudo duplex, s. ut principium, et ut principiatum. Prima dicitur exemplar, secunda vero imago. I. q. 35. 1 ad 1.

5. Aliqua dicuntur similia dupliciter, s. participando unam formam, et secundum quod unum imitatur alterum, secundum proportionalitatem. Prima sunt composita, ideo nulla creatura est sic similis Deo, sed solum secundo modo. I. q. 4. 3. o. et q. 44. 3 ad 1.

6. Similitudo triplex creaturæ rationalis ad Deum, s. secundum esse naturæ, secundum cognitionem et secundum potestatem operandi ad beatitudinem obtinendam. 2. 2. q. 163. 2. o.

7. Primas duas habuit angelus a principio, et tertiam appetit. Sed homo tantum primam habuit in sua creatione, et reliquas appetit. 2. 2. q. 163. 2. o.

8. Verbum, idea, Deus, et quælibet causa, dicitur largesimilitudo, id est, exemplar creaturæ, et effectus, non autem proprie. I. q. 35. 1 ad 1. et q. 57. 2 ad 2.

9. Similitudo convenit Verbo, inquantum ipsum est quædam similitudo rei intellectus, sicut genitum est similitudo generantis, sed ad amorem

pertinet, non quod ipse amor sit similitudo, sed inquantum similitudo est principium amandi, et ideo genitum, s. verbum, est principium amoris. 1. q. 27. 4 ad 2.

10. Similitudo in divinis aliter pertinet ad Verbum et aliter ad amorem. 1. q. 27. 4 ad 2.

11. Similitudo et dissimilitudo in divinis attenditur secundum essentiam, non autem secundum relationes. 1. q. 36. 4 ad 3.

12. Similitudo et dissimilitudo attenditur, non solum secundum qualitatem eandem vel diversam, sed etiam secundum eundem vel diversum modum participandi. 1. 2. q. 52. 3. c.

13. Conceptio intellectus est similitudo rei intellectæ. 1. q. 27. 2. c. fi.

14. Species intelligibilis nostri intellectus non potest esse similitudo principiorum individualium. 1. q. 14. 11 ad 1. et 12. c.

1. SIMONIA est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel ei annexum. 2. 2. q. 100. 1. o.

2. Simonia non est peccatum in Spiritum sanctum. 2. 2. q. 100. 1 ad 2.

3. Simonia est hæresis gravior hæresi Macedonii, quoad exteriorem protestationem, et similitudinem. 2. 2. q. 100. 1 ad 1.

4. Actus est spiritualis dupliciter, s. ratione principii, i. doni vel officii, et ratione finis. Primum licet vendere, non autem secundum, quia simonia esset. 2. 2. q. 100. 3. o.

5. Oratio est spiritualis utroque modo. Ideo non debet imponi pro pretio, quia esset simonia. Sed licet dare elemosynam pauperibus ut orent. 2. 2. q. 100. 3 ad 2.

6. Licet vendere justum patrocinium, et justum consilium. Non autem verum iudicium, id est sententiam, nec verum testimonium, quia ad hæc tenentur iudex et testis, non autem advocatus, vel jurisperitus. Ideo esset simonia in causa spirituali, non autem in causa seculari. 2. 2. q. 71. 4. o. et q. 100. 3 ad 3.

7. Papa potest incurrere simoniam, sicut et alii. Et gravius est peccatum, quanto papa est major, quia non est dominus spiritualium, sed dispensator. 2. 2. q. 100. 1 ad 7.

8. Ante collationem beneficii licet episcopo subtrahere de fructibus ejus, ad pios usus. Sed requirere ab eo cui confert est simonia. 2. 2. q. 100. 4 ad 3.

9. Si clericus impendat prælato obsequium honestum, id est ad spiritualia, fit dignus ecclesiastico beneficio. Non autem si sit inhonestum, vel ad carnalia, id est ad utilitatem consanguineorum, vel patrimonii ejus, sed est munus ab obsequio et simonia. 2. 2. q. 100. 5 ad 1.

10. Dare aliquid adversariis, ne impediatur in beneficio ecclesiastico, ante acquisitum jus, est simonia, non autem post. 2. 2. q. 100. 2 ad 5.

11. Permutatio vel transactio beneficii ecclesiastici sine licentia, est simonia, quia nomine emptionis et venditionis prohibetur omnis contractus spiritualium non gratuitus. Sed cum licentia prælati, et ex causa utili vel necessaria sunt licitæ. 2. 2. q. 100. 1 ad 6.

12. Accipere aliquid temporale pro sacramen-

tis, est simonia. Nec consuetudo excusat. Non autem accipere ad sustentationem. 2. 2. q. 86. 1 ad 3. et q. 100. 2. o.

13. Exigere aliquid pro absolutione ab excommunicatione, quasi pretium absolutionis, est simonia, non autem quasi penam pro culpa. 2. 2. q. 100. 2 ad 3.

14. Exigere aliquid pro consecratione, benedictione, ordinibus, chrismate, oleo sancto, vel alio spirituali, est simonia, nisi accipiat ut stipendia. 2. 2. q. 100. 2 ad 4.

15. Accipere aliquid pro dispensatione, commissione, correctione, doctrina ex officio spirituali, festo faciendo, vel prætermittendo, etiam ad sustentationem, est simonia, quia ex officio ad ea obligantur, et stipendia habent. Tamen visitantes possunt accipere procuraciones. 2. 2. q. 100. 3 ad 3.

16. Statutum de non fienda processione in funere, nisi dentur tot, est illicitum et simoniacum, non autem quod processio fiat, si tot dentur. 2. 2. q. 100. 3 ad 2.

17. Dare vel accipere aliquid, quasi pretium, pro prædicatione, prophetia, oratione, officio, et hujusmodi actibus spiritualibus, est simonia. Non autem accipere pro sustentatione, secundum ordinationem Ecclesiæ, vel consuetudinem approbatam, non exigendo ab invitatis per subtractionem spiritualium, sed per superiorem. 2. 2. q. 100. 3. o.

18. Hypocrita non videtur esse simoniacus, quia non dat spirituale propter temporale, sed demonstrat sanctitatem, et furatur laudem. 2. 2. q. 100. 5 ad 4.

19. Emptores spiritualium imitantur Simonem Magum in actu, venditores autem in intentione, quia voluit emere ut venderet, Giezi vero tantum vendidit. Ideo secundi possunt dici simoniaci, et giezitæ; primi vero, simoniaci tantum. 2. 2. q. 100. 1 ad 4.

20. Simonia mentalis, et quodlibet aliud peccatum interius, nullam penam ecclesiasticam incurrit, sed divinam. 2. 2. q. 100. 6 ad 6.

21. Simonia et alia peccata tollunt gratiam et executionem ordinum. Non autem tollunt sacramentum, nec impediunt susceptionem ejus. 2. 2. q. 100. 6 ad 1.

22. Emens aliquid simoniace, punitur privatione cujuslibet rei talis. Dantes autem vel mediantes puniuntur infamia et depositione si sint clerici, sed laici excommunicatione. 2. 2. q. 100. 6. o.

23. Recipiens beneficium simoniace, tenetur restituere illud, et omnes fructus qui potuissent percipi a diligenti possessore, deductis expensis, licet alius dederit pro eo nesciente, præter fructus consumptos bona fide, nisi fuerit inimicus ejus, ut impediret eum, vel nisi contradixerit, nec post ratum habuerit. 2. 2. q. 100. 6 ad 3.

24. Dans pecuniam simoniace, non potest eam repetere, licet recipiens eam teneat injuste. 2. 2. q. 100. 6 ad 1.

25. Res simoniaca debet restitui Ecclesiæ, in cujus injuriam data est, nisi totum collegium sit in culpa. 2. 2. q. 100. 6 ad 4.

26. Nullus debet ordinari ab episcopo simoniace promotus, etiam occulto, licet præcipiat vel excommunicet. Et si ordinetur, non potest exequi nisi dispensetur, licet ignoraret. Si vero episcopus sit aliter simoniacus occultus, quilibet potest ordinari ab eo. 2 2. q. 100. 6 ad 2.

27. Suscipiens ordinem sacrum simoniace, etiam occulte, suspensus est quoad se, et quoad alios. Sed dans ordinem, vel dans sive recipiens beneficium, vel medians, publici sunt suspensi utroque modo: occulti vero sunt suspensi primo modo tantum. 2 2. q. 100. 6 ad 1 et ad 2.

28. Solus papa potest dispensare, cum promotus simoniace scienter. In aliis autem casibus, episcopus post renunciationem facit quadruplicem dispensationem, s. parvam, i. quoad communionem laicam; magnam, ut sit in suo ordine in alia ecclesia; maiorem, ut sit in eadem in minoribus; maximam vero, ut in eadem ecclesia, in qua aliquid simoniace acquisivit, majores ordines exequatur, non tamen quod prælationes accipiat. 2 2. q. 100. 6 ad 7.

1. SIMPLEX aut totum cognoscitur, aut nihil. i. q. 58. 5. c. et q. 85. 9. c. et 2 2. q. 2. 2 ad 2.

2. Pluralitas rationum non repugnat maxime unitati et simplicitati, nisi quæ reducitur ad diversitatem rei. Ideo convenit Deo, licet sit omnino simplex. i. q. 3. o. et q. 9. 1. o. et q. 25. 1. o. et q. 28. 2. c.

1. SIMPLICITAS ad virtutem veritatis pertinens dicitur simplicitas, quia non tendit in diversa, veritas autem dicitur in quantum signa concordant signatis. Ideo simplicitas et veritas differunt tantum ratione. 2 2. q. 109. 2 ad 4. et q. 111. 3 ad 2.

2. Simplicitas est virtus ad quam pertinet directe præservare se a deceptione. 2 2. q. 111. 3 ad 2.

3. Simplicitas facit intentionem rectam, non quidem directe, quia hoc facit omnis virtus, sed indirecte, s. excludendo duplicitem, per cuius oppositum dicitur. 2 2. q. 109. 2 ad 4.

1. SIMPLICITER dicitur dupliciter, s. absolute, i. secundum naturam suam, sive sine adjuncto, et totaliter, i. universaliter sive omnino. 2 2. q. 58. 10 ad 2. et q. 109 ad 4. et III. q. 50. 5. c.

2. Unumquodque dicitur simpliciter, ut est in actu, secundum quid vero ut est in apprehensione. 2 2. q. 6. 6. c.

SIMULATIO proprie est mendacium in signis factorum exteriorum. Ideo semper est peccatum. Sed large sumitur pro fictione. 2 2. q. 111. 1. o.

1. SINISTRUM. Dextra pars mundi est australis; sinistra vero, aquilonaria. 1 2. q. 102. 4 ad 6. co. 2.

2. Pars dextra significat bona spiritualia, et sinistra, bona temporalia. 1 2. q. 102. 4 ad 6. co. 2.

SITUS. Quæ pertinent ad situm, dicuntur de Deo metaphorice: ut sedere, et stare. i. q. 3. 1 ad 4.

1. SOBRIETAS proprie est circa potum inebriatum. Large vero, est circa omnem materiam, quia sobrius dicitur, quasi briam, i. mensuram servans. 2 2. q. 143. c. principio. et q. 149. 2. o.

2. Sobrietas est specialis virtus. 2 2. q. 149. 2. o.

3. Sobrietas est maxime necessaria juvenibus, quia in eis viget concupiscentia. Mulieribus autem, quia in eis deficit robur mentis. Senibus vero et episcopis, omnibus ministris Ecclesiæ, et regibus, propter officia et operationes eorum. 2 2. q. 149. 4. o.

SOCRATES, ditissimus Thebanus, abiecit magnum pondus auri, ut Athenis vacaret philosophiæ. 2 2. q. 186. 3 ad 3.

SODOMIA, id est coitus masculorum, est species luxuriæ contra naturam. 2 2. q. 142. 4 ad 3. fi. et q. 154. 11. o. et 12 ad 4. et III. q. 70. 2 ad 1.

1. SOL aliquid inquit in omnia corpora. 2 2. q. 47. 5 ad 2.

2. Sol, propter distantiam loci, non eundem caloris effectum habet in Dacia, quem habet in Æthiopia. i. q. 115. 6 ad 2.

SOLEMNITAS unicuique adhibetur, secundum conditionem ejus, et tantum cum quis totaliter mancipatur alicui rei. 2 2. q. 88. 7. c.

1. SOLERTIA non est virtus, quia se habet ad bonum et ad malum, et magis dependet ex naturali ingenio quam ex assuetudine. 2 2. q. 49. 4. o.

2. Solertia est subtilitas quædam, in non perspecto tempore mediæ, secundum Aristotelem. Vel est habitus, ex repentino inveniens quod convenit. 2 2. q. 48. c.

3. Solertia valet ad bene consiliandum, sed necessaria est in repentinis. 2 2. q. 49. 4 ad 2.

1. SOLICITUDO est studium adhibitum ad aliquid consequendum, quod majus est, ubi est timor, et minus est, ubi est securitas. 2 2. q. 47. 9 ad 3. et q. 55. 6. c.

2. Sollicitus dicitur quasi solers citus, quia ex solertia animi velox est ad prosequendum agenda. 2 2. q. 47. 9. c. et q. 49. 4. c.

3. Sollicitudo pertinet ad prudentiam. 2 2. q. 47. 9. o. et q. 48 ad 5. et q. 53. principio. et q. 54. 2. c.

4. Sollicitudo temporalium est illicita tripliciter: s. si in eis ponatur finis, vel superfluum studium, vel timor. 1 2. q. 108. 3 ad 5. et 2 2. q. 55. 6. o. et q. 83. 6 ad 2. et q. 188. 7. c.

5. Sollicitudo de futuris prohibetur, nisi imminet tempus eorum. 2 2. q. 55. 7. o. et q. 188. 7 ad 2.

1. SOLITARIUS. Homo potest solitarius vivere dupliciter: s. vel quasi societatem humanam non ferens propter animi sævitiam, et hoc est bestiale, vel per hoc quod totaliter divinis rebus inhæret, et hoc est supra hominem; et ideo Philosophus dicit in primo politicorum, quod ille qui aliis non communicat, aut est bestia, aut Deus, i. divinus. 1 2. q. 51. 1. c. fi. et 2 2. q. 88. 8 ad 5.

2. Si autem absque præcedenti exercitio, solitaria vita assumatur, est periculosissima, nisi per divinam gratiam suppleatur, quod in aliis per exercitium acquiritur sicut patet de beatis Antonio et Benedicto. 2 2. q. 188. 8. c. fi.

SOLITUDO non est essentia perfectionis, sed est instrumentum congruum contemplationi, non autem actioni. 2 2. q. 188. 8. o.

1. SOLUS removet consortium dupliciter: s. vel simpliciter, i. solitarius, s. qui non est cum

alio ejusdem naturæ, vel conditionis, vel respectu alioquin: primo modo stat cathegorematicæ, sed secundo modo syncathegorematicæ. 1. q. 31. 3. 4. o.

2. Solus proprie determinat tantum subjectum; solum autem, et tantum, possunt congrue addi subjecto et prædicato. 1. q. 31. 3 ad 2. et 4. c.

3. Hæc proprie non conceditur, Pater, vel Trinitas, est solus Deus, nisi ex parte prædicati intelligatur aliqua implicatio. 1. q. 31. 3 ad 2.

4. Hæc propositio, Solus Deus est Pater, cathegorematicæ est falsa, sed syncathegorematicæ est vera in triplici sensu, et est falsa in uno sensu, s. formaliter et communiter. 1. q. 31. 3 ad 3.

5. Hæc propositio, Solus Pater est Deus, et aliæ similes cathegorematicæ sunt falsæ, sed syncathegorematicæ sunt veræ in duplici sensu, et falsæ in uno sensu. 1. q. 31. 4. o.

6. Hæc propositio, solus Deus creat, vel generat, vel est Deus, et aliæ similes, sunt falsæ cathegorematicæ; sed sunt veræ syncathegorematicæ, duplici sensu. 1. q. 31. 3. o.

1. SOMNIUM. Causa somniorum duplex, scilicet interior, id est, præcedens cogitatio, vel dispositio corporis, et exterior, scilicet ars, cælum, dæmon, et Deus, per angelos. 2. 2. q. 95. 6. o. et quæst. 154. 5. c. et quæst. 172. 1 ad 2. et III. q. 80. 7. c.

2. Somnium quandoque est causa futurorum eventuum, s. inducendo ad operandum, et quandoque est signum eorum, s. quando idem est causa utriusque. 2. 2. q. 95. 6. c. et q. 154. 5. c.

SOMNOLENTIA et otiositas, ut reducuntur ad torporem, sunt filiæ aciditiæ. 2. 2. q. 35. 4 ad 3.

1. SOMNUS. In somnis nullus potest mereri, nec demereri, quia tunc non potest haberi perfectum iudicium rationis; sed potest esse signum præcedentis meriti, vel peccati. 1. q. 84. 8. o. et q. 94. 4 ad 4. et 2. 2. q. 154. 5. o.

2. Somnus potest esse peccatum mortale, vel saltem occasio peccati mortalis, scilicet quando ex hoc omittitur illud, quod quis facere debet, vel fit aliquid quod inclinatur ad malum. 1. 2. q. 71. 5. c.

1. Sors proprie dicitur, cum aliquid fit, ut considerato ejus adventu, aliquid innotescat. 2. 2. q. 95. 3. 8. c.

2. Sors triplex, s. divinatoria, divisoria et consultoria: prima queritur cognitio futuri, secunda habendi, tertia fiendi. 2. 2. q. 95. 8. c.

3. Sors cuius eventus expectatur ex stellis, est vana et falsa; si autem a fortuna, est vana tantum sors divisoria; si vero a diabolo, est illicita, et prohibetur secundum canones; sed si expectatur a Deo, non est mala secundum se, licet sit peccatum quadrupliciter; s. si fiat sine necessitate, vel sine reverentia, vel in terrenis, vel in electionibus ecclesiasticis. 2. 2. q. 95. 8. c.

1. SPECIES duplex, scilicet natura communicabilis pluribus individuis immediate secundum nomen et rationem æqualiter participatam, ut homo, et intentio quiescens in anima, ut species in anima. 1. q. 13. 9. o.

2. Unumquodque sortitur speciem secundum actum, et non secundum potentiam, sed secundum

formam, in compositis ex materia et forma. 1. q. 53. 1. c. et 1. 2. q. 3. 3. c.

3. Illud secundum quod aliquid sortitur speciem, oportet esse fixum et stans, quasi indivisibile; et quicquid attingit illud, sub illa specie continetur, et quicquid recedit ab eo in plus vel minus, pertinet ad aliam speciem perfectiorem vel imperfectiorem. 1. 2. q. 52. 1. c.

4. Nihil prohibet esse aliquam speciem in aliquo genere, quæ æqualiter operetur in omnibus speciebus ejusdem generis, sicut sol infundit in omnia corpora. 2. 2. q. 47. 5 ad 2.

1. SPECTACULA de utilibus et necessariis ad vitam, ut venationes, distrahant animum, et debent vitari a poenitente, licet sint licita, cum debitis circumstantiis. 2. 2. q. 167. 2. c. ad 2.

2. Spectacula turpium vitanda sunt ab omnibus, sed maxime a poenitentibus. 2. 2. q. 102. 6 ad 8. et q. 167. 2 ad 2.

3. Inspectio spectaculorum turpium, et ad peccata provocantium studiosa, est prohibita, et est peccatum, et est mortale quandoque: unde et commixtionem animalium diversæ speciei prohibet lex, ad tollendam universaliter occasionem concupiscentiæ. Animalia enim diversarum specierum non commiscuntur de facili, nisi hoc per homines procurretur: et sic in aspectu coitus animalium excitatur homini concupiscentiæ motus: unde etiam in traditionibus Judæorum, prohibitum invenitur, ut Rabbi Moyses dicit, ut homines averterent oculos ab animalibus coeuntibus. 2. 2. q. 102. 4. 6 ad 8. et q. 167. 2. c. ad 2.

SPECULATIO dicitur a speculo, non autem a specula: et reducitur ad meditationem, quia est visio causæ per effectum. 2. 2. q. 180. 3 ad 2.

SPECULUM. In speculo fracto resultant multe imagines, quia habet multas superficies, causantes singulas reverberationes, quia non habent ibi esse quiescens. III. q. 76. 3. c.

1. SPES est virtus. 2. 2. q. 17. 1. o.

2. Spes est virtus theologica. 1. 2. q. 62. 3. o. et 2. 2. q. 17. 5. o. et q. 18. 1. b. et 2 ad 4.

3. Spes potest esse informis, i. sine charitate. 1. 2. q. 65. 4. o. et 5 ad 2.

4. Spes informis non est virtus. 1. 2. q. 65. 4. o. et 5 ad 2.

5. Objectum principale spei est gloria animæ, non autem gloria corporis, sed objectum secundarium. 2. 2. q. 17. 5 ad 1. et q. 18. 2 ad 4. et III. q. 7. 4 ad 1.

6. Spes habet duplex objectum, s. bonum expectatum et auxilium Dei. 1. 2. q. 40. 7. c. et q. 42. 1. c. et q. 62. 4 ad 3. et 2. 2. q. 1. 3 ad 1. et q. 17. 2. 4. 5. c. et 6 ad 3. et 7. c. et q. 18. 2. c. et q. 19. 1. c. et III. q. 7. 6 ad 1.

7. Objectum ejus habet quatuor condiciones, scilicet bonum, arduum, futurum et possibile. 1. 2. q. 40. 1. o. et 2. 5. 6. 7. 8. c. et q. 41. 2. c. et q. 42. 3. c. et ad 3. et 2. 2. q. 17. 1. 7. c. et q. 18. 1 ad 1. et 2. c. ad 3. et q. 20. 4. c. et q. 21. 1. c. et q. 144. 1. c.

8. Objectum spei non est possibile, ut est differentia veri, sed ut possibile dicitur secundum aliquam potentiam. 1. 2. q. 40. 3 ad 2.

9. Spes potest esse de actu virtutis, qui est in potestate nostra. 1. 2. q. 42. 3 ad 3.

10. Spes est tantum eorum quæ non habentur a sperante. III. q. 7. 8 ad 2. et 9 ad 1.

11. Spes et præsumptio sunt de malo abusive, pro inordinato timore. 2. 2. q. 21. 3 ad 1.

12. Spes directe respicit proprium bonum, non autem bonum alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobili. 2. 2. q. 17. 3. c.

13. Sperare licet in homine, ut in causâ secundaria, non autem ut in causâ principali, sed tantum in Deo. 2. 2. q. 17. 4. o. et 5. c. et q. 25. 1 ad 3.

14. Proprium et principale objectum spei virtutis est beatitudo æterna; secundarium autem sunt alia bona. 2. 2. q. 17. 2. 4. o. et 5. c. ad 1. et q. 18. 2. c. ad 3.

15. Spes est de beatitudine, ut de ultimo fine, sed est de gratia, ut deducente ad finem. 1. 2. q. 69. 2 ad 1. et 3. c.

16. Spes absolute est tantum de bono proprio, sed ut præsupponit amorem, potest aliquis alteri sperare vitam æternam. 2. 2. q. 17. 3. c. et q. 18. 2 ad 3. et 3 ad 2. et III. q. 7. 4 ad 3.

17. Nec est in beatis. 1. 2. q. 67. 4. 5. o. et 2. 2. q. 18. 2. o. et 3. c. et q. 19. 11 ad 3.

18. Nec in damnatis, sed tantum in viatoribus hic, vel in purgatorio, vel in limbo patrum. 2. 2. q. 18. 3. o.

19. Spes est subjective in potentia appetitiva, non autem in cognoscitiva. 1. 2. q. 40. 2. o. et 2. 2. q. 18. 1. c.

20. Spes est in irascibili subjective. I. q. 50. 1 ad 2. et 1. 2. q. 23. 1. 2. c. et q. 40. 1. b. et c. ad 3.

21. Spes virtus est subjective in voluntate. I. q. 50. 4 ad 3. et q. 82. 5 ad 2. et 2. 2. q. 18. 1. o. et 3. d. 26. q. 1. 5. o. et q. 2. 2. o. et Verit. q. 15. 3 ad 5. et Virt. q. 1. o. fi. et 1 ad 2. et q. 4. 2. o.

22. In brutis est spes, passio et desperatio. 1. 2. q. 40. 3. o. et 3. d. 26. q. 1. 1. c.

23. Aliquid est causa spei dupliciter, s. faciendo aliquid esse possibile, ut divitiæ, fortitudo, et omne augens potestatem hominis, vel faciendo æstimationem de possibili, ut doctrina et persuasio: sed experientia est causa spei utroque modo, licet sit causa defectus ejus tantum secundo modo. 1. 2. q. 40. 5. o. et q. 42. 5 ad 1. et q. 45. 3. c. Amor. 235. Appetitus. 31. Baptismus. 12. Concupiscentia. 3. Confessio. 56.

24. Stultitia et experientia sunt causæ spei per accidens, removendo scientiam, qua vere æstimatur aliquid non esse possibile. 1. 2. q. 40. 5 ad 3. et 6. c. fi. et ad 3. Correctio. 3. Enoch. Fides. 101. Fiducia. 7. Misericordia. 43. Oratio. 41. Paulus. 24.

25. Juventus est causa spei, quia parum habet de præterito et memoria, et multum de futuro, et multos spiritus: ideo cor ampliatur, et fiunt animosi, sed parum experti. 1. 2. q. 40. 6. o.

26. Senes deficiunt spe, propter experientiam, quæ facit æstimationem impossibilis. 1. 2. q. 40. 5 ad 2.

27. In ebris sunt duæ causæ spei, s. inconsideratio et caliditas, et multiplicatio spirituum propter vinum. 1. 2. q. 40. 6. o. et q. 45. 3. c.

28. Spes quoad rem speratam est ex gratia et

meritis; sed quoad habitum est tantum ex gratia. 2. 2. q. 17. 1 ad 2. et 3. d. 26. q. 2. 1 ad 3. et Virt. q. 4. 1 ad 2. Peccatum. 96. Pignus. 1. Præsumptio. 2. 12. Salvati. 7. Sepultura. 1. 13. Timor. 11. 15. 31.

29. Spes præsupponit merita in proposito, non autem in actu. 1. 2. q. 62. 4 ad 2. et q. 65. 4. c. et 3. d. 26. q. 2. ar. 3. q. 1 ad 1. et Virt. q. 41. ad 3.

30. Spes semper procedit ex gratia, vel habita, vel expectata, non autem semper ex habita. 2. 2. q. 62. 4 ad 2. et 2. d. 43. 5 ad 4. et 4. d. 2. q. 2. 2 ad 3.

31. Spes præsupponit amorem, et desiderium rei speratæ. 2. 2. q. 128 ad 6.

32. Effectus. Spes extendit se in Deum, ratione divinæ largitatis, a quo resilit donum timoris, ex consideratione propriæ pravitatis. 3. d. 26. q. 2. 1 ad 4.

33. Spes per se adjuvat operationem dupliciter, s. ratione objecti, et ratione effectus, s. delectationis. 1. 2. q. 40. 8. o.

34. Spes supra expectationem addit certitudinem. 3. d. 26. q. 1. 3 ad 1. et q. 2. 1. 2. c. Amor. 235. 236. Audacia. 6. 9. etc.

35. Spes addit supra desiderium quemdam conatum et elevationem animi, ad consequendum bonum arduum. 1. 2. q. 25. 1. c. et q. 46. 1. c.

36. Spes præcedit gaudium et causat illud. 1. 2. q. 15. 1. c. Baptismus. 16. 99. Charitas. 61. 146. 150. 154. Confessio. 18.

37. Spes dividitur contra memoriam, ratione delectationis, quæ est effectus utriusque, non autem secundum essentiam. 3. d. 26. q. 1. 1 ad 2. Consilium. 7.

38. Spes elevat affectum hominis ad summum bonum, ut adipiscendum. Virt. o. 2 ad 5. Correctio. 3. 3. 16. Delectatio. 35. c.

39. Habens spem, sperat Deum consequi et per ipsum omnia necessaria quantumcumque difficilia obtinere, et omnia nociua quantumcumque difficilia repellere. 3. d. 26. q. 2. 2 ad 2. Expectatio. 8. Fiducia. 7. 8. Ira. 12. 39. 42. 53. 70. Justus. 7. Matrimonium. 128. 132. Miraculum. 5.

40. Spes facit inhærere Deo, ut principio beatitudinis; fides autem, ut principio cognoscendi veritatem; charitas vero, propter seipsum: ideo distinguuntur realiter. 2. 2. q. 17. 6. o. et q. 23. 6. c. et 3. d. 26. q. 2. a. 3. q. 1. o. et Virt. q. 2. 3. c. et q. 4. 3 ad 9. Modestia. 8. Mors. 13. 23. Oratio. 16. 41. Pœnitentia. 32. Præsumptio. 13. Religio. 8. 44. 61. Salvati. 7. Tristitia. 14. Præsumptio. 13. Verecundia. 7. Virtus. 59. Visio. 15.

41. Spes et fides de subjectis humanæ potestati non sunt virtutes, sed de iis quæ sunt supra facultatem naturæ humanæ et excedunt omnem virtutem, homini proportionatum. 1. 2. q. 62. 3 ad 2.

42. Spes directe respicit proprium bonum, non autem alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobili: sed amor est directe ad alium, quia est unio amantis ad amatum, et unio est distinctorum. 2. 2. q. 17. 3. c.

43. Spes proprie est tantum de bono, nisi forte abusive; timor autem est tantum de malo. 1. 2. q. 23. 2. c. fi. et q. 40. 1. c. et 4 ad 1. et q. 52. 5 ad

1. et q. 67. 4 ad 2. et 22. q. 21. 3. ad 1. et d. 26. q. 1. 3. c.
44. Spei contrariatur desperatio, secundum accessum et recessum a bono; timor autem secundum contrarietatem boni et mali. 1 2. q. 40. 4. o. et q. 45. 1 ad 2. et 22. q. 128 ad 6. et q. 129. 6 ad 2. et 3. d. 26. q. 1. 3 ad 3.
45. Spes est tantum de futuro, sed gaudium est de præsenti. 1 2. q. 40. 1. c. et 3. d. 26. q. 1. 3. c.
46. Spes est tantum de arduo, sed desiderium et concupiscentia de bono absolute. 1 2. q. 25. 1. c. fi. et q. 40. 1. o. et 3. d. 26. q. 1. 3. c.
47. Spes est tantum de possibili, desperatio autem de impossibili. 1 2. q. 23. 2. c. fi. et q. 40. 1. c. et ad 3. et 4. o. 3. d. 26. q. 1. 1. c.
48. Spes virtus est circa arduum divinum, non autem magnanimitas, sed circa humanum. 2 2. q. 17. 5 ad 4. et 3. d. 26. q. 2. 2 ad 4.
49. Spes respicit arduum assequendum auxilio alterius, sed magnanimitas ut aliquid suæ potestatis, scilicet operationem magnorum. 2 2. q. 17. 5 ad 4.
50. Expectatio spei dicit respectum ad auxilium Dei, sive speratum differatur, sive non, non autem dicit dilationem, sicut expectatio longanimitatis. 2 2. q. 17. 5 ad 3.
51. Spes est de principali bono quam concupiscentia et delectatio tactus, quæ sunt vehementiores et naturaliores. 2 2. q. 141. 7 ad 3.
52. Spes et desperatio præsupponit desiderium. 1 2. q. 40. 1. c. et 4 ad 3. et 7. o. et q. 41. 2 ad 3.
53. Spes est media inter præsumptionem et desperationem. 1 2. q. 64. 4 ad 3. et 2 2. q. 17. 5 ad 2.
54. Amor non habiti præsupponit spem, et spes desiderium: ideo spes est media inter utrumque. 1 2. q. 40. 1. c. et 3. d. 26. q. 1. art. 3. q. 2. o.
55. Spes est prima passio irascibilis; secunda desperatio; tertia timor; quarta audacia; quinta et ultima, ira. 1 2. q. 23. 4. c. et q. 45. 3. o.
56. Spes est nobilior virtutibus moralibus, quoad objectum, scilicet Deum, non autem quoad modum, sed e converso. 1 2. q. 67. 4 ad 1. et 3. d. 33. q. 1. 4 ad 1.
57. Sicut se habet spes ad magnanimitatem, sic et timor ad fortitudinem. 2 2. q. 129. 7. c. et 3. d. 26. q. 2. 2 ad 4.
58. Fides absolute est prior spe. 1 2. q. 62. 4. c. et 2 2. q. 4. 7. c. ad 2. et q. 27. 6 ad 2. et 7. o. et 3. d. 23. q. 2. 5. o.
59. Spes est prior fide, non in esse, sed in proposito: ideo spes dicitur introducere ad fidem. 2 2. q. 4. 7 ad 2. et 3. d. 23. q. 2. 5 ad 3.
60. Spes et timor dicunt ad charitatem, per modum cuiusdam dispositionis. 2 2. q. 27. 3. c. ad 3.
61. Spes est prior charitate, via generationis, sed ordine perfectionis est e converso. 1 2. q. 62. 4. o. et q. 65. 5 ad 2. et 2 2. q. 17. 8. o. et III. d. 26. q. 2. art. 3. q. 2. o.
- SPINA. Spinæ et tribuli producti sunt simul cum aliis plantis, sed non fuissent nocivi ante peccatum. 1. q. 69. 2 ad 2. et 2 2. q. 164. 2. c. ad 1.
1. SPIRATIO activa est eadem numero in patre et filio. 1. q. 36. 3 ad 1. et ad 2. et 4 ad 1.
2. Pater et filius sunt duo spirantes, sed unus spirator. 1. q. 36. 4 ad 7.
1. SPIRITUALIS substantia dicitur esse in loco dupliciter, scilicet vel per applicationem virtutis limitatæ, ut angelus, vel non limitatæ, ut Deus. 1. q. 52. 1. c. principio.
2. In substantiis incorporeis non est totalitas quantitatis, nec per se, nec per accidens; nec totalitas secundum perfectam rationem essentialis. 1. q. 8. 2 ad 3.
1. SPIRITUS. Nomen spiritus videtur esse sumptum a respiratione animalium. 1. q. 36. 1. c.
2. Spiritus dicitur sextupliciter, scilicet aer vel ventus, corpora beatorum, animæ beatorum, virtus imaginativa, mens et Deus. 1. q. 41. 3 ad 4.
3. Spiritus ut nominat subtilitatem naturæ, est commune tribus personis; sed dupliciter convenit tantum Spiritui sancto; primo quidem ex ipsa communitate ejus quod dicitur Spiritus sanctus, secundo vero ex propria significatione: nam nomen spiritus in rebus corporeis, impulsionem, et motionem significare videtur; flatum enim et ventum, spiritum vocamus. Est autem proprium amoris, quod moveat, et impellat voluntatem amantis, in amato. Sanctitas autem illis rebus attribuitur quæ in Deum ordinantur; quia igitur persona divina procedit per modum amoris, quo Deus amatur: ideo convenienter Spiritus sanctus, et amor et persona hujusmodi nominatur. 1. q. 36. 1. o.
4. Spiritus sanctus, in vi duarum dictionum, est commune toti Trinitati; sed in vi unius dictionis, est proprium nomen tertiæ personæ ex usu ecclesiæ, duplici ratione, scilicet ex ipsa communitate ejus quod dicitur Spiritus sanctus et ex propria significatione spiritus et amoris. 1. q. 36. 1. o. et 2 2. q. 14. 1. c.
5. Et ponitur pro relativo, non ex nomine, sed ex usu Ecclesiæ, nisi ut spiratus. 1. q. 36. 2 ad 2.
6. Spiritum sanctum esse, et non esse creaturam, sed Deum, probatur multipliciter. 1. q. 27. 1. c. et q. 41. 3. c. ad 4.
7. Spiritus sanctus subito advenit mentibus hominum. 1 2. q. 113. 7. b.
8. Spiritus Domini, in Scriptura, non nisi pro Spiritu sancto consuevit poni: qui aquis superferri dicitur, non quidem corporaliter, sed sicut voluntas artificis superferretur materiæ, quam vult formare. 1. q. 64. 3 ad 3. et ad 4. et q. 66. 1 ad 5. et q. 74. 3 ad 4.
9. Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti, unitate notionis communis. 1. q. 35. 2. c. et q. 36. 4. o.
10. Græci communiter dicunt, Spiritum sanctum esse imaginem Patris et Filii, non autem Latini. 1. q. 35. 2. c. ad 1.
- Sponsam auferens propriam per vim, excusatur a crimine raptus, licet peccet violentiam inferendo. 2 2. q. 154. 7 ad 4.
1. SPONSALIA sunt futurarum nuptiarum promissio. Suppl. q. 43. 1. o.
2. Potest homo in fine primi septennii sponsalia contrahere, sicut in fine secundi matrimonium contrahere, ac religionem ingredi, et in fine tertii civiliter se obligare. Suppl. q. 43. 2. o.

3. Dirimuntur sponsalia et cum quis ad religionem confugerit, et cum alter conjugum cum altero matrimonium contrahit per verba de presenti; aliter etiam dirimuntur variis casibus secundum iudicium Ecclesiæ. Suppl. q. 43. 3. c.

STATUS significat positionem naturalem hominis cum immobilitate. 2 2. q. 183. 1. o.

1. STATUS proprie pertinet ad libertatem vel servitutem in temporalibus vel spiritualibus, quia significat immobilitatem et obligationem personæ hominis. 2 2. q. 183. 1. o. et 4. c. et q. 184. 4. o. et q. 186. 6. c.

2. Officium dicitur respectu actus, gradus autem secundum ordinem superioritatis, status vero requirit immobilitatem in conditione personæ. 2 2. q. 183. 1 ad 2. et 3. o.

3. Diversitas statuum et officiorum est in Ecclesia: quia pertinet ad perfectionem ejus, ad necessitatem operum ejus, ad dignitatem et ad pulchritudinem ejus. 2 2. q. 183. 2. 3. o.

4. Status naturæ humanæ duplex, scilicet naturæ integræ et naturæ corruptæ. 1. q. 94. 2. c. et 1 2. q. 14. 2. c. et q. 109. 2. 8. o.

5. Status hominum triplex, scilicet veteris legis, novæ legis, et patriæ. 1 2. q. 101. 1. c. et q. 103. 3. c. et q. 106. 4 ad 1. et III. q. 53. 2. o. fi.

6. Status hominis quadruplex, scilicet a principio usque ad septimum annum, secundus a septimo anno usque ad quartumdecimum, tertius a quartodecimo anno usque ad vigesimum primum, et quartus deinceps. In primo statu, nulli contractui homo aptus est; in secundo alicui de futuro, non perpetuo; in tertio alicui etiam perpetuo, quoad propriam personam, sed in quarto alicui quoad omnia, etiam exteriora. 2 2. q. 24. 9. c.

7. Status naturæ humanæ secundum corpus triplex, scilicet corporalis, animalis et spiritualis. Et status secundum animam quadruplex: scilicet ante peccatum, post peccatum, ante gratiam, sub gratia et in gloria. III. q. 53. 2. c. fi.

8. Status animæ distinguitur dupliciter, scilicet secundum diversum modum essendi secundum naturam, scilicet animæ separatæ, et conjunctæ: et secundum integritatem naturæ, et corruptionem. 1. q. 94. 2. c.

9. Status vitæ spiritualis triplex, scilicet incipientium, proficientium et perfectorum. 2 2. q. 24. 9. o. et q. 183. 4. o.

10. Status post hanc vitam duplex, scilicet ante resurrectionem universalem, et post. 1 2. q. 67. 1 ad 3.

11. In statu gloriæ nihil erit figurale, ad cultum Dei pertinens, sed solum gratiarum actio, et vox laudis. 1 2. q. 101. 2. c. et q. 103. 3. o. et 2 2. q. 13. 4. c.

12. Status mundi potest variari dupliciter, scilicet secundum diversitatem legum, et secundum diversos gradus perfectionis sub eadem lege. 1 2. q. 106. 4. o.

13. Christus secundum aliquid fuit in triplici statu, s. innocentie, peccati et gloriæ. III. q. 13. 3 ad 2.

1. STATUTUM negativum de non fienda re spirituali, nisi dentur tot, est illicitum et simonia-

cum. Unde illicitum esset ordinatio, si in aliqua ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicujus, nisi solveret certam pecuniæ quantitatem. Non autem statutum affirmativum, scilicet quod res spiritualis fiat, si tot dentur: quia primo modo per tale statutum præcluderetur via gratis officio pietatis aliquibus impendendi, non autem secundo modo: quia per hoc non præcluderetur via illud aliis exhibendi. Et prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda autem habet speciem gratuitæ recompensationis. 2 2. q. 100. 3 ad 2.

2. Si aliquid de se repugnantiam habet ad jus naturale, non potest voluntate humana fieri justum, puta si statuatur quod liceat furari, vel adulterium committere. 2 2. q. 57. 2 ad 2.

1. STELLÆ, secundum Ptolomæum, moventur in suis sphaeris, non autem secundum Aristotelem. 1. q. 70. 1 ad 3.

2. Stella apparens Magis in nativitate Christi, non fuit de cælis, sed fuit Spiritus sanctus, vel angelus in illa specie, vel probabilis de novo creata: non in cælo, sed in aere vicino terræ, quintuplici ratione, scilicet tum quia nulla alia stella hac via incedit. Hæc enim stella ferebatur a septentrione in meridiem. Ita enim jacet Judæa ad Persidem, unde Magi venerunt. Tum apparet hoc ex tempore. Non enim solum apparebat in nocte, sed etiam in meridie. Quod non est virtutis stellæ, sed nec etiam lunæ. Tum quia quandoque apparebat, et quandoque occultabatur. Tum quia non habebat continuum motum, sed eum oportebat ire Magos, ibat; quando autem oportebat stare, stabat. Tum quia sursum manens partum virginis demonstrabat, et deorsum descens, hoc faciebat. III. q. 36. 7. o.

STIPENDIA principum sunt redditus eorum. 2 2. q. 62. 7. c.

STREUTHIO significat militantes Deo, et negotiis secularibus se implicantes. 1 2. q. 102. 6 ad 1. co. 2. fi.

1. STUDIOUITATIS nomen derivatur ad omnes virtutes, inquantum cognitio prudentiæ ad eas pertinet. 2 2. q. 166. 2 ad 1.

2. Studiositas est virtus, cujus principalis materia est cognitio, secundario autem alia. 2 2. q. 166. 2. c. et q. 167. o.

3. Et est virtus moralis, quia principaliter refrenat et moderatur appetitum cognoscendi. Sed per accidens impellit contra laborem studii. 2 2. q. 166. 2. o. et q. 167. 1. c.

4. Studiositas non est directe circa cognitionem, sed circa appetitum cognitionis acquirendæ. 2 2. q. 166. 2. c. ad 2. et q. 167. 1. c.

5. Studiositas opponitur curiositati. 2 2. q. 160. 2. c. et q. 161. princip. et q. 166. princip.

1. STUDIUM importat vehementem applicationem mentis ad aliquid, et principaliter ad cognitionem, secundario autem ad ea in quibus homo per cognitionem dirigitur. 2 2. q. 166. 1. o.

2. Studium sapientiæ summe commendatur. 2 2. q. 188. 1. o.

3. Circa studium contingit per accidens quadupliciter curiositas, superbia et alia vitia, licet omne studium secundum se sit bonum; sci-

licet uno modo, inquantum per studium minus utile retrahuntur aliqui a studio quod eis ex necessitate incumbit. Alio modo, inquantum studet aliquis addiscere ab eo a quo non licet. Tertio, quando homo appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet ad cognitionem Dei. Quarto modo, inquantum aliquis studet ad cognoscendam veritatem, supra proprii ingenii facultatem, quia per hoc homines de facili in errores labuntur. 2 2. q. 167. 1. c.

4. Studium et curiositas dicuntur pertinere ad carnem vel ad avaritiam, ratione cognitionis eorum ad quæ ille inclinant. 2 2. q. 166. 1 ad 2. et ad 3.

STULTILOQUIUM significat perversam sententiam verborum, per quæ quis præfert delectationes luxuriæ aliis bonis. 2 2. q. 153. 5 ad 4.

1. STULTITIA dicitur a stupore, quia stultus est qui propter stuporem non movetur. 2 2. q. 46. 1. 2. c.

2. Stultus præcipue videtur, qui deficit in summa iudicii, scilicet secundum altissimam causam, non autem si deficit circa aliquid modicum. 2 2. q. 46. 1 ad 1. et 2. c.

3. Stultitia importat hebetudinem sensus spiritualis; fatuitas autem totalem privationem ejus. Ideo prima opponitur contrarie sapientiæ, secunda vero privative. 2 2. q. 8. 6 ad 1. et q. 46. 1. o.

4. Stultitia duplex, sicut sapientia duplex, scilicet mundi, et Dei. Prima sapientia decipit, non autem secunda. 2 2. q. 46. 1 ad 2. et ad 3. et q. 113. 1 ad 1.

5. Non moveri injuriis, eo quod terrena non sapiant, pertinet ad stultitiam mundi. Si vero ex stupore, pertinet ad stultitiam simpliciter. 2 2. q. 46. 1 ad 4.

6. Stultitia ex immersione sensus in terrenis, est peccatum, non autem si ex defectu naturæ, ut in amentibus. 2 2. q. 46. 2. o. et 3. c.

7. Stultitia opponitur præceptis de contemplatione veritatis. 2 2. q. 46. 2 ad 3.

8. Stultitia est filia luxuriæ, continens odium Dei, et desperationem futuri sæculi, quia fastidiunt Deum, et dona ejus. 2 2. q. 46. 3. o.

9. Stultitia ex impedimento corporali causatur ex ira; ex luxuria vero, inquantum est ex immersione sensus in terrenis. 2 2. q. 46. 3 ad 3.

10. Hebetudo, stultitia, ignorantia et præcipitatio differunt, quia prima opponitur intellectui, secunda sapientiæ, tertia scientiæ et quarta consilio. 2 2. q. 8. 6 ad 1.

1. STUPOR causatur ex insolita imaginatione. 1 2. q. 41. 4. c. fi.

2. Admiratio est principium philosophandi, sed stupor est impedimentum philosophicæ considerationis, quo timetur judicare in presenti, et inquirere in futuro. 1 2. q. 41. 4. c. fi. ad 5.

1. STUPRUM est illicita virginis defloratio, sub cura parentum. 2 2. q. 154. 1. c. et 6. o.

2. Stuprum fit deformius ex duplici injuria sibi annexa, s. virginis seductæ, vel vi oppressæ et patris. Et secundum legem reus tenetur satisfacere utrique. 2 2. q. 154. 6 ad 3.

3. Filia sacerdotis etiam non nupta, deprehensa in stupro, lapidabatur in veteri Testamento, in aliis autem tantum nupta. III. q. 29. 1 ad 4.

1. SUBJECTIO. Quælibet res perficitur per subjectionem ad suum superius. 1 2. q. 92. 1. c. et 2 2. q. 81. 7. c.

2. Movens necessario causat motum in mobili, totaliter ei subjecto, non autem in aliis. I. q. 82. 2 ad 2. et 2 2. q. 83. 1. c.

3. Subjectio mulieris ad virum inducta est in penam mulieris, propter peccatum. Et non est per modum servitutis, sed gubernationis. 2 2. q. 164. 2. c. ad 1.

4. Omnia sunt nunc subjecta Deo et Christo secundum potestatem; sed post iudicium, per finalem impletionem voluntatis ejus. III. q. 20. 1 ad 4. et q. 59. 4 ad 2.

5. Prima subjectio hominis ad Deum est per fidem. 2 2. q. 16. 1. o.

6. Homo dicitur esse Dei dupliciter, scilicet per subjectionem potestati ejus, et per unionem charitatis. Secundum desiit per peccatum, non autem primum, nec alio modo. III. q. 48. 4 ad 1.

7. Subjectio Christi et cujuslibet alterius hominis ad Deum triplex, scilicet secundum gradum bonitatis, potestatem et obedientiam. III. q. 20. 1. o.

8. Christus fuit subjectus sibi ipsi, secundum naturam humanam, non autem secundum naturam divinam, nec secundum aliam personam. III. q. 20. 2. o.

9. Omnia quæ ponunt subjectionem, vel minorationem Christi, intelliguntur secundum naturam assumptam, vel ad commendationem principii in patre. I. q. 42. 4 ad 1. et q. 43. 7 ad 1.

1. SUBJECTUM duplex, scilicet subjectum inhaerentis et subjectum scibile. I. q. 117. 1. c.

2. Subjectum est causa effectiva propriæ passionis, quia proprium fluit a subjecto. I. q. 77. 6 ad 3.

SUBITATIO. Comparatio motus irascibilis et concupiscibilis quantum ad subitationem. 2 2. q. 156. 4. c.

SUBSANNATIO et irrisio conveniunt in fine. Sed differunt in modo, quia prima fit nasu rugato, secunda vero fit ore, id est, in verbo et cachinnis. 2 2. q. 75. 1 ad 1.

1. SUBSISTENTIA dicitur, cujus actus est subsistere, id est, per se existere. I. q. 29. 2. c.

2. Omne subsistens est tantum unum numero. I. q. 41. 6. o. et q. 44. 1. c. et q. 54. 1. c. et q. 75. 7. c.

3. Subsistens ut nominatur nomine intentionis, dicitur suppositum. Si autem nomine rei, dicitur subsistentia, inquantum subsistit, sed dicitur res naturæ, inquantum naturæ communi supponitur, sed ut substat accidentibus, dicitur substantia vel hypostasis; et inquantum rationalis, dicitur persona. I. q. 29. 2. c.

4. Subsistere convenit Deo, ratione ejus ad quod significandum nomen imponitur, scilicet per se esse; non autem ratione ejus a quo nomen imponitur, scilicet subesse, nisi secundum quod essentia subest ipsi esse secundum rationem. I. q. 14. 1 ad 1. et q. 29. 3 ad 3. et q. 39. 1 ad 3.

5. Omne quod est in Deo subsistit; et tamen tibi

non sunt nisi tres subsistentes. I. q. 30. 1 ad 2. et 2. c. et q. 34. 2 ad 1.

6. Sicut dicimus, in divinis, tres personas, vel tres substantias, sic Græci dicunt tres hypostases, non autem tres substantias, propter errorem. I. q. 29. 2 ad 3. et q. 30. 1. c. ad 1.

1. SUBSTANTIA dicitur dupliciter, s. essentia seu quidditas, et suppositum. I. q. 29. 2. c. et III. q. 2. 6 ad 3.

2. Substantia, subsistentia et essentia distinguuntur secundum triplicem actum, scilicet substatere, subsistere et esse, quorum esse est commune omni enti; sed substatere et subsistere, est commune tantum substantiæ, I. q. 29. 2. c.

3. Substantia est res habens quidditatem, cui debetur esse per se, et non in alio, scilicet subiecto I. q. 3. 5 ad 1. et III. q. 77. 1 ad 2.

4. Per se existere non est diffinitio substantiæ, quia per hoc non demonstratur quidditas ejus, quæ non est suum esse, I. q. 3. 5 ad 1.

5. Nulla pars integralis potest dici substantia prima, vel hypostasis. I. q. 29. 1 ad 5.

6. Omne quod est per se in predicamento substantiæ, est compositum ex esse et essentia, non autem ex materia et forma. I. q. 3. 5. c.

1. SUBTILITAS est proprietas corporis gloriosi per effectum spiritualis potentiæ. Suppl. q. 83. 1. o.

2. Nullo modo competere poterit corpori glorioso, ut ratione suæ subtilitatis possit esse simul cum corpore non glorioso, nisi ex operatione divinæ virtutis, qua tollitur id quo impediatur, ne cum corpore glorioso esse posset. Suppl. q. 83. 2. c.

3. Fatendum est miraculose fieri posse, ut duo corpora sint in eodem loco. Suppl. q. 83. 3. c.

4. Divina virtute fieri posset ut duo corpora gloriosa essent simul. Suppl. q. 83. 4. c.

5. Necessitas existendi in æquali loco tolli non potest a corpore glorioso ex sua subtilitate. Suppl. q. 83. 5. c.

6. Corpora gloriosa sunt palpabilia. Suppl. q. 83. 6. c.

1. SUCCESSIO est in succedentibus, sicut ordo in ordinatis. III. q. 75. 4 ad 1.

2. Conversio Eucharistiæ non ponit aliquem actum imperfectum, sed ponit successionem, cujus relatio secundum rem, est in pane, non autem in corpore Christi, nisi secundum rationem. III. q. 75. 4 ad 1.

3. Indamnatiss est poenarum successio. Sed gloria sanctorum est sine successione. I 2. q. 67. 4 ad 2. et 2. q. 18. 2 ad 2.

SUFFICIENS per se duplex, s. non recipiens additionem boni, ut Deus, et continens omnia necessaria, ut beatitudo. I. q. 26. 1 ad 1. et I 2. q. 3. 2 ad 2. et 3 ad 2. et q. 4. 7 ad 2.

1. SUFFRAGIA peccatoris prosunt mortuis, ex opere operato in persona ejus, sed etiam ex opere operato in persona Ecclesiæ, vel ex opere operantis, licet magis prosint suffragia bonorum. III. q. 82. 6. c.

2. Non potest opus unius alteri prodesse per viam meriti, ad statum beatitudinis consequendum, sed per viam orationis. Suppl. q. 71. 1. c.

3. Cum charitas nunquam excidat, opera vi-

vorum mortuis prosunt, ad poenæ diminutionem, non ad mutationem status mortuorum. Suppl. q. 71. 2. c.

4. Suffragia a peccatore facta, quantum ad opus operans ratione sui, mortuis non prosunt, ratione vero alterius, sive totius Ecclesiæ personam gerat, sive agat ut instrumentum, eis prosunt; sed semper prosunt ratione operis operati. Suppl. q. 71. 3. c.

5. Suffragium quod pro mortuis fit, facienti prodest, quantum attinet ad vitam æternam, sed in quantum est expiativum poenæ, ut fiat satisfactio, nullo modo prodest. Suppl. q. 71. 4. c.

6. Cum in inferno nulla sit redemptio, suffragia non prosunt damnatis. Suppl. q. 71. 5. o.

7. Suffragia vivorum auxilio sunt iis qui in purgatorio detinentur, cum opera unius possint valere alteri ad satisfaciendum. Suppl. q. 71. 6. c.

8. Cum per suffragia vivorum status mortuorum mutari non possit, illa pueris in limbo existentibus non prosunt, in quibus oporteret ut status mutaretur, quantum ad meritum essentialis præmi. Suppl. q. 71. 7. o.

9. Cum sancti in celo nullius rei indigeant, non juvantur per nostra suffragia. Suppl. q. 71. 8. c.

10. Conventienter Augustinus posuit tria præcipua subsidia vivorum pro mortuis, Eucharistiæ, elemosynam et orationem. Suppl. q. 71. 9. o.

11. Simpliciter et directe indulgentiæ non prosunt mortuis. Suppl. q. 71. 10. c.

12. Non per se, sed per accidens cultus exequiarum defunctis prodest. Suppl. q. 71. 11. o.

13. Suffragia pro uno defuncto facta, aliis prosunt ratione charitatis, ratione vero intentionis magis ei pro quo fiunt, imo soli, si solum ratio dimissionis poenæ habeatur. Suppl. q. 71. 12. c.

14. Suffragia, in quantum sunt satisfactiones ex intentione facientis translatae in mortuos, magis prosunt ei pro quo singulariter fiunt, quam quæ fiunt pro eo, et communiter per alios: in quantum vero accipiuntur ut valent ex virtute charitatis, tantumdem singulis prosunt, ac si pro uno tantum fierent. Suppl. q. 71. 13. o.

15. Quantum attinet ad velociorem absolutionem poenæ, plus valent specialia et communia suffragia simul, quam communia tantum: quantum vero spectat ad finalem poenæ liberationem, æque valent communia solum suffragia atque specialia et communia simul. Suppl. q. 71. 14. o.

1. SUMMUM malum non datur. I. q. 39. 3. o. et q. 103. 7 ad 1. et 2. q. 172. 6. c.

2. Summum et infimum in vita humana potest accipi dupliciter, scilicet per comparisonem status ad statum, tam in spirituali vita quam in seculari, vel per comparisonem graduum, qui sunt perfectio unius hujus. 2. q. 189. 1 ad 2.

SUPERBIA significat tria, scilicet directum situm, juxta, et post. I 2. q. 89. 2 ad 1.

1. SUPERBIA dicitur dupliciter, s. ut supergreditur regulam rationis, et quilibet excessus: prima semper est mala, secunda vero quandoque est bona. 2. q. 162. 1 ad 1.

2. Superbia dicitur tripliciter, s. inclinabilitas ad superbiendum, ex debilitate naturæ, vel cor-

ruptione fomitis actualis; elatio contra præceptum, vel inordinatus appetitus excellentiæ in quacumque re; et tertio inordinatus appetitus excellentiæ, cui debetur honor et reverentia; prima est initium vel radix omnis peccati; secunda est generale peccatum; tertia vero est peccatum speciale, et est unum de septem capitalibus. 1 2. q. 84. 2. o. et 2 2. q. 162. 2. 8. o.

3. Genus duplex superbiorum, scilicet effertium se supra alios, et arrogantium sibi aliquid supra se. 2 2. q. 33. 5. c.

4. Superbia proprie est inordinatus appetitus excellentiæ, cui debetur honor et reverentia. Vel superbia proprie respicit defectum subjectionis hominis ad Deum, secundum scilicet quod aliquis se extollit supra id quod est sibi præfixum secundum divinam regulam vel mensuram. 1 2. q. 84. 2. o. et 2 2. q. 77. 5. c. et 132. 4. c. et q. 162. 1. o. et 2. 3. c. et 4. 5. 6. c.

5. Superbia magis est in appetitu excellentiæ quam in estimatione. 2 2. q. 162. 3. o.

6. Species superbiæ sunt quatuor secundum Gregorium, s. vel cum aliquis existimat bonum quod habet ab alio, ac si haberet a seipso efficienter vel meritorie; vel cum aliquis attribuit sibi majus bonum quam habet; vel prout excellentior aliquis redditur ex hoc quod bonum aliquod excellentius cæteris possidet, et sic aliis despectis singulariter vult videri. 2 2. q. 162. 4. o.

7. Excusatio peccati pertinet ad tertiam speciem superbiæ, præsumptio vero ad quartam. 2 2. q. 162. 4 ad 3.

8. Gradus superbiæ sunt duodecim secundum Bernardum, oppositi duodecim gradibus humilitatis: scilicet curiositas per quam aliquis curiose, ubique et inordinate circumspicit; levitas mentis, per quam scilicet homo superbe se habet in verbo; inepta lætitia, qua homo est facilis et promptus in risu; jactantia non tacens usque ad interrogationem singularitas per quam scilicet aliquis sanctior aliis vult apparere, arrogantia per quam scilicet homo se aliis præfert, præsumptio per quam aliquis reputat se sufficientem ad majora; defensio peccatorum, simulata confessio, per quam scilicet aliquis non vult subire penam pro peccatis quæ simulate confitetur; rebellio despicens obedire; libertas per quam scilicet homo delectatur libere facere quod vult; peccandi consuetudo, quæ implicat Dei contemptum. 2 2. q. 162. 4 et ad 4.

9. Superbia proprie semper est peccatum. 2 2. q. 162. 7. o.

10. Superbia, secundum se, est speciale peccatum, ratione specialis objecti; sed est peccatum generale, secundum redundantiam duplicem, s. finis, et contemptus legis. 2 2. q. 162. 7. o. 5 ad 1. et 8. c.

11. Superbia, secundum genus suum, est peccatum mortale, præter actus ejus imperfectos, id est sine consensu deliberato. 2 2. quæst. 162. 5. o.

12. Superbia est gravissimum omnium peccatorum ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis. 2 2. q. 162. 6. o. et 7 ad 4.

13. Superbia est initium omnis peccati, ex

parte aversionis; concupiscentia vero, ex parte conversionis. 1 2. q. 84. 2. c. 4 ad 4.

14. Superbia est initium omnis peccati, non actu, sed aptitudine. 2 2. q. 162. 2. o. et 5 ad 1. et 7 ad 1.

15. Superbia et avaritia, inquantum sunt specialia peccata, sunt radices omnium peccatorum. 1 2. q. 84. 1. c. ad 2. et 2. c. et 2 2. q. 117. 2 ad 1.

16. Superbia est primum omnium peccatorum, et principium eorum. 2 2. q. 162. 7. o.

17. Superbia est regina omnium vitiorum. 1 2. q. 84. 4 ad 4. et 2 2. q. 132. 4. c. ad 1. et q. 153. 4 ad 2. et q. 162. 8. c.

18. Superbia inordinate appetit excellentiam, sed inanis gloria manifestationem ejus; ideo non sunt idem, sed prima causat secundam. 2 2. q. 132. 4. c. et q. 162. 8 ad 2.

19. Superbus anhelat ad superabundantiam fortitudinis; ideo vult videri audax. 2 2. q. 162. 7 ad 5.

20. Superbia opponitur magnanimitati secundum excessum, inquantum tendit ad magna inordinate; sed directius opponitur humilitati, inquantum subjectionem aspernatur. 2 2. q. 162. 1 ad 3. et 5. c.

21. Superbia corrumpit solam humilitatem, per directam contrarietatem; cæteras autem virtutes corrumpit per abusum. 1. q. 64. 2 ad 5. n. et 2 2. q. 22. 2 ad 3.

22. Superbia semper contrariatur dilectioni Dei, et aliquando dilectioni proximi. 2 2. q. 162. 4 ad 2.

23. Superbia est subjective in irascibili, non solum sensitiva, sed etiam in voluntate. 2 2. q. 162. 3. o.

24. Homo superbivit de scientia et potentia: ideo convictus est de ignorantia per idololatriam, et de impotentia per transgressionem legis. 1 2. q. 89. 2 ad 3. et 6. c.

25. Superbia oritur ex virtutibus per accidens tantum, i. occasionaliter. 2 2. q. 162. 5 ad 3.

26. Superbia directe impedit cognitionem practicam, non autem speculativam, nisi indirecte. 2 2. q. 162. 3 ad 1.

27. Extollentia oculorum est signum superbiæ, excludendo reverentiam et timorem. 2 2. q. 161. 2 ad 1.

28. Deus permittit ruere in luxuriam, ut liberet a superbia. 1 2. q. 79. 4. c. et q. 87. 2 ad 1. et q. 98. 2 ad 3. et 2 2. q. 162. 6 ad 3.

29. Remedium triplex contra superbiam, scilicet consideratio propriæ infirmitatis, magnitudinis Dei et imperfectionis propriorum bonorum. 2 2. q. 162. 6 ad 1.

SUPERBICES est proprium, et per se subjectum colorum. 1 2. q. 56. 1 ad 3. et III. q. 74. 2. o.

SUPERIUS habet similitudinem cum inferiori, ut sol cum igne, et in Deo est similitudo omnium rerum; et secundum accidens, potest esse aliquid simile substantiæ, similitudine quæ est inter causatum et causam. 1. q. 57. 2 ad 2.

1. SUPERSTITIO est quedam protestatio infidelitatis. 2 2. q. 94. 1 ad 1. et q. 97. 4. c. et q. 100. 1 ad 1.

2. Superstitio est vitium religioni oppositum

secundum excessum. 2 2. q. 92. 1. o. et q. 94. 1. c. et q. 95. 1. c. et q. 122. 3. c. et q. 133. 2. b.

3. Species ejus sunt quatuor, s. cultus Dei inordinatus, idololatria, divinatio et observatio vana. 2 2. q. 92. 2. o. et q. 94. 1. o.

4. Ad superstitionem pertinet omnis idololatria, et omnis acceptio auxilii daemonum ad aliquid faciendum vel cognoscendum. 2 2. q. 95. 2. c.

5. Quidquid procedit ex societate daemonum cum hominibus, superstitiosum est. 2 2. q. 95. 2. b.

6. Omnis superstitio oritur ex aliquo pacto cum daemonibus inito, expresso, vel tacito: ideo prohibetur primo præcepto. 2 2. q. 122. 2 ad 3. et 3. ad 4. c.

SUPPOSITIO ponitur aliquando in prædicato, tam confusa quam determinata. 1. q. 36. 4 ad 4.

1. SUPPOSITUM. In compositis differunt suppositum et natura. 1. q. 3. 3. c. et q. 29. 2 ad 3. et III. q. 16. 5 ad 1.

2. In divinis suppositum dicitur, quasi sub alio positum, non quidem secundum rem, sed secundum modum significandi, quia ibi est res subsistens. 1. q. 39. 1 ad 3.

3. In Deo suppositum et natura sunt idem re, et differunt secundum modum significandi. 1. q. 3. 3. o. et III. q. 2. 2 c.

4. Persona Filii Dei est suppositum naturæ humanæ. III. q. 16. 1. 2 3. c.

1. SUSPICIO vitium importat, quæ quanto plus procedit, est magis vitiosa. 2 2. q. 60. 3. c.

2. Suspicio est opinio mali, ex levibus signis. 2 2. q. 60. 3. 4 c.

3. Gradus suspicionis triplex, s. levis dubitatio, certa æstimatio, et condemnatio judicialis; prima est peccatum veniale; secunda est peccatum mortale, si est de gravi; tertia est peccatum mortale, pertinens ad injustitiam. 2 2. quæst. 60. 3. o.

4. Suspicio contingit tripliciter, s. ex propria malitia, ex odio et ex experientia. 2 2. q. 60. 3. 4. c.

SUSTINERE est difficillius tripliciter quam aggredi; et importat passionem corporis, et actionem animæ. 2 2. q. 123. 6 ad 1 et ad 2.

1. SUSURRATIO est ad separationem amicitiae; detractio vero, ad denigrationem famæ: ideo differunt fine, sed conveniunt in materia et forma, s. in occulta maledictione. 2 2. q. 74. 1. o. et q. 75. 1. c.

2. Susurratio est gravius peccatum detractioe et contumelia, quia amicitia est melior quolibet alio bono exteriori. 2 2. q. 74. 2. o.

1. SUUM dicitur alicujus, quod ad ipsum ordinatur. 1. q. 21. 1 ad 3.

2. Suum unuscujusque dicitur, quod ei secundum proportionis æqualitatem debetur. 2 2. q. 58. 11. c.

1. SYLLOGISMUS. In agendis fit syllogismus, cuius major universalis est intellectus practici, minor vero particularis est rationis particularis, 1. cogitativa, conclusio autem est in electione operis. 2 2. q. 76. 1. c. et q. 90. 1 ad 2.

2. Syllogismus necessario est in quolibet actu virtutis, et peccati. Sed temperatus et intempe-

ratus syllogizant, ex triplici propositione; continens autem et incontinens, ex quadruplici propositione, sed diversimode. 1 2. q. 77. 2 ad 4.

SYLVESTER papa excommunicavit eos a quibus exulavit, non quidem ex vindicta, sed ex zelo Dei. 2 2. q. 108. 1 ad 4.

1. SYMBOLUM. Necesse fuit edere plura symbola contra diversas hæreses. Nec differunt, nisi quod explicatur in uno implicitum in alio. 2 2. q. 9 ad 2. et 10 ad 1 et ad 2.

2. Edere novum symbolum pertinet tantum ad papam, sicut et cætera pertinentia ad totam Ecclesiam. 2 2. q. 1. 10. o. et q. 11. 2 ad 3.

3. In symbolis dicitur: Credo in Deum, in persona Ecclesiæ, cujus fides est formata, quæ invenitur in omnibus illis, qui sunt numero et merito de Ecclesiæ: et ut si qui fideles fidem formatam non habent, ad hanc formam pertingere studeant. 2 2. q. 1. 9 ad 3.

4. In symbolo apostolorum melius dicitur, sanctam Ecclesiam, quam in sanctam Ecclesiam. Tamen si dicatur in sanctam Ecclesiam, intelligitur in Spiritum sanctum, sanctificantem eam. 2 2. q. 1. 9 ad 5.

5. In quolibet concilio compositum est aliquod symbolum, non quidem aliud a præcedenti, sed explicans aliquid implicitum in priori, contra novam hæresim. 1. q. 36. 2 ad 2.

6. In symbolo patrum nihil explicatur de descensu Christi ad inferos, quia nullus error exortus est contra hoc. 2 2. q. 1. 9 ad 4.

7. Symbolum patrum publice cantatur in missa, quia editum fuit fide jam manifestata, et Ecclesia pacem habente, et est declarans symbolum apostolorum, editum tempore persecutionis, fide nondum propagata. Ideo symbolum apostolorum occulte dicitur in Prima, et in completorio quasi contra tenebras errorum præteritorum et futurorum. 2 2. q. 1. 9 ad 6.

8. Symbolum patrum dicitur statim post evangelium, quasi expositio ejus. Symbolum vero Athanasii dicitur in Prima, quasi expulsi jam hæreticorum tenebris. Et utrumque dicitur tantum in diebus, in quibus homines magis consueverunt venire ad ecclesiam, et in quibus solemnizatur aliquid de pertinentibus ad articulos fidei. III. q. 83. 4. c.

9. Athanasius composuit manifestationem fidei, non quidem per modum symboli, sed per modum doctrinæ, licet auctoritate papæ habeatur ut regula fidei, quia integram fidei veritatem breviter continet. 2 2. q. 1. 10. ad 3.

SYNAGOGA fiebat in diversis locis ad doctrinam: templum autem tantum in uno loco, ad sacrificium. Et utrique succedit Ecclesia. 1 2. q. 102. 4 ad 3.

1. SYNDERESIS non est potentia, sed est habitus naturalis primorum principiorum moralium. 1. q. 79. 12. o. et 13. c. fi. et ad 3. et 1 2. q. 94. 1 ad 2 et 2 2. q. 47. 6 ad 1 et ad 3.

2. Actus synderesis est remurmurare malo, et inclinare ad bonum. 1. q. 79. 1. c.

SYNESIS est virtus benejudicativa de agibilibus, secundum legem communem; gnome vero, secundum altiora principia, s. juris naturalis; ideo

est altior. i. q. 22. 1 ad 1. et 1 2. q. 57. 6. o. et 2 2. q. 48. c. fi. et q. 51. 3. 4. o. et q. 53. 2. c.

SYNONYMA dicuntur nomina significantia idem, secundum eandem rationem. i. q. 13. 4 ad 1.

T

1. TABERNAULUM Dei significat Ecclesiam militantem, sed domus vel templum Dei significat Ecclesiam triumphantem. 1 2. q. 102. 5 ad 2.

2. Ratio tabernaculi in veteri lege, et distinctio partium ejus, et templi, declaratur. 1 2. q. 102. 4. o.

3. Totus status prioris tabernaculi ordinabatur ad figurandam mortem Christi. 1 2. q. 102. 4 ad 5.

TABULA secunda post naufragium peccatorum est poenitentia et verecundia. III. q. 84. 6. o.

TACERE dicendum, et loqui tacendum, est peccatum. 1 2. q. 73. 1 ad 3.

1. TACTUS est sensus alimenti, gustus autem est discretivus saporum. 2 2. q. 141. 5 ad 1.

2. Tactus, ut est in aliis membris quam in lingua, distinguitur a gustu, et secundum diversam rationem immutationis. i. q. 78. 3 ad 3.

3. Tactus est unus genere, et est multus specie, secundum plures contrarietates, vel omnes hujusmodi conveniunt in uno genere proximo, sed inominato. i. q. 78. 3 ad 3.

4. Tactus est fundamentum omnis sensus, et est per totum corpus, sicut et organum ejus; et ideo dicitur aliquid sensitivum. i. q. 76. 5. c. et q. 91. 1 ad 3. et 3 ad 1.

5. Subtilitas tactus sequitur æqualitatem complexionis: ideo quanto quis est melioris tactus, tanto melioris est intellectus. i. q. 76. 5. c.

6. Organum et medium tactus non possunt nudari suo objecto, sicut in aliis sensibus, quia qualitates tangibiles sunt differentie corporis, inquantum corpus. i. q. 91. 1 ad 3.

7. Proles in ventre matris, antequam habeat animam rationalem, sentit per tactum. III. q. 34. 2 ad 3.

8. Tactus duplex, s. quantitatis et virtutis. i. q. 75 ad 3. et q. 105. 2 ad 1.

TANTUM. Hoc adverbium tantum, cum sit exclusivum, potest poni ex parte subjecti, et ex parte prædicati; possumus enim dicere: tantum Socrates currit, i. nullus alius currit; et Socrates currit tantum, i. nihil aliud facit. i. q. 31. 3 ad 2.

TARDITAS superflua minus opponitur rectitudini consilii quam præcipitatio, quia oportet consilium tarde. 2 2. q. 53. 3 ad 3.

1. TEMERITAS. Temere fieri dicuntur, quæ ratione non reguntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu: et hoc proprie est temeritas, quæ causatur ex superbia: ideo continetur sub præcipitatione, quæ respicit utrumque, sed magis primum. 2 2. q. 53. 3 ad 2.

2. Temeritas sive præcipitatio est defectus consilii, et species imprudentiæ. 2 2. q. 53. 2. 5. c. fi.

3. Defectus docilitatis, vel memoriæ, vel rationis, pertinet ad temeritatem, seu præcipitationem. 2 2. q. 53. 2. c. fi.

1. TEMPERANTIA est virtus, et est virtus specialis si sumatur antonomastice, ut refrenat a maxime allicientibus; sed est virtus generalis communiter. 2 2. q. 141. 1. 2. o. et 4 ad 1. et q. 186. 1. c.

2. Temperantia est virtus cardinalis. 1 2. q. 61. o. et q. 66. 1. 4. c. et 2 2. q. 141. 7. o.

3. Temperantia et omnes partes ejus denominantur a defectu, in quo consistit laus earum, sicut fortitudo et omnes partes ejus et laus earum consistit in excessu. 2 2. q. 146. 1 ad 3.

4. Laus ejus magis est in vincendo delectationes quam in persistendo contra impetus earum. 2 2. q. 138. 2 ad 3.

5. Temperantia mensuram accipit ex conservatione salutis corporalis, et multo magis ex conservatione salutis spiritualis. 2 2. q. 141. 6 ad 3.

6. Necessitas hujus vitæ est regula temperantiæ, scilicet ut rebus utamur ad necessitatem vitæ præsentis. 1 2. q. 63. 4. c. et 2 2. q. 141. 6. o. et q. 142. 1. c.

7. Modus temperantiæ et omnium partium ejus est in retrahendo a delectationibus corporis. 2 2. q. 141. 2. 3. c. et q. 161. 1. 4. c.

8. Partes ejus integrales sunt verecundia et honestas; partes vero subjectivæ sunt abstinencia, sobrietas, castitas et pudicitia; partes autem potentiales seu adjunctæ, sunt continentia, humilitas, mansuetudo seu clementia, modestia, bona ordinatio, ornatus, austeritas, parcitas, seu per se sufficientia, et moderatio seu simplicitas. 2 2. q. 143. 3. et q. 145. 4. o. et q. 146. 1 ad 3. et q. 157. 3. o. et q. 160. 1. o. et q. 161. 4. o.

9. Verecundia non est pars temperantiæ, quasi intrans essentiam ejus, sed quasi dispositivè se habens ad eam. 2 2. q. 144. 4 ad 4.

10. Verecundia principaliter pertinet ad temperantiam, ratione motivi, s. turpis, et non ratione timoris; secundario vero ad alias virtutes. 2 2. q. 144. 1 ad 2. et 4 ad 4.

11. Studiositas est pars temperantiæ adjuncta, seu potentialis; et comprehenditur sub modestia. 2 2. q. 166. 2. o.

12. Patientia non est pars temperantiæ, quia patientia firmat in bono contra tristitias illatas ab alio, hæc autem circa tristitias tactus, refrenando. 2 2. q. 136. 3 ad 2.

13. Objectum temperantiæ est bonum delectabile in concupiscentiis tactus, secundum modum rationis, vel legis divinæ. 1 2. q. 63. 4. c.

14. Temperantia principaliter est circa concupiscentias et delectationes; secundario autem circa tristitiam de absentia delectabilium. 1 2. q. 35. 6 ad 3. et 2 2. q. 21. 1 ad 1. et q. 23. 4 ad 2. et q. 95. 3 ad 2. et q. 141. 3. o. et q. 147. 2 ad 3.

15. Temperantia directe modificat passiones concupiscentes, quæ tendunt in bonum, et consequenter omnes alias. 2 2. q. 141. 3 ad 1.

16. Temperantia munditiam operatur, sed non habet rationem sanctitatis, nisi referatur in Deum. 2 2. q. 81. 8 ad 2.

17. Propria materia temperantiæ sunt passiones circa delectabilia tactus. i. q. 59. 4 ad 3. et 1 2. q. 61. 3. c. et 2 2. q. 137. 1. c.

18. Temperantia principaliter est circa dele-

etationes tactus quoad usum, non autem quoad iudicium. 22. q. 151. 3 ad 1.

19. Temperantia proprie est circa maximas delectationes, s. tactus, i. in cibo, potu et vene-
reis; secundario autem circa delectationes a-
liorum sensuum. 12. q. 60. 5. c. et 22. q. 141. 4.
5. o. et 7. c. et q. 143. c. et q. 149. 1. c. et q. 151. 3.
o. et q. 153. 1 ad 1. et q. 155. 2. c. et q. 156. 2. c.
et q. 160. 1. o. et q. 166. 1. c. et 2. c. ad 2.

20. Temperantia principaliter est circa de-
lectationes tactus, secundo gustus, tertio olfactus,
quarto aliorum sensuum. 22. q. 141. 5. o.

21. Temperantia est circa delectationes tactus,
moderando eas, non autem continentia, sed re-
sistendo eis. 22. q. 155. 3 ad 1.

22. Temperantia est circa concupiscentias na-
turalium delectationum, non autem liberalitas,
quia concupiscentia et delectatio pecuniæ non est
naturalis, sed animalis: ideo liberalitas non per-
tinet ad temperantiam. 22. q. 117. 5 ad 2.

23. Temperantiæ est refrænare delectationes
sensibiles, non autem amicitias, id est affabilitatis,
sed causare delectationes rationis in convictu.
22. q. 114. 2 ad 2.

24. Integritas, tranquillitas animi, decor et ho-
nestas maxime conveniunt temperantiæ, inter
cæteras virtutes. 22. q. 141. 2 ad 1. et ad 2. et ad
3. et 8 ad 1. et q. 143. c. et q. 145. 4. o. et q. 152. 5.
c. et q. 180. 2 ad 3.

25. Temperantia est principalior virtus man-
suetudine et humilitate. 22. q. 141. 7 ad 2. et ad 3.

26. Temperantia et fortitudo, ut virtutes hu-
manæ, non sunt in angelis, sed tantum ut ope-
rantur moderate et firmiter. 1. q. 59. 4 ad 3.

27. Temperantia est subjective in concupisci-
bili. 1. q. 59. 4 ad 3. et 12. q. 61. 2. c. et q. 66. 1. c.
et q. 85. 3. c. et 22. q. 58. 5 ad 2. et 9. c.

1. **TEMPLUM** vel altare soli Deo dedicatur,
licet nominetur in honore sanctorum. 22. q. 85.
2 ad 3.

2. Templum vel tabernaculum oportuit fieri,
non quidem propter Deum, sed propter homines,
ut excitaretur devotio et cognitio Dei. 12. q.
102. 4 ad 1.

3. Templum fuit ædificatum a Salomone, in
loco ostenso Abraham. Non autem prius, ne gen-
tes appropriarent illud sibi, vel destruerent:
et ne quilibet tribus vellet habere locum illum
in sorte sua, et propter hoc orientur inter eos
lites et jurgia. 12. q. 102. 4. ad 2.

4. Gentiles cooperati sunt Judæis, in constru-
ctione templi. Non autem in constructione taber-
naculi, quia primum significat statum legis novæ,
secundum vero statum veteris legis. 12. q. 102.
4 ad 2.

5. Templum vel tabernaculum erat tantum
unum, ad exclusionem idololatriæ, et quia cultus
corporalis secundum se non erat Deo acceptus,
sicut cultus spiritualis. Ideo multiplicantur ec-
clesiæ et altaria nunc. 12. q. 102. 4 ad 3.

6. Sicut in unitate templi vel tabernaculi re-
presentabatur unitas Dei, vel Ecclesiæ, sic in
distinctione eorum representabatur distinctio
rerum sub Deo. 12. q. 102. 4 ad 3. et ad 4.

7. Pars orientalis in templo, vel tabernaculo

significat mundum corporalem, vel vetus Testa-
mentum. Sed pars occidentalis, id est Sancta
sanctorum, significat substantias spirituales, vel
patriam cælestem, vel statum hunc. 12. q. 102.
4 ad 4. et ad 5. et ad 6.

1. **TEMPORALIA** mala infliguntur impiis in po-
nam, non autem justis, sed in medicinam. 12. q.
114. 10 ad 3.

2. Fides non est de aliquo temporali, ut de ob-
jecto, sed ut pertinet ad veritatem eternam. 22.
q. 4. 6 ad 1.

1. **TEMPUS** non est numerus abstractus, sed est
numerus. 1. q. 10. 6. c.

2. Motus est alteratio mobilis, secundum di-
versa ubi, sed tempus est fluxus ipsius nunc, se-
cundum quod alternatur ratione. 1. q. 10. 4 ad 2.

3. Tempus est in primo motu cæli, sicut in
subjecto, et primo mensurato. 1. q. 10. 6. c.

4. Accidit tempori esse numerum motus fir-
mamenti, inquantum est primus motus, quia si
alius motus esset primus, esset numerus ejus.
1. q. 66. 4 ad 3.

5. Tempus comparatur ad primum motum, ut
mensura, et ut accidens ad subjectum; ad alios
autem motus, ut mensura tantum. 1. q. 10. 6. c.

6. Tempus est unum, ab unitate motus primi
mobilis, non autem ab unitate materiæ primæ. 1.
q. 10. 6. c. et 11. q. 75. 7 ad 1.

7. Unitas et pluralitas temporis et instantis
accipitur tantum secundum primum motum cæli,
qui est principium omnis motus et quietis. 11. q.
75. 7 ad 1.

8. Tempus duplex, scilicet numerus prioris et
posterioris in motu cæli, mensurans omnem mo-
tum continuum habentem ordinem ad motum
cæli, et numerus prioris et posterioris in quo-
cumque. 1. q. 85. 4 ad 1.

9. Continuitas accidit tempori, ratione motus.
Ideo tempus mensurans motum non continuum,
nec habentem ordinem ad motum continuum
cæli, non est continuum. 1. q. 53. 3. o. et q. 61. 2
ad 2. et q. 63. 6 ad 4. et q. 85. 4 ad 1. et 12. q. 113.
7 ad 5.

10. Tempus non mensuratur alio tempore, nec
fieri ejus: quia totum esse ejus est in fieri. Ideo
incipit in principio temporis, ut in principio;
non autem ut in mensurante. 1. q. 66. 4 ad 5.

11. Esse corruptibile non mensuratur æter-
nitate, sed tempore: quia tempus mensurat ea,
etiam si actu non mutantur, sicut et quietem. 1.
q. 10. 4 ad 3. et 5. c.

12. Tempus est per se mensura motus primi.
Ideo non mensurat esse, nisi secundum quod
subjacet variationi, ex motu cæli. 1. q. 10. 4 ad 3.
et 12. q. 31. 2. c.

13. Tempus non mensurat, nisi habentia prin-
cipium et finem sui esse in tempore, quia etiam
motus cæli secundum quamlibet circulationem
est hujusmodi. 1. q. 10. 4. c.

14. Scriptura divina creationem rerum, in in-
divisibili factam pronuntiat dicens: In princi-
pio creavit Deus cælum et terram. Quod quidem
principium Basilii principium temporis exponit,
quod oportet esse indivisibile, ut secundum Philo-
sophum probatur. 1. q. 46. 3. o.

15. Omnes et solæ operationes, quæ expectant in futurum aliquid ad complementum suæ speciei, sunt per se in tempore. 1 2. q. 31. 2. o.

16. Tempus procreationis carnalis et spiritualis est quintuplex, scilicet conceptionis, alitionis, emissionis, lactationis et ablactationis. 2 2. q. 189. 1 ad 4.

17. Pars nostra intellectiva secundum se est supra tempus. Sensitiva vero subjacet temporis. Ideo transmutatur secundum cursum ejus. 1 2. q. 35. 3 ad 3.

18. Intellectioni nostræ adjacet tempus, ratione phantasmatum, quoad secundam operationem intellectus, non autem quoad primam. 1. q. 85. 5 ad 2. et 1 2. q. 113. 7 ad 1.

19. Verba omnium temporum vere dicuntur de Deo. 1. q. 10. 2 ad 4. et q. 13. 1 ad 3. et q. 42. 2 ad 4.

20. Quædam nomina significant tempus, verba vero et participia cum tempore, sed adverbialiter habitudinem temporis. 1. q. 13. 1 ad 3.

TENEBRÆ POSSUNT dici tripliciter, scilicet subjectum lucis, humiditas et privatio ejus. Primo modo, et secundo, sunt entia et creatæ a Deo, non autem tertio modo. 1. q. 66. 1. c. ad 5. et 2. c. fi. et q. 68. 3. c. et q. 69. 1. c. et q. 74. 3 ad 5.

TENERI. Ad impossibile nemo tenetur. 2 2. q. 79. 3 ad 1. et q. 88. 3 ad 2. et q. 105. 1 ad 3.

1. TENTARE est sumere experimentum de aliquo, an sciat, vel possit, vel velit. Quod contingit sextupliciter, s. verbis, factis, aperte, occulte, expresse et interpretative. 1. q. 114. 2. o. et 2 2. q. 97. 1. o.

2. Tentatio ad provocandum ad culpam semper est peccatum in tentante, non autem semper in tentato. 1. q. 48. 5 ad 3.

3. Quanto quis majori tentationi succumbit, tanto minus peccat. 1 2. q. 73. 5. c. et 6 ad 2. et q. 77. 6. b. et 2 2. q. 162. 6 ad 1.

4. Occasio tentationis duplex, s. ex parte hominis, 1. propinquare peccato, et ex parte diaboli, s. bonum opus. Prima debet vitari, non autem secunda, exemplo Christi. III. q. 41. 2 ad 2.

5. Tentatio per se non est appetenda, quia non est utilis, nec bona, nisi per accidens, scilicet per auxilium gratiæ Dei, sed est mala de se. III. q. 41. 2 ad 2.

6. Tentare Deum expresse, est petere aliquid ab eo, vel aliquid facere ut exploret ejus sapientiam, pietatem, vel potestatem. Interpretative vero, est sine necessitate et utilitate committere se Deo in factis, vel in petitionibus. 2 2. q. 53. 4 ad 1. et q. 97. 1. o. et 2. c. fi. et ad 3. et III. q. 42. 4 ad 1.

7. Tentare Deum, semper est peccatum, quia omnis tentatio procedit ex ignorantia vel ex dubitatione. 1. q. 112. 2. o. et 2 2. q. 97. 2. o.

8. Tentatio Dei, et quælibet alia irreverentia ejus, opponitur religioni, et est species irreligiositatis. 2 2. q. 97. 3. o.

9. Superstitio est gravius peccatum tentatione Dei, quia magis est contra reverentiam Dei. 2 2. q. 97. 4. o.

10. Adam tentatus fuit a diabolo principaliter, sed a muliere instrumentaliter. Nec fuit poena,

quia sine difficultate poterat resistere. 2 2. q. 165. 1 ad 3. et 3 ad 1.

11. Conveniens fuit quod Deus permetteret hominem tentari a dæmone, in statu innocentis, et juvari faceret ab angelis bonis. 2 2. q. 165. 1. o.

12. Ordo tentationis ejus fuit conveniens. 2 2. q. 165. 2. o. et III. q. 41. 4. c.

13. Christus voluit tentari, quadruplici ratione, scilicet ut nobis daret auxilium, cautelam, exemplum et fiduciam. III. q. 41. 1. o.

14. Modus et ordo tentationis Christi conveniens fuit. III. q. 41. 4. o.

15. Non omnis tentatio Christi legitur facta in deserto, licet quidam hoc asserant, scilicet imaginarie. Alii dicunt Hierusalem dici desertum. III. q. 41. 2 ad 3.

16. Christus debuit tentari in deserto, quia diabolus magis tentat solitarios, et tendentes ad meliora. III. q. 41. 2. o.

17. Christus voluit tentari post jejunium; quia jejunium est armatura contra tentationes, et occasio, et ostendit infirmitatem humanam, scilicet famem. III. q. 41. 3. o.

18. Christus fuit tentatus in quadraginta diebus jejunii, præter illas tres tentationes, quas habuit post jejunium. III. q. 41. 3 ad 2.

19. Diabolus tentans ostendit Christo regna, signando digito, non autem oculis Christi aliquid representando. III. q. 41. 4 ad 7.

20. Christus agebat, ut tunc a nemine videretur, licet diabolus portans crederet videri Christum ab omnibus. III. q. 41. 4 ad 7.

TERGIVERSARI est ab accusatione omnino desistere inordinate. 2 2. q. 68. 3. c. ad 3.

TERTIA dies creationis. 1. q. 69. 1. 2. c. principio.

TERNARIUS numerus est numerus perfectus. 2 2. q. 70. 2. c. et III. q. 53. 2. o.

1. TERRA. Non est possibile aliam esse terram, præter istam. Et eadem ratio est de aliis partibus mundi. 1. q. 47. 3 ad 2.

2. Astrologus demonstrat terram esse rotundam, per eclipsim solis et lunæ; naturalis vero per motum gravium ad centrum. 1. q. 1. 1 ad 2. et 1 2. q. 54. 2 ad 2.

3. Per opus ornatus tertiæ diei creationis, auferitur duplex infirmitas terræ, scilicet coopertio per aquas, et defectus plantarum. 1. q. 66. 1. o. et q. 69. 2. c.

4. Terra sicut dicitur inanis et vacua, quia deerat ei duplex pulchritudo, scilicet una quam habet ex hoc quod est aquis discooperata, alia quam habet ex hoc quod est ornata herbis et plantis, ita ejus formationem expressit Scriptura per hoc quod dicit, Et appareat arida. 1. q. 66. 1. c. ad 1. et ad 5. et q. 67. 4. c. et q. 68. 3. c. et q. 69. 1. c. ad 1. et 2. c. et q. 74. 3 ad 4.

TERTULLIANUS. Hæresis Tertulliani et Vadrianorum, sive Anthropomorphitarum, qui figurant Deum corporalibus lineamentis. 2 2. q. 188. 5. c.

1. TESTAMENTUM proprie est percipiendæ hæreditatis institutio filiis a patre. Ideo primo pertinet ad promissiones, secundo ad mandata, quæ se habent sicut via ad consequendam hæreditatem promissam. III. q. 78. 3 ad 3.

2. Omni tempore fuerunt aliqui pertinentes ad novum Testamentum. 1 2. q. 106. 3 ad 2.

3. Omnes quibus data fuit lex gratiæ, pertinent ad Testamentum novum. 1 2. q. 106. 1 ad 3. et q. 107. 1 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 108. 2 ad 3. et III. q. 8. 3 ad 3.

1. Testis esse quilibet tenetur ad liberandum, non autem ad condemnandum, nisi requiratur a suo superiori, et iuridice, i. in manifestis, et de quibus est infamia. 2 2. q. 70. 1. o. et 3 ad 3.

2. Ad testimonium requiruntur duo vel tres testes, et sufficiunt, nisi in episcopis, presbyteris, diaconibus et clericis Romanæ Ecclesiæ, propter sanctitatem, dignitatem, et adversarios. 2 2. q. 70. 2. o.

3. Discordia testium non aufert efficaciam probationis, nisi sit in circumstantiis, quæ variant substantiam facti. 2 2. q. 70. 2 ad 3.

4. Testis debet dicere locum pro certo, et dubium pro dubio. Nec peccat mortaliter errans, præmissa diligentia. 2 2. q. 70. 4 ad 1.

5. Clericus non potest juste cogi ut sit testis in causa sanguinis, quia non convenit ei cooperari ad occisionem hominis. 2 2. q. 70. 1 ad 3.

6. Testis repellitur quadrupliciter, scilicet primo propter culpam, ut infideles, infames et rei publico crimine, qui etiam accusare non possunt. Secundo propter defectum rationis, ut pueri, amentes et mulieres. Tertio propter affectum, ut inimici, conjuncti et domestici. Quarto propter conditiones, ut servi, et pauperes, et quibus imperari potest, de quibus probabile est quod de facili possunt induci ad testimonium ferendum contra veritatem. 2 2. q. 70. 3. o.

7. Falsum testimonium habet triplicem deformitatem, scilicet perjurii, injustitiæ et mendacii. Ideo est peccatum mortale ex prima et secunda deformitate, non autem ex tertia. 2 2. q. 70. 4. o.

8. Per prohibitionem falsi testimonii prohibentur omnia peccata locutionis. 2 2. q. 122. 6 ad 2.

9. Testes accipiunt, non quasi pretium testimonii, sed quasi stipendium laboris, expensas ab utraque parte, vel ab inducente. 2 2. q. 71. 4 ad 3.

TETRAGRAMMATON est nomen proprium Dei, impositum ad significandum substantiam Dei, ut est incommunicabilis. 1. q. 13. 9. c. fi. et 11 ad 1.

THAMAR non excusatur a peccato, nec Judas fornicans cum ea. 2 2. q. 154. 2 ad 3.

THEODOSIUS Augustus misit ad Joannem in Ægypti eremo prophetam famosum, et certissimum victoriæ nuntium accepit. 2 2. q. 174. 6 ad 3.

1. THEOLOGIA est doctrina necessaria homini, præter scientias naturaliter inventas ab eo. 1. q. 1. 1. o. et 2 2. q. 2. 3. 4. o.

2. Theologia est sapientia. 1. q. 1. 6. o.

3. Theologia est velut quædam impressio diviniæ scientiæ, quæ est una, et simplex omnium. 1. q. 1. 3 ad 2.

4. Theologia est scientia nobis divinitus revelata. 1. q. 1. 2 ad 2. et 2 2. q. 188. 8. c. fi.

5. Theologia est scientia procedens ex principiis per se notis in scientia superiori, scilicet Dei et rectorum. 1. q. 1. 2. o. et 6 ad 1. et ad 2. et 2 2. q. 1. 5 ad 2.

6. Theologia est una scientia. 1. q. 1. 3. 4. o.

7. Theologia est scientia practica, sed magis et principaliter speculativa. 1. q. 1. 4. o. et 5. c.

8. Theologia est scientia argumentativa. Et maxime proprium ejus est arguere ex auctoritate sacræ quidem Scripturæ propriæ et ex necessitate, aliorum vero sanctorum probabiliter, philosophorum autem, quasi extraneæ, rationibus vero naturalis rationis ad aliquam manifestationem, non autem ad probandam fidem. 1. q. 1. 8. o.

9. Theologia disputat contra negantes, si aliquid de sacra Scriptura concedant, solvendo tantum rationes eorum. 1. q. 1. 8. c.

10. Deus est subjectum theologiæ. 1. q. 1. 7. o.

11. Theologia non tractat de Deo et de creaturis æqualiter, sed de Deo principaliter, de creaturis autem, ut referantur ad Deum, ut ad principium vel finem. 1. q. 1. 3 ad 1. et 7. c.

12. Theologia principaliter agit de divinis quam de actibus humanis, de quibus agit, secundum quod per eos homo ordinatur ad perfectam Dei cognitionem. 1. q. 1. 4. c. fi.

13. Theologia considerat actus humanos tripliciter, s. primo ut per eos homo ad beatitudinem ordinatur, secundo ut in eis est bonum et malum, melius et pejus, tertio ut sunt meritorii. 1 2. q. 2. 7. c. ad 3.

14. Theologia non tractat principaliter de singularibus, sed ut sunt in exemplum vitæ, et in commendationem virorum, per quos nobis revelata est. 1. q. 1. 2 ad 2.

15. Ad ea quæ considerantur de Deo in theologia, utimur effectibus ejus, scilicet naturæ vel gratiæ, loco diffinitionis, quia de Deo non possumus scire quid est. 1. q. 1. 7 ad 1. et q. 2. 2 ad 2. et q. 3. princip. et q. 12. c. ad 3. et 13 ad 1. et q. 13. 8 ad 2.

16. Finis theologiæ, inquantum est practica, est beatitudo æterna. 1. q. 1. 4. c. fi. et 5. c.

17. Finis theologiæ ultimus est contemplatio primæ veritatis in patria. 1. q. 1. 4. c. fi. et 5. c.

18. Theologia tractat de consideratis in diversis scientiis physicis. 1. q. 1. 3 ad 2. et 4. c.

19. Theologia est dignior cæteris scientiis. 1. q. 1. 5. o.

20. Theologia non accipit aliquid ab aliis scientiis, ut a superioribus, sed utitur eis ut inferioribus, propter nos. 1. q. 1. 5 ad 2. et 8. c.

21. Theologia non probat principia aliarum scientiarum, sed judicat de eis, et reprobat quicquid ejus veritati repugnat. 1. q. 1. 6 ad 2.

22. Theologia non accipit principia sua, nec supponit ea ab aliqua scientia humana, sed accipit ea immediate a Deo. 1. q. 1. 5 ad 2. et 6 ad 1.

23. Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis diviniæ: metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis. 1. q. 1. 1 ad 2.

24. Theologia sacra differt secundum genus a theologia naturali, id est, a metaphysica. 1. q. 1. 1 ad 2.

25. Theologia est magis divina, et magis sapientia, quam metaphysica. 1. q. 1. 6. c.

26. Theologia via subalternatur theologiæ beatorum. 1. q. 1. 2. c. ad 1.

1. THOMAS jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur, quia mulier erat. III. q. 54. 4 ad 2. et q. 55. 6 ad 3.

2. Thomas aliud vidit, aliud credidit. 22. q. 1. 4 ad 1. et III. q. 55. 5 ad 3.

Thomas Cantuariensis sustinuit scandalum publicum, ut occurreret majori periculo, scilicet libertatis Ecclesiæ, et repetit res ecclesiarum, cum scandalo regis. 22. q. 43. 8. b.

THEONI dicuntur propter quatuor convenientias ad sedes materiales, quia elewantur super terram, firmantur, sedentem suscipiunt, et aperte sunt desuper. I. q. 108. 5 ad 6.

1. THURIFICATIO non cessavit in novo Testamento, quia significat devotionem orationis, non ut futuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam. III. q. 83. 5 ad 2.

2. Utimur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed Ecclesiæ, ad reverentiam Eucharistiæ, et ad representationem effectus gratiæ; ideo primo fit altari, quod significat Christum, secundo omni homini per ordinem, quia gratia derivatur a Christo ad fideles, officio ministrorum. III. q. 83. 5 ad 2.

1. THUS offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariæ offerentibus, et bonæ famæ, quia pingue et odoriferum est. I 2. q. 101. 3 ad 14.

2. Nec ponebatur in sacrificio zelotypiæ, quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspitione. I 2. q. 102. 3 ad 14.

TIMIDITAS est peccatum levius intemperantia, ratione peccantis, triplici ratione, et objecti sive materiæ necessarii, s. quia timidus est minus compos suæ mentis, et peccatum ejus est minus voluntarium dupliciter, s. cum principium ejus sit ab exteriori impellente, atque minus circa singularia, et minus de facili potest contra timiditatem remedium adhiberi. 22. q. 132. 3. o.

1. TIMOR inter ceteros animæ motus, post tristitiam, magis obtinet rationem passionis, et sic est specialis passio. I 2. q. 41. 1. 2. o.

2. Timor est tristitia, non quidem essentialiter, sed ratione objecti tristantis si sit præsens. I 2. q. 41. 2 ad 4.

3. Timor non est virtus theologica, quia non habet Deum pro principali objecto, sicut amor, sed malum. 22. q. 19. 9 ad 2. et ad 3.

4. Timor pertinet ad appetitum sensitivum. I 2. q. 41. 1. c. et 22. q. 7. 1. c.

5. Timor nullo modo est in concupiscibili, sed in irascibili. I 2. q. 25. 1. c. et q. 41. 2 ad 3. et q. 42. 3 ad 2. et q. 43. 2 ad 3.

6. Vis appetitiva perficitur contra concupiscentiam inordinatam delectabilem dono timoris: ideo timor correspondet temperantiæ. I 2. q. 63. 4. c. fi. et ad 1. et ad 4. et 22. q. 141. 1 ad 3.

7. Decertantes non timent propter potentiam decertandi, sed propter defectum ejus. I 2. q. 43. 2 ad 3.

8. Decapitandi non timent, quia non habent spem evadendi, quæ requiritur ad timorem. I 2. q. 42. 2. c. fi. et q. 43. 2. c. ad 2. et III. quæst. 15. 7. o.

9. Timor nullo modo est in Deo, quia Deus non habet superiorem. 22. q. 19. 11 ad 2.

10. Habitus et actus doni timoris, et passio ejus, fuit in Christo, secundum quod appetitus ejus refugiebat læsionem corporis, non autem incertitudo futuri, nec vitium timiditatis actu, neo habitu. III. q. 7. 6. o. et q. 15. 7. o.

11. Timor filialis est in beatis quoad actum reverendi Deum, non autem quoad actum timendi separationem a Deo, nec timor servilis, i. de penis, est in eis. I 2. q. 67. 4 ad 2. et 22. q. 19. 11. o.

12. Timor est in damnatis, propter successionem penarum, non tamen proprie, quia sunt sine spe. I 2. q. 67. 4 ad 2.

13. Objectum timoris est malum futurum, difficile, cui resisti non potest. I 2. q. 41. 1. o. et 2. 4. c. et q. 42. 2. 3. 5. c. et q. 43. 1. c. et q. 44. 2. c. ad 3. et 22. q. 19. 11. c. et q. 123. 4. c. et q. 144. 1. c. et 2. c.

14. Timor primo et per se respicit malum, ut proprium objectum: bonum autem, ut habet respectum ad malum duplex, s. privans bonum, vel inflictum a bono. I 2. q. 42. 1. o. et q. 43. 1 ad 1.

15. Timor respicit duo, s. malum quod refugit, et bonum quod sua virtute potest indigere malum. I 2. q. 40. 1. 2. c. et q. 43. 1 ad 1. et 22. q. 19. 1. c. et III. q. 7. 6. o.

16. Deus timetur non quidem ut malum, sed quia infligit malum pœnæ. I 2. q. 42. 1. c. et 22. q. 19. 1. o. et 9 ad 2.

17. Deus est objectum timoris, ratione justitiæ, spei vero ratione misericordiæ. 22. q. 19. 1 ad 2.

18. Timor est de malo naturæ, non autem proprie de malo culpæ, nisi ratione exterioris causæ, s. seductionis et hujusmodi. I 2. q. 42. 2. 3. o. et 22. q. 144. 1. c.

19. Malum naturæ dupliciter non timetur, s. quando est multum distans, vel quando est inevitabile. I 2. q. 42. 2. o. et 6 ad 2.

20. Insolita et repentina maxime timentur, quia videntur esse majora mala, et minus remediabilia. I 2. q. 42. 5. o. et q. 43. 3 ad 3.

21. Quæ non habent remedium, quando sunt in præsentī, maxime timentur de futuro, non autem si carent remedio, dum sunt futura. 22. q. 42. 6. o.

22. Malum quod timetur, semper est a causa extrinseca. I 2. q. 42. 3. c. ad 2. et 4. c.

23. Timor ut est a causa extrinseca, id est, ut est passio consequens phantasiam mali imminentis, potest timeri, non autem secundum quod subest voluntati. I 2. q. 42. 4. c.

24. Timor oritur ex fuga mali, quæ oritur ex desiderio boni: ideo timor dicitur desiderium. 22. q. 41. 2 ad 3.

25. Timor per se nascitur ex amore, sed per accidens causat amorem. I 2. q. 43. 1 ad 1. et 22. q. 123. 4 ad 2. et q. 125. 2. c. et q. 126. 1. c. et q. 175. 2 ad 3.

26. Amor est causa timoris dispositive et materialiter, sed illativum mali est causa timoris effective. I 2. q. 43. 1. o. et 2. c. et 22. quæst. 19. 9 ad 3.

27. Defectus est causa timoris dispositive et materialiter ex parte timentis, sed ex parte ejus qui timetur, virtus et robur est causa per se, per

accidens autem defectus, s. ignorantia, injustitia, læsio, vel timor læsionis. 1 2. q. 43. 2. o.

28. Sensus non apprehendit futurum, sed ex apprehensione presentis animal movetur instinctu naturali ad timendum, vel sperandum futura. 1 2. q. 41. 1 ad 3.

29. Timor consequitur desperationem vincendi. 1 2. q. 25. 3. c.

30. Mites et astuti occultant iram et nocent improvise: ideo magis timentur quam acuti; quia qui habent iram acutam, non occultant eam, et ideo nocumenta ab illis illata, non ita sunt repentina, quin prævideantur. 1 2. q. 42. 5 ad 2.

31. Timor causat contractionem caloris, et spiritus, ab exterioribus ad interiora; sed propter frigus causatum ex imaginatione, refugiunt a corde, et a superioribus ad inferiora; sed ira facit e converso, propter calorem et subtilitatem spirituum: ideo timor supra fugam et abominationem addit quamdam depressionem animi, propter difficultatem mali; sed ira facit promptos, et audaces ad invadendum. 1 2. q. 25. 1. o. et q. 44. 1. 3. o. et q. 45. 4 ad 1 et ad 3.

32. Timor impedit operationem exteriorem ex parte membrorum, propter defectum caloris, sed confert ei ex parte animæ, per sollicitudinem, nisi perturbet rationem, propter excessum. 1 2. q. 44. 4. o.

33. Timor facit tacere, quia contrariatur formationi vocis. 1 2. q. 44. 1 ad 2.

34. Timor facit pallere, sed verecundia, rubere: quia objectum primi opponitur naturæ, et appetitui animali; objectum autem secundi opponitur secundo tantum. 1 2. q. 44. 1 ad 3. et III. q. 72. 2. o.

35. Timor causat sitim, solutionem ventris, emissionem urinæ et seminis, propter contractionem ventris et testiculorum. 1 2. q. 44. 3 ad 1.

36. Timor Dei operatur ad vitiationem omnis peccati, etiam negligentia. 2 2. q. 54. 2 ad 4.

37. Timor qui est secundum rationem, excusat totaliter a peccato, non autem timor inordinatus, sed diminuit peccatum, inquantum est involuntarius. 2 2. q. 125. 4. o.

38. Timor duplex, s. naturalis, i. de malo corruptivo, et non naturalis, i. de malo contristativo non repugnante naturæ. 1 2. q. 41. 3. o.

39. Species timoris sunt sex, s. segnitie, erubescencia, verecundia, admiratio, stupor et agonia. 1 2. q. 41. 4. o. et 2 2. q. 19. 2 ad 1.

40. Timor duplex, scilicet filialis et servilis. 1 2. q. 67. 4 ad 2. et 2 2. q. 7. 1. c. et q. 22. 2. o.

41. Timor quadruplex, s. humanus vel mundanus, servilis, initialis et filialis, sive sanctus seu castus. 2 2. q. 19. 2. c.

42. Timor et tristitia habent convenientiam in malo; sed differunt, quia primum est de futuro et arduo, secundum autem de presenti et absolute. 1 2. q. 42. 3 ad 2. et III. q. 15. 7. c.

43. Timor magis respicit rationem difficilis quam spes. 1 2. q. 44. 2 ad 3.

44. Ea quæ augent spem, diminuunt timorem, ut experientia, et omne augens potestatem. 1 2. q. 42. 5 ad 1.

45. Timor qui est inordinatus motus tantum,

id est, timiditas, opponitur fortitudini, non autem timor qui est secundum rationem; nec timor inordinatus aliarum rerum, quia includitur in quolibet peccato. 2 2. q. 125. 2. o.

46. Timor initialis et filialis differunt secundum status, sicut imperfectum et perfectum, non autem essentialiter. 2 2. q. 19. 8. o.

47. Timor mundanus et humanus pro eodem computantur, quia conveniunt in una ratione avertendi a Deo. 2 2. q. 19. 2 ad 5.

48. Timor mundanus vel humanus respiciunt penam avertentem a Deo, sed timor servilis et initialis penam trahentem ad eum, servilis principaliter, alius secundario. 2 2. q. 19. 2 ad 4.

49. Timor servilis et filialis non sunt idem secundum substantiam, sed differunt essentialiter et specificè. 2 2. q. 19. 2 ad 3. et 5. o.

50. Timor filialis non contrariatur virtuti spei, sed sibi mutuo coheret, et se invicem perficiunt. 2 2. q. 19. 9 ad 1.

51. Timor servilis ex amore sui causatur. 2 2. q. 19. 6. c.

52. Timor servilis manet cum charitate, quoad substantiam ejus, non quoad servilitatem. 2 2. q. 19. 6. o. et 8 ad 2. et 10. c.

53. Timor servilis secundum suam substantiam est bonus, sed servilitas ejus est mala. 2 2. q. 19. 4. o. et 7. 9. c.

54. Timor non est peccatum secundum se, sed ut est inordinatus; et tunc est peccatum mortale, et quandoque veniale. 2 2. q. 125. 3. o. et 4. o. et q. 128. 1. o.

55. Timor mundanus semper est malus, quia causatur ab amore semper malo, s. ab amore mundano. 2 2. q. 19. 3. o. et 9. c.

56. Timor filialis et timor castus sunt idem. 2 2. q. 19. 2 ad 3.

57. Timor filialis habet duos actus, s. revereri Deum, et timere separationem ab eo. 1 2. q. 67. 4 ad 2.

58. Timor filialis augetur, aucta charitate; servilis vero diminuitur secundum actum ejus, non autem secundum substantiam. 2 2. q. 19. 10. o.

59. Timor filialis, sive castus, est primum donum inter septem dona Spiritus sancti, non autem timor mundanus vel humanus, nec servilis, licet sit a Spiritu sancto. 2 2. q. 19. 9. o. et 12 ad 1.

60. Actus doni timoris in beatis est habere reverentiam ad Deum. 1 2. q. 67. 4 ad 2.

61. Donum timoris eminentius retrahit a malis, propter reverentiam Dei, quam virtus moralis. 1 2. q. 68. 4 ad 3.

62. Donum timoris datur contra superbiam; nec tamen est humilitas, sed est principium ejus. 2 2. q. 69. 9 ad 4.

63. Donum timoris correspondet spei. 2 2. q. 17. principio. et q. 19. principio.

64. Donum timoris principaliter correspondet spei, secundario autem temperantiæ. 2 2. q. 141. 1 ad 3.

TORNEAMENTUM, id est, inordinata et periculosa exercitia prohibentur privatione sepulture ecclesiasticæ, non autem castiludia. 2 2. q. 40. 1 ad 4.

1. TOTUM triplex, scilicet quantitativum, rationis vel essentialis, totum potentiale vel virtutis; secundum et tertium convenit formis per se, primum vero, per accidens tantum. I. q. 76. 8. c.

2. Totum homogeneum nihil includit quod non includat quelibet pars ejus, nec differt secundum identitatem earum et totius, nec per consequens a suis partibus. I. q. 11. 2 ad 2.

3. Totum substantiale est in qualibet parte totum, sicut tota natura et species aquæ est in qualibet parte aquæ, non autem totum quantitativum, sed pars in parte, sicut locatum in loco. I. q. 8. 2 ad 3.

4. In substantiis incorporeis non est totalitas per se, nec per accidens, nisi secundum perfectam rationem suæ essentialis. I. q. 8. 2 ad 3. et q. 10. 1 ad 3. et q. 76. 8. c.

5. Virtus totius potentialis est in una parte ejus complete, in aliis autem diminute. I. q. 77. 1 ad 1. et 12. q. 57. 2 ad 2.

TRAGÆDUS verus est falsus Hector, secundum Augustinum. I. q. 17. 1 ad 1.

1. TRAHERE. Multi trahentes unam navim faciunt unam actionem ex parte operati, sed multas ex parte agentium. I. q. 76. 2. c.

2. Te tua fata trahunt, ut poeta dixit. I. q. 116. 2 ad 3.

1. TRANSFIGURATIO Christi convenienter facta est ostensione gloriæ, non autem mutatione forme, vel naturæ. III. q. 45. 1. o.

2. Testes ejus fuerunt convenientes, scilicet Moyses, Helias, Petrus, Joannes, Jacobus, et Deus Pater. III. q. 45. 3. 4. o.

3. Moyses tunc non reassumpsit proprium corpus, sed aliud sicut angeli; Helias autem habuit proprium corpus, et venit illuc de paradiso terrestri, non autem de cælo empyreo. III. q. 45. 3 ad 2.

1. TRANSGRESSIO proprie est agere contra præceptum negativum; et est communis omni peccato materialiter; sed formaliter est speciale peccatum dupliciter, scilicet ut dicit contemptum præcepti, et ut differt ab omissione. 22. q. 79. 2. o. et 3 ad 3. et 4 ad 3.

2. Transgressio et ommissio proprie sunt peccata mortalia, sed large, id est, præter præcepta, sunt venialia. 22. q. 79. 4 ad 3.

3. Transgressio, simpliciter et absolute, gravior est omissione, licet aliquando sit e converso. 22. q. 79. 4. o.

4. Transgressio contrariatur actui virtutis, cujus ommissio dicit simplicem negationem. 22. q. 79. 4. c. ad 2.

TRANSITUS. Omnis transitus est determinatio ad determinatum. I. q. 46. 2 ad 6.

TRANSUTATIO organi sensus duplex, s. intentionalis, seu spiritualis, et naturalis; prima requiritur per se ad actum potentiæ sensitivæ apprehensivæ, secunda vero per accidens; sed requiritur per se ad actum appetitus sensitivi. 12. q. 22. 2 ad 3. et 3. c.

1. TREMOR est effectus timoris, propter debilitatem virtutis, ex defectu caloris. 12. q. 44. 1 ad 2. et 3. c.

2. Cor timentibus maxime tremat, et quæ connectuntur pectori, ut vox labium inferius, man-

dibula inferior, brachia, manus: quia calor deserit cor, et descendit ad inferiora, vel quia hæc membra sunt mobilia, sicut et genua. 12. q. 44. 3 ad 3.

1. TRIBULATIO. Misericordes quandoque tribulantur, ad eorum correctionem, vel humiliationem, vel probationem. 22. q. 103. c. n.

2. Tribulationes quibus Deus punit peccatores, sunt meritoria et satisfactoria, si patienter acceptentur, non autem aliter. 12. q. 87. 6. c. n.

3. Nullus est sic crudelis, qui tribulatis et humiliatis noceat, sed parcit, quia canis etiam non mordet hominem jacentem. 12. q. 47. 4. ad 2.

TRIDUO Christus fuit totus in sepulchro, non autem totum. III. q. 52. 3. o.

1. TRINITAS. Trinitatem non esse in divinis, est impossibile. I. q. 31. 1. o.

2. Nomen Trinitatis significat unitatem essentialis in recto, et numerum personarum in obliquo, quoad etymologiam, sed quoad significationem est e converso. I. q. 31. 1 ad 1.

3. Nomen collectivum significat multitudinem simpliciter, i. divisorum per essentialiam, et unitatem minimam, s. unitatem ordinis, sed trinitas e converso. I. q. 31. 1 ad 2. et q. 39. 5 ad 6.

4. Per rationem naturalem non potest venire in cognitionem trinitatis personarum. I. q. 32. 1. o. et q. 39. 8. c. et q. 93. 6 ad 4.

5. Bonitas Dei per effectus potest intelligi sine trinitate personarum, non autem in visione beata. 12. q. 2. 8 ad 3.

6. Trinitas non est trina, quia essent tres trinitates. I. q. 31. 1 ad 5.

7. Trinitas est in unitate, et e converso, id est tres personæ sunt in una essentia, et e converso. I. q. 31. 1 ad 4.

8. Deus est trinitas, contra Porretanos. I. q. 39. 6 ad 1.

9. Pater non est trinitas. I. q. 3. 1 ad 1. et q. 39. 6 ad 1.

TRIPLICITAS non convenit Deo, quia non significat absolute numerum sicut trinitas, sed significat comparisonem inæqualitatis, quia est species proportionis inæqualis. I. q. 31. 1 ad 3.

1. TRISTITIA est passio animalis, media inter duas passiones irascibilis, quia sequitur timorem, et prior est ira, quam etiam causat. 12. q. 25. 1. c. et q. 42. 3 ad 1.

2. Tristitia est dupliciter mala, scilicet secundum se, quæ est de malo apparenti et vero bono, et secundum effectum, scilicet de vero malo, sed immoderate impediens bonam operationem. 22. q. 35. 1. c.

3. Species ejus secundum applicationem ad extraneum sunt quatuor, s. misericordia, invidia, anxietas vel angustia, et accidia. 12. q. 35. 8. o. et q. 41. 4 ad 1. et 22. q. 35. 4 ad 3.

4. Objectum tristitiæ est malum proprium præsens. 22. q. 35. 8. c. et q. 36. 1. c. ad 1.

5. Tristitia est de bono alterius, in quantum est malum sibi quadrupliciter, scilicet nocendo, carendo, excedendo, et quia est indignus. 22. q. 36. 1. 2. c.

6. Dolor est de repugnante ad naturam corporis apprehensio per tactum, incipiens in læ-

sione corporis, et terminatur in apprehensione: ideo est in sensu subjective, et est passio corporalis; sed tristitia est de repugnante appetitui apprehensio interius, incipiens in apprehensione, et terminatur in affectione, et est in appetitu sensitivo, et est passio animalis. 1 2. q. 42. 3 ad 2. et III. q. 15. 6. c. et q. 46. 6. c.

7. Tristitia est subjective in concupiscibili. 1 2. q. 23. 1. c. ad 1. et 2. c.

8. Nulla tristitia secundum stoicos est utilis ad aliquid; ideo quaelibet tristitia secundum eos est vitanda. III. q. 46. 6 ad 2.

9. Vera tristitia fuit in Christo. III. q. 45. 6. c. et 7. c. ad 2. et 9. c. et q. 46. 6. c.

10. Tristitia fuit in ratione inferiori Christi, non autem in ratione superiori, nisi secundum quod radicatur in essentia animæ. III. q. 46. 8. c.

11. Omnis defectus corporalis disponit ad tristitiam. 2 2. q. 35. 1 ad 2.

12. Ex spe et memoria malorum causatur tristitia, sed non tanta, quanta a sensu præsentium. 1 2. q. 30. 1 ad 3.

13. Tristitia, inter omnes animæ passiones, maxime corpori nocet. 1 2. q. 37. 4. c. et q. 41. 1. c.

14. Tristitia impedit omnem operationem, de qua est, sed auget eam operationem, cujus est principium. 1 2. q. 37. 2. 3. c. et q. 39. 3 ad 3. et q. 59. 3 ad 2.

15. Contemplatio veritatis mitigat tristitiam et dolorem, etiam in cruciatu, ratione delectationis. 1 2. q. 38. 4. c.

16. Virtus moralis directe mitigat tristitiam interiori, constituendo medium in ea, non autem dolorem exteriori, quia non obedit rationi, sed sequitur naturam corporis, sed mitigat indirecte, per redundantiam. III. q. 46. 6 ad 2.

17. Amici condolentes mitigant tristitiam, quia videntur comportare tristitiæ onus cum illo, et quia in eo se percipit ab eis amari, quod est delectabile; delectatio autem omnis mitigat tristitiam. 1 2. q. 38. 3. c.

18. Somnus, balneum, et omnia recreantia mitigant tristitiam. 1 2. q. 38. 5. c.

19. Omne animal naturaliter fugit tristitiam. 1 2. q. 34. 6. c.

20. Passio concupiscibilis, importans quietem in malo, s. tristitiam, media est inter duas passiones irascibilis, sequitur enim timorem. Cum enim occurrerit malum quod timebatur, causatur tristitia. Præcedit autem motum iræ. Quia, cum ex tristitia præcedente aliquis insurgit in vindictam, hoc pertinet ad motum iræ. 1 2. q. 25. 1. c.

TURPE LUCRUM est species avaritiæ. 2 2. q. 18. 8 ad 4.

TURPILOQUIUM est filia luxuriæ, quia luxuriosi, quorum est cor turpibus delectationibus plenum et concupiscentiis, de facili ad turpia verba prorumpunt. 2 2. q. 153. 5 ad 4.

1. TURPIDUDO duplex, s. voluntaria et involuntaria. Prima est vitiosa, non autem ardua; sed secunda est pœnalis et ardua, s. vituperium. 2 2. q. 144. 2. c.

2. Turpitudine duplex, s. inonestatis et exte-

rioris defectus. Secunda est in humilitate et mendicitate, non autem prima. 2 2. q. 187. 5 ad 4.

1. TURTUR est mellior pullis ejus; in columbis autem est e converso. 1 2. q. 102. 3 ad 3.

2. Turtur et columba erant sacrificia pauperum in holocaustis, propter volatus altitudinem, et in hostiis pro peccato, non autem in pacificis, quia non erant necessitatis. 1 2. q. 102. 4 ad 9. et III. q. 37. 3. c. ad 4.

3. Turtur et columba sunt in copia in Judæa. Et significant conjunctionem duarum naturarum in Christo, castitatem et charitatem. 1 2. q. 102. 3 ad 2. et III. q. 37. 3 ad 4.

4. Turtur sollivaga significat contemplationem et secretas orationum lacrymas. Sed columba gregalis vitam activam et orationes Ecclesiæ publicas. III. q. 37. 3 ad 4.

5. Turtur significat prædicationem et confessionem fidei, per suam loquacitatem. Sed columba significat simplicitatem et mansuetudinem. III. q. 37. 3 ad 4.

1. TYRANNUS. Regnum facilius degenerat in tyrannidem, propter magnam potentiam ejus, ex crudelitate et avaritia, nisi regis sit perfecta virtus. 1 2. q. 105. c. ad 2.

2. Tyranni, civitates desolantes, sacra prædantes, id est, magna per vim auferentes, sunt injusti, non autem illiberales, quia illiberalitas est circa mediocres pecunias. 2 2. q. 118. 6 ad 4.

3. Perturbatio regiminis tyrannici non habet rationem seditionis, nisi sic inordinate fiat, quod majus detrimentum sequatur; sed tyrannus est magis seditiosus. 2 2. q. 42. 2 ad 3.

4. Non licet occidere, vel invadere tyrannos, nisi per publicam potestatem, licet principatus eorum sit injustus. 2 2. q. 42. 2 ad 3.

V

VACUUM non fuit ante creationem nec post; quia vacuum non est tantum negatio sed privatio, i. spatium capax corporis sine corpore. Nec fuit possibile nisi potentia creantis. 1. q. 46. 1 ad 4.

1. VAGATIO mentis in oratione tollit fructum ejus. Et est peccatum ex proposito tantum. 2 2. q. 83. 1. 3 et ad 3.

2. Et est filia aciditiæ. 2 2. q. 35. 4 ad 2. et ad 3.

VAPOR non ascendit ad cacumina quorundam montium. 1. q. 68. 2. c. fi.

VARO, secundum Augustinum, dixit quod est Deus anima mundi, motu et ratione mundum gubernans. 1. q. 1. c.

1. VAS quandoque dicitur instrumentum operandi aliquid. III. q. 62. 3 ad 1.

2. Vasa sacra, in necessitate ecclesiæ, quoad materiam tantum, possunt vendi integra ad usum ecclesiæ. Si autem vendantur ad alium usum, frangantur, præmissa oratione. Non autem vendi possunt ratione consecrationis, ut s. pro ea aliquid plus exigatur, quia simonia esset. 2 2. q. 100. 4. c. ad 2. et ad 3.

Ubique esse convenit soli Deo. 1. q. 8. 2. 4. c. et q. 16. 7 ad 2. et q. 52. 2. c. et q. 112. 1. c.

VELLITAS, quæ secundum quosdam est volun-

tas incompleta, est de impossibili, quia s. aliquis vellet illud, si esset possibile. Voluntas autem completa non est nisi de possibili, quod est bonum volenti. 1 2. q. 13. 5 ad 3. et III. q. 21. 4. o.

Velocior in fine est motus naturalis et tardior in principio, motus autem violentus e converso. 1 2. q. 34. 6. o. ad 2.

1. VELUM templi duplex, s. interius ante sancta sanctorum et exterius. Secundum scissum est in passione Christi, non autem primum. 1 2. q. 102. 4 ad 4.

2. Velum templi habebat quatuor colores, per quos quatuor elementa designantur, quæ non impediunt a divinis, scilicet byssum per quod designatur terra, quia byssus, id est linum, de terra nascitur; purpuram, per quam significatur aqua. Flebat enim purpureus color ex quibusdam conchis, quæ inventiuntur in mari; hyacinthum, per quem significatur aer, quia habet aereum colorem; et coccum bis tinctum, per quem designatur ignis. Vel per colores ejus quatuor designantur quatuor virtutes, s. quia velum erat ornatum bysso, ad designandum carnis puritatem; purpura autem ad figurandum passiones, quas sancti sustinuerunt pro Deo; coccum bis tincto, ad significandum charitatem geminam, Dei et proximi. Hyacintho autem significabatur cælestis meditatio. 1 2. q. 102. 4 ad 4. et ad 8.

VENATIO, aucupium et piscatio sunt a natura. Ideo sunt secundum se licita. I. q. 96. 1. o. et 2 2. q. 64. 1. o.

1. VENDERE. Pretium rerum venalium consideratur secundum usum hominis, non autem secundum gradum naturæ rerum. 2 2. q. 77. 2 ad 3.

2. In illis est peccatum, quæ bis venduntur, quod patet in iis quorum usus non est aliud a re ipsa. In quibus rebus, qui rem vendit, vel mutuatur, cum in hujusmodi transeat dominium ad accipientem, vel rem bis vendit, et est in venditionibus ad credentiam, dum plus pro dilatione volunt accipere, vel vendunt quod non est. Et utrumque est usurarium et peccatum. 2 2. q. 78. 1. o.

3. In domo autem sunt duo, s. substantia et usus. Sed aliud est habere domum, et aliud uti domo. Unde separatim possum usum vendere, sine domus venditione, et ita in omnibus aliis hujusmodi. Unde si aliqua sunt, quæ consistant in ipso usu tantum, et usus eorum est distractio non potest fieri id quod de domo. 2 2. q. 78. 1. o.

4. Denariis vero utimur distrahendo, et frumento consumendo, et ideo si usum vendis, bis vendis. 2 2. q. 78. 1. o.

5. Vendere ad terminum secundum justum pretii quantitatem, non est usura. Si autem, cæteris paribus, fiat ultra justum pretii quantitatem propter temporis expectationem, est peccatum usuræ. 2 2. q. 78. 1. o. et 2 ad 7.

6. Vendens scienter rem quæ deficit in specie substantiæ, quantitate, vel qualitate, peccat. Non autem vendens ignoranter. Sed cum sciverit, tenetur recompsare. 2 2. q. 77. 2. o.

7. Vendere carius quam emit est licitum, me-

morando rem, vel si mutetur pretium ratione loci vel temporis, vel propter periculum transferendi vel faciendi fieri. 2 2. q. 77. 4 ad 5.

8. Illa superabundantia quæ ex justa permutatione seu venditione accidit, non habet vitium inæquitatis. Alias non fuisset venditio vel permutatio justa. 2 2. q. 77. 4 ad 1.

9. Vendere rem plus notabiliter quam valeat simpliciter sibi, vel ipsi vendenti, non licet, quamvis lex humana permittat citra dimidium. 2 2. q. 77. 1. o.

10. Vendens non tenetur dicere publice vitium rei, nec in particulari, nisi propter damnum, vel periculum. 2 2. q. 77. 3. o.

11. Venditor non tenetur dicere eumentibus abundantiam venalium futuram per adventum aliorum mercatorum, nec minuere pretium. 2 2. q. 77. 4 ad 3.

12. Mensuras venalium oportet esse diversas in diversis locis, et eas institui publica auctoritate vel consuetudine. 2 2. q. 77. 2 ad 2.

VENTER adulteræ, potantis aquam zelotypiæ, semper intumescebat. 1 2. q. 103. 2 ad 3.

1. VENUS agit ex insidiis, et furatur intellectum multum sapientis. 2 2. q. 55. 8 ad 1.

2. Venus dicitur ab Aristotele dolosa, et corrigia ejus varia, secundum quamdam similitudinem, inquantum s. hominem subito surripit, sicut et in dolis agitur, non tamen per astutias, sed magis per violentiam concupiscentiæ et delectationis. Ibidem.

VERBEARE hominem nulli licet, nisi habenti potestatem supra eum, ut pater supra filium et dominus supra servum. 2 2. q. 65. 2. o. et q. 72. 2 ad 2.

VERBOSITAS, curiositas, importunitas, inquietudo et instabilitas loci vel propositi, pertinent ad evagationem mentis. Ideo oriuntur ex accidia. 2 2. q. 33. 4 ad 3.

1. VERBUM proprie importat rationem formæ exemplaris, quia est ars. I. q. 3. 8. 2 ad 2.

2. Verbum cordis importat aliquid procedens ab intellectu, ut constitutum per operationem ejus. I. q. 27. 1. c. 2. et q. 28. 4 ad 1. et q. 34. 1. c.

3. Verbum est ipsum intellectum, et id quod concipitur. I. q. 22. 1. c. et q. 28. 4 ad 1. et q. 34. 1. c.

4. Quicumque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, s. verbum. I. q. 27. 1. c.

5. Verbum in anima, sine actuali cognitione esse non potest. I. q. 93. 7. c. ad 3.

6. Verbum cordis significatum verbo oris, est conceptio rei intellectæ, ex vi intellectiva proveniens, vel ex ejus notitia procedens. I. q. 27. 1. 2. c. et q. 28. 4 ad 1. et q. 34. 1. c. et q. 107. 1. c. et 1 2. q. 93. 1 ad 2.

7. Nihil implicans contradictionem potest dici verbum. I. q. 25. 3. c. 2. ad 1.

8. Verba tenent præcipuum locum inter signa quibus homo aliquid significat alteri. 2 2. q. 55. 4 ad 2. et q. 72. 1. c. et q. 110. 1 ad 2. et III. q. 60. 6. c. ad 1. et ad 2.

9. Verbis utimur ad hominem, ut ei manife-

stemus nostros conceptus; ad Deum autem, ut nos vel alios excitemus. 22. q. 91. 1. c.

10. Verba ut signa inferunt multa damna, et in verbo homo facile delinquit. Sed secundum suam essentiam, 1. ut soni, non nocent nisi auditui, s. clamando. 22. q. 72. 1 ad 1. et q. 89. 3. c. fi.

11. Verbum nostræ mentis manet, non autem verbum vocale. Sed neutrum subsistit. Verbum vero divinum manet et subsistit. 1. q. 37. 1 ad 2.

12. Verbum Dei est tantum unum perfectum, et idem quod essentia, ideo est filius. Non autem verbum nostrum, nisi metaphorice, quia est multiplex, imperfectum et accidens. 1. q. 27. 2 ad 2. et q. 33. 2 ad 3. et q. 34. 2 ad 1. et 3. c.

13. Diversitas objectorum diversificat speciem verbi et amoris. 1. q. 93. 8. c.

14. Verbum duplex, scilicet verbum vocale et verbum mentale. Primo respondet spiritus corporalis, secundo vero spiritus intimi amoris. 1. q. 27. 1. c.

15. Verbum triplex, scilicet verbum cordis, vocis, et habens imaginem vocis. 1. q. 27. 1. c.

16. Verbum proprie dicitur tripliciter, s. conceptus mentis, vox significativa ejus, et imaginatio vocis. Improperie vero dicitur verbum, res significata vel effecta verbo. 1. q. 34. 1. c.

17. Verbum, ut significat conceptum mentis, est in Deo proprie; secundum alias vero significationes ejus, est in Deo metaphorice tantum. 1. q. 34. 1. c. ad 1. et q. 36. 2 ad 5.

18. In divinis est tantum unum verbum. 1. q. 27. 5 ad 3. et q. 34. 3. c. et q. 41. 6. o.

19. Verbum in divinis proprie dicitur personaliter tantum, non autem essentialiter. 1. q. 34. 1. c. et 12. q. 93. 1 ad 2.

20. Verbum est in divinis ab æterno, et non tantum ratione incarnationis ejus. 1. q. 34. 3 ad 2.

21. Verbum in divinis proprie convenit soli Filio, figurative autem convenit Spiritui sancto, inquantum manifestat Filium. 1. q. 34. 2. o.

22. Deus eodem modo dicit se, et omnia alia, etiam creaturas. 1. q. 34. 2 ad 3. et 3. c. et q. 37. 2. c. ad 3.

23. Verbum Dei, respectu non entium, est expressivum tantum, sed respectu entium est etiam factivum. 1. q. 34. 3 ad 5.

24. Verbum Dei respectu creaturarum est expressivum et operativum, sed respectu eorum quæ sunt in Deo, est expressivum tantum. 1. q. 34. 3. c.

25. Verbum principaliter refertur ad Patrem, et quasi per se, sed ad creaturas refertur consequenter, et quasi per accidens. 1. q. 34. 3. o.

26. Verba significantia aliquid devotionis excitant mentes, et præcipue minus devotas. Sed verba pertinentia ad alia distrahunt mentem, et impediunt devotionem. 22. q. 83. 12 ad 2.

27. Verba et participia dicuntur de Deo, ratione æternitatis, quæ continet omne tempus. 1. q. 13. 1 ad 3.

1. VERECUNDIA non est virtus proprie, sed large, inquantum est passio laudabilis. 22. q. 144. 1. o.

2. Verecundia est timor turpitudinis exprobrabilis. Et principaliter respicit vituperium. Sed

respicit culpam consequenter. Et hoc dupliciter, s. cessando et celando. 22. q. 116. 2 ad 3. et q. 144. 1. c. ad 2. et 2. o. et 4. c.

3. Verecundia non est timor de ipso actu peccati, sed de turpitudine vel ignorantia, vel convictio, vel opprobrio. 12. q. 41. 4. c. ad 2 et ad 3. et q. 42. 3 ad 4.

4. Homines maxime verecundantur de actibus venereis, etiam in matrimonio, et de signis eorum. 22. q. 151. 4. c.

5. Verecundia non est de operibus virtutum, nisi per accidens, ratione falsæ opinionis, vel propter notam presumptionis vel simulationis. 22. q. 144. 2 ad 3.

6. Verecundia est ab illis, quorum testimonium est majoris ponderis, propter certitudinem et rectitudinem iudicii, s. a sapientibus et virtuosis, vel ex cognitione, s. a notis et conjunctis, vel propter effectum nocentis vel juvantis. 22. q. 144. 3. o.

7. Aliqua peccata graviora sunt minus verecundabilia, quæ tamen sunt minus turpia, vel quia se habent in excessu temporalis boni. 22. q. 16. 2 ad 3. et q. 144. 2 ad 4.

8. Verecundia est principium emendationis, quia in principio erubescimus oculos hominum, in fine vero oculos rationis et Dei. 22. q. 144. 4 ad 4.

9. Verecundia celat turpem actum, sed erubescencia cessat a turpi actu. Vel utraque propter timorem vituperii. 22. q. 144. 2. c. fi.

10. Verecundia jacit prima temperantiæ fundamenta, secundum Ambrosium, inquantum scilicet incutit horrorem turpitudinis. 22. q. 144. 4 ad 4.

11. Ex sæpius verecundari causatur virtus, qua vitantur turpia, non autem virtus qua quis verecundetur; tamen sic disponit, quod verecundaretur, si turpia ageret. 22. q. 144. 1 ad 5.

12. Verecundia non est in pessimis, quia peccatum non reputant ut turpe. Nec est in virtuosis et senibus, quia non apprehendunt illud possibile sibi, nec est difficile eis ad vitandum. 22. q. 144. 4. o.

13. Verecundia convenit senibus et virtuosis conditionaliter tantum, s. quia verecundarentur, si aliquid turpe agerent. 1. q. 95. 3. c. fi. et 22. q. 144. 4. c. 1 ad 5. et 4. o.

14. Carent verecundia homines, in peccatis profundati, quibus sua peccata non displicent, sed magis de eis gloriantur. 22. q. 144. 4. c.

VERERI. Quidam sunt qui non verentur alios contristare. 22. q. 116. 1. c.

1. VERITAS octupliciter diffinitur. 1. q. 16. 1. c. fi.

2. Ratio veritatis consistit in adæquatione rei et intellectus. 1. q. 21. 2. c.

3. Ratio veritatis prius est in intellectu quam in rebus. 1. q. 16. 1. c.

4. Veritas magis fundatur in esse rei quam in essentia rei. 22. q. 109. 1. c.

5. Veritas dicit relationem, qua esse ordinatur ad intellectum, sicut bonitas ad appetitum. 1. q. 16. 1. 3. c.

6. Veritas dicitur primo de intellectu; de enun-

flatione vero, inquantum est signum ejus; de re autem, ut de causa ejus, i. q. 16. 7. 8. c.

7. Veritas non entium, ut chimerae, vel aliorum hujusmodi, est tantum in intellectu, et ab eo causatur. i. q. 16. 3 ad 2. et 5 ad 3. et 7 ad 4.

8. Ad veritatem locutionum requiritur res significata et modus significandi. i. q. 39. 4. 5. c.

9. Veritas enuntiabilium non est aliud quam veritas intellectus, quia enuntiabile, ut est in intellectu, habet per se veritatem, sed in voce est verum, quia significat veritatem intellectus, non autem per veritatem in enuntiabili existentem. i. q. 16. 7. c.

10. Eadem est veritas et rectitudo communium principiorum apud omnes, et aequaliter nota; sed in ratione speculativa, eadem est, non autem aequaliter nota in conclusionibus; in practica vero ratione, nec est eadem, nec aequaliter nota. i. 2. q. 94. 4. c.

11. Veritas triplex, scilicet cognitionis naturalis, infusae et acquisitae. i. q. 60. 1 ad 3.

12. Homo pertingit ad cognitionem veritatis tripliciter, s. capiendo a Deo, ab homine et per studium: primo est necessaria oratio, secundo auditus, tertio meditatio. 2. 2. q. 180. 3 ad 4.

13. Veritas quadruplex, s. vitae, doctrinae, justitiae et locutionis. i. q. 16. 4 ad 3. et q. 21. 2 ad 2 et 2. 2. q. 109. 3 ad 3.

14. Veritas est in intellectu Dei proprie et primo, sed in intellectu nostro est proprie et secundario; in rebus autem est secundario et improprie. i. q. 16. 7. 8. c.

15. Deus est veritas. i. q. 16. 5. o. et 1. 2. q. 3. 7. c.

16. Deus est summa, maxima et prima veritas. i. q. 16. 5. c.

17. Veritas in divinis sumitur dupliciter, s. proprie, i. aequalitas intellectus Dei, ad essentiam ejus principaliter, et ad creaturas consequenter, et metaphorice, i. summa imitatio principii: primo modo dicitur tantum essentialiter; secundo autem personaliter, et convenit soli Filio. i. q. 16. 5 ad 2. et q. 39. 8. c.

18. Anima non judicat de omnibus rebus secundum quaecumque veritatem, sed secundum primam veritatem, inquantum resultat in anima sicut in speculo, secundum primam intelligibilia. i. q. 12. 11 ad 2. et q. 16. 6 ad 1. et q. 84. 5. c. et q. 88. 3 ad 1. et 1. 2. q. 93. 2. c. et 2. 2. q. 173. 1 ad 2.

19. Omnis veritas est a Deo. i. q. 16. 5 ad 3.

20. Veritas prima est finis omnium desideriorum et actionum nostrarum, 2. 2. q. 4. 2 ad 3.

21. Omnes res sunt verae una veritate, s. Dei, sicut principio effectivo et exemplari, sed multis formaliter. i. q. 16. 6. o. et 1. 2. q. 93. 1 ad 3.

22. Quaelibet veritas, praeter primam, est aliquo modo mutabilis. i. q. 16. 8. o.

23. Veritas qua quis dicit verum, et qua verax dicitur, est virtus, non autem qua verum dicitur, sed est objectum et finis virtutum. i. q. 16. 4 ad 4. et q. 17. 1. c. et 2. 2. q. 109. 1. o.

24. Haec virtus non est virtus theologica, nec virtus intellectualis, sed est virtus moralis, et medium ejus est inter superfluum et diminutum,

et hoc dupliciter, s. ex parte actus et ex parte objecti. 2. 2. q. 109. 1 ad 3.

25. Et est specialis virtus. 2. 2. q. 109. 2. o.

26. Ad virtutem veritatis pertinet, talem se exhibere exterius per signa exteriora, s. per verba et facta, qualis est. 2. 2. q. 109. 1. o. ad 3. 2. c. et 3 ad 1 et ad 3. et q. 110. 1. c.

27. Haec virtus est pars annexa justitiae, quia utraque est ad alterum, et utraque aequalitatem constituit, sed justitia secundum debitum legale, veritas autem secundum debitum morale. 2. 2. q. 109. 3. o.

28. Et declinat plus in minus quam in majus, non quidem negando verum, sed affirmando. 2. 2. q. 109. 4. o. et q. 129. 3 ad 5.

29. Veritas vitae est communis ad quamlibet virtutem. 2. 2. q. 109. 2 ad 3.

30. Veritas amatur per se, sed oditur per accedens. 1. 2. q. 29. 5. o. et 2. 2. q. 15. 1 ad 3.

31. Veritas creata est major anima, secundum quid, ut perfectio ejus, non autem simpliciter. i. q. 16. 6 ad 1.

32. VERUM dicitur dupliciter, s. verum veritate essentiae, et verum veritate proprietatum. i. q. 68. 4. c. et 2. 2. q. 77. 2 ad 1.

33. Ens est de ratione veri, non autem e converso: ideo verum non potest intelligi, non intellecto ente, sed bene e converso, non autem vero non existente. i. q. 16. 3 ad 3.

VESPERTILIO circa terram volat; ideo significat praeditos scientia seculari, qui sola terrena sapunt. 1. 2. q. 102. 6. ad 1. fi.

1. VESTIGIUM TRINITATIS attenditur secundum appropriata, per quae veniri potest in trinitatem personarum. i. q. 45. 7 ad 1.

2. Tres partes ejus diversimode assignantur a diversis, quae tamen reducuntur ad principium, medium et finem. i. q. 5. 5. o.

3. Et representat causam ut causam tantum, imago autem representat etiam quoad formam causae. i. q. 45. 7. c. et q. 93. 6. c.

4. Vestigium Trinitatis est in creatura secundum quod imitatur perfectionem Dei, seu consequitur esse perfectum. i. q. 5. 5. o. et q. 45. 7. o.

5. Vestigium Trinitatis est in qualibet creatura, inquantum est creata, habens formam et ordinem, licet proprie sit tantum in individuis substantiae. i. q. 45. 7. o. et q. 73. 6. c.

1. VESTIS. In usu vilium vestium potest esse peccatum inanis gloriae et avaritiae, et virtus humilitatis, signum contemptus mundi, poenitentiae et tristitiae. 2. 2. q. 169. 1. c. ad 2. et q. 187. 6. o.

2. Vitiosum est quod vir vestiatur veste mulierum, vel e converso ad lasciviam, sed potest esse sine peccato, propter aliquam necessitatem; sed prohibetur in lege veteri propter idololatriam. 1. 2. q. 102. 6 ad 6. et 2. 2. q. 169. 2 ad 3.

VEXATIO. Redimere suam vexationem licet, juris ordine non praetermisso. 2. 2. q. 66. 5 ad 3. et q. 100. 4 ad 3.

Ugo de Sancto Victore non est auctoritatis. i. q. 1. 10 ad 2. et 2. 2. q. 5. 1 ad 1. et III. q. 45. 2. c. et q. 50. 4. c.

1. VIA. Non oportet quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de fine viae. 1. 2. q. 1. 6 ad 3

2. Homini datur longior via quam angelo, quia magis distat a Deo per cognitionem. i. q. 52. 5 ad 1.

VICEM Dei gerunt homines, in commissis hominum jurisdictioni: non autem quoad omnia, ut in institutis a solo Deo, sicut in matrimonio et huiusmodi. i. 2. q. 100. 8 ad 3. a.

VIGILANTIA est idem quod sollicitudo, et pertinet ad prudentiam. 2 2. q. 47. 9. o.

VIGILARE. Cum aliquis vult diu vigilare de sero, ex quo inquitur quod non vadat hora matutinali ad ecclesiam, tunc actus iste interior vel exterior per accidens se habet ad peccatum omissionis. i. 2. q. 71. 5. c.

VIGILAS et cursores, et alii huiusmodi, de suo labore viventes, intelliguntur de labore manuum suarum vivere. 2 2. q. 187. 3. c.

1. VINDICATIO est virtus specialis, quia ad hoc natura inclinatur. 2 2. q. 108. 2. o.

2. Vindicatio consistit in medio duorum vitiorum, scilicet crudelitatis et savitiae, secundum excessum; et remissionis, secundum defectum. 2 2. q. 108. 2 ad 3.

3. Naturalius est homini appetere vindictam injuriarum illatarum, quam ab hoc deficere, quia vix alicui nimis parva videntur injuriae sibi illatae, secundum Sallustium. 2 2. q. 157. 2 ad 2.

4. Vindicatio et inflictio poenae peccanti est licita, si sit propter bonum, scilicet vel emendationis, vel cohibitionis, vel quietis aliorum cum aliis debitis circumstantiis; non autem si sit ex odio, vel principaliter intendatur malum peccantis. 2 2. q. 108. 1. o. et 3. o. et q. 158. 1. o. ad 3. et 2. c. et 3. o. et iii. q. 15. 9. c.

5. Fortitudo disponit ad vindictam, removendo prohibens; zelus autem importat primam radicem ejus, quia actus cujuslibet virtutis procedit ex radice charitatis. i. 2. q. 105. 2 ad 10. et 2 2. q. 108. 2 ad 2.

6. Vindicatio debet fieri per privationem eorum quae peccans diligit, s. per mortem, verbera, talionem, vincula, carcerem, servitutem, damnum, exilium, ignominiam et huiusmodi. 2 2. q. 108. 3. o.

1. VINUM vitis est proprie vinum, alia vero per similitudinem ejus. iii. q. 74. 5. o. ad 1.

2. Vinum calefacit et laetificat. 2 2. q. 147. 8 ad 1. et iii. q. 74. 5. o.

3. Usus vini est illicitus per accidens tantum, s. vel propter conditionem ejus, qui facilliter laeditur ex eo, vel propter excessum, vel votum, vel scandalum. 2 2. q. 149. 3. o.

4. Vinum antiquitus mulieres apud Romanos non bibebant, secundum Valerium. 2 2. q. 149. 4. c.

VIOLARI quaecumque non licebat, dicebantur antiquitus sancta, vel sacrosancta, ut muri civitatis, et personae in dignitate constitutae. iii. q. 60. 1 ad 2.

1. VIOLENTIA est a principio extrinseco, nil conferente eo quod vim patitur, ut s. sic patitur: id autem fit quantum ad inclinationis finem, ut si lapis projiciatur sursum, qui inclinatur deorsum ferri: secundo, quoad modum tendendi, ut si lapis velocius quam sit ejus inclinatio projiciatur deorsum. 2 2. q. 175. 1. c.

2. Violentia nemini convenit, nisi per publicam potestatem. 2 2. q. 68. 8. c.

1. VIRGINITAS est specialis virtus. i. 2. q. 64. 1 ad 3. et 2 2. q. 152. 1 ad 1. et 3. o. et q. 155. 1. o. ad 3.

2. Virginitas dicitur a virore, quia importat immunitatem a concupiscentiae adustione circa delectationes venereas. 2 2. q. 152. 1. c.

3. Virginitas, secundum Augustinum, est in carne corruptibili, incorruptionis perpetua meditatio. 2 2. q. 152. 1 ad 1.

4. Virginitas quoad suum materiale, i. pro incorruptione signaculi, vel irresolutione seminis propter delectionem, est a natura, sed quoad suum formale, i. pro habitu quo quis proponit seu eligit perpetuo servare integritatem mentis et corporis vel sine voto, vel praecipue cum voto, est ex gratia Dei. 2 2. q. 152. 3 ad 1.

5. In delectatione venerea sunt tria, s. violatio signaculi virginalis, resolutio seminis delectationem causans, et propositum huius; remotio primi se habet ad virginitatem per accidens; remotio secundi se habet ad eam materialiter; remotio tertii se habet ad eam formaliter et complete. 2 2. q. 152. c. ad 3. et 3. o.

6. Virginitas perdita non potest reparari, ratione praeteriti, sed bene quoad omnem integritatem operante Deo, et quoad virginitatis propositum: nulla tamen potentia fieri potest, ut quae corrupta est, corrupta non fuerit. i. q. 25. 4 ad 3. et 2 2. q. 152. 3 ad 3.

7. Corruptio triplex, s. corporalis tantum, i. fractio signaculi virginalis, vel resolutio seminis, quocumque modo; et corruptio mentis tantum, i. consensus in rem veneream sine opere, et utraque simul: in tertia amittitur virginitas irreparabiliter, in secunda reparabiliter, in prima vero nullo modo. 2 2. q. 152. 1. o. et 3 ad 3.

8. Virginitas et pudicitia sunt in anima essentialiter, in carne vero materialiter. 2 2. q. 152. 1 ad 2.

9. Virginitas se habet ad castitatem, sicut magnificentia ad liberalitatem. 2 2. q. 152. 3. c. a. et ad 5. et q. 155. 4. c.

10. Virginitas est illustrior portio gregis Christi, secundum Cyprianum, et supremum decorem sibi vindicat, secundum Ambrosium, quia est supremus gradus temperantiae, et est virginum sublimior gloria, per comparisonem ad viduas et conjugatas. 2 2. q. 152. 5. c. ad 1.

11. Virginitas est maxima virtus, non quidem simpliciter, sed in genere castitatis, s. castitatis virginalis, conjugalis et vidualis; non autem est maxima virtutum simpliciter, quia est minor virtutibus theologicis et religione, quarum actus est ipsa occupatio circa res divinas, et ideo preferuntur virginitati. 2 2. q. 152. 3. c. ad 5. et 4. 5. o. et q. 153. 2 ad 2. et q. 155. 1. o. et 4. c. ad 1. et q. 185. 4. o.

12. Conjugatus potest esse melior virgine dupliciter, s. si habeat animum magis paratum ad virginitatem si oportere, licet non eam habeat in opere, sed in solo habitu, et propter aliquam aliam excellentiorem virtutem. 2 2. q. 152. 4 ad 1 et ad 2.

13. Virginitas non opponitur luxuriæ sicut extremum, sed sicut medium. 2 2. q. 152. 2 ad 2.

14. Virginitas, ut virtus, non potest amitti sine peccato, quia firmata est per votum. 2 2. q. 152. 3 ad 4.

15. Virginitas, quoad suum formale, potest reparari per penitentiam, et semper est cum cæteris virtutibus, non autem quoad materiale ejus. 2 2. q. 152. 3 ad 2. et ad 3. et III. q. 89. 3 ad 1.

16. Fractio signaculi virginialis quocumque modo, sine proposito delectationis, non magis præjudicat virginitati quam fractio manus vel pedis. 2 2. q. 152. 1 ad 3.

17. Virginitas ad vacandum liberius Deo et contemplationi ejus, non est vitiosa, sed est licita et laudabilis. 2 2. q. 152. 2. o. et 3. 5. c.

VIRILITAS est idem quod fiducia; ideo est pars potentialis fortitudinis. 2 2. q. 128 ad 6.

1. VIRIUS nominat perfectionem potentiae, quia de ratione virtutis est quod ponat potentiam in ultimo quoad actum, quoad objectum, et quoad modum agendi. 1 2. q. 55. 1. 2. 3. c. et q. 56. 1. c. et q. 66. 3. o. et 2 2. q. 51. 1 ad 2. et q. 129. 2. c.

2. Virtus quandoque sumitur pro omni quod potest esse principium operationis vel motus. 1 2. q. 26. 2 ad 1. et q. 41. 1 ad 1.

3. Virtus importat directe dispositionem habentis se convenienter, secundum modum suæ naturæ, sed consequenter importat bonitatem. 1 2. q. 71. 1. o.

4. Virtus est dispositio perfecti ad optimum, inquantum dicit operationem, per quam res finem suum consequitur. 1 2. q. 110. 3. o. et 2 2. q. 23. 7. c.

5. Omnis virtus humana potentiae rationalis est habitus; sed potentia naturalis est sua virtus. 1 2. q. 55. 1. o. et q. 56. 3. c.

6. Quandoque virtus dicitur id ad quod est virtus, scilicet vel objectum virtutis, vel actus ejus, sicut fides dicitur quandoque id quod creditur, quandoque vero ipsum credere, quandoque autem ipse habitus quo creditur. 1 2. q. 55 ad 1.

7. De ratione virtutis humanæ est habitus operativus et bonus. 1 2. q. 55. 2. 3. o. et q. 56. 1. c. et q. 71. 1 ad 2. et 2 2. q. 58. 1. c.

8. Principale in virtute est electio. 2 2. q. 134. 8 ad 4.

9. Ubi est speciale impedimentum rationis, ibi oportet esse specialem virtutem. 2 2. q. 149. 1. 2. c.

10. Virtus est bona seipsa, et non per aliam virtutem. 1 2. q. 55. 4 ad 1.

11. Virtus duplex, s. virtus vera et virtus falsa vel simulata. 2 2. q. 23. 7 ad 3.

12. Virtus dicitur dupliciter, s. virtus vera, et virtus ficta. 2 2. q. 23. 1. c.

13. Virtus duplex, s. virtus propria et virtus aliena. III. q. 43. 3. o.

14. Habitus moralis habet rationem virtutis, inquantum rationi conformatur. 1 2. q. 58. 2. c. fi.

15. Virtus simpliciter dicta dicitur amor, secundum Augustinum, quia dependet a voluntate, inus prima affectio est amor. 1 2. q. 56. 3 ad 1. et q. 62. 2 ad 3.

16. Virtus, secundum Augustinum, est ordo vel

ordinatio amoris, quia per eam amor in nobis ordinatur. 1 2. q. 55. 1 ad 4. et q. 62. 1 ad 1.

17. Virtus, secundum Augustinum, est bonus usus liberi arbitrii, quia virtus ordinatur ad eum sicut ad proprium actum. 1 2. q. 55. 1 ad 2.

18. Virtus, secundum Augustinum, est bona qualitas mentis qua recte vivitur, qua nullus male utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur; quæ diffinitio tantum virtutis rationem complectitur; et convenit cuilibet virtuti, præter ultimam partem quæ convenit virtuti infusæ tantum. 1 2. q. 55. 4. o. et 2 2. q. 168. 2 ad 2.

19. Virtus ut est in concupiscibili vel in irascibili, nihil aliud est quam quædam habitualis conformitas earum ad rationem. 1 2. q. 56. 4. c. fi. et q. 92. 1. c.

20. Virtus universaliter est quæ bonum facit habentem, et opus ejus reddit bonum; et hoc dupliciter, vel materialiter tantum, ut virtutes intellectuales; vel formaliter, ut virtutes morales. 2 2. q. 17. 1. c. et q. 47. 4. c. et q. 58. 1. c.

21. Virtus dicitur ultimum potentiae, quia ad illud potentia ordinatur, scilicet ad objectum, quia ibi virtus sumitur pro objecto. 1 2. q. 55. 1 ad 1. et 3. c. et 2 2. q. 23. 3 ad 2.

22. De ratione virtutis est, quod se habeat tantum ad bonum. 2 2. q. 1. 3 ad 1. et q. 4. 5. c. et q. 23. 7. c. et q. 51. 1. 2. c. et q. 81. 4. c. et q. 117. 6. c. ad 2. et III. q. 7. 6 ad 1.

23. Objectum cujuslibet virtutis est bonum circa propriam materiam. Sed virtutes nominatæ ab aliqua generali conditione virtutum, illam sibi materiam specialiter vindicant, in qua difficillimum et optimum est conditionem hujusmodi observare: sicut fortitudo pericula mortis, temperantia delectationes tactus, et sobrietas mensuram circa delectationes cibi et potus. 1 2. q. 63. 4. c. et 2 2. q. 149. 1. c. principio.

24. Virtus vera et simpliciter ordinat ad principale bonum. Sed virtus vera et secundum quid et imperfecta ordinat ad particulare bonum. Falsa vero virtus abducit a principali bono. Sicut non est vera virtus avarorum prudentia, qua excogitant diversa genera locellorum, et avarorum justitia, qua gravium damnorum meta contemunt aliena, et avarorum temperantia, qua luxuria, quæ sumptuosa est, cohibent appetitum, et avarorum fortitudo, qua, ut ait Horatius, per mare pauperiem fugiant, per saxa, per ignes. 2 2. q. 23. 7. c.

25. Virtutes et vitia sortiuntur speciem ex eo quod est per se intentum, non autem ab eo quod est intentum per accidens, et præter intentionem. 2 2. q. 109. 2 ad 2. et q. 120. 2. c. ad 1.

26. Species virtutum distinguuntur secundum objecta. 1 2. q. 96. 3. c. et 2 2. q. 18. 2. c. et q. 19. 3. 4. 5. c. et q. 31. 4. c. et q. 47. 5. c.

27. Materia virtutum moralium duplex, s. materia propinqua, i. passiones ut plurimum, et materia remota, i. objecta passionum. 1 2. q. 60. 5. c. et 2 2. q. 31. 1 ad 2. et q. 32. 1 ad 4. et q. 117. 2. 3. o. et 6. c.

28. Objecta passionum diversarum potentiarum, comparata ad appetitum sensitivum, causant diversitatem passionum; ad rationem vero

comparata, causent diversitatem virtutum. 1 2. q. 60. 5. c.

29. Objecta passionum diversarum potentiarum semper causant diversas species virtutum moralium. 1 2. q. 60. 5. c.

30. Nihil potest esse subjectum virtutis simpliciter dictæ, nisi voluntas vel potentia, ut motus ab ea. 1 2. q. 55. 2. c. et 4 ad 3. et q. 56. 3. o. et q. 57. 1. c.

31. Nulla virtus est in voluntate, respectu boni sibi proportionati, sed tantum respectu Dei vel proximi. 1 2. q. 52. 3. c. ad 1. et q. 56. 6. o.

32. Intellectus non potest esse subjectum virtutis, nisi vel secundum quid, i. virtutum intellectualium, vel simpliciter, i. inquantum movetur a voluntate. 1 2. q. 56. 3. o.

33. Virtutes perficientes intellectum excludunt totaliter falsum, non autem virtutes perficientes appetitum. 2 2. q. 1. 3 ad 1.

34. Omnis virtus et vitium est habitus voluntatis et mentis causaliter, non autem subjective. 1 2. q. 56. 3. o.

35. Virtutes perficiunt nos, ad prosequendum debite inclinationes naturales. Ideo ad quamlibet inclinationem naturalem determinatam ordinatur aliqua specialis virtus. 2 2. q. 108. 2. c.

36. Una et eadem virtus potest esse in diversis potentiis. 1 2. q. 56. 2. c.

37. Nulla virtus proprie est in corpore, sed tantum in anima. 1 2. q. 55. 2. c. et q. 56. 4 ad 3.

38. Omnis virtus circa passiones est in appetitu sensitivo. 1 2. q. 56. 4 ad 4.

39. In Deo est potissime virtus. 1. q. 3. 6 ad 1. et q. 4. 2 ad 2.

40. Virtutes circa actiones, et virtutes in voluntate, vel virtutes in intellectu practico vel speculativo, sine imperfectione, sunt proprie in Deo. Non autem virtutes circa passiones in bonum spirituale, nisi metaphorice. Sed virtutes circa passiones in bonum corporale, nullo modo. Nec virtutes vite activæ, ut eam perficiunt. 1. q. 21. 1 ad 1. et 1 2. q. 61. 5. c. ad 1.

41. Virtus ordinata ad bonum, secundum regulam rationis humanæ potest causari in nobis ex actibus nostris, non autem quæ secundum regulam divinam. 2 2. q. 51. 2. 3. 4. o. et q. 55. 4. c. ad 6. et q. 63. 2. 3. o. et q. 65. 2. c. et q. 92. 1 ad 1.

42. Virtutes insunt nobis a natura, secundum aptitudinem et inchoationem, non autem secundum perfectionem, præter virtutes theologicas, quæ sunt totaliter ab extrinseco, scilicet a Deo. 1 2. q. 51. 1. o. c. et q. 63. 1. o. et 2 ad 3. et 3. o. et q. 71. 2 ad 1. et q. 85. 1. c. et q. 95. 1. c. et 2 2. q. 47. 1. 5. o. et q. 80. 2. c. et q. 123. 1 ad 3. et q. 141. 1 ad 2.

43. Virtutes quædam præter theologicas causantur in nobis a Deo immediate, ad finem supernaturalem. 1 2. q. 51. 4. c. et q. 63. 3. o.

44. Virtutes infusæ causantur in nobis a Deo, sine nobis agentibus, non autem sine nobis consentientibus. 1 2. q. 55. 4 ad 6.

45. Determinatio actus virtuosus ad proprium et per se objectum virtutis, est sub necessitate præcepti sicut etiam actus virtutis. Non autem

ad ea quæ accidentaliter et secundario se habent ad proprium et per se virtutis objectum. 2 2. q. 2. 5. c.

46. Actus virtutis et virtus eodem nomine quandoque nominatur. 2 2. q. 137. 1 ad 2.

47. Ex hoc actus est virtuosus, quod per rationem ordinatur ad aliquod bonum honestum. 2 2. q. 147. 1. c.

48. Virtus proprie non potest dici actus, nisi sicut habitus nominatur per actus, quia virtus semper includit respectum ad illud cuius est principium. 1 2. q. 70. 1 ad 3.

49. Aliqui actus sunt aliquibus virtuosus, tanquam eis proportionati et convenientes, qui tamen aliis sunt vitiosus, tanquam eis non proportionati. 1 2. q. 95. 3 ad 3.

50. De ratione actus virtuosus sunt quatuor, s. quod operans sciat, quod eligat propter bonum, et immobiliter. 1 2. q. 100. 9. c. et 2 2. q. 58. 1. o.

51. Actus virtutis dicitur dupliciter, scilicet materialiter et formaliter. Primus potest esse sine virtute, non autem secundus. 1 2. q. 93. 3 ad 2. et 2 2. q. 32. 1 ad 1.

52. Adjunctio actuum virtutum secundariorum ad actus et virtutes principales, magis est secundum convenientiam in modo qui est quasi forma earum, quam secundum materiam. 2 2. q. 157. 3 ad 2. et q. 161. 4. o.

53. Actus interior et exterior non requirunt diversas virtutes. 2 2. q. 31. 4. b.

54. Quælibet virtus principaliter est interius in anima, sed actus exteriores debent moderari secundum debitas circumstantias. 2 2. q. 161. 3 ad 3.

55. Actus interiores maxime pertinent ad virtutes. 1 2. q. 54. 2 ad 3.

56. Actus exteriores sunt proprie actus illarum virtutum, ad quarum fines secundum speciem suam ordinantur. 2 2. q. 31. 1. c.

57. Quælibet virtus moderans amorem aliorum bonorum moderatur etiam ex consequenti timorem contrariorum malorum. 2 2. q. 123. 4 ad 2.

58. Actus exteriores sunt illius virtutis, cuius est movere ad eos. 2 2. q. 32. 1. c.

59. Diversi actus ejusdem bonitatis pertinent ad eandem virtutem; si autem sint diversæ bonitatis, pertinent ad diversas. 2 2. q. 51. 2. o.

60. Diversitas virtutum est ex diversitate actuum, quorum est diversa ratio bonitatis. 2 2. q. 51. 2. 3. c. et q. 161. 2 ad 3.

61. Actus unus virtutis ut elicentis potest attribui alteri virtuti ut imperanti. 1 2. q. 114. 4 ad 1. et 2 2. q. 32 ad 2. et q. 85. 3. c. et q. 88. 6. c. et q. 147. 2 ad 2.

62. Virtutes non sunt æquales, sed una virtus est major alia et in diversis speciebus virtutum, et in eadem specie: non quidem secundum se, sed ex parte ejusdem hominis in diverso tempore, vel ex parte diversorum hominum propter majorem assuefactionem, vel meliorem dispositionem naturæ vel rationis, vel propter majus donum gratiæ Dei. 1 2. q. 66. 1. o. et 2. c. et q. 73. 1 ad 3. et q. 112. 4. c. et 2 2. q. 5. 4. o.

63. Virtutes quæ simpliciter ordinant nos in

bonum, sunt simpliciter digniores virtutibus retrahentibus nos a malo. 2 2. q. 157. 4. c.

64. Quelibet virtus tanto excellentior est, quanto ad altius bonum ordinatur. 1 2. q. 111. 5. c. et q. 112. 4. c. et 2 2. q. 117. 6. c. et q. 136. 2. c.

65. Omnes virtutes in eodem sunt æquales secundum proportionem, quia æqualiter crescunt. 1 2. q. 66. 1 ad 1. et q. 73. 2 ad 3.

66. Virtutes theologice sunt cæteris virtutibus nobiliores. 1 2. q. 68. 8. o. et 2 2. q. 9. 1 ad 3. et q. 19. 9. ad 4. et q. 23. 6. c. et q. 104. 3. c. et q. 117. 6. c. et q. 141. 8. o. et q. 161. 5. c.

67. Virtutes theologice sunt priores cæteris virtutibus. 2 2. q. 4. 7. c. et q. 10. 1 ad 1.

68. Virtutes theologice sunt causæ cæterarum virtutum. 1 2. q. 63. 3. c. et 2 2. q. 161. 4 ad 1.

69. Virtutes theologice habent ultimum finem pro objecto; aliæ autem virtutes sunt circa ea quæ sunt ad finem. 2 2. q. 4. 7. c. et q. 81. 5. c.

70. Virtutes theologice non sunt virtutes humanæ, sed superhumanæ vel divinæ. Et conveniunt homini, prout per gratiam participat naturam divinam. 1 2. q. 58. 3 ad 3. et q. 61. 1 ad 2. et q. 62. 1. c. ad 1. et 2. 3. o.

71. Virtutes habentes pro objecto bonum spirituale, scilicet virtutes theologice et virtutes intellectuales, sunt simpliciter nobiliores virtutibus habentibus pro objecto bonum corporale, vel aliquid ei adjunctum. 2 2. q. 136. 2. c.

72. Una virtus est prior alia secundum actus, licet simul infundantur omnes a Deo secundum habitus. 1 2. q. 62. 4. o. et III. q. 85. 6. c.

73. Virtutes naturales sunt nobiliores virtutibus acquisitis, sed sunt minus nobiles virtutibus infusis. 1 2. q. 63. 2 ad 3.

74. Virtutes intellectuales sunt simpliciter nobiliores virtutibus moralibus, propter nobilius objectum, sed est e converso secundum quid, scilicet virtutes, et respectu actuum. 1 2. q. 61. 1 ad 3. et q. 66. 3. o. et q. 68. 7. 8. o. et 2 2. q. 23. 6 ad 1. et q. 161. 5. c.

75. Virtutes intellectuales et morales perficiunt intellectum et appetitum in ordine ad regulam et mensuram creatam; virtutes vero theologice, ad regulam et mensuram increatam. 1 2. q. 62. 2 ad 1. et q. 64. 4 ad 2.

76. Virtutes morales sunt permanentiores virtutibus intellectualibus propter exercitium, sed e converso propter objectum. 1 2. q. 53. 1 ad 3. et 2 2. q. 66. 3 ad 1.

77. Virtutes morales sunt necessariores ad vitam humanam virtutibus intellectualibus. 1 2. q. 66. 3 ad 1.

78. Una virtus alteri virtuti non contrariatur aut repugnat, sed vitio; quia, secundum Philosophum, bonum non est bono contrarium. 2 2. q. 101. 4. c.

79. Vitium non tantum opponitur virtuti perfectæ, sed etiam imperfectæ in genere virtutis, scilicet habilitati naturali ad bonum, et dispositioni ad virtutem. 1 2. q. 73. 2 ad 2. et q. 74. 1 ad 2.

80. Omne vitium quod magis opponitur virtuti, nominatur ex defectu virtutis. 2 2. q. 107. 2. c.

81. Cum virtus magis opponitur uni extremo

vitiorum quam alteri, illud vitium magis oppositum nominatur nomine passionis, ad quam refrenandam virtus principaliter ordinatur. 2 2. q. 21. 3. c. et q. 53. principio.

82. Vitia, inquantum sunt contra bonum rationis, contrariantur virtuti. Inquantum autem sunt contra instinctum divinum, contrariantur donis. 1 2. q. 68. 1 ad 2.

83. Multa vitia opponuntur uni virtuti dupliciter, scilicet secundum diversam habitudinem ad virtutem, et secundum diversas circumstantiarum corruptiones. 2 2. q. 10. 5. c. et q. 92. 1. c. et 2 ad 1.

84. Non oportet quod principale vitium opponatur principali virtuti. 1 2. q. 84. 4 ad 1. et 2 2. q. 34. 5 ad 1. et q. 118. 7 ad 1. et q. 142. 3 ad 1. et q. 162. 6 ad 2. et 7 ad 3.

85. Multa vitia opponuntur secundum diversos actus eidem virtuti. 2 2. q. 29. 4 ad 3.

86. Virtuti, ut sic, opponitur vitium. Sed ut bonitati, opponitur malitia. Peccatum autem opponitur ei, ut operativæ boni. 1 2. q. 71. 1. o.

87. Actus vitii potest esse cum habitu virtutis, et e converso, nisi actus excludat causam habitus. 1 2. q. 63. 2 ad 2. et q. 71. 4. o. et q. 73. 1 ad 2. et q. 77. 2 ad 3. et 2 2. q. 22. 12. o.

88. Vitium directe opponitur virtuti. Non autem peccatum, nisi secundum actum, sed opponitur actui virtuoso. 1 2. q. 71. 4. o.

89. Directa oppositio vitiorum ad virtutes non attenditur secundum causas, quia contingit unum vitium oriri ex diversis causis. Sed attenditur secundum speciem actus. 2 2. q. 116. 1 ad 2. et q. 127. 2 ad 1. et q. 133. 2. c. et q. 138. 2 ad 1.

90. Neo etiam attenditur secundum effectus. 2 2. q. 127. 2 ad 2. et q. 132. 2 ad 3. et q. 133. 3. c.

91. Habitus virtutis et vitii corrumpuntur per iudicium rationis, vel in contrarium moventis, vel ex ignorantia, vel passione, vel electione. 1 2. q. 53. 1. c. fi.

92. Diversitas finium diversificat virtutes. 1 2. q. 54. 2 ad 3.

93. Virtutes theologice differunt specie a virtutibus moralibus et intellectualibus. 1 2. q. 62. 2. o.

94. Virtus infusa differt specie a virtute acquisita dupliciter, scilicet ratione diversæ regulæ et ratione diversi finis. 1 2. q. 63. 4. o.

95. Virtutes morales differunt subjecto a virtutibus intellectualibus. Sed virtutes theologice differunt objecto ab utrisque. 1 2. q. 58. 2. o. et q. 62. 2. o.

96. Objectum virtutum moralium et intellectualium est proportionatum naturæ hominis. Non autem objectum virtutum theologicarum, sed est supra rationem et supra naturam. 1 2. q. 58. 3 ad 3. et q. 62. 1. c. et 2. 3. o. et q. 63. 3. o.

97. Homo secundum virtutes morales dicitur simpliciter bonus, non autem secundum virtutes intellectuales. 1 2. q. 56. 3. c. et q. 68. 3 ad 2. et 2 2. q. 23. 7 ad 5.

98. Virtus sumitur tripliciter, scilicet pro habitu, pro objecto, et pro actu ejus. 1 2. q. 55. 1 ad 1.

99. Virtus pro habitu dividitur in diversa genera virtutum analogice, quia bonum rationis

non est in omnibus secundum eundem ordinem. 1 2. q. 61. 1 ad 1.

100. Genus virtutum triplex, s. genus virtutum theologicarum, intellectualium et moralium. 1 2. q. 68. 8. c.

101. Virtus humana sufficienter dividitur per virtutes intellectuales et morales. 1 2. q. 58. 3. o.

102. Virtus dicitur dupliciter, s. simpliciter, 1. quæ facit recte operari, ut virtutes morales, et secundum quid, id est, quæ facit facultatem recte operandi, ut virtutes intellectuales. 1 2. q. 56. 3. o. et q. 57. 1. o. et 3. 4. c. et q. 61. 1. o. et q. 66. 3. c.

103. Partes quæ singulis virtutibus assignantur, non sunt partes integrales, sed partes subjectivæ, vel potentiales. 1 2. q. 64. 4 ad 2.

104. Virtus dicitur esse aliquorum dupliciter, s. ut objectorum, et ut actuum. 1 2. quæst. 57. 1 ad 2.

105. Aliquid potest procedere ex radice virtutum dupliciter, s. directe, i. actus ejus, et indirecte, i. occasionaliter, s. peccatum. 2 2. q. 20. 1 ad 2.

106. Aliquid impedit virtutem dupliciter, s. vel quoad commune statum ejus, s. tantum peccatum, vel quoad perfectum statum, s. aliquid minus bonum. 2 2. q. 153. 2 ad 1.

107. Virtutes aliquas oportet esse theologicas ad acquirendum beatitudinem supernaturalem. 1 2. q. 62. 1. o. et 2. 3. c.

108. Virtutes theologicæ dicuntur, quia habent Deum pro objecto, tantum a Deo infunduntur, et tantum per revelationem Dei in sacra Scriptura traduntur. 1 2. q. 63. 1. c. et 2 2. q. 175. 6. c.

109. Virtutes theologicæ sunt, quibus mens humana Deo conjungitur. 1 2. q. 61. 8. c. et q. 104. 3. c. et q. 151. 2. c.

110. Virtutes theologicæ habent idem pro objecto et fine, s. Deum. 1 2. q. 62. 1. 2. c. et q. 107. 1 ad 1, et 2 2. q. 4. 1. 7. c. et q. 17. 5. 6. c. et q. 19. o. ad 2 et q. 20. 3. c. et q. 23. 6. c. et q. 81. 5. o. et q. 161. 4 ad 1. et 5. c.

111. Virtutes theologicæ habent duplicem regulam seu mensuram, s. Deum et capacitatem nostram. 1 2. q. 64. 4. c.

112. Virtutes theologicæ non sunt virtutes exemplares, quia non dicuntur theologicæ, quod Deus eis sit virtuosus, sed nos ad Deum, et a Deo. 1 2. q. 62. 1 ad 2.

113. Virtutes theologicæ sunt tantum tres, s. fides, spes et charitas. 1 2. q. 62. 3. o. et 2 2. princip. et q. 17. 6. o.

114. Virtutes theologicæ secundum habitus sunt simul, sed secundum actus, via generationis fides est prima, spes secunda et charitas tertia. Sed ordine perfectionis, est e converso. 1 2. q. 62. 4. o. et 2 2. q. 17. 7. 8. o.

115. Sapientia non est virtus theologica, quia non est de Deo immediate, et secundum quod in se est, sicut fides, sed est de Deo per effectus ejus. 1 2. q. 52. 2 ad 2.

116. Virtutes intellectuales sunt eorum per quæ homo fit beatus, vel sicut virtus actuum, et hoc dupliciter, s. meritorie et inchoative. vel sicut

virtus objectorum, non autem sicut virtus subsectorum, nisi forte effective. 1 2. q. 57. 1 ad 2.

117. Virtutes intellectuales sunt tantum tres speculative, s. sapientia, intellectus et scientia, et duæ practicæ, s. prudentia et ars. 1 2. q. 57. 2. o. et q. 68. 7. c. et 2 2. q. 4. 8. c. et q. 47. 5. c.

118. Omnis virtus intellectualis speculativa est tantum circa necessaria; practica vero est tantum circa contingentia. 1 2. q. 57. 5 ad 3. et q. 66. 3 ad 3. et 2 2. q. 4. 8. c. et q. 47. 5. c.

119. Bonum virtutis intellectualis est verum, speculative quidem absolute, practicæ vero secundum conformitatem ad appetitum rectum. 1 2. q. 57. 2 ad 3. et q. 64. 3. c.

120. Virtutes intellectuales non sunt connexæ ad invicem. 1 2. q. 65. 1 ad 3.

121. Virtutes intellectuales speculative præferuntur virtutibus intellectualibus activis. 1 2. q. 68. 7. c.

122. Virtutes speculative non ex æquo distinguuntur ab invicem, sed ordine quodam, sicut in totis potentialibus, quorum una pars est perfectior altera. 1 2. q. 57. 2 ad 1.

123. Virtutes morales possunt esse sine virtutibus intellectualibus, præter prudentiam et intellectum, et e converso, præter prudentiam. 1 2. q. 58. 4. 5. o.

124. Nulla virtus moralis est passio, quia passio est motus, et est indifferens ad bonum et ad malum, habens principium in appetitu et terminum in ratione. Sed virtus est e converso. 1 2. q. 59. 1 o.

125. Non omnis virtus dicitur moralis, sed tantum illa quæ est in vi appetitiva. 1 2. q. 58. 1. o. et q. 68. 8. c.

126. Virtus moralis non est una tantum, sed multæ secundum speciem. 1 2. q. 60. 1. o.

127. Multæ sunt virtutes morales circa operationes humanas, secundum diversas rationes debiti, quæ tamen omnes habent rationem justitiæ. 1 2. q. 60. 3. o.

128. Virtutes morales sunt connexæ. 1 2. q. 65. 1. o. et 2. c. et q. 66. 2. o. et q. 68. 5 ad 3. et q. 73. 1. o. et 2 2. q. 129. 3 ad 2. et q. 134. 1 ad 1. et q. 146. 4. o. et q. 147. 2 ad 1. et q. 152. 3 ad 2. et q. 171. 4. c. et III. q. 85. 7. c.

129. Finis cujuslibet virtutis moralis est attingere medium in propria materia, quod determinatur secundum rectam rationem prudentiæ. 1 2. q. 66. 3 ad 3.

130. Habitus virtutum moralium causantur in potentis appetitivis, secundum quod moventur a ratione. 1 2. q. 51. 2. c. ad 3. et 3. c. et q. 53. 1. c. fi.

131. Finis virtutum moralium est bonum humanum, s. esse secundum rationem. Ideo oportet fines earum in ratione præexistere. 2 2. q. 47. 6. c. et q. 123. 11 ad 2. et q. 136. 1. 2. c.

132. Omnis virtus moralis est circa delectationes et tristitias consecutive, non autem objective. 1 2. q. 59. 4 ad 1. et q. 60. 2. c. et 2 2. q. 58. 9 ad 1.

133. Omnis virtus moralis habet aliquas operationes bonas, quarum est productiva, et aliquas passiones similiter, ut delectationem vel tristi-

tiam, quæ sunt passiones. Tamen oportet alias virtutes esse circa operationes, et alias circa passionem. 1 2. q. 60. 2. o.

134. Virtus moralis potest esse cum passione et tristitia, et sine passione. Nec quælibet est circa passionem. 1. q. 95. 2 ad 3. et 1 2. q. 95. o. et 2 2. q. 53. 9. o.

135. Multæ virtutes morales sunt circa passionem. Tamen eadem virtus potest esse circa multas passionem, propter contrarietatem vel propter eandem rationem repugnandi rationi. 1 2. q. 60. 4. o. et 8. c.

136. Virtutes morales circa passionem sunt undecim, secundum Aristotelem, s. fortitudo, temperantia, liberalitas, magnificentia, magnanimitas, philotimia, mansuetudo, amicitia, veritas, eutropelia et iustitia. Sed sunt duodecim cum iustitia quæ est circa operationem. 1 2. q. 61. 5. c. fi.

137. Eadem virtus moralis, s. temperantia, est circa omnes passiones concupiscibilis, quia se consequuntur et ordinantur ad idem. Non autem circa passionem irascibilis. 1 2. q. 60. 4. o.

138. Eadem est virtus moralis circa contrarias passiones. 1 2. q. 60. 4. c. ad 2.

139. Ubi in actibus hominis est specialis ratio bonitatis, oportet esse specialem virtutem. 2 2. q. 109. 2. c. et q. 114. 1. c. et q. 137. 1. c. et q. 149. 1. c. princip. et III. q. 85. 2. c.

140. Ubicumque est aliquis actus hominis bonus, oportet quod respondeat alicui virtuti humane. 2 2. q. 17. 1. c. et q. 81. 2. c. et q. 104. 2. c. et q. 109. 1. c. et III. q. 85. 1. 2. c.

141. Inter virtutes morales tanto aliqua virtus est potior, quanto majus aliquid contemnit, ut Deo inhæreat. 2 2. q. 61. 5. c. et q. 104. 3. c.

142. Virtutes morales manent post hanc vitam in beatis, quoad suum formale, s. quoad ordinem rationis, non autem quoad suum materiale, s. quoad inclinationem appetitus ad passiones, vel ad operationes hujus vite. 1 2. q. 67. 1. o. et 2. o. ad 3. et 4 ad 1. et q. 68. 6. c. et 2 2. q. 52. 3 ad 2. et q. 136. 1 ad 1. et q. 181. 4 ad 1.

143. Omnes virtutes morales reducuntur ad quatuor virtutes cardinales. 2 2. prol. fi.

144. Virtutes cardinales dicuntur principales, quia sunt circa potissimum in materia virtutum. Cardinales vero dicuntur, quia sunt fundamenta aliarum virtutum. Et sunt virtutes generales virtualiter. 2 2. q. 129. 5. c. et q. 134. 4. c. et q. 137. 2. c. et q. 141. 7. c. et q. 143. c. et q. 160. 1. c.

145. Solæ virtutes morales et prudentia dicuntur virtutes cardinales et principales, non autem intellectuales, nec theologice. 1 2. q. 61. 1. o. et q. 66. 4. c.

146. Et sunt tantum quatuor, s. prudentia, iustitia, fortitudo et temperantia. 1 2. q. 61. 2. 3. o. et q. 66. 1. 4. c. et 2 2. princ. et q. 123. 11. o. et q. 141. 7. o.

147. Et capiuntur dupliciter, s. ut quatuor conditiones cujuslibet virtutis, scilicet discretio, rectitudo, firmitas et modus, et ut determinantur ad principales materias. Primo modo sunt virtutes generales; secundo vero modo sunt virtutes speciales et realiter distinctæ. 1 2. q. 61. 2.

3. 4. o. et q. 65. 1. c. et q. 66. 2. c. et 2 2. q. 54. 3 ad 2. et q. 123. 2. 11. c. et quæst. 132. 1. c. principio.

148. Et sunt quadruplices, s. exemplares, politice, purgatorie et purgati animi. 1 2. q. 61. 5. o.

149. Solæ virtutes infusæ sunt perfectæ et simpliciter virtutes. 1 2. q. 65. 2. c. et 2 2. q. 23. 7. c.

150. Virtus acquisita disponit ad naturam humanam, sed virtutes infusæ disponunt hominem altiori modo ad altiorem finem, et ad altiorem naturam, s. ad naturam divinam participatam. 1 2. q. 110. 3. c. et 2 2. q. 23. 7. c.

151. Virtutes infusæ augentur per actionem Dei; acquisitæ vero per actus nostros, qui etiam disponunt ad augmentum infusarum. 1 2. q. 92. 1 ad 1.

152. Virtutes acquisitæ sicut perficiunt hominem ad ambulandum secundum quod congruit homini naturalis rationis, sic virtutes infusæ perficiunt hominem, secundum quod congruit lumini gratiæ. 1 2. q. 100. 3. c.

153. Virtutes infusæ non auferunt contrarias dispositiones, sicut virtutes acquisitæ; ideo patiuntur difficultatem in operando, non autem virtutes acquisitæ. 1 2. q. 65. 3 ad 2. et ad 3. et III. q. 89. 1. c.

154. Virtutes infusæ auferuntur per quodlibet unum solum peccatum mortale, non autem virtutes acquisitæ. 1 2. q. 63. 2 ad 2. et q. 65. 3. c. et q. 71. 4. c. et q. 73. 1 ad 2. et 2 2. q. 24. 1. 2. c. et q. 133. 1 ad 2.

155. Quilibet actus disponit ad generationem virtutis acquisitæ, sed non complet eam, nisi ultimus actus perfectior aliis, agens in virtute omnium actuum præcedentium. 2 2. q. 24. 6 ad 2.

156. Finis virtutis acquisitæ est bonum civile, ad quod dirigit; finis vero virtutis infusæ est beatitudo cælestis. 1 2. q. 63. 4. c.

157. Virtus acquisita diminui potest per cessationem actus ejus, non autem virtus infusa, quia virtus acquisita dependet ab actu suo, non autem virtus infusa. 2 2. q. 24. 10. o.

158. Virtutes morales acquisitæ non manent post hanc vitam, nec virtutes infusæ, quoad actus circa propriam materiam, sed tantum quoad actus circa finem. 2 2. q. 181. 4 ad 1.

159. Virtus naturalis est determinata ad unum, virtus autem rationalis se habet ad multa. 1 2. q. 49. 4 ad 2. et q. 50. 1. c. et q. 55. 1. c. ad 5.

160. Virtutes naturales agunt ex necessitate naturæ. Ideo peccatum non potest esse in actibus earum, si sint virtutes integræ. Non autem virtutes animæ agunt ex necessitate. 1 2. q. 71. 4. c. ad 3.

161. Quælibet virtus completa, vel virtus instrumentalis, est complete in omnibus simul concurrentibus ad unam actionem, sed est in singulis incomplete. 1. q. 76. 2. o.

VII. Secundum jura, vim vi repellere licet, cum moderamine inculpate tutelæ. 1 2. q. 64. 7. c.

1. Visio. Nomen visionis extenditur ad significandum omnem cognitionem sensuum et intellectus propter dignitatem visus et certitudinem

ejus. i. q. 67. 1. c. et 12. q. 67. 5 ad 3. et 22. q. 177. 1 ad 1.

2. Videri dicuntur quæ per se movent intellectum, vel visum, ad sui cognitionem. 22. q. 1. 4. 5. c.

3. Visio triplex, scilicet corporalis, imaginaria et intellectualis, quarum qualibet potest esse supernaturalis. i. q. 93. 6 ad 4. et 22. q. 174. 1 ad 3. et q. 175. 3 ad 4.

4. Visio corporalis et intellectualis triplex, s. per essentiam, per similitudinem acceptam a re immediate et per speculum. i. q. 56. 3. c.

5. Principium visionis intellectualis triplex, scilicet lumen naturale, lumen habituale, et primum intelligibile, per quod homo intelligit alia. 22. q. 15. 1. c.

3. In visione corporali et imaginaria est quædam trinitas, sed imperfecta, sicut et in visione intellectuali, quia deficit consubstantialitas, et coterminitas. i. q. 93. 6 ad 4.

7. Ad visionem sensibilem et intellectualem duo requiruntur, s. visus et unio ejus cum visibili. i. q. 12. 2. c.

8. Visio intellectualis est excellentior visione corporali et imaginaria sola, non autem cum visione intellectuali. iii. q. 30. 3 ad 1.

9. Occupatio exterior facit minus videre in speculabilibus, et clarius in agnibilibus, propter experientiam et attentionem. 12. q. 40. 5 ad 1. et 22. q. 181. 2 ad 2.

1. Visus habitus per generationem naturalem, et visus cæci illuminati per miraculum, sunt ejusdem speciei: ideo non possunt esse simul in eodem oculo, sicut duo accidentia, vel duas formæ ejusdem rationis non possunt esse simul in eodem subjecto. i. q. 94. 3 ad 1. et 12. q. 63. 4 ad 3.

2. Utimur pertinentibus ad visum in intellectualibus, quia visus spiritualior et subtilior est cæteris sensibus, ratione objecti, et ratione immutabilis. i. q. 67. 1. c.

3. Sensibilia communia percipiuntur præcipue per tactum, et plus per visum. iii. q. 55. 6 ad 4.

1. VITA. Hoc nomen vita sumitur ab apparenti exteriori, scilicet a movere se, sed imponitur ad significandum naturam cui hoc convenit. i. q. 18. 2. c.

2. Vita quandoque pro essentia rei ponitur, ut Augustinus dicit. i. q. 54. 1 ad 2.

3. Vita primo manifestatur per hoc, quod aliquid movet se: ideo omne movens se quocumque motu, vivit proprie, et nihil aliud, nisi metaphorice. i. q. 18. 1. c. et 2. 3. c. et 22. q. 179. 1. c.

4. Vita manifestatur duplici opere, s. cognitione et motu. i. q. 85. 1. c.

5. Vita non se habet ad vivere, sicut essentia ad esse; sed sicut cursus ad currere, quorum unum significat actum in abstracto, et aliud in concreto: unde non sequitur, si vivere sit esse, quod vita sit essentia; licet quandoque vita pro essentia ponatur, secundum quod Augustinus dicit, quod memoria et intelligentia et voluntas sunt una vita, et sic non accipitur a Philosopho cum dicit quod actio intellectus est vita. i. q. 18. 2. c. et q. 54. 1 ad 2. et 22. q. 179. 1 ad 1.

6. Vita sive vivere, potest accipi tripliciter, s. pro esse viventis, pro operatione vitali, et pro principio directivo artium seu operationum vitalium. i. q. 18. 2. c. ad 1. et 4 ad 4. et q. 54. 1 ad 2. et 12. q. 3. 2 ad 1. et q. 56. 1 ad 1. et 22. q. 19. 7. c.

7. In Deo est perfectissime et maxime vita. i. q. 18. 3. c.

8. Vita Dei est essentia ejus. i. q. 18. 4 ad 1.

9. Deus est suum vivere, ideo non habet principium vivendi. i. q. 18. 3 ad 2.

10. Vivere Dei est suum intelligere. i. q. 18. 3. c. ad 2. et 4. c.

11. Omnia creata sunt vita in Deo, quia quicquid est in Deo ut intellectum, est ipsum vivere Dei, et vita ejus. i. q. 18. 4. c.

12. Deus est vita animæ effective, et mediante gratia, sed anima est vita corporis formaliter et immediate. 12. q. 110. 1 ad 2. et 22. q. 23. 2 ad 2.

13. Quæ secundum nullum tempus sunt, possunt dici esse vita in Deo, secundum quod vivere nominat intelligere tantum, non autem ut nominat principium operationis. i. q. 18. 4 ad 2.

14. Mala non sunt vita in Deo, quia non sunt ab eo creata, nec conservata, nec habent rationem propriam in Deo: cognoscuntur enim a Deo per rationem bonorum. i. q. 18. 4 ad 4.

15. Vita rerum attribuitur Spiritui sancto, inquantum res moventur a Deo; sed vita rerum appropriatur Verbo, inquantum sunt in Deo, ut cognoscantur ab eo. i. q. 18. 4. b.

16. Christus non debuit eligere vitam solitariam, sed conversari familiariter cum hominibus, ut doceret publice, liberaret et attraheret eos. 22. q. 25. 6 ad 5. et iii. q. 40. 1. c. et 2. c. ad 3.

17. Christus non vixit semper in publico, sed quandoque solitarius, propter exemplum, quietem, orationem, et ut vitaret favorem et ostentationem. iii. q. 40. 1 ad 3.

18. Christus elegit vitam activam, non quidem corporalem, sed spirituales, s. doctrinæ et prædicationis, quia est optima. iii. q. 40. 1 ad 2. et 2 ad 3.

19. Christus non debuit ducere vitam austera, sed conformem aliis in cibo et potu. iii. q. 40. 2. c. et q. 41. 3 ad 1.

20. Vita naturalis pertinet ad substantiam hominis: ideo non suscipit magis et minus. 12. q. 112. 4 ad 3.

21. Vita uniuscujusque hominis est id in quo maxime homo delectatur, et cui maxime intendit. i. q. 18. 2 ad 2. et 22. q. 81. 1 ad 5. et q. 179. 1. c.

22. Vita hominis duplex, s. corporalis et mentalis: secundum vitam secundam, est nobis communicatio cum Deo et angelis, hic quidem imperfecte, sed in patria perfecte, non autem secundum primam. i. q. 95. 1 ad 1. et 22. q. 23. 1 ad 1.

23. Vita hominis triplex, s. practica, speculativa et voluptuosa: prima proprie est humana, secunda angelica, sed tertia bestialis. 12. q. 3. 2 ad 1. et 22. q. 179. 2 ad 1 et ad 3.

24. Vita abstinentium in solitudine, et vita communis in communi conversatione, approban-

- tur exemplo Christi et Joannis Baptistæ. III. q. 40. 1 ad 1.
25. Vita in universali non dividitur per vitam activam et contemplativam, sed tantum vita hominis. 22. q. 179. 1 ad 2 et 2. c.
26. Vita igitur hominis sufficienter dividitur per vitam activam et contemplativam. 22. q. 179. o.
27. Vita activa est tantum in hac vita. I. q. 20. 4 ad 3. et 12. q. 67. 1 ad 2. et q. 68. 6 ad 3. et 22. q. 81. 4. o.
28. Vita activa consistit in omnibus agibilibus, sed principaliter in iis quæ ad alterum sunt, sicut in optimo agibili, scilicet in actibus iustitiæ. 22. q. 181. 1 ad 1.
29. Omnes actus virtutum moralium pertinent essentialiter ad vitam activam, etiam actus prudentiæ. 22. q. 180. 2. c. et q. 181. 1. 2. o.
30. Cognitio practica agibilium pertinet essentialiter ad vitam practicam, non autem cognitio factibilium; sed cognitio speculativa æternorum præexigitur ad vitam practicam, tantum ut causa, non autem essentialiter. 22. q. 181. 2. o.
31. Vita activa duplex, s. interior et exterior: prima adjuvat vitam contemplativam, non autem secundam, sed impedit eam. 22. q. 182. 3. o.
32. Vita activa disponit ad vitam contemplativam, quam nullus potest assequi perfecte, nisi prius sit perfectus in vita activa. 22. q. 181. 1 ad 3. et q. 182. 1 ad 2. et 4. c.
33. Vita contemplativa directius et immediatius est ad dilectionem Dei quam proximi, sed vita activa est e converso. 22. q. 182. c. et q. 188. 2. c.
34. In vita contemplativa homo convenit cum Deo et angelis, sed in vita activa cum animalibus, licet imperfecte. 12. q. 3. 5. c.
35. Vita contemplativa habet Deum familiarior, sed vita activa est fructuosior: ideo prima significatur per Joannem, propter hoc prædilectum a Christo, secunda vero per Petrum. I. q. 20. 4 ad 3.
36. Vita contemplativa secundum suum genus est simpliciter nobilior, et majoris meriti, et prior quam vita activa. 12. q. 57. 1. c. et 22. q. 152. 2. 4. o. et q. 153. 2 ad 1. et q. 182. 2. o. et q. 188. 5. o. et III. q. 40. 1 ad 2.
37. Opus activæ vitæ duplex, s. spirituale, ut prædicare et docere: et opus corporale, ut recipere hospites, et servire infirmis: primum est melius quam sint opera vitæ contemplativæ, non autem secundum. 22. q. 188. 6. c. et III. q. 40. 1 ad 2.
38. Vita activa in præsentī durabilior est quam vita contemplativa, ex defectu nostro, non autem secundum se. 22. q. 181. 4 ad 1.
39. Ambæ possunt esse simul in eodem. 22. q. 182. 1 ad 1 et ad 3.
40. Quidam sunt aptiores ad vitam activam, quam ad vitam contemplativam, quidam autem e converso. 22. q. 182. 4 ad 3.
41. Predicatores et prælati debent esse perfecti in vita activa et contemplativa. 22. q. 182. 1 ad 1.
42. Vita speculativa est supra hominem. 22. q. 51. 1. c. et q. 188. 8 ad 5.
43. Vita contemplativa est tantum in intellectu. 22. q. 180. 1. c. et 2 ad 1. et 7 ad 1.
44. Vita contemplativa principaliter consistit in contemplatione divinæ veritatis, sed dispositive consistit in contemplatione cujuslibet veritatis. 22. q. 180. 4. o. et 7. c. et q. 181. 4 ad 2. et q. 182. 2. c.
45. Vita contemplativa habet unum actum principalem, s. contemplationem veritatis, in quo maxime perficitur veritatis contemplatio, et habet multos actus secundarios. 22. q. 180. 3. 4. o.
46. Ad eam quatuor pertinent, s. virtutes morales, aliqui actus, contemplatio effectuum Dei, et Dei contemplatio. 22. q. 180. 4. c.
47. Et est diuturna dupliciter, s. secundum se, i. ratione objecti, s. Dei, et quia caret contrario, et quoad nos, quia est in intellectu, et sine labore. I. q. 20. 4 ad 3. et 22. q. 180. 8. o.
1. Vitium uniuscujusque rei videtur esse, quod non sit disposita secundum quod convenit suæ naturæ. 12. q. 71. 1. 2. c.
2. Vitium est habitus aut affectio animi, in tota vita inconstans, et a seipsa dissentiens, secundum Tullium. 12. q. 71. 1 ad 3.
3. Vitium intantum est contra naturam hominis, inquantum est contra ordinem rationis. 12. q. 71. 2. c. fi.
4. In plus se habet vitium, quam ægrotatio vel morbus, tam in anima quam in corpore; sicut etiam virtus in plus se habet quam sanitas: et ideo virtuti convenientius opponitur vitium, quam ægrotatio vel morbus; et vitium potest esse sine eis, et non e converso. 12. q. 71. 1. 3. fi. et 2. c. princ.
5. A vitio nomen vituperationis detractum creditur, secundum Augustinum. 12. q. 71. 2. c.
6. Vitia sumunt speciem a fine proximo; genus autem et causam a fine remoto. 22. q. 11. 1 ad 2. et q. 111. 3 ad 3.
7. Non est contra rationem vitii capitalis, quod unum capitale oriatur ex altero, quia invidia manifeste oritur ex vana gloria. 22. q. 36. 4 ad 1. et q. 118. 7 ad 3. et q. 132. 4 ad 1. et q. 153. 4 ad 1.
8. Non oportet alias alicujus vitii capitalis esse ejusdem generis cum eo. 22. q. 118. 8 ad 1. et q. 153. 5 ad 2.
9. Vitia opposita virtutibus theologice non reducantur ad vitia capitalia, sicut nec virtutes theologice ad virtutes cardinales. 22. q. 10. 1 ad 3.
10. Vitia carnalia intantum magis extinguunt judicium, quantum longius abducunt a ratione. 22. q. 43. 6 ad 3.
1. VITUPERATIO creditur trahere nomen a vitio, secundum Augustinum, quia de hoc quolibet res vituperatur. 12. q. 71. 2. c.
2. Vituperium debetur soli culpæ, sed respicit quemcumque defectum, secundum opinionem humanam. 22. q. 44. 2. o. et 3. c.
3. Virtuosius contemnit vituperium, sed imperfecti verecundantur. 22. q. 144. 2 ad 1. et 4 ad 3.
1. VITIOSUS sumitur dupliciter, s. pro esse viventis, et pro operatione ejus. I. q. 18. 3. c. ad 1. et q. 54. 1 ad 2. et 12. q. 3. 2 ad 1. et q. 56. 1 ad 1. et 22. q. 19. 7. c.

2. Vivere dicitur esse viventis, quia per hoc quod habet esse per suam formam, tali modo operatur. 2. 2. q. 179. 1 ad 1.

VIVIFICARE effective est perfectionis simpliciter, ideo convenit Deo; non autem vivificare formaliter. 1. q. 51. 1 ad 3. et III. q. 2. 5 ad 1. et q. 5. 3 ad 2. et q. 50. 2 ad 2.

1. VIVUM sive animatum est superius ad hominem et ad animal. III. q. 50. 4. b.

2. Vivum non est prædicatum accidentale, sed essentialē. 1. q. 18. 2. c. et III. q. 50. 5. c.

1. ULTIMUM rei duplex, s. in re, et extra rem. 1. 2. q. 2. 7 ad 3.

2. Ultimam dicitur tripliciter, s. simpliciter, in genere et in specie. 1. 2. q. 1. 1 ad 2. fi. et q. 2. 7 ad 3. et q. 3. 5 ad 3. et q. 5. 8. c.

UMBRÆ, et picturæ, et somnia, dicuntur esse falsæ, inquantum non subsunt res, quarum habent similitudinem. 1. q. 17. c. ad 2. fi.

1. UNCTIO. Oportet quod materia sacramenti extremæ unctionis sit consecrata triplici ratione, s. quia efficacia sacramentorum a Christo descendit, propter plenitudinem gratiæ quæ confertur, et ex hoc quod effectus ejus corporalis, scilicet sanatio corporalis, non causatur ex materia naturali proprietate; et hæc consecratio fit ab episcopo tantum. III. q. 72. 3. c.

2. Effectus principalis ejus est remissio peccatorum quoad reliquias, sed consequenter quoad culpam mortalem vel venialem si inveniat, nec recipiens ponat obicem. III. q. 65. 1. c.

3. In ultima unctione infunditur gratia, quæ effectum sacramento præbet. III. q. 87. 3. c.

4. Et remittit peccatum quoad maculam, per gratiam quam infundit, et quoad reatum pœnæ, fortificando subjectum, et quoad reliquias, i. quoad debilitatem mentis, non autem dispositiones et habitus causatos ex actibus peccatorum. III. q. 65. 1. c.

5. In extrema unctione confertur perfecta sanitas spiritualis. III. q. 84. 1 ad 1.

6. Hoc sacramentum quoad maculam, per gratiam quam infundit, et quoad reatum pœnæ, fortificando subjectum, et quoad reliquias, i. quoad debilitatem mentis, non autem dispositiones et habitus causatos ex actibus peccatorum. III. q. 65. 1 ad 4.

7. Unctio baptizatorum in vertice significat eminentiam dignitatis tripliciter, s. regalis, sacerdotalis, et collatæ. III. q. 72. 11 ad 3.

8. Unctio chrismatis non propter digniorem partem capitis, sed propter potiore effectum, episcopis reservatur. III. q. 72. 11 ad 3. fi.

9. Unctione chrismatis signatur baptizatus in summitate capitis per sacerdotem, per episcopum autem in fronte, ut in priori unctione significetur super ipsum Spiritus sancti descensio, ad habitationem Deo consecrandam; in secunda quoque ut ejusdem Spiritus sancti septiformis gratia, cum omni plenitudine sanctitatis et scientiæ, et virtutis, venire in hominem declaratur. III. q. 72. 11 ad 3.

UNIGENITUS est Christus, quia solus est naturalis filius; sed dicitur primogenitus, quia sunt alii filii Dei, sed adoptivi. 1. q. 33. 3. c. ad 2. et q. 41. 3. c.

1. Unio triplex, s. ex integris et perfectis, ex transmutatis, et ex imperfectis. III. q. 2. 1. c.

2. Unio animæ et corporis est de ratione hominis. III. q. 50. 4. c.

3. Prima unio hominis ad Deum est per fidem, spem et charitatem. 1. 2. q. 68. 4 ad 3 et ad 4.

4. Unio hæc est aliquid creatum, s. relatio existens in natura humana realiter, in Deo autem secundum rationem tantum, quia prout est in Deo non est aliquid secundum rem, sed secundum rationem tantum. III. q. 2. 7. c. et 8. c.

5. Unio Verbi Dei facta est in persona divina, et non in natura contra Eutychetem. III. q. 2. 1. 2. c. et 6. c. et 12. ad 1. et q. 3. 1. c. et q. 9. 2 ad 1. et q. 13. 1. c. et q. 18. 1. c. et q. 46. 12. c. et q. 50. 2. c. et q. 53. 1 ad 2.

6. Hæc unio facta est in supposito, seu in hypostasi. III. q. 2. 3. c. et 6. c. et q. 16. 1. c.

7. Natura humana non est unita Verbo accidentaliter. III. q. 2. 1. c.

8. Anima et corpus in Christo uniuntur. III. q. 2. 5. c. et q. 16. 1. c.

9. Natura divina unita est non solum animæ, sed etiam corpori Christi. III. q. 2. 10 ad 2.

10. Hæc unio est maxima ex parte ejus in quo facta est, non autem ex parte unitorum. III. q. 2. 9. c.

11. Unio, quomodo potest dici naturalis Christo ex ipsa nativitate, non autem ex principiis naturæ humanæ in ipso. III. q. 2. 12. c. et ad argumenta. III. q. 7. 13 et ad 2. et q. 34. 3 ad 2.

1. UNITAS. Qualibet res est una per essentialē suam. 1. q. 6. 3 ad 1. et q. 11. 4 ad 3. et q. 76. 7. c.

2. Substantia habet per se unitatem vel multitudinem, sicut et esse, non autem accidentia, sed habent a subjecto. 1. q. 39. 3. c.

3. Ubi cumque non est unitas speciei, ibi non est unitas numeralis: nisi idem suppositum subsistat in duabus naturis, s. in Christo. III. q. 50. 5 ad 2.

4. Ex multis fit unum tripliciter, s. ordine tantum, ordine et compositione, et per commixtionem. III. q. 2. 1. c.

5. Unum dicitur dupliciter, s. unum quod est principium numeri, et unum quod convertitur cum ente. 1. q. 11. 1. c. et 2. c. et q. 30. 3. c.

6. Unum numero dicitur dupliciter, s. unum unitate naturæ, et unum unitate personæ. III. q. 3. 6 ad 1. et 7 ad 2.

7. Unum numero dicitur tripliciter, s. primo indivisibile in potentia, vel secundum quantitatem, vel secundum essentialē, vel secundum utrumque. Secundo, indivisibile in actu et in potentia cum situ, ut punctus. Tertio, nihil importans nisi indivisionem, s. unitas quæ est principium numeri, quæ tamen inheret alii, s. suo subjecto. 1. q. 11. 1 ad 2.

8. Unum numero dicitur tripliciter, s. vel indivisibile actu et potentia, vel actu tantum, vel unum perfectione. III. q. 73. 2. c.

9. Quod convenit multis, non convenit eis secundum unam naturam communem, nisi sit univocum et positivum. 1. q. 65. 5. c.

10. Unum, quantum ad illud quod ponit, constituit multitudinem, sed quantum ad negatio-

nem quam addit supra ens, opponitur ei privative. i. q. 11. 2 ad 2.

11. Multum, absolute sumptum, opponitur uni, sed ut importat excessum, opponitur paucio. i. q. 11. 2 ad 3.

12. Unum ponitur in diffinitione multitudinis, non autem e converso. i. q. 11. 2 ad 4. et q. 85. 8 ad 2.

13. Unum non removet multitudinem, sed divisionem. Nec multitudo removet unitatem, sed indivisionem eorum ex quibus constat. i. q. 30. 8 ad 3.

14. Multitudo potest immediate procedere ab uno simpliciter. i. q. 77. 6 ad 1.

15. Aliqua possunt esse unum et multa diversimode, non autem eodem modo, quia opponuntur. i. q. 11. 1 ad 2. et 2 ad 1. et 12. q. 17. 4. o.

16. Unum quod est principium numeri, opponitur multitudini relative, ut mensura mensurato, non autem unum quod convertitur cum ente, sed opponitur privative. i. q. 11. 2. c.

17. Deus est unus. i. q. 11. 3. o. et q. 103. 3. o.

18. Deus est maxime unus. i. q. 11. 4. o. et q. 28. 3. c. et q. 30. 1 ad 2. et q. 39. 3. c.

19. Deum esse unum potest ratione demonstrari, et potest fide teneri. i. q. 2. 1. o.

20. Deus est unus per suam essentiam, et est sua unitas. i. q. 103. 3. o.

21. Deus est unus secundum quod unum convertitur cum ente, non autem secundum quod unum est principium numeri. i. q. 11. 3 ad 2. et q. 30. 3 ad 2.

22. Unitas divinæ personæ est major unitate quæ est principium numeri, quia est per se subsistens, completa, et habens in se quicquid pertinet ad rationem unitatis. i. q. 11. 4 ad 2. et iii. q. 2. 9 ad 2.

23. Unitas divinæ personæ est major unitate naturæ et personæ in nobis, et unitate animæ et corporis. iii. q. 2. 9 ad 3.

24. Pater et Filius in divinis sunt unum, non autem unus. i. q. 31. 2 ad 4.

25. In Patre et Filio non est discrepans, sed una divinitas, ut dicit Ambrosius. i. q. 31. 2. c.

26. Omnia entia sunt unum propter Patrem tripliciter, scilicet quia in Patre primo unitas invenitur, et ratio principii quasi primi, et ab ejus unitate est, quod una natura in omnibus propagetur. Et omnia entia sunt equalia propter Filium tripliciter, scilicet quia æqualitas est in Filio inquantum Filius, inquantum Verbum, et inquantum est imago. Et omnia entia sunt connexa propter Spiritum sanctum tripliciter, scilicet quia procedit ut amor, amor autem est connexio duorum: quæ connexio requirit tria, s. duo connexa, et unum connectens. i. q. 39. 8. o.

1. **UNIVERSALE triplex**, s. universale in re, i. natura communis in particularibus, universale post rem, id est, abstractum ab eis, et universale ante rem, id est, formæ universales rerum in mentibus angelorum. i. q. 55. 3 ad 1 et ad 3.

2. **Universale sumitur dupliciter**, scilicet pro natura rei cum intentione universalitatis, et pro natura ut est in particularibus. Primo modo universale est posterius, sed secundo modo uni-

versalius est prius minus universali, via generationis et temporis, sed est e converso ordine perfectionis et intentionis naturæ. i. q. 85. 3 ad 1. et 12. q. 29. 6. c.

3. **Universale quoad naturam est in singularibus**, sed quoad intentionem universalitatis est in intellectu. i. q. 85. 2 ad 2. et 12. q. 20. 6. c.

4. **Universale pro natura est principium formale essendi et cognoscendi singularia**, sed universale pro intentione universalitatis est principium cognoscendi tantum. i. q. 85. 3 ad 4.

5. **Cognitio universalis duplex**, scilicet ex parte objecti, et ex parte medii. i. q. 35. 3 ad 2.

6. **Universale dicitur esse semper et ubique**, vel secundum diversa esse, vel negative, quia non determinat sibi locum, nec tempus. i. q. 8. 4 ad 1 et ad 2. et q. 16. 7 ad 2.

7. **Universalis continet plura in potentia**, et pauciora in actu, quam minus universale. i. q. 85. 3 ad 2.

8. **Universale est commune multis**, secundum rem. i. q. 13. 9. c.

UNIVERSUM. Totum universum est unum, unitate ordinis, secundum quod inferiora reguntur per superiora. i. q. 103. 3. o.

VOCATIO dicit auxilium Dei moventis interioris, et excitantis mentem ad deserendum peccatum. Ideo non est remissio peccatorum, nec justificatio, sed causa ejus. i. 2. q. 113. 1 ad 5.

1. **VOLUNTARIUM** importat quod motus et actus sit a propria inclinatione, id est, quod agere sit a principio intrinseco, et propter finem. i. q. 106. 4. c. et 12. q. 6. 1. o. et 2. c. et q. 71. 5 ad 2.

2. **Ad rationem ejus requiritur aliqua cognitio finis**. i. 2. q. 6. 2. c. et 3 ad 3. et 5. c. et 7 ad 3. et 8. c.

3. **Voluntarium dicitur quod procedit a voluntate vel directe**, s. a voluntate agente, vel indirecte, scilicet a voluntate non agente. i. 2. q. 6. 3. o. et 7 ad 3. et q. 77. 7. c.

4. **Voluntarium dicitur, quod est secundum inclinationem voluntatis**. Et hoc dupliciter, scilicet ad agendum et patiendum. i. q. 82. 1. c. et 12. q. 6. 5 ad 2.

5. **Aliquid est voluntarium dupliciter**, s. secundum se, et secundum causam suam. i. 2. q. 77. 7. c. et 22. q. 46. 2 ad 2. et q. 64. 8. c. et q. 79. 3 ad 3.

6. **Principium intrinsecum actus voluntarii**, scilicet vis cognoscitiva et appetitiva, est principium primum; non quidem primum simpliciter, sed primum in genere motus appetitivi, licet moveatur appetitus hominis ab aliquo exteriori, secundum alias species motus. i. q. 105. 4 ad 2 et ad 3. et 12. q. 6. 1 ad 1 et ad 2. et q. 9. 4 ad 1.

7. **Voluntarium potest esse sine actu exteriori et interiori**, et aliquando est cum actu interiori sine actu exteriori. i. 2. q. 6. 3. o. et q. 71. 5 ad 2.

8. **In non habentibus usum rationis non est voluntarium, nec involuntarium**. i. 2. q. 6. 7 ad 3. et q. 10. 3. c.

9. **Voluntarium, secundum rationem perfectam, soli naturæ rationali convenit**, brutis autem convenit secundum rationem imperfectam. i. 2. q. 6. 2. o.

10. Voluntarium est maxime in actibus hominis, quia maxime cognoscit finem sui operis, et movet se. 1. 2. q. 6. l. o.

1. Voluntas est appetitus rationalis. 1. q. 78. 1 ad 3. et q. 80. 1. o. et q. 81. 1. o. et q. 87. 4. c. et 1. 2. q. 6. principio, et 2 ad 1. et q. 8. 1. o. et q. 26. 1. c. et q. 46. 4 ad 1. et q. 56. 5 ad 1. et q. 59. 4. c. et 2. 2. q. 24. 1. c. et q. 27. 1. c. et q. 58. 4 ad 1.

2. Voluntas est media inter rationem et concupiscibile, et movetur ab utraque, s. a ratione in continente, et a concupiscibili in incontinente. 2. 2. q. 155. 3 ad 2.

3. Voluntas est rationalis per participationem. 1. 2. q. 56. 6 ad 2. et q. 59. 4 ad 2. et q. 61. 2. c. fin. ad 2. et 2. 2. q. 58. 4 ad 3.

4. Voluntas humana potest aliquid velle ex iudicio rationis, non sequendo passionem appetitus sensitivi. 1. q. 111. 2 ad 3. et q. 115. 4. c. fin. et 1. 2. q. 10. 3. o.

5. Voluntas antecedens et secundum quid potius est velleitas quam absoluta voluntas. 1. q. 19. 6 ad 1. fin.

6. Voluntas duplex, s. voluntas ut natura, et voluntas ut voluntas, i. voluntas deliberata. 1. q. 83. 4. o.

7. Voluntas ut natura, et voluntas deliberata, non differunt essentialiter secundum potentias, sed ut consequuntur cognitionem naturalem, et cognitionem per inquisitionem. 1. q. 83. 4. o. et III. q. 18. 3. c. ad 1.

8. Voluntas, ut voluntas, est ad utrumlibet, sed voluntas, ut natura, vult aliquid naturaliter et determinate. 1. q. 41. 2. c. et 1. 2. q. 10. 1. o.

9. Voluntas hominis duplex, scilicet voluntas naturalis, qua appetit bonum secundum se homini inquantum est homo, et voluntas deliberata, scilicet de bono propter aliud. 1. q. 41. 2 ad 3. et III. q. 18. 1 ad 3. et 3. o. et 4. 5. o. et q. 21. 3. c.

10. Voluntas triplex, scilicet accedens, concomitans et antecedens. 1. 2. q. 5. 7. c.

11. Regula voluntatis humanae duplex, scilicet una propinqua et homogenea, id est, ipsa humana ratio, alia vero remota et heterogenea, id est, prima regula, scilicet lex aeterna quae est quasi ratio Dei. 1. 2. q. 21. 1. c. et q. 71. 6. c.

12. Aliquid esse, vel aliquid fieri voluntate, contingit dupliciter, s. vel voluntate concomitante, vel voluntate ut principio. 1. q. 41. 2. c.

13. Aliquis vult aliquid tripliciter, s. appetitu naturali; sicut omnes homines volunt esse et vivere. Alio modo per electionem ex aliqua praemeditatione. Alio modo non per se, sed in causa sua, sicut eum velle infirmari dicimus, qui comedit nociva; et velle sanari eum qui medicinam acceperit. 2. 2. q. 30. 1. c.

14. Aliquid potest esse volitum nunc et non prius dupliciter, s. vel quia incipit esse bonum, vel quia incipit esse cognitum. 1. q. 19. 7. c.

15. Objectum voluntatis est bonum. 1. q. 48. 5. c. et q. 51. 2. c. et q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et 1. 2. q. 1. 6. c. et q. 5. 8. o. et q. 8. 1. o. et 2. c. et q. 9. 2. c. et q. 10. 2. c. et q. 20. 1. c. et q. 60. 1 ad 1.

16. Objectum voluntatis est bonum universale.

1. q. 59. 4. c. et q. 80. 2 ad 2. et q. 82. 4. c. ad 1. et 1. 2. q. 105. 4. c. et 1. 2. q. 1. 2 ad 3. et q. 2. 7. 8. o. et q. 9. 1. c. ad 3. et 3. 6. c. et q. 19. 1. c. ad 3. et 2. 2. q. 24. 1. c. et q. 25. 2. c. et III. q. 19. 3. c.

17. Objectum voluntatis est bonum apprehensum. 1. q. 80. 2. c. ad 1. et q. 82. 3 ad 2. et 4. c. et 1. 2. q. 8. 1. o. et q. 13. 5 ad 2. et q. 19. 1 ad 3. et 3. o. et 5. 10. c. et q. 20. 1 ad 1. et q. 27. 2. o. et q. 76. 1 ad 3. et 2. 2. q. 4. 7. c. et q. 7. 1. c. et 2 ad 1. et q. 8. 4. c. et q. 82. 3. c.

18. Bonum et finis est objectum voluntatis. 1. 2. q. 1. 1. c. et 2 ad 3. et 3. c. et q. 5. 4 ad 3. et q. 11. 1. c. et 2. 2. q. 4. 1. 3. c.

19. Voluntas potest velle aliquid in ordine ad aliud, quia fertur in suum objectum consequenter ad apprehensionem rationis. 2. 2. q. 58. 4 ad 2.

20. Finis est objectum voluntatis. 1. q. 48. 1 ad 2. et 1. 2. q. 1. 1 ad 2. et q. 7. 4. c. et q. 9. 3. c. et q. 18. 6. 7. o. et q. 19. 2 ad 1. et q. 20. 1. c. et q. 72. 1 ad 1. et 3. c. et q. 73. 6. o. et 2. 2. q. 8. 8. o. et q. 23. 7. c. et q. 110. 1. c. et q. 122. 2. c. et q. 180. 1. c.

21. Bonum in communi, ultimus finis, et omne naturale volenti, est volitum naturaliter. 1. 2. q. 10. 1. o. et 2. 2. q. 34. 1. c.

22. Cuiuslibet voluntatis volitum est duplex, scilicet principale, id est finis, et secundarium, id est, ea quae sunt ad finem. Sed volitum principale est causa finalis voluntatis distinctae realiter ab eo, non aliter nisi secundum modum significandi, non autem volitum secundarium. 1. 2. q. 8. 2. 3. o.

23. Bonum et malum sunt objectum voluntatis. Primum quidem ad prosequendum, secundum autem ad fugiendum. 1. q. 20. 1. c. et 1. 2. q. 8. 8 ad 1. et q. 74. 2 ad 2.

24. Qui vult bonum propter indebitum finem, vult bonum sub ratione mali. 1. 2. q. 19. 7 ad 2. et ad 3.

25. Voluntas tendit tantum in bonum existens, vel in bonum apparens, et sic tendit in non ens sub ratione boni. 1. q. 19. 9. c. et q. 82. 2 ad 1. et 1. 2. q. 6. 4 ad 3. et q. 8. 1. o. et q. 18. 4 ad 1. et q. 19. 1 ad 1. et q. 27. 1 ad 1. et q. 29. 4. c. et ad 3. et q. 74. 1 ad 1. et q. 77. 2. c. et q. 80. 1. c.

26. Operatio voluntatis, scilicet velle, nihil aliud est, nisi inclinatio volentis in objectum voluntatis. 1. q. 82. 2. c. et q. 87. 4. c. et q. 105. 4. c. et q. 106. 2. c. et q. 111. 2. c. et 1. 2. q. 6. 4. c.

27. Voluntas pro facto reputatur. 1. q. 64. 2 ad 3. et 1. 2. q. 20. 4. c. et III. q. 68. 2 ad 2. fin.

28. Sufficit bona voluntas ubi deest facultas, quia laus virtutis in voluntate consistit, non autem in potestate. Et ideo deficere ab aequalitate, quae est medium iustitiae, propter defectum potestatis, non diminuit laudem virtutis, si non fuerit defectus ex parte voluntatis. Et etiam in baptismo, apud Deum voluntas pro facto reputatur ei qui non habet tempus operandi. 2. 2. q. 81. 6 ad 1. et q. 106. 3 ad 5. et q. 107. 1 ad 2. et III. q. 68. 2 ad 3. fin.

29. Omne illud cuius principium est voluntas, quantum in se est, potest esse et non esse, et potest esse tale vel tale, et potest esse tunc vel nunc. 1. q. 41. 2. c.

30. Actus voluntatis et cujuslibet appetitus tendit in bonum et in malum, sicut in propria objecta; sed in bonum tendit prius et per se, in malum vero secundario et per aliud, inquantum epponitur bono. I. q. 20. 2. c.

31. Actus voluntatis est ad bonum, prosequendo illud, sed est ad malum fugiendo tantum. Primus dicitur voluntas, secundus vero dicitur voluntas. I. 2. q. 8. I ad I. et ad 2.

32. Bonitas et malitia actus voluntatis dependet ex objecto tantum, ex ratione, et ex lege æterna. I. 2. q. 19. o. et q. 21. I. o.

33. Actus voluntatis discordans a ratione recta, vel concordans cum ratione errante, est malus. I. 2. q. 19. 5. 6. o.

34. Voluntas potest moveri dupliciter, scilicet ab exteriori, id est, ab objecto, vel a representante illud, et ab intrinseco, id est vel a se vel a causante eam. I. q. 105. 4. o. et q. 106. 2. c. et q. 111. 2. c. et I. 2. q. 9. 4. o. et q. 80. I. c.

35. Aliquid movet voluntatem ex parte objecti tripliciter, s. ipsum objectum, proponens vel offerens objectum voluntati, et persuadens rationi. I. 2. q. 80. I. c.

36. Voluntas movetur ab appetitu sensitivo ex parte objecti, quod videtur convenire vel disconvenire secundum dispositionem hominis per passionem. I. 2. q. 9. 2. o. et 5. c. fi. et q. 10. 3. o. et q. 75. 2. c. et q. 77. I. o.

37. Oportet quod voluntas moveatur ab aliquo exteriori dupliciter, scilicet ab objecto, et quoad exercitium primi actus ejus. I. 2. q. 9. 4. o. et q. 17. 5 ad 2. et q. 103. 8 ad I.

38. Nec movetur necessario ab aliquo objecto, quoad exercitium actus, sed quoad determinationem actus, movetur ab aliquo objecto, non autem ab omni objecto, nec a passione, nec a Deo, sed tantum ab ultimo fine. I. q. 82. I. 2. o. et I. 2. q. 10. o. et q. 80. I. c.

39. Voluntas movetur a se, quia inquantum vult finem, est in actu, sed respectu eorum quæ sunt ad finem, est in potentia. I. 2. q. 9. 3. o. et 4. c. et q. 17. 6 ad I. et q. 74. I ad 3. et 2. 2. q. 82. I ad I.

40. Voluntas distinguitur contra naturam, sicut una causa contra aliam, licet habeat modum nature, inquantum fundatur in natura. I. 2. q. 10. I ad I. et q. 51. I ad I.

41. Voluntas hominis, nec a natura, nec ex necessitate movetur ab appetitu inferiori. I. 2. q. 10. 3. b.

42. Voluntas non est determinata ad unum sicut natura, quia voluntas sequitur formam universalem, natura vero sequitur formam particularem. I. q. 41. 2. c. et I. 2. q. 10. I ad 3. et q. 13. I. c. et q. 50. 5 ad 3.

43. Voluntas determinatur ad unum per consilium rationis, non autem necessario per aliquod agens extrinsecum. I. 2. q. 50. 2 ad 3. fi.

44. Voluntas dicta per essentiam, est in ratione dicta per essentiam, sed voluntas participative sumpta est in ratione per participationem. III. q. 18. 2. c. ad I.

45. Voluntas etiam a Deo cogi non potest, etsi possit ab illo de necessitate mutari, operando in

illa sicut in natura. I. 2. q. 6. 4 ad I. et q. 9. 6. c. et q. 10. 4. o.

46. Voluntas a nulla re creata cogi potest, neque necessario moveri. I. 2. q. 6. 4. c.

47. Passiones animi non possunt cogere voluntatem, licet aliter moveant inclinando affectum. I. 2. q. 6. 7. c. ad 2. et q. 9. 2. o.

1. Vomitus potest sine culpa procurari, de consilio medicinae, in remedium languoris. 2. 2. q. 148. 6 ad 2. et q. 150. 2 ad 3.

2. Multum comedere vel bibere propter vomitum, secundum consilium medicinae, non est peccatum, licet ebrietas non excusaretur a peccato. 2. 2. q. 150. 2 ad 3.

3. Vomitus per ebrietatem, vel voracitatem est vitiosus, non autem si contingat infirmitatis causa. III. q. 83. 6 ad 7.

1. Votum dicitur a voluntate, quasi a primo movente rationem, ad promittendum. 2. 2. q. 88. I ad 2.

2. Vovere est actus latræ, seu actus religionis, licet actus aliarum virtutum sint materia ejus. 2. 2. q. 88. 5. o. et 6. c. ad 2. et q. 189. 2. c.

3. Votum est promissio Deo facta de meliori bono, quod videlicet non cadit sub necessitate absoluta, neque sub necessitate finis, sed de actibus virtutum, qui Deo placere noscuntur. 2. 2. q. 88. I. o. et 2. 4. c. et 5. c. ad I. et 7. 12. o. et q. 189. 3. c.

4. Votum est testificatio quasdam promissionis spontaneæ, quæ debet fieri Deo de iis quæ Dei sunt. 2. 2. q. 88. I. c. fi. et q. 189. 3. c.

5. Ad votum tria de necessitate requiruntur, s. deliberatio, propositum et promissio, in qua promissione perficitur ratio voti, sed quandoque superadditur pronuntiatio oris, et testimonium aliorum, ad quandam confirmationem voti. 2. 2. q. 88. I. o.

6. Votum fit soli Deo, licet sit de eo quod aliquando fit sanctis. 2. 2. q. 88. 5 ad 3.

7. Sub voto non cadunt peccata, nec indifferentia, nec necessaria absolute, nec propter finem, nisi ut voluntaria, sed votum debet semper fieri de meliori bono. 2. 2. q. 88. 2. o. et 10. c.

8. Expedit vovere, quia votum firmat voluntatem in bono, nec tamen libertatem diminuit, nec est periculosum de se, sed est culpa mutantis voluntatem, et assimilat beatiss. 2. 2. q. 88. 4. o.

9. Homo est sic liber, quod potest aliqua vovere et facere, etiam contra præceptum papæ. 2. 2. q. 88. 12 ad 2.

10. Vovere nunquam convenit Christo, quia Deus erat, et habebat voluntatem firmatam, ut comprehensor. 2. 2. q. 88. 4 ad 3.

11. Votum singulare duplex, scilicet votum simplex, et votum solemne: primum est promissio sola, secundum vero est promissio et datio. 2. 2. q. 89. 2 ad I. et 5. c.

12. Votum solemnizatur dupliciter tantum, s. per susceptionem ordinis sacri, et per professionem certæ regulæ. 2. 2. q. 88. 7. o. et 9. c.

13. Votum simplex impedit matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum, non tamen potest petere debitum sine dispensatione

Ecclesiæ auctoritate apostolica, votum vero solemne facit utrumque. 2 2. q. 88. 7. b. et q. 189. 3 ad 3.

14. Opus ex voto est laudabilius, et magis meritum quam opus sine voto. 1 2. q. 83. 6. o. et q. 189. 2. o. et in. q. 23. 4. c.

15. Opus ex voto, displicens, cum voluntate implendi illud, est magis meritum quam opus placens sine voto, cæteris paribus. 2 2. q. 83. 6 ad 2.

16. Virtus voti est obligatio ejus quæ est major in voto solenni quam in voto simplici, et quoad Deum, et quoad homines. 2 2. q. 83. 7 ad 1.

17. Votum obligat secundum intentionem voventis, s. ad reddendum statim, vel ad certum tempus, vel cum conditione. 2 2. q. 83. 3 ad 3. et q. 189. 3 ad 2. et 4. c.

18. Observare votum est de lege naturali, durante obligatione ejus, quæ cessat vel ex se, vel auctoritate superioris, in iis quæ in dubium vertuntur dispensantis vel commutantis. 2 2. q. 83. 10 ad 2. et 12 ad 2.

19. Omne votum rite factum obligat; ideo transgrediens illud peccat mortaliter. 2 2. q. 83. 3. o. et q. 189. 3. c.

20. Perdens virginitatem quam voverat, tenetur facere quod potest, s. tenetur continere, et ponere si perdidit ex culpa sua; et similiter in aliis. 2 2. q. 79. 3 ad 2. et q. 83. 3 ad 2.

21. Nullus potest se ex voto firmiter obligare ad id quod est in potestate alterius tantum. 2 2. q. 83. 8. o. et 9. c. ad 2. et q. 189. 5. o.

22. Non habentes usum rationis, ut amentes et pueri ante annos pubertatis, non possunt vovere. 2 2. q. 83. 9. c. et q. 189. 5. c.

23. Puer ante usum rationis non potest se obligare ad aliquid ex voto: quo usu rationis habito, potest se obligare, sed omne votum ejus, etiam votum religionis, ante annos pubertatis, id est, ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, potest irritari a parentibus et a tutoribus, non autem post annos pubertatis. 2 2. q. 83. 8 ad 2. et q. 189. 5. c.

24. Filius etiam post annos pubertatis non potest aliquid vovere, quoad res domesticas, sine consensu patris. 2 2. q. 83. 8 ad 2.

25. Vovens illud quod non est in potestate sua, non peccat, quia in ejus voto intelligitur debita conditio, s. si suis superioribus placuerit, vel si non contradicant: qua conditione exstante, tenetur implere votum. 2 2. q. 83. 8 ad 1. et ad 4. et 9. b. et ad 2. et 12 ad 2. et q. 189. 5 ad 4.

26. Fractio voti est quædam infidelitatis species, et ad fidelitatem pertinet servare promissa. 2 2. q. 83. 3. c.

27. Omne votum temporale factum in sæculo, etiam votum crucis in subsidium terræ sanctæ, solvitur per ingressum religionis, sine alia dispensatione, quia votum religionis includit omnia vota, ratione perpetuitatis et obedientiæ; nec singularitas convenit ei, et omnis religionis sufficit, et est quodammodo magis ampliatio voti quam voti commutatio. 2 2. q. 83. 12 ad 1. et q. 185. 8 ad 2. et q. 189. 3 ad 3. et 7. c.

28. Si quis vovendo, prius cogitavit de religione

communiter, et post elegit unam, tenetur simpliciter ad religionem; ideo si non potest recipi in religione a se electa, tenetur aliam querere; si autem e converso, intelligitur si velint. 2 2. q. 83. 3 ad 2. et q. 189. 3 ad 2.

29. Nullum votum religiosi est firmum, nisi de consensu prælati, quia nullum tempus est, in quo prælatus non possit eum in aliis occupare. 2 2. q. 83. 8 ad 3.

30. In votis potest dispensari, inquantum in aliquo casu illud quod cadit sub voto est simpliciter malum, vel inutile, vel impeditivum majoris boni, non autem inquantum illud est de jure naturali vel divino. 2 2. q. 83. 10. o.

31. Dispensatio voti est, cum absolute determinatur non esse servandum; commutatio autem voti est, cum pro eo aliquid aliud imponitur. 2 2. q. 83. 10. c.

32. Votum potest ex causa rationabili commutari in aliud melius, vel in aliud minus periculosum, sicut et dispensari. 2 2. q. 83. 10. c. fi. et ad 1.

33. In utroque autem requiritur auctoritas Ecclesiæ, in persona Dei. 2 2. q. 83. 2 ad 3. et 12. o.

34. Votum vergens in periculum personæ debet frangi secure, si dispensatio non possit haberi. 2 2. q. 83. 2 ad 3. et 12 ad 2.

35. Vota de rebus vanis et inutilibus non debent dispensari, nec servari; sed debent derideri, sicut vota de non pectinare caput in tali vel tali die, quia talia vota mulierum sunt magis sortilegia quam vota, et sunt reliquiæ quædam idololatriæ, secundum quam servabantur dies et menses; et peccant talia voventes, quia cum infidelibus etiam nec nomina debemus habere communia, secundum Hieronymum. 2 2. q. 83. 2 ad 3.

36. Papa habet plenariam potestatem dispensandi in omnibus votis dispensabilibus, alii vero participative, secundum quod papa concedit eis. 2 2. q. 83. 12 ad 3.

37. Solus papa potest dispensare in votis perpetuis, ut in voto continentiæ et religionis, et in voto crucis in subsidium terræ sanctæ, et in voto peregrinationis ad transfretandum ad terram sanctam; alii vero prælati possunt dispensare in aliis votis, nisi papa dispensationem sibi reservet, sicut in voto terræ sanctæ et similibus. 2 2. q. 83. 12 ad 3. et q. 184. 6. c. fi. et q. 185. 4. c. fi. et q. 189. 7. c.

38. Si prælatus dispensat sine apparenti causa in votis, dispensatio prælati non excusat voventem in manifestis a culpa, sicut si prælatus dispensaret cum aliquo, super voto de ingressu religionis, nulla apparenti causa obstante. 2 2. q. 83. 12 ad 2.

39. Si causa dispensandi in voto sit apparens, vel dubia, potest stari iudicio prælati dispensantis vel commutantis votum, non autem iudicio proprio, quia ipse vovens non gerit vicem Dei, nisi forte in casu, in quo id quod vovit, esset manifeste illicitum, vel non posset opportune ad superiorem recurrere. 2 2. q. 83. 12 ad 2.

40. In voto continentiæ non est dispensandum propter periculum mortis corporalis, quia bonum

continentiæ etiam sine voto est multo melius quam salus corporis, et per alia remedia provideri potest. 22. q. 88. 11 ad 3.

41. In voto continentis et religionis, per professionem solemnizato, etiam papa non potest dispensare, licet quidam juristæ ignoranter contrarium dicant, quia periculis humanis obvian- dum est per humanam, et non per divinam. 22. q. 88. 11. o. et q. 186. 8 ad 3. et q. 189. 8 ad 5.

42. Simplex votum etsi dirimat matrimonium contrahendum, contractum tamen nullatenus tollit. Suppl. q. 53. 1. o.

43. Votum solemne ex sui natura non modo contrahendum sed et contractum matrimonium tollit, cum per illud homo sui corporis potestatem amiserit, Deo se ad perpetuam continentiam dedicando. Suppl. q. 53. 2. c.

1. Vox super Christum in baptismo, transfiguratione et oratione, fuit effective a tota Trinitate, sed representative appropriatur Patri. III. q. 39. 8 ad 3.

2. Anima potest formare voces corporales, quia unitur corpori, non autem angelus. I. q. 51. 3 ad 4.

3. Voces non significant species intelligibiles, sed significant ea quæ sibi format intellectus ad iudicandum de rebus exterioribus. I. q. 85. 2 ad 3.

1. **USURA** in Evangelio metaphorice accipitur, scilicet pro superexcellencia bonorum spiritualium, quam exigit Deus, volens ut in bonis acceptis ab eo semper proficiamus, quod est ad utilitatem nostram, et non ejus. 22. q. 78. 1 ad 1.

2. Usura est pretium pecuniæ mutuatae, vel cuiuscumque rei, cuius usus est consumptio vel distractio ejus. 22. q. 78. 1. c.

3. Accipere pretium pro principali usu pecuniæ, qui est distractio ejus, est usura, non autem pro secundario usu ejus, s. ad ostentationem, vel in pignus, sed in usu vasorum est e converso. 22. q. 78. 1 ad 6.

4. Usura secundum se est injusta, contra legem naturæ, et peccatum mortale, quia idem bis venditur, vel venditur id quod non est. 22. q. 78. 1. o.

5. Theologi considerantes justi et injusti rationes, subtilius exponentes, nomina hæc designantia, large extendunt hujus nominis significationem ad incrementa quæ proveniunt ex usu omnium rerum, per similem usum et rationem, et non tantum pecuniæ. 22. q. 78. 1. 2. o.

6. Significat primo nomen usuræ incrementum quod parit pecunia ex usu suo, secundario autem etiam significat superabundantiam quam parit qualibet res ex usu suo, simili cum usu pecuniæ. 22. q. 78. 1. c.

7. Quod ab extraneis Judæi usuram acciperent, non fuit eis concessum quasi licitum, sed permissum, ad majus malum vitandum. I. 2. q. 108. 1 ad 2. et 22. q. 78. 1 ad 2.

8. Mutuus potest exigere recompensationem eorum tantum, quæ pecunia non mensurantur, puta benevolentiam et amorem ejus cui mutuavit, vel aliquid hujusmodi. 22. q. 78. 2. o.

9. Et potest deducere in pactum recompensationem damni per quod subtrahitur sibi aliquid

quod debet habere; nec enim non est vendere usum pecuniæ, sed damnum vitare, et potest esse, quod accipiens mutuum, majus damnum evitet, quam dans incurret; unde accipiens mutuum, cum sua utilitate damnum alterius recompensat. 22. q. 78. 2 ad 1. et 3. c.

10. Recompensationem vero damni quod consideratur in hoc, quod de pecunia non lucratur, non potest in pactum deducere, quia non debet vendere id quod nondum habet, et potest impediri multipliciter in habendo. 22. q. 78. 2 ad 1.

11. Nec quicquid de pecunia usuraria aliquis lucratus fuerit, quia id quod de tali re est acquisitum, non est fructus hujusmodi rei, sed humanæ industriæ, nisi forte per detentionem talis rei alter sit damnificatus amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim lucrans tenetur ad recompensationem nocuenti. 22. q. 78. 3. o.

12. Et tenetur mutuus computare in sortem usum venalem pignoris. 22. q. 78. 2 ad 6.

13. Sed non potest deducere in pactum, ut sibi remutetur, sed potest recipere mutuum sine obligatione. 22. q. 78. 2 ad 4.

14. Et potest accipere munera gratis oblata, non autem cum pacto tacito vel expresso. 22. q. 78. 2. o.

15. Quicumque ergo ex mutuo ratione mutui sperat lucrum, peccat usuræ vitio, secundum auctoritatem Evangelii, sed non sic qui ex mutuo vitat damnum, ut si forte per detentionem talis rei mutuatae alter sit damnificatus, amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim tenetur ad recompensationem nocuenti, sicut et tenens pecuniam ultra terminum, tenetur restituere, non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationem, pensatis periculis, laboribus et expensis. 22. q. 62. 4 ad 1. et ad 2. et q. 78. 1 ad 3. et 2 ad 2. et 3. c.

16. Quia mutuum debet fieri gratis, et sine spe lucri, quandocumque in mutuo, vel ex mutuo, intenditur spes lucri, tunc non caret vitio usuræ, sed sic non est in emptione et venditione, nisi habeat rationem mutui; si enim aliquis carius velit vendere res suas quam sit justum pretium, ut de pecunia solvenda emptorem expectet, manifeste usura committitur, quia hujusmodi expectatio pretii solvendi habet rationem mutui: unde quicquid ultra justum pretium pro hujusmodi expectatione exigitur, est quasi pretium mutui, quod pertinet ad rationem usuræ; similiter etiam si aliquis emptor velit rem emere vilius quam sit justum pretium, eo quod pecuniam ante solvit, quam possit ei res tradi, est peccatum usuræ, quia etiam ista anticipatio solutionis pecuniæ habet mutui rationem, cuius quoddam pretium est, quod diminuitur de justo pretio rei emptæ; si vero aliquis de justo pretio velit diminueri, ut pecuniam prius habeat, non peccat peccato usuræ. 22. q. 78. 2 ad 7.

17. Potest autem excludi spes lucri ab intentione dantis mutuo, modo predicto dupliciter, s. vel quando dans mutuo paratus est omni tempore accipere rem mutuam, etiam ante illud tempus determinatum, quo res verisimiliter deberent esse cariiores: et hoc modo spes lucri,

et si per accidens intendatur, non tamen per se, quia non tollit rationem gratuiti a mutuo, vel quando dans mutuo, etiam tempus illud determinavit, in quo verisimiliter res plus valitura erat, propter solam damni vitiationem; tunc enim damnum vitat, quando necessitati propriæ consulens, intendit conservare res suas sibi magis necessarias ad usum vitæ, quas si tunc non haberet, oporteret eas alibi emere, et sic reportaret damnum de gratia mutui facta proximo: et sic intendens in mutuando excusatur ab omni vitio usuræ. 22 q. 62. 4 ad 1. et ad 2.

18. In Scriptura sacra quantum ad legem veterem condemnantur dantes pecuniam ad usuram, et ideo contra legem divinam accipiuntur usuræ, unde accipere usuras ab alienis non erat secundum intentionem legis, sed ex quadam permissione, propter pravitatem Judæorum ad avaritiam, et ut magis pacifice se haberent ad extraneos, a quibus lucrabantur. 12 q. 105. 3 ad 3. et 22 q. 78. 1. o.

19. Est etiam usura contra legem naturæ, quia in hoc finis conveniens secundum naturam actus humanæ vitæ corrumpitur; huic enim actui, qui est mutuum dare, conveniens finis ostenditur naturaliter, s. finis communis societatis, et fraternæ charitatis, in subveniendo proximorum necessitatibus, et ideo gratis fieri debet naturaliter; quare quodcumque hujusmodi actus fit propter spem alicujus commodi vel lucri, tunc ab eo tollitur finis, qui naturaliter competit ei, et fit contra naturam, quare juri naturali repugnat; ideo non tantum fit injustum contra legem divinam, sed etiam contra jus naturale. 22 q. 78. 1. o.

20. Secundum theologiam usura condemnatur tanquam peccatum mortale, et grave, et æterna morte dignum. 22 q. 78. 1. o.

21. Leges vero humanæ aliquando considerant justitiam, prout est conservativa pacis exterioris inter homines, et ideo leges tales non puniunt, nisi quod hanc pacem destruit, aliquando etiam prout magis illustrantur lumine fidei, et juris divini, considerant etiam justitiam veram et interiorem, et sic etiam leges canonicæ prohibent et puniunt usuras. 22 q. 67. 1 ad 1.

22. Jus positivum tamen permittit usuras, non quidem ut justas, sed ne communitas patiatur multas incommoditates: per usuram enim retinentur multe hereditates, et vitantur damna quamplurima; propter quod etiam leges humanæ eam permittunt, et non puniunt, sicut puniunt et prohibent furta et rapinam; Justinianus tamen imperator sanctas sanctiones sive leges subiecit ecclesiasticis institutis, sed præcipue in usuris et matrimonio, in quibus tota vita civilis versatur. 12 q. 96. 6. c. et 22 q. 78. 1 ad 4.

23. Quia omnis superabundantia usurarum est tanquam res aliena ipsi usurario injuste possidenti, sequitur quod sit propria alterius, qui ipsa re privatus est et destitutus; sed hoc est justum secundum omnia jura, quod omnis res destituta, id est, quæ quis injuste destitutus et privatus est contra justitiam, restituatur. Restitutio enim semper respicit destitutionem, et ideo secundum om-

nem justitiam naturalem, usuræ restituendæ sunt; sed forte dicitur quod illa destitutio facta sit voluntarie, i. quia accipiens mutuum, voluntarie videtur dare usuram mutuanti, et etiam quia leges humanæ non puniunt, quæ tamen injurias punire debent, quare non videtur esse contra justitiam humanam; et ideo advertendum est, quod voluntas hominis aliquando respicit volitum propter se, et aliquando propter aliud; quando autem propter se, tunc si illud volitum sit simpliciter justum et bonum, tunc voluntas est bona, et opus ex ea procedens est bonum et justum; si autem sit injustum et malum, tunc similiter voluntas est mala; si vero respiciat volitum non propter se, sed propter aliud, sicut cum aliquis vult projicere merces in mare, ut sic evadat periculum, tunc est distinguendum. 12 q. 68. 6. c.

24. Conditio quæ dicitur interesse, sive damni recompensatio, et non spes lucri, potest excusare a vitio usuræ, ut si quis mutuo dederit gratis, usque ad terminum aliquem determinatum, in quo indiget sua pecunia pro aliqua necessitate, et mutuum non fuerit redditum ad prædictum terminum, potest mutuans repetere ultra sortem, quicquid damni incurrit propter defectum solutionis; et hoc modo potest etiam fidejussor repetere usuras a debitore, quas persolvit creditori, propter defectum debitoris, quia ibi patet ratio justitiæ, quia non spe lucri accipitur, sed pro recompensatione damni. 22 q. 78. 2 ad 1. et 3. o.

25. Conditio quæ sumitur tantum ex spontanea oblatione, excusat a vitio usuræ, scilicet quando tam ex parte dantis quam accipientis, gratis aliquid offertur. 22 q. 78. 2. o.

26. Et hoc potest contingere, quando illud quod ultra sortem recipitur, fit suum jure naturæ, sicut fructus pignorum pro dote uxoris, vel pro provisione filiorum; vel potest fieri suum jure sequitatis, sicut res ipsa quæ impignoratur, quando secundum sequitatem erat illius qui fructus percipit. 22 q. 78. 2 ad 6.

27. In usuris non transfertur dominium. 22 q. 78. 3. c. ad 3.

28. Non est restituendum nisi quod est alienum, et non suum; quare usuræ non sunt in dominio possidentis. 22 q. 78. 3. c. ad 3.

29. Cum una res simul habere duos dominos non valeat, a se invicem diversos et æquales, et omnis usura restituenda sit secundum legem divinam ei a quo accepta est, sicut vero domino, sequitur quod restituens non habet verum ejus dominium, et sic non erat translatum in accipientem usuram. 22 q. 78. 3. c. ad 3.

30. Quæ movere possunt theologos, asserentes in usura non transferri dominium, sunt quædam auctoritates, et ex his rationes consequentes. 22 q. 78. 3. c. ad 3.

31. Per anticipationem ergo temporis aliquando generari potest vitium usuræ, sicut per dilationem vel prolongationem. 22 q. 68. 2 ad 7.

32. Licet accipere mutuo sub usuris, ad bonum sui vel alterius, non autem licet inducere ad faciendum usuras. 22 q. 78. 4. o.

33. Vendere autem carius justo, propter dilationem solutionis, vel emere vilius propter anti-

cipationem, est usura, non autem e converso. 22. q. 77. 1 ad 1. fi. et q. 78. 2 ad 7.

34. Et licet alias expensas licite factas, puta in portatione pannorum, possint licite recuperare de eorum venditione, non tamen possunt recuperare usuras quas aliis dederant, cum hæc fuerit injusta datio, et præsertim etiam cum dando usuras peccaverint si induxerunt, tanquam occasionem peccandi usurariis præbentes, cum etiam necessitas quæ ponitur ab eis, ut s. mercatores honorabilibus vivant, et majores mercationes faciant, non sit talis necessitas, quæ sufficiat ad excusandum peccatum prædictum. 22. q. 78. 4. o.

35. Sed hic potest cadere excusatio usuræ dupliciter, scilicet quando gratis et liberaliter creditor hujusmodi superabundantiam tribuit debitori, et debitor non causa temporis accipit, vel quando creditor per damnum propriæ rei, recompensat hujusmodi superabundantiam, ut quando non potest habere pecuniam, sine alicujus rei propriæ alienatione et damno, ex qua solvat creditori quod petit ante terminum solutionis. Alias est casus usurarius. 22. q. 78. 3. c.

36. Si venditor rem suam intendat vendere carius, non propter tempus tantum, sed tantum propter damnum, quod sibi videt imminere ex dilatione persolutionis recuperandæ, seu propter vexationem suam redimendam, quam probabiliter timet futuram sibi in repetitione debiti sui, propter malitiam vel impotentiam debitoris, tunc excusatur a vitio usuræ, et fit æquitas estimationis in hujusmodi contractibus, per recompensationem damni, vel quando probabiliter timetur hæc in credentia accidere. Et tunc rectitudo hujusmodi intentionis apparet, quando venditor optaret potius non vendere talibus quam vendere ad credentiam, et quando libenter daret aliis pro minori pretio incontinenti persolvendo, quam vendere ad credentiam talibus pro pretio majori, nisi venditio habeat rationem mutui. 22. q. 78. 2 ad 1. et ad 7.

37. Uno autem modo credentia facit contractum usurarium, scilicet quando propter ipsam credentiam res venditur carius quam valeat simpliciter, vel quam esset valitura, probabiliter, tempore solutionis, vel etiam si tantum sit valitura verisimiliter, tamen ipse venditor alias res suas non venderet, nisi plus acciperet, propter ipsam credentiam, et tunc venditio habet rationem mutui. 22. q. 78. 2 ad 7.

38. De his autem quæ committuntur bonæ fidei aliorum ad lucrum, mihi videtur dicendum, quod aut commissio sit pecuniæ, vel alterius rei, ita quod transfertur in toto vel in parte rei commissæ in potestatem ejus cui committitur, aut ita sit commissio, quod non transeat dominium, sed remanet tota res commissæ in dominio committentis. Primo modo est vitium usuræ, eo quod sperat lucrum jam de re non sua, quia jam erat translata per commissionem in dominium alterius. Et in hoc commissio assimilatur mutuo. Sed secundo modo potest sperari lucrum sine vitio usuræ: quia tunc commissæ est pecunia vel res alia, sicut servo vel ministro, qui de re do-

mini negotiatur ad utilitatem domini sui. Et ideo committens potest sperare lucrum, sicut ex re sua. Et sic lucrum non accedit sorti, nec possidetur sine justo titulo, quia sicut rei propriæ partem recipit, non tamen partem numismatis ex numismate immediate, sed partem ipsarum rerum quæ per numismata sua sunt acquisitæ justa commutatione. 22. q. 78. 2 ad 5.

39. In toto vel in parte ideo dictum est, quia si aliquis committit centum alicui, ita quod medietatem ei mutuet, et aliam medietatem suo retineat dominio, ita tamen quod de illis centum debeat negotiari ad lucrum ille cui committitur, dico quod hoc lucrum jam habet vitium usuræ propter hoc, quod non tantum ex re commissæ speratur lucrum, sed etiam pariter ex re mutuata et commissæ. 22. q. 78. 2 ad 1. et ad 5.

40. Dare autem pecuniam mercatori vel artifici, per modum societatis, cum pacto vel spe lucri, ita quod cum periculo ipsius committentis mercator de ea negotiatur, vel artifex operatur, licitum est, non autem in mutuo. 22. q. 78. 2 ad 5.

41. Dans vero pecuniam usurario, ut usuras exerceat, vel ut copiosius exerceat, peccat: non autem si det pecuniam ut tutius servetur. 22. q. 78. 4 ad 3.

42. Ad hæc dicendum, quod in hujusmodi aliud est vitare damnum, et aliud est sperare lucrum, quia primum licet, non autem secundum. 22. q. 78. 3. c.

43. Quædam in consuetudinem deducta habentur pro justis legibus, quæ magis deberent dici corruptelæ permissæ, quam consuetudines approbatæ. Et hoc videmus in hac materia usurarum secundum regiones et civitates diversas, quantum ad pupillorum et orphanorum tutelam. Unde dico quod non possunt pupilli, quando sciunt veritatem, retinere superabundantias suarum rerum per usuram acquisitas. 12. q. 108. 3 ad 2.

44. Usurarius tenetur restituere quicquid accepit de usuria, et fructus, et interesse, non autem quæ incrementis est cum eis, etiam emendo possessiones. 22. q. 78. 3. o.

45. Lex divina jubet restitutionem usurarum fieri, sicut et rapinarum. Et voco legem divinam, quæ in canone sacre Scripturæ, et in decretis sanctorum Patrum, et Conciliis continetur, quia jus divinum est quod divinitus promulgatur. 22. q. 57. 2. a. 3 ad 3.

46. Debet tamen fieri hujusmodi restitutio usurarum caute, ne cum scandalo fiat personarum prædictarum. 22. q. 62. 6 ad 2.

47. Ex præcepto etiam juris naturalis habemus, quod quicumque vultis ut faciant vobis homines, et vos illis eadem faciatis. Sed justa voluntate vult spoliatus re propria per usuram, ut spoliator ei restituat. Quare similiter spoliator debet juste restituere spoliato. 12. q. 99. 1 ad 3.

48. Uxor etiam non potest licite restituere usuras, nolente marito, et adhuc vivente, cum uxor non sit domina rerum, sed tantum vir. Est tamen ad generationem conjuncta viro in ad-

tutorium, et in usum rerum. Quare sicut non potest alienare res viri, ipso non volente, ita nec aliena viri potest restituere, ipso nolente. 12. q. 92. 1. c. principio, et q. 98. 2. b. 2.

49. Si vero ut particeps fuit tantum lucri, aut fuit scienter, aut ignoranter; si scienter, tunc iterum potest fieri iuste dupliciter, s. aut pro necessitate corporali, i. quando alias commode non potest invenire remedium vite, sicut accidit pauperibus mendicantibus, et sic aliquando etiam per hoc possunt excusari filii et filie in domo parentum usurariorum, qui alias nequeunt victum sibi necessarium invenire, et similiter uxore eadem necessitate potest excusari. 22. q. 32. 7 ad 3.

50. Fautores et defensores, qui fovent usurarios et defendunt in exercitio fœnerandi, sicut aliquæ civitates, et aliqui principes fovent et defendunt huiusmodi, qui dicuntur Causarii, qui alias non auderent exercere huiusmodi actum fœnerandi, tales fautores et defensores usurariorum, in quantum huiusmodi sunt tantum, non tenentur ad restitutionem alicujus, nisi in quantum sunt participes lucri, s. quia propter hoc sunt fautores vel defensores, ut ab usurariis aliquam portionem recipiant; tamen in hoc etiam peccant contra Deum, etiam quantumcumque utilitatem regionis vel civitatis intendunt, quia fovent peccatores in peccatis suis. 22. q. 78. 4 ad 3.

51. Nec est simile de illis quorum auctoritate circa usurarios fit aliquid, et de his qui fovent et defendunt, et accipiunt ut actores: quia illi sunt causa per se actus mali, isti vero non sunt causa ipsius actus mali, sed accidentium ipsi actui ad ejus conservationem et fructum ampliorem. 22. q. 78. 4. o.

52. Sed majori iustitia restituenda sunt ablata, quam debita sint solvenda, cum in hoc impleatur iustitia, tollens injuriam factam Deo et proximo; sed in solutione debitorum nulla tollitur injuria, sed tantum solvitur iustitia, quare secundum hoc videntur prius restituenda ablata, quam solvenda debita; restitutio enim præfertur etiam subventioni parentum, nisi in extrema necessitate. 22. q. 31. 3 ad 3. et q. 32. 7 ad 3. et q. 60. 5 ad 4. et q. 62. 5 ad 2.

53. Si unus sit dives, et alter pauper, et plus indigens his de quibus restitutio facienda est, et æqualiter sit clarum in utroque, adhuc prius pauperi potest restitutio usurarum iuste fieri, quam diviti, eo quod plus læsus est in ablatione suorum, et quia plus indiget. 22. q. 31. 3 ad 3. et q. 32. 7 ad 3. et q. 60. 5 ad 4. et q. 62. 5 ad 2.

54. Quod autem in lege scriptum est de duplo, quadruplo et quintuplo, non habet locum in usuris, sed tantum in furtis vel rapinis, eo quod huiusmodi usuræ non destruunt bonum reipublice de sua ratione, sicut faciunt furta et rapinæ, sed tantum corrumpunt bonum personale, sive fraternum bonum, et hoc non inferendo malum, sed tantum non faciendo bene fratri debitum; et de his alias scripsimus in septimo præcepto Decalogi diffusius. 22. q. 62. 3 ad 2.

55. Si ergo aliquod lucrum provenit usurario,

ultra rem et rei usum naturalem, ex propria operatione et solertia ejus, in quo non est alius damnificatus, dico, sine præiudicio, quod non tenetur restituere homini huiusmodi lucrum. 22. q. 78. 3. o.

1. Usus rationis quandoque totaliter aufertur ex nimia passione, sicut ex amore vel ira insanienis, et tunc talis passio si a principio fuit voluntaria, et non naturalis, imputatur actus ad peccatum; quandoque vero passio non totaliter intercipit usum rationis, et tunc ratio potest passionem excludere, divertendo ad alias cogitationes, vel dolendo, vel impediendo, unde talis passio non totaliter excusat a peccato si ratio non eam prohibeat. 1. q. 63. 3. o. ad 3. et q. 150. 4 ad 3. et q. 156. 3 ad 2. et q. 157. 3 ad 3. et 12. q. 77. 1. 2. 7. c. et q. 78. 2 ad 3. et q. 80. 3 ad 2. et 22. q. 4. 6. c. ad 3. et q. 53. 6 ad 1. et q. 175. 2 ad 2.

2. Usus pecuniæ duplex, s. ad se, et ad alios; primus pertinet ad expensas seu sumptus, secundus vero ad dationes. 22. q. 117. 3 ad 3.

3. Usus pecuniæ pertinet ad dationes duplex, s. principalis, qui est distractio ejus, pro quo nihil ultra potest accipi; et secundarius, s. vel ad ostentationem, vel in pignus, pro quo aliquid ultra potest accipi. 22. q. 78. 1 ad 6.

4. Nihil ultra valorem rei sperare debet mutuans ex usu rei mutuatis, quia ratione substantiæ transfertur mutuum, et non ratione usus; sed aliter est in accommodatis et locatis ad usum. 22. q. 78. 1 ad 6.

Uti, sumitur dupliciter, scilicet causaliter, et consecutive. 22. q. 91. 1 ad 2.

1. Uti, Large comprehendit sub se frui. 1. q. 39. 8. c.

2. Uti importat applicationem rei ad aliquam operationem, quæ etiam dicitur usus ejus. 12. q. 16. 1. 2. 3. c.

3. Uti est actus voluntatis. 12. q. 16. 1. o. et q. 17. 1. o.

4. Uti est actus voluntatis ut primi moventis, ipsius intellectus autem ut dirigentis, aliarum vero potentialium ut exsequentium. 12. q. 16. 1. o. et q. 17. 1. c.

5. Uti proprie est actus voluntatis ut principalis, non autem aliarum potentialium, nisi instrumentaliter. 12. q. 16. 1. o.

6. Uti aliquo dicitur dupliciter, s. ut forma quæ est principium usus, et ut objecto: et sic aliquis male utitur gratia et virtutibus, non autem primo modo. 12. q. 55. 4 ad 5. et 22. q. 20. 1 ad 2. et 11. q. 80. 4 ad 3.

7. Uti est semper eorum quæ sunt ad finem, non autem ipsius finis, nisi in quantum refertur in fructum ejus. 12. q. 16. 3. o.

8. In cultu Dei oportet nos uti quibusdam corporalibus actibus, ut adoratione corporali et huiusmodi, non quidem propter Deum, sed propter nos, ut s. eis tanquam quibusdam signis exterioribus excitemur ad spirituales actus interiores. 22. q. 81. 7. c. ad 1.

9. Uti peccato alterius ad bonum, est licitum, quia Deus utitur omnibus peccatis ad aliquod bonum, sed non licet inducere aliquem ad peccatum. 22. q. 78. 4. c.

10. Uti non convenit brutis, sed tantum rationalibus. 1 2. q. 11. 2 ad 4. et q. 16. 2. o.

11. Uti est nobilius quam frui, quoad vim apprehensivam præcedentem, sed est e converso, quoad objecta, quia frui importat motum appetitus in appetibile absolute; uti vero, in ordine ad alterum. 1 2. q. 16. 2 ad 1.

12. Uti ejus quod est ad finem, secundum quod est in consideratione rationis referentis illud in finem, est prius electione, sed est e converso secundum quod voluntas potentias executivas movet. 1 2. q. 16. 4. o.

1. UTILE dicitur dupliciter, s. sicut via ad finem, ut meritum ad beatitudinem, et sicut pars ad totum, ut ministeria angelorum ad beatitudinem eorum. 1. q. 62. 9 ad 2.

2. Bonitas in ordine ad finem utilitas vocatur. 1 2. q. 7. 2 ad 1.

3. Utilia dicuntur quæ sunt accommodata ad aliquem finem, et utilitas quandoque usus nominatur. 1 2. q. 16. 3. c.

4. Facere aliquid ad utilitatem communem quod nulli noceat, est licitum cuilibet personæ privatis, non autem si nocet, nisi ex auctoritate publica. 2 2. q. 64. 3 ad 3.

5. Dispensationes spiritualium principaliter ordinantur ad utilitatem communem. 2 2. q. 63. 2. o.

6. Exhibitio eorum quæ dantur alicui propter utilitatem, tanto est laudabilior, quanto magis indiget; sed Deo nihil exhibetur propter utilitatem ejus, sed propter gloriam ejus, et propter utilitatem nostram. 2 2. q. 81. 6 ad 2. et 7. c.

VULPES est naturaliter dolosa, sed hoc non est ei malum. 1. q. 63. 4 ad 3.

VULTRUM significat eos qui mortes et seditiones hominum affectant, ut inde lucrentur. 1 2. q. 102. 6 ad 1.

1. UXOR. In lege Moysis licebat ex dispensatione Dei dimittere uxorem, licet communius teneatur quod non, sed quod permittebatur ut minus malum quam uxoricidium, ad quod proni erant Judæi, nec puniebantur temporaliter. 1 2. q. 105. 4 ad 8.

2. Causæ repudiij scribebantur in libello in generali tantum, non quidem ut justum appareat, sed ut habeat licentiam nubendi alteri, secundum Josephum, vel ut, ex mora et ex consilio scribarum, impediretur, secundum Augustinum. 1 2. q. 107. 2 ad 2.

3. Non licet viro propria auctoritate sine reatu pœnæ æternæ occidere uxorem adulteram, potest tamen zelo justitiæ eam judicialiter accusare, ut in eam animadvertatur. Suppl. q. 60. 1. c.

4. Vir qui uxorem occiderit, aliam ex statuto Ecclesiæ ducere non potest, nisi id sibi ab Ecclesia permissum fuerit vitandæ fornicationis causa; si vero sine tali dispensatione matrimonium contraxerit, non dirimetur, nisi eam, cum qua prius moechabatur, duxerit. Suppl. q. 60 2. c.

Z

ZACHÆUS non tenebatur reddere quadruplum, sed hoc dixit, volens supererogare. 2 2. q. 62. 3 ad 2.

ZACHARIAS petens signum ab angelo peccavit per incredulitatem, propter quam punitus fuit. 2 2. q. 97. 3 ad 3.

ZELOTYPHA oritur ex amore non patiente consortium in re amata. 1 2. q. 28. 4. o.

1. ZELUS est amor intensus, non patiens consortium in re amata. 1 2. q. 28. 4. o.

2. Zelus triplex, scilicet conjugis, invidiæ et amicitia, scilicet Dei et proximi. 1 2. q. 28. 4. o.

3. Zelus, nemesis, invidia et misericordia pertinent ad idem genus passionum, scilicet ad tristitiam de bonis, vel malis proximi, sed diversimode. 2 2. q. 36. 3. c.

4. Zelus circa bona honesta est laudabilis, sed zelus circa temporalia est cum peccato, licet aliquando sit sine peccato. 2 2. q. 36. 2. o.

5. Invidia sumitur aliquando pro zelo. 2 2. q. 36. 2 ad 1.

6. Contentio et zelus sunt tantum in carnalibus hominibus, et tantum circa bona corporalia. 1 2. q. 28. 4 ad 2.

INDEX QUARTUS

IN SUMMAM SANCTI THOMÆ

INDICANS CLARAM ET SOLIDAM REFUTATIONEM PRÆCIPUORUM DOGMATUM
QUÆ AB HÆRETICIS ASSERUNTUR

Absolvere a peccatis potest solus sacerdos. Suppl. q. 19. 3.

Absolvere quemlibet non potest quivis sacerdos. Suppl. q. 20. 1.

Absolutio quid in pœnitente prærequirat. III. q. 90.

Absolvens sacerdos vere remittit. Suppl. q. 18. 1. et III. q. 84. 3 ad 3 ad 4 et ad 5.

Animas ante extremum iudicium esse beatas. I. q. 95. 1 ad 2. et 2 2. q. 23. 1 ad 1. q. 83. 11. III. q. 51. 5. q. 59. 5 ad 1. Suppl. q. 69. 2.

Aqua benedicta. III. q. 65. 1. et q. 71. 2.

Baptismus est sacramentum maximæ necessitatis. III. q. 68. 1 et 2.

Baptizandos esse pueros. III. q. 68. 9. q. 69. 8.

Baptismum non esse iterandum. III. q. 68. 9. o.

Baptismo auferri omnia peccata. III. q. 69. 1.

Bellum gerere licet, imo meritorium est, præsertim quando suscipitur pro veritate fidei ac defensione christianorum. 2 2. q. 40. 1. o. et 2. 4.

Cæremonias recte adhiberi in ecclesia Dei. III. q. 68. 10. et q. 83. 5. o. et 1 2. q. 103. 4. o.

Abstinencia a certis cibis, ut a carnibus, ovis et lacticinis, jejunantibus laudabiliter indicitur. 2 2. q. 147. 8. o.

Christus verum corpus et animam intellectivam assumpsit, idque ex B. Virgine Maria. III. q. 5. o. et q. 31. 4 et 5.

Clavium effectus est remittere et ligare. Suppl. q. 13.

Potestatem clavium etiam efficaciter exerceri a malis sacerdotibus, modo illis sint subditi. Suppl. q. 19. 5 et 6.

Concupiscentiæ reatum aufert baptismus. III. q. 69. 1. 2.

Confessio sacerdoti facienda est jure divino. Suppl. q. 6. 1. 2. et 3. et q. 7. 1.

Confutenda esse omnia mortalia. Suppl. q. 9. 2.

Confirmationem esse sacramentum. III. q. 72. 1.

Confirmationem habere sacri olei unctionem. III. q. 72. 4.

Solus episcopus est sanctæ confirmationis ordinarius minister, et non quivis simplex sacerdos. III. q. 72. 11.

Contritio est actus virtutis. Suppl. q. 1. 2.

Deum non esse auctorem peccati. I. q. 19. 9. 1 2. q. 79. 1. et 2. potissimum.

Episcopos esse presbyteris superiores. 2 2. q. 184. 6 ad 1. et Suppl. q. 40. 4. o. et 2 2. q. 83. 3 ad 3.

Episcoporum statum esse perfectum. 2 2. q. 184. 5. 6. et 7.

In Eucharistiæ sacramento non remanere substantiam panis et vini. III. q. 75. 1. Sed converti in corpus et sanguinem Domini. III. q. 75. 3.

Idque non fide susipientis, sed virtute verborum sacerdotis. III. q. 78. 4.

Totum Christum contineri sub qualibet specie et sub singulis cujuscumque speciei partibus. III. q. 76. 2. et 3.

Sumendum esse a laicis Christum tantum sub specie panis. III. q. 80. 12. o.

Eucharistiam recte in sacrario reservari, atque ad infirmos honorifice deferri. III. q. 83. 5 ad 11.

Excommunicatio est legitima Ecclesiæ potestas. Suppl. q. 21. et seq.

Exorcismum adhibendum esse ante baptismum. III. q. 71. 2. o.

Extrema unctio est sacramentum novæ legis. Suppl. q. 29. 1.

Extrema unctio a Christo est instituta. Suppl. q. 29. 3. o.

Sacram infirmorum unctionem remittere peccata et alleviare infirmum. Suppl. q. 30. 1. o.

De festis. I 2. q. 103. 4 ad 4. 2 2. q. 122. 4. et 147. 5. c. et q. 40. 4.

Fide credenda esse quæ nobis sunt evangelizata, et a conciliis et pontifice data. 2 2. q. 1. 9 et 10. et q. 5. 3.

Quæ sit fides justificans. I 2. q. 113. 4. c. et ad 3.

Fidem non tolli aut amitti, amissa per peccatum gratia, sed veram fidem remanere. 2 2. q. 4. 4. o. et q. 19. 5 ad 1. et q. 24. 12 ad 4.

Sola fide non dimitti peccata. III. q. 49. 1 ad 5.

Actum fidei sine charitate non esse meritorium. I 2. q. 114. 4 ad 3. præcipue 2 2. q. 2. 9.

Gratiam dari etiam non prædestinatis. I. q. 23. 6 ad 1. et q. 24. 3. o. et 2 2. q. 24. 11.

Requiri ex parte hominis aliquam præparationem sive dispositionem ad gratiam sive justitiam. I 2. q. 112. 2. et q. 113. 3.

Neminem nisi per revelationem cognoscere posse se esse in gratia aut justitia constitutum. I 2. q. 112. 5. o.

Jejunium non est contra libertatem fidelium. 2 2. q. 147. 3 ad 3.

Ad jejuniarum Ecclesiæ observantiam communitè omnes ligari, nisi rationale impedimentum eis adfuerit. 2 2. q. 147. 3. et 4.

Quatuor tempora una cum quadragesima esse jejunanda. 2 2. q. 147. 5.

Jejunandas esse vigiliis præcipuarum festivitatum. 2 2. q. 147. 5. c.

Imagines Christi et sanctorum cur in ecclesia. 2 2. q. 94. 2 ad 1.

Imago Christi et sanctorum adoranda. III. q. 25. 3.

Indulgentiæ quid valeant. Suppl. q. 25.

Justificatio impii consistit in remissione culpæ et infusione gratiæ ac justitiæ atque detestatione peccati. 1 2. q. 113. 1. et 2. et 5. o.

Justos posse peccare et Spiritum sanctum amittere. I. q. 20. 4 ad 5. 1 2. q. 106. 2 ad 2. 2 2. q. 24. 11. et q. 189. 10 ad 1. et III. q. 22. 3 ad 2.

Justificatum non solum teneri ad credendum, sed etiam ad præcepta Dei et Ecclesiæ observanda. 1 2. q. 71. 6 ad 4. et 96. 5. o. et q. 98. 5. c. princ. et q. 100. 10 ad 1.

Justificato præcepta non esse ad observandum impossibilia. 1 2. q. 109. 4. 2. et 2 2. q. 33. 2 ad 1. et 6 ad 1. et 2 2. q. 44. 6 ad 1.

Lex humana obligat in foro conscientiæ. 1 2. q. 96. 4. et 2 2. q. 12. 2.

Liberum habet homo arbitrium. III. q. 83. 1.

B. Maria est vera mater Christi, et proinde etiam vera mater Dei dicenda est. III. q. 35. 3. et 4.

B. Maria præ cæteris sanctis omnibus honoranda et adoranda, cultu scilicet hyperdoliæ. III. q. 25. 5. c. f. et ad 1.

D. B. Maria tenet Ecclesia nullum unquam actuale peccatum, ne veniale quidem, ab ea admissum esse. III. q. 27. 4. o.

Matrimonium est sacramentum novæ legis. Suppl. q. 42.

Matrimonium non esse nunc homini præceptum. 2 2. q. 152. 2 ad 1.

Clericos in sacris ordinibus constitutos vel regulares castitatem solemniter professos non posse matrimonium contrahere, contractumque ab eis validum non esse. Suppl. q. 53. o. et 2 2. q. 88. 1 ad 1.

Adulterio non dissolvi matrimonium. Suppl. 4. 62. o.

Miracula non esse dæmonis præstigias. 2 2. q. 178. et III. q. 43. 2 ad 3.

Missæ sacrificium. 2 2. q. 85. et III. q. 83.

Missæ canonem et cætera quæ in eadem dicuntur, maximam pietatem ac sanctitatem redolere, mentesque offerentium in Deum erigere. III. q. 83. 4. o.

Missæ sacrificium esse offerendum in domibus et vasis ad hoc consecratis. III. q. 83. 3. o.

Missæ cæremonias esse admodum convenientes. III. q. 83. 5. o.

Non necessario omnia evenire. I. q. 19. . o. et q. 22. 4. et 1 2. q. 10. 4.

Opera nostra omnia non esse peccata. 1 2. q. 18. 9. q. 19. et q. 20.

Opera bona esse meritoria vitæ æternæ. 1 2. q. 114. 3. o.

Opera bona promereri augmentum charitatis et gratiæ. 1 2. q. 114. 8.

Bona opera requiri ad beatitudinem consequendam. 1 2. q. 5. 7. o.

Recte spe præmii et timore poenarum Deum a nobis diligere et colere. 2 2. q. 27. 3. o.

Orandos esse sanctos. 2 2. q. 83. 4. Suppl. q. 72.

Orandum pro mortuis. Suppl. q. 71.

Ordo est sacramentum novæ legis. Suppl. q. 34. 3. o.

Ordinis sacramento constitui peculiare in ecclesia Dei sacerdotes. Suppl. q. 34.

Soli episcopi habent potestatem ordinandi. Suppl. q. 38. 1.

Originali peccato infectos nasci infantes. 1 2. q. 81. 1. o. et 3. o.

Parvulos Christianorum non nasci filios Dei. 1 2. q. 81. 3 ad 2.

Pœnitentiæ esse sacramentum, idque novæ legis. III. q. 84. 1. et 7.

Pœnitentiæ esse secundam post naufragium tabulam. III. q. 84. 6. o.

Pœnitentiæ sacramentum esse omnibus re lapsis ad salutem necessarium. III. q. 84. 5. o.

Verba Domini, Accipite Spiritum sanctum, Quorum remisistis peccata, etc., esse intelligenda de potestate remittendi et retinendi peccata. III. q. 84. 3 ad 3.

In sacramento pœnitentiæ non totam poenam simul cum culpa remitti, sed virtute clavium sublata poena æterna, poenam temporalem plerumque exsolvendam remanere. III. q. 86. 4. o.

Tres esse partes pœnitentiæ. III. q. 90. o.

De primatu Petri. Suppl. q. 40. 6. et 2 2. q. 39. o. et III. q. 8. 6. c.

Omnes illos schismaticos esse qui summo pontifici subesse renunt. 2 2. q. 39. c. f. et Suppl. q. 40. 6.

Pontificis est fidei symbolum ordinare, exortasque hæreses refutare. 2 2. q. 1. 10.

Ad summum pontificem pertinet synodum convocare, et ejus sententiam confirmare. 2 2. q. 1. 10. c. f. et ad 2.

Summum pontificem gerere plenarie vicem Christi in tota Ecclesia, ideoque habere plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus votis. 2 2. q. 88. 12 ad 3.

Purgatorium esse animarum, easque vivorum suffragiis adjuvari. Suppl. q. 69. 7. o. et q. 71. et III. q. 52. 8. et 2 2. q. 83. 11 ad 3.

Religiosorum statum esse perfectum. 2 2. q. 186.

Reliquiæ sanctorum sunt honorandæ. III. q. 15. 6.

Sacramenta esse ad salutem necessaria. III. q. 65. 1.

Sacramenta conferre gratiam. III. q. 62.

Sacramenta novæ legis sunt septem. III. q. 65. 1.

In tribus sacramentis imprimi characterem. III. q. 63. 1. et 6.

Sanctos qui sunt in patria, orare pro nobis. 2 2. q. 83. 11. o.

Scripturam sacram esse obscuram et difficilem. I. q. 1. 9 ad 2. et 2 2. q. 1. 9 ad 1.

Templa erigi Deo in honorem sanctorum. 2 2. q. 85. 2 ad 3.

Timor servilis bonus est, et a Spiritu sancto profectus. 2 2. q. 19. 4.

Virginitas est virtus excellentior matrimonio. 2 2. q. 152. 4.

Voti obligatio. 2 2. q. 88.

Vota virginitatis et paupertatis recte et utiliter Deo fieri. 2 2. q. 88. 4.

INDEX QUINTUS

LOCORUM SEU DOCTRINARUM

QUÆ, ERUDITE ET PIE

A S. THOMA IN SUMMA VARIIS LOCIS TRACTATÆ,

RECTE UTILITERQUE AD SINGULARUM DOMINICARUM

ATQUE ALIORUM FESTORUM DIERUM EPISTOLÆ EVANGELIQUE EXPLICATIONEM

A VERBI DIVINI CONCIONATORIBUS ADHIBERI POSSUNT.

PROPRIUM DE TEMPORE.

DOMINICA I. ADVENTUS.

EPIST. ROM. XIII.

Cum credidimus. De fide. 2 2. q. 1. et sequentibus.

An credere sit necessarium ad salutem. 2 2. q. 2. a. 3. o.

An credibilia sint per certos articulos distinguenda. 2 2. q. 1. a. 6.

An hi articuli fidei convenienter enumerentur. 2 2. q. 1. a. 8.

An convenienter in symbolo fidei ponantur. Ubi supra, a. 9.

Fide credenda esse quæ nobis sunt evangelizata, et a conciliis atque pontifice definita. 2 2. q. 1. 9. 10. et q. 5. 3.

Nox præcessit. De veteri et nova lege. 1 2. q. 107.

Non in comessationibus et ebrietatibus. De gula. 2 2. q. 148. De ebrietate. 2 2. q. 150.

Non in cubilibus et impudicitis. De castitate. 2 2. q. 151. De luxuria. 2 2. q. 153.

In contentione et æmulatione. De discordia. 2 2. q. 37. De contentione. 2 2. q. 38. De invidia. 2 2. q. 36.

Induimini Dominum Jesum. Quomodo quis dicatur induere Christum. III. q. 69. 9 ad 1.

EVANG. LUC. XXI.

Erunt signa in sole. De signis quæ præcedent iudicium. Suppl. q. 73. Quomodo sol et luna et stellæ dicantur non dare lumen suum. Suppl. q. 73. 2. o.

Nam virtutes cælorum movebuntur. Quomodo virtutes cælorum Domino veniente commovebuntur. Suppl. q. 73. 3. o.

Filius hominis venientem. De iudicio generali. Suppl. qq. 88. 89 et 90. et III. q. 59. 5. De potestate iudiciaria. III. q. 59. An iudiciaria potestas sit specialiter attribuenda Christo. III. q. 59. 1. An

hæc se extendat ad omnes res humanas et angelicas. III. q. 59. 4. et 6.

Cum potestate magna. An reprobi videntes hanc potestatem cognoscent eum esse Deum. Suppl. q. 90. 3. Vide Evangelium in die Palmarum.

DOMINICA II. ADVENTUS.

EPIST. ROM. XV.

Quæcumque scripta sunt. De necessitate sacræ Scripturæ, ejusque natura, qualitate atque sensu. 1. q. 1. o.

An Scriptura sacra ex omni sui parte sit vera. 2 2. q. 110. 3 ad 1.

Sapere in alterutrum. De discordia fugienda. 2 2. q. 37.

Christum ministrum fuisse circumcisionis. An ergo Christus solis Judæis, et non gentibus debuerit prædicare. III. q. 42. 2. o.

Gentes autem super misericordia honorare Deum. An ergo conversio Judæorum sit attribuenda tantum justitiæ et veritati, gentium autem soli misericordiæ Dei. 1. q. 21. 4 ad 2.

EVANG. MATTH. XI.

Tu es qui venturus. An Joannes dubitaverit Christum esse verum Messiam promissum in lege et prophetis. 2 2. q. 2. a. 7 ad 2.

Qui non fuerit scandalizatus. De fide. 2 2. q. 1. et seq.

De fide nuda et charitate formata. 2 2. q. 6. a. 3.

An explicitè credere mysterium Christi non sit de necessitate salutis. 2 2. q. 2. a. 7. o.

Hominem mollibus vestitum. An circa exteriorem cultum possit esse virtus et vitium. 2 2. q. 169. 1. o.

An prælati Ecclesiæ et sacerdotes peccent utendo pretiosis vestibus, præsertim in ministerio altaris. 2 2. q. 169. 1 ad 2.

An religiosi mendicantes et religiosi alii peccent utendo vestibus villoribus. Ubi supra.

An ornatus mulierum semper sit cum peccato mortali. 2 2. q. 169. 2.

An mulieres sine peccato nudatis capillis possint incedere. 2 2. q. 169. 2. c.

An mulieres possint uti figmentis in facie ad e colorandum absque peccato. 2 2. q. 169. 2 ad 2.

An liceat mulieri uti veste virili, vel e contra. Ubi supra, a. 2 ad 3.

De cultu exteriori vide plura in Evang. Dominicæ I. post octav. Pentecost.

Et plusquam prophetam. An Joannes fuerit excellentior propheta quam Moyses. 2 2. q. 174. 4 ad 3.

Quomodo B. Joannes fuerit plusquam propheta. III. q. 38. 1 ad 2.

Qui præparabit viam tuam ante te. Quomodo Joannes præparaverit viam Domini Christi. III. q. 38. 1. o. 2 ad 2. 3. o.

DOMINICA III. ADVENTUS.

EPIST. AD PHIL. IV.

Gaudete. De gaudio. 2 2. q. 28. o. De vitis gaudio oppositis. 2 2. q. 35 et 36.

Modestia vestra. De modestia. 2 2. q. 160. De speciebus modestiæ. 2 2. q. 161. et seq.

Dominus enim prope est. Quomodo Deus dicatur esse ubique et in omnibus rebus per essentiam, potentiam et præsentiam. I. q. 8. a. 2 et 3.

Quomodo specialiter dicatur esse in rationali creatura. I. q. 8. 3. c.

Quomodo dicatur specialiter esse in sanctis. I. q. 8. 3. c. et ad 4.

In omni oratione. De oratione. 2 2. q. 83.

Nihil solliciti sitis. An illicitum sit habere sollicitudinem de temporalibus rebus. 2 2. q. 55. 6. o.

An aliquis debeat sollicitus esse futurorum. 2 2. q. 55. 7. o. Vide Evang. Dominicæ XV. post Octav. Pentecost.

Et pax. De pace. 2 2. q. 29. o.

EVANG. JOANNIS I.

Et confessus est et non negavit. De humilitate. 2 2. q. 161.

De gradibus humilitatis; ubi supra. a. ult.

De virtute veritatis, id est veracitatis. 2 2. q. 109. o.

De mendacio. 2 2. q. 110. An mendacium sit peccatum. 2 2. q. 110. 3. o.

Quid ergo baptizas. De baptismo Joannis. III. q. 38.

De baptismi sacramento. III. q. 68. De lege et gratia. 1 2. q. 109.

Neque propheta. De prophetia. 2 2. q. 171 et seq.

Cujus ego non sum dignus. De perfectione Dei. I. q. 4. o.

An ea quæ sunt humanæ naturæ in Christo possint dici de homine Christo, et contra. III. q. 16. o. et præcipue a. 4.

DOMINICA IV. ADVENTUS.

EPIST. I. CORINTH. IV.

Ut ministros Christi. De sacramento Ordinis. Suppl. q. 34. et seq. De discrimine, potestate ac privilegiis episcoporum ac sacerdotum. Suppl. q. 40. 6. et 2 2. q. 87. 4 ad 2. præcipue.

Hic jam quæritur. De judicio, præsertim temerario, vitando. 2 2. q. 60. 2 et 3.

Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. An homo non possit scire se habere gratiam. 2 2. q. 112. 5. o.

Illuminabit abscondita. De libro vitæ. I. q. 24.

An post resurrectionem cognoscat quilibet omnia peccata quæ fecit. Suppl. q. 87. 1. o. An quilibet poterit tunc legere quæ sunt in conscientia alterius. Suppl. q. 87. 2. o.

EVANG. LUC. III.

Prædicans baptismum penitentiae. De baptismo Joannis. III. q. 38. c.

In remissionem peccatorum. An baptismus Joannis contulerit gratiam. III. q. 38. 3. o.

Et venit in omnem regionem Jordani. Quare S. Joannem deiecit austeram vitam ducere, non Christum. III. q. 40. 2 ad 1. k.

Et videbit omnis caro salutare Dei. De incarnatione. III. q. 1. et seq. De Christi conversatione. III. q. 40. o.

IN DIE NATIVITATIS CHRISTI.

EPIST. TIT. III.

Apparuit benignitas et humanitas. De infinita Dei bonitate. I. q. 6. et q. 7. et III. q. 1. a. 2.

Non ex operibus quæ fecimus nos. An ergo homo non possit mereri vitam æternam, 1 2. quæst. 114. 3. o.

Sed secundum misericordiam suam. De Dei misericordia. I. q. 21.

Quomodo vita æterna sit gratia sive misericordia. 1 2. q. 114. 3 ad 2.

Quomodo nascamur omnes filii iræ, et peccato obnoxii. 1 2. q. 81. 1 et 3.

Per lavacrum regenerationis. Cur Christus voluerit dare hominibus gratiam susceptione sacramentorum. III. q. 61. 1. o.

Quomodo baptismus dicatur lavacrum regenerationis. III. q. 66. 1 ad 1. et a. 9. c. et 5.

EVANG. LUC. II.

Exiit edictum. Cur Christus Cæsare Augusto describente universum orbem nasci voluit. III. q. 35. 8 ad 1.

Cur Christus non statim post peccatum Adæ incarnatus est. III. q. 1. a. 5.

An non debuerit differre incarnationem usque ad finem mundi. III. q. 1. a. 6.

Quæ vocatur Bethlehem. Cur Christus voluit in Bethlehem nasci. III. q. 35. 7. o.

Cur dicat propheta: De Sion exiit lex, et verbum Domini de Hierusalem, cum non sit natus in Hierusalem, sed in Bethlehem. III. q. 35. 7 ad 1.

An Christus convenientius non fuisset natus Romæ, quæ erat domina orbis, ut ejus fides innotuisset universo orbi. III. q. 35. 7 ad 3.

Maria desponsata sibi. Quare Christus voluit nasci de virgine desponsata. III. q. 29. 1.

Et peperit filium. An fuit conveniens nasci Christum temporaliter, qui ab æterno natus erat et perfectus. 1 2. q. 35. 2.

Cur Christus voluit de femina nasci. III. q. 31. 4.

An B. Maria semper virgo fuerit vera mater Christi. III. q. 35. 3.

An possit dici Dei mater. III. q. 35. 4.

An in partu dolores aliquos pertulit. III. q. 35. 6.

Primogenitum. An B. Maria cum Christus dicitur filius ejus primogenitus, post Christum alios habuerit filios. III. q. 28. 3 ad 4.

Et pannis eum involoit. An ibi fuerit aliqua obstetrix ad levandum puerum. III. q. 35. 6 ad 2.

Our Christus in hoc mundo voluerit pauperem vitam ducere. III. q. 40. 3. c.

Et ecce angelus Domini. An Christi nativitas debuit annuntiari per angelos. III. q. 36. 5.

Ecce evangelizo vobis, scilicet pastoribus. An non fuerit superfluum nativitatem Christi annuntiari pastoribus, cum ante fuerat ea annuntiata B. Mariæ, et ejus marito Joseph, et in ore duorum stet omne verbum. III. q. 36. 2.

An angelus non debuisset potius nativitatem Christi nuntiare sacerdotibus in templo, qui noverant legem, quam pastoribus. III. q. 36. 3. o. et 4.

Quia natus est vobis salvator. De incarnationis mysterio. III. q. 1. et seq.

IN DIE S. STEPHANI

EPIST. ACT. VI.

Stephanus autem plenus gratia et fortitudine. De officio diaconorum. Suppl. q. 37. 3 et 4. De dono fortitudinis. 2 2. q. 123.

An plenitudo gratiæ non sit propria Christo. III. q. 7. art. 9. 10. o.

Prodigia et signa. De miraculis. 2 2. q. 178.

Disputantes cum Stephano. An cum infidelibus publice sit disputandum. 2 2. q. 10. 7.

Vos semper Spiritui sancto reestistis. De peccato in Spiritum sanctum. 2 2. q. 14. o.

An B. Stephanus dixerit Judæis contumeliam. 2 2. q. 72. 2 ad 2.

Jesum stantem. Quomodo vidit Jesum stantem, cum jam ascendisset et sederet ad dexteram Dei Patris. III. q. 58. 1 ad 3.

Videò cælos apertos. Quibus cælum aperiatur. III. q. 49. 5 ad 3.

Domine, ne statuas illis hoc peccatum. De perfecta inimicorum dilectione. 2 2. q. 25. 6.

EVANG. MATTH. XXIII.

Ecce ego mitto ad vos, etc. et ex eis occidētis. De ingratitude. 2 2. q. 107. o.

De martyrio. 2 2. q. 124.

De confessione fidei. 2 2. q. 3.

Ut veniat super vos omnis sanguis. An ergo aliquis puniatur pro peccato alterius. 1 2. q. 87. 8. o.

Quoties voluit congregare. An voluntas Dei non semper impleatur. 1. q. 19. 6 et 11.

De duplici Dei voluntate, signi et beneplaciti. Ibidem.

IN DIE S. JOANNIS APOST. ET EVANG.

EPIST. ECCLII. XV.

Qui timet Deum. De dono timoris. 2 2. q. 19.

De quadruplici timore, ubi supra. a. 2.

Et firmabitur in illo et non flectetur. An homo in

gratia constitutus non possit ea excidere. 1 2. q. 19. 10. o. et 2 2. q. 24. 11.

Spiritu sapientiæ. De dono sapientiæ. 2 2. q. 45.

Et intellectus. De dono intellectus. 2 2. q. 8. 49. 2.

In medio ecclesiæ aperiet os ejus. An concionator neglecto studio proprio confidet in solo divino auxilio et assistentia atque directione in verbi Dei prædicatione. 2 2. q. 53. 4 ad 1.

EVANG. JOAN. IX.

Quem diligebat Jesus. Utrum Christus magis dilexerit Joannem quam Petrum? 1. q. 20. 4 ad 2.

Tu me sequere. De vita contemplativa. 2 2. q. 180 et seq.

De statu perfectionis. 2 2. q. 184.

Quod discipulus ille non moritur. An omnes morientur. 1 2. q. 81. 3 ad 1.

An mors sit pœna primorum parentum. 2 2. q. 164. 1.

DE INNOCENTIBUS.

EPIST. APOCAL. XIV.

Habentes nomen ejus. De causa martyrii. 2 2. q. 124. 5.

An sola fides vel potius omnium virtutum opera, ut in Deum referuntur, sint causa martyrii. Ibidem.

Et cantabant quasi canticum novum. Quod sit istud canticum novum quod martyres et virgines tantum cantant. 2 2. q. 152. 5 ad 3.

De aureola martyrum. Suppl. q. 96. 6.

Hi sequuntur agnum. Quomodo quis dicatur agnum sequi quocumque ierit. 2 2. q. 152. 5 ad 3.

EVANG. MATTH. II.

Angelus Domini apparuit in somnis Joseph. An Joseph ita excellentem apparitionem angeli habuerit, sicut B. Maria. III. q. 30. 3 ad 2.

Et fuge in Egyptum. De defectibus Christi. III. q. 14 et 15.

Et mittens occidit omnes pueros. An innocentes pueri fuerint martyres. 2 2. q. 124. 1 ad 1.

A bimatu et infra. Quare Herodes occiderit omnes pueros qui nondum excesserant secundum annum ætatis sue. III. q. 36. 6 ad 3.

De tribus baptismatis. III. q. 66. 11.

De baptismo parvulorum. III. q. 68. 9.

Utrum baptismus auferat omnes pœnalitates III. quæst. 69. 4.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS.

EPIST. AD GAL. IV.

Sub elementis mundi hujus servientes. An lex vetus erat lex servitutis et timoris. 1 2. q. 107. 1. o. et ad 2. et q. 91. 5. o. f.

At ubi venit plenitudo temporis. An Christus fuerit congruo tempore natus. III. q. 35. 8. o.

Misit filium. De missione divini personæ. 1. q. 43. o.

Factum ex muliere. An Christus sumpserit carnem ex Maria. III. q. 31. 2 et 4.

Muliere. An ergo B. Maria non fuerit virgo in concipiendo Christum, cum mulier consueta

modo loquendi ea dicatur quæ a viro cognita est. III. q. 23. 1 ad 3.

Factum sub lege. An Christus fuerit conversatus secundum legem. III. q. 40. 4. o. et 12. q. 102. 2 ad 4.

Cur Christus in se legis onus sustinere voluerit. III. q. 37. 1. o.

Ut adoptionem filiorum Dei. De adoptione filiorum Dei. III. q. 23.

Quomodo Deus ex sua bonitate rationalem creaturam admittat ad beatitudinis hereditatem. III. q. 23. 1.

Quæ differentia sit inter filium Dei adoptivum et naturalem. III. q. 23. 2. o.

Quomodo quis per gratiam et charitatem tantum efficiatur filius adoptivus Dei. III. q. 23. 3. c. 1.

De adoptione vide plura in epist. Dominicæ octav. post octavam Pentecost.

EVANG. LUC. II.

Positus est hic in ruinam. De scandalo. 22. q. 43. o.

An scandalum passivum possit inveniri sine activo, et contra. 22. q. 43. 1 ad 4.

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. Quis sit iste gladius qui animam B. Mariæ pertransiit. III. q. 27. 4 ad 2.

Et erat Anna prophetissa. Quomodo manifestata sit Christi nativitas Simeoni et Annæ. III. q. 36. 5. o.

Quid significet quod Simeon, qui expectabat consolationem Israel, ultimo Christum cognovit, et præcesserunt eum Magi et pastores, qui Christi nativitatem non ita sollicitè expectabant. III. q. 36. 6 ad 2.

A templo. An oratio requirat determinatum locum. 22. q. 83. 3.

Cur eligatur determinatus locus ad orandum. 22. q. 84. 3 ad 2.

Cur adoremus versus orientem potius quam occidentem. 22. q. 84. 3 ad 3.

Jeiuniis. De jejuniis. 22. q. 147.

Obsecrationibus. De oratione. 22. q. 83.

In civitatem suam Nazareth. Cur Nazareth dicitur civitas Christi, cum non in Nazareth, sed in Bethlehem natus sit. III. q. 35. 7 ad 2.

Plenus sapientia. An in Christo non fuerit ignorantia. III. q. 15. 3.

IN CIRCUMCISIONE.

EPIST. TIT. II.

Apparuit gratia Dei. De manifestatione Christi nati. III. q. 36. o.

Quomodo gratia Salvatoris apparuit iis quibus nativitas Christi non fuit manifestata. III. q. 36. 1 ad 2.

Impietatem. De infidelitate. 22. q. 10. o.

Sobrie. De temperantia. 22. q. 141.

Iuste. De iustitia. 22. q. 58.

Pie. De religione. 22. q. 81.

Qui dedit semetipsum pro nobis. Quomodo Christus fuerat causa suæ passionis et mortis. III. q. 47. 1. c.

Ut nos redimeret ab omni iniquitate. An per passionem Christi simus liberati a peccato. III. q. 49. 1.

An per passionem Christi simus liberati a pœna peccati. III. q. 49. 3.

Et mundaret sibi populum acceptabilem. An per passionem Christi simus Deo reconciliati. III. q. 49. 4.

EVANG. LUC. II.

Postquam consummati sunt dies octo. Cur circumcisio differebatur usque ad octavum diem. III. q. 70. 3 ad 3.

Ut circumcideretur. An circumcisio fuerit convenienter instituta. III. q. 70. 2.

An conferebat gratiam justificantem. Ibid. 4.

De efficacia sacramentorum. III. q. 62. 63.

Puer. Cur Christus voluerit circumcidi, cum non contraxerit peccatum originale. III. q. 37. 1.

Cum Christus ab initio suæ conceptionis, et maxime effundendo sanguinem suum pro nobis ipso die suæ circumcisionis meruerit nobis salutem æternam, cur pati in cruce et mori voluit. III. q. 48. 1 ad 2. et q. 46. 1. o. et q. 47. 1 ad 3. 1.

An liceat nunc circumcidi. 22. q. 103. 4.

Et vocatum est nomen ejus Jesus. An hoc nomen fuerit convenienter Christo impositum. III. q. 37. 2. o.

De nominibus Dei. I. q. 13. o.

An alio modo poteramus salvari quam per Christum. 12. q. 91. 5 ad 2. et 22. q. 2. ar. 7. c. et III. q. 68. 1. c. princ. et q. 46. 1. 2. 3.

IN DIE EPIPHANIÆ.

EPIST. ISA. LX.

Illuminare. An sine gratia homo nullum verum possit cognoscere. 12. q. 109. 1.

An in statu innocentie primus homo habuerit omnium scientiam. I. q. 94. 3.

An pueri in statu innocentie mox nati habuissent perfectam scientiam et usum rationis. I. q. 101. 1 et 2.

An ignorantia orta sit ex peccato. 12. q. 85. 3. o.

Quia venit lumen tuum. Quomodo Christus sit caput Ecclesiæ, atque in membra sua sensum et motum gratiæ infuset. III. q. 80. 6.

Quomodo Christus sit lumen et salus gentium, cum per seipsum eis non prædicaverit. III. q. 42. 1 ad 1.

Et fortitudo gentium venerit tibi. An Christus etiam venerit ad salvandas gentes. III. q. 36. 3. c. ad 3. et q. 42. 1. o. et q. 46. 4. c. in v. ratione.

De conversione gentium. III. q. 55. 6 ad 3. et 22. q. 176. 1. c.

EVANG. MATTH. II.

In Bethlehem. Cur Christus voluit nasci in Bethlehem. III. q. 35. 7. o. et q. 46. 10 ad 1.

Ecce magi. Quales fuerint hi magi. III. q. 36. 3. c. ad 2. et 5. 8.

Ab Oriente. Unde venerant. III. q. 36. 3 ad 3. et 3 ad 4. et 6 ad 3.

Jerosolymam. Cur stella non duxit magos in Bethlehem ubi Christus erat natus. III. q. 36. 8 ad 3.

Dicentes: Ubi est qui natus. Cur magi non timuerunt vivente rege Judæorum alium annuntiare regem natum. III. q. 36. 8 ad 2.

Cur in Christi nativitate stella nova in cælo apparuit. III. q. 44. 2 ad 3.

Stellam ejus. Qualis stella fuerit quæ magis apparuit. III. q. 36. 7. o.

An fuerit creata in principio mundi tanquam una de cælestibus stellis. Ibidem.

An fuerit hæc stella cometa. III. q. 36. 7 ad 3.

Quo tempore stella hæc magis apparuit. III. q. 36. 6 ad 3.

Ejus. An stella hæc fuerit certum signum natiuitatis Christi. III. q. 36. 5 ad 4.

In Oriente. An magis existentibus in Oriente stella hæc apparuit existens in terra Juda; vel potius in Oriente, præcedens eos usque in Judæam. III. q. 36. 7. c.

Cum non gentes orientales tantum, sed etiam occidentales ex aliis mundi partibus salventur per Christum, cur solum in Oriente hæc stella apparuit. III. q. 36. 3 ad 3.

Venimus adorare eum. An magi convenienter venerint ad Christum adorandum. III. quæst. 36. 8. c.

Quo tempore post Christi nativitatem venerint. III. q. 36. 6. c. et ad 3.

Cur Herodes et omnis Jerosolyma turbata. III. q. 36. 2 ad 3.

Antecedebat eos usque dum veniens, etc. An, cum distincte domum, in qua Christus natus erat, demonstraverit hæc stella, fuerit terræ vicina. III. q. 36. 7. o.

Adoraverunt eum. De adoratione Christi. III. q. 35.

Obtulerunt ei munera, aurum, etc. An his muneribus confiteantur Christum natum nullam regalem dignitatem præ se ferentem, verum Deum et hominem. III. q. 36. 8 ad 3.

DOMINICA INFRA OCTAVAM EPIPH.

EPIST. ROM. XII.

Exhibeatis corpora vestra hostiam sanctam. An oblatio corporis per bona opera, ut jejuniū, continentiam, martyrium, etc., facta sit sacrificium. 2 2. q. 85. 3. o. et ad 2.

De partibus temperantiæ. 2 2. q. 144. et seq.

Ut probetis quæ sit voluntas Dei bona. An liceat dubitare et probare, utrum voluntas Dei sit bona. 2 2. q. 97. 2 ad 2.

Non plus sapere quam oportet. An circa contemplationem sapientiæ sit sapor, et præsertim sobrietas. 2 2. q. 149. 1 ad 1.

De humilitate et superbia. 2 2. q. 161. et 162.

Unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei. An fides sit homini a Deo infusa. 2 2. q. 6. 1. o.

An in uno inventiatur major quam in alio. 2 2. q. 5. 4. o.

Sicut in uno corpore multa membra habemus. Cum anima intellectiva sit una forma, cur componitur ex diversis partibus. 1. q. 76. 5 ad 3.

Ita multi unum corpus sumus in Christo. An in ecclesia non debeat esse diversitas officiorum et statuum. 2 2. q. 183. 2. o.

EVANG. LUC. II.

Secundum consuetudinem diei festi. De solemnitatibus variis veteris legis earumque institutione atque significatione. 1 2. q. 102. 4 ad 10.

Quas festivitates novi Testamenti successerint festivitatem veteris Testamenti. 1 2. q. 103. 4 ad 4.

De observatione sabbati et Dominicæ. 2 2. q. 122. 4.

Et non cognoverunt parentes ejus. Qua ratione Joseph dicatur pater Christi. III. q. 28. 1 ad 1.

Interrogantem eos. Cur doctores interrogabat Jesus, cum ab eis nihil discere vellet. III. q. 12. 3 ad 1.

Super prudentia et responsis ejus. De scientia Christi. III. q. 10. 11. 12.

Et erat subtilis illis. De pietate erga parentes. 2 2. q. 101.

De obedientia. 2 2. q. 104.

Et mater ejus conservabat omnia verba hæc. Quomodo B. Maria habuerit sapientiæ usum in contemplando. III. q. 27. 5 ad 3.

Proficiebat sapientia. An Christus in scientia profecerit, et an aliquid didicerit. III. q. 9. o. et a. 4. præcipue, et q. 12. 2.

Et gratia. Quomodo potuit proficere in gratia, cum a principio habuerit plenitudinem gratiæ. III. q. 7. a. 12.

DOMINICA II. POST EPIPHAN.

EPIST. ROM. XII.

Habentes donationes secundum gratiam differentes. Quomodo plenitudo gratiæ, quæ in Christo sicut in capite adunatur, ad membra ejus diversimode redundet. 2 2. q. 183. 2. o. De donis. 1 2. q. 68.

De gratis gratis datis. 1 2. q. 111. 1. et 4. et 5.

Prophetia. De prophetia. 2 2. q. 171. et tribus sequentibus.

An prophetia possit esse naturalis. 2 2. q. 172. 1. o.

Sine simulatione. An simulatio sit peccatum. 2 2. q. 111. 1. o.

Honore invicem prævenientes. An ergo honor proprie debeat superioribus. 2 2. q. 103. 2. o. et præcipue ad 3.

Spes gaudentes. An ergo gaudium sit effectus spei et non charitatis. 2 2. q. 28. 1.

Benedicite persequentibus vos. An quis ex necessitate charitatis debeat inimico suo signa et effectus dilectionis exhibere. 2 2. q. 25. 9. o.

An debeamus pro inimicis orare. 2 2. q. 83. 8. o.

Nolite maledicere. An ergo alicui maledicere non liceat. 2 2. q. 76. 1. o. et ad 1. breviter.

EVANG. LUC. II.

Nuptiæ factæ. De matrimonii sacramento. Suppl. q. 41. et seq.

An conferat gratiam. Suppl. q. 42. 3.

An actus matrimonialis sit licitus. Suppl. q. 41. 3.

An sit meritorius. Suppl. q. 41. 4.

An virginitas non sit excellentior matrimonio. 2 2. q. 122. 4.

De bonis matrimonii. Suppl. q. 49. o.

Dicit mater Jesu ad eum. An B. Virgo, secundum temporalem nativitatem Christi, possit dici mater ejus. III. q. 35. 3. o.

Nondum venit hora mea. Quo tempore Christus inceperit miracula facere, et convenienti tempore fuerit passus. III. q. 43. 3.

Dicit et Jesus: Implete hydrias aqua. De miraculis Christi. III. q. 43. o.

Bonum vinum ponit. Cur architriclinus aquam conversam in vinum vocat vinum bonum. III. q. 44. 3 ad 3.

Hoc fecit Jesus initium signorum in Cana Galilææ. An hoc fuerit simpliciter omnium primum. III. q. 43. 3. o. et q. 36. 4 ad 3.

Vide Evang. Dominicæ 4. Quadr.

Et manifestavit gloriam suam. An miracula Christi erant sufficientia ad ostendendam ejus divinitatem. III. q. 43. 4. o.

Et crediderunt in eum discipuli. An ergo hoc miraculo de conversione aquæ in vinum exhibitio, tum demum discipuli Christi crediderint. III. q. 43. 3 ad 3.

DOMINICA III. POST EPIPHAN.

EPIST. ROM. XII.

Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. An cum quis sit prudens apud semetipsum, id est sibi tribuit quod a Deo habet, incidat in superbiam. 2 2. q. 162. 4.

An vera prudentia sit in peccatoribus. 2 2. q. 47. 13. o.

An vera prudentia sit in omnibus habentibus gratiam. 2 2. q. 47. 14.

An vera prudentia insit nobis a natura. 2 2. q. 47. 15.

Sed etiam coram hominibus. An velle placere hominibus sit peccatum. 2 2. q. 115. 1 ad 1.

Cum omnibus hominibus pacem habentes. In quibus rebus et cum quibus hominibus habeatur vera pax. 2 2. q. 29. 2 ad 3.

Non vos defendentes. An ergo non liceat se defendere si opus sit. 2 2. q. 40. 1 ad 2. et q. 64. 7 ad 5. et 188. 3 ad 1.

Et an non liceat occidere aliquem se defendendo. 2 2. q. 64. 7. o.

Mihi vindictam. Si vindicta sit soli Deo tribuenda, an ergo non sit homini licita. 2 2. q. 108. 1 ad 1. præcipue.

Sed et ei esurienti inimicus. An esurienti inimico quis teneatur dare cibum. 2 2. q. 25. 9. c.

EVANG. MATH. VIII.

Ecco leprosus. Cur per lepram significetur hæresis. 1 2. q. 102. 5 ad 4.

De hæresi. 2 2. q. 11. An hæresis sit circa ea quæ sunt fidei. 2 2. q. 11. 2.

An hæretici sint tollendi. 2 2. q. 11. 3.

An ab Ecclesia recipiendi. 2 2. q. 11. 4.

An hæreticus possit dici fidelis, sive habere fidem de articulis circa quos non errat. 2 2. q. 5. 3.

Adorabat eum. De adoratione Christi. III. q. 25.

Tetigit eum. An Dominus tangendo leprosum non violaverit legem. 1 2. q. 107. 2 ad 4.

Cur Dominus tetigit leprosum, cum solo verbo potuerit eum sanare. III. q. 44. 3 ad 2.

Vide, nemini dixeris. Cur Dominus præcepit leproso jam sanato ne cui dicat, cum non fuerit mens aut voluntas ejus ut taceret. 2 2. q. 104. 4 ad 1. et III. q. 13. 4 ad 2. et q. 44. 3 ad 4.

Vade et ostende te sacerdoti. Cur Dominus jam mundatum a lepra mittebat ad sacerdotem. 1 2. q. 102. 5 ad 7. et q. 103. 2 ad 2. et ad 3.

De doctrina sacerdotum legalium et sacerdotum Christi. Suppl. q. 19. 1.

Domine, non sum dignus. Uter magis honoravit Deum, centurio dicens se non esse dignum, an vero Zachæus qui fecit se dignum. III. q. 80. 10 ad 3.

Et dico huic: vade, et vadit. De obedientia et inobedientia. 2 2. q. 104. et 105.

An subditi teneantur suis superioribus in omnibus obedire. 2 2. q. 104. 4.

Quam grata sit Deo obedientia. 2 2. q. 104. 4.

Audiens autem Jesus, miratus est. Quomodo Christus miratus est, qui etiam ante sciebat fidem centurionis. III. q. 15. 8. o.

Tantam fidem. An fides possit esse major in uno quam in alio. 2 2. q. 5. 4. o.

In regno cælorum. Cur cælestis beatitudo regnum cælorum dicatur. 1 2. q. 4. 7.

DOMINICA IV. POST EPIPHAN.

EPIST. ROM. XIII.

Nemini quicquam debeatis. Quæ debeamus superioribus nostris in dignitate constitutis, et ratione quorum ea debeamus. 2 2. q. 102. 2 ad 3.

Nisi ut invicem diligatis. De dilectione proximi. 2 2. q. 25. ar. 2. et 12.

Qui enim diligit proximum. Quando quis noster proximus est. 2 2. q. 44. 4. o.

Quæ sit ratio dilectionis proximi. 2 2. q. 25. 1. o. et 12 ad 3. et q. 44. 7. o.

Legem implevit. Si diligens proximum totam legem impleat, an ergo lex solum unum præceptum contineat, s. de dilectione proximi. 1 2. q. 99. 1 ad 2. et q. 105. 2 ad 1. et 2 2. q. 44. 2 ad 4.

An de charitate fuerant danda duo præcepta. 2 2. q. 44. 2. o.

An sufficient duo præcepta charitatis. 2 2. q. 44. 3. o.

Nam non adulterabis. De singulis præceptis Decalogi. 2 2. q. 122. o. et 1 2. q. 100. ab art. 3. usque ad 12.

EVANG. MATH. VIII.

Ascendente Jesu in naviculam. An Christus assumpserit corpus carnale sive terrestre, cum ejus defectibus. III. q. 5. 2. o. et q. 14. 1. et seq.

Ita ut operiretur fluctibus, et erat illis ventus contrarius. An sit justum in hoc mundo justos affligi. 1. q. 21. 4 ad 2.

Cur peccatores prosperentur, et innocentes puniantur. 1 2. q. 87. 7 ad 2. et q. 100. 6 ad 3.

Quomodo universa æque eveniant justo et improbo, bono et malo. 1 2. q. 114. 10 ad 4. Vide plura hac de re in Evang. Dominicæ tertiæ post Pascha.

Dicentes: Domine, salva nos, perimus. De timore qui fortitudinē opponitur. 2 2. q. 125.

Modica fidei. An fides in uno sit major quam in alio. 2 2. q. 5. 4. o.

Imperavit ventis et mari. An Christus fecerit miracula circa omnia elementa. III. q. 44. 4 ad 3.

DOMINICA V. POST EPIPHAN.

EPIST. COLOSS. III.

Induite vos viscera misericordiae. Quae hominem maxime ad misericordiam excitare possunt. 2 2. q. 30. 1.

An defectus non sit ratio miserendi. 2 2. q. 30. 2.

Quam sit magna virtus misericordiae. 2 2. q. 30. 4.

Modestiam. In quibus consistat modestia. 2 2. q. 160. 1. et 2.

Patientiam. Patientia quid. 2 2. q. 136. 1. o. fi.

An patientia sit maxima virtutum. 2 2. q. 136. 2. o.

Supportantes invicem. In quibus injuriis mali sint tolerandi. 2 2. q. 108. 1 ad 1 et ad 4.

Super omnia autem haec charitatem habete. An charitas sit maxima inter virtutes theologicas. 1 2. q. 66. 6.

An sit simpliciter excellentissima omnium virtutum. 2 2. q. 23. 6. o.

Vinculum perfectionis. An perfectio christianae vitae non attendatur specialiter secundum charitatem. 2 2. q. 184. 1. o. et III. q. 46. 3. c. princ.

Omnia in nomine Domini. An bonitas voluntatis et operis debeant ex bonitate finis. 1 2. q. 18. 7. o. et 8. o.

EVANG. MATTH. XIII.

Homini qui seminavit. Qualis debeat esse qui assumit officium praedicationis. III. q. 41. 3 ad 1. et 2 2. q. 185. 1 ad 4.

Superseminavit zizania. De disputatione cum infidelibus. 2 2. q. 10. 7.

Zizania. Quid intelligatur per zizania. 2 2. q. 64. 2 ad 1.

Quid nomine tritici significetur. Ibidem.

Vis imus et colligimus ea? et ait: Non. An non liceat occidere homines peccatores. 2 2. q. 64. 2. o. ad 1. praecipue, et q. 108. 3. o.

An quando tota communitas, vel ejus major pars peccat, de ea vindicta sit sumenda. 2 2. q. 108. 1 ad 5.

An haeretici sint tolerandi. 2 2. q. 11. 3. o.

An sint cogendi ad fidem. 2 2. q. 10. 8. o.

DOMINICA VI. POST EPIPHAN.

EPIST. I. THESS. I.

Gratias agimus Deo. De gratiarum actione. 2 2. q. 106.

De oratione. 2 2. q. 83. art. 17. praecip.

An debeamus orare pro aliis. Ibid. art. 7.

De diuturnitate. Art. 14.

A Deo electionem vestram. De Dei praedestinatione. 1. q. 23. o.

Expectare filium ejus. De adventu Christi ad iudicium. Suppl. q. 89. et seq.

Quem suscitavit ex mortuis. De resurrectione Christi. III. q. 53. et seq.

Qui eripuit nos a ventura ira. De modo quo passio Christi causavit nostram salutem. III. q. 48. et 49.

EVANG. MATTH. XIII.

Parabolam hanc. Cur Christus docebat in parabolis. III. q. 42. 3. c.

Homo seminavit in agro. Quomodo unus homo possit alium docere. 1. q. 107. 1. c.

Quod quidem minimum est. Cur Christus suam doctrinam non scripserit. III. q. 42. 4. c.

Majus est omnibus olivibus. Christi doctrina praestantior est ceteris. 1. q. 1. 5. et 10.

Simile est regnum calorum fermento. Quid fermentum significet, tam in bonam quam in malam partem. III. q. 74. 4. o.

Quod acceptum mulier abscondit. An Christus debuerit publicare suam doctrinam. III. q. 42. 3. c.

DOMINICA IN SEPTUAG.

EPIST. I. CORINTH. IX.

Nescitis quod hi qui in stadio. De spe. 2 2. q. 17. 18.

An non requirantur aliqua opera hominis ad hoc ut beatitudinem consequatur a Deo. 1 2. q. 5. 7. o.

An actus bonus habeat rationem meriti. 1 2. q. 21. 3. et 4. o. et 114. 3. o.

An aeterna beatitudo sit objectum spei nostrae. 2 2. q. 17. 2.

An haec spes sit certa. 2 2. q. 18. 4. o.

Sic currite ut comprehendatis. An Deus possit comprehendere a nobis. 1. q. 12. 7. o. et ad 1. praecipue, et 1 2. q. 4. 3 ad 1.

Nos autem incorrupti. An beatitudo hominis consistat in aliquo bono creato. 1 2. q. 2. 8. o.

An consistat in divitiis. 1 2. q. 3. 1. An beatitudo sit aliquid increatum. 1 2. q. 3. 1. o.

An consistat in visione divinae essentiae. 1 2. q. 3. 8. o.

Quomodo beatitudo sit per se stabilis et constans. 1 2. q. 3. 3 ad 3.

An possit amitti. 1 2. q. 5. 4. o.

Castigo corpus. De jejuniis. 2 2. q. 147. o. Ad quid assumatur jejunium. 2 2. q. 147. 1. o. et 3. c. An sit in praecipio. 2 2. q. 147. 3. o. Vide plura de jejuniis in Evang. Dominicae primae Quadrag.

Omnes sub nube fuerunt. Cujus signum et figura fuit protectio columnae nubis et transitus maris Rubri. III. q. 70. 1 ad 2.

EVANG. MATTH. XX.

Conventionem autem factam. An Deus constituat se nobis debitorem. 1 2. q. 114 ad 3. et 1. q. 21. 1 ad 3.

In vineam suam. De beatitudine. 1 2. q. 2. q. 3. q. 4. et 5. Suppl. 97.

De merito bonorum operum. 1 2. q. 114

Pares illos nobis fecisti. An justitia Dei det aequalia inaequalibus. 1. q. 65. 2 ad 3. et 1. q. 23. 3 ad 3.

Murmurabant adversus patremfamilias. An ead.

oti in omnibus non approbent ordinationem atque dispositionem Dei, suamque voluntatem sanctissimæ ejus voluntati conforment. 1 2. q. 19. 10. o. et q. 39. 2 ad 2. et 2 2. q. 104. 4 ad 3.

An beatitudo omni ex parte expleat et satiet appetitum hominis. 1 2. q. 2. 8. o.

An alicui beato desit aliquid bonum desiderandum. 1 2. q. 5. 2 ad 3.

Et ipsi singulos denarios. Si singuli accipiant denarium, qui quantitate a seipso non differt, an ergo unus non sit alio beator. 1 2. q. 5. 2 ad 1. et 1. q. 12. 6. o.

Non facio tibi injuriam. An in Deo sit justitia. 1. q. 21. 1. o.

An in omnibus operibus Dei sit justitia et misericordia. 1. q. 21. 4. o.

An non licet mihi quod volo. An in collatione munerum gratias habeat locum acceptio personarum. 2 2. q. 63. 2 ad 3 et ad 2. et 1 2. q. 98. 4 ad 2.

Multi sunt vocati, pauci vero electi. Quid sit electio. 1. q. 23. 4. o.

An soli prædestinati eligantur. 1. q. 23. 4. o.

An omnes christiani non sint salvandi. Suppl. q. 99. 4. o.

DOMINICA IN SEXAG.

EPIST. II. CORINTH. XI. ET XII.

Si quis extollitur. In quibus consistat jactantia. 2 2. q. 112. 1. o.

An jactantia sit peccatum mortale. 2 2. q. 112. 2. o.

An appetitus inanis gloriæ sit peccatum. 2 2. q. 131. 1.

Audeo et ego, s. gloriari. An B. Apostolus se jactaverit. 2 2. q. 112. 1. o.

Quando quis laudabiliter gloriam suam appetat. 2 2. q. 132. 1 ad 1 et ad 3.

Quando contumeliæ nobis illatæ non sunt a nobis sustinendæ. 2 2. q. 72. 3. c. et ad 1.

In carceribus. Quando incarceration est licitum, et quando illicitum. 2 2. q. 65. 3. o.

Ter virgis cæsus sum. De afflictionibus justorum: supra in Evang. 3. Dominicæ post Epiphan. An omnis poena sit propter aliquam culpam. 1 2. q. 87. 7. o.

Scio quod non mentior. Quando juramentum sit adhibendum. 2 2. q. 89. c. fi.

Et sic effugi manus ejus. An damnato ad mortem liceat sese defendere. 2 2. q. 69. 4.

An Paulus fuerit in raptu alienatus a sensibus. 2 2. q. 175. 4. o.

An anima Pauli fuerit totaliter a corpore separata. 2 2. q. 175. 5. o.

Sive in corpore, sive extra corpus. De raptu. 2 2. q. 175.

Tertium cælum. Quid nomine tertii cæli intelligatur. 1. q. 68. 4. c. fi.

Et audiui arcana verba. An Paulus in raptu viderit divinam essentiam. 2 2. q. 175. 3. o.

An Paulus postquam vidit essentiam Dei, recordatus sit multorum quæ in ipso raptu viderat. 1. q. 12. 9 ad 2.

Propter quod te Dominum rogavi. Cur Paulus

in hac sua oratione non fuerit exauditus. 2 2. q. 83. 15 ad 2.

Sufficit tibi gratia mea. De gratia et ejus effectu. 1 2. q. 109. et seq.

An Paulus per revelationem sciebat se habere gratiam. 1 2. q. 12. 5. c.

Nam virtus in infirmitate perficitur. Quomodo virtus in infirmitate perficiatur. 1 2. q. 55. 3 ad 3. et 2 2. q. 123. 1 ad 1.

EVANG. LUC. VIII.

Qui seminat semen. Quam sit magnum et Deo gratum verbum Dei populo prædicare ejusque verum zelum habere. 2 2. q. 188. 4. c. fi. præcipue et q. 182. 2 ad 3. et q. 84. 7. et 8. et III. q. 40. 1 ad 2.

Quomodo verbum Dei sit prædicandum. 2 2. q. 177. 1. o.

Centuplum. Quid significetur per fructum centuplum sive centesimum. 1 2. q. 70. 3 ad 2. et 2 2. q. 153. 5 ad 2.

Qui habet aures audiendi audiat. An fides sit donum Dei. 2 2. q. 6. 1. o.

Vobis datum est nosse, cæteris autem in parabolis. Cur Christus turbis in parabolis sæpe sit locutus, quarum apertam veritatem solis discipulis suis exponebat. III. q. 42. 3. c. fi. et ad 3.

Ut videntes non videant. De cæcitate mentis. 2 2. q. 15.

Deinde venit diabolus. De impugnatione dæmonum. 1. q. 114. o.

An omnia peccata procedant ex tentatione diaboli. 1. q. 114. 3. o.

Et a sollicitudinibus et divitiis. Cur divitiæ sint impedimenta salutis, idque tribus ex causis. 2 2. q. 188. 7. c. princ.

Verbum offert fructum in patientia. De prædicatione. 2 2. q. 188. 4. et III. q. 67. 1 ad 1.

De doctrina Christi. III. q. 42.

DOMINICA IN QUINQUAGESIMA.

EPIST. I. COR. XIII.

Si lingua hominum. De dono linguarum et gratia sermonis. 2 2. q. 176. et q. 177.

Et angelorum. Quid nomine linguae angelorum accipiat. 1. q. 107. 1 ad 2. fi.

De locutionibus angelorum. 1. q. 107. o.

Et si habuero omnem fidem. De duplii fide, formata et informi. An fides informis sit donum Dei. 2 2. q. 6. 2.

An fides informis et formata sint unus habitus fidei. 2 2. q. 4. 4. o.

Et si tradidero corpus meum. An actus fidei, patientiæ et fortitudinis non sint meritorii, nisi ex charitate procedant. 1 2. q. 114. 4 ad 3.

An sine charitate possit esse aliqua vera virtus. 1 2. q. 23. 7. o.

An charitas sit omnium aliarum virtutum forma. 2 2. q. 23. 7. o.

An charitas sit principium merendi. 1 2. q. 114. 4. o.

Charitas patiens est, benigna est. Cum charitas se extendat ad opera omnium virtutum, quomodo virtus est specialis. 2 2. q. 23. 4 ad 2.

Non querit quæ sua sunt. An ergo ex charitate non debeamus nos magis diligere quam proximum. 1 2. q. 26. 4 ad 3. et 2 2. q. 26. o.

Charitas nunquam exidit. An ergo charitas semel habita non possit amitti. 2 2. q. 24. 11. o.

An charitas maneat post hanc vitam in gloria. 1 2. q. 67. 6. o.

Sive prophetiæ evacuabuntur. Cur et quomodo prophetiæ sint in patria evacuandæ. 2 2. q. 171. 4 ad 2.

Sive scientia destruetur. An virtutes intellectuales maneant post hanc vitam. 1. q. 89. 5 ad 1. et 1 2. q. 67. 2. o.

An fides maneat post hanc vitam. 1 2. q. 67. 3. o.

An spes maneat post mortem in statu gloriæ. 1 2. q. 67. 4. o. et 2 2. q. 19. 2. o.

An aliquid fidel et spei remaneat in gloria. 1 2. q. 67. 5. o.

Cum autem venerit quod perfectum est. Quomodo veniente perfecto evacuabitur imperfectum. 1. q. 58. 7 ad 3. et q. 62. 7 ad 1. et 2 2. q. 4. 4 ad 1.

Videmus nunc per speculum in ænigmate. De triplici modo cognoscendi quippiam. 1. q. 58. 3. o.

Utrum aliquis in hac vita possit Deum per essentiam videre. 1. q. 12. 11.

An intellectus creatus possit Deum per essentiam videre. 1. q. 12. 1. o.

Nunc autem manent fides, etc. De tribus virtutibus theologicis, et de earum ordine. 1 2. q. 62. 3 et 4.

Major autem horum est charitas. An charitas sit maxima inter virtutes theologicas. 1 2. q. 66. 6. o. præcipue.

EVANG. LUC. XVIII.

Consummabuntur. Quomodo omnia prædicta a prophetis sint morte Christi consummata. 1 2. q. 103. 3 ad 2. et III. q. 47. 2 ad 1.

De effectibus passionis Christi. III. q. 49.

Gentibus. Cur Christus pati voluit a gentilibus. III. q. 47. 4. o.

Et illudetur. An Christus omnes passiones sustinuerit. III. q. 46. 5.

An dolor passionis Christi fuerit major omnibus aliis doloribus. III. q. 46. 6. o.

Occident eum. An Christus sit ab alio occisus quam a seipso. III. q. 47. 1. o.

Et tertia die resurget. An fuerit conveniens Christum tertia die resurgere. III. q. 53. 2. o.

An Christus fuerit tribus diebus in sepulcro. III. q. 41. 4. o.

Et ipsi nihil horum intellexerunt. Cur Christus interdum obscure multa docuit. III. q. 42. 3.

Cæcus quidam. An Christus convenienter circa homines miracula fecerit. III. q. 44. 3. o.

Fides tua te salvum fecit. Cur operatio miraculorum attribuitur fidei. 2 2. q. 178. 1 ad 5.

Magnificans Deum. De gratiarum actione. 2 2. q. 106.

An homo teneatur gratias agere omni benefactori in omnibus. 2 2. q. 106. 3.

An magis teneatur ad gratias reddendas inno- sens quam penitens. 2 2. q. 106. 2. o.

DOMINICA IN QUADRAGESIMA.

EPIST. II. COR. VI.

Adjuvantes autem exhortamur. De perseverantia. 2 2. q. 137.

In vacuum. An opera virtutum in charitate facta mortificari possint. III. q. 89. 4. o.

An opera mortificata per peccatum, rursus penitentiam reviviscant. III. q. 89. 5. o.

Ecce nunc tempus acceptabile. An Christus convenienti tempore pro salute generis humani sit incarnatus. 1 2. q. 106. 3. et III. q. 1. 5. et 6.

Nemini dantes ullam offensionem. An scandalum sit peccatum, et quantum peccatum. 2 2. q. 49. 2 et 4.

An temporalia sint dimittenda propter scandalum vitandum. 2 2. q. 49. 8. o.

In patientia. In quo consistat patientia. 2 2. q. 136. 1. o.

An sit idem quod longanimitas. 2 2. q. 136. 5. o.

EVANG. MATTH. IV.

In desertum. Cur Christus voluit in deserto tentari. III. q. 41. 2. o.

An publice non debuerit tentari. III. q. 41. 2 ad 1.

Ut tentaretur. Cur Christus voluit tentari. III. q. 41. 1. o. potissimum.

Quid tentare. 2 2. q. 97. 1. 2. et 4.

Cur Christus post jejunium tentari voluit. III. q. 41. 3. o.

Quum Christus venerit ut dissolveret opera diaboli, cur ea passus sit. III. q. 41. 1 ad 2.

A spiritu. A quo spiritu Christus sit ductus. III. q. 41. 1. ad 2.

A diabolo. Cur Christus potius voluit tentari a diabolo quam a carne. III. q. 41. 1 ad 3.

Jejunasset. Quid sit jejunium. 2 2. q. 147. 2. in arg. sed contra et c.

Ad quid jejunium sit institutum. 2 2. q. 147. 1. o. et 3. o.

An jejunium sit necessarium ad salutem. III. q. 80. 2. et 2 2. q. 147. 3.

An omnes teneantur ad jejunium quod est de præcepto Ecclesiæ. 2 2. q. 147. 4. o.

An iniusti teneantur ad jejunium ex præcepto. 2 2. q. 147. 4 ad 5.

Quo tempore sit jejunandum. 2 2. q. 147. 5. o.

An nimium jejunans peccet. 2 2. q. 88. 2 ad 3.

Quomodo violeetur jejunium. 2 2. q. 147. 6. o.

Quare nos jejunamus solum usque ad nonam, cum Judæi usque ad vesperam jejunarent. 2 2. q. 147. 7 ad 1.

Cur Christus voluit jejunare, cum non indigeret jejuni ad effectus ipsius jejunii consequendos, idque quadraginta diebus et noctibus. III. q. 41. 2 ad 3.

Postea esurit. Cur post quadraginta dies potius esurit quam ante. III. q. 41. 3. o. in fi.

Et accedens tentator. An infra quadraginta dies fuerit unquam tentatus a diabolo. III. q. 41. 8 ad 2.

Si Filius Dei es. Cur diabolus utebatur illis verbis, Si Filius Dei es. III. q. 41. 1 ad 1.

Dic ut lapides. An prima tentatio fuerit de gula. III. q. 41. 4. c.

An Christus peccasset in gula faciendo de lapidibus panes ad subveniendum naturæ. III. q. 41. 4. ad 1.

Qui respondens dixit. Cur Christus Deus et homo non prostravit diabolum sua virtute eum præsumentem tentare. III. q. 41. 4. c. fi.

Et statuit eum super pinnaculum. An videntibus cunctis statuerit diabolus Christum super pinnaculum. III. q. 41. 4 ad 7.

Mitte te deorsum. An secunda tentatio Christi fuerit de inani gloria. III. q. 41. 4. in med.

Cum illi qui ducuntur inani gloria nitantur semper ad alta ascendere, quomodo diabolus Deum Christum tentat dicendo: Mitte te deorsum. III. q. 41. 4 ad 2.

Quia angelis suis mandavit de te. De custodia angelorum. I. q. 113. o.

Cum homo per liberum arbitrium possit custodire seipsum, cur ei angeli ad custodiam deputantur. I. q. 113. 1 ad 1.

Si angeli dantur in custodiam, cur igitur tam multi damnantur. I. q. 113. 1 ad 3. et a. 4 ad 3.

An omnibus hominibus deputentur singuli angeli ad custodiam. I. q. 113. 2 et 4.

Cur unus angelus non sufficiat ad custodiam plurium hominum. I. q. 113. 2 ad 1.

Quando datur angelus homini ad custodiam. I. q. 113. 5.

Utrum angeli doleant de malis eorum quos custodiunt. I. q. 113. 7. o.

Non tentabis Dominum Deum tuum. An tentare Deum sit peccatum. 2. 2. q. 97. 2. o.

Et ostendit ei omnia regna. An sit aliquis mons ita altus et excelsus ut inde totus mundus inspicere possit, ut sic ex eo potuerint Christo omnia regna mundi ostendi. III. q. 41. 4 ad 7.

Hæc omnia dabo tibi si cadens. Cur diabolus non dixit in hac tentatione, Si Filius Dei es, sicut in duabus primis. III. q. 41. 4. c. fi.

An diabolus tentaverit Christum hac ultima tentatione de cupiditate. III. q. 41. 4. c. et ad 3.

An in tertia tentatione convenienter Christus fuerit tentatus de idololatria, et quorsum. III. q. 41. ar. 4 ad 3.

Cur dixerit diabolus, Si cadens adoraveris. III. q. 41. 4 ad 3.

Cum post victoriam omnium vitiorum remaneat homini tentatio superbæ et inanis gloriæ, quomodo conveniens est ordo harum tentationum. III. q. 41. 4 ad 5.

Cum septem sint vitia capitalia, cur Christus tantum de tribus tentatus est. III. q. 41. 4 ad 4.

Vade Satana. Cur Christus non repulit diabolum imperiose objurgando in duabus primis tentationibus, sicuti in ultima. III. q. 41. 4 ad 6.

Tunc reliquit eum diabolus. An reliquerit diabolus Christum ex toto. III. q. 41. 3 ad 3.

Et ecce angeli accesserunt. Quando angeli accesserint ad Christum et ei ministraverint. III. q. 41. 3 ad 2.

DOMINICA SECUNDA QUADRAGESIMÆ.

EPIST. I. THESS. IV.

Obsecramus in Domino Jesu. An liceat hominem adjurare. 2. 2. q. 90. 1. o.

Ut abundetis magis. De augmento charitatis. 2. 2. q. 24. 4. et seq.

An charitas possit in hac vita esse perfecta. 2. 2. q. 21. 8.

An inconvenienter distinguantur tres gradus charitatis, s. charitas incipiens, proficiens et perfecta. 2. 2. q. 24. 9.

Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra. Cur præceptum Dei dicatur voluntas Dei. I. q. 19. 11. o.

De voluntate signi. I. q. 19. 11.

A fornicatione. Cur fornicatio est peccatum, cum is qui fornicatur nulli videatur facere injuriam. 2. 2. q. 154. 2. c. et ad 4.

Ut sciat unusquisque vas suum. Cur adulterium sit peccatum. 2. 2. q. 154. 8. c.

De castitate et luxuria. 2. 2. q. 151. et sequentibus.

De bonis matrimonii. Suppl. q. 49. o.

In sanctificatione et honore. An actus matrimonialis semper sit peccatum. Suppl. q. 41. 3. o. et 2. 2. q. 153. 2. o.

An actus matrimonialis sit meritorius. Suppl. q. 41. 4. o.

Non in passione desideris. An quodcumque aliquis uxorem cognoscit non intendens aliquod bonum matrimonii, sed solum delectationem, mortaliter peccet. Suppl. q. 49. 6. o.

Neque circumveniat. An dolus sit peccatum ad astutiam pertinens. 2. 2. q. 55. 4.

An fraus sit peccatum pertinens ad astutiam. 2. 2. q. 55. 5.

De fraude quæ contingit in emptione et venditione aut vendendo rem pluris quam re vera valeat, aut propter defectum rei venditæ, aut propter vitium rei venditæ celatum. 2. 2. q. 77. 1. 2. et 3.

Quoniam vindex est Dominus. De effectibus et pœnis peccatorum. I. 2. q. 85. et seq.

An nullum peccatum inducat reatum pœnæ æternæ. I. 2. q. 87. 3. o.

De pœna primi peccati. 2. 2. q. 164. o.

EVANG. MATTH. XVII.

Assumpsit Jesus Petrum. Ad quid assumpsit Petrum, Jacobum et Joannem. III. q. 43. 5. c. ad 1 et ad 4.

Et transfiguratus est ante eos. Utrum fuerit conveniens Christum transfigurari. III. q. 45. 1. o.

Vestimenta autem ejus. De splendore vestium Christi. Ib. 2 ad 3.

Resplenduit facies ejus. De claritate Christi in transfiguratione. Ib. 1 ad 1. et 2. o.

De claritate corporis gloriosi. Suppl. q. 85.

Et ecce apparuerunt illis. Utrum testes transfigurationis fuerint convenienter inducti. III. q. 45. 3. o.

Ecce nubes lucida. Quid significet nubes lucida. Ib. 2 ad 3. et 4 ad 2.

Et ecce vox de nube dicens. Utrum convenienter

auditum fuerit testimonium paternæ vocis in transfiguratione. III. q. 39. 8 ad 2. et q. 45. 4. o.

Et audientes discipuli. Cur discipuli audita voce Patris sunt prostrati. III. q. 45. 4 ad 1.

An in transfiguratione tota Trinitas apparuerit. Ib. ad 2.

Et descendentes illis. Cur præcepit eis ne cuiquam revelarent transfigurationem ante resurrectionem. Ib. 3 ad 4.

DOMINICA TERTIA QUADRAGESIMÆ.

EPIST. EPHES. V.

Estote imitatores Dei. De sequendo Christum. Vide Evang. In festo Conversionis Pauli.

Et tradidit semetipsum pro nobis. An Christus fuerit ex obedientia mortuus. III. q. 47. 2. o. et 49. 1. o.

Oblationem et hostiam. An passio Christi fuerit operata per modum sacrificii. III. q. 48. 3. o. De sacerdotio Christi. III. q. 22. o.

An Christus fuerit simul sacerdos et hostia. III. q. 22. 2.

Impudicitia. Quid nomine impudicitiae intelligatur, et unde oriatur. 22. q. 148. 6. o. fi.

Aut turpitudō. An obscena confabulatio, amplexus et osculatio sint peccata mortalia. 22. q. 154. 4. o.

Aut avaritia. Quid accipiat hic nomine avaritiæ. 12. q. 72. 2 ad 4. et q. 73. 5 ad 1. De avaritia. 22. q. 118.

Scurrilitas. Quid scurrilitas. 22. q. 148. 6. o. fi. Unde oriatur. Ibidem.

Omnis fornicator aut immundus. An fornicatio sit peccatum mortale. 22. q. 154. 2 et 3.

Quod est idolorum servitus. Qua ratione avaritia dicatur idololatria. 22. q. 118. 5 ad 4.

Venit ira Dei. Quomodo ira tribuitur Deo, cum passio non sit in Deo. 1. q. 3. 2 ad 2. et q. 19. 11. c. et 20. 1 ad 2.

EVANG. LUC. XI.

Et erat ejiciens demonium. Quid sint demones. 1. q. 115. 5. c.

An possit dæmon nocere homini quoad animam et quoad corpus. III. q. 49. 2 ad 1. et ad 2.

An demones possint transmutare homines in bestias. 1. q. 114. 4 ad 2.

Quomodo diabolus facit apparere corpus humanum corpus bestiale. 1. q. 114. 4 ad 2.

An demones vexent homines magis uno tempore quam alio. 1. q. 115. 5 ad 1.

Cur demones per necromanticos invitati sub certis constellationibus veniunt. 1. q. 115. 5 ad 2.

Quomodo alliciantur carminibus, lapidibus, herbis et similibus. 1. q. 115. 5 ad 3.

Cur demones faciunt quasdam levitates. 12. q. 89. 4 ad 3.

An demones possint hominem impellere in peccatum. 12. q. 86. 3. o.

Et cum eiecisset demonium. Cur Christus obsessus a demonibus liberavit. III. q. 44. 1. fi.

Cur expellendo demones Dominus permittebat fortius discernere demoniacos. III. q. 41. 1 ad 4.

De exorcismis quibus dæmon corporaliter et spiritualiter pellitur. III. q. 71. ar. 2. 3. et 4.

In Beelzebub principe dæmoniorum. Utrum in demonibus sit prælatio. 1. q. 109. 2. o.

An obediant superioribus ex amicitia. 1. q. 109. 2 ad 2.

Ejicit dæmonia. An virtute superiorum dæmonum inferiores a corporibus expellantur. III. q. 43. 2 ad 3.

Et alii tentantes. An tentare sit peccatum. 22. q. 97. 2. o.

Ut vidit cogitationes. An anima Christi cognoscat cogitationes hominum. III. q. 10. ar. 2.

Omne regnum in se divisum. An sufficienter Dominus per rationes has in virtute Dei et non diaboli ostendebat se ejicere dæmonia. III. q. 43. 2 ad 3.

Cur omne regnum in se divisum desoletur. 22. q. 37. 2 ad 3.

An sit concordia inter dæmones. 1. q. 109. 2 ad 2.

Universa arma ejus auferet. An per passionem Christi simus liberati a potestate diaboli. III. q. 49. ar. 2. o.

Revertar in domum meam. An dæmon qui superatur ab aliquo, non propter hoc ab impugnatione arceatur. 1. q. 114. 5. o.

An per hoc quod spiritus immundus redit, culpa per poenitentiam dimissa redeat. III. q. 88. 1 ad 2. potissimum.

An peccata dimissa non redeant per ingratitudinem. III. q. 88. 2. o.

DOMINICA QUARTA QUADRAG.

EPIST. GAL. IV.

Quæ quidem sunt per allegoriam dicta. An Scriptura sacra habeat plures sensus. 1. q. 1. ar. 10.

In servitutem generans. De differentia legis veteris et novæ. 12. q. 91. 5. c. potissimum.

Cur lex vetus dicatur lex timoris et servitutis. 12. q. 107. 1 ad 2.

An lex vetus fuerit bona. 12. q. 98. 1. o.

An lex vetus debuerit inducere homines ad observantiam præceptorum per temporales promissiones et comminationes. 12. q. 99. 6. o.

Libera est. An lex nova sit lex amoris et proinde libertatis. 12. q. 107. 1 ad 2.

An lex nova justificet. 12. q. 106. 2. o.

Quæ non peris. An lex nova debuerit dari ab initio mundi. 12. q. 106. 3. o.

An nulli durante statu veteris legis sive testamenti pertinerint ad novam legem, et proinde salvati sint. 12. q. 106. 1 ad 3. et 3 ad 2. et q. 107. 1 ad 2. et ad 3. et 98. 2 ad 4.

An similiter tempore novi Testamenti pertineant aliqui ad vetus Testamentum. 12. q. 107. 1 ad 2.

Quia multis filiis desertæ magis. An in lege nova præter Judæos fuerint salvati gentiles. 12. q. 98. 4. arg. 1. et III. q. 42. 1. o.

EVANG. JOAN. VI.

Quia videbat signa quæ faciebat. An Christus signa et miracula facere debuerit. III. q. 43. 1. o.

Quid sit miraculum. 1. q. 105. 7. c.

- An solus Deus possit facere miracula. I. q. 110. 4. c.
- An unum miraculum non sit majus alio. I. q. 105. 8. o.
- An gratia miracula faciendi possit alicui sancto communicari. I. q. 13. 2 ad 3. et 2 2. q. 178. o.
- Quare non omnibus sanctis detur gratia miraculorum. 2 2. q. 178. 2 ad 5.
- An miracula quæ Christus fecit, fuerint sufficientia ad ostendendam divinitatem ipsius. III. b. 43. 4. o.
- Super his qui infirmabantur.* An Christus convenienter fecerit miracula circa homines. III. q. 44. 3. o.
- De miraculis vide plura in Evang. In festo Ascensionis Domini.
- Et vidisset quia multitudo magna.* De eleemosyna. 2 2. q. 32.
- An dare eleemosynam sit in præcepto, et quando. 2 2. q. 32. 5. o.
- De misericordia, quanta sit virtus. 2 2. q. 30. 4. o.
- Tentans eum.* Cur Christus tentat hominem, cum ejus mentem noverit. 2 2. q. 97. 2. o.
- Accepit Jesus panes.* De sacramento Eucharistiæ. III. q. 75. et seq.
- Et cum gratias egisset.* Cur Christus in miraculis faciendis oraverit. III. q. 43. 2 ad 2.
- Ut autem impleti sunt.* Quomodo hæc multiplicatio panum facta est. III. q. 44. 4 ad 4.
- Hic est vere propheta.* De prophetia. 2 2. q. 171. et sequentibus.
- An Christus fuerit propheta. III. q. 7. ar. 8. o.

DOMINICA IN PASSIONE.

EPIST. HEBR. IX.

- Christus assistens pontifex.* An Christo conveniat esse sacerdotem. III. q. 22. 1.
- De sacerdotio Christi. III. q. 22.
- Futurorum bonorum.* Quare Christus dicatur Pontifex futurorum bonorum. III. quæst. 22. 5. o. princ.
- Non manu factum.* An Christus debeat dici conceptus de Spiritu sancto. III. q. 32. 2. o.
- Sed per proprium sanguinem.* An Christus fuerit hostia quam ipse tanquam sacerdos Deo patri obtulit. III. q. 22. 2.
- Qualis hostia Christus fuerit. III. q. 22. 2. c. fi.
- Eterna redemptione.* An sacerdotium Christi maneat in æternum. III. q. 22. 5. o.
- Redemptione inventa.* An Christus per suam passionem aperuerit nobis januam cæli. III. q. 49. 5. o. et q. 22. 5. c. fi.
- An effectus sacerdotii Christi pertineat ad Christum, an solum ad alios. III. q. 22. 4. o.
- An sacerdotium Christi fuerit secundum ordinem Melchisedech. III. q. 22. 6. o.
- Si enim sanguis hircorum.* An cæremoniæ veteris legis habebant vim justificandi, et qualem. I 2. q. 103. 2. o.
- Sanguis Christi emundabit.* An effectus sacerdotii Christi sit expiatio peccatorum. III. q. 22. 3. o.
- An similis per passionem Christi Deo reconciliati. III. q. 49. 4. o.

- Ideo novi Testamenti mediator est.* Quæ in mediatore consideranda. III. q. 26. 2. c.
- Secundum quam naturam Christus dicitur mediator. III. q. 26. 2. o.
- An esse mediatorem Dei et hominum sit proprium Christo. III. q. 26. 1. o.

EVANG. JOANN. VIII.

- Quis ex vobis arguet.* An sit peccatum bonum suum cognoscere, illudque approbare. 2 2. q. 132. 1. c.
- An sit proprii nominis jactantia, quando quis extollit se supra id quod est in opinione hominum. 2 2. q. 112. 1. c.
- An Deus se laudans et querens suam gloriam peccet inani gloria. 2 2. q. 132. 1 ad 1. præcipue
- Quando sit laudabile appetere gloriam suam et bonam famam. 2 2. q. 132. 1 ad 3.
- Si veritatem vobis dico.* De veritate. I. q. 16.
- De virtute veritatis sive veracitatis. 2 2. q. 109. o.
- Propterea vos non audistis.* An homo possit verum cognoscere sine gratia. I 2. q. 109. 1. An fides sit donum Dei. 2 2. q. 6. 1.
- Cur audientium unam et eandem prædicationem quidam credunt, et quidam non credunt. 2 2. q. 6. ar. 1. c.
- Quomodo moveat Deus intellectum creatum. I. q. 105. 3. et q. 69. 5 ad 2.
- Responderunt ergo Judæi et dixerunt ei: nonne benedicimus.* An Christus non debuerit Judæis prædicare sine eorum offensione. III. q. 42. 2. o.
- Quia Samaritanus es.* An invidia sit vitium capitale. 2 2. q. 36. 4. o.
- Quæ sint filia invidiæ. Ibidem ad 3.
- De contumelia, unde oriatur. 2 2. q. 72. 4. De maledictione. 2 2. q. 76.
- Abraham mortuus est.* An omnes moriantur secundum corpus. I 2. q. 81. 3 ad 1. et Suppl. q. 78. 1. o.
- An mors sit effectus peccati. I 2. q. 85. 5. o. et 2 2. q. 164. 1. o.
- Quomodo vivificentur mortalia corpora nostra per inhabitantem spiritum in nobis. I 2. q. 85. 5 ad 2.
- Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est.* De inani gloria, quot modis gloria dicatur vana. 2 2. q. 132. 1. c. fi.
- Ero vobis similis mendax.* Cur Dominus publice Judæorum vitia redarguerit. III. q. 42. 2. c. fi. et 2 2. q. 72. 2 ad 2.
- Abraham pater vester exultavit.* An fuerit ex meritis ipsius Abraham quod promitteretur ei semen in quo benedicendæ essent omnes gentes. I 2. q. 98. 4. c.
- Antequam Abraham fieret, ego sum.* An ille homo demonstrato Christo inceperit esse. III. q. 16. 9. o.
- Jesus autem abscondit se, et exiit de templo.* An Christus per hoc quod in medio insidiantium staret, et non apprehenderetur, ostendebat deitatis suæ eminentiam. III. q. 44. 3 ad 1. fi.

DOMINICA PALMARUM.

EPIST. PHILIP. II.

Qui cum in forma Dei esset. Cum Christus sit ejusdem formæ sive naturæ cum Deo Patre, quomodo igitur est alius ab eo. I. q. 31. 2. o. et ad 2. paucis.

Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo. An Filius sit Patri æqualis. I. q. 42. ar. 4. et sequentibus.

An diabolus et primus homo voluerint rapere divinitatem. I. q. 63. 3. o. et 2 2. q. 163. 2. o. et in arg. Sed contra.

Exinanivit. An Deo competat humiliari, et secundum quam naturam. 2 2. q. 161. 1 ad 4.

Quomodo Christus dicitur exinanitus. III. q. 57. 2 ad 2.

Formam servi accipiens. An conveniens fuerit Christum incarnari. III. q. 1. 1.

An personæ divinæ conveniat assumere naturam creatam. III. q. 3. 1. o.

In similitudinem hominum. An ergo Christus non assumpsit verum corpus humanum. III. q. 5. 1 ad 1.

Et habitu inventus ut homo. An ergo humana natura fuerit unita Verbo Dei accidentaliter. I. q. 2. ar. 6 ad 1.

Obediens usque ad mortem. An Christus fuerit ex obedientia mortuus. III. q. 47. 2. o.

De passione Christi. III. q. 48. Quanta sit perfectio mori ex obedientia. 2 2. q. 124. 3 ad 2.

Mortem autem crucis. An Christus debuerit pati in cruce. III. q. 46. 4. o.

Propter quod et Deus exaltavit illum. An Christus per suam passionem meruit exaltari. III. q. 49. 6. o. et 53. 1. c. et 59. 3. o. et 6. c.

Et donavit illi nomen quod est. Quomodo Deus dederit nomen quod est supra omne nomen. III. q. 49. 6. o. fi.

EVANG. PASSION. DOMINI SECUNDUM MATH. XXVI.

Scitis quia post biduum pascha fiet. An conventiendi tempore Christus passus sit. III. q. 46. 9. o.

Ne forte fiat tumultus. De seditione. 2 2. q. 42. In quo consistat. 2 2. q. 42. 1. c.

An resistentes malis, defendendo bonum commune, sint seditiosi. 2 2. q. 42. 2. o. fi.

Indignati sunt. Quid sit indignatio, et unde oriatur. 2 2. q. 158. 7. c.

Me autem non semper habebitis. An ergo Christum non habeamus quotidie in sacramento Eucharistiæ. III. q. 75. 1 ad 2.

Prima autem die azymorum. Quæ dicebatur prima dies azymorum. III. q. 46. 9 ad 1. et q. 74. 4 ad 1.

Quando incipiebat Pascha. III. q. 46. 9. c. ad 1. et q. 74. 4. c. ad 1.

Qui intingit mecum manum. Quomodo Christus nulla secreta admonitione præcedente recte denunciaverit et publicaverit peccatum Judæ. 2 2. q. 33. 7 ad 2.

Bonum erat ei si natus. An esse sit magis appetibile quam non esse. I. q. 5. ar. 2 ad 3. et 1 2. q. 8. 1 ad 3.

An damnati recta ratione et deliberativa velent non esse. Suppl. q. 98. 3. o.

Conantibus autem illis accepit Jesus panem. De sacramento Eucharistiæ. III. q. 73. et sequentibus. An sit conveniens hujus sacramenti institutio. III. q. 73. 5. o.

Quæ sit hujus sacramenti materia. III. q. 74. o. An Christus acceperit sic panem, ut eum comederet. III. q. 81. 1 ad 1.

Hoc est corpus meum. An hæc sit conveniens forma consecrationis panis: Hoc est corpus meum. III. q. 73. 2.

Hic est sanguis meus novi Testamenti. An hæc sit conveniens forma consecrationis vini, Hic est calix sanguinis mei novi et æterni Testamenti, etc. III. q. 73. 3. o.

An prædictæ locutiones, Hoc est corpus meum, et Hic est calix sanguinis mei, sint veræ. III. q. 73. 5. o.

Cum illud bibam vobiscum in regno Patris mei. An omnes quibus corpus suum et sanguinem Christus dederat, cum eo iterum erant bibitori vinum in regno Dei. III. q. 81. 2 ad 1.

Omnes vos scandalum patiemini. Cur permittat Deus homines interdum cadere. 1 2. q. 79. 4. et q. 98. 2 ad 3.

Præcedam vos in Galilæam. Cur potius voluerit eos præcedere in Galilæam quam alibi. III. q. 55. 3 ad 4.

Cæpit contristari. An Christus fuerit contristatus. III. q. 15. 6 ad 1. et 4. c. fi.

Tristis est anima mea. Tristitia quid. 1 2. q. 25. 1. et q. 42. 3.

An tristitia fuerit in Christo. III. q. 15. 4. c. et 6. o.

Cum tristitia contrarietur voluntati, an ergo Christus voluntarie non sit passus. III. q. 47. 1. o.

Procidit in faciem suam orans. An Christo competat orare. III. q. 21. 1. o.

Secundum quam naturam competit ei orare. 2 2. q. 83. 16 ad 1. et III. q. 21. 2. o.

An fuerit conveniens pro se orare. III. q. 21. 3. o.

Transeat a me calix iste. Cur Christus passionem suam vocet calicem. III. q. 78. 3 ad 1.

Verumtamen non sicut ego volo. An Christus secundum voluntatem humanam aliud vellet, quam secundum voluntatem divinam. III. q. 18. 6 ad 1.

An voluntas humana non voluerit aliud quam Deus vult. III. q. 18. 5. o.

An in Christo fuerit contrarietas voluntatum. III. q. 18. 6. o.

An hæc oratio Christi fuerit exaudita, Pater, si possibile est, etc. III. q. 21. 4 ad 1.

Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum. An ergo non fuerit possibilis alius modus liberationis humanæ quam per passionem Christi. III. q. 46. 2. o.

Quemcumque osculatus fuero. De simulatione et hypocrisi. 2 2. q. 111. o.

Converte gladium tuum in locum suum. An clericis et episcopis liceat pugnare. 2 2. q. 40. 2. o. et q. 64. 4. o.

Omnes enim qui acceperint gladium. Quomodo hoc verum sit, cum non omnes gladium accipientes gladio pereant. 2 2. q. 40. 1 ad 1.

An sit licitum occidere homines peccatores. 2 2. q. 64. 2. o.

An infirmos ex legitima potestate maleficos, accipiant gladium. 2 2. q. 40. 1 ad 1.

Docens in templo. An Christus omnia publice docere debuerit. III. q. 42. 3. o.

Querebat falsum testimonium contra Jesum. An falsum testimonium sit peccatum mortale, et quantum. 2 2. q. 70. 4. o.

Adjuro te. Quid sit adjurare. 2 2. q. 90. 1. o.

An liceat hominem adjurare. 2 2. q. 90. o.

Blasphemavit. Quid sit blasphemia, et quot modis contingat. 2 2. q. 13. 1. c.

An blasphemia sit peccatum, et quale. 2 2. q. 13. 2 et 3.

Tunc expuerunt in faciem ejus. Secundum quæ membra et sensus Christus passus sit. III. q. 46. 5. c. fi.

Prophetiza nobis quis est qui te. De irrisione; an sit peccatum mortale. 2 2. q. 75. 2.

At ille negavit. An Petrus negando Christum amisit charitatem. 2 2. q. 24. 12 ad 2.

Cur Deus aliquando permittit aliquos cadere in peccatum. 1 2. q. 79. 4. et q. 98. 2 ad 3.

Tunc cepit detestari et jurare. An liceat sibi vel alteri maledicere. 2 2. q. 76. 1. o.

Et flevit amare. De penitentia secundum quod est virtus. III. q. 85. o.

An penitentia sit virtus. III. q. 85. 1. o.

Tradiderunt Pontio Pilato. An Judæi tradentes Christum Pilato, peccaverint. III. q. 47. 3 ad 3.

Quare Judæi tradebant Christum Pilato, et non potius ipsi eum occidebant. III. q. 47. 4 ad 3.

Tunc videns Judas qui eum tradidit. Cur Judas tradendo Christum peccaverit. III. q. 47. 3 ad 3.

Dicens: Peccavi. An contritio sit actus virtutis. Suppl. q. 1. a. 2.

Et abiens, laqueo. An desperatio sit peccatum, et in quo consistat. 2 2. q. 20. 1. o.

An ex horrore propriorum peccatorum oriatur desperatio. 2 2. q. 20. 1 ad 2.

An ex acedia oriatur. 2 2. q. 20. 4. o.

Se suspendit. An liceat seipsum interficere. 2 2. q. 64. 5. o.

Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam. An liceat vendere sepulturam in loco sacro. 2 2. q. 100. 4 ad 3.

Ante præsidem. An iudex possit judicare non sibi subjectum. 2 2. q. 67. 1. o.

Et cum accusaretur. An homo teneatur ad accusandum. 2 2. q. 69. 1.

An sit necessarium accusationem fieri in scriptis. 2 2. q. 68. 2. o.

Quomodo accusatio reddatur injusta. 2 2. q. 68. 3. o.

An iudex possit judicare aliquem sine accusatione. 2 2. q. 67. 3. o.

Et non respondit ei ullum verbum. An reus non teneatur iudici interroganti veritatem ad omnia respondere. 2 2. q. 69. 1. c. et 2. o.

Converserat præces populo dimittere unum. An iudex licite possit pœnam relaxare. 2 2. q. 67. 4. o.

Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. An iudici liceat judicare contra veritatem quam

novit, propter ea quæ in contrarium proponuntur. 2 2. q. 67. 2. o.

Hodie per visum. An divinatio quæ fit per somnia non sit illicita. 2 2. q. 95. 6. o.

Innocens ego sum. An Pilatus non peccaverit tradendo Christum crucifigendum. III. q. 47. 3 ad 3.

Ut crucifigeretur. An Christus debuerit pati in cruce. III. q. 46. 4.

Et exuentes eum. An Christus omnes passiones sustinuerit. III. q. 46. 5. o.

An dolor passionis Christi fuerit major omnibus aliis doloribus. III. q. 46. 6. o.

Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha. An Christus fuerit convenienti loco passus. III. q. 46. 10.

Cur Christus non sit passus in Nazareth vel in Bethlehem, sed in Hierusalem. III. q. 46. 10 ad 1.

Cur Christus extra portam passus sit, et non potius in templo aut in civitate. III. q. 46. 10 ad 2.

Crucifixi sunt eum. An peccatum Christum crucifixum fuerit gravissimum. III. q. 46. 6. o.

Miserunt sortem. Quid sortes. 2 2. q. 95. 8. o.

Quot sint species sortis. Ibidem.

An sit licitum uti sortibus. 2 2. q. 95. 8. o.

Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones. An fuerit conveniens Christum cum latronibus crucifigi. III. q. 46. 11. o.

Idipsum autem et latrones improperabant ei. Cum Lucæ xxiii dicatur quod unus eorum qui crucifixus erat cum Christo, ei dicebat, Memento mei, etc. an præter latrones blasphemantes fuerit cum eo crucifixus alius non blasphemans. III. q. 46. 12 ad 3.

Tenebræ factæ sunt super terram. An in passione Christi fuerit aliqua immutatio facta circa cursum cælestium corporum. III. q. 44. 2 ad 2.

Ut quid dereliquisti me. Quomodo Deus Pater dereliquerit Christum in passione. III. q. 47. 3. c. fi.

An in morte Christi fuerit separata deitas a carne. III. q. 50. 2 ad 1.

Clamans voce magna emisit spiritum. Cur Christus magna voce clamavit dum spiritum emitteret. III. q. 47. 1 ad 2.

An fuerit conveniens Christum mori. III. q. 50. 1. o.

An Christus in triduo mortis fuerit homo. III. q. 50. 4.

An fuerit idem numero corpus Christi viventis et mortui. III. q. 50. 5. o.

Et ecce velum templi scissum est. Cur in passione Christi scissum est velum. III. q. 44. 4 ad 3.

Et terra mota est. Cur in passione Christi terra mota est, petreæ scissæ, et monumenta aperta sunt. III. q. 44. 4 ad 3.

Et multa corpora sanctorum. An illi sancti resurrexerunt iterum morituri. III. q. 53. 3 ad 2. et Suppl. q. 77. 1 ad 3.

Maria Jacobi et Joseph mater. An hæc Maria, quæ dicitur hic Jacobi et Joseph mater, sit mater Christi. III. q. 28. 3 ad 6.

In sindone munda. Cur Christi corpus fuit involutum in sindone munda. III. q. 51. 2 ad 2.

In monumento suo novo. Cur Christus fuit positus in monumento excoiso in petra. III. q. 51. 2 ad 4.

Cur Christus voluit sepeliri in horto, ac in monumento novo et alieno. III. q. 51. 2 ad 4.

Cum mors Christi fuerit turpissima, cur voluit ita honorifice a magnatibus sepeliri. III. q. 51. 2 ad 1.

An corpus Christi fuerit incineratum. III. q. 51. 3. o.

Quamdiu Christus fuerit in sepulchro. III. q. 51. 4. o.

DOMINICA PASCHÆ.

EPIST. I. CORINTH. V.

Expurgate vetus fermentum. Quid significat fermentum. III. q. 74. 4. c. et ad 3.

Ut sitis nova. De declinando a malo et faciendo bonum. 2 2. q. 79. a. 1. et seq.

De peccato semper fugiendo. 2 2. q. 35. 1 ad 4.

De contentione et discordia. 2 2. q. 37 et 38.

De fornicatione et incestu. 2 2. q. 154. 2. et 3. et a. 9.

De invidia et detractatione. 2 2. q. 36. et 73.

Etenim pascha. Quid nomine paschæ intelligatur. III. q. 46. 9 ad 1.

Quæ sit ratio litteralis et figuræ eorum quæ fiebant circa agnum paschalem. 1 2. q. 102. 5 ad 2. pulchre.

Quod festum novi Testamenti succedit festo paschatis veteris Testamenti. 1 2. q. 103. 3 ad 4. fi.

Itaque epulemur non in fermento veteri. Quomodo Pascha nostrum Christus sit a nobis edendum. 1 2. q. 102. 5 ad 2. fi.

EVANG. MARC. ULT.

Ut venientes ungerent Jesum. An charitatis sit magis proprium amare quam amari. 2 2. q. 27. 1. o. An beneficentia sit actus charitatis. 2 2. q. 31. 1. o.

Quibus sit benefaciendum. 2 2. q. 31. 2 et 3.

Et valde mane una sabbatorum. De religione. 2 2. q. 81.

De devotione, in quo consistat devotio. 2 2. q. 82. 1. o.

An sit actus religionis. 2 2. q. 82. 2. o.

Orto jam sole. Quomodo igitur Joannes dicit quod Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebræ essent ad monumentum. III. q. 53. 2 ad 3.

Et introeuntes in monumentum. Quid hic intelligatur per monumentum. III. q. 55. 6 ad 5.

Viderunt juvenem sedentem. Cum Joannes dicat Mariam Magdalenam duos angelos in albis sedentes vidisse, et Lucas narret duos viros secus mulieres in veste fulgenti stetisse, quomodo igitur Marcus dicit quod viderint solum unum juvenem sedentem in dextris, etc. III. q. 55. 6 ad 5.

Quæ dicit illis: Nolite expavescere. Cur angelus omnium primus resurrectionem Christi manifestat. III. q. 55. 2. c. fi.

Cur angeli hominibus in resurrectione apparuerunt. III. q. 44. 1 ad 1.

Cum illi quibus manifestata est resurrectio Christi, fuerint testes resurrectionis Christi, et

mulieres in ecclesiis tacere debeant, quomodo igitur convenienter resurrectio Christi primo manifestata est mulieribus. III. q. 55. 1 ad 3.

Resurrexit. De resurrectione Christi. III. q. 53. et seq.

An fuerit necessarium Christum resurgere. III. q. 53. 1.

Quando Christus resurrexit. III. q. 52. 4 ad 3.

An conveniens fuerit Christum tertia die resurgere. III. q. 53. 2. o.

Qua virtute Christus resurrexit. III. q. 53. 4. o.

De resurrectione. Suppl. q. 75 et sequentibus.

Præcedet vos in Galilæam. Cur Christus voluit se conspicendum apostolis præbere in Galilæa. III. q. 55. 3 ad 4.

FERIA II. PASCHÆ.

EPIST. ACT. I.

Incipiens enim a Galilæa. Cur Evangelium incipitum est prædicari solis Judæis. 1 2. q. 98. 4. o. et III. q. 42. 1. o.

Quomodo unxit eum Spiritus sanctus. An in Christo fuerit gratiæ plenitudo. III. q. 7. 9. o. et 10. o.

Et virtute. An anima Christi habuerit omnipotentiam respectu executionis propriæ voluntatis. III. q. 13. 4. c.

Sanando omnes oppressos a diabolo. Cur Christus voluit obsessos a dæmonibus liberare. III. q. 44. 1. c.

Suspendentes in ligno. Cur Christus voluit suspendi in ligno. III. q. 46. 4. c.

Hunc Deus suscitavit. An ergo Christus propriâ virtute non resurrexit. III. q. 53. 4. o.

Tertia die. An conveniens fuerit Christum tertia die resurgere. III. q. 53. 2. o.

Et dedit eum manifestum fieri non omni populo. De manifestatione resurrectionis Christi. III. q. 55. Cur Christus noluit suam resurrectionem omnibus manifestari. III. q. 36. 2. c. et q. 55. 1. o.

Nobis qui manducavimus. An Christus manducando et bibendo post resurrectionem cum apostolis ostendebat se vere resurrexisse. III. q. 55. 6.

An comedere et bibere non repugnet conditioni gloriæ. III. q. 55. 6 ad 2.

Quæ constitutus est a Deo Judex vivorum et mortuorum. An judiciaria potestas sit specialiter Christo attribuenda. III. q. 59. 1. o.

An ad judiciariam potestatem Christi pertineant omnes res humanæ. III. q. 59. 4. o.

An potestas judiciaria Christi etiam ad angelos se extendat. III. q. 59. 6. o.

Hinc omnes prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum, etc. An alio modo quam per Christum potuerit homo salvari. III. q. 46. 2. o.

An resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporum. III. q. 56. 1. o.

An resurrectio Christi sit causa resurrectionis animarum. III. q. 56. 2. o.

EVANG. LUC. XXIV.

Et ipse Jesus appropinquans. Ubi Christus fuit tempore eo quo discipulis suis non apparuit. III. q. 55. 3 ad 2.

Oculi illorum tenebantur. An oculi istorum duorum discipulorum aliquibus præstigiis detinebantur. III. q. 55. 4 ad 2.

Estis tristes. In quo consistat tristitia. I 2. q. 35. I. c. et 2. De causa tristitiæ. I 2. quest. 36. o. Quantum mali proveniat ex tristitia. I 2. q. 37. o. An omnis tristitia sit mala. I 2. q. 39. I. o.

Tu solus peregrinus es. An Christus convenienter apparuerit discipulis in alia effigie. III. q. 55. 4. o. Quomodo per apparitionem Christi in aliena effigie non fuerit infirmata fides discipulorum de resurrectione Christi. III. q. 55. 4 ad 3. Cur peregrinus in aliena forma Christus apparuit. III. q. 55. 4. c. fi.

Quibus ille dixit. An Dominus alios interroget ut aliquid discat. III. q. 12. 3 ad 1.

Potens in opere et sermone. Qualis debeat esse concionator. III. q. 41. 3 ad 1.

Nos autem sperabamus. An incipiebant jam tepescere circa fidem. III. q. 55. 4. c. fi.

O stulti et tardi corde. An Christus hoc dicendo non dixerit contumeliam his duobus discipulis. 2 2. q. 72. 2 ad 2. An cæcitas mentis sit peccatum. 2 2. q. 15. I. o. An cæcitas mentis oriatur ex vitis carnalibus. 2 2. q. 15. 3. o.

Nonne hæc oportuit Christum pati et ita. Ad quid pervenit Christus per suam passionem. III. q. 45. I. c. et q. 46. I. c.

Et ipse se finxit longius ire. An Christus simulando se longius velle ire, non peccaverit. 2 2. q. 111. 1 ad 1. et III. q. 55. 4 ad 1.

Et aperti sunt oculi eorum. An ergo ambulaverant clausis oculis. III. q. 55. 4 ad 3.

Cur ad fractionem panis oculi eorum aperti sunt. Ibidem.

Et ipse evanuit. An evanescere ab oculis eorum non sit contrariam naturæ humanæ. III. q. 55. 6 ad 2.

Et aperiret nobis Scripturas. An discipulis his fuerit quoddam lumen impressum divinitus ad intelligendas Scripturas. 2 2. q. 173. 2. o. fi.

Et apparuit Simoni. Quoties Christus apparuit discipulis post resurrectionem. III. q. 55. 3 ad 3.

Et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. De sumptione Eucharistiæ. III. q. 80.

FERIA III. PASCHÆ.

EPIST. ACT. XIII.

Vobis verbum salutis hujus missum est. De effectibus passionis Christi. III. q. 48.

Hunc ignorantes. An persecutores Christi eum cognoverunt. III. q. 47. 5. o.

An ignorantia persecutorum Christi excusabat eos a peccato. III. q. 47. 5. c. et ad 3.

Quorum Judæorum culpam ignorantia diminuebat. III. q. 47. 5. c. fi.

De ignorantia late. I 2. q. 76. o. An Judæi peccaverint tanquam occisores Christi hominis, an potius tanquam occisores Dei. III. q. 47. 5. c. ad 3. fi. et q. 46. 12 ad 3.

An peccatum crucifigentium Christum fuerit gravissimum. III. q. 47. 6. o.

Qui in occisione Christi omnium maxime peccaverint. III. q. 47. 6 ad 2.

Fosuerunt eum in monumento. An conveniens fuerit Christum sepeliri. III. q. 51. I. o.

Qui vius est per multos dies. Cur discipuli Christi non viderint Christum resurgere. III. q. 55. 2. o.

An Christus convenienter cum discipulis suis conversatus sit. III. q. 55. 3. o.

Quoniam hæc Deus adimplevit illis vestris resuscitans. An resurrectio Christi sit causa resurrectionis animarum. III. q. 56. 2. o.

EVANG. LUC. XXIV.

Pax vobis. Quid pax, et quomodo a concordia distinguatur. 2 2. q. 29. I. c. potissimum. De duplici pace patriæ et viæ. 2 2. q. 29. 2 ad 4.

An homo peccator habeat veram pacem. 2 2. q. 29. 3 ad 1. et a. 2 ad 3.

An pax sit effectus charitatis. 2 2. q. 29. a. 3. o.

An pax sit virtus. 2 2. q. 29. 4. o.

Palpate et videte. An ergo Christi corpus non resurrexerit gloriosum. III. q. 54. 2 ad 2.

Quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere. An corpus Christi resurrexerit integrum. III. q. 54. 3. o. An nihil sanguinis corporis Christi reservetur in quibusdam ecclesiis. III. q. 54. 3 ad 3.

Et cum manducasset. An Christus vere comederit. I. q. 51. 3 ad 5. et III. q. 55. 3. o.

An comestio non repugnet corpori glorioso. III. q. 54. 2 ad 3. et q. 55. 6 ad 2.

Cum adhuc essem vobiscum. An ergo post resurrectionem non erat cum eis. III. q. 56. 3. c.

Necesse est impleri omnia. Quomodo omnia scripta in lege per passionem Christi impleta sint. I 2. q. 107. 2. c. et III. q. 47. 2 ad 1.

Prædicari in nomine ejus penitentiam. De sacramento penitentiae. III. q. 84. et seq.

DOMINICA IN ALBIS.

I. JOANN. V.

Omne quod natum est ex Deo. De effectibus baptismi. III. q. 69. o.

Quomodo superatur mundus. III. q. 15. 2 ad 3.

Nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei. An credere explicitè mysterium Christi, sit de necessitate salutis. 2 2. q. 2. a. 7. o.

Sed in aqua et sanguine. De effectibus passionis Christi. III. q. 49. o.

Tres sunt qui testimonium dant in cælo. An esse divinum sit trinitas personarum. I. q. 30. 2. et 31. I. o.

Pater. An Christo baptizato convenienter fuerit vox Patris audita Filium protestantis. III. q. 39. 8. o.

Verbum. An opera et miracula a Christo facta testimonium perhibuerint de Christo. III. q. 43. 4. o.

Et Spiritus sanctus. An Spiritus sanctus convenienter super Christum baptizatum dicatur descendisse. III. q. 39. 6. o.

Et hi tres unum sunt. Cur dicimus quod Pater, Filius et Spiritus sanctus unum sunt, et non unus. I. q. 31. 2 ad 4.

Utrum tres personæ in divinis sint ejusdem essentie. I. q. 39. 2. o.

Aqua et sanguis. An ex latere Christi profuxerit vera aqua et verus sanguis. III. q. 66. 4 ad 2. et q. 74. 7 ad 3.

Habet testimonium Dei in se. De testimonio Dei Patris dicentis: Hic est Filius meus dilectus. III. q. 40. 8. o.

EVANG. JOAN. XX.

Pax vobis. De pace, ut supra feria III. Paschæ. An Christus sit pax nostra. III. q. 86. 8 ad 1.

Insufflavit. Cur Christus apostolis suis insufflaverit Spiritum sanctum. I. q. 43. 7 ad 6.

Quorum remisistis peccata. An sacerdos absolvens vere remittat peccata. Suppl. q. 18. 1. et III. q. 84. 3 ad 3 ad 4. et ad 5. De potestate clavium. Suppl. q. 18.

De virtute indulgentiarum. Suppl. q. 25.

Januis clausis. Cum verum corpus in eodem loco cum alio corpore esse nequeat, quomodo Christus, si habuerit verum corpus, potuit intrare januis clausis. III. q. 54. 1 ad 1.

Infer digitum tuum huc. Cur anima Christi in resurrectione resumpsit corpus cum cicatricibus. III. q. 54. 4. o.

Esse incredulus. De infidelitate. 2 2. q. 10. o.

Quia vidisti me. An Thomas id quod vidit, crediderit. III. q. 55. 5 ad 3.

Beati qui non viderunt. Cur igitur Dominus, in multis argumentis coram discipulis suis præbuit seipsum vivum. III. q. 55. 5. c.

Hæc autem scripta sunt. Cur Christus per seipsum non scripsit doctrinam suam, sed per discipulos suos et evangelistas. III. q. 42. 4. o.

DOMINICA II. POST PASCHA.

EPIST. I. PETR. II.

Christus passus est pro nobis. An passio Christi nostram salutem operata sit per modum efficientiæ. III. q. 48. 6. o.

An Christus sua passione aperuerit nobis janua regni cælestis. III. q. 49. 5. o.

Quæ sit differentia inter passionem Christi et sanctorum quoad fructum ad nos inde derivatum. III. q. 48. 5 ad 3.

Quomodo Christus pro nobis potuit satisfacere, cum ipse non peccaverit. III. q. 48. 2. o. et ad 1. paucis.

Ut sequamur vestigia. Cum Christus abunde pro nobis patiendo satisfecerit, cur aliquid a nobis præstandum exigitur. III. q. 49. 1 ad 4. et 3 ad 1. ad 2. et ad 3.

Qui peccatum non fecit. An in Christo non fuerit aliquod peccatum. III. q. 14. 3. o. et q. 15. 1. o.

Qui cum malediceretur, non maledicebat. De injuriis verborum. 2 2. q. 72. et seq.

An aliquis debeat contumelias illatas sibi sustinere. 2 2. q. 72. 3. o.

Quando contumeliæ nobis illatæ non sunt sustinendæ. 2 2. q. 72. 3. o.

An injuriæ nobis illatæ, si redundant in contumeliā Dei, sint ferendæ. 2 2. q. 108. 1 ad 3. et III. q. 41. 4 ad 6.

Tradebat autem iudicanti se injuste. Quonam modo Christus suæ passionis et mortis fuerit causa. III. q. 47. 1. c. et 3 ad 2.

Cur Christus seipsum tradendo Pilato, minus peccavit quam Judæi. III. q. 47. 3 ad 3.

Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo. An in Christo fuerit dolor sensibilis. III. q. 15. 5. o. An dolor passionis Christi fuerit major omnibus aliis doloribus. III. q. 46. 6. o.

An dolor passionis Christi conveniat cum fruitione beata. III. q. 46. 8 ad 1.

Cujus liore sanati sumus. Quantum boni nobis provenierit ex passione Christi. III. q. 49. o.

EVANG. JOAN. X.

Ego sum pastor bonus. Qualis pastor sit Christus. III. q. 8. a. 6. c. ad 3.

Qualis pastor Christus in vita sua fuerit. III. q. 40. 3. c. et q. 41. 3 ad 1.

Bonus pastor animam suam. Quid pertineat ad officium pastorale. 2 2. q. 184. 5. c. et 7 ad 1. a.

An cura pastoralis sit testimonium dilectionis Dei. 2 2. q. 184. 7 ad 1. et q. 185. 2 ad 1.

Ad quos proprie pertineat officium pastorale. 2 2. q. 184. 6. c. ad 2. et ad 3.

An hi qui proprie habent curam animarum, episcopi videlicet, sint in statu perfectionis. 2 2. q. 184. 5. o.

An episcoporum status sit perfectior quam religiosorum. 2 2. q. 184. 7. o.

An presbyteri, curati et archidiaconi sint in statu perfectionis. 2 2. q. 184. 6. 8. o.

An presbyteri, curati et archidiaconi obligentur ad ponendam animam suam pro ovibus suis. 2 2. q. 184. 6 ad 3.

An presbyteri, curati et archidiaconi sint majoris perfectionis quam religiosi. 2 2. q. 184. 8. o.

An liceat episcopatum appetere. 2 2. q. 185. 1. o.

An liceat episcopatum injunctum omnino recusare. 2 2. q. 185. 2. o.

Mercenarius autem. Quis dicatur mercenarius. 2 2. q. 185. 5 ad 1.

Dimittit oves et fugit. An ergo non liceat episcopo aut pastori propter persecutionem aliquam temporalem gregem sibi commissum deserere. 2 2. q. 185. 5. o.

Et vocem meam audient. An prædicare sit proprium officium prælati. 2 2. q. 187. 4.

Et unus pastor. Cum præpositi Ecclesiæ sint pastores, quomodo igitur unus pastor est. III. q. 8. 6 ad 3.

DOMINICA III. POST PASCHA.

EPIST. I. PETR. II.

A carnalibus desideriis quæ militant. An opera spiritualia et fructus Spiritus sancti contrariantur operibus carnis. 1 2. q. 71. 4.

Conversationem vestram habentes. An scandalum sit peccatum mortale. 2 2. q. 43. 4. o.

An sit peccatum quod aliquis velit bona sua ab aliis approbari. 2 2. q. 132. 1. c. et ad 1.

Subjecti estote omni creaturæ. An unus homo teneatur alteri obedire. 2 2. q. 104. 1. o.

An subditi teneantur suis superioribus in omnibus obedire. 2 2. q. 104. 5. o.

In quibus, et in quibus non, tenentur subditi suis superioribus obedire. 2 2. q. 69. 1. c. et 104. 5. o.

Sive regi. An christiani teneantur sæcularibus potestatibus obedire. 2 2. q. 104. 6. o. An infideles possint habere prælationem vel dominium supra fideles. 2 2. q. 10. a. 10. o. Utrum propter apostasiam subditi abeolvantur a dominio præsidendum apostatarum. 2 2. q. 12. 2. o.

Ad vindictam malefactorum. An vindictio sit licita. 2 2. q. 108. 1. o.

Per quas pœnas vindictio fieri debet. 2 2. q. 108. 3. o.

An sit licitum occidere homines. 2 2. q. 64. 2. o.

Quia sic est voluntas Dei. De duplici voluntate Dei. 1. q. 19. a. 11. o.

Omnes honorare. Quomodo omnes sunt honorandi, cum honor proprie debeatur superioribus. 2 2. q. 103. 2 ad 3.

Deum timere. De timore. 2 2. q. 19. o.

Sed etiam dyscolis. Cum honor debeatur alicui in testimonium virtutis, quomodo domini virtutibus vacui sunt honorandi. 2 2. q. 103. 2 ad 2.

EVANG. JOAN. XVI.

Nescimus quid loquitur. Cur Christus voluit doctrinam suam occulto sub tegumento parabolarum spiritualium proponere. III. q. 42. 3. o. ad 2. et ad 3.

An Scriptura sacra sit difficilis et obscura. 1. q. 1. a. 9 ad 2. et ad 3. et 2 2. q. 1. a. 9 ad 1. An hæretici pervertant Scripturam sacram. 2 2. q. 1. a. 10 ad 1.

An pertineat ad summum pontificem fidei symbolum ordinare, atque exorientes hæreses refutare. 2 2. q. 1. a. 10. o.

Cognovit autem Jesus quia volebant. An anima Christi in verbo cognoscat omnia. III. q. 10. 2. o.

Quia plorabitis et flebitis vos. An sit justum justos in hoc mundo affligi. 1. q. 21. 4 ad 2. Cur peccatores prosperentur et innocentes non prosperentur. 1 2. q. 87. 7 ad 2. et 2 2. q. 36. 2. c. 2 2. q. 3. 4. c.

Quomodo universa æque eveniant justo et impio, bono et malo. 1 2. q. 114. 10 ad 4.

Sed tristitia vertetur in gaudium. In quo gaudendum. 2 2. q. 28. 1. c. et ad 3. et 2. c.

Quot modis in Deo gaudeamus. 2 2. q. 28. 1 ad 3. et 2 c.

An gaudium spirituale secum patiatur aliquam tristitiam. 2 2. q. 28. 2. o.

An gaudium spirituale possit impleri in nobis. 2 2. q. 28. 3. o.

De acedia quæ gaudio opponitur. 2 2. q. 35.

Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum. Quando gaudium istud in apostolis fuerit impletum. III. q. 55. 3 ad 1.

DOMINICA IV. POST PASCHA.

EPIST. JAC. 1.

Omne datum optimum. An virtus non insit nobis a natura. 1 2. q. 63. 1. o.

An præter virtutes theologicas sint aliæ virtutes infusæ a Deo. 1 2. q. 63. 3. o.

An homo sine gratia non possit verum cognoscere. 1 2. q. 109. 1. o.

Apud quem non est transmutatio. An Deus sit omnino immutabilis. 1. q. 9. 1.

Voluntarie enim nos genuit. An præscientia meritum sit causa prædestinationis. 1. q. 23. 5. o.

An Deus eligat aliquem propter bonum in eo præexistens. 1. q. 23. 4. o. ad 2.

Tardus ad loquendum. An sit curiositas circa sensitivam cognitionem. 2 2. q. 167. 2. o. Quando diligens aliquorum inquisitio probanda vel improbanda. 2 2. q. 167. 2. o. fi. et ad 3.

Ira enim viri justitiam. Quomodo hoc verum est, cum in Christo et in sanctis ira fuerit. III. q. 15. 9 ad 1.

Quando irasci est peccatum et quando non. 2 2. q. 158. 2. De ira et iracundia. 2 2. q. 158. o.

In mansuetudine. Quid sit mansuetudo, quidve clementia. 2 2. q. 157. 1. o.

De mansuetudine et clementia. 2 2. q. 157. o.

EVANG. JOAN. XVI.

Qui misit me. De missione divinarum personarum. 1. q. 43. o.

Quomodo Pater misit Filium. 1. q. 43. 1. c.

Quæ persona divina ab alia mittitur. 1. q. 43. 8. o. Utrum Filio conveniat invisibiliter mitti. 1. q. 43. 5. o. Ad quos missio invisibilis fiat. 1. q. 43. 6. o.

Sed tristitia implevit cor vestrum. An tristitia et dolor auferant facultatem addiscendi et considerandi quippiam. 1 2. q. 37. 1. o.

An tristitia impediat omnem operationem. 1 2. q. 37. 3. o.

Sed veritatem dico vobis. An semper verum dicere sit laudabile. 2 2. q. 109. 1 ad 2. et ad 3. De veritate. 1. q. 16. et 2 2. q. 109.

Si enim non abiero. An ascensio Christi sit causa nostræ salutis. III. q. 57. 6. o.

Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato. An ergo judicialia potestas non sit specialiter attribuenda Christo. III. q. 59. 1 ad 3.

Docebit vos omnem veritatem. Cum apostoli multa ignoraverint, quomodo Spiritus sanctus docuit eos omnem veritatem. 1 2. q. 106. 4 ad 2. et III. q. 42. 3 ad 2.

Quia de meo accipiet. Utrum Spiritus sanctus procedat a Filio. 1. q. 36. 2. o.

DOMINICA V. POST PASCHA.

EPIST. JAC. 1.

Estate factores, etc. An sacra doctrina sit scientia practica. 1. q. 1. a. 4. o.

An sola fides ad salutem sufficiat. 1 2. q. 100. 10. et q. 114. 4 ad 3. et 2 2. q. 2. a. 9. o. et ad 1.

Hic beatus est. An observatio mandatorum Dei sufficiat ad salutem. 1 2. q. 100. 10.

Non refrænans linguam suam. De vitis linguae ac injuriis verborum. 2 2. q. 72. et seq.

Religio munda est visitare pupillos. An ergo religio non ordinet hominem solum ad Deum. 2 2. q. 81. 1 ad 1. De operibus misericordiæ et generibus eleemosynarum. 2 2. q. 32. 2. o.

EVANG. JOAN. XVI.

Si quid petieritis. De oratione. 2 2. q. 83. o.

Quæ sint orationis partes. 2 2. q. 83. 17. o.

Dabit vobis. Qui fiat quod orationes nostræ non exaudiantur. 2 2. q. 83. 15 ad 2.

Quæ conditiones sint requisitæ ad hoc ut quis semper impetret quod petit. 2 2. q. 83. 15 ad 2. f.

Ut gaudium vestrum sit plenum. Quomodo in hac vita gaudium nostrum plenum non sit, sed in futura plenissimum. 2 2. q. 28. 3. c. potissimum.

Hæc in proverbis locutus sum vobis. Cur Christus clare suam doctrinam non proposuit. III. q. 42. 3. c. et ad 3.

Quia ego rogabo Patrem. Quomodo Filius dicatur orare Patrem. 2 2. q. 83. 20 ad 1. et III. q. 21. 1 et 2.

Ipsæ enim Pater amat vos. An in Deo sit amor. I. q. 20. 1. o.

An Deus æqualiter omnia amet. I. q. 20. 3. o.

Quia a Deo exiit. Quomodo Filius a Patre exi-
verit. I. q. 42. 5 ad 2.

Quia scis omnia. An anima Christi in verbo cognoscat omnia. III. q. 10. 2.

Et non opus est tibi. An Christus aliquid ab hominibus didicerit. III. q. 12. 3. o.

IN FESTO ASCENSIONIS.

EPIST. ACT. I.

Cæpit Jesus facere et docere. Cur dicitur quod prius cæperit facere et tum docere. III. q. 41. 3 ad 1.

Quibus et præbuit seipsum vivum in multis argumentis. An Christus veritatem resurrectionis debuerit argumentis declarare. III. q. 55. 5. o.

An argumenta quæ Christus induxit sufficienter manifestaverint veritatem resurrectionis ejus. III. q. 55. 6. o.

Per dies quadraginta. Cur Christus post resurrectionem suam voluit quadraginta diebus, antequam ascenderet, hic in terris agere. III. q. 57. 1 ad 4.

An continuo Christus post resurrectionem suam cum discipulis suis conversatus sit. III. q. 55. 3. o.

Et convalescens. Quare Christus cum discipulis suis comedit. III. q. 55. 3. c. et 6. c. et ad 1.

Joannes quidem baptizavit aqua. An in baptismo Joannis gratia non dabatur. III. q. 38. 3. o.

Vos autem baptizabimini Spiritu sancto. Quando apostoli post Christi resurrectionem fuerint baptizati Spiritu sancto. III. q. 66. 3 ad 1.

Non est vestrum nosse tempora. An tempus futuri iudicii sit omnino incognitum. 8. q. 88. 3. o.

Et eritis mihi testes in Hierusalem. An apostolorum tempore fuerit Evangelium Christi prædicatum in universo orbe. 1 2. q. 106. 4 ad 4.

Et cum hæc dixisset, videntibus illis. Cur Christus potius ascendit videntibus discipulis quam resurrexit. III. q. 55. 2 ad 2.

Elevatus est. An ergo propria virtute Christus non ascenderit. III. q. 57. 3 ad 1.

Et nubes suscepit illum. Cum nubes non eleve-
tur supra omnes cælos, et Christus ascenderit supra omnes cælos, quomodo nubes suscepit eum. III. q. 57. 4 ad 4.

Sic veniet quemadmodum. An Christus non ascenderit in cælum, s. ut ibi in sempiternum esset. III. q. 57. 6 ad 3.

EVANG. MARC. XVI.

Apparuit illis Jesus. Quomodo novissime recumbentibus discipulis apparuit Jesus, cum postea in die ascensionis viderint Christum ascendentem. III. q. 55. 3 ad 3.

Exprobravit incredulitatem. An apostoli non facile et firmiter credebant resurrectionem Christi. III. q. 55. 5. c. f.

Omni creaturæ. Cur homo dicatur omnis creatura sive minor mundus. I. q. 91. 1. c. f. et 96. 2. c. et 1 2. q. 17. 8 ad 2.

Qui vero non crediderit. An credere sit necessarium ad salutem. 2 2. q. 2. ar. 3. o.

Signa autem eos qui crediderint. An justificatio sit opus miraculosum. 1 2. q. 113. 10. Cur quibusdam hominibus datur gratia miraculorum. 2 2. q. 178. 1. c.

Quibus conveniebat facere miracula tempore Christi. III. q. 27. 5 ad 3.

An malis etiam detur gratia faciendi miracula. 2 2. q. 178. 2. c. et ad 3.

An mali falsam doctrinam enuntiantes possint facere miracula. 2 2. q. 178. 2 ad 3. An mali faciant quædam miracula quæ sancti facere non possunt. 2 2. q. 178. 2 ad 4. An omnibus sanctis detur gratia miraculorum. 2 2. q. 178. 2 ad 5.

Cur B. Maria et B. Joannes Baptistæ miracula non fecerunt. III. q. 27. 5 ad 3.

Cur gratia miraculorum attribuitur fidelibus. 2 2. q. 178. 1 ad 5.

De miraculis vide plura in evang. Dominicæ Lætare.

Super ægros manus imponent. Qualis sit hæc manus impositio. III. q. 84. 4 ad 1.

Assumptus est. An Christus convenienter ascenderit. III. q. 57. 1. o.

Secundum quam naturam Christus ascendit. III. q. 57. 2. o.

An Christus ascenderit supra omnem creaturam spirituales. III. q. 57. 3. o.

An ascensio Christi sit causa nostræ salutis. 2 2. q. 57. 6. o.

Et sedet a dextris Dei. Cum Pater sit major Christo, quomodo Christus sedet a dextris, cum videatur debere sedere a sinistris. III. q. 58. 1 ad 2.

An sedere ad dexteram conveniat Christo secundum quod Deus, an vero secundum quod homo. III. q. 58. 2 et 3.

An competat alteri a Christo, sedere ad dexteram Patris. III. q. 58. 4. o.

DOMINICA INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS.

EPIST. I. PET. IV.

Estote prudentes. Circa quæ versatur prudentia. 2 2. q. 47. 2. o.

An prudentia sit virtus. 2 2. q. 47. 4. o.

An de prudentia fuerit dandum aliquod præceptum inter præcepta Decalogi. 2 2. q. 53. 1.

An prudentia possit in peccatoribus inveniri. 2 2. q. 47. 13. o.

An prudentia sit in omnibus habentibus gratiam. 2 2. q. 47. 14. o.

In orationibus. De oratione et devotione. 2 2. q. 82 et 83.

Mutua in vobismetipsis charitatem continuum habentes. An charitas se extendat ad proximum. 2 2. q. 25. 1.

Quia charitas operit multitudinem peccatorum. An ergo sine sacramento penitentiae quis possit consequi remissionem peccatorum. III. q. 84. 5 ad 2.

In alterutrum illam administrantes. An qui idoneus est vita et scientia ad episcopatum, teneatur eum assumere. 2 2. q. 185. 1 ad 3. et ar. 2. o.

EVANG. JOANN. XV, XVI.

Quem ego mittam vobis a Patre. Quomodo persona divina ab alia mittatur. I. q. 43. 1. o. An Filius mittat Spiritum sanctum. I. q. 43. 8. c.

Qui a Patre procedit. Cur Spiritus sanctus non dicitur genitus. I. q. 27. 4. o.

Cum Scriptura sacra agens de processione Spiritus sancti, solum dicat quod a Patre procedat, an ergo Spiritus sanctus non procedat a Filio. I. q. 36. 2 ad 1.

Absque synagogis vos facient. De virtute excommunicationis. Suppl. q. 21. et seq.

Ut omnis qui interficit vos. An liceat innocentem aliquo casu occidere. 2 2. q. 64. 6. o.

Et hæc facient vobis quia non noverunt. Quæ sit causa martyrii. 2 2. q. 124. 5. o.

IN FESTO PENTECOSTES.

EPIST. ACT. II.

Dum complerentur dies Pentecostes. Cui festo veteris Testamenti successit festum Pentecostes. I 2. q. 103. 3 ad 4.

In eodem loco. An recte orandi gratia conveniatur ad certum et determinatum locum. I 2. q. 102. 4 ad 1. et 2 2. q. 81. 3. o. et ad 2. præcipue.

Apparuerunt eis dispersitæ linguæ. De gratia linguarum. 2 2. q. 176. De donis. I 2. q. 68. Cur Spiritus sanctus descenderit super apostolos sub linguis igneis. I. q. 43. 7 ad 6. et III. q. 39. 6 ad 4.

Cur Spiritus sanctus datus sit apostolis in specie ignis et linguæ. III. q. 72. 2 ad 1.

Et ceperunt loqui varis linguis. Cur apostoli acceperunt donum linguarum ita ut omnium linguis loquerentur. 2 2. q. 176. c.

An apostoli fuerint instructi quoad ornatum et elegantiam in aliena lingua, sicut in propria et vernacula. 2 2. q. 176 ad 1.

Cur Christus non locutus sit omnibus linguis. 2 2. q. 176. 1 ad 3.

Cur nunc accipientes Spiritum sanctum non loquuntur omnium linguis. 2 2. q. 176. 1 ad 3.

Quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. An unam linguam loquentes intelligebantur ab omnibus, an potius omnibus linguis loquebantur. 2 2. q. 176. 1 ad 2.

EVANG. JOAN. XIV.

Si quis diligit me, sermonem meum servabit. In quo consistat ratio charitatis. 2 2. q. 25. 12. c.

An sit de ratione charitatis, quod homo velit præceptorum Dei regulam in omnibus sequi. 2 2. q. 25. 12. c.

Pater meus diligit eum. De amore Dei. I. q. 20. o. Et ad eum veniemus et mansionem. Quomodo Pater et tota Trinitas ad nos veniat, et mansionem apud nos faciat. I. q. 43. 4 ad 2.

Paracletus autem Spiritus sanctus. An hoc nomen sit proprium nomen alicujus divinæ personæ. I. q. 36. 1. o. De aliis nominibus Spiritus sancti. I. q. 37 et 38. et 39. 8.

Ille vos docebit omnia. Cum nec apostoli cognoverint omnem veritatem, nec modo Ecclesia cognoscat, quomodo igitur hæc promissio vera est. I 2. q. 106. 4 ad 2.

Pacem meam do vobis. Quæ sit vera pax. 2 2. q. 29. 2 ad 3. Vide Evangel. Ier. 3. post Pascha.

Non turbetur cor vestrum neque formidet. De fortitudine. 2 2. q. 123. o.

An fortitudo sit circa timores et audacias. 2 2. q. 123. 3.

An fortitudo sit solum circa pericula mortis. 2 2. q. 123. 4. o.

De timore opposito fortitudini. 2 2. q. 125. o.

Quando timor est peccatum et quando non. 2 2. q. 125. 1. o.

Quando timor sit peccatum mortale. 2 2. q. 125. 3. o.

Quia Pater major me est. Cum Filius sit æqualis Patri in magnitudine, quomodo Pater dicitur major Filio. I. q. 42. 4 ad 1. et 43. 7 ad 1.

An Christus sit subjectus Patri. III. q. 20. 1. o.

An Christus sit sibi ipsi subjectus. III. q. 20. 2. o.

Sicut mandatum dedit mihi Pater. Cum Filius sit Patri æqualis in potentia, et major sit potentia præcipientis quam obedientis, quomodo Pater dicitur mandatum dedisse Filio. I. q. 42. 6 ad 2.

FERIA II. PENTECOSTES.

ACT. X.

Qui constitutus est a Deo iudex. De iudicialia potestate. III. q. 59. o. et Suppl. q. 89. et 90.

Remissionem peccatorum accipere. An fuerit necessarium pati Christum pro humani generis liberatione. III. q. 46. 1 et 2. An per passionem Christi simus liberati a peccato. III. q. 49. 1. o.

Cecidit Spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. De sacramento confirmationis. III. q. 72. Cur potius ad primitivos sanctos facta est visibilis missio Spiritus sancti quam ad nos. I. q. 43. 7 ad 6.

Numquid aquam quis prohibere potest. An aqua sit propria materia baptismi. III. q. 66. 3. o.

Et iussit eos baptizari in nomine Domini nostri Jesu Christi. An in nomine Christi possit dari baptismus. III. q. 66. 6. o.

EVANG. JOANN. III.

Sic Deus dilexit mundum. Quantam charitatem et bonitatem erga nos ostenderit Deus, dando Filium suum. III. q. 1. 1. o. et ar. 2. c. et q. 32. 1. c.

An Deus dilexit magis genus humanum quam Christum. I. q. 20. 4 ad 1.

An magis dilexerit genus humanum quam angelos. I. q. 20. 4 ad 2.

Cur Deus non dedit Filium suum pro diabolo. III. q. 4. 1 ad 3.

Ut omnis qui credit in eum. An sola fides sufficiat ad salutem. 2 2. q. 2. 9. o. et q. 4. 5. et q. 6. 2 ad 3.

Qui credit in eum non judicatur. An ergo fideles in iudicio non judicabuntur. Suppl. q. 89. 6 ad 1.

Qui autem non credit jam judicatus est. An increduli et mali in iudicio non judicabuntur. Suppl. q. 89. 7 ad 1. De iudiciali potestate Christi. III. q. 59.

Qui autem facit veritatem. Cur peccatum dicitur mendacium et falsitas, virtus autem ejusque operatio veritas. I. q. 17. 1. c.

FERIA III. PENTECOSTES.

ACT. VIII.

Miserunt ad eos Petrum et Joannem. De ministro confirmationis. III. q. 72. 11. et q. 65.

Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati. Quomodo detur Spiritus sanctus in baptismo et quomodo in confirmatione. III. q. 72. 1. c.

Tunc imponebant manus super illos. An apostoli contulerint sacramentum confirmationis per solam manus impositionem absque chrismate. III. q. 72. 2 ad 1.

EVANG. JOANN. I.

Qui non intrat per ostium. An credere explicitè mysterium incarnationis Christi sit de necessitate salutis apud omnes. 2 2. q. 2. ar. 7. o.

An salus nostra sit Christo adscribenda. 2 2. q. 2. a. 7. o. et 1 2. q. 91. 5 ad 2.

De hæresi. 2 2. q. 11.

Fur est et latro. Quantum nocimenti inferatur fidei et fidelibus per hæreticos. 2 2. q. 10. o. 9. et 11. 3. et 4. c.

Huc ostiarius aperit. An fides sit donum Dei. 2 2. q. 6. 1. o. et 2. o.

Et proprias oves vocat nominatim. An Deus eligat singulos prædestinatos, ita ut noverit certum numerum prædestinatorum non solum formaliter, sed etiam materialiter. I. q. 23. 7. o.

Et educit eos. An homo possit resurgere a peccato sine auxilio gratiæ. 1 2. q. 109. 7. o.

Ante eas vadit. An Christus primo resurrexerit. III. q. 53. 3. o.

Alienum autem non sequuntur. An prædestinatus non possit peccare et in peccato mori. I. q. 23. 6 ad 2.

Hoc proverbium dixit eis. Cur Christus in proverbialis voluerit loqui. III. q. 43. 3. o. fi. et ad 3.

Ego sum ostium. Cur esse ostium sit proprium Christo. III. q. 8. 6 ad 3.

Per me si quis introierit. An non possit haberi fides de mysterio incarnationis Christi, et non de aliis fidei articulis. 2 2. q. 5. 3. o.

IN DIE TRINITATIS.

EPIST. ROM. XI.

O altitudo divitiarum. Cur Deus quosdam prædestinet, et quosdam reprobet. I. q. 23. 5 ad 3.

An Deus permittendo unum cadere, alium erigat. I. q. 23. 6 ad 1.

Quam incomprehensibilia sunt judicia ejus. An vi-

dentes Deum per essentiam, ipsum non comprehendant. I. q. 12. 7. o.

An videntes Deum per essentiam, omnia in Deo videant. I. q. 12. 8. o.

Utrum trinitas personarum possit per naturalem cognitionem cognosci. I. q. 31. 1. o. Utrum Deum esse sit per se notum. I. q. 2. 1. o.

Utrum Deum esse, sit demonstrabile. I. q. 2. art. 2. o.

Aut quis prior dedit illi et retribuetur ei. An ergo homo a Deo nihil possit mereri. 1 2. q. 114. 1 ad 3.

Quoniam ex ipso et per ipsum. Qua ratione ex ipso approprietur Patri, per ipsum, Filio, et in ipso, Spiritui sancto. I. q. 39. 8. o.

EVANG. MATH. XXVIII.

Data est mihi omnis potestas. De potentia Dei. I. q. 25. De potentia animæ Christi. III. q. 13. o.

Quomodo anima Christi habeat omnipotentiam respectu immutationis creaturarum. III. q. 13 2 ad 1.

Euntes ergo docete. An catechismus debeat præcedere baptismum. III. q. 7. 1. o.

Omnes gentes. De suscipientibus baptismum. III. q. 68. o.

Baptizantes eos. De ministris, per quos traditur sacramentum baptismi. III. q. 67. o.

In nomine Patris, etc. An illa sit conveniens forma: Ego te baptizo in nomine Patris, etc. III. q. 66. 5. o. De nominibus Dei. I. q. 13. o. Pertinentia ad personam Patris, Filii et Spiritus sancti. I. q. 34. 35. 36.

Docentes servare. De doctrina Christi. III. q. 42. o.

DOMINICA I. POST OCTAVAM PENTEC.

EPIST. I. JOANN. IV.

Deus charitas est. Cum charitas sit habitus in anima creatus, quomodo Deus charitas est. 2 2. q. 23. 2 ad 1. De amore Dei. I. q. 20.

In hoc apparuit charitas Dei, quoniam Filium suum. Quantam charitatem ostenderit Deus mittendo Filium suum. III. q. 1. a. 1. Sed contra et a. 2. et 2. c.

Propitiationem pro peccatis nostris. Quantam misericordiam Deus nobis exhibuerit, dando Filium suum pro nobis. III. q. 46. 1 ad 3. et 6 ad 4.

Deum nemo vidit unquam. An ergo intellectus creatus non possit Deum per essentiam videre. I. q. 12. 1 ad 1.

Quoniam de Spiritu sancto dedit nobis. Quomodo detur nobis Spiritus sanctus. III. q. 43. 3. o. et 1 2. q. 114. 3 ad 3.

Quisquis confessus fuerit. Quando confessio fidei sit in præcepto. 2 2. q. 3. 2. o.

Qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo. An amor causet mutuum inhesionem, scilicet ut amans sit in amato, et contra. 1 2. q. 28. 2. o. et q. 66. 6. c. fi.

Timor non est in charitate. An timor servilis non remaneat cum charitate. 2 2. q. 19. 6. o.

Sed perfecta charitas. Quem timorem foras mittit perfecta charitas. 2 2. q. 19. 8 ad 2. et 9. o. et III. q. 7. 6 ad 3.

Quoniam timor pœnam habet. Quis timor pœnam habeat. Ibid. 2 ad 4.

Qui non diligit fratrem suum quem videt. Cum ratio diligendi Deum hic videatur dici esse proximus sub aspectum nostrum cadens, an ergo magis sit diligendus proximus quam Deus. 22. q. 26. 2 ad 1.

Et hoc mandatum habemus a Deo. An ex præcepto Dei teneamur proximum diligere. 22. q. 25. 1. o. et 44. 2. o.

EVANG. LUC. VI.

Estote misericordes. Quis dicatur misericors. 1. q. 21. 3. c. princ. Quid sit misericordia. 22. q. 30. 1. c. princ. Quæ hominem maxime ad misericordiam provocent. 22. q. 30. 1. c. præc. Qui sint maxime misericordes. 22. q. 30. 2. c.

In qua significatione misericordia sit virtus. 22. q. 30. 3. c.

Quanta virtus sit misericordia. 22. q. 30. 4. o.

Sicut Pater vester. Cum misericordia sit species tristitiæ, et Deo non competat tristitia, quomodo potest dici esse misericors. 1. q. 21. 3. c. et ad 2.

An misereri sit proprium Deo. 22. q. 30. 4. o.

An misericordia Dei repugnet justitiæ ejus. 1. q. 21. 3 ad 2.

An in omnibus operibus Dei sit misericordia et justitia. 1. q. 21. 4. o.

Quomodo omnipotentia Dei parcendo et miserando maxime manifestetur. 1. q. 21. 3 ad 3.

Nolite judicare. An ergo non sit licitum judicare. 22. q. 60. 2 ad 1.

Quæ requirantur ad hoc ut iudicium sit justitiæ actus. 22. q. 60. 2. c.

An iudicium ex suspitione procedens sit illicitum. 22. q. 60. 3. o.

De falso testimonio. 22. q. 70.

In qua mensura mensi fueritis. In qua justitia hæc divini iudicii forma habeat locum. 22. q. 61. 4 ad 1.

Quid vides festucam. An ergo peccator non possit corripere peccatorem. 22. q. 33. 5. o. Quot modis contingit peccatorem in corripiendo alium peccatorem delinquere. 22. q. 33. 5. c.

Hypocrita. In quo consistat hypocrisis. 22. q. 111. ar. 2.

An hypocrisis tanquam species mendacii veritati opponatur. 22. q. 111. ar. 3. c.

Quale et quantum peccatum sit simulatio. 22. q. 111. ar. 4. o.

IN DIE CORPORIS CHRISTI.

EPIST. I. CORINTH. II.

Acceptit panem. De transubstantiatione. III. q. 75. Vide passionem Dominicam paulo post princ.

Fregit. Quomodo corpus Dominicum potest nunc frangi, cum sit incorruptibile et impassibile. III. q. 77. 7. c.

Hoc facite in meam commemorationem. Ad ejus officium spectat consecrare. III. q. 82. 1. o.

Postquam cenavit. Cum Christus post cœnam sacramentum Eucharistiæ tradiderit, cur a nobis jejunis sumitur. III. q. 80. 8 ad 1.

Hoc facite quotiescumque bibetis. An liceat corpus Christi sumere sine sanguine. III. q. 80. 12. o.

Et biberit calicem Domini indigne. An mali manducent Christum sacramentaliter. III. q. 80. 3. o.

Reus erit corporis. An peccator sumens corpus sacramentaliter peccet. III. q. 80. 4. o.

Probet autem seipsum. An si quis peccator non habens conscientiam peccati ex eo quia est negligens in sui ipsius examinatione, peccet sumendo Christum. III. q. 80. 4 ad 5. Quantum peccatum sit cum conscientia peccati accedere ad hoc sacramentum. III. q. 80. 5.

Non dijudicans corpus Domini. Quid sit non dijudicare corpus Domini. III. q. 80. 5 ad 2. n.

EVANG. JOANN. VI.

Caro mea vere est cibus. An solum caro et sanguis Christi in sacramento Eucharistiæ contineantur. III. q. 76. 1 ad 2.

Quomodo caro Christi sit vere cibus, et sanguis ejus vere potus. III. q. 79. 2. c. f.

Qui manducat meam carnem. De effectibus sacramenti Eucharistiæ. III. q. 79. o.

Et mortui sunt. A qua morte per hoc sacramentum præservemur. III. q. 79. 6. o.

Vivet in æternum. An effectus hujus sacramenti sit vita æterna et adeptio gloriæ. III. q. 79. 2. o.

DOMINICA II. POST PENTECOST.

EPIST. I. JOANN. III.

Translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. An charitas sit vita animæ, sicut invidia et odium sunt mors animæ. 22. q. 36. 3. o.

Fratres. Quis dicatur frater noster. 22. q. 44. 7. o. princ. Quomodo frater sit diligendus. 22. q. 44. 7. c. Quid in fratre nostro oporteat amare, et quid odisse. 22. q. 34. 3. o.

Et nos debemus pro fratribus animam ponere. Quo casu quis teneatur de necessitate charitatis animam suam pro fratribus ponere. 22. q. 26. 5 ad 2.

Qui habuerit substantiam hujus mundi. De elemosyna. 22. q. 32.

Quando elemosynas dare sit in præcepto. 22. q. 32. 5. c. et ad 3.

De avaritia. 22. q. 118.

Non diligamus verbo neque lingua, sed opere. An ad dilectionem proximi requiratur, ut bonum circa illum operemur. 22. q. 32. c. princ.

EVANG. LUC. XIV.

Fecit cœnam magnam. De visione divinæ essentiae. Suppl. q. 92.

Quantum bonum sit beatitudo. 12. q. 2. a. 8. c. et q. 3. a. 2 ad 2. et a. 8. c.

Cum æterna beatitudo per exteriora quædam bona, ut sunt cibus et potus, divitiæ et regnum, in Scripturis significetur, an ergo ad beatitudinem requirantur bona exteriora. 12. q. 4. a. 7 ad 1.

Dicere incitatis ut ventrent. Cur primum oportebat adventum Christi Judæis prædicari et ad cœnam hanc vocari. III. q. 42. 1. c.

Quia parata sunt omnia. An Christus sua passione non aperuerit nobis januam cœli. III. q. 49. 5. o. An mors Christi fuerit operata ad nostram salutem. III. q. 51. 6. o.

Villam emi, et necesse habeo. An ambitio sit peccatum. 22. q. 131. 1. o.

Quot modis contingat appetitum honoris esse inordinatum. 22. q. 131. 1. o. An appetitus dignitatum sit ambitio. 22. q. 131. 2 ad 2.

Juga boum emi quinquē. De avaritia. 22. q. 118. o.

Uxorem duxi. De luxuria et ejus speciebus. 22. q. 153. et 154.

De gula et ebrietate. 22. q. 148. et 150.

Exi cito in plateas et vicos. Quando apostolis dictum sit ut prædicarent gentibus. III. q. 42. 1. o. fi.

Et adhuc locus est. An sit certus numerus prædestinationum. I. q. 23. 7. o.

Compelle intrare. An infideles sint cogendi ad fidem. 22. q. 10. 8. c.

DOMINICA III. POST PENTECOST.

EPIST. I. PETR. V.

Humiliamini sub potenti manu Dei. An humilitas proprie respiciat reverentiam qua homo Deo subjicitur. 22. q. 161. 1 ad 5. et 2 ad 3. et 3. o. princ. et 4 ad 1.

Quanta virtus sit humilitas. 22. q. 161. 5. o.

Ut vos exaltet. Quomodo præmium humilitatis sit exaltatio. 22. q. 161. 5 ad 3.

Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum. An ergo non sit licitum sollicitudinem habere de temporalibus rebus. 22. q. 55. 6. c. et q. 188. 7 ad 2.

Quot modis sollicitudo rerum temporalium reditur illicita. 22. q. 55. 6. c. et 12. q. 108. 3 ad 5. An Dominus improbet si quis humano more temporalia procuret. 22. q. 55. 7 ad 3.

Quoniam ipsi cura est de vobis. An homo subsit divinæ providentiæ. I. q. 22. 2 ad 4.

Quomodo boni subsint divinæ providentiæ, et quomodo mali. Ibidem.

Sobrii estote. De abstinencia et sobrietate. 22. q. 147. et 149.

Tanquam leo rugiens circuit. De impugnatione dæmonum. I. q. 114. o.

Vide Evang. Dominicæ 3. Quadrag.

EVANG. LUC. XV.

Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Quibus vitandus sit convictus peccatorum. 22. q. 26. 6 ad 3.

Secundum quid convictus peccatorum sit omnibus vitandus. Ibidem fi.

Cur Christus cum peccatoribus conversari voluit. III. q. 40. 1. c.

Cur Christus interdum a consortio hominum se subduxit. III. q. 40. 1 ad 3.

De dilectione peccatorum. 22. q. 25. ar. 6. et seq.

Ita gaudium erit in cælo super uno peccatore penitentem agente quam super 99 justis. An penitens per penitentiam recuperet aliquid majus quam innocens. III. q. 89. 3. o.

Si Deus plus gaudet de penitente quam multis innocentibus, et per consequens magis diligit, an ergo Deus non semper magis diligit meliorem. I. q. 20. 4 ad 1. et III. q. 89. 3. o.

DOMINICA IV. POST PENTECOST.

EPIST. ROM. VIII.

Existimo quod non sint condignæ passionēs. An ergo opera justorum non sint meritoria vitæ æternæ. I 2. q. 114. 3. o. et ad 1. præc. De magnitudine gloriæ. Supra in evang. Dominicæ 2. post oct. Pentecostes. De patientia. 22. q. 136.

Quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis. An mundus post judicium innovabitur. Suppl. q. 91. 1. o.

Sed et nos ipsi primitias spiritus a habentes, et ipsi intra nos gemimus. An patientia sustineat aliquam propter bonum. 22. q. 136. 5. c.

An bonum speratum quia differtur causet tristitiam. Ibidem.

An beatitudo in hac vita haberi possit. I 2. q. 5. 3. o.

Adoptionem filiorum Dei. De adoptione vide epist. Dominicæ infra oct. Nativit.

EVANG. LUC. V.

Cum turbæ irruerent in Jesum ut audirent verbum. An quis negligens scire quæ scire tenetur, peccet. I 2. q. 76. 2. o.

An lex obliget ignorantes in quorum notitia potest venire per alios. I 2. q. 90. 4 ad 2. An ignorantia affectata diminuat culpam, an potius aggravet. III. q. 47. 5. c. et ad 3. Quo ordine revelantur a Deo credibilia. 22. q. 2. a. 6. c. princ. et III. q. 42. 1. c. princ. Cum Christus vitam agere debuerit perfectissimam, quomodo igitur prædicavit. III. q. 40. 1 ad 2.

Cur Christus publice prædicare voluerit. III. q. 40. 1. c.

De prædicatione religiosorum. 22. q. 188. 4

Ascendens in unam navem quæ erat Simonis. Cur Christus prædicare voluit solis Judæis. III. q. 42. 1. c.

Duc in altum. An Dominus miserit apostolos ad prædicandum gentibus in profundo ignorantie jacentibus. III. q. 42. 1. c. fi. et ad 1.

Per totam noctem laborantes nihil cepimus. An fides sit donum Dei. 22. q. 6. a. 1.

Quomodo Deus quosdam dando, scilicet fidem, doceat, quosdam non doceat. I 2. q. 98. 4 ad 2. et 22. q. 2. ar. 5 ad 1.

Rumpebatur autem rete eorum. De schismate. 22. q. 39. o.

Exi a me, Domine. An exemplo Petri ex reverentia a sacramento Eucharistiæ abstinere nos conveniat. III. q. 80. 10 ad 3.

Relictis omnibus. An ergo conveniat in divinis præceptis non satis exercitatos religionem ingredi. 22. q. 189. 1. o.

DOMINICA V. POST PENTECOST.

EPIST. I. PETR. III.

Omnes unanimēs. De concordia. 22. q. 29. Quid sit concordia. 22. q. 29. 1. c.

An concordia ex charitate causetur. 22. q. 37. 1. c. princ.

Quæ concordia laudanda, et quæ vituperanda. 22. q. 37. 1 ad 2. Quid sit discordia. 22. q. 29. 2.

e. princ. An omnis discordia in bono sit peccatum. 2 2. q. 37. 1. c. et ad 3. Ex quo vitio tanquam radice oriatur discordia. 2 2. q. 37. 2. o.

Compatentes. De misericordia. 2 2. q. 30. Quomodo compatiamur peccantibus. 2 2. q. 30. 1 ad 1.

Non reddentes malum pro malo. An vindictio non sit licita. 2 2. q. 108. 1. c.

An Dominus prohibuerit omnem livorem vindictæ. 1 2. q. 107. 2 ad 2 et ad 3.

An laudabiliter contumeliæ sustineantur. 2 2. q. 72. 3. o.

Sed ex contrario benedicentes. An ex necessitate charitatis sit, quod aliquis signa vel effectus dilectionis inimico exhibeat. 2 2. q. 25. 9. o.

Coerceat linguam suam a malo. De injuriis verborum. 2 2. q. 72. et seq.

Declinet a malo. An declinare a malo et facere bonum sint partes justitiæ. 2 2. q. 79. 1. An transgressio sit speciale peccatum. 2 2. q. 79. 2. o.

An ommissio sit speciale peccatum. 2 2. q. 79. 3. o.

Oculi Domini super justos. Quanta curam bonorum habeat Deus. 1. q. 22. 2 ad 4.

Sed et si quid patimini propter justitiam, beati. De causa martyrii. 2 2. q. 124. 5. o.

Timorem autem eorum ne timueritis. Quando timor sit peccatum. 2 2. q. 125. 1.

EVANG. MATTH. V.

Nisi abundaverit justitia vestra. An præcepta novæ legis sint majora præceptis veteris legis. 1 2. q. 107. 3 ad 2. In quo lex nova superabundet legi veteri. 1 2. q. 91. 5. o. An in veteri lege prohibebantur interiores motus animi. 1 2. q. 107. 4. c. f. An lex nova sit gravior quam lex vetus. 1 2. q. 107. 4. o.

De partibus justitiæ. 2 2. q. 79. De præceptis justitiæ. 2 2. q. 122.

Audistis quia dictum est antiquis: Non occides. Quid antiqui intellexerint per: Non occides. 1 2. q. 107. 2. c. et 3 ad 2.

Ego autem dico vobis. Quanta potestate et auctoritate Christus docebat. 111. q. 42. 1 ad 2. An Christus proposuerit præcepta quedam contraria præceptis veteris legis. 1 2. q. 107. 2 ad 2.

Omnis qui transiit fratri suo, reus erit judicio. Quid per judicium, concilium et gehennam intelligatur. 2 2. q. 158. 3 ad 2. et a. 5 ad 3.

Quæ ira sit laudabilis, et quæ vituperabilis. 2 2. q. 158. 1. et 2. c.

De qua ira sit hic Christus locutus. 2 2. q. 158. 3 ad 2 et ad 3.

Qui autem dixerit: Fatus. Quis sit ordo inter hos gradus iræ et gradus damnationis, et quomodo explicandus. 2 2. q. 158. 5 ad 3.

DOMINICA VI. POST PENTECOST.

EPIST. ROM. VI.

In morte ipsius baptizati sumus. Quomodo baptizamus in morte Christi. 111. q. 68. 5. c. Quomodo homo baptizatus participet passionem Christi. 111. q. 68. 4 ad 3. Quomodo commemoretur mors Christi in baptismo 111. q. 65. 9 ad 5. An baptizatus moriatur veteri vitæ. 111. q. 68. 7. c.

Consepuliti enim sumus. Quomodo baptizatus cum Christo sepeliatur. 111. q. 51. 1. c. f.

Vetus homo noster simul crucifixus est. De effectibus passionis Christi. 111. q. 49.

Ila et vos existimate vos mortuos quidem peccato. Quomodo Christo resurgenti debeamus etiam secundum animam conformari. 111. q. 56. 2. c.

EVANG. MARC. VIII.

Misereor super turbam. De misericordia, ut sup. in evang. Dominicæ 1. post oct. Pent.

Si dimiserit eos jejunos. De sobrietate, gula et ebrietate. 2 2. q. 148. 149. 150.

Et interrogavit eos. Cur Christus rogat ea de quibus certus est. 2 2. q. 97. 2. c. princ.

Vide de miraculo hoc evang. Dominicæ Lactare.

Gratias agens. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

DOMINICA VII. POST PENTECOST.

EPIST. ROM. VI.

Exhibete membra vestra servire justitiæ. Quomodo membra nostra exhibemus arma justitiæ, cum corpus non sit capax gratiæ. 111. q. 79. 1 ad 3.

Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ. Quotuplex sit servitus, et quotuplex libertas. 2 2. q. 183. 4. c. Quid sit servitus peccati, vel justitiæ, item quid libertas a peccato, et libertas a servitute. Ibidem.

Quæ sit vera servitus, et quæ vera libertas. Ibidem.

Qui fiat quod homo efficiatur servus aut justitiæ aut peccati. Ibidem.

Quomodo per Christum simus liberati. 111. q. 49.

Quem ergo fructum. Cur opera vitiorum minus dicuntur fructus quam opera virtutum. 1 2. q. 70. 4 ad 1. De fructibus Spiritus sancti. 1 2. q. 70.

De effectu peccati quantum ad reatum pœnæ. 1 2. q. 87.

Nam finis illorum mors est. De effectu peccati. 1 2. q. 85. et seq.

Gratia autem Dei vita æterna. Cur non dicatur stipendium injustitiæ vita æterna. 1 2. q. 114. 3. arg. 2.

EVANG. MATTH. VII.

Attendite a falsis prophetis. Qui dicuntur falsi prophete. 2 2. q. 172. 4 ad 3.

An sic sit attendendum a falsis prophetis, ut eis communicari non possit. 2 2. q. 10. ar. 9. o.

Quando sit licitum cum falsis prophetis disputare. 2 2. q. 10. 7. o.

Intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Qui doctores dicantur lupi rapaces. 2 2. q. 172. 4 ad 3.

An hæretici qui sunt lupi rapaces sint tolerandi. 2 2. q. 11. ar. 3. o.

De punitione hæreticorum. 2 2. q. 11. 3 et 4.

A fructibus eorum cognoscetis eos. Quomodo cognoscatur hæreticus. 2 2. q. 11. 2 ad 2. et q. 5. a. 3. c.

Sic omnis arbor bona bonos fructus facit. An ergo bonum non possit esse causa mali. 1. q. 49. 1 ad 1. An tota bonitas et malitia actus exte-

rioris dependeat ex voluntate. 1 2. q. 20. 2 ad 1. precipue.

Et in ignem mittetur. An damnati torquebuntur igne corporeo. Suppl. q. 97. 5. o.

An damnati in inferno sola poena ignis affligantur. Suppl. q. 97. 1. o.

Sed qui facit voluntatem Patris mei. An ad beatitudinem consequendam requirantur bona opera. 1 2. q. 5. a. 7. o.

DOMINICA VIII. POST PENTECOST.

EPIST. ROM. VIII.

Debitores sumus non carni. Quid creatura debeat Deo. 1 2. q. 111. 1 ad 2.

Si enim secundum carnem exieritis. Quid sit vivere secundum carnem. 1 2. q. 72. 2 ad 1.

Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis. An per penitentiam restituatur homo in pristinam dignitatem. III. q. 89. 3. o.

Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Quomodo adoptemur in filios Dei. 1 2. q. 114. 3. c. fi.

Per quam virtutem adoptamur in filios Dei. III. q. 23. 3. c. fi.

Sed accepistis spiritum adoptionis. Quid sit aliquem adoptare. III. q. 23. 1. c.

Non enim accepistis spiritum servitutis. Quis spiritus servitutis non consistat cum spiritu adoptionis, i. charitate. 2 2. q. 19. 6. o. et 10.

Quomodo dicuntur filii adoptivi geniti, cum filius adoptivus non signatur, sed fiat. III. q. 23. 2. o. Quæ sit differentia inter Deum adoptantem et hominem adoptantem. III. q. 23. 1. c. fi. Quæ sit differentia inter hæreditatem bonorum temporalium, et æternorum. III. q. 23. 1 ad 3.

Vide reliqua circa epist. Dominicæ infra oct. Nativitatis Domini.

Ipsæ enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro. An quis possit scire se habere gratiam. 1 2. q. 112. 5. o.

Si autem filii, et hæredes. An filio adoptato debeat hæreditas ex ipso jure adoptionis. 1 2. q. 114. 3. o. fi. et III. q. 23. 1. c.

Cohæredes autem Christi. Cum Christus sit naturalis Filius Patris, et adoptio sit introducta in defectum naturalis filii, quomodo Deo convenit nos in filios suos adoptare. III. q. 23. 1 ad 2.

EVANG. LUC. XVI.

Homo quidam erat dives. An possessio rerum sit homini naturalis. 2 2. q. 66. 1. o.

Quasi dissipasset bona ipsius. An dispensator teneatur dispensare bona sui domini secundum quod ei ab eo commissum est. 2 2. q. 32. 3. c. et ad 3.

Quid ad dispensationem requiratur. 2 2. q. 185. 7. c.

An episcopi mortaliter peccent si bona ecclesiastica quæ procurant, pauperibus non largiantur. 2 2. q. 185. 7. o.

Accipe cautionem, cito scribe quinquaginta. An dolus sit peccatum ad astutiam pertinens. 2 2. q. 55. 4. o.

An fraus ad astutiam pertineat. 2 2. q. 55. 5. o.

Quia filii hujus sæculi prudentiores sunt. An

vera prudentia possit esse in peccatoribus. 2 2. q. 47. 13. o.

Cur addatur hic, *In generatione sua.* 2 2. q. 47. 13 ad 1.

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Cur divitiæ dicuntur mammona iniquitatis. 2 2. q. 32. 7 ad 1.

In quibus consistant divitiæ corporales. 1 2. q. 2. a. 1. c. potissimum.

Quomodo temporalia bona amanda. 2 2. q. 126. 1. c.

An divites possint salvari. 2 2. q. 186. 3.

Cur Deus det alicui abundantiam divitiarum. 2 2. q. 117. 1.

An quis teneatur ita divitias suas erogare, ut nihil sibi reservet. 2 2. q. 117. 1 ad 2.

In quanta abundantia eleemosyna sit facienda. 2 2. q. 32. 10. o.

Quantum peccatum sit divites non succurrere pauperibus. 2 2. q. 32. 7 ad 3. et 66. 7. c.

DOMINICA IX. POST PENTECOST.

EPIST. I. COR. X.

Non simus concupiscentes malorum. Cur post baptismum debeamus tantopere fugere mala. III. q. 40. 2 ad 3. et 40. 1. c. De vitio gulæ. 2 2. q. 148.

Neque idololatricæ efficiamini. De actibus latriæ. 2 2. q. 82. et seq.

Quantum peccatum sit idololatria. 2 2. q. 94. 3. o.

Neque fornicemur. De fornicatione. 2 2. q. 154. 2. et 3.

Neque murmuraveritis. An voluntas hominis debeat semper conformari voluntati divinæ. 1 2. q. 20. 10. o.

Neque tentemus Christum. De tentatione. 2 2. q. 97. o.

Quantum peccatum sit tentatio Dei. 2 2. q. 97. 4. o.

Hæc autem omnia in figura contingebant eis. An lex nova veterem legem impleat. 1 2. q. 107. 2. o.

Tentatio vos non apprehendat. An quis debeat se ingerere ad tentationes suscipiendas. III. q. 41. 2 ad 2.

EVANG. LUC. XIX.

Flevit super illam. Quomodo exemplo Christi condolendum et compatiendum sit peccatoribus. 2 2. q. 30. 1 ad 1.

An Deus, angeli et homines boni compatiantur malis hominibus. Suppl. q. 94. 2. o.

An homines mali et invidi non gaudeant de alieno malo. 2 2. q. 1. et 2. c.

Et quod non cognoveris tempus visitationis tuæ. Ignorantia Judæorum de Christo, unde oriebatur. III. q. 47. 5. c. et ad 1. fi. et ad 2.

An omnium Judæorum, majorum s. et minorum, ignorantia erat æquale peccatum. III. q. 47. 5. c.

Quantum peccatum sit peccatum infidelitatis. 2 2. q. 10. 3. o.

Et cepit efflere vendentes. Quomodo ad unius flagelli verbera unus homo illo tempore contemptibilis potuerit efflere tantam hominum multitudinem. III. q. 44. 3 ad 1.

An irreverentia rerum sacrarum et divino cultui deputatarum sit sacrilegium. 22. q. 99. 1. o. De simonia. 22. q. 100.

Domus mea domus orationis est. Cur certus et determinatus locus deputetur orationi. 22. q. 84. 3. o.

Et erat quotidie docens in templo. An Christus omnia publice docuerit. III. q. 42. 3. o.

DOMINICA X. POST PENTECOST.

EPIST. I. COR. XII.

Scitis quoniam cum gentes essetis. An homo sine gratia possit non peccare. 12. q. 109. 8. o.

An homo per sua naturalia sine gratia possit legem implere. 12. q. 109. 4. o.

Et nemo potest dicere Dominus Jesus. An homo sine gratia nullum verum cognoscere possit. 12. q. 109. 1. o.

Divisiones vero gratiarum sunt. Quomodo plenitudo gratiæ quæ in Christo sicut in capite adunatur, ad membra ejus diversimode redundet. 22. q. 183. 2. o.

Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. De duplici gratia, gratum scilicet faciente, et gratia gratis data, de earumque distinctione. 12. q. 111. 1. o.

De gratiis gratis datis. 22. q. 176. et seq.

Alii quidem datur sermo sapientiæ. De gratia sermonis. 22. q. 177. o.

Dividens singulis prout vult. Cur in uno sit major gratia quam in alio. 12. q. 112. 4. o.

EVANG. LUC. XVIII.

Qui in se confidebant. An præsumere de suis viribus sit peccatum. 22. q. 130. 1. o.

Quid sit dicendum præsumptuosum esse. 22. q. 130. 1 ad 3.

Quot modis contingat præsumptio. 22. q. 130. 2 ad 3.

Quotuplex sit præsumptio. 22. q. 21. 1. o. Quæ præsumptio sit altera gravior. 22. q. 21. 1 ad 1. Ex quo vitio causetur præsumptio opposita magnanimitati. 22. q. 21. 4. c. primo. Ex quo vitio oriatur præsumptio opposita timori. 22. q. 21. 4. c. 2.

Et aspernabantur ceteros. An sit species superbiæ, cum aliquis aliis despectis singulariter vult videri. 22. q. 162. 4. o.

Hæc apud se orabat. Quibus virtutibus debeat oratio esse adornata, ut placeat Deo, ab eoque exaudiatur. 22. q. 83. 15. o. potissimum.

De religione, devotione, oratione. 22. q. 81. 82. 83.

Quia non sum sicut ceteri homines. An jactantia sit peccatum. 22. q. 112. 1. o.

An jactantia oriatur ex superbia. 22. q. 112. 1 ad 2.

An jactantia hujus pharisæi fuerit peccatum mortale. 22. q. 112. 2. c.

Jejuno bis in sabbato. Cur pharisæi et discipuli Joannis potius jejunabant quam Christus et ejus discipuli. III. q. 40. 2 ad 2.

Decimas de omnium. De decimis. 22. q. 87.

Publicanus autem stans a longe. Quanta virtus sit humilitas. 22. q. 161. 5. o.

Cur humilitas necessaria sit ad orationem. 22. q. 83. 15. c.

Quia omnis qui se exaltat humiliabitur. Quomodo exaltatio tanquam merces redditur humilitati. 22. q. 161. 5 ad 3.

DOMINICA XI. POST PENTECOST.

EPIST. I. COR. XV.

Quia resurrexit. De resurrectione Christi. III. q. 53. et seq.

Et visus est Cephræ. Quibus Christus apparuerit, et ubi. III. q. 55. 3 ad 3 et ad 4.

Visus est et mihi. Cum Christus ante conversionem Pauli ascenderit, quomodo visus est ab eo. III. q. 57. 6 ad 3.

Ego enim sum minimus apostolorum. An homo debeat se omnibus per humilitatem subicere. 22. q. 161. 3. o.

Quomodo quis absque falsitate potest se credere et pronuntiare omnibus viliozem, et ad omnia inutilem et indignum. 22. q. 161. 6 ad 2.

Gratia Dei sum id quod sum. De necessitate gratiæ. 12. q. 109. o.

EVANG. MARC. VII.

Exiens Jesus de finibus Tyri venit per Sidonem. Cur Christus in eodem loco non mansit, sed ex uno ad alium prædicandi causa se contulit. III. q. 40. 1. c.

Et deprecabantur eum ut illi imponeret manum. An debeamus pro aliis orare. 22. q. 83. 7. o. An oratio aliena alteri prosit. 22. q. 83. 7 ad 2 et ad 3.

An bona intentio aliena, fides aliena et fidei professio aliena alteri prodesse possit. III. q. 68. 7. o.

Et apprehendens eum seorsum. Cur Christus hunc mutum et surdum virtute sua divina non subito, sed paulatim mediante corpore suo curare voluit. III. q. 44. 3 ad 1. De caeremoniis et ritibus baptismi. III. q. 66. 10. o. et q. 71. o.

Et suspiciens in cælum ingemuit. An omnis poena sit propter aliquam culpam. 12. q. 87. 7. o.

Et præcepit illis ne cui dicerent. An Christus intendebat eos per virtutem divini præcepti obligare præcipiendo eis ne cui dicerent. 22. q. 104. 4 ad 1. et III. q. 13. 4 ad 2. et q. 44. 3 ad 4.

Quanto magis eis præcipiebat, tanto plus prædicabant. An ergo Christo fuerint inobedientes. 22. q. 104. 4 ad 1.

An anima Christi non habuerit omnipotentiam respectu executionis propriæ voluntatis. III. q. 13. 4 ad 2.

Dicentes: Bene omnia fecit. De gratiarum actione. 22. q. 106. o.

DOMINICA XII. POST PENTEC.

EPIST. II. COR. III.

Fiduciam autem talem habemus. An unus alium doceat. 1. q. 117. 1. o.

An homo solum exhibeat exterius ministerium. 1. q. 117. o. et ad 1.

An fides sit donum Dei. 22. q. 6. 1. Quomodo Deus quosdam misericordia doceat et quosdam justitia non doceat. 12. q. 98. 4 ad 2. et 22. q. 2. ar. 5 ad 1.

An in hoc maxime potestas divina monstrata sit quod discipulis suis tantam virtutem contulit in docendo, ut gentes quæ nihil de Christo audierant ad ipsum converterent. III. q. 42. 1 ad 2.

Per Christum ad Deum. De oratione et sacerdotio Christi. III. q. 21. et q. 22.

Non quod sufficientes simus. An homo sine gratia nullum verum cognoscere possit. 1 2. q. 109. 1. o. An quis possit vere dicere se ad quidvis inutilem et inidoneum. 2 2. q. 161. 6 ad 1.

Qui et idoneos nos fecit ministros. An Deus eos quos eligit, faciat idoneos ad id ad quod eos eligit. III. q. 27. 3. c.

Littera enim occidit. Quomodo littera sive lex occidat. 1 2. q. 98. 1 ad 2. An etiam littera Evangelii occideret, nisi adesset interius gratia fidei sanans. 1 2. q. 106. 2. c.

Quod si ministratio mortis. An ministri novi Testamenti sint majoris dignitatis quam ministri veteris Testamenti. 2 2. q. 87. 1. o. fi.

Cur Apostolus legem veterem vocat ministrationem mortis et damnationis, legem autem novam ministrationem spiritus et justitiæ. 1 2. q. 106. 2 ad 3.

EVANG. LUC. X.

Tentans eum. De tentatione Dei. 2 2. q. 97. o.

Quid faciendo vitam æternam possidebo. An bona opera requirantur ad beatitudinem sive vitam æternam. 1 2. q. 5. a. 7. o.

Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Quid sit dilectio. 2 2. q. 27. 2. o.

An convenienter mandetur quod Deus diligatur ex toto corde. 2 2. q. 44. 4. o.

Quid sit Deum diligere ex toto corde, et ex tota anima, et ex omnibus viribus, et ex omni mente. 2 2. q. 44. 5. o.

An præceptum hoc de dilectione Dei possit servari in via. 2 2. q. 44. 6. o.

An peccans venialiter diligat Deum ex toto corde. 2 2. q. 44. 4 ad 2.

De hoc præcepto vide plura, infra in Evang. Dominicæ XIII. post Oct. Pentecost.

Et proximum tuum sicut teipsum. Quomodo proximus sit diligendus. 2 2. q. 44. 7. c.

Homo quidam descendebat. De statu innocentie primi hominis quantum ad intellectum et voluntatem. 1. q. 49. et seq. usque ad 103.

De peccato primi hominis. 2 2. q. 163. o.

De poena peccati primorum parentum. 2 2. q. 164. o.

De peccato originali. 1 2. q. 81 et 82.

Aberunt semivivo relicto. Quousque bonum naturæ per peccatum fuerit imminutum. 1 2. q. 85. 1 et 2.

Accidit ut sacerdos quidam descenderet eadem via, et viso illo præterit. An caeremonie et sacrificia veteris legis habebant virtutem justificandi tempore legis. 1 2. q. 103. 2. o.

An præcepta moralia veteris legis justificabant. 1 2. q. 101. 103. o.

Samaritanus autem. An salus nostra sit adscribenda Christo. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et 2 2. q. 2. a. 7. o.

Alligans vulnera. Quot sint vulnera quibus hu-

mana natura per peccatum vitata est. 1 2. q. 85. 3. o.

Infundens oleum et vinum. De sacramentis institutis tanquam remediis contra vulnera humanæ naturæ. III. q. 60. et seq.

Quicumque supererogaveris. De consiliis. 1 2. q. 108. 4. o.

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi. Quis sit noster proximus. 2 2. q. 44. 7. o.

DOMINICA XIII. POST PENTEC.

EPIST. AD GAL. III.

Abrahæ dictæ sunt promissiones. An promissio hæc facta sit Abrahæ propter ipsius meritum, an vero ex gratuita Dei electione et vocatione. 1 2. q. 98. 4. c.

Et semini ejus. An alio modo quam per semen Abrahæ, 1. Christum, salvari possimus. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et q. 98. 2 ad 4. et 2 2. q. 2. a. 7. c.

Quæ post quadringentos et triginta annos facta est lex. An lex vetus fuerit data convenienti tempore. 1 2. q. 98. 6. o.

Nam si ex lege hæreditas. An lex vetus justificet. 1 2. q. 98. c. et ad 2. et q. 101. 12. o.

Lex propter transgressionem posita est. An legis actus et officium sit punire transgressores. 1 2. q. 92. 2 ad 4. præcipue.

Ordinata per angelos. An lex vetus data fuerit immediate a Deo, an potius per angelos. 1 2. q. 98. 3. o.

In manu mediatoris. An Christus sit mediator Dei et hominum, et secundum quam naturam. III. q. 26. o.

EVANG. LUC. XVII.

Dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam. Cur Christus non egit vitam solitariam, sed inter homines diversorum locorum et regionum conversatus est. III. q. 40. 1. c. potissimum.

Decem leprosi. Quid per leprosum significetur, vide Dominicam II. post Epiph. in Evang.

Jesu præceptor. De nomine Jesu. III. q. 37. 2. o.

Miserere nostri. Quid sit misereri sive misericordia. 2 2. q. 30. 1. c. princ. et 2. c. princ.

Ite, ostendite vos sacerdotibus. Cur Dominus jam mundatos a lepra mittit ad sacerdotes. 1 2. q. 102. 5 ad 7. et 103. 2 ad 2. et ad 3.

Quem ritum servabant sacerdotes in purificatione leprosi. 1 2. q. 102. 5 ad 7.

De confessione peccatorum sacerdoti facienda. Suppl. q. 6. et seq.

Cecidit ante faciem ejus. An Deus sit adorandus corporali adoratione. 2 2. q. 84. 2. o.

Gratias agens. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

Quanta gratia fiat poenitenti. 2 2. q. 106. 2. o.

Non est inventus qui daret gloriam Deo. Quale et quantum peccatum sit ingratitude. 2 2. q. 107. 1. 2 et 3.

DOMINICA XIV. POST PENTECOST.

EPIST. GAL. V.

Caro enim concupiscenti adversus spiritum. Quomodo caro et spiritus mentem humanam ad di-

versa et contraria moveat atque impellat. 1 2. q. 70. 4. c. princ.

Quomodo opera carnis et fructus sibi mutuo contrariantur. 1 2. q. 70. 4. o.

Qui fructus spiritus quibus operibus carnis opponantur. 1 2. q. 70. 4. c.

An sicut caro concupiscit adversus spiritum, ita etiam amici carnales adversentur profectui spirituali. 2 2. q. 189. 10 ad 2.

Manifesta sunt opera carnis. Cur opera carnis non dicuntur fructus carnis, sicut opera spiritus dicuntur fructus spiritus. 1 2. q. 70. 4 ad 1.

Quæ dicantur hic opera carnis. 1 2. q. 72. 2 ad 1.

An peccata spiritualia etiam hic dicantur opera carnis. Ibidem.

De peccatis et vitis. 1 2. q. 71. et sequentibus.

Qui tanta agunt, regnum Dei non possidebunt. Quibus peccatis debeat pena æterna. 1 2. q. 87. 5. o.

Fructus autem spiritus. An fructus Spiritus sancti sint actus. 1 2. q. 70. 1. o.

An convenienter hic ab Apostolo enumerentur. 1 2. q. 70. 3. o.

EVANG. MATTH. VI.

Nemo potest duobus dominis servire. Qualibus duobus dominis servire non possumus. 1 2. q. 1. a. 5.

Sed contra. An subditi teneantur suis superioribus in omnibus obedire. 2 2. q. 104. 5. o.

In quibus prælato non sit obediendum. 2 2. q. 33. 7 ad 5.

Aut enim unum odio habebit. An Deus possit odio haberi. 2 2. q. 34. 1.

Quid sit odium. Ibidem. c.

Et alterum contemnet. Quid sit peccare ex contemptu. 2 2. q. 186. 9 ad 3.

Ne solliciti sitis animæ vestræ. De sollicitudine. Vide Epist. Dominicæ III. post Oct. Pent.

Sic enim Pater vester quia his omnibus indigetis. Si Deus sciat desideria nostra et indigentiam, cur igitur ei preces porrigimus. 2 2. q. 83. 2 ad 1.

Primum querite regnum Dei, et cætera adjicientur vobis. An temporalia bona cadant sub merito. 1 2. q. 114. 10. o.

Quomodo temporalia bona possint licite desiderari. 1 2. q. 99. 6. c. fi. et ad 2. et 2 2. q. 83. 6. o. Ad quæ bona ordinet hominem lex nova, et ad quæ lex vetus. 1 2. q. 91. 5. c. princ. et 99. 6. o.

DOMINICA XV. POST PENTECOST.

EPIST. GAL. V.

Non efficiamur inanis gloriæ cupidī. Quid gloria. 2 2. q. 132. 1. c.

Quot modis gloria dicitur vana et inanis. Ibidem.

An inanis gloria sit peccatum mortale. 2 2. q. 132. 3. o.

Hujusmodi instruite in spiritu lenitatis. Quid cogitandum alium corripienti, et quomodo se in correptione habere debeat. 2 2. q. 33. 5. c.

De mansuetudine et clementia. 2 2. q. 157. o.

Alter alterius onera portate. An supportatio opponatur correctioni fraternæ. 2 2. q. 33. 1 ad 3. Quando quis peccantem dicatur supportare. 2 2. q. 33. 1 ad 3.

Quomodo tolerandi sint mali. 2 2. q. 108. 1 ad 2 et ad 4.

An malo non sit resistendum. 2 2. q. 188. 3 ad 1.

Nam si quis existimat se aliquid esse. De presumptione. 2 2. q. 130. o. De speciebus superbix. 2 2. q. 182. 4. o.

Et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero. An peccatum sit alteri vitia sua proponere, ut per comparisonem ejus videatur corripiens sanctus et justus. 2 2. q. 33. 5. c.

Communiqueet autem is qui catechizatur. De catechesi. III. q. 71. 1 et 4.

Quæ seminaverit homo, hæc et metet. An bona opera sint meritoria vitæ æternæ. 1 2. q. 114. 3. o.

An peccata quæ contra charitatem sunt, sint meritoria mortis et corruptionis æternæ. 1 2. q. 87. 3. et Suppl. q. 99. 1. o.

Bonum facientes non deficiamus. De perseverantia. 2 2. q. 137. o.

Ad omnes. An omnibus sit benefaciendum. 2 2. q. 31. 2. o.

Maxime ad domesticos fidei. An magis debeamus diligere meliores quam nobis conjunctiores. 2 2. q. 26. 7. o.

EVANG. LUC. VII.

Eccē defunctus efferebatur. An homo in statu innocentie erat immortalis. 1. q. 97. 1 et 4. An mors sit pena peccati. 1 2. q. 85. 5. o. et 2 2. q. 164. 1. o.

De qualitate animæ exeuntis. Suppl. q. 70.

De suffragiis mortuorum. Suppl. q. 71. o.

An sepelire mortuum sit species elemosynæ. 2 2. q. 32. 2. c. et ad 1.

Et turba multa cum illa. An dolor amici compatiens mitiget tristitiam. 1 2. q. 33. 3. o.

Misericordia motus. De misericordia, ut supra in evang. Domin. I. post oct. Pentec.

Noli flere. An fletus mitiget tristitiam. 1 2. q. 38. 2. o.

Et accessit et tetigit loculum. Cur Christus in faciendis miraculis circa homines, non usus est sola potestate divina, sed aliud ad humanitatem ejus pertinens apponere voluit. III. q. 44. 3 ad 2.

Et resedit qui erat mortuus. Si hic mortuus, et quidam alii sint a Christo revocati ad vitam, an ergo Christus primo non resurrexerit. III. q. 53 3 ad 2.

Magnificans Deum. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

DOMINICA XVI. POST PENTECOST.

EPIST. AD EPHE. III.

Hujus rei gratia flecto genua mea. An perseverantia indigeat auxilio gratiæ. 1 2. q. 109. 10. o. et 2 2. q. 137. 4. o.

Flecto genua. An adoratio importet actum corporalem. 2 2. q. 84. 2. o.

Ex quo omnis paternitas. An hoc nomen (pater) sit proprie nomen divinx personæ. 1. q. 33. 2. o. An hoc nomen (pater) per prius dicat respectum ad filium quam ad creaturam. 1. q. 33. 3. o.

Paternitas in cælo. Quomodo in cælestibus sit paternitas. 1. q. 45. 5 ad 1.

Virtutem corroborari. De fortitudine. 2 2. q. 123. o.

Christum habitare per fidem. An credere sit ad salutem necessarium. 2 2. q. 2. a. 3. o.

An sit donum Dei. 2 2. q. 6. a. 1.

In charitate radicati et fundati. Cur charitas radicis et fundamento comparetur. 2 2. q. 23. 8 ad 2.

Ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. An ergo plenitudo non sit propria Christo. III. q. 7. a. 10. o. ad 2. præcipue.

EVANG. LUC. XIV.

Cum intraret Jesus in domum ejusdam principis phariseorum. Cur Christus cum peccatoribus conversari et manducare voluerit. III. q. 40. 1. o.

Si licet sabbato curare. An Christus curando hominem in sabbato, sabbatum non violaverit. III. q. 40. 4 ad 1. De sanctificatione sabbati. 2 2. q. 122. 4.

Intendens quomodo primos accubitus eligerent. De ambitione, ut supra in evang. Dominicæ. II. post oct. Pentecost.

Non discumbas in primo loco. De speciebus superbæ. 2 2. q. 162. 4.

Recumbe in novissimo loco. An homo debeat se omnibus per humilitatem subicere. 2 2. q. 161. 3.

Quia omnis qui se exaltat. Quomodo humilitati promittatur spiritualis exaltatio. 2 2. q. 161. 5 ad 3.

DOMINICA XVII. POST PENTECOST.

EPIST. EPHES. IV.

Cum omni humilitate et mansuetudine. De humilitate. 2 2. q. 161.

De mansuetudine. 2 2. q. 157.

Cum patientia supportantes. De patientia. 2 2. q. 161. De supportatione fratris vide epist. Dominicæ XV. post oct. Pentecost.

In vinculo pacis. De pace et concordia, ut supra in evang. feriæ 3 post Pascha.

Unum corpus. Quomodo tota Ecclesia dicatur unum corpus. III. q. 8. 1. o. primo.

In unam epem vocationis vestræ. Quomodo bona spiritualia possint simul ex integro a pluribus possideri. III. q. 23. 1 ad 3.

Una fides. Quomodo fides sit una. 2 2. q. 4. a. 6. o.

Unum baptisma. Quomodo baptisma dicatur unum. III. q. 66. 9. o.

Et in omnibus nobis. Quomodo Deus sit in omnibus rebus. I. q. 8. a. 1 et 3.

EVANG. MATTH. XXII.

Accesserunt ad Jesum pharisei, et interrogavit. Quando sit licitum cum hæreticis disputare. 2 2. q. 10. 7. o.

Tentans eum. De tentatione. 2 2. q. 97. o. De simulatione. 2 2. q. 111.

Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde. De hoc præcepto vide evang. Dominicæ XII. post oct. Pentecost.

An Deus possit hic totaliter amari. 2 2. q. 27. 5. o.

An divins dilectionis sit aliquis modus habendus. 2 2. q. 27. 6. o.

Hoc est maximum. Cur hoc præceptum de charitate Dei sit maximum. 2 2. q. 44. 1. o. fi.

Secundum autem simile est huic. Cum charitas sit una virtus, quorsum duo præcepta de ea dantur. 2 2. q. 44. 2 ad 1.

Cum debeamus quatuor diligere, Deum, nos, proximum et corpus proprium, cur non dantur quatuor præcepta. 2 2. q. 44. 3 ad 1.

Cujus filius est? Dicunt ei, David. An Christus sumperit carnem de semine David. III. q. 31. 2. o.

Quomodo ergo David vocat eum Dominum. An hæ sint veræ, homo est Deus, et Deus est homo. III. q. 16. 1 et 2.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOST.

EPIST. I. COR. I.

Gratias ago Deo meo. De gratiarum actione et gratitudine. 2 2. q. 106. o.

Pro vobis. An debeamus pro aliis orare. 2 2. q. 83. 7. o.

Ita ut nihil vobis destit in ulla gratia. Quomodo homo dicitur esse plenus gratia. III. q. 7. a. 10. c.

Confirmabit vos usque in finem. An perseverantia indigeat auxilio gratiæ. 2 2. q. 137. 4. o. et 1 2. q. 109. 9. et 10. Utrum quis possit sibi promereri finalem perseverantiam. 1 2. q. 114. 7. o.

Sine crimine. Quot et quæ sint vitia capitalia. 1 2. q. 84. 4.

EVANG. MATTH. IX.

Ascendens Jesus in naviculam. An Christus assumpserit corpus carnale et terrestre cum ejus defectibus et qualitatibus. III. q. 5. 2. o. et 14. 1 et seq. ar.

Et ecce offerunt ei paralyticum. An beneficentia sit actus charitatis. 2 2. q. 31. 1. o. Quibus sit benefaciendum. 2 2. q. 31. 2 et 3. o.

Videns autem Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide. An ergo homo possit alteri mereri primam gratiam. 1 2. q. 114. 6 ad 1.

An aliena devotio prosit alteri, ut sup. in evang. Domin. XI post oct. Pentecost.

Remittuntur tibi peccata tua. De contritione peccatorum. Suppl. q. 1. et seq.

De confessione et satisfactione peccatorum. Suppl. q. 6. et q. 12.

Cum vidisset Jesus cogitationes. An anima Christi in verbo cognoscat omnia. III. q. 10. 2. o.

Hic blasphematur. Blasphemia quid sit, et quot modis contingat. 2 2. q. 13. 1. o.

Blasphemia unde tanquam filia oriatur. 2 2. q. 158. 7 ad 1. potissimum.

Surge, tolle lectum. An mors et alii defectus corporales nascentur ex peccato. 1 2. q. 85. 5. o. et III. q. 44. 3 ad 3.

Timuerunt. De timore. 1 2. q. 41. et 42. et 2 2. q. 19. o.

DOMINICA XIX. POST PENTECOST.

EPIST. EPHES. IV.

Renovamini spiritu mentis vestræ et induite novum hominem. An justificatio impii consistat in peccatorum remissione et gratiæ infusione. 1 2. q. 113. 1 et 2.

An declinare a malo, et facere bonum, sint partes justitiæ. 2 2. q. 79. l. o.

Propter quod deponentes mendacium. De mendacio. 2 2. q. 100. 10.

Loquimini unusquisque veritatem. De virtute veritatis. 2 2. q. 109. o.

Irascimini et nolite peccare. Quando irasci sit licitum et quando non. 2 2. q. 158. l. o. et 2. o.

Sol non occidat super iracundiam vestram. An ira si continua sit, gignat odium. 2 2. q. 34. 6 ad 3.

Jam non furetur. De furto et rapina. 2 2. q. 66. De ludis et lusoribus. 2 2. q. 168.

An liceat eleemosynas fieri de illicite acquisitis. 2 2. q. 32. 7. o.

Quando liceat alicui furari ut eleemosynas largiatur. 2 2. q. 32. 8 ad 1. et q. 66. 7 ad 3. An liceat alicui furari propter necessitatem. 2 2. q. 66. 7. o.

EVANG. MATTH. XXII.

Loquebatur Jesus in parabolis. Cur Christus in parabolis voluit loqui. III. q. 42. 3. c. fi. et ad 3.

Qui fecit filio nuptias. De incarnatione Dei sive conjunctione naturæ divinæ cum humana. III. q. 1 et seq.

De sacramento matrimonii ejusque significatione. Suppl. q. 42. 1. potissimum.

De gratia Christi secundum quam est caput Ecclesiæ. III. q. 8.

Et misit servos suos. Ut sup. in evang. Dominicæ II. post oct. Pentecost.

Et contumeliosis affectos occiderunt. Quantum peccatum sit ingratitude, qua beneficientibus male fit. 2 2. q. 107. 3. c. fi.

Iratus est. Quomodo Deo tribuatur ira. I. q. 3. 2 ad 2.

At ille obmutuit. An in judicio cognoscet quilibet peccata quæ fecit. Suppl. q. 87. l. o.

In tenebras exteriores. An damnati erunt in tenebris corporalibus. Suppl. q. 97. 4. o.

Ibi erit fletus. An in damnatis erit fletus corporalis. Suppl. q. 97. 3.

Et stridor dentium. An damnati perpetientur frigus. Suppl. q. 97. 1 ad 3.

Cum damnati non affligantur sola pœna ignis, cur igitur in eorum damnationis expressione sit sola mentio ignis. Suppl. q. 97. 1 ad 1.

Mult sunt vocati, pauci vero electi. An non omnes christiani sint salvandi. Suppl. q. 99. 4. o.

DOMINICA XX. POST PENTECOST.

EPIST. EPH. V.

Videte quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes. Quæ sit vera prudentia. 2 2. q. 47. 13. c. præcipue.

An vera prudentia sit in peccatoribus. 2 2. q. 47. 13. c.

An sit in omnibus habentibus gratiam. 2 2. q. 47. 14. o.

Sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. De duplici voluntate Dei, signi videlicet et beneplaciti. I. q. 19. 11. o. De duplici cognitione divinæ voluntatis. 2 2. q. 97. 2 ad 1.

Nolite inebriari vino. De ebrietate. 2 2. q. 150. l. c.

An ebrietas sit peccatum, et quale. 2 2. q. 150. l. et 2.

An aliquis inebrians se, si sibi vomitum ex consilio medicorum excuset, peccet. 2 2. q. 150. 2 ad 3. An ebrius mereatur duplices mulctiones. 2 2. q. 150. 4 ad 1. et 1 2. q. 76. 4 ad 4.

Vino. An usus vini totaliter sit illicitus. 2 2. q. 149. 3. o.

Quibus maxime sit abstinendum a vino et simili potu inebriante. 2 2. q. 149. 4. o.

In quo est luxuria. An ex usu vini provocetur concupiscentia et libido. 2 2. q. 148. 8. ad 1. et q. 149. 4. c. De luxuria et ejus speciebus. 2 2. q. 153. et 154.

Domino gratias agentes. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

EVANG. JOANN. IV.

Erat quidam regulus cujus filius infirmabatur. An mors et alii defectus corporales nascantur ex peccato. 1 2. q. 85. 5. o. et III. q. 44. 3 ad 3.

Cur aliquorum corpora pluribus defectibus subjacent, quorundam vero paucioribus. 1 2. q. 85. 5 ad 1.

Cum per baptismum liberemur ab omni peccato, cur non statim etiam liberamur ab omni pœna peccati et pœnalitatibus hujus vitæ. 1 2. q. 85. 5 ad 2.

Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. Cur miracula dicuntur signa, et cur prodigia. 2 2. q. 176. 1 ad 3. An miracula non evertant aut saltem diminuant meritum fidei. III. q. 55. 5 ad 2 et ad 3. et 2 2. q. 2. a. 10. o.

De miraculis vide plura in Evang. Dominicæ Lætare et in festo Ascensionis Domini.

Dicit ei Jesus: Vade, filius tuus vivit. An anima Christi in verbo cognoscat omnia. III. q. 10. 2. o. An anima Christi habuerit omnipotentiam respectu executionis propriæ voluntatis. III. q. 13. 4. o.

Et credidit ipse. Quid credere. 2 2. q. 2. 1. An credere explicite mysterium Christi sit de necessitate salutis apud omnes. 2 2. q. 2. ar. 7. o.

DOMINICA XXI. POST PENTECOST.

EP. ST. EPHES. VI.

Quoniam nobis non est colluctatio adversus carnem et sanguinem. An homines a dæmonibus impugnentur. I. q. 114. 1.

Quomodo diaboli hominem impugnent, et ad peccatum inducere conentur. 1 2. q. 80. 1. et 2. An omnia peccata procedant ex suggestionem et tentationem dæmonum. I. q. 114. 3. o. et 1 2. q. 80. 4. o.

An homo hominem non tentet. I. q. 114. 2. c.

An homo valeat resistere diabolis. I. q. 114. 1 ad 2. et 1 2. q. 80. 3. o.

An diabolus semel ab aliquo repulsus et superatus desistat ab eo tentando. I. q. 114. 4. o.

Sed adversus principes et potestates. An in dæmonibus sit prælatio. I. q. 109. 2. o.

Adversus mundi rectores. An diabolus sit rector et caput malorum. III. q. 8. 7. o.

Contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. Utrum aer iste sit locus pœnalis dæmonum. I. q. 64. 4. a.

Ut pressis resistere. Quomodo homo resistat impugnationi dæmonum, 1. q. 114. 1 ad 2.

State ergo succincti lumbos vestros. De castitate, 2. q. 151. o.

Induit loriceam justitiæ. De justitia, 2. q. 58. o.

In omnibus sumentes scutum fidei. De effectibus fidei, 2. q. 7. o.

EVANG. MATTH. XVIII.

Qui debet et decem millia talenta. Quomodo homo per peccatum mortale fiat reus æternæ damnationis, 1. q. 87. 4. 5. o.

Miserus autem Dominus. Quomodo in justificatione impij inveniat misericordia Dei, 1. q. 21. 4 ad 1.

Ille autem noluit. Qui maxime miserentur aliorum, et qui minime, 2. q. 30. 2. o.

Videntes autem conserui, contristati sunt. An angeli doleant de malis eorum quos custodiunt, 1. q. 113. 7. o.

Quoadusque redderet universum debitum. An peccata dimissa redeant per sequens peccatum, III. q. 88. 1. o. An peccata dimissa non redeant per ingratitudinem quæ incurritur per odium fratrum, III. q. 88. 2. o.

Si non remisistis. De odio proximi, 2. q. 34. 2 et 3.

De invidia. 2. q. 36. o. *De injurijs verborum.* 2. q. 72. et seq.

DOMINICA XXII. POST PENTECOST.

EPIST. AD PHILIPP. I.

Confidimus in Domino Jesu quia qui cepit in vobis. De spe, 2. q. 17.

Quid fiducia. 2. q. 129. 6. o. et ad 3.

An aliquis alteri possit sperare beatitudinem æternam. 2. q. 17. 3. o.

An homo constitutus in gratia requirat auxilium gratiæ ad perseverandum. 1. q. 109. 10. o. et 2. q. 137. 4. o.

An aliquis possit perseverantiam mereri. 1. q. 114. 9. o.

Et hoc oro. An debeamus pro alijs orare, 2. q. 83. 7.

Ut charitas vestra magis ac magis abundet. An charitas augeatur, 2. q. 24. 4. o.

An augeatur per additionem. 2. q. 24. 5. o. *An quolibet actu charitatis charitas augeatur.* 2. q. 24. 6. o. *An charitas possit in hac vita esse perfecta.* 2. q. 24. 8. o. *De gradibus charitatis.* 2. q. 24. 9. o.

EVANG. MATTH. XXII.

Magister, scimus. De adulatione, 2. q. 115. o.

Quia verax es. De virtute veritatis, 2. q. 109. o. *De mendacio.* 2. q. 110. o.

Non enim respicis personam hominis. De acceptione personarum, 2. q. 63.

Cognita autem Jesus nequitia eorum. An anima Christi in verbo cognoscat omnia, III. q. 10. 2. o.

Quid me tentatis, hypocritæ. Tentare quid, 1. q. 114. 2. o. et 2. q. 97. 1. o.

Quid hypocrisis. 2. q. 111. 2. o. n. *An hypocrisis opponatur virtuti veritatis.* 2. q. 111. 3. o. *Quale peccatum sit hypocrisis.* 2. q. 111. 4. o.

Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari. Quæ debeantur principibus et superioribus in dignitate constitutis, 2. q. 102. 2 ad 3.

An teneantur christiani sæcularibus potestatibus obedire. 2. q. 104. 6. o.

An si quis lædat principem, gravius peccet quam si lædat privatam personam. 2. q. 65. 4. c.

An si princeps quippiam violenter a suis subditis extorqueat, teneatur ad restitutionem. 2. q. 66. 8. c. et ad 3.

Quousque liceat principi uti coactione et violentia in ablatione aliorum bonorum. Ibidem.

An princeps teneatur ad restitutionem bonorum a latronibus ablatorum, si per ejus defectum et negligentiam latrones increscant. 2. q. 62. 7. c.

Et quæ sunt Dei Deo. De religione et ejus actibus, 2. q. 81. et seq.

De oblationibus. 2. q. 86. *De decimis.* 2. q. 87. o.

An homines teneantur dare decimas ex necessitate præcepti. 2. q. 87. 1. o.

DOMINICA XXIII. POST PENTECOST.

EPIST. PHILIPP. III.

Imitatores mei estote. Quomodo minores debeant imitari majores, 2. q. 2. ar. 6 ad 3.

Nunc autem et fens dico inimicos crudis. Quomodo compatiendum sit peccatoribus, ut sup. in evang. Dominicæ IX. post Pentecosten.

Quorum Deus venter est. Quomodo gulæ deditorum Deus sit venter, 1. q. 65. 1. o. et 1. q. 1. ar. 5. Sed contra.

Nostra autem conversatio est in cælis. Cum Apostolus adhuc in terris conversabatur, quomodo ejus conversatio erat in cælis, 2. q. 23. 1 ad 1.

Unde etiam salvatorem expectamus. Unde spes et fiducia oriatur, 2. q. 17. 1 ad 2. et ad 3. et 2. q. 129. 6. c. et ad 3.

Qui reformabit corpus humilitatis nostræ. De conditionibus beatorum resurgentium, Suppl. q. 82. et sequentibus.

Qua etiam possit subicere sibi omnia. De omnipotentia Dei, 1. q. 25. o.

DOMINICA ULTIMA POST PENTECOST.

EPIST. COLOSS. I.

Non cessamus pro vobis orantes. De oratione, 2. q. 83. o. *De oratione pro alijs.* Ib. a. 7. o.

Postulantes. Ib. a. 17. *Ut impleamini.* De voluntate Dei, 1. q. 19. o.

Deo per omnia placentes. De merito, 1. q. 114. o.

In omni patientia et longanimitate, cum gaudio, gratias agentes. De patientia, 2. q. 136. *De gaudio.* 2. q. 28. *De gratiarum actione.* 2. q. 106.

Qui eripuit nos de potestate. An passio Christi causaverit nostram salutem per modum meriti, III. q. 58. 1. o. *De effectibus passionis Christi.* III. q. 49. o.

Et transtulit in regnum. De adoptione Christi, III. q. 23. o.

In quo habemus redemptionem. Utrum per passionem Christi simus Deo reconciliati, et liberati

a peccato, potestate diabol. et reatu poenæ. III. q. 49. l. 2. 3. 4.

EVANG. MATTH. XV.

Cum videritis abominationem. De signis præcedentibus iudicium. Suppl. q. 73.

Sicut enim fulgur. An tempus iudicii et resurre-

ctionis sit occultum. Supplem. quæst. 77. 2. 3. 4. *Sol obscurabitur.* An vere sol et luna obscurantur. Suppl. q. 73. 3. o.

Cum tuba. An vox tubæ sit causa resurrectionis. Suppl. q. 76. 2. o.

Congregabunt electos. An angeli operabuntur ad resurrectionem. Suppl. q. 76. 3. o.

PROPRIUM SANCTORUM.

IN FESTO S. ANDRÆ. 30 NOV.

EPIST. ROM. X.

Corde creditur ad iustitiam. An credere sit necessarium ad salutem. 2 2. q. 2. ar. 3. o.

Ore autem fit confessio ad salutem. Quotuplex sit confessio. 2 2. q. 3. l ad l.

An confessio fidei sit necessaria ad salutem. 2 2. q. 3. 2. o.

Omnis qui credit in illum non confundetur. An sola fides ad salutem sufficiat. l 2. q. 5. a. 7. o. q. 114. 4 ad 3. præc. 2 2. q. 2. a. 9. III. q. 49. l ad 5. et Suppl. q. 99. 4.

Non est distinctio Judæi et Græci. De conversione gentium, ut supra in epist. Epiph.

Quam speciosi pedes evangelisantium pacem. An vita secundum quam aliquis prædicando et docendo contemplata tradit, sit perfectior quam vita quæ solum contemplatur. 2 2. q. 182. l ad 3. 2. c. fi. ad 3. q. 184. 7. o. et III. q. 40. l ad 2.

Sed non omnes obediunt Evangelio. Cur audientium unam et eandem prædicationem, quidam credunt, et quidam non credunt. 2 2. q. 6. l. c.

Ergo fides ex auditu. An credenda quibusdam revelentur immediate a Deo, quibusdam vero proponantur a Deo mittente fidei prædicatores. 2 2. q. 6. l. c. princ.

In omnem terram exivit sonus eorum. An tempore apostolorum fuerit prædicatum Evangelium in universo mundo. l 2. q. 106. 4 ad 4.

EVANG. MATTH. XIX.

Erant enim piscatores. Cur Christus pauperes et viles discipulos elegerit. III. q. 39. 3. c.

At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Qui factum sit quod apostoli et alii statim secuti sint Christum. III. q. 44. 3 ad l. circa med.

An ille qui cito Christo credit sit levis corde. 2 2. q. 2. a. 9 ad 3.

Relictis retibus et patre secuti sunt eum. De statu religionis. 2 2. q. 186 et seq.

An occasione religionis prætermittenda sint pietatis officia. 2 2. q. 101. 4. o.

An propter obsequium parentum debeant aliqui retrahi ab ingressu religionis. 2 2. q. 189. 6. o.

Quomodo Jacobus et Joannes laudentur quod dimisso patre secuti sint Christum. 2 2. q. 101. 4 ad l.

IN FESTO S. NICOLAI. 6 DEC.

EPIST. HEBB. XIII.

Mementote præpositorum. De obedientia. 2 2. q. 104.

Qui vobis locuti sunt. De officio prædicatoris. III. q. 40. De eorum stipendiis. 2 2. q. 187. 4 ad l.

Jesus Christus heri et hodie. De eternitate sacerdotii Christi. III. q. 22. 5. De Dei eternitate. l. q. 10.

De quo edere non habent potestatem. De lege nova. l 2. q. 103. 107. 108. De comparatione novæ legis ad veterem. l 2. q. 107.

Quorum enim animalium. De præceptis et caeremoniis veteris legis. l 2. q. 99. 100. 101.

Extra portam passus. De loco passionis Christi. III. q. 46. 10.

Futuram inquirimus. De beatitudine hominis. l 2. q. 2. et seq.

Hostiam laudis. De gratitudine. 2 2. q. 106. De devotione. Ib. q. 82.

Beneficentie autem. De beneficentia. 2 2. q. 31.

Obedite præpositis. Ut supra in initio.

EVANG. MATTH. XXV.

Dixit Jesus parabolam hanc. III. q. 42. 3. c. ad 3. *Peregre proficiscens.* De Christi ascensione. III. q. 57.

Et tradidit illis bona sua. De dominio hominis in statu innocentie. l. q. 96. De gratiis gratis datis. 2 2. q. 176. An Deus sit sola causa gratiæ. l 2. q. 112. l.

Unicuique secundum propriam virtutem. An requiratur aliqua dispositio ex parte recipientis gratiam. l 2. q. 112. 2. Utrum charitas infundatur secundum capacitatem naturalium. 2 2. q. 24. 3. o.

Post multum vero temporis. De iudicio particulari et universali. III. q. 59. 5. o. et Suppl. q. 89. 5. et seq.

Intra in gaudium. De gaudio. 2 2. q. 28. Una virtus S. Nicolai. 2 2. q. 107. 3 ad 4.

IN FESTO CONCEPTIONIS B. MARIE. 8 DEC.

EPIST. PROV. VIII.

Dominus possedit me. Hæc epistola litteraliter intelligitur de sapientia increata, per accommo-

ditionem autem tribuitur B. Virgini, cujus prærogativæ leguntur in III. p. q. 27. et 28. per tot.

EVANG. MATTH. I.

Liber generationis Jesu Christi. Quomodo evangelista narrat generationem Christi, cum scriptum sit: Generationem ejus quis enarrabit? III. q. 31. 3 ad 1.

Cur Matthæus ponit solum generationes 42, Lucas autem 77. III. q. 31. 3 ad 3.

Judas et fratres ejus. Cur evangelista nominat tantum fratres Judæ et Jechoniæ, et Phares et Zaram. III. q. 31. 3 ad 5. sub fin.

Judas autem genuit Phares et Zaram. An Judas accedendo ad Thamar, quam sestimabat meretricem, peccaverit. 2 2. q. 154. 2 ad 3.

De Thamar. Cur in genealogia Christi tantum enumerantur quatuor mulieres, nimirum Thamar, Raab, Ruth et Bersabee uxor Uriæ. III. q. 31. 3 ad 5.

Joram autem genuit Oziam. Quomodo Joram genuit Oziam, cum IV. Reg. VIII dicatur genuisse Ochoziam. III. q. 31. 3 ad 4.

Jacob autem genuit Joseph. Quomodo Jacob genuit Joseph, cum Lucas dicat Joseph esse filium Heli. III. q. 31. 3 ad 2.

Virum Mariæ. De desponsatione B. Mariæ. III. q. 29. o.

De qua natus est Jesus. De nomine Jesu. III. q. 37. 2. o.

An B. Maria sit vera mater Christi. III. q. 37. 3. o.

An alio modo possumus salvari quam per Christum. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et 2 2. q. 2. a. 7. o.

IN FESTO S. THOMÆ APOSTOLI. 21 DEC.

EPIST. EPHES. II.

Jam non estis hospites et advenæ. De conversione gentium, vide Epist. in die Epiphaniæ.

Domestici Dei. Quomodo dicamur filii Dei. I. q. 23. 3. o. De spe vitæ æternæ. 2 2. q. 17.

Supra fundamentum apostolorum. Quomodo apostoli dicuntur fundamenta. III. q. 8. 6 ad 3.

In quo omnis ædificatio. An alio modo possimus salvari, quam per Christum. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et 2 2. q. 27. o. et 3. q. 68. 1. c.

In Spiritu sancto. De necessitate gratiæ. 1 2. q. 105. o.

EVANG. JOAN. XX.

Thomas autem unus ex duodecim. Vide Evang. Thom. in Albis.

IN DIE CONVERSIONIS S. PAULI. 25 JAN.

EPIST. ACT. IX.

Saulus adhuc spirans minarum. An liceat aliquem innocentem occidere. 2 2. q. 64. 2. et 6. Quis zelus sit bonus. 2 2. q. 28. 4. o.

Et subito circumfulsit eum lux. Si Paulus consecutus est gratiam spirans adhuc minarum, an ergo non requiratur aliqua præparatio sive dispositio ad gratiam ex parte hominis. 1 2. q. 112. 2 ad 2.

Cur conversio Pauli tanquam miraculosa cele-

briter in Ecclesia commemoratur. 1 2. q. 113. 10. o. fi.

Ego sum Jesus Nazarenus. An ergo Christus apparuerit Paulo post suam ascensionem. III. q. 57. 6 ad 3.

Et tibi dicetur tibi quid oporteat facere. An unus homo possit alium docere. 1. q. 117. 1. o.

Pro nomine meo pati. Quæ sit causa martyrii. 2 2. q. 124. 5. o.

Et implearis Spiritu sancto. Quomodo singuli fideles impleantur sive pleni fiant gratia Spiritus sancti. III. q. 7. a. 10. c. et ad 2.

Et surgens baptizatus est. An omnes teneantur ad susceptionem baptismi. III. q. 68. 1. o.

Prædicavit Jesum. An explicite credere mysterium Christi sit de necessitate salutis. 2 2. q. 2. ar. 7. o.

EVANG. MATTH. XIX.

Eccce nos reliquimus omnia. An laudabiliter omnia relinquuntur. 2 2. q. 186. 3. o.

An apostoli nihil in comuni possidebant. 2 2. q. 188. 7. c. potissimum.

Et secuti sumus te. An ad perfectionem non sufficiat quod quis omnia relinquat, sed etiam requiratur quod sequatur Christum. 2 2. q. 184. 3 ad 1.

Quomodo quis sequatur Christum. Ibidem.

Vos qui reliquistis omnia, etc., sedebitis. An judicialia potestas correspondeat voluntariæ paupertati. Suppl. q. 79. 2. o. An aliqui judicabunt cum Christo. Ibid. a. 1. o.

Et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores, aut patrem. An occasione religionis sint prætermittenda pietatis officia. 2 2. q. 101. 4. o.

Centuplum accipiet. An bona temporalia cadant sub merito. 1 2. q. 114. 10. o. et 2 2. q. 122. 5 ad 4.

Et vitam æternam possidebit. De æterna beatitudine. 1 2. q. 2. usque ad quæst. 6.

De præmiis beatitudinum. 1 2. q. 69. 4. o.

IN F. PURIFICATIONIS B. MARIE. 2 FEB.

EPIST. MALACH. V.

Eccce ego mitto angelum meum et præparabit. Quomodo Joannes præparaverit viam Domini. III. q. 38. 1. o. 2 ad 2. 3. o.

Et statim veniet ad templum sanctum suum. De oblatione Christi. III. q. 37. 3.

Vide hac de re evangel. hujus diei.

Quod Christus sit caput Ecclesiæ. III. q. 8.

Et angelus testamenti. Quomodo Christus veterem legem impleat, novam legem dando. 1 2. q. 107. 2. c.

Cur lex nova non est data ante Christum. 1 2. q. 106. 3. o.

Eccce venit. De judicio generali. Suppl. q. 88 et seq.

EVANG. LUC. II.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ. Cur mulieres reputentur interdum immundæ. 1 2. q. 103. 2 ad 4.

Cum B. Maria nullam haberet immunditiam, cur ad templum tanquam purganda accessit. III. q. 37. 4. o. et paucis ad 1

De purificatione beatæ Mariæ. III. q. 37. 4.

Tulerunt Jesum in Jerusalem ut sisterent eum Domino. Cur Christus voluit in templo sisti Domino. III. q. 37. 3. o. et ad 2.

Omne masculinum adaperiens vulvam. Cum Christus exierit de clauso virginis utero, quomodo ex hac lege debuit in templo offerri. III. q. 37. 3 ad 1.

Et ut darent hostiam. Cur pro Christo hostia offertur. III. q. 37. 2 ad 3.

Par turturum. Cur pro Christo non potius agnus quam par turturum aut duo pulli columbarum oblati est. III. q. 37. 3 ad 4.

De paupertate Christi. III. q. 40. 3. o.

Quæ animalia offerebantur in sacrificiis veteris legis. I 2. q. 102. 3.

Parentes ejus. Cum Christus in terris patrem non habuerit, cur dicuntur parentes ejus. III. q. 28. 1 ad 1.

IN CATHEDRA PETRI. 22 FEB.

EPIST. I. PET. I.

Electis. Utrum prædestinati eligantur a Deo. I. q. 23. 4. o.

In quo attendatur electio Dei. I. q. 23. 4 ad 1.

In aspersione sanguinis. De aqua benedicta. III. q. 65. 1. et q. 71. 2.

Gratia vobis et pax multiplicetur. De triplici gradu charitatis. 2 2. q. 24. 9. o.

Benedictus Deus. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

Qui secundum magnam misericordiam. An homo possit resurgere a peccato sine auxilio gratiæ. I 2. q. 109. 7. o.

An homo sine gratia possit velle et facere bonum. I 2. q. 109. 2. o.

Per resurrectionem Jesu Christi. An resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporum et animarum. III. q. 56. 1. o.

In hereditatem incorruptibilem. An beatitudo possit amitti. I 2. q. 5. 4. o.

Vide epist. Dominicæ Septuagesimæ.

Qui in virtute Dei custodimini. An homo sine gratia possit non peccare. I 2. q. 109. 8. o. An homo in gratia constitutus indigeat auxilio gratiæ ad perseverandum. I 2. q. 109. 10. o. et 2 2. q. 137. 4. o.

Per fidem. An credere sit meritum. 2 2. q. 2. 9. o.

Paratum revelari in tempore novissimo. An beatitudo sanctorum sit major post futurum judicium quam ante. Suppl. q. 93. 1. o.

Modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus. De afflictionibus justorum vide evang. Dominicæ III. post Epiph. et epist. Dominicæ III. post Pascha.

EVANG. MATTH. XVI.

Interrogabat discipulos suos dicens. Quomodo Christus experimentum sumpserit de aliquibus rebus. 2 2. q. 97. 2. o.

Simon Petrus dixit: Tu es filius Dei vivi. An confessio sit de necessitate salutis. 2 2. q. 3. 2. o. An credere explicite mysterium Christi sit de

necessitate salutis. 2 2. q. 2. 7. o. et I 2. q. 106. 1 ad 3.

Quia caro et sanguis, etc., sed Pater meus qui est in cælis. An fides sit homini infusa a Deo. 2 2. q. 6. o.

Et ego dico tibi quia tu es Petrus. An credere sit meritum. 2 2. q. 2. 9. o.

Quia tu es Petrus. Nomina alicui imposita divinitus quid significant. III. q. 37. 2. o.

Super hanc petram. De Ecclesiæ capite. III. q. 3.

Et tibi dabo claves regni cælorum. De clavibus. Suppl. q. 17 et seq.

De ministris clavium. Suppl. q. 19. De primatu Petri. 2 2. q. 39. c. fi. et III. q. 8. 6. c. Suppl. q. 40. 6. o. Omnes esse schismaticos, qui summo Pontifici subesse renuunt. 2 2. q. 39. c. fi. et Suppl. q. 40. 6. An pertineat ad summum Pontificem fidei symbolum ordinare. 2 2. q. 1. ar. 10. An ad summum Pontificem spectet synodum convocare, et ejus sententiam confirmare. 2 2. q. 1. a. 10. c. 1. et ad 2. Summum Pontificem gerere plenarie vicem Christi in tota ecclesia, ideoque habere plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus votis. 2 2. q. 88. 12 ad 3.

IN FESTO S. MATHIÆ APOSTOLI. 24 FEB.

EPIST. ACT. I.

Quam prædixit Spiritus sanctus. Quis sit auctor Scripturæ sacræ. I. q. 1. 1. et 5. c.

An prophetia possit esse naturalis. 2 2. q. 172. 1. o. An ea quæ prophetice cognoscuntur vel annuntiantur possint esse falsa. 2 2. q. 171. 6. o.

Qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Jesum. Quinam maxime peccaverint in morte Christi. III. q. 47. 6 ad 2. potissimum.

Cur Deus aliquos excæcet et obduret. I 2. q. 79. 4. o.

Et statuerunt duos. De acceptione personarum. 2 2. q. 61. o.

An ad episcopatum oporteat eligere meliorem. 2 2. q. 185. 3. o.

Et dederunt sortes ejus. An divinatio sortium sit licita. 2 2. q. 95. 8. o.

EVANG. MATTH. XI.

Quia abscondisti hæc. An Christus debuerit prædicare solum Judæis, an etiam gentibus. III. q. 42. 1. o.

Omnia mihi tradita sunt. De potentia animæ Christi. III. q. 13. o. De potentia Dei. I. q. 25. o.

Nemo novit filium, nisi pater. Quomodo solus pater dicatur nosse filium. I. q. 31. 4 ad 2.

Et ego reficiam vos. De beatitudine. I. q. 2 et seq.

Mitis sum et humilis corde. De humilitate. 2 2. q. 161.

Jugum enim meum suave est. Utrum lex nova sit gravior quam vetus. I 2. q. 107. 4. o.

IN FESTO ANNUNTIATIONIS B. M. 25 MART.

EPIST. ISALÆ VII.

Non petam et non tentabo Dominum. An si Achaz signum petisset tentasset Dominum. 2 2. q. 97. 2 ad 3.

Numquid parum vobis est. Cur Achaz reprehenditur. Ibidem.

Ecce virgo concipiet. De virginitate B. Mariæ. III. q. 28. o.

An mater Dei fuerit virgo in concipiendo Christum. III. q. 28. 1. o.

Et vocabitur nomen ejus Emmanuel. Quidnam significet hoc nomen Emmanuel, et cur Christo tribuatur. III. q. 37. 2 ad 2. princ.

EVANG. LUC. I.

Missus est angelus Gabriel. An fuerit necessarium B. Virgini annuntiari quod in ea fiendum erat. III. q. 30. 1. o.

An B. Virgini debuerit annuntiatio fieri per angelum. III. q. 30. 2. o.

An angelus annuntians debuerit virgini apparere visione corporali. III. q. 30. 3. o.

Ad virginem desponsatum viro. De desponsatione matris Dei. III. q. 29. o.

Ave gratia plena. Cur usus est angelus nova et insolita salutatione. III. q. 30. 4. 1. c. princ.

Cum plenitudo gratiæ sit propria Christo, quomodo B. Virgo dicitur plena gratia. III. q. 7. 10 ad 1. et q. 27. 5. o.

Dominus tecum. Quid angelus his verbis significare voluit. III. q. 30. 4. o.

Benedicta tu in mulieribus. Quid per hæc verba angelus expressit. III. q. 30. 4. o.

Turbata est in sermone. Quomodo B. Maria fuerit turbata. III. q. 30. 3 ad 3.

Et ait illi angelus: Ne timeas, Maria. Unde angelus bonus a malo est discernendus. III. q. 30. 3 ad 3.

Inventi enim gratiam apud Deum. Quomodo hic præmittat angelus idoneitatem B. Mariæ ad concipiendum Christum. III. q. 30. 4. c. princ.

Ecce concipies in utero. De quo instruxit hic angelus B. Virginem. III. q. 30. 4. c.

De conceptione Christi. III. q. 31 et tribus seq.

Et vocabis nomen ejus Jesum. Quomodo dicit, Et vocabis nomen ejus Jesum, cum Isaia vii dicatur vocandus Emmanuel, et Isaia ix admirabilis, consiliarius, etc. III. q. 37. 2 ad 1.

Hic erit magnus. Quomodo hic dignitas proles conceptæ exprimitur. III. q. 30. 4. o.

Quomodo fiet istud. An B. Virgo de verbis angeli dubitaverit. III. q. 30. 4 ad 2.

Spiritus sanctus superveniet in te. Quomodo modus conceptionis demonstretur. III. q. 30. 4. o.

Quomodo Spiritus sanctus supervenerit in B. Mariam, et virtus Altissimi elobumbraverit. III. q. 32. 1 ad 1. et q. 37. 5 ad 2.

Et ecce Elisabeth. Quomodo his verbis intendebat angelus inducere animum B. Mariæ ad consensum. III. q. 30. 4. c. fi.

An conceptus virginis recte probetur ex conceptu sensus. III. q. 30. 4. c. fi. et ad 3.

Quia non est impossibile apud Deum omne verbum. An Deus sit omnipotens. I. q. 25. 3. o.

IN FESTO SS. PHILIPPI ET JACOBI. MAJ.

EPIST. SAP. V.

Stabunt iusti in magna constantia adversus eos. De modo quo sancti se habebunt erga damnatos. Suppl. q. 94. o.

De conditionibus beatorum et damnatorum resurgentium. Suppl. q. 81. et 86.

Pœnitentiam agentes. An damnati pœniteant de malis quæ fecerunt. Suppl. q. 98. 2. o.

An per pœnitentiam talem peccata eorum removebuntur. III. q. 86. 1. c.

Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. An damnati gloriam beatorum videant. Suppl. q. 98. 9. o. Quomodo sancti dicantur filii Dei. I. q. 33. 3. c. et I 2. q. 114. 3. c.

EVANG. JOANN. XIV.

Creditis in Deum. Credere in Deum quid. 2 2. q. 2. 2. c. ad 3 et ad 4.

Et in me credite. An credere explicite mysterium Christi sit de necessitate salutis. 2 2. q. 2. 7. o.

Mansiones multæ sunt. An unus alio possit esse beatorum. I 2. q. 5. 2. o.

An beatitudinis gradus mansiones dici debeant. Suppl. q. 93. 3. o.

An diversæ mansiones non distinguantur penes diversos gradus charitatis. Suppl. q. 93. 3. o.

Et si abiero et præparavero vobis locum. Cur Christus præsentiam suam corporalem a nobis subtraxit. III. q. 57. 1 ad 3.

An ascensio Christi sit causa nostræ salutis. III. q. 57. 6. o.

Domine, nescimus. An ignorantia sit peccatum. I 2. q. 76. 2. o.

Si cognovissetis me, et Patrem meum, etc. An summa Dei bonitas non possit intelligi absque trinitate personarum. I 2. q. 28 ad 3.

Quia ego in Patre et Pater in me est. Utrum Filius sit in Patre, et contra Pater in Filio. I. q. 42. 5. o.

Alioquin propter opera ipsa credite. An miracula quæ Christus fecit fuerint sufficientia ad ostendendum divinitatem ipsius. III. q. 43. 4. o.

Et majora horum faciet. An credentes in Christum majora miracula faciant quam Christus fecit. III. q. 43. 4 ad 2.

IN FESTO INVENTIONIS CRUCIS. 3 MAJ.

EPIST. PHILIPP. II.

Cum in forma Dei esset. An sit tantum una forma in divinis. I. q. 31. 2 ad 2.

Æqualem Deo. De æqualitate divinarum personarum. I. q. 42. o.

Semetipsum exinanivit. De incarnatione verbi Dei. III. q. 1 et seq.

Mortem autem crucis. An fuit conveniens Christum mori in cruce. III. q. 46. 4. o.

Propter quod. An per passionem Christus sit adeptus exaltationem. III. q. 49. 6. o. q. 53. 1. c. q. 54. 2. c. q. 59. 3. o.

In gloria est Dei Patris. De sessione Christi ad dexteram Patris. III. q. 5. 1. o.

EVANG. JOANN. III.

Nemo hæc signa potest facere. An mali possint facere miracula. 2 2. q. 187. 2. c. ad 3. An miracula quæ Christus fecit, fuerint sufficientia ad ostendendam divinitatem ejus. III. q. 43. 4. o.

Nisi quis renatus fuerit. Quare baptismus dicitur regeneratio. III. q. 66. 9. o. An omnes teneantur ad susceptionem baptismi. III. q. 68. 1. o. An sine baptismo nullus possit salvari. III. q. 68. 2. o. An pueri sint baptizandi. Ibid. a. 9. o.

Quod natum est ex carne caro est. De peccato originali. 1 2. q. 81 et seq.

Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit. Quomodo Christus descendit de caelo. III. q. 5. 2 ad 1. et q. 57. 2 ad 2.

Ita exaltari oportet Filium hominis. An Christus debuerit pati in cruce. III. q. 46. 4. o.

IN FESTO NAT. S. JOAN. BAPTISTÆ. 24 JUN.

ISAIE XLIX.

Dominus ab utero vocavit me. An Christus fuerit sanctificatus in primo instanti suæ conceptionis. III. q. 34.

De reliquis perfectionibus conceptionis Christi. III. q. 34. 2 et seq.

An sanctificari in utero post Christum fuerit proprium B. Virgini. III. q. 27. 6. o.

De pueris ingredientibus religionem. 2 2. q. 189.

Et posuit os meum quasi gladium acutum. Quanta auctoritate et potestate Christus prædicaverit. III. q. 42. 1 ad 2.

In umbra manus suæ protegit me. An Christus fuerit ab alio occisus quam a seipso. III. q. 47. 1. o.

An Deus Pater tradiderit Christum passioni. III. q. 47. 3. o.

Dedit te in lucem gentium. An ergo Christus non debuerit prædicare gentibus. III. q. 42. 1. o.

De prædicatione et baptismo Joannis. III. q. 38. o.

Cur Joannes gentibus non prædicavit et baptismum administravit. III. q. 38. 4 ad 3.

EVANG. LUC. I.

Et peperit filium. Ad quid ostendendum multæ steriles pepererunt. III. q. 30. 4 ad 3.

Et congratulabantur ei. An actiones aliorum sint nobis delectationis causa. 1 2. q. 32. 5. o. De benevolentia. 2 2. q. 27. 2. o. De invidia. 2 2. q. 86. o.

Et factum est, in die octavo venerunt circumcidere eum. De circumcisione. III. q. 70. o.

Vide evangelium in festo Circumcis. Christi.

Et vocabant eum nomine patris sui Zachariam. Unde nomina rebus et hominibus imponantur. III. q. 37. 2. c.

Joannes est nomen ejus. Nomina alicui imposita divinitus quid significant. III. q. 27. 2. c.

Et apertum est illico os ejus. Cur Zacharias mutus factus est. 2 2. q. 97. 2 ad 3.

Quis putas puer iste erit. De austeritate vitæ Joannis. III. q. 40. 2 ad 2.

Etenim manus Domini erat cum illo. Cur beato Joanni plus gratiæ præstitum est quam aliis. III. q. 27. 6. c. a.

Et prophetavit. De prophetia. 2 2. q. 171 et seq. Unde sit prophetia. 2 2. q. 171. 1. et 3. o.

Benedictus Deus. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

Qui visitavit. De incarnatione. III. q. 1 et sequentibus.

De redemptione. III. q. 46 et sequentibus.

IN FESTO APOST. PETRI ET PAULI. 29 JUN.

ACT. XII.

Ut affligeret quosdam de Ecclesia. De afflictionibus justorum. Vide evang. Dominicæ III. post Epiph. et epist. Dominicæ III. post Pascha.

De fortitudine et martyrio. 2 2. q. 123. et q. 124. o.

Quæ sit causa martyrii. 2 2. q. 124. 5. o.

Misit in carcerem. Quando incarcerare aliquem est licitum, et quando illicitum. 2 2. q. 65. 3. o.

Oratio autem fiebat ab Ecclesia pro eo. An pro aliis orare debeamus. 2 2. q. 83. 8. o.

Quia misit Dominus angelum suum et eripuit. De custodia bonorum angelorum. 1. q. 112. o.

EVANG. MATTH. XVI.

Venit Jesus in partes. Require in Cathedra S. Petri.

IN FESTO VISITATIONIS B. Mariæ. 2 JUL.

EPIST. CANT. II.

Ecce iste venit saliens in montibus. De incarnatione Christi. III. q. 1. et seq.

De exinanitione Christi. Vide epist. Dominicæ Palmarum.

En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras. An miracula quæ Christus fecit, fuerint sufficientia ad ostendendum ejus divinitatem. III. q. 43. 4. o.

Jam enim hyems transiit. De lege nova. 1 2. q. 106. o.

An lex nova debuerit dari a principio mundi. 1 2. q. 106. 3. o. et III. q. 1. 5. o.

Vox turturis audita est. De proprietatibus turturis. III. q. 37. 3 ad 4.

Surge, amica mea. De gratia Christi secundum quod est caput Ecclesiæ. III. q. 8. o.

De sanctificatione B. Mariæ. III. q. 27. o.

Columba mea. De proprietatibus columbæ. III. q. 37. 3 ad 4. et q. 39. 6 ad 4.

EVANG. LUC. I.

Exsurgens Maria abiit in montana. De beneficentia. 2 2. q. 31. o.

Quibus sit potissimum benefaciendum. 2 2. q. 31. 2. et 3. o.

Cum festinatione. De verecundia. 2 2. q. 144. o.

Exultavit infans in utero. Quomodo hæc exultatio sit intelligenda, et quidnam significet. III. q. 27. 6. c.

Benedicta tu inter mulieres. Quid his verbis significetur. III. q. 30. 4. c.

An B. Maria præ cæteris sanctis omnibus habuerit majorem multitudinem gratiæ. III. q. 27. 5. c. ad 1.

An B. Maria habuerit donum sapientiæ, gratiam virtutum et gratiam prophetiæ. III. q. 27. 5 ad 3.

An B. Maria præ cæteris sanctis omnibus sit honoranda et colenda. III. q. 25. 5. c. a. et ad 1.

An B. Maria aliquod peccatum actuale commisit. III. q. 27. 4. o.

Et benedictus fructus. De gratia Christi. III. q. 7. o.

An in Christo fuerit gratiæ plenitudo. III. q. 7. o.

Unde hoc mihi ut ventat mater Domini ad me. An B. Maria sit dicenda mater Dei. III. q. 15. 4. o.

An sit adoranda adoratione latræ. III. q. 25. 5. o.

Magnificat anima mea Dominum. De humilitate. 2 2. q. 161. o.

An sit peccatum bonum suum agnoscere illudque approbare. 2 2. q. 132. 1. c.

Ecces enim ex hoc beatam me dicent. An B. Maria habuerit usum prophetiæ. III. q. 27. 5 ad 3. fi.

Dispersit superbos. Quomodo præmium superbiæ sit humilitatio, et præmium humilitatis exaltatio. 2 2. q. 161. 5 ad 3.

IN FESTO B. MARIE MAGDALENÆ. 22 JUL.

EPIST. CANT. III.

Queram quem diligit anima mea. De præparatione ad justificationem. 1 2. q. 109. 3. 6. et q. 112. 2. 3. o.

Tenui eam. De perseverantia. 2 2. q. 137. o. Adjuro vos. An liceat adjurare. 2 2. q. 1. 3.

Lampades ejus, lampades ignis. An amor sit passio læsiva amantis. 1 2. q. 28. 5. o.

Aque multas non potuerunt extinguere charitatem. An charitas diminuat et tollatur unico peccato mortali. 2 2. q. 24. 10. 11. 12. o.

Si dederit, etc. An charitas sit præstantissima virtutum. 2 2. q. 23. 6. 9. o.

EVANG. LUC. VII.

Cæpit lacrymis rigare pedes ejus. De pœnitentiâ. III. q. 85 et seq.

De contritione. Suppl. q. 1 et seq. De satisfactione. Suppl. q. 12 et seq.

Quia peccatrix est. Cur Christus cum peccatoribus conversari voluit. III. q. 40. 1. c. Vide evang. Dominicæ III. post oct. Pentecost.

Quoniam dilexit multum. An propter charitatem et dilectionem remittantur peccata. III. q. 49. 1. c. An in hac remissione peccatorum inveniat iustitia et misericordia. 1. q. 21. 4 ad 1.

Qui autem minus dimittitur. Uter magis teneatur ad gratias reddendas Deo, innocens an pœnitens. 2 2. q. 106. 2. o.

Dimittuntur tibi peccata tua. De contritione. Suppl. q. 1. et seq.

IN FESTO S. JACOBI. 25 JUL.

EPIST. I. CORINTH. IV.

Tanquam morti destinati. De afflictionibus iustorum, vide evangelium Dominicæ tertiæ post Epiph. et Dominicæ tertiæ post Pascha.

Maledicimus et benedicimus. De maledictione. 1 2. q. 76. o. An inimicis sint signa amicitie exhibenda. 2 2. q. 25. 9. o.

Per Evangelium vos genui. Utrum per solum baptismum spiritualis propinquitas contrahatur. Suppl. q. 56. 2. o.

EVANG. MATTH. XX.

Dic ut sedeant hi duo. De ambitione. 2 2. q. 131. o.

Vide evang. Dominicæ II. post oct. Pentecostes. De simonia. 2 2. q. 100. o.

An in oratione aliquid determinate sit petendum. 2 2. q. 83. 5. o.

Quomodo sint petenda temporalia. 2 2. q. 83. 6. o.

Potestis bibere calicem. Cur Christus passionem suam vocat calicem. III. q. 78. 3 ad 1.

Dicunt ei: Possumus. De præsumptione. 2 2. q. 131. o.

Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. De iudicialia potestate Christi. III. q. 59. o.

An superbia sit peccatum mortale excludens hominem a regno cælorum. 2 2. q. 162. 6. o.

De prima beatitudine: Beati pauperes spiritu. 1 2. q. 69. 3. c. et 4. c.

Sed quibus paratum est a Patre meo. Si aliquibus paratum est sedere a dextris Christi, an ergo non sit proprium Christo sedere a dextris Patris. III. q. 58. 4 ad 4.

Et audientes decem indignati sunt. De contentione et discordia. 2 2. q. 37 et 38.

Sed quicumque voluerit inter vos major fieri. De humilitate. 2 2. q. 161.

IN FESTO S. LAURENTII. 10 AUG.

EPIST. II. CORINTH. IX.

Qui parce seminat. De beneficentia et eleemosyna. 2 2. q. 31 et 32.

An eleemosyna sit abundanter facienda. 2 2. q. 32. 10. o.

Et qui seminat in benedictionibus. An diversæ mansiones distinguantur penes diversos gradus charitatis. Suppl. q. 93. 3. o.

Et non ex tristitia. An tristitia minuat laudem vel meritum boni. 1 2. q. 39. 2 ad 2.

Potens est autem Deus. An homo mereatur augmentum gratiæ et charitatis. 1 2. q. 114. 8. o.

De quinta beatitudine et ejus præmio, Beati misericordes. 2 2. q. 69. 3. c. et 4. c.

Iustitia ejus manet in sæculum sæculi. An virtutes morales maneant post hanc vitam. 1 2. q. 67. 1. o.

EVANG. JOAN. XII.

Nisi granum frumenti cadens in terram. An fuerit necessarium Christum pati pro humani generis liberatione. III. q. 46. 2 ad 1. et 3.

In quibus Christus dicebat se granum mortificandum, et in quibus granum multiplicandum. III. q. 42. c. fi.

Qui odit animam suam. An homo seipsum ex charitate diligere debeat. 2 2. q. 25. 4. o.

An aliqui liceat seipsum occidere. 2 2. q. 64. b. o. De martyrio. 2 2. q. 124. o.

An B. Laurentius sustinuerit graviores passiones et diuturniores quam Christum. III. q. 46. 6 ad 1.

Me sequatur. Quomodo quis Christum sequatur. 2 2. q. 184. 3 ad 1.

IN FESTO ASSUMPT. B. MARIE. 15 AUG.

EPIST. ECCLES. XXIV.

In omnibus requiem quæsi et in hæreditate. Quo- modo Deus requiescat et habitet in hominibus per gratiam. i. q. 8. 3. c. et q. 43. 3. c. potissi- mum.

De assumptione B. Mariæ. III. q. 27. 1. c. princ.

Et dixit mihi: In Jacob inhabitabit. Cui personæ convenit mitti ad sanctificandam creaturam rationalem. i. q. 43. 1. 4. et 8.

An missio invisibilis divinæ personæ fiat solum secundum donum gratiæ gratum facientis. i. q. 43. 3. o.

Requiescit in tabernaculo meo. An Pater sit in Filio et contra. i. q. 42. 5. o.

In Israel hæreditare. Quare Judæi præ cæteris sunt a Domino assumpti, et legem acceperunt. 12. q. 98. 4. o.

Ab initio et ante sæcula creata sum. An ergo sapientia quæ est Filius Dei sit creatura. i. q. 41. 3 ad 4.

An processio quæ est in divinis possit dici generatio. i. q. 27. 2. o.

EVANG. LUC. X.

Mulier quædam Martha. An hæ duæ mulieres gerant typum vitæ activæ et contemplativæ. 22. q. 171. princ.

Accepit illum in domum suam. De beneficentia et elemosyna. 22. q. 31 et 32.

Audiebat verbum illius. In quo consistat vita contemplativa. 22. q. 179. 1. o. et ad 3. et q. 180. o.

An vita contemplativa solum consistat in contemplatione Dei, an etiam in consideratione cujuscumque veritatis. 22. q. 180. 4. o.

Martha autem satagebat circa frequens ministerium. In quo consistat vita activa. 22. q. 179. 1. c. et q. 181. 1. c. De vita activa. 22. q. 181. o.

Maria optimam partem elegit. An vita contemplativa sit potior quam activa. 22. q. 182. 1. o. An vita contemplativa sit majoris meriti quam activa. 12. q. 57. 1. o. et 22. q. 182. 2. o.

IN FESTO S. BARTHOLOMÆI 24 AUG.

EPIST. II. COR. XII.

Membra de membro. De Christo prout est caput Ecclesiæ. III. q. 5.

Primum quidem Apostolos. De differentia officiorum et statuum hominum. 22. q. 183. o. De gratis gratis datis. 22. q. 171. usque ad 179.

Numquid omnes apostoli, etc. Utrum virtutes morales sint ad invicem connexæ. 12. q. 65. 1. o.

Numquid omnes gratiam habent curationum. De gratia miraculorum. 22. q. 178. o. Vide Evang. Dominicæ Sexag. et Dom. II. post Pascha.

EVANG. LUC. VI.

Et erat pernoctans in oratione Dei. De diurnitate orationis. 22. q. 83. 14. o.

Elegit duodecim ex ipsis. An prædestinati eligantur a Deo. 1. q. 23. 6. o. An Apostoli fuerint perfectiores in virtute cæteris hominibus. 12. q. 106. 4. c. An Apostoli habuerint omnem scientiam om-

nium rerum. 12. q. 106. 4 ad 2. et 22. q. 176. 1 ad 1.

Multitudo copiosa. An debuerit Christus prædicare publice an occulte. III. q. 42. 3. o.

Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. De miraculis a Christo factis. III. q. 43 et 44. De miraculis quæ Christus fecit circa spirituales substantias et circa homines. III. q. 44. 1. 3. o.

IN FESTO S. MATTHÆI. 21 SEPT.

EPIST. EZECH. I.

Similitudo vultus quatuor animalium. An angeli habeant corpora. i. q. 50. 1. o. et q. 51. 1. c.

Ubi erat impetus, illuc gradiebantur. De cognitione angelorum quantum ad futura. i. q. 57. 3. o.

EVANG. MATTH. IX.

Sequere me. Vide de sequela Christi evangelium in die conversionis S. Pauli.

Et surgens secutus est. Cur ita statim Christum secutus est. III. q. 44. 3 ad 1.

Ecce multi publicani et peccatores. De convictu peccatorum, vide Evang. Dominicæ III. post Oct. Pentecostes.

Non est opus valentibus medico. De penitentia. III. q. 84 et seq.

Misericordiam volo. An ergo misericordia sit maxima virtutum. 22. q. 30. 4 ad 1.

Non enim veni vocare justos. An si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset. III. q. 1. 3. o.

IN FESTO S. MICHAELIS. 29 SEPT.

EPIST. APOCAL. I.

Loquens per angelum suum. Cur Deus loquitur hominibus per angelum suum. 12. q. 98. 3. De locutione angelorum. i. q. 107. o.

De ordine angelorum. i. q. 108. o. De actione angelorum in homines. i. q. 111. o. De missione et ministerio angelorum. i. q. 112. o.

De custodia angelorum. i. q. 113. o.

Et servat ea. An bona opera requirantur ad beatitudinem. 12. q. 4. 7. o. et ad 3. præcipue.

Qui est. An hoc nomen (qui est) sit maxime proprium nomen Dei. i. q. 13. 11. o.

An hoc nomen (qui est) approprietur Filio Dei. i. q. 39. 8. a.

Primogenitus mortuorum. An Christus primo resurrexerit. III. q. 53. 3. o. et q. 56. 1. c.

EVANG. MATTH. XVIII.

Quis putas major est. An unus alio possit esse beator. 12. q. 5. 2. o. Suppl. q. 93. 2 et 3.

Et efficiamini sicut parvuli. De humilitate. 22. q. 161. o.

De gradibus humilitatis. 22. q. 161. 6. o. De ambitione. 22. q. 131. De avaritia. 22. q. 118. o.

Qui autem scandalizaverit. De scandalo. 22. q. 43. o.

Necesse est ut veniant scandala. Cur Deus permittit mala. i. q. 22. 2 ad 2.

An obduratio et exsecratio semper ordinentur ad salutem ejus qui excæcatur et obduratur. 12. q. 79. 4. o.

Cum necesse sit evenire scandala, et peccata non eveniant ex necessitate, an ergo scandalum non sit peccatum. 2 2. q. 43. 2 ad 1.

Verumtamen vix homini. An ergo scandalum sit peccatum mortale. 2 2. q. 43. 4. o.

Abscinde eum. An ergo licet membrum præscindere propter peccatum vitandum. 2 2. q. 65. 1 ad 3.

Quando est licitum mutilare aliquem membro suo. 2 2. q. 65. 1. o.

Quia angelii eorum. De custodia hominum ab angelis. 1. q. 113. o.

An singuli homines a singulis angelis custodiantur. 1. q. 113. 2. o.

Semper vident faciem Patris. An angelorum gloria minuat dum ad nos veniunt. 1. q. 44. 4 ad 3. et q. 112. 1 ad 3.

Si angeli occupentur circa custodiam hominum, an ergo vita activa post hanc vitam maneat. 2 2. q. 181. 4 ad 2.

De custodia angelorum vide Evang. Dominicæ I. Quadragesimæ.

IN FESTO SS. SIMONIS ET JUDE. 28 OCT.

EPIST. EPHES. IV.

Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram. Quomodo plenitudo gratiæ quæ in Christo sicut in capite adunatur, ad membra ejus diversimode redundet. 2 2. q. 183. 2. o.

An in uno sit major gratia quam in alio. 1 2. q. 112. 4. o.

De gratis gratis datis. 1 2. q. 111.

Ascendens in altum, captivam. An Christus duxerit secum aliquos captivos in cælum. III. q. 57. 6. c.

Quod autem ascendit. Quomodo Christus dicatur descendisse. III. q. 57. 2 ad 2.

De descensu Christi ad inferos. III. q. 52. o.

Super omnes cælos. An Christus ascenderit super omnes cælos. III. q. 57. 4. o.

Ut adimpleret omnia. Cur Christus ascendit. III. q. 57. 1. et 6.

Et ipse dedit quosdam quidem apostolos. An in Ecclesia debeat esse diversitas officiorum et statuum. 2 2. q. 183. 2. o.

EVANG. JOAN. XV.

Hæc mando vobis ut diligatis invicem. De charitate. 2 2. q. 23. et seq.

De dilectione proximi. 2 2. q. 25. 1. et 44. 7. o.

De dilectione inimicorum. 2 2. q. 25. 8 et 9.

Me priorem vobis odio habuit. An Deus possit odio haberi. 2 2. q. 34. 1. o.

An odium Dei sit maximum peccatorum. 2 2. q. 34. 2. o.

An principes sacerdotum Christum occiderint ex invidia et odio. III. q. 47. 3 ad 3. et 6 ad 2.

Ego elegi vos de mundo. An homo possit resurgere a peccato sine auxilio gratiæ. 1 2. q. 109. 7. o.

An Deus quos eligit faciat idoneos ad id ad quod eos eligit. III. q. 27. 3. c.

Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum. Quæ sit causa martyrii. 2 2. q. 124. 5. o.

Si non venissem, peccatum non haberent. An ergo nullum peccatum habent ad quos Christus non enit. 2 2. q. 10. 1. o. et 3. o.

Quæ altius nemo fecit. An ergo miracula quæ Christus fecit, non sint etiam ab aliis facta. III. q. 43. 4. c. et ad 1.

Nunc autem et viderunt. An persecutores Christi eum cognoverint. III. q. 47. 5. o. et ad 2. breviter.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM. 1 NOV.

EPIST. APOCAL. VII.

Et clamavit voce magna: Nolite nocere. An omnes electi sint salvandi. 1. q. 23. 6. o.

An numerus prædestinatorum sit certus. 1. q. 23. 7. o. De libro vitæ. 1. q. 24.

Stantes ante thronum. An animæ beatorum ante extremum judicium deducantur ad cælum. 1. q. 95. 1 ad 2. et 2 2. q. 28. 1 ad 1. et q. 83. 11. et XI. q. 51. 5. et q. 59. 5 ad 1. et Suppl. q. 69. 2.

An sancti a nobis sint invocandi. 2 2. q. 83. 4. o. et Suppl. q. 72. o.

An sancti cognoscant nostras preces. 2 2. q. 83. 4 ad 2. et Suppl. q. 72. 1. o.

An sancti qui sunt in patria orent pro nobis. 2 2. q. 83. 11. o.

An sanctorum orationes pro nobis factæ semper exaudiantur. Suppl. q. 72. 3. o.

De imaginibus sanctorum. 2 2. q. 94. 2.

Quomodo imagines sint colendæ. 2 2. q. 81. 3 ad 3.

Cui festo veteris Testamenti succedit festum omnium sanctorum. 1 2. q. 103. 3 ad 4.

Clamabant voce magna dicentes: Salus Deo. De gratiarum actione. 2 2. q. 106. o.

An salus nostra sit Christo adscribenda. 1 2. q. 91. 5 ad 2. et 2 2. q. 2. 7. o.

Et ceciderunt in conspectu throni. De adoratione. 2 2. q. 84. o.

Dicentes: Amen. An Deus sit ore laudandus. 2 2. q. 91. 1. o.

An cælos sint assumendi in laudem Domini. 2 2. q. 91. 2. o.

EVANG. MATTH. V.

Beati pauperes spiritu. Quid beatitudinum nomine intelligatur. 1 2. q. 69. 1. c.

An convenienter beatitudines enumerentur. 1 2. q. 69. 3. o.

Cur B. Lucas enumerat solum quatuor beatitudines, Matthæus vero octo. 1 2. q. 69. 3 ad 6.

Quomodo sunt octo beatitudines, cum sint solum septem dona Spiritus sancti. 1 2. q. 69. 3 ad 5.

Quomodo et quo ordine singulæ beatitudines sint explicandæ. 1 2. q. 69. 3. c.

Quoniam ipsorum est regnum cælorum. An præmia quæ attribuuntur beatitudinibus pertineant ad hanc vitam. 1 2. q. 69. 2. o.

An præmia beatitudinum convenienter enumerentur. 1 2. q. 69. 4. o.

Cum præmium omnium bonorum operum sit sola vita æterna, cur alia præmia beatitudinibus assignantur. 1 2. q. 69. 4 ad 1.

An præmia posteriora sint majora prioribus. 1 2. q. 69. 4 ad 3.

Beati qui persecutionem patiuntur. Qui fiat quod quis a bonis operibus non recedat propter aliquam persecutionem. 1 2. q. 69. 3 ad 5.

Propter iustitiam. Quæ sit causa martyrii. 22. q. 124. 5. o.

An aliquando martyrium cadat sub præcepto. 22. q. 124. 3 ad 1.

Quoniam ipsorum est regnum cælorum. Cur in octava beatitudine ponitur idem præmium quod in prima. 12. q. 69. 4 ad 2.

Mercēs vestra copiosa est in cælis. Quid nomine cælorum hic contineatur. 1. q. 68. 3. c. fi. et 12. q. 4. 7 ad 3.

IN DIE COMMEMORATIONIS OMNIUM FIDELIUM DEFUNCTORUM. 2 NOV.

EPIST. 1. COR. XV.

Omnes quidem resurgemus. De resurrectione. Suppl. q. 75. 2. o.

In momento. An resurrectio omnium futura sit subito. Suppl. q. 77. 4. o.

Cænēt enim tuba. Utrum vox tubæ sit causa nostræ resurrectionis. Suppl. q. 76. 2. o.

Oportet enim corruptibile hoc. etc. De termino resurrectionis, et de identitate corporum resurgentium, eorumque qualitate. Suppl. q. 78. 79. 80. 81.

Absorpta est mors in victoria. An Christus aliquos damnatos ab inferno liberaverit. III. q. 52. 6. o.

Virtus peccati lex. An virtus sit habitus bonus. 12. q. 55. 3. o.

EVANG. JOAN. V.

Mortui audient vocem Filii Dei. De causa resurrectionis. Suppl. q. 76. o. et 3. q. 56. o.

Et qui audierint, vivent. De conditionibus beatorum resurgentium. Suppl. q. 82. et seq.

Potestatem dedit ei iudicium facere. De iudiciaria potestate Christi. III. q. 59. o.

Omnes qui in monumento. An resurrectio omnium sit futura. Suppl. q. 75. 2. o.

Procedent. De qualitate et dotibus beatorum, deque damnatorum pœnis, etc. Suppl. q. 82. ad fi.

IN FESTO SANCTI MARTINI. 11 NOV.

EPIST. ECCLI. XLIV.

Eccē sacerdos magnus. De officio sacerdotis et unde dicatur sacerdos. III. q. 22. 1. o.

Et in tempore iracundiæ factus est reconciliatio. An sacerdotis sit pro peccatis populi Deo satisfacere eumque placare. Ibidem.

De statu episcoporum et de statu religionis. 22. q. 185.

De episcopis et pastoribus, vide plura in Evang. Dominicæ II. post Pascha.

Non est inventus similis illi. An quilibet sacerdos magnus excedat omnes alios in aliqua virtute. 12. q. 66. 2 ad 2.

Ideo iurejurando. An oporteat eum qui ad episcopatum assumitur esse cæteris meliorem. 22. q. 185. 3. o.

EVANG. LUC. II.

Nemo accendit lucernam. An perfectior sit religio in societate viventium, quam agentium solitariam vitam. 22. q. 188. 8. o. ad 4. præc.

Lucerna corporis tui est oculus tuus. De intentione. 12. q. 12. o.

Si autem oculus nequam fuerit, etc. Utrum omnis actio infidelium sit peccatum. 22. q. 20. 6. o.

Vide ne lumen, quod in te est, tenebræ sint. Utrum ignorantia sit causa peccati. 22. q. 76.

Non habens aliquam partem tenebrarum. An idem actus possit esse bonus et malus. 12. q. 20. 6. o.

IN FESTO S. CATHARINÆ. 25 NOV.

EPIST. ECCLI. LI.

Confitebor tibi, Domine rex. Quotuplex sit confessio. 22. q. 3. 1 ad 1.

De gratiarum actione. 22. q. 106. o.

Et liberasti corpus meum. De castitate. 22. q. 151. o.

Laudabit usque ad mortem. An Deus sit ore laudandus. 22. q. 91.

An cantus sint assumendi in laudem divinam. 22. q. 91. 1.

An gratiarum actio requiratur ad orationem, et præcedat osculationem. 22. q. 83. 17. c. ad 3.

De religione et devotione. 22. q. 81 et 82. o.

Respiciens eram ad adiutorium hominum. An aliquis licite possit sperare in homine. 22. q. 27. 4. o.

EVANG. MATTH. XXV.

Parabolam hanc. Cur Christus voluit in parabolis loqui. III. q. 42. 3. c. et ad 3.

Decem virginibus. De virginitate. 22. q. 152. o.

Dormitaverunt omnes. An omnes corporaliter moriantur. 12. q. 81. 3 ad 1. et Suppl. q. 78. 1. o.

Media autem nocte clamor factus est. An resurrectio sit futura tempore noctis. Suppl. q. 77. 3.

An vox et clamor tubæ sit causa nostræ resurrectionis. Suppl. q. 76. 2. o.

Datē nobis de oleo vestro. De inani gloria. 22. q. 132.

Vide Evang. Dominicæ Passionis.

An damnati nunquam pœniteant de malis quæ fecerant. 22. q. 98. 2. o.

An post resurrectionem cognoscet quilibet omnia peccata quæ fecit. Suppl. q. 87. 1. o.

Et clausa est janua. An æterna beatitudo non possit amitti. 12. q. 5. 4. o.

An per divinam misericordiam pœna damnatorum non sit terminanda. Suppl. q. 99. 2. o.

Nescio vos. An ergo anima Christi in verbo non cognoscat omnia. III. q. 10. 2. et q. 15. 3.

Quia nescitis diem neque horam. An tempus resurrectionis sit occultum. Suppl. q. 77. 2. o.

An tempus futuri iudicii sit ignotum. Suppl. q. 88. 3. o.

IN DEDICATIONE ECCLESIE.

EPIST. APOC. XXI.

Vidi civitatem sanctam. Quam sit sancta Ecclesia in statu patriæ. III. q. 8. 3 ad 2.

De sanctorum beatitudine. Suppl. q. 93.

A Deo paratam. Quomodo Christus influat in membra Ecclesiæ. III. q. 8. 6. c.

De necessitate gratiæ. 12. q. 109. o.

Ornatam viro suo. De dotibus beatorum. Suppl. q. 95. o.

Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. Tabernaculum veteris legis quid significabat. l 2. q. 102. 4 ad 2.

Cur templum erigatur, et in quorum honorem et memoriam. 2 2. q. 85. 2 ad 3.

Cur determinatus aliquis locus eligatur ad Deum orandum. 2 2. q. 84. 3. o. sed ad 2. præc.

Et ipsi populus ejus erunt. Quomodo Deus sit in sanctis. i. q. 8. 3. c. princ.

Et absterget Deus omnem lacrymam. An delectatio requiratur ad beatitudinem. l 2. q. 4. l. o. An tristitia et dolor consistat cum beatitudine et fruitione Dei. iii. q. 15. 5 ad 3. De iis quæ exiguntur ad beatitudinem. l 2. q. 4. o.

EVANG. LUC. XIX.

Et ipse dives. De divitibus vide Evang. Dominicæ IX post oct. Pentecost. et I. post oct. Pentecost.

Quia hodie in domo tua oportet me manere. Cur Christus cum peccatoribus conversari voluit. iii. q. 40. l. c. Vide Evang. Dominicæ III post oct. Pentecost.

Excepit illum gaudens. An Zachæus recipiendo Christum magis honoraverit eum quam centurio, dicens se non esse dignum qui eum recipiat in domum suam. iii. q. 80. 10 ad 3.

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. De eleemosyna. 2 2. q. 32. o.

An dare eleemosynam sit in præcepto. 2 2. q. 32. 5. o.

An aliquis debeat eleemosynam de necessario. 2 2. q. 32. 6. o.

An possit fieri de bonis illicitè acquisitis. 2 2. q. 32. 7. c.

An eleemosyna sit abundanter facienda. 2 2. q. 32. 10. o.

An Christus etiam dederit eleemosynas. iii. q. 7. 2 ad 3.

Et si aliquem defraudavi, reddo quadruplum. An restitutio ejus quod ablatum est sit ad salutem necessaria. 2 2. q. 62. 2. o. Qui teneantur restituere ablatum. 2 2. q. 62. 6 et 7. An vendens rem pluris quam revera valeat, teneatur ad damni recompensationem. 2 2. q. 77. l ad l. præcipue. Quando propter defectum rei venditæ, vel vitium celatum vendens teneatur ad restitutionem. 2 2. q. 77. 2 et 3.

An quicquid ex pecunia usuraria aliquis lucratus est, teneatur ad ejus restitutionem. 2 2. q. 78. 3. o.

An si quis impediat messem futuram vel effodiendo semina, vel incendiando herbas ipsius messis, teneatur ad totius messis restitutionem. 2 2. q. 62. 4. c. ad l et ad 2.

An si quis furtim accipiens rem suam apud alium depositam vel injuste detentam, teneatur ad restitutionem. 2 2. q. 66. 5 ad 3.

An inveniens rem non suam, teneatur eam domino et vero ejus possessori restituere. 2 2. q. 66. 5 ad 2. Oni restitutio sit facienda. 2 2. q. 62. 5. o.

Quid faciendum injusto alicujus rei possessori, cum impossibilis est rei restitutio. 2 2. q. 62. 5 ad 3. et a. l ad l.

Quomodo restitutio fiet sine sui diffamatione. 2 2. q. 62. l ad 2.

Quomodo possit fama ablata restitui. 2 2. q. 62. l ad 2.

Reddo quadruplum. An non sufficiat restituere simplum quod ablatum est. 2 2. q. 62. 3. o.

INDEX SEXTUS

AUCTORUM ET CONCILIORUM

QUORUM AUCTORITATIBUS USUS EST SANCTUS THOMAS HAC IN SUMMA

PHILOSOPHI

SEU ORATORES ET POETÆ.

Alexander.
Algazel.
Andronicus.
Aristophanes.
Aristoteles.
Avempace.
Averrhoes.
Avicbron.
Avicenna.
Boetius.
Cajus jurisconsultus.
Democritus.
Empedocles.
Epicurus.
Euclides geometer.
Gilbertus Porretanus.
Heracitus.
Horatius poeta lyricus.
Julius Cæsar de bello gallico hist.
Jura civilia.
Leucippus.
Liber de causis.
Liber stratagematum Francorum.
Macrobius super somnium Scipionis.
Marcus Tullius Cicero orator.
Ovidius Naso.
Peripatetici.
Pittacus Mitylenæus.
Plato.
Plotinus.
Porphyrius.
Ptolemæus astronomus.
Pythagoras.
Sallustius historiographus.
Seneca orator.
Simplicius.
Socrates.
Sophistæ.
Stoici.
Strabus.
Terentius poeta comicus.
Titus Livius historicus.
Trismegistus.
Valerius Maximus orator.
Varro.
Vegetius de re militari.

PONTIFICES.

Adrianus papa.
Agatho papa.
Alexander primus martyr.
Alexander tertius.
Anaclethus martyr.
Bonifacius papa.
Cælestinus tertius.
Calixtus martyr.
Clemens martyr.
Damasus papa.
Eusebius papa.
Fabianus martyr.
Felix papa.
Gelasius martyr.
Gregorius primus.
Gregorius septimus.
Honorius tertius.
Hormisda papa.
Innocentius secundus.
Innocentius tertius.
Joannes papa.
Julius papa.
Leo primus.
Leo quartus.
Lucius tertius.
Marcellus martyr.
Martinus papa.
Nicolaus papa.
Paschalis papa.
Pelagius papa.
Pius papa.
Sergius papa.
Silvester papa.
Soter martyr.
Stephanus martyr.
Stephanus quintus.
Symmachus papa.
Telesphorus martyr.
Urbanus martyr.
Urbanus secundus.
Zephyrinus martyr.

CONCILIA.

Constantinopolitana.
Nicæna.
Toletana.
Aranisicanum.

Ephesinum.
 Meldense.
 Aurelianense.
 Chalcedonense.
 Lateranense.
 Carthaginense quartum.
 Wormatiense.
 Agathense.
 Triburiense.
 Africanum.
 Rhemense.
 Arelatense.
 Milevitanum.
 Ancyranum.
 Moguntinum.
 Canones Apostolorum.

DOCTORES.

Ambrosius.
 Anselmus.
 Antonius in sermone ad monachos.
 Athanasius.
 Augustinus.
 Basilius Magnus.
 Beda Venerabilis.
 Benedictus in regula sua.
 Bernardus.
 Cassianus de institutis coenobiorum.
 Chrysostomus.
 Collationes Patrum.
 Cyprianus.
 Cyrillus.
 Damascenus.
 Decreta.

Didymus.
 Dionysius Areopagita.
 Dionysius Alexandrinus.
 Eusebius Emisenus.
 Eusebius Cæsariensis.
 Glossa ordinaria.
 Glossa interlinearis.
 Gratianus.
 Gregorius Nazianzenus.
 Gregorius Nyssenus.
 Gregorius Magnus.
 Hebraica veritas.
 Hesychius super Leviticum.
 Hieronymus.
 Hilarius.
 Hugo de S. Victore.
 Ignatius.
 Isidorus.
 Itinerarium Clementis.
 Leo primus.
 Liber de infantia Salvatoris, sed apocryphus.
 Liber Sententiarum Prosperi.
 Magister Sententiarum, seu Petrus Lombardus.
 Maximus commentator Dionysii.
 Maximus episcopus.
 Origenes.
 Praepositivus.
 Prosper de vita contemplativa.
 Rabanus.
 Rabbi Moyses Judæus.
 Remigius.
 Richardus de S. Victore.
 Severianus.
 Vitæ sanctorum Patrum.

INDEX SEPTIMUS

LOCORUM SUMMÆ THEOLOGICÆ

IN QUIBUS PRÆCIPUÆ AD USUM CATECHISTARUM MATERIÆ
PERMULTIS IISQUE DILUCIDIS AC FIRMIS ARGUMENTIS TRACTANTUR

DE FIDE.

Fides quid? 22. q. 5. 1. o.
Fides est virtus. An fides sit virtus? 22. q. 4. a. 5. o.
Fides est virtus a Deo infusa. An fides sit homini infusa a Deo? 22. q. 6. 1. o.
Lumine quodam divino. Quo lumine illustratus homo credit? 22. q. 1. 4 ad 3. et q. 2. 3 ad 2.
Ut firmiter assentiat. Assentiri quid? 22. q. 2. 1 ad 3.
An actus fidei sit firmus assensus? 22. q. 2. 1. o.
An fides sit certior scientia et aliis virtutibus intellectualibus? 22. q. 2. 4. c. et q. 4. 8. o.
His omnibus, quæ ad veram sanctamque religionem, etc. Quæ sint fide tenenda, 22. q. 1. 1. o.
An omnia sint fide tenenda quæ Ecclesia tanquam credenda proponit? 22. q. 5. 3. o. potissimum.
Credenda proposuit. Quomodo Deus credenda revelet, mediate an immediate. 22. q. 6. 1. o. primo.

DE SYMBOLO.

Duodecim symboli Apostolorum partes. An credibilia sint per certos articulos distinguenda? 22. q. 1. a. 6.
An convenienter articuli fidei enumerentur? 22. q. 1. a. 8.
An convenienter articuli fidei in symbolo ponantur? 22. q. 1. a. 9. o.
Ad quem pertinet fidei symbolum ordinare? 22. q. 1. a. 10. o.
Credo. Quid credere? 22. q. 2. 1. o.
In Deum. Quomodo distinguantur credere Deo, credere Deum et credere in Deum. 22. q. 2. 2. o.
Deum. De Deo. 1. q. 2. usque ad q. 4 ad 4.
Utrum Deus sit unus? 1. q. 11. 3 et 4.
Utrum in divinis sit Trinitas? 1. q. 31. 1. o.
An credere Trinitatem explicite sit de necessitate salutis? 22. q. 2. 8. o.
Patrem. De persona Patris. 1. q. 33. o.
Omnipotentem. De potentia Dei. 1. q. 26. o.
Cur potentia quæ communis est toti Trinitati, appropriatur Patri? 1. q. 39. 8. o. circa med.
Cur creare, efficere, sive ex quo tribuitur Patri? Ibidem.
De creatione rerum. 1. q. 44. et seq

De scientia Dei, quæ est causa rerum. 1. q. 14. o.
De voluntate Dei, quæ etiam causa rerum est. 1. q. 19. o.
De providentia Dei et ejus partibus. 1. q. 22. et 23. o.
De gubernatione rerum. 1. q. 103. usque ad q. 106.
Cæli et terræ. De angelis. 1. q. 50. usque ad 65.
De opere creationis creaturæ corporalis. 1. q. 65. usque ad 75.
De homine. 1. q. 75. usque ad 103.
Et in Jesum. An credere explicite mysterium Christi sit de necessitate salutis. 22. q. 2. 7. o.
De nomine Jesu. III. q. 37. 2. o.
An alio modo possimus salvari quam per Christum? 12. q. 91. 5 ad 2. et 22. q. 2. a. 7. o.
Filius ejus. De persona Filii. 1. q. 34. et q. 35.
Unicum. Quomodo Christus sit Filius unicus Patris. 1. q. 41. 3. o. et 4. 33. 3 ad 2.
Qui conceptus est de Spiritu sancto. De incarnatione Christi. III. q. 1. et sequent. usque ad q. 40.
Cur Christi conceptio attribuitur Spiritui sancto? III. q. 32. 1. o. potissimum.
An Christus debeat dici conceptus de Spiritu sancto. III. q. 32. 2. o.
De modo et ordine conceptionis Christi. III. q. 33. o.
Natus ex Maria. De nativitate Christi. III. q. 35. o.
An B. Maria sit vera et naturalis mater Christi. III. q. 35. 3. o.
An B. Maria sit mater Dei? III. q. 35. 4. o.
Virgine. De virginitate B. Mariæ. III. q. 28. o.
Passus. De passione Christi. III. q. 46. usque ad 50.
Sub Pontio Pilato. Cur Christus voluit pati a gentilibus? III. q. 47. 4. o. et ad 1.
An Pontius Pilatus tradens Christum crucifigendum omnium maxime peccaverit? III. q. 47. 6 ad 2.
Crucifixus. Cur conveniens fuit Christum in cruce pati? III. q. 46. 4. c. potissimum.
Mortuus. De morte Christi. III. q. 50. o.
Sepultus. De sepultura Christi. III. q. 51. o.
Descendit ad inferos. De descensu Christi ad inferos. III. q. 52. o.
Tertia die resurrexit a mortuis. De resurrectione Christi. III. q. 53. usque ad 57.

An fuerit conveniens Christum tertia die resurgere? III. q. 53. 2. o.

Ascendit ad celos. De ascensione Christi. III. q. 57. o.

Sedet ad dexteram Dei Patris. De sessione Christi ad dexteram Patris. III. q. 58. o.

Inde venturus est judicare. De iudiciali potestate Christi. III. q. 59. o. et Suppl. q. 89 et 90.

Credo in Spiritum sanctum. De persona Spiritus sancti. I. q. 36. q. 37. et q. 38.

Cum sit eadem notitia Patris, et Filii, et Spiritus sancti, cur traduntur de illis diversi articuli? 2 2. q. 1. ar. 8 ad 3.

An Spiritus sanctus sit Deus? Ibidem et I. q. 27. 1. c.

Sanctam Ecclesiam. Quorum hominum Christus sit actu caput. III. q. 8. 3 ad 2. potissimum.

An corpus Ecclesiae mysticum consistat ex hominibus et angelis, ex viatoribus et beatis. III. q. 8. 4. c. ad 2.

An sit una Ecclesia omnium fidelium Novi et Veteris Testamenti? III. q. 8. 3 ad 3.

Sanctorum communionem. An sit sanctorum communio in Ecclesia? I. q. 23. 6 ad 1. 2. et Suppl. q. 25. 1. c. et 2 ad 5.

Remissionem peccatorum. An remissio peccatorum sit in Ecclesia? 2 2. q. 20. 2. c. et ad 3.

An per baptismum tollantur omnia peccata? III. q. 69. 1. o.

An per sacramentum Eucharistiae remittantur peccata. III. q. 79. 3 et 4.

An per poenitentiam removeantur omnia peccata? III. q. 86. 1.

De remissione venialium peccatorum. III. q. 87. o.

An potestas clavium se extendat ad remissionem culpae? Suppl. q. 18. 1. o.

Carnis resurrectionem. De resurrectione in fine mundi futura. III. q. 53. 1. c. et q. 56. 1. o. et Suppl. q. 75. usque ad q. 88.

Vitam eternam. De receptaculis animarum post eorum mortem. Suppl. q. 69. o. De libro vitae. I. q. 24.

An aliquis deleatur de libro vitae? I. quaest. 24. 3. o.

De beatitudine eterna. I 2. q. 2. usque ad q. 6.

An homo in gratia constitutus possit mereri vitam eternam? I 2. q. 115. 3. o.

An beatitudo semel habita possit amitti? I 2. q. 5. 4. o. et I. q. 24. 3. o.

De visione divinae essentiae. I. q. 12. o. et Suppl. q. 92. o.

De sanctorum beatitudine et eorum mansionibus. Suppl. q. 93. o.

De dotibus beatorum. Suppl. q. 95. o.

De aureolis. Suppl. q. 96. o.

De poena damnatorum. Suppl. q. 97. usque ad finem.

DE SPE.

Spes est virtus. An spes sit virtus? 2 2. q. 17. 1. o.

Divinitus infusa. An spes nobis a Deo infundatur? I 2. q. 62. 1. c. et 3.

Homo fidelis. De subjecto spei. 2 2. q. 18. o.

In praesens quidem bona salutaria. An bona huius vitae sint obiectum spei? 2 2. q. 7. 2 ad 2.

In posterum vero ipsam salutem aeternam. An aeterna beatitudo sit obiectum proprium spei? 2 2. q. 17. 2. o.

Firma cum fiducia expectet. An spes viatorum habeat certitudinem? 2 2. q. 18. 4. o.

Fiducia quid? 2 2. q. 129. 6. c.

Expectat. An aliquis possit non solum sibi, sed et alteri expectare aeternam beatitudinem? 2 2. q. 17. 3. o.

De vitiis oppositis spei, desperatione et praesumptione. 2 2. q. 20. et 21. o.

DE ORATIONE.

Precatio Dominica. Precatio sive oratio quid? 2 2. q. 83. 1. o.

De convenientia, utilitate et necessitate orationis. 2 2. q. 83. 2. o. et 3 ad 2. et 15. et 16.

De partibus et gradibus orationis. 2 2. q. 83. 17. o.

De iis quae petenda sunt. 2 2. q. 83. 5. et 6. o.

Pro quibus orandum sit. 2 2. q. 83. 7. et 8.

Quis orandus sit. 2 2. q. 83. 4. o.

Quae ratio in orando requiratur. 2 2. q. 83. 12. 13. et 14.

Quae virtutes requirantur ad bonitatem orationis. 2 2. q. 83. 15. c. et ad 3.

DE ORATIONE DOMINICA.

Pater noster. Quomodo Deus dicatur Pater noster, et nos ejus filii. I. q. 33. 3. c.

Cur potius dicimus Pater noster, quam Pater mi? 2 2. q. 83. 7 ad 1.

Cum Deus praevenerit nos sua benevolentia, cur igitur videmur velle captare ejus benevolentiam, dicendo, Pater noster? 2 2. q. 83. 9 ad 5.

Septem vero petitiones sunt istae. An convenienter haec septem petitiones orationis Dominicae assignentur? 2 2. q. 83. 9. c.

Sanctificetur nomen tuum. Cum nomen Dei sit semper sanctum, cur igitur petimus illud sanctificari? 2 2. q. 83. 9 ad 1.

Adveniat regnum tuum. Cum Christus nunc regnet, et regnum ejus sit sempiternum, quomodo petimus illud advenire? 2 2. q. 83. 9 ad 1.

Fiat voluntas tua. Cum scriptum sit, Omnis voluntas mea fiet, quomodo non est vanum petere, ut fiat voluntas Dei? 2 2. q. 83. 9 ad 1.

De duplici voluntate Dei, beneplaciti et signi. I. q. 19. 11. c.

Quae signa circa divinam voluntatem ponuntur? I. q. 19. 12. o.

Sicut in caelo et in terra. Quid per caelum et terram hic intelligatur. 2 2. q. 83. 9 ad 1.

An dictae tres petitiones sint in hac vita implendae? 2 2. q. 83. 9 ad 1.

An quatuor sequentes petitiones in hac vita implendantur? Ibidem.

Panem nostrum quotidianum. Quomodo haec petitio sit utilis ad beatitudinem? 2 2. q. 83. 9. c. circa med.

Quidnam intelligatur nomine panis nostri quotidiani? Ibidem.

Et dimitte nobis debita nostra. Cum quatuor præcedentes petitiones pertineant ad consequendum bonum, et tres sequentes spectent ad amotionem mali, et cum prius sit recedere a malo quam consequi bonum, cur igitur hæc tres sequentes petitiones ordine subsequuntur quatuor primas? 2 2. q. 83. 9 ad 2.

Sicut et nos dimittimus. An si aliquis nolit fratri suo remittere offensam, sine mendacio possit dicere hanc partem orationis Dominicæ? 2 2. q. 83. 16 ad 3.

Et ne nos inducas. An hic petamus ut non tentemur, sed potius ut a tentatione non vincamur? 2 2. q. 83. 9. c. f.

Sed libera nos a malo. Quidnam hic petatur amoveri? 2 2. q. 83. 9. c. f.

Our B. Lucas hanc petitionem prætermisit? 2 2. q. 83. 9 ad 4. f.

Præfatiuncula illa, *Pater noster qui es in cælis*, nobis in memoriam reducit summum illud beneficium quo nos Deus pater in gratia recepit, ac propter Jesum filium in suos filios adoptavit.

In gratiam recepit. An per passionem Christisimus Deo reconcillati? III. q. 49. 4. o.

In suos filios adoptavit. Quomodo Deus ex sua bonitate rationalem creaturam admittat ad beatitudinis hæreditatem? III. q. 23. 2. o.

Cum Christus sit naturalis filius Patris, et adoptio sit introducta in defectum naturalis filii, quomodo Deo convenit nos in filios suos adoptare? III. q. 23. 1 ad 2.

Quomodo adoptemur in filios Dei? I 2. q. 114. 3. c. f.

Quæ sit differentia inter Deum adoptantem et hominem adoptantem? III. q. 23. 1. c. fi.

Quæ sit differentia inter filium Dei adoptivum et naturalem? III. q. 23. 2. o.

DE SALUTATIONE ANGELICA.

Ave gratia plena. Our hac insolita salutatione salutaverit angelus B. Mariam? III. q. 30. 4. c. princ.

Gratia plena. De sanctificatione B. Virginis, III. q. 27.

Quid angelus expressit dicendo, *Gratia plena*? III. q. 30. 4. c. princ.

Cum plenitudo gratiæ sit propria Christo, quomodo B. Maria dicitur plena gratia? III. q. 7. a. 10 ad 1. et q. 27. 5 ad 1.

An B. Maria in tota sua vita numquam peccatum aliquod actuale admisit? III. q. 27. 4. o.

Dominus tecum. An hic exprimitur conceptus B. Mariæ? III. q. 30. 4. c.

Benedicta tu in mulieribus. Quid his verbis angelus significare voluit? III. q. 30. 4. c.

Et benedictus fructus ventris tui. An B. Maria sit vera et naturalis mater Christi? III. q. 35. 3. o.

An in Christo fuerit plenitudo gratiæ? III. q. 7. a. 9 et 10.

Mater Dei. An B. Maria dicenda sit esse vera mater Dei? III. q. 35. 4. o.

Sed etiam invocandam. An B. Maria præ cæteris sanctis omnibus sit honoranda et adoranda? III. q. 25. 5. c. fi. et ad 1 potissimum.

DE CHARITATE.

Charitas quid? 2 2. q. 25. 1 et 2.

Est virtus. An charitas sit virtus? 2 2. q. 23. 3. o.

Qualis sit virtus? 2 2. q. 23. 4. 5. 6 et 7.

An sit forma omnium virtutum? 2 2. q. 23. 8. o.

Divinitus infusa. An charitas causetur in nobis ex infusione? 2 2. q. 24. 2. o. An charitas infundatur secundum capacitatem naturalem? 2 2. q. 24. 3. o.

Qua sincere Deus propter se. An Deus sit propter seipsum et non propter aliud diligendus? 2 2. q. 27. 3. o. et q. 23. 5 ad 2.

An Deus sit magis diligendus quam proximus? 2 2. q. 26. 2. o.

An homo debeat ex charitate plus diligere Deum quam seipsum? 2 2. q. 26. 3. o.

Et proximus. Quis est proximus? 2 2. q. 44. 7. c. princ.

An dilectio sistat in Deo, et non se extendat ad proximum? 2 2. q. 25. 1. o.

An peccatores sint ex charitate diligendi? 2 2. q. 25. 6. 8 et 9.

An angelos ex charitate debeamus diligere? 2 2. q. 25. 10. o.

An dæmones sint ex charitate diligendi? 2 2. q. 25. 11. o.

Quis in dilectione sit præferendus? 2 2. q. 21. o.

Propter Deum. Quomodo proximus sit diligendus propter Deum? 2 2. q. 23. 5. o. et q. 26. 2. c. potissimum. et q. 44. 7. o.

Diligitur. Diligere sive amare quid? 2 2. q. 72. 2. o.

Duas esse. Si duas sint partes charitatis, dilectio a. Dei et proximi, an ergo charitas non sit una virtus? 2 2. q. 23. 5 ad 1. potissimum.

Videlicet sulipsius dilectio. An homo diligat seipsum ex charitate? 2 2. q. 25. 4. o.

An homo corpus suum ex charitate diligat? 2 2. q. 25. 5. o.

An peccatores seipsos diligant? 2 2. q. 25. 7. o.

Si homo debeat seipsum diligere, cur igitur de dilectione sulipsius non fuit aliquod præceptum datum? 2 2. q. 44. 3 ad 1. et 1 2. q. 100. 5 ad 1.

DE PRÆCEPTIS DECALOGI.

Præceptorum tum Dei, tum Ecclesiæ. An charitatis ratio in hoc consistat, quod homo velit se Deo subicere, et præceptorum regulam in omnibus sequi? 2 2. q. 24. 2. c. princ.

Ex divinis autem præceptis præcipua sunt naturalis duo. An in nobis sit aliqua lex naturalis? 1 2. q. 91. 2. o.

An lex naturæ contineat plura præcepta? 1 2. q. 94. 2. o.

Decalogi decem. An omnia præcepta moralia reducuntur ad decem præcepta Decalogi? 1 2. q. 100. 3. o.

Quomodo præcepta Decalogi sint distinguenda? 1 2. q. 100. 4. o.

An præcepta Decalogi convenienter enumerentur? 1 2. q. 100. 5. o.

An præcepta Decalogi sint debito et convenienti ordine disposita? 1 2. q. 100. 6. o.

An præcepta Decalogi convenienter tradantur? 1 2. q. 100. 7. 6.

An præcepta Decalogi sint dispensabilia? 1 2. q. 100. 8. o.

Omnia quaecumque vultis. 1 2. q. 99. 1 ad 3. et q. 91. 4 ad 1.

Quod ab alio oderis. 1 2. q. 94. 2. o. f. et 100. 3. o.

1. *Ego sum Dominus Deus tuus.* An sint diversa præcepta, s. Ego sum Dominus Deus tuus, et, Non habebis deos alienos coram me? 1 2. q. 100. 4 ad 2.

Non facies tibi sculptile. An sit unum præceptum, Non habebis deos alienos coram me, et, Non facies tibi sculptile? 1 2. q. 100. 4. o. sub finem et ad 1.

An primum præceptum Decalogi convenienter tradatur? 2 2. q. 122. 2. o.

Quid prohibetur hoc primo præcepto? 2 2. q. 122. 2. o. f. ad 2. et ad 3.

Quid præcipitur homini hoc primo præcepto? 1 2. q. 100. 5.

De religione et ejus actibus. 2 2. q. 81. et 4 seq.

De superstitione. 2 2. q. 91.

De speciebus superstitionis. 2 2. q. 93. et sequentibus usque ad 97.

2. *Non assumes nomen.* An secundum præceptum Decalogi convenienter tradatur? 1 2. q. 122. 3. o.

Omnia sint multa nomina Dei, cur singulariter dicitur, Non assumes nomen Dei, et non potius, nomina Dei? 1 2. q. 122. 3 ad 5.

Quid prohibetur hoc præcepto? 1 2. q. 100. 5 ad 3. et 2 2. q. 122. 3. o. f. ad 2. et ad 4.

Quid præcipitur hoc præcepto? 1 2. q. 100. 5. o.

De juramento. 2 2. q. 84. o.

De perjurio. 2 2. q. 98. o.

Cur in Exodo huic præcepto, sicut et primo, peculiariter additur comminatio pœnæ? 1 2. q. 100. 7 ad 4.

3. *Memento ut diem sabbati sanctifices.* An tertium præceptum Decalogi de sanctificatione, s. sabbati, convenienter tradatur? 1 2. q. 122. 4. o.

Cum omnia præcepta Dei sint in memoria retinenda, cur in solo tertio præcepto fit mentio de memoria? 1 2. q. 100. 7 ad 5.

Cum ad cultum Dei pertineat non solum sabbatum, sed multæ aliæ solemnitates, cur igitur solum fit mentio sabbati in tertio præcepto? 1 2. q. 100. 5 ad 2. et 2 2. q. 122. 4 ad 2.

Quid hoc præcepto præcipitur? 1 2. q. 100. 5. o. et 2 2. q. 122. 4. o. ad 1. et ad 3.

Quis hoc præceptum tertium transgredi dicendus est? 2 2. q. 122. 4 ad 3.

De festis ut infra in primo præcepto Ecclesiæ.

Quomodo præceptum hoc de sanctificatione sabbati servatur in Novo Testamento? 2 2. q. 122. 4 ad 4.

4. *Honora patrem tuum.* Cur præceptum de honorandis parentibus ponitur primum inter præcepta de dilectione proximi data? 1 2. q. 100. 7. c. et ad 2. et 2 2. q. 122. 5. o.

Cum prius sint extirpanda vitia, quæ prohibentur per præcepta negativa, quam sint inserendæ virtutes, quarum actus præcipiuntur per præcepta negativa, quomodo primum præcep-

ptum concernens proximum est affirmativum? 1 2. q. 100. 6 ad 2.

Cur magis datur speciale præceptum de pietate, quam de observantia, honore, gratia et similibus? 2 2. q. 122. 5 ad 1.

Cur magis præcipitur honor parentum, quam eorum sustentatio? 1 2. q. 122. 5 ad 3.

Cur magis ponitur præceptum de honorandis parentibus, quam de diligendis filiis? 1 2. q. 100. 5 ad 4.

Ut sis longævus super terram. Cur solum in primo et quarto præcepto additur promissio? 1 2. q. 100. 7 ad 3.

Cum honorantes parentes suos contingat cito eripi ex hac vita, quomodo promissionis hujus veritas salvatur? 2 2. q. 122. 5 ad 4.

De pietate. 2 2. q. 101.

De observantia. 2 2. q. 102.

De honore. 2 2. q. 103.

De obedientia et inobedientia. 2 2. q. 104. et q. 105.

De gratia sive gratitudine et ingratitudine. 2 2. q. 106. et 107. o.

5. *Non occides.* De quibus hoc dicitur? 2 2. q. 64. 1. 8.

An occidere quaecumque vivencia sit illicitum? 2 2. q. 64. 1. o.

Quando et cui liceat occidere homines peccatores? 2 2. q. 64. 2. 3. et 4.

An liceat aliquo casu occidere innocentem? 2 2. q. 64. 6. o.

An non liceat homini occidere alium, se defendendo? 2 2. q. 64. 7. o.

An aliquis casualiter hominem occidens, incurrat reatum homicidii? 2 2. q. 64. 8. o.

An liceat alicui seipsum occidere? 2 2. q. 64. 5. o.

An bellare sit peccatum? 2 2. q. 40. 1.

An solum homicidium hic prohibeatur? 2 2. q. 122. 6 ad 2.

De vindicta. 2 2. q. 108. o. De ira. 2 2. q. 123. o.

De invidia. 2 2. q. 36. o. De odio proximi. 2 2. q. 39. 3. et seq.

De discordia. 2 2. q. 37.

De pace et concordia. 2 2. q. 29. o.

6. *Non mœchaberis.* Quid hic intelligitur prohiberi? 1 2. q. 100. 5. c. et 2 2. q. 122. 6 ad 2.

De luxuria. 2 2. q. 153. De speciebus luxuriæ. 2 2. q. 154.

An in tactibus et osculis consistat peccatum mortale? 2 2. q. 154. 4. o.

De castitate et virginitate. 2 2. q. 151 et 152.

De abstinentia et jejuniis. 2 2. q. 147. et 148.

7. *Non furtum facies.* Quid hic prohibeatur. 1 2. q. 100. 5. c. et 2 2. q. 122. 6 ad 2. De furto et rapina. 2 2. q. 66. ar. 3. et seq.

De fraude quæ contingit in emptione et venditione. 2 2. q. 77. o.

De usura. 2 2. q. 78. De restitutione. 2 2. q. 62. o. De elemosynis. 2 2. q. 32. o. De liberalitate. 2 2. q. 117. De avaritia. 2 2. q. 118. De prodigalitate. 2 2. q. 119.

8. *Non loqueris contra proximum falsum testimonium.* Quid hoc præcepto vetitum est? 1 2. q. 100. 5. c. et 2 2. q. 122. 6 ad 2.

An falsum testimonium semper sit peccatum mortale? 2 2. q. 70. 4. o.

De veritate. 2 2. q. 109.

De mendacio et reliquis vitiiis veritati oppositis. 2 2. q. 110. usque ad quæst. 114. De amicitia quæ dicitur affabilitas. 2 2. q. 114.

De vitiiis affabilitati oppositis. 2 2. q. 115 et q. 116.

De contumelia, detractioe et cæteris injuriis verborum. 2 2. q. 72. usque ad q. 77.

9. *Non concupisces uxorem proximi tui.* Quid hic prohibeatur. 1 2. q. 100. 5. c.

Cur magis ponitur præceptum prohibens concupiscentiam adulterii et furti, quam concupiscentiam homicidii et falsi testimonii? 1 2. q. 100. ad 5. et 2 2. q. 122. 6 ad 4.

Cum prior sit actus cordis quam oris vel exterioris operis, quomodo præcepta prohibentia actum cordis et concupiscentiam ponuntur ultimo loco? 1 2. q. 100. 6 ad 3.

10. *Non domum, non agrum, non sercum.* Cur de concupiscentia uxoris alienæ, et rei alienæ ponuntur duo præcepta? 1 2. q. 100. 4. c. fi. et ad 3.

Præriori tabula. An præcepta de dilectione Dei convenienti methodo præponantur præceptis de dilectione proximi. 1 2. q. 100. 6 ad 1.

DE PRÆCEPTIS ECCLESIAE.

Ex præceptis autem Ecclesiae. An Ecclesia possit condere legem in pertinentibus ad cultum Dei? 2 2. q. 10. 10. c.

An lex humana imponat homini necessitatem in foro conscientis? 1 2. q. 96. 4. o.

Dies festos. Vide tertium mandatum Decalogi de festis. 1 2. q. 103. 4 ad 4. et 2 2. q. 40. 4. et q. 122. 4. o. et q. 147. 5. c.

Indicta certis diebus. An jejuniū sit in præcepto? 2 2. q. 147. 3.

An omnes ad jejunia Ecclesiae teneantur? 2 2. q. 147. 4. o.

An convenienter determinata sint tempora jejuni Ecclesiae? 2 2. q. 147. 5. o.

Et a nonnullis cibis. An convenienter jejuniis indicatur abstinentia a carnibus, ovibus et lacticinis? 2 2. q. 147. 8. o.

Sacerdoti proprio. De ministro confessionis. Suppl. q. 8. o.

An sit necessarium quod homo confiteatur proprio sacerdoti? Suppl. q. 8. 4. o.

An possit aliquis alteri quam proprio sacerdoti confiteri ex privilegio vel mandato superioris? Suppl. q. 8. 5. o.

An in fine vitæ poenitens possit a quolibet sacerdote absolvi? Suppl. q. 8. 6. o.

Singulis saltem annis confiteor. An omnes ad confessionem teneantur? Suppl. q. 6. 3. o.

An quis statim post peccatum admissum teneatur confiteri? Suppl. q. 6. 5. o.

An possit cum aliquo dispensari ne confiteatur homini peccata? Suppl. q. 6. ar. 6. o.

Sacrosanctam Eucharistiam. An liceat cessare omnino a communione? III. q. 80. 11. o.

DE PECCATO IN GENERE.

Peccatum, auctore Ambrosio. Peccatum quid. 1 2. q. 71. 6. o.

Communis originis. De peccato originali. 1 2. q. 81. usque ad q. 84.

Proprie actionis. De peccato actuali. 1 2. q. 71. usque ad q. 90.

Prima. An convenienter dividatur peccatum in peccatum cordis, oris et operis ac omissionis. 1 2. q. 72. 6 et 7.

De peccato quod nascitur ex ignorantia. 1 2. q. 76. o.

De peccato quod nascitur ex infirmitate. 1 2. q. 77. o.

De peccato quod nascitur ex malitia. 1 2. q. 78. o.

Peccatum proprie actionis est aut lethale, aut veniale. De divisione peccati in peccatum mortale et veniale, et comparatione venialis peccati ad mortale. 1 2. q. 72. 5. o. et q. 88. o.

De veniali peccato secundum se considerato. 1 2. q. 89. o.

In Spiritum sanctum, sex. De peccato in Spiritum sanctum, et singulis ejus speciebus. 2 2. q. 14. o.

Homicidium. De homicidio. 2 2. q. 64. o.

Peccatum Sodomiticum. De peccato sodomitico. 2 2. q. 154. 11 et 12.

DE SEPTEM PECCATIS CAPITALIBUS.

Capitalia septem. Quid capitale. 1 2. q. 84. 3. c.

An sint septem vitia capitalia. 1 2. q. 84. 4. o.

Superbia. De superbia. 1 2. q. 84. 2. et 2 2. q. 162. et q. 163. 1 et 2.

An superbia sit vitium capitale. 1 2. q. 84. 2. o. et 2 2. q. 162. 8. o.

Avaritia. De avaritia. 1 2. q. 84. 1. o. et 2 2. q. 118. o.

An avaritia sit vitium capitale. 1 2. q. 153. 4. o. et 2 2. q. 118. 7. o.

Luxuria. De luxuria. 1 2. q. 84. 4. c. et 2 2. q. 153. o.

De speciebus luxuriæ. 2 2. q. 154. o.

An luxuria sit vitium capitale? 2 2. q. 153. 4. o.

Invidia. De invidia. 1 2. q. 84. 4. c. et 2 2. q. 36.

An invidia sit vitium capitale? 2 2. q. 36. 4. o.

Gula. De gula. 1 2. q. 84. 4. c. et 2 2. q. 148. o.

An gula sit vitium capitale? 2 2. q. 148. 5. o.

De ebrietate. 2 2. q. 150.

Iracundia. De iracundia. 1 2. q. 84. 4. c. et 2 2. q. 158. o.

An ira debeat poni inter vitia capitalia? 2 2. q. 158. 6.

Acedia. De acedia. 1 2. q. 84. 4. o. et 2 2. q. 35.

An acedia debeat poni vitium capitale? 2 2. q. 35. 4. o.

DE VIRTUTIBUS.

Theologica. De virtutibus theologicis. 1 2. q. 62. o. et q. 64. 4. o.

Cardinalis. De virtutibus cardinalibus. 1 2. q. 61. o.

Prudentia. De prudentia. 2 2. q. 47. et seq. usque ad 57.

Justitia. De justitia et pertinentibus ad eam. 2. 2. quæst. 57. et sequent. usque ad q. 123.

Fortitudo. De fortitudine. 2. 2. q. 123. et seq. usque ad q. 141.

Temperantia. De temperantia. 2. 2. q. 141. cum quibusdam aliis quæ ei annexa sunt. 2. 2. q. 141. et seq. usque ad q. 171.

Humilitas. De humilitate. 2. 2. q. 161. o.

Liberalitas. De liberalitate. 2. 2. q. 117.

Castitas. De castitate. 2. 2. q. 151.

De virginitate. 2. 2. q. 152. o.

Charitas. De charitate. 2. 2. q. 23. et seq. usque ad 47.

Temperantia. De abstinence. 2. 2. q. 146. o.

De sobrietate. 2. 2. q. 149.

Mansuetudo. De clementia et mansuetudine. 2. 2. q. 157. o.

Fra sedulitas. De gaudio quod est de bono divino. 2. 2. q. 28. o.

Consilii Evangelici virtus. De consiliis evangelicis et eorum numero. 1. 2. q. 108. 4. o. et 2. 2. q. 186. 2. art. et seq. art.

Verecundia. De verecundia. 2. 2. q. 144. o.

Obedientia. De obedientia. 2. 2. q. 204. o.

DE GRATIA ET BONIS OPERIBUS.

Quid sit gratia? 1. 2. q. 110. 3. 4. c.

An sit necessaria ad præcepta Dei implenda? 1. 2. q. 109. 4.

Possumus ad vitam æternam mereri absque gratia. 1. 2. q. 109. 5.

De variis gratiæ speciebus. 1. 2. q. 112. 1.

Requirunt gratia dispositiones ex parte eorum qui illam suscipiunt. 1. 2. q. 112. 2.

De gratiæ effectibus. 1. 2. q. 113.

An necessarium sit ut homo gratiæ respondeat. 1. 2. q. 113. 3.

De merito. 1. 2. q. 114. o.

Triplex est bonorum operum genus: De precatone. 2. 2. q. 83. o.

De jejuniis. 2. 2. q. 147.

De eleemosyna. 2. 2. q. 32. o.

Quotuplex est eleemosyna corporalis et quæ ejus sunt species. 2. 2. q. 32. 2. o.

Quotuplex est eleemosyna spiritualis et quæ ejus sunt species. 2. 2. q. 32. 3. o.

DE SACRAMENTIS.

Sacramentum est divinx. Sacramentum quid. III. q. 60. o.

Est rei divinx. Cujus rei sacræ sit sacramentum signum. III. q. 60. 2. o. et 3. o.

Externum. An sacramentum sit semper aliqua res sensibilis. III. q. 60. 4.

Ad hominis æternam salutem. De necessitate et effecta sacramentorum. III. q. 61. o. et 62. o.

Septem sunt. De numero sacramentorum. III. q. 65. o.

Baptismus est. De baptismo. III. q. 66. et seq. usque ad q. 72.

Est novæ legis primum. An baptismus sit a Christo institutus, et quando. III. q. 66. 2. o.

In ablutione corporis. An baptismus sit ipsa ablutio. III. q. 66. 1. o.

De materia baptismi. III. q. 66. 3 et 4

Et legitima verborum pronuntiatione. An in sacramentis requirantur verba. III. q. 60. 6. 7 et 8.

De forma baptismi. III. q. 66. 5. o.

Tam parvulis quam adultis. De suscipiendis baptismum. III. q. 68. o.

An sine baptismo nullus possit salvari. III. q. 68. 2. o.

An pueri sint baptizandi. III. q. 68. 9. o.

An pueri in maternis uteris existentes possint baptizari. III. q. 68. 11. o.

Hoc sacramento plena peccatorum accepta remissione. De effectibus baptismi. III. q. 69. o.

An homo per baptismum liberetur ab omni peccato, et ab omni reatu peccati. III. q. 69. 1 et 2.

Spiritualiter regeneramur. Cur baptismus dicatur regeneratio. III. q. 66. 9. c.

In novam creaturam. An per baptismum conferantur gratia et virtutes. III. q. 69. 4. 5 et 6.

Hæredesque Christi. An effectus baptismi sit apertio janus regni cælestis. 1. q. 69. 7. o.

Confirmatio. De confirmatione. III. q. 72. o.

Sacramentum est. An confirmatio sit sacramentum. III. q. 72. 1. o.

Quod baptizatio. An character confirmationis præsupponat ex necessitate characterem baptismalem. III. q. 72. 6.

Ab episcopo confertur. An solus episcopus hoc sacramentum possit conferre. III. q. 72. 11. o.

In fronte. An hoc sacramentum sit conferendum homini in fronte. III. q. 72. 9. o.

Per sacrum chrisma. An chrisma sit conveniens materia hujus sacramenti. III. q. 72. 2. o.

Adhibita certa verborum forma. An hæc sit conveniens sacramenti confirmationis forma, Consigno te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, Amen. III. q. 72. 4. o.

Hæc fidem corroborat. De effectu confirmationis. III. q. 72. 1. et 7. o.

Eucharistia est. De Eucharistia. III. q. 73. et seq. usque ad q. 84.

Est sacramentum. An Eucharistia sit sacramentum. III. q. 73. 1. o.

Postquam sacerdos. De ministro hujus sacramenti. III. q. 82. o.

An consecratio hujus sacramenti sit propria sacerdoti. III. q. 82. 1. o.

Panem et vinum. De materia hujus sacramenti. III. q. 74. o.

An materia hujus sacramenti sit panis et vinum. III. q. 74. 1. o.

Verbis a Christo traditis consecravit. De forma hujus sacramenti. III. q. 68. o.

An hæc sit forma hujus sacramenti, Hoc est corpus meum, et, Hic est calix sanguinis mei. III. q. 68. 1. 2 et 3.

An prædictis verbis formarum sit aliqua vis creata effectiva consecrationis. III. q. 68. 4.

Vere et secundum substantiam etiam totus Christus. An corpus Christi sit in hoc sacramento secundum rei veritatem, an vero solum secundum figuram. III. q. 75. 1. o.

An totus Christus continetur sub hoc sacramento. III. q. 76. 1. o.

Sub utraque specie continetur. An totus Christus contineatur sub utraque specie hujus sacramenti. III. q. 76. 2. 9.

Pane in corpus ejus. An in hoc sacramento non remaneat substantia panis et vini post consecrationem. III. q. 76. 2. o.

Per Eucharistiam hominis christianit. De effectibus hujus sacramenti. III. q. 79. o.

Deoque gratum offertur sacrificium. An in celebratione hujus sacramenti Christus immoletur. III. q. 83. 1. o.

Pœnitentia. De pœnitentia. III. q. 84. usque ad finem. Suppl. q. 1. usque ad 29.

Sacramentum est. An pœnitentia sit sacramentum. III. q. 84. 1. o.

Per sacerdotis absolutionem. An hæc sit forma hujus sacramenti, Ego te absolvo. III. quæst. 84. 3. o.

Peccata post baptismum commissa. An pœnitentia sit secunda tabula post naufragium. III. q. 84. 6.

Quæ detestatus. De contritione. Suppl. q. 1. et seq. usque ad q. 6.

Riteque confessus fuerit. De confessione. Suppl. q. 6. usque ad q. 12.

De qualitate confessionis. Suppl. q. 9. o.

Remittuntur. De effectu pœnitentiæ. III. q. 86. o.

Cujus tres sunt partes. De partibus pœnitentiæ. III. q. 90. 2. et 3. potissimum.

Contritio fit corde, etc. III. q. 90. 2. argumento primo.

Extrema unctio. De sacramento extremæ unctionis. Suppl. q. 29. et sequent. usque ad q. 34.

Est sacramentum. An extrema unctio sit sacramentum. Suppl. q. 29. 1. o.

Per oleum sacrum. An oleum olivæ sit conveniens materia hujus sacramenti. Suppl. q. 29. 4. o.

An oporteat oleum esse consecratum. Suppl. q. 29. 5. o.

Et certas preces. De forma hujus sacramenti. Suppl. q. 29. 7. 8. 9.

Recreantur ægrotantes. De effectibus hujus sacramenti. Suppl. q. 30. o.

Ordo. De sacramento Ordinis. Suppl. q. 34. usque ad 41.

Est sacramentum. An Ordo sit sacramentum. Suppl. q. 34. 3. o.

Quo ad Dei cultum. Cur in Ecclesia est Ordo, et Ordo quid. Suppl. q. 34. 1. et 2.

Matrimonium. De matrimonio. Suppl. q. 41. usque ad 69.

De causa appellationis matrimonii. Suppl. q. 44. 2. o.

Est sacramentum. An matrimonium sit sacramentum. Suppl. q. 42. 1. o.

Individa vitæ. Matrimonium quid. Suppl. q. 44. o. et a. 3. potissimum.

Isdemque gratiæ donum. An matrimonium conferat gratiam. Suppl. q. 42. 3. o.

Genus humanum laudabiliter. De bonis matrimonii. Suppl. q. 49. o.

In quibus omnibus sacramentis debet minister intentionem habere id agendi quod Christus instituit, et Ecclesia facit.

DE FINIBUS ULTIMIS.

De morte. 1. 2. q. 81. 3 ad 1. et q. 85. 5 et 6. — De ultimo judicio. III. q. 59. 4 et 5. Suppl. q. 88. a. 91. — De inferno. 1. q. q. 54. 4. III. q. 52. Suppl. q. 69. — De pœna damnatorum. Suppl. q. 97. et seq. — De cælo. De beatitudine æterna. 1. q. 23. 1. 2. q. 2. q. 3. q. 4. et q. 5. Suppl. q. 93. — De statu beatorum. Suppl. q. 95.

LEXICON

QUO EXPLICANTUR D. THOMÆ ET ALIORUM SCHOLASTICORUM

VERBA MAXIME INUSITATA AC PRÆCIPUÆ LOCUTIONES

AUCTORE

JOSEPHO ZAMÆ MELLINIO

LEXICON

SCHOLASTICORUM VERBORUM

A

ABALIETAS est esse ab alio. *Asseilas* vero idem est ac esse a se.

1. **ABSOLUTE** dicitur res talis esse, quando in se habet naturam, vel accidens, quod requirit talem denominationem: sic homo dicitur *absolute* rationalis, paries *absolute* albus. Huic correlativum est *respective*, quod dicitur de aliqua re, quæ talis denominetur, si comparetur cum alia, non vero si in sua natura vel accidentibus tantum spectetur: sic vir parvæ staturæ *respective* dicitur magnus si comparetur cum puero, non vero si cum gigante.

2. *Absolute* aliquando idem est ac *simpliciter*, et dicitur quando res sine addito, vel limitatione potest denominari talis. Hoc sensu v. g. anima nostra est intelligens *absolute*, vel *simpliciter*. Huic correlativum est *secundum quid*, quod dicitur de re, quæ secundum parvam sui partem, vel tantum cum addita particula restringente talis denominetur. Sic *Æthiops* dicitur albus *secundum quid*, nempe in dentibus.

ABSOLUTUM est quod non respicit aliud, nec ad aliud dicit ordinem, ut Deus. — Absolutum nomen ut connotative opponitur, est quod habet perfectam significationem, nec in significando aliud connotat, ut homo, calor.

ABSTRACTIO est unius ab alio separatio ex S. Thom. 1. Met. lect. 10. — *Abstractio realis* est actio qua unum realiter ab alio sejungitur, ut brachium a corpore (ex eod., ibid.). — *Abstractio logica* est actio intellectus concipientis unum sine alio, aliisve cum quibus a parte rei conjunctum est; ut, dum ignem concipio, non cogitando calorem (part. 1. quæst. LXXXV, art. 1). — *Abstractio simplex* est qua intellectus considerat unum sine alio cum quo conjunctum est; illud tamen de eo non negat; ut rationale sine risibili (ibid.). — *Abstractio composita* seu negativa est cura intellectus ita unum ab alio abstrahit, ut ei convenire neget, vel ejus contrarium de eo affirmet; ut corvus non est niger, corvus est albus (ibid.). — *Abstractio physica* est a materia singulari, non sensibili (ibid.). — *Abstractio mathematica* est a materia sensibili, non intelligibili (S. Thom. ad Met. prolegom. et lib. vi, lect. 1). — *Abstractio metaphysica* est a materia sensibili et intelligibili; — *Physicus*, v. g. considera corpus naturale in universum, non hoc vel illud; mathematicus

considerat quantitatem, non naturam: metaphysicus vero rationem entis abstractam a materia et quantitate.

ABSTRAHENTIUM non est mendacium. Axioma. Sic concipimus animal in homine, abstrahendo in mente nostra a rationali vel irrationali, quod nec de homine affirmamus, nec negamus, ac ideo non mentimur. Quod et in moralibus locum habet, dum a rerum, quas mere narramus, veritate abstrahimus.

1. **ACCIDENS** est illud quod inest alicui secundum se, non tamen de essentia rei, ut albedo, scientia (Arist. Met. lib. vi, cap. 1). *Accidens absolutum*. V. *Accidens physicum*.

2. *Accidens logicum*, seu *prædicabile*, illud est quod sive sit substantia, sive accidens, ita inhæret subjecto, ut sine illo subjectum esse, ac concipi possit. Ita vestes sunt *accidens logicum*.

3. *Accidens metaphysicum* illud est, quod, licet cum substantia identificatum sit, tamen mens nostra potest illam substantiam concipere absque illo: sive quod non est de conceptu substantiæ. Ita hominis risibilitas est *accidens metaphysicum*, quia licet illa cum hominis essentia identificetur, potest tamen essentia hæc concipi absque eo quod concipiatur risibilitas.

4. *Accidens prædicamentale* in accidens metaphysicum recidit.

5. *Accidens physicum* juxta veteres entitatem habet ab omni substantia distinctam. Illud vero vel absolutum est, vel modale. *Absolutum*, quod quidem ad qualitatem et quantitatem reducitur (V. hæc verba), potest divinitus esse sine subjecto. Sic, ajebant, panis et vini *quantitas*, *color*, *odor*, *sapor*, sunt in Eucharistia sine subjecto, cui inhæreant. *Modale* sine subjecto esse omnino non potest. Hujusmodi sunt *actio*, *passio*, *unio*, *cognitio*, et alia id genus, quæ cum sint ultimæ determinationes, ut res sit *agens*, *patiens*, *unita*, *cognoscens*, sine re ne concipi quidem possunt. — *Accidens separabile* est quod potest facile a subjecto removeri, ut calor a ferro. — *Accidens inseparabile* est quod non potest, vel ægre admodum, a subjecto removeri; ut candor nivis (Porphyr. Isagog. cap. De accidente). — *Accidens extrinsecum* est quod extrinsece tantum subjectum denominat; ut actio, agens. — *Accidens intrinsecum* est quod vere inest rei, cujus dicitur accidens, ut frigus aquæ. — *Accidens proprium*. V. *Proprium*.

ACCIDENTALE et *Accidentaliter* V. *Essentialiter*. *Formaliter* 3. *Formale*. *Per se*, 1. 2.

ACCOMMODA distributio fit quando attributum aliquod toti speciei conveniens accommodatur, sive attribuitur singulis individuis, servata inter eos aliqua proportionali differentia. Huic correlativum est distributio *absoluta*, quæ fit attribuendo singulis individuis attributum generale, nullo discrimine. Sic per distributionem *accommodam* singulis individuis adaptanda est hæc propositio: *omnes patiuntur mala*; per distributionem vero *absolutam* hæc alia: *omnes homines sunt mortales*.

ACCRETIO idem est ac augmentatio. Vide *Motus*. Accretio stricte sumpta est acquisitio majoris quantitatis quam quæ deperdita sit (Arist. *Phys.* lib. x, cap. 2). V. *Motus*. 3.

ACTIO est id, quo mediante, agens producit effectum, ut illuminatio. — Actio *immanens* est ea quæ recipitur in ipso supposito, a quo elicitur, ut visio (Arist. *De an.* lib. ii, cap. 1 et 3. et D. Thom. I, quæst. ii, art. 1). — Actio *transiens* est quæ recipitur in subjecto distincto ab agente, ut calefactio (D. Thom. in *Met.* libro iv, lect. 12). — Actio *substantialis* est ea quæ terminatur ad substantiam, ut generatio ignis (Arist. *Phys.* lib. iv, cap. 5). — Actio *accidentalis* est ea per quam producitur accidens, ut dealbatio (ibid.). — Actio *instantanea* est quæ fit in instanti, seu quæ non contenditur certis partibus temporis, ut creatio, illuminatio. — Actio *successiva* est quæ contenditur tempori, seu quæ fit in tempore, ut calefactio.

ACTIONES sunt *suppositorum*. Axioma. Id est: actiones, ut etiam passionēs, toti composito, sive individuo, non soli parti, quæ actionem efficit, vel patitur, tribuuntur: sic, corpore ægro, homo dicitur ægrotare, et, anima intelligente, homo dicitur intelligere. Sic etiam mors humanitatis Christi dicitur mors personæ divinæ.

ACTU esse res dicitur, quando de facto est extra suas causas, id est, quando a suis causis producta est. *Potentia*, vel in *potentia* res esse dicitur, quæ quidem non existit, sed tamen potest existere: sic Antichristus est in *potentia* etiam hodie.

ACTUALITER dicitur de illo, quod actu est. Correlativa habet *potentialiter*, vel *habitualiter*, quæ dicuntur de illo, cuius producendi habetur potentia, vel habitus. Sic in eo, qui actu movetur, motus erit *actualiter*; in eo, qui moveri potest, *potentialiter*; in eo, qui moveri solet, *habitualiter*.

ACTUARE aliquid, significat illud actu perficere, interdum etiam informare. Sic anima actuatur corpus, quia et illud informat, et perficit in esse viventis. V. *Informare*.

1. ACTUS aliquando vocatur entis existentia. Unde esse *actu*, vel in *actu*, *ens actuale*, *actualitas*, *habere actum* significat existere. Sic mundus jam productus dicitur habere *actum*, etc., quem non habebat, cum pure erat possibilis.

2. *Actus* quandoque sumitur pro nota, sive attributo entis, a quo alia ejusdem entis attributa intelliguntur profluere. Sic rationalitas in

homine dicitur *actus* respectu aliorum attributorum, quæ ab ipsa derivantur.

3. *Actus elicited* dicitur actus, qui fit a voluntate, et in ipsa remanet, ut amor, odium, etc. *Imperatus* ille dicitur, qui a voluntate quidem imperatur, sed executioni mandatur ab alia potentia, uti deambulatio, iudicium imprudens, etc. — *Actus humanus*, seu liber, seu moralis, est qui fit ex præscripto rationis; ut datio eleemosynæ. — *Actus hominis* seu naturalis est qui fit ab homine, absque rationis advertentia, ut fricatio barbæ (D. Thom. I 2. q. i. art. 1).

4. *Actus formalis*, vel simpliciter *actus* dicitur forma *substantialis*, sive *accidentalis*, quia ea est, quæ rem determinat, ut sit id quod est, potius quam aliud. Sic forma *substantialis* ignis determinat compositum in quo est, ut sit ignis, et non aliud. Item forma *accidentalis* caloris determinat corpus, ut sit calidum potius quam frigidum. *Actus* sic sumptus correlativum habet *potentiam*, quo nomine venit materia compositi, quatenus capax est recipiendi formam.

5. *Actus informativus* est forma, vel id quod est instar formæ in aliquo composito, ut anima in homine, cognitio in anima intelligente. Huic correlativum est *potentia informabilis*, quæ est materia compositi, ut corpus. — *Actus substantialis* est qui cum materia prima unum ens per se constituit, ut anima hominem informat et actuatur (Arist. *De an.* lib. i, cap. 1). — *Actus accidentalis* est qui rem jam in suo esse constitutam actuatur, ut color.

6. *Actus primus* antonomastice est ipsa potentia, v. g. intelligendi, vivendi, etc. — *Actus secundus* est actio elicit a potentia. Unde in *actu primo* dicitur quis operari, quando operandi habet potentiam; in *actu vero secundo*, quando de facto operatur.

7. *Actus primus remotus* est causa destituta aliqua conditione, vel prærequisito ad operandum. — *Actus primus proximus* est causa cum omnibus prærequisitis ad actionem ponendam. Sic ignis non applicatus stuppæ, est in *actu primo remoto* comburendi; cum vero est applicatus, est in *actu primo proximo*.

8. *Actus prior* sive *melior* est quam *potentia*. Axioma. Nempe melius est unicuique rei actu existere, quam solum posse existere: vel etiam melior est potentia cum actu, quam cum privatione actus. Hoc axioma non esset verum, si ita intelligeretur, ut exercitium potentia, sive actus melior sit quam potentia; sic enim motus melior esset quam vis motrix, quod est absonum.

9. *Actus purus* sæpe sumitur pro forma *substantiali*, ut anima respectu corporis quatenus informat et perficit, non vero informatur et perficitur. Sicuti materia dicitur sæpe *pura potentia*, quatenus tota ejus essentia consistit in hoc, quod possit recipere formam, et ab ea determinari.

10. *Actus respectivus* est ens incompletum, ut materia carens forma; *Actus absolutus* est ens completum, ut homo, angelus. — *Actus absolutus* simpliciter est actus purus, in quo nulla

potest concipi ratio potentialitatis, seu qui nullo alio indiget, ut sit et existat, qualis est solus Deus.

II. Actus vitalis. V. Vitales.

ADÆQUATE sumitur res, quando *integre et totaliter* accipitur. Sic homo *adæquate* sumptus est animal rationale. *Inadæquate* vero sumitur res, quando sumitur *partialiter*. Sic homo *inadæquate* conceptus est animal.

ADÆQUATIO loci dicitur commensuratio spatii cum re locata.

ADDITUM *amplians* est terminus additus ad ampliandam significationem alterius termini, ut in hac enunciatione: *Homo, quicumque ille sit, est errori obnoxius*; terminus *quicumque ille sit* ampliat significationem termini *errori obnoxius*. *Additum restringens* est terminus additus ut significatio alterius termini veluti coarctetur, ut in hac propositione: *Homo, qui est in foro, ambulat*, illa verba *qui est in foro* sunt *additum restringens*. *Additum diminuens* est terminus additus ut significatio alterius coarctetur a toto ad partem, ut in hac propositione: *Aethiops est albus in dentibus*; verba illa *in dentibus* sunt *additum diminuens*. *Additum alienans* est terminus additus ad transferendam significationem propriam unius termini in impropriam; ut in hac propositione: *Homo pictus est pulcher, vox pictus est additum alienans*.

ADJACENS terminus idem est ac terminus adiectivus.

De secundo adjacente dicitur ea propositio, in qua verbum, seu copula, non habet adjunctum prædicatum; e. g. *Petrus est*. Si vero accedat prædicatum, e. g. *Petrus est homo*, dicitur de tertio adjacente.

IN ADJECTO hypothesis repugnare dicitur, quando adjectum, sive prædicatum conflatur ex terminis sese invicem destruentibus; ut hæc hypothesis: *si homo esset possibilis et impossibilis*. Vel etiam quando subjectum hypothesis assumitur ut prorsus invariantum, ut hæc alia: *si homo, manens homo, non esset rationalis*.

ADSEITAS idem est ac referre, seu habere ordinem ad se.

EQUIPARANTIÆ relatio. V. Relatio.

EQUIVOCA a casu ea sunt, quorum unum nomen prædicatum convenit in uno sensu, alteri idem prædicatum in alio, ut *gallus* gallinaceus, et *Gallus* homo, scilicet e *Gallia*. *Equivoca a consilio* sunt analogæ. *Equivocum equivocans* est quod diversa omnino ratione suis inferioribus convenit, ut canis cælesti, terrestri et marino convenit tantum secundum nomen (Arist. in *Præd.* cap. 1). — *Equivoca equivocata* sunt ea quorum est idem nomen, ratio vero substantiæ nomine significata omnino diversa; ut *taurus animal* et *Taurus mons* nullam habent naturam communem hoc nomine *taurus* significatam. Ibid. V. *Univoca, Analogæ*.

ÆTERNITAS est interminabilis vitæ tota simul et perfecta possessio (Boet. *De consol.* lib. v, pros. 6). — *Ævum* est permanens duratio, natura sua immutabilis, principium habens, sed finis expers, ut *duratio angeli*, in *Simpl.*, *Phys.* iv, t. 154.

ÆTERNÆ veritatis dicuntur propositiones essentialia aliquid de subjecto enuntiantes, ut *anima est spiritualis*. Quæ enim sunt essentialia subjecto alicui habent æternam veritatem hoc sensu, quod nunquam esse potuit, vel poterit subjectum illud esse, aut fingi sine illis.

Nullum agens intendens in malum operatur. Axioma. Subintellige, quatenus malum est. Est autem intelligendum de causis necessariis virtute a Deo indita agentibus. Quidquid enim eæ agunt, Deo tribuitur, ut causæ per se principali; Deus autem intendere malum, ut malum, non potest. Si vero de causis liberis intelligatur, sensus est, quod voluntas solum movetur bonitate sive reali, sive apparenti.

AGENS agendo reputatur. Axioma sat clarum; ex quo deducunt hominem etiam sine morbis, atque solum vi nutritionis aliquando mori debere. V. *Passum*. 2. *Alia axiomata*. V. *Simile*. V. *Terminus*. 1. 2.

AGERE. V. *Esse*.

AGGENERATIO. V. *Motus*. 3.

ALIENUM. V. *Proprium*. 2.

ALIETAS idem est ac distinctio, sive esse aliud ab alio distinctum.

ALIQUITATES. V. *Realitates*.

ALTERATIO late sumpta est mutatio ad qualitatem quæcumque, ut doctrinæ acquisitio (Arist. *Phys.* lib. vii, cap. 2 et 8). — *Alteratio proprie* sumpta est motus ad qualitatem sensibilem, mediam vel extremam, ut frigidatio, dealbatio. — *Alteratio corruptiva* est motus corruptivus subjecti in quo fit. — *Alteratio perfectiva* est quæ tendit non ad corruptionem, sed ad perfectionem subjecti, ut illuminatio (Arist. *Phys.* l. viii, cap. 3, et D. Thom. *De cælo*, lib. i, lect. 3). Vide *Motus*.

AMPLIATIO est acceptio termini pro diverso tempore, ab eo quod per verbum propositionis significatur; ut *justus peccavit*; id est, antequam peccaret erat justus. Vid. *Status termini*.

ANALOGUM nomen est quod partim eadem, partim diversa ratione, de suis inferioribus dicitur; ut sanum de homine et medicina. Ex *Simpl.* in *Prædic.* cap. 1. — *Analogæ* sunt ea quorum est idem nomen; ratio vero nomine significata, partim diversa, partim eadem est; ut Deus et creatura respectu artis (Arist. *Met.* l. iv, cap. 2).

Analogæ attributionis sunt ea quibus nomen commune convenit in eodem quidem sensu, sed diverso titulo; v. g. homo, cibus, pulsus dicuntur *sana*, sed per *analogiam attributionis*, quia homini convenit sanitas proprie et principaliter: cibo, ut causæ sanitatis: pulsui, ut signo. *Analogæ proportionalitatis* sunt ea, quibus convenit nomen commune cum significatione simili, et cum proportionem; v. g. prout et homini convenit *risus* per *analogiam proportionalitatis*; nempe ut risus hominis placidum ostendit animum, sic amœnitas prati indicat bonam temperiem soli.

Analogæ, Analogata, V. *Univoca*.

ANIMATIO est facere, ut anima informet

corpus, sive est actio, qua fit, ut anima informet corpus, vel est actio, qua anima corpus informat.

ANTIPERISTASIS idem est ac *circumobstantia*, seu resistentia facta corpori ab aliis illud circumdantibus. Ita subterranea loca in hyeme calidiora esse dicebant per *antiperistasis*, videlicet, eo quod terræ meatus tunc temporis obturati, et aer externus densior circumdant loca illa, et impediunt quominus igneæ exhalationes erumpant.

ANTONOMASTICE, vel per *antonomasiam*, idem ac nomen aliquod pluribus commune, ali cui per excellentiam quamdam tribui; sic Paulus antonomastice dicitur Apostolus: sic Cicero orator.

APPARENTER. V. *Formaliter*. 6.

APPELLARE dicitur vox aliqua ad terminum illum, cuius est synonymus, vel epithetum; e. g. *Cicero fuit magnus orator*, vox *magnus* appellat ad terminum *Cicero*. Hinc primum vocant terminum *appellantem*, alterum terminum *appellatum*.

APPETITUS est potentia rei, quæ naturaliter propendet in suum bonum et finem; sic materia appetit formam (D. Thom. 1. q. 78, art. 1, et q. 80, art. 1, et 2 2, q. 8, art. 1). — *Appetitus elicitivus* est potentia qua animal fertur in bonum cognitum. — *Appetitus rationalis* idem est quod voluntas, estque facultas inclinans in bonum intellectu cognitum. — *Appetitus sensitivus* est qui fertur in bonum solo sensu perceptum. — *Appetitus concupiscibilis* est qui fertur in bonum sensibile absolute, sub ratione boni. — *Appetitus irascibilis* est qui fertur in bonum sensibile, arduum et difficile oblatum (D. Thom. 2 2, q. 18, art. 1, et q. 58, art. 1, et q. 168, art. 2).

APPREHENSIO simplex est actio intellectus, rem aliquam absque affirmatione aut negatione concipientis; ut, dum cogito solem, non affirmando, quod sit lucidus, aut quid simile.

ARGUTIVE. V. *Formaliter*. 4.

ARGUMENTUM est id quod assumitur ad probandum unum de alio. — *Argumentum demonstrativum* est necessarium inventum ad generandam scientiam. — *Argumentum topicum* est probabile inventum ad faciendam fidem; ut si probes Socratem esse virum bonum, quia est philosophus.

ASCENSUS terminorum. V. *Descensus*.

ASSEITAS idem est ac esse a se. *Abalietas* idem est ac esse ab alio.

ASSENSUS est actus intellectus, objecto adherentis propter terminorum evidentiam, medium rationale, vel voluntatis imperium (D. Thom. 2 2, q. 1, art. 4, et q. 2, art. 2).

PER ATTRIBUTIONEM idem est ac per imputationem, sive per hoc, quod aliquid alteri attribuitur, ut cognitio attribuitur toti homini, licet sola anima cognoscat.

AUGERI per *juxta positionem* est excrecere per additionem novarum partium ad priores jam existentes; ut, dum aquæ additur alia aqua. — *Augeri per intus susceptionem*, ut recepto in poris alimento, et virtute vegetatricis animæ

in aliti substantiam converso vivens excrecere. — *Augeri intensive* est qualitatem, vel in eadem parte subjecti plures ejusdem entitatis gradus suscipere, vel circa eandem objecti partem magis magisque perfici; ut, dum calor in eadem manus parte intenditur. — *Augeri extensive* est qualitatem ad plures partes, vel objecti, vel subjecti se extendere; ut scientia ad plures conclusiones.

B

BEATITUDO est status omnium bonorum aggregatione perfectus (Boet. *De consol.* pros. 3). — *Beatitudo objectiva* est res ea, cuius possessione beatus quis efficitur (D. Thom. 1 2, q. 2). — *Beatitudo formalis* est actus ille, quo beatitudinem objectivam percipiendo, formaliter beatus quis redditur; et secundum divum Thomam, clara et intuitiva Dei visio.

BILOCATIO est determinatio rei, ut sit simul in duobus locis adæquate distinctis, tota in singulari: ut si quis Bononiæ simul existat et Romæ.

BONITAS entis, seu transcendens, est entis perfectio.

BONUM est *communicativum sui*. Axioma. Ratio physica deducitur ex inclinatione, qua creaturæ in se mutuo agunt, et alias sibi assimulant, ita ut cum non possint suam substantiam individualement cum aliis communicare, saltem suam speciem communicent. Ita ignis in ignem, e. g., convertere nititur alia corpora. Quod etiam in bonitate morali locum habet, scilicet bona et virtutes suas aliis participando, Adde, rem, quæ nihil sui cum aliis communicat, esse inutilem prorsus: res autem prorsus inutilis non est bona.

Bonum est ex integra causa, malum ex quocumque defectu. Axioma. Sic sanitas optima ex omni parte fit, et dicitur mala ex unius humoris intemperie. Sic etiam actus ex se bonus vitatur unica circumstantia, quæ sit mala.

Bonum totius est bonum partium. Axioma. Patet hoc tum in physicis, tum in moralibus. Quia quod totum absolute perficit, idem etiam perficit singulas partes; ideoque hæc naturaliter appetunt bonum totius, quod D. Thomas explicat exemplo manus, quæ ictum a capite et a reliquo corpore propulsat.

C

CÆTERIS *paribus*. Dum aliquid affirmatur de re aliqua, quod verum quidem est in quadam determinata hypothesi, falsum vero si res illa aliis hypothesibus subjiçiat, addi solet: *cæteris paribus*, ut nempe indicetur plura impedire posse, quominus res ita sit uti enunciat. Idem ferme esset si adderetur: *dummodo nihil obstat*, e. g. Consilia senum prudentiora sunt, *cæteris paribus*, quam juvenum: id est dummodo senes iudicii dexteritate, experientia, etc., non careant; et dummodo juvenes non reperiantur, qui in re, de qua agitur, præstarent senibus.

CATEGOREMA est terminus qui potest per se esse prædicatum, vel subjectum enuntiationis, ut homo.

CATEGOREMATICUS, a græco κατηγορεῖν, latine *enuntio*, dicitur ille terminus, qui est per se significativus, adeoque enuntiaripotest sine addito, id est, cujus significatio ita est independentens a consortio alterius termini, ut per se sufficiat ad subjectum et prædicatum, ut nomina substantiva, e. g. Petrus, Leo, aurum. *Syn-categorematicus* dicitur ille terminus, qui non est per se significans, sed tantum *consignificans*, id est, cujus significatio ita dependet a consortio alterius, ut sine illo nec ad subjectum sufficiat, nec ad prædicatum. Talia e. g. sunt nomina adjectiva, bonus, magnus, quæ non nisi de aliquo substantivo vel tacito, vel expresso dici possunt. V. *Infinutum*.

CATEGORIA est realis ordo et dispositio categororematum; ut substantia, quantitas, etc. (Arist. in *Præd.*, et *Met.* lib. v, cap. 12). Vid. *Prædicamenta*.

CATEGORIÆ Aristotelis. V. *Prædicamenta*.

CATEGORICA dicitur propositio quævis, quæ non sit complexa, sed simplex, ut e. g. Petrus currit. Ideoque *categorice* loqui dicitur, qui sine suppositionibus, aut conditionibus, vel aliis complexum sermonem reddentibus loquitur. Propositioni *categoricæ* opponitur *hypothetica*, quo nomine a veteribus plerumque indicabatur propositio quævis complexa.

CAUSA adæquata est a qua omni solaque procedit effectus; ut homo respectu risibilitatis. — *Causa inadæquata inferior* est a qua omni, sed non sola, effectus producit, ut ignis caloris. — *Causa inadæquata superior* est a qua sola, sed non omni, pendet effectus, ut animal respirationis.

Causa univoca est quæ producit effectum ejusdem speciei, ut leo leonem. — *Causa æquivoca* est quæ producit effectum diversæ speciei a se; ut sol aurum. V. *Univoca*.

Causa in potentia est quæ habet quidem vim producendi effectum, non tamen producit; ut qui potest scribere, non scribit. — *Causa in actu* est quæ reipsa influit esse in aliud, ut qui scribit.

1. *Causa causæ est etiam causa causati.* Axioma. Quia causa, sive producens causam, dat illi potentiam et vires naturales producendi suos effectus, et sic est causa, saltem remota, istorum effectuum; sicut sol producens lumen est *causa remota* visibilitatis objecti a lumine collustrati. Sic etiam in genere moris mandans alteri patrare homicidium est *causa moralis* homicidii, ideoque illi imputatur ad peccatum.

2. *Causa efficiens physica* illa dicitur, *cujus virtute effectus immediate producitur*. *Causa efficiens moralis* ea est, *cujus imperio, minis, consilio, effectus debetur*. Si Titius jussu Cajî hominem occidat, erit Titius *causa efficiens physica* homicidii, Cajus vero *causa moralis*.

3. *Causa exemplaris* est exemplar, ad cujus imaginem et similitudinem effectus aliquis producit. Ita e. g. idea domus in mente archi-

tecti existens est *causa exemplaris* domus quam architectus ad illius formam ædificat. Exemplar dicitur causa, quia illuminat et dirigit causam efficientem ad positionem effectus.

4. *Causa extrinseca* est, quæ ab effectu realiter, *adæquate distinguitur*, ut creator a creatura. *Causæ intrinsecæ* respectu alicujus compositi dicuntur *partes*, quibus illud constat, ut corpus et anima respectu hominis.

5. *Causa finalis* est finis, propter quem aliquid fit. Ita sanitas est *causa finalis* sumptionis pharmaci. *Finis* dicitur causa, quia movet et determinat causam efficientem ad ponendum effectum.

6. *Causa formalis extrinseca* dicitur etiam forma *Concreti logici*. V. *Concretum*.

7. *Causa materialis* dicitur *extrinseca* respectu formæ, quæ ab illa educitur. V. *Eductio*.

8. *Causa materialis intrinseca* est, quæ effectum constituit ut materia ipsius; tale est corpus in homine, talis est etiam in composito artificiali materia, e. g. in statua marmorea, marmor. *Causa formalis intrinseca*, sive simpliciter *causa formalis*, est quæ effectum constituit, ut forma, illum, scilicet, specificando, seu eum collocando in certa determinata specie, ut anima rationalis in homine, et figura in statua marmorea.

9. *Causa principalis* ea est, quæ ad effectum producendum non indiget speciali juvamine superioris agentis; *causa instrumentalis* e contrario indiget tali juvamine. Ita in libri descriptione homo est *causa principalis*, calamus vero *instrumentalis*.

10. *Causa secunda agit in virtute causæ primæ.* Axioma. Tum quia causæ creatæ agunt per virtutem participatam a causa prima, tum quia operantur dependenter ab actuali ejus influxu in qualibet actione.

11. *Causa sublata, tollitur effectus.* Axioma. Intellige hoc potissimum de causa immediata, nisi alia causa conservans effectum immediate succedat, aut nisi effectus a Deo tanquam causa prima conservetur. Sic sublato sole tollitur ejus lumen, nisi succedat immediate alia causa illuminans; sic etiam manet figura statuæ sine artifice, Deo illam conservante. Imo in moralibus id etiam locum habet. Sic sublatis meritis, tollitur gratia et præmium; sublata objecti bonitate causante amorem, tollitur amor. Huic axiomati correspondet aliud: *Posito effectu, ponitur causa*. Nempe, dato effectu, arguitur, vel actu esse causam, vel positam fuisse.

12. *Causa proxima* est quæ per se et immediate attingit effectum, ut ignis est causa proxima caloris. — *Causa remota* est quæ tantum mediante alia causa ad effectum concurrit. Sic animal est causa remota respirationis, pulmo proxima.

Causalitas est abstractum causæ, ut rationalitas abstractum rationis, sive est ea proprietas, vis, aut facultas, qua fit, ut causa sit talis. Non raro sumitur pro act one ipsa, vel exercitio causæ.

CAUSALITER. V. *Formaliter*. 4. et *Occasionaliter*.

CERTITUDO cognitionis, quæ etiam dicitur *certitudo objecti formalis*, ea est, quæ oritur a motivo ad assensum impellente, e. gr. ab evidentia, a testimonio sensuum, ab auctoritate. *Certitudo objecti* est ejus necessitas, vel antecedens, vel consequens, ita se habendi, ut judicatur. *Certitudo subjecti* est tenax adhesio intellectus suo judicio, ut vero: quæ licet nonnisi ex valido et rationabili motivo haberi debeat, tamen aliquando ex pervicacia oritur, ut cum hæretici mordicus adhærent suis erroribus. *Certitudo cognitionis* sumitur etiam pro evidentia judicii, vel pro hujus effectu.

CIRCUIRE, idem est ac amplecti, v. g. justitia circuit omnes virtutes.

CIRCULUS formalis, vel *uniformis*, sive *circulatio*, cum de argumentatione est sermo, idem sunt ac *circulus vitiosus*.

Circulus materialis et regressus demonstrativus fit quando e. g. probatur causa per effectus, ac dein per causam attentius consideratam, et melius cognitam, vel ex alio capite probatam, a priori probamus effectus eosdem. Sic a rerum creaturarum existentia inferimus existentiam creatoris: deinde hujus natura attentius considerata, et perfectionibus cognitis, deducimus rerum creaturarum existentiam et ordinem ab illo dependere.

Circulus logicus idem est quod vulgo dicitur: *circulus vitiosus*.

CIRCUMOBSISTENTIA. V. *Antiperistasis*.

CIRCUMSCRIPTIVA præsentia, vel *extensio circumscriptiva* in corpore est talis modus existendi in loco, ut partes illius correspondeat partibus spatii, nec una pars sit in loco alterius, aut penetrata cum altera. Ita corpora quæque naturaliter existentia in loco. Illud autem dicitur esse in loco *definitive* quod sic est in uno loco suæ quantitati vel virtuti commensurato, ut ex vi illius præsentia nequeat simul esse in aliis sine novo miraculo. Sic anima præsens est corpori; sed Christus est in Eucharistia modo quodam altioris ordinis.

CLAUDERE aliud in suo intellectu dicitur de eo, in eujus conceptu aliud est inclusum, ut *pater*, qui talis concipi non potest sine *filio*, et vicissim.

1. **COGNITIO abstractiva** est illa, quæ uno caret e duobus requisitis ad cognitionem intuitivam (V. *Cogn. intuit.*), scilicet vel dum res cognoscimus per alienas, non per proprias rerum imagines, vel dum cognoscimus res non præsentis. Ita *abstractiva* est cognitio, quam nunc habemus Dei, utpote a creaturis hausta; item cognitio Adami, Antichristi, antipodum, qui nobis præsentis non sunt. *Cognitio abstractiva* sic sumpta opponitur *intuitivæ*.

2. *Cognitio abstractiva* generatim sumpta, est illa, per quam fit abstractio in nostra mente; sed antonomastice prior sola hoc nomine donatur.

3. *Cognitio comprehensiva* stricte talis est, quæ objecto adæquata, seu penitus commensurata est, qua nempe objectum totum, et totaliter cognoscitur quod fit dum cognoscitur totum, et

omni modo, quo potest cognosci, etiam quod ad effectus omnes, omnesque terminos, quibus-
cumque intrinsece connectitur. Cognitio hæc debet esse clara, certa, evidens, quidditativa, quia est omnium cognitionum, quæ objecto respondent, perfectissima. Ita Deus seipsum, imo omnia cognoscit.

4. *Cognitio intuitiva* duo importat: ut fiat *per speciem propriam*, sive per propriam ipsius objecti imaginem menti impressam ab objecto ipso, vel a Deo; et ut feratur in objectum realiter præsens, et quidem summa claritate et certitudine. Ita *intuitiva* est cognitio solis, dum illum videmus, et intuitiva est cognitio, quam beati habent Dei.

5. *Cognitio quidditativa* stricto sensu est illa, quæ nascitur a propria objecti imagine, ut intuitiva, et insuper penetrat distincte prædicata rei essentialia ad ultimam usque differentiam conceptu claro, proprio et positivo. Hujusmodi est cognitio, quam Deus habet rerum omnium. Cognitio vero *quidditativa* lato sensu est quæcumque cognitio *quidditatis*, sive essentialis objecti, vel quævis definitio explicans quid res sit.

COMMUNE. V. *Proprium*. 1.

COMPLETIVE idem est ac perfecte, *absolute*.

COMPONERE et dividere idem est ac affirmare et negare.

COMPOSITUM substantiale et accidentale. V. *Substantiale*. — *Compositum physicum* est quod ex partibus realibus et realiter inter se distinctis coalescit; ut homo ex anima et corpore. — *Compositum metaphysicum* est quod ex partibus quidem realibus, solat amen ratione distinctis, constitui intelligitur; ut homo ex animali et rationali.

CONCEPTUS rei proprius ex propriis, vel *strictè proprius* est ille, quo concipimus rem ut est in se, citra negationem, et sine ope symboli, vel exempli; ut concipimus lucem, aut albedinem, quam videmus. *Conceptus proprius ex communibus* est, quo rem concipimus per prædicata communia, et ope symboli, exempli, vel negationis limitatur ad tale objectum, ut non conveniat aliis. Ita animam, Deum, imo quælibet, quæ sensibus non subjiciuntur, concipimus per prædicata generica, et instar alterius, et per negationes distinguimus illa ab aliis.

CONCRETUM dicitur compositum *ex subjecto*, et *forma*, a qua aliqua denominatio tribuitur subjecto. *Concretum metaphysicum* illud est, in quo forma non distinguitur realiter a subjecto; *physicum*, in quo distinguitur quidem, sed tamen illi inhæret; *logicum*, si ne inhæret quidem. Sic Deus omnipotens est concretum *metaphysicum*, quia in eo forma, id est, omnipotentia, non distinguitur realiter a subjecto, nempe Deo. Corpus figuratum est concretum *physicum*, cum figura distinguatur a corpore, et simul illi inhæret. Turris visa est concretum *logicum*, visio enim distinguitur a turri, et illi non inhæret. V. *Specificative*.

CONCURRERE Efficienter, Directive, Moraliter, Imperative, Finaliter. V. *Efficienter*.

CONDITIO *sine qua non*, est aliquid necessarium, ut effectus fiat, in eum tamen nihil influens; ut indistantia inter agens et passum.

CONNEXA sunt ea, quorum unum determinari, seu haberi non potest sine altero, ut creatura et creator. Creatura enim sine creatore esse non potest.

CONNEXIVE. V. *Entitative et Formaliter. 4.*

CONNOTARE aliquid est illud innuere, seu indigitare, unde

CONNOTATA sunt innuta, seu indigitata ab aliquo termino, sicque termini relativi sunt sibi mutuo connotantes et connotati. Pater enim innuit filium, filius patrem.

CONNOTATIVE. V. *Subjective. 3.*

CONNOTATIVUM nomen est quod ut perfecte significet et intelligatur, aliud connotat, ut pater filium.

CONTACTUS *suppositi* dicitur cum agens immediate, per suam entitatem, conjunctum est passo; ut Deus omni rei creatæ in quam agit. — *Contactus virtutis* dicitur cum agens, mediante sua virtute, attingit passum, ut sol aerem medio lumine,

CONTIGUUM. V. *Continuum.*

CONTINERE *formaliter* aliquid est illud in se, actu et reipsa habere; ut ignis calorem. — *Continere eminenter* est non habere quidem actu, sed habere æquivalenter perfectionem vel virtutem illam producendi; ut homo continet eminenter perfectionem animalis.

1. CONTINUI *partes aliquotæ* ab Aristotele dicebantur illæ, quæ aliquoties repetitæ totum adæquant, ita tamen ut adæquate distinguantur ad invicem, nec una pars de alia participet, sed omnes habeant certam et æqualem mensuram. Sic palmus quater ductus totam metitur ulnam. Istæ partes dicebantur etiam *determinatæ, æquales, non communicantes.*

2. *Continui partes proportionales* illæ sunt quæ novis subdivisionibus eadem proportionem factis deteguntur, ut si lignum bipalmare primum dividas in duos palmos, deinde in quatuor semipalmos, postea in octo medietates semipalmorum, et sic deinceps; servatur enim proportio subdupla in divisione, et dupla in multiplicatione. Partes istæ consideratæ in sua unaquaque serie, e. g. duo palmi, vel quatuor semipalmi, sunt et ipsæ partes æquales et non communicantes, ut partes aliquotæ; sed considerata una serie cum altera, v. g. duo palmi cum quatuor semipalmis, dicuntur partes inæquales et communicantes, quia semipalmi sunt minores palmis, de illisque singuli participant aliquid. Partes proportionales dicuntur etiam indeterminatæ, quia semper decrescere possunt per novas subdivisiones.

3. *Continui puncta copulantia, vel terminantia vel continuantia* sunt puncta ab aliquibus veteribus admissa in continuo permanenti, indivisibilia, quæ puncta nihil aliud præstant, nisi unire partes inter se, ita ut istæ sint naturali nexu copulatæ. Nimirum autumabant illi partes continui, uti partes ligni, uniri inter se vel-

uti quibusdam fibulis, quæ puncta copulantia appellabant, eaque volebant indivisibilia.

4. *Continuum* est, quod partes habet integrantes naturali nexu copulatas, ut guttæ in aqua, manus et brachia in corpore. Unde *continua* dicuntur a veteribus illa, quorum extrema sunt naturaliter unita. *Contiguum* est illud, quod non importat unionem, sed meram immediationem loci; unde *contigua* dicebantur illa, quorum extrema sunt simul, id est, in locis immediatis; ita duo ligna se invicem tangentia.

5. *Continuum permanens* illud est, cujus partes simul existunt, ut palea, lignum, etc. *Continuum successivum* est, cujus partes fluxu non interrupto prætereunt, solamque habent continuitatem sumptam pro non interrupta successione, ut motus et tempus.

CONTRAHERE *genus*, vel *speciem*, est determinare ac veluti applicare genus ad aliquam speciem, vel speciem ad aliquod individuum. *Homo* e. g. contrahere dicitur genus animalitatis; *Petrus* contrahere *speciem* humanitatis; scilicet genus *animal* determinatur, sive applicatur homini, et *humanitas* Petro. Hoc etiam indicatur per verba *dividere genus, dividere speciem*, nempe, illud in suas species, hanc in sua individua.

CONTRARIA sunt ea quæ sub eodem genere maxime distant et se vicissim expellunt ab eodem subjecto; ut calor et frigus. — *Contraria immediata* sunt ea inter quæ nullum dari potest medium; ut siccitas et humiditas. — *Contraria mediata* sunt ea inter quæ datur aliquod medium; ut inter albedinem et nigredinem.

CONTRARIA *contrariis curantur*. Axioma. Quia contraria ex eodem subjecto se mutuo expellunt, quod tam valet in physicis quam in moralibus.

CONTRARIORUM *contrariæ sunt causæ*. Axioma. Quia cum sint opposita requirunt oppositam, aut dissimilem virtutem sui productivam. Quod intellige de causis *per se*, non de causis *per accidens* concurrentibus, neque de causis liberis: potest enim volitio et notitio ejusdem objecti ab eadem voluntate successive produci. Possunt etiam haberi ab eadem causa necessaria effectus aliquo modo oppositi, si subjecta sint diversimode disposita, ut ab eodem sole habetur induratio luti, et liquefactio ceræ.

CONVERSIO est unius rei in aliam transitio, ut dum lignum in ignem mutatur. — *Conversio enuntiationum* est commutatio extremorum propositionis, servata essentiali qualitate, et veritate; ut nullum vitium est laudabile, nullum laudabile est vitium.

CONVERTENS *propositio* dicitur ea, quæ ab altera deducitur transponendo subjectum et prædicatum istius: e. g. nullus homo est leo ergo nullus leo est homo. Secunda hæc dicitur *convertens, prima vero conversa.*

AD CONVERTENTIAM *dicti*, illis adaptatur quorum neutrum potest sine saltem tacita men-

tione alterius significari: ita ad convertentiam dicuntur dominus et servus.

CONVERTI illi termini dicuntur, quorum unus de alio affirmari potest, et vicissim hic de illo. Tales sunt in sensu metaphysico, e. g. ens, bonum; nam omne ens est bonum, et omne bonum est ens. V. *Transcendentale*.

CORPOREA, sive Corporalia per attributionem. V. *Spiritualia*.

CORPUS organicum, appetitus sensitivus est virtus corporis organici: id est corpus partibus constat quibus ut instrumentis ad varias functiones utitur pars animæ sensitiva, cum sit ὄργανον idem quod instrumentum. — Corpus mathematicum est quantitas constans ex longitudine, latitudine et profunditate.

CREATIO. V. *Eductio*.

D

DECRETIO. V. *Motus*. 3.

DECRETUM *attemperativum, relictivum, commissivum, indifferens* vocatur decretum, quo Deus, secundum aliquos philosophos et theologos, decernit concurrere cum causis liberis; quia Deus per hoc decretum *attemperat* se naturæ et indoli voluntatis creatæ; *relinquit* et *committit* ei determinationem, et reddit omnipotentiam *indifferenter* applicatam ad quodvis extremum.

DEFINITIO nominis est oratio qua explicatur nominis significatio. — *Definitio rei* est oratio qua declaratur essentia definiti. — *Definitio positiva* est quæ rei quidditatem terminis positivis aperit, ut homo est animal rationale. — *Definitio negativa* est qua rei naturæ terminis negativis declaratur; ut Deus non est mortalis, non corporeus, etc.

DEMONSTRATIO. V. *A priori*. 2.

DENOMINANS est nomen a quo aliud deducitur secundum significationem et terminationem; ut pietas a qua pius. — *Denominativum* est quod ab aliquo secundum vocem et significationem deducitur; ut justus a iustitia.

DENOMINATIVE. V. *Formaliter*. 4. *Specificative*.

DESCENSUS *terminorum* est consequentia ducta a termino communi ad alium minus communem, sive etiam singularem sub illo contentum: e. g. omnis homo est animal; ergo hic homo est animal. *Ascensus* e contrario est consequentia ducta a terminis minus communibus et singularibus ad terminum communem, qui illa sub se comprehendat: e. g. singuli evangelistæ sunt sancti; ergo omnes evangelistæ sunt sancti.

DESITIO est cessatio alicujus a suo esse vel operatione.

DETERMINE aliquid facere significat illud et non aliud per actionem suam respicere; *Determinative* vero facere significat determinare causam illius, ut ipsum producat. Sic qui librum a te petit, te movet ad aliquid determinate volendum, sed non movet *determinative*, id est non te determinat; determinatio enim non ab illo, sed a libera tua voluntate dependet.

DEUS et natura nihil faciunt frustra. Axioma. Quia hoc aliquid imperfectionis importaret, et quamvis nobis aliqua superflua, imo vitiosa appareant, ut gibbus in homine, hæc tamen ipsa conducunt ad bonos fines, licet nobis ignotos.

DIAPHANUM est quod illustratur, vel illustrari potest a lumine; ut aer, vitrum.

DICTUM in propositione modali dicitur propositio ipsa absoluta: e. g. in hac propositione: *Petrus nunc studet, Nunc est modus, Petrus studet, dictum*.

DIFFERENTIA communis est accidens commune, quo res aliqua, vel ab aliis, vel a seipsa diversò tempore, locove differt: ut albedo parietis et manus. — *Differentia propria* est accidens inseparabile a subjecto, per quod ab aliis differt; ut nigredo corvi, albedo nivis. — *Differentia propriissima* est qua unum essentialiter ab aliis secernitur; ut rationalitas respectu hominis. V. *Metaphysica Essentia*. 1. V. *Principium*. 1.

1. DIRECTE aliquid cognoscitur, quando primo cognoscitur in se. *Reflexe* vero, quando cognoscitur in alia cognitione de alia re habita; e. g. visum hominem *directe* cognosco, at visa ejus imagine, *reflexe*, quia tunc hominem cognosco per cognitionem imaginis.

2. *Directe* id dicitur intendi in quavis actione quod *primario* et *ratione sui* intenditur. Correlativum habet *indirecte*, quod dicitur de illo quod tantum ratione alterius intenditur, et quasi *per accidens*. Sic Logica *directe* agit de operationibus intellectus, *indirecte* de signis, vocibus, etc. Item in moralibus *directe* intendit homicidium, qui illud mandat; *indirecte*, qui illius aliquam causam ponit, ut ebrietatem, ex qua illud sequatur.

DIRECTIVE concurrere. V. *Efficienter*.

DISCURSUS *physice* est motus localis celeriter factus a termino a quo, ad terminum ad quem. — *Discursus logice* est progressus intellectus ex una cognitione in aliam, ut syllogismus. — *Discursus ordinatus* seu causalis est qui fit ex unius notitia ad alterum cognoscendum, propter aliquam utriusque inter se connexionem; ut homo est animal, ergo vivit. — *Discursus inordinatus*, seu successivus, est series cognitionum sibi invicem succedentium absque dependentia unius ab alia; ut si cognoscas hominem esse animal, et deinde solem lucere.

DISPOSITIVE. V. *Formaliter*. 4.

1. DISTINCTIO consistit in eo, quod unum non sit aliud. Distinctionis variae sunt divisiones, quæ notari præstat.

2. *Distinctio absoluta* datur inter duas res, quarum neutra est modus alterius, ut inter lapidem et aurum. *Distinctio modalis* datur inter rem et modum ejus, ut inter corpus et ejus figuram.

3. *Distinctio adæquata* datur inter totum et totum, e. g. inter solem et lunam. *Inadæquata* datur inter totum et ejus partem, e. g. inter manum et unum e digitis ejus. *Distinctio inadæquata* dicitur etiam *inclusivæ et inclusivæ*.

4. *Distinctio rationis ratiocinantis* datur quando mens nostra concipit distincta, quæ talia a parte rei non sunt sine ullo fundamento in re sic distinguendi, ac proinde tota distinctio a ratiocinante pendet; e. g. dum in una eademque re rationem subjecti et prædicati veluti diversa attributa concipimus, ut dum dicimus: homo est homo; vel dum eandem rem concipimus per conceptus synonymos, ut si dicimus: homo est animal rationale, in qua propositione veluti distinguimus hominem ab animali rationali; quo casu si unus conceptus sit explicatio alterius, ut in exemplo dato, dicitur etiam distinctio rationis penes *implicitum et explicitum*.

5. *Distinctio rationis ratiocinatæ* habetur, quando mens nostra concipit distincta, quæ talia quidem vere non sunt, sed id facit cum fundamento in re. Hoc autem fundamentum consistit vel in fecunditate objecti ad operationes valde inter se diversas, ut ignis, qui indurat lutum, et liquefacit ceram: vel in perfectione objecti, quæ perfectionibus multis alibi dispersis æquivalet, ut Deus, ejus perfectio æquivalet, imo eminenter continet quicquid perfectionis in creaturis est; vel in reali similitudine, simulque dissimilitudine talis objecti cum aliis, ut homo, qui est similis et dissimilis bruto; vel in tenuitate, seu debilitate, nostrorum conceptuum ut accidit cum homo procul visus cognoscitur solum per conceptum *corpus*, tum propius accedens per conceptum *animal*, deinde per conceptum *homo*, ac demum per conceptum *talis hominis*, e. g. Petri. In quolibet ex fundamentis hisce simul cum imperfectione intellectus humani, qui nequit unico intuitu totam rei perfectionem bene concipere, consistit fundamentum distinctionis *rationis ratiocinatæ*. Fundamentum hoc vocatur etiam *fundamentalis distinctio rationis*.

6. *Distinctio fealis* est, quæ rebus convenit independenter ab operatione intellectus, ut inter animam et corpus hominis. *Distinctio rationis* est, quæ rebus convenit per operationem intellectus concipientis ut distincta, quæ talia a parte rei non sunt, ut inter attributa Dei.

7. *Distinctio realis* a Scotistis subdividitur in *realem entitative*, sive *absolute*, et *strictè realem*, et in *formalem ex natura rei*. Illa datur inter rem et rem, ut inter Cæsarem et Alexandrum. Altera datur inter *formalitates* (ita vocant notas essentielles et attributa) ejusdem rei, ut inter animalitatem et rationalitatem hominis. V. *Gradus metaphysici*. Istæ porro formalitates per Scotistas *ex natura rei*, sive a *parte rei* formaliter distinguuntur, si ipsæ sint diversimode definibiles; vel si una a sua quidditate formali (V. *Quidditas*) alteram excludat, vel uni in quantum tali conveniat aliquid, quod alteri in quantum tali non convenit. Totum hoc patet in proposito exemplo animalitatis et rationalitatis; nam et diversimode definiuntur, et dici non potest: *Animalitas quia est animalitas est etiam rationalitas*, et vicissim; insuper animalitati ut tali, convenit similitudo cum brutis, quæ similitudo non convenit rationalitati ut tali.

Quando ergo ista verificentur non dabitur quidem distinctio realis strictè talis, inquit Scotistæ, quia illæ formalitates non sunt realiter distinctæ, sed sunt formalitates ejusdem rei inter se realiter identificatæ, et propterea inseparabiles; dabitur tamen distinctio formalis ex natura rei, id est, independenter ab intellectu nostro verificabitur a parte rei, quod una formalitas non sit alia, et uni conveniat quod alteri non convenit.

8. *Distinctio virtualis impropria, sive extrinseca*, consistit in æquivalentia unius rei multis per hoc, quod una res in se identificeat perfectiones, quæ multiplicantur in rebus aliis, vel præstet varios effectus, qui præstari solent a multis, vel causet in hominis mente diversitatem conceptuum. Distinctio hæc coincidit cum *fundamento distinctionis rationis ratiocinatæ*. V. hæc verba.

9. *Distinctio virtualis propria et intrinseca* est æquivalentia distinctionis realis, sive est talis virtualis capacitas, ut licet attributa sint realiter identificata, eadem tamen possint suscipere prædicata contradictoria, ac si illa essent totaliter distincta: e. g. animal et rationale hominis licet sint unum et idem, neque ullam habeant actualem distinctionem a parte rei, ut volunt Scotistæ, tamen intrinsecam virtutem et capacitatem habent, ut alterum dicatur et sit a parte rei simile bruto, alterum non simile, perinde ac si forent duo subjecta realiter distincta. Aliis verbis distinctiones hæc explicari solent. *Impropria* est æquivalentia unius rei indistinctæ pluribus rebus distinctis, sed non qua distinctis, adeoque non ut verificantibus prædicata contradictoria. *Propria* est unius rei indistinctæ æquivalentia pluribus rebus distinctis quatenus distinctis, et prædicata contradictoria verificantibus. *Distinctio virtualis propria* etiam in rebus creatis assecas habet præsertim thomistas.

PRIMO-DIVERSA illa sunt, quæ in nullo genere, nisi ad summum universalissimo genere entis conveniunt, ut substantia et modus. — *Diversa*, seu differentia *solo numero*, dicuntur quæ sub eadem specie diversas habent entitates; ut Joannes et Paulus. — *Diversa* seu differentia *specie* dicuntur ea quæ sub eodem genere diversas habent essentielles definitiones, ut homo et brutum. — *Diversa* seu differentia *genere* dicuntur ea quæ in diversis prædicamentis collocantur, ut lapis et virtus.

DIVISIO est alicujus totius in suas partes sectio; ut, si homo in corpus et animam dividatur. — *Divisio nominis* est oratio qua aliquod nomen ambiguum in sua significata distribuitur; ut canum alius est cælestis, alius terrestris, alius marinus. — *Divisio rei* est oratio qua totum aliquod in suas partes distribuitur, ut animalis pars altera est vivens, altera sensitiva. — *Divisionum* tot sunt species quod totorum. V. *Totum*.

Duratio extrinseca est motus ille primi mobilis quo regulantur durationes intrinsecæ. — *Duratio intrinseca* est permanentia rei in suo esse: seu est perseverans existentia.

E

EDUCTIO, sive educi aliquid de alio, significat aliquid ita fieri, ut necessarium sit subjectum, in quo illud producat et conservetur; sive, quod idem est, eductio est actio, quæ aliquid producit ex præsupposito subjecto. Ita dum ignis ex præsupposita materia, v. g. ligno, gignitur, dicitur ignis de ligno educi. Imo omnes actiones creaturarum, quæ aliquid producant, eductiones sunt, cum nihil causæ creatæ valeant efficere sine materia præexistente. Materia autem hæc præexistens vocatur *subjectum sustentationis*; nam sustentat illud, quod producit et conservatur dependenter ab ea, eo fere modo, quo fundamentum domus domum ipsam sustentat superimpositam. Eductioni opponitur *Creatio*, quæ rem ex nihilo producit, sive per quam res producit ex nihilo tum *sui*, tum *subjecti præsuppositi*. — *Educi de potentia* est fieri in actu quod prius erat in potentia, et dependet a materia, et fit per agens naturale: sic forma ignis dicitur educi de potentia materiæ ab agente per generationem.

EFFECTUS formalis est effectus causæ formalis. *Primarius*, qui et *intrinsicus* dicitur, est compositum concretum, vel denominatio resultans ex forma unita subjecto capaci: e. g. *effectus formalis primarius et intrinsicus* caloris, quo aqua calefit, est aqua ipsa calida; ita etiam homo sanctus est *effectus formalis gratiæ* unitæ homini. *Secundarius* vero, qui et *extrinsicus* dicitur, est quicumque effectus sive positivus, sive negativus, qui ex unione formæ cum subjecto ita resultat, ut adæquate distinguatur a forma, sive ut formæ maneat extrinsecus, ut in exemplis adductis expulsio frigoris in aqua, delictio criminum in homine.

Effectus. V. Causa sublata.

EFFICIENTER, *effective*, *elictive* ad aliquid concurrere dicitur de illo, quod immediate exequitur et efficit opus. Correlativa sunt hæc: *Directive* concurrere, quod dicitur de illo, quod ostendit regulam seu artificium, quo res fieri debet; *Moraliter*, quod dicitur de illo, quod illuminat, invitat, inclinat; *Imperative*, quod dicitur de imperante effectiōnem operis; *Finaliter*, quod dicitur de fine actionis; e. g. *Judicia* producantur ab intellectu *efficienter*, seu *elictive*; *imperative*, et *moraliter* cum sunt libera, a voluntate applicante intellectum; a Logica *directive*; a fine acquirendi scientiam *finaliter*. *V. Formaliter 4.*

ELECTIO est actus quo fertur voluntas ad amplectendum medium, quod ab intellectu judicatur ad finis consecutionem idoneum.

ELEMENTA vulgaria sunt terra, aqua, aer, ignis, quia sunt, juxta veteres, generalia quædam semina cæterorum omnium corporum, saltem sublunarium, quæ dicebantur *mixta*. Ex istis, quæ conveniunt inter se in aliqua ex iis qualitatibus, quæ primæ dicuntur (*V. Primæ qualitates*), ut aer et aqua, quibus convenit humiditas et frigus, licet diverso gradu, dicuntur *symbola*; quæ vero in nulla qualitate conve-

niunt, ut ignis et aqua, dicuntur *asymbola*. Quia vero corporum species sunt longe plures quam diversæ uniones ferant quatuor elementorum, hinc præter ea admittebantur olim semina quædam corporum a Deo initio mundi producta, quæ dispersa serventur in regionibus elementorum, veluti in communibus seminariis, quæ sint pro complemento ad talem, vel talem speciem corporum, quæ producuntur. Ista semina vocabantur etiam a chymicis *spiritus*.

ELENCHUS est syllogismus in quo inferitur concessæ conclusionis contradictoria; ita ut qui eam concessit etiam ejus contradictoriam cogatur admittere.

ELEVARI dicitur res cum per auxilium Dei fit potens assurgendi ad munus superioris ordinis, vel ad effectum extra naturalem ejus sphaeram collocatum; ut intellectus humanus ad visionem intuitivam Dei.

EMANATIO accidentis est naturalis resultantiæ accidentis a subjecto cui debetur connaturaliter, tanquam ejus proprietas, aut modus; ut productio intellectus et voluntatis in anima; frigoris in aqua.

EMINENTER. V. Formaliter. 1.

ENS rationis pure objectivum est chimera, sive res impossibilis, quatenus aliquo modo est objectum cognitionis humanæ, ut circulus triangularis. — *Ens rationis* logicum est quod fingitur ab intellectu propter aliquod fundamentum in re, ut natura humana concepta per modum unius propter similitudinem naturarum singularium. — *Ens per se* est quod habet unam tantum essentiam, ut Deus, homo. — *Ens per accidens* est quod constat ex pluribus entibus in actu, aut ex rebus diversorum prædicamentorum, vel ejusdem prædicamenti, inter se naturaliter non ordinati; ut cumulus lapidum. — *Ens actuale* seu ens in actu est quod reipsa existit, ut calum. — *Ens potentiale* seu in potentia est quod non habet, sed habere potest, existentiam aliamve perfectionem; v. g. aqua frigida est in potentia ad calorem.

Ens relativum et absolutum. V. Relatio. 1.

Entia non sunt multiplicanda sine necessitate; sive *Frusta sunt per plura, quæ fieri possunt per pauciora*. Axiomata. Tum quia secus aliquid fieret inutiliter, tum quia res, quo est simplicior, eo est perfectior, cæteris paribus.

ENTITATES absolutæ. V. Modus. 3.

ENTITATIVE significat rem considerari in tota et nuda sua entitate. Correlativum habet *connexive*, quod indicat aliquid verificari ratione connexionis unius rei cum alia. Sic corpus *entitative* est incapax sentiendi, et iners, sed *connexive*, scilicet, ratione connexionis cum anima, est capax sentiendi ac se movendi.

ENUNTIATIO est propositio affirmativa vel negativa. — *Enuntiatio modalis* est quæ exprimit modum quo prædicatum subjecto inest vel non inest; prout modus ille est aut possibilis tantum, aut realis, aut necessarius. Si possibilis, iudicium est *problematicum*; si realis, dicitur *assertorium*; si necessarius, *apodicticum*.

— *Enuntiationis materia* est habitudo subjecti ad prædicatum, secundum quam dicitur necessaria, contingens, vel impossibilis. — *Enuntiationis quantitas* est extensio subjecti prout universaliter, vel particulariter, vel singulariter accipitur. — *Enuntiationis qualitas* est affirmatio vel negatio attributi de subjecto. — *Enuntiationum æquipollentia* est duarum enuntiationum identitas quoad sensum. — *Enuntiatio exponibilis* est quæ propter aliquam rei obscuritatem expositione indiget. V. *Exponere*. — *Enuntiatio reduplicativa* est quæ constat dictione geminata (*quatenus*), qua indicatur sub quonam respectu prædicatum subjecto conveniat, ut Christus, quatenus homo; passus est. V. *Reduplicative*.

ESSE ultimum rei est illud ultimum instans temporis quo res existit. *Primum non esse rei* est illud primum instans temporis, quo res amplius non existit; hoc dicitur etiam *ultimum instans extrinsecum existentie*.

Esse secundum. V. *secundum*.

Esse est propter operari. Axioma, cui similia sunt hæc: *Unumquodque est propter suam operationem; Unumquodque sicut se habet ad esse, ita se habet ad agere; Modus operandi sequitur modum essendi*. Quorum ratio est quod esse, sive essentia cuiusque rei ordinatur ad operationem sibi propriam et proportionatam, et ipsa essentia rei est principium activum operationis. V. *Modus*.

ESSENTIA est id quod primo in re concipitur, sine quo res esse non potest, estque fundamentum et causa cæterorum quæ sunt in eadem re; ut animal rationale est hominis essentia. V. *Quidditas*.

ESSENTIÆ rerum consistunt in indivisibili. Axioma. Scilicet, nullum prædicatum essentiale potest ab alicujus rei essentia detrahi, vel illi addi sic, ut salva maneat eadem essentia.

ESSENTIALITER dicitur aliquid prædicatum convenire subjecto, sine quo subjectum nec esse, nec concipi potest, ut rationalitas respectu hominis, unde etiam homo dicitur *essentialiter* rationalis. Correlativum habet *Accidentaliter*, quod dicitur de illo prædicato, sine quo res saltem concipi potest, ut albedo, rotunditas. V. *Formaliter*. 3.

EUBULIA est habitus qui præbet facultatem recte consulendi, id est inveniendi consilium in rebus ambiguis et perplexis.

EUTRAPELIA est virtus quæ nos decore facit uti jocis et ludicris quæ animi causa assumuntur; ut et in illis modum servemus, nec ab illis nimis abhorreamus.

EXEMPLAR est res quam sibi proponit artifex, ut ejus similitudinem exprimat, vel eam imitetur. — *Exemplatum* est imago rei quam præsentare voluit artifex.

EXEMPLARITER. V. *Formaliter*. 4.

EXERCITE. V. *Signate*. *Exercitium*, e. g. intelligendi, ambulandi, vel aliud agendi indicat actum ipsum intelligendi, ambulandi, vel aliud agendi. — *Exercitium* idem ac actuale, sive in actu esse.

EXIGITIVUM, vel *exactivum* idem ac exigens.

Ita ens supernaturale definitur id, quod superat vires activas et exactivas naturæ; nempe, quod superat id, quod natura suis viribus agere et a suo auctore exigere potest.

EXPENETRATA dicuntur, quæ non sunt compenetrata.

EXPONENS propositio illa est, quæ additur ad explicationem alterius propositionis explicatione indigentis, quæque *exponibilis* dicitur. Triplex præsertim species propositionum exponibilium a veteribus distinguebatur. Prima est exponibilis *exclusiva*, estque ea, quæ habet particulam exclusivam, ut *tantum, dumtaxat, solum*, quæ particula indiget explicatione: e. g. *Petrus est tantum logicus*. Exclusiva hujusmodi exponitur per copulativam, e. g. *Petrus est logicus, et nihil aliud*. Copulativæ prima pars: *Petrus est logicus*, dicitur propositio præjacens, altera: et *nihil aliud*, vocatur *secunda exponens*. Alia species exponibilium est propositio *exceptiva*, nempe, quæ habet particulam, præter, nisi, aut similem explicatione indigentem. Tertia species est propositio *reduplicativa*, habens, scilicet, unam ex his, vel similibus particulis: ut, prout, quatenus, quantum, quæ sit explicanda.

EXPONERE idem ac explicare.

EXTENSIVE et *Intensive* potissimum dicuntur de qualitate et quantitate. Extensio enim qualitatis, v. g. caloris tunc fit, quando calor extenditur ad plures partes subjecti. *Intensio* vero tunc fit, quando in eadem parte subjecti ponuntur plures gradus qualitatis ejusdem. Sic calor ut sex in sola manu est intensior calore ut quatuor in toto corpore; at hic est illo extensior.

EXTRANEUM. V. *Proprium*. 2.

F

FALLACIA est argumentatio captiosa quæ vulgo vocatur *sophisma*. — *Fallacia in dictione* est quæ habet causam apparentiæ ratione dictionis, seu orationis multiplicis. — *Fallacia extra dictionem* est quæ causam apparentiæ sortitur ex parte rerum per verba significatarum. Distinguitur sextuplex *sophisma dictionis*. *Fallacia equivocationis*, quæ est cavillatio circa significationem verborum. — *amphibologie*, cum eadem oratio diversa significat, ut *litus arare* significat terram aratro proscindere et operam perdere. — *compositionis* est deceptio ex eo proveniens quod oratio in sensu composito vera videatur, cum tamen in eo falsa sit. — *divisionis*, cum oratio in sensu diviso accipitur, dum in sensu composito sumenda sit. — *accensus*, cum ex homonymis objectorum identitas concluditur. — *figuræ dictionis*, cum ex similitudine dictionum penes finalem terminationem deceptum est. — Distinguitur septuplex *sophisma extra dictionem*: *Fallacia accidentis*, cum perperam infertur aliquid alicui convenire, quia convenit ejus accidenti. — *secundum quid*, cum concluditur ex convenientia dicti secundum quid ad dictum simpliciter. — *petitionis principii*, quod idem est ac quod vulgo vocatur apud nos *petitio principii et circulus vitiosus*.

— *consequentis* est inferre veritatem antecedentis ex veritate consequentis, aut falsitatem consequentis ex falsitate antecedentis. — *secundum non causam ut causam* est errare circa causam rei, supponendo ut causam aliquid pure chimericum, aut tantum concomitans. — *plurium interrogationum* est argumentatio captiosa, in qua ex una responsione ad plures diversas, vel oppositas interrogationes data, colligitur aliquid absurdum. — *ignorantia elenchi*, qua res de qua agitur non tractatur.

FATUM est rebus mobilibus inhærens dispositio per quam divina Providentia suis quæque necit ordinibus. — Seu est ordo secundarum causarum divinæ Providentiæ decreta exsequentium. — *Fatum* formaliter est dispositio ipsa secundarum causarum ad effectum fatalem, id est, infallibilem, reducta in divinam voluntatem.

IN FIERI res esse dicitur, dum incipit esse, sed nondum tota est. *In facto esse*, dum est complete in rerum natura cum iis partibus et constitutivis, quibuscum durat et permanet. Ita pictura est *in fieri*, dum pictor signat et pingit tabulam; *in facto esse* vero, dum jam picta est.

FINALITER. V. *Formaliter*. A.

Finaliter concurrere. V. *Efficienter*.

FINALIZATIO dicitur illa ratio, quæ movet tanquam finis assequendus. Ita e. g. bonitas Dei, quatenus ejus possessio est beatitudo nostra, est *finalizatio*, seu ratio motiva bonorum operum, quæ fiunt ad Deum assequendum.

1. *FINIS est causa causarum*. Axioma, quia intentio finis obtinendi movet alias causas ad operandum pro fine obtinendo, ut Roma videnda movet ad omnia itineris media.

Finis cujus est ille cujus adipiscendi gratia movetur vel operatur agens, ut sanitas cujus recuperandæ causa sumitur medicina.

2. *Finis objectivus*, seu *finis qui* sic specialiter dictus, est bonum, quod consequi volumus, ut beatitudo in viatoribus.

3. *Finis qui*, dicitur ille, quem agens intendit assequi: e. g. salus, quam æger intendit. *Finis cui*, dicitur persona, vel subjectum, cui procuratur *finis qui*; e. g. æger ipse, cui sanitas procuratur.

4. *Finis vero formalis, seu finis quo*, est actualis consequutio ipsius boni, ut beatitudo ipsa in beatis.

5. *Finis internus et proximus* est qui primo et per se et immediate intenditur, ut architectonicæ finis internus est domus constructio. — *Finis externus et remotus* est qui secundario et mediante alio per se tamen intenditur; ut in architectonica domus habitatio.

6. *Finis operis*, seu scientiæ, est ad quem, per se et in propria natura actio vel habitus ordinatur; ut finis logicæ est rectitudo actionum mentis. — *Finis operantis*, seu scientiæ, est quem artifex pro arbitrio sibi proponit, in actionis exercitio, vel scientiæ acquisitione; ut qui addiscit scientiam propter utilitatem.

7. *Finis simpliciter ultimus* est is ad quem a-

ctu vel virtute referuntur omnia; ipse vero ad nullum prorsus ordinatur, ut Deus. — *Finis secundum quid ultimus* est qui aliquam actionum seriem terminat in qua per se ultimo intenditur, potest tamen ad alterum referri; ut sanitas finis est artis medicæ, ordinari tamen potest ad aliud, scilicet ad laborandum.

1. **FORMA accidentalis** juxta peripateticos est illa, quæ advenit subjecto completo in esse substantiæ. Talis e. g. rotunditas, albedo, quæ subjectum, cui insunt, supponunt jam completum in esse talis, vel talis substantiæ, sicque illud accidentaliter solum perficiunt. V. *Actus formalis*.

2. **Forma corporeitatis**, quam multi ex antiquis admittebant in corporibus animalium, multi etiam in corporibus viventium omnium, est ipsa organizatio partium corporis, per quam ipsum est aptum, et ultimo dispositum ad recipiendam animam. Hanc organizationem fingebant illi tanquam substantiam distinctam a corpore, et ideo appellabant etiam *organizationem substantialem*.

3. **Forma dat esse rei**. Axioma. Quia forma materiam ex se indifferentem in certa specie constituit, sicque in re morali actiones indifferentes per intentionem agentis accipiunt certam speciem virtutis, aut vitii.

4. **Forma mixtionis** est juxta veteres quæcumque forma corporis sublunaris, eo quod in tali corpore mixta continentur vel formaliter, vel virtualiter; ut quatuor elementa, terra, aqua, etc.

5. **Forma per analogiam** cum forma substantiali veterum (V. N. seq.) dicitur in compositis artificialibus quicquid ea principaliter perficit, et collocat in tali determinata specie rerum. Sic lignum, marmor, metallum, vel alia quævis materia a figura recipit esse et perfectionem statum, unde in iis figura dicitur eorum forma. Imo in qualibet re etiam partibus distinctis carente, attributum, quod primum videtur, et ipsius rei distinctivum forma sæpe appellatur. Hinc etymologia *formalitatum*. V. *Gradus metaphysici*. Hinc etiam multæ significationes adverbii *formaliter*.

6. **Forma substantialis** apud Peripateticos est substantia a materia distincta, de se ordinata ut cum materia prima constituat corpus naturale tanquam potissima corporis *differentia physica*; scilicet, cum materia sit indifferens ad quodlibet compositum, a forma sibi unita determinatur, ut sit vel lapis, vel canis, vel lignum. Formæ substantiales tot sunt apud illos quot sunt corpora diversa. Forma substantialis a recentioribus passim rejicitur, nec non a quibusdam antiquis, qui *corpusculares* dicebantur, totam corporum diversitatem unice repetentibus a diversa materiæ modificatione. Secundum istos ea forma substantialis est, quæ cum subjecto, cui advenit, unum per se constituit, seu quod materiam determinat ad certam substantiam. V. *Actus formalis*.

7. **Qui dat formam dat consequentia ad formam**. Axioma. Quatenus, nempe, rei forma, seu id

quod constituit rem in esse talis rei, connexas habet proprietates ipsam consequentes, quo sensu etiam dicitur: *Causa causæ est causa causalis*.

8. *Forma assistens* est quæ non est pars rei; sed ei movendæ tantum præest, ut angelus cælo.

9. *Forma metaphysica* est totius rei substantialis essentia; ut animal rationale dicitur hominis forma metaphysica.

Forma generatim quid sit. V. *Physica essentia*.

Forma species qualitatis est modus quantitatis in corpore spectatæ et figura exterior ornata coloribus.

FORMALE est quod gerit munus formæ, cui correlativa sunt: *materiale*, quod nempe gerit munus materiæ; *accidentale*, quod nempe est accidens. Vid. *Formaliter*, tot enim significationes et correlativa habet verbum *formale*, quot *formaliter*. Generatim autem loquendo, agebant dialectici, nomen *formale* non alienat, sed signat magis proprietatem nominis, cui adiungitur; id est, ostendit illud nomen sumendum esse in significatione ipsi magis propria.

FORMALITAS est omnis ratio seu notio qua concipitur aliquid.

1. *FORMALITER* aliquando sumitur *pro mentaliter*, nempe secundum formalitates, quas sola mente distinguimus. V. *Gradus metaphysici*. *Formaliter* sic sumptum correlativum habet *realiter*. Ita omnipotentia et sapientia Dei non *realiter*, sed *formaliter* distinguuntur.

2. *Formaliter* interdum dicitur de re considerata in se ipsa, seu in propria entitate. Tunc autem habet varia correlativa, prout varia sunt illa, cum quibus res quæque conferri potest. Si enim confertur cum effectu, correlativum erit *efficienter*, *causaliter*, vel *vialiter*. Ita e. g. eibus dicitur vita hominis, non *formaliter*, sed *efficienter*; ita etiam pharmacum dicitur hominis sanitas. Si confertur cum objecto, correlativum erit *objective*; ita Deus dicitur spes hominis iusti non *formaliter*, sed *objective*, scilicet, Deus non est spes hominis, sed objectum spei. Si confertur cum exemplari, instar cuius res facta sit, correlativum erit *exemplariter*. Sic imago Cæsaris in pictoris imaginatione existens concurret ad picturam imaginis Cæsaris non *formaliter*, sed *exemplariter*. Si confertur cum fine, correlativum est *finaliter*; ita felicitas aeterna dicitur hominem ad recte faciendum movere non *formaliter*, sed *finaliter*, nempe, ut finis assequendus. Si confertur cum alia re secum connexa, cuius existentia ab illa inferatur, vel pure illam comitetur, correlativum erit *argutive*, *illative*, *connexive*. Ita in fumo cognoscimus ignem non *formaliter*, sed *argutive*. Si confertur cum re cuius existentia illi imputetur, correlativum erit *imputative*. Ita homicidium suadens homicida est non *formaliter*, sed *imputative*. Si confertur cum re, cuius sit radix, correlativum erit *radicaliter*; ita in amore proprio inordinato omnia fere mala dicimus consistere non *formaliter* sed *radicaliter*.

Si confertur cum illis, quæ sunt dispositio ad illam rem habendam, correlativum erit *dispositive*. Ita ignis habetur per siccitatem ligni non *formaliter*, sed *dispositive*. Si confertur cum re, a qua aliquam denominationem accipiat, correlativum erit *denominative*. Ita aliqua parte corporis formaliter ægra, homo ipse, sive totus homo dicitur æger *denominative*.

3. *Formaliter* interdum est idem ac *vere et proprie*, et tunc correlativa habet: *apparenter*, *metaphorice*, e. g. prata ridere dicuntur non *formaliter*, sed *metaphorice*. V. *Identice*.

4. *Formaliter* subinde significat idem ac *essentialiter*, ita ut prædicatum, quod dicitur convenire subjecto *formaliter*, ingrediatur subjecti essentiam et definitionem. Sic homo est *formaliter* animal. *Formaliter* sic sumptum varia habet correlativa juxta varios respectus, sub quibus considerari potest essentia rei. Nam potest essentia conferri cum prædicatis accidentalibus, et tunc correlativum est *accidentaliter*. Ita homo dicitur, non *formaliter*, sed *accidentaliter* albus. Potest essentia conferri cum attributis, sive partibus rei, quæ sunt veluti materia subjecti indifferens ad illud aut aliud constituendum, et tunc correlativum est *materialiter*. Ita homo dicitur caro *materialiter*, et in moralibus occisio hominis ab ebrio facta dicitur peccatum *materialiter*, non *formaliter*.

5. *Formaliter* sumitur effectus, quando spectatur secundum se. *Radicaliter* autem, vel *Fundamentaliter*, quando spectatur secundum causam, radicem vel fundamentum. Sic risibilitas sumpta *formaliter* est proprietas hominis, et a rationalitate per mentem distinguitur: sumpta vero *radicaliter* idem est ac rationalitas, nam rationalitas est radix risibilitatis.

6. *Formaliter*, *Virtualiter*, *Eminenter* dicuntur de causis prout continent perfectionem sui effectus. Effectus enim contineri dicitur *formaliter* in causa, quando natura effectus, qui producit, reperitur in ipsa causa. Sic calor continetur *formaliter* in igne, quia ignis calorem, quem producit, etiam in se continet, juxta Peripateticos. Effectus continetur *virtualiter* in causa, quando causa potest quidem talem effectum producere, sed natura effectus in ipsa causa non reperitur; sic piper, vinum, e. g., continent *virtualiter* calorem, quem producant in homine, sic etiam statua continetur in artifice. Denique *eminenter* effectus continetur in causa, quando causa multo est perfectior effectu, sublatis, scilicet, imperfectionibus, quæ sunt in effectu. Ita Deus *eminenter* continet creaturarum perfectiones. *Æquivalente* ab aliquibus effectus contineri dicitur in causa, quando causa est æqualis effectui.

Formaliter. V. *Specificative*.

FORTITUDO est firmum propositum inhaerendi bono honesto, ita ut nulla ratione ab eo avelli te permittat. — Ut est virtus specialis, fortitudo est mediocritas intra metum et audaciam.

FRUITIO est delectatio de bono quod possidetur.

FUNDARE significat esse fundamentum: e. g. diversitas effectuum alicujus rei fundat diversitatem conceptuum, scilicet, est fundamentum diversitatis conceptuum.

G

1. **GENERATIO** late sumpta est mutatio a termino negativo ad positivum, seu a non esse ad esse, sive substantiale, sive accidentale, ut productio ignis, productio caloris. — *Generatio* definitur a veteribus productio substantiæ ex præsupposito subjecto. Nimirum ipsis generatio non de solis viventibus dicebatur, idemque sonabat aceductio formæ substantialis cujuscumque. V. *Eductio*.

2. *Generatio conversiva* est ea, per quam subjectum transfertur de una forma in aliam, ut dum lignum evadit ignis.

3. *Generatio mutativa* est ea, per quam subjectum, sive materia præsupposita in generatione, transit a negatione alicujus formæ ad positionem ipsius; ut dum aer de tenebroso fit lucidus.

4. *Generatio pura, simplex, præcisa* est ea, per quam corpus producit ex materia tunc primum creata, in qua proinde nec privatio, nec alia forma præcessit. Tales fuissent juxta Peripateticos generationes factæ in primo instanti creationis mundi.

5. *Generatio vero viventium* est, ex D. Thoma, origo viventis a vivente principio conjuncto in similitudinem naturæ. Dicitur *origo*, id est requirens verum influxum, sive sit causalitas, sive secus, ut ita comprehendat generationem Verbi a Patre. Additur: *principio conjuncto*, quia principium vivens in ipso generationis momento debet esse proli conjunctum per aliquid proprium sui, quod maneat in genito. Sic in Filio divino est eadem natura Patris, et in humanis materia seminis et sanguinis parentum. Tandem illa verba: *in similitudinem naturæ* significant ex vi originis debere per se in problem refundi convenientiam naturæ cum suo principio maximam quæ dari potest inter supposita distincta: videlicet, in divinis convenientiam identitatis in natura; in creatis autem convenientiam similitudinis specificæ.

6. *In generatione terminus a quo* est status, quem subjectum generationis relinquit: *terminus ad quem* est status, quem subjectum generationis acquirit, sive ad quem transit.

1. **GENUS** physice est principium a quo multi oriuntur; ut Romulus dicitur genus Romanorum.

2. *Genus physicum* etiam a philosophis dicitur materia prima per analogiam cum genere logico, quod, sicut hoc in multis speciebus, ita illa in omnibus physicis compositis reperitur.

3. *Genus logicum* est unum aptum inesse multis, per modum partis essentialis, determinabilis. — Seu est id quod prædicatur de multis specie differentibus in quid; ut animal, virtus.

4. *Genus supremum* est quod supra se genus non habet, ut substantia, quantitas. — *interme-*

dium est quod supra et infra se habet genera, ut vivens. — *infimum* est quod sub se tantum species habet.

5. *Genus immediatum* seu *proximum* est inter quod et speciem nihil intercedit; ut animal respectu hominis. — *Genus mediatum* seu *remotum* est inter quod et speciem intercedit aliud genus, ut vivens respectu hominis.

6. *Genus subjectum* appellatur objectum formale alicujus scientiæ, ut respectu Mathematicæ, quantitas.

GNOME est habitus recte judicandi ex principiis quibusdam altioribus contra tenorem verborum legis, vel certe de iis quæ lege sancita non sunt; juxta tamen legislatoris mentem.

GRADUS *mathematicus* est una ex trecentis sexaginta partibus, in quas dividuntur spheræ circuli.

Gradus metaphysici dicuntur ea prædicata, quibus gradatim ascendimus ab infima ratione individui, veluti a basi ad supremam usque rationem entis. In Petro v. g. hæc prædicata inveniuntur, sicut in quolibet etiam individuo speciei humanæ: homo, animal, vivens, corpus, substantia, ens. Gradus isti vocantur etiam *formalitates*.

Gradus physicus est ea pars qualitatis quæ octies repetita totam ejus intensionem adæquat.

GRAVE est quod natum est ferri ad medium, — *Gravissimum* est quod omnibus substat quæ feruntur deorsum. — *Grave simpliciter* est quod movetur ad locum infimum, ut terra. — *Grave secundum* quid est quod natum est ferri ad locum prope infimum, ut aqua.

H

HABERE sic sumptum antonomastice duo potest significare: primo habere. aliquem ornatum circa se arte vel industria quæsitus, ut esse armatum, togatum, et sic *Habere* pertinet ad decimum *prædicamentum*. Secundo habere aliquid modo quocumque, ut habere divitias, servos, amicos, scientiam, et sic *Habere* pertinet ad quintum *postprædicamentum*. V. hæc verba.

HABILITAS est dispositio quædam potentiæ vel subjecti ad formam vel actum facilius recipiendum; qualis est in digitis ad ludendum cithara exercitatis. Est medium inter potentiæ vel subjectum et actum seu formam

HABITUALITER. V. *Actualiter*.

HABITUDO est aptitudo, relatio, sive respectus, capacitas ad aliquid. Hinc intelligitur distinctionis sensus: *quoad entitatem*, *quoad habitudinem*. Quando consideratur in re quidditas, seu essentia, tunc res consideratur *quoad entitatem*; quando attenditur relatio, potentia, seu capacitas ad aliquid, tunc consideratur *quoad habitudinem*. Sic inter Deum et creaturam non datur proportio *entitatis*, sed *habitudinis*; scilicet entitas Dei et entitas creaturæ infinite distant, ideoque non habent proportionem; potest tamen creatura attingere Deum per cognitionem et amorem, et ad Deum referri po-

test; hinc habere dicitur proportionem habitudinis.

HABITUS est qualitas, quæ potentia supervenit, et permanenter adhæret, ut ipsam in operando adjuvet. *Habitus per se infusus*, seu *supernatus nobis*, de quo theologi, a solo Deo producitur, datque simpliciter *posse*, quia potentia elevat ad actus, quos ipsa propriis naturæ viribus assequi non valet, v. g. habitus fidei, charitatis. *Habitus acquisitus* seu *naturalis* repetitione actuum comparatur, datque solum *facile posse*, quia solum præstat potentia, ut propensius et minori conatu eliciat illos actus quos alias sine habitu elicere potest; v. g. pulsandicitharam, legendi, scribendi. *Infusus* est habitus præcedens omnem actum; *Acquisitus* fit ex repetitis actibus, ut habet axioma. — *Habitus* seu intellectus principiorum est virtus intellectualis, per quam intellectus inclinatur ad facile assentiendum primis principiis, propter evidentem veritatem ex ipsorum terminorum penetratione perceptam.

HÆCCEITAS. V. *Principium individuationis.*

HUMIDUM radicale sic dictum quasi radix et fundus vitæ, seu alimentum quoddam et nutrimentum, quo subinde deficiente et exhausto, deficit vita et interit: vel radicale quasi a principio ingenuum corpori: sicut et radix est id quod primo innascitur arbori et quod vitam illius nutrit, auget, conservat. Hinc medici *primigenium* vocant.

Humidum nutrimentale est quod nondum pervenit ad suscipiendum perfecte naturam speciei, sed est in via ad hoc, sicut sanguis et alia huiusmodi.

HUMORES primi sunt substantiæ quædam mixtæ et fluidæ nutriendo, conservandoque corpori a natura destinatæ. — *Humores secundi* sunt in quæ sanguis convertitur; sunt autem quatuor: humiditas sanguinea, ros, cambium, et gluten.

HYPOSTASIS. V. *Subsistentia.*

HYPOTHETICA propositio. V. *Categorica.*

I

IDEA est forma quam imitatur effectus ex intentione agentis, determinantis sibi finem. Part. 1. q. 44. art. 3.

IDEM de eodem secundum idem significat conditiones necessarias, ut contradictio verificetur. Ut enim duæ propositiones sint contradictoriæ, debet ex illis una affirmare, altera negare idem prædicatum de eodem subjecto, secundum eundem respectum. Ita contradictoriæ sunt hæ duæ: *Aurum est lucidum, aurum non est lucidum.*

Idem manens idem semper est natum facere idem. Axioma. Videlicet: Causa manente eadem et nullatenus mutata, iidem effectus haberi debent.

IDENTICE significat identitatem, scilicet hoc, quod plura sint unum et idem; v. g. vis liquefaciendi in sole eadem est *identice* cum vi indurandi, seu est unum et idem. Huic cor-

relativa sunt *formaliter, reduplicative.* V. *Materia-liter.* 1.

IDENTIFICARI plura inter se est unum et idem esse, licet diversimode concipiuntur; ut intellectus et voluntas in homine, sapientia et omnipotentia in Deo. *Identificationi* opponitur *Distinctio realis.* V. *Distinctio.*

IDENTITAS in eo consistit; ut ea, quæ a nobis concipiuntur ut unum et aliud, revera sint idem inter se, sive quibus una sit *entitas.* Alia est *realis*, quæ rebus convenit independenter ab operatione intellectus, ut ea, quæ convenit attributis Dei. Alia est *rationis*, quæ a certo quodam rationis actu provenit, vel in eo actu consistit; ut dum eandem concipimus naturam Petri ac Pauli, licet ipsi naturam habeant realiter distinctam. Identitas *rationis* potius est similitudo. *Identitati* opponitur *Distinctio.* V. *Distinctio.*

Identitas habet divisiones omnes, quas habet *Unitas.* V. *Unitas.*

Identitas etiam vulgo sumitur pro convenientia quacumque inter duo sive similitudinis, sive æqualitatis; sic natura humana dicitur eadem in omnibus hominibus: sic etiam duo pondera æqualia dici possunt eadem.

IGNORANTIA est rei alicujus incertitia. — *Ignorantia negativa* seu *simplicis negationis* est mera carentia scientiæ quam quis habere non tenetur; ut in rustico juris vel philosophiæ incertitia. — *Ignorantia privativa* aut *privationis* est carentia scientiæ, quam quis habere aptus est et tenetur, ut si medicus medicinam nesciat. — *Ignorantia praviæ dispositionis* est error contrarius scientiæ, quam quis habere vel idoneus est vel debet; ut qui negant Deum esse.

IGNOTI nulla cupido. Axioma, quod ab altero confirmatur: *Nil volitum, quin præcognitum.*

ILLATIVE. V. *Formaliter.* 4.

IMAGINATIO est actus facultatis animæ quæ ipsa vocatur *imaginativa* seu *imaginatrix potentia.*

IMMEDIATIO virtutis habetur, cum aliquid agit in objectum distans per aliquid in ipsum immissum; ita ignis, dicebant, agit in distans per calorem. *Immediatio suppositi* habetur, quando agens est contiguum illi, quod recipit actionem, vel illud tangit; ita e. g. ignis applicatus stuppæ.

IMMUTATIO naturalis est quando organum disponitur eadem qualitate naturali, qua disponitur res extra animam; id est, quando organum accipit eandem qualitatem naturalem quam habet objectum, sicut cum manus fit calida ex tactu rei calidæ, odorifera ex tactu rei odoriferæ. — *Immutatio spiritualis* est quando recipitur qualitas sensibilis in instrumento secundum esse spirituale, id est, quando recipitur species sive quiddam intentionale qualitatis et non ipsa qualitas, sicut pupilla oculi recipit speciem albedinis et tamen non efficitur colorata. 1. q. 78. art. 3. et seq. q. 82. art. 3.

IMPERATIVE concurrere. V. *Sufficienter.*

IMPLICARE. Verbum illud designat rem quæ aliam continet. *Implicare contradictionem* dicitur

cum quid fieri non potest, quia sequeretur idem simul esse et non esse, ut implicat dari hominem qui non sit rationalis.

IMPLICITÉ et *explicite* in actibus intellectus idem sonant ac *confuse* et *distincte*. Sic notæ essentiales hominis cognoscuntur *implicité* in definito *Homo*, *explicite* vero in definitione *Animal rationale*. *Implicité* et *explicite* in actibus voluntatis sumitur pro *directe* et *indirecte*. Qui vult se vino implere, vult *implicité* ebrietatem: si vero bibat eo fine, ut se inebriet, vult ebrietatem ipsam *explicite*.

IMPRÆSCINDIBILITER significat non posse fieri *præcisionem*.

IMPOSSIBILE est quod fieri vel esse repugnat. *Ab impossibili sequitur quodlibet*. Axioma, cui simile est aliud: *Dato uno absurdo, cætera accidunt*; nimirum ab impossibili qua tali tam verum, quam falsum potest deduci, ut si ponas hominem mori posse in gratia et in peccato, inferre licebit illum salvandum esse et non salvandum, itemque damnandum et non damnandum. Præterea in scientiis, posito uno falso fundamento, et falsitate pro veritate admissa, absurda quæque sequi possunt. Valet etiam in moralibus; ut si admittas hominem non esse in agendo liberum, admittes etiam neque mereri, neque demereri.

IMPOTENTIA late est carentia potentiae activæ, ut cæcitas. — *Impotentia* qualitatis speciei, est qualitas qua quid ægre, vel parum agit, aut resistit; ut visus senis, mollities ceræ.

IMPUTATIVE. V. *Formaliter*. 4.

INADÆQUATE. V. *Adæquate*.

INANE est spatium corpore carens, nec aptum eo naturaliter repleri, quale erat ante mundum conditum.

Distinctio INCLUDENTIS et *inclusi*. V. *Distinctio*.

Ab INDIFFERENTI ut *indifferenti* nihil determinatum oriri potest. Axioma, cui consonat illud D. Thomæ: *Nihil quod est ad utrumlibet exit in actum, nisi per aliquid determinetur ad unum*. Oportet enim ad habendum actum, ut indifferentia auferatur, et ponatur determinatio ad aliquid sive ab extrinseco, sive ab intrinseco.

INDIRECTE. V. *Directe*.

INDISTANTIA penetrationis consistit in hoc, quod duæ res sint inter se indistantes per hoc, quod penetrentur, sive quod sint in eodem loco. *Indistantia continuitatis, vel contiguitatis* consistit in hoc, quod duæ res sint inter se indistantes per hoc, quod sint in locis immediatis sine intervallo.

INDIVIDUALITAS. V. *Principium*. 1.

INDIVIDUATIO est actio qua res individuat. De *individualitate*, vid. *Principium*.

INDIVIDUUM primo *intentionaliter* est ejus proprietates omnes simul sumptæ non possunt alteri convenire; ut Petrus. — *Individuum secundo intentionaliter* est quod de uno solo prædicari potest, ut Socrates de seipso. — *Individuum vagum* est quod de uno solo, sed indeterminate dicitur, ut quidam dicitur. — *Individuum signatum* est quod proprio nomine exprimitur,

ut Socrates. — *Individuum demonstrativum* est quod exprimitur nomine speciei et pronomine demonstrativo, ut hic homo.

INDIVISIBILE late est quod partibus caret in quas dividi possit. — *Indivisibile quantitatis* est quod deficit a corpore. — *Indivisibile secundum quid* est quod deficit a corpore, secundum unam, aut alteram dimensionem, ut linea et superficies. — *Indivisibile simpliciter* est quod omnino seu secundum omnem divisionem deficit a corpore, ut punctum. — *Indivisibile* etiam dicitur, cui non potest fieri additio, aut subtractio absque essentiali ejus mutatione; ut numeri, et essentia rerum, etc.

INEXISTERE idem ac *existere* in aliqua re, v. g. accidentia inexistere dicuntur substantiæ, idest, existunt in substantia. Hinc intelligitur quid sit:

INEXISTENTIA, sive *Inalietas*.

INFINITANTER sumitur particula *non* in aliqua propositione, si in ea afficiat *subjectum*; sumitur vero *neganter*, si afficiat *verbum*, seu *copulam*; e. g. Non homo currit, si habeat hunc sensum: homo non currit, accipitur *neganter*; si vero hunc alium: Quod non est homo currit, accipitur *infinitanter*, quia *subjectum* evadit infinitum, seu indefinitum.

INFINITUM est quod caret termino quo circumscribatur.

Infiniti ad finitum non est proportio. Axioma. Hinc quando de infinito est sermo, non valent rationes et proportionales a finitis desumptæ, quia ibi conceptus plene alius formandus est.

Infinium categorematicum, sive in actu est illud, quod infinitatem actu positam habere concipitur, ut si concipiatur existens infinita hominum multitudo. *Synecategorematicum, sive in potentia* illud est, cujus partes non habent infinitatem, nisi in augmento possibili, quatenus plures et plures superaddi possunt sine fine, licet nunquam perveniant ad infinitatem actualem, sed semper sint finitæ in infinitum; vel etiam quatenus ita superaddentur de facto ut nulla unquam futura sit ultima; ita æternitas a parte post, quæ convenit Petro in cælo, Judæ in inferno, importat durationem *synecategorematicæ* infinitatis.

Infinium synecategorematicæ explicari etiam solet per hæc verba: *Non tot quin plura*.

Infinium extra genus, sive per essentiam, est infinitum actualiter in omni genere perfectionis, quale solum Deus est.

Infinium simpliciter est illud quod est infinitum in omni genere entis; dicitur quoque *infinium in perfectione*. — *Infinium secundum quid* est quod in aliquo tantum genere entis est infinitum, ut si daretur linea infinita in genere quantitatis.

INFORMARE dicitur de forma, quæ unita materiæ, vel subjecto cuivis, illud constituit in determinata quadam rerum specie. Hinc liqueat quid sit *Informatio*.

INFORMATIO. V. *Materializatio*.

INSTANS est indivisibile temporis, ejus partes continuans aut terminans. Ex Arist., *Phys.* l. 4. c. 4. et D. Thom. op. 36. — Quod fit in *instanti* non sese coextendit certis partibus temporis.

INSTANTIA est propositio propositioni contraria, quæ intelligitur opposita per contradictionem.

INSTRUMENTUM est quod assumitur a causa principali ad effectum producendum. — Est *supernaturale* aut *naturale*, secundum naturam effectus quem producit. — *Instrumentum conjunctum* est quod non potest agere, nisi principali causæ actu jungatur. — *Instrumentum separatum* est quod agit seorsum, etiam a principali agente positum, tanquam ejus virtus, ut calor.

INTEGRE. V. *Adæquate*.

INTELLECTUS est facultas cognoscitiva quæ versatur circa ens; ut verum est percipiendum.

Intellectus agens dicitur intellectus, quatenus et ipse efficit speciem impressam, qua juvetur ad efficiendam expressam. *Intellectus passivus*, sive *passibilis*, dicitur intellectus, quatenus recipit species impressas priusquam efformet cognitionem, et dicitur etiam intellectus *possibilis*, eo quod potens sit recipere rerum omnium species. V. *Species*.

INTELLIGENTIA interdum pro intellectu sumitur, interdum pro intellectione; ut cum dicitur assentiri primis principiis ex intelligentia terminorum; interdum pro sensu et applicatione propositionis; sic dicimus, ea est intelligentia horum verborum. — *Intelligentia principiorum*. Vid. *Habitus*. — *Intelligentia separata* est substantia spiritualis sine corpore et materia, ut angeli.

INTELLIGENTIÆ assistentes sunt angeli a Deo, juxta veteres quosdam, deputati ad mundi regimen.

INTENSIO in qualitatibus est additio unius pluriumve graduum qualitatis in eadem parte subjecti, ut continuata calefactio. — *Intendere ac remittere* sunt correlativa. Quod nec intenditur nec remittitur idem est ac quod nec augeri nec minui potest, ut privationes quæ nec intenduntur nec remittuntur.

INTENTIO interdum idem sonat ac cognitio.

INTENTIONALITER idem ac *mentaliter*.

Primo-intentionaliter, sive *Realiter* sumitur res, quando consideratur secundum ea, quæ ipsi conveniunt a parte rei, ut cum dico: homo est animal. *Secundo-intentionaliter* sumitur res, quando consideratur secundum denominationes extrinsecas, quas accipit ab actu intellectus, ut cum dico: homo est species, animal est genus; nam istæ denominationes proveniunt ab operatione intellectus abstrahentis et concipientis unum prædicatum tanquam genus, aliud tanquam speciem. Hinc intelligitur, quinam sint termini:

Primæ intentionis, *Secundæ intentionis*. — *Res intentionis* est quod existit tantum in mente, ac proinde idem est ac *ens rationis*. — *Esse intentionale* dicitur per oppositum ad *esse reale*.

INTRASCENDENTES. V. *Transcendentales*.

L

LATIO. V. *Motus*. 3.

LATITATIO *formarum*, quod fuit admissum ab iis qui dixerunt quod formæ sunt totaliter ab intrinseco. l 2. q. 63. art. 1.

LEVE est quod ferri natum est a medio. — *Levisimum* est quod supereminet omnibus quæ sursum feruntur. — *Leve simpliciter* est quod fertur ad locum supremum, ut ignis. — *Leve secundum quid* est quod fertur ad locum prope supremum, ut aer.

LIBERTAS exercitii est eadem ac *contradictionis*, per quam, scilicet, habetur potentia ad quodlibet ex contradictoriis, ut facere bonum et non facere. *Libertas specificationis*, vel quod ad speciem eadem est ac *contrarietatis*, per quam, scilicet, habetur potentia ad quodlibet ex contrariis, ut facere bonum et malum.

LOCUS extrinsecus est extrema superficies corporis aliud ambientis; sic concava superficies vasis aqua pleni est locus extrinsecus aquæ. — *Locus intrinsecus* est determinatio cuiusque rei, ut figatur in una parte spatii imaginarii præ aliis. Dicitur *intrinsecus*, quia rem ipsam afficit intrinsece, ut si Deus conservando Petrum, v. g. omne corpus circumquaque annihilaret, Petrus non esset quidem in loco *extrinseco*, sed tamen esset in loco; nam dici non posset Petrum tunc nullibi esse. *Locus intrinsecus* dicitur etiam: *Ubi*, *Ubilas*, *Ubicatio*, *Præsentia rei*. V. *Ubi*.

Locus extrinsecus potest esse *mediatus* et *immediatus*, prout mediate, vel immediate superficies, quæ dicitur *locus*, continet corpus; e. g. superficies vasis aquæ est *locus extrinsecus* aquæ *immediatus*; urbs erit civium *locus mediatu*s. Et revera inter aquam et superficiem vasis nihil intercedit; intercedit vero inter singulos cives et ambitum urbis.

Locus communis est qui continet multa locata, ut cubiculum. — *Locus proprius* est qui unum tantum locatum ambit. — *Locus sacramentalis* est in quo res corporea existit modo indivisibili, ut corpus Christi in Eucharistia. — *Locus circumscriptivus et definitivus*. Vid. *Circumscriptiva præsentia*. — *Locus totalis* est qui totum locatum adæquate capit.

LOGICE idem ac per mentem, seu in ideis nostris. Correlativum habet *physice*, quod idem est ac *realiter*, seu a parte rei.

LY. V. τὸ (to).

M

MAGIS et minus suscipere dicuntur illa, quæ sunt capacia augmenti et diminutionis; e. g. veritas non suscipit magis et minus, suscipit autem probabilitas; id est, nulla propositio potest esse magis vera quam altera; potest tamen esse magis probabilis. Hinc *Penes magis et minus* differre est differre penes majorem, vel minorem quantitatem ejusdem speciei, ut duo triangula similia et inæqualia ex eadem materia;

vel penes gradum ejusdem qualitatis, ut lux auroræ et lux meridiana.

Magis et minus non variant speciem. Axioma. Quia magis et minus non designant essentiam rei, sed quantitatem majorem, minoremve. Sic vir est quidem major puero, sed non magis homo, neque homo alterius speciei physice, cum uterque sit animal rationale.

MALIGNANTIS naturæ dicitur propositio negativa.

MATERIA. V. Physica essentia.

Materia late est in qua aliquid recipitur, vel ex qua fit, aut circa quam versatur. — *Materia in qua* est subjectum in quo accidens recipitur, et dicitur causa materialis; ut aer est materia in qua, et materialis causa luminis. — *Materia ex qua* est id ex quo sive permanente, sive transiente, aliquid efficitur, ut lignum ex quo fit cathedra. — *Materia circa quam* est res ea in cujus contemplatione, productione, vel directione versatur habitus, ut corpus naturale est materia physica; mentis operationes dirigibiles sunt materia logicæ.

1. *Materia analogica* est materia sic dicta *improprie*, et per analogiam cum materia propria. Sic attributa, quæ sunt genus rei, dicuntur materia analogica. V. *Metaphysica essentia*.

2. *Materia metaphysica* est potentia et perfectibilitas cujusque rei, quæ materia dicitur solum per analogiam cum materia vera. Sic anima hominis dicitur materia metaphysica relate ad scientias et virtutes, quibus perfici potest; ut materia proprie dicta perficitur formis, quas in se recipit.

3. *Materia prima* apud Peripateticos est informis quædam ac imperfecta substantia, indifferens ad quodlibet constituendum, quæ in naturali ac quotidiana corporum transmutatione accipit ab agentibus naturalibus nunc has, nunc illas formas *substantiales*, per quas perficitur et determinatur, ut sit lapis, aurum, planta; et quolibet ex his pereunte adhuc remanet materia prima capax recipiendi novas formas substantiales. Dicitur *materia prima* ad differentiam materiæ artefactorum, ut statuæ, mensæ, quæ materia dicitur *secunda*.

4. *Materia prima* dicitur interdum *primum subjectum*, quatenus in omni composito ea est, quæ prima informatur, nimirum, a forma substantiali, quæ deinde est subjectum suarum proprietatum, tandem totum compositum est subjectum aliarum proprietatum, e. g. caloris, frigoris, figuræ, motus.

5. *Materia propositionis ex qua* sunt termini ipsius propositionis, nempe subjectum et prædicatum; *materia circa quam* sunt res, vel objecta, quæ per terminos manifestantur.

6. *Materia potentiæ universalis* est entitas materiæ, prout formarum omnium tam substantialium quam accidentalium successive recipiendarum capax est. — *Materia potentiæ particularis* est ipsa materiæ capacitas, certis accidentibus, ad unam potius quam ad aliam formam recipiendam determinata; ut materia habens siccitatem et calorem habet particularem potentiam ad formam ignis potius quam aquæ.

De *MATERIALI* se habere relate ad aliquid, significat non constituere illud in esse talis; de *formali* vero constituere illud tale, v. g. ut aliquis evadat bonus; de *materiali*, est quod sit pulcher, aut deformis; de *formali* vero quod vitam recte instituat.

1. *MATERIALITER* dicitur prædicatum convenire subjecto, quando convenit ratione *materiæ*, sive subjecti. *Formaliter* autem, quando convenit ratione *formæ*. v. g. ignis est *materialiter* gravis, *formaliter* calidus.

2. *Materialiter* quandoque est idem ac *identice*, seu *specificative*, nempe per identitatem, et ut res est a parte rei in seipsa. *Formaliter* autem quandoque idem est ac *reduplicative*, quod exprimi solet per particulas: *quatenus*, *in quantum*, *ut*, *prout*, *qua talis*; e. g. si de homine sit sermo, hæc propositio: *istud animal est rationale*, vera erit in sensu *materiali*, seu *identico*, non vero in sensu *formali* seu *formaliter*, nam sunt quidem hæc duo identificate; sed non possum dicere: *istud animal, quatenus animal, est rationale*; animalitas enim et rationalitas sunt prædicata in conceptu et definitione diversa.

Materialiter. V. Formaliter. 3.

MATERIALIZATIO vocatur officium materiæ, dum recipit formam, et cum ea constituit corpus. *Informatio* autem est officium formæ, dum materiam sibi unitam perficit, ut tale corpus constituat.

MAXIMUM quod sic est summa cujuscumque speciei, e. g. corporis humani magnitudo possibilis. Ponamus hominem posse assurgere ad magnitudinem, ut decem, sed non ultra; erit hæc magnitudo *maximum quod sic* hominis. *Minimum quod sic*, vel *minimum naturale* est summa parvitas possibilis speciei.

Maximum quod non est maxima parvitas inter illas parvitates, quæ sunt impossibiles viventi naturaliter; ut si ponamus magnitudinem necessariam homini viventi esse ut quinque, erit quatuor *maximum quod non*. *Minimum quod non* est minima magnitudo inter illas magnitudines, ad quas vivens assurgere non potest: e. g. ut si ponamus hominem viventem non posse assurgere ultra magnitudinem ut decem, erit undecim *minimum quod non*.

MEDIUM antonomastice dictum, idem est ac *medius terminus* argumentationi deserviens.

Medium nobilius est extremis. Axioma, quod præcipue valet in moralibus. Sic virtus in medio consistit inter excessum et defectum. In physicis etiam compositum perfectius est elementis, ex quibus componitur.

Medium rei, Medium rationis. Cum virtutes in exercitio respiciant normam rectam, quæ *medium* appellatur, si norma petatur a re ipsa solum, dicitur hæc norma *medium rei*; si a personarum, aliarumque circumstantiarum qualitate petatur, dicitur *medium rationis*. Sic iustitia, quam vocant commutativam, respicit in contractibus valorem ipsum rerum, qui æqualis pro omnibus est, ac proinde sequitur *medium rei*. Liberalitas respicit qualitatem donantis, occasionem, et alia, quæ varia sunt, quæque pru-

dentum iudicio penduntur, ac proinde sequitur *medium rationis*. — *Medium morale* est id quod assumitur ab agente ad finem consequendum; ut eleemosyna ad beatitudinem. — *Medium syllogismi* aut rationale est id quod assumitur ad probandum unum de alio. — *Medium arithmeticum* est quod æqualiter excedit numerum minorem et exceditur a maiori, secundum excessum quantitatis, non secundum proportionem; ut senarius ternarium ternario excedit et ternario exceditur a novenario. — *Medium geometricum* est cum unum exceditur ab alio secundum eandem proportionem, quæ sit proportio proprie dicta, secundum quam excedit; sic sex excedunt tria in proportionem dupla, et exceduntur a duodecim in eadem proportionem dupla. — *Medium quod*, seu suppositi est, cum inter agens et passum mediat suppositum quod prius recipit actionem agentis quam perveniat ad passum; ut aer est medium inter ignem agentem et manum patientem. — *Medium quo* est forma per quam agens producit effectum, ut calor est medium quo ignis in manum agit. — *Medium sub quo* est quod potentiam perficit ad agendum in generali, eam non determinans ad objectum speciale; ut lumen est medium sub quo percipit oculus colorem quemlibet. — *Medium in quo* est id per cuius inspectionem ducitur potentia in alterius rei notitiam; ut in speculo cernitur res objecta et in imagine res repræsentata.

MENTALITER. V. *Formaliter*. 5.

METAPHYSICE. V. *Formaliter*. 6.

METAPHYSICA est scientia speculativa causarum omnium primarum et primorum principiorum. Circa ens, ut ens est, speculandum versatur (Aristot. *Metaphys.* l. 1, cap. 2).

1. METAPHYSICA *essentia*, *compositio*, *fabrica* est complexio notarum, quæ sunt in re, ut a nobis concipitur, principales et primariæ, quibus res illa satis intelligitur, et a cæteris distinguitur. Nimirum homines, ut plurimum realem rerum essentiam ignorantes, contenti sunt ex effectibus et proprietatibus essentias stabilire. Effectus ergo et proprietates considerant. Inter has vident multas, per quas res cum rebus aliis convenit, et multas, per quas ab aliis rebus differt. Considerant quænam proprietates sit fons, origo et radix proprietatum communium, et quænam proprietatum differentialium. Ex his duabus notis simul sumptis componunt essentiam metaphysicam. Illam vero, quæ est radix proprietatum communium, appellant *genus*, sive per quamdam cum materia physica analogiam *partem essentiae materialem*; alteram vero, quæ radix est proprietatum differentialium, appellant *differentialiam*, sive *partem essentiae formalem*; compositum resultans ex genere et differentialia, in quo stat essentia metaphysica, appellant etiam *speciem*. Exemplum ab homine petatur, cuius essentia metaphysica ponitur in animalitate et rationalitate, seu in vi sentiendi communi etiam brutis, et in vi rationandi homini solum propria, quæ duæ hominis proprietates principia sunt omnium alia-

rum, quæ in homine deprehenduntur. *Metaphysica* vero dicitur essentia hæc, sive *compositio et fabrica metaphysica*, quia licet attributa illa realia sint et intrinseca rei, tamen determinare duas illas proprietates, in quibus constituitur essentia, est, ut patet, operatio mentis nostræ concipientis in his attributis distinctionem et compositionem quamdam, quæ est extrinseca tantum et apparens. Notetur autem fieri posse, imo fortasse haud raro ob mentis humanæ imbecillitatem contingere, ut attributa illa, in quibus metaphysicam essentiam collocamus, non sint vere et a parte rei prima attributa, nec realem et veram rei essentiam constituent.

2. *Metaphysica essentia* dicitur etiam interdum *essentia logica*.

MINIMUM naturale, sive *materia primigenia* a veteribus dicebatur illa materiæ portio, quam primo informat anima in utero materno. Hæc particula juxta eos semper postea manet in medio cordis, aut cerebri, et dicitur prima sedes animæ.

MIXTIO est actio qua ex pluribus elementis inter se refractis totum ab iis essentialiter diversum constituitur; ut actio qua producitur lapis. — *Miscibile* est quod misceri potest. — *Mixtum* est compositum quod ex mixtione elementorum resultat.

MOBILE primum dicebatur a veteribus primum e multis, quæ admittebant, cælis, quodque per ipsos movebat reliqua corpora cælestia.

1. MODUS operandi, cognoscendi, prædicandi sequitur modum essendi. Axiomata. Nempe, modus operandi, cognoscendi, prædicandi conformatur essentiæ rei, quæ has operationes circa objectum elicit, non vero ipsi objecto. Sic agebant: homo, quia existit modo corporeo, operatur et cognoscit per actiones et species desumptas a materia, sive versetur circa objecta materialia, sive circa spiritualia; e contra angelus, qui totus spiritualis est, agit per actiones et species spirituales, etsi versetur circa objectum materiale. V. *Esse*.

2. *Modus sciendi* sic dictus antonomastice significat definitionem, divisionem, argumentationem, methodum, de quibus Logica tradit regulas. Dicuntur autem ista *modus sciendi*, quia per ea juxta regulas facta, declaratur id quod confusum est, et quod est ignotum deigitur.

3. *Modus*, seu *entitas modalis* est realis et ultima determinatio rei ad aliquam denominationem rei existentis propriam; sive, quod idem est, est entitas addita alicui rei realiter distinctæ, cuius indifferentiam determinat ad aliquid constituendum. Talis est unio e. g. animæ cum corpore in homine; anima enim et corpus, quæ possunt separatim existere, determinantur ab unionem, ut hominem actu constituent. Modi sunt inseparabiles a re modificata, cum repugnet actu determinans sine re actualiter determinata. Sunt tamen modi, juxta veteres, quædam *realitates*; nam e. g. unio est

aliquid reale, cum quid reale sit, animam et corpus uniri; deinde sunt *realitates* a re modificata distinctæ; alioquin anima et corpus non possent existere, nisi unitæ. *Modis* opponuntur *entitates absolutæ*, quæ sunt illa accidentia, quæ existere possunt sine substantia, cui inhærent, ut color, sapor.

ENTITAS MODALIS, sive *modus* idem est ac *accidens pure modale*. *Entitas absoluta* idem est ac *accidens absolutum*. V. *Accidens*, et V. *Prolusionem*.

4. *Modi substantiales*. V. *Substantiale*.

5. *Modi prioris et posterioris* ab Aristotele in Postprædicamentis quinque recensentur, scilicet: — *Prius tempore*, quod aliud temporis duratione præcedit, ut Adamus Abelem. — *Prius natura* dicitur illud quod infertur ab alio, non autem ipsum infert, seu, ut loquuntur, a quo ad aliud non tenet subsistendi consequentia. Ut animal natura prius est homine, quia bene infertur: est homo, ergo animal; non autem, est animal, ergo homo. — *Prius ordine* dicitur quod secundum naturæ ordinem et dispositionem præcedit alterum; ut exordium narrationem. — *Prius dignitate* quod alterum naturæ præcellentia antecedit; ut homo brutum. — *Prius causalitate* dicitur omnis causa, ut causa respectu effectus ut effectus; ut sol lumine, homo risibilitate (V. *Prioritas*).

6. *Modi per se* sunt quatuor, duo dicendi, tertius essendi, quartus causandi per se. — *Primus modus dicendi per se* est in quo prædicatum est de essentia subjecti, ut omnis homo est animal. — *Secundus modus dicendi per se* est in quo subjectum est de essentia prædicati, id est, in quo proprietas de subjecto prædicatur; ut homo est admirativus. — *Tertius modus essendi per se* proprius est substantiarum, quarum proprium est per se subsistere, ut homo per se subsistit. — *Quartus modus est causandi per se*, cum scilicet causa est per se causa talis effectus; ut jugulatio, mortis.

MORALITER concurrere. V. *Efficienter*.

1. MOTUS late sumptus est actus entis in potentia, prout in potentia. Hinc motus dicitur *actus imperfecti*, quia ens in potentia indiget aliquo a quo perficiatur. *Motus* aliquando dicitur quævis actio immanens. Ita intellectiones in homine, actus quique vitales (V. hoc verbum) in animantibus dicuntur *motus*. Sic Aristoteles definiit naturam in genere principium motus et quietis ejus in quo est.

2. *Motus* aliquando significat quamlibet actionem, creationem, educationem.

3. *Motus accretionis* est adjectio unius quantitatis ad aliam, ut si quantitati cuidam aquæ alia portio aquæ adjungatur. *Motus decretionis* est detractio quantitatis ab alia, ut si a quantitate quadam aquæ portio aliqua detrahatur. *Motus alterationis* est mutatio qualitatis, ut cum aqua de frigida fit calida. *Motus locationis* est translatio de loco in locum, sive motus localis. *Motus generationis* est generatio, sive productio substantiæ ex præsupposito subjecto. — *Motus aggenerationis* est productio novæ partis sub-

stantiæ inanimis, ut dum ignis per ligni materiam serpit. — *Motus nutritionis* est nutritio, scilicet augmentum substantiæ viventium vi alimentorum.

MOVENS non motum est agens quod seipsum movet et ab alio non movetur, ut agens principale. — *Movens motum* est agens quod non movet nisi moveatur, ut membra corporis non aliud corpus movent, nisi prius ab anima ipsa moveantur.

MUNUS interdum significat potentiam, seu vim aliquid agendi.

N

NATURA *naturans*, *creatrix*, *universalis* est Deus. *Natura naturata* est rerum omnium creatarum complexus. Interdum accipitur natura pro essentia rei aut pro causis naturalibus, et sic dicitur: *natura nihil facit frustra*; pro generatione et nativitate viventium; pro forma substantiali; pro principio effectivo vel passivo motus et quietis, et sic definitur ab Aristotele principium et causa motus et quietis ejus, in quo est per se et non secundum accidens.

Natura determinatur ad unum. Axioma. Per naturam hic intelliguntur agentia necessaria, quæ sunt ad unum tantum determinata, ut ignis ad comburendum; non vero agentia libera, quæ possunt se determinare ad opposita.

NATURALE prout opponitur supernaturali est quod alicui rei secundum ejus naturam debetur; ut homini naturale est intelligere; prout opponitur voluntario et libero est quod fit sine voluntatis imperio aut advertentia, sed sola sponte naturæ, ut nutriri, dormire; prout opponitur fortuito et casuali est quod fit a causis naturalibus, ut descensus lapidis; prout opponitur violento, sic motus cæli est naturalis. Interdum accipitur pro corpore physico ex materia et forma composito.

NECESSARIUM est quod aliter se habere non potest, ut hominem esse animal. — *Necessarium absolute* est quod a nullo pendet et ad nullum dicit ordinem, ut Deus. — *Necessarium ex hypotesi* est quod aliqua facta suppositione est necessarium; ut cibus homini, posito quod velit vivere. — *Necessarium physice* est id sine quo potentia in actu primo completa non est, nec agere ullo modo potest; ut calor respectu ignis ad calefaciendum. — *Necessarium moraliter* est id sine quo, quamvis absolute fieri possit effectus, nunquam tamen vel raro fit; ut pedibus laboranti necessarius est equus ad peregrinandum. — *Necessarium logicum* est cui ex terminis repugnat non esse; sic necessarium est hominem esse rationalem. — *Necessarium metaphysicum* est quod non habet in se potentiam ad non esse, ut Deus. — *Necessarium physicum* est quod ex causis naturalibus tale est, ut necessaria est eclipsis ex interpositione terræ. — *Ex necessario nonnisi necessarium, et ex vero nonnisi verum sequitur*. Axioma. Nam consequens si recte ab antecedente inferatur, in ipso debet contineri. Ergo quod infertur a

vero debet esse verum, et quod a necessario necessarium.

NECESSITAS simplex seu absoluta est quæ res, nulla facta suppositione, ita necessaria est ut mutari non possit; sic Deum esse unum necessitas est absoluta. — *Necessitas antecedens* est illa, quam voluntas sibi libere non facit, nec vitare potest. *Necessitas consequens* est, quam voluntas sibi libere facit, et vitare potest. Qui catenis vinctus ita sedet, ut propria vi surgere nequeat, sedet necessario *necessitate antecedenti*; qui vero ita sedet, ut propria vi surgere possit, sedet necessario *necessitate consequenti*; nimirum, posito quod sedeat, impossibile est ipsum non sedere. V. *Omne quod est*. — *Necessitas consequens* vocatur etiam *Necessitas consequentia*, seu *ex suppositione*. — *Necessitas quoad specificationem* est quæ potentia circa suum objectum, unius tantum speciei actum et non oppositum potest elicere; ut intellectus circa verum clare propositum, actum assensus, voluntas circa bonum, actum amoris, non odii. — *Necessitas exercitii* est quæ potentia circa suum objectum unius speciei actum non potest non elicere; ut apertus oculus non potest non videre et voluntas Deum clare videre non amare.

NIHIL agit in 'distanti'. Axioma. Hoc est, nulla causa producit effectum in loco a se distant, nisi agendo per spatium intermedium. Nam agentia creata sunt limitatæ virtutis, et si non deberent agere per medium, possent agere in quolibet distantiam, cum per medium nihil virtutis consumerent, quod est contra experientiam.

Ex nihilo nihil fit; nihil in nihilo abit. Axiomata. Horum sensus est creaturam nihil posse efficere nisi ex præsupposito subjecto. Hoc enim deficiente, creatione opus esset, quæ solius Dei propria est; deinde sensus est creaturam nihil posse penitus destruere et annihilare, quod æque ac creatio potentiam exigit infinitam.

NIL agit in seipsum. Axioma. Hoc est: idem secundum eundem respectum non potest agere in seipsum; tunc enim idem esset agens et patiens, quod repugnat; sed bene idem secundum unam partem sui agere potest in alteram sui partem; ita e. g. dum aliquis se flagellat, manus agit in tergum ejusdem hominis.

NOMEN positivum est quod significat aliquid reale existens, vel potens existere in rerum natura, seu quod ponit aliquid in re, ut virtus, lapis. — *Nomen negativum* est quod aliquid tollit, aut sublatum indicat ex rerum natura, ut mors non vivens. — *Nomen transcendens* est quod de omnibus et solis veris rebus dici potest; et sunt sex transcendencia, scilicet ens, unum, verum, bonum, aliquid et res. Quæ sex de qualibet re enuntiari possunt. — *Supertranscendens* est quod non tantum de veris, sed etiam de imaginariis rebus asseritur, ut cum dico, intelligibile, fingibile, etc. — *Nomen primæ intentionis* est quod est impositum ad rem significandam, prout per actum directum intel-

lectus est cognita, ut homo, virtus. — *Nomen secundæ intentionis* est quod affigitur rei per actum reflexum intellectus cognitæ, ut genus, species, prædicatum, subjectum.

NOMINALITER. V. Participaliter.

NON. Hæc particula *sumi* potest *infinitanter* et *neganter*. Negatio *neganter accepta*, seu negans, est negatio in tota vi negationis accepta, prout totum quod ipsam sequitur destruit et ejus oppositum efficit; ut nullus homo est lapis. — Negatio *infinitanter accepta* seu infinitans est negatio quatenus addita voci simpliciter, ejus tantum significationem negat et omnia alia dicit. V. *Definitanter*. — *Non omnis, quidam non*. Axioma, cujus est sensus: si non omne individuum alicujus speciei gaudet quodam attributo, necesse est ut habeatur in illa specie aliquid individuum illo attributo carens. Ita e. g. si verum est quod *non omnis* homo sit doctus, verum etiam erit quod homo *quidam* non sit doctus.

NOTIUS natura est id quod est simplicius, sincerius, plus actualitatis minusque potentialitatis habens, ut Deus, angelus. — *Notius nobis* est quod est magis sensibile, materiale et compositum, seu quod propter intellectus humani conditionem nobis est magis cognoscibile; ut sunt singula materialia, hic homo, hæc albedo.

NOTITIA. *Ab objecto et potentia paritur notitia*. Axioma sat clarum. V. *Species. 3.*

NUMERUS numerans seu a rebus abstractus est ille quo intellectus utitur ad res numerandas, ut binarius, ternarius. — *Numerus numeratus* seu rebus concretus est multitudo rerum quæ ab intellectu numerantur; ut binarius vel ternarius hominum. — *Numerus motus* est numerus partium quantitatis continuæ, qui fit per intellectus designationem, ut tempus, quod ab Aristotele definitur: *numerus motus secundum prius et posterius*. Vox *numerus* idem sonat in hac definitione quod *mensura*.

NUNC. V. Instans.

NUTRITIO. V. Motus. 3.

O

OBJECTI certitudo. V. Certitudo. V. Objecti semen. V. Species. 3.

OBJECTIVE. V. Formaliter. 4.

1. OBJECTUM activæ potentia generatim dicitur id, circa quod ipsa potentia operando versatur. *Objectum materiale* est res ipsa, quæ a potentia respicitur, seu id, in quod cadit actio. *Objectum formale* est illa ratio in re, penes quam, vel propter quam a potentia res ipsa respicitur. Hinc *objectum formale* dicitur etiam *motivum*, vel id, quod movet ad operandum; v. g. corpora sunt *objectum materiale visus*, colores autem sunt *objectum formale*, a visu enim non attinguntur corpora nisi quatenus sunt colorata. Ita Deus erit *objectum materiale amoris*, bonitas autem ipsius, *formale*.

2. Objectum formale quod est ratio generica, qua omnia objecta particularia redduntur apta ut attingantur ab aliqua potentia, vel scientia.

at color respectu potentiae visivae. Hoc appellatur etiam: *formale sub quo*; *ratio formalis sub qua*; *ratio objecti ut res est*; *ratio objecti in esse rei*; *ratio objecti ut objecti*; *ratio objecti in esse attingibilis, aut scibilis*; *ratio formalissima sub qua*.

3. *Objectum formale quod est ratio specifica contenta in ratione communi, veluti in suo genere, ut respectu potentiae visivae color viridis contentus sub ratione generica coloris. Objectum formale quod dicitur etiam ratio formalis quae, objectum materiale proprium et per se. V. Specificativum.*

4. *Objectum materiale intrinsecum est id quod in seipso, licet non propter se, attingitur, ut inimicus propter Deum dilectus. Extrinsicum, quod dicitur etiam pure denominativum, est quod attingitur, non in se, sed in aliquo distincto, cui unitur. Sic homo visus dicitur, quamvis non substantia hominis, sed color solum videatur.*

5. *Objectum primum et per se est in quod per se et directe fertur potentia; ut ens reale in Metaphysica. — Objectum secundarium et per accidens est quod tantum ratione objecti primarii, vel quia ad illud conducit, vel quia ad illud habet ordinem, in scientia tractatur, ut negationes, privationes et ens rationis in Metaphysica.*

In OBLIQUO rem importari. V. *In recto*.

OCCASIONALITER dicitur de illo, quod est mera occasio aliquid agendi. Correlativum est *causaliter*, quod dicitur de illo, quod est vera causa. Sic aspectus pauperis *occasionaliter* concurret ad eleemosynam, quae ab amore proximi *causaliter* proficiscitur.

OFFICIANS *propositio* est illa, in quam resolvitur propositio aliqua modalis, ita ut modus istius in illa reflexe affirmetur; e. g. *Deum existere necesse est*. Propositio hae modalis resolvitur potest in hanc aliam, quae dicitur *officiens*: *Propositio ista, Deus existit, est necessaria*.

OMNE quod est, ex suppositione quod sit, necesse est esse. Axioma, cui simile aliud: *Unumquodque necessario est, quando est*. Esset quippe simulque non esset, si quod est posset eodem instanti simul non esse.

OPERARI *aequivoce, vel univoce, vel analogice* indicat causam esse cum suo effectu *aequivocam* vel *analogicam*. V. *Univoca*.

Operari sequitur ab esse. Axioma, cui simile est aliud: *Prius est esse quam operari*. Hoc autem patet ex eo, quod nihil potest intelligi operari, nisi prius intelligatur existens.

Operari et OPERATIO. Esse est propter operari, et alia similia axiomata. V. Esse.

OPINARI et *existimare non est in nobis*. Axioma. Hoc est, non possumus cuivis objecto proposito assentire, vel dissentire, sicut possumus quidlibet imaginari; sed tantum iis, quae nobis vera, aut falsa apparent saltem ex probabili motivo.

OPINIO est assensus intellectus alicui propositioni, vel ex terminis vel ex medio probabili, cum formidine partis oppositae. Interdum

vox illa sumitur pro idea; v. g. dicitur *opinio universalis, opinio particularis*, sicut *idea universalis, idea particularis*.

OPPOSITA *contrarie* sunt duo entia positiva quae sub eodem genere maxime distant, seque ab eodem subjecto vicissim expellunt; ut calor et frigus. — *Opposita privative* sunt forma et ejus privatio; ut visus et caecitas. — *Opposita relative* sunt duo correlativa, seu relatum ejusque correlativum, ut pater et filius. — *Opposita contradictorie* sunt quorum alterum est ens, alterum ejus negatio simpliciter; ut homo, non homo.

ORDINARE est actio qua res ad aliam refertur. — *In ordine ad idem sonat ac respectu ad aut relative ad*. — *Ordinatae res* dicuntur res quarum una alteri subjicitur, secundum ordinem dignitatis aut aliter. — *Ordine intentionis quae sunt priora, posteriora sunt ordine executionis*. Axioma. Hoc intelligitur de causa finali, nam prius volumus finem quam media, sed media prius exequimur quam finem obtineamus; sic dum intendimus obtinere sanitatem, tanquam finem, medicinam prius adhibemus et exequimur.

ORDO *transcendentalis et praedicamentalis*. V. *Relatio*. 5. — *Ordo quaestionis et ordo perfectionis*; ordine quaestionis dicitur illud esse prius, quod in generatione seu productione alicujus rei prius requiritur; ordine vero perfectionis hoc vocatur prius, quod est perfectius.

ORGANIZATIO *substantialis*. V. *Forma*.

P

PARS est id quod ad alicujus totius constitutionem cum alio aliave concurret, ut brachium. — *Pars homogenea seu similis* est quae est ejusdem rationis et appellationis cum toto, ut quaelibet pars aquae. — *Pars heterogenea seu dissimilis* est quae a toto diversam rationem et appellationem habet, ut brachium in corpore humano. — *Partes integrales* sunt partes quae ad totius integritatem pertinent, ut membra sunt partes integrales corporis humani. Per analogiam sanctus Thomas vocat partes integrales virtutis, eas nimirum animi functiones, sine quibus non est perfectus actus, sive usus virtutis; hinc memoria, intellectus, docilitas, solertia, ratio, providentia, circumspectio, cautio sunt partes integrales prudentiae. — *Partes subiectivae aut inferiores* sunt diversae species aut diversa subjecta quae sub toto universali continentur; hinc homo et brutum sunt partes subiectivae animalis. In prudentia sunt hujusmodi duae partes: prudentia personalis qua aliquis regit seipsum; prudentia politica sive gubernativa, qua aliquis regit multitudinem. — *Partes potentiales* sunt partes quae non habent totam virtutis principalis potentiam; sicut intellectus et voluntas sunt partes animae potentiales, quia sunt quarumdam actionum principia animae subservientia. Ita dicuntur quaedam virtutes adjunctae quae ordinantur ad aliquos secundarios actus, quasi non habentes totam potentiam

principalis virtutis; ut eubulia, synesis et gnome sunt virtutes potentiales prudentiæ.

PARTIALITER. V. *Adæquate*.

PARTICIPALITER *verbum accipi*, idem est ac illud accipi per modum participii. *Nominaliter* vero tanquam nomen. Ita e. g. *verbum* hoc, *adolescens*, *participaliter* sumptum indicat in genere quidquid ætate augetur et vigescit; *nominaliter* vero hominem in prima ætate post pueritiam constitutum.

PARTICIPATIO est actio qua res alteri participat. — *Ens participatum* est ens quod existit ab alio, et ita fit particeps perfectionum entis infiniti.

PASSIO late sumpta est cuiuscumque receptio; ut honoris, pecuniæ. — *Passio* stricte est receptio qualitatis destructivæ, ut nimii caloris. — *Passio* ut prædicamentum est actus patientis qua patiens est; seu est receptio effectus ab agente; seu est fieri rei; ut acceptio formæ ignis in materia ligni, caloris in manu. — *Passio appetitus* est motus appetitus sensitivi, ex apprehensione boni vel mali cum aliqua mutatione non naturali corporis, ut amor, odium. — *Passio* est etiam tertia qualitatis species. Vid. *Qualitas*.

1. *Passio* proprie dicitur *sustentatio* formæ eductæ. V. *Eductio*.

2. *Passio* interdum idem est ac proprietates.

1. PASSUM vocatur *subjectum sustentationis*. V. *Eductio*.

2. *Passum*, seu *reagens*, est illud quod resistit actioni alterius entis fortioris in illud agentis; hoc autem, quod agit, et simul repetitur, dicitur *agens* et *repassum*. Ita cum corpus A agit in corpus B, hocque in illud reagit, corpus B dicitur *passum* et *reagens*, corpus vero A *agens* et *repassum*.

1. PER se id dicitur convenire rei, quod ex natura ipsius rei convenit, seu ex principiis intrinsecis. Sic homini conveniunt *per se* prædicata ipsi essentialia, ut rationalis, liber, et quæ necessario comitantur hominis naturam, ut esse bipedem. *Per accidens* autem id convenit rei, quod convenit et *accidentaliter* et non necessario, seu quod convenit rei quasi casu et aliunde. Sic homo *per accidens* est albus, pius, nobilis.

2. *Per se* aliquando idem est ac veluti ex professo; *per accidens* autem idem ac propter aliud. Sic Logica *per se* agit de operationibus intellectus, *per accidens* autem de signis et vocibus.

PERSEITAS idem ac per se esse.

PERSONA, *Personalitas*. V. *Subsistentia*.

PHANTASIA est sensus internus perceptivus objectorum etiam absentium, sensu externo prius perceptorum. — *Phantasma* est species objecti sensu externo percepti, quæ in phantasia retinetur. Uno verbo phantasia est ea potentia quæ vulgo dicitur *imaginatio*, et phantasmata sunt rerum imagines quæ in imaginatione resident.

PHYSICA *essentia*, seu *physica compositio* consistit in compositione partium, quibus vere con-

stat. Harum partium, quæ est indifferens ad hoc vel illud constituendum, dicitur *materia*, ut corpus in homine; quæ vero determinat et perficit materiam, dicitur *forma*, ut anima. Huius compositionis illa tantum, ut patet, sunt capacia, quæ habent partes, ut sunt naturalia et artificialia composita.

PHYSICE. V. *Logice*.

POSITIONES sunt illæ propositiones, quæ, licet explicatis terminis sint evidentes, explicationem tamen aliquam exigunt, suntque propriæ alicujus scientiæ. Ut illud in Logica: *Contrariæ propositiones possunt esse simul falsæ, non tamen simul veræ*. — *Positio* interdum sumitur pro opinione aut hypothese quæ in medium adducitur et discussionem agitur: *Contra hanc positionem dicendum est*.

POSITIVE res dicitur talis, quando in ea vere reperitur forma, a qua talem habet denominationem, *Negative* vero dicitur talis, quando caret solum forma contraria. Ex. gr. qui sectatur virtutem dicitur bonus *positive*; *negative* autem bonus ille, qui expers est malitiæ, eo quod non sit compos sui.

POSSIBILE in genere est quod non repugnat esse, seu quod non implicat contradictionem. — *Possibile internum*, vel *absolutum*, vel *metaphysicum*, est illud quod consistit in sola attributorum entis constitutivorum convenientia. — *Possibile externum* est illud ad quod efficiendum habetur virtus sufficiens. — *Possibile physicum* est illud cujus productio non vires alicujus entis physici exsuperat. — *Possibile morale* est illud quod moribus legibusque humanis fundatur. — *Futura possibilis* sunt res quæ sunt exituræ. — *Præterita possibilis* sunt quæ olim extiterunt. — *Præsens possibile* est id quod nunc existit. — *Mere possibile* est quod sic semper manet. — *Possibile positum in actu nihil implicat*. Axioma. Scilicet, quod est in potentia, ut existat, si supponatur existere, nullum inde sequitur impossibile, ut si dicas montem aureum esse possibilem, nihil implicat illum existere eo modo, quo supponitur possibilis.

1. POTENTIA *obedientialis* est aptitudo rerum, ut pro arbitrio Dei, ejusque auxilio rebus ipsis indebito, munus impleant, quod naturaliter implere non valeant. Ita per *potentiam obedientialem*, intellectus beatorum elevatur ad Deum intuitive videndum. Dicitur autem *obedientialis*, quia nonnisi ex imperio Dei, ut auctoritatis supernaturalis, reducitur ad actum. Per hanc potentiam quælibet res elevari potest ad quidquid producendum, lis tamen exceptis, in quibus implicantia inveniretur. Ita lapis neque speciali auxilio Dei ratiocinari posset, vel oculus audire; hoc enim esset evertere rerum essentias, quod ipsi Deo repugnat.

2. *Potentia receptiva* dicitur materia, quia materia est capax recipiendi formam. — *Potentia activa* est potentia effectum producendi. — *Potentia passiva* est potentia qualitatem aut effectum quemcumque recipiendi. — Omni potentia passivæ correspondet potentia activa proportionata, et vice versa. — *Potentia negativa*

dicatur de materia quæ hanc vel illam formam recipere potest.

3. *Potentia rei objectiva, logica, metaphysica* est non repugnantia ad existendum, sive mera possibilitas intrinseca. Dicitur *objectiva*, quia est objectum activæ potentia, vel quia est id, quod menti obijcitur, dum rem non existentem concipimus posse existere.

4. *Potentia specificatur ab actu.* Axioma. Scilicet ab operationibus arguimus specificam potentiarum perfectionem ac distinctionem.

5. *De potentia Dei ordinaria* id dicitur fieri, quod est secundum legem et decretum ordinarii Dei, quod ipse statuit servare circa res creatas. *De potentia vero absoluta* Dei, sive *extraordinaria* id dicitur fieri posse, quod, præscindendo ab omni libero decreto Dei, et a cursu rerum ordinario, a Deo potest fieri. Unde per *absolutam*, sive *extraordinariam* Dei potentiam omne id fieri potest, quod non involvit contradictionem. Sic potes per *potentiam Dei absolutam* hodie absque omni studio Salomonem sapientia superare, non tamen de *potentia Dei ordinaria*.

POTENTIA. V. *Actu et Actus*. 2.

POTENTIALITER. V. *Actualiter*.

POTESTATIVE idem ac *in potentia*. Correlativum habet *Actualiter*. Sic quilibet effectus antequam producat, est *potestative* in sua causa; est vero *actualiter* cum jam productus est.

1. *PRÆCISIO in genere* nihil aliud est quam abstractio qua mens unum sine alio concipit. — *Præcisio excludentis ab excluso* esse dicitur in conceptu generico, in quo species sub eo contentæ non includuntur. Sic ens generatim sumptum præscindit *præcisio excludentis ab excluso* ab entibus particularibus.

2. *Præcisio mentis* dicitur ea operatio intellectus, per quam ipse ex prædicatis realiter indistinctis unum sibi quodammodo decerpit ac repræsentat, omissis aliis; v. g. dum concipimus omnipotentiam Dei conceptu repræsentante illud attributum, non vero alia, cum quibus illud a parte rei identificatur. *Præcisio hæc* a nonnullis appellatur *objectiva*, sive *ex parte objecti*, quia juxta eos intellectus hac operatione ita unum attingit prædicatum objecti, ut cætera realiter identificata vere relinquat incognita et intacta. Ab aliis autem dicitur *præcisio formalis*, sive *ex parte actus* vel *ex parte modi*; quia per eos cognitio attingit reipsa totam realitatem objecti, sed adeo tenui repræsentationis claritate, ut vi illius perinde appareat objectum, ac si unicum illud prædicatum haberet. *Præcisionis* nomen a materiali scissione sumptum est. *Præcisioni mentis* correlativa est

3. *Præcisio realis*, quæ convenit rei. Hæc duplex est. Altera *inconnexionis*, sive *indifferentiæ*, quæ denotat rem aliquam non esse necessario connexam cum alio, atque hoc non contineri in ejus conceptu et definitione; v. g. in hominis voluntate datur *præcisio realis inconnexionis* cum amore scientiæ; scilicet, hominis voluntas non est necessario determinata, ut scientiam amet, atque hominis voluntas bene concipitur sine

actu amoris scientiæ. Altera *præcisio realis* est *præcisio non inclusionis*, quæ denotat rem aliquam in se non includere aliud, et ab eo esse distinctum, licet sine eo concipi non possit. Sic filius, qua talis, concipi non potest sine patre, a quo tamen est realiter distinctus.

PRÆCISIVE ab aliquo, si sermo sit de actibus mentis, idem est ac illud actu non considerando; si sermo sit de rebus, idem est ac illud in sui conceptu, vel definitione non includendo. V. *Præcisio*.

PRÆCOGNITIO seu *prænatio* est cognitio aliam præcedens cum relatione prioris ad posteriorem, ut cognitio antecedentis quæ habetur ante notionem conclusionis. — *Prænatio* quid nominis seu quid orationis est præcognitio qua quid significat vocabulum percipitur, ut philosophia significat amorem sapientiæ. — *Prænatio an sit*, vel *quod rei*, est qua an res existat, vel possit existere dignoscitur, ut dum cognosco et possibilem esse et actu existere philosophiam. — *Prænatio quid rei* est qua penetratur rei quidditas, explicata nimirum ejus definitione. — *Prænatio quid sit principiorum* est qua cognoscuntur veræ esse demonstrationis præmissæ.

PRÆCOGNITUM est quod ante aliud, cum relatione tamen ad illud, cognoscitur. — *Præcognita demonstrationis* sunt tria: *Subjectum*, quod est illud, de quo aliquid demonstrare volumus; *Passio*, quæ est attributum demonstrandum; *Principia*, quæ sunt veritates, per quas prædicatum convincitur convenire subjecto. Sic in hac demonstratione: omnis virtus perficit hominem: humilitas christiana est virtus; ergo humilitas christiana perficit hominem, *Humilitas christiana* est *subjectum*; *perficit hominem, passio*; *Omnis virtus perficit hominem et humilitas christiana est virtus*, sunt *principia*.

PRÆCOGNITIONES demonstrationis sunt duo modi, quibus præcognita sunt præcognoscenda (V. *Præcognita*). Primus modus est, cum de objecto cognoscitur *quod est*, sive *an sit*, cognoscendo, nempe, rem esse, vel propositionem, qua utimur ad demonstrandam aliam, esse veram. Secundus modus est cum cognoscimus *quid est*. Cognitio autem *quid est* alia est cognitio in *quid nominis*, quæ importat conceptum hominis: alia est cognitio in *quid rei*, quæ importat ipsius rei definitionem. Sic in allata demonstratione (V. *Præcognita*) opus est præcognoscere veram esse propositionem. *Omnis virtus perficit hominem, et christiana humilitas est virtus*, adeoque et præcognoscere quid sit *humilitas christiana*, et quid sit *perficere hominem*. — *Nihil voluit quod non sit præcognitum*: axioma, quod reduci potest ad illud: *Ignorantia nulla cupido*.

PRÆDICABILIA dicuntur ista quinque attributa universalis, scilicet pluribus communia: *Genus, Species, Differentia, Proprium, Accidens*. Quid sit *Genus, Species, Differentia* passim notum est. *Proprium* quod attinet, hoc nomine intelligitur id, quod etsi essentiam non constituat, ipsam tamen per se ac necessario consequitur. *Pro-*

primum autem in quatuor modos, quibus dari potest, distinguitur. *Primum primo modo* est quod convenit soli speciei, sed non omni individuo, ut esse medicum respectu speciei humanæ; *secundo modo*, quod convenit omni individuo, sed non soli, ut esse bipedem; *tertio modo*, quod convenit omni et soli individuo, sed non semper, ut ridere; *quarto modo*, quod convenit omni et soli individuo et semper, ut esse risibilem. Nomine autem *accidentis prædicabilis* non intelligitur accidens, ut opponitur substantiæ, sed accipitur pro eo quod contingenter advenit alicui, sive sit substantia, ut vestis, sive accidens, ut albedo. Quinque ista dicuntur *prædicabilia*, vel quia solum prædicari possunt de rebus per opus mentis, quæ reflectendo super rerum proprietates statuit ista quinque attributa indefinita et universalia; vel quia modum exhibent, quo unumquodque attributum de re enuntiari potest; omne enim attributum, quod de alio dicitur, vel ut *Genus*, vel ut *Species*, vel ut *Differentia*, vel ut *Proprietas*, vel ut *Accidens* dicitur. — *Prædicabilitas* est aptitudo unius ut de multis dicatur.

ANTE-PRÆDICAMENTA sunt *univoca*, *æquivoca*, *analogica*. V. *Univocum*. Ita appellantur a veteribus, quia doctrina illorum affert lucem, ut intelligantur prædicamenta.

PRÆDICAMENTA, sive *Categoriæ* Aristotelis dicuntur ista decem: *Substantia*, *Quantitas*, *Qualitas*, *Relatio*, *Actio*, *Passio*, *Ubi*, *Situs*, *Quando*, *Habere*. V. verba singula. Ita dicuntur vel quia insunt rebus a parte rei, et de ipsis affirmantur sine reflexione intellectus, secus ac *prædicabilia*; vel quia exhibent attributa ipsa, quæ enuntiantur secus ac *prædicabilia*, quæ exhibent modum, quo enuntiantur. V. *Prædicabilia*. *Prædicamenta* sunt decem, quia decem sunt et non plures quæstiones, quæ de quolibet individuo fieri possunt, nempe. Quid est? Quantum est? Quale est? Ad quid refertur? Num quid agit? Num quid patitur? Quo in loco est? Quo situ? Quo tempore? Quo indumento, vel ornatu?

POST-PRÆDICAMENTA sunt ista quinque: *Oppositio*, *Prioritas*, *Simultas*, *Motus*, *Habere*. V. verba singula. Ita autem dicuntur, quia de his agit Aristoteles postremis capitibus.

PRÆDICAMENTALITER sumitur aliquod attributum, quando sumitur ut unum ex illis decem, quæ prædicamenta dicuntur. V. *Prædicamenta*. Correlativum est *Transcendentaliter*, quod indicat sumi attributum prout exsuperat seriem prædicamentorum, et omnibus omnino rebus convenit, ut esse bonum, verum, unum. V. *Transcendentale*. Sic e. g. peccatum est *prædicamentaliter* malum, et *transcendentaliter* bonum.

PRÆDICARI unum de alio idem est ac unum de alio affirmari. Ab hoc verbo *prædicari* multa alla derivantur a veteribus adhibita. — *Prædicari in quid* est enuntiari de alio essentialiter et per modum substantiæ; ut animal et homo de Socrate, virtus de iustitia. — *Prædicari in quale quid* est enuntiari de alio essentialiter quidem, sed per modum adjacentis, ut ratio-

nale de homine. — *Prædicari in quale simpliciter* est enuntiari de aliquo accidentaliter tantum, ut risibile et album de homine.

PRÆDICATIO est actus intellectus unum alteri attribuentis, ut, cum dico: cælum est mobile. — *Prædicatio naturalis* est qua intellectus attribuit rei quod ei ex natura sua convenit, ut animal est sensitivum. — *Prædicatio directa, ordinata et artificiosa* est qua superius de inferiori, aut id quod se habet per modum formæ de eo quod se habet per modum materiæ dicitur; ut homo est animal, nix est alba. — *Prædicatio identica* est in qua idem de seipso et eodem modo enuntiatur, ut Petrus est Petrus. — *Prædicatio indirecta seu contra naturam, seu inordinata*, est in qua inferius de superiore vel id quod se habet per modum materiæ, de eo quod se habet per modum formæ dicitur, ut animal est homo, album est nix. — *Prædicatio præter naturam* est in qua prædicatum non est superius, nec forma subjecti, sed utrumque est forma alicujus tertii, propter quod ipsa de se invicem dicuntur; ut album est dulce, dulce est album respectu lactis in quo sunt dulcedo et albedo. *Prædicatio essentialis* est in qua totum prædicatum est de essentia subjecti; ut animal est vivens sensitivum. — *Prædicatio accidentalis* est cujus prædicatum totum, vel ejus pars, non est de essentia subjecti, ut ignis est elementum calidum. — *Prædicatio propria* est in qua tam verbum quam prædicamentum in sua propria significatione sumuntur; ut calor est qualitas. — *Prædicatio impropria* est in qua verbum, vel prædicatum in significatione impropria sumitur. — *Prædicatio comitativa* est in qua quod prædicatur subjectum necessario et semper comitatur, ut generatio unius est corruptio alterius. — *Prædicatio intrinseca* est in qua prædicatum subjecto realiter inest, sive essentialiter, sive accidentaliter, ut homo est animal, homo est philosophus. *Prædicatio extrinseca* est in qua prædicatum subjecto non inest, sed ei tantum convenit per extrinsecam denominationem, ut paries est visus, animal est genus.

PRÆDICATUM est quod actu de alio enuntiat, ut Petrus est homo. Vox latina *prædico* idem sonat ac vox græca *καταγορεύω*, quam Aristoteles usurpat.

PRÆREQUISITA ad operandum illa sunt quæ requiruntur ex parte causæ, et sine quibus causa intelligi non potest proxime expedita ad operandum, ut ipsius causæ existentia. *Requisita ad operandum* sunt ea, sine quibus effectus esse non potest, quæ tamen intelligi non debent ex parte causæ; ut relate ad *scientiam visionis*, quæ in Deo est, qua, scilicet, Deus necessario videt res omnes existentes, existentia ipsa rerum, quæ videntur, est *requisitum* ad illam scientiam.

PRÆSCINDERE idem est ac facere præcisionem. V. *Præcisio*.

PRÆSCITI, ita vocantur reprobat, quia Deus non est auctor eorum reprobationis, nisi

quatenus est scelerum justus vindex; qui vero ad vitam æternam sunt electi dicuntur *prædestinati*.

PRÆSENTIA. Vid. *Circumscriptiva*.

PRÆSUPPOSITIVE aliquid dici idem est ac prius illud supponere in aliquo discursu; ut qui asserat hominem posse mereri et demereri, *præsuppositive* dicit illum esse liberum.

PRÆTER *propter*, idem ac circiter, plus minus.

PRIMUM et *prius* differunt, quia primum dicitur per privationem anterioris, prius autem per comparisonem ad posterius. — *Primum alterans*, ita designatur primum cælum, cujus motus habebatur ut principium alterationis et corruptionis entium in hoc mundo sublunari. — *Primum mobile*. V. *Mobile*.

PRINCIPIARE idem ac esse principium.

1. PRINCIPIATUM significat quodcumque a principio provenit; hinc etiam Filius in divinis interdum dicitur *principiatus*.

2. Principiatum idem aliquando sonat ac causatum, et hoc sensu dici potest solum de iis, quæ habent causam.

1. PRINCIPIUM individuationis est id, per quod res quælibet est ea, quæ est potius quam alia, et ab alia qualibet distinguitur. Omnis enim res hac proprietate gaudet, ut sit una, singularis, individua, quæ proprietates dicitur etiam: *individualitas*, *Singularitas*, *Differentia numerica*, *Hæcitas*, qua nempe fit, ut res sit hæc et non alia; exprimitur etiam nomine desumpto a nomine ipsius rei, cujus est proprietates. Sic *individualitas* Petri dicitur *Petreitas*, Pauli *Paulitas*. De *principio individuationis*, in quonam præcise situm sit, multa querunt philosophi.

2. Principium quod est persona, vel suppositum, cui attribuitur operatio, seu denominatio operantis. *Principium quo*, est id, quod agit ut pars, vel virtus suppositi, hoc est, illud a quo immediate oritur actio. Ita v. g. persona Petri est *principium quod* volitionum Petri, voluntas vero Petri est *principium quo*.

3. Principia generationis sunt quæ neque ex aliis, neque ex se invicem; sed ex quibus omnia fiunt; sunt autem materia, forma et privatio. — *Principia compositionis*, seu rei genitæ, sunt ea ex quibus permanentibus constituitur corpus naturale, ut sunt materia et forma. — *Principia metaphysica* sunt ea ex quibus res componi metaphysice et per rationem intelligitur; ut animal et rationale respectu hominis.

A PRIORI res demonstrari dicitur, cum posterius per prius, nempe effectus per causam probatur, rei proprietates per essentiam; v. g. dum lunæ eclipsis per interpositionem terræ probatur; vel animæ immortalitas per ejus spiritualitatem. *A posteriori* vero, dum prius per posterius probatur, nimirum causa per effectum, et rei natura per proprietatem; v. g. dum spiritualitas animæ ex ejus cogitatione deducitur, vel vita animalis ex ejus respiratione. *Demonstratio a priori* dicitur etiam *demonstratio propter quid*, præsertim dum agitur de causa proxima; *a posteriori* dicitur etiam

demonstratio quia. *A quasi priori* demonstrari res dicitur, cum probatio desumitur ex ipsius rei probandæ natura, ut v. g. dum Dei existentia ex ipsius Dei natura infertur, ut entis perfectissimi. *A concomitanti* vero, dum res probatur ab aliquo cum ea connexo, quod tamen non sit ejus aut causa, aut effectus; ut si probaretur corpus existere in loco, quia existit in tempore.

1. PRIORITAS a quo est omnis prioritas naturæ. V. hoc verbum *Nam* eatenus causa est natura prior, quatenus est id, a quo effectus, accipit esse. *Prioritas in quo* interdum accipitur pro prioritate temporis; interdum pro prioritate naturæ, non cujusque causæ, sed illius, quæ non est essentialiter connexa cum effectu, seu quæ potest existere, quin effectum producat, ut causa libera. *Prioritas in quo secundo* hoc modo sumpta vocatur etiam *perfectæ præcisionis*; talis enim causa et esse et concipi potest sine effectu. V. *Præcisio*.

2. Prioritas inconnexionis datur in illis causis, quæ non sunt necessario connexæ cum effectibus; ut in voluntate respectu actuum liberorum.

3. Prioritas temporis, sive esse prius tempore, significat præcedere aliud duratione, ut Alexander Cæsarem. *Prioritas naturæ*, seu esse prius natura, indicat esse causam alterius, vel saltem prærequisitum, vel conditio se tenens ex parte causæ. Sic sol habet prioritatem naturæ respectu lucis. *Prioritati temporis* opponitur *simultas temporis*, quæ datur in iis, quæ eodem tempore, sive simul existunt. *Prioritati naturæ* opponitur *simultas naturæ*, quæ datur in iis, quæ per eandem actionem producuntur, ut lux et calor. Vid. *Modi prioris et posterioris*.

PRIUS et posterius idem sonat ac *absolutum* et *secundum quid*, v. g. hæc divisio est secundum prius et posterius. I 2. q. 26. a. 4.

PRIVATIO ab Aristotele definitur negatio formæ in subjecto apto illam habere. *Metaph.* lib. V, c. 22. — *A privatione ad habitum* (nempe ad formam amissam) *non est regressus*. Axioma. V. g. non est naturaliter regressus a morte ad vitam, et ab omnimoda cæcitate ad visum. Hoc tamen intelligendum de naturali regressu, seu de naturali recuperatione ejusdem numero formæ, aut etiam de recuperatione immediata formæ ejusdem speciei, quando forma non potest applicari, nisi post varias transmutationes materiæ, ut in exemplis positis. Secus fallit axioma.

PRO implicito, vel explicito idem est ac *implicito*, vel *explicite*, vel secundum rationem impliciti vel expliciti. Idem dicendum de aliis adjectivis, quibus unitur præpositio *pro*, v. g. *pro materiali*, *pro formali*, *pro expresso*.

PROLOQUIA, *profata*, *paræmiæ*, *effata*, *dignitates* idem sunt ac axiomata.

PROPOSITIO idem est quod enuntiatio, nisi quod propositio dicitur in ordine ad argumentationem. — *Propositio prima* seu *immediata* et *indemonstrabilis*, est quæ non habet medium per quod probetur a priori; ut omnis homo

est animal. — *Propositio per se nota* est cui ex sola terminorum penetratione assentitur intellectus; ut omne totum est majus sua parte. — *Propositio per se nota secundum se* dicitur ea quæ a parte rei est evidens, sed tamen quoad nos demonstratione indiget, ut Dei existentia. — *Propositio per se nota secundum se et quoad nos* est propositio evidens in se et quæ ita ab intellectu humano percipitur sine demonstratione, ut principia matheseos. — *Propositio de prædicato universalis* est ea cujus prædicatum cum subjecto reciprocatur, et conversim dicitur, id est, nec latius, nec minus late patet; ut omnis homo est rationalis.

PROPORTIO secundum primam nominis impositionem significat habitudinem quantitatis ad quantitatem, secundum determinatum excessum, vel adæquationem; sed transfertur ad significandam habitudinem quorumcumque, sicut materiæ ad formam, potentiæ ad actum, objecti ad potentiam, finiti ad infinitum, ut creaturæ ad creaturam. — *Proportio arithmetica* est quæ consistit in æqualitate numerorum, secundum excessum et defectum; ut sex æqualiter superant tria et superantur a novem. — *Proportio geometrica* est quæ consistit in æqualitate proportionum; ut, sicut se habent octo ad quatuor, sic duodecim ad sex.

1. **PROPRIUM** est unum ex quinque attributis universalibus. V. *Prædicabilia*. — *Proprium primo modo* est quod convenit soli, non toti, id est, quod convenit alicui speciei soli, non tamen omnibus ejus individuis; ut homini esse medicum. — *Proprium secundo modo* est quod convenit toti, non soli, id est, quod inest omnibus alicujus speciei individuis, non tamen solis, ut esse bipedem omnibus, sed non solis hominibus. — *Proprium tertio modo* est quod convenit soli et toti, non tamen semper, ut homini in senectute canescere. — *Proprium quarto modo* est quod convenit soli, toti et semper; ut homini esse admirativus.

2. *Proprium* interdum opponitur *communi*, ut cum dicitur: hominis proprium est ratiocinium; scilicet ratiocinium ita est proprium hominis, ut non sit commune aliis animantibus. Interdum opponitur *extraneo*, vel *alieno*, sive *præternaturam*, ut cum dicitur: hominis proprium est cibum capere, loco moveri; scilicet, illæ proprietates non sunt alienæ, sed connaturales homini, licet etiam aliis animantibus communes.

PROPTER quod unumquodque tale et illud magis. Axioma, cujus sensus est: Quod in aliquo ente reperitur, magis reperitur in illo, a quo illud tale sumptum est; v. g. si lignum est calidum propter ignem, ipse ignis debet esse magis calidus. Et ratio est, quia proprietates effectus magis semper continentur in causa, quæ illas proprietates produxit. Axioma sic acceptum locum habet solum, ut patet in iis quæ suscipiunt *magis* et *minus*. Explicari etiam potest relate ad causam finalem; v. g. si medicina amatur propter salutem, magis amatur salus. Hoc tamen verificatur solum, dum præ-

dicatum, in quo fit comparatio, inest utrique extremo, ut in exemplo medicinæ et salutis, quæ ambæ amari possunt; aliter dicendum esset, si prædicatum non esset commune, ut v. g. ex eo, quod homo sit creatus propter Deum, male inferretur Deum esse magis creatum.

PUNCTUM est indivisibile quantitatis omni prorsus dimensione carens. — *Puncta continui*. V. *Continui*.

Q

QUALITAS late sumpta est quicquid substantiam quocumque modo perficit ac determinat, et sic quilibet modus, ut unio, quodlibet accidens, ut paternitas, dici potest qualitas. — *Qualitas substantialis* est forma substantialis seu physica, seu metaphysica, materiam, vel genus contrahens et determinans, ut anima, rationalitas. — *Qualitas proprie dicta* est secundum quam aliquid denominatur quale.

1. *Qualitas* est juxta veteres *accidens absolutum*, quod rei jam in genere suo completæ advenit, eique tribuit aliquam denominationem. *Qualitates* aliæ sunt *corporeæ*, ut color, odor, sapor, quæ nempe corpus afficiunt. Aliæ *spirituales*, quæ nimirum spirituum propriæ sunt; eæque vel naturales sunt, ut habitus scientiarum, virtutes pure morales, vitia; vel *supernaturales*, ut character sacramentalis, lumen gloriæ, gratia sanctificans et habitus virtutum omnium supernaturalium. Quatuor autem sunt *Qualitatum* species. Ad primam pertinet *Habitus* et *Dispositio*. *Habitus* est qualitas difficile mobilis a subjecto, seu quæ difficile aufertur, ut virtus, vitium. V. etiam *Habitus*. *Dispositio*, quæ dicitur etiam *inchoatus habitus*, est qualitas facile mobilis a subjecto, ut sanitas, morbus. Ad secundam pertinet *Potentia* et *Impotentia*. *Potentia* est qualitas subjectum habilitans ad operandum, ut in homine visus acutus. *Impotentia* est qualitas subjectum impediens, aut retardans ad operandum, ut stultitia. Ad tertiam speciem *qualitatis* pertinet *Passio* et *Passibilis qualitas*. *Passio*, ut hic sumitur, est qualitas alterationem causans et cito transiens, ut pallor ex metu et rubor ex verecundia. *Passibilis qualitas* dicitur quæ alterationem causat, et diu permanet, ut pallor ex ægitudine. Ad quartam speciem pertinet *Forma* et *Figura*. *Forma* hic sumitur pro externa corporis specie ex dispositione partium resultante. *Figura* sumitur pro terminatione extensionis qua redditur corpus rotundum, quadratum, etc.

2. *Qualitas* interdum late sumitur pro attributo quocumque, quod enuntiatur de re, cum quaeritur *qualis* res ipsa sit. — *Qualitas activa* ea est per quam corpora agunt, ut calor. — *Qualitas passiva* ea est per quam aliquid recipiunt; ut lignum potest comburi.

3. *Qualitates corporum primæ* sunt istæ: *Calor*, *Frigus*, *Humiditas*, *Siccitas*; hæc quippe juxta veteres cum quatuor elementis, igne, scilicet, terra, aqua, aere fuerunt initio mundi produ-

ctæ, et iisdem elementis sunt connaturaliter debita ex propria indigentia, et nullam aliam qualitatem per se supponunt. Aliæ vero qualitates, quæ vel aliquam ex his primis supponunt, vel ex iisdem varie contemperatis resultant, ut colores, sapor, durities, gravitas, dicuntur *qualitates secundæ*. Illæ autem, quæ sunt in corpore occultæ, et non sentiuntur tactu, ab aliquibus inter veteres dicuntur *qualitates neutre*.

QUANDO, seu *duratio* est id, per quod res determinatur ad tale tempus. V. *Duratio*.

QUANTIFICARE. Hoc verbum dicebatur de quantitate materiæ, quæ simul reddebat *quantam*, id est extensam et impenetrabilem tam formam, quam qualitates compositi.

1. QUANTITAS est id, per quod res corporea est capax dimensionis, et potest augeri et minui. Eam esse aiebant *accidens absolutum* realiter a materia distinctum, ipsique adveniens, a materia tamen naturaliter inseparabile. V. *Accidens absolutum*. — *Quantitas virtutis* est perfectio quælibet seu substantialis, seu accidentalis a qua subiectum dicitur quantum; ut philosophia quæ potest magis minusve dignosci. — *Quantitas realis* vel *quantitas dimensionis* ea est quæ ab extensione pendet et tantummodo est corporibus applicabilis.

2. *Quantitas continua* est, cujus partes sunt unitæ, ut quantitas tabulæ; *discreta* est cujus partes non sunt unitæ, ut quantitas numeri.

3. *Quantitas permanens* est cujus partes possunt simul tempore omnes consistere; ut linea. — *Quantitas successiva* est cujus partes nunquam sunt simul; sed continuo fluenter sibi invicem succedunt, ut tempus, motus.

QUANTUS, *quantia*, *quantum*, dicta sine ullo termino addito indicant res, quæ habent attributum *quantitatis*. Sic *qualis*, *quale* similiter sumpta indicant quæ habent *qualitatem*. Ita aiebant materiam primam nec esse *quantam*, nec esse *qualem*, id est ex sese neque quantitatem neque qualitatem ullam præditam esse. V. *Materia prima*. — *Quantum per se* est quod per se extensionem habet, ut linea, superficies. — *Quantum per accidens* est quod ab alio extenditur, ut materia.

QUARTANA. Febris quartana ea est quæ quarto quoquo die recurrit. *Quartanam sperantibus ægris* (Juv. Sat. iv, 56).

QUIDDITAS est ipsa rei entitas considerata in ordine ad definitionem explicantem *quid* illa sit. Entitas vero rei considerata in ordine ad esse, dicitur *essentia*; in ordine ad operationem dicitur *natura*. Quod *quid est* idem sonat ac *quidditas*. V. *Essentia*.

QUIDQUID *movetur ab alio movetur*. Axioma. Nam 1. nullum corpus movetur, nisi impulsu alterius; 2. nullus effectus producitur, nisi ab alia causa; 3. nihil fit in universo sine concursu causæ primæ.

Quidquid potest causa prima cum secunda, id potest sola causa prima. Axioma, cujus ratio in omnipotentia Dei fundatur, a qua creaturæ suam,

quam habent, vim acceperunt. Non valet autem in iis, quæ si a solo Deo producerentur involverent contradictionem, sicque actio libera hominis non potest a solo Deo provenire, servata hominis libertate, aliter esset libera et non libera.

Quidquid recipitur ad modum recipientis recipitur. Axioma. Modus recipientis, ut hic accipitur, est capacitas et dispositio subiecti, quod recipit. Manifestum est autem quod quidquid recipitur, recipitur semper eo modo, eaque proportionem, quam fert propria capacitas et dispositio. Sic eadem lux tribuit corporibus diversas coloris denominationes pro corporum ipsorum diversa dispositione.

IN QUID *prædicari* idem est ac affirmare de aliquo subiecto prædicata essentialia; per hæc enim definitur *quid* sit res, et ideo dicitur *prædicari in quid*. Quod si hæc prædicata significantur terminis substantivis (quod veteres dicebant *instar per se stantis*), v. g. aurum est metallum, Petrus est homo, tunc ea *prædicari* dicuntur *in eo quod quid*, seu *pure in quid*. Si autem talia prædicata significantur terminis adjectivis, et ut veteres aiebant *per modum adjacentis*, v. g. homo est sensibilis, rationalis, tunc ea *prædicari* dicuntur *in quale quid*. Tandem si attributa non essentialia, sed mere accidentalia affirmantur de aliquo subiecto terminis adjectivis, v. g. aurum est lucidum, Petrus est albus, tunc ea *prædicari* dicuntur *pure in quale*.

QUINTA *essentia* dici solet cælum, quia nec est cælum, nec constat elementis: dicitur porro quinta essentia Peripateticorum: quia cælorum naturam Aristoteles clarius explicuit quam antiquiores philosophi.

A QUO indicat principium, a quo aliquid provenit; *ad quem*, vel *ad quod* indicat terminum, ad quem aliquid tendit; *cui* indicat illud, cui, vel in cuius gratiam aliquid fit. Sic elemosyna est a charitate *ut a quo*, tendit ad sublevationem pauperis *ut ad quod*, et est obsequium Deo præstitum *ut termino cui*.

QUOD est prius in intentione est posterius in executione. V. *Ordine intentionis*, etc.

Ut quod importari illud dicitur, quod est subiectum suscipiens prædicata, seu denominationes illi proprias. *Ut quo* vero illud importari dicitur, quod est ratio, propter quam subiectum suscipit tales denominationes; v. g. in hac propositione: justus est filius Dei; homo, qui justus est, importatur *ut quod*; ipse enim est filius Dei; justitia autem importatur *ut quo*, quia justitia est ratio et veluti forma habilitans hominem ad hoc ut sit filius Dei.

R

RADICALITER V. *Formaliter*. 2. 4.

RADICARE, vel *Radicaliter esse* significat esse principium exigens aliud, seu veluti radix, a qua profuit aliud, quod dicitur *Radicaliter*. In homine e. g. rationalitas *radicare* dicitur risibilitatem, risibilitas autem dicitur in rationalitate *radicata*. Sic etiam juxta veteres quævis forma

substantialis *radicabat* suas proprietates, ut forma ignis calorem.

RARITAS est qualitas secundum quam res dicitur habere parum materiæ sub magna extensione. — *Rarefactio* est motus ad raritatem; ut, dum aqua calefit, rarescit. — *Rarum* est quod sub magnis dimensionibus parum obtinet materiæ, ut spongia.

RATIO interdum idem est quod intellectus, et sic dividitur in speculativam et practicam. — Interdum vox illa sumitur pro actione intellectus, maxime discursiva. — Interdum pro rei definitione; in Prædicamentis, cap. 2, univoca sunt ea quorum est idem nomen, ratio vero substantiæ nomini accommodata omnino eadem. — Interdum pro causa finali; pro causa formali aut quacumque. — *Ratio rei*, id est, ejus essentia; proprietates ex quibus constat, sive quod pertinet ad illius naturam; v. g. ratio aureæ aut coronæ competit Christo, sed non ei competit ratio aureolæ. — *Ratio* idem sonat ac respectus, v. g. ut adsit contradictio, idem de eodem negandum et affirmandum est sub eadem ratione; id est, sub eodem respectu.

1. *Ratio formalis* constituitur attributis essentialibus rei, prout illa sunt in mente nostra, sive in definitione; *Ratio vero objectiva* constituitur iisdem attributis, prout sunt in re ipsa; v. g. hic conceptus: animal rationale est *ratio formalis hominis*, homo ipse est *ratio objectiva*.

2. *Ratio formalis rei* aliquando etiam denotat id, quod in re gerit munus formæ; nempe id, quod est ratio ut res talis sit; v. g. cognitio dicitur *ratio formalis*, qua potentia redditur cognoscens.

3. *Ratio formalis. V. Objectum formale.*

Ratio proxima et remota idem fere sonant ac *causa proxima et remota*. Dictum est fere, nam nomine rationis non semper intelligitur causa stricte talis, sed etiam vel *ocasio*, vel *objectum formale*, vel *modus operandi*.

Ratio particularis est potentia quæ vocatur *æstimativa* in animalibus et eis dat aliquid simile rationi et intelligentiæ.

RATIONALE dicitur dupliciter, scilicet omne intellectuale et cognoscens cum discursu; primum convenit Deo et angelis; non autem secundum, sed est differentia animalis. — *Rationale materialiter* est quod habet in se principium ratiocinandi, ut homo. — *Rationale formaliter* est principium ratiocinandi et differentia hominis constitutiva; et rationalitas.

REAGENS. V. Passum.

REALITATES vocantur attributa illa, quæ sunt inter se identificata, ut attributa Dei et facultates animæ. Hæc enim singillatim sumpta non concipiuntur ut res, seu ut totum aliquid integrum, sed concipiuntur ut aliquid rei, et ideo dicuntur *realitates*, vel etiam *aliquitates*.

REALITER. V. Formaliter. 5.

1. **IN RECTO** aliquid importari significat illud, quod est subjectum suscipiens prædicata ac denominationes in aliquo concreto, vel quod in propositione aliqua affirmatur cum tali subjecto

identificatum. In *obliquo* autem illud importari dicitur, quod non est quidem tale subjectum, sed est aliquid pertinens ad illud, vel ad prædicatum; v. g. in termino *albus*, significatur in *recto* res, quæ est alba, albedo vero in *obliquo*. Etenim in hac propositione; *paries est albus*, identificatur res quæ est alba cum pariete, non vero albedo identificatur cum pariete; nam verum quidem est: *paries est res habens albedinem*; falsum est autem: *paries est albedo. V. Ut quod.*

2. **In recto importari** etiam dicitur, quod est in casu recto, seu nominativo, regens orationem. In *obliquo*, quod est in genitivo, aut alio casu dependenti quidem a nominativo, sed tanquam quid extrinsecum regenti principali orationem; v. g. liber Petri, Filius consubstantialis Patri; in his liber et Filius importantur in *recto*, Petrus et Pater in *obliquo*.

1. **REDUCTIVE** ajebant prædicatum aliquod convenire partibus compositi, quod directe convenit toti composito. Sic prædicatum *homo* dicitur directe de Petro, *reductive* de ejus corpore.

2. *Reductive* etiam idem est ac *Analogice. V. hanc vocem.*

REDUPLICATIONE sumitur terminus, sive *Reduplicatio* fit quando termino apponitur *ut*, *prout*, *qualenus*, *inquantum*, aliudve simile, vel geminando eundem terminum, vel alium addendo ut indicetur sensus, in quo primus terminus sumitur, vel ratio, cur prædicatum conveniat subjecto; v. g. animal ut animal ratiocinari non potest; Christus inquantum homo passus est, Paulus quatenus sacerdos est honore dignus. *V. Materialiter. 2. V. Identice. V. Specificative.*

REFLEXE. V. Directe.

REFUNDERE perfectionem in actum, plerumque dicitur de causis moralibus, et quidem præcipue de causa finali, a qua peculiariter actus evadit bonus, vel malus.

REGRESSUS demonstrativus. V. Circulus materialis.

REGULA est aliquid certum, notum, fixum, cui conformari debet res, aut actio, ut recta vel bona dicatur; ut motus cæli dicitur regula motuum sublunarium.

Regula est prior regulato. Axioma, cujus sensus satis manifestus est. Prius enim intelligenda est regula, quam id quod juxta regulam faciendum est. Sic pingendi regulæ prius intelligendæ sunt, quam pictura ad regulas exacta.

1. **RELATIO** est respectus, ordo unius ad alterum. — *Relationis objectum* est id quod in se relationem recipit; ut Petrus est subjectum paternitatis. — *Relationis terminus* est quod terminat relationem in alio existentem, ut pater est terminus filiationis et filius paternitatis. — *Relationis fundamentum*, est id quod causa est subjecto, ut referatur ad aliud; ut albedo est fundamentum similitudinis inter nivem et cerussam. Hæc causa quoque dicitur *ratio fundandi*, *fundamentum proximum*, *fundamentum relative denominationis*. — *Ens relativum*, quod in-

telligi non potest sine alio, ut dominus, similis, æqualis. Huic opponitur *ens absolutum*, quod intelligitur sine ullo alio, ut homo. *Relativum ens* dicitur etiam *ens ad aliud*, *ens ad aliquid*; *absolutum* vero: *ens ad se*. V. *Respectus*.

2. *Relatio æquiparantiæ* est, quæ eodem modo denominat utrumque extremum, ut relatio similitudinis, æqualitatis. *Relatio disquiparantiæ* est, quæ extrema diversimode denominat, ut relatio patris et filii, majoris et minoris.

3. *Relatio, seu conceptus in*, est illud, in quo fundatur relatio, consideratum in uno vel altero extremo sine ordine ad aliud, sive prout illi solum inhæret; quod dicitur etiam *relatio fundamentalis*. *Relatio sive conceptus ad*, est illud ipsum, in quo fundatur relatio, spectatum prout refertur ad aliud, quod dicitur etiam *relatio formalis*; v. g. albedo, prout præcise est in Petro, vel in Paulo, dicitur *relatio in*; albedo vero Petri spectata in ordine, seu comparatione ad albedinem Pauli, dicitur *relatio ad*.

4. *Relatio mutua* ea est, quæ datur inter extrema, quæ sese invicem respiciunt, ut inter creatorem et creaturam: sicut enim creatura sine creatore esse non potest, ita neque creator ut talis sine creatura. *Relatio non mutua*, quæ potius dicenda esset non mutua connexio, inter illa datur, quorum unum est connexum cum altero, sed non vicissim, ut inter Deum et creaturam; nam potest Deus esse sine creatura, non vicissim.

5. *Relatio, ordo transcendentalis* est quæ identificatur cum eo, quod refertur, nec ab eo separari potest, ut relatio actionis ad effectum, cognitionis ad objectum. *Relata transcendentalia* sunt res absolutæ quæ essentialem ordinem dicunt ad aliud, ut causam, subjectum, vel objectum. *Relatio, ordo prædicamentalis*, est quæ non ita identificatur, sed veluti accidentalis est illi, quod refertur, ut similitudinis vel majoritatis.

6. *Relationis prædicamentalis* triplex est genus; primum est earum *relationum*, quæ fundantur in unitate et numero, quod apud veteres idem sonabat ac convenientia, vel disconvenientia, ut similitudinis, dissimilitudinis, æqualitatis et inæqualitatis; secundum earum, quæ fundantur in actione et passione sive physica sive logica, ut producentis et producti, cognoscentis et cogniti; tertium earum, quæ fundantur in mensura et mensurabili, ut relatio scientiæ ad scibile: perfectionem enim scientiæ ex objecto communiter metimur; imo generatim cujuscumque potentiæ ad suum objectum; unde, ut patet, hic non agitur de mensura materiali, quæ potius ad primum genus spectat. — Hoc genus relationum triplex distinguitur: *Relationes primi generis* sunt quæ fundantur in unitate et numero substantiæ, quantitatis aut qualitatis; ut identitas, æqualitas, similitudo. — *Relationes secundi generis* sunt quæ fundantur in actione et passione, ut paternitas et filiatio, relatio doctoris et discipuli. — *Relationes tertii generis*, sunt quæ fundantur in mensura et mensurabili; ut relatio intellectus ad intelligi-

bile. Per mensuram intelligit Philosophus potentialiarum et habituum objecta; per mensurabile ipsas potentias et habitus.

Secundum REM idem ac a parte rei: secundum rationem idem ac per intellectum. Eandem vim, habent secundum esse, secundum dici.

REMISSIO juxta vim ipsam nominis adhibetur, scilicet significat diminutionem, seu decrementum, v. g. caloris in corpore, vel idearum animi, quatenus una potest esse minus clara, minusve adæquata quam altera. — *Remissive* de aliqua re agi, est ita de ea agere, ut fusior ejusdem tractatio in alium locum remittatur.

REMOVENS prohibens est illud, quod removet impedimentum ad aliquid præstandum. Sic qui solvit vincula, quibus Petrus tenebatur, is dicitur concurrere ad deambulationem Petri tanquam *removens prohibens*.

REPASSUM. V. *Passum*.

REPRODUCTIO est nova et secunda rei productio. Correlativa est *Adductio*, quæ est veluti conductio, sive approximatio unius rei ad novum locum. Sic præsentiam Christi in Eucharistia alii explicant per *Reproductionem*, sive per hoc, quod corpus Christi denuo producat in hostia consecrata; alii per *Adductionem*, sive per hoc, quod adducatur ad novum locum, seu acquirat novum locum in hostia consecrata. V. *Secundum esse*.

REPUGNANTIA sunt quæ de eodem singulari simul vere affirmari non possunt; ut album et nigrum.

RESPECTIVE. V. *Absolute*.

RESPECTUS ad est relatio rei ad principium a quo provenit, ut creaturæ a creatore; *Respectus in* est relatio ad subjectum, in quo est, ut qualitatis cujusvis ad subjectum, in quo est; *Respectus ad* est relatio ad terminum, ad quem res est ordinata, ut actionis ad effectum: *Respectus ex* est relatio ad subjectum, ex quo res est educta, ut figuræ statuæ ad marmor, ex quo fit. V. *Eductio*.

REUBAU. V. *Transcendentales*.

S

SCIENTIA late est cognitio quælibet vera et certa, ex principiis certis, licet non demonstrativis comparata, et sic artes omnes interdum dicuntur scientia. — *Scientia proprie dicta* est cognitio per demonstrationem acquisita. — *Scientia habitualis* est habitus certus, verus et evidens rei necessariæ per propriam causam. — *Scientia speculativa* est ea quæ in sola objecti contemplatione et veritatis cognitione occupatur et quiescit; ut Metaphysica, Mathematica. — *Scientia practica* est ea quæ suam cognitionem ad opus vel ad actionem refert; ut Logica, Ethica. — *Scientia subalternans* est a qua altera ita dependet, ut ab ea sua principia mutuatur, verseturque circa idem objectum accidentaliter tantum diversum; ut Arithmetica respectu Musicæ. — *Scientia subalternata* est scientia inferior quæ superioris conclusionem pro suis principiis sumit, habetque idem obje-

ctum, accidentali tantum differentia contractum, ut Musica respectu Musicæ; illa enim numerum; hæc numerum sonorum considerat. — *Scientia approbationis* est ea qua Deus cognoscit bonum quod approbat. — *Scientia improbationis* ea est qua cognoscit peccatum quod damnat. — *Scientia simplicis intelligentiæ* ea est qua cognoscit res mere possibles, quæ nunquam extiterunt et nunquam existent. — *Scientia visionis* est ea intentio qua Deus seipsum noscit, et quidquid sit præteritum, vel præsens, vel futurum. — *Scibile* est quod sciri potest sive objectum scientiæ.

SECUNDUM, sive *novum esse rei*, est determinatio alicujus rei existentis ad existendum novo titulo, seu ex virtute et efficacia novi principii; v. g. si *A* et *B* essent duæ causæ æque potentes singulæ producere totum effectum *C*, si causa *A* illum primo produceret, effectus *C* haberet ab *A* *primum esse rei*, sive per *A* transferretur de non esse ad esse. Si postea causa *B* suam vim productivam exereret, jam effectus *C* per eam determinaretur ad existendum novo titulo, quæ determinatio dicitur *secundum esse*. — *Secundum quid* dictum est quod de rei determinatione per aliquam adjectionem diminuit, ejusque tantum partem, proprietatem, vel aliqualem rationem innuit; ut *Æthiops* est albus secundum dentes. Opponitur ad *simpliciter aut absolute*. **V. Absolute.**

Secundum rem. **V. Rem.**

SECUS si *secus* dicitur brevitatis causa, cum nimirum propositio aliqua admittitur ut vera uno sensu, et rejicitur in alio, vel aliis sensibus, vel saltem ab aliis præscinditur. Ex. gr. corpus terrestre si sibi relinquitur, nunquam recedet a directione versus terræ centrum: *secus si secus*, id est si non sibi relinquitur, sed agatur externa vi, poterit ab ea directione recedere.

SENSIBILE proprium est quod per se, vel per propriam speciem ab uno tantum sensu externo sine errore percipitur; ut lumen ab oculis, sonus ab auribus percipitur. — *Sensibile commune* est quod a pluribus sensibus externis per modificatas propriorum sensibilibum species percipitur; ut quantitas, distantia. — *Sensibile per accidens* est quod nec per propriam, nec per modificatam alterius speciem, sed per aliud tantum, cum quo conjunctum est, sub sensus externos cadit, ut substantia materialis.

SENSUS est facultas animæ cognoscitiva objectorum materialium et singularium. — *Sensus externi* dicuntur hi quorum organa foris et extra caput patent, ut visus. — *Sensus interni* dicuntur illi quorum organum in ipsa cerebri substantia intra caput situm est; ut phantasia, sensus communis. — *Sensus communis* aut *sensorium commune* est sensus internus qui sensuum externorum objecta percipit, deque eorum effectibus judicat. — *In sensu formali* affirmatur illud, quod ingreditur conceptum et definitionem subjecti, de quo affirmatur; v. g. justitia Dei est virtus, qua ipse punit peccata et coronat merita. *In sensu vero pure reali*, sive

in sensu identico et materiali, affirmatur illud prædicatum, quod est quidem identificatum cum subjecto, sed non est de conceptu *ejus definitivo*, et neque est prædicatum veluti adjectivum ejus conceptus; v. g. justitia Dei est misericordia; in sole eadem est vis illuminandi cum vi liquefaciendi ceram. **V. Ratio formalis et Formaliter.** 2. *In sensu denominativo* affirmatur illa, quæ non pertinent ad conceptum definitivum essentialiæ metaphysicæ subjecti, sed sunt proprietates ejus secundariæ, vel accidentales, idque vel metaphysice, vel physice, vel logice, v. g. homo est risibilis, Europæi sunt albi, Deus est cognitus. **V. Concretum.**

Sensus compositus alicujus propositionis dicitur, quando prædicatum competit subjecto sumpto, seu manenti, ut in propositione enuntiat. *Sensum autem divisum* tunc habet propositio, quando prædicatum convenit subjecto non manenti ut enuntiat, sed aliter se habenti; v. g. album potest esse nigrum; hæc propositio in sensu composito est falsa, nam *sensus compositus* est: album manens album potest esse nigrum. Est autem vera *in sensu diviso*; tunc enim sensus est: album, seu id quod est album, non tamen manens album, potest esse nigrum. — *Sensus reduplicativus* fit quando particula geminans denotat in subjecto adæquatam rationem, vel causam cur illi conveniat prædicatum. Ut homo, quatenus homo, est risibilis. Nam adæquata causa risibilitatis est natura humana.

1. **SIGNATE** refertur ad intentionem, vel directionem agentis; *exercite* vero ad effectus operis, sive exercitii; e. g. qui mathesi studet, *signate* intendit acquirere cognitiones veritatum circa quantitatem; *exercite* vero, sive in ipso studendi exercitio, mentem ad recte ratiocinandum capaciores et aptiores efficit.

2. *Signate* etiam indicat rem obtinendam per verba. *Exercite* vero per propria exempla, ut qui prædicat virtutem, *signate* illam aliis suadet, *exercite* vero qui virtuose vivit.

3. *Signate et exercite* quandoque idem sonant ac *directe et reflexe*. **V. Directe.**

SIGNUM est quod repræsentat aliquid aliud a se cognoscenti potentia; ut fumus ignem. — *Signum formale* est species rei consignatæ in potentia cognoscente et objecti repræsentativa, ut species parietis in oculo. — *Signum ex institute, seu datum, seu ad placitum*, est quod ex Deo vel hominum beneplacito vim habet repræsentandi; ut sacramenta signa sunt gratiæ. — *Signa naturæ, vel rationis*, excogitata sunt a philosophis, ut ordinate disserere possint de pluribus rebus, quæ eodem temporis momento existere possunt. In quovis enim momento individuo concipiunt duo signa, quæ non sunt quidem instantia temporis distincta, nec partes instantis, sed tantum denotant dependentiam unius rei ab alia. *In signo naturæ priori* dicuntur existere causam in actu primo proximo, et singula ejus prærequisita; *in signo vero naturæ posteriori* actum secundum causæ, et quæ ex eo fluunt ut effectus. Si autem in eodem in-

stanti detur series plurium causarum, non duo tantum, sed plura *signa naturæ* erunt. Ita in eodem instanti angelus amat Deum, quem prius natura cognoscit, et a quo prius cognitione conservatur: illa autem, quæ licet simul existant, nullam tamen habent ad se relationem, in *signis naturæ disparatis* ponunt; ut naufragium et incendium in eodem instanti. Quod si plura et diversa per eandem actionem ab eadem causa proveniant, ea dicuntur esse in *eodem signo naturæ*, et *effectus simultanei* appellantur, ut sol eadem actione, eodemque instanti diversimode corpora colorat. Tandem quæ eodem instanti proveniunt ab eadem causa, sed per distinctas actiones, dicuntur esse in *signis concomitantibus*, ut cum eodem instanti objectum aliquod videtur et sonus auditur.

SIMILITUDO est relatio duarum qualitarum ejusdem speciei et gradus. *Simile non agit in simile*. Axioma. Ratio est, quia agens semper vult assimilare sibi patiens. Ergo si illud sit perfecte simile, non agit, quia tunc cessat finis agendi. Sic calidum ut quatuor non agit in subjectum, quod habeat etiam quatuor gradus caloris, sed bene in illud, quod habeat tres. In hoc axioma fundantur alia hæc: *Omnis actio est juxta proportionem majoris inæqualitatis. Solum agit quod habet contrarium*, sive habet aliquod, quod resistat actioni agentis aliquo modo.

SIMPLICITER. V. *Absolute*.

Simpliciter dictum est quo res absolute talis pronuntiatur, nihilque de ejus determinatione detrahitur; ut nix est candida. V. *Absolute*. — *Si simpliciter sequitur ad simpliciter et magis ad magis*. Axioma cujus sensus est quod si res ab alia absolute aut simpliciter defluit, quod unam augeat alteram quoque augebit. Ita beatitudo, cum a charitate profuit, ad majorem beatitudinem requiritur quoque major charitas.

SIMULTAS temporis et naturæ. V. *Prioritas*. 3.

SINGULARITAS. V. *Principium*. 1. — *Singularis enuntiatio aut propositio* ea est quæ se refert ad unum individuum; ut Petrus est doctus. — *Singulare*, juxta Philosophum, est quod est pluribus incommunicabile (*De interpret.* l. 1, cap. 7).

SPATIUM reale est intercapedo positiva quæ inter plura corpora vel ejusdem corporis latera aut extrema reperitur. — *Spatium imaginarium* est illa intercapedo quam nobis imaginamur et fingimus esse supra cælos.

1. **SPECIES** sæpe indicat imaginem objectum representantem. — *Species physice* est forma et pulchritudo rei.

2. *Species atoma* physice sumpta est illa species in rerum natura, quæ non constat aliis speciebus, in quas dividi possit, ut sunt prima elementa.

3. *Species expressa* est cognitio ipsa, quæ objectum apparere facit, seu est perceptio ac representatio objecti. *Species impressa* est qualitas ab objecto immissa, tanquam *objecti vicaria virtus* quædam, quæ potentia imprimatur et eam complet et adjuvat ad eliciendum cognitionem objecti, sive *speciem expressam*. *Species*

impressa sic dicitur, quia imprimatur potentia; *expressa* vero sic dicitur, vel quia expressius representat objectum quam *species impressa*, vel quia exprimitur, sive elicitur a potentia. Nimirum objectum potentia e. g. visiva per totum intervallum inter ipsum et potentiam emittit emanationes quasdam sui vicarias in aere sustentatas, quas vocant *species impressas*, quarum quæ potentia proxima est, adjuvat illam ad producendam, et in se recipiendam *speciem* illam, quæ etiam *impressa* dicitur, et cujus ope potentia tandem *speciem expressam*, id est, in casu nostro visionem, elicit. Idem dic de qualibet alia potentia. Notandum vero emanationes illas non *substantiales* esse, sed *accidentales* in sensu Peripateticorum.

4. *Species impressa* dicitur etiam objecti semen, quia per eam, ut dicunt, ab objecto quasi patre fecundatur potentia quasi mater ut cognitionem pariat: unde fluit axioma: *ab objecto et potentia paritur notitia*.

5. *Species tam expressa quam impressa* dicitur sæpe *intentionalis*, quia per eam potentia attendit, sive intendit in objectum. Cæterum potentia quoque sensuum exteriorum habent suas *species* tam *expressas* quam *impressas*.

6. *Species* quoque designat unum ex quinque attributis universalibus. V. *Prædicabilia*. — *Species prædicabilis* est unum aptum prædicari de multis, solo numero differentibus in questione quid est: ut homo de Petro et Socrate. — *Species subiectionis* est particulare quod proxime collocatur sub genere et de quo genus immediate prædicatur in quid; ut animal respectu viventis. — *Species infima* seu *specialissima* est quæ sub se habet tantum individua; ut equus hunc et illum equum.

SPECIFICATIVE, vel *denominative* sumitur concretum aliquod prædicatum, quod de illo dicitur, illi convenit ratione subjecti ejusdem concreti; *reduplicative*, vel *formaliter* sumitur cum prædicatum illi convenit ratione formæ; v. g. in hoc concreto: philosophus, *subjectum* est homo, *forma* philosophia; hinc si dicas, philosophus dormit, philosophus sumitur *specificative*, nam dormit ut homo; si vero dicas, arcana naturæ pervidet, sumitur philosophus *reduplicative*, nimirum ratione philosophiæ.

1. **SPECIFICATIVUM** communiter significat illud attributum, per quod aliquid fit objectum talis potentia, sive *objectum formale*. Ita color dicitur *specificativum* potentia visiva. Dicitur autem *specificativum*, quia est extrinsecum indicium, ex quo discernimus species actuum et potentiarum.

2. *Specificativum* rei aliquando dicitur illud attributum, vel illa attributa, quæ rem a cæteris distinguunt, et in tali specie collocant. Sic rationalitas est hominis specificativum. — *Specificari* idem est ac sub hac vel illa specie, in hoc vel illo ordine collocari; potentia ita specificatur per actus. — *Speculatio* est actio intellectus in sola veritatis cognitione conquiescen-

tis. — *Speculatum* est quod in alia re tanquam in speculo videtur. — *Intellecta speculata* sunt res materiales in quibus tanquam in speculo res intellectuales perspiciuntur (p. I, q. LXXXVII, art. 1).

SPHÆRA extrinseca causæ est spatium illud, vel loci ambitus, infra cuius terminos cohibetur, saltem naturaliter, activitas causæ. *Sphæra intrinseca* causæ est virtus, quam ipsa habet ac extendens ad effectus, quos præstare potest, v. g. percipere lucidum coloratum respectu potentiae visivæ: sonum respectu auditivæ. — *Sphæra activitatis* est terminus circularis quem agentia naturalia propter limitatam suam agendi virtutem præterire non possunt; v. g. si ignis potest agere ad quatuor passus circulariter, non ultra. — *Sphæra activorum et passivorum* ea est quæ amplectitur mundum sublernam, in quo, juxta Peripateticos, includebantur corpora generationi et alterationi obnoxia. — *Sphæra objectiva* est objectum potentiae. V. *Objectum*.

SPIRITUS ut opponitur corpori est substantia simplex, completa, immaterialis et intellectiva. — Ut animæ instrumentum est corpusculum quoddam tenue, lucidum, calidum, ex puriori sanguine ad juvandas vitales et sensitivas operationes procreatum. — *Spiritus vitalis* est qui a corde vitæ fonte per arterias ad vitæ functiones juvandas deferitur. — *Spiritus animalis* est qui a cerebro functionum animalium principio, earundem functionum promovendarum gratia per nervos decurrit. — *Spiritualia per attributionem* juxta veteres sunt ea accidentia, lique modi, qui licet non sint spiritus, naturaliter tamen adhærere debent spiritui, non corpori, ut actus animæ, gratia, etc. *Corporea, sive corporalia per attributionem* ea sunt, quæ licet corpora non sint, naturaliter tamen exigunt intrinsicè ac perpetuo adhærere corpori, ut modi illi, illæque qualitates, quæ materiæ debent adhærere.

STATUS termini est acceptio termini pro tempore importato per copulam; v. g. in his propositionibus: Adam extitit, Antichristus existet, *status termini* importat ut Adam sumatur pro homine, qui fuerit existens, Antichristus pro homine qui sit extititur *Status termini* opponitur *Ampliatio*, quæ est acceptio termini ultra id, quod importat copula; v. g. dum in Evangelio legitur: *Cæci vident, claudi ambulant, surdi audiunt*, id vult intelligi de hominibus existentibus etiam tempore præterito.

SUBJECTI certitudo. V. Certitudo.

1. *SUBJECTIVE* et *connotative* idem ac quod ad vel penes subjectum et connotata, seu indigitata. Sic virtus poenitentiae *subjective* bona, *connotative* respicit malum, sive peccata commissa.

2. *Subjective* et *objective* idem ac quod ad, vel penes subjectum et objectum; e. g. conceptus, quem habet angelus corporis dicitur *corporeus objective*, *subjective* vero spiritualis, cum sit actus angeli, qui totus spiritus est; sic etiam idea Dei in nobis est *subjective*, sive ex modo

repræsentandi imperfecta, *objective* vero, seu quod ad objectum perfectissima.

3. *Subjective* et *terminative* idem ac quod ad vel penes subjectum et terminum. Sic creatio *subjective*, sive ex parte Dei est quid infinitum: finitum vero *terminative*, sive ex parte creaturæ.

1. *SUBJECTUM adhæSIONIS* est illud, cui entitas aliqua modalis (V. *Modus*) sic adhæret, ut hæc nec sit subjecti complementum, nec ab eo dependeat tanquam a causa materiali. Sic Verbum divinum est *subjectum unionis* hypostatice.

2. *Subjectum attributionis* illud est, cui rei proprietates attribuuntur. Ita persona est *subjectum actionum* et *passionum*. V. *Actiones sunt suppositorum*.

3. *Subjectum inhæSIONIS* illud est, quod est causa materialis, vel quasi materialis alicujus accidentis, et ab ipso accidente intrinsicè afficitur. Ita aer respectu lucis in eorum sententia, qui volunt lucem accidens aeris. Idem dicito de anima respectu suorum accidentium.

4. *Subjectum puræ denominationis*, sive *prædicationis* est illud, quod aliquam denominationem accipit a forma impropria, id est, ab aliquo, quod vel non sit vere distinctum a subjecto, vel non sit ei intrinsicè unitum, uti debet esse vera forma perficiens subjectum. Sic Deus et ab omnipotentia denominatur Omnipotens, et a cognitione nostra dicitur cognitus.

5. *Subjectum puræ receptionis*, vel *informationis*, est materia in composito, cujus forma non educatur ex ipsa materia, v. g. corpus in homine. V. *Eductio*.

6. *Subjectum sustentationis*, vel *eductionis*, est causa materialis alicujus complementi sui substantialis, vel etiam accidentalis. Ita materia, ex qua gignitur forma ignis respectu ejusdem formæ. V. *Eductio*.

SUBJICI aliquibus prædicatis est esse subjectum habens illa prædicata. Hinc

SUBJICIBILE est id quod potest esse subjectum in aliqua propositione, seu quod potest habere aliquod prædicatum; sic aqua subjicibilis est prædicatis vel calidæ, vel frigidæ.

In *SUBSISTENDI consequentia* idem est ac unum esse, vel existere tanquam consequens alterius, sed non vicissim. Sic bene infertur: hoc objectum est Deus: ergo est ens, at non vicissim. Similiter existit homo; ergo et animal, at non: existit anima; ergo et homo.

SUBSISTENTIA, seu *Hypostasis*, itemque *Supposititas*, *Terminus rei* est ultimum entis complementum, quo fit ut ens illud reddatur adequatum omnium suarum functionum ac proprietatum principium. Ens per *subsistentiam* complementum dicitur *suppositum*: quod si autem *suppositum* ratione præditum sit, *persona* nuncupatur, ejusque *subsistentia personalitas*. Peripatetici plures *subsistentiam*, tam in divinis, quam in humanis in realitate quadam positive constituebant. Recentiores vero philosophi *subsistentiam* cujuslibet entis creati (quidquid sit in divinis) communiter ajunt consistere in nega-

tione unionis cum ente alio nobiliori; sic quilibet angelus, homo, brutum, arbor suam habent *subsistentiam*: sunt enim subiectum denominationis earum omnium actionum vel passionum, quæ ab ipsis vel in ipsis sunt; at e. g. corpus vel anima hominis donec unita sunt, ramus arboris, priusquam ab arbore evellatur, *subsistentia* propria carent, et non *suppositum*, sed pars *suppositi* dici solent, donec dicta unio persistit; denominationes enim non ipsis, sed toti composito tribuuntur.

SUBSTANTIA generatim est ens per se subsistens. — *Substantia* apud Aristotelem sumitur pro rei essentia, lib. *De prædic.* cap. 1.

1. *Substantia completa* est quæ non ordinatur ad illum substantiale compositum constituendum, etsi ulterius possit perfici in ordine accidentali, ut homo, arbor. *Incompleta* est substantia partialis, quæ ordinatur ad aliquod totum substantiale constituendum, ut anima, vel corpus hominis.

2. *Substantia est propter se*. Axioma; nempe, quilibet substantia non est propter aliam personam, vel suppositum intrinsece afficiendum. Hoc intellige de substantia completa.

3. *Substantia prædicamentalis* est ea quæ creata et completa est; hæc enim sola ponebatur a Peripateticis in primo prædicamento. V. hoc verbum. *Transcendentalis* est substantia in genere sumpta, sive completa vel incompleta, sive creata vel increata.

4. *Substantia prima* est quæ neque est in subiecto, neque de subiecto dicitur; ut Socrates.

— *Substantia secunda* est quæ in subiecto non est, et tamen de subiecto dicitur, ut homo de Petro. — *Substantiæ secundæ* sunt genera et species quibus prima insunt.

1. SUBSTANTIALE compositum dicitur etiam unum per se; accidentale unum per accidens.

2. *Substantiale compositum naturale* est quod coalescit ex substantiis incompletis et ad invicem ordinatis, ut sese mutuo in suo genere compleant, seu, quod idem est, ex substantiis, quæ ex intentione naturæ sunt ordinatæ ad quid unum constituendum; tale est v. g. homo constans ex anima et corpore. *Substantiale compositum supernaturale* illud est, quod constat ex substantiis, quæ licet natura sua non ordinentur ad quid unum constituendum, habent tamen aptitudinem, ut ad id a Deo eleventur. Sic Christus Dominus ex duabus naturis divina et humana componitur, quæ in unam personam supernaturaliter uniuntur. *Accidentale compositum* est quod exurgit vel ex substantia et accidenti, ut paries albus; vel ex substantiis in genere suo completis, ut acervus lapidum. *Accidentale compositum supernaturale* illud est, quod constat ex subiecto naturali et accidenti supernaturali, ut homo justus ex humana natura et gratia habituali.

3. In *substantiali composito* uno partium dicitur *substantialis* unio, vel modus *substantialis*; in *accidentali* dicitur *accidentalis*.

SUBSTANTIVE accipitur proprietas aliqua rei cum sumitur *realiter*, quatenus cum re ipsa

identificatur; *adjective* vero sumitur cum usurpatur *præcise* quatenus est perfectio rei. Sic rationalitas hominis *substantive* sumpta est homo ipse, *adjective* vero est perfectio hominis.

SUBSTARE alicui est esse illi actu objectum, vel aliquo modo subjacere. Sic dum percipio lunam, luna substat meæ cognitioni.

1. SUBSTRATUM in aliqua re dicitur quod in ea est materiale; hoc enim substernitur formæ, a qua determinatur. Hinc *substratum* malitiæ idem est ac materiale peccati.

2. *Substratum* est etiam subiectum et prædicatum propositionis; hæc enim veluti substernuntur copulæ affirmanti vel neganti, a qua accipiunt vim et denominationem subiecti et prædicati. Hinc illa dicuntur etiam *materia* propositionis, copula vero *forma*.

SUMMULARUM regulæ sunt regulæ logicæ in summulas redactæ a Peripateticis. Hinc *Summulista* dicitur, qui regulas illas profitetur.

SUPERIORITAS logica terminorum est major extensio, vel latitudo illorum, de quibus termini affirmari possunt. Ita v. g. ens dicitur *logice* superior animali, quatenus de pluribus affirmatur esse *ens* quam *animal*.

1. SUPERNATURALE est quod superat vires activas et exactivas naturæ, nempe, quod nec causæ naturales facere valent, nec a Deo exigunt ut complementum sui generis; ut e. g. corpus organizatum exigit animam, ignis calorem, quæ idcirco naturalia sunt. Contra vero divina gratia, character sacramentalis, mortui resurrectio, quæ neque viribus naturalibus haberi possunt, neque a natura exigunt, *supernaturalia* sunt.

2. *Supernaturale quoad substantiam* est quod in omni casu totius naturæ vires omnino superat; vel quod in sua entitate est quid supernaturale, ut gratia, character sacramentalis. *Supernaturale quoad modum* est quod in aliquibus tantum rerum adjunctis vires naturæ superat; vel quod superat naturam solum quod ad modum, quo fit; e. g. translatio corporis de loco in locum distantem facta, licet naturaliter fieri possit, non tamen vel in instanti, vel sine transitu per spatium intermedium.

SUPERTRANSCENDENTALIA. V. *Transcendentales*.

SUPPONERE pro aliquo idem est ac illud significare. V. *Suppositio*.

SUPPOSITALITAS idem sonat ac *Subsistentia*, *hypostasis*, *terminus rei*.

SUPPOSITARE vel *Terminare* est efficere ut substantia sit suppositum, vel persona. V. *Suppositum*.

SUPPOSITIO termini est ejusdem significatio et usurpatio actualis in propositione. Dicitur *materialis*, si in termino consideretur ratio termini, non res significata per terminum, ut in hac propositione: homo est vox. Si vero consideretur res, quæ per terminum significatur, dicitur *formalis*, et quidem *simplex*, si res talis sit per abstractionem mentis, ut e. g. homo est species; *personalis* vero, si res sumatur ut in se ipsa est. e. g. homo est vivens. *Suppositio ter-*

mini dicitur *distributiva*, si in propositione sit terminus universalis, qui distributive sumatur, nempe, qui omnia individua sub se contenta etiam singillatim respiciat, ut: omne animal est vivens. Hæc vero dicitur *completa*, si singula individua, seu, ut ajunt, *singula generum* respiciat, ut in exemplo adducto; singuli enim generis humani sunt viventes; *incompleta* vero dicitur, si non singula individua, sed species duntaxat alicujus generis, seu, ut ajunt, *genera singulorum* respiciat, ut si dicitur: omne animal fuit in arca Noë; non enim singula omnis generis animalium fuerunt in ipsa, sed solum aliqua cujuscumque animalium generis. Si qua sit exceptio in propositione *distributiva*, hæc dicitur *accommodata*, ut: omnes homines diluvioperierunt; subintelligitur enim: exceptis iis qui erant in arca. *Suppositio* appellatur *collectiva*, si in propositione sit terminus universalis, qui collectivè sumatur, nempe qui omnia individua sub se contenta simulumat, ut: omnes apostoli erant duodecim. *Suppositio* dicitur *disjunctiva*, seu *determinata*, quando in propositione est terminus particularis indicans certum ac determinatum objectum, ut: aliquis apostolus (Judas nempe) prodidit Christum. Dicitur tandem *disjuncta*, seu *indeterminata*, cum in propositione est terminus particularis indeterminate sumptus, ut: aliquis calamus necessarius est ad scribendum.

SUPPOSITUM. V. Actiones et Subsistentia.

SUPREMUM *infimū attingit infimum supremi*. Axioma, quod ita explicatur: In duabus entium seriebus, quarum una sit altera immediate superior, et unaquæque contineat entia, quæ gradatim ascendant, ens quod supremum est in serie inferiori proximum est enti, quod infimum est in serie superiori. Ita dicimus e. g. supremum probabilitatis gradum attingere, seu proximum esse primo certitudinis gradui.

1. **SYLLOGISMUS**. Hujus figuram a loco, quem medius terminus occupat, desumebant. Is enim vel in una præmissa subjectum est, in altera prædicatum; vel in utraque prædicatum, vel in utraque subjectum. Primo casu syllogismus primam figuram constituit; altero secundam; tertio tertiam.

Extremum majus Peripateticis erat, quod vel unice, vel magis prædicatur (seu est prædicatum) in toto syllogismo. Hinc rigorose loquendo præmissas non ab earum loco, sed a cujusque extremo majorem vel minorem vocabant. Sic in hoc syllogismo: *Nullum animal est arbor: Omnis palma est arbor: Ergo nullum animal est palma*: Extremum *palma*, quod unice prædicatur, videlicet, in conclusione, est *majus*, hinc *præmissa major* est: *Omnis palma est arbor*; licet secundo loco ponatur; cæterum in disputatione et communi usu nostrum loquendi modum tenebant.

Si extremum, quod in una præmissa prædicatum est, est etiam prædicatum in conclusione, syllogismus *directe* concludit, secus *indirecte*.

In propositionibus *quantitatem et qualitatem* considerabant, quatenus aliæ universales sunt,

aliæ particulares, utraque vel affirmativæ, vel negativæ. Harum varietatem vocalibus *A. E. I. O.* designabant ajebantque:

Assertit *A.* negat *E.* sed universaliter ambæ; Assertit *I.* negat *O.* sed particulariter ambæ.

Ex harum vocalium diversa collocatione undeviginti voces efformarunt, quibus modos omnes rite *sylogizandi* significarunt, habita etiam ratione figuræ et conclusionis directæ, vel indirectæ. Hæ voces his versiculis continentur:

Barbara, Celarent, Darii, Ferio, Baralipon, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum, Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti, Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Vox *Barbara* indicat syllogismum constantem tribus universalibus affirmativis; *Celarent* tribus universalibus, prima et tertia negativis, secunda affirmativa; *Darii* tribus affirmativis, prima universali, reliquis duabus particularibus. In vocibus *Baralipon* et *Frisesomorum* tres tantum priores vocales attenduntur; nam reliquæ solius metri causa sunt additæ: Novem priores modi ad primam figuram pertinent, quatuor sequentes ad secundam, sex reliqui ad tertiam. Ex modis primæ figuræ quatuor tantum priores directe concludunt. Cum vero syllogismus sub eadem quantitate et qualitate propositionum possit quædamque et diversæ figuræ esse et diversimode concludere, pro his casibus diversæ voces iisdem vocalibus eodem ordine constantes excogitatæ sunt: ut *Celarent*, *Celantes*, *Cesare*, quarum duæ priores pro prima figura sunt, tertia pro secunda; at prima vox conclusionem directam indicat, altera indirectam, e. g. positis his præmissis: *Nulla arbor est animal, Omnis palma est arbor*, si inferas: *ergo nulla palma est animal*, concludis *directe* in *Celarent*; si vero inferas: *ergo nullum animal est palma*, *indirecte* concludis in *Celantes*. Si autem dicas: *Nullum animal est arbor, sed omnis palma est arbor; ergo nulla palma est animal*, syllogismus erit secundæ figuræ in *Cesare*; quod si inferas: *ergo nullum animal est palma*, syllogismus erit in *Camestres*; tunc enim major rigorose loquendo erit: *Omnis palma est arbor*, ut constat ex superius dictis. Similiter dicito de aliis vocibus, in quibus eodem sint vocales eodem ordine.

2. **Syllogismus expositivus** ita dictus, quia rem quasi oculis exponit, ille est, qui constat medio termino singulari; v. g. Petrus est homo, Petrus est animal; ergo aliquod animal est homo.

Syllogismus categoricus, seu *simplex*, est qui ex simplicibus propositionibus constituitur. — *Syllogismus absolutus* est qui constat ex propositionibus absolutis, ut: Omne animal moritur. Equus est animal. Ergo moritur. — *Syllogismus modalis* est qui constat ex una pluribusve modalibus propositionibus: Hominem esse lapidem est impossibile. Sed Plato est homo. Ergo Platonem esse lapidem est impossibile. V. *Enuntiatio*. — *Syllogismus demonstrativus* est qui constat ex materia necessaria et generat scientiam et certitudinem. — *Syllogismus topicus*, seu *dialecticus*, est qui constat ex materia probabili et opinionem parit, ut: Omnis mater diligit filium.

Hæc mulier est mater. Ergo diligit filium. — Sophismata vocantur syllogismi modo *pseudographi*, modo *sophistici*, modo *paralogismi*.

SYMBOLA. V. *Elementa vulgaria*.

SYNCGEGOREMATICUS. V. *Categorematicus*.

T

TALITAS rei est idem ac talis quædam determinata qualitas ejusdem.

TEMPERAMENTUM est mensurata quædam et modificata medietas, aut proportio primarum qualitatum mixti naturæ conveniens.

Temperamentum ad pondus, seu *uniforme*, est temperamentum corporis continentis elementa prima, *Aerem*, *Terram*, etc., in gradu æquali, v. g. ut quatuor. *Temperamentum ad justitiam*, seu *difforme*, est quod illa continet in eo gradu, qui debitus est determinatæ speciei corporis, quæ sæpe importat, ut modò unum, modo aliud elementum præ aliis dominetur. — *Temperamentum simplex* est in quo una tantum ex primis qualitatibus dominatur. — *Temperamentum compositum* est in quo duæ primarum qualitatum excedunt. Est quadruplex: *Sanguineum*, seu *aereum*, in quo calor et humiditas. — *Colericum*, seu *igneum*, in quo calor et siccitas. — *Phlegmaticum*, seu *aquaticum*, in quo frigus et humiditas. — *Melancholicum*, seu *terreum*, in quo frigus et siccitas. — *Tempus* est numerus motus secundum prius et posterius, juxta Philosophum (*Phys. lib. iv. cap. 1*). — Definitur quoque duratio motus cælestis, quatenus assumitur, ut mensura cæterorum motuum. — *Tempus imaginarium* est spatium illud quod fingimus ab æternitate in æternitatem fluere. — *Ævum* juxta Peripateticos mensuratur a successione cogitationum quæ sibi invicem succedunt in primo angelorum.

TERMINARE. V. *Suppositare*.

TERMINATIVE. V. *Subjective*. 2.

1. TERMINUS actionis est id quod ipsa actione perficitur.

2. *Terminus actionis formalis* est id quod proprie et immediate actione efficitur; *terminus denominationis* est id quod per actionem accipit denominationem novam; sic respectu causæ motricis, motus causatus est *terminus actionis formalis*; corpus vero motum est *terminus denominationis*.

3. *Terminus enuntiationis* est id in quod ut extremum resolvitur enuntiatio, ut sunt prædicatum et subjectum. *Terminus appellans et appellatus*. V. *Appellare*.

4. *Terminus categorematicus*. V. *Categorematicus*.

5. *Terminus relationis* est ipsum relationis fundamentum. Vid. *Relatio*. — *Terminus a quo* est unde incipit motus, ut privatio, unde generatio. — *Terminus ad quem* est id in quod motus desinit, ut forma in quam generatio. — *Terminorum descensus et ascensus*. Vid. *Descensus*.

6. *Terminus intrinsecus unionis* est illud extremum in composito, in quo unio, quæ Peripateticis *entitas* erat ab extremis distincta, non

recipitur, neque ab eodem educitur et sustentatur. Ita forma compositi est *terminus intrinsecus unionis* materiæ cum forma, quæ unio recipitur, seu adhæret materiæ et a materia sustentatur, non vero formæ adhæret, neque ab ea sustentatur. V. *Eductio*.

Terminus rei. V. *Subsistentia*.

Tò (to) apponitur ad indigittandum verbum aliquod, de quo sit sermo, et est veluti articulus demonstrativus; v. g. in illis Evangelii verbis: *Pater major me est*, tò me refertur ad humanitatem Christi, non ad divinitatem. Sensus est illud verbum me refertur, etc. Eandem vim habet *Ly*. To sumptum est ab articulo neutro Græcorum defectu articuli latini. *Ly* sumptum videtur ab Arabia, a quibus sublimiores scientiæ originem traxerunt, qui articulum habent *Il*, qui retro lectus, ut eorum vult grammatica, reddit: *Ly*.

TOTALITER. V. *Adæquate*.

TOTUM per se est quod constat ex partibus ad ejus essentiam, vel integritatem constituentem naturaliter ordinatis; ut homo, lapis. — *Totum per accidens aut accidentale* est quod constat ex pluribus entibus in actu, sive completis; ut cumulus lapidum. — *Totum essentiale* est quod ex partibus ejus quidditatem seu physice, seu metaphysice constituentibus coalescit; ut homo physice ex corpore et anima rationis compote; metaphysice ex animali et rationali. — *Totum physicum* est quod ex materia et forma substantiali, inter se naturaliter ordinatis et unitis constituitur. — *Totum metaphysicum* est quod ex partibus metaphysicis, genere scilicet et differentia, constare intelligitur. — *Totum homogeneum* seu simile est cujus partes omnes eandem cum toto rationem et appellationem habeant; ut aqua cujus quilibet pars nominatur, ut est aqua. — *Totum heterogeneum seu dissimulare*, est cui partes insunt, diversi a toto nominis, diversæque naturæ, ut corpus humanum, cujus caput, inanus, pes, nec eandem denominationem, nec eandem quidditatem cum toto sortiuntur. — *Totum potentiale* est quod partes suas potestate tantum, non actu continet; ut animal respectu hominis et bruti. — *Totum integrale* est quod partes habet ad rei integritatem pertinentes. Vid. *Partes*.

TRANSCENDENTALE aliquando dicitur id quod cum essentia alicujus rei identificatur.

TRANSCENDENTALES sunt termini vel proprietates rebus omnibus ejuscumque generis convenientes. Veteres sex numerabant: *Res*, *Ens*, *Verum*, *Bonum*, *Aliquid*, *Unum*, quæ per litteras initiales earum vocum indicantur componentes hanc barbaram vocem: *Reubau*; nihil enim in rerum natura inveniri potest, cui ista non convenient. Recentiores ad tria reducunt attributa transcendentalia, quæ et metaphysica dicunt: *Veritas*, *Unitas*, *Bonitas*. — *Transcendentalia* dicuntur quia veluti essentias omnes transcendent, et cum iis identificantur. *Intranscendentes* sunt autem illi termini et proprietates, quæ

rebus certi generis vel speciei conveniunt, non aliis; ut lapis, arbor, homo. *Supertranscendentalia* ea dicuntur, quæ rebus non modo realibus, sed fictis etiam, seu imaginariis aptantur; ut *apprehensibile, cogitabile, significabile*.

TRANSCENDENTALITER. V. *Prædicamentaliter*.

TRANSCENDERE res aliquas est illis omnibus esse commune, vel etiam cum illarum essentia esse identificatum. V. *Transcendentale*.

U

1. *UBI non est totum et pars, aut totum sumitur, aut nihil*. Scilicet, de eo, quod natura simplex est et partibus caret, ut Deus, anima, nequit verificari ut una pars sumatur, et altera a parte rei sit intacta, pluralitas enim ista partium non adest. Ergo aut totum sumi necesse est, aut nihil. Dictum est a parte rei; nam per mentem fieri potest distinctio in iis etiam, quæ sunt simplicissima. V. *Distinctio rationis*.

2. *UBI, Ubilas, Ubicatio, Præsentia* est illud, per quod res determinatur ut sit in loco; ita duas habere *ubicationes* est esse in duobus locis.

UBICATUS idem ac existens in loco. — *Ubi circumscriptivum* est circumscriptio corporis a loci circumscriptioe proveniens. — *Ubi definitivum* est modus secundum quem res ita est in loco, vel spatio, ut tota sit in toto et tota in qualibet ejus parte, non tamen extra; quale est ubi angelorum. — *Ubi prædicamentum* est accidens secundum quod res dicitur esse in loco, vel in certa spatii parte (Vid. *Prædicamenta*).

ULTIMUM. Virtus est ultimum potentiae, id est, cujusque potentiae virtus seu quantitas et efficacia definitur, exprimendo ultimum seu supremum, quod ipsa potest. l. 8. q. 55. a. 1.

UNIFORMITER difformiter, v. g. dicitur causa operari intra propriam sphaeram *uniformiter*, quia per totam sphaeram producit effectus ejusdem rationis; ita sol per suam sphaeram producit lucem et calorem; *difformiter*, quia juxta distantias et dispositiones objectorum inæqualiter agit; ita lux solis decrescit ratione distantiae, et magis illuminatur politum corpus quam asperum.

1. *UNIO* sæpe dehominatur ab effectu, quem præstant partes unitæ, ut unio *essentialis*, quæ, videlicet, uniuntur partes rei essentiam constituentes: *accidentalis*, quæ accidens unitur substantiæ.

2. *Unio continuativa* est ea, quæ ita uniuntur partes alicujus substantiæ, ut naturali nexu copulatæ remaneant; talis est unio partium ligni.

3. *Unio informativa* est unio formæ cum materia; v. g. animæ cum corpore.

4. *Unio unionis* est modus quidam ab aliquibus admissus ut possibilis, cujus officium sit unire unionem partium cum suis partibus. Pariter *ubicatio ubicationis* est ubicatio ipsius *ubicationis*. *Actio actionis* est actio, quæ facit ut actio egrediatur a causa. *Unio vero unionis*,

ubicatio ubicationis, actio actionis dicuntur *reflexæ* non raro, quia veluti reflectunt et cadunt super aliam unionem, ubicationem, actionem.

UNITAS est divisio rei in se et divisio a qualibet alia, juxta Philosophum. — *Unitas per se* est quæ oritur ex una essentia vel natura, sive simplex sit, sive composita, ut unitas divinæ naturæ, et unitas hominis. — *Unitas per accidens* est quæ oritur ex naturis diversis seu completis, seu diversi ordinis aut prædicamenti; ut homo albus, cumulus lapidum habent unitatem per accidens. — *Unitas materialis*, seu numerica, est entitas cujusque individui, prout dicit incommunicabilitatem et indivisionem in plura inferiora; ut unitas Platonis. — *Unitas formalis* est essentia rei, prout dicit negationem divisionis in plures essentias, qualis est ipsa; ut unitas naturæ humanæ.

1. *Unitas formalis, vel essentialis*, est unitas speciei, quatenus ea ab omni alia specie distinguitur; vel unitas est generis, quatenus distinguitur ab omni alio genere. Sic Petrus unitate individuali distinguitur ab eo omni, quod ipse non est; *unitate essentiali et formali* ab eo omni, quod non est animal, et ab eo omni, quod non est rationale.

2. *Unitas simplicitatis* habetur quando aliquid et unum est *numericè*, et est natura simplex, ut Deus, angelus. *Unitas compositionis* habetur quando aliquid unum est *numericè*, sed est compositum partibus distinctis, ut homo, qui constat anima et corpore.

3. *Unitas solitudinis* idem est ac unicitas, sive esse solum et unicum in tali natura. Hoc sensu dicitur Deus unus. *Unitas indivisionis, individualis, transcendentalis* omnibus conveniens consistit in hoc ut res non sit multa entia, sed unum distinctum a cæteris omnibus, quæ illud non sunt. Hæc unitas dicitur etiam *numérica*, nam ex pluribus, quorum quodlibet sit unum et indivisum, numerus coalescit; dicitur etiam *materialis*.

4. *Unitas universalis*, sive *rationis, præcisionis et formalis intentionis*, est illa, quæ per mentem plura individua fiunt una species, aut plures species unum genus. Ita plures homines fiunt unum sub idea abstracta: *homo*; et plurium animalium species fiunt unum sub idea: *animal*.

UNITIO est actio propria unionis in partibus unitis, considerando unionem ut modum distinctum a partibus in sententia veterum.

1. *UNIVERSALE* est id quod unum cum sit extenditur ad multa. — *Universale complexum* est aliqua propositio generalis ex qua plures particulares deduci possunt; ut omne totum est majus sua parte. — *Universale incomplexum* est aliquid simplex, ad multa dicens ordinem, ut virtus respectu justitiæ et prudentiæ.

2. *Universale in obligando* est id quod est unum, et obligat multos, ut lex. In *causando* quod est unum, et causat multa, ut prima causa. In *significando* vel *repræsentando*, quod est unum, et multa significat, ut vox, aut conceptus *homo*

In essendo et prædicando, quod est unum, et est aptum esse in multis et prædicari de multis, ut natura humana prout expressa per conceptum indefinitum: *homo*; sic enim expressa est quid unum, et aptum esse, in omnibus individuis speciei humanæ ac de iis affirmari. Universale nonnulli volebant revera esse aliquid existens in rerum natura independentem ab intellectu, et hoc est celebre *universale a parte rei*. Alii, imo fere omnes, hoc unice admittunt tanquam opus mentis nostræ abstrahentis et præseidentis, et nihil revera volunt reale quod sit unum et multiplex. — *Universale physicum* est natura realis in singularibus existens; ut natura humana Petri. — *Universale metaphysicum* est natura realis considerata in statu solitudinis, id est, non consideratis conditionibus individuantiis, ut natura humana concepta sine Petreitate, Pauleitate, etc. — *Universale logicum* est unum aptum inesse multis et de multis prædicari eadem omnino ratione; ut substantia respectu spiritus et corporis; album respectu nivi et cerussæ.

1. UNIVERSA sunt ea, quibus eadem prædicata conveniunt in eodem sensu, ut leo, pecus in ratione animalis. *Æquivoca* sunt ea, quorum uni aliquod prædicatum convenit in uno sensu, alteri idem prædicatum in alio, ut gallus galinaceus et Gallus homo, scilicet, e Gallia. *Analogæ* sunt ea, quorum uni aliquod prædicatum convenit proprie, alteri idem prædicatum convenit improprie, ut homo vivus et homo pictus. Hæc dicuntur etiam *analogata*; unde intelligitur illud axioma: *Analogum per se sumptum stat pro famosiori analogato*; id est, pro significato magis proprio et principali, quando nihil additur; v. g. terminus *homo* dictus absolute sine addito, accipitur pro homine vivo, non pro picto.

2. UNIVOCA, *Æquivoca*, *Analogæ*, dicuntur talia *physice*, quando univocatio, æquivocatio, analogia est penes prædicata, quæ sunt specifica; *metaphysice*, quando est penes prædicata generica; v. g. leo, equus, sunt univoca *metaphysice*, quia sunt univoca in ratione animalis, quæ eorum genus est; Petrus et Paulus sunt univoca *physice*, quia talia sunt in ratione humanitatis: quæ species est. Univoca autem, æquivoca, analogæ dicuntur talia *logice*, quando sumuntur abstracte præscindendo ab univocatione physica, vel metaphysica. Vid. *Æquivoca*, *Analogæ*, et *Causa*.

Unumquodque est propter suam operationem. Unumquodque sicut se habet ad esse, ita se habet ad agere. V. *Esse*

UT SIC, significat rem, de qua est sermo, considerari in genere, non in specie, vel individuo; v. g. animal ut sic, est animal in genere, indefinite sumptum, non vero prout tale vel tale sit in specie vel individuo; significat etiam ut tale, vel quatenus tale, e. g. philosophus ut sic, id est, ut philosophus, sive quatenus philosophus.

V

VACUUM late sumptum est spatium corpore carens, nec aptum eo repleri; quale erat ante mundum conditum, et nunc supra cælos. — *Vacuum* etiam dicitur spatium in quo nullum est corpus tactu perceptibile. — *Vacuum* proprie est locus corpore carens et aptus eo repleri; quale esset si inter lunæ concavum et terram, nullum foret corpus. — *Vacuum coactum* est vacuum sensibile, et notabile, ut si Deus destrueret omnia corpora in magno cubiculo contenta. *Vacuum disseminatum* est vacuum constans multis inanibus spatiis insensibilibus per grandiora corpora dispersis et conclusis intra plures eorum particulas.

VAGE idem ac *indeterminale*. V. *Individuum*.

VERIFICATIVUM actus intellectus judicantis est objectum, quo posito actus est verus, et quo non posito actus est falsus, v. g. *verificativum* hujus iudicii; lux est, est ipsa existentia lucis.

VERITAS est habitudo inter rem et intellectum.

1. *Veritas formalis* consistit in conformitate actus cum objecto; ut si diceret: Deus existit, Petrus currit; horum actuum *veritas formalis* importat quod Deus vere existat, Petrus currat. *Veritas radicalis* est exigentia vel necessitas ut adsit veritas formalis, sive ut objectum sit quale judicatur, vel enuntiatur. Talis est veritas actuum, qui in evidentia et fide divina fundantur; hi enim necessario debent esse conformes objectis.

2. *Veritas representationis* est conformitas apprehensionis intellectus cum objecto representato. *Veritas sententiæ* est conformitas iudicii intellectus cum re iudicata. — *Veritas naturæ*. Illud pertinet ad veritatem naturæ alicujus, quod est de constitutione ipsius (part. 1, qu. 119, art. 1. o).

3. *Veritas transcendentalis*. V. *Transcendentales*.

4. *Veritas cognitionis* est conformitas intellectus cognoscentis, seu ipsius cognitionis cum objecto cognito, prout in se est. — *Veritas moralis* seu veracitas est virtus qua quis verbis, factis, aliisque signis externis talem se demonstrat qualis est in se.

VERUM est quod apparet id esse quod est; ut aurum verum dicitur quando tale est quale videtur.

VIA. Homo qui est in via est ille qui in hoc mundo existit, cujus vita est peregrinatio ad alium mundum; qui vero hanc peregrinationem jam consummavit dicitur in termino, sive condemnatur, sive præmiatur. — *Viale* est id, quod est via, seu dispositio ad aliquid, vel illius causa; unde intelligitur quid sit.

VIALITER. V. *Formaliter*. 4.

VIRTUALITER. V. *Formaliter*. 4.

VIRTUS generatim est perfectio et vis aliquid recte operandi. — *Virtus* dicitur esse dispositio perfecti ad optimum, quia est dispositio

complens potentiam ad eliciendum actum bonum; ac proinde cum dicitur *ad optimum*, illud *optimum* ex mente tum Philosophi, *Physic.* l. vii, tum. B. Thomæ, 1°, quæst. lv, art. 2 ad 3, non intelligitur objectum, sed actus perfectus quem potentia per virtutem disposita potest elicere; et quid dici potest quid optimum, eo quod actus ab habitu procedens sit aliquid melius quam habitus solus.

VITA in substantiis pure immaterialibus est substantia ipsa simplex et spiritualis prout in se intrinsece operatur; hoc est, intelligit et vult. — Vita in animali est unio animæ cum corpore. — Vita substantialis est principium quo quid in se immanenter et intrinsece operatur. — Vita accidentalis seu secunda est operatio intrinseca animæ vel intellectivæ substantiæ.

VITALES actus sunt illi actus viventis, qui

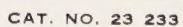
sunt immanentes, et ab ipso vivente elicit propriam virtute, ut actus intelligendi, volendi, videndi, audiendi. Motus vero locales, sive loci mutationes, cum non sint actus immanentes, non sunt vitales; nec vitalis est motus gravium, et generatim motus quique corporum inanimatorum facti ad acquirendum vel conservandum statum sibi connaturalem, ad quem corpora habent determinationem ab extrinseco. Unde vitales actus dicuntur etiam actus ab intrinseco et in intrinsecum; id est, provenire debent ab ipso vivente, et debent esse immanentes. Vitales actus in ente creato sunt essentialiter creatæ virtutis exercitia, ut patet; unde neque Deus illos per se solum præstare posset; v. g. intellectio creata a solo Deo producta, simul esset et non esset exercitium virtutis creatæ, quæ est contradictio ipsi Deo repugnans.

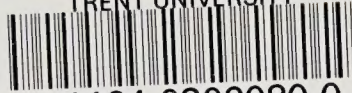
[illegible]

PRINTED IN U.S.A.

ACK 2268

TRENT UNIVERSITY

0 1164 0309080 0

LR

BX1749 .T52 1926 v. 6

Thomas, Aquinas, Saint

Summa theologica.

DATE

ISSUED TO

Thomas Aquinas, Saint
41886

